WALTER ASHBURNER.

Thucydides
Thucydides cum commentariis antiquis...

Walter Ashburner
Ball. Coll. Oxford

Allo Zio Incomparabile
1902

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, ΜΕΤΑ ΣΧΟΛΙΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑ-
ΝΥ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΧΩΡΙΣ ΩΝ, ΟΥΚ ΕΥΞΥ-
ΝΕΤΟΣ Ο ΞΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

THVCYDIDES CVM COMMENTARIIS ANTIQVIS ET VAL-
DE VTILIBVS SINE QVIBVS AVTHOR INTELLE
CTV EST QVAM DIFFICILLIMVS.

Ὦ φίλος εἰ σοφὸς εἶ λάβε μ' ἐς χέρας, εἰ δὲ πέφυκας
Νῆις μουσάων, ῥῖψον ἃ μὴ νοέεις.
Εἰμὶ γὰρ οὐ πᾶσι βατὸς, παῦροι δ' ἀγάσαντο
Θουκυδίδην Ὀλόρου κεκροπίδην τὸ γένος.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ο ΦΡΑΓΚΙΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΤΩ ΚΟΡΣΙΝΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

ἀ

Νθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον, τῶν ἑλλήνων ἐστὶ παρὰ Πλάτωνι τῷ φιλοσόφων σοφωτάτῳ, παροιμία φίλτατε Ἀλέξανδρε, ταύτῃ μὲν οἱ παλαιοὶ πολλάκις ἢ μᾶλλον ἀεὶ ἐχρῶντο, ὁσάκις τις τινὶ τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις ἂν λυσιτελήσειε, καὶ αὐτῶν τινα ἐκ μεγίστης τινὸς δυστυχίας εἰς ἀνέλπιστον τὴν σωτηρείαν ἐπανάξειε. καὶ οὕτω τὸν θεὸν οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἡγοῦντο ἢ δύναμίν τινα ἅπαντα τὰ ζῷα ὠφελοῦσαν. ἐκ ταύτης οὖν τῆς οἰήσεως τεκμαίρεσθαι εἰκός ἐστι γεγονέναι, τῶν ἀνθρώπων μὲν ἄλλοις, ἄλλοις ζῴοις εὔξασθαι, ὥσπερ οἱ αἰγύπτιοι τῷ πελαργῷ ὅτι ἐκεῖνον τοὺς ἐκ τῶν τῆς ἀραβίας ἑλῶν ἀναπεταμένους κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς ὄφεις κτείνειν καὶ ἀμφιχαίνειν νομίζουσι, μεγίστῃ σὺν εὐσεβείᾳ εὔχονται, θύουσί τε. οἱ δὲ ῥωμαῖοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχουσι περὶ τὸν χῆνα, ἐπιόντων γὰρ εἰς τὸ καπιτώλιον τῶν κελτῶν, ἐκεῖνος τὴν ἐν τῷ αὐτῷ φυλακὴν ἐξήγειρε, καὶ οὕτως αἴτιος γενέσθαι τῇ πόλει τῆς σωτηρείας ἔδοξε. ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τουτοισὶ ὅμοια παρὰ τοῖς παλαιοῖς λεχθέντα περὶ τὴν ταύτης τῆς παροιμίας σημασίαν, ἀνόητα καὶ ἀτοπώτατα ἁπάντων τῶν ἀτόπων εἶναι δοκοῦσι, καὶ πάνυ ἀσεβῆ παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς, ἄλλως δὲ, καὶ μᾶλλον εὐσεβῶς, εἰ μὴ, ὡς εἰπεῖν, ἀληθῶς ἑρμηνεύω, ἡγοῦμαι γὰρ Πλάτωνα αὐτὸν τὸν θεῖον παρὰ πᾶσιν ἔθνεσιν ὠνομασμένον, ἢ οὑτινοσοῦν, ὃς πρῶτον ταύτῃ ἐχρήσατο, τοῖς ἀνθρώποις παραινεῖν βουλήσασθαι. ὥσπερ βέλτιστος καὶ μέγιστος ὁ θεὸς, εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων λυσιτέλειαν ἅπαντα εἰργάσατο, καὶ οὕτως αὐτὸν, οἱ ἄνθρωποι ζηλώσαντες, τῇ δὲ τοῦ θεοῦ νουθεσίᾳ φυσικῷ τε νόμῳ, ἀνθρώποις λυσιτελοῦντα δρᾶν ὀφείλουσι, καὶ ὥσπερ θεοὶ σωτῆρες ἑάων ἀνθρώποις εἰσὶ, οὕτω καὶ ἄνθρωποι ἀλλήλοις. καίπερ οὐχ οὕτως ἐν τῷ νῦν χρόνῳ, φεῦ τῶν κακῶν, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πάνυ ἐναντίον, στάσεως γὰρ, σφαγῆς καὶ ταραχῆς ἅπαντα μεστά, καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Πλάτωνι γοῦν ἐγὼ οὕτως ὁμολογούμενος, ταύτην τε αὐτοῦ καταδεξάμενος καὶ ζηλώσας τὴν δόξαν, κατὰ δύναμιν ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις εὐεργέτης εἶναι διενόησα, καὶ νῦν ἐν μεγίστῃ, οὐ μόνον τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ κόσμου ταραχῇ, ὅτε λοιποὶ οἱ ἄνδρες, πετροβόλοις βασιλίσκοις καὶ ἄλλα πολεμικὰ μηχανήματα παρασκευάζονται, ἐγὼ εἰρηνικὰ ἐργάζομαι τὰ ἔργα, προσέθηκα γὰρ τὸν νοῦν, πάλαι ὡς εἶδες, πρὸς τὸ τὰ ἑλληνικὰ βιβλία κατορθοῦν τὰ ἐν τῇ Φλορεντίᾳ τετυπωσόμενα, ὡς δύναμαι μὲν οἶμαι, ἃ γὰρ τῇ ἡμετέρᾳ ἀνοίᾳ ἀδιορθωτέντα ἀπολείπεται, τῇ τῶν ἄλλων ἀκριβείᾳ κατορθώσεται, ὃ ἐπίπονον μὲν, καὶ καματῶδες ἔργον ἐστὶ, ἀλλὰ καὶ κλεινὸν καὶ παρ' ἄλλων πολλῶν μεληθέν. νῦν δὲ κατωρθώσαμεν, τὴν τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πολέμων ἱστορίαν, ἣν Θουκυδίδης ἀθηναῖος συνέγραψεν, οὗ πέρι τοῦτο μόνον φράσομαι ἄν, ὥσπερ τῷ ὄντι, αὐτὸς πᾶσαν τὴν ἐπιστήμην καὶ τέχνην τοῦ συγγράφειν τοῖς φιλομαθέσι ἀπέφηνε, καὶ ὡς τοῦτον ζηλῶσαι βουλόμενος βέλτιστος τῶν ἁπάντων ῥητόρων Δημοσθένης, ὀκτάκις τὰ ἑαυτοῦ μεταγέγραφε, ταύτην δὴ μετὰ σχολίων παλαιῶν καὶ πάνυ ὠφελίμων, ἐντυπωθεῖσαν καὶ τέλους σὺν θεῷ τυχοῦσαν, παρὰ Βερνάρδῳ τοῦ Ἰουντα, ὃς, ἤν τις ἐπιεικῶς καὶ μὴ πρὸς ἀπέχθειαν ἐξετάζειν ἐθέλῃ τὰ πράγματα, πολλῶν καὶ καλῶν εὐεργημάτων αἴτιος ὑπῆρξε τοῖς λόγων ὀρεγομένοις, τῶν μὲν ποιητῶν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν ἁπάντων καὶ τῶν ῥητόρων ἡμῖν μεταδοὺς, σοὶ μάλιστα πάντων πρεπωδῶς ἣν ἀνατίθημι, σὺ γὰρ τῆς ἑλλαδικῆς μούσης τρόφιμος ὑπάρχεις, σὺ νυκτός τε καὶ καθ' ἡμέραν τὰ ἑλληνικὰ ἀντίγραφα μεταχειρίζεις καὶ νῦν ἐν τῇ τῶν Οὐολατερρῶν προστασίᾳ, ὑπὸ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων ἐχόμενος, οὐ τὰς συνήθους σπουδαίας πράξεις ἀπολείψασθαι ἐθέλεις. σιωπήσω μὲν τῆς τε σοῦ φύσεως ἐλευθερίαν, ἢ φιλοτιμίαν, ἐῶ λέγειν τὸ περιδέξιον, καὶ εὔχαρι τὸ ἥμερον, καὶ φιλάνθρωπον, τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἀκείβδηλον τῶν τρόπων σου, τῶν μήτε ὑπὸ βασκανίας, μήτε ὑπὸ γλισχρότητος διεστραμμένων, ἀλλὰ παντὸς μικροψυχίας ὑψηλοτέρων. οἷς ἅπασι τοῦδε τοῦ ἀναθήματος ἄξιος εἶναι δοκεῖς, ἄλλοι γὰρ σοῦ ταῦτα θαυμάσουσι, προσθήσομαι δὲ τοῦτο μόνον, ὡς σὺ τὰ τοῦ Θουκυδίδου συγγράμματα, ἀνὰ χεῖρας ἔχων, μεγάλης τῆς ἡδονῆς καὶ λυσιτελείας ἐμπλησθήσει, εὐτύχει, φλορεντίηθεν ἀνθεστηριῶνος τετάρτῃ ἱσταμένου. Ἔρρωσο.

ΑΦΘΟΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΝ, ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΗΤΟΡΙΚΗΝ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ.

Τιμᾶν ἄξιον τοὺς εὑρόντας τὰ χρήσιμα, οἷς ἐπορίσαντο κάλλιστα, καὶ τὸ παρ' ἐκείνων φανὲν, ἐπαινεῖσθαι δικαίως τοῖς δείξασιν. οὐκοῦν Θουκυδίδην ἐπαινέσω τοῖς λόγοις, αὐτὸν τοῖς αὐτοῦ τιμᾶν προελόμενος. ἅπαντας μὲν οὖν τοὺς εὐεργέτας τιμᾶσθαι καλόν. τοσούτῳ δὲ μᾶλλον Θουκυδίδην τῶν ἄλλων, ὅσῳ τῶν ἁπάντων εὗρε τὸ κάλλιστον. οὔτε γὰρ λόγων ἐν τοῖς οὖσι κρεῖττον ὑπάρχει λαβεῖν, οὔτε Θουκυδίδου περὶ τοὺς λόγους σοφώτερον ἔστιν εὑρεῖν. προῆλθε τοίνυν Θουκυδίδης ἐκ γῆς, ἣ καὶ βίον αὐτῷ παρέσχε, καὶ τέχνην. οὐ γὰρ ἑτέρωθεν γέγονεν, ἀλλ' ὅθεν οἱ λόγοι. καὶ μητέρα βίου τὰς Ἀθήνας εὑρὼν, προγόνοις μὲν βασιλεῦσιν ἐχρήσατο. καὶ δὴ τῆς τύχης αὐτῷ δυνατώτερον, ἐκ τοῦ προτέρου προεληλύθει γένους. καὶ προσλαβὼν ἄμφω, γένους ἰσχὺν, καὶ πολιτείαν δημοτικὴν, εἰς ἐπανόρθωσιν ἑκατέρου τὸ παρ' ἑκατέρου φέρεται κέρδος, ὡς μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, διὰ τῆς ἰσηγορίας ἐπανορθούμενος, καὶ πολιτικὴν ἐνδεῖσθαι, τῇ παρὰ τοῦ γένους εὐδαιμονίᾳ συγκρύπτων. καὶ τοιοῦτος φανεὶς, τρέφεται μὲν πολιτείᾳ, καὶ νόμοις, ἃ τῶν ἄλλων ἀμείνω πεφύκασι. καὶ πρὸς ὅπλα καὶ νόμους ἅμα ζῆν ἐγνωκὼς, φιλοσοφεῖν ὁ αὐτὸς καὶ στρατηγεῖν ἐβουλεύσατο, οὔτε τοὺς λόγους ὅπλων ἀποστερῶν, οὔτε τὰς μάχας ἐν μέρει τιθεὶς τῆς φρονήσεως. καὶ μίαν κεῖται μελέτην, ὧν μίαν οὐκ εἶχε τὴν τέχνην, εἰς ἓν συναγαγὼν, ἃ τῇ φύσει διέστηκεν. Ὡς δὲ εἰς ἄνδρας ἐφίκετο, ἐζήτει καιρὸν εἰς ἐπίδειξιν, ὧν καλῶς προησκήσατο. καὶ ταχὺ παρέσχεν ἡ τύχη τὸν πόλεμον. καὶ τὰ πεπραγμένα πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, οἰκείαν αὐτὸς ἐποιήσατο τέχνην. καὶ φυλακὴ γέγονεν, ὧν ὁ πόλεμος ἤγαγεν. ἃ γὰρ ἐποίουν ὡς ἕκαστοι, ταῦτα συγκρύπτειν οὐκ ἀφῆκε τὸν χρόνον. ἐξ ὧν, ἁλισκομένη μὲν ἔγνωσται Πλάταια, δῃουμένη δὲ τὰ τῆς Ἀττικῆς ἐγνωρίζετο, καὶ περιπλεομένη παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐδηλοῦτο Πελοπόννησος. ναυμαχίας εἶδεν ἡ Ναύπακτος. λαθεῖν οὐκ ἀφῆκε ταῦτα Θουκυδίδης συγγράφων. Λέσβος ἑάλω, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο κηρύττεται. πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας καθίστατο μάχη, καὶ τὸ γεγονὸς, οὐκ ἀφεῖλεν ὁ χρόνος. δίκη Λακεδαιμονίων οὐκ ἀγνοεῖται παράνομος. Σφακτηρία, καὶ Πύλος, τὸ μέγα τῶν Ἀθηναίων ἔργον, οὐκ ἔλαθεν. ὅθεν Κερκυραῖοι μὲν, παρὰ τὰς Ἀθήνας ἐκκλησιάζουσι. Κορίνθιοι δὲ, πρὸς αὐτοὺς ἀντιφθέγγονται. Αἰγινῆται κατηγοροῦντες, εἰς Λακεδαίμονα ἔρχονται. καὶ σωφρονῶν μὲν ἐν ἐκκλησίας Ἀρχίδαμος, Σθενελαΐδας δὲ, ἐπὶ μάχην κινῶν. καὶ πρὸς τούτοις, ὁ Περικλῆς πρεσβείαν ἀτιμάζων Λακωνικὴν, καὶ χαλεπαίνειν οὐ συγχωρῶν Ἀθηναίοις νοσοῦντας. ταῦτα καθάπαξ παρὰ τῆς Θουκυδίδου συγγραφῆς, πρὸς ἅπαντα τηρεῖται τὸν βίον. ἆρά τις αὐτῷ παραβαλεῖ τὸν Ἡρόδοτον; ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, διηγεῖται πρὸς ἡδονὴν, ὁ δὲ, πρὸς ἀλήθειαν ἅπαντα φθέγγεται. ὅσον δὴ ὃ πρὸς χάριν τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ἔλαττον, τοσοῦτον Ἡρόδοτος τῶν Θουκυδίδου καλῶν ἀπολείπεται. Πολλὰ ἦν ἕτερα περὶ Θουκυδίδου διεξελθεῖν, εἰ μὴ τὸ πάντα εἰρεῖν, τὸ τῶν ἐπαίνων παρείλετο πλῆθος.

ΒΙΟΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ.

Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, Ὀλόρου ἦν παῖς. Θρᾴκιον δὲ αὐτῷ τὸ γένος. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτῷ Ὄλορος, ἐκ Θρᾴκης εἶχε τοὔνομα. γέγονε δὲ τοῦ Μιλτιάδου συγγενής. αὐτίκα γοῦν ἔνθα Μιλτιάδης περὶ Κοίλην τέθαπται, ἐνταῦθα καὶ Θουκυδίδης τέθαπται. ὁ δὲ Μιλτιάδης ἔγημε τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως θυγατέρα Ἡγησιπύλην. γέγονε δὲ Ἀντιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου μαθητὴς, δεινοῦ λέγειν, καὶ ὑπόπτου γενομένου τοῖς δικαστηρίοις. καὶ διὰ ταῦτα λέγοντος μὲν, οὐκ ἠνείχοντο αὐτοῦ. γράφειν δὲ ἐπεχείρησε τοὺς λόγους, καὶ ἐξεδίδωκε τοῖς δεομένοις. ἐμαρτύρησε δὲ αὐτῷ καὶ Θουκυδίδης ὁ μαθητής. ὅτι ὡς ἂν σύμβουλος γένοιτο, ἄριστα ἐκεῖνος ἀπήλλαττεν εἰς τὰς δίκας. ἀλλ' ὁ μὲν, ἔδοξε πονηρὸς Ἀντιφῶν εἶναι. καὶ περὶ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κριθεὶς προδοσίας, ὡς Λακεδαιμονίοις μὲν, τὰ ἄριστα κατὰ πρεσβείαν παραινέσας, ἀθηναίοις δὲ ἀλυσιτελέστατα, ἑάλω. καὶ σὺν αὐτῷ διεφθάρησαν, Ἀρχεπτόλεμος, καὶ Ὀνομακλῆς, ὧν καὶ κατέσκαψαν καὶ αἱ οἰκίαι, καὶ τὸ γένος, τὸ μὲν, διεφθάρη, τὸ δὲ, ἄτιμον ἐγένετο. στρατηγικὸς δὲ ἀνὴρ ὁ Θουκυδίδης γενόμενος, καὶ τὰ περὶ Θάσον πιστευθεὶς μέταλλα, πλούσιος μὲν ἦν, καὶ μέγα ἐδύνατο. ἐν δὲ τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ, αἰτίαν ἔσχε προδοσίας ἐκ βραδυτῆτός τε, καὶ ὀλιγωρίας. ἔτυχε μὲν γὰρ Βρασίδας τὰς ἐπὶ Θρᾴκης καταλαβὼν πόλεις Ἀθηναίων, ἀφιστὰς μὲν Ἀθηναίων, Λακεδαιμονίοις δὲ προστιθείς. κἀνταῦθα δέον ταχέως ἀναπλεῦσαι, καὶ σῶσαι μὲν τὴν Ἠιόνα ἐγγὺς κειμένην. περισῶσαι δὲ τὴν Ἀμφίπολιν, μέγα κτῆμα τοῖς Ἀθηναίοις, τὴν μὲν Ἠιόνα ἐδυνήθη φθάσας, σῶσαι. τὴν δὲ Ἀμφίπολιν, ἀπώλεσε, καίτοι Κλέων βοηθῶν τὰς ἐπὶ Θρᾴκης πόλεις, κατέπλευσε μὲν εἰς Ἀμφίπολιν, ἀλλ' ὅμως μάχης γενομένης, Βρα-

σίδας μὲν ὁ Λακεδαιμόνιος, ἐνίκησεν αὐτόν. Κλέων δὲ, ἀπέθανεν ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ βληθείς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Βρασίδας τῆς νίκης αἰσθόμενος, ἀπέθανε. καὶ Ἀμφίπολις Ἀθηναίων ἀπέστη, Λακεδαιμονίων δὲ ἐγένετο. ἔνθα καὶ τὰ Ἁγνώνια οἰκοδομήματα καθελόντες οἱ Ἀμφιπολῖται, Βρασίδεια ἐκάλεσαν, μισήσαντες μὲν τὴν ἀττικὴν ἀποικίαν, λακωνίσαντες δὲ, κἀν τούτῳ, καὶ τὴν τιμὴν μεταθέντες εἰς Λακεδαίμονα. γενόμενος δὲ φυγὰς ὁ Θουκυδίδης, ἐσχόλαζε τῇ συγγραφῇ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. καὶ διὰ τοῦτο δοκεῖ πολλὰ χαρίζεσθαι μὲν Λακεδαιμονίοις, κατηγορεῖν δὲ Ἀθηναίων τὴν τυραννίδα, καὶ πλεονεξίαν. οὐ γὰρ καιρὸς αὐτῷ κατειπεῖν Ἀθηναίων ἐγένετο, Κορινθίων κατηγορούντων, ἢ Λακεδαιμονίων μεμφομένων, ἢ Μιτυληναίων αἰτιωμένων, πολὺς ἐν τοῖς ἐγκλήμασι τοῖς ἀττικοῖς ἐρρύη. καὶ τὰς μὲν νίκας τὰς λακωνικὰς, ἐξῆρε τῷ λόγῳ. τὰς δὲ ξυμφορὰς ηὔξησε τὰς ἀττικὰς, ὅπου καὶ τὰς ἐν Σικελίᾳ. πέπαυται δὲ τὸ τῆς συγγραφῆς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ περὶ κυνὸς σῆμα, τουτέστι περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἔνθα δοκοῦσι νενικηκέναι Ἀθηναῖοι. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, ἑτέροις γράφειν κατέλιπε, Ξενοφῶντι, καὶ Θεοπόμπῳ. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἐφεξῆς μάχαι. οὔτε γὰρ τὴν δευτέραν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κυνὸς σῆμα, ἣν Θεόπομπος εἴρηκεν, οὔτε τὴν περὶ Κύζικον, ἣν ἐνίκα Θρασύβουλος, καὶ Θηραμένης, καὶ Ἀλκιβιάδης, οὔτε τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν, ἔνθα νικῶσιν Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις, οὔτε τὸ κεφάλαιον τῶν κακῶν τῶν ἀττικῶν, τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, ὅπου καὶ τὰς ναῦς ἀπώλεσαν Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς ἑξῆς ἐλπίδας. καὶ γὰρ τὸ τεῖχος αὐτῶν καθῃρέθη, καὶ ἡ τῶν τριάκοντα τυραννὶς κατέστη. καὶ πολλαῖς ξυμφοραῖς περιέπεσεν ἡ πόλις, ἃς ἠκρίβωσε Θεόπομπος. Ἦν δὲ τῶν πάνυ κατὰ γένος Ἀθήνησι δοξαζομένων ὁ Θουκυδίδης. δεινὸς δὲ δόξας εἶναι ἐν τῷ λέγειν, πρὸ τῆς συγγραφῆς, προέστη τῶν πραγμάτων. πρώτην δὲ τῆς ἐν τῷ λέγειν δεινότητος, τήνδε ἐποιήσατο τὴν ἐπίδειξιν. Πυριλάμπης γάρ τις τῶν πολιτῶν ἄνδρα φίλον, καὶ ἐρώμενον ἴδιον, διά τινα ζηλοτυπήσας, ἐφόνευσε. ταύτης δὲ τῆς δίκης ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κινουμένης, πολλὰ τῆς ἰδίας σοφίας ἐπεδείξατο, ἀπολογίαν ποιούμενος ὑπὲρ τοῦ Πυριλάμπους. καὶ Περικλέους κατηγοροῦντος, ἐνίκα. ὅθεν καὶ στρατηγὸν αὐτὸν ἑλομένων Ἀθηναίων, ἄρχων προέστη τοῦ δήμου. μεγαλόφρων δὲ ἐν τοῖς πράγμασι γενόμενος, ἅτε φιλοχρήματος, οὐκ εἴα τὸν πλείονα χρόνον προστατεῖν τοῦ δήμου. πρῶτον μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Ξενοκρίτου, ὡς Σύβαριν ἀποδημήσας, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, συγχύσεως δικαστηρίου φεύγων, ἑάλω. ὕστερον δὲ ἐξοστρακίζεται ἔτη δέκα. φεύγων δὲ, ἐν Αἰγίνῃ διέτριβε. κἀκεῖ λέγεται τὰς ἱστορίας αὐτὸν συντάξασθαι. τότε δὲ τὴν φιλαργυρίαν αὐτοῦ μάλιστα φανερὰν γενέσθαι. ἅπαντας γὰρ Αἰγινήτας κατοικίζων, ἀνάστατους ἐποίησε. μετὰ τὴν ἱστορίαν φασὶ συντετάχθαι τῷ συγγραφεῖ τὸ προοίμιον, ἐπεὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μέμνηται γεγονότων, ὥσπερ τῆς Δήλου καθάρσεως, ἣν περὶ τὸ ἕβδομον ἔτος ἐπὶ Εὐθύνου ἄρχοντος γεγενῆσθαί φασι. μέμνηται δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τῆς τοῦ πολέμου τελευτῆς, λέγων, ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου. ἀλλὰ καὶ ἐν ἀρχῇ φησι,

„ Κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων. ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων.

πληρώσας δὲ τὴν ὀγδόην ἱστορίαν, ἀπέθανε νόσῳ. σφάλλονται γὰρ οἱ λέγοντες μὴ Θουκυδίδου εἶναι τὴν ὀγδόην, ἀλλ᾽ ἑτέρου συγγραφέως. τελευτήσας δ᾽ ἐν Ἀθήνησιν, ἐτάφη πλησίον τῶν Μιλτιάδου πυλῶν, ἐν χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς, ὃ προσαγορεύεται Κοίλη. εἴτε αὐτὸς ἐπανελθὼν Ἀθήναζε ἐκ τῆς φυγῆς τοῦ ὁρισθέντος χρόνου πληρωθέντος, καὶ τελευτήσας ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, εἴτε μετακομισθέντων αὐτοῦ τῶν ὀστέων ἀπὸ Θρᾴκης, ἐκεῖ καταστρέψαντος τὸν βίον. λέγεται γὰρ ἐπ᾽ ἀμφότερα. καὶ στήλη τις ἀνειστήκει ἐν τῇ Κοίλῃ, τοῦτο ἔχουσα τὸ ἐπίγραμμα.

„ Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἁλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται.

ΑΛΛΩΣ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΒΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΑΥΤΟΥ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΑΡΕΚΒΟΛΗ.

τ ῶν Δημοσθένοις μύστας γεγενημένοις θείων λόγων τε καὶ ἀγώνων, συμβουλευτικῶν τε καὶ δικανικῶν νοημάτων μεστοὺς γενομένοις, καὶ ἱκανῶς ἐμφορηθέντας, ὥρα λοιπὸν καὶ τῶν Θουκυδίδου τελετῶν ἐντὸς καταστῆναι. πολὺς γὰρ ἀνὴρ τέχναις, καὶ κάλλει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρατηγίᾳ, καὶ συμβουλαῖς, καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν. ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον, εἰπεῖν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ γένος, καὶ τὸν βίον. πρὸ γὰρ τῶν λόγων, ταῦτα ἐξεταστέον τοῖς φρονοῦσι καλῶς. Θουκυδίδης τοίνυν ὁ συγγραφεὺς, Ὀλόρου μὲν προῆλθε πατρὸς, τὴν ἐπωνυμίαν ἔχοντος ἀπὸ Ὀλόρου τοῦ θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ μητρὸς Ἡγησιπύλης. ἀπόγονος δὲ τῶν εὐδοκιμωτάτων στρατηγῶν,

γῶν, λέγω δὴ τὴν περὶ Μιλτιάδην, καὶ Κίμωνα. ᾠκείωτο δὲ ἐκ παλαιοῦ τῷ γένει πρὸς Μιλτιάδην τὸν στρατηγόν. τῷ δὲ Μιλτιάδῃ, πρὸς Αἰακὸν τὸν Διός. οὕτως αὐχεῖ τὸ γένος ὁ συγγραφεὺς ἄνωθεν. καὶ τούτοις Δίδυμος μαρτυρεῖ, Φερεκύδην ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φάσκων οὕτως λέγειν. Φιλαίας δὲ ὁ Αἴαντος, οἰκεῖ ἐν ταῖς Ἀθήναις. ἐκ τούτου δέ, γίνεται Δάικλος. τοῦ δέ, Ἐπίδυκος. τοῦ δέ, Ἀκέστωρ. τοῦ δέ, Ἀγήνωρ. τοῦ δέ, Ὀλίος. τοῦ δέ, Λύκης. τοῦ δέ, Τύφων. τοῦ δέ, Λάϊος. τοῦ δέ, Ἀγαμήστωρ. τοῦ δέ, Τίσανδρος, ἐφ᾽ οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις. τοῦ δέ, Μιλτιάδης. τοῦ δέ, Ἱπποκλείδης, ἐφ᾽ οὗ ἄρχοντος παναθήναια ἐτέθη. τοῦ δέ, Μιλτιάδης, ὃς ᾤκισε Χερρόνησον. μαρτυρεῖ τούτοις καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ἀσωπίδι, ἀλλ᾽ οὐκ αἰεί τοι τίς τι αὐτῷ πρὸς Θουκυδίδην. ἔστι γὰρ οὕτως τούτου συγγενής. Θρᾷκες, καὶ Δόλοπες, ἐπολέμουν πρὸς Ἀψινθίους, ὄντας γείτονας. ταλαιπωρούμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καί τι κακὸν οὐ πάσχοντες ἐκ τοῦ μεῖον ἔχειν ἀεὶ τῶν πολεμίων, καταφεύγουσιν ἐπὶ τὰ τοῦ θεοῦ χρηστήρια εἰδότες ὅτι μόνος ὁ θεὸς ἐξ ἀμηχάνων εὑρίσκει πόρους. Θεῶν γὰρ ἰσχὺς καὶ κατ᾽ Αἰσχύλον ὑπερτέρα. πολλάκις δ᾽ ἐν κακοῖσι τὸν ἀμήχανον καὶ χαλεπᾶς ὑπὲρ τὸ ὀμμάτων κριμναμένων νεφελῶν ὀρθοῖ. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων. ἐχρήσθησαν γὰρ κράτιστον εἶναι ἡγεμόνα τοῦτον, ὃς ἂν αὐτοὺς ἀλωμένους, ἐπὶ ξενίαν καλέσοι. τότε καὶ Κροῖσος ἦρχε Λυδίαν, καὶ τὰς Ἀθήνας ἡ Πεισιστρατιδῶν τυραννίς. ἐπανιόντες οὖν ἀπὸ τοῦ χρηστηρίου, περιέτυχον τῷ Μιλτιάδῃ πρὸ τῶν ὅρων καθεζομένῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀχθομένῳ μὲν τῇ τυραννίδι, δικαίαν δὲ ζητοῦντι τῆς Ἀττικῆς ἔξοδον. ταῦτα γὰρ ᾠκονόμησεν ὁ χρησμὸς αὐτοῖς. ὁρῶν οὖν αὐτοὺς πλανήτων ἔχοντας στολήν, συνεὶς τί δύναται πλάνη, καλεῖ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ξενίαν, ὑπηρετῶν τῷ χρησμῷ λανθάνων. οἱ δ᾽ ἥσθησαν, τὸν ἡγεμόνα τὸν ἀπὸ τῶν ξενίων εἰληφότες. καὶ πάντα αὐτῷ διηγησάμενοι, στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν αὐτῶν. οἱ μέν, οὖν τὸν θεόν φασιν ἐρωτήσαντα, ἐξελθεῖν. οἱ δέ, οὐκ ἄνευ γνώμης τοῦ τυράννου τὴν ἔξοδον πεποιηκέναι, ἀλλὰ τῷ κρατοῦντι τὴν πρόσκλησιν τῶν Θρακῶν διηγησάμενον, ἀπελθεῖν. οἷς καὶ προσδοὺς δύναμιν, ἀπέπεμψεν, ἥσθεὶς ὅτι μέγα δυνάμενος ἀνὴρ ἔξεισι τῶν Ἀθηνῶν. οὗτος οὖν ἡγούμενος, ἐπλήρωσε τὰ μεμαντευμένα καὶ μετὰ τὴν νίκην, γίνεται καὶ Χερρονήσου οἰκιστής. ἀποθανόντος δὲ μετὰ παιδὸς αὐτοῦ, διαδέχεται τὴν ἐν Χερρονήσῳ ἀρχήν, Στησαγόρας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμομήτριος. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Μιλτιάδης, ὁμώνυμος μὲν τῷ πρώτῳ οἰκιστῇ, ἀδελφὸς δὲ Στησαγόρου ὁμομήτριος, καὶ ὁμοπάτριος. οὗτος οὖν, ὄντων αὐτῷ παίδων ἐξ Ἀττικῆς γυναικός, ὅμως ἐπιθυμῶν δυναστείας, λαμβάνει Θρακῶν βασιλέως Ὀλόρου θυγατέρα Ἡγησιπύλην πρὸς γάμον. ἐξ οὗ καὶ αὐτῆς γίνεται παιδίον. κατελθόντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν, συσκευασάμενος τὰ αὐτοῦ, εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπει. καὶ τὰ πολλὰ τοῦ γένους ἀποστέλλει. ἡ δὲ ναῦς ἁλίσκεται, ἐν ᾗ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ἀλλ᾽ οὐχ οἱ ἐκ τῆς γυναικὸς τῆς Θρᾳκικῆς. ἀφίενται δ᾽ ὑπὸ βασιλέως, εἴγε μὴ Ἡρόδοτος ψεύδεται. Μιλτιάδης δ᾽ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκ Θρᾴκης διαφυγών, σώζεται. οὐκ ἀπέδρα δὲ καὶ τὴν τῶν

συκοφαντίαν. ἐγκλήματα γὰρ αὐτῷ διεξιόντες τὴν τυραννίδα. ἀποφεύγει δὲ

κατήγορος τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου γίγνεται. ἀπὸ τούτου οὖν κατάγεσθαί φησι τὸ Θουκυδίδου γένος. καὶ μέγιστον τεκμήριον νομίζουσι τὴν πολλὴν περιουσίαν, καὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης κτήματα, καὶ μέταλλα χρυσᾶ. δοκεῖ οὖν τισιν, εἶναι τοῦ Μιλτιάδου, ἢ θυγατριδοῦς. παρέσχε δ᾽ ἡμῖν τινὰ ἄλλως αὐτὸς ζήτησιν, μηδεμίαν μνήμην περὶ τοῦ γένους πεποιημένος. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ τοῦτο ὅτι Ὀρολος, ὁ πατὴρ αὐτῷ ἐστί, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς τὸ ρ. ἐχούσης, τῆς δὲ δευτέρας, τὸ λ. αὕτη γὰρ ἡ γραφὴ ὡς καὶ Διδύμῳ δοκεῖ, ἡμάρτηται. ὅτι γὰρ Ὀρολός ἐστιν, ἡ στήλη δηλοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη, ἔνθα κεχάρακται.

Θουκυδίδης Ὀρόλου Ἀλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται.

Πρὸς γὰρ ταῖς Μελιρίσι πύλαις καλουμέναις, ἔστιν ἐν Κοίλῃ τὰ καλούμενα Κιμώνια μνήματα, ἔνθα δείκνυται Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου τάφος. εὑρίσκεται δηλονότι τοῦ Μιλτιάδου γένους ὄντος. ξένος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ θάπτεται. καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ ἀκροπόλεως μαρτυρεῖ, ἔνθα καὶ θεο αὐτῷ γεγενῆσθαι προσιστορεῖ. ὁ δὲ Ἕρμιππος καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν αὐτὸν λέγει τῶν τυράννων ἕλκειν τὸ γένος. διὸ καὶ διαφθονεῖν αὐτόν φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον, καὶ Ἀριστογείτονα, λέγοντα ὡς οὐκ ἐγένοντο τυραννοφόνοι, οὐ γὰρ ἐφόνευσαν τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἵππαρχον. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ἀπὸ Σκαπτῆς ὕλης τῆς Θρᾴκης πλουσίαν σφόδρα, καὶ μέταλλα κεκτημένην ἐν τῇ Θρᾴκῃ. τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον λαμβάνων, οὐκ εἰς τρυφὴν ἀνήλισκεν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸν πόλεμον αἰσθηθεὶς κινεῖσθαι μέλλοντα, προελόμενος συγγράψαι αὐτόν, παρεῖχε πολλὰ τοῖς Ἀθηναίων στρατιώταις, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίων, καὶ πολλοῖς ἄλλοις, ἵνα, ἀπαγγέλλοιεν αὐτῷ βουλομένῳ συγγράφειν τὰ γινόμενα κατὰ καιρόν, καὶ λεγόμενα ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. Ζητητέον δέ, διὰ τί καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖχε, καὶ ἄλλοις, ἐξὸν Ἀθηναίοις μόνοις διδόναι, καὶ παρ᾽ ἐκείνων μανθάνειν. Καὶ λέγομεν, ὅτι οὐκ ἀσκόπως καὶ τοῖς ἄλλοις παρεῖχε. σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων συγγράψαι. εἰκὸς δὲ ἦν Ἀθηναίους πρὸς τὸ χρήσιμον ἀπαγγέλλοντας τὸ ἑαυτῶν, ψεύδεσθαι, καὶ λέγειν πολλάκις ὡς ἡμεῖς ἐνικήσαμεν, οὐ νικήσαντες. διὸ πᾶσι παρεῖχεν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρώμενος τὴν τῆς ἀληθείας κατάληψιν. Τὸ γὰρ ἀσαφές, ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν συναδούσῃ συμφωνίᾳ. ὅθεν φησὶν ὁ Ἄντυλλος, καὶ ἄθεος ἠρέμα ἐνομίσθη, τῆς ἐκεῖθεν

θεωρίας ἐμφορηθείς. ἤκουσε δὲ διδασκάλων, Ἀναξαγόρου μὲν ἐν φιλοσόφοις, Ἀντιφῶντος δὲ ῥήτορος, δεινοῦ τὴν ῥητορικὴν ἀνδρός, οὗ καὶ μέμνηται ἐν τῇ ὀγδόῃ, ὡς αἰτίου τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας, καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων καταστάσεως. ὅτι δὲ μετὰ τὸν θάνατον τιμωρούμενοι τὸν Ἀντιφῶντα οἱ Ἀθηναῖοι ἔρριψαν ἔξω τῆς πόλεως τὸ σῶμα, σεσιώπηκεν ὡς διδασκάλῳ χαριζόμενος. λέγεται γὰρ ὡς ἔρριψαν αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς αἰτίου τῆς μεταβολῆς τῆς δημοκρατίας. οὐκ ἐπολιτεύσατο δὲ ὁ συγγραφεὺς γενόμενος ἐν ἡλικίᾳ, οὐδὲ προσῆλθε τῷ βήματι, ἐστρατήγησε δ' ἀρχέκακον ἀρχὴν παραλαβών. ἀπὸ γὰρ ταύτης φυγαδεύεται. πεμφθεὶς γὰρ ἐπ' Ἀμφίπολιν, Βρασίδου φθάσαντος, καὶ προλαβόντος αὐτήν, ἔσχεν αἰτίαν. καίτοι μὴ πάντα καταστὰς ἀνόητος Ἀθηναίοις, τῆς μὲν γὰρ ἁμαρτάνει. Ἠϊόνα δὲ τὴν ἐπὶ Στρυμόνι λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ οὕτω, τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς ἁμάρτημα μεταλαβόντες, φυγαδεύουσιν αὐτόν. γενόμενος δ' ἐν Αἰγίνῃ μετὰ τὴν φυγήν, ὡς ἂν πλουτῶν, ἐδάνεισε τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων. ἀλλὰ κἀκεῖθεν μετῆλθε. καὶ διατρίβων ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὑπὸ πλατάνῳ ἔγραφε. μὴ γὰρ δὴ πειθόμεθα Τιμαίῳ λέγοντι, ὡς φυγὼν ᾤκησεν ἐν Ἰταλίᾳ. ἔγραφε δ' οὐδ' οὕτω μνησικακῶν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ φιλαλήθης ὤν, καὶ τὰ ἤθη μέτριος, εἴ γε οὔτε Κλέων παρ' αὐτῷ, οὔτε Βρασίδας ὁ τῆς συμφορᾶς αἴτιος, ἀπέλαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τοῦ συγγραφέως ὀργιζομένου. καίτοι οἱ πολλοὶ τοῖς ἰδίοις πάθεσι συνέθεσαν τὰς ἱστορίας, ἥκιστα μελῆσαν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας. Ἡρόδοτος μὲν γὰρ ὑπεροφθεὶς ὑπὸ Κορινθίων, ἀποδρᾶναι φησὶν αὐτοὺς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης Τιμολέοντα ὑπερεπήνεσε τοῦ μετρίου, καθότι Ἀνδρόμαχον τὸν αὐτοῦ πατέρα, οὐ κατέλυσε τῆς μοναρχίας. Φίλιστος δέ, τῷ νέῳ Διονυσίῳ τοῖς λόγοις πολεμεῖ. Ξενοφῶν δέ, Μένωνι λοιδορεῖται τῷ Πλάτωνος ἑταίρῳ, διὰ τὸν πρὸς Πλάτωνα ζῆλον. ὁ δὲ μέτριος, καὶ ἐπιεικής, τῆς ἀληθείας ἥττων. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι ἐγένοντο Θουκυδίδαι πολλοί. οὗτός τε ὁ Ὀλόρου παῖς, καὶ δεύτερος δημαγωγὸς Μιλησίου, ὃς καὶ Περικλεῖ διεπολιτεύσατο. τρίτος δὲ γένει Φαρσάλιος, οὗ μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶναι πατρὸς Μένωνος. τέταρτος ἄλλος Θουκυδίδης ποιητής, τὸν δῆμον Ἀχερδούσιος, οὗ μέμνηται Ἀνδροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι, λέγων εἶναι πατρὸς Ἀρίστωνος. συνεχρόνισε δ' ὥς φησι Πραξιφάνης ἐν τῷ περὶ ἱστορίας, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀγάθωνι τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ, καὶ Χοιρίλῳ, καὶ Μελανιππίδῃ. καὶ ἐπεὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος, ἄδοξος ἦν ὡς ἐπὶ πλεῖστον, ὡς αὐτὸς Πραξιφάνης φησίν. ὕστερον δὲ δαιμονίως ἐθαυμάσθη. οἱ μὲν οὖν ἐκεῖ λέγουσιν αὐτὸν ἀποθανεῖν, ἔνθα καὶ διέτριβε φυγὰς ὤν. καὶ φέρουσι μαρτύριον τοῦ μὴ κεῖσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς. ἴκριον γὰρ ἐπὶ τοῦ τάφου κεῖσθαι, τοῦ κενοταφίου δὲ τοῦτο γνώρισμα εἶναι ἐπιχώριον, καὶ νόμιμον Ἀττικόν, τῶν ἐπὶ τοιαύτῃ δυστυχίᾳ τετελευτηκότων, καὶ μὴ ἐν Ἀθήναις ταφέντων. Δίδυμος δ' ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα, βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν. τοῦτο δέ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους κάθοδον δεδωκέναι τοῖς φυγάσι, πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τὴν ἧτταν τὴν ἐν Σικελίᾳ. ἥκοντα οὖν αὐτὸν ἀποθανεῖν βίᾳ, καὶ τεθῆναι ἐν τοῖς Κιμωνίοις μνήμασι. καὶ καταγινώσκειν εὐήθειαν ἔφη τῶν νομιζόντων αὐτόν, ἐκτὸς μὲν τετελευτηκέναι, ἐπὶ γῆς δὲ τῆς Ἀττικῆς τεθάφθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἂν ἐτέθη ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι συλλήβδην τεθείς, οὐκ ἂν ἔτυχεν οὔτε στήλης, οὔτε ἐπιγράμματος, ἢ τῷ τάφῳ προσκειμένη, τοῦ συγγραφέως μηνύει τοὔνομα. ἀλλὰ δῆλον ὅτι κάθοδος ἐδόθη τοῖς φεύγουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος λέγει, καὶ Δημήτριος ἐν τοῖς ἄρχουσιν. ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω, λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ τετελευτηκέναι, κἂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν. τὸ δ' ἐν Ἰταλίᾳ Τίμαιον αὐτὸν καὶ ἄλλους λέγειν κεῖσθαι, μὴ καὶ σφόδρα καταγέλαστον ᾖ. Λέγεται δ' αὐτὸν τὸ εἶδος γεγενῆσθαι σύννουν μὲν τὸ πρόσωπον, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας, εἰς ὀξὺ πεφυκυίας, τήν τε λοιπὴν ἕξιν προσπεφυκέναι τῇ συγγραφῇ. παύσασθαι δὲ τὸν βίον ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη, μὴ πληρώσαντα τῆς συγγραφῆς τὴν προθεσμίαν. ζηλωτὴς δὲ γέγονεν ὁ Θουκυδίδης, εἰς μὲν τὴν οἰκονομίαν, Ὁμήρου, Πινδάρου δέ, εἰς τὸ μεγαλοφυές, καὶ ὑψηλὸν τοῦ χαρακτῆρος. ἀσαφῶς δὲ λέγων ἀνὴρ ἐπίτηδες, ἵνα μὴ πᾶσιν εἴη βατός, μηδὲ εὐτελὴς φαίνηται παντὶ τῷ βουλομένῳ νοούμενος εὐχερῶς, ἀλλὰ τοῖς λίαν σοφοῖς δοκιμαζόμενος, παρὰ τούτοις θαυμάζηται. ὁ γὰρ τοῖς ἀρίστοις ἐπαινούμενος, καὶ κεκριμένην δόξαν λαβών, ἀνάγραπτον εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον κέκτηται τὴν τιμήν, οὐ κινδυνεύουσαν ἐξαλειφθῆναι τοῖς ἐπικρίνουσιν. ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον ὥς φησιν Ἄντυλλος καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις, καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ὀνομάτων εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέντοι καὶ Προδίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν. μάλιστα δὲ πάντων ὅπερ εἴπομεν, ἐζήλωσεν Ὅμηρον, καὶ τῆς περὶ τὰ ὀνόματα ἐκλογῆς, καὶ τῆς περὶ τὴν σύνθεσιν ἀκριβείας, τῆς τ' ἰσχύος τῆς κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ τάχους. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων τε, καὶ ἱστορικῶν, ἀψύχους ὥσπερ εἰσαγόντων τὰς συγγραφάς, καὶ ψιλῇ μόνῃ χρησαμένων διὰ παντὸς διηγήσει, προσώποις δὲ οὐ περιθέντων λόγους τινάς, οὐδὲ ποιησάντων δημηγορίας, ἀλλ' Ἡροδότου μὲν ἐπιχειρήσαντος, οὐ μὴν ἐξισχύσαντος, δι' ὀλίγων γὰρ ἐποίησε λόγων, ὡς προσωποποιΐας μᾶλλον, ἤπερ δημηγορίας, μόνος ὁ συγγραφεὺς ἐξεῦρέ τε δημηγορίας, καὶ τελείως ἐποίησε μετὰ κεφαλαίων, καὶ διαιρέσεως, ὥστε καὶ στάσει ὑποπίπτειν τὰς δημηγορίας, ὅπερ ἐστὶ λόγων τελείων εἰκών. τριῶν δὲ ὄντων χαρακτήρων φραστικῶν, ὑψηλοῦ, ἰσχνοῦ, μέσου, παρεὶς τοὺς ἄλλους, ἐζήλωσε τὸν ὑψηλόν, ὡς ὄντα

τῇ φύσει

τῇ φύσει πρόσφορον τῇ οἰκείᾳ, καὶ τῷ μεγέθει πρέποντα τοῦ τοσούτου πολέμου. ὧν γὰρ αἱ πράξεις μεγά-
λαι, καὶ τὸν περὶ αὐτῶν ἔπρεπε λόγον ἐοικέναι ταῖς πράξεσιν. ἵνα δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς χαρακτῆ-
ρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο, ὃς οὔτε ὑψηλός ἐστιν, οὔτε ἰσχνός. ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. διά γε οὖν
ὑψηλὸν, ὁ Θουκυδίδης καὶ ποιητικαῖς πολλάκις ἐχρήσατο λέξεσι, καὶ μεταφοραῖς τισί. περὶ δὲ πάσης τῆς
συγγραφῆς, ἐτόλμησάν τινες ἀποφήνασθαι, ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς συγγραφῆς, οὐκ ἔστι ῥητορικῆς, ἀλλὰ
ποιητικῆς. καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποιητικῆς, δῆλον ἐξ ὧν οὐχ ὑποπίπτει μέτρῳ τινί. εἰ δέ τις ἡμῖν ἀντείποι, ὅτι
οὐ πάντως ὁ πεζὸς λόγος ῥητορικῆς ἐστὶν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ Πλάτωνος συγγράμματα, οὐδὲ τὰ ἰατρικὰ, λέ-
γομεν ὅτι ἀλλ᾽ ἡ συγγραφὴ κεφαλαίοις διαιρεῖται, καὶ ἐπὶ εἶδος ἀνάγεται ῥητορικῆς. κοινῶς μὲν πᾶσα συγ-
γραφὴ ἐπὶ τὸ συμβουλευτικόν. ἄλλοι δὲ, καὶ ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν ἀνάγουσι, φάσκοντες, ὅτι ἐγκωμιάζει τοὺς
ἀρίστους ἐν τοῖς πολέμοις γενομένους. ἐξαιρέτως δὲ ἡ Θουκυδίδου ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσιν ὑποπίπτει. τῷ μὲν συμ-
βουλευτικῷ, διὰ τῶν ὅλων δημηγοριῶν, πλὴν τῆς Πλαταιέων, καὶ Θηβαίων, ἐν τῇ τρίτῃ. τῷ δὲ πανηγυρι-
κῷ, διὰ τοῦ ἐπιταφίου. τῷ δὲ δικανικῷ, διὰ τῆς δημηγορίας τῶν Πλαταιέων, καὶ τῶν Θηβαίων, ἃς ἀνωτέ-
ρῳ τῶν ἄλλων ὑπεξειλόμεθα. ὅπου γὰρ δικασταὶ κρίνουσι Λακεδαιμονίων οἱ παραγενόμενοι, καὶ κρίνεται
πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὁ Πλαταιεὺς, καὶ ἀπολογεῖται, περὶ ὧν ἐρωτᾶται, διὰ πλειόνων τοὺς λόγους ποιούμενος.
καὶ ἀντιλέγει τούτοις ὁ Θηβαῖος, εἰς ὀργὴν τὸν Λακεδαιμόνιον προκαλούμενος. ἡ τοῦ λόγου τάξις, καὶ μέ-
θοδος, καὶ τὸ σχῆμα, δικανικὸν καθαρῶς ἀποφαίνει τὸ εἶδος. λέγουσι δέ τινες τὴν ὀγδόην ἱστορίαν νοθεύε-
σθαι, καὶ μὴ εἶναι Θουκυδίδου. ἀλλ᾽ οἱ μὲν, φασὶν εἶναι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ, Ξενοφῶντος. πρὸς οὓς
λέγομεν, ὅτι τῆς μὲν θυγατρὸς ὡς οὐκ ἔστι, δῆλον. οὐ γὰρ γυναικείας ἦν φύσεως τοιαύτην ἀρετήν τε καὶ τέ-
χνην μιμήσασθαι, ἔπειτα, εἰ τοιαύτη τις ἦν, οὐκ ἂν ἐσπούδασε λαθεῖν, οὐδ᾽ ἂν τὴν ὀγδόην ἔγραψε μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν ἂν, τὴν οἰκείαν ἐκφαίνουσα φύσιν. ὅτι δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακ-
τὴρ μονονουχὶ βοᾷ. πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος, καὶ ὑψηλοῦ. οὐ μὴν οὐδὲ Θεοπόμπου, καθά τι-
νες ἠξίωσαν. τισὶ δὲ, καὶ μᾶλλον τοῖς χαριεστέροις, Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖ, ἄλλως δ᾽ ἀκαλλώπιστος
δι᾽ ἐκτύπων γεγραμμένη. καὶ πολλῶν πλήρης ἐν κεφαλαίῳ πραγμάτων καλλωπισθῆναι, καὶ λαβεῖν ἐκ-
τασιν δυναμένων. ἔνθεν καὶ λέγομεν, ὡς ἀσθενέστερον πέφρασται, καὶ ὀλίγον, καθότι ἀρρωστῶν, αὐτὴν φαί-
νεται συντεθεικώς. ἀσθενοῦντος δὲ σώματος, βραχύ τι καὶ ὁ λογισμὸς ἀτονώτερος εἶναι φιλεῖ. μικροῦ
γὰρ συμπάσχουσιν ἀλλήλοις, ὅ, τε λογισμὸς, καὶ τὸ σῶμα. ἀπέθανε δὲ μετὰ τὸν πόλεμον τὸν Πελο-
ποννησιακὸν ἐν τῇ Θρᾴκῃ, συγγράφων τὰ πράγματα τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρώτου ἐνιαυτοῦ. εἴκοσι γὰρ καὶ
ἑπτὰ κατέσχεν ὁ πόλεμος. τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἓξ ἐτῶν πράγματα, ἀναπληροῖ, ὅ, τε Θεόπομπος, καὶ ὁ Ξενοφῶν,
οἷς συνάπτει τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. ἰστέον δὲ, ὅτι στρατηγήσας ὁ Θουκυδίδης ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ δόξας ἐκεῖ
βραδέως ἀφικέσθαι, καὶ προλαβόντος αὐτὸν τοῦ Βρασίδου, ἐφυγαδεύθη ὑπ᾽ Ἀθηναίων, διαβάλλοντος αὐ-
τὸν τοῦ Κλέωνος. διὸ καὶ ἀπεχθάνεται τῷ Κλέωνι, καὶ ὡς μεμηνότα αὐτὸν εἰσάγει πανταχοῦ, καὶ κοῦφον.
καὶ ἀπελθὼν, ὥς φασιν, ἐν τῇ Θρᾴκῃ, τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς συγγραφῆς συνέθηκεν. ἀφ᾽ οὗ μὲν γὰρ ὁ πόλεμος
ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα, καὶ τὰ πραττόμενα. οὐ μὴν κάλλους ἐφρόντισε τὴν ἀρχὴν, ἢ τοῦ
μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ πράγματα. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἐξορίαν, ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῆς Θρᾴκης χωρίῳ
διαιτώμενος, συνέταξε μετὰ κάλλους, ἃ ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐσημειοῦτο διὰ τὴν μνήμην. ἔστι δὲ τοῖς μύθοις ἐναν-
τίος. διὰ τὸ χαίρειν ταῖς ἀληθείαις. οὐ γὰρ ἐπετήδευσε τοῖς ἄλλοις ταυτὸν συγγραφεῦσιν, οὐδὲ ἱστορικοῖς,
οἳ μύθοις ἐγκατέμιξαν ταῖς ἑαυτῶν ἱστορίαις, τοῦ τερπνοῦ πλέον τῆς ἀληθείας ἀντιποιούμενοι. ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι
μὲν οὕτω. τῷ συγγραφεῖ δ᾽ οὐκ ἐμέλησε πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων, ἀλλὰ πρὸς ἀκρίβειαν τῶν μανθανόν-
των γράφειν. καὶ γὰρ ὠνόμασεν ἀγώνισμα τὴν ἑαυτοῦ συγγραφήν. πολλὰ γὰρ τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀπέφυγε
τὰς παρενθήκας, ἃς εἰώθασι ποιεῖν οἱ πλείονες, ἀποκλίνας. ὅπου γὰρ καὶ παρ᾽ Ἡροδότῳ καὶ ὁ Δελφίς ἐστιν
ὁ φιλήκοος, καὶ Ἀρίων ὁ κυβερνώμενος μουσικῇ. καὶ ὅλως ἡ δευτέρα τῶν ἱστοριῶν τὴν ὑπόθεσιν ψεύδεται. ὁ δὲ
συγγραφεὺς οὗτος, ἂν ἀναμνησθῇ τινὸς τοιούτου, διὰ μὲν τὴν ἀνάγκην λέγει, διηγεῖται δὲ μόνον εἰς γνῶ-
σιν τῶν ἀκουόντων ἀφικνούμενος. ὅ, τε γὰρ περὶ Τηρέως αὐτῷ λόγος πέφρασται μόνον, περὶ παθῶν τῶν
γυναικῶν, ἥ τε κυκλώπων ἱστορία, τῶν τόπων ἐμνημονεύθη χάριν. καὶ ὁ Ἀλκμαίων ὅτε σωφρονεῖν μνη-
μονεύεται, ἔνθα τὰ τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ νήσους ποιεῖ, τὰ δ᾽ ἄλλα, οὐκ ἀκριβοῖ. περὶ μὲν οὖν τοὺς μύθους,
τοιοῦτος. δεινὸς δὲ ἠθογραφῆσαι. καὶ ἐν μὲν τοῖς μέρεσι, σαφής. ὑπὸ δὲ τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε διὰ τὸ ἐπιτεῖνον τῆς
ἑρμηνείας, ἄδηλος εἶναι δοκεῖ. ἔχει δὲ χαρακτῆρα ὑπέρσεμνον, καὶ μέγα. τὸ δὲ τῆς συνθέσεως τραχύτητος ὂν
μεστὸν, καὶ ἐμβριθὲς, καὶ ὑπερβατικόν, ἐνίοτε δὲ, καὶ ἀσαφές. αἱ δὲ βραχύτητες θαυμασταί, καὶ τῶν λέξεων αἱ νοήσεις
πλείονες. τὸ δὲ γνωμολογικὸν αὐτοῦ, πάνυ ἐπαινετόν. ἐν δὲ ταῖς ἀφηγήσεσι, σφόδρα δυνατὸς, ναυμαχίας
ἡμῖν, καὶ πολιορκίας, νόσους τε, καὶ στάσεις διηγούμενος. πολυειδὴς δὲ ἐν τοῖς σχήμασι τὰ πολλά. καὶ τὰ
Γοργίου τοῦ Λεοντίνου μιμούμενος, ταχὺς ἐν ταῖς σημασίαις, πικρὸς ἐν ταῖς αὐστηρότησιν. ἠθῶν μιμητὴς, καὶ
ἄριστος διαγραφεύς. ὄψει γοῦν παρ᾽ αὐτῷ φρόνημα Περικλέους, καὶ Κλέωνος. οὐκ οἶδ᾽ ὅ, τι ἂν εἴποι τις. Ἀλκι-

βιάδου νεότητα. Θεμιστοκλέους πάντα. Νικίου χρηστότητα. δεισιδαιμονίαν. εὐτυχίαν μέχρι Σικελίας. καὶ ἄλλα μυρία, ἃ κατὰ μέρος ἀποδεικνύειν πειρασόμεθα. ὡς ἐπὶ πλεῖστον δὲ χρῆται τῇ ἀρχαίᾳ ἀτθίδι τῇ παλαιᾷ, ἣ τὸ ξ΄. ἀντὶ τοῦ σ΄. παρείληφεν, ὅταν ξυνέγραψε, καὶ ξυμμαχίαν λέγῃ. καὶ τὴν δίφθογγον τὴν αι. ἀντὶ τοῦ α. γράφει αἰεὶ λέγων. καὶ ὅλως ἐφευρετής ἐστι καινῶν ὀνομάτων. τὰ μὲν, γάρ ἐστιν ἀρχαιότερα τῶν καθ' αὐτὸν χρόνων, τὸ αὐτοβοεὶ, καὶ τὸ πολεμησείοντες, καὶ παγχάλεπον, καὶ ἁμαρτάδα, καὶ ὕλης φακέλοις. τὰ δὲ, ποιητικά, οἷον τὸ ἐπηλύγξασθαι καὶ τὸ ἐπηλύτας, καὶ τὸ ἀνακῶς, καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ δ' ἴδια. οἷον, ἀποσίμωσις καὶ κωλύμη, καὶ ἀποτείχισις, καὶ ὅσα ἄλλα, παρ' ἄλλοις μὲν οὐ κεῖται, ὑπ' αὐτοῦ δὲ λέλεκται. μέλει δὲ αὐτῷ καὶ ὄγκου τῶν ὀνομάτων, καὶ δεινότητος τῶν ἐνθυμημάτων. καὶ ὥσπερ φθάσαντες εἴπομεν, βραχύτητος συντάξεως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν πραγμάτων καὶ λέξει δείκνυται. τέθεικε δὲ πολλάκις καὶ πάθη, καὶ πράγματα ἀντ' ἀνδρῶν, ὡς τὸ ἀντίπαλον δέος. ἔχει δὲ καί τι τοῦ πανηγυρικοῦ, ἐν οἷς ἐπιταφίοις λέγει, καὶ ποικίλως εἰρωνείας εἰσφέρων, καὶ ἐρωτήσεις ποιούμενος, καὶ φιλοσόφοις εἴδεσι δημηγορῶν. ἐν οἷς γὰρ ἀμοιβαῖός ἐστι, φιλοσοφεῖ. τὴν μέντοι ἰδέαν αὐτοῦ τῆς λέξεως, καὶ τῆς συνθέσεως, αἰτιῶνται οἱ πλείους, ὧν ἐστὶ Διονύσιος ὁ ἁλικαρνασσεύς. μέμφεται γὰρ αὐτῷ ὡς πεζῇ καὶ πολιτικῇ λέξει χρῆσθαι μὴ δυναμένῳ, οὐκ εἰδὼς ὅτι ταῦτα πάντα δυνάμεως ἐστὶ περιττῆς, καὶ ἕξεως πλεονεξία. φαίνεται δὲ ἐπὶ τῶν Ἡροδότου χρόνων γενόμενος, εἴγε ὁ μὲν Ἡρόδοτος μέμνηται τῆς Θηβαίων ἐσβολῆς ἐς τὴν Πλάταιαν, περὶ ἧς ἱστορεῖ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ. λέγεται δέ τι καὶ τοιοῦτον, ὡς ποτὲ τοῦ Ἡροδότου τὰς ἰδίας ἱστορίας ἐπιδεικνυμένου, παρὼν τῇ ἀκροάσει Θουκυδίδης, καὶ ἀκούσας, ἐδάκρυσεν. ἔπειτά φασι τὸν Ἡρόδοτον τοῦτο θεασάμενον, εἰπεῖν αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα τὸν Ὄλορον, ὦ Ὄλορε, ὀργᾷ ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα. ἐτελεύτησε δὲ ἐν τῇ Θρᾴκῃ. καὶ οἱ μὲν, λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐτάφη. ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ἠνέχθη τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κρύφα παρὰ τῶν συγγενῶν, καὶ οὕτως ἐτάφη. οὐ γὰρ ἐξῆν φανερῶς θάπτειν ἐν Ἀθήναις τὸν ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ τάφος πλησίον τῶν πυλῶν, ἐν χωρίῳ τῆς ἀττικῆς, ὃ Κοίλη καλεῖται, καθά φησιν Ἄντυλλος, ἀξιόπιστος ἀνὴρ μαρτυρῆσαι, καὶ ἱστορίαν γνῶναι, καὶ διδάξαι δεινός. καὶ στήλη δέ φησιν ἕστηκεν ἐν τῇ Κοίλῃ, Θουκυδίδης ἁλιμούσιος ἔχουσα ἐπίγραμμα. τινὲς δὲ προσέθηκαν καὶ τὸ, ἐνθάδε κεῖται. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι νοούμενόν ἐστι τοῦτο, καὶ προσυπακουόμενον. οὐδὲ γὰρ ἔκειτο ἐν τῷ ἐπιγράμματι. ἔστι δὲ τὴν ἰδέαν καὶ τὸν χαρακτῆρα μεγαλοπρεπής, ὡς μηδὲ ἐν τοῖς οἴκτοις ἀφίστασθαι τοῦ μεγαλοπρεποῦς. ἐμβριθὴς τὴν φράσιν ἀσαφὴς τὴν διάνοιαν, διὰ τὸ ὑπερβατοῖς χαίρειν. ὀλίγοις ὀνόμασι πολλὰ πράγματα δηλῶν. καὶ ποικιλώτατος μὲν ἐν τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι, κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν, τοὐναντίον ἀσχημάτιστος. οὔτε γὰρ εἰρωνείαις, οὔτε ἐπιτιμήσεσιν, οὔτε ταῖς ἐκ πλαγίου ῥήσεσιν, οὔτε ἄλλαις τισὶ πανουργίαις πρὸς τὸν ἀκροατὴν κέχρηται, τοῦ Δημοσθένους μάλιστα ἐν τούτοις ἐπιδεικνυμένου τὴν δεινότητα. οἶμαι δὲ οὐκ ἀγνοίᾳ σχηματισμοῦ τοῦ κατὰ διάνοιαν, παρεῖναι τὸν Θουκυδίδην τὸ τοιοῦτον ἀλλὰ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις πρέποντας, καὶ ἁρμόζοντας, καὶ συντιθέντα τοὺς λόγους. οὐ γὰρ ἔπρεπε Περικλεῖ, καὶ Ἀρχιδάμῳ, καὶ Νικίᾳ, καὶ Βρασίδᾳ, ἀνθρώποις μεγαλόφροσι, καὶ γενναίοις, καὶ ἡρωϊκὴν ἔχουσι δόξαν, λόγους εἰρωνείας, καὶ πανουργίας περιτιθέναι, ὡς μὴ παρρησίαν ἔχουσι φανερῶς ἐλέγχειν, καὶ ἄντικρυς μέμφεσθαι, καὶ ὁτιοῦν βούλονται λέγειν. διὰ τοῦτο, τὸ ἄπλαστον, καὶ ἀνηθοποίητον ἐπετήδευσε, σώζων κἀν τούτοις τὸ προσῆκον, καὶ τῇ τέχνῃ δοκοῦν. τεχνίτου γὰρ ἀνδρὸς φυλάξαι τοῖς προσώποις τὴν ἐπιβάλλουσαν δόξαν, καὶ τοῖς πράγμασι, τὸν ἀκόλουθον κόσμον. Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν πραγματείαν αὐτοῦ, οἱ μὲν, κατέτεμον εἰς τρισκαίδεκα ἱστορίας, ἄλλοι δὲ, ἄλλως. ὅμως δὲ ἡ πλείστη καὶ ἡ κοινὴ κεκράτηκε, τὸ μέχρι τῶν ὀκτὼ διῃρῆσθαι τὴν πραγματείαν, ὡς καὶ ἐπέκρινεν ὁ Ἀσκληπιός.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ.

Διονύσιος Ἀμμαίῳ τῷ φιλτάτῳ χαίρειν.

Γὼ μὲν ὑπελάμβανον ἀρκούντως δεδηλωκέναι τὸν Θουκυδίδου χαρακτῆρα, τὰ μέγιστα καὶ κυριώτατα τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἰδιωμάτων ἐπεξελθὼν, ἐν οἷς ἔτι δὴ μάλιστα διαφέρειν ἔδοξέ μοι τῶν πρὸ αὐτοῦ ῥητόρων τε, καὶ συγγραφέων. πρότερον μὲν ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων πρὸς τὸ σὸν ὄνομα συνταχθεῖσιν ὑπομνηματισμοῖς ὀλίγοις δὴ πρόσθεν χρόνοις, ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ τοῦ Θουκυδίδου κατασκευασθείσῃ γραφῇ, προσειπὼν τὸν Αἴλιον Τουβέρωνα. ἐν ᾗ πάντα τὰ δεόμενα λόγου, μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων διεξελήλυθα κατὰ τὴν αὑτοῦ δύναμιν. σοῦ δὲ ὑπολαμβάνοντος ἧττον ἠκριβῶσθαι τὰς γραφὰς, ἐπειδὴ προεκθέμενος ἅπαντα τὰ συμβεβηκότα τῷ χαρακτῆρι, τό τε τὰς περὶ αὐτῶν πίστεις παρέχομαι. ἀκριβεστέραν δὲ τὴν δήλωσιν τῶν ἰδιωμάτων τοῦ χαρακτῆρος ἔσεσθαι νομίζοντος, εἰ παρὰ μίαν ἑκάστην τῶν παραθέσεων τὰς λέξεις τοῦ συγγραφέως παρατιθείην. ὃ οἱ τὰς τέχνας, καὶ τὰς εἰσαγωγὰς τῶν λόγων πραγματευόμενοι ποιοῦσι, προελόμενος εἰς μηδὲν ἐλλείπειν, καὶ τοῦτο πεποίηκα, τὸ διδασκαλικὸν σχῆμα λαβὼν, ἀντὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ. ἵνα δὲ εὐπαρακολούθητος ὁ λόγος σοι γένηται, προθεὶς κατὰ λέξιν ὅσα περὶ τοῦ συγγραφέως τυγχάνω προειρηκὼς, ἐπιτροχάδην ἀναλήψομαι τῶν προθέσεων ἑκάστην, καὶ τὰς ἀποδείξεις παρέξομαι, καθάπερ ἠξίουν. ἔπειτα δὲ τοῖς περὶ Ἡροδότου γραφεῖσι, τὰ μέλλοντα δηλοῦσθαι. τούτῳ γὰρ Θουκυδίδης τῷ ἀνδρὶ ἐπιβαλὼν, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὧν πρότερον ἐμνήσθην, καὶ συνιδὼν ἃς ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν ἀρετὰς, ἰδιόν τι γένος χαρακτῆρος, οὔτε πεζὸν αὐτοτελῶς. οὔτε ἔμμετρον ἀπηρτισμένως, κοινὸν δέ τι καὶ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν ἐργασάμενος, εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν ἐσπούδασεν εἰσαγαγεῖν. ἐπὶ μὲν τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων, τὴν τροπικὴν, καὶ γλωττηματικὴν, καὶ ἀπηρχαιωμένην, καὶ ξένην λέξιν παραλαμβάνων πολλάκις, ἀντὶ τῆς κοινῆς καὶ συνήθους τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώποις. ἐπὶ δὲ τῶν σχηματισμῶν, ἐν οἷς μάλιστα ἐβουλήθη διενεγκεῖν τῶν πρὸ αὐτοῦ, πλείστην εἰσενεγκάμενος πραγματείαν, ποτὲ μὲν, λόγον ἐξ ὀνόματος ποιῶν, ποτὲ δὲ, εἰς ὄνομα συνάγων τὸν λόγον. καὶ νῦν μὲν τὸ ῥηματικὸν ὀνομαστικῶς ἐκφέρων, αὖθις δὲ τοὔνομα ῥῆμα ποιῶν. καὶ αὐτῶν γε τούτων ἀναστρέφων τὰς χρήσεις, ἵνα τὸ μὲν ὀνοματικὸν, ῥηματικὸν, τὸ δὲ ῥηματικὸν, ὀνοματικὸν λέγηται. καὶ τὰ μὲν παθητικὰ ῥήματα, δραστήρια, τὰ δὲ δραστήρια, παθητικά. πληθυντικῶν δὲ, καὶ ἑνικῶν ἀλλάττων τὰς φύσεις, καὶ ἀντικατηγορῶν ταῦτα ἀλλήλων, θηλυκά τε ἀρσενικοῖς, καὶ ἄρρενα θηλυκοῖς, καὶ οὐδέτερα τούτων τισὶ συνάπτων, ἐξ ὧν ἡ κατὰ φύσιν ἀκολουθία πλανᾶται. τὰς δὲ ὀνοματικῶν ἢ μετοχικῶν πτώσεις, ποτὲ μὲν, πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἀπὸ τοῦ σημαίνοντος ἀποστρέφων, ποτὲ δὲ, πρὸς τὸ σημαῖνον ἀπὸ τοῦ σημαινομένου. ἐν δὲ τοῖς συνδετικοῖς, καὶ τοῖς προθετικοῖς μορίοις, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς διαρθροῦσι τὰς τῶν ὀνομάτων δυνάμεις, ποιητοῦ τρόπον ἐνεξουσιάζων. πλεῖστα δ' αὖ τις εὕροι παρ' αὐτῷ τῶν σχημάτων, προσώπων τε ἀποστροφαῖς, καὶ χρόνων ἐναλλαγαῖς, καὶ τοπικῶν σημειώσεων μεταφοραῖς ἐξηλλαγμένα, καὶ σολοικισμῶν λαμβάνοντα φαντασίαν ἀποστέγειν, ἢ τὰ πράγματα ἀντὶ σωμάτων, ἢ τὰ σώματα ἀντὶ πραγμάτων. καὶ ἐφ' ὧν ἐνθυμημάτων τε καὶ νοημάτων αἱ μεταξὺ παρεμπτώσεις πολλαὶ γινόμεναι, διὰ μακροῦ τὴν ἀκολουθίαν κομίζουσι, τά τε σκολιὰ, καὶ πολύπλοκα, καὶ δυσεξέλικτα, καὶ τἄλλα τὰ συγγενῆ τούτοις. εὕροι δ' αὖ τις οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν θεατρικῶν σχημάτων κείμενα παρ' αὐτῷ. τὰς παρισώσεις λέγω, καὶ παρομοιώσεις, καὶ παρονομασίας, καὶ ἀντιθέσεις, ἐν αἷς ἐπλεόνασε Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, καὶ οἱ περὶ Πῶλον, καὶ Λικύμνιον, καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν κατ' αὐτὸν ἀκμασάντων. ἐκδηλότατα δὲ αὐτοῦ καὶ χαρακτηριστικώτατα τό, τε πειρᾶσθαι διὰ ἐλαχίστων ὀνομάτων, πλεῖστα σημαίνειν πράγματα. εἰς ἃ, καὶ ἔτι προσδεχόμενόν τι τὸν ἀκροατὴν ἀκούσεσθαι, καταλείπει. ὑφ' ὧν ἀσαφὲς γίγνεται τὸ βραχύ. ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, τέσσαρα μέν ἐστιν ὥσπερ ὄργανα τῆς Θουκυδίδου λέξεως, τὸ ποιητικὸν τῶν ὀνομάτων. τὸ πολυειδὲς τῶν σχημάτων. τὸ τραχὺ τῆς ἁρμονίας. τὸ τάχος τῆς σημασίας. χρώματα δὲ αὐτῆς, τό, τε στρυφνὸν, καὶ πικρὸν, καὶ τὸ πυκνὸν, καὶ τὸ αὐστηρὸν, καὶ τὸ ἐμβριθὲς, καὶ τὸ δεινὸν, καὶ φοβερόν. ὑπὲρ ἅπαντα δὲ αὐτοῦ ταῦτα, τὸ παθητικόν. τοιοῦτος μὲν δή τις ἐστὶν ὁ Θουκυδίδης κατὰ τὸν τῆς λέξεως χαρακτῆρα, ᾧ παρὰ τοὺς ἄλλους διήνεγκε. γλωσσηματικὰ μὲν οὖν, καὶ ἀπηρχαιωμένα, καὶ δυσείκαστα τοῖς πολλοῖς ἐστι, τό, τε ἀκραιφνὲς, καὶ ὁ ἐπιλογισμὸς, καὶ ἡ περιωπὴ, καὶ ἡ ἀνακωχὴ, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. ποιητικὰ δὲ, ἥ τε κωλύμη, καὶ ἡ πρέσβευσις, καὶ ἡ καταβολὴ, καὶ ἡ ἀχηδὼν, καὶ ἡ δικαίωσις, καὶ τὰ παραπλήσια. ἡ δ' ἐν τοῖς σχηματισμοῖς καινότης τε, καὶ πολυτροπία, καὶ ἡ ἐξαλλαγὴ τῆς συνήθους χρήσεως, ἐν ᾗ μάλιστα διαφέρειν αὐτὸν ἡγούμεθα τῶν ἄλλων, ἐπὶ τούτων γίγνεται τῶν ἔργων φανερά. ὅταν μὲν οὖν μίαν λέξιν, εἴτε ὀνοματικὴν, εἴτε ῥηματικὴν ἐν πλείοσιν ὀνόμασιν, ἢ ῥήμασιν ἐκφέρῃ, περιφράζων τὴν αὐτὴν νόησιν, τοιαύτην ποιεῖ τὴν λέξιν.

» Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας· καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. Καὶ μὴν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ γέγραφεν, Οὐδ᾽ αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται.

» Καὶ γὰρ ἐν τούτοις τὸ σημαινόμενον ποιεῖ τὸν λόγον, ὡς ἐπὶ τοῦ Λακεδαιμονίου Βρασίδα τέθεικεν, ὅτι μαχόμενος περὶ Πύλον, ἀπὸ τῆς νεὼς τραυματίας γενόμενος, ἐξέπεσε. πεσόντος δὲ αὐτοῦ φησὶν ἐς τὴν παρεξειρεσίαν, ἡ ἀσπὶς περιερρύη. Βούλεται γὰρ δηλοῦν τό, ὄντος δὲ αὐτοῦ ἔξω τῆς νεὼς ἐπὶ τὰ προέχοντα μέρη τῆς εἰρεσίας εἰς θάλατταν. Ἐν οἷς δὲ τὰ ῥηματικὰ μόρια τῆς λέξεως ὀνομαστικῶς σχηματίζει, τοιαύτην ποιεῖ τὴν φράσιν. Ἐστὶ δὲ αὐτῷ πρὸς Ἀθηναίοις ὁ Κορίνθιος ἐν τῇ πρώτῃ βύβλῳ τάδε λέγων.

» Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος, τοιάνδε. Τὸ γὰρ παραινεῖν, καὶ ἀξιοῦν, ῥήματα ὄντα, ὀνομαστικῶς γέγονε παραίνεσις, καὶ ἀξίωσις. ταύτης δ᾽ ἐστὶ τῆς ἰδέας ἡ τοῦ καταστείχισις τοῦ Πλημμυρίου, ἣν ἐν τῇ. ζ. βύβλῳ τέθεικεν ἐν δημηγορίᾳ. τὸ γὰρ ἀποτειχίσαι, καὶ ἀπολοφύρασθαι, ῥηματικὰ ὄντα, ὀνομαστικῶς ἐσχημάτικεν, ἀποτείχισιν, καὶ ὀλόφυρσιν. Ὅταν δὲ ἀντιστρέψας ἑκατέρου τούτων τὴν φύσιν, τὰ ὀνόματα ποιῇ ῥήματα, τοῦτον τὸν τρόπον ἐκφέρει τὴν λέξιν, ὡς ἐν τῇ. α. βύβλῳ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ πολέμου γράφει.

» Τὴν μὲν οὖν ἀληθεστάτην αἰτίαν, λόγῳ δὲ ἀφανεστάτην, τοὺς Ἀθηναίους οἴομαι μεγάλους γινομένους, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν.

Βούλεται γὰρ δηλοῦν ὅτι μεγάλοι γινόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκην παρέσχον τοῦ πολέμου. πεποίηκε δὲ ἀντὶ τῆς ἀνάγκης, καὶ τοῦ πολέμου, ὀνομαστικῶν ὄντων, ῥηματικά, τό, τε ἀναγκάσαι, καὶ τὸ πολεμεῖν. Ὅταν δὲ τῶν ῥημάτων ἀλλάττῃ τὰ εἴδη τῶν παθητικῶν, καὶ ἐνεργητικῶν, οὕτω σχηματίζει τὸν λόγον.

» Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε. Τὸ γὰρ κωλύει ῥῆμα ἐνεργητικὸν ὑπάρχον, ἀντὶ τοῦ κωλύεται παθητικοῦ ὄντος, παρείληπται. ἦν δὲ τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τῆς λέξεως τοιοῦτο, Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύεται ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε. καὶ ἔτι τὰ ἐν τῷ προοιμίῳ λεγόμενα.

» Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ᾽ ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις. Καὶ γὰρ ἐν τούτοις, τὸ ἐπιμιγνύντες ἐνεργητικὸν ὑπάρχον ῥῆμα, τοῦ ἐπιμιγνύμενοι παθητικοῦ ὄντος, χώραν ἐπέχει. Ὅταν δὲ ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ τὸ παθητικὸν παραλαμβάνῃ, τοῦτον σχηματίζει τὸν τρόπον.

» Ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν. Βούλεται μὲν γὰρ δηλοῦν, ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις συνήλλαξαν. παρείληφε δὲ τὸ ἐνηλλάγησαν παθητικὸν ὑπάρχον, ἀντὶ ἐνεργητικοῦ τὸ συνήλλαξαν. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τό, κατῳκημένοις. ἀντὶ τοῦ γὰρ ἐνεργητικοῦ ῥήματος τοῦ κατῳκηκότας, τὸ παθητικὸν παρείληφε, τὸ κατῳκημένοις. Παρὰ δὲ τὰς τῶν ἑνικῶν τε καὶ πληθυντικῶν διαφοράς, ὅταν ἐναλλάττῃ τὴν ἑκατέρου τούτων τάξιν, ἑνικὰ μὲν ἀντὶ πληθυντικῶν οὕτως ἐκφέρει, καὶ οὕτως ἄρα παρέστηκε.

» Τὸν μὲν Συρακούσιον, αὐτὸν δὲ οὐ πολέμιον εἶναι τῶν Ἀθηναίων. Βούλεται μὲν γὰρ τοὺς Συρακουσίους λέγειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους. πεποίηκε δὲ τῶν ὀνομάτων ἑκάτερον ἑνικόν, καὶ ἐν οἷς φησι, Καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίας αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως. τοὺς γὰρ πολεμίους ἐσχημάτικεν ἑνικῶς, οὐχὶ πληθυντικῶς. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἑνικοῦ, τὸ πληθυντικὸν παραλαμβάνει τοῦτον τὸν τρόπον ἐξαλλάττων τὴν συνήθη φράσιν. κεῖται δὲ ἡ λέξις ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ ἐπιταφίου.

» Μέχρι γὰρ τοῦδε, ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι. ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι, ὧν ἤκουσε. Τὸ γὰρ ἕκαστος, καὶ τὸ ἤκουσεν, ἑνικά. τὰ δὲ ἐπιφερόμενα τούτοις, πληθυντικῶς ἐξενήνεκται. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν, οὐ καθ᾽ ἑνὸς λέγεσθαι πεφύκασιν, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν. Ἀρσενικῶν δέ, καὶ θηλυκῶν, καὶ οὐδετέρων ἀντιμεταταξεις ἐκβεβηκυῖαι τῶν συνήθων σχημάτων, αἱ τοιαίδε εἰσίν. οἷον, τὴν μὲν ταραχήν, τάραχον καλεῖ, τὸ θηλυκὸν ἐκφέρων ἀρρενικῶς, καὶ τὴν ὄχλησιν, ὄχλον. τὴν δὲ βούλησιν, καὶ τὴν δύναμιν. τὸ βουλόμενον λέγει, καὶ τὸ δυνάμενον, ὡς ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων τέθεικεν, ὅτε τὴν ἐς Σικελίαν ἀπέστελλον στρατιάν.

» Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τὸ μὲν βουλόμενον, οὐκ ἀφῃρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς. καὶ ἐν οἷς περὶ τῶν Θετταλῶν εἴρηκεν. Ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον, ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τῷ ἐπιχωρίῳ οἱ Θεσσαλοί. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα οὐδέτερον πεποίηκε τὸ θηλυκόν. ἦν δὲ τὸ σημαινόμενον καὶ ὑπὸ τῆς λέξεως τοιόνδε τι, Ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον, ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τῇ ἐπιχωρίῳ οἱ Θεσσαλοί. Ἐν οἷς δὲ τὰς πτώσεις τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν προσηγοριῶν, καὶ τῶν μετοχῶν, καὶ συναπτομένων τούτοις ἄρθρων ἐξαλλάττει τοὺς συνήθεις, οὕτω σχηματίζει τὴν φράσιν.

» Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις, καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τῆς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου εὐνομίας οὐ προτιμήσαντες. Οἱ μὲν γὰρ ἀκολούθως τῇ κοινῇ συνηθείᾳ σχηματίζοντες τὴν φράσιν, τό, τε θηλυκὸν ἀντέζευξαν μόριον, καὶ τὴν πτῶσιν τῆς μετοχῆς τὴν αἰτιατικὴν ἀντὶ τῆς γενικῆς ἔταξαν τὸν τρόπον τόνδε.

» Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις, καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν,

τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτιμήσασαι. Οἱ δὲ, τὰ ἀρρενικὰ τοῖς θηλυκοῖς συνέταττον ὥσπερ οὗτος πεποίηκε τὰς γενικὰς, ἀντὶ τῶν αἰτιατικῶν πτώσεων παραλαμβάνοντες. σολοικίζειν ἂν ὑφ' ἡμῶν λέγοιτο καὶ ἐπὶ τὰ τοιαῦτα, Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες. οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως ἐσχηματίσθαι τὴν λέξιν ἥρμοττεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αἰτιατικῆς.

Καὶ μὴ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καταπλαγέντες. οὐδὲ γὰρ τῇ παρὰ τῶν θεῶν ὀργῇ φοβεῖσθαι λέγοιτ' ἄν τις, ἀλλὰ τὴν τῶν θεῶν ὀργήν. Ἡ δὲ παρὰ τοὺς χρόνους τῶν ῥημάτων ἐκβεβηκυῖα τὸ κατάλληλον φράσις τοιαύτη τίς ἐστι.

Καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ πόνων μελέτῃ, καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον, ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλοιμεν κινδυνεύειν. καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι, μὴ ἀτολμοτέροις τῶν ἀεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι. Ἐνταῦθα γὰρ, τὸ μὲν ἐθέλοιμεν ῥῆμα, τοῦ μέλλοντός ἐστι χρόνου δηλωτικόν. τὸ δὲ περιγίγνεται, τοῦ παρόντος. ἀκόλουθον δ' ἂν ἦν, ὃ συνέζευξε τῷ ἐθέλοιμεν, τὸ περιέσται.

Τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω. ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν, σύμμαχον γίγνεται. ὑποχωρήσασι δὲ, καίπερ χαλεπὸν ὂν, εὔπορον ἔσται. Τὸ μὲν γὰρ γίγνεται, τοῦ παρόντος ἐστί. τὸ δὲ ἔσται, τοῦ μέλλοντος χρόνου δηλωτικόν. γέγονε δὲ καὶ παρὰ τὰς πτώσεις ὁ σχηματισμὸς ἀκατάλληλος. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς γενικῆς πτώσεως, ἐξενήνοχε τό, τε μετοχικὸν ὄνομα τὸ, μενόντων, καὶ τὸ αὐτωνυμικὸν, τὸ ἡμῶν. ἐπὶ δὲ τῆς δοτικῆς τὸ ὑποχωρήσασιν. οἰκειότερον δ' ἦν καὶ τοῦτο, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐξενηνέχθαι πτῶσιν.

Ὅταν δὲ πρὸς τὸ σημαῖνον ἀπὸ τοῦ σημαινομένου πράγματος τὴν ἀποστροφὴν ποιῆται, ἢ πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἀπὸ τοῦ σημαίνοντος οὕτω σχηματίζει τὸν λόγον.

Τῶν δὲ Συρακουσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν. Προθεὶς γὰρ ἑνικὸν ὄνομα τὸν δῆμον, ἀπέστρεψεν ἀπὸ τούτου τὸν λόγον ἐπὶ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα πληθυντικὸν ὑπάρχον, τό, Συρακουσίους. καὶ αὖθις. Λεοντῖνοι γὰρ, ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν σύμβασιν, πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος ἐπενόει τὴν γῆν ἀναδάσασθαι. Ἀπὸ γὰρ τοῦ πληθυντικοῦ ὀνόματος, τοῦ, Λεοντῖνοι, ἀπέστρεψε τὸν λόγον ἐπὶ τὸ ἑνικὸν ὄνομα τὸν δῆμον. Πρόσωπα δὲ παρ' αὐτῷ τὰ πράγματα γίγνεται, καθάπερ ἐν τῇ Κορινθίων πρὸς Λακεδαιμονίους δημηγορίᾳ γέγονεν. ἀξιῶν γὰρ ὁ Κορίνθιος τοὺς προεστηκότας τῆς Πελοποννήσου φυλάττειν αὐτῆς τὸ ἀξίωμα πρὸς τὰς ἔξω πόλεις, οἷον παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον, ταῦτα λέγει.

Πρὸς τάδε βουλεύεσθαι εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθαι μὴ ἐλάττω ἐξηγεῖσθαι, ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν. τὸ γὰρ ἐξηγεῖσθαι, νῦν τέθεικεν ἐπὶ τοῦ προάγειν ἔξω τὴν Πελοπόννησον ἡγουμένοις αὐτῆς. τοῦτο δὲ τῇ χώρᾳ μὲν ἀδύνατον ἦν συμβῆναι, τῇ δὲ δόξῃ, καὶ τοῖς πράγμασι τοῖς περὶ αὐτὴν ὑπάρχουσι, δυνατόν. καὶ βούλεται τοῦτο δηλοῦν. Πράγματα δὲ ἀντὶ σωμάτων τὰ τοιαῦτα ὑπ' αὐτοῦ γίγνεται. λέγεται δὲ ὑπὸ τοῦ Κορινθίου πρεσβευτοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους συγκρίνοντος τά τε Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίων. Οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν. ὑμεῖς δὲ, τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν, καὶ ἐπιγνῶναι μηδέν. καὶ ἔργῳ οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. Μέχρι μὲν οὖν τούτων, τὸ σχῆμα τῆς λέξεως σώζει τὴν ἀκολουθίαν, ὡς ἐπὶ προσώπων ἀμφοτέρων κειμένων. ἔπειτα ἀποστρέφεται κατὰ θάτερον τῶν μερῶν ὁ λόγος, καὶ ἀντὶ τῶν σωμάτων, πρᾶγμα γίγνεται περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅταν φῇ.

Αὖθις δὲ, οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης, μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν δὲ δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. Τὸ γὰρ ὑμέτερον, ἀντὶ ὑμεῖς παρείληπται πρᾶγμα ὑπάρχον, ἀντὶ τοῦ σώματος. Ἐν δὲ ἐνθυμήμασί τε, καὶ νοήμασιν, αἱ μεταξὺ παρεμπτώσεις πολλαὶ γινόμεναι, καὶ μόλις ἐπὶ τὸ τέλος ἀφικνούμεναι, δι' ἃς ἡ φράσις δυσπαρακολούθητος γίγνεται, πλεῖστα μέν εἰσι καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν, ἀρκέσουσι δὲ ἐκ τοῦ προοιμίου δύο ληφθεῖσαι μόναι, ἥ τε δηλοῦσα τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, καὶ τὰς αἰτίας ἀποδιδοῦσα.

Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδὲ ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὔτε γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὂν, ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο. Προστεθὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ σχηματισθὲν οὕτω, Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν, νεμόμενοι δὲ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, φανερωτέραν ἂν ἐποίει τὴν διάνοιαν. τῇ δὲ παρεμβολῇ τῶν μεταξὺ πραγμάτων πολλῶν ὄντων, ἀσαφῆ, καὶ δυσπαρακολούθητον πεποίηκε. καὶ ἡ περὶ τῆς Εὐρυσθέως στρατείας ἐπὶ τὴν Ἀττικήν. Ἡ δὲ Εὐρυσθέως ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως ὅτ' ἐστράτευε Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ, τυγχάνει δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα, διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον, καὶ ὡς οὐκ ἔτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεὺς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα δυνατ

δοκοῦντα εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα τῶν Μυκηναίων τε, καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε, τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν.

Ἐν οἷς δυσκολία, καὶ πολύπλοκος, καὶ δυσεξέλικτος ἡ τῶν ἐνθυμημάτων κατασκευὴ γίγνεται, τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει παρ' αὐτῷ. κεῖται δὲ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ ἡ λέξις.

» Τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, ἐβουλήθησαν, τοὺς μὲν, τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ, ἐφίεσθαι. ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου, σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι, ἐν τῷ ἀμύνεσθαι παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι, ἢ ἐνδόντες, σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου, ἔφυγον. τὸ δ' ἔργον, τῷ σώματι ὑπέμειναν. καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ, τῆς δόξης μᾶλλον, ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.

» Τοιαῦτα δέ, καὶ τὰ περὶ Θεμιστοκλέους εἰρημένα ἐν τῇ. α. βύβλῳ. Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας. καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμαθών. τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε. ὧν δὲ ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς, οὐκ ἀπήλλακτο. τό, τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι, κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. Οἱ δὲ μειρακιώδεις σχηματισμοὶ τῶν ἀντιθέτων τε, καὶ παρομοίων, καὶ παρισώσεων, ἐν οἷς οἱ περὶ τὸν Γοργίαν μάλιστα ἐπλεόνασαν, ἥκιστα τῷ χαρακτῆρι τούτῳ προσήκοντες, αὐστηρὰν ἔχοντι τὴν ἀγωγὴν, καὶ τοῦ κομψοῦ πλεῖστον ἀφεστηκότι, τοιοῦτοί τινες εἰσὶ παρὰ τῷ συγγραφεῖ.

» Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη, οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη. καὶ ἔτι δέ, Οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταί, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. τὸ δ' ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης, μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι. τῶν δὲ δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. Καὶ ἐν οἷς τὰς καταλαβούσας τὴν Ἑλλάδα συμφορὰς διὰ τὰς στάσεις ἐπεξέρχεται, τοιάδε γράφων. Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη. μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, πρόσχημα τοῦ ἀνάνδρου. καὶ τὸ ἐς ἅπαξ συνετὸν, ἐπὶ πᾶν ἀργόν. Πολλὰ τοιαῦτά τις ἂν εὕροι δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ἱστορίας λεγόμενα. ἱκανὸν δὲ καὶ ταῦτα δείγματος ἕνεκα ἠρκέσθαι. Ἔχεις ὦ φίλε Ἀμμαῖε τὰ παρατηρήματα καθέκαστον αὐτῶν, ἐκ τῆς κοινῆς ἐξητασμένα πραγματείας ὡς ἐπεζήτεις.

Εὐτυχῶς Ἀμμαίῳ.

ΑΛΛΩΣ.

ΒΙΟΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΣΟΥΙΔΑ.

Θουκυδίδης Ὀλόρου, Ἀθηναῖος. παῖδα δὲ ἔσχε Τιμόθεον. ἦν δὲ ἀπὸ μὲν μητρὸς Μιλτιάδου τοῦ στρατηγοῦ τὸ γένος ἕλκων. ἀπὸ δὲ πατρὸς, Ὀλόρου τοῦ Θρακῶν βασιλέως. μαθητὴς Ἀντιφῶντος. ἤκμαζε κατὰ τὴν. πζ'. ὀλυμπιάδα. ἔγραψε δὲ τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων, καὶ Ἀθηναίων. οὗτος ἤκουσεν ἔτι παῖς τυγχάνων, Ἡροδότου. ὃς, ἐπὶ τῆς ὀλυμπίας τὰς ἱστορίας αὐτοῦ διερχομένου, ἃς συνεγράψατο, κινηθεὶς ὑπό τινος ἐνθουσιασμοῦ, πλήρης δακρύων ἐγένετο. καὶ ὁ Ἡρόδοτος κατανοήσας τὴν αὐτοῦ φύσιν, πρὸς τὸν πατέρα Θουκυδίδου Ὄλορον ἔφη, Μακαρίζω σε τῆς εὐτεκνίας Ὄλορε. ὁ γὰρ σὸς υἱὸς ὀργῶσαν ἔχει τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ μαθήματα. καὶ οὐκ ἐψεύσθη γε τῆς ἀποφάνσεως. Οὗτος ὁ Θουκυδίδης, ἀνὴρ ἦν πολὺς ταῖς τέχναις, κάλλει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρατηγίαις, καὶ συμβουλίαις, καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν. οὗτος ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνειν εἴωθεν ἀπὸ τῶν θηλυκῶν εἰς οὐδέτερα, οἷον τρέπονται ἐς Μακεδονίαν ἐφ' ὅπερ καὶ πρότερον. Καὶ Θουκυδίδης γράφει.

ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ, ΚΑΙ ΞΥΝΟΠΤΙΚΑ ΕΣ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΝ, ΩΝ ΧΩΡΙΣ, ΟΥΚ ΕΥΞΥΝΕΤΟΣ Ο ΞΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

ΕΙΣ ΤΟ Α'.

Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. πάντως μέμνηται τοῦ οἰκείου ὀνόματος κατ' ἀρχὰς, αὐτὶ διαστέλλων ἑαυτὸν τῶν ὁμωνύμων ἐν τοῖς ἔπεσιν, ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ τοῦ μὴ ἕτερόν τινα τὸ αὐτοῦ σφετερίσασθαι σύνταγμα. Ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. ἄλλο γράψαι, καὶ ἄλλο ξυγγράψαι. τὸ μὲν, ἐπὶ ἑνὸς πράγματος λέγεται. τὸ δὲ ξυγγράψαι, ἐπὶ πολλῶν. ξυγγράψαι, τὸ μετ' ἐπιμελείας, καὶ σπουδαίως συντάξαι. γράψαι δὲ καὶ τὸ ἁπλῶς, καὶ μὴ ἐπιμελῶς τὴν ἀλήθειαν αὔξειν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ. Α'.

Θουκυδίδης ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν πελοποννησίων καὶ ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου, καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ὁρῶν ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν, εὐθὺς, τὸ δὲ, καὶ διανοούμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτι παλαίτερα, σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατον ἦν. ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους, οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. φαίνεται γὰρ ἡ νῦν ἑλλὰς καλουμένη, οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο. καὶ δι' αὐτὸ, οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον, οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν. ἥτε νῦν θεσσαλία καλουμένη, καὶ βοιωτία, πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν ἀρκαδίας. τῆς τε ἄλλης, ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, αἵ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι, στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ

Πρὸς ἀλλήλοις, καὶ ὁ πρὸς ξέρξην πόλεμος τῶν αὐτῶν ἦν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλήλοις. διὸ καὶ οὐ μάτην πρόσκειται. Εὐθὺς καθισταμένου. ἀρχὴν λαμβάνοντος. Καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι, τὸ ἐλπίσας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ μέλλοντος ἐκβάσεως λέγεται. Ἀκμάζοντές τε ἦσαν, ἀντὶ τοῦ ἤκμαζον. Παρασκευῇ τῇ πάσῃ. πῶς. ἀμφοτέροις παρασκευῇ τῇ πάσῃ, ἐπεὶ τοῖς πελοποννησίοις χρημάτων ἐνέδει; Ξυνιστάμενον. ὡς βοήθειαν ἑκατέρων κινουμένων. Τὸ μὲν εὐθύς. ἅμα τῷ ἄρξασθαι τὸν πόλεμον. Καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων. θρᾷκας λέγει. καὶ πέρσας. οἱ μὲν, γὰρ μετὰ σιτάλκου συνεμάχουν ἀθηναίοις οἱ δὲ, μετ' ἀρταξέρξου καὶ δαρείου, ὕστερον τοῖς λακεδαιμονίοις. Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν. τὰ μηδικὰ, καὶ τρωϊκά. Οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. κατασκευὴ δηλονότι. Οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη. πρὸ τούτου γὰρ κατὰ μέρος, καὶ κατὰ ἔθνη ἐκαλεῖτο. τὸ δὲ σχῆμα, τοῦ ὁμοιοκαταλήκτου, γοργίειον καλεῖται. Ἀλλὰ μεταναστάσεις. μετοικήσεις. φαίνονται δηλονότι. Καὶ ῥᾳδίως. ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαίνονται. Ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων. οὐκ εἶπε δυνατῶν, ἵνα μὴ ἐπαινέσῃ. Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης. τῆς κατὰ θάλατταν πραγματείας. Ἐπιμιγνύντες, ἐπιμιγνύμενοι. Νε-

μένοι τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι. ἡ περιοχὴ τοῦ λόγου, καὶ ἡ σύνταξις, τοιαύτη. νεμόμενοι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἀλλὰ ἀπείροντες, καὶ ἀπράως εὐμετακόμιστοι ὄντες πρὸς τὸ μετανίστασθαι. ὅ ἐστιν οὐ χαλεπῶς ἀνίσταντο δηλονότι, ἀλλ' εὐχερῶς. Ὅσον ἀποζῆν. μετρίως ζῆν. Περιουσίαν. περιουσία, ἡ περιττὴ οὐσία· οὐσία δὲ, ἡ σύμμετρος. Ἐπικρατεῖν, ὑπερέχειν. Τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. τῇ ὁπλιτικῇ. Ὅση ἦν κρατίστη, ὅση ἦν ἀρίστη. Αἵ τε δυνάμεις. τὰ στρατεύματα.

Ἀστασίαστον οὖσαν, ἀντὶ τοῦ εἶναι. διὰ γὰρ ἐνδεῆ λόγον τι, οὐ γὰρ ἦσαν ἀθάνατοι. Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου ὀνοῦς(?). οἱ μὲν, οὕτω. σημεῖον δὲ τοῦ τὴν Ἀττικὴν ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς οἰκεῖν, τὸ κατὰ μὲν, τὰ ἄλλα πράγματα, μὴ αὐξηθῆναι, διὰ τοῦτον. τε, καὶ ὅπλα, καὶ τἄλλα. κατὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, μεγάλην γενέσθαι. ἄλλοι δὲ, οὕτω. σημεῖον δέ μοι πάνυ τοῦ προειρημένου λόγου. τοῦ τὰς ἀρίστας τῶν γαιῶν μεταβάλλειν τοὺς οἰκήτορας, διὰ τὸ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη, μὴ ὁμοίως τῇ Ἀττικῇ αὐξηθῆναι τῷ πλήθει τῶν ἀνδρῶν. Ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ δυνατώτατοι ἐκπίπτοντες, ἀνεχώρουν παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς βεβαίας οὔσης τῆς οἰκήσεως.

λεπτόγεων ἀστασίαστον οὖσαν, ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ ἀεί. Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι. ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες, παρ' Ἀθηναίοις οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὄν, ἀνεχώρουν. καὶ πολῖται γιγνόμενοι εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ, μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν. ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν. δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἥκιστα. πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν, οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι οὐδὲ τοὔνομα τοῦτο ξύμπασα πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὕτη. κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε, καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι. Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἕλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος. πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἦσαν. Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀντίπαλον ἐς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν, θαλάσσῃ ἤδη πλείω χρώμενοι, ξυνῆλθον. Μίνως γὰρ παλαίτατος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησε, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξελάσας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. τό τε λῃστικὸν ὡς εἰκὸς καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι, καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς. καὶ προσπίπτοντες πό-

Οἱ πολέμῳ ἢ στάσει. πόλεμος, ὁ τῶν ἀλλοτρίων. στάσις, ὁ ἐμφύλιος. Ἀνεχώρουν. οἱ Ἡρακλεῖδαι, καὶ Μεσσήνιοι, οἱ περὶ Μέλανθον. Καὶ πολῖται γιγνόμενοι. οἱ Ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν, εὐθὺς μετεδίδοσαν πολιτείας. ὕστερον δὲ οὐκέτι, διὰ τὸ πλῆθος. Οὐχ ἥκιστα, ἀντὶ τοῦ μάλιστα. Καὶ τὸ Πελασγικόν. τουτέστι, τοῖς ἰδίοις ὀνόμασιν ἐχρῶντο. οἷον, Πελάσγιοι μόνον, Βοιωτοί. οὔπω δὲ κοινῷ ὀνόματι Ἕλληνες. Τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον. τῇ ὁμιλίᾳ καλεῖσθαι μᾶλλον Ἕλληνας, οὐκ ἀπὸ γραφῆς δόξης ἁπάντων(?), ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπιχωρίων ὁμιλίας. Καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τελείως ἐπικρατῆσαι, τὸ καλεῖσθαι Ἕλληνας. Πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔτι. οὕτως ἐν ἑτέρῳ, καὶ καλῶς γέγραπται. τὸ πολλῷ γὰρ ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ χρόνου, καὶ τὸ ὕστερον πλεονάζει. τὸ δὲ ὕστερον ἐπὶ τοῦ Ὁμήρου λεγόμενον, ἔχει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου σαφῆ. Ξύμπαντας. τὸ γὰρ ἔχειν * ἕκαστον, ἂν Ἕλληνας, καὶ Ἀχαιούς, γενόμενοι(?). Διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω. ἀντίπαλον καὶ τὸ ἴσον, καὶ τὸ πολέμιον. ἀντίκειται γὰρ τῷ Ἕλληνι ὁ βάρβαρος. τὸ δὲ ἑξῆς, οἱ Ἕλληνες ὡς ἕκαστοι, καὶ ξύμπαντες, ὕστερον κληθέντες Ἕλληνες. Χρώμενοι. τουτέστιν ἐμπορευόμενοι. Μίνως γὰρ παλαίτατος. διὰ τριῶν συγκρίσεων δείκνυσι τὰ τῶν Πελοποννησιακῶν ἀσθενῆ. ἀφ' οὗ * Μίνω. καὶ ἀπὸ τούτου, μέχρι τῶν Τρωϊκῶν. καὶ ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν, μέχρι αὐτοῦ. τινὲς δὲ οὐκ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ, φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλάς, πρώτην λέγουσι σύγκρισιν. Ἑλληνικῆς θαλάσσης. πρότερον γὰρ, Καρικὴ ἐκαλεῖτο ἡ θάλασσα. Τῶν πλείστων ἐγένετο. ὑπακουστέον Ἑλλήνων. Ἐγκαταστήσας. κρίνας κατὰ μέρος, οὐ πάντας ὁμοῦ. Τό, τε λῃστρικόν. λῃστικόν,

τὸ σύστημα,

τὸ σύστημα, ἤγουν τοὺς λῃστάς. λῃστικὸν δὲ, τὸ κτῆμα. Μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. ὁ γὰρ μὴ λῃστευόμενος, πλείοσι φέρει προσόδοις, τὴν αἰτίαν τοῦ λῃστεύειν ἐπάγει νῦν. Οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ. ἤπειρον τριχῶς λέγεται. ἡ πᾶσα γῆ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς θαλάσσης. Ἥρπαζον. ἐλῄστευον. ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν. Καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου. Θουκυδίδης καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου. Οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην. ἤγουν οὐκ αἰσχροῦ νομιζομένου τοῦ λῃστεύειν. Οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν. καλῶς, ἀντὶ τοῦ εὐσεβῶς καὶ φιλανθρώπως. οὔτε γὰρ βοῦν ἀροτῆρα ἐλεηλάτουν, ἢ ἔκλεπτον, οὔτε νυκτὸς, οὔτε μετὰ φόνων ἐποίουν τὴν λῃστείαν. Οὐκ ὀνειδιζόντων. οὐκ ὀνειδιζόντων τῶν ἐρωτωμένων, ἢ τῶν ἐρωτώντων. δίχα γὰρ νοοῦς. Ἐσιδηροφόρει. ὅθεν τὰς μαχαίρας μαυλίας ἐκάλουν, διὰ τὸ ὁμοῦ αὐλίζεσθαι. οἷον, ὁ μαυλίας. Ἐν τοῖς. ἐν τούτοις ποιητικῶς. ὑπερβιβάζεται γὰρ ὁ δέ. Καὶ ἀνειμένῃ. τρυφηλᾷ, καὶ ἀνειμένῃ. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων. αἰτιατικὸς ἐστιν. οἱ εὐδαίμονες τῶν πρεσβυτέρων. ὑπερβατόν. * διὰ τὸ ἁβροδίαιτον. Ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. ἀντὶ τοῦ μετέστησαν εἰς τρυφῶσαν δίαιταν, τὸν σίδηρον καταθέμενοι. Χιτῶνάς τε λινοῦς. οὐ πολὺς χρόνος, ἀφ᾽ οὗ ἐπαύσαντο φοροῦντες χιτῶνας

λεσιν ἀτειχίστοις, καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἥρπαζον, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον, δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινες ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λῃσταί εἰσιν. ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ᾽ ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων. ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ᾽ ἤπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται. περί τε λοκροὺς τοὺς ὀζόλας, καὶ αἰτωλοὺς, καὶ ἀκαρνᾶνας, καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις, ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λῃστείας ἐμμεμένηκε. πᾶσα γὰρ ἡ ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ᾽ ἀλλήλους ἐφόδους. καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ᾽ ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ᾽ ἐστὶ ταῦτα τῆς ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα, τῶν ποτε καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. ἐν τοῖς, πρῶτοι δὲ ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. ἀφ᾽ οὗ καὶ ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε. μετρίᾳ δ᾽ αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο. καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ ὀλυμπικῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ, ἠγωνίζοντο. καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν, οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται. καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ᾽ ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον. τῶν δὲ πόλεων, ὅσαι μὲν νεώτατοι ᾠκίσθησαν,

λινοῦς, καὶ τέττιγας χρυσοῦς ἐξαρτῶντες τῷ τριχῶν πλέγματι. Ἐν ἔρσει κρωβύλον. ἐν ἔρσει, ἢ ἐν εἰσέρσει, ἢ ἐν πλοκῇ. κρωβύλος δέ ἐστιν εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν, ἀπὸ ἑκατέρων εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον. ἐκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν, κρωβύλος, τῶν δὲ γυναικῶν, κόρυμβος. τῶν δὲ παίδων, σκορπίος. Ἐνέρσει. ἐν ἀναδέσει. παρὰ τὸ εἴρειν. ἐνήλλαξε τὴν πτῶσιν, ἀντὶ τοῦ χρυσοῦς τέττιγας. ἐφόρουν δὲ τέττιγας, διὰ τὸ μουσικὸν, ἢ διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι. καὶ γὰρ τὸ ζῶον γηγενές. Μετρίᾳ δ᾽ αὖ ἐσθῆτι. λείπει ἡ τῇ, ἵν᾽ ᾖ, καὶ τῇ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι λακεδαιμόνιοι, οἵ τε μείζω κεκτημένοι, μετρίᾳ ἐσθῆτι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα τοῖς πολλοῖς ὁμοδίαιτοι κατέστησαν. Πρὸς τοὺς πολλούς. πολλοὺς, τοὺς πένητας. Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι. ἐν τοῖς ἀγῶσι δηλονότι. καὶ γὰρ περὶ τὰ αἰδοῖα ἐζώννυντο. ὅμηρος, ζῶσαι νῦν, ἵνα ταῦτα. ἐν παρεκβάσει εἴρηται.

Λίπα. τὸ λίπα ὅμηρος, ἐπιθετικῶς λέγει τὸ ἔλαιον. οὗτος δὲ, οὕτω τὸ ὀνομάζει. ἀπὸ ὀρείππου μεγαρέως ἐγυμνώθησαν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα.

» Ὀρείππῳ μεγαρεῖ μεγαλόφρονι τῇδ᾽ ἀρίδηλον

» μνῆμα θέσαν, φάμᾳ δελφίδι πειθόμενοι.

» Πρῶτος δ᾽ ἑλλήνων ἐν ὀλυμπίᾳ ἐστεφανώθη

» γυμνὸς, ζωννυμένων τῶν πρὶν ἐπὶ σταδίῳ.

Ἰστέον ὅτι, περὶ τῶν λακεδαιμονίων, οὐκ ἀθηναίων τῶν ἀρχαίων παραδίδωσιν. ἀδιάφορον γὰρ τὸ γυμνοὺς, ἢ ἐζωσμένους ἀγωνίζεσθαι πρὸς δύναμιν, ἀλλὰ μόνον ὅτι ὁμοίως διῃτῶντο τοῖς βαρβάροις, καὶ ἑξῆς. Ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται. Ἆθλος, ὁ ἀγὼν ἀρσενικῶς. ἆθλον δὲ τὸ ἔπαθλον οὐδετέρως. Ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν. ἔστι τῶν βαρβάρων.

Καὶ ἤδη πλωιμωτέρων. ἀδείας τυχοῦσαι τοῦ πλεῖν. ἡ δὲ σύγκρισις πρὸς τὰς ἀρχαίας. Περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι. πανταχοῦ τοῖς παρὰ θάλατταν ἀνθρώποις, εὐπορωτέροις λέγει εἶναι. Πρὸς τοὺς προσοίκους. ὁ πρόσοικος ἐπὶ τελείως, οἰκειότερον μᾶλλον τοῦ ὅμορος. ἐπὶ γὰρ ὅρων τοῦτο λαμβάνεται. Διὰ τὴν λῃστείαν. διὰ τὸ λῃστεύεσθαι. Ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαι. μετὰ μάχης ἐναντιωθεῖσαι. Ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε. ἔφθειρον, ἔβλαπτον, ἐλῄστευον, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. Κάτω ᾤκουν, ἤτοι ἐγγὺς τῆς θαλάσσης. τὸ ἑξῆς, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι κάτω ᾤκουν, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, ἔφερον ἀλλήλους. Καὶ οὐχ ἧσσον αἴτιοι τοῦ λίαν. Κᾶρές τε ὄντες, καὶ Φοίνικες. οἱ Κᾶρες πρῶτοι εὗρον τοὺς ὀμφαλοὺς τῶν ἀσπίδων καὶ τοὺς λόφους. τοῖς γὰρ ἀποθνήσκουσι, συνέθαπτον ἀσπιδίσκιον μικρόν, καὶ λόφον, σημεῖον τῆς εὑρέσεως. ἐκ τούτου ἐγνωρίζοντο οἱ Κᾶρες. οἱ δὲ Φοίνικες, ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς. τῶν ἄλλων γὰρ ἐπ' ἀνατολὰς ποιούντων ὁρᾶν τοὺς νεκρούς, οἱ Φοίνικες ἔθαπτον πρὸς δύσιν. ἵνα μὴ διαβάλῃ τὸ Ἑλληνικόν, ὅτι Κᾶρας, καὶ Φοίνικας. Ὑπὲρ ἥμισυ. οὐ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἥμισυ, ἀλλὰ τῶν Φοινίκων. οἱ γὰρ Ἕλληνες ἔκαιον τὰ σώματα. Καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω. τὸ σχῆμα ἐπανάληψις. τὸ δὲ Μίνω, Ἀττικόν. Ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ. ἀνάστατοι ἐγένοντο.

Καὶ τείχη περιεβάλλοντο ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. καὶ τοῦτο ἐπαναλήψεως. προεῖπε γὰρ τείχεσιν ἐκτίζοντο.

καὶ ἤδη πλωιμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἕνεκα, καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος. αἱ δὲ παλαιαί, διὰ τὴν λῃστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις. ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι, κάτω ᾤκουν. καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνῳκισμένοι εἰσί. καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες, καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρτύριον δέ, Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν, ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων, ξυντεθαμμένοι καὶ τῷ τρόπῳ, ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ, πλωιμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλοις. οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτεπερ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε. καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι, μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερον ᾤκουν. καί τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες, ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει προύχων, καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις κατειλημμένοις τοὺς Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγεῖραι. λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμῃ παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων, εἰς ἀνθρώπους ἀπόρους δύναμιν περιποιησάμενον, τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας ἔπηλυν ὄντα, ὅμως σχεῖν. καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι. Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε, καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ, τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον, καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα διὰ τὸ δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα τῶν Μυκηναίων τε, καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε, τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβών, καὶ ναυτικῷ τε ἅμα ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν στρατείαν

Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ. τὸ ἑξῆς, Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τὸν στόλον ἀγεῖραι. Καὶ οἱ τὰ σαφέστατα. ὁ νοῦς τοιοῦτος. λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ Πελοποννησίων μνήμῃ σαφέστατα, ἵν' ᾖ ἐπίρρημα τὸ σαφέστατα. Πέλοπά τε πρῶτον. τὸ ἑξῆς, Πέλοπά τε πρῶτον ἔπηλυν ὄντα, ὅμως σχεῖν. τὸ πρῶτον, πρὸς τὸ πλήθει χρημάτων. Τὴν ἐπωνυμίαν. Ἀπία γὰρ τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος· Τηλόθεν ἐξ Ἀπίης γαίης. Πελοπόννησος γὰρ νῦν καλεῖται. Ὑπὸ Ἡρακλειδῶν, οὐχ ὅτι ὑπ' αὐτῶν μόνον ἐφονεύθη, ἀλλ' ὅτι δι' αὐτούς.

Ἀτρέως δὲ μητρός. Ἀστυδάμεια μήτηρ Εὐρυσθέως, ἀδελφὴ Ἀτρέως. Τὸν πατέρα. τὸν Πέλοπα. ὁ γὰρ Πέλοψ, τὸν Χρύσιππον τὸν υἱὸν ἀνεῖλεν. ὁ δὲ Ἀτρεὺς φοβούμενος μὴ τὸ αὐτὸ πάθῃ, ἔφυγεν. Ἀνεχώρησεν. ἀντὶ τοῦ ἐπανῆλθεν. Εὐρυσθεύς. Σθενέλοιο πάϊς Περσηϊάδαο. ὁ δὲ Ἀτρεύς, Πελοπίδης. Τεθεραπευκότα. χρήμασι δηλονότι. Ἅ μοι δοκεῖ. τὰ δύο σκῆπτρα.

οὐ χάριτι.

Οὐ χάριτι. Ὅμηρος, χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες. Καὶ Ἀρκάσι. τὸ ἑξῆς, πρὸς δὲ καὶ Ἀρκάσι προπαρασχών. Εἴτῳ ἱκανός. διὰ τὸ ἱκανός, τὸ ἀξιόπιστον τοῦ ποιητοῦ παρέστησεν. Παντὶ ἀνάσσειν. συλλογισμὸς τὸ σχῆμα. Οὐκ ἂν οὖν νήσων. Ἀγαμέμνων ἦρχε μὲν τοῦ Ἄργους, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ νήσων. ἐπέκεινα δὲ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄργους νήσων, ἦρχε καὶ ἑτέρων νήσων πολλῶν, αἳ οὐκ ἂν ἦσαν πολλαί, εἰ μὴ ναυτικὸν εἶχεν ὁ Ἀγαμέμνων, δι᾽ οὗ τούτων κρατεῖν ἠδύνατο. Εἰκάζειν δὲ χρή. εἰ γὰρ τὰ οὕτως ὑμνούμενα εὐτελῆ ἦν. πόσῳ μᾶλλον τὰ πρὸ αὐτῶν; Οὐκ ἀκριβεῖ.

οὐ χάριτι τὸ πλέον ἢ φόβῳ ξυναγαγών, ποιήσασθαι. φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος, καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχών, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἴτῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι, καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει, εἴρηκεν αὐτὸν πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν. οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων, αὗται δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἶησαν, ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ, οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς. καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα, νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος, ἀπιστοίη μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον, ὅσον τε οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ τά τε ἱερά, καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως, προελθόντος πολλοῦ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι. καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται, καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν. ὅμως δέ, οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως, οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ᾽ ἂν ὑποδεεστέρα. Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων, διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως, ἢ ἔστιν. οὔκουν ἀπιστεῖν εἰκός, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν, ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην, μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν, τὰς μὲν Βοιωτῶν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτήτου, πεντήκοντα, δηλῶν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας, καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσί, δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς προσκώπους. περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλέων, καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει. ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν· οὐδ᾽ αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ ληστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ξυνελθόν-

οὐ γὰρ ἀκριβὲς σημεῖον τὸ ἐκ τῶν τόπων τὰς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων στοχάζεσθαι. Μὴ γενέσθαι τὸν στόλον. ἀττικῶς τὸ μή, ἐνταῦθα παρέλκει. Λακεδαιμονίων γάρ. τὸ σχῆμα κατὰ ὑπόθεσιν. καταρᾶται δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις λεληθότως. Τά τε ἱερά. εὐσεβῶς λέγει τὰ ἱερά. Πελοποννήσου. Πελοποννήσου αἱ πέντε μοῖραι, Λακωνική. Ἀρκαδική. Ἀργολογική. Μεσσηνιακή, καὶ τῆς Ἤλιδος, ἀποθανόντος δὲ Κρεσφόντου, ἔσχον τὴν Μεσσηνιακὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Δύο μοίρας. Λακωνικήν, καὶ Μεσσηνιακήν. Ἰστέον ὅτι τῆς Ἀργολογικῆς οὐκ ἦρξαν, ἀλλὰ συνεκδρομικῶς εἶπε. τὸ ἑξῆς, ὅμως δὲ φαίνοιτ᾽ ἂν ὑποδεεστέρα πόλεως ἢ εὐτελοῦς. ἢ οὔτε συνοικισθείσης, καὶ τὰ ἑξῆς. Πολυτελέσι. πολυδαπάνοις. τέλος γὰρ τὸ ἀνάλωμα. Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο. ἐξ ὑποθέσεως φησὶ περὶ Λακεδαιμονίων τό, εἰ ἡ πόλις αὐτῶν ἐρημωθείη, καὶ τὰ ἱερὰ λειφθείη. ἐπεὶ πῶς ἂν περὶ Ἀθηνῶν Ἀθηναῖος ὤν, καταρωμένου τὸ αὐτὸ εἴρηκεν. ὥστε μάτην ἡ παραγραφὴ τίθεται, ὅτι λεληθότως ἐπαρᾶται τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀλλότριον γὰρ τοῦτο τῆς συγγραφέως ἴσμεν προθέσεως. Ἢ ἔστι. τὸ ἢ συγκριτικόν, ἀντὶ τοῦ ἤπερ. Ἢ ἔστι. τὰ κατὰ Μυκήνην, καὶ τὸν στόλον τὸν εἰς Τροίαν. ἡ διάνοια, ἐρημωθείσης τῆς μὲν τῶν Λακεδαιμονίων πόλεως μείων φαίνοιτο ἡ δύναμις γεγονέναι τοῖς ἔπειτα· τῆς δὲ τῶν Ἀθηναίων, μείζων ἢ νῦν ἐστί. Ποιητὴν ὄντα. ἐπιτηδείως τὸ ποιητὴν πεποίηκεν, ὥσπερ λέγομεν τὸν φιλόσοφον ἐφιλοσόφισε. Χιλίων. ὁ μὲν Εὐριπίδης, καὶ Λυκόφρων, χιλίας ναῦς λέγουσι τὸν Ἀγαμέμνονα ἀγαγεῖν. ὁ δὲ Ὅμηρος, χιλίας, ἑκατόν, ἑξηκονταέξ. Προσκώπους. τοὺς πρὸς ταῖς κώπαις ναύτας. τοὺς κωπηλάτας. Περίνεως. τοὺς περιττοὺς τῇ νηῒ ἐπιβάτας, ἢ δούλους. Ἐν τέλει. οἷον Μηριόνου. Πατρόκλου, καὶ τῶν τοιούτων ἐν τέλει. Οὐδ᾽ αὖ τὰ πλοῖα. οὐκ ἦν φησὶ σεσανιδωμένα τὰ πλοῖα, ὥστε κάτω μὲν τιθέναι τὰ ὅπλα, αὐτοὺς δὲ ἄνω διάγειν. τὰ γὰρ τῶν λῃστῶν πλοῖα, οὐκ ἦσαν σεσανιδωμένα, καὶ ἀλλὰ κάτω ἐκαθέζοντο διὰ τὸ μὴ φαίνεσθαι αὐτοὺς πλέοντας. ἦν οὖν διὰ τοῦτο κοιλότερα. Τὸ μέσον σκοποῦντι. μέ-

σου· τὸ ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ τὸ πεντήκοντα ἐστὶν ὁ ὀγδοηκοστὸς πέμπτος. συνάγεται οὖν ὁ τῶν χιλίων διακοσίων νεῶν τῶν ἀνδρῶν ἀριθμὸς, μυριάδων δέκα, καὶ δισχιλίων. Τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ· ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅπερ ἐν τῇ .η. λέγει ὁ Ὅμηρος γενέσθαι, ἀλλὰ πρότερον μακρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. Ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν· ὧν ἡγεῖτο Ἀκάμας, καὶ Ἀντίμαχος. Τὸν πόλεμον διέφερον· διέφερον, ὑπέμενον. ἐπιμελῶς ἐξήνυον. διῆγον. Ἀλλὰ μέρει. ἔνιοι συνεγκλίνουσιν ἀλλὰ μέρει τῷ ἀντιμέρει τινί. Δηλοῦται τοῖς ἔργοις· τὰ Τρωϊκὰ ἐλέγχεται. Ἡσυχάσασα· ἡσυχία γὰρ καὶ αὔξησιν ποιεῖ. Καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκά· τριχῇ διεῖλε τὴν ἀρχαιολογίαν· εἰς τὰ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν· εἰς αὐτὰ τὰ Τρωϊκά· εἰς τὰ ἐχόμενα αὐτῶν· καθ' ἕκαστον δὲ μέρος, διὸ ἡ παράγραφος κεῖται. δηλοῖ δὲ διὰ τούτων τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὰ Ἑλληνικά, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἠσθένει. Ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες· ἀφ' ὧν ἡ πόλεων, ἢ στάσεων. Ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις. μηκέτι γὰρ ἐλπίζοντες αὐτοὺς ἐπανελθεῖν, ἐπανίσταντο. ἐλθοῦσι δ' ἐκ πολέμου, καὶ οἱ ἡττώμενοι ἐξέπιπτον. Τὰς πόλεις ἔκτιζον. πολλοὶ γὰρ ἐξέπεσον· οἷον Τεῦκρος μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐκβληθεὶς διὰ τὸν Αἴαντα, ἐς Κύπρον ἀφίκετο. καὶ Φιλοκτήτης, διὰ τὸν Πάριδος θάνατον ἔλλαθεν νόσον νοσήσας, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος, ἔκτισε πόλιν, ἣν διὰ τὸ πάθος Μαλακίαν ἐκάλεσε. Διομήδης ὑπὸ Κομήτου ἐκβληθεὶς, εἰς τὰς Λιβυρνίδας νήσους ἀφίκετο, καὶ ὁ Μενεσθεὺς ὑπὸ τῶν Θησειδῶν εἰς Ἰβηρίαν, καὶ ἄλλοι πολλοί.

τες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον, ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορίᾳ, τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, δῆλον δέ, τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο, φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χερρονήσου τραπόμενοι, καὶ λῃστείαν τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ, ᾗ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων, τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον, βίᾳ τοῖς ἀεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι, ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥᾳδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες, εἷλον. οἵ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ ἀεὶ παρόντι ἀντεῖχον. πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι, ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἷλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν, τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης, καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος, ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε, καὶ κατῳκίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα, αὐξηθῆναι. ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη, πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες, τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν, ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν, ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες, ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηΐδα γῆν καλουμένην, ᾤκησαν. ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν. Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόγις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως, καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη, ἀποικίας ἐξέπεμπε. καὶ Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι, καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν. Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. πάντα δὲ ταῦτα, ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν ἐκτίσθη. δυνατωτέρας δὲ γενομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον

Ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες. Ἄρνη, πόλις Θεσσαλίας. ἀφ' ἧς ὠνόμασται κατὰ μετοικίαν, καὶ ἡ ἐν Βοιωτίᾳ Ἄρνη. ἡ δὲ Βοιωτία Ἄρνη, νῦν Χαιρώνεια καλεῖται. Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ. οἱ γὰρ Ἡρακλεῖδαι βουλόμενοι κατελθεῖν εἰς Πελοπόννησον, ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα. ὁ δέ, αὐτοῖς ἀνεῖλε διὰ τῶν στενῶν εἰσβαλεῖν. οἱ δέ, νομίσαντες τὸν ἰσθμὸν λέγειν αὐτόν, καὶ ἀστοχήσαντες τοῦ χρησμοῦ, προσβάλλουσι τοῖς Πελοποννησίοις κατὰ τὸν ἰσθμόν. καὶ ἡττηθέντες, ἐποιήσαντο σπονδάς, ὥστε ἑκατὸν ἔτη παραχωρῆσαι τὴν χώραν Πελοποννησίοις. μετὰ δὲ τὰ ἑκατὸν ἔτη, πάλιν ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τῆς καθόδου. ὁ δέ, ἀνεῖλεν αὖθις διὰ τῶν στενῶν εἰσβάλλειν. ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Δωριέων ὡς καὶ πρότερον ἐξ ἧν ἡττημένοι, ἔφησεν ὡς, οὐ συνιᾶσι τὸν χρησμόν. στενὰ γὰρ λέγω τὸν Κρισαῖον κόλπον. οἱ δέ, ἐντεῦθεν ἐπιχειρήσαντες, ἔτυχον τῆς καθόδου * τῶν Τρωϊκῶν. ἡ δὲ πρώτη εἰσβολή, πρὸ ἐτῶν εἴκοσιν ἦν. Ἀποικίας ἐξέπεμπον. ἀποικίσαι ἐστί, κτίσαι πόλιν ἐπ' ἐρήμην. Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. αὐτὶ τοῦ ἔνια. λέγει δὲ Ἀμπρακιώτας, Ἀνακτορίους.

Ποιουμένης, τὰ πολλά· τουτέστι, τὰ ἐπὶ πολύ. τὴν αἰτίαν λέγει τῆς τυραννίδος. Τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι. διὰ τοῦτο δὲ ἦσαν καὶ ταῦτα ἀσθενῆ. ἡ γὰρ τυραννὶς οὐκ ἐᾷ τελέως αὔξειν τὰ πράγματα. Ἐπὶ ῥητοῖς γέρασιν. αὐτὶ τοῦ ἐπὶ φανεραῖς τιμαῖς· ἐπὶ ὁμολογουμένοις γέρασι. τοῦτο δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τυραννίδων. ὁ γὰρ τύραννος νόμου ἔχει τὴν βούλησιν, καὶ οὐχὶ τὸ ἄριστον. Πατρικαὶ βασιλεῖαι. ἀπὸ τῶν πατέρων παραλαμβανόμεναι, κατὰ διαδοχὴν γένους. διαφορὰν δὲ λέγει τυραννίδος, καὶ βασιλείας, ὡς καὶ οἱ φιλόσοφοι. οἱ δὲ ῥήτορες, ἀδιαφόρως λέγουσιν. Αντείχοντο· προσεῖχον αὐτῇ.

ποιουμένης, τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων· πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι, ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ ἑλλάς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις ἐν κορίνθῳ πρῶτον τῆς ἑλλάδος ἐνναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ σαμίοις Αμεινοκλῆς κορίνθιος ναυπηγὸς, ναῦς ποιήσας τέσσαρας. ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτι Αμεινοκλῆς σαμίοις ἦλθε. ναυμαχία τε παλαιοτάτη ὧν ἴσμεν γίνεται κορινθίων πρὸς κορκυραίους. ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἑξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἀεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω, ἢ κατὰ θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς πελοποννήσου, καὶ τῶν ἔξω διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. ἐπειδή τε οἱ ἕλληνες μᾶλλον ἐπλώιζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι, τὸ λῃστικὸν καθῄρουν. καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφότερα, δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. καὶ ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου, περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ υἱέος αὐτοῦ. τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες, ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης σάμου τυραννῶν, ἐπὶ Καμβύσου ναυτικῷ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο, καὶ ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ ἀπόλλωνι τῷ δηλίῳ. φωκαεῖς τε μασσαλίαν οἰκίζοντες, καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες. δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν τρωϊκῶν, τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην, περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ κορκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ ἑλλάδι κατέστη, αἰγινῆται γὰρ καὶ ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους. ὀψέ τε ἀφ' οὗ ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου

Μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς. ἐναλλάξαι. τουτέστιν, ἀπὸ πεντηκοντόρων, ποιῆσαι τριήρεις. Ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα. εἰκὸς ἐν τῷ τοσούτῳ χρόνῳ πολλὰς ναῦς γενέσθαι. γνωστέον καὶ ἐντεῦθεν ὅτι ὕστερον συνέγραψε ὁ θουκυδίδης τὴν λέξιν τῆς ἱστορίας περὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ κυψέλου, τυραννοῦντος κορίνθου διὰ τὸν φόνον λυκόφρονος τοῦ υἱέως αὐτοῦ, ὃν ἀνεῖλον οἱ κορκυραῖοι, ἡ δὲ ἱστορία κεῖται κατὰ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ. Μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. ἐς τὴν τελευτὴν δηλονότι τοῦδε τοῦ πολέμου. Ναυπηγηθῆναι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ λέγονται. Οἱ κορίνθιοι. οὐχ οἱ παῖδες, ἀλλ' οἱ κορίνθιοι. Τὸ λῃστικὸν καθῄρουν. ἐπὶ τοῦ μίνωος φησιν, ἐφόσον

ἐδύνατο, τὸ λῃστικὸν καθῄρει. νῦν δὲ τὸ λεῖπον οἱ κορίνθιοι εἰργάσαντο. Καὶ ἴωσιν ὕστερον. μετὰ τὴν κορινθίων ναυπηγίαν. ἡ τῶν ἰώνων εἰσάγεται περὶ τὸ ναυτικὸν ἐπιμέλεια. Τοῦ υἱέως αὐτοῦ. ἀττικῶς, ἀπὸ εὐθείας τῆς υἱέυς. Τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης. γείτονος. οὐ γὰρ πάσης. Καὶ ῥήνειαν ἑλών. μία τῶν κυκλάδων ἡ ῥηνία. Φωκεῖς τε μασσαλίας. φωκεῖς, οἱ τῆς ἑλλάδος, ἀπὸ φωκίδος πόλεως. φωκαεῖς, οἱ τῆς ἰωνίας, ἀπὸ φωκαίας πόλεως. ἴωνες ὄντες οἱ φωκαεῖς, καὶ πολεμούμενοι ὑπὸ περσῶν, ἀφέντες τὴν ἰωνίαν, ἔπλευσαν ἐπὶ τὴν ἀφρικὴν, τὴν πάλαι καρχηδόνα καλουμένην. ἀεὶ δὲ ταῖς οἰκιζομέναις αἱ πλησίον ἐναντιοῦνται. ἡ δὲ μασσαλία, πόλις ἐστὶ τῆς ἀφρικῆς. Πεντηκοντόροις δ' ἔτι. πεντηκόντορος ἐστὶ ναῦς, ὑπὸ πεντήκοντα ἐρεσσομένη. Ἐξηρτυμένα. ἡτοιμασμένα. Ὥσπερ ἐκεῖνα ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν καὶ τοῦ. τὰ παλαιά. Τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ κορκυραίοις. γέλωνι, καὶ ἱέρωνι. Καὶ ἐναυμάχησαν. ἐν σαλαμῖνι δηλονότι.

Προσδοκίμου ὄντος. διὰ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην. Ὅσοι μὴ διαρκῆ, ἢ οἱ καταστρέφοντες, ἢ οἱ καταστρεφόμενοι. οἱ καταστρεφόμενοι τὴν ἀλλοτρίαν, οὗτοι μὴ διαρκῆ χώραν ἔχοντες, ἐπέπλεον πρὸς τὰς πορθουμένας νήσους. Οἱ προσχόντες. οἱ προσχόντες τοῖς ὑπηκόοις. οἱ προσχόντες τοῖς ναυτικοῖς. Ὅσοι καὶ ἐγένοντο. πόλεμοι δηλονότι. Καὶ ἐκδήμους στρατείας. τὸ ἑξῆς, ἐκστρατείας ἐκδήμους πολὺ οὐκ ἐξῄεσαν. οἷον, ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας ἕκαστος τὸ φθάνον. Οὐκ ἐξῄεσαν οἱ ἕλληνες. οὐκ ἐξιόντες ἐποίουν. Οὐ γὰρ ξυνεστήκεσαν. αἱ ἐλάττους πόλεις οὐ συνεμάχουν ταῖς μεγάλαις, αἱ ὑπήκοοι οὖσαι. οὐ γὰρ ὑπήκουον. Ἀπὸ τῆς ἴσης. κατ' ἰσότητα μιγνύμενοι.

προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησαν. καὶ αὗται οὔπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα. τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν ἑλλήνων, τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιά, καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα, ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσόδῳ, καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες γάρ, τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν δὲ πόλεμος ὅθεν τις, καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη. πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν, καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἑκάστοις, καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξῄεσαν οἱ ἕλληνες. οὐ γὰρ ξυνεστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι. οὐδ' αὖ τοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον, ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον χαλκιδέων, καὶ ἐρετριέων, καὶ τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη. ἐπεγίγνετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα τοῦ μὴ αὐξηθῆναι, καὶ ἴωσι. προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων, Κῦρος καὶ ἡ περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον καθελοῦσα, καὶ ὅσα ἐντὸς ἅλυος ποταμοῦ, πρὸς θάλασσαν ἐπεστράτευσε, καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε. Δαρεῖός τε ὕστερον τῷ φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν, καὶ τὰς νήσους. τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι, ἔς τε τὸ σῶμα, καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν, δι' ἀσφαλείας ὅσον ἠδύναντο, μάλιστα τὰς πόλεις ᾤκουν. ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὐτῶν ἑκάστοις. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ, ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως. Οὕτω πανταχόθεν ἡ ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο, μήτε κοινῇ φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οἵ τε ἀθηναίων τύραννοι, καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐπὶ πολύ, καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖστοι, καὶ τελευταῖοι, πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ, ὑπὸ λακεδαιμονίων κατελύθησαν. ἡ γὰρ λακεδαίμων μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων, ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, ὅμως ἐκ παλαιοτάτου καὶ ηὐνομήθη, καὶ ἀεὶ ἀτυράννευτος ἦν. ἔτη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια, καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται. καὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν. μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον, καὶ ἡ ἐν μαραθῶνι μάχη μήδων πρὸς ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτήν, αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθε. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος, οἵ τε λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων ἑλλήνων ἡγήσαντο, δυνάμει προύχοντες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν μήδων

Κοινάς. λείπει τὸ συντελείας. Ἐπολέμουν. ἐπολέμουν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ληλαντίου πεδίου. Ἑκατέρων. τῶν χαλκιδέων, καὶ ἐρετριέων. Διέστη. διεσπάσθη. ἀπεχώρησεν. οὐ συνεμάχησεν. οὐ γὰρ λέγει ὅτι ἐμερίσθη, ἀλλὰ μόνοι χαλκιδεῖς, μόνοις ἐρετριεῦσιν ἐμάχοντο. Κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι. λείπει δέ, τοῦ. Ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων. τῶν περσικῶν. τὸ ἑξῆς, καὶ ἴωσι Κῦρος ἐπεστράτευσε, κροῖσον καθελών, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ τὰς νήσους. ἐδούλωσε δηλονότι. Ἔς τε τὸ σῶμα. ἔς τε τὸ φυλάσσειν τὸ ἴδιον σῶμα. Μάλιστα τὰς πόλεις. τὸ μάλιστα, ἀντὶ ἀκριβῶς λαμβάνει ὁ θουκυδίδης. τὸ δὲ ὑπερβατόν, τύραννοι γάρ φησι τὰς πόλεις ᾤκουν. Οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ. τὸ γάρ, ἀντὶ τοῦ δέ. οὐ λέγω περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως, ἢ συμπλείονα δύναμιν περιεβάλλοντο. Ἀτολμοτέρα εἶναι. κατὰ κοινοῦ τὸ κατείχετο. Καὶ πρίν, τυραννευθείσης. καὶ πρὶν ἤτοι καὶ πρότερον. δηλονότι πρὸ τῶν τῆς ἀθήνης τυράννων. λέγει δὲ πλείστους εἶναι τοὺς ἀθηναίων τυράννους, καὶ αὐτοὺς τελευταίους καταλυθῆναι ὑπὸ λακεδαιμονίων. πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ τυράννων. οὗτοι γὰρ ὕστατοι κατελύθησαν τῶν ἁπάντων. Ἡ γὰρ λακεδαίμων. ἡ σύνταξις, ἡ γὰρ λακεδαίμων ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν, χρόνον στασιάσασα, πρὸ τῆς τῶν ἡρακλειδῶν καθόδου δηλονότι, ὅμως μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων, ηὐνομήθη. Τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται. τῇ ὀλιγαρχίᾳ τῇ γερουσίᾳ. Καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν. εἰς τάξιν τινά, καὶ κατάστασιν ἔφερον τὰ πράγματα, τὰς τυραννίδας καθαιροῦντες.

Διανοηθέντες· οὐχ ὅτι διανοηθέντες οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ θαυμάζειν πῶς ὅλως διανοήθησαν. Καὶ ἀνασκευασάμενοι· τὰ σκεύη ἀναλαβόντες. Ὕστερον οὐ πολλῷ· οἱ ἕλληνες. Καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες· τοῖς ἀθηναίοις, καὶ λακεδαιμονίοις. Διεφάνη· τὰ πράγματα τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν λακεδαιμονίων.

Ἔπειτα δὲ διενεχθέντες· ἡ μὲν ἀκριβὴς αἰτία τῆς μάχης, οὐ φέρεται πόθεν ἐγένετο. δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς μετὰ τὸν μηδικὸν ἐγένετο πόλεμον, καὶ ἔστι μία, ὧν μέμνηται ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. Μετὰ τῶν ξυμμάχων· τῶν ἰδίων δηλονότι. τουτέστιν, ἔχοντες οὗτοι τοὺς συμμάχους, κἀκεῖνοι τοὺς ἰδίους. Διασταῖεν· διενεχθεῖεν.

διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ ἀνασκευασάμενοι, ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ναυτικοὶ ἐγένοντο· κοινῇ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον οὐ πολλῷ διεκρίθησαν, πρός τε ἀθηναίους, καὶ λακεδαιμονίους, οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως ἕλληνες, καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη. ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν, κατὰ γῆν, οἱ δὲ, ναυσί· καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία. ἔπειτα δὲ διενεχθέντες οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους. καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων εἴ τινες που διασταῖεν, πρὸς τούτους ἤδη ἐχώρουν. ὥστε ἀπὸ τῶν μηδικῶν ἐς τόνδε αἰεὶ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν, σπενδόμενοι, τὰ δὲ, πολεμοῦντες, ἢ ἀλλήλοις, ἢ τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις, εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια. καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι, καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως, ὅπως πολιτεύσωσι θεραπεύοντες. ἀθηναῖοι δὲ, ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες, ἦρχον, πλὴν χίων, καὶ λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν· καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ μείζων, ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα εὗρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. Οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπιχώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. Ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος, Ἵππαρχον οἴονται ὑφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τύραννον ὄντα, ἀποθανεῖν. καὶ οὐκ ἴσασιν, ὅτι Ἱππίας μὲν πρεσβύτατος ὢν, ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, Ἵππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς, ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ, ὑποτοπήσαντες δέ τι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παραχρῆμα Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν, Ἱππίᾳ μεμηνῦσθαι, τοῦ μὲν, ἀπέσχοντο, ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ πρὶν ξυλληφθῆναι, δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, τὴν παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ

Στασιάζοιεν πρὸς ἀλλήλους. Ἔχοντες φόρου· τὸ ἑξῆς, ἔχοντες φόροις οὐχ ὑποτελεῖς, τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο. Τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο· αὐτὶ τοῦ τῶν ξυμμάχων. Κατ' ὀλιγαρχίαν· ἡγοῦντο δηλονότι. Θεραπεύοντες· ὅπως αὐτοῖς τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιτηδείως, καὶ ὁμοίως πολιτεύεσθαι ἀναγκάσωσι, θεραπεύοντες αὐτοὶ δηλονότι οἱ λακεδαιμόνιοι. τὸ ἑξῆς θεραπεύοντες δηλονότι συμμάχους τοῦ τὸ μόνον, ὅπως πολιτεύσωσιν ἐπιτηδείως σφίσιν αὐτοῖς. τουτέστι, κατ' ὀλιγαρχίαν. Πλὴν χίων, καὶ λεσβίων· ὡς δυνατῶν ὄντων. ὕστερον δὲ καὶ τούτους ἐχειρώσαντο. Μείζων· ἐκ τῶν φόρων δηλονότι. Ἢ ὡς τὰ κράτιστα· ὅτε εἶχον ἀβλαβῆ τὴν τῶν πάντων συμμαχίαν ἐπὶ τῶν μηδικῶν. Χαλεπὰ ὄντα, χαλεπὰ γάρ εἰσιν, ἐξ ὧν ἔστι πιστεῦσαι ὅτι μεγάλα ἦν. Τὰς ἀκοάς· τὰς ἀκροάσεις. τὰς φήμας. Ἀβασανίστως· ἡ λέξις μετενήνεκται ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς λίθου, ἥτις τὸν χρυσὸν δοκιμάζει. Ἀθηναίων γοῦν· δεινῶς ταῦτα προέταξεν ἀθηναίοις τοὺς δοκοῦντας σοφοὺς ἑλλάδος εἶναι, ὅτι οὐδὲ αὐτοὶ δοκιμάζουσι τὰ ἴδια. Ἵππαρχον οἴονται· τὸ ἑξῆς, ἵππαρχον τύραννον ὄντα. Πρεσβύτατος ὢν· τὸ ἑξῆς, πρεσβύτατος ὢν τῶν πεισιστρατιδῶν, ἦρχε τῶν ἀθηναίων δηλονότι. τὸ δὲ υἱέων, ἀπὸ τοῦ υἱεύς. Ἵππαρχος δὲ, καὶ θετταλός· ταῦτα λέγει ὁ συγγραφεὺς, ὡς καὶ αὐτὸς ὢν τοῦ γένους τῶν πεισιστρατιδῶν. καὶ διαβάλλει τοὺς περὶ ἁρμόδιον. Ὑποτοπήσαντες δέ τι· ὑπονοήσαντες. ὑπολαβόντες. τὸ ἑξῆς, ὑποτοπήσαντες, καὶ παραχρῆμα μεμηνῦσθαι ἃ μὲν ἐβουλεύσαντο, καὶ ἐγνώσθησαν. Ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· ἐν ᾗ δηλονότι συνέθεντο ἀνελεῖν τὸν τύραννον. Τῷ ἱππάρχῳ περιτυχόντες· ὃ λέγει, τοῦτό ἐστιν. ὅτι ἱππίας μᾶλλον ἦρχε τυραννῶν οὐχ ἵππαρχος· ἀδελφὸς δὲ ἦν ἱππίου ὁ ἵππαρχος. ἀνῃρέθη δὲ παρὰ ἁρμοδίου, καὶ ἀριστογείτονος, οὐχ ὡς οἱ ἀθηναῖοι ᾤοντο τύραννος ὢν, ἀλλ' ὡς οὗτός φησιν, αὐτοὶ μᾶλλον ἐπιβουλευσάμενοι ἱππίαν, καὶ γνωσθέντες, ἐπεὶ εὗρον τὸν αὐτὸν ἵππαρχον ἀδελφὸν ὄντα τοῦ ἱππίου, παρὰ τὸ λεωκόριον ἀπέκτειναν. Περὶ τὸ λεωκόριον· ἐλίμωξέ ποτε ἡ ἀττικὴ, καὶ λύσις ἦν τῶν δεινῶν, παιδὸς σφαγή. Λεὼς οὖν τὰς τὰς ἑαυτοῦ κόρας ἐπιδέδωκε, καὶ ἀπήλλαξε τοῦ λιμοῦ τὴν πόλιν. καὶ τούτων ἱερὸν ἐγένετο ἐν τῇ ἀττικῇ, καλούμενον λεωκόριον. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι· ἐπιτείνει τὸ ἄτοπον τῶν ἀνθρώπων, ὅτι οὐ μόνον τὰ παλαιὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐγγυτάτῳ χρόνῳ ἀβασανίστως ἀκούουσι· τὸ γὰρ τῶν πεισιστρατιδῶν ἀρχαίων.

νῦν ὄντα, καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα, καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται. ὥσπερ τούς τε λακεδαιμονίων βασιλέας, μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκατέρων, ἀλλὰ δυεῖν. καὶ τὸν πιταγάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ' ἐγένετο πώποτε. οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας. καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων, ὅμως τοιαῦτα αὐτὰ ἄν τις νομίζων μάλιστα ἃ διῆλθον, οὐχ ἁμαρτάνοι. καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει, ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα. καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα. εὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων ὡς παλαιὰ εἶναι ἀποχρώντως. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι, δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν. καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα, καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν. ὡς δ' ἂν ἐδόκουν μοι ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων. οὕτως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος, ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών. ἐπιπόνως δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις, οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας, ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν, ἀτερπέστερον φανεῖται. ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἕξει. Κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. τῶν δὲ πρότερον ἔργων, μέγιστον ἐπράχθη τὸ μηδικόν. καὶ τοῦτο ὅμως δυεῖν ναυμαχίαιν καὶ πε-

Λακεδαιμονίων βασιλέας. οἱ γὰρ λακεδαιμονίων βασιλεῖς ψήφους ἔφερον ἐν τῇ γερουσίᾳ ἑκάτερος ἕνα, διπλῆν ἔχοντα δύναμιν. Ἀλλὰ δυοῖν. οὐκ ὀρθῶς οἴονται μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, ἀλλὰ δυοῖν. Καὶ τὸν πιταγάτην. ἀπὸ πιτάνης κώμης. Οὕτως ἀταλαίπωρος. ἀνεξέταστος. Καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα. τὰ εὐχερῆ, καὶ ἀναπόδεικτα. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. τὸ ὑπερβατὸν οὕτω. τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα ηὗρον. εἶτα μετὰ τὰ παραδείγματα, ὕστερον πρὸς τοῦτο ἀποδίδωσι τὸ, ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. Οὔτε ὡς λογογράφοι. αἰνίττεται τὸν ἡρόδοτον. Προσαγωγότερον. τὸ ἡδύτερον, ὃ προσάγει. Ἀνεξέλεγκτα. ἐλέγχους, οὐδὲ ἀπόδειξιν ἔχοντα, οὐδ' ἀληθῆ ὄντα, προκατασκευάζει τὰς δημηγορίας. Καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου. τὸ ἑξῆς, τὰ πολλὰ αὐτῶν. Ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀντὶ τοῦ ὄντα. Ἀποχρώντως. ἡ περιοχὴ τοῦ λόγου, αὐτωσὶ διῆλθον αὐτὰ, ὡς πρέπει τῷ διηγουμένῳ πράγματα ἀρκούντως εἰπεῖν. Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος. λείπει τὸ τοίνυν. τῶν πελοποννησίων. τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος τοῖς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι, δηλώσει ὅτι μείζων ἐστὶ γεγενημένος τῶν ἀρχαίων. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, αὐτῶν, ἢ τῶν ἀθηναίων, καὶ πελοποννησίων. τουτέστι. μείζων τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐγένετο. Χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν. χαλεπὸν ἦν ἐμοί τε αὐτῷ φησὶν, ὧν ἤκουσα, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσί μοι τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι. ὡς ἐδόκουν τοίνυν ἐμοὶ τὰ δέοντα εἰπεῖν ἐχομένῳ μοι τῆς ὅλης γνώμης ἐγγύτατα τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τουτέστιν, ὡς ἔδοξα διότι εἶπον ἂν ἀληθῶς οὕτως εἴρηκα, εἰ καὶ μὴ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ λεχθέντα ῥήματα ἐπιτηδείως τὴν ἄγνοιαν προφασίζεται, ἵνα χρήσηται τοῖς οἰκείοις ἐνθυμήμασιν. Ἠξίωσα γράφειν. ἐπειδὴ φιλαθήναιος δοκεῖ, τοῦτο λέγει. Εὐνοίας, ἢ μνήμης. εὐνοίας, ἐπὶ λακεδαιμονίων. μνήμης, ἐπὶ ἀθηναίων. Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν. ἐστρατήγει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕως τῆς τετάρτης ἱστορίας. ἡ διάνοια, ἀλλ' ἠξίωσα τῆς γραφῆς τὰ ἔργα, οἷς αὐτὸς παρῆν. Ἐπεξελθών, ἐρευνῶν. Οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον. αὐτῶν τῶν λεχθέντων. ὅρα δὲ πῶς πρότερον εἰπὼν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ λόγων, καὶ ἔργων, ἐνταῦθα λέγει περὶ τῆς ἱστορίας, καὶ ὠφελείας, ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα. Τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν. πρὸς ἡρόδοτον αἰνίττεται. Τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς. τὸ ἑξῆς, καὶ ἡ διάνοια. ἀρκούντως ἕξει, ἤτοι ἀρκέσει κρῖναι αὐτὰ τὰ γεγραμμένα, δηλονότι ὠφέλιμα εἶναι, ἤτοι ὠφέλεια πᾶσιν, ὅσοι βουλήσονται σκοπεῖν τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς, καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαί ποτε αὖθις τοιούτων, καὶ παραπλησίων κατὰ τὸ ἀνθρώπειον. Κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον. κέρδος. κτῆμα, τὴν ἀλήθειαν. ἀγώνισμα, τὸν γλυκὺν λόγον. αἰνίττεται δὲ τὰ μηδικὰ ἡροδότου. ἢ ἀγώνισμα, θέαμα. παιδιά. ποιητικὸν ἀγώνισμα κωμῳδοποιῶν, ἢ τραγῳδοποιῶν. Ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. τουτέστι, σαφές ἐστι. ξυγγράφεται. Δυεῖν ναυμαχίαιν. ναυμαχίαι δύο, ἐν ἀρτεμισίῳ, ἐν σαλαμῖνι. πεζομαχίαι δύο, ἐν πύλαις, ἐν πλαταιαῖς. Ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. ἤγουν τα-

χέως ἐπαύσατο. Τούτου δὲ τοῦ πολέμου. τοῦ πελοποννησίου. Εἰσὶ δ᾽ αἳ καὶ οἰκήτορας. ἡ ποτίδαια, καὶ αἴγινα. Ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν. ξυνεχῆ, ἀπὸ κοινοῦ. Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα. καὶ τὰ λεγόμενά φησιν ὅτι ἐγένοντο πρότερον, ἅπερ σπανιώτερον ἔργῳ ἐβεβαιοῦντο. τουτέστιν, ὅτι τοιαῦτά ἐστιν ὅτε ἐγένοντο, καὶ ἐβεβαιοῦντο τὰ λεγόμενα ἀκοῇ, ἔργῳ. καὶ τὰ λεγόμενα τοίνυν, οὐκ ἄπιστα κατέστη. πόθεν, ἐκ τοῦ συμβῆναι τοιαῦτα. καὶ γὰρ ἐλέγετό φησι περὶ σεισμῶν, καὶ ἐκλείψεων ἡλίου, καὶ αὐχμῶν. καὶ γεγόνασιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου δεινότερα τοιαῦτα, ὥστε πιστωθῆναι καὶ τὰ λεγόμενα πρότερον.

ξυμμαχίαιν, ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε. τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προὔβη, παθήματά τε ξυνεχῆ γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ ἑλλάδι, οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν, ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ᾽ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων. εἰσὶ δ᾽ αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον, ἁλισκόμεναι. οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων. καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ᾽ αὐτὸν τὸν πόλεμον. ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν. τά τε πρότερον, ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς, καὶ ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον. ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν. αὐχμοί τε ἔστι παρ᾽ οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ λιμοί. καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα, καὶ μέρος τι φθείρασα, ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ, ἀθηναῖοι, καὶ πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ εὐβοίας ἅλωσιν. διότι δὲ ἔλυσαν, τὰς αἰτίας ἔγραψα πρῶτον, καὶ τὰς διαφορὰς, τοῦ μή τινας ζητῆσαί ποτε, ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς λακεδαιμονίοις, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δ᾽ ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι, αἵδ᾽ ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ᾽ ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν. Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν ἰόνιον κόλπον. προσοικοῦσι δ᾽ αὐτὴν ταυλάντιοι βάρβαροι, ἰλλυρικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπῴκισαν μὲν κορκυραῖοι, οἰκιστὴς δ᾽ ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ᾽ Ἡρακλέους. κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον, ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς. ξυνῴκισαν δὲ καὶ τῶν κορινθίων τινὲς, καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐγένετο ἡ τῶν ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη, καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, ὑπὸ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν. καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς. οἱ δὲ, ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει, κατά τε γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν κόρκυραν πρέσβεις, ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε φεύγοντας συναλλάξαι σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ ἱκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ ἥραιον, ἐδέοντο. οἱ δὲ κορκυραῖοι, τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ᾽ ἀπράκτους ἀπέπεμψαν. γνόντες δὲ οἱ ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ κορκύρας τιμωρίαν οὖσαν, ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν. καὶ πέμψαντες ἐς δελφοὺς,

Καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ λιμοί. σημείωσαι, ἀπὸ τῶν αὐχμῶν λιμὸς, καὶ λοιμός. Μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα. ἡ σύνταξις, μετὰ τοῦ πολέμου ἅμα. παρέλκον τὸ ἅμα. Ἔγραψα πρῶτον. ἀντὶ τοῦ γράψω μετ᾽ ὀλίγον. Τοῦ μή τινα ζητῆσαί ποτε. λείπει τὸ ἕνεκεν. Ἀληθεστάτην πρόφασιν. αἰτίαν. Ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ. κεκρυμμένην. Ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. τὰ ὀνόματα, ῥήματα ἐποίησε. βούλεται γὰρ δηλοῦν, ὅτι μεγάλοι γιγνόμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνάγκην παρέσχον τοῦ πολέμου. Αἱ δὲ, ἦσαν ἑκατέρων. αἱ καθεξῆς ῥηθησόμεναι. Ἐπίδαμνός ἐστι τὸ νῦν δυρράχιον. Κορίνθιος γένος. ὁ παλαιὸς νόμος οὐκ ἀπὸ τοῦ γένους ἐκάλει, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, τουτέστι, τῆς πατρίδος, ἐκ τῆς κορίνθου, κορίνθιος.

Ταύτην ἀπῴκισαν. ἀπῴκισαν οὐχὶ ἀπανέστησαν τῆς οἰκίας, ἀλλ᾽ ἀποικίαν πέμψαντες, ᾤκισαν. Κατακληθείς. τὸ κατακληθεὶς κυρίως εἶπεν ἀπὸ γὰρ μειζόνων τῶν ἡρακλειδῶν, ὥσπερ ἀνακληθεὶς, ὑπὸ ἐλασσόνων λέγεται. Τῶν προσοίκων βαρβάρων. τῶν ταυλαντίων. Τὰ τελευταῖα. ἀντὶ τοῦ τέλος δέ. κατὰ τὰ τελευταῖα. ἤγουν κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς στάσεως αὐτῶν. Πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου. τοῦ πελοποννησιακοῦ. Ὁ δῆμος αὐτῶν. τῶν ἐπιδαμνίων. Ἐς τὸ ἥραιον. ἐν τῷ ναῷ τῆς ἥρας. Τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο. οὐχὶ τὴν πρεσβείαν ὑπεδέξαντο, ἀλλὰ τὴν τιμωρίαν. τὸ τέλος εἶπεν ἀντὶ τῆς πράξεως, συντομώτερον εἰπὼν καὶ καινότερον. τὸ γὰρ εἰπεῖν ὅτι ὑπεδέξαντο τὴν πρεσβείαν, καὶ κατέθεντο τὴν τιμωρίαν ποιῆσαι, μικρὸν ἂν ἐγένετο, καὶ σύνηθες κατὰ τὴν φράσιν. Τιμωρίαν οὖσαν. βοήθειαν οὖσαν. ἢ ὑπακουστέον τὸ κατὰ τῶν ἀδικούντων τιμωρίαν. κατὰ τῶν ἀδικούντων τ᾽ αὐτοὺς δηλαδὴ ἐκδίκησιν. Ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν.

πείθεσθαι, τὸ οὐ πείθεσθαι· τὸ δὲ παρὸν, ἀντὶ τοῦ παρόντος. ἐβούλοντο γὰρ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι, καὶ τιμωρίαν λαβεῖν. Τὸν θεὸν ἐπηρώτων· διὰ τὸν φάλιν δηλονότι, ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς αὐτὸς ἦν, κορίνθιος ὤν. Ὡς οἰκισταῖς· οὐχ ὅτι ἀληθῶς κορίνθιοι αὐτοὺς ᾤκισαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς φάλιος κορίνθιος ἐγένετο. Καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι· τοὺς κορινθίους. Κατὰ τὸ μαντεῖον· κατὰ τὸ μάντευμα. Τὴν ἀποικίαν· τοῖς κορινθίοις δηλονότι. Τόν τε οἰκιστὴν· φάλιον. Κατά τε τὸ δίκαιον· κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς δίκαιον. ἐνόμιζον γὰρ αὐτῶν μᾶλλον εἶναι τὴν ἀποικίαν. Ὄντες ἄποικοι· ἤγουν πέμψαντες τὴν ἀποικίαν. Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν· ἐν ὀλυμπίοις, νεμέοις, καὶ τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν. Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν. Ἰστέον ὅτι ὁ γὰρ παρέλκει. ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὸ παρημέλουν, ἢ τὸ διδόντες, ἀντὶ τοῦ ἐδίδοσαν, ὡς καὶ ὅμηρος, καρπῷ βριθομένη, ἀντὶ τοῦ βρίθεται. Γέρα τὰ νομιζόμενα· τὰς τιμὰς, καὶ προεδρίας. Προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν· διδόντες τὰς καταρχάς. ἔθος γὰρ ἦν ἀρχιερέας ἐκ τῆς μητροπόλεως λαμβάνειν. Αἱ ἄλλαι ἀποικίαι· ἀντὶ τοῦ αἱ πέμψασαι ἀποικίας. Περιφρονοῦντες δὲ αὐτούς· ἀττικὴ ἡ σύνταξις· περιφρονοῦντες αὐτῶν. Ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι· οὐ γὰρ πάλαι ἦρχον ναυτικοῦ. διὸ τοῦτο φησὶν ἔστιν ὅτε. Προενοίκησιν τῆς κερκύρας· ὡς τῶν κερκυραίων οὕτω δοξαζόντων λέγει, καὶ οὐχὶ ἀφ' ἑαυτοῦ. ἀεὶ γὰρ τὸ μυθῶδες φεύγει. Κατὰ τὴν προενοίκησιν· ἀντὶ τοῦ ὁμοίως τῇ προενοικήσει τῶν φαιάκων. προενοικήσει λέγει τῆς κερκύρας. καὶ γὰρ οἱ φαίακες παλαιότεροι ἦσαν τῶν κερκυραίων, καὶ ἄριστοι τὰ ναυτικά. Κλέος ἐχόντων· κλέος ἐχόντων τῶν φαιάκων ἐς τὰ περὶ τὰς ναῦς. Ἧι καὶ μᾶλλον· τὸ ᾗ, ἀντὶ τοῦ διό. διὸ καὶ μᾶλλον διὰ τὴν φήμην τῶν φαιάκων μὴ φανεῖεν χείρους. Καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τὸ οὐκ ἀδύνατοι μέσον τί πώς ἐστι ῥημάτιον, οὔτε τελείως δυνατοί, οὔτε ἀσθενεῖς. Πάντων οὖν τούτων· ἤγουν ἐγκαλοῦντες ἕνεκα πάντων τούτων οἱ κορίνθιοι τοῖς κερκυραίοις. Ἐγκλήματα ἔχοντες· ἀντὶ τοῦ κατὰ τῶν κερκυραίων ἐγκαλοῦντες, πρὸς κορινθίους ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἐγκαλεῖν, ἐγκλήματα ἔχειν. Τὴν ὠφέλειαν· ὠφέλεια, βοήθεια, συμμαχία, ἐπικουρία. Καὶ ἑαυτῶν φρουρούς· ἔπεμπον δηλονότι. Περαιούμενοι, πλέοντες. Τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δεδομένην· τουτέστι, τῶν ἐπιδαμνίων τοῖς κορινθίοις ἀναφερομένην. Τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον· τοὺς πλουσίους. τοὺς φυγάδας. Κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι· κατὰ βλάβην, καὶ στάσιν, ὅπως πάλιν στασιάσωσιν, ἢ κατ' ἀπειλήν. Αὐτούς· τοὺς ἐπιδαμνίους. Ἣν προϊσχόμενοι, προτείνοντες. Τούς τε φρουρούς· ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευον οἱ κερκυραῖοι. Καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν· τῆς ἐπιδάμνου. Ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐκστρατεύουσι κατ' αὐτῶν. Ὡς κατάξοντες· τοὺς φυγάδας. τοῦτο γὰρ ὑπακουστέον· τὸ ἑξῆς, στρατεύουσι.

τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ παραδοῖεν κορινθίοις τὴν πόλιν, ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῷντ' ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε παραδοῦναι, καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον, παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν. τόν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. κορίνθιοι δὲ, κατά τε τὸ δίκαιον, ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν, ἢ κερκυραίων· ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι. οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι. περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προύχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ κατὰ τὴν τῶν φαιάκων προενοίκησιν τῆς κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς, ᾗ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν, καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ κορίνθιοι, ἔπεμπον ἐς τὴν ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες, καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ λευκαδίων, καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς ἀπολλωνίαν, κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν κερκυραίων, μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλατταν περαιούμενοι. κερκυραῖοι δὲ, ἐπειδὴ ᾔσθοντο τούς τε οἰκήτορας, καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν ἐπίδαμνον, τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτούς· ἦλθον γὰρ ἐς τὴν κέρκυραν οἱ τῶν ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες, καὶ ξυγγένειαν, ἣν προϊσχόμενοι, ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν, τούς τε φρουρούς, οὓς οἱ κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ ἐπιδάμνιοι, οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι ναυσὶ τεσσαράκοντα μετὰ τῶν φυγάδων, ὡς κατάξοντες αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τῇ πόλει, προεῖπον ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον, καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μὴ, ὡς

καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. Ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο. οἱ Ἐπιδάμνιοι δηλονότι. Ἰσθμός. γῆ ἀμφιθάλασσος. Πολιορκοῦνται οἱ Ἐπιδάμνιοι. Ἐπὶ τῇ ἴσῃ. λείπει τιμῇ ἴσῃ, καὶ ὁμοίᾳ ἰέναι, τοῖς Ἐπιδαμνίοις δηλονότι, ἵνα κἀκεῖ ἔχοιεν πάντα, ὡς ἐν Κορίνθῳ. Εἰ δέ τις παραυτίκα. τουτέστιν, εἴ τις οὐ βούλεται ἀπιέναι, ἀλλὰ ἔχειν λόγον ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν ἀποικίαν, διδότω δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ μενέτω φησίν, ἐν Κορίνθῳ οἴκοι. Καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων. Παλῆς, ὡς Μεγαρῆς. πόλις δὲ ἡ Πάλη τῆς Κεφαλληνίας. τετράπολις γάρ ἐστιν ἡ Κεφαλληνία. Πάλη. Κραναία. Σάμαια. Πρώναια. Παρασκευήν, τὴν οἰκονομίαν τοῦ πολέμου. Πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἵνα αὐτοῖς ὦσι μάρτυρες τῶν λόγων, ἢ ἵνα αὐτοὺς αἰδεσθῶσιν οἱ Κορίνθιοι. σημείωσαι δὲ παρέλαβον, ἀντὶ τοῦ φιλικῶς ἔλαβον, καὶ ὡς συναγωνιστάς. Δίκας ἤθελον δοῦναι. ἐπιτρέψαι δικαστηρίῳ, καὶ κριθῆναι ἐβούλοντο. Δίκας ἤθελον δοῦναι, ἀντὶ τοῦ, ἔλεγον δίκας ἀμφοτέροις διδόναι. αὐτούς τε Κορινθίους, καὶ Κερκυραίους δικάσασθαι ἔνθα βούλονται, καὶ συμφωνήσουσιν. ἀντὶ τοῦ ἔλεγον δέ, ὅτι ἐρωτήσωμεν καὶ τὸ μαντεῖον τίνι νέμει τὴν ἀποικίαν καὶ τὰ δίκαια. Ξυμβῶσι. συμφωνήσωσι. Δικασθῇ, ἀποφανθῇ. Ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς. ἴσως γὰρ οὐκ ἐπύθοντο τὸν χρησμόν, ὃν ἔλαβον οἱ Ἐπιδάμνιοι διὰ Κορινθίους. Ἐπιτρέψαι. τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κρίσεως δοῦναι. Εἰ δὲ μή, εἰ δ' οὐκ ἐθελήσουσι παῦσαι τὸν πόλεμον.

πολεμίοις χρήσασθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι, ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. Κορίνθιοι δ' ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατείαν, καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι. εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας, μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοί, καὶ οἱ τὸ ἀργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν. καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων, τέσσαρσι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἳ παρέσχον πέντε. Ἑρμιονῆς δὲ, μίαν. καὶ Τροιζήνιοι, δύο. Λευκάδιοι δὲ, δέκα. καὶ Ἀμπρακιῶται, ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ᾔτησαν, καὶ Φλιασίους. Ἠλείους τε ναῦς τε κενάς, καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται. ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν, ἐλθόντες εἰς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους, τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δ' ἔτι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν, ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντείῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλονται, ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἢν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλεύσεσθαι. πρότερον δὲ, οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἢν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα. ἑτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. Κορίνθιοι δὲ, οὐδὲν τούτων ὑπήκουον. ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, δισχιλίοις τε ὁπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν, Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους. τοῦ δὲ πεζοῦ, Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προύπεμψαν αὐτοῖς

εἰ δ' οὐκ ἐθελήσουσι παῦσαι τὸν πόλεμον. Βιαζομένων, ἀντὶ τοῦ βιαζόντων. Οὓς οὐ βούλονται. οἱ Κερκυραῖοι οὐχὶ οἱ Κορίνθιοι. Ἑτέρους. ἀλλήλοις ἀπὸ τῶν παρόντων φίλων, ἢ ἑτέροις λέγει μᾶλλον φίλοις, τῶν παρόντων φίλων. Τῶν νῦν ὄντων, τῶν νῦν ἰσχυόντων. λέγει δὲ Ἀθηναίους. Καὶ τοὺς βαρβάρους. τοὺς Ταυλαντίους. Ἀπαγάγωσιν. ἀποστήσωσιν. Ἀντέλεγον. οὐκ ἐναντία ἔλεγον, ἀλλὰ ἴσα, ὡς ἀντίθεος, ὁ ἰσόθεος.

Ἑτοῖμοι δὲ εἶναι, ἀντὶ τοῦ ἑτοίμως ἔχουσιν. εἰ μὴ ἐκεῖνο βούλονται, σπονδὰς ποιήσασθαι μένειν ἐν Ἐπιδάμνῳ, καὶ τοὺς πεμφθέντας Κορινθίων, καὶ τοὺς πεμφθέντας Κερκυραίων μηδὲν πράττοντας εἰς κάκωσιν, ἕως ἂν δίκας δώσωσι. Κατὰ χώραν, ἐφ' ἡσυχίας, ἵνα μὴ ἐν τῷ μεταξὺ, ἀλλήλους ἀδικῶσι. Προπέμψαντες κήρυκα. ὅρα πῶς καταφρονοῦσιν οἱ Κορίνθιοι. οὐ γὰρ λάθρα ἐβούλοντο πλεῖν. κῆρυξ ἐν πολέμῳ, πρέσβεις ἐν εἰρήνῃ. Δισχιλίοις τε ὁπλίταις. καὶ μὴν ἄνω τρισχιλίους ἡτοίμαζον. ῥητέον οὖν ὅτι ἴσως οὐκ ἦν χρεία τῶν χιλίων. ἢ καταφρονοῦντες τῶν Κερκυραίων, τοῦτο ποιοῦσι. Τῆς Ἀνακτορίας γῆς. ἡ Ἀνακτορία, γῆ τῆς ἠπείρου. ἔστι δὲ τὸ Ἄκτιον, λιμήν.

Ἐν ἀκτίῳ. ἵνα εἰρηνικὰ φρονοῦντες, δηλώσωσιν. Ἀφορμοῦντα, ἀπαγορεύοντα, ἀποτρέψαντα τὰ ἐναντία ἐροῦντα. Ἅμα ἐπλήρουν. ἀνδρῶν δηλονότι, ζυγώματα αὐτοῖς ἐνθέντες εἰς τὸ συνέχεσθαι. Ζεύξαντές τε. εὐτρεπίσαντες. τοὺς ζυγοὺς ἁρμόσαντες ἐν αὐταῖς. καὶ γὰρ ἔθος ἔχουσιν αἴρειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν οὐ πλεουσῶν νεῶν. Τὰς παλαιάς. οὐδεμία καινὴ ναῦς ἦν. εἴγε τὰς μὲν, ἔζευξαν διαλελυμένας οὔσας, καὶ ζυγωμάτων προσδεηθείσας εἰς ἰσχύν. τὰς δὲ, ἐπεσκεύασαν. ἐπισκευάσαντες. ἐπισκευάζω, τὸ ἐκ παλαιότητος, ἀσθενὲς, ἐν καταστάσει εἴδους ποιῶ. καὶ ἐπισκευαστὴς, ὁ τῶν σαθρῶν οἰκοδόμος. Ἐπισκευάσαντες. ἐκ σαθρότητος, νέας ποιήσαντες.

ἐν ἀκτίῳ ἀφορμοῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς, ὥστε πλοΐμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κῆρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα, τεσσαράκοντα γὰρ ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν, ἀντανάγόμενοι, καὶ παραταξάμενοι, ἐναυμάχησαν, καὶ ἐνίκησαν οἱ κορκυραῖοι παρὰ πολύ. καὶ ναῦς τε πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν κορινθίων. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας, ἀποδόσθαι, κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ κορκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ λευκίμνῃ τῆς κορκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἀπέκτειναν. κορινθίους δὲ δήσαντες, εἶχον. ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ οἱ κορίνθιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἁπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ κορκυραῖοι. καὶ πλεύσαντες ἐς λευκάδα τὴν κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον. καὶ κυλλήνην τὸ ἠλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον τοῖς κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες, ἔφθειραν, μέχρις οὗ κορίνθιοι, περιιόντι τῷ θέρει, πέμψαντες ναῦς, καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ ἀκτίῳ, καὶ περὶ τὸ χειμέριον τῆς θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε λευκάδος, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ κορκυραῖοι ἐπὶ τῇ λευκίμνῃ, ναυσί τε, καὶ πεζῷ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις. ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι. τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον. οἱ κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς κορκυραίους πόλεμον, ἐναυπηγοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς πελοποννήσου ἀγείροντες, καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐρέτας μισθῷ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ κορκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ἐφοβοῦντο. καὶ, ἦσαν γὰρ οὐδενὸς ἑλλήνων ἔνσπονδοι, οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς, οὔτε ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς λακεδαιμονίων, ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς ἀθηναίους, ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφέλειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκεσθαι. οἱ δὲ κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ κορκυραίων ναυτικῷ, καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον, ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ᾗ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

Εἰρηναῖον. εἰρήνης ποιητικόν. Ἐπολιόρκουν. προεῖπε γὰρ ὅτι ἑκατὸν εἴκοσιν εἶχον.

Ἐναυμάχησαν. τὴν ναυμαχίαν ταύτην οὐκ ἀκριβῶς διηγεῖται, πρεσβυτέραν ἴσως οὖσαν αὐτοῦ. διὰ τῆς φθορᾶς τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν, τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν δηλοῖ, καὶ αὗται μὲν, τελείως διεφθάρησαν. αἱ δὲ λοιπαί, ἐτραυματίσθησαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἐλήφθησαν ἱκανοί. Παρὰ πολύ, ἀντὶ τοῦ σφόδρα. διαφερόντως. μᾶλλον, ἢ πολύ.

Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ. δευτέραν νίκην λέγει τῶν κερκυραίων. Ἐπήλυδας. ξένους. Ἀποδόσθαι. πωλῆσαι. Κορινθίους δὲ δήσαντες. οὗτοι ἐδέθησαν. καὶ οἱ ἐν ἐπιδάμνῳ ἄλλοι, κορίνθιοί εἰσι. Τῆς γῆς ἔτεμον. ἀττικὴ ἡ σύνταξις. Καὶ κυλλήνην. ἄλλη κυλλήνη τῆς ἀρκαδίας.

Ἐπίνειόν ἐστι πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων, ὥσπερ ὁ πειραιεὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἡ νίσαια τῆς μεγαρίδος. δύναιτο δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου, καὶ παραθαλασσίου, χρήσασθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ καταβόλου καλοῦσι. Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον. ἀεὶ θουκυδίδης τὸν πλεῖστον ἀρσενικῶς. Περιιόντι. ἐνισταμένῳ. Οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν. ὑπὸ τῶν κορκυραίων. Περὶ τὸ χειμέριον. οὕτω καλεῖται ὁ τόπος.

Ἀντικαθεζόμενοι, ἀντιστρατοπεδεύοντες. Ὀργῇ φέροντες. ὀργιζόμενοι, διὰ τὸν πόλεμον τῶν κορκυραίων. Οὐδενὸς ἑλλήνων ἔνσπονδοι. οὐκ ἐνεγράφησαν ταῖς σπονδαῖς. Ἔνσπονδοι. φίλοι. κυρίως δὲ ἔνσπονδος, ὁ ἀπὸ πολέμου.

Δίκαιον ὦ ἀθηναῖοι. οὔτε εὐεργεσίαν ὀφείλετε ὦ ἀθηναῖοι, οὔτε συμμαχίαν ἢ ἡμῖν, ἢ τοῖς κορινθίοις. δίκαιον οὖν ἐστι τοὺς πρὸς τοιούτοις ἥκοντας δεησομένους ἐπικουρίας, πρῶτον ἀναδιδάξαι, ὅτι μάλιστα συμφέροντα δέονται. Δίκαιον, αὕτη τοῦ εὐλόγου. ἡ τοῦ κορκυραίου δημηγορία, μᾶλλον τὸ συμφέρον προβάλλεται. ἤπερ τὸ δίκαιον. ἡ δὲ τοῦ κορινθίου, μᾶλλον τὸ δίκαιον, ἤπερ τὸ συμφέρον. οἱ γὰρ κορίνθιοι, σύμμαχοι ἦσαν. οἱ δὲ κορκυραῖοι, ναῦς εἶχον ἑκατὸν εἴκοσι. Τοὺς μήτε εὐεργεσίας. ἡμᾶς τοὺς κορκυραίους. Παρὰ τοὺς πέλας. πέλας τῇ γνώμῃ. οὐ γάρ ἐστιν ἡ κόρκυρα πέλας τῶν ἀθηναίων. Καταστήσουσιν. ἀποδείξωσιν. τουτέστιν, εἰ τοιαῦτα ἀποδείξουσιν ἑαυτοὺς ξυμφέροντας, ἐπιτυχεῖν εἶναι ἄξιοι. εἰ δὲ μή, ἀποτυγχάνειν. δεικνύουσι δὲ ἑαυτοὺς ἔχοντας μᾶλλον ταῦτα, καὶ δικαίως ἐπιτυχεῖν ὧν δέονται. Ως καὶ τὴν χάριν. τὴν αὐτὴν χάριν. Βέβαιον. τὸ βέβαιον. θηλυκῶς. Μὴ ὀργίζεσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιον. Κορκυραῖοι δέ. τὸ δέ, ἀντὶ τοῦ γάρ. Μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως. ὡς τῆς συμμαχίας τῆς ἑξῆς. Τετύχηκε δέ. δεύτερον τοῦτο προοίμιον. Τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα. τὸ ἰδιοπραγμονεῖν, καὶ ἡσυχάζειν, λέγει ἐπιτήδευμα. ἐγὼ δέ, ἐπιτήδευμα εἴποιμι, τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς ἕως νῦν, ὡς κατιὼν φησί, μηδενὶ ξυμμαχεῖν. νῦν γὰρ φησί καὶ δεόμεθα ἡμεῖς, καὶ ὧν πρὶν ξυνεμαχοῦμεν, ἐμέλλομεν νῦν βοηθείας ἀπολαύειν, ἀποτυγχανόμεθα. Πρός τε ὑμᾶς. ὅσον ἐς τὴν κρίσιν τὴν ὑμετέραν. Ξύμμαχοί τε γάρ. καθὸ ἔρημοί ἐσμεν ξυμμαχίας. Πρότερον σωφροσύνη. ἡ ἰδιωτεία, καὶ ἀπραγμοσύνη. Τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ. πολλάκις ἀδικούσῃ, ἢ κατὰ πατέρων, ἢ κατὰ ἱεροῦ στρατεύοιεν. Τὴν μὲν οὖν τρίτον προοίμιον. Γενομένην ναυμαχίαν. λείπει ἡ κατά. Εφ' ἡμᾶς, καθ' ἡμᾶς. Δυνάμει περιγενέσθαι. τῶν κορινθίων. Υπ' αὐτοῖς. ἀπὸ κοινοῦ ἡ σύνταξις. εἰ μὴ ὑπήκοοι. ἤγουν εἰ δουλωθείημεν αὐτοῖς. Απραγμοσύνη, ἀπραξία. Γενήσεται δὲ ὑμῖν. ἔνδοξοι ἀγῶνες. Καλὴ ἡ ξυντυχία. συμφέρουσα ἡ ἐπιτυχία τῆς χρείας. Ημετέρας χρείας. περιφραστικῶς ἡ χρεία. Πρῶτον μέν. τὸ δίκαιον πρῶτον, ὥσπερ οἱ κορίνθιοι. Τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε. ἤγουν βοηθήσετε. Επειτα. τὸ συμφέρον δεύτερον. Μαρτυρίου. μαρτύριον οὐδ' ἑτέρως λέγει. Σπανιωτέρα. μεγίστη. τὰ γὰρ καλά, καὶ χρήσιμα, σπάνια. τὰ δὲ χείρονα, νικᾷ. Εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων. αὕτη πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω. Ετιμήσασθε, ἠγοράσατε. Οἷς ἐπικαλοῦνται. οὓς ἐπάγονται πρὸς συμμαχίαν. Ινα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει. τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ. ἤγουν ἵνα μὴ κοινοὶ ἐχθροὶ τῶν κορινθίων γενόμενοι. Μὴ δὲ δυοῖν. ὁ νοῦς τοιοῦτος. ἐν ὑπερβατῷ, μὴ δὲ ἀποτύχωσι δυοῖν, θάτερον ἢ φθάσαι ἡμᾶς κακῶσαι, ἢ ἑαυτοὺς βεβαιώσασθαι.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Δίκαιον ὦ ἀθηναῖοι τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης, μήτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἥκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μέν, ὡς καὶ ξύμφορα δέονται. εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια. ἔπειτα δέ, ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἕξουσιν. εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζεσθαι, ἢν ἀτυχῶσι. κορκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς. τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρός τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν, ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ἑκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν. καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν, αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμεθα κορινθίους. ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ πελοποννήσου, καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν, καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι. καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ, τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν. γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας. πρῶτον μέν, ὅτι ἀδικουμένοις, καὶ οὐχ ἑτέρους βλάπτουσι, τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε. ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε. ναυτικόν τε κεκτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε τίς εὐπραξία σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτήν. καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλούς, ἀρετήν. οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν. ὑμῖν δ' αὐτοῖς, ἰσχύν, ἃ ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη. καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἧσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. τὸν δὲ πόλεμον δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμησείοντας, καὶ τοὺς κορινθίους δυναμένους παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ὑμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων στῶμεν, μὴ δὲ δυοῖν φθάσαι ἁμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον

Προτερῆσαι. προλαβεῖν. Τῶν μὲν. ἡμῶν δηλονότι. Ἢν δὲ λέγωσιν. οἱ κορίνθιοι. Μαθέτωσαν. ἀμαθεῖς γάρ εἰσι, διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς πονηρίαν. Εὖ μὲν πάσχουσα. ὑπὸ τῆς μητροπόλεως.

Ὁμοῖοι τοῖς λειπομένοις. ὁμότιμοι τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐν τῇ μητροπόλει. Ὡς δὲ ἠδίκουν. οἱ κορίνθιοι. Σαφές ἐστι. προείρηται. Προκληθέντες γάρ. παρακινηθέντες. Ἢ τῷ ἴσῳ. τῷ νόμῳ. καὶ τῷ δικαίῳ. παρ' οἷς ἡ ἰσότης. Ἐγκλήματα μετελθεῖν. κολάσαι. Εὐθέως μὴ ὑπουργεῖν. ἀσκέπτως ὑπηρετεῖν.

Τὰς μεταμελείας, ἀντὶ τοῦ, ὁ μὴ δι' ὅλως λαμβάνων μεταμέλειαν ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀσφαλέστατα ἂν διατελοίη. Εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς. ῥητὸν, καὶ διάνοια. τὸ μὲν ῥητὸν, ὁ κορκυραῖος. τὴν δὲ διάνοιαν, ὁ κορίνθιος. Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων. κολακεύει λανθανόντως τοὺς ἀθηναίους ἢ ἐν ὑποστιγμῇ, ἢ εἰρωνικῶς. Ὑπηκόων. πολλάκις γάρ τινες διὰ πενίαν ἐμισθοφόρουν, καὶ κατὰ τῶν οἰκείων ἐστράτευον. λέγει δὲ περὶ παλέων τῆς κεφαλληνίας, οἵτινες ἀθηναίων ὄντες ὑπήκοοι, κορινθίοις συνεμάχουν.

Καὶ ἐπιόντων. καθ' ἡμῶν. Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. ἢ προφανῶς, ἢ λάθρα. μάλιστα δὲ, φανερῶς.

Βοηθεῖν, λείπει δὲ χρή. ἵνα γένηται, βοηθεῖν χρή. Ἡ ἀλλοτρίωσις. ἡ στέρησις.

Εἰ δὲ μή. ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ δικαίου, ἣν λύει τῷ συμφέροντι.

Ἐχυρώτατος. κατὰ τὸ κοινοῦ τὸ δίκαιον.

Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ τὸ μὲν λῦσαι τὰς σπονδὰς, δεδιὸς ὂν, φοβερὸν ἦν τοῖς λάκωσι· τὸ δὲ μὴ λῦσαι θαρσοῦν, ἀδεέστερον ἦν τοῖς αὐτοῖς. Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ. τὸ λῦσαι τὰς σπονδὰς, τοῦτο τὸν φόβον ἐμποιοῦν. τοῦτο οὖν τὸ κατὰ φόβον, ἰσχὺν ἔχει ἡμῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ προσλαμβανομένων. τὸ δὲ θαρσοῦν, καὶ εὔελπι, τὸ μὴ ἡμᾶς προσδέξασθαι ἀσθενὲς ὄν. πρὸς γὰρ τὸν λακεδαιμόνιον, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἰσχύοντας, τοῦτο ἀδεέστερον ἔσται. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι δεδιότες τὴν τῶν σπονδῶν λύσιν, οὐκ ἂν δηλονότι ἐδέξαντο τοὺς κορκυραίους, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν δύναμιν. καὶ δηλονότι τὸ δεδιὸς τοῦτο, ἰσχὺν ἔφερε τοῖς ἀθηναίοις ἀπὸ τῶν κορκυραίων, φόβος δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις. θαρσήσαντες δὲ ταῖς σπονδαῖς, καὶ ἀπωσάμενοι τοὺς κερκυραίους, αὐτοῖς μὲν τοῖς ἀθηναίοις, ἀσθενὲς ἦν τὸ θάρσος τοῦτο, ζημιουμένοις τὴν ἐκ τῆς κορκύρας βοήθειαν. τοῖς δὲ πολεμίοις αὐτῶν πελοποννησίοις, ἀσφαλὲς, καὶ ἀδεέστερον. Ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα. τὸ ἑξῆς, ὅταν ἐνδοιάζῃ, καὶ διστάζῃ χωρίου προσλαβεῖν εἰς τὸν σχεδὸν μέλλοντα πόλεμον. τὸ αὐτίκα περισκοπῶν, τουτέστι, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰρήνην. Καὶ ὅσον οὔπω, ἀντὶ τοῦ οὐχ ὅσον. καὶ δηλοῖ τὸ οὐχ ὅσον, τὸ οὐ βραδέως,

» προτερῆσαι, τῶν μὲν, διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἀντεπιβουλεύειν. ἢν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν, ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πάσχουσα, τιμᾷ τὴν μητρόπολιν· ἀδικουμένη δὲ, ἀλλοτριοῦται. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοῖοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν, σαφές ἐστι· προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ, ἠβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν· καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων, ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίη. λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. καὶ δεινὸν, εἰ τοῖσδε μὲν ἀπό τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ, ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελείας. εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς, ἕξομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας, καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας, ἀπώσεσθε. τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων, καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν καθ' ὅ τι ἂν πεισθῆτε ὠφέλειαν. μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους, βοηθεῖν. Πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπειπόμεθα, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν, ὅπερ σαφεστάτη πίστις, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι, καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία ἡ ἀλλοτρίωσις. ἀλλὰ μάλιστα μὲν εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἐᾶν κεκτῆσθαι ναῦς. εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν. καὶ ὅτῳ τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος, τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον. τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὂν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς, ἀδεέστερον ἐσόμενον. καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς κορκύρας νῦν τὸ πλέον, ἢ καὶ τῶν ἀθηνῶν βουλευόμενος. καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα, καὶ ὅσον οὔπω παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐν-

ἀλλὰ

ἅμα ταχύ. Μετὰ μεγίστων καιρῶν. καιρῶν νῦν, εὐτυχιῶν, καὶ ἀτυχιῶν· ἢ μᾶλλον καιρῶν λέγει, ἀντὶ τοῦ ἀναγκῶν, καὶ κινδύνων. Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ. ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι. Καὶ καθ' ἕκαστον τῷδε. ἀπολείπει τὸ λεγόμενον. ἡ δοτικὴ ἀντὶ εὐθείας. ἵν' ᾖ, μάθοιτε ἂν οἵ τε σύμπαντες, καὶ καθ' ἕκαστον. Μὴ προέσθε ἡμᾶς. μὴ προδῶτε. Ἕξετε πρὸς αὐτούς. ἰσχύσετε. Ἀναγκαῖον Κερκυραίων. οὐ μόνον οἱ Κερκυραῖοι λόγον ἐποιήσαντο περὶ τοῦ δέξασθαι ὑμᾶς αὐτούς, ἀλλ' ἤδη καὶ ἥψαντο καὶ ἡμῶν κατηγοροῦντες, ὅτι παρὰ τὸ εἰκὸς ἑαυτοῖς μαχόμεθα. ἀνάγκη τοίνυν δεῖ μνησθῆναι ἀμφοτέρων πρότερον, ὅτι οὐ δικαίως δέξασθε αὐτούς, καὶ ὅτι προσηκόντως αὐτοῖς μαχούμεθα, εἶτα ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον. Ξυμμαχίαν δὲ διὰ τὸ σῶφρον. οὐ συνεμάχησαν τινὶ διὰ τὴν σωφροσύνην. Ἐπετήδευσαν. μετεχειρίσαντο. Αἰσχύνεσθαι. ἔχειν μάρτυρα τῆς αἰσχύνης. Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν συμβαίνει τῇ γνώμῃ τῶν πολιτῶν. ληστεύοντες γάρ, ἔχουσιν αὐτὴν συνεργοῦσαν, ἐπιτηδείαν ἔχουσαν τὴν θέσιν πρὸς ἁρπαγήν. οὐ γὰρ ἐκπλέουσι πρός τινας. μᾶλλον δὲ τοὺς πλέοντας, ὑπὸ τῆς βίας τῶν πνευμάτων καταίροντας, ἔχονται, καὶ διαρπάζουσιν. εἶτα δικάζουσιν αὐτοὺς ὡς δίκαια δηλαδὴ πεπόνθασι· καίτοι γε οὐ προκάθηνται εἰς τὸ δικάζειν συνθήκῃ, ἤγουν συμφωνίᾳ. τὸ δὲ ὅλον, αὐτοὶ ἀδικηταί, καὶ κριταί. ἐν τούτῳ γίγνεται αὐτοῖς τὸ ἄσπονδον, εὐπρόσωπον, καὶ πιθανόν. διὰ τοῦτο γὰρ συμμάχους οὐκ ἔχουσιν, ἵνα κατὰ μόνας αὐτοὶ ἀδικῶσι, καὶ μὴ μεθ' ἑτέρων τὴν ἀδικίαν ἐργάζωνται, ἵνα μὴ μάρτυρας μᾶλλον ὧν ἐργάζονται, ἢ συμμάχους ἔχωσιν. Αὐτάρκη θέσιν. ἡ θέσις τῆς πόλεως αὐτῶν, ἁρμόττει αὐτῶν τῇ γνώμῃ, καὶ αὐτάρκης ἐστὶ τῆς προαιρέσεως, καὶ κακίας αὐτῶν, πρὸς τὸ ληστεύειν. Διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας. ὃ γὰρ ἐξέπλεον φησὶν ἀλλαχοῦ, οἱ ἀδικούμενοι ἂν ἐκράτουν αὐτῶν ὁμήροις. Καταίροντας δέχεσθαι. διὰ πνευμάτων βίαν, ἀνάγκῃ ὑποδέχεσθαι φιλικῶς, δέχεσθαι ληστρικῶς. τὸ ἑξῆς, κἀν τούτῳ τὸ ἄσπονδον εὐπρεπὲς προβέβληται, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀναισχυντῶσιν. ἀρνούμενοι δηλονότι μὴ κοινωνοῦντες αὐτοῖς τινος εἰς τὴν τῶν λαφύρων διανομήν. Ὅσῳ ἀληπτότεροι. ἀκατηγόρητοι. οἱ γὰρ εὐάλωτοι, φόβῳ τῶν πέλας κολακεύειν ἀναγκάζονται τοὺς ἀδικοῦντας. Τὴν ἀρετήν. φιλίαν. δύναμιν. συμμαχίαν. Διδοῦσι καὶ δεχομένοις. τὸ ἑξῆς, φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν δεικνύναι διδοῦσι, καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια. Διαπαντός. τὸ διαπαντὸς ἵνα μή τις εἴποι, ὅτι νῦν ἀδικηθέντες. Ἐκπεμφθεῖσαν. ὑφ' ἡμῶν δηλονότι.

διάξῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦταί τε, καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἐᾶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν, τό, τε ἐνθένδε πρὸς τἀκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τἆλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ τοῖς τε ξύμπασι, καὶ καθέκαστον τῷδ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε. τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἕλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸ Κορινθίων, τούτων δ' εἰ περιόψεσθε, τὰ δύο ἐς τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε. δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς, ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον. οἱ δὲ Κορίνθιοι, μετ' αὐτοὺς τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ.

Ἀναγκαῖον, Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς, τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι. τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα, οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχει αὐτοὺς δικαστάς, ὧν βλάπτουσί τινας μᾶλλον, ἢ κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι, διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας, μάλιστα δὲ τοὺς ἄλλους ἀνάγκῃ καταίροντας δέχεσθαι. κἀν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικῶσιν ἑτέροις προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζονται. οὗ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχωσιν. ἢν δέ που τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τοσῷδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετήν, διδοῦσι, καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι. ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοίδε εἰσίν. ἄποικοι δ' ὄντες, ἀφεστᾶσί τε διαπαντός, καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθεῖσαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοί φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι, καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι, τιμῶσιν ἡμᾶς. καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα. καὶ δῆλον ὅτι εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν. οὐδ' ἐπιστρατεύοιμεν εὐπρεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι.

Καλὸν δ' ἦν εἰ καὶ ἡμαρτανόμεν. εἰ γὰρ ἠδικούμεθα περιφανῶς, οὐκ ἂν προδήλως ἐστρατευόμεθα. ὅμως δὲ καὶ ἡμαρτανόμεν, ἐπαινετὸν ἦν ἐνδοῦναι ἡμῖν ὀργιζομένοις. Μετριότητα. ἀνεξικακίαν. ἐπιείκειαν.

Πρότερον ἐθελῆσαι. πρὸ τοῦ λαβεῖν αὐτήν. λείπει εἰς ἥν. ὁ νοῦς, ὅτι οὐδεὶ τὸν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντα, καὶ προβαλλόμενον δίκην, δοκεῖν λέγειν τι. Μετέθηκε τὸν χρόνον ὁ Κορίνθιος, μετὰ γὰρ τὸ λαβεῖν φησὶ τὸ χωρίον, καὶ κατασχεῖν, ἠξίουν δικάζεσθαι οἱ Κορκυραῖοι, καὶ οὐδεὶ φησὶ προσέχειν τὸν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, καὶ ἰσχυροῦ προκαλούμενον εἰς κρίσιν, οὐδὲ δοκεῖν ὅτι λέγει τι, ἀλλὰ καταφρονεῖν. Ἀλλ' ἐπειδή. ἀλλὰ μετὰ τὴν τῶν νεῶν ἔκπεμψιν. Καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης. τὴν δόκησιν τῆς δίκης. οὐχὶ τὴν ἀλήθειαν. ἠδίκουν γὰρ κατὰ ἀλήθειαν τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ. Οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες. οὐκ ἀδικήσαντες αὐτοὶ μόνον εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἐπίδαμνον. Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς. λείπει τό, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. Μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς. τὸ ἑξῆς, μήτε μεταδώσετε αὐτοῖς τῆς ὠφελείας, ὑμεῖς τότε τῆς δυνάμεως αὐτῶν οὐ μεταλαβόντες. Τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας. λέγει δὲ τὸν κατὰ Σαμίων, καὶ Αἰγινητῶν πόλεμον. Τὸ ἴσον ἕξετε. τῆς Ἐπιδάμνου. κατὰ κοινοῦ δ', ἐν ᾧ. αἰτιασόμεθα γάρ φησι τοὺς συμμαχήσοντας τοῖς Κερκυραίοις, ὡς ἐχθρούς. καὶ ὑμεῖς δέ, τὸ ἴσον αὐτοῖς ἕξετε αἴτιον, καὶ πολέμιοι κληθήσεσθε. Μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτοις τοῖς Κερκυραίοις. τουτέστι, κολασθήσεσθε καὶ ὑμεῖς μετ' αὐτῶν. Εἰ δὲ μή, ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιοί ἐστε. Δι' ἀνακωχῆς. ἀνακωχή ἐστιν εἰρήνη πρόσκαιρος, πόλεμον ὠδίνουσα. δ' ἴσον, ἡ μικρὰ τοῦ πολέμου ἀνάβλησις, παρὰ τὸ ἄνω ἔχειν τὰς ἀκωκὰς τῶν δοράτων. Καὶ τὸν νόμον. πολλοί φησιν εἰς φόρον ὑποτελεῖς παρ' ἡμῖν, οἵτινες πολλάκις μελετῶσιν ἀπόστασιν. καὶ εἰ δέξεσθε Κορκυραίους τούσδε, καὶ κοινὸν τοῦτον ποιήσετε νόμον, ὁρᾶτε μὴ ἑαυτοὺς λανθάνετε βλάπτοντες. φοβεῖσθε δὲ αὐτοὺς τοῦ δέξασθαι νόμον καλόν.

Ἐψηφισμένων. διϊσταζόντων φησὶν αὐτῶν, ἡμεῖς φανερῶς ἀντείπομεν. Αὐτοῖς ἀμύνειν. βοηθεῖν. ἀμύνεσθαι δέ, κολάζειν. Φανεῖται. ἀντὶ τοῦ μέλλει φανῆναι. Οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν. αἰνίττεται τὴν Ποτίδαιαν. Τοιάνδε, ἥν. ἣν χάριν ἀποδοθῆναι ὑμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες. οἱ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς συγκρούοντες,

καλὸν δ' ἦν εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα. ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου, πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κακουμένην μέν, οὐ προσεποιοῦντο. ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἑλόντες βίᾳ, ἔχουσι. καὶ φασὶ δὴ δίκῃ πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι, ἥν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι, δοκεῖν δεῖ τηρεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα ὁμοίως, καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι καθιστάντα. οὗτοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο. καὶ δεῦρο ἥκουσιν, οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν. καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν, δέχεσθαι σφᾶς, οὓς χρῆν ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι. καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελείας νῦν μεταδώσετε. καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἕξετε. πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν, ἐγκλημάτων δὲ μόνων ἀμετόχους οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων, μὴ κοινωνεῖν. ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετὰ προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχόμεθα, καὶ οἵδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσί, δεδήλωται, ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων ἰοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλων ἑαυτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται. καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει, ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων, πολέμιοι. ἀνάγκη γὰρ εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτοις. καίτοι δίκαιοί γ' ἐστέ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις. εἰ δὲ μή, τοὐναντίον, ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἰέναι. Κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοί ἐστε. Κερκυραίοις δέ, οὐδὲ δι' ἀνακωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε. καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, Σαμίων ἀποστάντων, ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν. φανερῶς δὲ ἀντείπομεν, τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε. δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανά, κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους. παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς

τοῦ ὕντες, ἐλάσσονται μᾶλλον. τὸ δὲ ἐπιχρῆσθαι, τὸ πολλάκις χρῆσθαι. Τῶν ἀπάντων. Τῶν προλαβόντων ἀπάντων πρὸς ἔχθραν, ἢ φιλίαν μεσολαβημάτων. Περὶ τὸ νικᾶν, ἤγουν διά τινα νίκην. Ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα, ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ τὰ οἰκεῖα. Ὧν ἐνθυμηθέντες. Τῶν προειρημένων δὲ εὐεργεσιῶν. Ἀμύνεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀμύνειν, καὶ βοηθεῖν. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἐνεργητικοῦ, τὸ ἀμύνεσθαι παρείληφε. ἀμύνεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀμείβεσθαι. μόνος δὲ Θουκυδίδης ἐνταῦθα κέχρηται τῇ ἐναλλαγῇ τῆς λέξεως, ὡς καί τινας ἐναλλάττειν τὴν γραφὴν, καὶ γράφειν ἀμείβεσθαι. οὐκ ἔστι δέ. Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ἀντὶ τοῦ ὁ μέλλων πόλεμος. Κελεύουσιν ἀδικεῖν. τὸ κελεύω, οὐκ ἐπὶ μειζόνων μόνον λέγεται.

ἐλάβετε. καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε, καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν. καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες, τῶν ἁπάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἢν καὶ τύχῃ φίλος ὤν, ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται, φιλονεικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα. ὧν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ὑμᾶς ἀμύνεσθαι. καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δὲ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό, τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνοι, μάλιστα ἕπεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι, κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται. καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανερὰν ἔχθραν ἤδη, καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας, σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον. ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. μηδ' ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους, ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας, διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν. ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κομίζεσθαι. καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὅ, τε ὑπουργῶν, φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστὰς, ἐχθρός. καὶ Κερκυραίους τούσδε, μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βίᾳ ἡμῶν, μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιοῦντες, τὰ προσήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δὶς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν, Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί. ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴῃ, ἢ Ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὣς ἔσεσθαι αὐτοῖς. καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖς Κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον. ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἤν τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμωνος, καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἢν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίον. οὕτω δὲ, κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα, τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφι-

Ὑποψίας. ὑποψίαν δὲ ἐπὶ τὴν μάχην λέγει(?). ἐρεῖ δὲ ταύτην ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. Ἢ τῷ αὐτίκα. τῷ πρὸς ὀλίγον. Τὸ πλέον ἔχειν. οἱ ἐπιπλέον γὰρ ἐντεῦθεν, ἐκ τύχης τινός. φοβεῖ δὲ διὰ τούτου τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι δὲ τῆς τύχης ἄδηλοι, καὶ ὅτι μὴ καὶ αὐτοὶ περιπέσωσι.

Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες. τῇ δυνάμει τῶν Κερκυραίων. ἡ γὰρ ἐκ θεοῦ βοήθεια, κρυφθῇ, καὶ ἀφανής. Οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι. οἷα ἐν τῇ Λακεδαίμονι εἴπομεν. τινὰ δὲ τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἑξῆς τὸ αὐτὸ καὶ παρ' ὑμῶν ἀξιοῦμεν. Τούσδε. ἐμφατικὸν δὲ τὸ τούσδε. ἴδιον, τοὺς ἀδικοῦντας. Ἀκούσαντες ἀμφοτέρων. μηδενὶ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. Μετέγνωσαν. μετεβουλεύσαντο. δὲ ἑξῆς, συμμαχίαν μὲν ποιήσασθαι μετέγνωσαν. ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο. διαφέρει δὲ συμμαχία ἐπιμαχίας. ἐπιμαχία μὲν ὅταν ἀλλήλοις παρέχωσι δυνάμεις ἑκάτεροι. συμμαχία δὲ ὅταν μόνοι Ἀθηναῖοι δῶσι Κερκυραίοις βοήθειαν. Ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο. αὐτὸς δηλοῖ τί ἐστι συμμαχία, καὶ ἐπιμαχία. ἔστι δὲ συμμαχία ὅταν τις αὐτὸν ἔχῃ τοῖς συμμαχουμένοις ἐχθρὸν καὶ φίλον. ἐπιμαχία δὲ, ὅταν τις μόνον τῷ συμμαχουμένῳ ἀδικουμένῳ βοηθῇ, οὐ μὴν ποιῇ καὶ ἀδικοῦντι συμπράττοι. ἐπιμαχίαν οὖν νῦν βουλόμενοι ποιῆσαι οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐν παράπλῳ κεῖσθαι. τοῖς παραπλέουσιν Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν, ἔχειν τὴν Κέρκυραν. Ἐκείνων τι χωρίων. ἀντὶ τοῦ τῆς Ἐπιδάμνου.

Πέμπτος αὐτός. αὐτὸς, ἀντὶ τοῦ μετ᾽ ἄλλων τεσσάρων αὐτὸς δὲ, ἀντὶ τοῦ πρῶτος. ὡς γὰρ τῶν ἄλλων μὴ ὄντων ἐπισήμων, τῇ τοῦ ἑνὸς ἠρκέσθη ὀνομασίᾳ. ἢ ὅτι αὐτῷ ἠκολούθουν οἱ ἄλλοι, ὡς μεῖζόν τι, καὶ σοφώτερον βουλεύεσθαι δυναμένῳ. Θεσπρωτίδος ἐφύρη. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλη ἐφύρη ἡ κόρινθος, ὡς εἶναι τὴν ἐλεάτιν μέρος χώρας ὑπὸ μείζονα χώραν. Καὶ κεστρίνην. ἐντὸς πρὸς θάλασσαν, ὡς εἶναι ἰσθμόν. Ἀνέχει, ἀνατείνεται. Στρατόπεδον. δύο σημαίνει τὸ στρατόπεδον. τὸν λαὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὁ λαός. ἐτυμώτερον δέ ἐστι τοῦ τόπου, ἐκ τοῦ στρατοῦ πέδον λέγεσθαι. Προσπλέοντας, ἀπὸ τῆς λευκίμνης εἰς τὸ χειμέριον δηλονότι.

κνοῦνται ἐς τὴν κόρκυραν. οἱ δὲ κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν κόρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ ἠλείων μὲν, δέκα. μεγαρέων δὲ, δώδεκα. καὶ λευκαδίων, δέκα. ἀμπρακιωτῶν δὲ, ἑπτὰ, καὶ εἴκοσι. καὶ ἀνακτορίων, μία. αὐτῶν δὲ κορινθίων, ἐννενήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων. κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ κέρκυραν ἠπείρῳ, ἀπὸ λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς χειμέριον τῆς θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ ἐλαιάτιδι τῆς θεσπρωτίδος ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ᾽ αὐτὴν ἀχερουσία λίμνη ἐς τὴν θάλασσαν. διὰ δὲ τῆς θεσπρωτίδος, ἀχέρων ποταμὸς ῥέων, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ θύαμις ποταμὸς, ὁρίζων τὴν θεσπρωτίδα, καὶ κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ χειμέριον. οἱ μὲν οὖν κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονταί τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. οἱ δὲ κορκυραῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μεικιάδης, καὶ Αἰσιμίδης, καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἳ καλοῦνται σύβοτα. καὶ ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ τῇ λευκίμνῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ, ὁ πεζὸς ἦν, καὶ ζακυνθίων χίλιοι ὁπλῖται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς κορινθίοις ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται, ἀεί ποτε φίλοι αὐτοῖς εἰσίν. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία, ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ ἀπὸ τοῦ χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα ἕω πλέοντες, καθορῶσι τὰς τῶν κορκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας κορκυραίων, αἱ ἀττικαὶ νῆες. τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν κορκυραῖοι ἐτάξαντο. κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας, αἱ μεγαρίδες νῆες εἶχον, καὶ αἱ ἀμπρακιώτιδες. κατὰ δὲ τὸ μέσον, οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι, ὡς ἕκαστοι. εὐώνυμον δὲ κέρας. αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις κατὰ τοὺς ἀθηναίους, καὶ τὸ δεξιὸν τῶν κορκυραίων εἶχον. ξυμμίξαντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη, ἐναυμάχουν. πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστὰς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερὰ, τῇ μὲν τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως, πεζομαχία δὲ τὸ πλέον προσφερὴς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν, καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν. διέκπλοι δὲ οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλέον ἐναυμάχουν, ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ αἱ ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς κορκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο. φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον. δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν τῶν ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων ἐπόνει. οἱ γὰρ κορκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι, καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἤπειρον, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν, καὶ ἐπεκβάντες, ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσῶντό τε, καὶ οἱ κορκυραῖοι ἐπεκράτουν. ἧ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ κορίνθιοι ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς κορκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι ὁρῶντες

Σύβοτα. τρεῖς εἰσὶν αὗται αἱ νῆσοι μικραὶ, σῦς ἔχουσαι πολλάς. Τῇ λευκίμνῃ. ἀκρωτήριον κορκύρας ἡ λευκίμνη. Μετεώρους τε. ἀντὶ τοῦ πελαγίοις. καὶ μὴ ἐπ᾽ ἀγκυρῶν ἱσταμένας, ἀλλ᾽ ἀπεχούσας τῆς γῆς, ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀπεχόντων γῆς, καὶ ἐν ὄρει ὄντων. ἢ παρὰ τὸ ἀφεῖναι τὴν γῆν, καὶ πλὴν τὸν ἀέρα λοιπὸν εἶναι. Ἐπὶ μὲν τὸ δεξιόν. τὸ σχῆμα ἔκφρασις.

Ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις. σύμβολά τινα εἶχον παρὰ τὸν καιρὸν τῆς μάχης δεικνύμενα. καὶ ὅτι μὲν ἀνετείνετο τὰ σύμβολα, ἤρχοντο τῆς μάχης. ὅτε δὲ κατεσπῶντο, ἐπαύοντο. Ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν. ἀντὶ τοῦ μὴ ναυμαχουσῶν.

Διέκπλοι. δ᾽ οὐκ ἦσαν. διέκπλοις ἔδει δ᾽ ἐμβαλεῖν, καὶ πάλιν ὑποστρέψαι, καὶ αὖθις ἐμβαλεῖν.

Μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες. οὐκ ἦρχον αἱ νῆες μάχης τῶν στρατηγῶν δεδιότων τὴν πρόρρησιν. Ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους. ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὸ πλῆθος τῶν κορκυραίων νεῶν ἔλασσον ἦν τῶν κορινθιακῶν, δηλονότι τῶν εἴκοσι ἀναχωρησασῶν ἐκ τοῦ πολέμου,

λέμου, πολὺ ἐλάττονες ἐγένοντο οἱ κορκυραῖοι, καὶ τὰς τῶν δεξιοῦ κέρως νῆας τῶν ἀθηναίων ἀφείλοντο. Απροφάστως. ἀνενδοιάστως. ἀνεγκλήτως. Καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι ἤγουν τὰ πράγματα. Επιχειρῆσαι. σχεδιάζων ταῦτα λέγει, ὅτι οἱ ἐναντίον διοιούτως ἦλθον εἰς χεῖρας. Σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον. σκάφη καλεῖ τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς γαστρὰς καλοῦμεν. Ας καταδύσειαν. ἀττικῶς, ὧν κατέδυον. Ετράποντο φονεύειν. τὸ ὠμὸν τῶν κορινθίων δηλοῖ. Τούς τε αὑτῶν φίλους. μεγαρέας καὶ ἀμπρακιώτας φησί. τὸ ἑξῆς, τοῖς ἑαυτῶν φίλοις ἀγνοοῦντες, ἔκτεινον, νομίζοντες κορκυραίους εἶναι. Των πρὸ ἑαυτῆς δια τὴν ἐν σαλαμῖνι, δηλονότι τὴν ἐν σικελίᾳ. Προς τὰ ναυάγια.

τοῖς κορκυραίοις πεζομαχοῦσι, μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν. τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί. ἐπειδὴ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἴχετο ἤδη, καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς κορινθίους, καὶ ἀθηναίους. τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἃς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον, ἢ ζωγρεῖν τούς τε αὑτῶν φίλους οὐκ ᾐσθημένοι ὅτι ἥσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, ἀγνοοῦντες, ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥαδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὁποῖοι ἐκράτουν, ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γὰρ αὕτη ἕλλησι πρὸς ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ ἑαυτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς κορκυραίους οἱ κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο. καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ σύβοτα, οἷ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ σύβοτα τῆς θεσπρωτίδος λιμὴν ἐρῆμος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὖθις ἀθροισθέντες, ἐπέπλεον τοῖς κερκυραίοις. οἱ δὲ, ταῖς πλωΐμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν ἀττικῶν νεῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν ὀψὲ, καὶ ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐπίπλουν. καὶ οἱ κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων προσπλεούσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ κορκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσι. ταύτας οὖν προϊδόντες οἱ κορίνθιοι, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ᾽ ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, ἐπανεχώρουν. τοῖς δὲ κορκυραίοις, ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, οὐχ ἑωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους πρύμναν κρουομένους πρίν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι. τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη καὶ οἱ κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι, τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. Οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων. καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ κορκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ λευκίμνῃ, αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου, καὶ Ανδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὤφθησαν. οἱ δὲ κορκυραῖοι, ἦν γὰρ νὺξ, ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν. ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν, καὶ ὡρμίσαντο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀναγόμεναι αἵ τε ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες, καὶ τῶν κορκυραίων ὅσαι πλώϊμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν

ναυάγια μὲν οὐδετέρως λέγεται, ὅταν τι τῆς νεὼς ἀπόληται ἤ, οἷον πηδάλιον, ἢ τι τοιοῦτον. ναυαγία δὲ θηλυκῶς ἡ πᾶσα τῆς νεὼς ἀπώλεια λέγεται. Καὶ τῶν πλείστων. πλείστων δηλονότι σωμάτων. τινὰ γὰρ ὁ ἄνεμος τῇ κερκύρᾳ προσέρριψε. Προσκομίσαι. ἐφρόντιζον γὰρ τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων. Προς τὰ σύβοτα. σύβοτα ἄλλα ἐν τῇ ἠπείρῳ, ὁμωνύμως ταῖς πρὸ μικροῦ λεχθείσαις νήσοις πρὸ τῆς κορκύρας. Ταῖς πλωΐμοις. ταῖς πληρώσαις μὲν, δυναμέναις δὲ πλεῖν. Ησαν λοιπαί. ὑγιεῖς. ἀβλαβεῖς. Αντεπέπλεον. ἐπὶ τῷ κωλῦσαι δηλονότι. Ηδη δὲ ἦν ὀψέ. οὐ λέγει ὅτι ἦν ἑσπέρα, ἀλλ᾽ ὡς ἐνάτη ἢ δεκάτη ὥρα. τὸ γὰρ ἐπὶ τῆς ἑσπέρας, ἅπαξ κεῖται ἐν τῇ τρίτῃ. Καὶ ἐπεπαιώνιστο. δύο παιᾶνας ᾖδον οἱ ἕλληνες, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου, τῷ ἄρει. μετὰ δὲ τὸν πόλεμον, τῷ ἀπόλλωνι. τὸ δὲ ὡς ἐπίπλουν λέγει, ἀντὶ τοῦ ὡς πρὸς τὸ ἄρξαι τοῦ πολέμου, ὅπερ δέον ἦν πρὸ τῆς ναυμαχίας εἰπεῖν, ὕστερον λέγει. Ως ἐπίπλουν. ὡς ἐπιπλέοντος κατὰ τῶν κορινθίων. Πρύμναν ἐκρούοντο. πρύμναν κρούεσθαι, ἐστὶ τὸ κατ᾽ ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον. ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν, ἐπὶ τὴν πρύμναν κωπηλατεῖ. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν, ἵνα μὴ δόξωσι φανερῶς φεύγειν, οὕτω κατ᾽ ὀλίγον ὑπαπιόντες, ἢ ἵνα μὴ τὰ νῶτα τοῖς πολεμίοις δόντες, ῥᾷον τιτρώσκωνται. Προϊδόντες. πρὸ τῶν κορκυραίων. Καὶ ὑποτοπήσαντες. ἀντὶ τοῦ ὑποπτεύσαντες. οὕτω γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ἀναλύουσι τὴν λέξιν. Επέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. αἱ εἴκοσι νῆες τῶν ἀθηναίων. κατὰ νώτου γὰρ αὐτῶν ἦσαν. Καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους. θαυμάζω σου, ἐπὶ μέμψεως. θαυμάζω σε, ἐπὶ ἐπαίνου. καὶ πολλάκις ἐκπλήξεως. Πρύμναν κρουομένους. ἐπαναχωροῦντας. Τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. διελύθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων. Στρατοπεδευομένοις. σκηνουμένοις. Διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ ναυαγίων. τῶν κορκυραϊκῶν δηλονότι. Καὶ ὡρμίσαντο. τοὺς ἀθηναίους οἱ κορκυραῖοι.

Ἐν τοῖς συβότοις. τοῖς τῆς ἠπείρου. Ἀκραιφνεῖς. ἀβλαβεῖς. ἀκεραιοφανεῖς. Αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς. ἤγουν πῶς αὐτοὺς φυλάξουσι. Καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν. μὴ δυνάμενοι τὰς βλαβείσας τῶν νεῶν ἐπισκευάσαι. Ἐς κέλητα. μακρὸν πλοιάριον, ὑπὸ ἑνὸς ἐρεττόμενον. ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ κέλητος ἵππου, ᾧ εἷς ἀνὴρ ἐπικάθηται. Ἄνευ κηρυκίου. κηρύκιόν ἐστι ξύλον ὀρθὸν, ἔχον ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους, καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλοις κειμένους, ὅπερ εἰώθασι φέρειν οἱ κήρυκες μετ' αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξῆν αὐτοὺς ἀδικεῖν, παρ' οὓς ἀπέρχονται. σύμβολον δὲ ἦν, τὸ μὲν ὀρθὸν ξύλον, τοῦ ὀρθοῦ λόγου. τὸ δὲ παρ' ἑκατέρων εἶδος τῶν ὄφεων, τὰ ἀντιτασσόμενα στρατόπεδα. ὁ γὰρ ὀρθὸς λόγος, δι' ἀμφοτέρων χωρεῖ. Τῶν δὲ, κορκυραίων. τῶν δὲ, τουτέστι τοῦ ἄλλου μέρους. οὕτω φοιβάμμων φησίν. ἤγουν, τῶν δὲ, τὸ μὲν στρατόπεδον τῶν κορκυραίων. οἱ δὲ, ἀθηναῖοι. Οὔτε ἀρχόμενοι πολέμου. ἀπόκρισις ἀθηναίων πρὸς πελοποννησίους πρώτη. τῇ τάξει δὲ, τετάρτη. Τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι. τὴν ἐπιμαχίαν, ξυμμαχίαν λέγει. μᾶλλον δὲ κατὰ τὰ προλαβόντα, καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν. οἱ γὰρ αὐτοὶ ἐπιμαχίαν στείλαντες ἐβοήθουν, ἐκείνοις ἑαυτῶν συμμάχοις ἄρτι καλεῖ εἰκότως, ὡς μόλις καὶ διὰ ξυμμαχίαν, ἣν προέφημεν, ἀναδόχην τοῦ ὅλου πολέμου ἐστὶ, καὶ τὴν τῶν συμμάχων πρὸς τοὺς πολεμίους ἔχθρας οἰκειωσάντων, τὴν ἐκ πολὺ μείζονος σταλεῖσαν. πόλεως, καὶ ἐπιμαχίαν ἀντιστήκωσαντας. Τά τε ναυάγια. γράφεται, τά τε ναυάγια, καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντων ὑπό τε τοῦ ῥοῦ, καὶ ἀνέμου. Προσεποιήσαντο. ἰδιοποιήσαντο. Καταδύσαντες. ἀντὶ τοῦ τρώσαντες. οὐ γὰρ λέγει ἐπὶ τοῦ βαπτίσαντες. τοιοῦτο δέ ἐστι καὶ τὸ, οὓς καταδύσειαν. Ναῦς μάλιστα. τὸ μάλιστα ἢ πρὸς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι οὐχὶ εἰκοσιεννέα, ἢ πρὸς τὸ διαφθείραντες, ὅτι οὐ μόνον ἔτρωσαν, ἀλλὰ μάλιστα ἔφθειραν αὐτάς. ἐκεῖνοι δὲ, μόνον κατέδυσαν. Ἀποπλέοντες. ἀπὸ τῶν συβότων πλέοντες.

ἐν τοῖς συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ, τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραταξάμενοι μετεώροις, ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἑκόντες, ὁρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν ἀθηναίων ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπη κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ ἀθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς ἀποπλεῖν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κέλητα ἐμβιβάσαντας ἄνευ κηρυκίου προσπέμψαι τοῖς ἀθηναίοις, καὶ πεῖραν ποιήσασθαι. πέμψαντές τε, ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ.

„ Ἀδικεῖτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ
„ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις, ἐμποδὼν ἵστασθε, ὅπλα ἀνταιρόμενοι.
„ εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ κόρκυραν, ἢ ἄλλοσε εἴ ποι βουλόμεθα
„ πλεῖν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε πρώτους λαβόντες, χρήσασθε ὡς πολεμίοις. οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον. τῶν δὲ κορκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον, ὅσον ὑπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθὺς λαβεῖν τε αὐτοὺς, καὶ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, τοιάδε ἀπεκρίναντο.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

„ Οὔτε ἀρχόμενοι πολέμου ὦ ἄνδρες πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν.
„ κορκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι, βοηθοὶ ἤλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βού-
„ λεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν. εἰ δὲ ἐπὶ κόρκυραν πλεύσεισθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χω-
„ ρίον, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν. Τοιαῦτα τῶν ἀθηναίων ἀποκριναμένων, οἱ μὲν κορίνθιοι τόν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ συβότοις. οἱ δὲ κερκυραῖοι τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντα ὑπό τε τοῦ ῥοῦ, καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς, διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ. καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ συβότοις, ὡς νενικηκότες. Γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο. κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα, καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι. καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον. κορκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες. καὶ ἐπειδὴ ἀθηναῖοι ἦλθον ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια, καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ κορίνθιοι ἰδόντες τὰς ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν. οἱ δὲ κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου, ἀνακτόριον, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἷλον ἀπάτῃ. ἦν δὲ κοινὸν κορκυραίων, καὶ ἐκείνων. καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ κορινθίους οἰκήτορας, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τῶν κορκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι,

Ἀπέδοντο. διὰ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ ἀναλώματα, καὶ οὐκ ἀπέκτειναν. διὰ δὲ τούτου, καὶ τὸ ἥμερον τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου δηλοῖ, καὶ ὡς ἅπαντες μετὰ μάχην τοὺς ἑαλωκότας ἐθανάτουν. ἄλλως τε καὶ δούλοις τοὺς μὴ κατὰ γνώμην οἰκείαν πολεμοῦντας. Τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος. ἀντὶ τοῦ τὸ μέρος τοῦ τείχους τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν παλλήνην. Ἐπιδημιουργούς. ἀσκληπιὸς τὴν ἐπὶ πρόθεσιν, περιττὴν εἶναι λέγει. ἐπιδημιουργοί, ἄρχοντες πεμπόμενοι, φυλάρχων τάξιν ἔχοντες. ἐπιδημιουργοὺς τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς ἀνακτίσεως τῶν τειχῶν. ὄνομα ἀρχῆς ὁ ἐπιδημιουργὸς παρὰ κορινθίοις. ἄλλοι γὰρ ἄλλως τοὺς ἄρχοντας καλοῦσιν.

ἀπέδοντο. πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες, ἐφύλαττον, καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν. ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως, ἡ μὲν κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν κορινθίων. καὶ αἱ νῆες τῶν ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς κορινθίοις ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ κερκυραίων ἐναυμάχουν. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς ἀθηναίοις, καὶ πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ κορινθίων πρασσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτοὺς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ ἀθηναῖοι, ποτιδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς παλλήνης ὄντας κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι, τούς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον κορίνθιοι ἔπεμπον, δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν ὑπό τε περδίκκου πειθόμενοι, καὶ κορινθίων, τούς τε ἄλλους τοὺς ἐπὶ θρᾴκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους. ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς ποτιδαιάτας οἱ ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν κερκύρᾳ ναυμαχίαν. οἵ τε γὰρ κορίνθιοι φανερῶς διάφοροι ἦσαν. περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ καὶ δέρδᾳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις, οἱ ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν ἔς τε τὴν λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς πελοποννησίους. καὶ τοὺς κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως. προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδεῦσι, καὶ βοττιαίοις ξυναποστῆναι, νομίζων εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾷον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὧν οἱ ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις, ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων δέκα στρατηγοῦντος, ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται. ποτιδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν. ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα μετὰ κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν ἢν δέῃ. ἐπειδὴ ἔκ τε ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν εὕροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν λακεδαιμονίων ὑπέσχοντο αὐτοῖς, ἢν ἐπὶ ποτίδαιαν ἴωσιν ἀθηναῖοι, ἐς τὴν ἀττικὴν ἐς βαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ χαλκιδέων, καὶ βοττιαίων, κοινῇ ξυνομόσαντες. καὶ περδίκκας πείθει χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας, καὶ καταβαλόντας, ἀνοικίσασθαι ἐς ὄλυνθον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε ἐκλείπουσι τούτοις, τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς τε μυγδονίας, περὶ τὴν βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. καὶ οἱ μὲν, ἀνῳκίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο. αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης, καὶ καταλαμβάνουσι τήν τε ποτίδαιαν, καὶ τἆλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο. καὶ καταστάντες, ἐπολέμουν μετὰ φιλίππου, καὶ τῶν δέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ κορίνθιοι τῆς

Ἰστέον δὲ ὅτι, τούτοις ἀπέστελλον οἱ κορίνθιοι κατὰ ἔτος ἄρχοντας ποτιδαιάταις, ὡς ἀποίκοις. ἵνα ἐὰν ἀποστῶσιν, ἁλωτοὶ γένωνται. Δείσαντες μὴ ἀποστῶσι. βουλόμενοι κατέχειν, καὶ κωλύειν τὰς πόλεις, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. Καὶ δέρδᾳ. δέρδας, ἀρριδαίου παῖς, ἀνεψιὸς περδίκκα, καὶ φιλίππου. Καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδεῦσιν. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῖς, οἵτινες ἀπῴκισαν εἰς θρᾴκην.

Ὄντα χωρία. καὶ μακεδονίοις, καὶ ἀλλήλοις τὸν κατὰ φιλίππου, καὶ τῶν ἀθηναίων. Τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις. αὐτοῦ τοῦ περδίκκα, διὰ τὴν φιλίππου βοήθειαν. Ἀρχεστράτου λυκομήδους τοῦ φιλέλληνος καλουμένου, ὃς ἐν τοῖς μηδικοῖς ἤκμαζεν. Ἐπιστέλλουσι τοῖς

ἀρχόντων. ἐπιστέλλουσιν, ἐντέλλονται· οὔπω γὰρ ἦσαν ἀποδημήσαντες. Μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν. νεώτερα ποιεῖν. Οὐδὲν εὗρον ἐπιτήδειον. ἤγουν οἱ προάρχοντες τῶν Λακεδαιμονίων. Καὶ τὰ τέλη. οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄρχοντας τέλη ἐκάλουν, διὰ τὸ αὐτοὺς τὰ τέλη τοῖς πράγμασι τιθέναι. τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. τὸ ἑξῆς. ἐπειδὴ οὐδὲν εὗρον ἐπιτήδειον, τότε δὴ καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ Περδίκκας πείθει. ἐφοβοῦντο γὰρ τοὺς θαλασσοκράτορας Ἀθηναίους, ὄντες παραθαλάσσιοι. Ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον. τὴν οἴκησιν ἀναγαγεῖν εἰς τὴν Ὄλυνθον.

Ποτιδαίας ἀφεστηκυίας, καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς, καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους, ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο. ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαιάταις αἰεί ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θρᾴκης, ᾗ Ποτίδαια ἀπέστη. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι. καὶ πέμπουσιν ὡς ᾔσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαρόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας, καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. οἳ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ᾑρηκότας. καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας. προσκαθεζόμενοι δέ, καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μέν. ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι, καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέῤῥοιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου, καὶ οὐχ ἑλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου, καὶ Παυσανίου. ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα, κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Ποτιδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθῳ ἐν τῷ ἰσθμῷ. καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ᾕρηντο Ἀριστέα. τῆς δὲ ἵππου, Περδίκκαν. ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτιδαιάταις, Ἰόλαον ἀνθ' αὑτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντα ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἢν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δέ, καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον, ἐν Ὀλύνθῳ μένειν. καὶ ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νώτου βοηθοῦντας, ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρχοντες, τοὺς μὲν Μακεδόνας, ἱππέας, καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους, ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν. αὐτοὶ δὲ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας. καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, ἔτρεψαντο τὸ καθ' ἑαυτούς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολύ. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον Ποτιδαιατῶν καὶ Πελοποννησίων, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν. ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ἑώρα τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον, ἠπόρησε μὲν ὁποτέρωσε διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου, ἢ ἐς τὴν Ποτίδαιαν. ἔδοξε γοῦν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ παρῆλθε παρὰ τὴν χηλήν,

Ἀφεστηκυίας, ἀπὸ Ἀθηνῶν πρὸς Περδίκκαν.

Καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους, ψιλοὶ καλοῦνται οἱ μὴ καθωπλισμένοι μέν, ἐν καιρῷ δὲ τῆς μάχης, τῷ παρατυχόντι ἢ λίθῳ, ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὀργάνῳ χρώμενοι. ἢ τοῦτο, παρὰ τὸ ψιλὴν σκευὴν κεχρῆσθαι.

Ὁ Ἀδειμάντου. τοῦτον ἴσμεν ἐν τοῖς Μηδικοῖς πρὸς τὸν Θεμιστοκλῆν στασιάζοντα. Τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ. ἀντὶ τοῦ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀφ' οὗ ἡ Ποτίδαια ἀπέστη.

Ἡ Ποτίδαια ἀπέστη. ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ. τὸ ᾗ, ἀντὶ τοῦ ἀφ' οὗ. Θέρμην ἄρτι. ὅτι ἡ νῦν Θεσσαλονίκη πόλις, πάλαι Θέρμη ἐκαλεῖτο. ἔστι δὲ Μακεδονίας. ὅτι καὶ ἡ Πύδνα, πόλις Μακεδονική. ὅτι καὶ ἡ Βέῤῥοια, πόλις Μακεδονική.

Καὶ Παυσανίου. οὗτος ὁ Παυσανίας, κατὰ μέν τινας, υἱὸς τοῦ Δέρδου. κατὰ δὲ ἄλλους, ἀδελφός. Ἐς Γίγωνον. Γίγωνος, χωρίον ἐστὶ μεταξὺ Μακεδονίας, καὶ Θρᾴκης, οὐ πολὺ ἀπέχον Ποτιδαίας.

Ἐπὶ σφᾶς χωρῶσιν. ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν. Αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον. νῦν ἀντὶ τοῦ ἐγείραντες κεῖται ἡ λέξις, οὐκ ἀντὶ τοῦ ἐκβαλόντες. Ἠπόρησε μέν. ἐν ἀμηχανίᾳ ἐγένετο εἰς ὁπότερον μέρος ἐλεύσεται, δηλονότι διὰ κινδύνου. Ὡς ἐλάχιστον, ἢ ἐλάχιστον χωρίον λέγει, ὅτι συνῆξεν αὐτοὺς ὡς γενέσθαι ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ, ἢ μᾶλλον τὸ διάστημα λέγει τῆς Ποτιδαίας. ἐγγὺς γὰρ ἦν, ἤπερ ἡ Ὄλυνθος.

ἡ ὄλυνθος. τὸ γοῦν ὡς ἐλάχιστον, τοῖς ἑξῆς συναπτέον. Παρὰ τὴν χηλήν. χηλὴ καλοῦνται οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τείχους προβεβλημένοι λίθοι, διὰ τὴν τῶν κυμάτων βίαν, μὴ τὸ τεῖχος βλάπτοιτο. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ ἐοικέναι χηλῇ βοός. Ἀπέχει δέ. ἤγουν διΐσταται ἡ ὄλυνθος τῆς ποτιδαίας. Ἱππεῖς δ' οὐδ' ἑτέροις. ἐν τῇ μάχῃ δηλονότι, οὔτε τοῖς ἀθηναίοις, ἀθηναῖοι, οὔτε τοῖς ποτιδαιάταις, ποτιδαιᾶται. Ὑποσπόνδοις. ἐπειδὰν τι μέρος ἡττηθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σπονδάς, ἕως οὗ λαβὸν, θάψῃ, καὶ τότε πάλιν μάχονται. ἔστι δὲ πολλάκις ὅτε καὶ ἀσπόνδοις αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἑκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσορρόπου γενομένης.

διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε, καὶ χαλεπῶς ὀλίγους μέν τινας ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας. οἱ δ' ἀπὸ τῆς ὀλύνθου τοῖς ποτιδαιάταις βοηθοὶ, ἀπέχει δὲ ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι καταφανὲς ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μέντοι προῆλθον, ὡς βοηθήσοντες. καὶ οἱ μακεδόνες ἱππεῖς ἀντιπαρετάξαντο, ὡς κωλύσοντες. ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος. καὶ οἱ μακεδόνες, παρὰ τοὺς ἀθηναίους. ἱππεῖς δ' οὐδ' ἑτέροις παρεγένοντο, μετὰ δὲ τὴν μάχην, τροπαῖον ἔστησαν οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς ποτιδαιάταις. ἀπέθανον δὲ ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων. ἀθηναίων δὲ αὐτῶν, πεντήκοντα, καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες, ἐφρούρουν. τὸ δ' ἐς τὴν παλλήνην, ἀτείχιστον ἦν. οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν παλλήνην διαβάντες τειχίζειν, δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ ποτιδαιᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα, ἐπίθωνται. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει ἀθηναῖοι τὴν παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν. χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγὸν, ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν παλλήνην, καὶ ἐξ ἀφύτιος ὁρμώμενος, προσήγαγε τῇ ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν κατὰ βραχὺ προϊὼν, καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς παλλήνης τεῖχος, καὶ οὕτως ἤδη κατακράτος ἡ ποτίδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας ἢν μή τι ἀπὸ πελοποννήσου ἢ ἄλλο παράλογον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων, ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεῖον ὁ σῖτος ἀντίσχῃ. καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν ἀθηναίων. καὶ παραμένων ἐν χαλκιδεῦσι, τά τε ἄλλα ἐπολέμει, καὶ σερμυλίων λοχήσας πρὸς τῇ πόλει, πολλοὺς διέφθειρεν. ἔς τε τὴν πελοπόννησον ἔπρασσεν, ὅπῃ ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν, φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν χαλκιδικὴν καὶ βοττικὴν ἐδῄου. καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἷλε. τοῖς δ' ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο ἐς ἀλλήλους. τοῖς μὲν κορινθίοις, ὅτι τὴν ποτίδαιαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας κορινθίων τε καὶ πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας, ἐπολιόρκουν. τοῖς δ' ἀθηναίοις ἐς τοὺς πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα, καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν. καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ ποτιδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμος πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ κορίνθιοι ἔπραξαν. πολιορκουμένης δὲ τῆς ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες, παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λελυκότες

Ἀποτειχίσαντες. τὸ πρὸς ὄλυνθον ὁρῶν τεῖχος, περιοικοδομήσαντες, ἵνα μή τις ὑπεκφύγοι τῶν ἔνδον. Καὶ ἐξ ἀφύτιος. ἡ γὰρ ὁδὸς ἐκεῖθεν ἐστὶν ἀπὸ θράκης. μία δὲ πόλις τῶν ἐν παλλήνῃ ἡ ἄφυτις. ἰωνικῶς δὲ εἶπεν ἀφύτιος. ἔδει γὰρ διὰ τοῦ δ'. Ἢ ἄλλο παράλογον. οἷον, σεισμός. εἰώθεσαν γὰρ οἱ ἕλληνες ἀναχωρεῖν, τοιούτου τινὸς γινομένου, οἰωνιζόμενοι τὸ ἐκ τούτου κακόν. Τά τε ἄλλα ἐπολέμει. τὰ μὴ ἀποστάντα τῶν ἀθηναίων, δηλονότι ἐπολέμει τοῖς χαλκιδεῦσι. Καὶ σερμυλίων. τὸ ἑξῆς οὕτω. καὶ πολλοὺς τῶν σερμυλίων διέφθειρε, λοχήσας αὐτοὺς πρὸς τῇ ἑαυτῶν πόλει. ἔστι δὲ ἡ σερμυλὶς, χαλκιδικὴ πόλις, τὰ τῶν ἀθηναίων φρονοῦσα. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν. ἐπανιὼν ὁ ἀριστεύς. τὸ ἑξῆς, ὡς δὲ βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, οὐκ ἔπειθεν. Φορμίων μὲν ἔχων. ἄπορον πῶς ὁ φορμίων τὸ πρὸς τῇ παλλήνῃ τεῖχος φυλάσσων, τὴν χαλκιδικὴν, καὶ βοττικὴν γῆν ἐδῄου. καὶ οὐχὶ μᾶλλον τὸ ἕτερον μέρος τῆς φυλακῆς, ὅπερ εἶχεν ὁ καλλίας πρὶν ἢ τελευτῆσαι. καὶ φαμὲν ὅτι τὸ πρὸς τῇ παλλήνῃ μέρος, φίλιον ἦν τοῖς ἀθηναίοις. τὸ δὲ πρὸς ὀλύνθῳ, ἐχθρόν. εἰκότως οὖν ἠμέλητο τὸ τοῦ φορμίωνος μέρος, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν παλληναίων τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος φυλάσσειν. Σφίσιν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὅτι οἱ κορίνθιοι. Οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμος. ὁ πελοποννησιακός φησι πόλεμος οὔπω συνεκροτήθη. Ξυνερρώγει, συνεπλώκει.

Αὐτόνομοι εἶναι. γὰρ σπονδαὶ εἶχον ταῖς ἀγράφοις τῶν πόλεων αὐτονόμοις εἶναι. αἰγινήτας δὲ μὴ ἐγγεγραμμένους ταῖς σπονδαῖς, ὑφ' ἑαυτοῖς εἶχον οἱ ἀθηναῖοι. Κατὰ τὰς σπονδάς. κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν σπονδῶν. Ξύλλογον σφῶν. εἰωθότα λέγει ξύλλογον, ὅτι ἐν πανσελήνῳ ἐγίγνετο ἀεί. Μάλιστα δὲ λιμένων εἴργεσθαι. φασὶν ὅτι περικλῆς μέλλων λόγον δοῦναι τῶν χρημάτων τοῦ ἀγάλματος, ὃ κατεσκεύασεν ὁ φειδίας, ἠθύμει. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ ἀλκιβιάδης παῖς ὤν, ἤρετο ὅτι ἀθυμεῖ. τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι διὰ τοῦτο ἀθυμῶ, ὅπως δώσω λόγον τῶν χρημάτων, ἐκεῖνος φθάσας, εἶπε, μᾶλλον σκόπει ὅπως μὴ δώσεις. ὁ δὲ ὑπολαβὼν τὸν λόγον, εἰσάγει ψῆφον εἰς τὴν πόλιν κατὰ μεγαρέων, ἀξιῶν αὐτοὺς εἴργεσθαι λιμένων, καὶ ἀγορᾶς. καὶ τῶν ἀθηναίων θορυβηθέντων, αὐτὸς ἐκφεύγει. οἱ δέ, φασὶν ὅτι διὰ τοῦτο τὴν ψῆφον εἰσήγαγε, διότι οἱ μεγαρεῖς ἐσπάσαντο τὴν διδάσκαλον περικλέους, ὕβρισαν, πόρνην αὐτὴν ἐγκαλοῦντες.

εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν πελοπόννησον. αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι δεδιότες τοὺς ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες, τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, ὡς ἕκαστοι, καὶ μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι κορίνθιοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς λακεδαιμονίους, ἐπεῖπον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ.

Τὸ πιστὸν ὑμᾶς ὦ λακεδαιμόνιοι τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας, καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους ἤν τι λέγωμεν καθίστησι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ, σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλείονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἑκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι. καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει. νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μέν, δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴποτε ἄρα πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν κέρκυράν τε ὑπολαβόντες βίᾳ ἡμῶν, εἶχον. καὶ ποτίδαιαν ἐπολιόρκουν. ὧν τὸ μέν, ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ θρᾴκης ἀποχρῆσθαι. ἡ δέ, ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε πελοποννησίοις. καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό, τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ μηδικὰ κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι τείχη. ἐς τόδε τε ἀεὶ ἀποστεροῦντες, οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δέ, ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς, ὡς ἐλευθερῶν τὴν ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅτι ἀμυνούμεθα.

Τὸ πιστὸν ὑμᾶς. τὸ πιστὸν ὦ λακεδαιμόνιοι τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας, καὶ ὁμιλίας, ἀπιστοτέρους ὑμᾶς ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι. Πρὸς τὰ ἔξω πράγματα. πρὸς τὰ τῶν συμμάχων. Παρακαλέσατε. κυρίως παρακαλεῖν ἐστὶν ἢ τὸ καλεῖν, ἢ τὸ προτρέπεσθαι. ἄκυρον γὰρ τὸ δέεσθαι. Ἐν οἷς προσήκει. ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ δίκαιον. Ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν. κατὰ τῶν ἀθηναίων, καὶ ὑμῶν δηλονότι. Ἀφανεῖς που ὄντες. ἤγουν λεληθότως ἠδίκουν.

Προσέδει. ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις. Τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας. ποτιδαιάταις, καὶ μεγαρεῦσι. Τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις. ὡς συνειδότες τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, καὶ γιγνώσκοντες ὡς πάντως οὐκ ἀνεξόμεθα, ἀλλὰ πολεμήσομεν. Προπαρεσκευασμένοις. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρᾶτε. Εἴποτε ἄρα. ἐν ἄλλῳ οὐκ ἔστι τὸ ἄρα. Ἐπικαιρότατον. ἁρμοδιώτατον. Ἐπιχρῆσθαι. ἀποχρῆσθαι. ἐνέργειαν ποιεῖν. Ἡ δέ, ναυτικὸν ἄν. ἡ δέ, ἔδωκεν ἂν συμμαχίαν ναυτικήν, εἰ πόλεμος γενήσεται δηλονότι. Μετὰ τὰ μηδικά. μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μηδικόν. Κρατῦναι. ἰσχυροποιῆσαι. Ἐς τόδε τε. μέχρι τοῦδε. Εἴπερ. ἐπεί. Καὶ τὴν ἀξίωσιν. τὸ σεμνολόγημα, τὸ ἀξίωμα τῆς δικαιοσύνης ἔχει. Χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα. καὶ νῦν γάρ φησιν ἀμφιβάλλεται εἰ ἀδικούμεθα.

Οἱ γὰρ δρῶντες. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι, πρὸς οὐ διεγνωκότας ἡμᾶς. οἱ γὰρ μετὰ σκέψεως εἰς τὴν πρᾶξιν ἐρχόμενοι, οὐκ ἀναβεβλημένως ἔρχονται κατὰ τῶν ἀγνοούντων. Ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. μετὰ βάρους ἐπιτεθήσονται. Ἀσφαλεῖς εἶναι. προσεκτικοί. ἐν οὐδενὶ σφαλλόμενοι. Ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τουτέστιν, ὁ λόγος ψευδὴς ἦν τοῦ ὑμᾶς ἀσφαλεῖς εἶναι. Ἢ τὰ παρ᾽ ὑμῶν. τὸ, ἤ, ἀντὶ τοῦ ἤπερ. δηλοῖ δὲ αὐτὸν τὸν ὀκνηρόν. Ἀξίως προαπαντῆσαι. ἀξιομάχως. Καὶ ἐς τύχας. ἐς τύχας καταστῆναι. ὁ γὰρ πρὸς μείζονα πολεμῶν, τύχην καλείτω συνεργόν. Περὶ αὑτῷ τὰ πλείω. ἐν τῷ στενῷ τῆς σαλαμῖνος τολμήσαντα ναυμαχῆσαι, ὅς τις ἐγένετο αἴτιος τῆς ἥττης.

οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι, πρὸς οὐ διεγνωκότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα οἵᾳ ὁδῷ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ὅτι κατ᾽ ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν, ἧσσον θαρσοῦσι. γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν, ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι ἑλλήνων ὦ λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι. καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παρ᾽ ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι. καὶ νῦν τοὺς ἀθηναίους οὐχ ἑκάς, ὥσπερ ἐκεῖνον, ἀλλ᾽ ἐγγὺς ὄντας, περιορᾶτε. καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοί, ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὑτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους, πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον, ἢ τῇ ἀφ᾽ ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγεγενημένους, ἐπεὶ αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι, ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ᾽ ἔχθρᾳ τὸ πλέον, ἢ αἰτίᾳ νομίσῃ τάδε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γάρ, φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἁμαρτανόντων. κατηγορία δέ, ἐχθρῶν ἀδικησάντων. καὶ ἅμα εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν. ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ᾽ ἐκλογίσασθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν ἀθηναίους ὄντας, καὶ ὅσον ὑμῶν, καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἔσται. οἱ μέν γε νεωτεροποιοί, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν. ὑμεῖς δέ, τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν, καὶ ἐπιγνῶναι μηδέν, καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταί, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης, μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητάς, καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους. οἴονται γὰρ οἱ μέν, τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι. ὑμεῖς δέ, τῷ ἐπελθεῖν, καὶ τὰ ἕτοιμα ἂν βλάψαι. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν, ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται. καὶ νικώμενοι, ἐπ᾽ ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτι δέ, τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται. τῇ δὲ γνώμῃ, οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκείων στέρεσθαι ἡγοῦνται. ἃ δ᾽ ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἢν δ᾽ ἄρα του καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα, ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν. μόνοι γὰρ ἔχουσί τε, ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι᾽ ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι. καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι. καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι, ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι. ξυμφοράν τε οὐχ ἧσσον, ἡσυχίαν ἀπράγμονα, ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾶν, ὀρθῶς ἂν εἴποι. ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως ὦ λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε. καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν.

Καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους. ἀντὶ τοῦ αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. Φίλων ἀνδρῶν. λείπει ἡ κατά. Καὶ ἅμα. εἴπερ τινές. ἐπειδὴ ἐπέπληξεν ὁ κορίνθιος. λέγει τοίνυν, ὅτι οὐχ ὁ τυχών εἰμι. καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς, ὑπ᾽ ἐμοῦ ὀνειδιζόμενος. Καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας. πᾶν νόημα, καὶ πρᾶξαι. οὐ γὰρ δύναμιν λέγει, ἐπεὶ ἀπρεπὲς τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. Οἱ μέν γε νεωτεροποιοί. οἱ νεωτέρων πραγμάτων ἐφιέμενοι. Ὃ ἂν γνῶσιν. ὀξεῖς ἀπὸ κοινοῦ. Οὐδὲ τἀναγκαῖα. οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων περιγενέσθαι. Ἐξικέσθαι. ἀρκεῖν. Βεβαίοις πιστεῦσαι. θαρρῆσαι. Μελλητάς. ἀποβεβλημένους. Καὶ ἀποδημηταί. ὑπερόριοι τῆς οἰκείας πατρίδος. Πρὸς ἐνδημοτάτους. ἤγουν ἀποδημοῦσι τῆς οἰκείας πατρίδος, καὶ ἐπιδημοῦσι δήμοις ἀλλοτρίοις πρὸς τὸ κτήσασθαι αὐτούς. Τῷ ἐπελθεῖν. οἴεσθε φησίν, ὅτι ἐὰν ἐπέλθητέ τῳ, καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῖν ἀπόλλυτε. Καὶ τὰ ἕτοιμα ἄν. τὰ ὑπάρχοντα. τὰ ἑτοίμην ἀπόλαυσιν ἔχοντα. ἢ ἀναπαύονται, ἢ ἀθυμοῦσι. Ἐπ᾽ ἐλάχιστον, ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστον. Ἀλλοτριωτάτοις, λείπει τὸ ὡς, ἵν᾽ ᾖ, ὡς ἀλλοτρίοις. Οἰκειοτάτῃ. πρὸς τὴν πατρίδα δηλονότι. Μὴ ἐπεξέλθωσι. μὴ πράξωσι. Πρὸς τὰ μέλλοντα. ἀπὸ κοινοῦ ἡγοῦνται. Μόνοι γὰρ ἔχουσι. τὸ δ᾽ ἑξῆς, οὕτω. μόνοι γάρ φησιν, ἃ ἂν γνῶσιν ἐλπίζουσί τε ὁμοίως, καὶ ἔχουσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι. πρῶτον γάρ τις ἐπινοεῖ. εἶτα ἐλπίζει. καὶ εἶθ᾽ οὕτως ἐπιχειρεῖ. ὕστερον δέ, καὶ κτᾶται. Καὶ μήτε ἑορτήν. αἰνίττεται δὲ τοὺς λάκωνας, οἵτινες ἐν ἑορτῇ οὐκ ἐστράτευον. Ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγεῖσθαι.

Οὐ τούτοις· τῶν ἀνθρώπων. ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, τοιοῦτος· νομίζεται οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων δεῖν παραμένειν τὴν ἡσυχίαν, καὶ εἰρήνην * τῇ μὲν διαγωγῇ, καὶ παρασκευῇ εἰρηναίως διάγωσι· τῇ δὲ γνώμῃ φανεροὶ ὦσιν ὡς ἀμύνονται, ἢν ἀδικῶνται. θέλει δὲ εἰπεῖν, ὡς ὑμεῖς αὐτοὶ ὦ Λακεδαιμόνιοι, ποιεῖτε τοῦτο. ταῦτα τινὲς κατ' ἐρώτησιν, τινὲς δὲ κατὰ ἀπόφασιν ἀνέγνωσαν. Μὴ λυπεῖτε. οὔτε ἀδικεῖν βούλεσθε, καὶ ἀδικούμενοι ἀμύνεσθε, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἴσον νέμετε. Πόλει ὁμοίᾳ· ὁμογνώμονι τὰ ἴσα ζηλούσῃ.

Ἀρχαιότροπα. οἷον, ἁπλᾶ, καὶ ἀφελῆ· προσέταξε δὲ τοὺς Ἀθηναίους νεωτεροποιούς. Ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης. παρὰ τὸ ὁμηρικόν.

» Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι, Ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. Ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα. τοῦτο πρὸς τὰ ἀρχαιότροπα. οὐκέτι δεῖ φησὶν ὑμᾶς ἀεὶ τοιούτοις εἶναι. Ἐπιτεχνήσεως δεῖ. ἐπιτεχνήσεως, ἐξευρέσεως· ἐπιμένει δὲ τῇ παραβολῇ. Κεκαίνωται. κεκαινοτόμηται. Νῦν δὲ τοῖς τε. οἱ ἐπίλογοι ἐντεῦθεν. Ὑπεδέξασθε. ὑπέσχοντο γὰρ ἀνωτέρω τοῖς Ποτιδεάταις. Πρὸς ἑτέραν τινά. πρὸς τοὺς Ἀργείους· ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. Δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδέν. ἐπεὶ δὴ εἶπεν ὁ Κορίνθιος πρὸς ἑτέραν συμμαχίαν τραπέσθαι, μὴ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων· νῦν τοῦτο κατασκευάζει, καὶ λέγει, ὅτι οὐδὲν ἄδικον δρῷμεν, εἰ πρὸς ἑτέρους τραπῶμεν συμμάχους. ἐπίπεται δὲ τοὺς Ἀργείους, οἵτινες ἐχθρῶς διέκειντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὁρκίων. τῶν ἐφόρων τῶν ὅρκων.

» οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ, δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἢν ἀδικῶνται, δῆλοι ὦσι μὴ ἐπιτρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες, ἐτυγχάνετε τούτου. νῦν δ' ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν. ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν. καὶ ἡσυχαζούσῃ μὲν πόλει, τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα· πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι, πολλῆς καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται. μέχρι μὲν οὖν τοῦδε, ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής. νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, καὶ Ποτιδεάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικήν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους, καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις πρόησθε, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδέν, οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὁρκίων, οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὕροιμεν. πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι, ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα, καὶ ὡς ᾔσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι, μηδὲν ἀπολογησομένοις, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλέονι σκεπτέον, καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ᾔδεσαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν, ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύοι. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι. καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

» Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν, οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, » ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν. αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν,

Αἰσθανομένων. ἤτοι τῶν ζώντων, ἢ τῶν φρονίμων, ἢ τῶν ἡρώων. Δι' ἐρημίαν· συμμαχίας δηλονότι. Προσιόντες, προσιόντες καὶ ἐπικαλούμενοι συμμαχεῖν. Μενοῦμεν. ἤγουν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συμμαχίᾳ.

Ἐξηγεῖσθαι. ἄρχειν, κρατεῖν, ἢ ἄγειν. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι. ἐμέρισε πρὸς μὲν τὴν κατηγορίαν τῶν Κορινθίων, τὴν ἀπολογίαν τῶν Ἀθηναίων. πρὸς δὲ τὴν ἐπίπληξιν αὐτῶν, τὴν ἀντίθεσιν Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίου. Ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον· ἤγουν ἔτυχον παρόντες πρέσβεις. Παριτητέα. δίκαιον εἶναι παριέναι. Μηδὲν ἀπολογησομένους· ὡς μέγα φρονῶν ὁ Ἀθηναῖος, οὐδὲ ἀπολογεῖται, ὡς κηδόμενος τῶν Λακεδαιμονίων. Ὧν αἱ πόλεις. αἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων. Πόλιν σημῆναι. τὸ σημῆναι, ἱκανόν. πλὴν τοῦ σημαίνειν πλέον ἔχει τὴν δεινότητα. Ἡ μὲν πρέσβευσις. ἡ στάσις πραγματική. τὸ μέλλον γὰρ ζητεῖ. ταύτην ἐποιήσατο οἰκονομικῶς τὴν δημηγορίαν ὁ συγγραφεύς, χαίρων ταῖς ἀντιθέτοις δημηγορίαις ἀεί, ὅτι ἡ πρέσβευσις, ἡ καταβόησις, καὶ τὸ καταβοή, παρὰ Θουκυδίδῃ ἰδίως. Οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις συμμάχοις. οὐκ ἐπρεσβευσάμεθα, εἰς τὸ ἀντειπεῖν τοῖς συμμάχοις ὑμῶν. Καταβοήν. κατηγορίαν.

Παρήλθομεν. ἐπελθόντες, ἀντὶ ξένων. παρελθόντες, ἀντὶ ἰδίων. Ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως. οἱ γὰρ κατά τινος στρατεύοντες, ἢ ὡς ἀδικούμενοι τοῦτο ποιοῦσιν, ἢ ὡς εὐτελοῦς, καὶ καταφρονουμένου. τεχνικῶς δὲ ὁ ἀθηναῖος δείκνυσιν ἑαυτὸν καὶ δίκαιον, καὶ μέγαν, καὶ οὐκ εὐκαταφρόνητον. Ἀκεκτήμεθα. ἤγουν τὴν τῶν ἑλλήνων ἀρχήν. Ἀξία λόγου ἐστίν. ἀξιέπαινος. Πάνυ παλαιά. τὰ κατὰ ἀμαζόνας, καὶ θρᾶκας, καὶ ἡρακλείδας φησίν. Τὰ δὲ μηδικά. ἀεὶ γὰρ ἐμεγαλαύχουν οἱ ἀθηναῖοι τὰ μηδικά. Μὴ παντός. μὴ παντὸς εἶπε, διὰ τὰ τοῦ κίμωνος ἔργα. τὸ δὲ στερισκόμεθα, ἐν ἤθει ἀναγνωστέον. Οὐ παραιτήσεως, οὐχὶ ἕνεκα τοῦ αἰτεῖν συγγνώμην φησί. Προκινδυνεῦσαι. μόνοι κινδύνου μαχέσασθαι τῷ βαρβάρῳ ἐν μαραθῶνι. πρὸ τῆς ἑλλάδος κινδυνεῦσαι. τοὺς δὲ πλαταιεῖς εἴασεν, ὅτι ὕστερον παρεγένοντο. Πανδημεί. καὶ γέροντες, καὶ νέοι. Ὅπερ ἔσχεν. ἔσχεν, ἐπέσχε, διεκώλυσε. Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ. λαβὼν τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ.

Τοιούτου μέντοι. θαυματικῶς τοῦτό φησιν. Ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν ἑλλήνων. ἤγουν ἡ βοήθεια τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐν ταῖς ναυσὶν ἦν.

Δύο μοιρῶν. ἀντὶ τοῦ διμοίρου, ὅ ἐστι διακόσιαι ἑξήκοντα. ἦσαν γὰρ αἱ πᾶσαι, τετρακόσιαι. κατὰ δὲ ἄλλους, τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα. τοῦτο δὲ λέγει, ὅτι αὐτοὶ τὸ δίμοιρον δεδώκαμεν.

Ἐν τῷ στενῷ. ἐν τῇ σαλαμῖνι. Ἀριθμόν τε νεῶν. ταῦτα πάντα παρ' ἡροδότῳ κεῖται κατὰ διέξοδον. Οὐδεὶς ἐβοήθει τῶν ἄλλων, μακεδόνων. θεσσαλῶν. λοκρῶν, βοιωτῶν. φωκέων. Μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, μέχρι τῆς πόλεως ἡμῶν. Διαφθείραντες, δὲ διαφθείραντες τινές φασι τὸ διαφθαρῆναι ἐάσαντες. ἄλλοι δὲ παριστοροῦσιν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι αὐτοχειρὶ τὴν πόλιν κατέβαλον, ἵνα μὴ ἔχῃ αὐτῇ ὁ βάρβαρος ὡς ὁρμητηρίῳ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἑλλάδα. ἄλλως. τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες, οὐκ ἀντὶ τῆς πόλεως εἴληπται, ἀλλ' ἀντὶ τῶν σκευῶν τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας, ἣν οὐκ ἦν δυνατὸν ὑπεκθέσθαι, οὔτε ἐν ταῖς ναυσὶ φέρειν. τάχα δὲ καὶ ἀντὶ κυνῶν, καὶ βοσκημάτων τοῦτο συννοηθῆναι δύναται.

Προλιπεῖν. μὴ προλιπεῖν ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθῆσαι. Μὴ δὲ σκεδασθέντες. εἰς ἄλλας χώρας. Ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι. τοῖς συμμάχοις φησίν. Καὶ μὴ ὀργισθῆναι. ἀπὸ κοινοῦ ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθεῖν ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις. Ὑμεῖς μὲν γάρ. κατασκευὴ τοῦ νοήματος. Τὸ λοιπόν. χρόνον. Οὐ παρεγένεσθε. εἰς βοήθειαν. Οὐκ οὔσης ἔτι. οὐκ οὔσης τῆς πόλεως, ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι αἱ τριήρεις, ἢ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν. οἱ ἀθηναῖοι προσήλθομεν.

» παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς
» ὑμῖν, οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίγνοιντο, ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ με-
» γάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι, χεῖρον βουλεύσησθε. καὶ ἅμα
» βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος, δηλῶσαι ὡς οὔτε
» ἀπεικότως ἔχομεν ἃ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστί. καὶ τὰ μὲν
» πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὄψεις τῶν ἀ-
» κουσομένων. τὰ δὲ μηδικά, καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται
» ἀεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυ-
» νεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου, μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου, μὴ παντός, εἴτι ὠφελεῖ,
» στερισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἕνεκα, ἢ μαρτυρίου, καὶ δη-
» λώσεως, πρὸς οἵαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις, ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φαμὲν γὰρ
» μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ. καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν. οὐχ ἱκανοὶ
» ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεί, ἐν σαλαμῖνι ξυνναυ-
» μαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε, μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν πελοπόννησον πορθεῖν,
» ἀδυνάτων ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐ-
» τὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσίν, ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμε-
» ως, κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε. τοιούτου μέντοι τούτου ξυμ-
» βάντος, καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγέ-
» νετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν τε νεῶν πλεῖστον, καὶ ἄν-
» δρα στρατηγὸν ξυνετώτατον, καὶ προθυμίαν ἀοκνοτάτην. ναῦς μέν γε ἐς τὰς τε-
» τρακοσίας ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν. Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτα-
» τος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα. καὶ
» αὐτὸν διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐτιμήσατε, μάλιστα δὴ ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προ-
» θυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς
» ἐβοήθει τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν,
» καὶ τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες, μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλι-
» πεῖν, μηδὲ σκεδασθέντες, ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ' ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς,
» κινδυνεῦσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμὲν οὐχ ἧσ-
» σον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμένων τῶν πό-
» λεων, καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι. ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ οὐχ ἡμῶν
» τὸ πλέον, ἐβοηθήσατε. ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι, οὐ παρεγένεσθε. ἡμεῖς δὲ ἀπό τε τῆς
» οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες,
» ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος, καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότε-

Ὥσπερ καὶ ἄλλοι. οἱ θηβαῖοι δηλονότι. Περὶ τῇ χώρᾳ. ἑαυτῶν δηλονότι. Διεφθαρμένοι. ἀλλὰ μείναντες ἤγουν εἰς ἄλλην χώραν, ὡς ἀπόλιδες. Οὐδὲν ἂν ἐπέδει. τὸ ἑξῆς, οὐδὲν ἂν ἔδει ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους ναυμαχεῖν. Ναῦς ἱκανάς. δέκα γὰρ εἶχον μόνας ναῦς. Ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἀμαχητί. Προεχώρησε. προσῆλθε. Ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν; ἐν ἐρωτήσει ἆρα φησὶν ἄξιοί ἐσμεν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς ἡμῶν μὴ φθονεῖσθαι τῆς ἀρχῆς; ὁ νοῦς τοιοῦτος. ἄξιοι τοῦ ἄρχειν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐδοκοῦμεν, μέχρις οὗ τὰ συμφέροντα λογιζόμενοι ἤτε. τουτέστιν ἐν τῷ προλαβόντι χρόνῳ νῦν, ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ, τῷ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθαι, τῷ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων. δηλονότι, κρίνοντες δίκαιον ὑπάρχειν νῦν, ἐλευθέρους εἶναι τοὺς ἕλληνας.

Καὶ γνώμης ξυνέσεως. ἤγουν προαιρέσεως. Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου. πρὸς τὴν ὑπολειφθεῖσαν μάχην. ἕως γὰρ μυκάλης μόνον ἦλθον οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου. ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος. λέγει δὲ τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ ἄρχων ἀεὶ μισεῖται.

Ὑπὸ δέους τοῦ βαρβάρου. ἤγουν τῶν κακῶς παθόντων ἐν τῇ ἀρχῇ ὑπηκόων.

Καὶ ὠφελείας. τοῦ φόρου δηλονότι.

Καί τινων καὶ ἤδη. ταῦτα διηγεῖται ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. Καὶ διαφόρων ὄντων. ἐχθρῶν καὶ

» ρον τῷ μήδῳ δείσαντες ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν
» ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς, ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἐπέδει, ὑμᾶς μὴ ἔχον-
» τας ναῦς ἱκανάς, ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε τὰ
» πράγματα ᾗ ἐβούλετο. ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἕνεκα
» τῆς τότε, καὶ γνώμης ξυνέσεως, ἀρχῆς τε, ἧς ἔχομεν, τοῖς ἕλλησι μὴ οὕτως
» ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι. καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδε ἐλάβομεν, οὐ βιασάμενοι,
» ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου,
» ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας κατα-
» στῆναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν
» ἐς τόδε. μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελείας.
» καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένοις. καί τινων καὶ ἤδη ἀ-
» ποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων,
» καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν. καὶ γὰρ ἄν, αἱ ἀποστάσεις πρὸς
» ὑμᾶς ἐγίγνοντο. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων πέρι
» κινδύνων εὖ τίθεσθαι. ὑμεῖς γοῦν ὦ λακεδαιμόνιοι τὰς ἐν τῇ πελοποννήσῳ πό-
» λεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι, ἐξηγεῖσθε. καὶ εἰ τότε ὑπομείναν-
» τες διαπαντὸς ἀπήχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἧσ-
» σον ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ
» ἄρχειν ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν, οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν
» πεποιήκαμεν. οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχήν τε διδομένην ἐδε-
» ξάμεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες τιμῆς, καὶ δέ-
» ους, καὶ ὠφελείας. οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' ἀεὶ καθεστῶτος,
» τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι. ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι,
» καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρις οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν
» χρῆσθε, ὃν οὐδείς πω παρατυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι προθείς, τοῦ μὴ πλέον ἔ-
» χειν, ἀπετράπετο. ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι, οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύ-
» σει, ὥστε ἑτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένωνται.

οὐκ ἂν ἠλευθέρωντο. ὥστε οὐκ ἠδίκουν. Ἀνέντας. ἀπολύσαντας. Ἀνεπίφθονον. ἄμεμπτον.... Τῶν μεγίστων πέρι. ταυτὸν εἰπεῖν, ἀντὶ τοῦ ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς μεγίστους κινδύνους. Εὖ τίθεσθαι. καλῶς οἰκονομεῖν. ὑμεῖς γοῦν ὦ λακεδαιμόνιοι. τὸ ἐγκαλούμενον τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δουλώσασθαι τοὺς συμμάχους, ἀντιπροφέρει τοῖς λακεδαιμονίοις. ἐξηγεῖσθαι γὰρ λέγει καὶ αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτοῖς ὠφέλιμον. Ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον. τὴν ὀλιγαρχίαν αὐτοῖς φησὶν ὠφέλιμον. Καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες. ἀπὸ τῆς μυκάλης δηλονότι. Ἀπήχθεσθε. οἱ γὰρ ἄρχοντες μισοῦνται. φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἀνθρώπινον. Ἐγκρατῶς. ἰσχυρῶς. Καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν. ἐλαττοῦμεν. Καὶ ὠφελείας. τοῦ ἄρχειν δηλονότι. Κατείργεσθαι. κατέχεσθαι ἄρχεσθαι. Ἄξιοί τε ἅμα. ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, ἄξιοι τοῦ ἄρχειν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐδοκοῦμεν, μέχρις οὗ τὰ συμφέροντα λογιζόμενοι ἤτε. τουτέστιν ἐν τῷ προλαμβόντι χρόνῳ νῦν, ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ, τῷ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθε τῷ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων δηλονότι, κρίνοντες δίκαιον ὑπάρχειν νῦν ἐλευθέρους εἶναι τοὺς ἕλληνας. Τὰ ξυμφέροντα. ἀπὸ κοινοῦ τὸ νῦν καὶ δηλοῖ ἐνταῦθα παρῳχημένον χρόνον. Δικαίῳ λόγῳ. δίκαιον λόγον λέγει τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑλλήνων. Νῦν χρῆσθε. ἐνταῦθα τὸ νῦν, ἐνεστῶτα χρόνον δηλοῖ. Ὃν οὐδείς πω. ὁ νοῦς τοιοῦτος. ὅντινα δίκαιον λόγον, οὐδεὶς πώποτε προκρίνας ἀπετράπετο, τοῦ πλέον ἔχειν τι κτήσασθαι. τὸ δὲ μὴ περιττῶς κεῖται ἀττικῇ συνηθείᾳ, ὡς καὶ παρὰ δημοσθένει πολλάκις. Παρατυχόν, παρατυχόντος. Προθείς, προτιμήσας. Τῇ ἀνθρωπείᾳ. τῇ παρεπομένῃ τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἀρχῇ.

Ἄλλοις γ' ἄν. ἀορίστως μὲν, εἰς τοὺς λακεδαιμονίους δὲ, αἰνίττεται. Ἡμέτερα. ἡμέτερα, φησὶ τὴν ἀρχήν. Δεῖξαι ἂν μάλιστα. δηλονότι βιαιότερον ἄρξαντας. Μετριάζομεν, ταπεινοί ἐσμεν. Καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς, ἐκ τῆς μετριότητος. Καὶ ἐλασσούμενοι γάρ. ἀδικούμενοι. ζημιούμενοι ἐν ταῖς συναλλαγματικαῖς χρείαις, καθὸ δεῖ ἰσοτιμίας δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, καίτοι δυνάμενοι ὡς ἄρχοντες, ἔχειν τὸ πλέον. Καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς. τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλονεικεῖν δοκοῦμεν. Ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις· ὁμοίοις νόμοις λέγει, τόν τε ξένον, καὶ τὸν πολίτην, ἴσος γὰρ ἀμφοτέροις παρ' ἡμῖν ὁ νόμος. Φιλοδικεῖν. ἐκωμῳδοῦντο γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ὡς φιλόδικοι. Καὶ ἄλλοθί που ἀρχήν. οἷον, πέρσαις. σκύθης. Καὶ ἧσσον ἡμῶν. ἀντὶ τοῦ οὐχ ἧσσον. Οὐκ ὀνειδίζεται. προφέρεται. οὐκ ὀνειδίζεται τὸ βίαιον τῆς ἀρχῆς παρ' ἄλλοις, ἀλλὰ μόνοις παρ' ἡμῖν. Δικάζεσθαι. ἀντὶ τοῦ δίκαια πράττειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους. Εἰθισμένοι. διὰ τούτου ἔδειξε τὸ σπάνιον τῆς ἀδικίας. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος. ἐάν τι τοιοῦτο πάθωσι παρ' ἡμῶν παρ' ὃ νομίζουσιν αὐτοὶ μὴ δίκαιον εἶναι, ἀγανακτοῦσιν. οὐκ εἶπε δὲ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ παρ' ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον. Ἤν τι παρὰ τὸ μή. ἐάν τι παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἡμῖν ἀρχὴν ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ νομίσωσιν ἐλαττωθῆναι. Ἀλλὰ τοῦ ἐνδέους. λείπει ἡ ὑπὲρ, ἵν' ᾖ, ὑπὲρ τοῦ ἐνδέους. Ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης. τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ὡς. Ἐπλεονεκτοῦμεν. κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς νόμον. Ἐκείνως δ' οὐδ' ἄν. ὁ δὲ, ἀντὶ τοῦ γάρ. Μᾶλλον ὀργίζονται. διὰ τοῦτό φησιν ὀργίζονται οἱ σύμμαχοι, ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζουσι, καὶ οὐχὶ βιάζεσθαι· ἴσοις γὰρ ἡμῶν αὐτοὺς ἐξ ἀρχῆς εἴχομεν. Εἰ καθελόντες. προμαντεύεται· καθεῖλον γὰρ αὐτῶν τὰ τείχη οἱ λακεδαιμόνιοι. Εἴπερ οἷα. τὸ ἑξῆς, εἴπερ ὅμοια γνώσεσθαι, οἷα καὶ ἐπὶ τοῦ μήδου. Καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς νόμιμα. οὐδενὶ γὰρ ξένῳ μετεδίδοσαν τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξενηλάτουν. Εἷς ἕκαστος ἐξιών. εἰς ἀρχὴν δηλονότι. Τούτοις χρῆται. τοῖς παρ' ἡμῖν. Καὶ μὴ ἀλλοτρίαις. ταῖς τῶν κορινθίων. Πρόσθησθε. ἀναδέξησθε ἑαυτοῖς δηλονότι. Τὸν παράλογον, ἀπροσδόκητον. ἀρσενικῶς τὸν παράλογον. Ἐς τύχας τὰ πολλά. εἰς ἀδηλότητα. ὅμηρος. Νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας. Περιΐστασθαι. περιτρέπεσθαι. Ἀπέχομεν. ἑκατέροις γὰρ τὸ μέλλον ἀόρατον, καὶ ἀφανές. Καὶ ὁποτέρως ἔσται. ἄδηλόν ἐστιν ὁποῖον μέρος κινδυνεύσει. Κινδυνεύεται, μετὰ κινδύνων πράττεται. Ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι. οἱ ἀπροβούλευτοι, καὶ ἀνόητοι. Τῶν ἔργων. πρὸ τῶν βουλευμάτων δηλονότι. Ἃ χρῆν ὕστερον. ἃ ἔργα δηλονότι. Ἡμεῖς δέ. τῇ προλεχθείσῃ ἀβουλίᾳ τοῦ πολέμου. Αὐθαίρετος, αὐτεξούσιος. Κατὰ τὴν ξυνθήκην. κατὰ τὰς ὁμολογίας τὰς ἐν ταῖς σπονδαῖς. Θεοὺς τοὺς ὁρκίους. οὓς ἐν ταῖς σπονδαῖς ὠμόσαμεν. Ὑφηγῆσθε, ὁδηγῆτε ὑμεῖς. Ἐς τοὺς

» ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν, μάλιστα εἴ τι μετριά-
» ζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον, ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέ-
» στη. καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις, καὶ
» παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις, ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦ-
» μεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχὴν, καὶ ἧσσον ἡμῶν
» πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι, διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται, βιάζεσθαι γὰρ οἷς
» ἂν ἐξῇ δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ, εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου
» ὁμιλεῖν, ἤν τι παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμῃ, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν,
» καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλείονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλ-
» λὰ τοῦ ἐνδέους, χαλεπώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον,
» φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως δὲ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐ χρεὼν τὸν
» ἥσσω, τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον
» ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι. τὸ δ' ἀπὸ
» τοῦ κρείττονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γοῦν τοῦ μήδου δεινότερα τούτων πά-
» σχοντες, ἠνείχοντο. ἡ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ, χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι εἰκότως. τὸ παρὸν
» γὰρ ἀεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα
» ἂν τὴν εὔνοιαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ οἷα καὶ
» τότε πρὸς τὸν μῆδον δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὅμοια καὶ νῦν γνώσε-
» σθε. ἄμικτα γὰρ τά τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προ-
» σέτι εἷς ἕκαστος ἐξιὼν, οὔτε τούτοις χρῆται, οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη ἑλλὰς νομίζει. βου-
» λεύεσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων· καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις, καὶ
» ἐγκλήμασι πεισθέντες, οἰκεῖον πόνον πρόσθησθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλο-
» γον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ ἐς
» τύχας τὰ πολλὰ περιΐστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν, καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀ-
» δήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους, τῶν ἔργων πρότερον
» ἔχονται, ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν. κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη, τῶν λόγων ἅπτονται. ἡμεῖς
» δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ, οὔθ' ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγο-
» μεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ
» παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην. ἢ θε-
» οὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχον-
» τας ταύτῃ, ᾗ ἂν ὑφηγῆσθε. Τοιαῦτα μὲν οἱ ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν ξυμμά-
» χων ἤκουσαν οἱ λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς ἀθηναίους, καὶ τῶν ἀθη-

ἀθηναίοις κατὰ τῶν ἀθηναίων. Μεταστησάμενοι πάντας. ἔθος γὰρ εἶχον οἱ λακεδαιμόνιοι παρὰ τὰς ἐκκλησίας ἰδιάζοντας βουλεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν, διώκοντες τοὺς πολλούς. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον, ὁμονόουν. Καὶ πολεμητέα, ἄξιον πολεμῆσαι. Ὁρῶ, ἐμπείρους. Οἱ πολλοί, οἱ ἀπαίδευτοι. Μή τι. ἀπειρίᾳ. γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. Ἐλάχιστον γενόμενον, ἤγουν δι' ἐλαχίστου καιροῦ γενησόμενον. Ἐκλογίζοιτο. μέχρις ὧδε τὸ προοίμιον. Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους. οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ δυνατόν. Παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή. πεζομάχοι γὰρ πάντες. Ἐφ' ἕκαστα. λείπει χωρία. Ἑκὰς ἔχουσι. τῆς πελοποννήσου ἑκάς. ὥστε δυσχερὴς ὁ πόλεμος διὰ τὴν ἐφοδίαν. Ἐξηρτύνται, εὐτρεπισμένοι εἰσί. Καὶ τινι πιστεύσαντας. χρήμασι δηλονότι. Ἐπειχθῆναι, ἑτοίμως ἐλθεῖν. Ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν, ἐνδεέστεροι. Τούτου ἐλλείπομεν, τοῦ ἔχειν χρήματα. Ἐν κοινῷ, ταμείῳ δηλονότι. Ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. πένητες γάρ. Ὑποφερόμενοι. οἱ λακεδαιμόνιοι. Δῃοῦν, κείρειν. Ἐπιφοιτῶντες, κατ' ἐκείνων ἐρχόμενοι. Ἄλλη γῆ ἐστι. θρᾴκη, καὶ ἰωνία. Καὶ ἐκ θαλάσσης. τὸ ἐκ, ἀντὶ τοῦ διά. Ἐπάξονται, εἰσάξουσιν. Ἀφίστασθαι, ἀποστῆναι. Τίς ἔνεσται; κατὰ ποῖον τρόπον. Ἢ τὰς προσόδους, τὰ κέρδη. Καὶ τούτῳ. τῷ πράγματι. Καταλύεσθαι οὐδὲ τὸν πόλεμον παῦσαι δηλονότι φησί. Ἄρξαι μᾶλλον. τὸ μᾶλλον πρόσκειται, ὅτι οὐχὶ αὐτοί, ἀλλὰ καὶ κορίνθιοι, καὶ ἄλλοι ἤρξαντο τοῦ πολέμου. Ὑπολίπωμεν. ὅμηρος. Μὴ δ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο. Φρονήματι, ἐπάρσει. Μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι. τῆς γῆς φησι τεμνομένης τῶν ἀθηναίων, οὐκ εἰκὸς οὐδὲ πρέπον τῷ φρονήματι αὐτῶν ἡμῖν δουλεῦσαι καὶ ὑπακοῦσαι. Μὴ καταφωρᾶν, ἐλέγχειν. Ἐπιτρεψόμενοι, ἐνδώσομεν. Κἂν τούτῳ. τῷ καιρῷ δηλονότι. Ἐξαρτύεσθαι οἰκονομεῖσθαι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ κελεύω. Προσαγωγῇ, προσαθροίσει. Ἀνεπίφθονον δέ, ἄψογον, ἀμώμητον, ἐκείνοις δηλονότι. Καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. πορισμὸν ζωῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔχωμεν. Πεφραγμένοι, ὡπλισμένοι. Ἴμεν ἐπ' αὐτούς. πορευσόμεθα. ἀπὸ τοῦ ἰέναι.

ναίων ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει. παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι, καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ.

Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὁρῶ, ὥστε μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὕροιτε δ' ἂν τόνδε τὸν πόλεμον, περὶ οὗ νῦν βουλεύεσθε. οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους, καὶ τοὺς ἀστυγείτονας, παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν. πρὸς δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἑκὰς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ, καὶ δημοσίῳ, καὶ ναυσί, καὶ ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χωρίῳ ἑλληνικῷ ἐστιν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρὴ πρὸς τούτους ῥᾳδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τίνι πιστεύσαντας, ἀπαρασκεύους ἐπειχθῆναι. πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔτε ἑτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. τάχ' ἄν τις θαρσοίη, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν, καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δῃοῦν, ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ, ἄλλη γῆ ἐστι πολλή, ἧς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὖσι νησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν. ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλέω. κἂν τούτῳ οὐδὲ καταλύεσθαι ἔτι καλόν. ἄλλως τε, καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμεθα, ὡς ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν. οὕτως εἰκὸς ἀθηναίους φρονήματι, μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ. οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω, τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐᾶν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι, μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρεψόμενοι. κἂν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι, ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, καὶ ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ, ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα. ἀνεπίφθονον δέ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα, μὴ ἕλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας, διασωθῆναι, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἢν μὲν ἐσακούσωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα. ἢν δὲ μή, διελθόντων ἐτῶν δύο, καὶ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἢν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἴμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε

Παρασκευήν,

παρασκευὴν, ἑτοιμασίαν. Ἄτμητον, ἀδῄωτον. Ἢ ὅμηρον ἔχειν. ὅμηρον, ἐνέχυρον τὸ ὑπὲρ εἰρήνης παρεχόμενον. παρὰ τὸ ὁμοῦ εἴρειν. Καὶ οὐχ ἧσσον. διὰ τοῦ τεμεῖν αὐτῶν τὴν γῆν. Ἐς ἀπόνοιαν, διὰ τὸ ἔσχατον κίνδυνον. Ἀληπτοτέρους, ἀσχέτους. Μὴ αἴσχιον. ὁ γὰρ ἐν πολέμῳ ἡττώμενος, ἀναγκάζεται ἀπορεῖν, καὶ εἰς αἰσχύνην καθίστασθαι, ἢ δουλεύων, ἢ ἐπὶ μεγάλῃ ζημίᾳ τὸν πόλεμον καταλύων. ὑπερέχει τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, καταπληττῶν τοὺς Λάκωνας. Ἕνεκα τῶν ἰδίων. ἰδίων λέγει, τῶν Κορινθίων. οὐ γὰρ ἦν κοινὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ πάντων τῶν Πελοποννησίων, ἀλλὰ μόνων τῶν Κορινθίων. Θέσθαι. ἀποθέσθαι. καταλῦσαι. Τὸ πλέον. πλέον οὖν, καὶ διὰ τοῦτο χρημάτων δεόμεθα. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ ἐστὶν ὁ πόλεμος. Οἵπερ δέ. ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι. τι αὐτῶν προΐδωμεν. τῶν ἀποβησομένων. Ὃ μέμφονται. οἱ Κορίνθιοι μέμφονται. δ᾽ ἑξῆς οὕτω. καὶ τὸ βραδὺ ἡμῶν, καὶ μέλλον ὃ μέμφονται μάλιστα τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων μὴ αἰσχύνεσθε. καὶ ἡγεμόμεθα διὰ παντὸς τὴν πόλιν ἐλευθέραν, καὶ ἐνδοξοτέραν. σπεύδοντες γὰρ, σχολαίτερον ἂν παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν. ὑποστικτέον οὖν εἰς τὸ μὴ αἰσχύνεσθε. Σωφροσύνη ἔμφρων, σωφροσύνην ἔμφρονα λέγει τὴν μετὰ λογισμοῦ τυγχάνουσαν, οὐ τὴν ἀλόγιστον, καὶ ἀπὸ φύσεως μόνον συμβαίνουσαν.

παρασκευὴν, καὶ τοῖς λόγοις αὐτῇ ὅμοια ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν, καὶ οὔπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν, ἢ ὅμηρον ἔχειν, καὶ οὐχ ἧσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται. ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς, ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτὴν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. Ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων, καὶ ἰδιωτῶν, οἷόν τε καταλῦσαι. πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ ῥᾴδιον εὐπρεπῶς θέσθαι. καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκείτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι. καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλέον, ἀλλὰ δαπάνης, δι᾽ ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ. ἄλλως τε, καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα. οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλέον ἐπ᾽ ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἕξομεν, οὗτοι καὶ καθ᾽ ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν. καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν. καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διαπαντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ᾽ εἶναι. μόνοι γὰρ δι᾽ αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμφοραῖς ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν. τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ, παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν, οὐκ ἐπαιρόμεθα ἡδονῇ. καὶ ἤν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν δὴ μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπείσθημεν. πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γιγνόμεθα. τὸ μὲν, ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία. εὔβουλοι δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν. καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι, ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι. νομίζειν δὲ τάς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς

Τοῦτ᾽ ἐστὶ, τὸ βραδὺ, καὶ τὸ μέλλον. Τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ. ταῦτα πάντα πρὸς τοὺς Κορινθίους ἀποτείνει. ἐκεῖνος γὰρ κατά τι καὶ ἐπῄνεσεν αὐτοὺς, κατά τι καὶ ἔψεξεν, ὡς ἀπωνοὺς καὶ μελλητάς. Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι. εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀσαφὲς τὸ χωρίον ποιεῖ, ἡ τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγή. τήν τε γὰρ αἰδῶ, καὶ τὴν αἰσχύνην, κατὰ τοῦ αὐτοῦ τίθησι συνωνύμως, καὶ τὸ λοιπὸν ἔμφασιν παρέχει, ὡς ἐπὶ ἄλλου, καὶ ἄλλου τάσσων τὴν λέξιν, ὡς καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν εὐκοσμίαν ὁμοίως τέθεικε. δεῖ οὖν οὕτω νοεῖν. πολεμικοί τε γιγνόμεθα, καὶ εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀνάγκη γὰρ τοῖς εὐκόσμοις σωφροσύνης πλεῖστον μετέχειν, διὰ τὸ εὐκόσμους καὶ αἰδήμονας εἶναι. αἰδήμονας δὲ ὄντας, εἶναι εὐψύχους, καὶ πολεμικούς. τῆς γὰρ αἰδοῦς, καὶ αἰσχύνης, ἡ εὐψυχία πλεῖστον μετέχει. ὅμηρος. Αἰδουμένων δ᾽ ἀνδρῶν πλέονες σόοι. Ἀμαθέστερον. ὁ μὴ εἰδὼς τι κακὸν ποιῆσαι, ἀμαθῶς αὐτὸ ἔχει δηλονότι. ἡμεῖς οὖν φησι παιδευόμεθα ἀμαθῶς ἔχειν τοῦ καταφρονεῖν τῶν νόμων. τουτέστιν, οὐ παιδευόμεθα, ὥστε ὑπερορᾶν τῶν νόμων. Καὶ ξὺν χαλεπότητι. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι βαρυτάτην εἶχον ἀγωγὴν, χαλεπῶς ζημιούμενοι, καὶ σωφρονιζόμενοι. ἐν γὰρ Λακεδαίμονι ἔφοροί τινες ἦσαν, εἴ τινα ἴδοιεν ἀργοῦντα, τοῦτον ἔτυπτον, λέγοντες, ὅτι ὁ ἀργῶν, καὶ τῶν νόμων ἀποδείκνυται καταφρονεῖν. Ἢ ὥστε αὐτῶν. τῶν νόμων δηλονότι. Καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοί. τὰ ἀχρεῖα, ψηφίσματα τῶν λόγων. οἱ γὰρ Λάκωνες, βραχυλόγοι. Ἔργῳ ἐπεξιέναι, ὡς τῶν Κορινθίων οὕτως ὄντων. Τῶν πέλας. ἀντὶ τοῦ τῶν ὁμοίων ἀνθρώπων. ὁ δὲ τε σύνδεσμος, πρὸς τὸ οὐ ἐπίρρημα. τὸ δὲ οὐ, ἀντὶ τοῦ μὴ, ἵν᾽ ᾖ, οὕτως ἡ σύνταξις, καὶ πολεμικοὶ, καὶ εὔβουλοι γινόμεθα παιδευόμενοι, μὴ νομίζειν τὰς διανοίας τῶν πέλας, καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας ὁμοίας εἶναι λόγῳ διαιρετὰς, ἀντὶ τοῦ οὐχ ὡς λόγῳ λέγουσιν οἱ μὴ σκοποῦντες ἃ δεῖ. οὕτω τὰς τύχας ἔχειν ὑπολαμβάνομεν. οὐδὲ γὰρ ἔξεστι λόγῳ διελθεῖν τὰ μέλλοντα ὑπὸ τύχης ἔσεσθαι.

Προσπιπτούσας τύχας, ἀποβάσεις. Διαιρετάς. φανεράς. Ἔργῳ παρασκευαζόμεθα. ἐμπράκτως. Καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων. πρὸς τοὺς λόγους τοῦ κορινθίου αἰνίττεται. Πολύ τι διαφορὰν. πολύ τι διαφέρειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου οὐδὲν νομίζειν, ὥς τι οἴεσθαι πολλὴν διαφορὰν τοῖς λογισμοῖς, ἀλλὰ κράτιστον τοῦτο νομίζειν μόνον, ὅταν ὑπὸ τῶν δεινῶν, καὶ τῶν περιστάσεων παιδευόμενος, ἐπίνοιάν τινα σωτηρίας πορίσηται. Κράτιστον δὲ εἶναι. κράτιστόν ἐστι φησὶν ὅστις μήτε πᾶσι, μήτε παρὰ πάντων πείθεται. περὶ δὲ μόνον τῶν ἀναγκαίων, παιδεύεται ἀκούειν καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων. Ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις. ἐπικινδυνωτάτοις.

» προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευαζόμεθα. καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων, ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ᾽ ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. πολύ τε διαφέρειν οὐδὲν νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. ταύτας οὖν, ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας, καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν. μηδ᾽ ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας, περὶ πολλῶν σωμάτων, καὶ χρημάτων, καὶ πόλεων, καὶ δόξης βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν ἔξεστι δ᾽ ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων διὰ ἰσχύν. καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι. ἄλλως τε, καὶ ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι. ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα, οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ᾽ ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλεύσεσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος, τοιαῦτα εἶπε. παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν ἐφόρων τότε ὤν, ἔλεξε τοῖς λακεδαιμονίοις ὧδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΣΘΕΝΕΛΑΙΔΟΥ.

» Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν ἀθηναίων, οὐ γιγνώσκω. ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς, οὐδαμοῦ ἀντεῖπον, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, καὶ τὴν πελοπόννησον. καίτοι εἰ πρὸς τοὺς μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ᾽ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ᾽ ἀγαθῶν, κακοὶ γεγένηνται. ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε, καὶ νῦν ἐσμέν. καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἢν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν. οἱ δ᾽ οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ, καὶ νῆες καὶ ἵπποι, ἡμῖν δὲ, ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς ἀθηναίοις ἐστίν. οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω. ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν, μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. ψηφίζεσθε οὖν ὦ λακεδαιμόνιοι ἀξίως τῆς σπάρτης τὸν πόλεμον. καὶ μήτε τοὺς ἀθηναίους ἐᾶτε μείζους γίγνεσθαι. μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς, ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας. Τοιαῦτα λέξας, ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὤν, ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν λακεδαιμονίων. ὁ δέ, κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ, οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοὴν ὁποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὁρμῆσαι, ἔλεξεν.

» Ὅτῳ μὲν ὑμῶν ὦ λακεδαιμόνιοι δοκοῦσι λελῦσθαι αἱ σπονδαὶ, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς. ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα. Ἀναστάντες δὲ, διέστησαν. καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο, οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελῦσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους, εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον.

Διὰ ἰσχύν. διὰ τὴν ἐν ἡμῖν ἰσχύν. μήπως φθάσαντες, ἀπολέσωμεν ταύτην διὰ ἀβουλίαν. Δίκας. δοῦναι. Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλῶν. δημηγορία σθενελαΐδου τοῦ ἐφόρου κατὰ τῶν ἀθηναίων, καὶ τοῦ ἀρχιδάμου. τὸ δὲ τῆς δημηγορίας, σύντομον, καὶ λακωνικόν. διὰ τοῦτο προοίμια οὐκ ἔχει. Ἰστέον ὅτι ἦσάν τινες παρὰ λακεδαιμονίοις ἄρχοντες, τὸν ἀριθμὸν πέντε, οὓς ἐφόρους ἐκάλουν διὰ τὸ ἐφορᾶν τὰ τῆς πόλεως πράγματα. ἐν διαδοχῇ δὲ ἦσαν. Εἰ πρὸς τοὺς μήδους. κατὰ τῶν μήδων. Κακοὶ νῦν. κακότροποι. Ὅμοιοι καὶ τότε. ἐλευθερωταὶ τῆς ἑλλάδος δηλονότι. Οὐδὲ μελλήσομεν. ὑπερθησόμεθα. Οἱ δ᾽ οὐκέτι μέλλουσιν. ὑπακουστέον, τὸ ἐπειδὴ, ἵν᾽ ᾖ, ἐπειδὴ οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. τὸ γὰρ μέλλουσι, νῦν οὐχὶ ἀντὶ τοῦ βραδύνουσι λεκτέον, ἀλλ᾽ ἀντὶ τοῦ ἐσομένου.

Ἄλλοις μὲν γάρ. ταῦτα πάλιν πρὸς ἀρχίδαμον ἀποτείνει, λέγοντα ὡς πλούσιοί εἰσιν οἱ ἀθηναῖοι. ὅρα δὲ πῶς ἄψυχά τινα, καὶ ἀλόγιστα. τοῖς ἀθηναίοις ἐμαρτύρησεν. Ἀλλὰ τιμωρητέα. ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις παρὰ τῷ ῥήτορι. οὐ χρὴ δὲ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ λέγειν αὐτήν.

Ὁ δέ, κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ. τὴν ἀποδοχὴν τοῦ λόγου οὐ ψήφῳ κρίνουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ βοῇ. οἷον, ἢ πάντες βοῶσιν, ἢ ἡσυχάζουσί τινες. Δείξας τι χωρίον αὐτοῖς. τὸ ἑξῆς τῆς διανοίας οὕτως. ἔλεξε δείξας τι χωρίον αὐτοῖς. τὸ γὰρ δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, πρὸς τὸ ἔλεξε. Δοκοῖεν. ἔδοξαν.

Ἐπαγαγεῖν. μόνοι γὰρ οἱ πρέσβεις παρῆσαν καὶ οὐχὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων. Καὶ οἱ μέν. ἤγουν οἱ σύμμαχοι. Πρέσβεις ὕστερον. ἀνεχώρησαν δηλονότι. Διαπραξάμενοι ταῦτα. ἰστέον ὅτι τὸ αἰτήσασθαί τι παρὰ τοῖς ἄρχουσι, διαπράξασθαι λέγεται. καὶ ὁμοίως πάλιν τὸ τοὺς ἄρχοντας προστάξαι τοῖς ὑπηκόοις. Χρηματίσαντες. χρηματίσαι μέν ἐστι, τὸ πρᾶξαι. χρηματίσασθαι δέ, τὸ κερδαίνειν. καὶ σημείωσαι τὴν λέξιν. Ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη. διαγνώμη, διάγνωσις, καὶ διάκρισις. ἰδικὴ δὲ αὕτη ἡ λέξις. Μετὰ τὰ εὐβοϊκά. μεθ' ὃ ἔλαβον οἱ ἀθηναῖοι τὴν εὔβοιαν. Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι. ἀρχὴ τῆς πεντηκονταετίας. Ἐπειδὴ μῆδοι. θαυμάζεται τὸ χωρίον καὶ ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ συντομίᾳ. Καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. κατὰ τάξιν καὶ τοὺς ἀγῶνας τέθεικε, ναυσὶ καὶ πεζῷ. τὸ δὲ ὑπὸ ἑλλήνων, θαυμαστικόν. τάχα δὲ τοὺς μήδους τοσούτους ὄντας, ὑπὸ μικρᾶς χώρας αὐτοὺς ἀπελαθῆναι. Αὐτῶν. τῶν μήδων. Σηστὸν ἐπολιόρκουν. ὁ σηστός, ἡ πόλις. λέγεται καὶ ἀρσενικῶς, καὶ θηλυκῶς. Καὶ ἐπιχειμάσαντες. διαχειμάσαντες, διαβιβάσαντες. Ἐκλιπόντων. ἤγουν ἀφανισθέντων. Ἐκ τῆς χώρας. τουτέστιν, ἐκ τροιζῆνος, ἐκ σαλαμῖνος. Καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν. ἢ τὴν κινητὴν περιουσίαν. Καὶ τὴν πόλιν. διαστολὴν πόλεως, καὶ τειχῶν ἐποιήσατο. καὶ ἔοικε κυριωτέραν τῆς πόλεως τὴν λέξιν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν λαμβάνειν. ἀτείχιστον γὰρ ᾤκουν οἱ λακεδαιμόνιοι τὴν πόλιν. Καὶ οἰκίαι. αἱ τῶν οἰκιῶν. ὅμηρος, οἱ δὲ δύο σκόπελοι. Ξυνειστήκει. περίβολος δηλονότι. Μετὰ σφῶν. τῶν ἀθηναίων. Τὸ μὲν βουλόμενον. τὸ μὲν βουλόμενον, καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες. οὐκ ἐπὶ ἁπλῶς τὴν γνώμην οὐ δηλοῦντες, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης τὸ βουλόμενον. ἐν φίλοις γὰρ μόνον ἡ γνώμη φανεροῦται, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ τὸ ὑπονοούμενον ἀποκρύπτεται, δηλοῖ δὲ τὸ ὑπόπτου, τὸ κρυπτὸν τῆς αὐτῶν πολιτείας σημαίνει.

ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι, τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἢν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, διαπραξάμενοι ταῦτα. καὶ οἱ ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυιῶν, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὰ εὐβοϊκά. ἐψηφίσαντο δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ηὐξήθησαν. ἐπειδὴ μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς εὐρώπης νικηθέντες καὶ ναυσὶ, καὶ πεζῷ ὑπὸ ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν, ἐς μυκάλην διεφθάρησαν, λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν μυκάλῃ ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ πελοποννήσου ξυμμάχους. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ ἰωνίας, καὶ ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως, ὑπομείναντες, σηστὸν ἐπολιόρκουν, μήδων ἐχόντων. καὶ ἐπιχειμάσαντες, εἷλον αὐτὴν, ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπέπλευσαν ἐξ ἑλλησπόντου, ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. ἀθηναίων δὲ τὸ κοινὸν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς ὅθεν ὑπεξέθεντο, παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν. καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τείχη. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἱστήκει. καὶ οἰκίαι, αἱ μὲν πολλαὶ, ἐπεπτώκεσαν. ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν, οἱ δυνατοὶ τῶν περσῶν. λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον, ἦλθον ἐς πρεσβείαν. τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν ὁρῶντες μήτ' ἐκείνους, μήτ' ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα. τὸ δὲ πλέον τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων, καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην, ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω πελοποννήσου μᾶλλον ὅσοις ξυνειστήκει ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους. τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς ἀθηναίους. ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου εἰ αὖθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθεν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν θηβῶν ὁρμᾶσθαι, τήν τε πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι. οἱ δ' ἀθηναῖοι, θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν. ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ θεμιστοκλῆς ἐς τὴν λακεδαίμονα. ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρέσβεις, μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου, ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος ἄρωσιν, ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους. τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου, μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ὠφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν τὰ ἄλλα, ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι, ᾤχετο. καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ προυφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων, ὅτι οὐκ

Καὶ ἀφορμήν. οἷον, ἐξ ἧς ὁρμώμενός τις, σώζεται. Ἀλλ' ἐπισχεῖν. κωλῦσαι. Τειχίζειν δὲ πάντας. εἰς τὴν ἀνάκτισιν τοῦ τείχους συνέρχεσθαι. Τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεί. τὸ πάντας, αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας. τὸ δὲ πανδημεί, μηδενὸς ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπολειπομένου. Ἐς τὸ ἔργον. εἰς τὴν κτίσιν. Πάντα. τὰ οἰκοδομήματα. Καὶ προυφασίζετο. αἰτίας προέτεινεν.

Ἐπέρχεται. ἐπέρχεται ὁ ξένος· παρέρχεται ὁ πολίτης. Αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι. οὐκ ἀκριβὴς ἡ παραγραφή. αὐτοὺς γὰρ, οὐ τοὺς περὶ τῶν ἀθηναίων λέγει. καὶ παρελθόντες, ἔλεγον μή τι ἔτι οὖν τὸ μὲν παρελθεῖν, δ' αὐτίκα δηλοῖ. τὸ δὲ ἐπελθεῖν, τὸ ἀναβαλλόμενον κατ' ἀρχὰς χρόνον τοῦτο διαπράξασθαι. Παράγεσθαι. ἀπατᾶσθαι. Σκεψάμενοι. ἰδόντες τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. Ὡς ἥκιστα. τὸ ὡς, ἀντὶ τοῦ ὄντως. Αὐτοὶ πάλιν. οἱ περὶ τὸν θεμιστοκλέα. Καὶ ἀριστείδης. ὁ λεγόμενος δίκαιος. Ἀγγέλλοντες. τῷ θεμιστοκλεῖ δηλονότι. Οὐκέτι ἀφῶσι. τὸ ἑξῆς, μὴ οὐκέτι αὐτοὺς ἀφῶσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν.

ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὔσης αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι, προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν, καὶ θαυμάζειν, ὡς οὔπω πάρεισιν. οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο διὰ φιλίαν αὐτοῦ. τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεταί τε, καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκεῖνος, κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας, οἵτινες χρηστοὶ, καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν, καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἧκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέους, καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ λακεδαιμόνιοι σφᾶς ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. οἵ τε οὖν ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν, τοῖς λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σῴζειν τοὺς ἐνοικοῦντας. εἰ δέ τι βούλονται λακεδαιμόνιοι, ἢ οἱ ξύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν ἰέναι, τά τε σφίσιν αὐτοῖς ξύμφορα, καὶ τὰ κοινά. τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι. καὶ ὅσα αὖ μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις, καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς ὁμοῖόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες, ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς ἀθηναίοις. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο. ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν, τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον. τῆς μέντοι βουλήσεως ἁμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο. οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου ἀνεπικλήτως. τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστιν, ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι, παντοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἔστιν ᾗ, ἀλλ' ὡς ἕκαστοί ποτε προσέφερον. πολλαί τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων, καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως. καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινοῦντες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν. ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν ἀθηναίοις ἦρξε, νομίζων τό, τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς

Τοὺς πρέσβεις. τῶν λακεδαιμονίων. Ἐνταῦθα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. Φανερῶς εἶπε. τὸ σχῆμα πλάγιον. δυνατὸν γὰρ καὶ ὡς ἀπὸ θεμιστοκλέους, καὶ ὡς ἀπὸ θουκυδίδου ταῦτα λέγεσθαι. καὶ καλῶς καὶ τοῦτο παραγέγραπται. αὕτη γὰρ τοῦ θεμιστοκλέους ἐστὶν ἡ φωνή. λέγει γὰρ οὕτως, καὶ θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν, τοῖς λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπε. Πρεσβεύεσθαι. πρέσβεις πέμπειν. Παρὰ σφᾶς. ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. Ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τὰ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἔμφρονές εἰσι. Μετ' ἐκείνων. ἤγουν τῶν λακεδαιμονίων. Φανῆναι. κατὰ κοινοῦ τὸ ἐδόκει. Τεῖχος ἔχειν. κατὰ κοινοῦ τὸ ἔφασαν. Οὐ γὰρ οἷόν τε εἶναι. εἰ μὴ ἔχωμεν φησὶ τεῖχος, ὡς οἱ ἄλλοι, μέλλομεν οὐδὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν ἐν τοῖς πολεμίοις. ἴσως γὰρ πολεμίων ἐλθόντων, ἡμεῖς μὲν δόξῃ μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ σπένδεσθαι, ὡς μὴ ἔχουσι τεῖχος, τοῖς δὲ ἄλλοις πολεμίοις. οὐ γὰρ ἐνδέχεται δὲ μὴ ὄντα ἴσον τῶν ἄλλων θαρσῆσαι κατ' ἐκείνους, καὶ ὅμοιόν τι ἀποφήνασθαι. Ὁμοιόν τι, ἢ ἴσον. ἵνα ἐπὶ πάντων σώζηται ἴσον. Ἀτειχίστους. ἀπὸ ἀτειχίστου πόλεως. Ἐπὶ κωλύμῃ. κωλύσει. ἰδία γὰρ ἡ λέξις Θουκυδίδου. Τῷ κοινῷ. ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. Ἐπρεσβεύσαντο. πρέσβεις ἔπεμψαν. Μάλιστα. ὑπερβαλλόντως. Ἀνεπικλήτως. ἀκατηγορήτως. μηδὲν ἐγκληθέντες. Τῷ τρόπῳ. τῇ μηχανῇ. Καὶ οὐ ξυνειργασμένων. οὐ ξυνθέντων, καὶ ἰσοθέντων. Ἔστιν ᾗ. κατά τινας τόπους. Ἀπὸ σημάτων. ἀπὸ βάσεων ἀνδριάντων. Καὶ λίθοι εἰργασμένοι. οἷον, γεγλυμμένοι, τύπους τινάς, καὶ πρόσωπα ἔχοντες. λελαξευμένοι. Ἐγκατελέγησαν. ἐγκατῳκοδομήθησαν. ὅμηρος. αἱμασιὰς λέγων. Μείζων γὰρ ὁ περίβολος. τοῦ προτέρου δηλονότι μείζων. Ὁμοίως κινοῦντες. ὁμοίως, καὶ κοινά, καὶ ἱερὰ δηλονότι. Ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ. ἀρξάμενος ἦν τοῦ ἔργου αὐτός. Ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς. τοῦ θεμιστοκλέους. Ἧς κατ' ἐνιαυτόν. κατά τινα ἐνιαυτὸν ἡγεμὼν ἐγένετο. πρὸ δὲ τῶν μηδικῶν ἦρξε θεμιστοκλῆς ἐνιαυτὸν ἕνα.

Αὐτοφυεῖς.

Αὐτοφυεῖς. ἤγουν οὐ χειροποιήτοις. Καὶ αὐτοὺς ναυτικούς. τοὺς ἀθηναίους. Προφέρειν. ἀποδοῦναι. Ες τὸ κτήσασθαι δύναμιν. εἰς τὸ δυνατωτέρους γενέσθαι δύναμιν, ἤγουν θαλασσίαν. Ανθεκτέα ἐστί. πρῶτος εἶπε φησίν, ὅτι δεῖ πάσῃ δυνάμει ἀντέχεσθαι τῆς θαλάσσης. Εὐθὺς συγκατεσκεύαζεν. εὐθύς φησιν ἅμα τῷ συμβουλεῦσαι, ἤρξατο θαλασσοκρατίαν κατασκευάζειν. Οπερ νῦν ἔτι. τοῦ τείχους τοῦ ἐν πειραιᾷ, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστιν. Αλλήλαις. ἢ ὑπαντώσαις ἀλλήλαις, ἢ συνεζευγμέναις διὰ τὰ μεγέθη τῶν λίθων. Αλλὰ ξυνῳκοδομημένοι. συνδεδεμένοι. Καὶ ἐντομῇ. διὰ τῆς τομῆς. Εγγώνιοι. τετράγωνοι. Οὗ διενοεῖτο. οὗ τινος ὕψους διενοεῖτο. ῑ. τὸ τεῖχος. Εβούλετο γάρ. ὁ θεμιστοκλῆς. Αφιστάναι. ἀποτροπὴν ποιεῖν. Επιβουλάς. ἐπιθέσεις. Ολίγων. καὶ τῶν ἀχρειοτάτων. οἷον, γερόντων, καὶ παίδων. Προσέκειτο ἰδών. τὸν νοῦν προσεῖχε νοήσας. διὸ καὶ ναύμαχος ἐκαλεῖτο. Τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον. ἐπιστάμενος φησὶ τοὺς πέρσας ῥᾷον διὰ θαλάσσης, ἢ διὰ γῆς ἔρχεσθαι. Εὐπορωτέραν. πλέον δυναμένην. Τῆς ἄνω πόλεως. ῑ. δηλονότι. Καταβάντες ἐς αὐτόν. τῇ γνώμῃ δηλονότι θεμιστοκλέους. Ετειχίσθησαν. τῷ τείχει περιεφυλάχθησαν. Καὶ τἄλλα κατεσκευάζοντο. τὰ ἰδιωτικά, καὶ οἱ ναοὶ δηλονότι. Εὐθύς. μετὰ τὸ τειχισθῆναι. Μετὰ τὴν μήδων ἀναχώρησιν. μετὰ τὰ κατὰ μαρδόνιον. ταῦτα δὲ ἔδει εἰπεῖν μετὰ τὰ ἐν μυκάλῃ. ἀλλὰ διὰ μέσου τὴν τειχοποιίαν εἰπών, εἰκότως πάλιν ἐπανέρχεται ἐπὶ τὰ κατὰ παυσανίαν. Ες κύπρον. διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ὑπὸ βασιλέα. Κατεστρέψαντο. κατεχάλασαν. Ες βυζάντιον. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐστράτευσαν. Καὶ ἐξεπολιόρκησαν. πολιορκῆσαι, τὸ μόνον πόλει προσκαθεσθῆναι πολεμίους. ἐκπολιορκῆσαι, τὸ τελέως καταβαλεῖν τὴν πόλιν, καὶ εἰσελθεῖν. Καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ. τυραννικοῦ ὑπάρχοντος τοῦ παυσανίου. Κατὰ τὸ ξυγγενές. διὰ τὴν συγγένειαν. Επιτρέπειν. ἄδειαν διδόναι. Καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην. πρὸς αὐτοὺς εἶχον τὴν γνώμην. Τἄλλά τε. τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας. Η φαίνοιτο. ἀντὶ τοῦ ἐφαίνη. Μετεπέμποντο παυσανίαν. εἰς λακεδαιμονίαν δηλονότι. Τῶν ἀφικνουμένων. εἰς λακεδαίμονα ἐρχομένων. Η στρατηγία. τὸ ἤ, ἄλλοι σύνδεσμον. ἕτεροι δέ, ἄρθρον εἶπον. Καλεῖσθαί τε ἅμα. καλεῖσθαι εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. Παρ' ἀθηναίοις μετατάξασθαι. πρὸς ἀθηναίους μετελθεῖν. μετατεθεῖναι. Πλὴν τῶν ἀπὸ πελοποννήσου, οἱ γὰρ πελοποννήσιοι. ὑπήκουον τῶν λακεδαιμονίων. Εὐθύνθη. εὐθύνας δέδωκε, καὶ κατεδικάσθη, καὶ κατεγνώσθη. Τὰ δὲ μέγιστα. τὰ κοινά, ὅ ἐστι δημόσια. Μηδισμός. τὰ τῶν μήδων φρονῆσαι. Σαφέστατον. τοῦτο ὡς παρὰ τοῦ θουκυδίδου εἴρηται. οὐ γὰρ λέγει τοῖς λακεδαιμονίοις σαφέστατον εἶναι. ἢ γὰρ ἂν ἐτιμωρήσαντο αὐτόν, ὃ καὶ πεποιήκασιν ὕστερον μετὰ τὸν ἔλεγχον.

αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγενημένους, μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστί, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν πειραιᾶ. δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ, οὔτε χάλιξ, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνῳκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι, καὶ ἐντομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν, καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὗ διενοεῖτο. ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλάς. ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακήν. τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἰδών, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον, εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν, τόν τε πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἄνω πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς ἀθηναίοις παρῄνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντες ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσί, πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτειχίσθησαν, καὶ τἄλλα κατεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν μήδων ἀναχώρησιν. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου, ἐκ λακεδαίμονος στρατηγὸς τῶν ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσί, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος, καὶ ἐστράτευσαν ἐς κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο. καὶ ὕστερον ἐς βυζάντιον, μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε ἡγεμονίᾳ. ἤδη δὲ καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἵ τε ἄλλοι ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ Παυσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἤν που βιάζηται. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους, καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην, ὡς οὐ περιοψόμενοι. τἄλλά τε καταστησάμενοι ᾗ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Παυσανίαν, ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις, ἢ στρατηγία. ξυνέβει τε αὐτῷ καλεῖσθαί τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει παρ' ἀθηναίους μετατάξασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς λακεδαίμονα, τῶν μὲν ἰδίᾳ πρός τινα ἀδικημάτων εὐθύνθη. τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα μηδισμός. καὶ ἐδόκει σαφέστατον εἶναι.

Καὶ ἐκεῖνον μὲν. οὐκέτι ἐκπέμπουσι. λακεδαιμονίοις πρὸ τῆς ἐξετάσεως ἐδόκει τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι. μετὰ δὲ τὴν οὐκ ὀρθὴν ἐξέτασιν, ἔδοξε μὲν ἀπολελύσθαι, οὐ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑπονοίας. διὸ οὐδὲ ἐξεπέμφθη παρ᾽ αὐτῶν ἔτι. Ἐφίεσαν. παρεχώρουν οἱ περὶ τὸν Δόρκιν. Τὴν ἡγεμονίαν. ἡγεμονεύειν. Ἀπῆλθον. τὸ εἰς Λακεδαίμονα δηλονότι. Φοβούμενοι μὴ σφίσι. μὴ δῆλοι ὦσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακωνικῶν, γένωνται. Ἀπαλλαξείοντες. ἀπαλλακτικῶς ἔχοντες. τουτέστιν, ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι. Ἐξηγεῖσθαι. ἡγεμόνας εἶναι. Ἐν τῷ τότε παρόντι. ἐν ἐνεστῶτι χρόνῳ. Πρὸς τὸν βάρβαρον. κατὰ τοῦ βαρβάρου. Πρόσχημα. πρόφασις. Ὧν ἔπαθον. λείπει ὑπέρ, ἵν᾽ ᾖ ὑπὲρ ὧν. Καὶ ἑλληνοταμίαι. οἱ δεχόμενοι τοὺς φόρους συναγομένους ἀπὸ τῶν ἑλλήνων, καὶ φυλάσσοντες αὐτούς. ἐκαλοῦντο ἑλληνοταμίαι. Φόρος ταχθείς. φόρος ὠνομάσθη, καὶ ἐτάχθη ὑπὸ Ἀριστείδου τοῦ δικαίου ὁ πρῶτος. Ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν. ἵνα μὴ δόξωσιν οἱ ἀθηναῖοι εἰς ἴδιον κέρδος ἔχειν. Δῆλος. νῆσος μία τῶν Κυκλάδων. Ἡ φορά. ἡ δόσις. Καὶ ξύνοδοι. συνελάσεις. Ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων. ὕστερον γὰρ ὡς δούλων ἦρχον. Καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων. πάντα γὰρ κοινῇ συνηθροίζοντο ἐν ταῖς βουλαῖς. Τοσάδε ἐπῆλθον. τοσαῦτα διεπράξαντο, ὅσα κατιὼν, ἐρεῖ ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ.

καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα. Δόρκιν δὲ, καὶ ἄλλους τινὰς μετ᾽ αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν, οἷς οὐκέτι ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, ἀπῆλθον. καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐξιόντες, χείρους γίγνωνται, ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσανίᾳ ἐνεῖδον. ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους. παραλαβόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἑκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἃς ναῦς. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι ὧν ἔπαθον, δῃοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. καὶ ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον ἀθηναίοις κατέστη ἀρχή, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον. οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν δ᾽ ὁ πρῶτος φόρος ταχθείς, τετρακόσια τάλαντα, καὶ ἑξήκοντα. ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς, καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο. ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου, καὶ τοῦ μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε τὸν βάρβαρον αὐτοῖς, καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους νεωτερίζοντας, καὶ πελοποννησίων τοὺς αἰεὶ προστυγχάνοντας ἐν ἑκάστῳ. ἔγραψα δὲ αὐτά, καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν μηδικῶν ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν, ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά. τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε, καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν ἀθηναίων, ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη. Πρῶτον μὲν ἠιόνα τὴν ἐπὶ στρυμόνι, μήδων ἐχόντων, πολιορκίᾳ εἷλον. καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. ἔπειτα σκῦρον τὴν ἐν τῷ αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, καὶ ᾤκισαν αὐτοί. πρὸς δὲ καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων εὐβοέων, πόλεμος ἐγένετο. καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ᾽ ὁμολογίαν. ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι, μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκίᾳ παρεστήσαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἑκάστῃ ξυνέβη. αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέγισται, αἱ τῶν φόρων, καὶ νεῶν ἔκδειαι, καὶ λειποστράτιον, εἴ τῳ ἐγένετο. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν, οὐκ εἰωθόσιν, οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν, προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. ἦσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ ἀθηναῖοι,

Καὶ διαχειρίσει. διοικήσει. Μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου. ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. Τὸν βάρβαρον αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Νεωτερίζοντας. ἀφισταμένοις. Προστυγχάνοντας. ἐμποδίζοντας. Ἐν ἑκάστῳ. πολέμῳ, ἢ χωρίῳ, ἢ χρόνῳ. Καὶ τὴν ἐκβολήν. τὴν ἐκτροπήν. τοῖς πρὸ ἐμοῦ. ἱστοροῦσι.

Ἦν τὸ χωρίον. χωρίον τῆς ἱστορίας δηλονότι, ἤτοι τῆς πεντηκονταετίας, εἰάθη παρ᾽ ἐκείνοις. Ξυνετίθεσαν. συνέγραψαν. Ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά. τὰ τρωϊκά φησι, καὶ ἀμαζονικά, καὶ θρᾳκικά. Ἑλλάνικος. οὐχ ὅτι ἤδη ἐγεγράφει, ἀλλ᾽ ὅτι ὅμως γέγραπται, εἰ καὶ μὴ προείρηται. Κατέστη. ἐγένετο. Ἠιόνα. ὅτι δύο ἠιόνες εἰσὶν ἐν τῇ θρᾴκῃ. ἡ μὲν, λιμὴν τῆς ἀμφιπόλεως ἐστὶ, περὶ ἧς νῦν λέγει. ἡ δὲ ἄλλη, πόλις. λυκόφρων, τὸν μὲν γὰρ ἠιὼν στρυμόνος βισαλτία. Σκῦρον. μίαν τῶν κυκλάδων. Καὶ ᾤκισαν. ἀποίκους ἀποστείλαντες δηλονότι. Καὶ καρυστίοις αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Πόλεμος ἐγένετο. μόνοι γὰρ τῶν εὐβοέων, οὐχ ὑπήκουον ἀθηναίων, ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρὸς μόνους αὐτοὺς ἐπολέμησαν. Ἐπολέμησαν. οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. Παρεστήσαντο. ἐδούλωσαν. Παρὰ τὸ καθεστηκός. παρὰ τὸ νόμιμον, καὶ πρέπον. ἐλεύθεροι γὰρ ἦσαν οἱ ἕλληνες τότε. Ἑκάστῃ ξυνέβη. ἀπὸ κοινοῦ ἐδουλώθη. Ἔκδειαι. ἔκδεια, ἑκούσιον. ἔνδεια, ἀκούσιον ἄλλως. ἔκδειαι, οὐκ ἔνδειαι. τουτέστιν, ἀπολείψεις, ἀτέλειαι. Καὶ λιποστράτιον. λιποστράτιον, τὸ μὴ θέλειν στρατεύεσθαι. Ἀκριβῶς ἔπρασσον. ἀπῄτουν ἀνενδότως. Οὐκ εἰωθόσι. τοῖς ἕλλησιν.

Οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες. ὡς ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸν Παυσανίαν, ἀλλ' ὡς ἄρχοντες, δουλικῶς ἐχρῶντο τοῖς συμμάχοις. τὸ δὲ ἐν ἡδονῇ, ἀντὶ τοῦ ἱλαρότητι. Προσάγεσθαι. δουλοῦν. Τὴν ἀπόκνησιν. τὴν ἀναβολήν. τὴν αἰτίαν ἀποφορά, δι' ἣν τὸν ὄκνον τοῦ στρατεύεσθαι. Ἀπ' οἴκου ὦσιν. ἀποδημήσωσι τῆς πατρίδος.

Τὸ ἱκνούμενον. τὸ ἀρκοῦν εἰς περιποίησιν τῶν νεῶν. ἄλλως. τὸ ἱκνούμενον. τὸ φθάνον, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῳ τιμήματι τῆς νεὼς καταβάλλειν. Αὐτοὶ δέ. ἤγουν οἱ σύμμαχοι. Ἀπαράσκευοι. ἀδύνατοι. Καθίσαντο. ἐγένοντο. Ἀμφότερα. πεζομαχίαν, καὶ ναυμαχίαν. Διενεχθέντας. διαφορὰν σχόντας. Ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ. ἔλεγον γὰρ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι παραχωρεῖν τῶν ἐμπορίων, καὶ τῶν μετάλλων. καὶ οὐκ ἐβούλοντο.

οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾴδιόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους, ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι. διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν, οἱ πλείους αὐτῶν ἵνα μὴ ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης, ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν. αὐτοὶ δέ, ὁπότε ἀποσταῖεν, ἀπαράσκευοι, καὶ ἄπειροι ἐς τὸν πόλεμον καθίσαντο. ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία, καὶ ναυμαχία, Ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους. καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἐς διακοσίας. χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων, καὶ τοῦ μετάλλου, ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες, οἱ Ἀθηναῖοι, ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν. ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδούς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν, ἃς εἶχον Ἠδωνοί. προελθόντες δὲ τῆς Θρᾴκης ἐς μεσόγειαν, διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον. Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις, καὶ πολιορκούμενοι, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικήν. οἱ δέ, ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον. διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἵλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριᾶταί τε, καὶ Αἰθεεῖς, ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι, ᾗ καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ, πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις. Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι, ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι, καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τήν τε ἤπειρον, καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι. τοῖς δὲ, πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας, τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο. βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις, καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρόν, καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, μή τι ἢν παραμείνωσιν ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες, νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν

Ἀντιπέρας. παροξυτόνως. ὄνομα γάρ ἐστι θηλυκόν, γενικῆς πτώσεως, σύνθετον. Ἐπὶ Θάσον. Θάσος, νῆσος ἀντικρὺ τῆς Θρᾴκης. Ἃ ἐνέμοντο. Σημειῶσαι περὶ τῶν μετάλλων, ὅτι καὶ Θουκυδίδης ἐν Θάσῳ ταῦτα γιγνώσκει. τὴν ὅτι ἐν τῇ ἀντιπέρας λέγει. ταῦτα οἱ Θάσιοι ἐνέμοντο. Ἀπέβησαν. ναυτικῷ δηλονότι στρατῷ. Ἐπὶ δὲ Στρυμόνα. ποταμὸς Ἀμφιπόλεως. λέγει δὲ νῦν αὐτὴν τὴν πόλιν. Ὡς οἰκιοῦντες. οἰκειούμενοι. ἰδιοποιοῦντες. Ἀμφίπολιν. ἀμφίπολις εἴρηται, διὰ τὸ περιρρέεσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ.

Θάσιοι δὲ νικηθέντες. πάλιν τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκολουθῶν, μετίησιν ἐπὶ τοὺς Θασίους, μεταξὺ τάξας τὰ τῆς Ἀμφιπόλεως. Καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον.

τέως γὰρ φίλοι ἦσαν. Καὶ οἱ Εἵλωτες. Ἕλος, πόλις τῆς Λακωνικῆς, ἧς οἱ πολῖται ἐκαλοῦντο Εἵλωτες. οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ ἀεὶ διαφόρους εἶναι ἀλλήλοις, τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκάλουν Εἵλωτας κατὰ ἀτιμίαν, καὶ ὕβριν. Ἐν Ἰθώμῃ. ἡ Ἰθώμη, τῆς Μεσσηνιακῆς μοίρας ἦν. ἁλούσης οὖν τῆς Μεσσήνης, ὅσοι τῶν πέριξ ἀπέστησαν, ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν, ὡς ἐχθραίνουσαν Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμόνιοι δέ. ἀρχὴ τῆς διαφορᾶς τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ Ἀθηναίων. Τοῖς δὲ πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας. ὁ δέ, ἀντὶ τοῦ γάρ.

Τούτου ἐνδεᾶ. τοῦ τειχομαχεῖν. Βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο. τῆς τέχνης δηλονότι. Καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, ὅτι οἱ μέν, Δωριεῖς, οἱ δέ, Ἴωνες.

Οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ. ἀλλ' ἐπὶ ὑποψίᾳ. μετὰ σπουδῆς γὰρ αὐτοὺς καλέσαντες, οὕτως ἁπλῶς ἀπέπεμψαν. Ἅμα ἀμφοτέροις. ἀθηναίοις, καὶ ἀργείοις. Ἀντέχειν. μάχεσθαι. Ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν. ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ἐξιέναι. ἰδίωμα δὲ τοῦτο θουκυδίδου. Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον. αἰτίαν λέγει τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτούς, δέκα ἔτη τρίψαντας ἐν τῷ πολέμῳ. Ἰθωμήτα. ἀόριστον. Ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες. ἀντὶ τοῦ ἐκράτησαν. Προσεχώρησαν δέ. προσῆλθον. οὐκ ἐβούλοντο γὰρ αὐτοῖς βοηθεῖν οἱ λακεδαιμόνιοι. Περὶ γῆς ὅρων. ἐμάχοντο αὐτοῖς ἕνεκεν ὁρίων τῆς γῆς. Καὶ πηγάς. πηγαί, ἐμπόριον πλησίον μεγάρων. Καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. οἱ ἀθηναῖοι.

οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμφθέντες, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου, καὶ δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ μήδῳ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτούς, ἀργείοις τοῖς ἐκείνων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο. καὶ πρὸς θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη. οἱ δ' ἐν ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν ἐκ πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς. ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς λακεδαιμονίοις πυθικὸν πρὸ τοῦ, τὸν ἱκέτην τοῦ διὸς τοῦ ἰθωμήτα ἀφιέναι. ἐξῆλθον δὲ αὐτοί, καὶ παῖδες, καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ λακεδαιμονίων, ἐς ναύπακτον κατῴκισαν, ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες νεωστί, λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ καὶ μεγαρῆς ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς κορίνθιοι περὶ γῆς ὅρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ ἔσχον ἀθηναῖοι μέγαρα, καὶ πηγάς. καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν μεγαρεῦσι, τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς νίσαιαν καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ κορινθίοις μὲν οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς ἀθηναίους γενέσθαι. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμιτίχου λίβυς, βασιλεὺς λιβύων τῶν πρὸς αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ μαρείας τῆς ὑπὲρ φάρου πόλεως, ἀπέστησεν αἰγύπτου τὰ πλείω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου. καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, ἀθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δέ, ἔτυχον γὰρ ἐς κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἦλθον ἀπολιπόντες τὴν κύπρον, καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες, καὶ τῆς μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δὲ αὐτόθι περσῶν καὶ μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες. ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς ἁλιάς, πρὸς κορινθίους, καὶ ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο. καὶ ἐνίκων κορίνθιοι. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ πελοποννησίων ναυσί. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς αἰγινήτας ἀθηναίοις, μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίγνεται ἐπ' αἰγίνῃ μεγάλη ἀθηναίων, καὶ αἰγινητῶν. καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν, ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν, καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. ἔπειτα πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι αἰγινήταις, ἐς μὲν τὴν αἴγιναν, τριακοσίους ὁπλίτας πρότερον κορινθίων καὶ ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν. τὰ δὲ ἄκρα τῆς γερανείας κατέλαβον. καὶ ἐς τὴν μεγαρίδα κατέβησαν κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς μεγαρεῦσιν, ἔν τε αἰγίνῃ, ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς, καὶ ἐν αἰγύπτῳ. ἢν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν. τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων, οἵ τε πρεσβύτατοι, καὶ οἱ νεώτατοι, ἀφικνοῦνται ἐς τὰ μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι, ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον, ἀπελθόντων τῶν κορινθίων, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δὲ κορίνθιοι κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων,

Ἐς νίσαιαν. νίσαια, λιμὴν μεγάρων. Οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε. τοῦ τρόπου. Ὑπὲρ φάρου. φάρος, νῆσος μακρὰ πρὸ τῆς ἀλεξανδρείας. Ἀπέστησεν αἰγύπτου. ἐποίησεν ἀποστῆναι. Καὶ αὐτὸς ἄρχων, τῆς ἀποστάσεως δηλονότι. Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. ἐπεσπάσατο ἐς συμμαχίαν δηλονότι. Ἦλθον ἀπολιπόντες τὴν κύπρον. ἀπῆλθον εἰς συμμαχίαν τοῦ ἰνάρου. Καὶ τῆς μέμφιδος. φασὶ γὰρ ὅτι τρία τείχη εἶχεν ἡ μέμφις. τῶν δύο ληφθέντων, πρὸς τὸ τρίτον ἡ μάχη ἐγίγνετο. λευκὸν δὲ ἐκαλεῖτο, ὡς τῶν ἄλλων μὲν ἀπὸ πλίνθων ἐσκευασμένων, ἐκείνου δὲ ἀπὸ λίθων. Αὐτόθι. ἐν τῷ λευκῷ τείχει. Οἱ μὴ ξυναποστάντες τοῦ ἰνάρου. Ἐς ἁλιάς. ἁλιαὶ ὀξυτόνως πόλις πελοποννήσου, τῆς τροιζηνίας τῆς ἀργολικῆς μοίρας. Πρὸς κορινθίους. διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ἐπιδαυρίων. Ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ. νῆσος αὕτη περὶ τὰ δυτικὰ τῆς πελοποννήσου. Πολέμου δὲ οὗτος διὰ τὰ ἀγάλματα τὰ πρὸ τῶν μηδικῶν ἤρξατο.

Ναυμαχία γίγνεται. αὕτη ναυμαχία μετὰ τὰ μηδικά. Λαβόντες αὐτῶν. τῶν αἰγινητῶν δηλονότι. Καὶ ἐπολιόρκουν. τὴν αἴγιναν δηλονότι. Τὰ δὲ ἄκρα. λείπει τὸ, ὕστερον δέ. Γερανείας. γερανεία, ἀκρωτήριον ἐπὶ τῆς μεγαρίδος, νεῦον εἰς τὴν μεσόγειαν, καὶ ἐπιμῆκες. καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος οὕτως ὀνομάζεται.

Ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Τροπαῖον ἔστησαν. διὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς κορινθίους. Κακιζόμενοι. ψεγόμενοι. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει. ὅτι νέοι ὄντες, ὑπὸ γερόντων ἡττήθησαν.

Καὶ

Καὶ παρασκευασάμενοι. ὀπλισθέντες. Ανθίστασαν τροπαῖον. ἐναντίον τρόπαιον ἔστησαν. Εκβοήσαντες. μετὰ βοῆς ἐξελθόντες. Καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες. συμπεσόντες εἰς μάχην. Οἱ δὲ, νικώμενοι. οἱ κορίνθιοι. Καί τι αὐτῶν. τῶν κορινθίων. Προσβιασθέν. μετὰ βίας ἀπελασθέν. Εσέπεσεν ἔς του. τὸ ἑξῆς, εἴς τινος χωρίου ἰδιώτου, οὐχὶ δὲ δημόσιον χωρίον, ἀλλ᾽ ἰδιωτικὸν, περικλεῖον τοὺς ἐμβαίνοντας.

Καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. τοῖς ἐμβᾶσι διὰ τοῦ ἄλλου μέρους δηλονότι. Οἱ δὲ ἀθηναῖοι γνόντες. καθὸ μέρος εἰσῆλθον. Εἴργον τοῖς ὁπλίταις. ἐκώλυον ἐξελθεῖν. Τὸ δὲ πλῆθος. τὸ σωθὲν τῶν κορινθίων. Τό, τε φαληρόνδε, καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ. ἕως τοῦ φαληρικοῦ, καὶ ἕως τοῦ πειραιῶς.

καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέρας ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες, ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ, ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐκβοηθήσαντες ἐκ τῶν μεγάρων, τούς τε τὸ τροπαῖον ἱστάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες, ἐκράτησαν. οἱ δὲ, νικώμενοι, ὑπεχώρουν. καί τι αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον προσβιασθὲν, καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ, ἐσέπεσεν ἔς του χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον, καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι γνόντες, κατὰ πρόσωπον τε εἶργον τοῖς ὁπλίταις. καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς, κατέλευσαν πάντας τοὺς ἐσελθόντας. καὶ πάθος μέγα τοῦτο τοῖς κορινθίοις ἐγένετο. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ᾽ οἴκου. ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν, τό, τε φαληρόνδε, καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ. καὶ φωκέων στρατευσάντων ἐς δωριᾶς, τὴν λακεδαιμονίων μητρόπολιν, βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν, καὶ ἑλόντων ἓν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ λακεδαιμόνιοι Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι ἡγουμένου, ἐβοήθησαν τοῖς δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις, καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις. καὶ τοὺς φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοὺς διὰ τοῦ κρισσαίου κόλπου εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες, ἔμελλον κωλύσειν. διὰ δὲ τῆς γερανείας οὐκ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἀθηναίων ἐχόντων μέγαρα, καὶ πηγὰς, πορεύεσθαι. δύσοδός τε γὰρ ἡ γεράνεια, καὶ ἐφρουρεῖτο ἀεὶ ὑπὸ ἀθηναίων. καὶ τότε ᾐσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε δ᾽ αὐτοῖς ἐν βοιωτοῖς περιμείνασι, σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν, καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα. ἐβοήθησαν δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι πανδημεὶ, καὶ ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὡς ἕκαστοι. ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι, καὶ μύριοι. νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν, ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. καί τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως ὑποψία. ἦλθον δὲ καὶ θεσσαλῶν ἱππεῖς τοῖς ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, οἳ μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς λακεδαιμονίους. γενομένης δὲ μάχης ἐν τανάγρᾳ τῆς βοιωτίας, ἐνίκων λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι. καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. καὶ λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς τὴν μεγαρίδα ἐλθόντες, καὶ δενδροτομήσαντες, πάλιν ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου διὰ γερανείας, καὶ ἰσθμοῦ. ἀθηναῖοι δὲ δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν μάχην, ἐστράτευσαν ἐς βοιωτοὺς, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχῃ ἐν οἰνοφύτοις τοὺς βοιωτοὺς νικήσαντες τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς βοιωτίας, καὶ φωκίδος. καὶ ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον. καὶ λοκρῶν τῶν ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον. τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπετέλεσαν. ὡμολόγησαν δὲ καὶ οἱ αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες. φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. καὶ πελοπόννησον περιέπλευσαν ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ τὸ νεώριον τῶν λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν. καὶ χαλκίδα κορινθίων πόλιν εἷλον. καὶ σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν. οἱ δ᾽ ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπέμενον. καὶ αὐτοῖς

Ες δωριᾶς. δωριᾶς ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ δωριέας. Βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν, αὗται αἱ τρεῖς πόλεις, περὶ τὸν παρνασσόν εἰσι. Καὶ ἑλόντων. τῶν φωκέων.

Καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτούς. τὸ ἑξῆς, καὶ αὐτοὺς εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι κατὰ θάλασσαν τοὺς λακεδαιμονίους, ἔμελλον οἱ ἀθηναῖοι ναυσὶ κωλύσειν.

Οὐκ ἀσφαλές. οὐκ ἀκίνδυνον.

Εφαίνετο αὐτοῖς. ἀπὸ κοινοῦ τὸ περαιοῦσθαι. Δύσοδός τε γάρ. δυσπόρευτος.

Σκέψασθαι. βουλεύσασθαι. Καὶ ἄνδρες τῶν ἀθηναίων. προδόται δηλονότι.

Δῆμόν τε καταπαύσειν. τὴν δημοκρατίαν. Εβοήθησαν δὲ ἐπ᾽ αὐτούς. ἔδραμον μετὰ βοῆς κατ᾽ αὐτῶν. Νομίσαντες δέ. νομίσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἀπορεῖν τοὺς λάκωνας. Υποψία ἦν τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ὑποψίαν εἶχον, ὅτι τὴν δημοκρατίαν βουλόμενοί τινες καταλῦσαι.

Οἳ μετέστησαν. μετετάξαντο. τοιοῦτοι γὰρ οἱ θεσσαλοὶ εὐχερεῖς τὸν τρόπον. Εν τῷ ἔργῳ. ἐν τῷ πολέμῳ. Ες τὴν μεγαρίδα. γῆν δηλονότι. Δευτέρᾳ, καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ. ἤγουν παρελθουσῶν ἡμερῶν ἑξήκοντα δύο. Μετὰ τὴν μάχην. τὴν ἐν ταναγρᾳ. Ες οἰνοφύτοις. τὰ οἰνόφυτα, χωρίον τῆς βοιωτίας.

Περιεῖλον. καθεῖλον. Ες τὸν ἔπειτα χρόνον. δίδοσθαι δηλονότι. Καὶ πελοπόννησον. ἐπὶ βλάβῃ τῆς πελοποννήσου. Καὶ χαλκίδα. χαλκὶς, θρᾴκης. χαλκὶς, εὐβοίας. χαλκὶς, σικελίας. χαλκὶς, ἀκαρνανίας, ἣν νῦν λέγει.

Πολλαὶ ἰδέαι πολέμων. διάφοροι πόλεμοι. οἷον, ναυμαχίαι, καὶ πεζομαχίαι, καὶ νῖκαι, καὶ ἧτται. Καὶ βασιλεὺς. ὁ ἀρταξέρξης. Αὐτῷ οὐ προυχώρει. τὰ κατὰ σκοπὸν οὐκ ἐγίνετο. Καὶ τὰ χρήματα ἄλλως. μάτην. Ἄνδρα πέρσην. ἀεὶ ὡς τίμιον λαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦ πέρσου. Τούς τ' αἰγυπτίους. τοὺς ἀποστάντας, καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν ἀθηναίους. Ες προσωπίτιδα. προσωπίτις ἐκαλεῖτο, ἡ νῦν νικίου νῆσος δὲ οὖσά τι, ἢ πειρωθὴ ὑπὸ μεγαβάζου. Κατέκλεισε. τοὺς ἀθηναίους. Πεζῇ. διὰ πεζομαχίας. Τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη. ἤγουν οἱ ἕλληνες οἱ ἐν αἰγύπτῳ ἓξ ἔτη πολεμήσαντες κατὰ τὴν αἴγυπτον. Ος τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου. ἤγουν τὴν ἀπόστασιν ἐποίησε τῆς αἰγύπτου. Εσχον. ἐλλιμένισαν. Τὸ μενδήσιον. τὴν νῦν καλουμένην θμουΐν. Κέρας. κέρας καλεῖ τοῦ νείλου τὸ στόμα, καὶ τὴν ἐκβολήν. ἑπτὰ γὰρ ἔχει στόματα ὁ νεῖλος. Αἱ δ' ἐλάσσους. αἱ περισωθεῖσαι, ὀλίγαι οὖσαι, ἔφυγον. Κατὰ γῆν. ἡ γὰρ ὅπη ἔχει ῥύσαιντο αὐτούς. Τῆς θεσσαλίας. μέρος. Ἐπὶ φάρσαλον. ἀφ' ἧς ἐξέπεσεν ὀρέστης. Ἐκράτουν ὅσα, ἀντὶ τοῦ ὅσον. Προυχώρει αὐτοῖς οὐδέν. οὐ κατὰ τὸν σκοπὸν αὐτοῖς ἐγίνετο. Παραλαβόντες ἀχαιούς. εἰς συμμαχίαν δηλονότι. Πέραν. εἰς τὸ πέραν ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ. Διαλιπόντων. παραδραμόντων. Σπονδαὶ γίγνονται πελοποννησίοις. οὔπω γεγόνασιν αἱ τριακοντούτεις. Εσχον ἐπέσχον. Εἰς αἴγυπτον. χαιρώνειαν. καὶ κορώνην. Κίτιον ἐπολιόρκουν. κίτιον, πόλις κύπρου. ὅθεν ἦν ζήνων ὁ κιτιεὺς, ὁ φιλόσοφος. κίμωνος δὲ ἀποθανόντος. αὐτομάτῳ θανάτῳ. Τὸν ἱερὸν καλούμενον. ἱερὸς ἐκλήθη, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἐν δελφοῖς ἱεροῦ ἐγένετο. τοῦ ἐν δελφοῖς. ὅτι ἐκεῖ δύο πόλεις ἦσαν δελφικαί. ὧν μία ἦν οἱ δελφοί. δελφοὶ δὲ ὁμωνύμως ἡ πόλις, καὶ οἱ ἄνδρες,

πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς αἰγύπτου οἱ ἀθηναῖοι. καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς λακεδαίμονα Μεγάβαζον, ἄνδρα πέρσην, χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν πελοποννησίων, καὶ ἀπ' αἰγύπτου ἀπαγάγοι ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτῷ οὐ προυχώρει, καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀνηλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν ἀσίαν ἀνεκομίσθη. Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει ἄνδρα πέρσην μετὰ στρατιᾶς πολλῆς, ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν, τούς τ' αἰγυπτίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε. καὶ ἐκ τῆς μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς ἕλληνας, καὶ τέλος, ἐς προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλῃσε, καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν, καὶ μῆνας ἕξ, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον, καὶ διαβὰς, εἷλε τὴν νῆσον πεζῇ. οὕτω μὲν τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη ἓξ ἔτη πολεμήσαντα. καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς λιβύης, ἐς κυρήνην διεσώθησαν. οἱ δὲ πλεῖστοι, ἀπώλοντο. αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλέως ἐγένετο, πλὴν Αμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν. καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι. Ινάρως δὲ ὁ λιβύων βασιλεὺς, ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθεὶς, ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος, πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι ἐς αἴγυπτον, ἔσχον κατὰ τὸ μενδήσιον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν. καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης φοινίκων ναυτικὸν, διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν. αἱ δ' ἐλάσσους, διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατιὰν ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς αἴγυπτον, οὕτως ἐτελεύτησεν. ἐκ δὲ θεσσαλίας, Ορέστης ὁ Εχεκρατίδου υἱὸς τοῦ θεσσαλῶν βασιλέως, φεύγων, ἔπεισεν ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν. καὶ παραλαβόντες τοὺς βοιωτοὺς, καὶ φωκέας ὄντας ξυμμάχους οἱ ἀθηναῖοι, ἐστράτευσαν τῆς θεσσαλίας ἐπὶ φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν, ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων. οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν θεσσαλῶν εἶργον. τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἷλον. οὐδ' ἄλλο προυχώρει αὐτοῖς οὐδὲν, ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ορέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον, χίλιοι ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν πηγαῖς ἐπιβάντες, εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς πηγὰς, παρέπλευσαν ἐς σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ ἀποβάντες σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας, μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες πέραν τῆς ἀκαρνανίας ἐς οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν. οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν, σπονδαὶ γίγνονται πελοποννησίοις καὶ ἀθηναίοις πεντέτεις. καὶ ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου ἔσχον οἱ ἀθηναῖοι. ἐς δὲ κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες ἐς αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Αμυρταίου μεταπέμποντος τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. αἱ δὲ ἄλλαι, κίτιον ἐπολιόρκουν. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ κιτίου. καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ σαλαμῖνος τῆς ἐν κύπρῳ, φοίνιξι, καὶ κυπρίοις, καὶ κίλιξιν ἐναυμάχησαν, καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα. καὶ νικήσαντες ἀμφότερα, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ αἱ ἐξ αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν. καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον ἀθηναῖοι,

ὡς καὶ λεοντῖνοι. Ἀποχωρησάντων, ὑποστρεψάντων τῶν λακεδαιμονίων εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα. Παρεδοσαν φωκεῦσι. τινὲς γὰρ τῶν βοιωτῶν μὴ θέλοντες ὑπακούειν τοῖς ἀθηναίοις, κατέλαβον ταῦτα ταχέως. Ὀρχομενόν, καὶ χαιρώνειαν. ὀρχομενὸς θηλυκῶς παρὰ Θουκυδίδῃ. ὀρχομενὸς ἀρσενικῶς παρὰ δημοσθένει. Πορθουμένοις δὲ αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Ἐν κορωνείᾳ. κορωνία πόλις βοιωτίας. Καὶ λοκροὶ μετ' αὐτῶν. οἱ ὀπούντιοι λοκροί. Τῆς αὐτῆς γνώμης. τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Καὶ μάχῃ κρατήσαντες. οἱ φυγάδες.

Ἐφ' ᾧ. τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. τοὺς αἰχμαλώτους. Στρατιᾷ. ἀθηναίων. σὺν στρατιᾷ. Ἠγγέλθη αὐτῷ. τῷ περικλεῖ δηλονότι. παράσημον τὸ σχῆμα ἐστί. διαβεβηκότος, ἠγγέλθη αὐτῷ. ἀνακολουθία γάρ.

ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες, καὶ κρατήσαντες παρέδοσαν φωκεῦσι, καὶ χρόνου ἐγγενομένου, μετὰ ταῦτα ἀθηναῖοι βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων ὀρχομενόν, καὶ χαιρώνειαν, καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία τῆς βοιωτίας, ἐστράτευσαν, ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ χαιρώνειαν ἑλόντες, καὶ ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρουν, φυλακὴν καταστήσαντες. πορθουμένοις δὲ αὐτοῖς ἐν κορωνείᾳ, ἐπιτίθενται οἵ τε ἐκ τῆς ὀρχομενοῦ φυγάδες βοιωτῶν, καὶ λοκροὶ μετ' αὐτῶν καὶ εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. καὶ μάχῃ κρατήσαντες, τοὺς μὲν, διέφθειραν τῶν ἀθηναίων. τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. καὶ τὴν βοιωτίαν ἐξέλιπον ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι, ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες βοιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον, εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ ἀθηναίων. καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι μέγαρα ἀφέστηκε, καὶ πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβάλλειν ἐς τὴν ἀττικήν, καὶ οἱ φρουροὶ ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγαγόμενοι δὲ κορινθίους, καὶ σικυωνίους, καὶ ἐπιδαυρίους, ἀπέστησαν οἱ μεγαρεῖς. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς εὐβοίας. καὶ μετὰ τοῦτο, οἱ πελοποννήσιοι τῆς ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα, καὶ θρίωζε ἐσβαλόντες, ἐδῄωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως λακεδαιμονίων ἡγουμένου, καὶ τὸ πλέον οὐκέτι προελθόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ ἀθηναῖοι πάλιν ἐς εὔβοιαν διαβάντες, Περικλέους στρατηγοῦντος, κατεστρέψαντο πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο ἑστιαίας δὲ ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ εὐβοίας, οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες νίσαιαν, καὶ ἀχαΐαν, καὶ πηγάς, καὶ τροιζῆνα. ταῦτα γὰρ εἶχον ἀθηναῖοι πελοποννησίων. ἕκτῳ δὲ ἔτει σαμίοις, καὶ μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ πριήνης. καὶ οἱ μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' ἀθηναίους ἐλθόντες, κατεβόων τῶν σαμίων. ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν ἀθηναῖοι ἐς σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα, δημοκρατίαν κατέστησαν καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν σαμίων πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας. καὶ κατέθεντο ἐς λῆμνον. καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες, ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ σαμίων, ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον, ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις, καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε συλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν σάμον. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων. ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ λήμνου τοὺς αὐτῶν, ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν, ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ. ἐπί τε μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ βυζάντιοι. ἀθηναῖοι δὲ ὡς ᾔσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα ἐπὶ σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν, οὐκ ἐχρήσαντο. ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν, ἐπὶ καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δὲ ἐπὶ χίου, καὶ λέσβου, περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν. τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐναυμάχησαν

Ἀφέστηκε. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Καὶ θρίωζε εἰσβαλόντες. εἰς τὸ θριάσιον πεδίον, ὡς ἀθήναζε. Ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. μετὰ δ' ὑποτάξαι τὰ μέγαρα. Ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο. ἀτάραχον. εἰρηνικὴν ἐποίησαν. Ἑστιαίας. ἑστιαία, πόλις εὐβοίας, ἥτις νῦν ὠρεὸς καλεῖται. Καὶ τοὺς ξυμμάχους. τῶν λακεδαιμονίων. Περὶ πριήνης. πολίσμιον γὰρ ἦν τῆς μιλήτου. καὶ ἐζήτουν αὐτὸ ἔχειν οἱ μιλήσιοι. Ξυνεπελαμβάνοντο. ἐβοήθουν τοῖς μιλησίοις. Νεωτερίσαι βουλόμενοι. θέλοντες καινοτομῆσαι, τὴν πολιτείαν δημοκρατίαν ποιήσαντες. Καὶ κατέθεντο εἰς λῆμνον. ἡ γὰρ λῆμνος ὑπήκοος ἦν τῶν ἀθηναίων. Καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες. εἰς τὴν σάμον. Οἳ οὐχ ὑπέμειναν. τὴν δημοκρατίαν. Ξυνθέμενοι. συμφωνήσαντες τοῖς μὴ θέλουσι δημοκρατεῖν. Τοῖς δυνατωτάτοις. τῶν σαμίων δηλονότι. Ὃς εἶχε σάρδεις. σάρδις μὲν ἐπὶ τῆς πόλεως. σάρδεις δὲ οἱ πολῖται. Διέβησαν ὑπὸ νύκτα. ἤγουν λαθόντες, νυκτὸς εἰσῆλθον. Τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν. τῶν σαμίων. Τῶν πλείστων. δημοτῶν. Ἀπέστησαν. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Παρεσκευάζοντο στρατεύειν. μετ' αὐτούς. Ἐπὶ σάμου. ἀττικῶς δ' ἐπὶ σάμον. Οὐκ ἐχρήσαντο κατὰ τῆς σάμου. Φοινισσῶν νεῶν. ἤκουον γὰρ ὅτι φοίνικες κατ' αὐτῶν ἔρχονται.

Πρὸς τραγίᾳ. αὕτη κεῖται πλησίον σάμου. Ὧν ἦσαν. τῶν σαμίων. Στρατιώτιδες. στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας πεζομαχεῖν. ἃς καὶ ἱππαγωγοὺς καλεῖ. Αὐτοῖς ἐβοήθησαν. τοῖς ἀθηναίοις. Τρισὶ τείχεσι. τουτέστι, τρισὶ τάγμασιν. Ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν. τῶν πολιορκουσῶν τὴν σάμον. τῶν εἰς ἐπίθεσιν οὐσῶν. Ἐπ᾽ αὐτοὺς πλέουσι. κατ᾽ αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. Στησαγόρας. ὅστις Στησαγόρας σάμιος ἦν.

Προφυλακίδας. τὰς πρὸ τῶν ἄλλων ὁρμούσας. Πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν. οἷον, τειχήρεις ἐγένοντο. Αἱ μετὰ θουκυδίδου. ἕτερός τις θουκυδίδης, οὐχ ὁ συγγραφεύς. Κατὰ χρόνους. οὐδὲ γὰρ ἀθρόον ἀθρόον ἐκτῖσαι τὸ πᾶν.

πρὸς τραγίᾳ τῇ νήσῳ, σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες. ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ μιλήτου πλέουσαι. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα, καὶ χίων, καὶ λεσβίων πέντε, καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν γῆν, καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα. Περικλῆς δὲ λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ τάχος ἐπὶ καύνου, καὶ καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι φοίνισσαι νῆες ἐπ᾽ αὐτοὺς πλέουσιν. ᾤχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς σάμου πέντε ναυσὶ Στησαγόρας, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς φοινίσσας. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι, ἀφάρκτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τάς τε προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν. καὶ ναυμαχοῦντες, τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσσαρεσκαίδεκα. καὶ ἐσεκομίσαντο, καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ Περικλέους πάλιν ταῖς ναυσί, κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν, τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου, καὶ Ἅγνωνος, καὶ Φορμίωνος νῆες. εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου, καὶ Ἀντικλέους. ἐκ δὲ χίου, καὶ λέσβου, τριάκοντα, καὶ ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ σάμιοι. ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν, ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνί, καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι. ξυνέβησαν δὲ καὶ βυζάντιοι ὥσπερ καὶ πρότερον, ὑπήκοοι εἶναι. μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τά τε κορκυραϊκά, καὶ τὰ ποτιδαιατικά, καὶ ὅσα πρόφασις μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ ἕλληνες, πρός τε ἀλλήλους, καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου, ἐν οἷς ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχύ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο. τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι, πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν ἀθηναίων σαφῶς ᾔρετο, καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. τότε δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ᾽ ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχύς, ἢν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδάς, καὶ τοὺς ἀθηναίους ἀδικεῖν. πέμψαντες δὲ ἐς δελφούς, ἐπηρώτων τὸν θεόν, εἰ πολεμοῦσιν, ἄμεινον ἔσται. ὁ δέ, ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι, νίκην ἔσεσθαι. καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος, καὶ ἄκλητος. αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμεῖν, καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἵ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι. καὶ οἱ κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἑκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι πόλεμον, δεδιότες περὶ τῇ ποτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῇ. παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε.

Καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ. τοῖς ἀθηναίοις. Ταξάμενοι, ὁρίσαντες. Ξυνέβησαν δέ. συνεφώνησαν. Καὶ πρότερον. ἦσαν δηλονότι. Οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον. τῶν τεσσαρεσκαιδεκαετεῖ τῶν σπονδῶν. Καὶ ὅσα πρόφασις. αἰτία. ἤγουν τὸ κυλώνειον ἄγος, καὶ τὸ ταιναρίου. τοῦδε τοῦ πολέμου. τοῦ πελοποννησιακοῦ, τοῦ προκειμένου. τῆς ξέρξου ἀναχωρήσεως. ἀναμεταξὺ δηλονότι. Ἐν οἷς ἀθηναῖοι. ἔτεσιν. Ἐγκρατεστέραν. ἰσχυροτέραν. Ἐχώρησαν δυνάμεως. ἐδυνήθησαν τὰ μεγάλα. Εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο. μὴ ἐξ ἀνάγκης κινηθεῖεν. Τὸ δέ τι. κατά τι. Οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο. ἤγουν οὐκ ἠνέχοντο οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἀλλ᾽ ἐπιχειρητέα. τοῦ συγγραφέως ἡ λέξις. ἔχρην γὰρ εἰπεῖν ἐπιχειρητέον. Διέγνωστο. διεψήφιστο. Κατὰ κράτος. τὸ ἑξῆς, κατὰ κράτος νίκην ἔσεσθαι. αἰνίττεται τὸν μέγαν λοιμόν.

Ἐπαγαγεῖν. ἤγουν κυρῶσαι. Ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας. ἀντὶ τοῦ, ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. Ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον. διὰ ψήφου ἐπικυρῶσαι. Δεδιότες. μὴ πρὸ τοῦ εἰσβαλεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀττικήν, διαφθαρῇ.

Οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι. οὐ ψηφίζονται. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας. οὐ χρή φησιν ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς πράγμασι τοὺς ἡγεμόνας προέχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς. Προσκοπεῖν. προτιμᾶν. Ἐκ πάντων. ἀντὶ τοῦ, ὑπὲρ πάντας. δ' ἐν ἄλλοις, ἐν προεδρίᾳ, καὶ τοῖς τοιούτοις. Ἡμῶν δὲ ὅσοι. τῶν παραθαλασσίων. Ἐνηλλάγησαν. ἀντὶ τοῦ, συνέμιξαν, καὶ ὡμολόγησαν. ἐναντίον δέ ἐστι τῷ διηλλάγησαν. διαλλαγῆναι γάρ ἐστι, τὸ δι' αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ παρακληθῆναι, καὶ φιλιωθῆναι αὐτῷ. ἐναλλαγῆναι δέ, τὸ ἀπὸ φιλίας εἰς φιλίαν ἄλλου μεταπηδῆσαί τινος, ἐχθροῦ ὄντος τῷ πρώτῳ φίλῳ. Φυλάξασθαι. τουτέστι, φοβηθῆναι. Ἐν πόρῳ. ἐν τῇ παράλῳ. πόρον καλεῖ τὰ ἐμπόρια. Ὅτι τοῖς κάτω. τοῖς παραλίοις. Τῶν ὡραίων. τῶν καρπῶν. Λεγομένων. παρ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ χρή. Προσδέχεσθαι. ἐλπίζειν. Πρόοιντο. ἀμελήσαιεν. Εὖ δὲ παρασχόν. ἀντὶ τοῦ παρασχόντος δηλονότι τοῦ δαίμονος, ὅ ἐστι δωρησαμένου αὐτοῖς τὴν νίκην. Ὅτε γὰρ διὰ τὴν ἡδονήν. τὸ ἑξῆς, ὅτι γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι. Ὅ, τε ἐν πολέμῳ. ἐν τούτῳ δὲ ἐνδείκνυσι τοῦ πολέμου τὸ ἄδηλον. Κακῶς. ἀνοήτως. Ἀβουλοτέρων. κακοβουλοτέρων. Ἐναντίων τυχόντα. ἔργον ἐστὶ τῆς τύχης τὸ τοὺς ἐναντίους ἀβουλοτέρους καταστῆναι, ἐπείπου μέγα, ὅτι οὕτως ἐνίκησαν. Καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι. εὐβούλων τῶν ἐναντίων τυχόντα. Ἐνθυμεῖται γάρ. οὐδείς φησιν ἐνθυμεῖται τὸ ὁμοίως νοῖς πιστεύει, ἱκανῶς,

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ.

Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα, ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς, τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον, καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατῳκημένους, εἰδέναι χρή, ὅτι τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἕξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὡραίων, καὶ πάλιν ἀντίληψιν, ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτάς, ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω πρόοιντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν βουλεύεσθαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν. ἀγαθῶν δέ, ἀδικουμένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πολεμεῖν. εὖ δὲ παρασχόν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ ἡσύχῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον, ἀδικεῖσθαι. ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν, τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳστώνης τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι. ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα, ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντα, κατωρθώθη. καὶ ἔτι πλείω καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, ἐς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη. ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὅμοια τῇ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν. ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι, τὸν πόλεμον ἐγείρομεν, καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα. καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μέν, πλήθει προύχοντας, καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ. ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητὴ γὰρ ἡ Ἀθηναίων δύναμις μᾶλλον, ἢ οἰκεία. ἡ δὲ ἡμετέρα, ἧσσον ἂν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα, ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾷ τε νίκῃ ναυμαχίας κατὰ τὸ εἰκός

τὸ πῶς οὐκ ἐννοοῦσι. καὶ οὐδεὶς ὁμοίως ἔργῳ ἐπεξέρχεται οἷς ἐνθυμεῖται. δείκνυσι γὰρ τὴν πίστιν μείζονα τοῦ ἐνθυμήματος, καὶ τὸ ἐνθύμημα, μεῖζον τοῦ ἔργου. ἄλλως. οὐδεὶς γὰρ ἐνθυμεῖται παρόμοια τοῖς βεβαίοις. πίστιν γὰρ ἐνταῦθα τὴν βεβαιότητα τοῦ πράγματος, καὶ τὴν ἀσφαλῆ ἀπόβασιν σημαίνει. οὐδεὶς οὖν οὔτε ὅμοια τοῖς πράγμασιν ἐνθυμεῖται, οὔτε ἔργῳ τὰ πιστευθέντα πληροῖ, ἀλλ' ἐν ἑκατέροις σφάλλεται. δεῖ δὲ καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀβέβαιον εἶναι καὶ τὰ πράγματα μὴ κατὰ τὴν βέλησιν ἡμῶν ἀπαντᾶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀσφαλῶς ἐνίοτε δοξασθέντα, ἤτοι βουλευθέντα ὑπὸ τῶν ἔργων, δεῖ δὲ προαιρέσεως δέος ἐκλείπομεν. ὅτι δὲ μὲν βουλεύσασθαι, χωρὶς ἀγώνων καθίσταται. τὰ δὲ ἔργα, ὑπὸ τῆς ταραχῆς, καὶ συγχύσεως ἀμοιοῦνται. Τῇ πίστει. τῷ θάρρει. Μετὰ ἀσφαλείας μέν. ἀσφαλῶς φησιν ἐνθυμούμεθα, δεῖ δὲ κατ' ἡσυχίαν δοξάζειν, καὶ βουλεύεσθαι. μετὰ φόβου δὲ ὑστεροῦμεν ἐν τῷ ἔργῳ, διὰ τὸ λοιπὸν ὁρᾶν αὐτὰ τὰ ἔργα, καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ εἶναι τῶν πραττομένων. Ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν. φοβηθέντες, ἐξιστάμεθα τῆς πράξεως, ἣν προσεδοκήσαμεν λαβεῖν. Ἔχοντες ἐγκλήματα. κατὰ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Ἀμυνώμεθα. τὰ ἴσα ἀνταποδῶμεν. Κατὰ πολλὰ δέ. τὸ δυνατὸν κεφαλαίου. Τὰ παραγγελλόμενα. τὰ παρακινοῦντα τὸν πόλεμον. Ὧ ἰσχύουσιν. οἱ ἀθηναῖοι. Ἐξαρτυσόμεθα. παρασκευάσομεν. Ὑπολαβεῖν. δέξασθαι. Τοῦτο πάθοι. μὴ τὸ μεταπεισθῆναι. Μιᾷ τε νίκῃ. ἅπαξ φησὶ τῇ ναυμαχίᾳ νικηθέντες, οὐκέτι ἕξουσιν ἐλπίδα νίκης· οὐ γάρ εἰσι πεζομάχοι. ἡμεῖς δηλονότι, καὶ ταῖς ναυσὶν ἐὰν νικηθῶμεν, τῷ πεζῷ ἰσχύομεν. Κατὰ τὸ εἰκός. ὡς ἔστιν εἰκάσαι.

Ἁλίσκονται, νικῶνται. Ἔχομεν ἀγαθόν, ἤγουν τὴν εὐψυχίαν. Ὃ δέ, ἀντὶ τοῦ ὅσος ὅ. Οὐκ ἀπεροῦσιν, οὐκ ἀπαγορεύουσιν. Ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι. Αὐτοῖς τούτοις τοῖς χρήμασι δηλονότι. Ὁδοί, πορισμοί, παραιρέσεις, παραφαιρέσεις, παράστασις. Καὶ ἐπιτειχισμός, ἐπίθεσις. αἰνίττεται τὴν Δεκέλειαν, ἣν ὕστερον ἐτείχισαν. Τῇ χώρᾳ, τῶν Ἀθηναίων. Προΐδοι, προγνοίη· ἄδηλα γὰρ τὰ τοῦ πολέμου. Ἐπὶ ῥητοῖς, ὡρισμένοις. Χωρεῖ, κινεῖται. Τεχνᾶται, μεθοδεύει. Παρατυγχάνον, παρεμπίπτον. Ἐν ᾧ, ὁ μὲν ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ διό. Εὐοργήτως, εὐσκόπως, μεγαλοψύχως, εὐπρεπῶς, εὐτρόπως· ὀργὴ γὰρ ὁ τρόπος.

» ἁλίσκονται. εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά.
» καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσό-
» μεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς φύσει ἔχομεν ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ. ὃ δ' ἐκεῖ-
» νοι ἐπιστήμῃ προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ. χρήματα δ' ὥστ' ἔχειν
» ἐς αὐτά, οἰσόμεθα. ἢ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐ-
» τῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθρούς, καὶ αὐ-
» τοὶ ἅμα σώζεσθαι, οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαι-
» ρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν. ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ τοῦ πολέ-
» μου ἡμῖν. ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς
» ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε ὅσα οὐκ ἄν τις νῦν προΐδοι. ἥκιστα
» γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὑτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ πα-
» ρατυγχάνον. ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας, βεβαιότερος. ὁ δὲ ὀργισ-
» θεὶς περὶ αὐτόν, οὐκ ἐλάσσω πταίει. ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἑκά-
» στοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων διαφοραί, οἰστὸν ἂν ἦν. νῦν δὲ πρὸς ξύμπαν-
» τάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοί, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι, ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀ-
» θρόοι, καὶ κατὰ ἔθνη, καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄν-
» τας ἡμᾶς, ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἧσσαν, εἰ καὶ δεινόν τῳ ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ
» ἄλλο τι φέρουσαν, ἢ ἄντικρυς δουλείαν, ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ πε-
» λοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖ-
» μεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι,
» οἳ τὴν ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν αὐτό. τύραν-
» νον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν. τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ
» οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν οὐκ ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας, ἢ μα-
» λακίας, ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάψασαν
» καταφρόνησιν κεχωρήκατε, ἣ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύ-
» νη μετωνόμασται. τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμ-
» φέρει αἰτιᾶσθαι. περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας, χρὴ ἐπιτα-
» λαιπωρεῖν. πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι, καὶ μὴ μεταβάλ-
» λειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε. οὐ γὰρ δίκαιον
» ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι, ἀλλὰ θαρσοῦντας, ἰέναι κατὰ πολ-
» λὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι.

Ὁ δὲ ὀργισθείς, ὁ μικροψυχήσας. Ἐνθυμώμεθα, ἀντὶ τοῦ ἐνθυμηθῶμεν. ἔστι γὰρ ὑποθετικόν. Οἰστὸν ἂν ἦν, ὑπομονητόν. Ἱκανοί, ἀμυνούμενοι δηλονότι. Δίχα γε ὄντας, χωρισθέντας. Ἴστω ὁ ἀκούων δηλονότι. Φέρουσαν ἡμῖν δηλονότι. Δουλείαν, τὴν δουλείαν καὶ λόγῳ ἀμφιβάλλειν. Ὃ καὶ λόγῳ, εἴωθεν ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τῶν θηλυκῶν μεταβαίνειν εἰς τὸ οὐδέτερον. οἷον, τρέποντες ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμηντο. λέγει δὲ ὅτι τὴν δουλείαν ὅλως τῷ λογισμῷ ἀμφιβάλλειν, οἷον, λογίσασθαι τοῖς πελοποννησίοις, αἰσχρόν. ὁ γὰρ ἐνδοιασμός, λογισμοῦ ἐστι μερισμός, περιφραστικῶς οὖν εἴρηται τῷ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι. οἷον, τὸ λογίσασθαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοῦ λαβεῖν τὴν δουλείαν. Ἐνδοιασθῆναι, εἰς ἀμφιβολίαν ἐλθεῖν. Ὑπὸ μιᾶς, τῆς τῶν ἀθηναίων. Κακοπαθεῖν, δουλοῦσθαι. Ἐν ᾧ, ἐν τῷ κακοπαθεῖν. Δοκοῖμεν ἂν πάσχειν· οἱ γὰρ ἀμελοῦντες, καὶ μὴ ἐπερχόμενοι, δοκοῦσιν ἢ δικαίως πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι. Βεβαιοῦμεν αὐτό, τουτέστι, τὴν ἐλευθερίαν. Τοὺς δ' ἐν μιᾷ πόλει δηλονότι. Μονάρχους, τοὺς τυράννους φησὶ μονάρχους. Ξυμφορῶν, ἐνταῦθα οὐ κεῖται κυρίως ἡ λέξις, ἀλλὰ ξυμφορὰς φησὶ τὴν κακίαν. ταῦτα δὲ λέγει τὸ τυραννεῖσθαι, καὶ φθάνειν τὴν τυραννίδα. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ ἴσμεν ὅπως ποτὲ τάδε ὅτι οὐκ ἀπήλλακται τῶν τριῶν μεγίστων συμφορῶν. Ἢ μαλακίας, ὁ ἤ, διαζευκτικός, ἀντὶ τοῦ καί. ὅμηρος, ἢ νέος, ἠὲ παλαιός.

Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες, οὐ δύνασθε φησὶν εἰπεῖν ὅτι οὐ διὰ τὸ ἔχειν τὰ τρία ταῦτα, οὐ πολεμοῦμεν, ἀλλὰ διὰ καταφρόνησιν, ὅ ἐστι διὰ τὸ ἄγαν φρονεῖν, καὶ οἷον ὑπερφρονεῖν, ἡ γὰρ κατὰ πρόθεσις ἐπίτασιν ἐνταῦθα σημαίνει. Ταῦτα, τὰ πάτρια. Καταφρόνησιν, ὅτι τὴν καταφρόνησιν ἀφροσύνην λέγει. Βοηθοῦντας, τὸ ἑξῆς οὕτως· ὑπὲρ δὲ τῶν μελλόντων δεῖ τοῖς παροῦσι πράγμασι βοηθοῦντας ἐπιταλαιπωρεῖν. τουτέστι, προσθεῖναι τοῖς πόνοις. Καὶ ἐξουσίᾳ, δυνάμει. Προφέρετε, ὑπερφέρετε τῶν ἄλλων. Ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, ὑπ' ἀπορίας κινηθέντες ἐκτησάμεθα. οἱ γὰρ λάκωνες τῶν προγόνων ἦσαν ὀλίγῳ εὐπορώτεροι. Συλλήψεσθαι, βοηθήσειν.

Ξυναγωνιουμένης, ἵνα μὴ δουλωθῇ. Παραβεβᾶσθαι. ἀθετηθῆναι. τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. Ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες. οἱ ἄρξαντες ἀδίκων χειρῶν. Πανταχόθεν. ἀπὸ πολλῶν ἀφορμῶν. Παραινούντων. λείπει τὸ δοκεῖ ἵν' ᾖ, εἴπερ δοκεῖ. Τιμωρίαν. βοήθειαν. Καὶ ὑπὸ ἰώνων. διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν ἰώνων ἐς μαλακίαν· τῶν δὲ δωριέων, ἐπ' ἀνδρείᾳ δοξάζεται. Καὶ τῶν ἄλλων. ἀπὸ κοινοῦ τὸ μέλλετε. Μετελθεῖν δέ, ἀντὶ τοῦ ἀνασώσασθαι. Ὡς οὐκέτι. τὸ ὡς, ἀντὶ τοῦ γάρ. ἵν' ᾖ, οὐκέτι γὰρ ἐνδέχεται. ὅμηρος. Ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς. τὸ δὲ περιμένοντας, ἀντὶ τοῦ περιμενόντων. Τάδε ἄριστα. ἃ εἴπομεν δηλονότι. τὸ αὐτίκα δεινόν. τὸ πρὸς ὀλίγον γινόμενον ἐκ τοῦ πολέμου. Ἀπ' αὐτοῦ. τοῦ πολέμου. Διὰ πλείονος. χρόνου. Καθεστηκυῖαν. γεγονυῖαν. Πόλιν τύραννον. τὰς ἀθήνας λέγει. τὸ δὲ ἑξῆς, πόλιν τύραννον παραστησόμεθα. πλεονάζει τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα, ἵνα μᾶλλον παροξύνῃ. Ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως. κατὰ πᾶσιν. Διανοεῖσθαι. ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἄρχειν. Παραστησώμεθα. δουλωσώμεθα. Γνώμην. ἀπόφασιν. Ψῆφον ἐπήγαγον. ψῆφον, νῦν σκέψιν. δῆλον δὲ ὅτι τίσι δοκεῖ, καὶ τίσιν οὔ. Ἑξῆς, κατὰ τάξιν. Καὶ τὸ πλῆθος. τὸ πλῆθος τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. Ἐκπορίζεσθαι, ἔκ τινος πόρου λαμβάνειν. Μέλλησιν. ἀναβολήν. Καθισταμένοις. παρασκευαζομένοις. Ἐγκλήματα ποιούμενοι, ἐγκαλοῦντες. Πρέσβεις πέμψαντες. τοὺς τὸ ἄγος δράσαντας. τῆς θεοῦ, τῆς ἀθηνᾶς. Κύλων ἦν. τὸ διήγημα τὸ κατὰ τὸν κύλωνα, θαυμάζει

καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἁπάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελείᾳ. σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἅς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν, νομίζει παραβεβᾶσθαι, ἠδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες. ὥστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ ἡμῶν κοινῇ τάδε παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον τὸ ταὐτὰ ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὖσι δωριεῦσι, καὶ ὑπὸ ἰώνων πολιορκουμένοις, οὗ πρότερον ἦν τοὐναντίον, ὡς τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας, τοὺς μὲν, ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ' εἰ γνωσθησόμεθα, ξυνελθόντες μέν, ἀμύνεσθαι δὲ ἀτολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν. ἀλλὰ νομίσαντες ἐπ' ἀνάγκην ἀφῖχθαι ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε τὸν πόλεμον, μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες. ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται. ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι, ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν, ἤδη ἄρχειν. τῶν δέ, διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες. καὶ αὐτοί τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν. τοιαῦτα μὲν οἱ κορίνθιοι εἶπον. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ' ἁπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν ἑξῆς, καὶ μείζονι, καὶ ἐλάσσονι πόλει. καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκεύοις οὖσιν. ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστοις, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀττικήν, καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερῶς. ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μή τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐκέλευον τοὺς ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. κύλων ἦν ἀθηναῖος, ἀνὴρ ὀλυμπιονίκης, τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός. ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα θεαγένους μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ κύλωνι ἐν δελφοῖς, ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δέ, παρά τε τοῦ θεαγένους δύναμιν λαβών, καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν ὀλύμπια τὰ ἐν πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτήν τε τοῦ διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου. ἔστι γὰρ καὶ ἀθηναίοις διάσια, ἃ καλεῖται διὸς ἑορτὴ μειλιχίου μεγίστη. ἔξω τῆς πόλε-

σφόδρα ὁ τεχνογράφος, καὶ συμβουλεύει ἐπιμελέστατα αὐτὸ ἐκμαθεῖν τοὺς νέους, ἵνα μιμήσωνται. Ὅτι τοῦ διηγήματος τοῦ κατὰ τὸν κύλωνα τὴν σαφήνειαν τινὲς θαυμάσαντες, εἶπον ὅτι λέων ἐγέλασεν, ἐνταῦθα λέγοντος τοῦ θουκυδίδου. Ὅτι τὰ κατὰ κύλωνα ἐπράχθη, σχεδὸν ἐπὶ τῶν ἐν μαραθῶνι μάχης. Χρωμένῳ δὲ τῷ κύλωνι. περὶ τυραννίδος δηλονότι, ὡς ἐκ τῆς ἀποκρίσεως δείκνυται τῆς θεοῦ. Καταλαβεῖν. ταύτην γὰρ κατέλαβον, οἱ τυραννίδος ἐρῶντες. Ἐπῆλθεν ὀλύμπια. τοῦτο προσέθηκεν, ἐπειδὴ ἔστιν ὀλύμπια ἐν μακεδονίᾳ, καὶ ἐν ἀθήναις. Ἐπὶ τυραννίδι, τυραννήσων. Εἰ δὲ ἐν ἀττικῇ. ἐκ τούτου δηλοῦται σαφῶς, ὅτι ἀπὸ τῆς τῶν διασίων, τὸ μαντεῖον ἔλεγε. Καὶ ἀθηναίοις, παρ' ἀθηναίοις. Διάσια

ἣν καὶ ἔλεγεν ἴσως ὁ θεὸς ἑορτήν. Ἐν ᾗ πανδημεί. ἐν ᾗ πανδημεὶ ἑορτάζουσι. θύουσι δὲ πολλοί. Ἀλλὰ θύματα. τινὰ πέμματα εἰς ζώων μορφὰς τετυπωμένα ἔθυον. Ὀρθῶς γιγνώσκειν. ἀπλανῶς νοῆσαι τὸν χρησμὸν δηλονότι. Ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. τῇ τυραννίδι. Αἰσθόμενοι. αἴσθησιν τοῦ πράγματος λαβόντες. Ἐπ᾽ αὐτούς. κατ᾽ αὐτούς. Αὐτοκράτορσιν, αὐτεξουσίοις οὖσι. Διαθεῖναι, οἰκονομηθῆναι. Ἡ ἂν ἄριστα. τὸ ᾗ, ἀντὶ τοῦ ὡς ἄν. Φλαύρως. ἀσθενῶς. Ἐπιέζοντο. ἐταλαιπώρουν. Καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμόν. ἑαυτοὺς δηλονότι παρὰ τὸν βωμόν. τὸ δὲ καθίζουσι, ἀπὸ τοῦ καθίζω. καθέζονται. τὸ δέ, ἀπὸ τοῦ καθέζομαι. Οἱ τῶν ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι. οἱ ἔχοντες ἀπὸ τῶν ἀθηναίων τὴν ἐπιτροπὴν τῆς φυλακῆς. Καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν. τῶν ἐριννύων κατὰ ἀντίφρασιν. ἃς μετὰ τὸν ὀρέστην οἱ ἀθηναῖοι, πλησίον τοῦ ἀρείου πάγου ἱδρύσαντο, ἵνα πολλῆς τιμῆς τύχωσιν. Ἤλασε δὲ καὶ κλεομένης. βασιλεὺς λακεδαιμονίων, οὗ μέμνηται ἡρόδοτος. ἡ δὲ ἔννοια, ἀμφίβολον πότερον ἤλασε μετὰ τῶν στασιαζόντων φησὶν ἀθηναίων, τουτέστι, καὶ τοὺς στασιάζοντας, ἢ ἤλασε μετὰ τῶν ἀθηναίων ὅτι ἐστασίαζον, ἵνα μὴ ὦσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτήριοι, ὅπερ ἄμεινον. Κατῆλθον μέντοι ὕστερον. οἱ φυγαδευθέντες. Ἐκέλευον ἐλαύνειν. μετὰ τὸν κλεομένην. Προσεχόμενον. ἔνοχον ὄντα. Αὐτῷ. τῷ ἄγει. Κατὰ τὴν μητέρα. κατὰ τὸ γένος τὸ μητρῷον. Αὐτόν, τουτέστιν ἐκβληθῆναι. συνέβαινε γὰρ αὐτῷ μὴ πιστεύεσθαι στρατηγίαν τοιούτῳ ὄντι. Οἴσειν αὐτῷ. τῷ περικλεῖ. Ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφοράν. τὴν ἀπὸ περιστάσεως δυστυχίαν, καὶ οὐκ ἐξ οἰκείας ἀβουλίας κακοπραγίαν. καὶ ἐν τῇ δημηγορίᾳ, καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως· τῶν δὲ τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἤτοι κακιῶν. καὶ γὰρ αἱ τῆς φύσεως ἐλαττώσεις, καὶ διαπτώσεις, κακίαι πάντως εἰσί. καὶ προϊὼν ἐν τῇ δημηγορίᾳ περικλέους, ξυμφορὰς τὰς ἀπὸ τυχίας εἴρηκεν. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. ἄλλως. Διὰ τὸ ἄγος. τουτέστι, διὰ τὸ μὴ ἐκβληθῆναι αὐτὸν ὄντα ἐναγῆ. Τῶν καθ᾽ ἑαυτόν. τῶν ὄντων εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος. ταίναρον, ἀκρωτήριον λακωνικῆς, ἱερὸν ποσειδῶνος. Νομίζουσιν. οἱ ἀθηναῖοι. Χαλκιοίκου. ἄγος χαλκίοικος ἡ ἀθηνᾶ ἐν σπάρτῃ. ἢ ὅτι χαλκοῦν εἶχεν οἶκον, ἢ διὰ τὸ στερεὸν εἶναι. ἢ διὰ τοὺς χαλκιδεῖς τοὺς ἐξ εὐβοίας φυγάδας, αὐτὸν κτίσαι. Ὑπ᾽ αὐτῶν. τῶν σπαρτιατῶν. Ἐξεπέμφθη, εἰς ἀρχὴν τοῦ ἑλλησπόντου. Ἰδίᾳ δὲ αὐτός. παυσανίας. Ἑρμιονίδα. ἀπὸ ἑρμιόνης πόλεως λακωνικῆς.

ὡς, ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοί, οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ προσκαθεζόμενοι, ἐπολιόρκουν. χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου, οἱ ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρείᾳ, ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τήν τε φυλακήν, καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ᾗ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσι. τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι, φλαύρως εἶχον, σίτου τε, καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ. ὁ μὲν οὖν Κύλων, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐκδιδράσκουσιν. οἱ δ᾽ ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο, καί τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται, τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακήν, ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ᾽ ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν, καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου, ἐναγεῖς, καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ᾽ ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους. ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ λακεδαιμόνιος, ὕστερον μετὰ ἀθηναίων στασιαζόντων. τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες, ἐξέβαλον. κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔτι ἔστιν ἐν τῇ πόλει. τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ λακεδαιμόνιοι ἐλαύνειν ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες. εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾷον σφίσι προχωρήσειν τὰ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ᾽ ἑαυτόν, καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἴα ὑπείκειν, ἀλλ᾽ ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς ἀθηναίους. ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀπὸ ταινάρου τῶν εἱλώτων τοὺς ἱκέτας ἀπαγαγόντες, διέφθειραν. διὸ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς. ἐγένετο δὲ τοιόνδε. Ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη. ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν ἑρμιονίδα, ἄνευ λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς ἑλλήσποντον. τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν ἑλληνικὸν πόλεμον

Τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα. βουλόμενος δηλονότι τὰ τοῦ βασιλέως πράγματα ποιεῖν. ἐμήδιζε γάρ. Ἀπὸ τοῦδε πρῶτον. ἀπὸ τούτου τοῦ ἐπιφερομένου περὶ Βυζαντίου δηλονότι. Μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου. ἐνταῦθα, τὰ περὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ παρουσίας διηγεῖται. Προσήκοντές τινες. διαφορὰ προσήκοντος, καὶ συγγενοῦς. Τῷ δὲ λόγῳ, τῇ φήμῃ. Αὐτῷ. τῷ πέρσῃ. Εἰ οὖν τί σε. ἀντὶ τοῦ σοί. ἀττικὴ δὲ, καὶ ἀρχαία ἡ φράσις, ἀντὶ δοτικῆς, αἰτιατικὴν συντάξαι. Ἡ γραφὴ ἐδήλου. γραφὴ, ἡ ζωγραφία, καὶ ἡ κατηγορία, καὶ ἡ ἐπὶ γραμμάτων ἀγωγῶς νῦν. Ἐπὶ θαλάσσῃ. ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια. Ἐς Βυζάντιον. ὄντα δηλονότι.

τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πράσσειν, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς ἑλληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν, εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες, καὶ ξυγγενεῖς, οἳ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ, τότε τούτους οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων. τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτόν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα αὐτῷ, ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνηυρέθη.

Ἐπιστολὴ Παυσανίου πρὸς βασιλέα.

" Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τούσδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος, ἀποπέμπει δορὶ ἑλὼν, καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι, καί σοι Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι μετὰ σοῦ βουλόμενος. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι᾽ οὗ τολοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα. Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν. καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε Δασκυλῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε. καὶ παρὰ Παυσανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγῖδα ἀποδεῖξαι, καὶ ἤν τι αὐτῷ Παυσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα, καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. ἀντενεγέγραπτο δὲ τάδε.

Ἐπιστολὴ βασιλέως πρὸς Παυσανίαν.

" Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ, καὶ τῶν ἀνδρῶν οὕς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου διέσωσας, κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐσαεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καί σε μήτε νὺξ, μήθ᾽ ἡμέρα ἐπισχέτω, ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ. μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω. μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι, ἀλλὰ μετ᾽ Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὅν σοι ἔπεμψα, πράσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ, καὶ τὰ σὰ, ὅπῃ κάλλιστα, καὶ ἄριστα ἕξει ἀμφοτέροις. ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον τότε ἤρετο, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο ἐν τῷ καθεστηκότι τρόπῳ βιοτεύειν, ἀλλὰ σκευάς τε μηδικὰς ἐνδυόμενος, ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῄει. καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν, Μῆδοι, καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν. τράπεζάν τε μηδικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐχ ἠδύνατο, ἀλλ᾽ ἔργοις βραχέσι προυδήλου, ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐσέπειτα ἔμελλε πράξειν. δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, τότε πρῶτον δι᾽ αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτόν. καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελευσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει. ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρῳάδας ἱδρυθεὶς,

Αὐτῷ. τῷ Ἀρταβάζῳ. Καὶ τὴν σφραγῖδα. ἡ σφραγὶς τοῦ περσῶν βασιλέως, εἶχε κατὰ μέν τινας, τὴν βασιλέως εἰκόνα. κατὰ δέ τινας, τὴν Κύρου τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτοῦ. κατὰ δέ τινας, τὸν Δαρείου ἵππον. δι᾽ οὗ χρεμετίσαντα, ἐβασίλευσεν. Ἀποδεῖξαι. τῷ Παυσανίᾳ. Παραγγέλλῃ, κελεύῃ. Καὶ τῶν ἀνδρῶν. λείπει ὑπέρ. Κείσεταί σοι εὐεργεσία. διὰ παντὸς εὐεργέτης κληθήσῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ. Ὥστε ἀνεῖναι. ῥαθυμῆσαι.

Ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι. ἤγουν, τιμώμενος τὰ μεγάλα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ. τῷ λακωνικῷ.

Ἐδορυφόρουν. μετὰ δοράτων προέπεμπον. Ταῦτα πάντα ἐν τῇ πρώτῃ παρουσίᾳ ἐπράχθη.

Περσικήν. τρυφηλήν. Δυσπρόσοδόν τε. δυσέντευκτον.

Ἐς πάντας, κατὰ πάντων. Τό, τε πρῶτον, ἀντὶ τοῦ, τό πρῶτόν τε. Πολιορκηθεὶς, τῇ πολιορκίᾳ ἐκβληθεὶς.

Ἱδρυθεὶς, καθεσθεὶς.

Πράσσων τι, τὰ συμφέροντα ἑαυτῷ. Ἐσηγγέλλετο, ἐμηνύετο. Τὴν μονήν, τὴν ἀργίαν. Ἐπέσχον. ἑαυτοὺς δηλονότι. Καὶ σκυτάλην. ἀντὶ τοῦ ἐπιστολὴν λακωνικήν. ἦν δὲ σκυτάλη, ξύλον στρογγύλον ἐξεσμένον, ἐπιμηκές. δύο δὲ παρὰ λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι. καὶ τὴν μὲν μίαν, κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν λακεδαιμονίων. τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ ἐκπεμπομένῳ τῶν στρατηγῶν παρεῖχον. καὶ ὁπότε ἐβούλοντο ἐπιστεῖλαί τι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκόν, περιείλουν τὴν σκυτάλην, καὶ ἐπὶ τοῦ ἱμάντος ἔγραφον, καὶ ἀνελίττοντες, παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν, ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ἀποφέροντες τὰ ἐν τῷ ἱμάντι γεγραμμένα. ὁ δὲ στρατηγός, λαβὼν τὸν ἱμάντα, τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιείλιττε. καὶ ἐγίνωσκε τὴν τῶν γραμμάτων περιοχήν. εἰ δέ τις εἴποι, καὶ πῶς εἶχεν ὁ παυσανίας σκυτάλην, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθών, ῥητέον ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στρατηγίας εἶχε τὴν σκυτάλην. Μὴ λείπεσθαι. τὸν παυσανίαν δηλονότι. Αὐτῷ. τῷ παυσανίᾳ. Τὴν διαβολήν. τὴν κατηγορίαν, τὸν κίνδυνον. τὸ γεγονὸς ὑπ᾽ αὐτοῦ παράβολον. Τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο. τὸ κακὸν δηλονότι. καὶ μὴν οὐκ ἦν βασιλεύς, ἀλλ᾽ ἐπίτροπος. Ἔπειτα διαπραξάμενος. χρήμασι δηλονότι, καὶ λόγοις διαπραξάμενος. ἤτοι διακρουσάμενος τὴν κατηγορίαν.

πράσσων τι ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ οὐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος, οὕτω δὴ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι, καὶ σκυτάλην, εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι. εἰ δὲ μή, πόλεμον αὐτῷ σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δέ, βουλόμενος ὡς ἥκιστα ὕποπτος εἶναι καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολήν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων. ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο. ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν. καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροί, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες, βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα. Πλείσταρχον γὰρ τὸν λεωνίδου ὄντα βασιλέα, καὶ νέον ἔτι, ἀνεψιὸς ὤν, ἐπετρόπευσεν. ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε παρανομίᾳ, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι. τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴ τί που ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων. καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ ἕλληνες ἀπὸ τῶν μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον τόδε.

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε μήδων.

Παυσανίας, φοίβῳ μνῆμ᾽ ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο, καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον, ἔστησαν τὸ ἀνάθημα. τοῦ μέντοι Παυσανίου, ἀδίκημα καὶ τοῦτ᾽ ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεί γε δὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ ἐς τοὺς εἵλωτας πράσσειν τι αὐτόν. καὶ ἦν δὲ οὕτως. ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς, καὶ πολιτείαν, ἢν ξυνεπαναστῶσι, καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς οὐδὲ τῶν εἱλώτων μηνυταῖς τισι πιστεύσαντες, ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν ἐς αὐτόν, χρώμενοι τῷ τρόπῳ, ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτούς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς σπαρτιάτου, ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον, πρίν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται, δείσας κατὰ ἐνθύμησίν τινα ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο.

Περὶ αὐτῶν, τῶν κατηγορημάτων. Γένους τοῦ βασιλείου ὄντα. ἡρακλείδης γὰρ ἦν. Ἐν τῷ παρόντι. καιρῷ δηλονότι. Τὸν λεωνίδου. οὗτος ὁ λεωνίδης ὁ ἐν θερμοπύλαις, ἀριστεύσας ἐπὶ τῶν μηδικῶν. Ἀνεψιὸς ὤν. τοῦ παυσανίου. Ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε. διὰ τὸ μὴ στέργειν τοῖς λακωνικοῖς νόμοις τοῖς παροῦσι. τοῖς ἤθεσι τῶν λακώνων. Ἐξεδεδιῄτητο. ἔξω τῶν λακωνικῶν διῃτᾶτο νόμων. Ἐπὶ τὸν τρίποδα. οὐκ ἐν ᾧ ἐμαντεύετο ὁ ἀπόλλων, ἀλλ᾽ ἕτερόν τινα, ὃν ἔλαβον οἱ ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ μετέθηκαν ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον τοῦ βυζαντίου. Ἐξεκόλαψαν. ἐξορύξαντες, ἀπήλειψαν. Ἐν τούτῳ καθειστήκει. ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ μηδισμοῦ. ἀπηλέγχθη γὰρ μὴ ἐμμένειν τοῖς ἤθεσι τῶν λακεδαιμονίων. Παρόμοιον. τῷ μηδισμῷ δηλονότι. Τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. λείπει δὴ ἐν. Καὶ ἦν δὲ οὕτω. τὸ δέ, ἀντὶ τοῦ γάρ. Καὶ πολιτείαν, αὐτονομίαν. Καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. κατὰ τῆς σπάρτης. ἤγουν τὸν μηδισμόν. Τὰς τελευταίας. δηλονότι καὶ ἄλλας ἀπέστειλεν. Ἀνὴρ ἀργίλιος. τινές, κύριον. τινές, ἐθνικόν, ἀπὸ πόλεως θρᾴκης, ὅπερ ἄμεινον. Παιδικά ποτε. τὸ παιδικά, ὀξυτόνως, οὐδέτερον πληθυντικόν. τοῦτο δέ τινες, ἐπὶ ἀγαθοῦ ἔρωτος. τινὲς δέ, ἐπὶ αἰσχροῦ λαμβάνουσι. παιδικά, ἀντὶ τοῦ ἐρώμενος ἐθάρρει. τὸ γὰρ πιστότατος ὤν. Πάλιν ἀφίκετο. ἐπανῆλθε.

Καὶ

Καὶ παραποιησάμενος, ἀντὶ τοῦ ὁμοίαν ποιησάμενος ὁ ἀργίλιος. Ἢ καὶ ἐκεῖνος· ἐκεῖνος ὁ παυσανίας. Καὶ αὐτὸν ηὗρεν. ὡσανεὶ ἔλεγεν, εὗρε τοῦτο ἀληθές, ὃ ὑπενόει γεγράφθαι. Ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου· ἀπὸ συνθήματος τοῦ ἀργιλίου. Διακονίαις παραβάλοιτο· ταῖς ἀγγελίαις ταῖς ἄλλαις διαβάλλοι. Παραβάλοιτο· παραβόλως κατηγορήσειεν, ἢ ὑπόπτως διακονήσαιτο. Προτιμηθείη δέ. ἐν εἰρωνείᾳ τὸ προτιμηθείη λέλεκται. Ἀκριβῶς· ἀληθῶς. Ἐποιοῦντο· ἔμελλον ποιήσειν. ποιῆσαι ἐβούλοντο. Λέγεται δ' αὐτόν· τὸν παυσανίαν. Ἐφ' ᾧ ἐχώρει· οὗ χάριν. Ἄλλου δέ. ἐφόρου δηλονότι ἀφανῶς νεύσαντος, ὅστις ἦν φίλος τῷ παυσανίᾳ.

καὶ παραποιησάμενος σφραγῖδα, ἵνα ἢν ψευσθῇ τῆς δόξης, ἢ καὶ ἐκεῖνος μεταγράψαι τι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς, ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτον προσεπεστάλθαι, καὶ αὐτὸν ηὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν. τότε δὴ οἱ ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν. αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου, καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας, ᾔσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου, τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τἆλλ' ἀποφαίνοντος καθέκαστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθείη δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν. κἀκείνου αὐτά τε ταῦτα ξυνομολογοῦντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν. ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς, τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι. βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει. ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ, καὶ προκαταφυγεῖν. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος, καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐσελθών, ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ, τὸ παραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει. μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον, καὶ τὰς θύρας ἔνδον ὄντα τηρήσαντές τε αὐτὸν, καὶ ἀπολαβόντες, ἔσω ἀπῳκοδόμησαν. προσκαθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα. καὶ ἐξαχθεὶς, ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν καιάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθεσαν. ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν δελφοῖς, τόν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὗπερ ἀπέθανε. καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δηλοῦσι, καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς ἀθηναίους, ξυνεπῃτιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς ηὕρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων· ἠξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ πεισθέντες, ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην πελοπόννησον, πέμπουσι μετὰ τῶν λακεδαιμονίων ἑτοίμων ὄντων, ξυνδιώκειν ἄνδρας, οἷς εἴρητο ἄγειν ὅπου ἂν περιτύχωσιν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος, φεύγει ἐκ πελοποννήσου ἐς κέρκυραν, ὢν

Χωρῆσαι δρόμῳ. λέγεται τὸν παυσανίαν. Καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα. φασὶ γὰρ ὅτι ἡνίκα ἔφραξαν κατ' αὐτοῦ τὸ οἴκημα, ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀλκιθέα, πρώτη λίθον ἐπέθηκε. τοιαῦται γὰρ αἱ λακωνικαὶ γυναῖκες. τεκμήριον δὲ τοῦτο, τοῦ μισοτυράννους εἶναι τοὺς λάκωνας. Τὸ παραυτίκα μέν. ἤγουν, κατὰ τὸ ἐνεστώς. Ὑστέρησαν, ἐβράδυναν, ἵνα δῆθεν μὴ ἀσεβήσωσιν. ἑτέρῳ δὲ τρόπῳ ἠσέβησαν, ἐν ἱερῷ αὐτὸν πολιορκήσαντες. Ἔνδον ὄντα τηρήσαντες. ἐξῄει γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν πολλάκις. Καὶ ἀπολαβόντες ἔσω. μονώσαντες περιείρξαντες. Ἀπῳκοδόμησαν. τειχίσαντες τὰς θύρας, ἀπέφραξαν. Ἐμέλλησαν ἐς δύο ἔτεμον. Ἐς τὸν καιάδαν. ἐμβαλεῖν δηλονότι. τόπος ὁ καιάδας ὀρωρυγμένος ἐν λακωνικῇ, ὅπου τοὺς κακούργους εἰώθασι ῥιπτεῖν. Πλησίον που. τοῦ καιάδου. Ὁ ἐν δελφοῖς. ὁ ἀπόλλων. Τόν τε τάφον. τὸ σῶμα. Ἐν τῷ προτεμενίσματι. ἐν τῷ προπυλαίῳ. Δύο σώματα. τουτέστι, δύο ἐφόρους ἀποθανεῖν ἀντ' αὐτοῦ. οἱ δὲ, ἐσοφίσαντο τοὺς ἀνδριάντας. ἄλλως ἀνθ' ἑνὸς σώματος τοῦ παυσανίου, δύο στήλας τοῦ παυσανίου ἀνέθηκαν. Τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ παυσανίου. παρέκβασις, δεῖ γὰρ ἀκόλουθον εἶναι ταῦτα τῷ κατὰ παυσανίαν. οὐδὲν γὰρ ταῦτα πρὸς τὸ ἄγος συμβάλλεται. Ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος. διὰ τὸ φρόνημα, ὃ εἶχεν ὁ Θεμιστοκλῆς περὶ τῆς σαλαμῖνος ἐξωστρακίσθη ὑπὸ ἀθηναίων, ἵνα τὸ φρόνημα αὐτοῦ καθέλωσιν. Οἷς εἴρητο. ἐπέταλτο.

Αὐτῶν εὐεργέτης. ἐπειδὴ γὰρ οὐ συνεμάχησαν οἱ Κορκυραῖοι τῇ Ἑλλάδι κατὰ τοῦ βαρβάρου, ἀλλὰ ἐσοφίσαντο, ἔμελλον αὐτοὺς ἀναιρεῖν οἱ πολεμήσαντες. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, ἐκώλυσε λέγων, ὅτι εἰ τοῦτο γένηται καὶ τὰς μὴ συμμαχήσας πόλεις ἀνέλωμεν, μεῖζον πάθος ἔσται τῇ Ἑλλάδι, ἤπερ ὁ Πέρσης αὐτῆς κυριεύσας ἐπεξῆλθε, καὶ διὰ τοῦτο ἦν εὐεργέτης αὐτοῖς. Διακομίζεται, ἄγεται. Ἐς τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ. τὴν Θεσπρωτίδα. Κατὰ πύστιν, φήμην. Οὐ φίλον. πέμψαντος γάρ ποτε Ἀδμήτου Ἀθήνησι περὶ συμμαχίας αἰτήσεως, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνέπεισε τὴν πόλιν μὴ δοῦναι αὐτῷ βοήθειαν. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦν αὐτῷ φίλος.

αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν Κορκυραίων ἔχειν αὐτόν, ὥστε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπέχθεσθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν ἐς τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων κατὰ πύστιν ᾗ χωροίη, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλῦσαι. καὶ ὁ μέν, οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν. ὁ δέ, τῆς γυναικὸς ἱκέτης γενόμενος, διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβών, καθίζεσθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν αὐτῷ, Ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι. καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ ἀσθενεστέρου, ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν. γενναῖον δὲ εἶναι, τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι. καὶ ἅμα αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρείας τινός, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι ἐναντιωθῆναι, ἐκεῖνον δ' ἄν, εἰ ἐκδοίη αὐτόν, εἰπὼν ὑφ' ὧν καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται, σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς ἀποστερῆσαι. ὁ δὲ ἀκούσας, ἀνίστησί τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱός, ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ, τοῖς τε Λακεδαιμονίοις, καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι, καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ ἐς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου, ἐν ᾗ ὁλκάδος τυχὼν ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας, καὶ ἐπιβάς, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει Νάξον. καὶ ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ, δείσας, φράζει τῷ ναυκλήρῳ, ὅστις ἐστί, καὶ δι' ἃ φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτόν, ἔφη ἐρεῖν, ὅτι χρήμασι πεισθείς, αὐτὸν ἄγει, τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεὼς μέχρι πλοῦς γένηται, πειθομένῳ δ' αὐτῷ, χάριν ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖ τε ταῦτα. καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου, ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθεράπευσε χρημάτων δόσει. ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἄργους, ἃ ὑπεξέκειτο. καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινος πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμπει γράμματα εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δ' ἡ γραφή, ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκῃ ἠμυνόμην. πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ, πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, γράψας τήν τε ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο, τότε δι' αὐτόν, οὐ διάλυσιν, καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχών, αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω, δηλῶσαι. βασιλεὺς δέ, ὡς λέγεται, ἐθαύμασέ τε αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιεῖν οὕτως. ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ,

Καταλῦσαι. καταλῦσαι μέν, κυρίως ἐπὶ τῶν ὀχουμένων ἐπὶ ἅρματος. καταλῦσαι δέ, ἐπιξενῶσαι. Καὶ οὐκ ἀξιοῖ. οὐκ ἄξιον νομίζει εἶναι τοῦ Ἀδμήτου. Εἴ τι ἄρα αὐτός. ὁ Θεμιστοκλῆς. Αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένῳ. αὐτῷ τῷ Ἀδμήτῳ. Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου. τὸ ἑξῆς ὑπ' ἐκείνου τοῦ Ἀδμήτου, ὑπὸ πολλῷ ἐκείνου ἀσθενεστέρου. πᾶς γὰρ ὁ τυχών, τὸν δυστυχοῦντα δύναται τιμωρεῖσθαι. Καὶ ἅμα αὐτός. ὁ Θεμιστοκλῆς. Ἐκείνῳ. τῷ Ἀδμήτῳ. Χρείας τινός. χρείας τινὸς ἔξωθεν. καὶ οὐχὶ περὶ ζωῆς, καὶ θανάτου. Ἐκεῖνον δ' ἄν. τὸν Ἄδμητον. Αὐτὸν εἰπών. τὸν Θεμιστοκλέα. Καὶ ἐφ' ᾧ. οὗ ἕνεκα. Ἀποστερῆσαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ ἀξιοῖ. Ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτόν, ἐκαθέζετο. αὐτῷ τῷ σχήματι. Καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, ἀντὶ τοῦ ἀπειλήσασιν. Ἐς Πύδναν. ἕως τῆς Πύδνας. Τὴν Ἀλεξάνδρου. πόλιν δηλονότι, τοῦ φιλέλληνος. Καὶ ἦν γὰρ ἀγνώς. ἄλλο δυστύχημα τοῦ Θεμιστοκλέους. Καὶ δι' ἃ φεύγει. ὅτι καὶ αὐτόν φησι συνειδότα ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγειν τὸν Θεμιστοκλέα. Ἀπομνήσεσθαι. ἀποδοῦναι μνησθέντα. Καὶ ἀποσαλεύσας. ἀποφυγὼν ἐκ τοῦ λιμένος, καὶ σάλῳ ὁμιλήσας. τουτέστιν ἐν ἀλιμένῳ τόπῳ, ἔνθα σάλος γίνεται. Ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ. λείπει ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ ὢν μετοχή. ἵν' ᾖ, Θεμιστοκλῆς ὤν, καὶ ἥκω, διὸς παῖς ὤν. Πλείω ἀγαθά. εἰργασμένα δηλονότι. Ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί. τὰ πράγματα ἦσαν δηλονότι. Ἐν ἐπικινδύνῳ. πράγματι δηλονότι. Ἡ ἀποκομιδή. ἡ ὑποστροφή.

Καί μοι εὐεργεσία. ἀντὶ χάρις. Δι' αὐτόν. τὸν Πέρσην. Ἐθαύμασέ τε. ὅτι εἶπεν ἐπειδὴ ἴσχυσε μηχανῇ τινι σῶσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ. Τὴν διάνοιαν. τὴν γνῶσιν. Ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ. ἐσκόπει γὰρ εἴπως αὐτὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακαλέσοιντο οἱ Ἀθηναῖοι.

Ὃν ἐπεῖχεν. ἑαυτὸν δηλονότι. Καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας. τῶν ἐθῶν. Παρ' αὐτῷ. τῷ πέρσῃ. Καὶ ὅσος οὐδείς πω ἑλλήνων. ἱστιαῖος, καὶ ἱππίας, καὶ δημάρατος, καὶ ἄλλοι. Καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ. ἔθνους δηλονότι. Ὑπετίθει αὐτῷ. ὑπέβαλε τῷ πέρσῃ. Διδούς, ἀντὶ τοῦ διδόναι. Ἦν γὰρ ὁ θεμιστοκλῆς ἐγκώμιον θεμιστοκλέους. φύσεως ἰσχύν. τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅσον δύναται. Τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον. εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. Θαυμάσαι, ἀντὶ θαυμασθῆναι ἄνευ μαθήσεως τὴν ξύνεσιν. Οἰκεία. φυσικῇ. Καὶ οὔτε προμαθών, οὔτε ἀπὸ προμαθήσεως ἀγαγών τι ἐς αὐτήν. ἤτοι τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. Τῶν τε παραχρῆμα. τῶν παραπιπτόντων.

ὃν ἐπέσχε, τῆς τε περσίδος γλώσσης ὅσα ἠδύνατο κατενόησε, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας. ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, γίγνεται παρ' αὐτῷ μέγας, καὶ ὅσος οὐδείς πω ἑλλήνων, διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν, καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν. μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν διδοὺς, ξυνετὸς φαίνεσθαι. Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμαθὼν, τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε. ὧν δὲ ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο. τό, τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι, κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ, τελευτᾷ τὸν βίον. λέγουσι δέ τινες καὶ ἑκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ, ἃ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ ἀσιανῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν, ἄρτον, ἣ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Λάμψακον δὲ, οἶνον. ἐδόκει γὰρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι. Μυοῦντα δὲ, ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασι κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἴκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα ἀθηναίων ἐν τῇ ἀττικῇ. οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν λακεδαιμόνιον, καὶ Θεμιστοκλέα τὸν ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε, καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως. ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' ἀθηναίους, ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον, καὶ αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι. καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον τὸ περὶ μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι, μὴ ἂν γενέσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, μηδὲ τῇ ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' ἀθηναῖοι οὔτε τἆλλα ὑπήκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθῄρουν, ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, καὶ τῆς ἀορίστου, καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ λακεδαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου, καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε, ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν. καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους, ἀποκρίνασθαι, καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ, ἔλεγον ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν, καὶ

Γνώμων, κριτής. Ἐπὶ πλεῖστον. καλῶς τὸ ἐπὶ πλεῖστον. θεοῦ γὰρ μόνου τὸ πάντα εἰδέναι. Οἷός τε. ἦν δηλονότι. Ὧν δ' ἄπορος. ὧν δ' ἄπορος εἴη, οὐκ ἀπήλλακτο κρῖναι ἱκανῶς. οἷον, καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἀγνώστοις οὐ διημάρτανε τῆς κρίσεως, ὡς ἐδήλωσε καὶ ἐπὶ τῶν νεῶν τῆς κτίσεως, καὶ ἐπὶ τῆς σαλαμῖνος, καὶ ἀλλαχοῦ. Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον. τὸ συνοῖσον, ἢ τὸ βλαπτικόν. Προεώρα μάλιστα. τῶν ἄλλων δηλονότι. Αὐτοσχεδιάζειν, ἑτοίμως λέγειν. Φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτόν. αἷμα γὰρ ταύρειον πιών, ἀπέθανεν. Ἐν μαγνησίᾳ. δύο γάρ εἰσι μαγνησίαι, θεσσαλή, καὶ ἀσιανή. Μυοῦντα δὲ. πόλις καρίας ὁ μυοῦς. Τὰ μὲν κατὰ παυσανίαν. ὥσπερ σχετλιάζων, καὶ ἀνοιμώζων, ταῦτά φησιν ὁ συγγραφεύς. Περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως. καὶ ἄλλας γὰρ ἐψηφίσαντο ἀπελάσαι τοὺς ἐννέα ἄρχοντας.

Τὸ περὶ μεγαρέων. οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. Ψήφισμα. ὃ ἔγραψε θεμιστοκλῆς. Τοῖς λιμέσιν. οὐ μόνον τοῦ πειραιῶς, ἀλλὰ παντὸς λιμένος, ὧν ἦρχον οἱ ἀθηναῖοι. Τἆλλα ὑπήκουον, τοῖς λακεδαιμονίοις.

Ἐπικαλοῦντες, ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Ἐπεργασίαν. περὶ τὴν ἡ πρόθεσις. Καὶ τῆς ἀορίστου. τῆς πολλῆς. Τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, τὴν γῆν λέγει τὴν μεταξὺ μεγάρων, καὶ ἀττικῆς, ἥντινα ἀνέθεσαν ταῖς ἐλευσινίοις θεαῖς. τὴν αὐτὴν δὲ λέγει καὶ ἀόριστον. ἀόριστος δέ ἐστιν, ἡ μὴ ἔχουσα ὅρους, μηδὲ σπειρομένη. ἡ γὰρ σπειρομένη, ὅρους ἔχει, ἅτε οὖσα μεμερισμένη. * ἔστιν ἑκάστου τὸ δίκαιον τῆς διακρίσεως. Καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχήν. ὡς ὅτι δούλους τοὺς ἀποφεύγοντας ἐδέχοντο. Καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδέν. οἷον, περὶ τῆς ποτιδαίας, καὶ τῶν ἄλλων. Γνώμας σφίσι. βουλάς. καὶ ἄλλας γὰρ ἐψηφίσαντο. δ' ἀπελάσαι τοὺς ἐννέα ἄρχοντας, Ἅπαξ. παντελῶς.

Ὡς μὴ ἐμπόδιον ᾖ τὸ ψήφισμα. τὸ ψήφισμά φησιν οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ δὴ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. Οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ. ὀργῇ, διανοίᾳ. τρόπῳ. σκοπῷ. Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ. πρὸς τὰ συμβαίνοντα. Τρεπομένοις, μεταβαλλομένοις. Καὶ τοὺς ἀναπειθομένους. περὶ τὴν ἀνά. τουτέστι, πειθομένους. Τοῖς κοινῇ δόξασι. κοινῇ δόξασι μὴ βοηθεῖν, καὶ μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπολιγωρεῖν τὸν πόλεμον, μὴ δὲ τὸν συμβουλεύσαντα αἰτιᾶσθαι. Ἢ μηδὲ κατορθοῦντας. αἰτίου, ἢ μὴ δὲ κατορθούντων. αἰτιατικῶς γὰρ δεῖ. Τὰς ξυμφοράς, τὰς ἀποβάσεις. Ἀμαθῶς, ἐσφαλμένως. Λακεδαιμόνιοι δέ. ὅ, τι ἐκώλυον δὲ τεῖχος γενέσθαι. Εἰρημένου γάρ. ὑπεσχημένου ὄντος πράγματος ἐν ταῖς σπονδαῖς τῶν τριακοντούτεσι. Διαφόρων. τῶν ὑποθέσεων, ἐξ ὧν διαφορὰ φερομένου.

ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν. καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος ἀθηναίων λέγειν τε, καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρῄνει τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ.

Τῆς μὲν γνώμης ὦ ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν πελοποννησίοις. καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς, καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορθοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. δι' ὅπερ καὶ τὴν τύχην ὅσα ἂν παραλόγως ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν, καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι, καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους, ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ᾐτήσαντο, οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται. βούλονται δὲ, πολέμῳ μᾶλλον, ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι. καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι, πάρεισι. ποτιδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ τὸ μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν. οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες, καὶ τοὺς ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον. μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. τὸ γὰρ βραχύ τι τοῦτο, πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν, καὶ πεῖραν τῆς γνώμης. οἷς, εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες. ἀπισχυρισάμενοι δὲ, σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι. αὐτόθεν δὴ διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν πρίν τι βλαβῆναι, ἢ εἰ πολεμήσομεν, ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἴξοντες μηδὲ ξὺν φόβῳ ἕξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἥ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων, πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων, ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουργοί τε γάρ εἰσι πελοποννήσιοι, καὶ οὔτε ἰδίᾳ, οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν αὐτοῖς. ἔπειτα, χρονίων πολέμων, καὶ διαποντίων, ἄπειροι, διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι, οὔτε ναῦς πληροῦντες, οὔτε πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ ἀπὸ τῶν αὑτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι, καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι. αἱ δὲ περιουσίαι, τοὺς πολέμους μᾶλλον, ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί τε ἑτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ χρήμασι πολεμεῖν. τὸ μὲν, πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων, κἂν περιγενέσθαι. τὸ δὲ, οὐ βέβαιον.

Δέχονται. λύειν τὰ διάφορα τῇ δίκαις. Ἢ λόγοις. διαδικασίαις. Καθαιρεῖν, ἀκυροῦν. Προύχονται. προβάλλονται. Αἰτίαν ὑπολείπησθε. αἰτίου, αἰτιᾶσθε. Τὸ γὰρ βραχύ. ἐπὶ φοβούμεθα τοὺς λακεδαιμονίους, ἔτι καὶ μὴ τοῦτο, πᾶσαν δὲ καθελεῖν τὸ μεγαρέων πινάκιον. Οἷς εἰ ξυγχωρήσετε. τοῖς λακεδαιμονίοις. Ἀπισχυρισάμενοι δέ. ἰσχυρῶς ἀπαγορεύσαντες. Προσφέρεσθαι. ὁμιλεῖν. Διανοήθητε. πάντοτε, ὅσα ἂν κελευόμεθα. Πρίν τι βλαβῆναι. ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. Καὶ ἐπὶ μεγάλῃ. κατὰ κοινοῦ τὸ, διανοίᾳ. Μηδὲ ξὺν φόβῳ. ἐὰν γὰρ ὑπακούσωμεν αὐτοῖς, φησίν, ἐν τούτῳ λοιπὸν καὶ περὶ τῶν ἄλλων δεδοίκαμεν. Δικαίωσις. κέλευσις. πρόσταξις. τὸ δικαιοῦν διὰ μικρὰν πρόφασιν μὴ δέχεσθαι.

Πόλεμον. Οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν. οὐκ ἀσθενεστέρως διακεισόμεθα. Αὐτουργοί τε γάρ εἰσι, δι' ἑαυτῶν τὰ γινόμενα ἐργαζόμενοι. παρὰ τὸ δούλων. Ἄπειροι. ἀδίδακτοι. Οὔτε ναῦς πληροῦντες. αἰτίαν δηλοῖ, ὅτι τῶν αὐτῶν δαπανῶντες. ἐξ ὧν ἔχουσιν. Εἰργόμενοι. θαλασσοκράτορες γὰρ οἱ ἀθηναῖοι. Αἱ περιουσίαι. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι ἅτε πένητες, βιαίως εἰσφέροιεν. Ἀνέχουσι. βαστάζουσιν αὔξουσι. Τὸ μέν. δὴ τῶν σωμάτων, ὡς σώζοντες αὐτὰ ἐκ τῶν πολέμων. δεῖ δὲ ὑποστίξαι εἰς τὸ μέν. Πιστόν. βέβαιον. τὸ δέ. τὸ τῶν χρημάτων οὐκέτι φησὶ βέβαιον, ὅπως μὴ δαπανηθῶσι.

Μὴ οὐ προαναλώσειν. σημείωσαι μὴ προαναλώσειν τὰ χρήματα, πρὸ τοῦ πολέμου δὲ βέβαιον οὐκ ἔχουσιν. οἱ δ' αὐτουργοὶ τοῦ πολέμου, τὸ πιστὸν ἔχουσιν, ὅτι περιγενήσονται, διότι τοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἐμελέτησαν. Πολεμοῦ δέ. καθὸ μόνοις τοῖς σώμασι θαρροῦσιν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς χρήμασι θαρροῦσιν. Ἀντιπαρασκευήν. ἀθρόαν ἀπάντησιν. Μήτε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι. αὐτόνομοι γὰρ πάντες. Καὶ οὐχ ὁμόφυλοι. οἱ μὲν, γὰρ δωριεῖς. οἱ δὲ, αἰολεῖς. οἱ δὲ, βοιωτοί. Χρόνιοί τε ξυνιόντες. ἐκ τοῦ πολεμεῖν τὴν ἀπουσίαν. Ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ. Ἰστέον ὅτι τὴν δημοκρατίας διαβολὴν πᾶσαν ἐνταῦθα ἔθηκε. Κωλύσονται αὐτὶ τοῦ κωλυθήσονται. Οἴεται βλάψειν. τὰ κοινὰ δηλονότι. Ὅταν χολῇ. βραδέως. Διαμέλλωσι. βραδύνωσιν. Οὐ μήν τοι. οὐ μένουσιν φησὶν, ἀλλ' ἐστὶν ὀξεῖς. Οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις. ἐπιτείχισίς ἐστι, πόλιν τινὰ ἑτέραν πλησίον ἄλλης τειχίσαι, διὰ τὸ φρουρεῖν, καὶ λυμαίνεσθαι τὴν γῆν. Τὴν μὲν, γάρ. τὴν ἐπιτείχισιν. Καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν. δυνατῶν ὄντων ἡμῶν ἀντεπιτειχίσαι ἐκείνοις. Καταδρομαῖς. ἐφόδοις. Καὶ αὐτομολίαις. δεχόμενοι τοὺς αὐτομόλους δούλους. Ἀπὸ τοῦ μηδικοῦ. ἀλλὰ δηλονότι καὶ πρὸ τοῦ μηδικοῦ. Καὶ ἐν τῷ μὴ μελετᾶν. αὐτὶ τοῦ ἐν τῷ μὴ μελετᾷν. Τέχνης ἐστίν. ἡ ἐπιτήδευμα, ἡ πρᾶγμα. Μηδὲν ἐκείνῳ. τῷ ναυτικῷ. Μισθῷ μείζονι. τοῦτό φησιν,

μὴ οὐ προαναλώσειν. ἄλλως τε, κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκὸς ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται. μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας ἕλληνας δυνατοὶ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν. πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν, ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι, παραχρῆμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι. πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες, καὶ οὐχ ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ, ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν, ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαί τινα βούλονται. οἱ δὲ, ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυνιόντες, ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν. τῷ δὲ πλείονι, τὰ οἰκεῖα πράσσουσι. καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προϊδεῖν. ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον. μέγιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι, διαμέλλωσι, τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ, οὐ μενετοί. καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις. οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι. ἤπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε, καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων. φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἄν τι μέρος καταδρομαῖς, καὶ αὐτομολίαις. οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε, καὶ κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων, καὶ ἧπερ ἰσχύομεν ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι, οὐ ῥᾳδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς μελετῶντες αὐτὸ, εὐθὺς ἀπὸ τῶν μηδικῶν ἐξείργασθε ἔπω. πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι, διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι, ἄξιον ἄν τι δρῷεν. πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ναῦς ἐφορμούσας, κἂν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες. πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι, ἡσυχάσουσι. καὶ ἐν τῷ μὴ μελετᾶν τι, ἀξυνετώτεροι ἔσονται. καὶ δι' αὐτὸ, καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν, τέχνης ἐστὶν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι. καὶ οὐκ ἐνδέχεται ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι. εἴ τε καὶ κινήσαντες τῶν ὀλυμπίασιν, ἢ δελφοῖς χρημάτων, μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν. μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ἦν

ὅτι οὐ δεινὸν, εἰ λακεδαιμόνιοι μισθῷ μείζονι ἀπὸ τῶν ὀλυμπιάσιν, ἢ δελφοῖς χρημάτων πειρῶντο ὑποκλέπτειν τοὺς ἡμετέρους συμμάχους. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν δεινὸν, εἰ πρὸς ἄλλοις μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων ἐσέβαλλον, μὴ ὄντων ἡμῶν ἀντιπάλων. βούλεται δὲ διὰ τούτων δεῖξαι ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι μεθ' ἡμῶν μὲν ἢ μετὰ τῶν ἡμετέρων συμμάχων, ἰσχυροί εἰσι, καὶ δεινὸν ἔμελλε εἰσβάλλοιεν. μόνοι δὲ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἰδίων συμμάχων, ἀδύνατοι, μήτε ναυτικὸν ἔχοντες, μήτε πολέμων ἐμπειρίαν. νῦν δὲ τούτου ἡμῶν ὄντων, ἤγουν ἀντιπάλων, οἷον, κυβερνήτας ἐχόντων πολίτας, καὶ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. ὡς δὲ καὶ πολεμικὴν, οὐδὲν δεινὸν, εἰ λακεδαιμόνιοι καθ' ἡμῶν ἥκοιεν. Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν. τῶν λακεδαιμονίων μὴ ὄντων. Δεινὸν ἂν ἦν. εἰ ἦν αὐτοῖς φησι κατ' ἄλλων ὁ πόλεμος, μὴ καθ' ἡμῶν, οἱ καὶ πολίτας ἔχομεν κυβερνήτας, δεινὸν ἂν ἦν ἐκείνοις τὸ τοὺς λακεδαιμονίοις λαβεῖν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις. νῦν δὲ καθ' ἡμῶν ὄντος αὐτοῖς τοῦ πολέμου, οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν. τὸ δὲ εἰσβάντων αὐτῶν, καὶ τῶν μετοίκων, περὶ λακεδαιμονίων λέγει, ὅτι ἔμελλον δεινοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, εἰσβάντες κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων, οὓς ὑποκλέπτουσιν ἐξ ἡμῶν. ἄλλοι δὲ οὕτω φασὶν, ὅτι δεινὸν ἡμῖν ἔμελλεν εἶναι τοῦτο, ὑποκλέπτειν τοὺς παρ' ἡμῖν ξένους τῶν αὐτῶν, εἰ μὴ ἱκανοὶ ἡμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ μέτοικοι ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν, καὶ ἐκτὸς τῶν ξένων. νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν, ἐπειδὴ ἱκανοί ἐσμεν καὶ χωρὶς τῶν ξένων, ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν μετοίκων ἡμῶν. τουτέστιν, ἰώνων.

Νῦν δὲ τόδε τε. πρὸ αὐτὸ παλαιοῖς ἡμᾶς αὐτοῖς μετὰ τὴν μετοίκων εἶναι αὐτοῖς. Οὐδεὶς ἂν δέξαιτο. οὐδεὶς ἂν φησὶ θελήσειε ξένος, τὴν πατρίδα φεύγειν, καὶ μετὰ τῶν ἀσθενεστέρων. τουτέστι λακεδαιμονίων, ἀγωνίζεσθαι δι᾽ ὀλίγων μισθὸν ὀλιγήμερον. τὸ δὲ τὴν πατρίδα φεύγειν, δηλοῖ ὅτι σύμμαχοι, καὶ ὑπήκοοι εἰσὶν αὐτῶν. καὶ δηλονότι ἐὰν τοῖς λακεδαιμονίοις διὰ μείζονα μισθὸν προσχωρήσωσι, διωχθήσονται ὑπὸ τῶν ἀστῶν ἕκαστος βιαζομένων, πολιορκουμένων ὑπὸ ἀθηναίων διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ναυτικοῦ. Τήν τε ἑαυτοῦ φεύγειν. κατοικίαν. Τῆς ἥσσονος. ἥσσονες γὰρ τὰ θαλάττια οἱ λάκωνες. Καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται. πλέον φησὶ βλαβήσονται, μέρους τῆς πελοποννήσου δῃωθέντος, ἤπερ ὅλη ἡ ἀττική. κατὰ πολὺ γὰρ μείζων ἡ πελοποννησος. Τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. ὅπερ ἔχομεν δηλονότι. Εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται. δηλονότι ἡμεῖς. οὐ γὰρ ἔχουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ναῦς. χρὴ οἴω ἡγήσασθαι ἡμᾶς νησιώτας. καὶ ὡς νῆσον τὴν πόλιν οἰκεῖν, τῶν ἀγρῶν μὴ φροντίζοντας. Καὶ οἰκίας. τὰς ἐν τοῖς προαστίοις. Κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις. ἐς τὸ μέλλον. Ἡσυχάσουσιν. οἱ λακεδαιμόνιοι. Τήν τε ὀλόφυρσιν. χρὴ δηλονότι, δὴ θρῆνον, τὴν λύπην. Ἀλλὰ τῶν σωμάτων. τῶν ἀνδρῶν. Οὐ γὰρ τάδε. τὰ κτήματα. Οὐχ ὑπακούσεσθε. οὐχ ὑπείξετε. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα. αἰνίττεται σικελίαν, καὶ ἰταλίαν, ἧς ἐπεθύμουν κρατῆσαι. Διανοίας. ἐπιβουλάς. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνα μέν. τὰ περὶ σικελίαν. Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο. τὸ τῶν μεγαρέων ψήφισμα. τὸ ξενηλατεῖν. Ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν. ἡμᾶς δηλονότι. Ἔκ τε τῶν μεγίστων. κατὰ κοινοῦ τὸ εἰδέναι χρή. Ὑποστάντες μήδοις. δεξάμενοι. Καὶ οὐκ ἀπὸ

» νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει. καὶ ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας. καὶ τὴν
» ἄλλην ὑπηρεσίαν, πλείους, καὶ ἀμείνους, ἢ πᾶσα ἡ ἄλλη ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ
» οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τήν τε αὑτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ τῆς ἥσσονος ἅμα ἐλπίδος,
» ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. καὶ τὰ
» μὲν πελοποννησίων, ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι. τὰ δὲ ἡμέτερα, τού-
» των τε, ὧνπερ παρ᾽ ἐκείνοις ἐμεμψάμην ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου
» μεγάλα ἔχειν. ἤν τε ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμε-
» θα. καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται πελοποννήσου τε μέρος τι τμηθῆναι, καὶ τὴν ἀττι-
» κὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί. ἡμῖν δ᾽ ἐστὶ γῆ πολ-
» λή, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ᾽ ἤπειρον. μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. σκέψασθε
» δέ, εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου
» διανοηθέντας, τὴν μὲν γῆν, καὶ οἰκίας, ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης, καὶ πόλεως, φυλα-
» κὴν ἔχειν. καὶ πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχε-
» σθαι. κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις, οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα. καὶ ἢν σφαλῶμεν, τὰ
» τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται. οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν
» ὄντων ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεύειν. τήν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν
» σωμάτων. οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ᾽ οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ᾤμην
» πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας, ἐκέλευον αὐτὰ δῃῶσαι, καὶ δεῖξαι πελοπον-
» νησίοις ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα
» τοῦ περιέσεσθαι, ἢν ἐθέλητε, ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύ-
» νους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρ-
» τίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ᾽ ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις
» δηλωθήσεται. νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι, ἀποπέμψωμεν. μεγαρέας μὲν ὅτι
» ἐάσομεν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἢν καὶ λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε
» ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων. οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε,
» τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα. καὶ
» ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιτηδεί-
» ως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ᾽ αὐτοῖς ἑκάστοις, ὡς βούλονται. δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι
» κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν. ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα
» γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἀνάγ-
» κη πολεμεῖν. ἢν δὲ ἑκούσιοι μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναν-
» τίους ἕξομεν. ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ πε-
» ριγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες μήδοις, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώ-
» μενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλείποντες, γνώμῃ τε πλείονι, ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ
» μείζονι, ἢ δυνάμει, τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά,
» ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς ἐπι-
» γιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι. ὁ μὲν Περικλῆς, τοιαῦτα εἶπεν.

Οἱ δὲ ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέ-
λευε. καὶ τοῖς τε λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθέκαστά τε
ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυν-
θήκας ἑτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ ἴσῃ, καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ
μὲν, ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο. Αἰτίαι δὲ αὗται καὶ
διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν ἐπι-
δάμνῳ, καὶ κερκύρᾳ. ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς, καὶ παρ᾽ ἀλλήλους ἐφοίτων,
ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὔ. σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ
πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

τοσῶνδε.

τοσῶνδε. οὐκ ἀπὸ τοσαύτης παρασκευῆς, ἀλλὰ ἐλάσσονος. Γνώμῃ τε πλείονι, ἢ τέχνῃ. συνέσει. φροντίσει. ἀπὸ πλέον ἐνταῦθα τῶν ἄλλων ἢ γοργίας ἐλήφθη παρίσωσις. καὶ ἔστιν οὐκ ἄχαρις, διὰ τὴν παχεῖαν προφορὰν τοῦ ὀνόματος. Ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι. τῶν πατέρων. Ἐπιγιγνομένοις. παισὶν ἡμῶν δηλονότι. Τῇ ἐκείνου γνώμῃ. βουλῇ. Ἔφρασεν. ἑρμήνευσεν. Ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. ἐξ ἰσοτιμίας, καὶ οὐχὶ κελευόμενοι. Καὶ οἱ μέν. οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἐν αὐτῇ. τῇ, αἰτίαις, καὶ διαφοραῖς. Ἀκηρύκτως μέν. ἄνευ κηρυκείου, ὡς πρὸς φίλοις δῆθεν. εἰ γὰρ πρὸς ἐχθροὺς ἀπιόντες ἀσφαλείας ἕνεκεν ὁσάκις ἠβούλοντο, μετὰ κηρυκείου ἀπῄεσαν, οὓς ἀνόσιον ἡγοῦντο, καὶ ἀσεβὲς, κακουργεῖν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη ἀθηναίων, καὶ πελοποννησίων, καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων. ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι ἀκηρυκτεὶ παρ' ἀλλήλοις, καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν. γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος, καὶ χειμῶνα. τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ, αἳ ἐγένοντο μετ' εὐβοίας ἅλωσιν. τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ χρυσίδος ἐν ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης, καὶ αἰνησίου ἐφόρου ἐν σπάρτῃ, καὶ πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων, ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες, πυθάγγελός τε ὁ φυλείδου, καὶ διέμπορος ὁ ὀνητορίδου, ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς πλάταιαν τῆς βοιωτίας, οὖσαν ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ, καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας πλαταιέων ἄνδρες, ναυκλείδης τε, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως, ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι, καὶ τὴν πόλιν θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα, δι' εὐρυμάχου τοῦ λεοντιάδου, ἀνδρὸς θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γὰρ οἱ θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο τὴν πλάταιαν, ἀεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν, ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε, καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος, προκαταλαβεῖν. ᾗ καὶ ῥᾷον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, τοῖς μὲν ἐπαγομένοις οὐκ ἐπείθοντο, ὥστ' εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι, καὶ ἰέναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν. γνώμην δὲ ἐποιοῦντο, κηρύγμασί τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν. καὶ ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα, νομίζοντες σφίσι ῥᾳδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν. οἱ δὲ πλαταιεῖς, ὡς ᾔσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς θηβαίους, καὶ ἐξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι, οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ, πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν. καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι, ἡσύχαζον. ἄλλως τε, καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δέ πως ταῦτα, κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς θηβαίους ὄντας. καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι, ῥᾳδίως κρατῆσαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν πλαταιέων οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι. καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ. Β'.

ἘΝΘΈΝΔΕ ἤδη. ἀπὸ τῆσδε τῆς αἰτίας. Ἐν ᾧ. πολέμῳ. Ἐν ᾧ. ἐξ οὗ. ἀφ' οὗ. Ἀκηρυκτεί. ἄνευ κηρυκείας, ὡς ἐχθροὶ, ἄνευ κηρυκείου μᾶλλον, καὶ προκαταγγέλσεως. Παρ' ἀλλήλοις. παρ' ἀλλήλοις ἐρχόμενοι, ἐπιμιξίαν ἔχον. Καταστάντες τε ξυνεχῶς. ἀρχὴν τοῦ πολέμου ποιήσαντες. Τέσσαρα μὲν γὰρ, καὶ δέκα. τοῦτο πρὸς τὸ ἄρχεται ὁ πόλεμος. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. Εὐβοίας ἅλωσιν. ἣν ἐν τῇ πρώτῃ λέγει. Ἐπὶ χρυσίδος. ἡ χρυσὶς ἱέρεια ἦν ἐν ἄργει. ἠρίθμουν δὲ τοὺς χρόνους οἱ ἀργεῖοι ἀπὸ τῆς ἱερείας. Ἔτι δύο μῆνας. τουτέστι, δέκα μῆνας κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ ἠλλάσσοντο. Βοιωταρχοῦντες. οἱ τῶν βοιωτῶν ἄρχοντες. ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἕνδεκα.

Καὶ τὴν πόλιν θηβαίοις προσποιῆσαι. ἵνα μὴ δημοκρατῆται. Θέμενοι δέ. ἀντὶ τοῦ, περιθέμενοι ἑαυτοῖς. ὅμηρος. Σάκε' ὤμοισιν ἔθεντο. ἀνόητον γὰρ τὸ μεταξὺ πολεμίων ὄντας, μὴ περικεῖσθαι τὰ ὅπλα. τοῦτο δὲ εἶπεν, ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τυχὸν ἐβάσταζον αὐτά. ὡς δὲ εἰς τοὺς πολεμίους ἦλθον, ἐνεδύσαντο. Τοῖς μὲν ἐπαγομένοις. τοῖς προδόταις. Ἔργου ἔχεσθαι. φόνου δηλονότι. Γνώμην δὲ ἐποιοῦντο. βουλήν. Ἐπιτηδείοις. πρὸς φιλίαν. Τὴν πόλιν ἀγαγεῖν. δηλονότι τὴν ἀθηναίων. Κατὰ τὰ πάτρια. ἔθη δηλονότι. Ξυμμαχεῖν. τοῖς θηβαίοις. Παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα. ἀντὶ τοῦ σὺν αὐτοῖς ὁπλίζεσθαι. Σφίσι ῥᾳδίως. τοῖς θηβαίοις. Προσχωρήσειν, προσενώσειν. Ἐξαπιναίως. ἀπροσδοκήτως. Καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι. παρὰ τῶν θηβαίων. Οὐδὲν ἐνεωτέριζον. οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. Πράσσοντες δέ πως ταῦτα. πῶς, κατά τινα τρόπον. συντακτέον δὲ οὕτω. πράσσοντες δὲ, κατενόησάν πως. Ἐπιθέμενοι. μετὰ βάρους ἐπελθόντες τοῖς θηβαίοις. ἀττικὴ ἡ φράσις. Τοὺς κοινοὺς τοίχους, τοὺς μεταξὺ τῶν

οἰκούντων. Ἵν' ἀντὶ τείχους ᾖ. ἵνα μὴ ἐν ταῖς οἰκίαις μόνοι ξυλλέγωσι. Μὴ κατὰ φῶς. ἐν τῷ φωτί. Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου. ἰσοπαλὴς ἡ μάχη γένηται. Φοβερώτεροι ὄντες. φοβερώτεροι οἱ Ἀθηναῖοι. σφετέρας δέ, τῆς Πλαταιέων. Προσέβαλλόν τε εὐθύς. προσέπιπτον. Ἐς χεῖρας ᾖσαν κατὰ τάχος. καθὸ ἐνόμισαν προχωρῆσαι αὐτοῖς τοὺς Πλαταιεῖς. Καὶ τὰς προσβολάς. τῶν Πλαταιέων. Ἡ προσπίπτοιεν. τὸ ἡ, ἀντὶ τοῦ ὅπου.

Αὐτῶν τε προσβαλλόντων. τῶν ἀνδρῶν δηλονότι. Ἄπειροι μέν. ἀδίδακτοι. Ὄντες ἐν σκότῳ. οἱ πλείους. Ἡ χρὴ σωθῆναι. ὅπου. Τελευτῶντος τοῦ μηνός. γινόμενος ἦν ὁ πόλεμος, φθινούσης σελήνης. τοῦ κατὰ σελήνην λεγομένου μηνός. τουτέστιν, ἐν συνόδῳ. Ἡ ἐσῆλθον. ὅπου. Στυρακίῳ. στυράκιον λαβών τις φησὶ τῶν Πλαταιέων, ἐν τῷ μοχλῷ τῆς θύρας ἐνέβαλεν ἀντὶ βαλάνου. βαλάνος δέ ἐστι, τὸ βαλλόμενον εἰς τὸν μοχλὸν σιδήριον, ὃ καλοῦμεν μάγγανον. ὅθεν καὶ ἡ κλεὶς καλεῖται βαλανάγρα. παρὰ τὸ ἀγρεύειν τὴν βάλανον. εἰκότως δὲ ταύτας τὰς πύλας οὕτως ἠμελῆσθαι, ὡς εἰρήνην ἀγόντων αὐτῶν, καὶ οὐδὲ ἐδεδοικότων, οὐδὲ ἐλπιζόντων τὴν ἐπιβουλήν. ἄλλοι δὲ τὸ στυράκιον, ἔλαβον τὸ ξύλον τοῦ ἀκοντίου ἀνοήτως. πῶς μὲν γὰρ οὐκ ἐδύνατο ἐν τῷ μοχλῷ καταχρυφθῆναι. εἰ δὲ ὑπερεῖχεν, ἀνεσπάσθη ἂν ὑπό τινος τῶν Θηβαίων. ἄλλως. στυράκιόν ἐστιν ὁ καλούμενος σαυρωτὴρ τοῦ δόρατος. Κατὰ πύλας ἐρήμους. ἀφυλάκτοις. Ταχεῖα ἐπεγένετο. τοῖς Πλαταιεῦσι. Ξυνεστραμμένον. ὁμοῦ συνηγμένον. ἀθρόον. εἰς ἓν συνηγμένον. Εἰς οἴκημα. πύργος ἦν τοῦ τείχους, ἔχων ἔνδοθεν ἀπὸ τῆς πόλεως εἴσοδον. οὐκέτι δὲ καὶ ἔξοδον. Οἰόμενοι πύλας. θύραι, αἱ τοῦ οἴκου. πύλαι, αἱ τοῦ τείχους. Ἄντικρυς. τὸ ἄντικρυς, ἐνταῦθα μὲν ἐξεναντίας. ἀεὶ δέ, ἀντὶ τοῦ φανεροῦ κεῖται. Ἀπειλημμένοις. περιειργμένοις. Περιῆσαν. ἔζων. Ἐπεπράγεσαν. ἐδυστύχησαν. ἀπὸ συνθήκης δηλονότι. Τῆς ἀγγελίας ἅμα. τὸ ἅμα πρὸς τὸ ἐπεβοήθουν. Ἐχομένων. κρατηθέντων. Τὸ γεγενημένον. κατὰ τὴν πόλιν δηλονότι. Καὶ κατασκευή. πραγματικὴ ὕλη ὑπάρχει.

τοῖχοις παρ' ἀλλήλοις, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες, ἁμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵν' ἀντὶ τείχους ᾖ· καὶ τἆλλα ἐξήρτυον ᾗ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἑτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα, καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον, ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι προσφέρωνται καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες, ἥσσους ὦσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας, τῆς κατὰ τὴν πόλιν. προσέβαλλόν τε εὐθύς, καὶ ἐς χεῖρας ᾖσαν κατὰ τάχος. οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ τὰς προσβολὰς ᾗ προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. καὶ δὶς μὲν ἢ τρὶς ἀπεκρούσαντο. ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων, λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν. καὶ τραπόμενοι, ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους, ἐν σκότῳ, καὶ πηλῷ τῶν διόδων, ᾗ χρὴ σωθῆναι. καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς, τὰ γιγνόμενα ἦν. ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο οἱ πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιέων τις τὰς πύλας ᾗ ἐσῆλθον, καὶ αἵπερ ἦσαν μόναι ἀνεῳγμέναι, ἔκλεισε στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔτι ἔξοδον εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μέν τινες αὐτῶν, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες, ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτούς, καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους. οἱ δέ, κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες, καὶ διακόψαντες τὸν μοχλόν, ἐξῆλθον οὐ πολλοί. αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδην ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον, καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον, ἐσπίπτουσιν ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους. καὶ αἱ θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι, καὶ ἄντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὁρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιεῖς ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν ὥσπερ ἔχουσιν ἐμπρήσαντες τὸ οἴκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. τέλος δέ, οὗτοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι σφᾶς τε αὐτοὺς παραδοῦναι, καὶ τὰ ὅπλα χρήσασθαι ὅ, τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ, οὕτως ἐπεπράγεσαν. οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων, ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτός, ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν. ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύη μέγας. καὶ οὐ ῥᾳδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ, καὶ τὸν ποταμὸν μόγις διαβάντες, ὕστερον παρεγένοντο ἤδη τῶν ἀνδρῶν, τῶν μὲν, διεφθαρμένων, τῶν δὲ, ζώντων ἐχομένων. ὡς δ' ᾔσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιέων. ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγρούς, καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου. ἐβούλοντο γὰρ σφίσιν εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἢν ἄρα τύχωσί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν, ταῦτα διενοοῦντο. οἱ δὲ Πλαταιεῖς, ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν, ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω, κήρυκα ἐξέπεμ-

αὐτὶ τῆς εἰσόδου. λείπει ἐνέχυρον. Ἐν σπονδαῖς. ταῖς τριακοντούτισιν. Ἔλεγον αὐτοῖς. τοῖς θηβαίοις. Φασὶν αὐτούς. οἱ θηβαῖοι τοὺς πλαταιεῖς. Τοὺς ἄνδρας εὐθύς. τὸ εὐθύς, οὐκ ἔστι παραχρῆμα, ἀλλ' ἐξ εὐθείας, καὶ ἀσκόπως. Ἤν τι ξυμβαίνωσι. συμφωνῶσιν. Ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. τῆς πλαταιέων. Οὐδὲν ἀδικήσαντες. βλάψαντες τῶν πλαταικῶν. Εἰσεκομίσαντο. συνέκλεισαν. Πρὸς οἱ ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. πρὸς ὃν ἐλθόντες οἱ προδιδόντες, ἔπραξαν τὰ κατὰ σκοπόν. Ἄγγελον ἔπεμπον. ὅτι ἐφόνευσαν θηβαίους. λέγει δὲ τρίτον τοῦτον. τὸν γὰρ πρῶτον ἀπέστειλαν δηλοῦντα τὴν εἰσβολὴν θηβαίων. τὸν δὲ δεύτερον, τὴν σύλληψιν αὐτῶν. τοῦτον δέ, δηλοῦντα τὴν ἀναίρεσιν. Τά τ' ἐν τῇ πόλει. τῇ πλαταιέων. Καθίσταντο. τουτέστι, πρὸς πολιορκίαν ηὐτρεπίζοντο, οἰκονόμουν, ἥπερ καὶ ἐγένετο μετ' ὀλίγον. Ἐν τῇ ἀττικῇ. γῇ. δηλονότι. Περὶ αὐτῶν. τῶν κατασχεθέντων δηλονότι. Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι· οὔπω ἦν ὁ τρίτος ἄγγελος ἐλθών. Καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. τοῦτο, καθ' ἑαυτὸ ἀναγινωσκέσθω. ἐὰν γὰρ τοῖς ἀνωτέρω ἐπισυναφθῇ, δοκεῖ ἀσύντακτον εἶναι. ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν αἰτιατικῶς, ἢ πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λόγον ἐποιεῖτο. πρὸς ὃ λέγομεν, ὅτι πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἐστὶν ὁ λόγος. φησὶ γάρ, ὅτι αὐτοὶ στείλαντες τοὺς πρὸ τούτου δύο ἀγγέλους, οὐδὲν ἔτι τῶν συμβησομένων ἠπίσταντο.

ψαν παρὰ τοὺς θηβαίους, λέγοντες, ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὅσια δράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας. ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς. πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων ἤν τι ξυμβαίνωσι, καὶ ἐπομόσαι οὔ φασιν. ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ θηβαῖοι, οὐδὲν ἀδικήσαντες. οἱ δὲ πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα, καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες. καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἔς τε τὰς ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς θηβαίοις, τά τ' ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα ᾗ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ παρὰ τῶν πλαταιέων γεγενημένα. καὶ βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον, ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀττικῇ. καὶ ἐς τὴν πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες αὐτοῖς εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι θηβαίων, πρὶν ἄν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν. ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν θηβαίων, ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῄει. ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ ἀθηναῖοι, ἐπέστελλον. ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος, ηὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς πλάταιαν, σῖτόν τε ἐσήγαγον, καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ, καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν. γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, ὡς πολεμήσοντες. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφέλειαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι, πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ λακεδαιμονίοις μὲν πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας, τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις, ναῦς ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὡς ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν, πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων, καὶ ἀργύριον ῥητὸν ἑτοιμάζειν, τά τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ ἀθηναίους δεχομένους μιᾷ νηὶ, ἕως ἂν

σαντο. μέχρι οὗ παντὸς τοῦ ἔργου ἀπόβασις, καὶ τὸν τρίτον ἐπέστειλαν. Ὁ δὲ κῆρυξ. τῶν ἀθηναίων. Στρατεύσαντες. τὸ στρατεύσαντες, ἰδίως νῦν εἴρηται ἀντὶ τοῦ μετὰ στρατιᾶς ἀφικόμενοι. οὐ γὰρ ὡς ἔθος ἐπὶ πολέμου. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ χρώμενοι οἱ ἀθηναῖοι, ἠμείψαντο καὶ αὐτοὶ τοὺς πλαταιέας, καὶ ἔπεμψαν τά τε πρὸς τροφὴν συντελοῦντα, καὶ δὴ καὶ τὰ πρὸς ἀσφάλειαν. καὶ ὑπεδέξαντο τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τοὺς παῖδας μετὰ τῶν ἀχρειοτάτων ἀνθρώπων. φησὶ δὲ τοιούτους, τοὺς μὴ δυναμένους δηλονότι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον. οἷον, τοὺς νοσοῦντας, τοὺς γέροντας. Ἐγκατέλιπον. ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ πλαταιᾷ κατέλιπον. Τοὺς ἀχρειοτάτους. τοὺς ἀχρήστους πρὸς πόλεμον. Λαμπρῶς τῶν σπονδῶν. φανερῶς. ἀναμφισβητήτως. τὸ ἑξῆς οὕτω. παρεσκευάζοντο πέμπειν πρεσβείας, εἴποθεν ἤλπιζον ἑκάτεροι ὠφέλειαν προσλήψεσθαι. Πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν. περὶ ἀμφοτέρων λέγει. λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων δηλονότι. Καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους. οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, πρὸς τοὺς πέρσας. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς θρᾷκας. καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πρώτης λέγει, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων. Καὶ λακεδαιμονίοις μέν. ὅσαι μὴ ἦσαν ὑπήκοοι, ἀλλ' αὐτόνομοι. Ὡς ἐς τὸν πάντα ἀριθμόν. μετὰ τῶν ἂν λακεδαιμόνιοι οὐσῶν νεῶν. Καὶ ἀργύριον ῥητόν. ὡρισμένον. Ἑτοιμάζειν. ἐπετάχθη δηλονότι. Μιᾷ νηΐ. μετὰ κηρυκείου δηλονότι. Ἕως ἂν ταῦτα παρασκευ-

αθῆναι· τὰ ὡρισμένα κατὰ τὸν πόλεμον. Ἐξήταζον, ἐδοκίμαζεν. Ἐπρεσβεύοντο· πρέσβεις ἀπέστελλον. Κέρκυραν· οἱ γὰρ κορκυραῖοι ἐπιμαχίαν μόνον εἶχον· νῦν δὲ καὶ ξυμμαχίαν ποιεῖ. Ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδέν· ἀντὶ τοῦ οὐδὲν μικρὸν ἐφρόνουν. Οὐκ ἀπεικότως· ἀλλ᾽ εὐλόγως, καὶ εὐπροσώπως. Ὀξύτερον· ὥς τε διὰ τοῦτο μᾶλλον ὀξύτερον συνέβαινεν αὐτοῖς ἀντιλαμβάνεσθαι. Ἀντιλαμβάνονται· περιέχονται. Οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας· παροιμία, Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. Ἡ τε ἄλλη ἑλλάς, οἱ ἄλλοι ἕλληνες, οἱ μηδετέροις βοηθοί ἐκεκίνηντο, καὶ οὐχ ἡσύχαζον. Πᾶσα μετέωρος ἦν· ταῖς ἐλπίσι δηλονότι. Καὶ πολλὰ μὲν λόγια. λόγια δέ ἐστι τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ λεγόμενα καταλογάδην. χρησμοὶ δέ, οἵτινες ἐμμέτρως λέγονται, ἐμφορουμένων τῶν λεγόντων. Πρότερον οὔπω· καὶ μὴν ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἐκινήθη ἐν τῷ μηδικῷ. Ἀφ᾽ οὗ ἕλληνες μέμνηνται. ἀφ᾽ οὗ δὲ μνήμης ἐστὶ τῶν ἑλλήνων ὄνομα. Σημῆναι· σημεῖον εἶναι. Τοιουτότροπον· ὁποῖον ἐν δελφοῖς γενόμενον διοσημίαν. Ἀνεζητεῖτο· ἀνεσκοπεῖτο. Ἡ δὲ εὔνοια παραπολὺ ἐποίει. Περιφραστικῶς, ἀντὶ τοῦ εὐνοϊκῶς εἶχον τοῖς λακεδαιμονίοις. Τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον· τῶν ἀθηναίων. Ἔρρωτό τε πᾶς. ἀντὶ τοῦ προεθυμεῖτο· οὐ γὰρ ἐπὶ ἰσχύος κεῖται, ἀλλ᾽ ἐπὶ σπουδῆς. Ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς· τοῖς λακεδαιμονίοις. Ἐδόκει ἑκάστῳ· ἕκαστος φησὶν ᾤετο ἐμποδισθήσεσθαι τῶν λακεδαιμονίων τὸ ἔργον· τουτέστι τὸν πόλεμον, ἐὰν μὴ παραγένηται αὐτός. δηλοῖ δὲ τὴν μεγίστην προθυμίαν αὐτῶν. Ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς ἀθηναίους· ὠργίζοντο τοῖς ἀθηναίοις. Πελληνεῖς δέ· δώδεκα πόλεις εἶχον ἡ ἀχαΐα. ὧν μία ἦν ἡ πελλήνη. Ξυνεπολέμουν· τοῖς λακεδαιμονίοις οἱ ἀχαιοί, οὐ γὰρ οἱ ἀργεῖοι. Αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι· τοῖς ἀθηναίοις. Ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ· ἡ παραθαλασσία. Δωριεῖς καρσὶ πρόσοικοι· δωρίδες νῆσοι, ῥόδος· κῶς· κνίδος. Τὰ ἐπὶ θράκης· οἷον, βυζάντιον, πέρινθος. Νῆσοι ὅσαι τε ἐντὸς πελοποννήσου· οὐ λέγει ἐντὸς κρήτης, καὶ πελοποννήσου, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἀλλὰ δεῖ στίξαι εἰς τὸ πελοποννήσου, καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὅσαι λαβεῖν, ἵν᾽ ᾖ, καὶ ὅσαι τῆς κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. οἷον, κάρπαθος· κάσος· χάλκη, καὶ ὅσαι ἄλλαι. Καὶ τὴν ἔξω συμμαχίδος. τῆς πελοποννήσου. Ἔκδημον ἔχειν· ὑπερόριον.

ταῦτα παρεσκευάσθη. ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ περὶ πελοπόννησον μᾶλλον χωρία ἐπρεσβεύοντο, κόρκυραν, καὶ κεφαλληνίαν, καὶ ἀκαρνᾶνας, καὶ ζάκυνθον, ὁρῶντες εἰ σφίσι φίλια ταῦτ᾽ εἴη, βεβαίως πέριξ τὴν πελοπόννησον καταπολεμήσοντες, ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ᾽ ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες, ὀξύτερον ἀντιλαμβάνονται. τότε δὴ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ πελοποννήσῳ, πολλὴ δ᾽ ἐν ταῖς ἀθήναις, οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου. ἥ τε ἄλλη ἑλλὰς πᾶσα μετέωρος ἦν, ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγοι ᾖδον, ἔν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ δῆλος ἐκινήθη ὀλίγῳ πρὸ τούτων, πρότερον οὔπω σεισθεῖσα, ἀφ᾽ οὗ ἕλληνες μέμνηνται. ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι σημῆναι, εἴτε τι ἄλλο τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα ἀνεζητεῖτο. ἡ δὲ εὔνοια, παραπολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς λακεδαιμονίους. ἄλλως τε, καὶ προειπόντων ὅτι τὴν ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν, ἔρρωτό τε πᾶς, καὶ ἰδιώτης, καὶ πολίτης, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς. ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται. οὕτως ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς ἀθηναίους. οἱ μέν, τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι. οἱ δέ, μὴ ἀρχθῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὖν τοιαύτῃ καὶ γνώμῃ ὥρμηντο. πόλεις δ᾽ ἑκάτεροι τάσδ᾽ ἔχοντες ξυμμάχους, ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. λακεδαιμονίων μέν, οἵδε ξύμμαχοι, πελοποννήσιοι μέν, οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες. πλὴν ἀργείων, καὶ ἀχαιῶν. τούτοις δ᾽ ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν. πελληνῆς δὲ ἀχαιῶν μόνοι ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον. ἔπειτα δὲ ὕστερον, καὶ ἅπαντες. ἔξω δὲ πελοποννήσου, μεγαρῆς, λοκροί, βοιωτοί, φωκῆς, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι, ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο, κορίνθιοι, μεγαρῆς, σικυώνιοι, πελληνῆς, ἠλεῖοι, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι. ἱππέας δέ, βοιωτοί, φωκῆς, λοκροί. αἱ δ᾽ ἄλλαι πόλεις, πεζὸν παρεῖχον. αὕτη μὲν λακεδαιμονίων ξυμμαχία. ἀθηναίων δέ, χῖοι, λέσβιοι, πλαταιῆς, μεσσήνιοι, οἱ ἐν ναυπάκτῳ. ἀκαρνάνων οἱ πλείους. κορκυραῖοι. ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις, αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι, ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε. καρία ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ. δωριῆς καρσὶ πρόσοικοι, ἰωνία. ἑλλήσποντος. τὰ ἐπὶ θρᾴκης νῆσοι, ὅσαι ἐντὸς πελοποννήσου, καὶ κρήτης, πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. πᾶσαι αἱ ἄλλαι κυκλάδες, πλὴν μήλου, καὶ θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο, χῖοι, λέσβιοι, κερκυραῖοι. οἱ δ᾽ ἄλλοι, πεζόν, καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν πλαταιαῖς εὐθὺς περιήγγελλον κατὰ τὴν πελοπόννησον, καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα, στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον ἔκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν ἀττικήν. ἐπειδὴ δὲ ἑκάστοις ἑτοῖμα γίγνοιτο

Κατὰ τὸν χρόνον. τὸν εἰρημένον. Μακρὸν πόλεμον. ὡς τῶν λακεδαιμονίων ὁρισάντων τὴν προθεσμίαν τῆς συντάξεως. Καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει. τέλη, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ ἄρχοντες. Καὶ ἀξιολογωτάτους παρῄνει. ἵνα ἑκάστη πόλις, τὸ μὲν δίμοιρον, στρατεύσῃ. τὸ δὲ τρίτον, ἑαυτῆς κατάσχοι πρὸς φυλακήν. οὗτοι γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, τὰς πόλεις ἐμέριζον εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ τρίτον εἴων ἐν ταῖς πόλεσιν, ἵνα μὴ πάντων ἐξελθόντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐρήμοις εὑρόντες οἱ ἀθηναῖοι τὰς πόλεις, χειρώσωνται. Ἄνδρες πελοποννήσιοι. ἡ στάσις πραγματική, ἄγραφος, συμβουλευτικὸν εἶδος, κεφάλαιον ἔχουσα τὸ συμφέρον. Καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι. αὐτοὶ ἡμεῖς δηλονότι. Τῇδε τῇ ὁρμῇ. τῇ ἡμετέρᾳ. Εὔνοιαν ἔχουσα. τὸν σκοπόν. Οὔκουν χρή. τὸ ἑξῆς, οὔκουν χρὴ ἀμελέστερον χωρεῖν. τὰ δ' ἄλλα, διὰ μέσου. Ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλά. ὅμηρος, Ἥτ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται. τοῦτο δέ φησι, τουτέστιν, ὅτι ὀργισθέντες οἱ ἀθηναῖοι, πάντως ἐξελεύσονται. Καὶ πάνυ ἐλπίζειν. φοβεῖσθαι. Ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν. ἐν ᾧ τόπῳ δηλονότι. Καὶ τἀκείνων φθείροντας. ὁρμηθήσονται. Ὁρᾶν πάσχοντάς τι. καὶ οἱ ὀργιζόμενοι, ἀπὸ δὴ τοῦ λογιζόμενοι, μᾶλλον θυμούμενοι, εἰς τὸ πολεμεῖν ἐπείγονται. ὑπερβατὸν δ' ὡς. Σημείωσαι τὸ σχῆμα, πᾶσι πάσχοντας, ἀντὶ τοῦ πασχόντων. Ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἄλλην πόλιν. οἱ ἐπίλογοι ἔνθεν. Ὅπῃ ἄν τις ἡγῆται. στρατηγὸς δηλονότι. Ὀξέως. συντόμως. Οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. βουλευτήριον δηλονότι. Γνώμη. βουλή. Πρότερον. πρὸ τῆς πρεσβείας. Ἐξεστρατευμένων. κατὰ τῶν ἀθηναίων. Πρὶν ἀκοῦσαι. μὴ ἀκούσαντες αὐτά, ἃ ἔλεγεν. Ἀγωγούς. ὁδηγούς. Ἐπὶ τοῖς ὁρίοις. ὅρια.

κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνῄεσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν, καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει, καὶ ἀξιολογωτάτους παρῄνει, τοιάδε ἔλεξε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ.

Ἄνδρες πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πελοποννήσῳ, καὶ ἔξω ἐποιήσαντο καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν. ὅμως δὲ τῆσδε οὔπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες, ἐξήλθομεν. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται, καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὔνοιαν ἔχουσα διὰ τὸ ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς, ἃ ἐπινοοῦμεν. οὔκουν χρή, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι, μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἑκάστης ἡγεμόνα, καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὑτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων. καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλά, καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται. πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος δεδιός, ἄμεινον ἠμύνατο τοὺς πλέονας, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκεύους γενέσθαι. χρὴ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ, τῇ μὲν γνώμῃ, θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δὲ ἔργῳ, δεδιότας παρασκευάζεσθαι. οὕτω γὰρ πρός τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις, εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι, ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δέ, οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην, ὥστε χρὴ καὶ πάνυ ἐλπίζειν διὰ μάχης ἰέναι αὐτούς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμηνται, ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δῃοῦντάς τε καὶ τἀκείνων φθείροντας. πᾶσι γὰρ ἐν τοῖς ὄμμασι, καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ὁρᾶν πάσχοντάς τι ἄηθες, ὀργὴ προσπίπτει. καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι, θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίστανται. ἀθηναίους δὲ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἳ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι, καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δῃοῦν μᾶλλον, ἢ τὴν ἑαυτῶν ὁρᾶν. ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι, τοῖς τε προγόνοις, καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ἐπ' ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἕπεσθ' ὅπῃ ἄν τις ἡγῆται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγγελλόμενα ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας, ἑνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι.

Τοσαῦτα εἰπών, καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος, Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς ἀθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα σπαρτιάτην, εἴ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δέ, οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν, οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους γνώμη πρότερον νενικηκυῖα, κήρυκα, καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι λακεδαιμονίων ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτόν, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὅρων εἶναι αὐθημερόν. τό τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἤν τι βούλονται, πρεσβεύεσθαι, ξυμπέμπουσί τε τῷ Μελησίππῳ ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. ὁ δ' ἐπειδὴ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις

λέγει τὴν ἀρχὴν τῆς Βοιωτίας. Καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι. ἀφίστασθαι τῶν ἀγωγῶν. Κακῶν ἄρξει. ἀρχὴ γενήσεται. Ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐνδώσουσι. ταπεινωθήσονται. Μέρος μὲν τὸ σφέτερον. τὸ δίμοιρον, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται. Τὴν γῆν ἐδῄουν. πάλιν ἀνωτέρω ἐπανατρέχει. Καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων. ἑτοίμων ὄντων ἰέναι. Ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι. ἀντὶ τοῦ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. Τῆς πόλεως γένοιτο. ἀντὶ τοῦ ἐγένετο. Ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. διὰ τὸ μὴ δῃῶσαι. Ἧπερ ἰσχύουσιν. ἐν ᾧ. Διὰ χειρὸς ἔχειν. δι' ἐπιμελείας, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. Τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς. τὸ ἑξῆς, τὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῶν χρημάτων τῆς προσόδου. Τοῦ πολέμου. λέγων δηλονότι. Γνώμῃ. γνώσει. Κρατεῖσθαι. νικᾶσθαι. Ἄνευ τῆς ἄλλης. οἷον, τῆς εὐφορίας τῆς γῆς, καὶ τῶν καταδικαζομένων, καὶ τῶν λιμένων, καὶ μετάλλων, καὶ ἄλλων. Ἐπισήμου. οἷον, σημεῖον ἔχοντος βασιλικόν. Τριακοσίων ἀποδέοντα. μύρια ἐγένετο. τουτέστιν, ἐννακισχίλια ἑπτακόσια. Χρυσίου ἀσήμου. μὴ ἔχοντος σημεῖον. οἷον, μάζια τινά. Καὶ σκῦλα Μηδικά. τὸν ἀργυρόποδα θρόνον, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν χρυσοῦν. Ἢ πεντακοσίων. ὅ ἐστι, πλεῖον. Καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ. τῆς Ἀθηνᾶς. Τὸ ἄγαλμα. ὅπερ ὁ Φειδίας κατεσκεύασε μετὰ τὰ Μηδικά. Ἀπέφθου. πολλάκις ἑψηθέντος, ὥστε γενέσθαι ὄβρυζον. Καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν. τὸ κόσμον τοῦ ἀγάλματος. Ἔφη χρῆναι. χρεὼν εἶναι. Ὁπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλοιεν. ἀντὶ τοῦ ἐσέβαλον οἱ Λακεδαιμόνιοι. Ἀπό τε πρεσβυτάτων. οἱ γὰρ ἐν τοῖς φρουρίοις, γέροντες, καὶ νέοι ἦσαν ἅμα. Πρὸς τὸν κύκλον. ἕως τοῦ κύκλου. Ἔστι δὲ αὐτοῦ. τοῦ κύκλου. Ὃ καὶ ἀφύλακτον. μέρος δηλονότι. τουτέστι, στάδιοι δεκαεπτά. ὁ γὰρ ὅλος κύκλος, σταδίων ἦν ἑξήκοντα.

ἐγένετο, καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν, ἐπορεύετο, ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέν πω ἐνδώσουσιν, οὕτω δὴ ἄρας, τῷ στρατῷ προὐχώρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν, Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον, καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν. τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν, ἐλθόντες, τὴν γῆν ἐδῄουν. ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν Ἰσθμὸν, καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων δέκατος αὐτὸς, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχανε, μὴ πολλάκις ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ, καὶ μὴ δῃώσῃ, ἢ καὶ Λακεδαιμονίων κελευσάντων, ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ γένηται τοῦτο, ὥσπερ καὶ τὰ ἄγη ἐλαύνειν προεῖπον ἕνεκα ἐκείνου, προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι Ἀρχίδαμος μέν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως γένοιτο, τοὺς δ' ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ οἰκίας, ἢν ἄρα μὴ δῃώσωσιν οἱ πολέμιοι, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίησιν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. παρῄνει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων, ἅπερ καὶ πρότερον, παρασκευάζεσθαί τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, ἔς τε μάχην μὴ ἐπεξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικὸν, ᾗπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι. τά τε τῶν ξυμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν, λέγων τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου. τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου, γνώμῃ, καὶ χρημάτων περιουσίᾳ, κρατεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων, τὰ γὰρ πλεῖστα τριακοσίων ἀποδέοντα, μύρια ἐγένετο, ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τἆλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἐς Ποτίδαιαν ἀπανηλώθη. χωρὶς δὲ, χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις, καὶ δημοσίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς, καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκῦλα Μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος ἦν, ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρήσεσθαι αὐτούς. καὶ ἢν πάνυ ἐξείργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις. ἀπέφαινε δ' ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν. χρησαμένοις τε ἐπὶ σωτηρίᾳ, ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι πάλιν. χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτούς. ὁπλίτας δὲ τρισχιλίους καὶ μυρίους εἶναι, ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις, καὶ τῶν παρ' ἔπαλξιν ἑξακισχιλίων, καὶ μυρίων. τοσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλοιεν, ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων, καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων, ὅσοι ὁπλῖται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεος, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ, καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων,

Ων τὸ ἔξωθεν. τῶν μακρῶν τειχῶν. Τὸ δὲ ἐν φυλακῇ ὄν. τοῦ πειραιέως. Τὴν ξύλωσιν. τὴν ἀπὸ ξύλων κατασκευήν. ἰδία λέξις τοῦ Θουκυδίδου αὕτη. Η ἀνάστασις ἐγίγνετο. ἡ μετοίκησις. Απὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου. ἐξ ἀρχῆς. Ετέρων μᾶλλον. ἑλλήνων. Αθηναίοις τοῦτο. τοῦτο, τὸ ἐν ἀγροῖς διαιτᾶσθαι. Ες θησέα. ἀντὶ τοῦ ἕως θησέως. Αεὶ κατὰ πόλεις. ἀδιασπάστως. Πρυτανεῖά τε ἔχουσα. πρυτανεῖόν ἐστιν, οἶκος μέγας, ἔνθα αἱ σιτήσεις ἐδίδοντο τοῖς πολιτευομένοις. ἐκαλεῖτο δὲ οὕτως, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ πρυτάνεις, οἱ τῶν ὅλων πραγμάτων διοικηταί. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι τὸ πρυτανεῖον πυρὸς ἦν ταμιεῖον, ἔνθα καὶ ἦν ἄσβεστον πῦρ, καὶ ηὔχοντο.

ὧν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τοῦ πειραιέως ξὺν μουνυχίᾳ, ἑξήκοντα μὲν σταδίων ὁ ἅπας περίβολος. τὸ δ᾽ ἐν φυλακῇ ὄν, ἥμισυ τούτου. ἱππέας δ᾽ ἀπέφαινε διακοσίοις, καὶ χιλίοις, ξὺν ἱπποτοξόταις. ἑξακοσίοις δὲ καὶ χιλίοις τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωΐμους τριακοσίας. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχεν ἀθηναίοις, καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὅτε ἡ ἐσβολὴ τὸ πρῶτον ἔμελλε πελοποννησίων ἔσεσθαι, καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα οἷάπερ εἰώθει Περικλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἀκούσαντες, ἀνεπείθοντό τε, καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν, ᾗ κατ᾽ οἶκον ἐχρῶντο. καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες τὴν ξύλωσιν, πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν εὔβοιαν διεπέμψαντο, καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπῶς δὲ αὐτοῖς διὰ τὸ ἀεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι, ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο. ξυνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἑτέρων μᾶλλον ἀθηναίοις τοῦτο. ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων, ἡ ἀττικὴ ἐς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις ᾠκεῖτο, πρυτανεῖά τε ἔχουσα, καὶ ἄρχοντας. καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν, οὐ ξυνῄεσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ᾽ αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο, καὶ ἐβουλεύοντο. καί τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ἐλευσίνιοι μετ᾽ Εὐμόλπου πρὸς Ερεχθέα, ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς, τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια, καὶ τὰς ἀρχὰς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ἓν βουλευτήριον ἀποδείξας, καὶ πρυτανεῖον, ξυνῴκισε πάντας. καὶ νεμομένους τὰ αὐτῶν ἑκάστους ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἣ ἁπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐς αὐτὴν μεγάλη γενομένη, παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα. καὶ ξυνοίκια ἐξ ἐκείνου ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου, ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπ᾽ αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δὲ, τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι. καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό, τε τοῦ Διὸς τοῦ ὀλυμπίου, καὶ τὸ πύθιον, καὶ τὸ τῆς γῆς, καὶ τὸ ἐν λίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπ᾽ ἀθηναίων ἴωνες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν. ἵδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ταύτῃ ἀρχαῖα. καὶ τῇ κρήνῃ, τῇ νῦν μὲν τῶν τυράννων οὕτω κελευσάντων ἐννεακρούνῳ καλουμένῃ. τὸ δὲ πάλαι, φανερῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν, καλλιρρόῃ ὠνομασμένῃ, ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρό τε γαμικῶν, καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. καλεῖται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτην κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ᾽ ἀθηναίων πόλις. τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυνῳκίσθησαν διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς, ὅμως οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου πανοικησίᾳ γενόμενοί τε καὶ οἰκήσαντες. οὐ ῥᾳδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο. ἄλλως τε, καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ μηδικά.

Καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν. ἀντὶ τοῦ ὅτε μὴ εἰς φόβον τινὰ ἔλθοιεν, καὶ κίνδυνον, οὐκ ἤρχοντο πρὸς τὸν βασιλέα. Αλλ᾽ αὐτοὶ ἕκαστοι, καθ᾽ ἑαυτούς. Μετ᾽ εὐμόλπου. ἀφ᾽ οὗ εὐμολπίδαι φυλὴ ἐν τῇ ἀττικῇ. Ξυνῴκισε. τὸ ξυνῴκισεν οὐκ ἔστιν ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ συνοικισθῆναι ἐποίησεν, ἀλλ᾽ ἀντὶ τοῦ μίαν πόλιν, τουτέστι, μητρόπολιν ἔχειν αὐτήν. Εξ ἐκείνου. ὁ δὲ μὴν ἐκεῖνος, ὠνόμασθη μεταγειτνιών. Τῇ θεῷ. τῇ ἀθηνᾷ. ἀπροσδιορίστως γὰρ οὕτω φασὶν οἱ ἀθηναῖοι καὶ τὸν ἀπόλλωνα ὁμοίως. Πρὸς τοῦτο τὸ μέρος. τὸ νότιον. Καὶ τὸ τῆς γῆς. τῆς δήμητρος. Καὶ τὸ ἐν λίμναις. λίμναι, τόπος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν ἀθηνῶν. Ω τὰ ἀρχαιότερα. ἀρχαιότερα δὲ πε, διότι ἐστὶ καὶ νεώτερα ἄλλα. Καὶ οἱ ἀπ᾽ ἀθηναίων. καὶ οἱ ἄποικοι. τῶν ἀθηναίων. Καὶ νῦν νομίζουσι. κατὰ νόμον ποιοῦσι. Τῶν τυράννων. τῶν πεισιστρατιδῶν. Φανερῶν τῶν πηγῶν. τῶν ἀναδόσεων τοῦ ὕδατος. Εκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ. ὡς ἀκροπόλει δηλονότι. Τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο, λείπει εἰς, ἵν᾽ ᾖ, εἰς τὰ πλείστου ἄξια. τὸ δ᾽ ἑξῆς, τῇ κρήνῃ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. Καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν. καὶ γὰρ ὁ γάμος ἱερός. Διὰ τὴν παλαιὰν ταύτην. τὴν εἰρημένην δηλονότι. Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολύ. ἀπόδοσις. τῆς τε οὖν. Αὐτονόμῳ οἰκήσει. αὐτονόμου οἰκήσεως. Καὶ ἐπειδὴ ξυνῳκίσθησαν. εἰς μίαν πόλιν συνῆλθον. Πανοικησίᾳ. πανοικησία, καὶ οὐ πανοικία λέγεται.

Ἐβαρύνοντο δέ. καλῶς εἶπεν ἐβαρύνοντο. οὐ δεῖ γὰρ λέγειν ὅτι ἐβαροῦντο, ἢ βαροῦμαι, ἢ βαρούμενος, οὐδὲ ἄλλην τινὰ κλίσιν ποιεῖσθαι τοῦ βαροῦμαι ῥήματος, ἀλλὰ βαρύνομαι, καὶ βαρυνόμενος, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως κλινόμενα. ὀλίγοις μέν τισι. τοῖς πλουσιωτέροις ἰδίᾳ δηλονότι. Τά τε ἐρῆμα. τὰ ὀλιγάνθρωπα. Κλειστὸν ἦν. πανταχόθεν κλείεσθαι ἠδύνατο. Τό, τε πελασγικὸν καλούμενον. οἱ γὰρ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀθηναίοις. οὓς διώξαντες πάλιν οἱ ἀθηναῖοι, κατηράσαντο τὸν τόπον μὴ οἰκεῖσθαι. Ἀκροτελεύτιον τοιόνδε. καλῶς τὸ ἀκροτελεύτιον, ἀντὶ τοῦ, ἄκρον τοῦ τέλους. τοῦ στίχου. καλεῖται γὰρ καὶ ἄκρον, ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου.

Ἡ προσεδέχοντο. ἐνόμιζον. Κατεσκευάσαντο δέ. κατασκευὰς ἐποιήσαντο. Καὶ ἐς οἰνόην πρῶτον. οἰνόη, δῆμος τῆς ἀττικῆς, ὅριον οὖσα ἀθηναίων, καὶ βοιωτῶν. τῷ τείχει. τῷ τείχει τῆς οἰνόης. Ἀπ᾽ αὐτοῦ. τοῦ βραδέως. Δοκῶν. νομιζόμενος. Ἐν τῇ ξυναγωγῇ. ὅτι ἀπέτρεπε τὸ πολεμεῖν. Ἐπιμονή. ἀργία διέβαλεν αὐτόν. ὅτι τὸν μελλησμὸν ἔπεμψεν. Ἐπίσχεσις. ἀργία. Ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ. τῆς βραδυτῆτος δηλονότι. Διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐβράδυναν δηλονότι. Ἐν τῇ καθέδρᾳ. τῇ ἀργίᾳ τῆς πολιορκίας δηλονότι. Ἀνεῖχεν. αὐτοὺς δηλονότι. Καὶ πᾶσαν ἰδέαν. πάσης ἰδέας πολεμικῆς πεῖραν ἐπαγαγόντες. Καθεζόμενοι ἔτεμνον. τὰ δένδρα δηλονότι. Τῶν ἀθηναίων ἱππέων. ὧρος. ῥεῖτος, ὑρώδης. ῥεῖτος. Αἰγάλεων ὄρος. ἀρσενικὸν ὁ αἰγάλεως. ὡς μενέλεως. ἄλλοι δὲ οὐδετέρως φασίν. Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ. τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ. ἐποίησαν γὰρ καὶ ἄλλας ἐσβολὰς εἰς τὴν ἀττικὴν οἱ λακεδαιμόνιοι.

ἐβαρύνοντο δὲ, καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες, καὶ ἱερὰ, ἃ διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια. δίαιτάν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ πόλιν τὴν αὑτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος. ἐπειδή δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μέν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις, καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή. οἱ δὲ πολλοὶ, τά τε ἐρῆμα τῆς πόλεως ᾤκησαν, καὶ τὰ ἱερὰ, καὶ τὰ ἡρῷα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ ἐλευσινίου, καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κλειστὸν ἦν, τό, τε πελασγικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν. καί τι καὶ πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε λέγον, ὡς τὸ πελασγικὸν, ἀργὸν ἄμεινον. ὅμως ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξῳκήθη. καί μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοὐναντίον ξυμβῆναι, ἢ προσεδέχοντο. οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον, ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως, ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον, προῄδει μὴ ἐπ᾽ ἀγαθῷ ποτε αὐτὸ κατοικισθησόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ὡς ἕκαστός που ἐδύνατο. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις. ἀλλ᾽ ὕστερον δὴ τά τε μακρὰ τείχη ᾤκησαν κατανειμάμενοι, καὶ τοῦ πειραιῶς τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἥπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες καὶ τῇ πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν, ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν. ὁ δὲ στρατὸς τῶν πελοποννησίων προϊὼν, ἀφίκετο τῆς ἀττικῆς ἐς οἰνόην πρῶτον, ᾗπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει, ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἡ γὰρ οἰνόη οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς ἀττικῆς καὶ βοιωτίας, ἐτετείχιστο. καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὁπότε πόλεμος καταλάβοι. τάς τε οὖν προσβολὰς ηὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν. ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἥ τε ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιμονὴ γενομένη, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ οἰνόῃ ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους, πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ, προσδεχόμενος, ὡς λέγεται, τοὺς ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίου οὔσης, ἐνδώσειν τι, καὶ κατοκνήσειν περιιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, ἀνεῖχεν. ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ οἰνόῃ, καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, οἵ τε ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο, οὕτω δὴ ὁρμήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν πλαταίᾳ τῶν ἐσελθόντων θηβαίων γενόμενα, ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα τοῦ θέρους, καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ ἀρχίδαμος ὁ ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθεζόμενοι, ἔτεμνον, πρῶτον μὲν ἐλευσῖνα, καὶ τὸ θριάσιον πεδίον. καὶ τροπήν τινα τῶν ἀθηναίων ἱππέων περὶ τοὺς ῥείτους καλουμένους ἐποιήσαντο. ἔπειτα προυχώρουν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ αἰγάλεων ὄρος, διὰ κεκροπείας, ἕως ἀφίκοντο ἐς ἀχαρνάς, χωρίον μέγιστον τῆς ἀττικῆς, τῶν δήμων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸ, στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες, ἔτεμνον. γνώμῃ δὲ τοιᾷδε λέγεται τὸν ἀρχίδαμον περί τε τὰς ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ ἀθηναίους ἤλπιζεν ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον, ὡς οὔπω πρότερον

Ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν. ἀντὶ τιμωρίας. Εἰ ἐπεξίασιν. εἰ ἐπεξελεύσονται οἱ ἀθηναῖοι πρὸς πόλεμον. Αὐτῷ ὁ χῶρος. τῷ ἀρχιδάμῳ. Ἐδόκουν. ἐνομίζοντο. Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ. τῇ πρώτῃ. Τῶν σφετέρων. κτημάτων. Προθύμους ἔσεσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκουν. Ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων. γῆς δηλονότι. Μεμνημένοι. ὡς προδότου τοῦ ἐν πλαταιαῖς στρατοῦ. Ἐς τὸ πλέον. ἐς τὸ περαιτέρω. Σημείωσαι τὴν σύνταξιν ὅτι θουκυδίδειά ἐστι. Καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ. τῷ πλειστοάνακτι. Χρήμασι πεισθῆναι. μετὰ πειθοῦς χρημάτων ποιῆσαι τὴν ἀναχώρησιν. Ὡς εἰκός. ὡς ἔστιν εἰκάσαι. Ἐν τῷ ἐμφανεῖ. φανερῶς. Τῇ νεότητι. τῷ πλήθει τῶν νέων.

ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιιδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς ἐλευσῖνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο περὶ τὰς ἀχαρνὰς καθήμενος εἰ ἐπεξίασιν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι. ἅμα δὲ καὶ οἱ ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως, τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγένοντο, οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οἱ ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τό, τε πεδίον τεμεῖν, καὶ ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι. τοὺς γὰρ ἀχαρνέας ἐστερημένους τῶν σφετέρων οὐχ ὁμοίως προθύμους ἔσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ ἐνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς ἀχαρνὰς ἦν, ἀθηναῖοι δὲ μέχρι μὲν οὗ περὶ ἐλευσῖνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καί τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προϊέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου λακεδαιμονίων βασιλέα ὅτε ἐσβαλὼν τῆς ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα καὶ θριῶζε στρατῷ πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών. διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ σπάρτης δόξαντι, χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἑξήκοντα σταδίοις τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' αὐτοῖς ὡς εἰκὸς γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἐμφανεῖ, ὃ οὔπω ἑωράκεσαν οἵ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν τὰ μηδικά, δεινὸν ἐφαίνετο. καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ νεότητι ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιορᾶν. κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν. οἱ μέν, κελεύοντες ἐπεξιέναι. οἱ δέ τινες, οὐκ ἐῶντες. χρησμολόγοι τε ᾖδον χρησμοὺς παντοίους, ὧν ἀκροᾶσθαι, ὡς ἕκαστος ὥρμητο. οἵ τε ἀχαρνῆς οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον. καὶ ὧν παρῄνεσε πρότερον, ἐμέμνηντο οὐδέν, ἀλλ' ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὤν, οὐκ ἐπεξάγοι. αἴτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων, ὧν ἔπασχον. Περικλῆς δὲ ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας, καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν, οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον, ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τήν τε πόλιν ἐφύλασσε, καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἠδύνατο εἶχεν. ἱππέας μέντοι ἐξέπεμπεν αἰεί, τοῦ μὴ προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως, κακουργεῖν. καὶ ἱππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα ἐν φρυγίοις, τῶν τε ἀθηναίων τέλει ἑνὶ τῶν ἱππέων, καὶ θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς βοιωτῶν ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ ἀθηναῖοι, καὶ θεσσαλοί, μέχρις οὗ προσβοηθησάντων τοῖς βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν, τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν. καὶ ἀπέθανον τῶν θεσσαλῶν, καὶ ἀθηναίων οἱ πολλοί. ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν ἀσπόνδους. καὶ οἱ πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς ἀθηναίοις. καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτούς, λαρισσαῖοι, φαρσάλιοι, παράσιοι, κρανώνιοι, πυράσιοι, γυρτώνιοι, φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν, ἐκ μὲν λαρίσσης, Πολυμήδης, καὶ Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος. ἐκ δὲ φαρσάλου, Μένων. ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξῇσαν αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν ἀχαρνῶν, ἐδῄουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ πάρνηθος, καὶ βριλησσοῦ ὄρους.

Ἐπεξιέναι. κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. Κατὰ ξυστάσεις. ἰδίᾳ, κατὰ συστήματα, καὶ πλήθη γινόμενοι οἱ ἀθηναῖοι. Ὡς ἕκαστος ὥρμητο. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Ἡ γῆ ἐτέμνετο. ἠφανίζετο. Ἐνῆγον τὴν ἔξοδον. παρεκίνουν. Ἀνηρέθιστο. διηγείρετο. Ὅτι στρατηγός, ὢν οὐκ ἐπεξάγοι. οὐκ ἐξέφερε τὸ στράτευμα κατὰ τῶν πολεμίων. Ὀρθῶς γιγνώσκειν. κρίνειν. Ξυνελθόντας. συστάντας. Καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα. ὑσυχάζε. Προδρόμοις. τῶν λακεδαιμονίων. Κακουργεῖν. λῃστεύειν. Ἐν φρυγίοις. τόπος τῆς ἀττικῆς. Τέλει ἑνί. τάγματι ἑνί. οἱ γὰρ θεσσαλοί, σύμμαχοι πάλιν ἐγένοντο τοῖς ἀθηναίοις. Μετ' αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων. Πρὸς τοὺς βοιωτῶν ἱππέας. κατὰ τῶν βοιωτῶν. Τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Ἀσπόνδους. ὅτι μηδεὶς ἐνθένδε τις παρὰ τῶν παρὰ πελοποννησίων. οὐδὲ γὰρ ἦσαν παρόντες. ὥστε καὶ ἐνθένδε ... ἵνα θάψωσιν αὐτούς. Καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτούς. τοὺς ἀθηναίους δηλονότι.

Παράσιοι. παράσιοι, ἀρκάδες. παράσιοι, θεσσαλοί. Ἐκ μὲν λαρίσσης. ἡ λάρισσα ἐστασίασε πρὸς ἑαυτήν. διὸ ἑκατέρα μερὶς ἄρχοντα εἶχε. λέγει δὲ ὅτι ἑκατέρας στάσεως ἡ δύναμιν ἀθηναίοις ἀπέστειλεν. οἱ μὲν γὰρ δημοκρατίαν ἦγαγον. οἱ δέ, ὀλιγαρχίαν.

Ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ. τῇ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Καὶ Σωκράτης. ἄλλος Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου. Καὶ οἱ μέν, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. Ἄραντες. τὰς ναῦς δηλονότι. Τῇ παρασκευῇ ταύτῃ. τῇ τῶν ἑκατὸν νεῶν δηλονότι. Οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον. οὐ τῇ ὁδῷ ᾗ ἐσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν δηλονότι. Ἐξαίρετα. ἀποκεκομμένα. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ταλάντων δηλονότι. Ἐς ἄλλο τι. εἰς ἄλλην χρείαν πραγμάτων. Νηίτῃ στρατῷ. δηλονότι ὡς μεγάλου κινδύνου κρεμαμένου. οὐ γὰρ ἂν ναυτικῷ στρατῷ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τὸν Πειραιᾶ, εἰ μὴ κατὰ κράτος ἤδη ἐνίκων τῷ πεζῷ τοὺς Ἀθηναίους. οὔ τοι γὰρ κατὰ θάλασσαν πολὺ προεῖχον τῶν Λακώνων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. Τριήρεις τε μετ' αὐτῶν. τῶν ταλάντων. Καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. λείπει πολλῶν. Περὶ τοὺς χώρους τούτους. τῆς Μεθώνης. Διαδραμών. ἀντὶ τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν δραμών. Περιεποίησεν. ἐφύλαξε. Καὶ ἀπὸ τούτου. ἀπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς. Ἄραντες, παρέπλεον. τὸ ἄραντες, κυρίως ἐπὶ θαλάσσης εἴρηται. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ γῆς. Τῆς Ἠλείας. εἰς δύο διῄρηται ἡ Ἦλις, εἰς ὀρεινὴν, καὶ κοίλην. Ἐκ τῆς περιοικίδος. τῆς περιχώρου. Οἱ δὲ Μεσσήνιοι. οἱ ἐν Ναυπάκτῳ δηλονότι. Ἐν τούτῳ. τῷ καιρῷ. Ἐπιβῆναι. ἐπὶ τὰς ναῦς. Τὴν Φειὰν αἱροῦσι. τὴν πόλιν αὐτὴν πορθοῦσιν. Ἀνέστησαν δέ. μετῴκησαν, διὰ τὸ δύσνους εἶναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. Ἐπικαλέσαντες. ἐγκαλέσαντες αὐτοὺς τοῦ πολέμου μάλιστα αἰτίους εἶναι. Πέμψαντες ἐποίκους. ἄποικοι μέν, οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ πεμπόμενοι οἰκῆσαι. ἔποικοι δέ, οἱ εἰς πόλεις, ὥσπερ νῦν.

ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ Καρκῖνός τε ὁ Ξενοτίμου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους, καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. καὶ οἱ μὲν, ἄραντες, τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τὴν Πειραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρώπιοι Ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἐδῄωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον, διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἔμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν. καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ἢν δέ τις εἴπῃ, ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηίτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς, ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι, ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἢν δέῃ. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι, μετ' αὐτῶν πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάκουν περιπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες, τῷ τείχει προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἔτυχε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδας ὁ Τέλλιδος, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων, καὶ αἰσθόμενος, ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὁπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τήν τε πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος, πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπῃνέθη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραντες, παρέπλεον. καὶ σχόντες τῆς Ἠλείας ἐς Φειὰν, ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας. καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος τριακοσίους λογάδας, καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιοικίδος Ἠλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου, χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ, ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα. οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τούτῳ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι κατὰ γῆν χωρήσαντες, τὴν Φειὰν αἱροῦσι. καὶ ὕστερον αἵ τε νῆες περιπλεύσασαι, ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντες Φειάν. καὶ τῶν Ἠλείων οἱ πολλοὶ ἤδη στρατιᾷ προσεβεβοηθήκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία, ἐδῄουν. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβοίας ἅμα φυλακήν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος, ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος, τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδῄωσε, καὶ Θρόνιον εἷλεν. ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόπῃ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν. ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐπικαλέσαντες οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι. καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὑτῶν πέμψαντας ἐποίκους, ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας.

Ἐκπεσοῦσι

Ἐκπεσοῦσι δέ. ἐξορισθεῖσιν. Ὑπὸ τὸν σεισμόν. κατὰ τὸν καιρόν. Τὴν ἐπανάστασιν. συμμαχήσαντες ἴσως αὐτοῖς οἱ αἰγινῆται. Μεθορία. μέση. Καθήκουσα. παρατεινομένη. Ἐνταῦθα. ἐν τῇ θυρεάτιδι γῇ. Τὸν πύθεω, ὁ πύθης, τοῦ πύθεω ἰωνικῶς. Σιτάλκης. βασιλεὺς θρᾴκης. Παρ' αὐτῷ. τῷ σιτάλκῃ. Πρόξενον. φίλον. Σφίσι. τοῖς ἀθηναίοις. Τὸν τήρεω. τήρης, τήρεω. Πρῶτος ὀδρύσαι. ἔθνος θρᾳκῶν. Πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι θρᾳκῶν, ἰδίοις νόμοις χρώμενον. Τηρεῖ δὲ τῷ πρόκνην τὴν πανδίονος. Ἰστέον ὅτι ἐνταῦθα μόνον μῦθον εἰσάγει ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτον διστάζων. Οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης. εἰς τὸν αὐτόν, καὶ ἕνα τόπον τῆς θρᾴκης. Ἀλλ' ὁ μέν. ὁ τηρεὺς ὁ ἀρχαῖος. Τὸ περὶ τὸν ἴτυν. τὸν τινὲς ἴτυλον καλοῦσιν. Ἐν ἀηδόνος μνήμῃ. ἀντὶ τοῦ μεμνημένοι τῆς ἀηδόνος τοῦ ὀρνέου. Διὰ τοσούτου. ὀλίγου διαστήματος. Τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων. τοῦ τηρέως. Οὗ δὴ ὄντα. ὅτου. Τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία. χαλκιδέας. βοττιαίους. Ξυνελεῖν. προσποιήσασθαι. Καὶ σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. τὸν υἱὸν τοῦ σιτάλκου, ἵνα λοιπὸν ὡς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνίζηται. Ἀθηναῖον. πολίτην ἐποίησεν. Ὑπεδέχετο. ὑπέσχετο. Καὶ πελταστῶν. πέλτη, ἀσπὶς τετράγωνος. Ξυνεβίβασε. φίλον ἐποίησεν αὐτοῖς τὸν περδίκκαν. Καὶ θέρμην αὐτῷ. εἶχον γὰρ αὐτὴν ἀθηναῖοι, ἐκ πολιορκίας κρατοῦντες. Σόλιόν τε κορινθίων. τὸ σόλιον, πόλισμα τῆς ἠπείρου ἐστὶν ἐν τῇ ἀκαρνανίᾳ. Καὶ ἀστακόν. πόλις ἀκαρνανίας. Ἐξελάσαντες αὐτόν. τὸν τύραννον. Προσηγάγοντο. ἐχειρώσαντο. Σαμαῖοι. σάμιος, ὁ ἀπὸ σάμου· σαμαῖος, ὁ ἀπὸ σάμης. Καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον. οἱ περιπλέοντες κατὰ τὴν πελοπόννησον. Ἑκατὸν ναυσίν. ὄντες δηλονότι. Ἔτυχον γὰρ ἐν αἰγίνῃ. μεταξυλογία. Πανστρατιᾷ. σὺν πολίταις αὐτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. Ἔπλευσαν παρ' αὐτούς. πλῷ χρησάμενοι, ἦλθον εἰς αὐτούς.

ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς αἰγινήταις, οἱ λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι κατά τε τὸ ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφῶν εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν, καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ θυρεᾶτις γῆ, μεθορία τῆς ἀργείας καὶ λακωνικῆς ἐστιν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, ἐνταῦθα ᾤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην ἑλλάδα. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην, ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατόν, ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη γενόμενος μηνοειδής, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδωρον τὸν Πύθεω, ἄνδρα ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκης, δυνάμενον παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες, πρόξενον ἐποιήσαντο, καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκην σφίσι τὸν Τήρεω θρᾳκῶν βασιλέα ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ τήρης οὗτος ὁ τοῦ Σιτάλκου πατήρ, πρῶτος ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλέον τῆς ἄλλης θρᾴκης ἐποίησε· πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι θρᾳκῶν. τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπ' ἀθηνῶν σχόντι γυναῖκα, προσήκει ὁ τήρης οὗτος οὐδέν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης ἐγένοντο. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν δαυλίᾳ τῆς φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ τηρεὺς ᾤκει, τότε ὑπὸ θρᾳκῶν οἰκουμένης, καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔπραξαν. πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήμῃ, Δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται. εἰκός δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσούτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους μᾶλλον, ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς ὀδρύσας ὁδοῦ. τήρης δέ, οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε πρῶτος ἐν κράτει ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὗ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην, οἱ ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποιήσαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία καὶ Περδίκκαν ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθών τε ἐς τὰς ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος, τήν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε, καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀθηναῖον. τόν τε ἐπὶ θρᾴκης πόλεμον ὑπεδέχετο καταλύσειν. πείσειν γὰρ Σιτάλκην πέμψειν στρατιὰν θρᾳκίαν ἀθηναίοις, ἱππέων τε καὶ πελταστῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι. ξυνεστράτευσέ τε εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ χαλκιδέας μετ' ἀθηναίων, καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω θρᾳκῶν βασιλεύς, ξύμμαχος ἐγένετο ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου μακεδόνων βασιλεύς. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν ἀθηναῖοι, ἔτι ὄντες περὶ πελοπόννησον, σόλιόν τε κορινθίων πόλισμα αἱροῦσι, καὶ παραδιδόασι παλιρεῦσιν ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι, καὶ ἀστακόν, ἧς Εὔαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ κράτος, καὶ ἐξελάσαντες αὐτόν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἐπί τε κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες, προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ κεφαλληνία κατὰ ἀκαρνανίαν καὶ λευκάδα, τετράπολις οὖσα, παλῆς, κράνιοι, σαμαῖοι, προνναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς ἀθήνας. περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου, ἀθηναῖοι πανδημεί, αὐτοί καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἔτυχον γὰρ ἤδη ἐν αἰγίνῃ ὄντες, ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν μεγάροις ὄντας, ἔπλευσαν παρ' αὐτούς, καὶ ξυνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο ἀθρόον ἀθηναίων ἐγένετο,

Ἀκμαζούσης. ἀκμὴν, καὶ αὔξησιν ἐχούσης τῆς πόλεως, καὶ οὔπω ὑπὸ νόσου ἐλαττωθείσης. Οἱ ἐν ποτιδαίᾳ. οἱ ἀκραιφνεῖς, καὶ οὐ ξένοι. Τὰ πολλὰ τῆς γῆς. τὰ πολλὰ μέρη δηλονότι τῆς γῆς τῆς μεγαρίδος. Μέχρις οὗ νίσαια. ἐπίνειον μεγάρων. Εὔαρχος. ὁ τύραννος ἀστάκου. Ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς. τῶν κορινθίων δηλονότι. Κατήγαγον. τὸν εὔαρχον δηλονότι. Προσποιήσασθαι. οἰκειοποιήσασθαι.

Πειραθέντες. πεῖραν σχόντες. Ὡς οὐκ ἠδύναντο. λαβεῖν δηλονότι. Ὑπ᾽ αὐτῶν. τῶν κρανίων δηλονότι. Ἀποβάλλουσι. ζημιοῦνται. Τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι. τὸν πάτριον νόμον τηροῦντες περὶ τῆς τῶν ἀθηναίων ταφῆς. δηλονότι καύσαντες τὰ σώματα. οὗτος γὰρ ἦν νόμος ἀθηναίοις, καὶ πᾶσιν ἕλλησι. Τρόπῳ τοιῷδε. τῷ ἑξῆς λεγομένῳ. Πρότριτα. πρότριτα, πρὸ τρίτης ἡμέρας τῆς ἐκκομιδῆς, ἢ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. ἀμφότερα δὲ τὸ πρῶτον. Καὶ ἐπιφέρει. ἐναγίζει. Κυπαριττίνας. δὲ τὸ ἀστεῖον ἐστί. Ἔνεστι δὲ τὰ ὀστᾶ. τῇ λάρνακι δηλονότι. Ἐς τὸ δημόσιον σῆμα. τὸ καλούμενον κεραμεικόν. Οἱ μὲν πολλοί. οἱ μὲν πολλοί. φησι τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι δὲ τὸν νομοθέτην τὸν προσθέντα ἐν τῷ αὐτοῦ νόμῳ τὸν λόγον, ὃν κελεύοντα λέγεσθαι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ τοῖς θαπτομένοις δημοσίᾳ.

ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως, καὶ οὔπω νενοσηκυίας. μυρίων γὰρ ὁπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ ἀθηναῖοι. χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν. μέτοικοι δὲ ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὁπλιτῶν. χωρὶς δὲ, ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. δῃώσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς, ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ ἀθηναίων ἐς τὴν μεγαρίδα, καὶ ἱππέων, καὶ πανστρατιᾷ, μέχρις οὗ νίσαια ἑάλω ὑπ᾽ ἀθηναίων. ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἀταλάντη ὑπ᾽ ἀθηναίων φρούριον, τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἡ ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ λῃστὰς ἐκπλέοντας ἐξ ὀποῦντος, καὶ τῆς ἄλλης λοκρίδος κακουργεῖν τὴν εὔβοιαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τούτῳ μετὰ τὴν πελοποννησίων ἐκ τῆς ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὔαρχος ὁ ἀκαρνὰν βουλόμενος ἐς τὴν ἄστακον κατελθεῖν, πείθει κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσί, καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν, πλεύσαντας. καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινὰς προσεμισθώσατο. ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς εὐφαμίδας τε ὁ ἀριστωνύμου, καὶ τιμόξενος ὁ τιμοκράτους, καὶ εὔμαχος ὁ χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες, κατήγαγον. καὶ τῆς ἄλλης ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἃ χωρία βουλόμενοι προσποιήσασθαι, καὶ πειραθέντες, ὡς οὐκ ἐδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ᾽ οἴκου, σχόντες δ᾽ ἐν τῷ παράπλῳ ἐς κεφαλληνίαν, καὶ ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς τὴν κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινός, ἄνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκήτως τῶν κρανίων, καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπ᾽ οἴκου. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι, οἱ ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. Τὰ μὲν ὀστᾶ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες. καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἤν τι βούληται. ἐπειδὰν δὲ ἡ ἐκφορὰ ᾖ, λάρνακας κυπαριττίνας ἄγουσιν ἅμαξαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν. ἔνεστι δὲ τὰ ὀστᾶ ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὑρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν, καὶ ξένων. καὶ γυναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὅ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως. καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν μαραθῶνι. ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες, αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὰν δὲ κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ᾑρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἀξιώματι προήκῃ, λέγει ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι. καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ᾽ οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε, περικλῆς ὁ ξανθίππου ᾑρέθη λέγειν, καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

Τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων. τῶν ῥητόρων δηλονότι. Τὸν προσθέντα. τὸν νομοθέτην δηλονότι, τὸν σόλωνα. Εὖ τε πιστευθῆναι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐμοὶ δ᾽ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει, αἴτιον τοῦ, καὶ μὴ ἐν κινδύνῳ γίνεσθαι τὸ πιστευθῆναι.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ.

Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ᾽ ἂν ἀρκοῦν ἐδόκει εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε, καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι, εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ

τὸ μετρίως

Τὸ μετρίως εἰπεῖν· συμμέτρως· ἀξίως· καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας. περιφραστικῶς ἡ ἀλήθεια. Ὅ, τε γὰρ ξυνειδώς· κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. Ὅ, τε ἄπειρος. προσυπακουστέον καὶ μὴ εὔνους. Ἔστιν, ἃ καὶ πλεονάζεσθαι· κατὰ κοινοῦ τὸ, νομίσειεν. Ἐς ὅσον· ἂν· ἕως οὗ. Τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτῶν. τῶν ἐπαίνων δηλονότι. Ἤδη καὶ ἀπιστοῦσι. λείπει ἕκαστος. ἔστι δὲ σχῆμα. Ἐδοκιμάσθη· ἐκρίθη. Βουλήσεώς τε, βουλήσεως μὲν, πρὸς τὸ εὔνοια. δόξης δὲ, πρὸς τὸ ἄπειρος. τυχεῖν δὲ. εἶπεν, ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων κατὰ τοῦ σκοποῦ. Τὸ ἐπὶ πλεῖστον δὲ καλῶς. οὐ γὰρ δυνατὸν πᾶσιν ὁμοίως ἀρέσκοντα λέγειν, ἀλλὰ καὶ μέσως πως, ἵνα μήτε φθόνον, μήτε ψεῦδος δόξῃ λέγειν.

τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ, τε γὰρ ξυνειδὼς καὶ εὔνους ἀκροατὴς, τάχ' ἄν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἃ βούλεταί τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὅ, τε ἄπειρος, ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε, ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι, ὧν ἤκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι, αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἑπόμενον τῷ νόμῳ, πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἑκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν ἀεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες, διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων, μέχρι τοῦδε, ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς, αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες, μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν. καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν, καὶ ἐς πόλεμον, καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ, ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἕλληνα πόλεμον ἐπιόντα προθύμως ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ, καὶ μεθ' οἵας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἵων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον, εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπί τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ, καὶ τὸν πάντα ὅμιλον καὶ ἀστῶν, καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι αὐτῶν ἐπακοῦσαι. χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους· παράδειγμα δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες τισὶν, ἢ μιμούμενοι ἑτέροις. καὶ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται. μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους, πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον. κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεῖον ἐς τὰ κοινὰ, ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται. οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι, ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε ἀεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει, καὶ τῶν νόμων,

Ἐν τῷ τοιῷδε. τῷ ἐπαίνῳ. Καὶ ἐκεῖνοί τε. οἱ πρόγονοι. Πρὸς οἷς. μεθ' ὧν. Οὐκ ἀπόνως. τινὲς εἰς δ' οὐκ ἀπόνως ὑποστίζουσι. Τὰ δὲ πλείω αὐτῆς. τῆς ἀρχῆς δηλονότι. Ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ. ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς διὰ τὴν Σάμον, καὶ Εὔβοιαν, ἣν αὐτὸς τοῖς Ἀθηναίοις προσεκτήσατο. Ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα. ὧν πατέρων, ἢ πραγμάτων τῶν κατὰ πόλεμον ἡμῖν παρεσκευασμένων, καὶ εἰρήνην. Οὐ βουλόμενος, ἐάσω. Ἰστέον ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὰ παραιτεῖται λέγειν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ καὶ τὰ τῶν προκειμένων νεκρῶν εἰπεῖν οὐκ ἀξιόλογα ὄντα. Ἐπιτηδεύσεως. πράξεως. Οὐκ ἂν ἀπρεπῆ. οὐκ ἂν ἔξω τοῦ προσήκοντος λεχθῆναι.

Καὶ τὸν πάντα ὅμιλον· σχῆμα δέ ἐστι, ἀντὶ τοῦ παντὶ ὁμίλῳ. Οὐ ζηλούσῃ· οὐ μιμουμένῃ. Παράδειγμα δέ· αἰνίττεται τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, οὓς Λυκοῦργος ἔγραψε, μιμησάμενος τοὺς Κρητῶν, καὶ Αἰγυπτίων νόμους. Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους· ἐπειδὴ φαῦλον ἐδόκει ἡ δημοκρατία, καὶ ὁρᾷ τοὺς Λάκωνας σεμνυνομένους ἐπὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ, ἐπάγει, λέγων, ὅτι τῷ μὲν ὀνόματι, δημοκρατία. τῷ δὲ ἔργῳ, ἀριστοκρατία ἐστὶν ἡμῶν ἡ πολιτεία. Πρὸς τὰ ἴδια διάφορα, τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδιώταις. Οὐκ ἀπὸ μέρους τοῦτο λέγει διὰ τοὺς Ἡρακλείδας βασιλεῖς τῶν Λακώνων, οἵτινες ἀπὸ μέρους ἦρχον διὰ μόνην τὴν εὐγένειαν, κἂν μὴ εἶχον ἀρετήν. Ἢ ἀρετῆς. ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. τὸ δὲ ἢ, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. Ἔχων δέ τι ἀγαθόν. ὁ δὲ, ἀντὶ τοῦ μὲν κεῖται. Ἐλευθέρως δέ. ὡσανεὶ ἔλεγεν, οὐκ ἐσμὲν ἀλλήλοις ὕποπτοι. Ἐπιτηδευμάτων. κατὰ κοινοῦ τὸ, πολιτευόμεθα. Λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας. τοῦτο λέγει, ἐπειδή ποτε οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀλκαμένη ἐν προαστείῳ θεασάμενοι μετεωρίζοντα, κακῶς ἐχρήσαντο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, σκυθρωποί εἰσι, διὰ παντὸς ἐπιείκειαν ὑποκρινόμενοι, καὶ τοὺς ἁβροτέρους κολάζουσι· τὸ γὰρ τερπνὸν τοῦ βίου, κώλυμα νομίζουσι τῶν ἀναγκαίων.

,, καὶ μάλιστα αὐτῶν, ὅσοι τε ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται, καὶ ὅσοι ἄγρα
,, φοι ὄντες, αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι. καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀνα
,, παύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις νομίζον
,, τες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν. ὧν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν
,, ἐκπλήσσει. ἐπεισέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάν
,, τα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει, τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γι
,, γνόμενα καρποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν
,, πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν,
,, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα, ἢ μαθήματος, ἢ θεάματος, ὃ μὴ
,, κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν, ὠφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς
,, τοπλέον καὶ ἀπάταις, ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ. καὶ ἐν ταῖς παι
,, δείαις, οἱ μὲν, ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθὺς νέοι ὄντες, τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς
,, δὲ, ἀνειμένως διαιτώμενοι, οὐδὲν ἧσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν.
,, τεκμήριον δὲ, οὔτε γὰρ λακεδαιμόνιοι καθ' ἑκάστους, μετὰ πάντων δ' ἐς τὴν γῆν
,, ἡμῶν στρατεύουσι, τήν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες, οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλο
,, τρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι. τὰ πλείω κρατοῦμεν. ἀθρόᾳ
,, τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδείς πω πολέμιος ἐνέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε
,, ἅμα ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν. ἢν δέ που
,, μορίῳ τινὶ προσμίξωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν, πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶ
,, σθαι. καὶ νικηθέντες ὑφ' ἁπάντων, ἡσσῆσθαι. καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων
,, μελέτῃ, καὶ μὴ μετὰ νόμων τοπλεῖον, ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλοιμεν κινδυνεύειν,
,, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦ
,, σι, μὴ ἀτολμοτέρους τῶν ἀεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἔν τε τούτοις, τὴν πόλιν ἀξί
,, αν εἶναι θαυμάζεσθαι, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις. φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ' εὐτελείας, καὶ
,, φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας, πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ, ἢ λόγου κόμ
,, πῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινι αἰσχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν
,, ἔργῳ αἴσχιον. ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα, καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέροις
,, πρὸς ἔργα τετραμμένοις, τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι, μόνοι γὰρ τόν τε μηδὲν

Καὶ μάλιστα αὐτῶν. τῶν νόμων δηλονότι. Καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες. ἄγραφοι νόμοι, τὰ ἔθη εἰσί. Τῇ γνώμῃ. τῇ ψυχῇ τῇ συνέσει. Διετησίοις. διόλου τοῦ ἔτους θύουσιν οἱ ἀθηναῖοι καθ' ἑκάστην, πλὴν μιᾶς ἡμέρας. Η τέρψις. ἡ ζωγραφία. Τὸ λυπηρόν. αἰνίττεται πρὸς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ εὐτελεῖς λακεδαιμονίους. Καὶ τῶν πολεμικῶν μελέταις. πληρώσας τὰ ἐν εἰρήνῃ γινόμενα ἀγαθὰ, νῦν μετέρχεται ἐπὶ τὰ ἐν πολέμῳ. Τῶν ἐναντίων. τῶν λακεδαιμονίων φησί. Τοῖσδε. τοῖς ῥηθησομένοις. Κοινὴν παρέχομεν. κοινωνικὴν, καὶ ἀνειμένην πᾶσιν ἀνθρώποις. Ξενηλασίαις. ὥσπερ οἱ λακεδαιμόνιοι. Ο μὴ κρυφθὲν ἄν τις. τὸ ἑξῆς, ὠφεληθείη ἄν τις, ἰδὼν μὴ κρυφθέν. Καὶ ἀπάταις. πάλιν πρὸς λακεδαιμονίους αἰνίττεται, οἳ τοπλέον ἀπάτῃ. καὶ στρατηγίᾳ γνώμης ἐκράτουν ἐν τοῖς πολεμικοῖς. Εὐθὺς νέοι ὄντες. καὶ ταῦτα πρὸς λακεδαιμονίους. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τὰ πολέμια ηὐτρεπίζοντο. καὶ εὐθὺς ὡς ἐτίκτετο τὸ παιδίον, ἐν ἀσπίδι ἐτίθεσαν αὐτὸ, καὶ δόρυ πλησίον. καὶ ἐπεβόων ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τάν. τουτέστιν. ἢ ταύτην σῶσον, ἢ ἐπὶ ταύτην, τουτέστι, μετ' αὐτῆς ἀναιρέθητι. οἱ δὲ αὐτοὶ οὕτως ἐπιπόνως ἤσκουν, ὡς μηδὲ λουτρῶν ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῷ εὐρώτᾳ ποταμῷ πρὸς τὸ λούσασθαι. ἀμέλει, καὶ διαμαστιγώσεις ἐγίνοντο κατά τινα καιρὸν, ἐν αἷς οἱ πλείονας ἐνεγκόντες, ἀνδρειότεροι ἐνομίζοντο. Τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται. τὸ τοῖς ἀνδράσι πρέπον. Τῶν πέλας αὐτοί. ἡμεῖς δηλονότι. Επιμέλειαν. μεμέρισται γὰρ αὐτῶν τὸ στράτευμα εἰς δύο, ἐς θρᾴκην, καὶ ἰωνίαν. Επίπεμψιν. εἰς στρατείαν.

Μορίῳ τινί. μέρει τινὶ ἐξ ἡμῶν. Κρατήσαντές τε. αἰνίττεται τοὺς ἱππέας αὐτῶν τοὺς κειμένους. Απεῶσθαι. ἀποδεδιωκέναι. Καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ. πάντα συνάγει τὰ εἰρημένα, καὶ ὥσπερ ἀνάμνησιν αὐτῶν ποιεῖται, ἀνακεφαλαιούμενος αἰνίττεται δὲ πρὸς λακεδαιμονίους. Καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι. τὰ ἀλγεινὰ δηλονότι. Τῶν ἀεὶ μοχθούντων. τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. Καὶ ἔν τε τούτοις. τοῖς εἰρημένοις δηλονότι. Θαυμάζεσθαι. κατὰ κοινοῦ τὸ, περιγίγνεται. Φιλοκαλοῦμέν τε γάρ. ἐπειδὴ διεβάλλοντο οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ μαλακίᾳ, καὶ τρυφῇ βίου, καὶ σχολῇ πολλῇ, τοῦτο λέγει ὅτι φιλοκαλοῦμεν μετὰ εὐτελείας, καὶ ταπεινότητος. τῇ γὰρ φιλοκαλίᾳ, τὸ ἄσωτον ἕπεται. Μετ' εὐτελείας. σμικροπρεπείας. Καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας. τὰ δυσχερῆ τῆς πενίας ὑπομένομεν. Πλούτῳ τε ἔργου. τὸ ἑξῆς, τῷ πλούτῳ χρώμεθα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἔργου, καὶ οὐ κόμπῳ λόγου. Καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινι αἰσχρόν. γνώμης ἀρίστης τὸ μὴ τὴν πενίαν ὀνειδίσαι τοῖς ἔχουσι, καὶ παροῦσαν, ζητεῖν ἐκ παντὸς τρόπου φυγεῖν. Ἔν τε τοῖς αὐτοῖς. οἷον, τοῖς δημιουργοῖς, καὶ γεωργοῖς, καὶ κυνηγοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἰδιώταις, καὶ χειροτέχναις. τοῦτο δὲ πρὸς λακεδαιμονίους, ἐπειδὴ ὀλίγοι ἦσαν αὐτῶν οἱ τὰ πολιτικὰ σκοποῦντες. οἱ δὲ τὰ, πολέμια, πάντες.

Τῶνδε

Τῶν δὲ μετέχοντα. τῶν πολεμικῶν. Οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις. διεβάλλοντο γὰρ ὡς λόγων μόνων αἴτιοι ποιούμενοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. Δεινά, καὶ ἡδέα. δεινά, τὰ πολέμια. ἡδέα τά, τῆς εἰρήνης. Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. ἀρετὴν λέγει νῦν, τὴν φιλίαν, καὶ εὐεργεσίαν. Βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν. ὁ ἀρξάμενος χαρίζεσθαι. Ὥστε ὀφειλομένην. ἡ σύνταξις οὕτως· ὥστε ὀφειλομένην σώζειν, ᾧ δι' εὐνοίας δέδωκεν. Ὁ δ' ἀντοφείλων. ὁ δὲ πάσχων. Ἀμβλύτερος. ἀσθενέστερος. Τὴν ἀρετήν. τὴν εὐεργεσίαν. Καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος. οὐ τῇ ἐλπίδι τοῦ κέρδους, ἀλλὰ τῷ εὐεργετεῖν, καὶ μὴ δέεσθαι ἄλλων. Ἀδεῶς. ἀντὶ τοῦ μεγάλως. Παίδευσιν εἶναι. ἐς πολλὰ πράγματα.

τῶν δὲ μετέχοντα, οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν. καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρίνο-
μέν γε, ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡ-
γούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον, ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλ-
θεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν, ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ
περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι, ὃ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μέν, θράσος, λογι-
σμὸς δέ, ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν, οἱ τά τε δεινά,
καὶ ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες, καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύ-
νων, καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς. οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶν-
τες κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν, ὥστε ὀφειλομένην
δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν. ὁ δ' ἀντοφείλων, ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν,
ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον
λογισμῷ, ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελοῦμεν. ξυνελών τε λέγω
τήν τε πᾶσαν πόλιν τῆς ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι, καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἄν μοι τὸν
αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη, καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέ-
λως τὸ σῶμα αὔταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος
τάδε μᾶλλον, ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε
τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν
ἔρχεται. καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἵων κακο-
παθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν, ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται, μετὰ μεγά-
λων δὲ σημείων, καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι, τοῖς
τε νῦν, καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα. καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου
ἐπαινέτου. οὔτε ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλή-
θεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ
καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κἀγαθῶν ἀΐ-
δια ξυγκατοικίσαντες. περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἵδε τε γενναίως δικαιοῦντες
μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτήν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ
εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν. δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως,
διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα, καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑ-
πάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανερὰν σημείοις καθι-
στάς. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα. ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε
ἀρεταὶ ἐκόσμησαν. καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν ἑλλήνων ἰσόρροπος, ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος
τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα, καὶ τε-
λευταία βεβαιοῦσα, ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσι, δί-
καιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι. ἀγα-
θῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες, κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν, ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν.
τῶνδε οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενί-
ας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτήν, πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιή-
σατο. τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων
ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, ἠβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ, τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι,

Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη. ἐς διάφορα πράγματα. Εὐτραπέλως. εὐκινήτως ἐνδεξίως. Ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων. ὧν προεῖπεν. Ἀκοῆς κρείσσων. ὑπὲρ ἀκοὴν ἀνθρώπου. Ὑφ' οἵων. ὑπὸ ἀθηναίων. Οὔτε τῷ ὑπηκόῳ. τῷ ναξίῳ, καὶ σαμίῳ, καὶ βυζαντίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι ὑπήκουον αὐτῶν.

Ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων. πολυσύνδετος ἐστιν ὁ Θουκυδίδης μᾶλλον, ἢ πάντες οἱ ἄποικοι. Οὔτε Ὁμήρου. ἀπὸ μέρους, τῶν πάντων ποιητῶν. Γενέσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ θαυμασθησόμεθα. Κακῶν τε, κἀγαθῶν. κακῶν, πρὸς δὴ τοὺς πάσχοντας. λέγει δὲ τὰ τρόπαια. Οἵδε τε γενναίως. οἱ κείμενοι. Καὶ οἷς. τοῖς πελοποννησίοις.

Καὶ τὴν εὐλογίαν. τὸν ἔπαινον. Σημείοις καθιστάς. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐμήκυνα.

Καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα. ἐπηγγείλαντο δηλονότι. Ἃ γὰρ τὴν πόλιν. λείπει δὲ εἰς. Ἰσόρροπος. ἰσοστάσιος. μὴ ὑπερβάλλων τὰ πράγματα.

Πρώτη τε μηνύουσα. τῇ τιμῇ. Ἡ νῦν τῶνδε. τῶν ἀνθρώπων. Καταστροφή. ὁ θάνατος. Καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσιν. οἷον, κλοπήν, μοιχείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Προτίθεσθαι. προτιμᾶσθαι. Ἢ ἐκ τῶν ἰδίων. ἁμαρτημάτων δηλονότι. Ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσαντο. τὸ τιμωρεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις. Μετ' αὐτοῦ. τοῦ κινδύνου.

Τῶνδε. τῆς ἀρετῆς. Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανές. τουτέστιν, εὐέλπιδες γενόμενοι ὅτι νικήσουσιν. Ἐπιτρέψαντες. δόντες. Καὶ ἐν αὐτῷ. τῷ ἔργῳ. Ἡγησάμενοι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ κάλλιστον. Τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου. τὸ ὀνειδίζεσθαι, ὡς δειλοί. τὸ δὲ ἔργον, τὸ ἀποθανεῖν. Καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. τύχην ἀεὶ ὁ Θουκυδίδης καλεῖ τὸν πόλεμον. ἀκμάζοντές φησιν ἐν εὐδοξίᾳ, καὶ οὐχὶ δειλίᾳ, ἀπέθανον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀπηλλάγησαν. Ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν. καὶ ἐν βραχεῖ καιρῷ φησιν ἀπηλλάγησαν, τὴν σφαγὴν δεξάμενοι, ἀκμαζούσης ἐν αὐτοῖς ἔτι τῆς δόξης. καὶ ἐλπίδος, τοῦ νικῆσαι μᾶλλον. ἤγουν τοῦ δέους, καὶ τοῦ φυγεῖν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἀκμάζοντες. Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀτολμοτέραν δὲ, μὴ εἶναι ἀξιοῦν. Μεγάλη δόξῃ εἶναι. ἡ πόλις δηλονότι. Ἄνδρες. ἀνδρεῖοι. Αὐτὰ ἐκτήσαντο. τὰ μεγάλα δηλονότι. Καὶ πείρᾳ του. δοκιμῇ πολέμου. Σφαλείησαν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐνθυμούμενοι. Κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ, καλλίστην συνεκφοράν. Προϊέμενοι. διδόντες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκτήσαντο. Κοινῇ γάρ. γνώμῃ δηλονότι. Τὰ σώματα. εἰς πόλεμον δηλονότι. Σημαίνει. παρίστησι. καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ. γῇ δηλονότι. καὶ τὸ εὔδαιμον. ἔστι γὰρ εὐψυχία μὲν, ἡ ἐλευθερία. ταύτῃ δὲ, ἡ εὐδαιμονία, καὶ ὁ μακάριος βίος, καὶ ὁ σπουδαῖος. Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες. τὸ νόημα παράδοξον, καὶ ἐναντίον τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. Θέογνις γὰρ ὁ ποιήσας τὰς ὑποθήκας,
» φησί. χρὴ πενίην φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
» ῥιπτεῖν, καὶ πετρῶν Κύρνε κατ' ἠλιβάτων.

» τῶν δὲ, ἐφίεσθαι. ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤ/
» δη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν
» μᾶλλον ἡγησάμενοι, ἢ τῷ ἐνδόντες, σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ
» δ' ἔργον, τῷ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δό/
» ξης μᾶλλον, ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν. καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε
» ἐγένοντο. τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν
» ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφέλει/
» αν, ἣν ἄν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς
» πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέ/
» ραν ἔργῳ θεωμένους, καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς. καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι,
» ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες, καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις
» αἰσχυνόμενοι, ἄνδρες αὐτὰ ἐκτήσαντο, καὶ ὁπότε καὶ πείρᾳ του σφαλείησαν, οὐ/
» κουν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον
» αὐτῇ προϊέμενοι. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐ/
» λάμβανον, καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δό/
» ξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ, ἀείμνηστος καταλεί/
» πεται. Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν, πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ ση/
» μαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ, ἄγραφος μνήμη παρ' ἑκάστῳ τῆς
» γνώμης μᾶλλον, ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, καὶ τὸ εὔδαι/
» μον, τὸ ἐλεύθερον, τὸ δὲ ἐλεύθερον, τὸ εὔψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πο/
» λεμικοὺς κινδύνους, οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου,
» οἷς ἐλπὶς οὐκ ἔστ' ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται,
» καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἤν τι πταίσωσιν. Ἀλγεινοτέρα γὰρ αὐ/
» δρί γε φρόνημα ἔχοντι ἡ ἐν τῷ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις, ἢ ὁ μετὰ ῥώμης
» καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος, καὶ ἀναίσθητος θάνατος. διόπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν
» τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον, ἢ παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρό/
» ποις γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες. τὸ δ' εὐτυχὲς, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπε/
» στάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ ἐν οἷς ἐνευδαι/
» μονῆσαί τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐν τελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα
» πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλάκις ἕξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτε καὶ
» αὐτοὶ ἠγάλλεσθε. καὶ λύπη οὐχ ὧν ἄν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκη/
» ται, ἀλλ' οὗ ἂν ἐθὰς γενόμενος, ἀφαιρεθείη. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλ/
» πίδι, οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγι/
» γνόμενοί τισιν ἔσονται. καὶ τῇ πόλει διχόθεν ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι, καὶ ἀ/
» σφαλείᾳ ξυνοίσει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλεύεσθαι, οἳ ἂν μὴ
» καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι, κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρη/
» βήκατε, τόν τε πλείονα κέρδος ὃν, εὐτυχεῖτε βίον, ἡγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν
» ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρω μόνον, καὶ οὐκ

Τούτῳ οὖν ὁ Περικλῆς ἀποφαίνεται. καὶ σκόπει τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἑρμηνείας, ὅτι καὶ τῆς εἰρημένης τοῦ Θεόγνιδος ὑποθήκης λανθανόντως ἐμνήσθη, καὶ ᾐνίξατο εἰπὼν τὸ δικαιότερον. τὸ γὰρ δικαιότερον, συγκρίσεως ἔμφασιν ἔχει. Ἀναίσθητος, προσθεὶς τὸ ἀναίσθητος, ἐποίησεν ἐγκώμιον, καὶ ἔπαινον τοῦ θανάτου. Τὸ δ' εὐτυχές. οὐχ οἱ τελευτήσαντες, ἀλλ' οἱ παρόντες αὐτῶν γονεῖς. Ἐνευδαιμονῆσαί τε. τουτέστιν, ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ζῆσαι, καὶ τελευτῆσαι. Εὐτυχίαις. τουτέστι τοῖς τέκνοις. Ἐθὰς γενόμενος. ἐξ ἔθους ἀπολαύων. Οὐκ ὄντων λήθη. τῶν τεθνηκότων. Παραβαλλόμενοι, εἰσφέροντες. Παρηβήκατε. γεγηράκατε.

Εν τῷ ἀχρείῳ. τῷ γήρᾳ δηλονότι. φιλάργυροι γὰρ οἱ γέροντες. Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα. τὸν τεθνηκότα. Αλλ' ὀλίγῳ. μέτρῳ δηλονότι. Τὸ δὲ μὴ ἐμποδών. τὸ δὲ μηδὲν ἔχον ἐναντίον. Ανανταγωνίστῳ. ἀναμφιβόλῳ. Καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς. ἀρετὴ γυναικὸς σιωπωμένη, κρύπτεται. Τῆς τε γάρ. τῆς σωφροσύνης. μόνη γὰρ αὕτη ἀρετὴ ταῖς γυναιξὶν ἔνεστιν. οὐ γὰρ ἀνδρεία, ἢ δικαιοσύνη, ἢ φρόνησις. Μέχρι ἥβης θρέψει. μέχρι ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν. Αθλα γὰρ οἷς κεῖται. λείπει τὸ παρά, ἵν' ᾖ παρ' οἷς. Τοῖσδε καὶ ἄνδρες. παρὰ τοῖσδε. Πολιτεύουσι. κατὰ πολιτείαν ἐνεργοῦσιν. Η νόσος πρῶτον ἤρξατο. θηλυκῶς ἡ νόσος. τὸ δὲ λεγόμενον, ὡς πρὸς τὸ νόσημα ὑπήντησεν. ὅμηρος, Νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκε κυανέη. τὸ μὲν οὐδέτερον, ὡς πρὸς τὸ νέφος ὑπήντησεν.

» ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ
» τὸ τιμᾶσθαι. παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς, ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶ-
» να. Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα, ἅπας εἴωθεν ἐπαινεῖν. καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς
» οὐχ ὁμοῖοι, ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπα-
» λον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναι-
» κείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅ-
» παν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροσι γενέσθαι ὑμῖν, μεγά-
» λη ἡ δόξα. καὶ ᾗς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι, ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ,
» εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον, ὅσα εἶχον πρόσφορα. καὶ ἔργῳ οἱ θα-
» πτόμενοι τὰ μὲν, ἤδη κεκόσμηνται, τὰ δὲ, αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε, δη-
» μοσίᾳ ἡ πόλις μέχρις ἥβης θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε, καὶ τοῖς λειπο-
» μένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προτιθεῖσα. Αθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα,
» τοῖσδε καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι. νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἑκά-
» στῳ, ἄπιτε. Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ.

Καὶ διελθόντος αὐτοῦ, πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τοῦδε ἐτελεύτα. τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ Αρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθεζόμενοι, ἐδῄουν τὴν γῆν. καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ ἀττικῇ, ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι καὶ περὶ λῆμνον, καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις. οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἰατροὶ ἤρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα ἔθνησκον, ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῄεσαν, οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη οὐδεμία. ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν, ἢ μαντείοις, καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. τελευτῶντές τε, αὐτῶν ἀπέστησαν ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ αἰγύπτου. ἔπειτα δὲ, καὶ ἐς αἴγυπτον, καὶ λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε. καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ πειραιεῖ ἥψατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. κρῆναι γὰρ οὔπω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο. καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη. λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γιγνώσκει, καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης, ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό. καὶ τὰς αἰτίας, ἅς τινας νομίζει, τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι σχεῖν. ἐγὼ δὲ οἷόν τε ἐγίγνετο, λέξω. καὶ ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν, εἴποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι, μάλιστ' ἂν ἔχοι τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας. τὸ μὲν γὰρ ἔτος ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν. εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη. τοὺς δ' ἄλλους, ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως, ἀλλ' ἐξαίφνης ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα, καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε. καὶ τὰ ἐντὸς, ἥ τε φάρυγξ, καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἱματώδη ἦν. καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει. ἔπειτα ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο. καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινεν ἐς τὰ στήθη ὁ πόνος μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ. καὶ ὁπότε ἐς τὴν καρδίαν στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτήν,

Ηρκουν τὸ πρῶτον. εἰ γὰρ ᾔδεσαν ὅτι λοιμός ἦν, οὐκ ἂν ἐπεχείρουν, διὰ τὸ μεταδοτικόν.

Οσῳ καὶ μάλιστα. μάλιστα τῶν μὴ προσιόντων.

Ανθρωπεία τέχνη. οἷον, μαντική. ἐπῳδή.

Αυτῶν ἀπέστησαν. τῶν θείων, καὶ ἀνθρωπίνων. Γῆν τὴν πολλήν. τὴν περσίδα.

Υπ' αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

Καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο. τὸ δεινὸν δηλονότι. Αφ' ὅτου εἰκὸς ἦν. ἀφ' ἧς αἰτίας. Ες τὸ μεταστῆσαι. μεταβαλεῖν.

Σχεῖν. λαβεῖν.

Προειδώς. προμαθών. Καὶ προέκαμνέ τι. προηισθένει.

Απεκρίθη. ἐχωρίσθη. Αλλ' ἐξαίφνης. ἀπροφασίστως.

Καὶ τὰ ἐντός. τοῦ στόματος δηλονότι.

Εξ αὐτῶν. τῶν συμπτωμάτων, ὧν εἶπεν. Ο πόνος. πόνον λέγει τὴν ἐκ τοῦ νοσήματος ταλαιπωρίαν. οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν. καὶ καρδιωγμὸν, τὸν πόνον τοῦ στομάχου.

Καὶ ἀποκαθάρσεις. ἀποκρίσεις. κενώσεις. Μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. τῆς δυσεντερίας δηλονότι. Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν. ἔστι γὰρ καὶ λὺγξ πλήρης, ὡς καὶ ἱπποκράτης διδάσκει. Μετὰ ταῦτα. αὐτίκα. Λωφήσαντα. τὸν σπασμὸν παυσάμενον. Πελιδνόν. πελιδνόν ἐστι, τὸ μετέχον ὠχρότητος, καὶ μελανίας, ἰονειδὲς μολυβδοειδές. Τὰ δὲ ἐντός. τοῦ στόματος δηλονότι. Ἢ γυμνοὺς ἀνέχεσθαι. τὸ ἀνέχεσθαι, καὶ πρὸς αἰτιατικὴν λέγεται. Ἥδιστά τε ἄν. ἡ σύνταξις οὕτως. ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι, ἠνείχοντο. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἠνείχοντο. τὸ δὲ ἄλλο, μεταξύ. Τό, τε πλέον, καὶ ἔλασσον. καὶ γὰρ ὁ πίνων ὀλίγον, καὶ πολύ, ἀπέθνησκον. Καὶ ἡ ἀπορία. ἡ ἀδυναμία. Οὐκ ἐμαραίνετο. οὐχ ὑπέπιπτε. Παρὰ δόξαν. παρ' ἐλπίδα. Ἔχοντές τι δυνάμεως. μερικὴν δύναμιν. Τοῦ νοσήματος. τῆς δυσεντερίας. Ἐκ τῶν μεγίστων. κινδύνων δηλονότι. Ἀντίληψις. ἐπίσκηψις. Διέφευγον. τὸν θάνατον δηλονότι. Ἀναστάντας. ὑγιάναντας. Καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε. τῷ ῥηθησομένῳ δηλονότι. Ἢ οὐ προσῄει. ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὀσφρήσεως γινώσκοντα ὅτι λοιμώδη ἐστὶ τὰ σώματα. Τεκμήριον δέ. τοῦ λόγου μου. Οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν. περὶ τὸ σαρκοβορεῖν. Τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν. καθόλου. Τὴν ἰδέαν. τὴν φύσιν. Καὶ ἄλλο. νόσημα. Οὐδὲν τῶν εἰωθότων. ἄλλο τι ἀήθες. καὶ ἄτοπον. Ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα. τὸ χρῆμα καινοπρεπές. Ξυνενεγκόν. λυσιτελῆσαν. Πρὸς αὐτό. τὸ νόσημα. Ξυνῄρει. συναγαγὼν ἠφάνιζε. Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον. ἡ ἀνελπιστία τῆς ὑγιείας. Προΐεντο. ἀπώλλυον. Καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου. ἡ σύνταξις δὲ οὕτω. δεινότατον ἦν ἥ τε ἀθυμία, καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου. Ὥσπερ τὰ πρόβατα. ἔθνησκον ὅτι τὰ πρόβατα μεταληπτικά, καὶ μεταδοτικὰ τῆς νόσου. Τοῦτο ἐνεποίει. ἡ ἀπόγνωσις δηλονότι. Ἀπώλλυντο ἐρῆμοι. τοῦ θεραπεύσοντος.

καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι εἰσίν, ἐπήεσαν. καὶ αὗται μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπεσε κενή, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρόν. τοῖς μέν, μετὰ ταῦτα λωφήσαντα, τοῖς δέ, καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἁπτομένῳ σῶμα, οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν, οὔτε χλωρόν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, πελιδνόν, φλυκταίναις μικραῖς, καὶ ἕλκεσιν ἐξηνθηκός. τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκαίετο, ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολάς, μήτ' ἄλλο τι, ἢ γυμνοὺς ἀνέχεσθαι ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἠμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι. καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει τό, τε πλέον, καὶ ἔλασσον ποτόν. καὶ ἡ ἀπορία, τοῦ μὴ ἡσυχάζειν, καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διὰ παντός. καὶ τὸ σῶμα ὅσον περ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρίᾳ. ὥστε ἢ διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος ἔχοντές τι δυνάμεως, ἢ εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατιόντος τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοιλίαν, καὶ ἑλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης, καὶ διαρροίας ἅμα ἀκράτου ἐπιπιπτούσης, οἱ πολλοὶ ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν διεφθείροντο. καὶ διεξῄει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἱδρυθὲν κακόν. καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο, τῶν γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε. κατέσκηπτε γὰρ καὶ ἐς αἰδοῖα, καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων, διέφευγον. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δέ, καὶ λήθη ἐλάμβανε παραυτίκα ἀναστάντας τῶν πάντων ὁμοίως. καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐπιτηδείους. γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου, τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως, ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ. καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὄν, ἢ τῶν ξυντρόφων τι. τὰ γὰρ ὄρνεα, καὶ τετράποδα, ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων, ἢ οὐ προσῄει, ἢ γευσάμενα, διεφθείρετο. τεκμήριον δέ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφὴς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως, οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν. οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἴσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος, διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Τὸ μὲν οὖν νόσημα, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἑκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον, τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν τὴν ἰδέαν. καὶ ἄλλο παρελύπει κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον οὐδὲν τῶν εἰωθότων. ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἔθνησκον δέ, οἱ μέν, ἀμελείᾳ. οἱ δέ, καὶ πάνυ θεραπευόμενοι. ἕν τε οὐδὲ ἓν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ, τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν. τὸ γάρ τῳ ξυνενεγκόν, ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε. σῶμά τε αὔταρκες ὄν, οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτό, ἰσχύος πέρι, ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ πάντα ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία ὁπότε τις αἴσθοιτο κάμνων, πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτούς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον. καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι, ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον, καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει. εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν δεδιότες ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἐρῆμοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος. εἴτε προσίοιεν, διεφθείροντο. καὶ μάλιστα

Οἱ ἀρετῆς τι. φιλανθρωπίας, καὶ ἀγάπης. Καὶ τὰς ὀλοφύρσεις. λείπει ἡ πρός. ἵν᾽ ᾖ, πρὸς τὰς ὀλοφύρσεις, καὶ θρήνους. Τόν τε θνήσκοντα. τὸν θάνατον. Καὶ τὸν πονούμενον. τὴν ἀσθένειαν. Περιχαρεῖ. τῇ ἐνεστώσῃ περιχαρείᾳ. Ἐλπίδος τι εἶχον κούφης. τῆς κουφιζούσης αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης. Ἐπίεσε δ᾽ αὐτούς. τοὺς ἀθηναίους. Ὥρᾳ ἔτους. τῷ θέρει δηλονότι. Καὶ ἱερῶν, καὶ ὁσίων ὁμοίως. ὅσων οὐδετέρως. ὁσίων θηλυκῶς. Οὐχ ὅσιον κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοις. Νόμοι τε πάντες. θεῖοι, καὶ ἀνθρώπινοι. Ἀναισχύντοις. ἀλλοτρίας. ξένας. Πρῶτόν τε ἦρξεν. ἀρχὴ γέγονεν. Ἀγχίστροφον. ταχεῖαν. ὀξεῖαν. ἐγγυτέραν. Οὐδὲν πρότερον κεκτημένων. τῶν πενήτων.

οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἐπιπλέον δ᾽ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τόν τε θνήσκοντα, καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι. δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν ὥστε καὶ κτείνειν οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κούφης, μηδ᾽ ἂν ὑπ᾽ ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι. ἐπίεσε δ᾽ αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ᾽ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ᾽ ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας ἡμιθνῆτες, τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. τά τε ἱερά, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο, καὶ ἱερῶν, καὶ ὁσίων ὁμοίως. νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς. ἔθαπτον δέ, ὡς ἕκαστος ἐδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν. ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νοσήσαντας, οἱ μέν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρόν, ὑφῆπτον. οἱ δέ, καιομένου ἄλλου, ἄνωθεν ἐπιβαλόντες, ὃν φέροιεν, ἀπῄεσαν. πρῶτόν τε ἦρξε, καὶ ἐς τἄλλα τῇ πόλει ἐπιπλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο, μὴ καθ᾽ ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες, τῶν τ᾽ εὐδαιμόνων, καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων. εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων, ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν τῷ δόξαντι καλῷ, οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων εἰ πρὶν ἐπ᾽ αὐτὸ ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται. ὅ, τι δὲ ἤδη τε ἡδύ, καὶ πανταχόθεν τε ἐς αὐτὸ κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος, ἢ ἀνθρώπων νόμος, οὐδεὶς ἀπεῖργε. τὸ μέν, κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν, καὶ μή, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους. τῶν δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι. πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι. Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ ἀθηναῖοι περιπεσόντες, ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δῃουμένης. ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκός, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι, Ἥξει δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς
» ἅμ᾽ αὐτῷ. ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει
» ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν. ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἢν δέ γε οἶμαι ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ δωρικὸς τοῦδε ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμόν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ᾄσονται. μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν, ἀνεῖλε κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα εἴκαζον ὁμοῖα εἶναι. ἐσβεβληκότων δὲ τῶν πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς, καὶ ἐς μὲν πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν. ἐπενείματο δὲ ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ, καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα. Οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, πα-

Τὰς ἐπαυρίας. τὰς ἀπολαύσεις, καὶ ἡδυπαθείας. Τῷ δόξαντι καλῷ. τουτέστι, τῇ ἀρετῇ. αὕτη γὰρ μετὰ ταλαιπωρίας γίγνεται.

Κερδαλέον. ἐπωφελές. Ἢ ἀνθρώπων νόμος. ἀνθρωπίνη εὐνομία. Ἀπεῖργε. τὸ θεῖον δηλονότι.

Ἐν ὁμοίῳ εἶναι δηλονότι. Τὴν ἤδη κατεψηφισμένην. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, δίκην. λέγει δὲ τὴν νόσον. ἀπὸ κοινοῦ δὲ καὶ τὸ ἐλπίζων.
» Περιπεσόντες, ἐπιέζοντο. ὅμηρος, Εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ, καὶ λοιμὸς ἀχαιούς.
» Ὅ, τι ἄξιον καὶ εἰπεῖν. ἤγουν ἄξιον διηγήσεως. Ἐπενείματο. κατέφαγε.

ἦλθον ἐς τὴν πάραλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρίου ὄρους, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἐστιν Ἀθηναίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην, ἣ πρὸς Πελοπόννησον ὁρᾷ· ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς Εὔβοιάν τε, καὶ Ἄνδρον τετραμμένην. Περικλῆς δὲ στρατηγὸς ὢν καὶ τότε, περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ. ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν γῆν ἐλθεῖν, ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ Πελοποννήσῳ παρεσκευάζετο. καὶ ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀνήγετο. ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὁπλίτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς, πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσαις. ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι, καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον, τῆς Ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου, ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν· καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες, ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι προεχώρησέ γε. ἀναγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα γῆν, καὶ τὴν Ἁλιάδα, καὶ τὴν Ἑρμιονίδα. ἔστι δὲ ταῦτα πάντα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. ἄραντες δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀφίκοντο ἐς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς πόλισμα ἐπιθαλάσσιον. καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον, καὶ αὐτὸ τὸ πόλισμα εἷλον, καὶ ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ' ἀνακεχωρηκότας. ὅσον δὲ χρόνον οἵ τε Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀθηναίων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος ἔν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους ἔφθειρε, καὶ ἐν τῇ πόλει. ὥστε καὶ ἐλέχθη, τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπυνθάνοντο τῶν αὐτομόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ θάπτοντας ἅμα ᾐσθάνοντο, θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστόν τε χρόνον ἐνέμειναν, καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον. ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Ἅγνων ὁ Νικίου, καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου ξυστράτηγοι ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ᾗπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν εὐθὺς ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Ποτίδαιαν ἔτι πολιορκουμένην. ἀφικόμενοι δέ, μηχανάς τε τῇ Ποτιδαίᾳ προσέφερον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρῶντο ἑλεῖν. προὐχώρει δὲ αὐτοῖς οὔτε ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως, οὔτε τἆλλα τῆς παρασκευῆς ἀξίως. ἐπιγενομένη γὰρ ἡ νόσος, ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιάν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ τῆς ξὺν Ἅγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ὑγιαίνοντας. Φορμίων δέ, καὶ οἱ ἑξακόσιοι, καὶ χίλιοι, οὐκέτι ἦσαν περὶ Χαλκιδέας. ὁ μὲν οὖν Ἅγνων ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησεν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὁπλιτῶν, χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις. οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται κατὰ χώραν μένοντες, ἐπολιόρκουν τὴν Ποτίδαιαν. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἥ τε γῆ αὐτῶν ἐτέτμητο τὸ δεύτερον, καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα, καὶ ὁ πόλεμος, ἠλλοίωντο τὰς γνώμας. καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν, καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες. πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο ξυγχωρεῖν. καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες ὡς αὐτούς, ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες, ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ. ὁ δέ, ὁρῶν αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας, καὶ πάντα ποιοῦντας ἅπερ αὐτὸς ἤλπιζε, ξύλλογον ποιήσας, ἔτι δ' ἐστρατήγει, ἐβούλετο θαρσῦναί τε, καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης πρὸς τὸ ἠπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι, παρελθὼν, ἔλεξε τοιάδε.

Τὴν πάραλον. τὴν παραθαλάσσιον. Στρατηγὸς ὢν καὶ τότε. τινὲς εἰς τὸ ὤν, τινὲς δὲ καὶ τότε στίζουσι. Τὴν αὐτὴν γνώμην. προαίρεσιν. Ἔτι δ' αὐτῶν. τῶν Λακεδαιμονίων. Παρεσκευάζετο. ἡτοίμαζε. Προεχώρησέ γε. ἦλθεν ἐς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν. Ἀναγαγόμενοι. ἀναχθέντες. Πόλισμα ἐπιθαλάσσιον. μέρος τι. Ἔν τε τῇ στρατιᾷ. τῇ περὶ τὴν Πελοπόννησον. θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. Εἰ δέ τις εἴποι καὶ πῶς αὐτοὺς οὐκ ἐφόνευον; λέγομεν ὅτι ἀσεβὲς τοῦτο ἐνόμιζον. Τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ. τῇ δευτέρᾳ δηλονότι.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. μετάβασις. Ἔτι πολιορκουμένην. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Προὐχώρει. προέκοπτεν. Αὐτοῖς. τοῖς πολιορκοῦσιν. Ἡ αἵρεσις. ἡ πόρθησις. Ἐνταῦθα δὴ πάνυ. εἰς τὴν Ποτίδαιαν. Οἱ δὲ πρότεροι. οἱ μετὰ Καλλίου δηλονότι.

Ἠλλοίωντο. μετεβλήθησαν. Ξυγχωρεῖν. ἐνδιδόναι. Καὶ ἀπαγαγών. ἀποστήσας.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΚΛΑΙΟΥΣ.

» Καὶ προσδεχομένῳ μοι, τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἐς με γεγένηται. αἰσθάνομαι γὰρ τὰς
» αἰτίας. καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω, καὶ μέμψω-
» μαι, εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ χαλεπαίνετε, ἢ ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦ-
» μαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθουμένην, ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. καὶ προσδοκήσαντί μοι, γεγένηται ἐς ἐμὲ τὰ τῆς ὀρ-

γῆς ὑμῶν οἷον, οὐκ ἀνέλπιστα εἰς τὰ ἐμὲ τὰ παρόντα γεγένηται αἰτιάματα, ἀλλὰ καὶ ἤδη ταῦτα προσδεχομένῳ, ἀφ' οὗ πολεμεῖν συνεβούλευσα Λακεδαιμονίοις, γεγένηται. καὶ διὰ τοῦτο συνήγαγον ἐκκλησίαν, ὅπως ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐμοὶ χαλεπαίνητε, ἢ ταῖς τύχαις εἴκητε, ὑπομνήσω. Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. Πόλεις μὲν τὰς ἰδίας. ἰδίας νῦν οὐχὶ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὰς τῶν καθ' ἕκαστον ἀνθρώπων, καὶ μερικὰς δυστυχίας. Ταῖς κατ' οἶκον. ταῖς ἑαυτῶν, καὶ μερικαῖς. Πεπληγμένοι. παραφερόμενοι. Ἀφίεσθε. ἀμελεῖτε. Οἱ ξυνέγνωτε. μετέχετε τῆς παραινέσεως, διαγνόντες. Καίτοι ἐμοί. παραγραφικὸν ἐνδείκνυται.

,, πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ
,, τὸ καθ' ἑαυτὸν, διαφθειρομένης τῆς πατρίδος, οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται. Κα-
,, κοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ, πολλῷ μᾶλλον διασῴζεται. ὁπότε οὖν πόλις μὲν τὰς
,, ἰδίας ξυμφορὰς οἵα τε φέρειν, εἷς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ
,, πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; καὶ μὴ ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγί-
,, αις ἐκπεπληγμένοι, τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε. καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαν-
,, τα πολεμεῖν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, οἳ ξυνέγνωτε, δι' αἰτίας ἔχετε. καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ
,, ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἥσσων οἴομαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμη-
,, νεῦσαι ταῦτα. φιλόπολίς τε, καὶ χρημάτων κρείσσων. ὅ τε γὰρ γνοὺς, καὶ μὴ σα-
,, φῶς διδάξας, ἐν ἴσῳ καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη. ὅ τ' ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσ-
,, νους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι. προσόντος δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικω-
,, μένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο. ὥστ' εἴ μοι καὶ μέσως ἡγούμενοι
,, μᾶλλον ἑτέρων προσεῖναι αὐτὰ πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ ἂν εἰκότως νῦν γε τοῦ
,, ἀδικεῖν αἰτίαν φεροίμην. καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται τἆλλα εὐτυχοῦσι,
,, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι. εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν ἢ εἴξαντας εὐθὺς τοῖς πέλας ὑπακοῦ-
,, σαι, ἢ κινδυνεύσαντας περιγενέσθαι, ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον τοῦ ὑποστάντος μεμπτό-
,, τερος. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπει-
,, δὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ κακουμένοις, καὶ τὸν ἐ-
,, μὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης, μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι. διότι τὸ μὲν
,, λυποῦν, ἔχει ἤδη τὴν αἴσθησιν ἑκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελείας ἄπεστιν ἔτι ἡ δήλωσις ἅ-
,, πασι, καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου ἐμπεσούσης, ταπεινὴ ὑ-
,, μῶν ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν, ἃ ἔγνωτε. δουλοῖ γὰρ φρόνημα τὸ αἰφνίδιον, καὶ ἀ-
,, προσδόκητον, καὶ τὸ πλείστῳ παραλόγῳ ξυμβαῖνον, ὃ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις
,, οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας, καὶ
,, ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους, χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις
,, ἐθέλειν ὑφίστασθαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαι-
,, οῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰτιᾶσθαι, ὅστις μαλακίᾳ ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ
,, προσηκούσης μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον. ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια, τοῦ
,, κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι. τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον μὴ γέ-
,, νηταί τε πολὺς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα,
,, ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον. δη-
,, λώσω δὲ καὶ τόδε, ὅ μοι δοκεῖτε οὔτ' αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχον ὑ-
,, μῖν μεγέθους πέρι ἐς τὴν ἀρχὴν, οὔτ' ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις, οὐδ' ἂν νῦν ἐχρη-
,, σάμην κομπωδεστέραν ἔχοντι τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ καταπεπληγμένους ὑμᾶς
,, παρὰ τὸ εἰκὸς ἑώρων. οἴεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνον ἄρχειν. ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω
,, δύο μερῶν τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν, γῆς, καὶ θαλάσσης, τοῦ ἑτέρου ὑμᾶς παν-
,, τὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε, καὶ ἢν ἐπὶ πλέον βουληθῆτε.

νυται. τέταρα δεῖ κατὰ Θουκυδίδην τὸν ἀγαθὸν ἔχειν ἄνδρα· νοεῖν μὲν τὰ δέοντα· φράζειν δύνασθαι τὰ νοηθέντα καλῶς· φιλόπολιν δὲ εἶναι· καὶ τέταρτον, κρείσσω χρημάτων. τὸ γὰρ νικᾶσθαι χρήμασι, πᾶσαν καὶ ῥήτορος, καὶ πολίτου, καὶ ἰδιώτου, καὶ ἄρχοντος ἀρετὴν ἀφανίζει. Τοιούτῳ ἀνδρί. ἤγουν μεγάλῳ. Ὃς οὐδενὸς οἴομαι. ῥητορεία ἑαυτῷ μαρτυρεῖ. Καὶ τοῦδε. τῆς εὐνοίας. Καὶ μέσως. μετρίως. Μᾶλλον ἑτέρων. λείπει ὁ δὲ σύνδεσμος, ἵν' ᾖ, μᾶλλον δὲ ἑτέρων. μέσως δὲ εἶπε, καὶ οὐ σφόδρα, διὰ τὸ φορτικόν. Καὶ γὰρ οἷς μὲν αἱρετῶς. κατὰ κοινοῦ τὸ πολεμῆσαι. ὁ δὲ νοῦς φησιν, ὅτι ἄφρονές εἰσιν οἱ εὐτυχοῦντες, καὶ πολεμεῖν αἱρούμενοι. Τοῖς πέλας. τοῖς Λακεδαιμονίοις. Περιγενέσθαι. νικῆσαι τὸν ἐχθρὸν δηλονότι. Καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. ὧν παρῄνεσα.

Ἀκεραίοις. ἀζημίοις. Μὴ ὀρθόν. ἀληθῆ. Ἔχει ἤδη. παρέχει. Καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις. ἀντὶ τοῦ παραπλησίοις τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἴσοις. δεῖ γὰρ πρὸς τὰς πόλεις, καὶ τὰ φρονήματα ἔχειν. Ὑφίστασθαι. ἀκατακινήτοις εἶναι. Καὶ τὴν ἀξίωσιν. τὸ ἀξίωμα. τὴν ἡγεμονίαν. Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι. ὁμοίως οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν αἰτιᾶσθαι, ὅστις ἐν μαλακίᾳ ἐλλείπει τῆς ἐνυπαρχούσης δόξης, καὶ μισεῖν τὸν ἐν θρασύτητι ὀρεγόμενον τῆς μὴ προσηκούσης. Ἀπαλγήσαντας. ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρεών. τὸ δὲ ἀπαλγήσαντας, ἀντὶ τοῦ παυσαμένους ἀλγεῖν, ὥσπερ τὸ ἀπολοφυράμενοι. Οὐκ ὀρθῶς. ἀληθῶς. Καὶ τόδε. τὸ ῥηθησόμενον. Τὴν προσποίησιν. τὴν ἀπαγγελίαν. Καταπεπληγμένους. καταπεπτωκότας τῷ φόβῳ. Τῶν ἐς χρῆσιν. τὸ γὰρ πῦρ, καὶ ὁ ἀὴρ, οὐ τοσοῦτόν εἰσιν εἰς χρῆσιν φανερά. κοινὰ γὰρ πᾶσι. Φανερῶν. ὄντων δηλονότι.

Καὶ οὐκ ἔστιν ὅς τις. οὐδείς. Ἐν τῷ παρόντι. ἤγουν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Αὕτη ἡ δύναμις. τῆς πόλεως ἡ θαλασσοκρατία, ἀλλὰ μείζων δηλονότι. Ἢ οὐ κηπίον. τὸ ἢ οὐ, ἀντὶ τοῦ ἀλλ᾽ οἷον, ἀλλὰ κηπίον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου, ὡς πρὸς τὴν κτῆσιν τῆς θαλάσσης. ἄλλοι δὲ τὸ κηπίον εἶδος κουρᾶς φασιν, οὕτως ὀνομαζομένης. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ εἰκός ἐστιν. Ἄλλων δ᾽ ὑπακούσασιν. ἀντὶ τοῦ ἄλλοις. Φανῆναι. μετέρχεται ἐπὶ τὸ δίκαιον. Αὔχημα μὲν γάρ. τὸ φρόνημα, αὔχημά φησιν. Ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς. ἀπὸ ἀλόγου εὐτυχίας. Καταφρόνησις δέ. λείπει ἐκείνῳ. Καὶ τὴν τόλμαν. ἡ σύνταξις, καὶ τὴν τόλμαν ἡ ξύνεσις παρέχεται ἐκ τῆς ὁμοίας τύχης. Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων. ἀπὸ κοινοῦ τὸ πιστεύει.

Ἡ πρόνοια. ἡ πρόγνωσις. Τῷ τιμωμένῳ. τῇ τιμῇ τῆς πόλεως. Ὥσπερ ἅπαντες. ᾧ τινι τῷ τιμωμένῳ τῆς πόλεως, τουτέστι, ᾧ ἤγουν. ἄλλως· τῇ δόξῃ τῆς πόλεως ἀγάλλεσθε, καὶ βοηθεῖν ὑμᾶς εἰκός. Ἐν τῇ ἀρχῇ. ὄντες δηλονότι. Ἀπήχθεσθε. τοῖς ἄλλοις δηλονότι. Οἱ τοιοῦτοι. οἱ ἀπράγμονες.

Ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν. τῶν συμβουλευόντων τὸ ἄπραγμον. Παράγεσθε. ἀπατᾶσθε. Ἐλπίδος κρεῖσσον. ὑπὲρ ἐλπίδα. Ἧς ἐς ἀίδιον. τὸ ἧς, πρὸς τὸ μνήμη καταλελείψεται. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. Ἀναλωκέναι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ γνῶτε. Ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε. ἐάν ποτε καὶ ὑποχαλάσωμεν, καὶ πταίσωμεν. Καίτοι ταῦτα. τρεῖς κριτὰς ὑποτίθεται τῶν πραγμάτων. Τὸ ἐπίφθονον. τὸ ἐπίζηλον. Μῖσος μὲν γάρ. διαλύεται γὰρ ἡ ἀνία τῇ ἀλλαγῇ τινί.

» καὶ οὐκ ἔστιν ὅς τις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς, οὔτε
» βασιλεὺς κωλύσει, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐ κατὰ τὴν
» τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν, ὧν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι, αὕτη ἡ δύνα-
» μις φαίνεται. οὐδ᾽ εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν αὐτῶν μᾶλλον, ἢ οὐ κηπίον. καὶ ἐγ-
» καλλώπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας ὀλιγωρῆσαι, καὶ γνῶναι ἐλευ-
» θερίαν μὲν, ἣν ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς, διασώσωμεν, ῥᾳδίως ταῦτα ἀναληψο-
» μένην. ἄλλων δ᾽ ὑπακούσασι, καὶ τὰ προκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσοῦσθαι. τῶν τε
» πατέρων μὴ χείρους κατ᾽ ἀμφότερα φανῆναι, οἳ μετὰ πόνων, καὶ οὐ παρ᾽ ἄλλων
» δεξάμενοι, κατέσχον τε. καὶ προσέτι διασώσαντες, παρέδοσαν ὑμῖν αὐτά. αἴ-
» σχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι. ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε,
» μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. αὔχημα μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ ἀμα-
» θίας εὐτυχοῦς, καὶ δειλῷ τινὶ ἐγγίγνεται. καταφρόνησις δὲ, ὃς ἂν καὶ γνώμῃ πι-
» στεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν, ὃ ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύ-
» χης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἐχυρωτέραν παρέχεται. ἐλπίδι τε ἧσσον πι-
» στεύει, ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς. γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, ἧς βεβαιοτέρα
» ἡ πρόνοια. τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν, ᾧπερ ἅπαντες
» ἀγάλλεσθε, βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους, ἢ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν, μη-
» δὲ νομίσαι περὶ ἑνὸς μόνου, δουλείας ἀντ᾽ ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ
» καὶ ἀρχῆς στερήσεως, καὶ κινδύνου, ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε, ἧς οὐδ᾽ ἐκστῆ-
» ναι ἔτι ὑμῖν ἐστιν, εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγα-
» θίζεται. ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν, ἣν λαβεῖν μὲν, ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀ-
» φεῖναι δὲ, ἐπικίνδυνον. τάχιστ᾽ ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι ἑτέρους τε πείσαντες, ἀ-
» πολέσειαν, καὶ εἴ που ἐπὶ σφῶν αὐτῶν αὐτόνομοι οἰκήσειαν. τὸ γὰρ ἄπραγμον οὐ
» σώζεται, μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρχούσῃ πόλει ξυμφέ-
» ρει, ἀλλ᾽ ἐν ὑπηκόῳ ἀσφαλῶς δουλεύειν. ὑμεῖς δὲ, μήτε ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πο-
» λιτῶν παράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι᾽ ὀργῆς ἔχετε, ᾧ καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν,
» εἰ καὶ ἐπελθόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν ἅπερ εἰκὸς ἦν, μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑ-
» πακούειν, ἐπιγεγένηταί τε πέρα ὧν προσεδεχόμεθα ἡ νόσος ἥδε, πρᾶγμα μό-
» νον δὴ τῶν πάντων ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον. καὶ δι᾽ αὐτὴν οἶδ᾽ ὅτι μέρος
» τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι, οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὖ πράξητε,
» ἐμοὶ ἀναθήσετε. φέρειν τε χρὴ τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως, τά τε ἀπὸ τῶν πο-
» λεμίων ἀνδρείως. ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει τῇδε τῇ πόλει πρότερόν τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν
» ὑμῖν κωλυθῇ. γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχουσαν ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις διὰ τὸ
» ταῖς ξυμφοραῖς μὴ εἴκειν. πλεῖστα δὲ σώματα καὶ πόνους ἀναλωκέναι πολέμῳ,
» καὶ δύναμιν μεγίστην δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, ἧς ἐς ἀίδιον τοῖς ἐπιγιγνομέ-
» νοις, ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε, πάντα γὰρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι, μνήμη
» καταλελείψεται. Ἑλλήνων τε, ὅτι Ἕλληνες πλείστων δὴ ἤρξαμεν, καὶ πολέμοις με-
» γίστοις ἀντέσχομεν, πρός τε ξύμπαντας, καὶ καθ᾽ ἑκάστους. πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εὐ-
» πορωτάτην, καὶ μεγίστην ᾠκήσαμεν. καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων, μέμψαι-
» τ᾽ ἄν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος, καὶ αὐτὸς ζηλώσει. εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. τὸ
» δὲ μισεῖσθαι, καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι, πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ, ὅσοι ἕτεροι
» ἑτέρων ἠξίωσαν ἄρχειν. ὅς τις δ᾽ ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς
» βουλεύεται. μῖσος μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει. ἡ δὲ παραυτίκα τε λαμπρότης, καὶ ἐς
» τὸ ἔπειτα δόξα, αἰείμνηστος καταλείπεται. ὑμεῖς δὲ, ἔς τε τὸ μέλλον καλὸν προγνόν-
» τες, ἔς τε τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν, τῷ ἤδη προθύμῳ ἀμφότερα κτήσασθε. καὶ Λακε-
» δαιμονίοις μήτε ἐπικηρυκεύεσθε, μήτε ἔνδηλοι ἔστε τοῖς παροῦσι πόνοις βαρυ-

„ νόμενοι. ὡς οἱ τινὲς πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μά-
„ λιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων, καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι.

Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων, ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε ἐς αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν γνώμην. οἱ δὲ, δημοσίᾳ μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο, καὶ οὔτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον, ἔς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρμηντο. ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο. ὁ μὲν δῆμος, ὅτι ἀπ' ἐλασσόνων ὁρμώμενος, ἐστέρητο καὶ τούτων. οἱ δὲ δυνατοὶ, καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις τε, καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες. τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν, πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν. ὕστερον δ' αὖθις οὐ πολλῷ, ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἵλοντο, καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν. ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἤλγει, ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες. ὧν δὲ ἡ ξύμπασα πόλις προσεδεῖτο, πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι. ὅσον τε γὰρ χρόνον προὔστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο, καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν, καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐκείνου μεγίστη. ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ, φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη, καὶ ἓξ μῆνας. καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἡ ἐς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ, ἡσυχάζοντάς τε, καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας, καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ, μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύοντας, ἔφη περιέσεσθαι. οἱ δὲ, ταῦτά τε πάντα ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα εἶναι κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη, κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν. ἃ κατορθούμενα μὲν, τοῖς ἰδιώταις τιμὴ καὶ ὠφέλεια μᾶλλον ἦν, σφαλέντα δὲ, τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. αἴτιον δ' ἦν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὢν τῷ τε ἀξιώματι, καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς ἦγε, διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν. ὁπότε γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι. καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως, ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. οἱ δὲ ὕστερον ἴσοι αὐτοὶ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐτράποντο καθ' ἡδονὰς τῷ δήμῳ καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι, ἐξ ὧν, ἄλλα τε πολλὰ ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ ἡμαρτήθη, καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς, ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπῆσαν, ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες, οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τά τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν. σφαλέντες δ' ἐν Σικελίᾳ, ἄλλῃ τε παρασκευῇ, καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μορίῳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι πολεμίοις, καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ' αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι. Κύρῳ τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ προσγενομένῳ, ὃς παρεῖχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικὸν, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, ἢ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες, ἐσφάλησαν. τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε τότε, ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως περιγενέσθαι τὴν πόλιν τῶν Πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἤλιδος. εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ Ἀθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ Λακεδαιμονίων χίλιοι ὁπλῖται, καὶ Κνῆμος Σπαρτιάτης ναύαρχος. ἀποβάντες δὲ ἐς τὴν γῆν, ἐδήωσαν τὰ πολλά.

Ὡς οἱ τινὲς. πρὸς ὡς, ἀντὶ τὸ ἐπεί. Ἐπ' αὐτόν. κατ' αὐτοῦ. Τὴν γνώμην. τὸν σκοπὸν ἐκείνων. Οἱ δὲ δυνατοί. οἱ τῷ πλούτῳ δυνάμενοι. Προσεδεῖτο. χρείαν εἶχε. Τὴν δύναμιν. τὴν ἰσχὺν τοῦ πολέμου. Ἐπὶ πλέον ἔτι. μετὰ τὸ καταστῆναι τὸν πόλεμον. Ἡ πρόνοια αὐτοῦ. ἡ πρόγνωσις. Ἃ κατορθούμενα. ἐς τέλος ἐρχόμενα. Τοῖς ἰδιώταις. ἰδιώτας καλεῖ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς δημαγωγοὺς, οὐχ ὅτι ἰδιῶταί εἰσι κατὰ τὸ ἀληθὲς, ἀλλ' ὡς πρὸς διαστολὴν τοῦ κοινοῦ, καὶ τῆς πόλεως εἴρηκε. Σφαλέντα δέ. αἰνίττεται τὰ κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἀδωρότατος. ἀδωρόληπτος. Ὕβρει θαρσοῦντας. ἀλόγως τι πράττοντας. Ἁμάρτημα ἦν. λείπει, τῶν Λεοντίνων. τοὺς Λεοντίνους λέγει. οὗτοι γὰρ μετεκαλέσαντο πρὸς συμμαχίαν Ἀθηναίους, Συρακουσίοις διαφερόμενοι. Ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες. Ἀθηναίων οἱ προὔχοντες. Τοῖς οἰχομένοις. πορευθεῖσιν εἰς Σικελίαν. Ἐν τῷ στρατοπέδῳ. τῷ Σικελικῷ. Πολεμίοις. τοῖς Λακεδαιμονίοις. Μετ' αὐτῶν. τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐπὶ τοῖς πλέοσιν. ἀντεῖχον δηλονότι. Βασιλέως. βασιλέως λέγει τοῦ Δαρείου υἱοῦ Ἀρταξέρξου. οὗτινος Κύρου καὶ ὁ Ξενοφῶν τὰς ἀναβάσεις ἔγραψε. Προσγενομένῳ. τοῖς Λακεδαιμονίοις δηλονότι. Ἐνέδοσαν. ἐμαλακίσθησαν. Τοσοῦτον. φρονήσεως δηλονότι. Ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω. ἀφ' ὧν πραγμάτων. ὥστε μήτε κατὰ γῆν πολεμῆσαι, μήτε ἐς Σικελίαν πέμψαι.

Καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν. ἐνεδίδουν οἱ ζακύνθιοι. Καὶ ἀργεῖος ἰδίᾳ. πολλάκις. γράφεται ἰδίᾳ, Πόλις. ὄνομα κύριον. Αὐτοῦ κοινοῦ. οἱ ἀργεῖοι φίλοι ἦσαν ἀθηναίοις. Τὸν γεγενημένον. τὸν ἐγγραφέντα. Τὴν ἐκείνου πόλιν. τὸ μέρος. ὅσον ἀπὸ τοῦ μέρους αὐτοῦ. Ὁ δέ. ὁ γοῦν σάδοκος. Ἐκείνοις. τοῖς πρέσβεσι τῶν ἀθηναίων. Οἱ δέ. οἱ πρέσβεις τῶν ἀθηναίων. Τὸν ἀριστέα. τὸν κορίνθιον. Μὴ αὖθις. ἐς τὸ μέλλον. Κακουργῇ. κακουργήσῃ. Δικαιοῦντες. δίκαιον κρίναντες. Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι. τὴν ἴσην τιμωρίαν δοῦναι. Οἷσπερ. ἀντὶ τῶν ὧν. Ὑπῆρξαν. ἀντὶ τοῦ προκατήρξαντο. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. μετάβασις. Ἐπὶ τὸ ἄργος. κατὰ τῶν ἀργείων. Αὐτοῖς. τοῖς ἀμβρακιώταις. Καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος. δεῖ γὰρ τὴν μητέρα ἐριφύλην ἀναιρεθεῖσαν ὑπὸ ἀλκμαίωνος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Τῇ ἐν ἄργει καταστάσει. τῇ οἰκήσει. Τῆς ἀμφιλοχίας. γῆς δηλονότι. Ἐπηγάγοντο. ἐφειλκύσαντο. Καὶ ἑλληνίσθησαν. ἕλληνες κατὰ τὴν νῦν διάλεκτον ἐγένοντο. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι. οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροι. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, ἕλληνες, κορινθίων ἄποικοι. Τοὺς ἀργείους. τοὺς ἀμφιλοχικοὺς, τοὺς δεξαμένους. Χρόνῳ. ἀντὶ τοῦ μόλις. Ἀκαρνᾶσι. φίλοις οὖσι δηλονότι ἀθηναίων. Ὤκισαν αὐτὸ. αὐτὸ τὸ ἄργος. Μετὰ δὲ τοῦτο. ἀντὶ τοῦ ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας. Ἐς τοὺς ἀργείους. κατὰ τῶν ἀργείων. Ἐν τῷ πολέμῳ. τῷ πελοποννησιακῷ δηλονότι.

καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπεπήδησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, Ἀριστεὺς κορίνθιος, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις, Ἀνήριστος, καὶ Νικόλαος, καὶ Πρατόδημος, καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας, καὶ Ἀργεῖος ἰδίᾳ, Πόλις, πορευόμενοι ἐς τὴν ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴπως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε παρέχειν, καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐς θρᾴκην, βουλόμενοι πεῖσαί τε αὐτὸν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς ἀθηναίων ξυμμαχίας, στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν, οὗ ἦν στράτευμα τῶν ἀθηναίων πολιορκοῦν, καὶ ᾗπερ ὥρμηντο, δι' ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ ἑλλησπόντου ὡς φαρνάκην τὸν φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα ἀναπέμψειν. παρατυχόντες δὲ ἀθηναίων πρέσβεις, Λέαρχος ὁ Καλλιμάχου, καὶ Ἀμεινιάδης ὁ Φιλήμονος παρὰ τῷ Σιτάλκῃ, πείθουσι τὸν Σάδοκον τὸν γεγενημένον ἀθηναῖον Σιτάλκου υἱὸν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ διαβάντες ὡς βασιλέα, τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάψωσιν. ὁ δὲ, πεισθεὶς, πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς θρᾴκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν ἑλλήσποντον περαιώσειν, πρὶν ἐσβαίνειν, ξυλλαμβάνει, ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου, καὶ Ἀμεινιάδου. καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις παραδοῦναι. οἱ δὲ, λαβόντες, ἐκόμισαν ἐς τὰς ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, δείσαντες οἱ ἀθηναῖοι τὸν Ἀριστέα, μὴ αὖθις σφᾶς ἔτι πλείω κακουργῇ διαφυγὼν, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς ποτιδαίας καὶ τῶν ἐπὶ θρᾴκης πάντ' ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἃ εἰπεῖν, αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας. καὶ ἐς φάραγγας ἐσέβαλον, δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι, οἷσπερ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν τοὺς ἐμπόρους, οὓς ἔλαβον ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ἐν ὁλκάσι περὶ πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες, καὶ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πάντας γὰρ δὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ λακεδαιμόνιοι ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον. καὶ τοὺς μετὰ ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας, καὶ τοὺς μηδὲ μεθ' ἑτέρων. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ ἀμπρακιῶται, αὐτοί τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἀμφιλοχίαν. ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦδε αὐτοῖς ἤρξατο πρῶτον γενέσθαι. Ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν, καὶ ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην, ἔκτισε μετὰ τὰ τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας, καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν ἄργει καταστάσει Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς ἀμφιλοχίας. καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι, ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ ἀμφιλοχικῇ, ξυνοίκους ἐπηγάγοντο. καὶ ἡλληνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων. οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροί εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς ἀργείους οἱ ἀμπρακιῶται χρόνῳ. καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' ἀμφίλοχοι, γενομένου τούτου, διδόασιν ἑαυτοὺς ἀκαρνᾶσι. καὶ προσπαρακαλέσαντες ἀμφότεροι ἀθηναίους, οἳ αὐτοῖς φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπεμψαν, καὶ ναῦς τριάκοντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ φορμίωνος, αἱροῦσι κατὰ κράτος ἄργος. καὶ τοὺς ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν. κοινῇ τε ᾤκισαν αὐτὸ ἀμφίλοχοι, καὶ ἀκαρνᾶνες. μετὰ δὲ τοῦτο, ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀθηναίοις, καὶ ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαντο. ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αὑτῶν τε, καὶ Χαόνων, καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων, ἐλθόντες τε πρὸς τὸ ἄργος, τῆς μὲν χώρας ἐκράτουν. τὴν δὲ πόλιν ὡς

οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν προσβαλόντες ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ τὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ πελοπόννησον, καὶ φορμίωνα στρατηγόν, ὃς ὁρμώμενος ἐκ ναυπάκτου, φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν ἐκ κορίνθου καὶ τοῦ κρισαίου κόλπου μηδένα μήτ' ἐσπλεῖν. ἑτέρας δὲ ἓξ ἐπὶ καρίας, καὶ λυκίας, καὶ μελήσανδρον στρατηγόν, ὅπως ταῦτά τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ λῃστικὸν τῶν πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν αὐτόθεν ὁρμώμενον, βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ φασήλιδος, καὶ φοινίκης, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἠπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν λυκίαν ὁ μελήσανδρος, ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε, νικηθεὶς μάχῃ. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ ποτιδεᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἵ τε ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολαὶ πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς ἀθηναίους, ὅ, τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἤδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας, καί τινες καὶ ἀλλήλων ἐγέγευντο. οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, ξενοφῶντί τε τῷ εὐριπίδου, καὶ ἑστιοδώρῳ τῷ ἀριστοκλείδου, καὶ φανομάχῳ τῷ καλλιμάχου. οἱ δὲ, προσεδέξαντο ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀνηλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως δισχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτοὺς, καὶ παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς ἐπικούρους ξὺν ἑνὶ ἱματίῳ. γυναῖκας δὲ, ξὺν δυοῖν. καὶ ἀργύριόν τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν, ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἔς τε τὴν χαλκιδικὴν, καὶ ᾗ ἕκαστος ἠδύνατο. ἀθηναῖοι δὲ τούς τε στρατηγοὺς ἐπῃτιάσαντο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ᾗ ἐβούλοντο. καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν ποτίδαιαν, καὶ κατῴκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο. καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐς μὲν τὴν ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ πλάταιαν. ἡγεῖτο δὲ ἀρχίδαμος ὁ ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, ἔμελλε δῃώσειν τὴν γῆν. οἱ δὲ πλαταιῆς, εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, ἔλεγον τοιάδε.

Ἀργυρολογῶσιν· ἀργύρια παιτῶσιν. Ἀπὸ φασήλιδος· φάσηλις, πόλις παμφυλίας. μέμνηται ταύτης καὶ διονύσιος ὁ περιηγητής. Οἱ δέ. οἱ στρατηγοί. Καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο. τὰς τριάκοντα δύο πόλεις. Ἐνόμιζον γὰρ ἂν. αὐτοὶ ἀνδραποδίσαι γὰρ τοὺς ἄνδρας ἐβούλοντο. Αὐτονόμους· τοὺς πλαταιεῖς δηλονότι. Αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε. τοῖς οἰκείοις νόμοις ἀκωλύτως χρῆσθε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΡΕΣΒΕΩΝ.

Ἀρχίδαμε, καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια, οὔτε ὑμῶν, οὔτε πατέρων, ὧν ἐστὲ, ἐς γῆν τὴν πλαταιέων στρατεύοντες. παυσανίας γὰρ ὁ κλεομβρότου λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν ἑλλάδα ἀπὸ τῶν μήδων μετὰ ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ πλαταιέων ἀγορᾷ, διὶ ἐλευθερίῳ ἱερὰ, καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους, ἀπεδίδου πλαταιεῦσι γῆν, καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς, μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ. εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης. ὑμεῖς δὲ τἀναντία δρᾶτε. μετὰ γὰρ θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων, ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὁρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρῴους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν τὴν γῆν τὴν πλαταιΐδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, ἐᾶν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ παυσανίας ἐδικαίωσε. τοσαῦτα εἰπόντων πλαταιέων, ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν, εἶπεν.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ.

Δίκαια λέγετε ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἢν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων, ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' ἀθηναίοις. παρασκευὴ τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως, ἧς μάλιστα μὲν μετασχόντες, καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις. εἰ δὲ μὴ, ἅπερ καὶ τὸ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν. καὶ ἔστε μὴ δὲ μεθ' ἑτέρων. δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ, μηδ' ἑτέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρέσκει.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΡΕΣΒΕΩΝ.

Ὁ μὲν ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα, ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν. καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες, ἀπεκρίναντο αὐτῷ, ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται,

Ἀντὶ ἀθηναίων. τῆς γνώμης δηλονότι. Παρ' ἐκείνοις τοῖς ἀθηναίοις. Οὐκ ἐπιτρέπωσιν. οὐδ' ὥσιν ἄδειαν τοῖς πλαταιεῦσιν ἐμμένειν τοῖς δόξασιν. Ἐς ἀριθμόν. λείπει τὸ ἐστί. Μέχρι τοῦδε. τοῦ καιροῦ τοῦ πολέμου. Ἐργαζόμενοι. τὴν γῆν δηλονότι. Ἱκανὴ ἔσεσθαι. εἰς τροφὴν δῆλον τι. Καὶ βουλευσάμενοι πρεσβεύσασθαι. πρὸς τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. Κομισθῆναι. ἀναστρέψαι. Οὐκ ἔτεμνε. σημείωσαι ὅτι τὸ τέμνειν διαφόρως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ τὸ δηῶσαι τέθεικεν. Ἀπαγγέλλοντες. οἱ πλαταιεῖς δηλονότι.

Ἐπισκήπτουσί τε. παρακελεύονται. Προκαλοῦνται. ἐπισπῶνται. Καὶ παρέχετε αὐτήν. οἱ θεοὶ δηλονότι. Ἐναγωνίσασθαι. ἐν αὐτῇ δὴν ἀγῶνα τελέσαι.

αὐτὸ ἀθηναίων. παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις ἦσαν. δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων, ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ θηβαῖοι ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτοὺς, πρὸς ταῦτα ἔφη.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ.

» Υμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας παράδοτε ἡμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὅ-
» ρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν
» ἐλθεῖν. αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾖ. ἐπειδὰν δὲ
» παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν ἃ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε, ἕξομεν παρα-
» καταθήκην ἐργαζόμενοι, καὶ φορὰν φέροντες, ἣ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανὴ ἔσεσθαι.

Οἱ δ' ἀκούσαντες, ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν. καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους, ἔλεξαν ὅτι βούλονται ἃ προκαλεῖται, ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον. καὶ ἢν πείθωσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι δὲ τούτου, σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ δῃοῦν. ὁ δὲ, ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΡΕΣΒΕΩΝ.

» Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ὦ ἄνδρες πλαταιῆς ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα,
» ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ἡμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοη-
» θήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὅρκων, οὓς οἱ πατέρες
» ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν.

Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, οἱ πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο ἀθηναίοις μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην εἰ δεῖ ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ, ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστὶν ἃ λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὧδε.

» Θεοὶ ὅσοι γῆν πλαταιίδα ἔχετε, καὶ ἥρωες, ξυνίστορές ἐστε, ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν
» ἀδίκως ἐκλιπόντων τῶνδε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ
» οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν, μήδων ἐκράτησαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐ-
» μενῆ ἐναγωνίσασθαι τοῖς ἕλλησιν, οὔτε νῦν ἤν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν. προκαλε-
» σάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε, τῆς μὲν
» ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν
» τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως.

Τοσαῦτα ἐπιθειάσας, καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν. καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν, ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι. ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτόν, στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ κιθαιρῶνος, παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτό, καὶ λίθους, καὶ γῆν, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλει ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ νύκτας ξυνεχῶς, διῃρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν, φέρειν, τοὺς δὲ, ὕπνον τε καὶ σῖτον αἱρεῖσθαι. λακεδαιμονίων τε

Τῆς δὲ τιμωρίας. τῆς ἐκδικήσεως. Περιεσταύρωσεν αὐτούς. ὁ ἀρχίδαμος δηλονότι. τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν σταυρούς. Τοῖς δένδρεσι. σημείωσαι τὸ δένδρος δυϊκῶς. Χῶμα ἔχουν. συνεκόμιζον. Αἵρεσιν. πόρθησιν. Φορμηδόν. ψιαθηδόν. φορμὸς γὰρ, ψίαθος, ὅστις ἐναλλὰξ ἔχων τὸ πλέγμα ἐστί. Καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι. τελεσιουργεῖν πρὸς ὕψος. οἱ ἀττικοὶ τὸ ἀνύτειν, ἀνύτειν φασί. Ξυνεχῶς. ἀδιαστάτως. Καὶ σῖτον. τὸ σῖτον, οὐδετέρως. Αἱρεῖσθαι. λαμβάνειν.

οἱ ξεναγοὶ ἑκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες, ἠνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὁρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ᾗ προσεχοῦτο, ἐσῳκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες, ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψηλὸν γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, καὶ προκαλύμματα εἶχε δέρρεις, καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα. καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον ἀντανῄει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι, διελόντες τοῦ τείχους ᾗ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνείλλοντες ἐσέβαλον ἐς τὸ διῃρημένον, ὅπως μὴ διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ φοροῖτο. οἱ δὲ, ταύτῃ ἀποκλειόμενοι, τοῦτο μὲν ἐπέσχον. ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφεῖλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν, καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας, ἧσσον ἀνύτειν, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος, καὶ ἱζάνοντος ἀεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξηῦρον τόδε, τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα. ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι, ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς, μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν προσῳκοδόμουν, ὅπως εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἁλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖθις πρὸς αὐτὸ χοῦν. καὶ προχωροῦντας εἴσω, διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει, μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι. μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τι κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἐφόβησεν. ἄλλας δὲ ἄλλῃ τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες, ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς. καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἁλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν, ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων, καὶ ὑπερτεινουσῶν, ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίως, ὁπότε προσπεσεῖσθαί πῃ μέλλοι ἡ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἁλύσεσι, καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες. ἡ δὲ, ῥύμῃ ἐμπίπτουσα, ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἵ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν, καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἑλεῖν τὴν πόλιν, πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου, ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν, οὖσαν οὐ μεγάλην. πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλλους, παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως. ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν, ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο, ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν. ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ, καὶ πίσσῃ, ἧψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη, ὅσον οὐδείς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν. ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ ταὐτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν, καὶ τοὺς Πλαταιέας τἆλλα διαφυγόντας, ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι. πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ, καὶ βροντὰς γενομένας, σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω παυσθῆναι τὸν κίνδυνον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μέν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἀφέντες, περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον. τάφρος δὲ ἐντός τε, ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμίσεος τείχους, τὸ δὲ ἥμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσον, ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν, καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε, καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον,

Οἱ ξεναγοί. οἱ τῶν μισθοφόρων ἄρχοντες. ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς μισθοφόρους. Ἀντανῄει αὐτῷ. ἀνήρχετο. Ἐν ταρσοῖς. πλέγμασιν, ἀπὸ καλάμου πεποιημένοις.

Ἐνείλλοντες. ἐμπλέκοντες. Ὑπόνομον δέ. κεκρυμμένον ὄρυγμα.

Ὑπαγομένου. ἐνδιδόντος. Πρὸς αὐτὸ χοῦν. ἀπὸ χυτῆς γῆς τεῖχος ποιεῖν.

Διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν. ἀντὶ τοῦ ἑκατέρωθεν βάλλεσθαι. Μᾶλλον γίγνεσθαι. τοὺς ἐναντίους δηλονότι. Μίαν μὲν. μηχανήν. Ἡ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος. τῶν Πλαταιῶν δηλονότι. Κατέσεισε. τὸ τεῖχος δηλονότι. Ἄλλας δέ. μηχανὰς δηλονότι. Τοῦ τείχους. προσέφερον. Ἃς βρόχους τε. σημείωσαι τὴν σύνταξιν, ἃς βρόχους περιβάλλοντες. Καὶ ὑπερτεινουσῶν. ὑψουμένων. Ἡ μηχανή. τῶν Πελοποννησίων δηλονότι. Τὸ προέχον τῆς βολῆς. τὸ προβεβλημένον. Πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν. ἐπινοίας δηλονότι. Ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου. τοῦ διαστήματος. Ἐπιπαρένησαν. συνῆξαν. Χειροποίητον. ἔστι γὰρ καὶ αὐτόματον. Ἤδη γάρ. πάλαι ποτέ. Τἆλλα διαφυγόντας. δεινὰ δηλονότι. Ἐλαχίστου. ὀλίγου καιροῦ δηλονότι. Αὐτῇ ἐπίφορον. τῇ φλογί. Διέφυγον. τὸν κίνδυνον. Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς. κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα.

Ἐκκεκομισμένοι ἦσαν. ἐξήγαγον.

Τοιαύτη μέν. οἱ διελόντες ταύτην τὴν συγγραφὴν εἰς τρισκαίδεκα, ἐνταῦθα τὸ τέλος τῆς τρίτης ἱστορίας ὥρισαν, καὶ ἀρχὴν τῆς τετάρτης. Ὑπὸ Σπάρτωλον. ἡ Σπάρτωλος, προπαροξύτονον. Τὴν Βοττικήν. ὅτι Βοττιαῖοι ἄποικοι Μακεδόνων. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ Θρᾴκῃ, πλησίον Χαλκιδέων. Καὶ προσχωρήσειν. τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. Μετ' αὐτῶν. τῶν μὴ θελόντων παραδοῦναι δηλονότι. ἡ δὲ Ὄλυνθος, μητρόπολις Χαλκιδέων. Ἐς τὴν Σπάρτωλον. οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. Καὶ ἀναχωροῦσιν. οἱ Ἀθηναῖοι. Ἀναχωροῦσι δέ. ὑποχωροῦσι. Χαλκιδεῖς δηλονότι, καὶ οἱ Σπαρτώλιοι. Καὶ ἐσηκόντιζον. καθὸ μέρος ἐνομίζετο αὐτοῖς συμφέρειν. Ἧ δοκοίη, τρίτης συζυγίας. Ἐπὶ πολύ. διάστημα δηλονότι. Διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἕκαστος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκείαν πόλιν. Καταστρέψασθαι. ἀφανίσαι. Ἐκ τῆς ξυμμαχίδος. γῆς δηλονότι. Περιήγγειλαν. πανταχοῦ ἐμήνυσαν. Ἀποίκοις οὖσι. τῆς Κορίνθου δηλονότι. Καὶ αὐτῷ παρῆσαν. τῷ Κνήμῳ. Ἀβασίλευτοι. μὴ νομίζοντες ἔχειν βασιλεῖς, ἀλλὰ ἡγεμόνας, καὶ ἄρχοντας. Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. τοῦ ἄρχοντος δηλονότι,

ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας. αὐτοὶ δ' ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο. καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει, οὔτε δοῦλος, οὔτ' ἐλεύθερος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιέων πολιορκία κατεσκευάσθη. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τῶν Πλαταιέων ἐπιστρατείᾳ, Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν, καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις, ἐστράτευσαν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Βοττιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου. ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ ὑπὸ Σπάρτωλον τὴν Βοττικήν, τὸν σῖτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπό τινων ἔνδοθεν πρασσόντων. προσπεμψάντων δὲ ἐς Ὄλυνθον τῶν μὴ ταὐτὰ βουλομένων, ὁπλῖταί τε ἦλθον, καὶ στρατιὰ ἐς φυλακήν. ἧς ἐπεξελθούσης ἐκ τῆς Σπαρτώλου, ἐς μάχην καθίστανται Ἀθηναῖοι ὑπ' αὐτῇ τῇ πόλει. καὶ οἱ μὲν ὁπλῖται τῶν Χαλκιδέων, καὶ ἐπίκουροί τινες μετ' αὐτῶν, νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐς τὴν Σπάρτωλον. οἱ δὲ ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων, καὶ ψιλοί, νικῶσι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἱππέας, καὶ ψιλούς. εἶχον δέ τινας οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς Κρουσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης, ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς Ὀλύνθου, καὶ οἱ ἐκ τῆς Σπαρτώλου ψιλοί, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες τοῖς τε προσγιγνομένοις, καὶ ὅτι πρότερον οὐχ ἥσσηντο, ἐπιτίθενται αὖθις μετὰ τῶν Χαλκιδέων ἱππέων, καὶ τῶν προσβοηθησάντων τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις, ἃς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν. ἀναχωροῦσι δέ, ἐνέκειντο, καὶ ἐσηκόντιζον. οἵ τε ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων προσιππεύοντες, ᾗ δοκοίη, ἐσέβαλλον. καὶ οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες, ἔτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπεδίωξαν ἐπὶ πολύ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι, ἐς τὰς Ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἅπαντες. οἱ δὲ Χαλκιδῆς, καὶ οἱ Βοττιαῖοι, τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὑτῶν ἀνελόμενοι, διελύθησαν κατὰ πόλεις. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, Ἀμπρακιῶται, καὶ Χάονες, βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν πᾶσαν καταστρέψασθαι, καὶ Ἀθηναίων ἀποστῆσαι, πείθουσι Λακεδαιμονίους ναυτικὸν παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ ὁπλίτας χιλίους πέμψαι ἐς Ἀκαρνανίαν, λέγοντες ὅτι ἢν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνάνων, ῥᾳδίως Ἀκαρνανίαν σχόντες, καὶ τῆς Ζακύνθου, καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι. καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσοιτο Ἀθηναίοις ὁμοίως περὶ Πελοπόννησον. ἐλπίδα δ' εἶναι, καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες, Κνῆμον μὲν ναύαρχον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς ὁπλίτας, ἐπὶ ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι. τῷ δὲ ναυτικῷ περιήγγειλαν παρασκευασαμένῳ, ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα. ἦσαν δὲ Κορίνθιοι ξυμπροθυμούμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις, ἀποίκοις οὖσι. καὶ τὸ μὲν ναυτικόν, ἔκ τε Κορίνθου, καὶ Σικυῶνος, καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων, ἐν παρασκευῇ ἦν. τὸ δ' ἐκ Λευκάδος, καὶ Ἀνακτορίου, καὶ Ἀμπρακίας, πρότερον ἀφικόμενον, ἐν Λευκάδι περιέμενε. Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χίλιοι ὁπλῖται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα, ὃς ἦρχε τῶν εἴκοσι νεῶν τῶν Ἀττικῶν, αἳ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρουν, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν. καὶ αὐτῷ παρῆσαν, Ἑλλήνων μέν, Ἀμπρακιῶται, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀνακτόριοι, καὶ οὓς αὐτὸς ἔχων ἦλθε χίλιοι Πελοποννησίων. βάρβαροι δέ, Χάονες χίλιοι ἀβασίλευτοι, ὧν ἡγοῦντο ἐπ' ἐτησίῳ προστασίᾳ ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γένους, Φώτιος, καὶ Νικάνωρ. ἐστρατεύοντο δὲ μετὰ Χαόνων καὶ Θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι. Μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ Ἀτιντᾶνας Σαβύλιντος, ἐπίτροπος ὢν Θάρυπος τοῦ βασιλέως, ἔτι παιδὸς ὄντος, καὶ Παραυαίους, Ὄροιδος βασιλεύων. Ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ, Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας κρύφα τῶν Ἀθηναίων χιλίους Μακεδόνων, οἳ ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος, οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθου ναυτικόν. καὶ διὰ τῆς Ἀργείας ἰόντες, Λιμναίαν κώμην ἀτείχιστον ἐπόρθησαν. ἀφικνοῦνταί τε

καὶ εἶναι αὐτοκράτορα τὸν Ὄροιδον ἀμφοῖν τοῖν ἔθνοιν. Καὶ διὰ τῆς Ἀργείας. τῆς Ἀμφιλοχικῆς.

ἐπὶ στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς ἀκαρνανίας, νομίζοντες εἰ πρώτην ταύτην λάβοιεν, ῥαδίως αὐ σφίσι τἆλλα προσχωρήσειν. ἀκαρνᾶνες δὲ αἰσθόμενοι κατά τε τὴν γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὔτε ξυνεβοήθουν, ἐφύλασσόν τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι, παρά τε φορμίωνα ἔπεμπον, κελεύοντες ἀμύνειν. ὁ δὲ, ἀδύνατος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγῳ πείθοιεν, ἔργῳ πειρῷντο τοῦ τείχους. καὶ μέσον μὲν ἔχοντες προσῄεσαν χάονες, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι. ἐκ δεξιᾶς δ' αὐτῶν, λευκάδιοι, καὶ ἀνακτόριοι, καὶ οἱ μετὰ τούτων. ἐν ἀριστερᾷ δὲ, κνῆμος, καὶ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ ἀμπρακιῶται. διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἑωρῶντο. καὶ οἱ μὲν ἕλληνες τεταγμένοι τε προσῄεσαν καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἐπιτηδείῳ. οἱ δὲ χάονες σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες, καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, οὔτ' ἐπέσχοντο στρατόπεδον καταλαβεῖν. χωρήσαντές τε ῥύμῃ μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ἐνόμισαν αὐτοβοεὶ ἂν τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. γνόντες δ' αὐτοὺς οἱ στράτιοι ἔτι προσιόντας, καὶ ἡγησάμενοι μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι σφίσι τοὺς ἕλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, προλοχίζουσι τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις. καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμόσε χωρήσαντες, καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν, προσπίπτουσι. καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν χαόνων. καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ ἑλληνικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ᾔσθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ πολὺ προελθεῖν αὐτοὺς, καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀνελάμβανόν τε αὐτούς. καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα, ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν. ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν στρατίων, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι. ἄπωθεν δὲ σφενδονώντων, καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων, οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὅπλων κινηθῆναι, δοκοῦσι δ' οἱ ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν. ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ κνῆμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν ἄναπον ποταμὸν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὀγδοήκοντα στράτου, τούς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους, καὶ οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτοὺς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κἀκεῖθεν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ στράτιοι, τροπαῖον ἔστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους. τὸ δ' ἐκ τῆς κορίνθου, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ κρισαίου κόλπου ναυτικὸν, ὃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ κνήμῳ, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἀκαρνᾶνες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῇ ἐν στράτῳ μάχῃ ναυμαχῆσαι πρὸς φορμίωνα, καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν ἀθηναίων, αἳ ἐφρούρουν ἐν ναυπάκτῳ. ὁ γὰρ φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου, ἐτήρει βουλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ ἐπιθέσθαι. οἱ δὲ κορίνθιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἔπλεον μὲν ὡς οὐκ ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι ἐς τὴν ἀκαρνανίαν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας, τολμῆσαι τοὺς ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι. ἐπειδὴ μέντοι ἀντιπαραπλέοντάς τε ἑώρων αὐτοὺς, παρὰ γῆν σφῶν κομιζομένων, καὶ ἐκ πατρῶν τῆς ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον διαβαλλόντων ἐπ' ἀκαρνανίας, κατεῖδον τοὺς ἀθηναίους ἀπὸ τῆς χαλκίδος καὶ τοῦ εὐήνου ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι. καὶ οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι, οὕτω δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, οἳ παρεσκευάζοντο. κορινθίων δὲ, Μάχων, καὶ Ἰσοκράτης, καὶ Ἀγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν πελοποννήσιοι ἐτάξαντο κύκλον τῶν νεῶν ποιήσαντες, ὡς μέγιστον οἷοί τ' ἦσαν μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρῴρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρύμνας· καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα, ἃ ξυνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται. καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πῃ προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι. οἱ δ' ἀθηναῖοι,

Ἐπὶ στράτου. θηλυκῶς ἡ στράτος. Κελεύοντες. παρακαλοῦντες. Ναύπακτον ἐρήμην. ἔρημον φυλάκων. Διεῖχον δὲ πολύ. διΐσταντο. Τεταγμένοι τε. εὐτάκτως. Καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες. ἑαυτοὺς δηλονότι. Ἐν ἐπιτηδείῳ. χώρᾳ δηλονότι. Πιστεύοντες. θαρροῦντες. Καὶ ἀξιούμενοι. ἄξιοι κρινόμενοι. Οὔτ' ἐπέσχοντο. ἐνεκαρτέρησαν. Αὐτοβοεὶ ἄν. βοῇ μόνῃ χρησάμενοι. Μεμονωμένων. διεζευγμένων τῆς τῶν ἑλλήνων συμμαχίας. Καὶ ἐς φόβον καταστάντων. ἤγουν φυγόντων. Προελθεῖν αὐτούς. τοὺς χάονας. Ἐπεὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες. ἤγουν κατακράτος ἔφυγον. Ἀνελάμβανόν τε αὐτούς. οἱ ἕλληνες τοὺς βαρβάρους. Ἀντιπαραπλέοντας. ἀντὶ τοῦ εἰς ἀντιπαράταξιν.

Ἑώρων αὐτούς. οἱ κορίνθιοι δηλονότι.

Σφῶν κομιζομένων. τῶν κορινθίων.

Καὶ οὐκ ἔλαθον. οἱ ἀθηναῖοι.

Κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. τὸν κρισαῖον φησί.

Καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα. τὰ λέμβοις.

Κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι. μίαν ἔχοντες ὀπίσω τῆς μιᾶς. Εν χρῷ αἰεὶ παραπλέοντες. ἐν χρῷ, αὐτὸ τοῦ πλησίον. ἔστι δὲ ἀποκοπή· ἦν γὰρ καὶ ἐν χρωτί. εἴρηται δὲ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κουρᾶς ἄχρι τοῦ χρωτὸς γιγνομένης. Καὶ δόκησιν. δόξαν. Εμβαλεῖν. προσπεσεῖν. Μὴ ἐπιχειρεῖν. τῷ πολέμῳ. Αὐτὸς σημήνῃ. σημεῖον δῷ. Η συχάσειν αὐτούς. τοῖς κορινθίοις. Εφ' ἑαυτῷ. ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Οὔτε τῶν παραγγελλομένων. συμβουλευόντων. Οὔτε τῶν κελευστῶν. τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν κυβερνητῶν. Σημαίνει. σημεῖον ποιεῖ. Η χωρήσειαν. ὥρμησαν. Ες ἀλκὴν μέν. εἰς μάχην πολέμου. Ανεχώρησαν. ὑπέστρεψαν. Τὸ ἠλείων ἐπίνειον. ἐπίνειον καλεῖται δ' ἐμπόριον, ἢ περὶ τὸ ἐπινήχεσθαι αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ, ἢ παρὰ τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ὁλκάδας νήχεσθαι, ἢ ὀκέλλειν. Καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν. τῶν ἀθηναίων. Ναυμαχίας πειρασαμένοις. ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ δηλονότι.

Πολὺς ὁ παράλογος. τὸ παρὰ τὸ εὔλογον γενέσθαι.

Τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι. οὐ κατὰ ἐμπειρίαν τοῦ ναυτικοῦ λείπεσθαι. Οὐκ ἀντιτιθέντες. οὐκ ἀντιπαραβάλλοντες. Οργῇ οὖν ἀπέστελλον. ὀργιζόμενοι, ἀπέστελλον τοῖς συμβούλοις.

Γορτύνιος πρόξενος ὤν. ἰστέον ὅτι ἡ γόρτυς πόλις ἐστὶ κρήτης, ἀπέχουσα κυδωνίας σταδίοις χιλίοις. καὶ ἔστιν ἀπίθανον εἶναι πολεμίας ἀλλήλαις ταύτας τὰς πόλεις. ῥητέον οὖν ὅτι πολεμίαν λέγει τὴν κυδωνίαν τῇ πολίχνῃ, οἷς δίκαιος χαρίζεσθαι κατὰ φιλίαν τὸν νικίαν.

Προσποιήσειν αὐτήν. οἰκείαν ποιήσειν.

Εν τούτῳ. τῷ χρόνῳ.

κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, ἐν χρῷ αἰεὶ παραπλέοντες, καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν· προείρητο δ' αὐτοῖς ὑπὸ φορμίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἂν αὐτὸς σημήνῃ. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν ὥσπερ ἐν γῇ πεζήν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν παρέξειν. εἴτ' ἐκπνεύσειεν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει, καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ἐπὶ τὴν ἕω. οὐδένα χρόνον ἡσυχάσειν αὐτούς. καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπόταν βούληται τῶν νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι. ὡς δὲ τό τε πνεῦμα κατῄει. καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὖσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου, τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων, ἐταράσσοντο. καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοῖς κοντοῖς διωθοῦντο. βοῇ τε χρώμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῇ τε, καὶ λοιδορίᾳ, οὐδὲν κατήκουον, οὔτε τῶν παραγγελλομένων, οὔτε τῶν κελευστῶν. καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι, τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον σημαίνει. καὶ οἱ ἀθηναῖοι προσπεσόντες, πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν. ἔπειτα δὲ, καὶ τὰς ἄλλας ᾗ χωρήσειαν, διέφθειρον. καὶ κατέστησαν ἐς ἀλκὴν μὲν μηδένα τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δ' ἐς πάτρας, καὶ δύμην τῆς ἀχαΐας. οἱ δὲ ἀθηναῖοι καταδιώξαντες, καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες, τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς μολύκρειον ἀπέπλεον. καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ ποσειδῶνι, ἀνεχώρησαν ἐς ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς δύμης καὶ πατρῶν ἐς κυλλήνην τὸ ἠλείων ἐπίνειον. καὶ ἀπὸ λευκάδος, κνῆμος, καὶ αἱ ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμῖξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὴν ἐν στράτῳ μάχην ἐς τὴν κυλλήνην. πέμπουσι δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι τῷ κνήμῳ ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, τιμοκράτην, καὶ βρασίδαν, καὶ λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω παρασκευάζεσθαι, καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἴργεσθαι τῆς θαλάσσης. ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς ἄλλως τε καὶ πρῶτον ναυμαχίας πειρασαμένοις, πολὺς ὁ παράλογος εἶναι. καὶ οὐ τοσούτῳ ᾤοντο σφῶν τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν, οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον. οἱ δὲ, ἀφικόμενοι μετὰ κνήμου, ναῦς τε περιήγγελλον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προϋπαρχούσας ἐξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ φορμίων ἐς τὰς ἀθήνας τήν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησαν, φράσοντας. καὶ κελεύων αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης, αἰεὶ ναυμαχήσειν. οἱ δὲ, ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ. τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπέστειλαν ἐς κρήτην πρῶτον ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ κρὴς γορτύνιος, πρόξενος ὤν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ κυδωνίαν πλεῦσαι. φάσκων προσποιήσειν αὐτὴν οὖσαν πολεμίαν. ἐπῆγε δὲ, πολιχνίταις χαριζόμενος ὁμόροις τῶν κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν, λαβὼν τὰς ναῦς, ᾤχετο ἐς κρήτην. καὶ μετὰ τῶν πολιχνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν κυδωνιατῶν. καὶ ὑπὸ ἀνέμων, καὶ ὑπὸ ἀπλοίας, ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον. οἱ δ' ἐν τῇ κυλλήνῃ πελοποννήσιοι ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ οἱ ἀθηναῖοι περὶ τὴν κρήτην κατείχοντο, παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, παρέπλευσαν ἐς πάνορμον τὸν ἀχαϊκόν, οὗπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει. παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ φορμίων ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ μολυκρικόν. καὶ ὡρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἴκοσιν, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ ῥίον, φίλιον τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον ῥίον ἐστὶν ἀντιπέρας τὸ ἐν τῇ πελοποννήσῳ.

Διείχετο.

Διείχετον. κεχώριστον. Γνώμην. ἔχοντες. σκοπόν. Οἱ μέν, μὴ ἐκπλεῖν. οἱ πελοποννήσιοι. Οἱ δέ, μὴ ἐσπλεῖν. οἱ ἀθηναῖοι. Η μὲν γενομένη ναυμαχία. ἡ στάσις πραγματική, ἄγραφος, εἴδους συμβουλευτικοῦ. Τὴν μέλλουσαν. ναυμαχίαν. Ἔχει τέκμαρσιν. στοχασμόν. Οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι. ὁ ἄνεμος, καὶ ἡ ἐν κύκλῳ τάξις τῶν νεῶν, καὶ τὸ μὴ ταχέως αὐτοὺς ἐπιχειρῆσαι τῇ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ τὴν τοῦ φορμίωνος ἀναμένειν διὰ τοῦ ἀνέμου στρατηγίαν. Εσφηλε. σφαλῆναι ἐποίησεν. Οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης. τὸ ἑξῆς, οὐ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθέντας, κατακράτος ἀμβλύνεσθαι.

διείχετον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης. τοῦ δὲ κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ οὖν τῷ ῥίῳ τῷ ἀχαϊκῷ οἱ πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὡρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑπτά, καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἀθηναίους εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις μελετῶντές τε, καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν, γνώμην ἔχοντες οἱ μέν, μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν ῥίων εἰς τὴν εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον πάθος. οἱ δέ, μὴ ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενά, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυμαχίαν. ἔπειτα ὁ Κνῆμος, καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πελοποννησίων στρατηγοί, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον. καὶ ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἧσσαν φοβουμένους, καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΝΗΜΟΥ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΑΥΤΩ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩ

Ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία ὦ ἄνδρες πελοποννήσιοι, εἴ τις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε. καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον, ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέομεν. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι. καί πού τι καὶ ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας ἔσφηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν, τὸ ἡσσῆσθαι προσεγένετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατακράτος νικηθέν, ἔχον δέ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς τε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι, νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις, ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους. ταῖς δὲ γνώμαις, τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν τοῦ ἀνδρείου παρόντος προβαλλομένους, εἰκότως ἂν ἔν τινι κακοὺς γενέσθαι. ὑμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμῃ προέχετε. τῶν δὲ δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖσθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἕξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν. ἄνευ δ' εὐψυχίας, οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει. τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς, οὐδὲν ὠφελεῖ. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν, τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε. πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἧσσαν δεδιέναι, τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ἡμῖν πλῆθός τε νεῶν καὶ πρὸς τῇ οἰκείᾳ οὔσῃ, ὁπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν. τὰ δὲ πολλὰ τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων, τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ' ἓν εὑρίσκομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους. καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγενόμενα, διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνῆται, καὶ ναῦται, τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἕπεσθε, χώραν μὴ λείποντες, ᾗ ἄν τις προσταχθῇ. τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν. καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι. ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ. οἱ δὲ ἀγαθοί, τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. Τοιαῦτα μὲν τοῖς πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ φορμίων δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρρωδίαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας, θαρσῦναί τε, καὶ παραίνεσιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἀεὶ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκεύαζε τὰς γνώμας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον ἢν ἐπιπλέῃ, ὅτι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστι. καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς

Τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι. τῇ ἀποβάσῃ συμφορᾷ.

Ἀμβλύνεσθαι. ἀποπίπτειν. ὀρθῶς εἶναι. ἔχειν δεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐστηκυῖαν τὴν γνώμην, καὶ μὴ ὑποπεπτωκυῖαν τοῖς δεινοῖς.

Κακοὺς γενέσθαι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίκαιον.

Ὅσον τόλμῃ. προέχετε. τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

Ἡ ἐπιστήμη. ἡ γυμνασία. ἡ μελέτη.

Ἐν τῷ δεινῷ. τῷ πολέμῳ.

Ἐκπλήσσει. ἐξωθεῖ. ἐκκρούει.

Τὰ δὲ πολλά. ἀντὶ τοῦ ὡς ἐπιπολύ. οὐκ εἶπε ἀεί, διὰ τὸ ἄδηλον τῆς τύχης.

Προσγενόμενα. προσκτηθέντα. Τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων. τῶν καταναυμαχηθέντων ὑπὸ φορμίωνος, λέγει δὲ τοὺς περὶ μαχάονα, καὶ ἰσοκράτην.

Τὴν ἐπιχείρησιν. τῆς παρασκευῆς δηλονότι.

Οἱ δὲ ἀγαθοί. οἱ γενναῖοι.

Τιμήσονται. ἀντὶ τοῦ τιμηθήσονται.

Ξυνιστάμενοι. συναθροιζόμενοι.

τὴν ἀξίωσιν. τὴν πεῖραν. Τὸ πλῆθος τῶν νεῶν. γράφεται τῶν ἐναντίων. Ξυνεκάλεσα. ἐς ταὐτὸν συνήγαγον. Οὔτοι γάρ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. Καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ. ἐν τῇ πεζομαχίᾳ. Οὐδὲν προφέρουσι. κατὰ τὴν ναυμαχίαν. Παρὰ πολύ. ὑπερβαλλόντως. Καὶ ὅτι οὐκ ἄν. ὁ νοῦς οὕτως. ἡγοῦνται οἱ ἐχθροὶ μὴ ἀνθίστασθαι ἡμᾶς, ἢ μέλλοντάς τι γενναῖον πρᾶξαι. Ἀντίπαλοι μὲν γάρ. θαρροῦντες ἀντιπαλαίειν. Οἱ δ᾽ ἐκ πολλῷ. τῷ μέτρῳ. καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι. ἡμεῖς δηλονότι οἱ Ἀθηναῖοι. Ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι. τὸ εἶναι παρέλκει ἀττικῶς. οὐδὲν γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις συντάξεσι δηλοῖ. Ἐπιπλεύσειέ τις. κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλθῃ. Μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολεμίων. μὴ ὁρῶν τοὺς πολεμίους. Ἐκ πολλοῦ. λείπει διαστήματος. Διέκπλοι τε οὐκ εἰσί. τὸ ἐμβάλλειν, καὶ διασχίζειν τὴν τῶν ἐναντίων τάξιν. ἀναστροφαὶ δέ, αἱ ἐς τοὐπίσω ὑποχωρήσεις. Ἐν τούτῳ. ἐν τῷ πεζομαχεῖν. Τούτων μὲν οὖν ἐγώ. τὸ ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ συμφέροντος. Τά τε παραγγελλόμενα. τὰ τῆς παραινέσεως ἔργα. Ὀξέως. σπουδαίως. Τῆς ἐφορμήσεως οὔσης. τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον ἔχετε, ἤτοι ἐν τῷ πολέμῳ κόσμον ἔχετε, καὶ σιγήν, καὶ συμφέρον ὂν τοῖς μετιοῦσιν ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ πολεμικά. καὶ μάλιστα τοῖς ναυμαχοῦσιν. Ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι. ἀντὶ τοῦ κατὰ τέσσαρας αὐτὰς κρίναντες. Ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν. ἀντὶ τοῦ παρά, τήν.

τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι ὄντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας, ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν. καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεξε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

Ὁρῶν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες στρατιῶται πεφοβημένους τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὀρρωδίᾳ ἔχειν. οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν διὰ τὸ προνενικῆσθαι, καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὁμοῖοι ἡμῖν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου παρεσκευάσαντο. ἔπειτα ᾧ μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι, οὐδὲ δι᾽ ἄλλο τι θαρσοῦσιν, ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν τὰ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. τὸ δ᾽ ἐκ τοῦ δικαίου ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ. ἐπεὶ εὐψυχίᾳ γε οὐδὲν προφέρουσι. τῷ δὲ ἑκάτεροί τι ἐμπειρότεροι εἶναι, θρασύτεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί τε ἡγούμενοι αὐτῶν ξυμμάχων, διὰ τὴν σφετέραν δόξαν, ἄκοντας προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν κίνδυνον, ἐπεὶ οὐκ ἄν ποτε ἐνεχείρησαν ἡσσηθέντες παρὰ πολύ, αὖθις ναυμαχεῖν, μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν δείσητε. πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλέω φόβον παρέχετε, καὶ πιστότερον, κατά τε τὸ προνενικηκέναι, καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς τι ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ πράξειν ἀνθίστασθαι ὑμᾶς. ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὗτοι τῇ δυνάμει τὸ πλέον πίσυνοι, ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται. οἱ δὲ ἐκ πολλῷ ὑποδεεστέρων καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον ἔχοντες, ἀντιτολμῶσιν. ἃ λογιζόμενοι οὗτοι, τῷ οὐκ εἰκότι πλέον πεφόβηνται ἡμᾶς, ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ. πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ᾽ ἐλασσόνων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ. ὧν οὐδετέρου ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ ἐσπλεύσομαι ἐς αὐτόν. ὁρῶ γὰρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς ἀνεπιστήμονας, ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείροις καὶ ἄμεινον πλεούσαις, ἡ στενοχωρία οὐ ξυμφέρει. οὔτε γὰρ ἂν ἐπιπλεύσειέ τις ὡς χρὴ ἐς ἐμβολὴν μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολεμίων ἐκ πολλοῦ, οὔτ᾽ ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι πιεζόμενος, διέκπλοι τε οὐκ εἰσίν, οὐδὲ ἀναστροφαί, ἅπερ νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν ἔργα ἐστίν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη ἂν εἴη τὴν ναυμαχίαν, πεζομαχίαν καθίστασθαι. καὶ ἐν τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσσους γίγνονται. τούτων μὲν οὖν ἐγὼ ἕξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν. ὑμεῖς δὲ εὔτακτοι παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες, τά τε παραγγελλόμενα ὀξέως δέχεσθε. ἄλλως τε καὶ δι᾽ ὀλίγου τῆς ἐφορμήσεως οὔσης. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ, κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε. ὥς τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμίων ξυμφέρει καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα. ἀμύνεσθέ τε τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. ὁ δὲ ἀγὼν μέγας ὑμῖν ἢ καταλῦσαι Πελοποννησίων τὴν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστῆσαι Ἀθηναίοις τὸν φόβον περὶ τῆς θαλάσσης. ἀναμιμνήσκω δ᾽ αὖ ὑμᾶς, ὅτι νενικήκατε αὐτῶν τοὺς πολλούς. ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν, οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνῶμαι πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὁμοῖαι εἶναι.

Ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου. ἐσωτέρω τῶν ὁρίων ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ. Ἐπὶ δ᾽ αὐτῷ. τῷ κέρατι.

Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Φορμίων παρεκελεύσατο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον, καὶ τὰ στενά, βουλόμενοι ἄκοντας ἔσω προαγαγεῖν αὐτούς, ἀναγόμενοι ἅμα ἕῳ, ἔπλεον ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς, παρὰ τὴν ἑαυτῶν γῆν ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου δεξιῷ κέρᾳ ἡγουμένῳ, ὥσπερ καὶ ὥρμουν. ἐπὶ δ᾽ αὐτῷ, εἴκοσι ναῦς ἔταξαν τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως εἰ ἄρα νομίσας

Ἐπὶ τὴν ναύπακτον. ἔσω γὰρ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκεῖτο ἡ ναύπακτος. ταύτῃ παρέπλει. τῇ ὁδῷ. Ὁ δέ, ὅπερ ἐκεῖνοι. ὁ δὲ φορμίων ὡς ἑώρα τοὺς πελοποννησίους, ἄκων κατὰ σπουδὴν τοὺς στρατιώτας ἐμβιβάσας εἰς τὴν ναῦν, ἔπλει. Προσεδέχοντο. ἤλπιζον. Περὶ τῷ χωρίῳ. τῆς ναυπάκτου δηλονότι. Ἐρήμῳ ὄντι. βοηθείας δηλονότι. Ἔπλει τὴν γῆν. τὴν οἰκείαν δηλονότι. Κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως. ὡσανεὶ ἔλεγε, μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ κέρως δηλοῖ. Ἀπὸ σημείου τινός. ὡσανεὶ ἔλεγε μὴ πολλῶν παρακελεύσεων δεηθέντες, ἀλλ' εὐθὺς ποιοῦντες ὅπερ ἐδόκει. τὸ δὲ σημείου, ἀντὶ τοῦ μιλίου. δύναται δὲ λέγειν καὶ τὸ σύνθημα.

ἐπὶ τὴν ναύπακτον αὐτοῖς πλεῖν ὁ φορμίων, καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν ταύτῃ παρέπλει, μὴ διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' αὗται αἱ νῆες περικλείσειαν. ὁ δέ, ὅπερ ἐκεῖνοι προσεδέχοντο, φοβηθεὶς περὶ τῷ χωρίῳ ἐρήμῳ ὄντι, ὡς ἑώρα ἀναγομένους αὐτούς, ἄκων, καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας, ἔπλει παρὰ τὴν γῆν. καὶ ὁ πεζὸς ἅμα τῶν μεσσηνίων παρεβοήθει. ἰδόντες δὲ οἱ πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε, καὶ πρὸς τῇ γῇ, ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα, ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἄφνω ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. τῶν δὲ ἕνδεκα μέν τινες, αἵπερ ἡγοῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρας τῶν πελοποννησίων καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες, ἐξέωσαν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, καὶ διέφθειραν. ἄνδρας τε τῶν ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν. καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι, εἷλκον κενάς. μίαν δέ, αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλον ἤδη. τὰς δέ τινας οἱ μεσσήνιοι παραβοηθήσαντες, καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπιβάντες ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων, μαχόμενοι, ἀφείλοντο ἑλκομένας ἤδη. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε, καὶ διέφθειραν τὰς ἀττικὰς ναῦς. αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, ἐδίωκον τὰς ἕνδεκα ναῦς τῶν ἀθηναίων, αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς, πλὴν μιᾶς νεώς, προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν ναύπακτον. καὶ ἴσχουσαι ἀντίπρῳροι κατὰ τὸ ἀπολλώνιον, παρεσκευάζοντο ἀμυνούμενοι, ἢν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς πλέωσιν. οἱ δέ, παραγενόμενοι ὕστερον, ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλέοντες, ὡς νενικηκότες. καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν ἀθηναίων τὴν ὑπόλοιπον, ἐδίωκε λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. ἔτυχε δὲ ὁλκὰς ὁρμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ ἀττικὴ ναῦς φθάσασα, καὶ περιπλεύσασα τῇ διωκούσῃ λευκαδίᾳ, ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν πελοποννησίοις, γενομένου τούτου ἀπροσδοκήτου τε καὶ παραλόγου, φόβος ἐμπίπτει. καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μέν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς κώπας, ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι. αἱ δέ, καὶ ἐς βράχεα χωρίων ἀπειρίᾳ ὤκειλαν. τοὺς δὲ ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα, θάρσος τε ἔλαβε. καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. οἱ δέ, διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα, καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν, ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐς τὸν πάνορμον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιώκοντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, τάς τε ἐγγὺς οὔσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἕξ, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες, τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο. ἄνδρας τε τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. ἐπὶ δὲ τῆς λευκαδίας νεώς, ἣ περὶ τὴν ὁλκάδα κατέδυ, τιμοκράτης ὁ λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, ἔσφαξεν ἑαυτόν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν. καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ ναυάγια ὅσα πρὸς τῇ ἑαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο. καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι τροπαῖον ὡς νενικηκότες τῆς τρο-

Ἐπιστρέψαντες. τὸ μὲν ἐπιστρέψαντες εἶπεν, ὅτι ἦν ἄνω εἰπών, ἐπειδὴ κατ' εὐθεῖαν ἔπλεον. νῦν δέ, οὐκέτι. τὸ δὲ μετωπηδόν, πάλιν τὸ κατ' εὐθεῖαν πλεῖν ἐστί. τὸ γὰρ μέτωπον τῆς νεώς, ἡ πρῷρα ἐστί. λέγει δὲ ὅτι τὰ μέτωπα, ὅ ἐστι τὰ πρόσωπα τῶν νεῶν, παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις. Τῶν δὲ. τῶν νεῶν τῶν ἀθηναίων. Ἐξέωσαν τε. πρὸς τὴν γῆν ὀκεῖλαι ἐποίησαν. Καὶ διέφθειραν. τὸ διέφθειραν, ἀντὶ τοῦ ὀκεῖλαι αὐτὰς ἐποίησαν. Ἐξένευσαν. ἐξεκολύμβησαν. ἐξέκλιναν τῆς προκειμένης ὁδοῦ. Ταύτῃ μὲν οὖν. ταύτῃ, οὕτως. ἀντὶ τοῦ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. Καὶ ἴσχουσαι. ἐλλιμενίζουσαι. ἀλλ' ἄμεινον καὶ τὸ καὶ ἴσχουσαι, ἔχουσαι τὰς πρῴρας πρὸς τὸ πέλαγος ὁρώσας. τῆς γὰρ φυγῆς ἐπαύσαντο. Ἀντίπρῳροι. γεγονυῖαι δηλονότι. Κατὰ τὸ ἀπολλώνιον. ἱερὸν ἀπόλλωνος ἐν τῷ λιμένι. Οἱ δὲ παραγενόμενοι. οἱ πελοποννήσιοι. Τὴν ὑπόλοιπον. τὴν ὑστερήσασαν. Ἔτυχε δὲ ὁλκάς. ὁλκάς, ἡ ἐμπορικὴ ναῦς. Ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ. διὰ τὸ ἐγγύθεν αὐτοῖς ἐπιέναι τοὺς ἀθηναίους. Ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν. ἐδέξαντο τὸ ἐμβάσιμον τῶν ἀθηναίων. Ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα. ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα καταδῦσα. Ἔσφαξεν ἑαυτόν. λακωνικὸν τὸ φρόνημα τοῦτο, μὴ ὑπ' ἐχθρῶν ἀξιοῦν ἀναιρεθῆναι. Τῆς τρο-

πῆς. ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς τροπῆς. Ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς. ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς ναῦς. Ὑπὸ νύκτα. ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν νύκτα. Οὐ πολλῷ ὕστερον. μετ' ὀλίγον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν τῶν ἐναντίων. Ἐπικρατεῖν. ἰσχύειν τοῖς ἀθηναίοις. Καὶ τὸ ὑπηρέσιον. ὑπηρέσιόν ἐστι τὸ κῶας, ᾧ ἐπικάθηνται οἱ ἐρέσσοντες, διὰ τὸ μὴ συντρίβεσθαι αὐτῶν τὰς πυγάς. Πλεῦσαι εὐθύς. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκει. Ἀφικόμενοι νυκτός. εἰς τὰ μέγαρα δηλονότι. Τὸ ἀκρωτήριον. τὸ βούδορον καλούμενον. Ἀφείλκυσαν κενάς. τῶν ἀνδρῶν δηλονότι. Φρυκτοί τε ἤροντο. φρυκτοί εἰσι λαμπάδες τινὲς ἀπὸ ξύλων γινόμεναι, ἃς τινὲς βαστάζοντες, ἄνωθεν τῶν τειχῶν ἐσήμαινον τοῖς πλησιοχώροις, ἢ τοῖς συμμάχοις, ὅταν τινὰς ἑώρων πολεμίους ἐπιόντας, ὡς ὅτι δεῖ προφυλάξασθαι. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ πολεμίων τοῦτο ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φίλων ὅταν ἑώρων βοήθειαν αὐτοῖς ἐρχομένην, ἐσήμαινον πάλιν διὰ τῶν φρυκτῶν ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι. καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδήλουν, ἐβάσταζον τοὺς φρυκτοὺς ἠρεμοῦντες. ὅταν δὲ πολεμίους, ἐκίνουν τοὺς φρυκτούς, δηλοῦντες τὸν φόβον.

Ἔκπληξις ἐγένετο. τοῖς ἀθηναίοις.

Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει. ὄντες δηλονότι. Ἡρῆσθαι ἑαλωκέναι. Ὅσον. ἀντὶ τοῦ σχεδόν, ὡς τὸ μονονουχί.

Οὐκ ἐκπλεῖν αὐτούς. ἀντὶ τοῦ μέλλουσιν ἐκπλεῖν.

Βοηθήσαντες δέ. μετὰ βοῆς συνδραμόντες. Καὶ οὐδὲν στεγουσῶν. ὕδωρ δηλονότι. Βουλόμενος ἀναπρᾶξαι. ἀναπρᾶξαι. ἀπαιτῆσαι.

Αὐτὸς ἀποδοῦναι. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. Αὐτῷ ὑποσχόμενος. τῷ σιτάλκῃ. Διαλλάξειεν. φίλον ποιήσειεν.

Αὐτ' ὑπεδέξατο. ὑ-

πῆς, ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν. καὶ ἥνπερ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ ἀχαϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. μετὰ δὲ ταῦτα, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν, ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς τὸν κόλπον τὸν κρισαῖον καὶ κόρινθον ἅπαντες, πλὴν λευκαδίων. καὶ οἱ ἐκ τῆς κρήτης ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν, αἷς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγενέσθαι, οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ναύπακτον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. πρὶν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐς κόρινθόν τε καὶ τὸν κρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαν ναυτικὸν, ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν πελοποννησίων, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ἐβούλοντο, διδαξάντων τῶν μεγαρέων, ἀποπειρᾶσαι τοῦ πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν ἀθηναίων. ἦν δὲ ἀφύλακτος, καὶ ἄκλειστος, εἰκότως, διὰ τὸ ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ. ἐδόκει δὲ λαβόντα τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην, καὶ τὸ ὑπηρέσιον, καὶ τὸν τροπωτῆρα, πεζῇ ἰέναι ἐκ κορίνθου ἐπὶ τὴν πρὸς ἀθήνας θάλασσαν. καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐς μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ νισαίας τοῦ νεωρίου αὐτῶν τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, πλεῦσαι εὐθὺς ἐπὶ τὸν πειραιᾶ. οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσον ἐν αὐτῷ οὐδὲν, οὔτε προσδοκία οὐδεμία, μὴ ἄν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν, ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, οὐδ' εἰ διενοοῦντο μὴ οὐκ ἂν προαισθέσθαι. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθύς. καὶ ἀφικόμενοι νυκτὸς, καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς νισαίας τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐπὶ μὲν τὸν πειραιᾶ, οὐκέτι ὥσπερ διενοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον. καί τις καὶ ἄνεμος αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι. ἐπὶ δὲ τῆς σαλαμῖνος τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς μέγαρα ὁρῶν, καὶ φρούριον ἐπ' αὐτοῦ ἦν, καὶ νεῶν τριῶν φυλακὴ, τοῦ μὴ ἐσπλεῖν μεγαρεῦσι, μηδ' ἐκπλεῖν μηδέν, τῷ τε φρουρίῳ προσέβαλον, καὶ τὰς τριήρεις ἀφείλκυσαν κενάς. τήν τε ἄλλην σαλαμῖνα ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες, ἐπόρθουν. ἐς δὲ τὰς ἀθήνας φρυκτοί τε ἤροντο πολέμιοι. καὶ ἔκπληξις ἐγένετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐλάσσων. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει, ἐς τὸν πειραιᾶ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἤδη. οἱ δ' ἐν τῷ πειραιεῖ, τήν τε τῶν σαλαμινίων πόλιν ἑαλωκέναι, καὶ παρὰ σφᾶς ὅσον οὐκ ἐσπλεῖν αὐτούς, ὅπερ ἂν εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνῆσαι, ῥᾳδίως ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκώλυσε. βοηθήσαντες δὲ ἅμ' ἡμέρᾳ πανδημεὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐς τὸν πειραιᾶ ναῦς τε καθεῖλκον. καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ, ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν σαλαμῖνα ἔπλεον. τῷ πεζῷ δὲ, φυλακὰς τοῦ πειραιῶς καθίσταντο. οἱ δὲ πελοποννήσιοι ὡς ᾔσθοντο τὴν βοήθειαν, καταδραμόντες τῆς σαλαμῖνος τὰ πολλὰ, καὶ ἀνθρώπους, καὶ λείαν λαβόντες, καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ βουδόρου τοῦ φρουρίου, κατὰ τάχος ἐπὶ τῆς νισαίας ἔπλεον. ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αἱ νῆες αὐτοὺς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι, καὶ οὐδὲν στέγουσαι, ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ μέγαρα, πάλιν ἐπὶ τῆς κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζοί. οἱ δ' ἀθηναῖοι οὐκέτι καταλαβόντες πρὸς τῇ σαλαμῖνι, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί. καὶ μετὰ τοῦτο, φυλακὴν ἤδη τοῦ πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο, λιμένων τε κλείσει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω ὀδρύσης θρᾳκῶν βασιλεὺς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, μακεδονίας βασιλέα, καὶ ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης διὰ δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν, βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ, αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅ, τε γὰρ Περδίκκας αὐτῷ ὑποσχόμενος εἰ ἀθηναίοις τε διαλλάξειεν ἑαυτὸν κατ' ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζόμενον, καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα, μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ, ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει. τοῖς τε ἀθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο,

παρεχέθη. Οἱ ἔτυγχανον παρόντες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἦγε. Καὶ ἡγεμόνα Ἅγνωνα. οὗτος ἔκτισε τὴν ἀμφίπολιν. Ανίστησιν οὖν. στράτευμα δηλονότι. Μέχρι θαλάσσης. ἕως τοῦ εὐξείνου πόντου, καὶ τοῦ ἑλλησπόντου. Καὶ ὅσα ἄλλα μέρη. ἐθνῶν δηλονότι. Καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ. στρυμὼν, ποταμὸς θρᾴκης παρὰ τὴν ἀμφίπολιν. ὅρα πόθεν ἄρχεται ὁ στρυμὼν ποταμὸς, καὶ ποῦ λήγει. καὶ ἔτι ὁ ὄσκιος ποταμὸς, καὶ ὁ νέσος, ὃν νέσον οὗτος καλεῖ. ἔτι γε μὴν καὶ ὁ ἕβρος. Οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχή. τὸ τέλος εἶχε. Καὶ παρήκουσι. παρατείνονται. Εστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος. τὸ σκόμιον δηλονότι.

τὸν ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα, τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο. καὶ τόν τε φιλίππου υἱὸν Αμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις, οἳ ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα, καὶ ἡγεμόνα Αγνωνα. ἔδει γὰρ καὶ τοὺς ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρατιᾷ ὡς πλείστῃ ἐπὶ τοὺς χαλκιδέας παραγενέσθαι. ἀνίστησιν οὖν ἐκ τῶν ὀδρυσῶν ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ αἵμου τε ὄρους, καὶ τῆς ῥοδόπης θρᾷκας, ὅσων ἦρχε μέχρι θαλάσσης τῆς ἐς τὸν εὔξεινόν τε πόντον, καὶ τὸν ἑλλήσποντον. ἔπειτα τοὺς ὑπερβάντι αἷμον γέτας, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ ἴστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ εὐξείνου πόντου κατῴκητο. εἰσὶ δ' οἱ γέται, καὶ οἱ ταύτῃ ὅμοροί τε τοῖς σκύθαις, καὶ ὁμόσκευοι, πάντες ἱπποτοξόται. παρεκάλει δὲ καὶ τῶν ὀρεινῶν θρᾳκῶν πολλοὺς τῶν αὐτονόμων, καὶ μαχαιροφόρων, οἳ δῖοι καλοῦνται, τὴν ῥοδόπην οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες. καὶ τοὺς μὲν, μισθῷ ἔπειθεν. οἱ δ' ἐθελονταὶ ξυνηκολούθουν. ἀνίστη δὲ καὶ ἀγριᾶνας, καὶ λαιαίους, καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη παιονικὰ, ὧν ἦρχε. καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, μέχρι γραιαίων, καὶ λαιαίων παιόνων, καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ σκομίου ὄρους διὰ γραιαίων, καὶ λαιαίων ῥεῖ. οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς παίονας αὐτονόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς τριβαλλοὺς, καὶ τούτους αὐτονόμους, τρῆρες ὥριζον, καὶ τιλαταῖοι. οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ σκομίου ὄρους. καὶ παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ ὀσκίου ποταμοῦ. ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους, ὅθεν περ καὶ ὁ νέσος, καὶ ὁ ἕβρος. ἔστι δὲ ἐρῆμον τὸ ὄρος, καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς ῥοδόπης. ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ ὀδρυσῶν, μέγεθος, ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα ἀπὸ ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν εὔξεινον πόντον τὸν μέχρι ἴστρου ποταμοῦ. αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ τὰ ξυντομώτατα, ἢν αἰεὶ κατὰ πρύμναν ἱστῆται τὸ πνεῦμα νηὶ στρογγύλῃ τεσσάρων ἡμερῶν, καὶ ἴσων νυκτῶν. ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα ἐξ ἀβδήρων ἐς ἴστρον ἀνὴρ εὔζωνος ἑνδεκαταῖος τελεῖ. τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν, τοσαύτη ἦν. ἐς ἤπειρον δὲ, ἀπὸ βυζαντίου, ἐς λαιαίους, καὶ ἐπὶ τὸν στρυμόνα. ταύτῃ γὰρ διὰ πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἐγίγνετο, ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. φόρος τε ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου, καὶ τῶν ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσῆξαν ἐπὶ σεύθου, ὃς ὕστερον Σιτάλκου βασιλεύσας, πλεῖστον δὴ ἐποίησε, τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἃ χρυσὸς, καὶ ἄργυρος εἴη. καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων, χρυσοῦ τε, καὶ ἀργύρου προσεφέρετο. χωρὶς δὲ, ὅσα ὑφαντά τε, καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή. καὶ οὐ μόνον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσί τε καὶ γενναίοις ὀδρυσῶν. κατεστήσαντο γὰρ τοὐναντίον τῆς περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις θρᾳξὶ, λαμβάνειν μᾶλλον, ἢ διδόναι. καὶ αἴσχιον ἦν αἰτηθέντα, μὴ δοῦναι, ἢ αἰτήσαντα, μὴ τυχεῖν. ὅμως δὲ κατὰ τὸ δύνασθαι, ἐπὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. τῶν γὰρ ἐν τῇ εὐρώπῃ, ὅσαι μεταξὺ τοῦ ἰονίου κόλπου, καὶ τοῦ εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδῳ, καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ. ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρατοῦ πλήθει, πολὺ δευτέρα μετὰ τὴν σκυθῶν. ταύτῃ δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι, οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἀσίᾳ ἔθνος ἓν πρὸς ἓν οὐκ ἔστιν, ὅ, τι δυνατὸν σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστῆναι. οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Σιτάλκης μὲν οὖν χώρας τοσαύτης βασιλεύων, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἕτοιμα ἦν, ἄρας, ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν

Αὕτη περίπλους ἐστί. δυνατὴ περιπλευσθῆναι. Νηὶ στρογγύλῃ. ἐμπορικῇ, διὰ τὰ πολεμικὰ μακρότερα ὄντα. Οδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα. διὰ ξηρᾶς. Ανὴρ εὔζωνος. εὐζώνος, εὐσταλὴς, καὶ κοῦφος, καὶ μηδὲν ἔχων ἐμποδίζον. Διὰ πλείστου. διαστήματος δηλονότι. Οσον προσῆξαν. φόρον δηλονότι. Χωρὶς δέ. τούτων δηλονότι.

Οσα. προσεφέρετο. Καὶ λεῖα. λεῖα, τὰ λιτὰ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑφαντῶν, καὶ πεποικιλμένων. Οδρυσῶν. προσεφέροντο δηλονότι. Τῆς περσῶν βασιλείας. οἱ γὰρ πέρσαι παρέχουσι μᾶλλον, ἤπερ παρὰ τῶν ἄλλων λαμβάνουσιν. οἱ δὲ θρᾷκες, τοὐναντίον. καὶ οὐκ ἦν τι πρᾶξαι παρ' αὐτοῖς τὸν μὴ παρέχοντα χρήματα, ὥσπερ καὶ νῦν ἐν ῥωμαίοις. Κατὰ τὸ δύνασθαι. διὰ τὴν δύναμιν. Επὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. αὐτῷ τῷ νόμῳ πλέον τῶν ἄλλων θρᾳκῶν οἱ ὀδρύσαι ἐχρῶντο λαβεῖν, ἤπερ δοῦναι. Ταύτῃ δέ. τῇ τῶν σκυθῶν.

Οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ. οὐχ ὅτι, ἀντὶ τοῦ μή τοι γε. Αλλοις ὁμοιοῦνται. ἀλλ' ὑπερβάλλουσι δηλονότι. Σίντων, καὶ παιόνων. οὗτοι ἐλέγοντο

μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὑτοῦ ἀρχῆς, ἔπειτα διὰ κερκίνης ἐρήμου ὄρους, ὅ ἐστι μεθόριον σιντῶν, καὶ παιόνων. ἐπορεύετο δὲ δι' αὐτοῦ τῇ ὁδῷ, ἣν πρότερον αὐτὸς ἐποιήσατο τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ παίονας ἐστράτευσε. τὸ δὲ ὄρος ἐξ ὀδρυσῶν διιόντες, ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον παίονας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ, σιντοὺς, καὶ μαιδούς. διελθόντες δὲ αὐτὸ, ἀφίκοντο ἐς δόβηρον τὴν παιονικήν. πορευομένῳ δὲ αὐτῷ ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ, εἰ μή τι νόσῳ, προσεγίγνετο δέ. πολλοὶ γὰρ τῶν αὐτονόμων θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι ἐφ' ἁρπαγὴν ἠκολούθουν, ὥστε τὸ πᾶν πλῆθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ δέκα μυριάδων γενέσθαι, καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον, πεζὸν ἦν. τριτημόριον δὲ μάλιστα, ἱππικόν. τοῦ δ' ἱππικοῦ τὸ πλεῖστον, αὐτοὶ ὀδρύσαι παρείχοντο. καὶ μετ' αὐτοὺς, γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ, οἱ μαχαιροφόροι. μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν οἱ ἐκ τῆς ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, ξύμμικτος πλήθει φοβερώτατος ἠκολούθει. ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ δοβήρῳ, καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω μακεδονίαν, ἧς ὁ περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ μακεδόνων εἰσὶ καὶ λυγκησταὶ, καὶ ἐλιμιῶται, καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μέν ἐστι τούτοις, καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὑτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν μακεδονίαν, Ἀλέξανδρος ὁ περδίκκου πατὴρ, καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ ἄργους, πρῶτοι ἐκτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ, ἐκ μὲν πιερίας, πίερας, οἳ ὕστερον ὑπὸ τὸ πάγγαιον πέραν στρυμόνος ᾤκησαν φάγρητα, καὶ ἄλλα χωρία. καὶ ἔτι καὶ νῦν πιερικὸς κόλπος καλεῖται, ἡ ὑπὸ τῷ παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ. ἐκ δὲ τῆς βοττίας καλουμένης, βοττιαίους, οἳ νῦν ὅμοροι χαλκιδέων οἰκοῦσι. τῆς δὲ παιονίας παρὰ τὸν ἄξιον ποταμὸν, στενήν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι πέλλης, καὶ θαλάσσης, ἐκτήσαντο. καὶ πέραν ἀξίου, μέχρι στρυμόνος τὴν μυγδονίαν καλουμένην, ἠδῶνας ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν ἐορδίας καλουμένης, ἐορδοὺς, ὧν οἱ μὲν, πολλοὶ ἐφθάρησαν. βραχὺ δέ τι αὐτῶν περὶ φύσκαν κατῴκηται. καὶ ἐξ ἀλμωπίας, ἀλμῶπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τόν τε ἀνθεμοῦντα, καὶ γρηστωνίαν, καὶ βισαλτίαν, καὶ μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν, μακεδονία καλεῖται. καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου, βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπῄει. καὶ οἱ μὲν μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ, ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἔς τε τὰ καρτερὰ, καὶ τὰ τείχη, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλά. ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ, ᾠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε. καὶ τἆλλα διεκόσμησε, τά τε κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσονι, ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν θρᾳκῶν ἐκ τῆς δοβήρου ἐσέβαλε, πρῶτον μὲν ἐς τὴν φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχὴν, καὶ εἷλεν εἰδομενὴν μὲν κατὰ κράτος, γορτυνίαν δὲ, καὶ ἀταλάντην, καὶ ἄλλα ἄττα χωρία ὁμολογίᾳ διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος, εὔρωπον δὲ ἐπολιόρκησαν μὲν, ἑλεῖν δὲ οὐκ ἠδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην μακεδονίαν προυχώρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ πέλλης, καὶ κύρρου. ἔσω δὲ τούτων, ἐς τὴν βοττιαίαν, καὶ πιερίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τήν τε μυγδονίαν, καὶ γρηστωνίαν, καὶ ἀνθεμοῦντα ἐδῄουν. οἱ δὲ μακεδόνες, πεζῷ μὲν, οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμψάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων ὅπῃ δοκοίη, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς τὸ στράτευμα τῶν θρᾳκῶν. καὶ ᾗ μὲν προσπέσοιεν, οὐδεὶς ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς, καὶ τεθωρακισμένους. ὑπὸ δὲ πλήθους περικλειόμενοι, αὑτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν, ὥστε τέλος, ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλέον κινδυνεύειν. ὁ δὲ Σιτάλκης πρός τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο, ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσὶν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἥξειν, δῶρά τε καὶ πρέσβεις ἔπεμψαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς χαλκιδέας, καὶ βοττιαίους μέρος τοῦ στρατοῦ πέμπει. καὶ τειχήρεις ποιήσας, ἐδῄου τὴν γῆν. καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες θεσσαλοὶ, καὶ μάγνητες, καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι θεσσα-

ἐν ὅσῳ τὴν λῆμνον ᾤκουν. ὡς δὲ τὴν θρᾴκην ἐλθόντες, μετωνομάσθησαν σιντοί.

Τὸ δὲ ὄρος. τῆς κερκίνης δηλονότι.

Ἀπεγίγνετο μέν. ἀπώλετο. Προσεγίγνετο δέ. ηὐξάνετο κατὰ πρόσθεσιν.

Θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι. ἑκούσιοι.

Ἧς ὁ περδίκκας ἦρχε. τῆς μακεδονίας τὸ μέν, ἐστι μεσόγειον. τὸ δὲ, παράλιον, ἣν καλεῖ κάτω μακεδονίαν. Πρῶτοι ἐκτήσαντο. τοῦτο ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐννάτῃ ἱστορεῖ κατὰ διέξοδον.

Ἠδῶνας ἐξελάσαντες. ἠδωνοί. καὶ μεταπλασμὸς, ἠδῶνες, καὶ ἠδῶνας. οὕτως ἡρόδοτος.

Ὧν, οἱ μὲν πολλοί. τῶν ἐορδῶν.

Οἱ μακεδόνες οὗτοι. οἱ κάτω μακεδόνες.

Καὶ μακεδόνων αὐτῶν. τῶν ἄνω.

Ἦν δὲ οὐ πολλά. τὰ καρτερὰ δηλονότι.

Τὰ νῦν ὄντα. τείχη δηλονότι.

Ἐς τὴν φιλίππου. τοῦ ἀδικηθέντος ὑπὸ περδίκκου.

Ὑπὸ δὲ πλήθους περικλειόμενοι. αὐτοὶ τῷ πλήθει κλείοντες οἱ θρᾷκες δηλονότι.

Ἔπεμψαν αὐτῷ. τῷ σιτάλκῃ οἱ ἀθηναῖοι.

Παρέχε δὲ λόγον. ὁ Σιτάλκης. Μὴ ὑπ᾽ αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων. Επέχων. ἐπικείμενος. Καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ. ὑπ᾽ αὐτοῦ. Ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε. τὴν ἔφοδον ἐποιήσεν. Ες κόροντα. τὰ κόροντα ἡ εὐθεῖα. Ες γὰρ οἰνιάδας. οἰνιὰς, πόλις ἐστὶν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ ἀχελῴου, ἡ καὶ νῦν δραγαμέστη λεγομένη. Διὰ δολοπίας. ἡ νῦν καλουμένη αὐόβλαχα. ἐξ ἀνατολῶν γὰρ αὐτῆς ὁ πηνειὸς ποταμός. ἐκ δὲ νότου, ὁ ἀχελῷος οὗτος ποταμὸς ῥεῖ. Καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς. τοῖς οἰνειάδαις. Περιλιμνάζων. περὶ τὴν πόλιν λίμνας ποιῶν. μυρίας ὕδατα τῶν ποταμῶν. Προχοῖ ἀεί. ὕλην συμφορεῖ. Αἳ ἠπειροῦνται. τοιαῦτα πολλὰ οἱ τὰς γεωγραφίας ἡμῖν παραδιδόντες, ἀναγράφουσιν, ὅπερ ἐν τῇ πρὸς αἰγύπτῳ φάρῳ τῇ νήσῳ ξυνέβη. ὁ γὰρ ὅμηρος πελαγίαν αὐτὴν ἀναγράφει. νῦν δὲ σχεδὸν ἠπείρωται.

λῶν, καὶ οἱ μέχρι θερμοπυλῶν ἕλληνες, ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ. καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν στρυμόνος πρὸς βορέαν θρᾶκες, ὅσοι πεδία εἶχον, παναῖοι, καὶ ὀδόμαντοι, καὶ δρῶοι, καὶ δερσαῖοι. αὐτόνομοι δ᾽ εἰσὶ πάντες. παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν ἀθηναίων πολεμίους ἕλληνας, μὴ ὑπ᾽ αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσωσιν. ὁ δὲ, τήν τε χαλκιδικὴν, καὶ βοττικὴν, καὶ μακεδονίαν ἅμα ἐπέχων, ἔφθειρε. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο, ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σῖτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαραδόκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος, καὶ μέγιστον μεθ᾽ ἑαυτὸν δυναμένου, ὥστ᾽ ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην, κρύφα Περδίκκας ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν, καὶ χρήματα ἐπ᾽ αὐτῇ, προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν, πεισθεὶς, καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ᾽ οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν οὖν, κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν, οὕτως ἐγένετο. οἱ δὲ ἐν ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παραπλεύσαντες ἐπ᾽ ἀστακοῦ. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς ἀκαρνανίας, τετρακοσίοις μὲν ὁπλίταις ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ μεσσηνίων, καὶ ἔκ τε στράτου, καὶ κορόντων, καὶ ἄλλων χωρίων, ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι, ἐξήλασαν. καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐς κόροντα καταγαγόντες, ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. ἐς γὰρ οἰνιάδας ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους ἀκαρνάνων, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεύειν. ὁ γὰρ ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ πίνδου ὄρους διὰ δολοπίας, καὶ ἀγραίων, καὶ ἀμφιλόχων, καὶ διὰ τοῦ ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν μὲν παρὰ στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν διεξιεὶς παρ᾽ οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ οἰνιάδων τῶν ἀχελῴου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι. ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς, προχοῖ ἀεί. καὶ εἰσὶ τῶν νήσων, αἳ ἠπείρωνται. ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινι ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τό, τε γὰρ ῥεῦμά ἐστι μέγα, καὶ πολὺ, καὶ θολερὸν, αἵ τε νῆσοι πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως τῷ μὴ σκεδάννυσθαι, σύνδεσμοι γίγνονται παραλλὰξ, καὶ οὐ κατὰ στοῖχον κείμεναι, οὐδ᾽ ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἔρημοι δ᾽ εἰσὶ, καὶ οὐ μεγάλαι. Λέγεται δὲ καὶ Αλκμαίωνι τῷ Αμφιάρεω, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Απόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, ὑπειπόντα οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὑρὼν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικίσηται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο, μηδὲ γῆ ἦν, ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ᾽ ἀπορῶν, ὥς φασι, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ ἀχελῴου. καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ ἂν κεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ᾽ οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα, οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ οἰνιάδας τόπους, ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ακαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ, τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν οὖν περὶ Αλκμαίωνα, τοιαῦτα λεγόμενα παρελάβομεν. Οἱ δὲ ἀθηναῖοι καὶ ὁ φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς ἀκαρνανίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς ἀθήνας. τούς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ᾽ ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς, ἃς εἷλον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος. καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τό, τε γὰρ ῥεῦμα. τοῦ ἀχελῴου.

Τῷ μὴ σκεδάννυσθαι. τὴν πρόσχωσιν δηλονότι.

Τῆς μητρός. τῆς ἐριφύλης.

Καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ ἄν. τὸ ἑξῆς, δίαιτα ἱκανὴ τῷ σώματι ἐδόκει ἡ πρόσχωσις, δηλονότι εἰς χρείαν τοῦ σώματος.

Τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. πρότερον γὰρ κουρῆτις ἐκαλεῖτο. ὅμηρος,

Κουρῆτές τ᾽ ἐμάχοντο. καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι.

Εδυνάστευσέ τε. τὴν βασιλείαν ἔσχε.

Παρελάβομεν. ἀκοῇ δηλονότι.

Ελύθησαν. ἐλυτρώθησαν. ἃς λύτρα ἐδόθησαν.

Ἐς τὴν Ἀττικήν. ἀντὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἀττικῆς. Καὶ ἐγκαθεζόμενοι. ἐνδιατρίβοντες. οὐχ ἁπλῶς πορείαν ποιούμενοι, ἀλλ' ἐμβραδύνοντες διὰ τὸν σῖτον. Ἐδῄουν τὴν γῆν. τῶν Ἀθηναίων. Ὅπῃ παρείκοι. ὅπου ἐνεδέχετο, καὶ ἐνεχώρει. Τῶν ψιλῶν. τῶν Λακεδαιμονίων. Κακουργεῖν. λῃστεύειν. Τὸ μὴ προεξιόντας. λείπει ἡ διά. διὰ τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὁπλιτῶν. Οὗ εἶχον τὰ σιτία. ἀντὶ τοῦ ἕως οὗ εἶχον τροφήν. Καὶ πρὸ τοῦ πολέμου. τοῦ Πελοποννησιακοῦ. Οὐ προσεδέξαντο. ἵνα μὴ λύσωσι τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. Ἀναγκασθέντες δέ. διὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν ἀποστῆναι διὰ τὸ διαβληθῆναι. Καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν. οὐχ ὡς ἄλλην αὐτῶν πεποιημένων ἀπόστασιν, ἀλλὰ τὸ ταύτην ἀντὶ τοῦ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τέθεικε. Πρότερον ἢ διενοοῦντο. πρὶν εὐτρεπισθῆναι. διαφέρει διὰ τί ἀναγκασθέντες. ἦσαν γὰρ ἐκ πολλοῦ βουλόμενοι ἀποστῆναι, ἀλλὰ νῦν μήπω εὐτρεπισθέντες, ἀπέστησαν. Τῶν τε γὰρ λιμένων. οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλατταν ἰσχυροτέρους αὐτῶν, χῶμα ἔχουσιν ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσέκπλωτοι τοῖς πολεμίοις ὦσιν. Καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. καὶ ἃ μετεπέμποντο. Αὐτοῖς διάφοροι, τοῖς Μυτιληναίοις. Μηνυταὶ γίγνονται. τὸ μηνυταὶ γίγνονται, τῷ κατὰ στάσιν συντακτέον, ἵνα ᾖ τοιοῦτον, στασιασάντων δηλονότι πρὸς ἀλλήλους τῶν πολιτῶν, μία στάσις ἐμήνυσεν αὐτῶν τὴν ἀπόστασιν τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ. ἄκοντας τοὺς Λεσβίους ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν Μυτιλήνην οἰκῆσαι. Καὶ τὴν παρασκευήν. καὶ παρασκευάζονται μετὰ ἐπιδείξεως, ὥστε ἀποστῆναι, συλλαμβανόντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων, καὶ Βοιωτῶν. τὸ δὲ συγγενῶν ὄντων, ἐπὶ μόνοις τοῖς Βοιωτοῖς ἐκτέον. οὗτοι γὰρ κατὰ τὸ αἰολικόν, συγγενεῖς τῶν Λεσβίων. Αὐτοὺς Λέσβου. τοὺς Ἀθηναίους. Μέγα μὲν ἔργον. δυσχέρειαν. Προσπολεμώσασθαι. ἀντὶ τοῦ πρὸς τοῖς οὖσι πολεμίοις, καὶ ταύτην πολεμίαν ποιῆσαι. Ἀκέραιον. ἀζήμιον. Μεῖζον μέρος νέμοντες. τοῖς Πελοποννησίοις δηλονότι.

Τήν τε ξυνοίκισιν. τῆς Λέσβου εἰς τὴν φοινίκην. Καὶ ἢν μέν. τὸ σχῆμα καλεῖται ἀνταπόδοτον. Ὅμηρος. Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας. ὁ νοῦς οὕτω, καὶ εἰ μὲν κατορθωθῇ τὸ ἐλπιζόμενον, καὶ τῇ πείρᾳ αὐτῇ καταλάβωσιν αὐτοὺς ἔξω, καλῶς ἂν ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα. Ναῦς τε παραδοῦναι. τοῖς Ἀθηναίοις. Καὶ αἱ μὲν νῆες. τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Παρὰ σφᾶς. τοὺς Ἀθηναίους.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΡΙΤΗΣ.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ ἐγκαθεζόμενοι, ἐδῄουν τὴν γῆν. καὶ προσβολαὶ ὥσπερ εἰώθεσαν ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, ὅπῃ παρείκοι. καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων. βουληθέντες μὲν, καὶ πρὸ τοῦ πολέμου. ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δέ, καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν, καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ, καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων, καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται. καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι, ὑπό τε τῆς νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου, καὶ ἀκμάζοντος, μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν, καὶ δύναμιν ἀκέραιον. καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες, τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι. ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τήν τε ξυνοίκισιν, καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες, προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεϊππίδης δὲ ὁ Δεινίου, τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι, ἐπειχθέντας, ἐπιπεσεῖν ἄφνω. καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν, ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν. μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες, ᾤχοντο. τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς

κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. διὰ τὴν ξυμμαχίαν. Ἐπὶ γεραιστόν. γεραιστὸς, ἀκρωτήριον εὐβοίας, ἔχον λιμένα. Πλῷ χρησάμενος. ἀντὶ τοῦ εὐπλοΐᾳ. Καὶ τριταῖος, δι' ἡμερῶν τριῶν. Τὸν ἐπίπλουν. τὸν τῶν ἀθηναίων. Καὶ οἱ ἀθηναῖοι. ἀντίπτωσις, ἀντὶ τοῦ τὸν τῶν ἀθηναίων. ὅμηρος. οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν, οὐρανὸν ἀμφὶς ἱκάνει. Ἀπήγγειλαν μέν. τοῖς μιτυληναίοις. Τὰ ἐπεσταλμένα. τὰ προσταχθέντα. Ὡς ἑώρων. ὡς ἔγνωσαν ὅτι ἔμαθον τὸν ἐπίπλουν, καὶ προεφυλάξαντο οἱ μιτυληναῖοι. Βουλόμενοι τὰς ναῦς. τὸ ἑξῆς, βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι καὶ ἐκ πελοποννήσου μετ' ἄλλης παρασκευῆς κινδυνεύειν. Ὁμολογίᾳ τινί. συνθήκῃ τινὶ φιλανθρώπῳ. ἔνιοι δὲ, ἐπιεικεῖ. εὐπρεπεῖ.

κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ ἀθηναῖοι. καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ μιτυληναίοις, ἀνὴρ ἐκ τῶν ἀθηνῶν διαβὰς ἐς εὔβοιαν, καὶ πεζῇ ἐπὶ γεραιστὸν ἐλθὼν, ὁλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχὼν, πλῷ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἐς μιτυλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ, οὔτε ἐς τὸν μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι, ἐφύλασσον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι οὐ πολλῷ ὕστερον καταπλεύσαντες, ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα. οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν μιτυληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ μιτυληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος. ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀττικῶν νεῶν, λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων ἀπεδέξαντο. καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν, καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τὰς ἀθήνας οἱ μιτυληναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετεμέλεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴπως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ, ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν ἀθηναίων ναυτικὸν, οἳ ὥρμουν ἐν τῇ μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες, αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἥξει. οἱ δ' ἐκ τῶν ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ μιτυληναῖοι, καὶ ἡ ἄλλη λέσβος, πλὴν μηθύμνης. οὗτοι δὲ, τοῖς ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ ἴμβριοι, καὶ λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ μιτυληναῖοι, ἐπὶ τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον. καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ μιτυληναῖοι, οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν. ἔπειτα, οἱ μὲν, ἡσύχαζον, ἐκ πελοποννήσου, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας λάκων ἀφικνεῖται, καὶ Ἑρμαιώνδας θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει. καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν. καὶ ἐκπέμπουσιν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν, ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν λεσβίων. καὶ περιορμισάμενοι, τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς μιτυληναίους. τῆς δὲ γῆς, τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι λέσβιοι προσβεβοηθηκότες ἤδη. τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα, οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ ἀθηναῖοι. ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων, καὶ ἀγορᾶ, ἡ μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ μιτυλήνην, οὕτως ἐπολεμεῖτο. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους τούτου, ἀθηναῖοι, καὶ ἐς πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγὸν, κελευσάντων τῶν ἀκαρνάνων τῶν φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι, ἢ υἱὸν, ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες, τῆς λακωνικῆς

Τὰς ναῦς ἀπελθεῖν. τῆς μιτυλήνης δηλονότι. Ἐν τῇ μαλέᾳ. μαλέα, ἀκρωτήριον λέσβου. Καὶ ἡ ἄλλη λέσβος. καθίσταται ἐς μάχην δηλονότι. Ἐπὶ τὸ τῶν ἀθηναίων. τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ μαλέᾳ. Οὔτε ἐπηυλίσαντο. ἐπαυλίσασθαί ἐστι τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι, καθυπερτερούντων αὐτῶν. Ἀλλ' ἀνεχώρησαν. ἐς τὴν πόλιν δηλονότι. Βουλόμενοι εἰ προσγένοιτό τι κινδυνεύειν. τὸ ἑξῆς, βουλόμενοι εἰ προσγένοιτό τι καὶ ἐκ πελοποννήσου μετ' ἄλλης παρασκευῆς κινδυνεύειν. Καὶ γὰρ αὐτοῖς. τοῖς μιτυληναίοις. Πολὺ ἐπιρρωσθέντες. πολὺ ἢ πρότερον. Οὐδὲν ἰσχυρόν. οὐδεμίαν ἰσχυρὰν βοήθειαν. Καὶ τοὺς ἐφόρμους. τὰς ναυτικὰς ἐφέδρας. Καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι. ἀντὶ τοῦ ὥστε μὴ χρῆσθαι. ἔνιοι δὲ τὸ μὴ ἀπόφασιν, περιττήν φασι. τὸ γὰρ λεγόμενον, τοιοῦτόν ἐστι. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον χρῆσθαι τοὺς μιτυληναίους. ὥρμουν δὲ οἱ ἀθηναῖοι ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσι τῶν μιτυληναίων, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκπλεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μὴ χρῆσθαι τῇ θαλάττῃ. Προσβεβοηθηκότες. πρὸς βοήθειαν δραμόντες. Οὐ πολύ. μέρος γῆς δηλονότι. Ἦν αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Τοῦ θέρους. ἐπὶ τοῦ θέρους. Καὶ ἐς πελοπόννησον. ἡ ἐς. ἀντὶ τοῦ περί.

Τὰ ἐπιθαλάσσια. ἤτοι ἀντὶ τοῦ παρά. Ἐπ' οἴκου. ἐπ' ἀθήνας. Ἀναστήσας. μετοικίσας, ἐγείρας, καὶ κινήσας, οὐκ ἐκβάλλων. Ὡς δ' οὐ προσεχώρουν. προσέχοντο οἱ οἰνιάδαι. Ἀναχωρῶν. ὑποστρέφων. Ὡς αὐτοῖς. τοῖς πρέσβεσι. Μετὰ τὴν ἑορτήν. μετὰ τὸ παρελθεῖν τὰ ὀλύμπια. Τὸ μὲν καθεστώς. διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη κεφαλαίοις· τῷ δικαίῳ, οἷον, ὅτι δικαίως ἀφίσταμεν· τῷ δυνατῷ, ὅτι δυνατὰ παρακαλοῦμεν· ἐφθαρμένοι γάρ εἰσι τῇ νόσῳ καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν, ἧς πολλὰ δίηνται· τῷ συμφέροντι, ὅτι λυσιτελεῖ δύναμιν καταδέξασθαι πόρρωθεν ἰσχύουσαν, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀθηναίοις παρατεινομένας προσόδους, δύναμιν ἣν κωλῦσαι. ἐπὶ δὲ τελευτῆς, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου παροξυσμός, καὶ παράκλησις, ποικίλως διασώζουσα.

τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμψας τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα, ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον. καὶ ὕστερον ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας πανδημεί, στρατεύει ἐπ' οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν ἀχελῷον ἔπλευσε. καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν, διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι παρὰ τῶν λευκαδίων ἐκομίσαντο. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες μιτυληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ λακεδαιμόνιοι εἶπον ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ὀλυμπίαν. ἦν δὲ ὀλυμπιάς, ᾗ Δωριεὺς ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΜΙΤΥΛΗΝΑΙΩΝ.

Τὸ μὲν καθεστὼς τοῖς ἕλλησι νόμιμον ὦ ἄνδρες λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι. νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων, χείρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο. ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες, καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ, καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως, ὃ ἡμῖν καὶ ἀθηναίοις οὐκ ἦν. μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα. περὶ γὰρ τοῦ δικαίου, καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης, ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο, καὶ τἆλλα ὁμοιότροποι εἶεν. ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης, καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο, πρῶτον ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα, οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν ἑλλήνων ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ μήδου τοῖς ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα. ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς, τὴν μὲν τοῦ μήδου ἔχθραν ἀνιέντας

Καθεστὼς μὲν νόμιμον. τὸ ἔθος λέγει. πρὸς δὲ τό, τοὺς γὰρ ἀφισταμένους, λείπει τὸ ἑτέρων. τὸ δὲ χείρους, οὐκ ἔστι συγκριτικόν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ κακούς. θεραπεύουσι διὰ τούτων οἱ μιτυληναῖοι τὴν ὑπόνοιαν τῶν λακεδαιμονίων, ὅπως εὐμενεῖς αὐτοὺς παρασκευάσωσιν ἀκροατάς. Ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν. ἡγοῦνται ἡδύνονται. Αὕτη ἡ ἀξίωσις. ἡ δόξα ἡ κρίσις ὁ λογισμός. Διακρίνοιντο. ἀφίστανται. Ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες. ὁμοιότροποι μὲν ὄντες. ταῖς γνώμαις, ἰσοσθενεῖς δὲ ταῖς δυνάμεσιν. οἱ δέ, ἰσόπαλοι, καὶ ἰσοδύναμοι, τῇ γνώμῃ, καὶ φιλίᾳ ἴσοις εἶναι, καὶ ἀντιπάλοις τῇ δυνάμει. Ἐπιεικής. εὔλογος. εὐπρεπής.

Μηδέ τῳ χείρους. μηδεὶς ἡμῶν προκαταγνῷ, πρὶν ἀκοῦσαι ὑπὲρ τῆς ζητήσεως ταύτης ἀπολογουμένων ἡμῶν. Τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου. ἡ διάνοια. περὶ γὰρ τοῦ δικαίως αὐτῶν ἀφίστασθαι, καὶ μὴ διὰ κακίαν τε, καὶ πανουργίαν, ἀλλὰ δι' ἁπλότητα, ἀρετὴν γὰρ τὴν ἁπλότητα λέγει, πρῶτον ποιησόμεθα τοὺς λόγους· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ δεόμεθα τυχεῖν τῆς παρ' ὑμῶν συμμαχίας. Μετ' ἀρετῆς δοκούσης. ἀντὶ τοῦ τῆς δοκουμένης, καὶ νομιζομένης ὄντως ἀρετῆς· οὐ γὰρ δὴ τὴν προσποίητον λέγει. κἀνταῦθα δὲ ἡ ἀρετή, ἀντὶ τῆς ἁπλότητος κεῖται. Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι. ἐν γὰρ τῷ μὴ ταὐτὰ ἀμφοτέροις δοκεῖν, αἱ διαφοραὶ γίνονται. Ἡμῖν δέ, καὶ ἀθηναίοις. ἀρχὴ τῶν ἀγώνων. κεφάλαιον τὸ δίκαιον. Ἐκ τοῦ μηδικοῦ πολέμου. μετὰ τὸν μηδικὸν πόλεμον. Παραμεινάντων δὲ ἐκείνων. τῷ πολέμῳ δηλονότι. Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα. πρὸς τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο. κατ' ἰσονομίαν, ἰσοτίμως. Ἔχθραν ἀνιέντας. ἐνδιδόντας, παρορῶντας.

Τήνδε

Τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένοις. τοῖς συμμάχοις δουλείαν ἐπάγοντας. τὸ ἐπαγομένοις, ἀντίκειται μὲν τῷ ἀνιέντας. μετήνεκται δὲ ἀμφότερα, ἀπὸ τῶν τοῖς δεσμίοις ἀνιέντων τι, καὶ ἐπαγόντων, ὅπερ ἐστὶ σφιγγόντων. ἄρχονται δὲ διὰ τούτων τῆς δικαιολογίας, παριστάντες ὅτι οὐκ ἀδίκως ἀφίστανται. Αδύνατοι δὲ ὄντες. ὁμογνωμονῆσαι δηλονότι. Διὰ πολυψηφίαν. ἀμύνασθαι. ἐγενόμεθα φησὶ διὰ πολυπραγμοσύνην. καὶ τῷ μὴ τὰ αὐτὰ πᾶσι δοκεῖν, χωρὶς ἕκαστος. ἰδίᾳ δὲ ἕκαστοι γενόμενοι, ἀδύνατοι ἦμεν ἀθηναίοις ἀντέχειν. Αὐτόνομοι δὴ ὄντες ἐμφαντικῶς τὸ δὴ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ δῆθεν, καὶ μόνου ὀνόματος μέχρι ἐλεύθεροι, καὶ οὐκ αὐτῇ ἀληθείᾳ.

» τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένοις, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. ἀδύνατοι
» δὲ ὄντες, καθ' ἓν γενόμενοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι, οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν, καὶ χίων. ἡμεῖς δὲ αὐτόνομοι δὴ ὄντες, καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο. καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν. ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσειν. καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον, τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου. ἄλλως τε, καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι, τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον, πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν. ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος, τὸ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν, ἀποτρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δι' ἄλλο τι, ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν, εὐπρεπείᾳ τε λόγου, καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ, ἢ ἰσχύος, τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, μὴ ἂν τούς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκουν οἷς ἐπῄεσαν, ξυστρατεύειν. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιῃρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰσχὺν,

Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτούς. αὐτοὺς ἀθηναίους δηλονότι.

Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι, ἔτι ἦμεν, τοῖς οἰκείοις νόμοις χρώμενοι ἕως τοῦ νῦν.

Βεβαιότεροι. ἤτοι πιστεύομεν ἂν αὐτοῖς βεβαίως μηδὲν καινοτομήσειν εἰς ἡμᾶς. Υποχειρίους δὲ ἔχοντες. ἡ διάνοια, τοὺς πλείους τῶν συμμάχων ἔχοντες ὑπηκόους, ἡμῖν δὲ ἰσοτίμως προσφερόμενοι, εἰκότως ἤχθοντο, τῶν μὲν πλειόνων συμμάχων εἰκόντων, καὶ ὑποτεταγμένων, ἡμῶν δὲ μόνον, ἰσοτίμων ὄντων πρὸς αὐτούς. Εχοντες τοὺς πλείους. τῶν ἑλλήνων δηλονότι. ἤγουν βυζαντίους, ναξίους, σαμίους, καὶ τοὺς λοιπούς. Ημῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες. τὴν ἴσην ἡμῖν δίαιταν διδόντες. Και πρὸς τὸ πλεῖον. τὸ πλεῖον τοῦ συμμαχικοῦ πλήθους κυριευθὲν, ἡμῶν δὲ μόνων ἔτι ἀδουλώτων ὄντων, χαλεπῶς ἔφερον ἀθηναῖοι. Καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἔμελλον ἡμῖν προσφέρεσθαι χαλεπῶς, καθὸ αὐτοὶ μὲν, μείζους ἐγίνοντο διὰ τὸ πολλοὺς καταστρέφεσθαι, ἡμᾶς δὲ ὁρῶντες ἀεὶ ἀσθενεστέρους καταλειπομένους, οἷα δὴ μονουμένους τῶν συμμάχων. Αὐτοὶ αὑτῶν. οἱ ἀθηναῖοι. διὰ τὸ κυριεύειν. Τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον. τοῦ μένειν τὴν συμμαχίαν, μία πίστις ἐχυρὰ, τὸ ἀλλήλους ἐπίσης δεδιέναι. Ο γὰρ παραβαίνειν. τῆς συμμαχίας φησὶν ὁ τολμῶν τι παραβῆναι, ἀποτρέπεται, λογιζόμενος ὅτι ἰσοδύναμος ὢν, οὐκ ἂν νικήσειε. τὸ ἑξῆς ὁ γὰρ βουλόμενος λύειν τὴν συμμαχίαν, ἂν ἴδῃ ὅτι οὐ πλέον ἕξει διὰ τὸ ἀντίπαλον εἶναι τὴν δι' ἐναντίας παρασκευὴν, ἀποτρέπεται τοῦ παραβαίνειν τὰς συνθήκας. Αποτρέπεται. ἀπείργεται. Ες τὴν ἀρχήν. ἀρχὴν, τὴν δούλωσιν τῶν ἑλλήνων. αὐτονόμους φησὶ κατέλιπον ἡμᾶς οἱ ἀθηναῖοι οὐ κατ' εὔνοιαν, οὐδὲ δι' ἄλλο τι, ἢ ἵνα τὰ πράγματα αὐτῶν γένωνται δι' ἡμῶν καταληπτὰ, καὶ τοὺς ὅλους χειρώσωνται ἕλληνας, χρώμενοι λόγῳ εὐπρεπεῖ ἡμᾶς ὡς παράδειγμα, καὶ ἵνα ἔχωσιν ἡμᾶς ἐφόδιον τῆς τε γνώμης, καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, τουτέστι συνεργούς, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γνώμης ὡς δέλεαρ, καὶ ἀπάτην.

Εφόδῳ. μεθόδῳ. Αμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ. τεκμηρίῳ ἐχρῶντο οἱ ἀθηναῖοι καταστρεφόμενοι τὰς πόλεις εὐπροσώπῳ, τῇ ἡμετέρᾳ αὐτονομίᾳ, λέγοντες οὐκ ἂν μιτυληναῖοι μεθ' ἡμῶν ἰσόψηφοί γε ὄντες, καὶ ἐλεύθεροι, ἐπῄεσαν ἑκόντες, εἰ μὴ δικαίως ἐπεστρατευόμεθα καὶ ἠδικηκόσι τι τῆς μάχης.

Εχρῶντο. οἱ λοιποὶ σύμμαχοι φησί. τεκμηρίῳ σαφεῖ ἔμελλον χρήσεσθαι τῇ ἀκουσίῳ ἡμῶν μετ' ἀθηναίων ξυστρατεύσει, ὅτι ἀδικοῖεν οὓς ἐπέρχονται ἀθηναῖοι. εἰ μὴ γὰρ ἦσαν τοιοῦτοι, οὐκ ἂν ἄκοντας ἦγον συστρατεύειν αὐτοῖς τοὺς ἰσοψήφους μιτυληναίους. Εν τῷ αὐτῷ δέ. τῷ λιπεῖν ἐλευθέρους ἡμᾶς.

Καὶ τὰ κράτιστα. καὶ τοὺς κρατίστους ἡμᾶς, ἐπὶ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν ἑλλήνων πρώτους παρελάμβανον, ἵνα τῶν ἄλλων ἑλλήνων περιῃρημένων, ὅ ἐστι δεδουλωμένων, μόνους ἡμᾶς τελευταίους καταλιπόντες, ἀσθενεστέρους ἕξωσι πρὸς τὸ ἀντιπολεμεῖν αὐτοῖς δύνασθαι. Περιῃρημένου. κεκρατημένου. ἡ δὲ σύνταξις, καὶ ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν τὰ τελευταῖα, τοῦ ἄλλου περιῃρημένου.

Καὶ πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι. καὶ ἡμᾶς τοῖς δυναμένοις ἡγήσασθαι αὐτῶν. Προσθέμενον. εἰς ταυτὸ συνελθόν. Καὶ ἀπὸ θεραπείας. τέτταρα τεκμήρια τέθεικε, δι' ὧν συνίστησιν ὅτι οὐχὶ διὰ δικαιοσύνην μέχρι δεῦρο ἀπέχοντο ἡμῶν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ διὰ πανουργίαν. ἓν μέν, τὸ κατὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ λόγου. δεύτερον δέ, τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ, ἢ ἰσχύϊ τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταληπτά. τρίτον, τὸ φοβεῖσθαι τὸ ναυτικὸν τῶν Μιτυληναίων. τέταρτον, τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Μιτυληναίων, κολακείᾳ μὲν κοινῇ, τοὺς Ἀθηναίους. ὅρκοις δέ, τῶν προεστώτων ἕκαστον. Ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι. ἠδυνήθημεν διαφυγεῖν τὴν δουλείαν, εἰ μὴ ἔφθασεν ὁ πόλεμος τῶν Πελοποννησίων. τεκμήρια γὰρ ἦν ἡμῖν, τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπ' Ἀθηναίων γινόμενα.

» καὶ πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι, οὐκ ἀπὸ ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τινα φόβον, μή ποτε καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῳ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι παράσχῃ. τὰ δέ, καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων, περιεγιγνόμεθα. οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους. τίς οὖν αὕτη ἢ φιλία ἐγίγνετο, ἢ ἐλευθερία πιστή, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα. καὶ οἱ μέν, ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες, ἐθεράπευον. ἡμεῖς δέ, ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ταυτὸ ἐποιοῦμεν. ὅ, τε, τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε. δέει τε τοπλέον, ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι, ξύμμαχοι ἦμεν. καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θράσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον. ὥστε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν, προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες, σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι, καὶ ἀντεπιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι. τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν. σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι, ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλομένοις μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς, περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντες. νῦν δὲ ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν, καὶ ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπό τε Ἀθηναίων μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρῳ, ἀλλὰ προποιῆσαι. ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν, θᾶσσον γεγένηται, καὶ ἀπαράσκευος, ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. καιρὸς δέ, ὡς οὔπω πρότερον. νόσῳ τε γὰρ ἐφθάραται Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ. νῆές τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσίν, αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν

Ὅτε τοῖς ἄλλοις. ὅπερ δὲ τοῖς ἄλλοις ἐξ εὐνοίας φησὶ τὸ πιστεύειν ἀλλήλοις βεβαίως, τοῦτο ἡμῖν ὁ φόβος παρεῖχε βέβαιον φυλάττειν ἡμᾶς τὰς πρὸς ἀλλήλους πίστεις διὰ τῶν φόβων.

Καὶ ὁποτέροις θᾶσσον. ὁπότεροι δ' ἂν ἡμῶν ἔφθασαν ἀπαλλαγῆναι τοῦ φόβου, καὶ θαρσῆσαι, ὡς ἐν ἀκινδύνῳ ὄντες, οὕτω καὶ λύσειν ἔμελλον τὰς σπονδάς.

Ὥστε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν. εἴ τινι δοκοῦμεν αἴτιοί τινες εἶναι ἀποστάντες ἀπ' αὐτῶν, καὶ μὴ ἀναμείναντες μαθεῖν εἰ ἄρα τι γενήσεται παρ' αὐτῶν πρῶτον, διὰ τὸ ἐμβραδύναι τοῦτο ποιῆσαι, οὐκ ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος λογίζεται. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει. εἰ γὰρ ἴσοι φησὶν αὐτοῖς ὑπήρχομεν κατὰ δύναμιν, ὥστε καὶ ἐπιβουλευόντων αὐτοῖς, ἀντεπιβουλεῦσαι. καὶ βραδυνόντων αὐτῶν, καὶ μελλόντων, ἀντιμελλῆσαι, καὶ ἀντιβραδύναι, τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις ταχθῆναι, ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς; ὁπότε δὲ οὐκ ἦμεν ἴσοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις ἦν τὸ ἐπιχειρεῖν καθ' ἡμῶν ὅτε θέλουσιν, ἔδει καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ ἀποστῆναι αὐτῶν, πρίν τι παρ' ἡμῶν παθεῖν. Διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν. τῶν Ἀθηναίων. Αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες. ἡμεῖς οἱ Μιτυληναῖοι. Καὶ ἀντεπιμελλῆσαι. τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν δέξασθαι.

Ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι. ἤγουν κινουμένων ἐκείνων, κινηθῆναι καὶ ἡμᾶς. Σαφεῖς μέν. σαφῶς τοὺς ἀκούοντας διδάξαι δυναμένας. Ὡς εἰκότως. ἐνδεχομένως. Ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς. τὰς αἰτίας δηλονότι. Ἀποστήσεσθαι. κατὰ δύο τρόπους φησὶν ἀφιστάμεθα τῶν Ἀθηναίων. τοῦτο μέν, ὑπὲρ τοῦ μὴ κακῶς μετ' Ἀθηναίων ποιῆσαι τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν ἐλευθερῶσαι αὐτούς. τὸ δὲ προποιῆσαι, οὐκ ἔστι τὸ διαφθεῖραι τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἔστι τὸ πρότερόν τι ποιῆσαι. τουτέστιν, ἀποστῆναι. Ἐν ὑστέρῳ. χρόνῳ δηλονότι. Ἀπόστασις. σφόδρα τεχνικῶς ἐπὶ τὴν συμμαχίαν προτρέπουσι τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἀπαράσκευοι ἐσμέν, ὡς ταχέως ἀποστάντες. Ἡμῶν θᾶσσον. ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Ἡ καὶ μᾶλλον χρή. τὸ ἑξῆς, ξυμμάχοις ἡμᾶς δεξαμένοις, ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους· τὸ γὰρ δεξαμένοις, ἀντὶ τοῦ δέξασθαι. Ἐφθάραται. ἐφθάρησαν. Αἱ δὲ ἐφ' ἡμῖν. καθ' ἡμῶν.

Τετάχαται. τετάγμεναι εἰσίν. Ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων. ἀπό τε ἡμῶν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν μιτυληναίων. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ, δι' ἣν ὠφελοῦνται οἱ ἀθηναῖοι, χρήματα λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν συμμάχων. καὶ πλείονά γε ἔσται αὐτοῖς. ἂν ὑμᾶς καταστρέψωνται. τά τε γὰρ ἡμέτερα προσλήψονται πρότερον οὐ φορολογοῦντες ἡμᾶς, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων βεβαίως ἕξουσιν. οὐδεὶς καὶ γὰρ ἀποστήσεται, γνοὺς μιτυληναίους δεδουλωμένους. Ἡ πρόσοδος. ἡ πρόσοδος τῶν χρημάτων τοῖς ἀθηναίοις. ὅρα τὴν σύνταξιν. Καταστρέψονται. δουλώσουσιν. Ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. τὸ ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες οὐκ ἔστι τοῦ πρότερον μὴ δουλεύοντες νοητέον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πρὶν ἀποστῆναι δηλονότι δουλεύοντες, καὶ οὐ μετὰ τὸ ἀποστῆναι.

„ τετάχαται. ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει
„ τῷδε, ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον. ἀλλ' ἢ ὑμᾶς οὐκ ἀμυνοῦν-
„ ται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρί-
„ ας γῆς πέρι, οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ λέσβος, τὴν
„ ὠφέλειαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἴε-
„ ται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων
„ ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται. οὔτε γὰρ ἀποστήσεται
„ ἄλλος, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται. πάθοιμεν τ' ἂν δεινότερα, ἢ οἱ πρὶν δου-
„ λεύοντες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχου-
„ σαν μέγα, οὗπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ, καὶ ἀθηναίους ῥᾷον καθαιρήσετε, ὑφαι-
„ ροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται. τήν τε
„ αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις. ἢν δ' ἐλευθεροῦντες
„ φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε. αἰσχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν
„ ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ δία τὸν ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσ-
„ μέν, ἐπαμύνατε μιτυληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι. καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς,
„ ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ
„ κατορθῶσαι ὠφέλειαν ἅπασι δώσοντας, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ μὴ
„ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες, οἵους περ ὑμᾶς, οἵ τε ἕλ-
„ ληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται.

Τοιαῦτα μὲν οἱ μιτυληναῖοι εἶπον, οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολὴν, τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο. καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς κορίνθου ἐς τὴν πρὸς ἀθήνας θάλασσαν. καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν, προθύμως ταῦτα ἔπρασσον. οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι, βραδέως τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν. αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσὶ μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ ἀπὸ πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοί τε, πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες, ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς πελοποννήσου

Βοηθησάντων δὲ ὑμῶν. τῶν λακεδαιμονίων. Προσλήψεσθε. κτήσεσθε. Καθαιρήσετε. καταβαλεῖτε. Ὑφαιροῦντες αὐτῶν. κατ' ὀλίγον ἀφαιροῦντες. Θρασύτερον. θαρραλεώτερον. Προσχωρήσεται. προσχωρήσει ὑμῖν δηλονότι. Τὸ κράτος τοῦ πολέμου. τὸ δύνασθαι περιγενέσθαι ἐν τῷ πολέμῳ. Ἴσα, καὶ ἱκέται ἐσμέν. ὅμοιοι, καὶ ἴσοι ἱκέταις ἐσμέν. τὸ ἴσα, καὶ ἱκέται ἐσμὲν ὅτι, ἐπειδὴ καὶ συμμαχίαν αὐτοῖς προσάγουσιν. ὥστε καθὸ μὲν κινδυνεύουσιν, ἱκέται εἰσί. καθὸ δὲ συμμαχίαν διδόασιν, οὐ παντάπασιν ἱκέται, ἀλλ' ὥσπερ ἱκέται. Καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς. ἀπολύσητε. Τὸν κίνδυνον. τοῦτο ἐστὶ τῆς δαπάνης ἀκουστέον, καὶ τῶν ἀναλωμάτων. Ἅπασι δώσοντας. δώσοντας. Ἄνδρες. ἀνδρεῖοι. πρόθυμοι. Προσδεξάμενοι τοὺς λόγους. τῶν μιτυληναίων. Ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν. ἵνα τὸ μὲν τριτημόριον μείνῃ, φυλάττον τὴν πόλιν ἑκάστην. τὸ δὲ δίμοιρον, ἐπὶ τὸν πόλεμον ἔλθῃ. Ὡς ποιησόμενοι. τὴν εἰσβολὴν δηλονότι. Καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον. οἱ ὁλκοὶ, ὄργανά ἐστιν, οἷς αἱ νῆες ἕλκονται. Ἅμα ἐπιόντες. κατὰ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Προθύμως ταῦτα ἔπρασσον. ἀντιφορικῶς εἶπεν, ἀντὶ τοῦ οὐ προθύμως ἐστράτευον. Ξυγκομιδῇ. συλλογῇ. Ἐγνώκασιν. οἱ πελοποννήσιοι. Εἰσὶ μὴ κινοῦντες. οἱ ἀθηναῖοι. Πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων. ἔστιν ἀθήνησι πολιτικὰ συντάγματα, δι' ὧν τὸ μὲν πρῶτον, πεντακοσιομέδιμνοι. τὸ δὲ δεύτερον, ἱππεῖς. τὸ δὲ τρίτον, ζευγῖται. τὸ δὲ τέταρτον, θῆτες. οἱ μὲν οὖν πεντακοσιομέδιμνοι, οὐκ ἠναγκάσθησαν ἐσελθεῖν εἰς τὰς ναῦς, ὡς μεγίστην τιμὴν ἔχοντες ἐν τῇ πόλει, διὰ τὸ πολλὰ τελεῖν. οἱ δὲ ἱππεῖς, ὅτι οὐκ ἦν τούτων χρεία. Ἐπίδειξίν τε. ἔξω φανεράν.

Ἢ δοκεῖ. ἔδοξε. Καὶ ἄπορα νομίζοντες. αὐτὶ τοῦ τί δεῖ ποιεῖν ἀπέγνωσαν. Ἐπήγγελλον. ἐζήτουν. Καὶ ἐκείνους εἶδον. ἀναχωρήσαντας δηλονότι. Ἐν τοῖς. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἢ τοῖς ἀθηναίοις. Νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοί. αἱ τὸ ἔργον ποιοῦσαι τῶν νεῶν· τουτέστι, πλώϊμαι, καὶ χρησταί. Τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι. ἐπέμφθησαν γὰρ ἐκεῖ πρῶτοι, καὶ δεύτεροι. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι, ἔμειναν ἕως ἁλώσεως τῆς πόλεως, πολιορκοῦντες. οἱ δὲ δεύτεροι, οἱ μετὰ φορμίωνος, πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀνεχώρησαν. Ἑξακόσιοι δέ, καὶ χίλιοι. διόλου φησὶ μέχρι τῆς πολιορκίας ὑπέμεινεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπλιτῶν. ἔφερον. ἐλάμβανον. Ἐπληρώθησαν. ἀνθρώπων δηλονότι. Καὶ τείχη κρατύναντες. ἰσχυρὰ ποιήσαντες.

Πληγέντες. μεγάλως νικηθέντες. οἱ μηθυμναῖοι.

Πληγὴ γὰρ κατὰ πόλεμον, καὶ τραῦμα, ἡ ἰσχυρὰ ἧττα.

Ὄντας εἴργειν. τοὺς μιτυληναίους.

Καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο. ὑπὸ τῶν ἀθηναίων.

Ἐς τὴν πολιορκίαν. τῶν μιτυληναίων.

Οἱ πλαταιεῖς. τὸ ἑξῆς οὕτως· οἱ πλαταιεῖς ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου.

Τιμωρίας. ἐκδικήσεως.

Τὴν πεῖραν αὐτοῖς. τὴν πρᾶξιν.

Ἀπώκνησάν πως. ἀνεβάλλοντο.

Τῶν πολεμίων. τῶν πελοποννησίων.

ᾗ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν ἀθηναίων, τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅτι πέμψουσιν ἐς τὴν λέσβον καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος. καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν. ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον. καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, ἐν τοῖς, πλεῖσται δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους, ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ ἀττικήν, καὶ εὔβοιαν, καὶ σαλαμῖνα, ἑκατὸν ἐφύλασσον. καὶ περὶ πελοπόννησον, ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν. χωρὶς δέ, αἱ περὶ ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι, καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ ποτιδαίας. τήν τε γὰρ ποτίδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν. αὑτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας. τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα, οὕτως ὑπαναλώθη τὸ πρῶτον. καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται ἐπληρώθησαν. μιτυληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ μήθυμναν, ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε, καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ᾗ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' ἀντίσσης, καὶ πύρας, καὶ ἐρέσου. καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τείχη κρατύναντες. διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' ἄντισσαν. καὶ ἐκ βοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν ἀντισσαίων, καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δ' ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε μιτυληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἴργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγόν, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δέ, αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι μιτυλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει. φρούρια δέ ἐστιν οἳ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν μιτυλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἐκ γῆς, καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι. προσδεόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους, ναῦς δώδεκα. καὶ Λυσικλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δέ, ἄλλα τε ἠργυρολόγει, καὶ περιέπλει. καὶ τῆς καρίας ἐκ μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν καρῶν, καὶ ἀναιιτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, οἱ πλαταιεῖς, ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν πελοποννησίων, καὶ βοιωτῶν, ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν οὐδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε, καὶ ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι, πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν αὐτοῖς, Θεαινέτου τε τοῦ Τιμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπολπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι. ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῷδε. Κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων.

ξυνεμετρήσαντο

Ξυνεμετρήσαντο. ἔλαβον τὸ ὕψος τοῦ τείχους, καὶ πρὸς τοῦτο ἡρμόσαντο τὰς κλίμακας. ἔλαβον δὲ ἐκ τῶν πλίνθων τῶν ἐπῳκοδομημένων ἀλλήλοις, τό, τε πλῆθος αὐτῶν ἀριθμήσαντες, καὶ τὸ πάχος συνεκμετράμενοι. Ταῖς ἐπιβολαῖς. ταῖς συνθέσεσι. Πρὸς σφᾶς. τοὺς πλαταιεῖς. Οὐκ ἐξαληλιμμένων. οὐ κεχρισμένων. Τοῦ τείχους. δηλονότι θεῖναι κλίμακας. Οὕτως ἔλαβον. ἐνόησαν. Καὶ ἦν ξυνεχῆ. τὰ οἰκήματα δηλονότι. Διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων. μετὰ δέκα. Ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων. θύρας τινὰς ἐποίησαν ἐν αὐτοῖς τοῖς πύργοις, ὥστε δι' αὐτῶν ἐξιέναι, εἴ τις ἀπὸ πύργου εἰς πύργον ἕτερον ἤθελεν ἀπελθεῖν.

ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων ᾗ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς. καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους, τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ. ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολλοὶ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων, οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους πρός τε πλαταιέων, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' ἀθηνῶν ἐπίοι. διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα, ᾠκοδόμητο. καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥστε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῇσαν. τὰς οὖν νύκτας ὁπότε χειμὼν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις, ἀπέλειπον. ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν. οἱ δ' ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, καὶ ἅμ' ἀσέληνον, ἐξῇσαν. ἡγοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτούς. ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν, οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ, τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς, ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσάντων. ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ, ᾖσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα, αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει, καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν. ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ, καὶ θώρακι ἀνέβαινον. ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν, οἱ ἑπόμενοι ἓξ, ἐφ' ἑκάτερα τῶν πύργων ἀνέβαινον. ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον προσβαίνοιεν. καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν πλαταιέων, ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα. ἣ πεσοῦσα, ψόφον ἐποίησε. καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν. τὸ δὲ στρατόπεδον, ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν. οὐ γὰρ ᾔδει ὅ, τι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν πλαταιέων ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες, προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν πελοποννησίων ἐκ τοὔμπαλιν, ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες. βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ᾔροντο ἐς τὰς θήβας πολέμιοι.

Νοτερός. δίυγρος, καὶ ὑετὸν ἔχων. ἔτι γὰρ καὶ ἕτερος μὲν τοιοῦτος, ἀλλὰ κρυώδης, καὶ καυματώδης.

Δι' ὀλίγου. ἀπὸ τοῦ ἐγγύθεν. ἐπεὶ διὰ δέκα ἐπάλξεων μόνων ἦσαν οἱ πύργοι.

Στεγανῶν. στέγην ἐχόντων. Οἱ δ' ἐπειδή. οἱ πλαταιεῖς τὰ κατὰ σκοπὸν ἐποίησαν. Καὶ τῆς πείρας. οἵπερ καὶ τοῦ πειραθῆναι τῆς ἐξόδου, αἴτιοι ἦσαν. ἐμφαίνει δὲ τὸν μάντιν, καὶ τὸν στρατηγόν.

Εὐσταλεῖς τε. εὔζωνοι. Καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον. ὑπεδέδεντο τὸν μὲν ἕνα τῶν ποδῶν, δι' ἀσφάλειαν. τὸν δὲ ἕτερον γυμνὸν εἶχον διὰ κουφότητα. Ἀντιλαμβανόμενος. ἀντιδρασσόμενος. Καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν. λείπει ἐν ἄλλῳ τὸ ἦν. Τὸ δὲ στρατόπεδον. τῶν πελοποννησίων.

Κατὰ χώραν μένοντες. ἡσυχάζοντες. Βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα. ἀπὸ τοῦ καταλιπεῖν τὴν ἑαυτοῦ φυλακήν.

Ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν. ἀπορίαν εἶχον μέχρι καὶ εἰκασμοῦ.

Καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν. οὐδαμοῦ μὲν ἄνω περὶ τούτων τῶν τριακοσίων. δῆλον δὲ ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐτάχθησαν. οὐ γὰρ ἀνεμέμνηντο αὐτῶν.

Παρανίσχον δέ. παραέτεινον. Φρυκτοὺς πολλούς. δηλονότι φιλίους. οἱ γὰρ φίλιοι, ἀνετείνοντο, καιόμενοι μέν, ἱστάμενοι δέ. οἱ δὲ πολέμιοι, καιόμενοι μὲν καὶ αὐτοί, σειόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἀνατεινόντων. κίνησις γὰρ ὁ πόλεμος. Καὶ μὴ βοηθοῖεν. οἱ θηβαῖοι. Ἐν τούτῳ. τῷ γιγνομένῳ δηλονότι. Ἐνστάντες. ἐναντιωθέντες. Οἱ μέν, ἀπὸ τῶν πύργων. οἱ πλαταιεῖς καὶ ἄνωθεν, καὶ κάτωθεν τοὺς βοηθοῦντας τῶν πελοποννησίων ἔβαλον. Οἱ δ' ἐν τούτῳ. τῷ καιρῷ δηλονότι. Ἀπώσαντες. ῥίψαντες, ἵνα δυσχερῶς, καὶ ἀκωλύτως ἡ ἀνάβασις γίνοιτο. Ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους. τοῦ ἔξωθεν δηλονότι. ἤδη γὰρ ἦσαν περὶ τῆς. ἔνδον.

παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι, ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο. οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες, ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων αὐτοὶ ἐνστάντες ἐφύλασσον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν. καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μέν, ἀπὸ τῶν πύργων, τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες. οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες, διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεί, ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου. καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε, καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος, κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον. καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν πλαταιῆς, ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε, καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά. αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν πλαταιῶν. καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δέ, καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον. καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονειφομένη, πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες, ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος. ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς θήβας φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ ἀνδροκράτους ἡρῷον, νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς πελοποννησίους τὴν πρὸς κιθαιρῶνα καὶ δρυὸς κεφαλάς, τὴν ἐπ' ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ πλαταιεῖς τὴν ἐπὶ τῶν θηβῶν ἐχώρησαν. ἔπειθ' ὑποστρέψαντες, ᾖσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδόν, ἐς ἐρύθρας, καὶ ὑσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν, οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν. εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πλαταιεῖς, τῶν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων, ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθές, ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν πλαταιῶν ἄνδρες, οὕτως ὑπερβάντες, ἐσώθησαν. ἐκ δὲ τῆς λακεδαίμονος, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ λακεδαιμόνιος ἐς μιτυλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά, ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν μιτυλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις,

Χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι. οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων, χαλεπῶς ἀπεχώρουν, ἐπεὶ οὐκ εἶχον τοὺς ὄπισθεν αὐτοῖς ἐπαμύνοντας.

Ἐς τὰ γυμνά. μέρη δηλονότι.

Ὥστ' ἐπελθεῖν. διαδραμεῖν.

Ἢ βορέου. ὁ ἢ. σύνδεσμος, ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. βορέας γάρ, βέβαιον ποιεῖ κρύσταλλον. ἀπηλιώτης δέ, ὑδατώδη.

Ἐν αὐτῇ. τῇ τάφρῳ.

Ἐς ἐρύθρας, καὶ ὑσιάς. δῆμοι βοιωτίας.

Κατὰ χώραν ἐγένοντο. ἡσύχασαν.

Ὡς οὐδεὶς περίεστιν. ἀντὶ τοῦ πάντες ἀπώλοντο.

Ἐκπέμψαντες. ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν.

Ἐσπένδοντο. σπονδὰς ἐζήτουν ποιῆσαι ἐπὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν νεκρῶν.

Οἱ μὲν δὴ τῶν πλαταιέων. μετάβασις.

Ὑπερβάντες ἐσώθησαν. ζῶντες ἐφυλάχθησαν.

Τοῖς προέδροις. τοῖς ἄρχουσι τῶν μιτυληναίων.

Ο τε ἐσβολή. ἔφοδος τῶν λακεδαιμονίων κατὰ τῆς ἀττικῆς. Εθάρσουν τε. θάῤῥος ἐλάμβανον. Τὴν γνώμην. κατὰ τὴν προαίρεσιν. Ξυμβαίνειν. συμφωνεῖν. Κλεομένης. οὗτος ὁ κλεομένης, καὶ ὁ πλειστοάναξ, παῖδές εἰσι παυσανίου τοῦ ἐν πλαταιαῖσιν ἀριστεύσαντος ἐπὶ τῶν μήδων. Επιμένοντες. οἱ λακεδαιμόνιοι φησὶν ἐπιμένοντες ἀκοῦσαι τὸ ἀποβησόμενον ἀπὸ τῆς λέσβου ὑπὸ τοῦ ἀλκίδα, ἔτεμον τὰ πολλὰ τῆς ἀττικῆς. Επεξῆλθον. ἐπέδραμον. Αλλα ἐνεχρόνιζον. ἔν τινι τόπῳ πολὺν χρόνον μένουσαι, διέτριβον. Ως ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις. ὡς κινηθησόμενος κατὰ τῶν ἀθηναίων. Ηκροῶντο. ὑπήκουον τοῖς ἄρχουσι.

ὅ τε ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν μιτυληναῖοι, ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην, ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς μιτυλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα Αλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν μιτυλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης, Κλεομένης ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος, καὶ νεωτέρου, ἔτι πατρὸς ἀδελφὸς ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο. καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς ἀθηναίοις, μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον, ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ᾽ οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς, ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. οἱ δὲ μιτυληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς ἀθηναίους διὰ τάδε, ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις. οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν, καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς ἀθηναίους, ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν. γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ᾽ ἀποκωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ᾽ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν, πρός τε Πάχητα, καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ μιτυληναίων. ὁποῖον ἄν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς. πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς ἀθήνας μιτυληναίους περὶ ἑαυτῶν. ἐν ὅσῳ δ᾽ ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι μιτυληναίων μηδένα, μήτ᾽ ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, μάλιστα τῶν μιτυληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι. Πάχης δ᾽ ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν ἄντισσαν τριήρεις, προσεκτήσατο. καὶ τἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. οἱ δ᾽ ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν. καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ δήλῳ προσέσχον. προσμίξαντες δὲ ἀπ᾽ αὐτῆς τῇ ἰκάρῳ καὶ μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ μιτυλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν ἐς ἔμβατον τῆς ἐρυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ μιτυλήνῃ ἑαλωκυίᾳ, ἑπτὰ, ὅτ᾽ ἐς τὸ ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ ἠλεῖος, τάδε.

Καὶ διανέμειν. μεμερισμένως διδόναι. Ξυγχωρήσαντες. ὑπείξαντες. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν. οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. Εξεῖναι βουλεῦσαι. βουλεύσασθαι. Πάλιν ἔλθωσιν. ἐπανέλθωσιν. Οἱ δὲ πράξαντες. οἱ πρωταίτιοι τῆς ἀποστάσεως τῶν λακεδαιμονίων. Περιδεεῖς ὄντες. περίφοβοι γεγονότες. Οὐκ ἠνέσχοντο. μεῖναι δηλονότι. Αναστήσας αὐτούς. ἐγείρας ἀπὸ τῶν βωμῶν. Προσεκτήσατο. προσεποιήσατο. Καθίστατο. εὐτάκτει. Καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν. τὸν ἀπὸ πελοποννήσου εἰς μιτυλήνην. Πρὶν δή. ἕως οὗ. Προσέσχον. προσωρμίσαντο. Ες ἔμβατον. τὸ στενὸν, τὸ μεταξὺ χίου, καὶ ἐρυθρᾶς.

Πρὶν ἐκπύστοις. φανεροὺς. Ὥσπερ ἔχομεν. αὐτὶ τοῦ ὡς νῦν ἐσμέν. Καὶ πάνυ. εὑρήσομεν τὸ ἀφύλακτον δηλονότι. Καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν. τὸ διὰ ξηρᾶς στράτευμα. Οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ κενὸν τοῦ πολέμου. τὸ κενὸν, οἱ μὲν διὰ διφθόγγου γράψαντες, οὕτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα, καὶ παρὰ δόξαν ποιοῦν ἐν τοῖς πολεμίοις γίνεσθαι. τουτέστι, τὸ ἐπιπέσειν ἀφυλάκτως τοῖς ἐχθροῖς. οἱ δὲ διὰ τοῦ ε ψιλοῦ γράψαντες, οὕτως ἐξηγοῦνται, τὸ διάκενον, καὶ ἀργὸν τοῦ πολέμου. Ὃ εἴ τις στρατηγός. τὸ ἀφύλακτον δηλονότι, καὶ ῥάθυμον. ὃ εἴ τις στρατηγὸς αὐτός τε ἐκκλίνοι, καὶ τοῖς πολεμίοις τηνικαῦτα ἐπιχειροίη, ἡνίκ' ἂν ἀφυλάκτοις αὐτοὺς ὁρῷη, μάλιστ' ἂν ὀρθοῖτο.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΤΕΥΤΙΑΠΛΟΥ.

» Ἀλκίδα, καὶ πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ μιτυλήνην πρὶν ἐκπύστοις γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν. κατὰ μὲν θάλασσαν, καὶ πάνυ ᾗ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοι ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα, καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου, ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὑτῷ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.

Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' ἰωνίας φυγάδων, καὶ οἱ λέσβιοι ξυμπλέοντες, παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα, ἢ κύμην τὴν αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι, τὴν ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. ἐλπίδα δ' εἶναι, οὐδένα γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι. καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν ἀθηναίων, ἢν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς, σφίσι δαπάνη γίγνηται, πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην, ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ, οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς μιτυλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ πελοποννήσῳ πάλιν προσμῖξαι. ἄρας δὲ ἐκ τοῦ ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχὼν μυονήσῳ τῇ τηίων, τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν ἔφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ, σαμίων τῶν ἐξ ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις, ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν, οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, ἀθηναίων δὲ ὑπ' ἀνάγκης ξυμμάχους. εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν, ἐπείσθη τε, καὶ χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινάς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον, ὡς ἀττικαῖς. καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον, μή ποτε ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς πελοποννησίων εἰς ἰωνίαν παραβαλεῖν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς σαλαμινίας καὶ παράλου, ἔτι περὶ κλάρον ὁρμῶν. αἳ δ' ἀπ' ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι. καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῇ ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ, ἢ πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς ἀθηναίοις, ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρυθρέας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο, μὴ παραπλέοντες οἱ πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ κλάρῳ, ἥ τε πάραλος, καὶ ἡ σαλαμινία, ἔφρασαν. ὁ δὲ, ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν. καὶ μέχρι μὲν λάτμου. τῆς νήσου ἐπεδίωξεν. ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει

Ἐνορῶν. προσέχων. Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. ἐπὶ πλεῖστον νικήσαι ἄν. Τῶν ἐν ἰωνίᾳ. λείπει ἡ ἀπό. Ὁρμώμενοι. ὁρμητήριον ἔχοντες. Ἐλπίδα δ' εἶναι. ἔφασκε δηλονότι. Καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην. ἀντὶ τοῦ ταύτην τὴν πρόσοδον τὴν ἀπὸ τῶν ἰώνων ὑπάρχουσαν τοῖς ἀθηναίοις, ἐὰν ἀφέλωνται, καὶ χειρώσωνται αὐτοὶ τὴν ἰωνίαν, μέλλουσιν ἔχειν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἰώνων ἀεὶ χρήματα. καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀθηναίων παρασκευήν. Καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν. οἱ μὲν, εἰς δ' ἐφορμῶσι τὸν λόγον ἀναπαύουσι, καὶ τὴν σύνταξιν ἐναλλάττουσιν, ἐπὶ τῶν λακεδαιμονίων δ' ἐφορμῶσι λαμβάνοντες. οἱ δὲ, τὸ ὅλον ἐπὶ τῶν ἀθηναίων ἐκδέχονται, καὶ νοοῦσιν οὕτω. καὶ ἐὰν ἐφορμῶσιν οἱ ἀθηναῖοι, δαπάνη αὐτοῖς γίνεται, ὅταν τι χωρίον ἡμεῖς ἐν τῇ ἰωνίᾳ κατάσχωμεν. ἄλλως. καὶ ἐὰν ἐφορμούντων σφῶν, τουτέστι, τῶν πελοποννησίων, δαπάνη αὐτοῖς γενήσεται, δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις. διόπερ τὸ σφίσιν αὐτοῖς, οὐχ ἅμα ἀναγνωστέον, ἀλλὰ διαιρετέον, καὶ κατὰ τὸ σφίσιν ὑποστικτέον. Ὁ δέ. ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως περὶ τὴν ἰωνίαν διατρίβων. Ἐνεδέχετο. ἐν ἑαυτῷ ἐδέχετο. Ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης. ὁ περισσότερος σκοπὸς ἦν αὐτῷ. Οὐ σχήσων. οὐ προσορμιούμενος. Αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι. οὐκ ἐπ' ἀγγελίαν πεμφθεῖσαι, ἀλλ' ἐπ' ἄλλην χρείαν. Ἔφρασαν. τοῖς ἀθηναίοις. Ὁ δὲ. ἡγουν ὁ πάχης.

Ἐφαίνετο.

Εφαίνετο. ὁ ἀλκίδας. Επανεχώρει. ὁ πάχης. Κέρδος δὲ ἐνόμισε. κέρδος φησὶν ἐνόμισεν ὁ πάχης, ὅπου κατέλαβε τὰς ἀλκίδου ναῦς, ἵνα μὴ ἀναγκάσωσιν αὐτὸν στρατόπεδον κατ' αὐτῶν ποιήσασθαι, ἢ φύλακας, καὶ ἐφόρμησιν, μὴ ἄρα τι τυχηρὸν γένηται ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ ἡττηθῇ. Καὶ τῶν βαρβάρων. καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαχθέντων ὑπὸ μιᾶς τῶν στάσεων. Επαχθέντων. ἐπελθόντων. Αρκάδων τε. λείπει ἡ ἀπό, ἵν' ᾖ ἀπὸ τῶν ἀρκάδων. Επολίτευον. τὴν πολιτείαν εἶχον. Υπεξελθόντες τούτους. λαθραίως φυγόντες. Σῶν, καὶ ὑγιᾶ. ἀκρωτηρίαστον. Καὶ οὐ προσδεχομένων. τῶν ἐντός. Αἱρεῖ. πορθεῖ. χειροῦται. ὅθεν καὶ περισπᾶται. εἰ δὲ γὰρ τοῦ ὑψῶσαι, βαρύνεται. Διαφθείρει. τοῦ πισσούθνου.

ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν,
ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι, ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι,
καὶ φυλακὴν σφίσι, καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ
ἐς νότιον τὸ κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυί-
ας ὑπὸ ἰταμαίοις, καὶ τῶν βαρβάρων, κατὰ στάσιν ἰδίαν ἐπαχθέντων. ἑάλω
δὲ μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν ἀττικὴν ἐγίγνε-
το. ἐν οὖν τῷ νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὖθις στασιάσαν-
τες, οἱ μὲν, παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμε-
νοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον. καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως κολοφωνίων οἱ μηδί-
σαντες, ξυνεσελθόντες, ἐπολίτευον· οἱ δὲ, ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυ-
γάδες, τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ιππίαν
τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ,
πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν, καὶ ὑγιᾶ. ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν.
ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν, ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν. αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσμα-
τι ἐξαπιναίως, καὶ οὐ προσδεχομένων, αἱρεῖ τούς τε ἀρκάδας, καὶ τῶν βαρβά-
ρων ὅσοι ἐνῆσαν, διαφθείρει. καὶ τὸν Ιππίαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο,
ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. κολοφωνίοις δὲ νότιον παρα-
δίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ
τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλε-
ων, εἴ πού τις ἦν κολοφωνίων. ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν μιτυλήνην, τήν τε
πύρραν, καὶ ἔρεσσον, παρεστήσατο. καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν λακε-
δαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς τενέδου μι-
τυληναίους ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο. καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι
τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπο-
μένων, καθίστατο τὰ περὶ τὴν μιτυλήνην, καὶ τὴν ἄλλην λέσβον, ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.
ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ ἀθηναῖοι, τὸν μὲν Σάλαιθον εὐ-
θὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενον τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ πλαταιῶν, ἔτι γὰρ ἐπο-
λιορκοῦντο, ἀπάξειν πελοποννησίους. περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο. καὶ
ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς, οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαν-
τας μιτυληναίους, ὅσοι ἡβῶσι. παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι ἐπικα-
λοῦντες τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποιήσαν-
το, καὶ προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ πελοποννησίων νῆες, ἐς ἰω-
νίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι. οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας δια-
νοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγ-
γελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι μιτυληναίους.
καὶ τῇ ὑστεραίᾳ. μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς, καὶ ἀναλογισμὸς, ὠμὸν τὸ βού-
λευμα, καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους.
ὡς δ' ᾔσθοντο τοῦτο τῶν μιτυληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις, καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν ἀθη-
ναίων ξυμπράσσοντες παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει, ὥστε αὖθις γνώμας προ-
θεῖναι. καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν

Οὓς κατέθετο. ἀπεκτεῖναι. Καθίστατο. διετάττει.

Καὶ τοῦ σαλαίθου. εἰς τοὺς ἀθηναίους. Εστιν ἃ παρεχόμενον. ἔστιν ἃ πρᾶξαι ὑπισχνούμενον. Περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν. τῶν προταπτίων. Εδοξεν αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Παρόντας μόνον. ἐν ἀθήναις.

Καὶ τοὺς ἅπαντας μιτυληναίους. ὅτι. ἄλλως ἀπέστησαν. Επικαλοῦντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο. σύμμαχοι. Εκείνοις. τοῖς μιτυληναίοις. Βοηθοί. οὖσαι δηλονότι.

Παρακινδυνεῦσαι. μετὰ κινδύνου ἐλθεῖν ἐς ἰωνίαν.

Εδόκουν. ἐνομίζοντο. Η οὐ τοὺς αἰτίους. ἡ οὐ ἀπόφασις. περιττή. ὁ γὰρ ἢ. σύνδεσμος, ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ πολλάκις παρελκούσαις ἀποφάσεσι χρώμεθα. οὐ μὰ τὸν δία. οὐ μὰ γὰρ ἀπόλλωνα. ὡς καὶ τὸ ἀπαγορεύω σοι μὴ ποιεῖν.

Τοῦτο τῶν μιτυληναίων. ὅτι ἐμετενόησαν. Τοὺς ἐν τέλει, τοὺς στρατηγοὺς λέγει ἐν τέλει. οὗτοι γὰρ συνῆγον τὴν ἐκκλησίαν. Ωστε αὖθις γνώμας, διασκέψεις. Προθεῖναι. δηλονότι τοὺς ἐν τέλει. Καὶ ἐκείνοις καὶ γὰρ τοῖς ἐν τέλει γνώριμον, ὅτι βούλονται οἱ πλείους τῶν πολιτῶν αὖθις ἀποδοθῆναι αὐτοῖς ἐκκλησίαν.

Σφίσι. τοῖς πολίταις. Καὶ τὴν προτέραν. βουλὴν δηλονότι. Βιαιότατος. ἰσχυρός. Πολλάκις μὲν ἤδη. ἡ στάσις πραγματική ἐστι τῆς δημηγορίας. διαιρεῖται δὲ τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι. τὸ γὰρ εὐπρεπὲς, οὐδετέρως ἐστὶν αὐτῶν. ἓν γὰρ τὸ μὲν, παρὰ τὸ ἦθος τῆς πόλεως. τὸ δὲ, περὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀδικησάντων. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν. ὅτι πολλάκις ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλους οἱ πολῖται οὔτε φοβοῦνται, οὔτε ἐπιβουλεύουσιν, οἴονται μηδὲ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐπιβουλεύεσθαι.
Τὸ αὐτὸ ἔχετε. ἀδεὲς δηλονότι. Καὶ ὅτι ἂν ἢ λόγῳ. τουτέστι, καὶ οὐχ ἡγεῖσθε τοῦτο, ὅτι ἄν τε λόγῳ παραχθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἤ τε οἰκτείραντες αὐτοὺς, μαλακώτερον, καὶ πρᾳότερον ἐνεχθῆτε, οὐκ ἐκείνοις ἐπιχαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτοὶ κινδυνεύετε καταφρονούμενοι. ἐκεῖνοι δὲ, οὐκ ἴσασι χάριν ὑμῖν. Οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε. οὐ σκοπεῖτε ὅτι οὐκ εἰς χάριν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖτε, ἀλλ' εἰς ἴδιον κίνδυνον. Μαλακίζεσθαι. χαυνοῦσθαι.
Ἐπιβουλεύοντας αὐτούς. τοὺς συμμάχους δηλονότι.
Οὐκ ἐξ ὧν χαρίζησθε. τὸ ἑξῆς, οὐκ ἐξ ὧν σφαλλόμενοι ταῖς ἐλπίσιν οἱ ἀφιστάμενοι ὑμῶν, πάλιν δουλοῦνται. τὸ δὲ ἐὰν χαρίζησθε, μεταξύ. ὁ δὲ νοῦς, οὐχ ὑπακούουσιν ὑμῶν, ἐὰν σφαλλόμενοι ἐν τῇ ἀποστάσει συγχωροῦνται. οὐ κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ καθὸ βιαίως, καὶ ἀκριβῶς πράττονται δίκας. Βλαπτόμενοι αὐτοί. ἀσαφὲς τὸ χωρίον, ὅτι ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς εὐθείας μετέβη ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐννοίας, ὅπερ ἐστὶ παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν. ὤφειλε γὰρ βλαπτομένοις, καὶ ἀκροωμένοις εἰπεῖν ὁ γράφων, ἀλλ' ὡς καινῶν συντάξεων εὑρετὴς, καὶ τῆς παλαιᾶς ἀτθίδος ἐπιστήμων, τοῦτο οὐ πεποίηκε. τοιαύτας δὲ εὑρήσεις καὶ παρὰ τῷ θεολόγῳ συντάξεις πολλὰς, ἃς οἱ μὴ εἰδότες, διαβάλλουσί τε, καὶ σολοικίζειν τὸν μέγαν οἱ ἀμαθεῖς οἴονται. τὸ δὲ βλαπτόμενοι, ἀντὶ τοῦ ἀφιστάμενοι, καὶ μὴ κατορθοῦντες ἃ προύθεντο ποιῆσαι δεχθεὶν ἔχοι ἂν τὴν προκειμένην διάνοιαν. εἰ δὲ κατὰ τὸ ὀρθὸν δεχθείη, ἔχοι ἂν οὕτως. ὅτι βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἐν τῷ ὑπήκοοι εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν ἄρτι χαρίσησθε αὐτοῖς ἀκροάσονται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν τῇ ἰσχύϊ περιγένησθε αὐτῶν. οὐ δὲ γὰρ εὐνοίᾳ βούλονται ὑποτάσσεσθαι. Πάντων δὲ δεινότατον. τὸ νόημα τοιοῦτον. πάντων φησὶ δεινότατόν ἐστιν, εἰ μὴ γνωσόμεθα ὅτι φαύλοις νόμοις, ἀκινήτοις δὲ χρωμένη πόλις, καλλίων ἐστὶν, ἢ καλοῖς μὲν, ἀβεβαίοις δὲ, καὶ ἀκύροις. ἀμαθίαν δὲ καλεῖ οὐχ ἁπλῶς τὴν ἄνοιαν, ἀλλὰ τὸ μὴ θέλειν καὶ τῶν νόμων, καὶ τῶν ῥητόρων, καὶ πάντων εἶναι δοκεῖν φρονιμώτερον, ἀλλ' εἴκειν τοῖς καλῶς δεδογμένοις, καὶ μὴ ζητεῖν ἀνατρέπειν αὐτά. ὅπερ αἰνίττεται ποιεῖν τὸν Διόδοτον. σωφροσύνην δὲ λέγει, τὸ ἀεὶ μένειν τοῖς κειμένοις νόμοις, καὶ μὴ ζητεῖν μεταβάλλειν αὐτά. Εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδέν. ἤγουν ἐὰν ὦμεν παλίμβουλοι. Καθεστήξει. ἔσται. Ἀκινήτοις. ἀμεταθέτοις.
Ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης. τὴν μὲν ἀμαθίαν, ἀντὶ τῆς ἀσυνεσίας τέθεικε. τὴν δὲ δεξιότητα, ἀντὶ συνέσεώς τε, καὶ εὐτρεχείας. τὴν δὲ ἀκολασίαν, ἀντέθηκε τῇ σωφροσύνῃ. δεῖ δὲ, τὴν μὲν σωφροσύνην ἐνταῦθα, ἀντὶ τῆς εὐηθείας δέξασθαι. τὴν δὲ ἀκολασίαν, ἀντὶ τῆς εὐμεταβλησίας. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος. οὐ βέλτιόν ἐστι φησὶν ἀμαθεστέρους μετὰ σωφροσύνης εἶναι, ἢ συνετωτέρους τυγχάνοντας, εὐμεταβλήτως ἔχειν. Οἵ τε φαυλότεροι. ἀμαθέστεροι. Πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους. συγκρινόμενοι δηλονότι. Οἱ μὲν γάρ. οἱ φρόνιμοι.

πολιτῶν, αὖθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει, ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε δήμῳ παραπολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΛΕΩΝΟΣ.

Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μιτυληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ καθημέραν ἀδεὲς, καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε. καὶ ὅτι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους. οἳ οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύϊ μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα, ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις. ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας. οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλέον, ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι,

Ὡς ἐν ἄλλοις. ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐ δυνάμενοι δηλῶσαι, καὶ γνώριμον ποιῆσαι πᾶσι τὴν ἰδίαν σύνεσιν, ἢ μὴ ἐν οἷς βούλονται δεῖξαι, ὅτι σοφώτεροί εἰσι τῶν νόμων. Δηλώσαντες τὴν γνώμην. τὴν πολυμαθίαν λέγει γνώμην. Οἱ δ' ἀπιστοῦντες. οἱ ἀμαθεῖς δηλονότι. Ἀμαθέστεροι μέν. ἤγουν ἐλάττονες τῆς γνώσεως τῶν νόμων. Κριταὶ δὲ ὄντες. τουτέστι, κρείσσους, καὶ δικαιότεροι ὄντες κριταὶ, ἤπερ ἀγωνισταὶ, ὀρθοῦνται τὰ πλείω. Παρὰ δόξαν. παρὰ τὸ δοκοῦν, καὶ φαινόμενον, ἐξ οὗ παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ. ἤγουν τοῖς δεδογμένοις ἐμμένω. Καὶ χρόνου διατριβήν. ἀργίαν τῆς τιμωρίας τῶν μιτυληναίων. σημείωσαι. ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ τοῦ χρόνου διατριβὴ συμφέρει τοῖς προηδικηκόσιν, αἰτίαν ἀποδίδωσι, δι' ἣν συμφέροι. ἐν γὰρ τῷ χρόνῳ φησὶν ἀμβλύνεται ἡ τοῦ παθόντος ὀργή. εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν ἐγγὺς τιθείη, τουτέστιν, εἰ μὴ γένοιτο ἐν μέσῳ χρόνος πολὺς, ἰσόπαλόν τι, καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τοῦ πεπονθέναι. Ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων. ὅπερ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσιν. Ὁ κέρδος ἐστὶ τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι, καὶ σκέψασθαι. ἔπειτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει ὅτι ἀμελύτερος γίγνεται ὁ ἐκδικῶν, διὰ τὸ ἐν τῷ τοῦ χρόνου πραΰνεσθαι. καὶ εὐριπίδης, χρόνος μαλάξει.

ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην. καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὑτῶν ξυνέσει, ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. κριταὶ δὲ ὄντες, ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ, ὀρθοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ δεινότητι, καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ. καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ μιτυληναίων λέγειν, καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον. ὁ γὰρ παθὼν, τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν, ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον ὂν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει. θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν, καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν μιτυληναίων ἀδικίας, ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς, τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας, τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι, ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων, τὰ μὲν ἆθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε, θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων. τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα, ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες, ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων. καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου, ἀπατᾶσθαι ἄριστοι. μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων,

Ὁ γὰρ παθών. κακῶς δηλονότι. Ἀμύνεσθαι δέ. ὅταν ἀμυνόμενος δηλονότι παθών τι, ἀμύνεται. ὥσπερ ἔπαθε δηλονότι ἡ τιμωρία. Ἀντίπαλον ὄν. ἀντίπαλον ἤγουν ἴσον. ὁ δὲ νοῦς, οὕτω τὸ ἀμύνασθαι ἴσον ἐστὶ τῷ τιμωρεῖν. Θαυμάζω δέ. ὁ τὴν κόλασιν φησὶ τῶν μιτυληναίων ἀντιλέγων, δυνάμει τοῦτο κατασκευάζει, κἂν δὲ εὐθέως τοῦτο μὴ λέγῃ, ὅτι τὰ τῶν μιτυληναίων ἐς ἀθηναίους ἀδικήματα ὠφέλιμά εἰσι τοῖς ἀθηναίοις, ἐπείτοι καὶ λέγων, οὐκ ἀξιώσει κολασθῆναι αὐτούς. Ἀδικίας ἡμῖν. ἃς ἠδίκησαν ἡμᾶς. Καὶ δῆλον ὅτι ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας. τῷ πιθανολογεῖν θαρρήσας. θαρρήσας τῇ δυνάμει τοῦ ἑαυτοῦ λόγου. Τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι. ἀνταποφῆναί ἐστι τὸ ἀρίδηλον, καὶ φανερώτατον. τὸ δὲ οὐκ ἔγνωσται, ἐστὶ τὸ ἀφανές. Ἢ κέρδει. ἢ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ἢ κέρδους χάριν φησὶ λαλήσει. ταῦτα γὰρ πάντα παρὰ τὸ ἐναργές, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐστὶ, τὸ λέγειν, ὡς εἶπε. Τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου. τὸν πιθανὸν λόγον. Παράγειν πειράσεται. ἀπατᾶν τοῖς ῥήτορσι. Τὰ μὲν ἆθλα. τὰ κέρδη. Ἑτέροις δίδωσι. τοῖς ῥήτορσιν. Ἀναφέρει. ἀναλαμβάνει. ἀναδέχεται. Κακῶς ἀγωνοθετοῦντες. ἀνοήτως τὸν ἀγῶνα διατιθέμενοι. Ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων. πιθανῶς. Τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη. οὐ σκοποῦντες. Καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου. ποικιλίας, καὶ εὐπρεπείας. ταῦτα πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἰνίττεται οὐδέν τι μελετῶντας, πλὴν λέγειν τι, καὶ ἀκούειν καινόν. τῆς αὐτῆς δὲ διανοίας ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ ἀρχιδάμου δημηγορία. ἐν οἷς φησι, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀπατᾶσθαι ἄριστοι. ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι, καὶ ἕτοιμοι, μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. Μετὰ δεδοκιμασμένου δέ. ἀληθοῦς. ὅταν ψευδὴς, ἀδόκιμος. Δοῦλοι ὄντες. δοῦλοι ὄντες ἀεὶ τῶν ἀτόπων, καὶ παραδόξων, ὑπερόπται δὲ τῶν πρεπόντων, καὶ εἰωθότων. τουτέστι καταφρονοῦντες τῶν συνήθων. ἄλλως. τοῖς πράγμασι φησὶ, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς παραδόξοις, καὶ μὴ εἰθισμένοις, ἀεὶ χαίροντες, καὶ πιστεύοντες, καταφρονοῦντες δὲ τῶν δεδοκιμασμένων, καὶ εἰωθότων. Τῶν εἰωθότων. τῶν πρεπόντων.

Καὶ μάλιστα μέν. βούλεταί τι εἰπεῖν, εἰ δὲ μὴ πάντως ἀντειπεῖν τῷ λέγοντι, ὅπως μὴ βραδύτερον ἐκείνου δόξωσι νενοηκέναι τὸ συμφέρον. τὸ ἑξῆς, μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. Δοκεῖν τῇ γνώμῃ. κατὰ τὴν γνώμην. Ζητοῦντες δὲ ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν. καινότερά φησι ζητοῦντες παρὰ τὰ εἰωθότα, καὶ ἐν οἷς πολιτευόμεθα. Ἁπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ. ἀκοῆς ῥητορικῶν λόγων καινότερα καὶ παράδοξα ὑμῖν εἰσφερομένων. σοφιστὰς δὲ λέγει οὐ τοὺς σοφιζομένους τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένους, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν προβλημάτων. θεατάς, αὐτοὺς τοὺς μαθητάς, καὶ ἀκροατάς. ὥσπερ γὰρ οἱ ἀκροαταί φησι τῶν σοφιστικῶν λόγων ἡδοναῖς γίγνονται κριταί, οὐ πραγμάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑμεῖς τοὺς λόγους σκοπεῖτε, οὐ τὰ πράγματα. ἡδονῇ δέ, ἀντὶ τοῦ κολακείᾳ.

Ὧν ἐγὼ πειρώμενος. ὧν ἐπιτηδευμάτων, ὧν εἶπεν ἄρτι, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀδολέσχαι εἰσίν.

Ἀποτρέπειν ὑμᾶς. ἀπείργειν.

Ἀποφαίνω. λέγω φησίν, ὅτι ἡ μία πόλις οἱ μιτυληναῖοι, σφόδρα ἠδίκησαν ὑμᾶς τοὺς ἀθηναίους. ἀθηναίους. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει εὐθύς.

Τοὺς ἡμετέρους πολεμίους. ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους.

Ἀπόστασις μέν γε. ἀπόστασίς ἐστιν ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες, ἀποστῶσιν.

» ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων. καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι. εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ. ὀξέως δέ τι λέγοντος, προεπαινέσαι. καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, ζητοῦντές τι ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς, ἁπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις. ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω μιτυληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας ἡμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχήν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες, ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω. νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτούς. αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο. τί ἄλλο οὗτοι, ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον, ἢ ἀπέστησαν. ἀπόστασις μέν γε, τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν. ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι. καίτοι δεινότερόν ἐστιν, ἢ εἰ καθ᾽ αὑτοὺς δύναμιν κτώμενοι, ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς, οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον, μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά. γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι. ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι, εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι᾽ ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν. τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν. καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν, ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασῴζονται. χρῆν δὲ μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων, ὑφ᾽ ὑμῶν τετιμῆσθαι. καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν.

ἐπανάστασις δέ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι, καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι, στασιάσωσι, καὶ ἐχθρεύσωσι τοῖς μηδὲν ἀδικήσασιν. Ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι. ἤτοι συνεμάχησαν τοῖς πολεμίοις ἡμῶν. Καίτοι δεινότερόν ἐστιν. εἰ ἕνεκά φησιν ἰδίας δυνάμεως, καὶ κέρδους ἀντεπολέμησαν ἡμῖν, οὐκ ἦν δεινὸν τοσοῦτον. νῦν δὲ ἀπὸ ἐλπίδων τινῶν, ἐξ οἰκείας κακονοίας ὁρμώμενοι, ὅπερ δεινότερον. Ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν. αἰγινήτας λέγει, καὶ ποτιδαιάτας, καὶ ναξίους, καί, τοὺς ἄλλους δεδουλωμένους. Ἡ παροῦσα. αὐτοῖς δηλονότι. Μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά. ἐς τὴν ἀπόστασιν. Καὶ ἠλπίσαντες. ἤλπισαν φησὶν ἀποστῆναι ἡμῶν, ὅπερ μεῖζον μὲν ἐστι τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἔλαττον δὲ τῆς βουλήσεως αὐτῶν. ἐβούλοντο γὰρ οὐ μόνον ἀποστῆναι ἡμῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ καθελεῖν τὴν δύναμιν τῆς πόλεως, διὰ τὸ λοιπὸν ἀδεῶς βιοτεύειν. Ἰσχὺν ἀξιώσαντες. προτιμῆσαί φησιν ἀξιώσαντες τὴν δύναμιν τοῦ δικαίου. δίκαιον δὲ λέγει τὸ ἐμμεῖναι τῇ ἀρχῇ, καὶ μὴ ἀποστῆναι. Ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν. ἀντὶ τοῦ πρὸς καιρόν τινα δυνηθέντες, κατεφρόνησαν καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας, καὶ τῆς παρ᾽ ἡμῶν τιμῆς. Εἴωθε δέ. εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκείνας, αἷς ἂν αὐτὴ ἐξαπίνης ἐγγένηται, καὶ ἀπροσδόκητος. Ἐς ὕβριν τρέπειν. τρέπεσθαι. Τὰ δὲ πολλά. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Ὑφ᾽ ἡμῶν τετιμῆσθαι. μηδὲν τετιμῆσθαι ὑφ᾽ ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ μηδέν. ἢ μᾶλλον τὸ λεγόμενον, οὕτως. ἔδει τοὺς μιτυληναίους οὔπω τιμᾶσθαι ὑφ᾽ ἡμῶν, ὡς οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων. τουτέστιν, ἔδει αὐτοὺς δούλους εἶναι.

τὸ μὲν θεραπεῦον. τὸ κολακεῦον. Οἷς γ' ἐξῆν. τοῖς δημόταις, καὶ τοῖς πολλοῖς. Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε. σκέψασθε δέ, εἰ τοῖς ἀποστᾶσι τῶν ξυμμάχων ἑκουσίως, καὶ τοῖς ἀναγκασθεῖσι τὰς ὁμοίας τιμωρίας προσθήσετε, καὶ μὴ μείζονας τοῖς ἑκουσίως ἀποστᾶσι, τίνα λοιπὸν οὐ νομίζετε δυσχερῶς τῶν συμμάχων ἀφίστασθαι, ὅταν μέλλωσιν ἢ κατορθώσαντες, τελείως τὴν ἀπόστασιν ἐλεύθεροι εἶναι, ἢ ἀποτυχόντες τῆς βουλήσεως, συγγνώμης ἀξιωθήσεσθαι. Εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσι. τὸ ἀκουσίως ἀποστᾶσιν. Ἡ κατορθώσαντι τὴν ἀπόστασιν δηλονότι. Πόλιν ἐφθαρμένην. συμμαχίδα. Τῆς ἔπειτα προσόδου. τὸ μετὰ ταῦτα κέρδους. Πρὸς τὸ ὑπάρχουσιν ἡμῖν πολεμίοις δηλονότι.

σαν. πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος, τὸ μὲν θεραπεῦον, ὑπερφρονεῖν. τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον, θαυμάζειν. κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας. καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ὑμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι, τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ, ἢ σφαλέντι, μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα, καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε. σφαλέντες δέ, πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν. καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν. οὔκουν δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστήν, οὔτε χρήμασιν ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήψονται. ἄκοντες μὲν γάρ, οὐκ ἔβλαψαν. εἰδότες δέ, ἐπεβούλευσαν. ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ τότε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι, μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' ἀντοικτιοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους. οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες, ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν, τὸ εὖ παθεῖν ἀντιλήψονται. καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται, ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. ἓν δὲ ξυνελών, λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοί, τά τε δίκαια ἐς Μιτυληναίους, καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε. ἄλλως δὲ γνόντες, τοῖς μέν, οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον, ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι, καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι

Τοῖς νῦν καθεστηκόσι. τοῖς πελοποννησίοις.

Οὔκουν δεῖ προθεῖναι. δοῦναι ἐλπίδα τοῖς συμμάχοις. ὅνους οὕτως. οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ὡς συγγνώμην λήψονται, πταίσαντες ἀνθρωπίνως. οὐ γὰρ ἀκούσιον τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν. ἡ δὲ συγγνώμη, τῶν ἀκουσίων.

Ὠνητήν. ἔστι γάρ τις καὶ χρήμασιν ὠνητὴ τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνώμη. ὅμηρος.

Καὶ μέν τις τε κασιγνήτοιο φόνοιο ποινήν, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ξύγγνωμον δ' ἐστὶ. συγγνώμης ἄξιον.

Καὶ τότε πρῶτον. διεμαχεσάμην δηλονότι.

Μὴ μεταγνῶναι. μὴ μεταμελείᾳ θεῖναι. Τὰ προδεδογμένα. τὰ προκεκυρωμένα. Καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν. συγγνώμῃ. Βραχέα ἡσθεῖσα. οὐδόλως. Τὸ εὖ παθεῖν. τὸ χρηματίσασθαι ὑπὸ τῶν μιτυληναίων. τὸ εὐεργετηθῆναι. Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε. τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ διαθέσει ὄντας. Καὶ τὰ ξύμφορα. ἡμῖν δηλονότι. Τοῖς μέν. τοῖς μιτυληναίοις ἀχαρίστοις οὖσι, χαριζόμενοι. καὶ ἡ παροιμία. ὅμηρος. Οὐδέ τις ἐστὶ χάρις μετόπισθεν εὐεργεσιάων. Δικαιώσεσθε. δικαίως καθ' ὑμῶν ἀποδείξετε, ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε. Εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς. ὅνους οὕτως. εἰ μὲν ἀδίκως ἀπέστησαν οἱ μιτυληναῖοι, κολασθήτωσαν. εἰ δὲ δικαίως, δηλονότι ὑμεῖς ἀδίκως ἄρχετε, ὥς ἕπεται ὅτι τυραννεῖτε, καὶ κατὰ τοῦτο οὖν πάλιν κολασθήσονται, ὅτι τυράννοις ἡμᾶς ὀλιγώρησαντο. ὁ δὲ τύραννος ἀποτόμως αὐτὰ ἅπερ ποιεῖ, εἴωθε ποιεῖν. κατ' ἄμφω οὖν ὀφείλουσι κολασθῆναι εἴτε ἐννόμως ἀρχόμεθα, εἴτε τυραννούμεθα. Εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον ὑμῖν ἄρχειν, ὅμως ἄρχετε, οὐκοῦν καὶ παρὰ τὸ προσῆκον οὗτοι κολαζέσθωσαν, καὶ γενέσθω παράνομος ἐκ παρανόμου τυραννίδος, παρανομία τοῦ συμφέροντος ἕνεκα τῇ ἀρχῇ. ἐὰν δὲ μὴ θέλητε κολάζειν. χρὴ παύεσθαι ὑμᾶς τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀσκεῖν ἀνδραγαθίαν ἀκίνδυνον. Ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν. τὸ ἄρχειν βιαίως. Ἡ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς. ἀπὸ κοινοῦ τὸ δεῖ.

Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ. τῇ αὐτῇ ζημίᾳ φησὶ σπουδάσατε ἀμύνασθαι τοὺς Μυτιληναίους, ᾗ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς, περιγενόμενοι ὑμῶν. Καὶ μὴ ἀναλγητότεροι. τοῦτό φησιν, ὅτι ἐπεὶ ἤλγουν οἱ Μυτιληναῖοι ὑφ' ὑμῶν τῶν Ἀθηναίων κρατούμενοι, δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀλγῆσαι ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀποστάσει, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι ἐκείνων ἀξιοῦτε εἶναι, ἵνα μὴ καὶ ἀναίσθητοι δόξητε, οὐκ ἀλγοῦντες ἐφ' οἷς ἀδικεῖσθε. τὸ δὲ ἑξῆς, οὕτως. ἐκεῖνοι ἐπέρχονται, καὶ διαφθείρουσί τινα ἀδίκως, οἱ μὴ σὺν αἰτίᾳ ποιοῦντες κακῶς, ὑφορώμενοι τὴν ἔχθραν τοῦ καταλειφθέντος ἐχθροῦ. ὑμεῖς δὲ ὦ Ἀθηναῖοι, μὴ φοβεῖσθε τοῦτο. οὐ γὰρ ἂν δ' αὐτὰς αὖθις κολάσετε.

» τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφυγόν-
» τες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρα-
» τήσαντας ὑμῶν. ἄλλως τε, καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν
» προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον
» ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν, χαλε-
» πώτερος διαφυγὼν, τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν
» αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς
» ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς
» τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κο-
» λάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σα-
» φὲς καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφίστηται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν,
» ἧσσον τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.

Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν, Διόδοτος ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΔΙΟΔΟΤΟΥ.

» Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὖθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι οὔτε τοὺς
» μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι ἐπαινῶ. νομίζω δὲ δύο τὰ
» ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε, καὶ ὀργήν. ὧν τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι.
» τὸ δὲ, μετὰ ἀπαιδευσίας, καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους, ὅστις διαμάχεται,
» μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ δια-
» φέρει. ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι, καὶ
» μὴ ἐμφανοῦς, φράσαι. διαφέροι δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι,

Οἱ διαφυγόντες. οἱ διαφυγόντες Ἀθηναῖοι τῶν ἐπιβουλευσάντων Μυτιληναίων. Ἐπιβουλευσάντων, τῶν Μυτιληναίων. Ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἰ ἐκράτησαν Λέσβιοι τῶν Ἀθηναίων, κακῶς ἂν αὐτοὺς εἰργάσαντο. Μάλιστα δὲ. οἱ ἀδικοῦντές φησι τινὰ χωρὶς αἰτίας, τουτέστιν, ἀντὶ τοῦ προαδικεῖσθαι, σπουδάζουσι ἀπολέσθαι τοὺς δ' ἐναντίας, εἰδότες ὅτι ὁ διαφυγὼν, χαλεπώτερος ἐχθρὸς θέλει εἶναι τοῦ προπαθόντος, καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἀμύνεσθαι. Ξὺν προφάσει τινά. οἱ μὴ πρότερον ἀδικηθέντες ἐπιχειρήσαντες δὲ ἀδικῆσαι πρότερόν τινας, ἐπιμένουσιν ἕως ἀπολέσωσιν αὐτοὺς, εἰδότες ὅτι ἐὰν σωθῶσιν οἱ ἀδικηθέντες, πικροὶ τοῖς ἠδικηκόσιν ἔσονται πολέμιοι, καὶ πάθωσιν ἂν κακῶς παρ' αὐτῶν, ἀμυνομένων αὐτούς. Καὶ διόλλυνται. ἀντὶ τοῦ διαφθείρουσιν. Ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ. ὁ γὰρ ἀδίκως τι, καὶ πρώτος παθὼν, ἐὰν διαφύγῃ, πικρότερος, καὶ δεινότερός ἐστι τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. τὸν δὲ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθρὸν ὁρίζεται, τὸν μὴ προπαθόντα, ἀλλὰ προκαταρχόμενον ἀδικίας. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ὁ προπαθὼν, καὶ εἰ ἀμυνόμενος, χαλεπώτερός ἐστι τοῦ προκαταρχομένου ἀδικίας, μήπω τι παθόντος. Ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μοίρας δηλονότι. Γενόμενοι. εἰς ἔννοιαν ἐλθόντες ὧν ἔμελλέ τε πάσχειν ὑπὸ Λεσβίων. Μὴ μαλακισθέντες. μὴ ἐνδόντες εἰς τὴν ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῶν λόγων, καὶ πρὸς τὸν οἶκτον, καὶ τὴν ἐπιείκειαν, μὴ δὲ ἀμνημονήσαντες τοῦ κινδύνου, οὗ ἂν ἐκινδυνεύσατε, εἰ ἐκράτησαν ὑμῶν. Ἧσσον τῶν πολεμίων. τὸ ἑξῆς, ἧσσον πολεμήσετε, ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἧσσον. ὅμηρος, ἢ ὀλίγον οἱ παῖδες ἐοικότα. τὸ δὲ ἢν γνῶσιν, οἱ σύμμαχοι δηλονότι. Οὔτε τοὺς προθέντας. εἰς μέσον θέντας τὴν δευτέραν διάσκεψιν. πρὸς τὸ, καὶ θαυμάζομεν τῶν προθέντων αὖθις, καὶ τὰ ἑξῆς. Διοδότου δημηγορία αὕτη ὑπὲρ Μυτιληναίων. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων, τὸ δίκαιον προβάλλεται. οὗτος δὲ ὁ Διόδοτος, τὸ συμφέρον. καὶ σκόπει τὸ τοῦ συγγραφέως ἔθος χαίροντος ἀεὶ ταῖς ἀντιπάλοις δημηγορίαις. Νομίζω δὲ δύο. πρὸς τὸ, εἰ βέβαιον ἡμῖν οὐδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξῃ πέρι. Μετὰ ἀπαιδευσίας. ἀπειρίας.

Καὶ βραχύτητος. ἀσθενείας. Τούς τε λόγους. πρὸς τὸ, εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίνεσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς. Διαμάχεται. ἐναντιοῦται. Ἢ ἰδίᾳ. τουτέστι, δεῖ ἴδιόν τι κέρδος σκοπεῖν, καὶ συμφέρον.

Διαφέρει. ὠφελεῖ. Εἰ ἄλλῳ, καὶ οὐχὶ λόγῳ δηλονότι. Περὶ τοῦ μέλλοντος. τὸ ἑξῆς, περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀφανοῦς, δυνατόν ἐστι φράσαι. Διαφέροι δ' αὐτῷ. λυσιτελεῖ.

Εὖ μὲν εἰπεῖν. τὸ ἑξῆς, εὖ μὲν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ κακοῦ εἰπεῖν δύνασθαι. οὕτω συντακτέον· τὸ μὲν περὶ τοῦ κακοῦ δύνασθαι λέγειν καλῶς οὐχ ἡγεῖται, ἤγουν οὐ φροντίδα περὶ τούτου ποιεῖται, ἡγεῖται δὲ μᾶλλον ἐκεῖνο εἶναι καλὸν, τὸ διαβαλόντα, καὶ ἀπατήσαντα, ἐκπλῆξαι τοὺς ἀκουσομένους. ὃ δὴ καὶ διαφέρει τῷ οὕτω λέγοντι. κέρδους γὰρ ἕνεκα τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου μεταχειρίζεται. Χαλεπώτατοι. πρὸς τὸ, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν, τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται. Ἐπίδειξίν τινα. συμβουλίαν. φιλοτιμίαν. Ἀμαθίαν, καὶ οὐ χρήματα δηλονότι. Ἀπεχώρει. τοῦ δικαστηρίου δηλονότι.

εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ, δύνασθαι. εὖ δὲ διαβαλὼν, ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας, καὶ τοὺς ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι, ἢ ἀδικώτερος, ἀπεχώρει. ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης, πείσας τε, ὕποπτος γίγνεται. καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ ἀξυνεσίας, καὶ ἄδικος. ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε. φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο, ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν. ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖσαν ἁμαρτάνειν. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι, μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης. καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ, ὅ, τε κατορθῶν ἥκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι, παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι. ὅ, τε μὴ ἐπιτυχὼν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος. ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν, τὴν φανερὰν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας, εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν, ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πῃ πλέον ἕξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων. ἄλλως τε, καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας, πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας, καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε. νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἥντινα τύχητε, ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, αἳ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον. ἐγὼ δὲ παρῆλθον, οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτοὺς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον. ἤν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι, ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω. καὶ

Ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης. ἀδίκως κατηγορῶν. Ὕποπτος. διὰ τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν. Καὶ μὴ τυχών. τοῦ σκοποῦ δηλονότι. Ἐν τῷ τοιῷδε. πράγματι δηλονότι. Φόβῳ γάρ. ἐν τῷ τοὺς δυναμένους τι συμβουλεύειν, μὴ τολμᾶν λέγειν ὡς δόξαι ἐπὶ χρήμασι ληψομένοις.

Καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. διοικοῖτο, καὶ εὐδρομοίη ἡ πόλις.

Ἐλάχιστα γάρ. ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστα. τὸ ἑξῆς, χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον λέγοντα.

Καὶ τὸν μὴ τυχόντα. τὸν μὴ ἄριστα συμβουλεύοντα.

Κατορθῶν. φύσει γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὐ παύονται, ἀεὶ τῇ ὀρέξει ἐπεκτεινόμενοι. Παρὰ γνώμην. τὴν ἑαυτοῦ. Μὴ ἐπιτυχών. ὀρθῆς βουλῆς. Τόν τε τὰ δεινότατα. τὸν τὰ ψευδῆ, καὶ ἄδικα.

Προσάγεσθαι. πιθανολογεῖν, καὶ ἀπατᾶν. Τὰς περινοίας. περιεργίας. Ἀφανῶς πῃ. κατά τινα τρόπον. Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα. τὸ ἑξῆς, χρὴ δὲ ἡμᾶς πρὸς τὰ μέγιστα προνοοῦντας, περαιτέρω λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων. τὸ δὲ καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἀντὶ τοῦ καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ὑμῶν ἀξιώμασι, καὶ ἐπιτηδεύμασι, τουτέστι, τοῖς ὑποπτεύουσι.

Καὶ ἐν τῷ τοιῷδε. ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποψίᾳ. Προνοοῦντας. σκεπτομένοις. Τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων. τῶν ἀσκέπτως λεγόντων. Σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε. μετὰ ὑγιοῦς φρονήσεως ἦν ἂν ἡ κρίσις ἡ ὑμετέρα. Οὔτε ἀντερῶν. τῷ Κλέωνι δηλονότι. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. εἰσβολὴ τοῦ συμφέροντος, καὶ προκατασκευὴ τοῦ προαναιρεῖν τὰ λυποῦντα τὴν ὑπόθεσιν. Πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι. τὰς πόλεις. Θάνατον ζημίαν προθεῖσι. πρὸς τὸ, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφίστηται, θανάτῳ ζημιωσόμενον.

Τῷ εὐπρεπεῖ τῇ πιθανολογίᾳ τοῦ κλέωνος. Ημεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς. οὐ δικαστήριον συγκροτοῦμεν μετὰ τῶν μιτυληναίων. Ωστε τῶν δικαίων. οὐ περὶ τοῦ δικαίου φησὶ συμβουλευόμεθα, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος. Εξουσιν. ἡμῖν δηλονότι. Εν οὖν ταῖς πόλεσι. τοῦ κλέωνος συμβουλεύσαντος ἀποκτεῖναι πάντας μιτυληναίους, καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι ἕλλησιν, ἵνα μὴ ἀφιστῶνται ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, ὁ διόδοτος τἀναντία συμβουλεύων, φησὶ πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ μᾶλλον. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι πολλῶν, καὶ οὐ μειζόνων ἐγκλημάτων θάνατος ἡ ζημία πρόκειται, καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι, ῥιψοκινδύνως ἐγχειροῦσιν αὐτοῖς, καὶ οὐδεὶς δύναται κωλυτὴς γενέσθαι τῶν τολμούντων ἔργων, ἀλλ' ὁσημέραι πράττονται, δηλονότι καὶ τοὺς μιτυληναίους ἀποκτείνωμεν, ζημιούμεθα μὲν, καὶ περὶ ἑαυτοὺς σφαλλόμεθα. οὐ μέντοι γε φόβον τινὰ τοῖς ἄλλοις παρέξομεν. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον δῆλον ὅτι ἀποστήσονται, τῇ ἐλπίδι κουφιζόμενοι.

Πολλῶν θανάτου ζημία. οἷον, τυραννίδος, προδοσίας, καὶ φόνου, καὶ μοιχείας, καὶ ἄλλων.

Καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε. τῷδε τῷ τῶν μιτυληναίων ἀδικήματι. τῇ ἀποστάσει. Κινδυνεύουσι. ῥιψοκινδύνως πράττουσι.

Τίς πω. οὐδεμία.

» οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου, τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσα-
» σθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς μιτυλη-
» ναίους, τάχα ἂν ἐπισπάσαιτο. ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, ὥστε τῶν
» δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἕξουσιν. ἐν οὖν
» ταῖς πόλεσι, πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται. καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε, ἀλλ' ἐλασ-
» σόνων ἁμαρτημάτων. ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι, κινδυνεύουσι. καὶ οὐδεὶς
» πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πό-
» λις τε ἀφισταμένη τίς πω, ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείᾳ,
» ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ, τούτῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δη-
» μοσίᾳ ἁμαρτάνειν. καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασί
» γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες εἴπως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑ-
» πὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκότως πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακω-
» τέρας κεῖσθαι αὐτάς. παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ
» ἀνήκουσι. καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρε-
» τέον ἐστὶν, ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει. ἀλλ' ἡ μὲν πενία, ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέ-
» χουσα. ἡ δ' ἐξουσία, ὕβρει τὴν πλεονεξίαν, καὶ φρονήματι. αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι,
» ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἑκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος,
» ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς, καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί. ὁ μὲν, ἡγούμενος,
» ἡ δ' ἐφεπομένη. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύ-
» χης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι. καὶ ὄντα ἀφανῆ, κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμέ-
» νων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν.
» ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τι-
» νὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, ἢ ἄλ-
» λων ἀρχῆς. καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὑτὸν ἐδόξασεν.
» ἁπλῶς τε ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται τῆς ἀνθρωπείας φύσεως
» ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἕξειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ ἄλλῳ τῳ
» δεινῷ. οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας, χεῖρον βου-
» λεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν, ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι.

Απείρξει τούτου. τοῦ ἁμαρτάνειν δηλονότι. Διεξεληλύθασί γε. ἐπραγματεύσαντο φησὶ περὶ πάσης ἀδικίας, καὶ ἁμαρτίας οἱ νομοθέται, καὶ ἐξέθεντο ποινάς. Κεῖσθαι αὐτάς. τὰς ζημίας. Ανήκουσιν. ἀνέρχονται. Δέος τούτου. τοῦ θανάτου. Οὐδὲν ἐπίσχει. οὐδὲν κωλύει φησὶν ὁ τοῦ θανάτου φόβος τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν. Αλλ' ἡ μὲν πενία. τὰς αἰτίας βούλεται δηλῶσαι τῶν ἁμαρτημάτων, ἀφ' ὧν κινούμενοι ἄνθρωποι, ἁμαρτάνουσι, καὶ φησὶν ὅτι οἱ μὲν, ὑπὸ πενίας ἀναγκάζονται λησταὶ εἶναι. οἱ δὲ, ὑπὸ ἐξουσίας. καὶ μεγαλοφροσύνης πλεονεκτοῦσιν. οἱ δὲ, ὁμοίως διά τινα κρείττονα ἀναγκάζονται κινδυνεύειν οἷον, οἱ μέθυσοι, καὶ πόρνοι, δι' ἡδονήν. καὶ ὅπερ φησὶν Αριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς, ὅτι πᾶσα πρᾶξις, καὶ προαίρεσις, ἀγαθοῦ τινὸς ἐφίεσθαι δοκεῖ. Αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι. οἱ ξυντυχόντες τοῦ μέσου. ἤτοι μήτε πένητες, μήτε πλουσιοῦντες. Η τε ἐλπὶς, καὶ ὁ ἔρως. πρῶτον τὶς ἐρᾷ. εἶτα ἐλπίζει. εἶτα ἐγχειρεῖ. ἡσίοδος. Μοῦνη δ' αὐτόθι ἐλπὶς, καὶ τὰ λοιπά. Επὶ παντί. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους.

Τὴν ἐπιβολήν. τὴν ἐγχείρησιν. Τὴν εὐπορίαν. τὴν ἄνυσιν. Εκφροντίζων. ἔξω φροντίδος τιθέμενος. Καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς. μετὰ τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν ἐλπίδα. Αδοκήτως γάρ ἐστι. πολλάκις φησὶν ἐγχειρήσας τὶς πράγματι, ἔτυχεν αὐτοῦ. ἄλλος δὲ θεασάμενος, ῥιψοκινδύνως κατατολμᾷ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, καὶ ἀπὸ μικροτέρων ἀφορμῶν ἐστιν, ὅτι διὰ τὸ καὶ τὸν ἄλλον ὁρᾶν ἐπιτυγχάνοντα. Τινὰ προάγει. παρακινεῖ. Η ἄλλων ἀρχῆς. ποτίδαια, περὶ ἐλευθερίας. ἀθῆναι, περὶ ἄλλων ἀρχῆς ἔν τε σικελίᾳ, καὶ πολλαχοῦ. Εκαστος ἀλογίστως. καὶ ἕκαστός φησι τῶν πολιτῶν μετὰ τοῦ κοινοῦ ἀλογίστως μειζόνως δοξάζει, καὶ ἐλπίζει νικῆσαι. Απλῶς τε. ταῦτα πρὸς τὸν κλέωνα. Ως ἐχεγγύῳ. βεβαίῳ. ἰσχυρᾷ. ἐγγυῆσαι δυναμένῃ.

Καὶ

Καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ. καιρῷ βραχυτάτῳ δηλονότι, τῷ ψηφίσασθαι θάνατον μιτυληναίων, ὡς ὁ κλέωνἠξίου. τὸ δὲ οὔκουν χρὴ, ἀπὸ κοινοῦ ληπτέον. Γνῶ μὴ περιεσομένη. αἰτία τοῦ, μὴ ἀπελπίσασα τοῦ περιεῖναι, καὶ σωθῆναι. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος. ὅτι ἐὰν τις ἀποστῇ ἀφ' ἡμῶν πόλις, πάλιν αὐτὴν ἀναληψόμεθα, καὶ τὰς δαπάνας οὐκ ἀπολέσομεν, διὰ τὸ ἐλπίδα αὐτοῖς ζωῆς νομοθετῆσαι. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν κλέωνα, εἰπόντα, ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα, καὶ αἱ ψυχαί. Ες ξύμβασιν. φιλίαν. Εκείνως δέ. ἀλλοτρόπως. Διὰ τὸ ἀξύμβατον. διὰ τὸ ἀσυγχώρητον. Παραλαβεῖν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, πῶς οὐ βλάβη ἡμῖν;

καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ, ὅτι νῦν μὲν ἤν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις γνῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι, καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν. ἐκείνως δὲ τίνα οἴεσθε, ἥν τινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσασθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι. ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν, καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον. καὶ ἢν ἕλωμεν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβεῖν, καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι, ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε, ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὗ νῦν τοὐναντίον δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μηδ' εἰς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι. κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἐστὶ, καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις, ἢ ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς. καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν μιτυληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες. ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις, τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν, τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κεῖσθαι, καὶ τοῖς μή. δεῖ δὲ καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι. καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ, δυνατὸν ὂν ἅμα γίγνεσθαι. ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ἐπιεικίᾳ, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων, πείθεσθέ μοι μιτυληναίων, οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους, ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ, ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν, ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων

Καὶ τῆς προσόδου. τοῦ κέρδους. Τῷδε. τῇ προσόδῳ, καὶ φορολογίᾳ. Λόγον ἰσχυούσαις. ἀπαριθμησιν. πρὸς τὸν κλέωνα καὶ ταῦτα. Δρῶντες. ἡμεῖς οἱ ἀθηναῖοι. τὸ ἑξῆς τοῦ λόγου, ἤν τινα ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. Καὶ βίᾳ. ἀκουσίως. Οὐκ ἀφισταμένους. τοῦ ἄρχεσθαι. τὸ ἑξῆς, ἀφισταμένοις οὐ σφόδρα κολάζειν. Καὶ προκαταλαμβάνειν. πρὸς τὸ, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προτεθῇ, τὸν δῆμον ἀπολύσητε, καὶ τὰ ἑξῆς. Τούτου ἴωσι. τοῦ ἀποστῆναι. Καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε. λείπει ἡ κατά. Τοῖς ὀλίγοις. τοῖς δυνατοῖς. Εὰν βιασθῇ. συναποστῆναι δηλονότι. Τοῖς ἀποστήσασι. ἤγουν τοῖς ἄρχουσι. Αντικαθισταμένης ἐναντιουμένης. Ες πόλεμον ἐπέρχεσθαι. τῇ πόλει ἐπέρχεσθαι. Οπλων ἐκράτησεν. ἤγουν ὡπλίσθη. Τὰς πόλεις. ἡμῶν δηλονότι. Ομοίως κεῖσθαι. ὁρίσθαι. Μὴ προσποιεῖσθαι. μήτοι γε δεικνύειν τὸ γνῶναι, ἀλλὰ μηδὲ μέχρι σχήματος δεικνύειν τὴν ἀδικίαν ἐκείνων. Ες τὴν κάθεξιν. κάθεξιν, τὴν ἀσφάλειαν, καὶ κατοχὴν, καὶ κράτησιν. Η δικαίως οὓς μὴ δεῖ. πρὸς τὸ, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τά τε δίκαια ἐς μιτυληναίους, καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε. Αμείνω τάδε εἶναι. τῶν βουλευμάτων τοῦ κλέωνος δηλονότι. Οἷς οὐδὲ ἐγώ. οἷς οἴκτῳ, καὶ ἐπιεικείᾳ. Παραινουμένων. τῆς ἐμῆς παραινέσεως. Η μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. ἢ ἀβούλως, δηλονότι ἰσχύϊ, καὶ δυνάμει ἐργαζόμενος. Τοιαῦτα μὲν ὁ διόδοτος εἶπε. τινὲς λέγουσιν ὅτι τοιαῦτα δὲ ὤφειλεν εἰπεῖν, ἐπειδὴ ὀπίσω εἶπε, τοιαῦτα μὲν ὁ κλέων. ἀλλ' ἡμεῖς φαμὲν ὅτι ἐκεῖ καὶ τὸ δὲ ἀπέδωκεν εἰπών, μετὰ ταῦτα δέ.

Μάλιστα αὐτιπάλων. ἀμφιβόλως ἔχον, καὶ ἐνδοιαστικῶς περὶ τὴν δόξαν. οὕτω γὰρ δεινῶς καὶ καλῶς εἰρήκασιν ἀμφότεροι, ὥστε ἀμφιβάλλειν αὐτοῖς τίνι προστεθῶσιν αὐτοί. Ἀγχώμαλοι. ἐγγύς. ἴσοι. παρὰ τὴν σοι. ἀγχώμαλοι, ἰσοσθενεῖς. Προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε. τοῦ πλοῦ δηλονότι. Ὕπνον ᾑροῦντο. ἐλάμβανον. Κατὰ τύχην δέ. κατὰ διαδοχὴν μερικήν. Τὰ δεδογμένα. τῇ βουλῇ δηλονότι. Παρὰ τοσοῦτον μέν. ἀντὶ τοῦ εἰς τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου, ὥστε καὶ ἀναγνωσθῆναι δ' περὶ τοῦ θανάτου ψήφισμα. ἢ ἀντὶ τοῦ παρὰ μικρόν.

ἔμελλε γὰρ εὐθὺς πράξειν τὰ ἐπισταλέντα ὁ Πάχης. Κλήρους δέ. μερίδας. Πλὴν τῶν Μηθυμναίων. οὗτοι γὰρ οὐκ ἀπέστησαν. Ἐξεῖλον. ἐξαιρέτους ἀνέθεσαν. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. μετάβασις. Αὐτόθεν. ἀπὸ τῆς Μινώας. Ἀπὸ τοῦ Βουδόρου. ἀκρωτήριον τῆς Σαλαμῖνος. Ἔκπλους αὐτόθεν. ἀπὸ τῆς Μινώας. Τριήρων τε. ὅτε Κνῆμος καὶ Βρασίδας οἱ Σπαρτιᾶται, μετὰ τῶν τεσσαράκοντα νεῶν ἀπὸ Νισαίας ἐξαπίνης προσέπεσον τῷ Βουδόρῳ, ὥς φησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ. Μεταξὺ τῆς νήσου. τῆς Μινώας. Ἡ κατὰ γέφυραν. ὅπου. Αὐτῶν τῷ τείχει. τῶν Πλαταιέων. Εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ. ἀντίπτωσις. ἤτοι αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς. ἀντὶ τοῦ εἰρημένου γὰρ αὐτῷ ὄντος. Ἐκ Λακεδαίμονος. ἐκ τῆς βουλῆς τῶν Λακεδαιμονίων. Μὴ ἀνάδοτος εἴη. μὴ ἀποδοθῇ δηλονότι. ὀπίσω μὴ ἀποδόσιμος γένοιτο. Προσπέμπει δέ. οὗτος ὁ δέ, πρὸς τὸν μέν. προεῖπε γάρ, ὅτι βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλοντο ἑλεῖν.

μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλοις, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι. ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας, εὕρωσι διαφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἶνον, καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑπισχνουμένων, εἰ φθάσειεν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα. καὶ οἱ μέν, ὕπνον ᾑροῦντο κατὰ μέρος. οἱ δέ, ἤλαυνον, κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος. καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης, ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον. ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μέν, ἔφθασε τοσοῦτον, ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα. ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου. τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι. ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων. καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δέ, φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις. κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν, οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον, οὕτως ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τὴν Λέσβου ἅλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μινώαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων. ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ, πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι. τούς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες, τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ λῃστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. ἑλὼν οὖν ἀπὸ τῆς Νισαίας, πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπών, καὶ φρουράν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου, καὶ οἱ Πλαταιεῖς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. Προσέβαλλον αὐτῶν τῷ τείχει. οἱ δέ, οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν, εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων. προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. ταῦτα μὲν ὁ κῆρυξ εἶπεν. οἱ δέ, ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ, παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προετέθη. ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι, τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προταξάμενοι σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου, καὶ Λάκωνα τὸν Αἰειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων. καὶ ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε.

Τὴν

Τὴν μὲν παράδοσιν. ἡ δημηγορία τῶν πλαταιέων δικανικωτέρα ἐστί. τὸ δὲ προοίμιον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, καὶ ἐκ προσοχῆς. Οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι. οὐκ ἐν ἄλλοις, ἢ ὑμῖν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι γενέσθαι, ὥσπερ καὶ ἐσμὲν ἄρτι κρινόμενοι ὑφ' ὑμῶν. Ἢ ὑμῖν. κατὰ δύο φησὶ τρόπους προυθυμήθημεν ἐγχειρῆσαι ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις τὴν πόλιν, κατά τε τὸ μὴ περὶ θανάτου κριθῆναι, ἀλλὰ περί τινος μαλακωτέρας ζημίας, καὶ καθὸ δικαίοις ὑμᾶς κριτὰς ἡγησάμεθα γενέσθαι. νῦν δέ φησι, φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν, καὶ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἐπιφέρει. Τόν τε γὰρ ἀγῶνά φησι.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ, ΑΣΤΥΜΑΧΟΥ ΤΕ, ΚΑΙ ΛΑΚΩΝΟΣ.

Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως ὦ λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι. καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμὲν γενέσθαι, ἢ ὑμῖν, ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι. εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον, ᾐτησάμεθα, τό, τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες, ἀναγκαζόμεθα. καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τι κινδυνεύειν. καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν, αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὡς εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες, ἀλλήλων ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια, ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἄν. νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα. παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια, πρός τε τὰ θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ εἴ τι λακεδαιμονίοις καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς, μὴ εὖ παθόντας. φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα. τὴν μέν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δέ, ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς ἑλλάδος μόνοι βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες, ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' ἀρτεμισίῳ. μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγενόμεθα ὑμῖν τε, καὶ Παυσανίᾳ. εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς ἕλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν ὦ λακεδαιμόνιοι ἰδίᾳ ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν σπάρτην. μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς ἰθώμην εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν, ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν. καὶ τὰ μὲν παλαιά, καὶ μέγιστα, τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι. πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δέ, αἴτιοι. δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ πρὸς ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ, οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν, οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε. καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτ' ἦν καλόν.

Τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν. τὸ δίκαιον φέρεσθαι. ἀποφέρεσθαι. Περὶ τῶν δεινοτάτων. περὶ τοῦ θανάτου. Μὴ οὐ κοινοί. μὴ οὐκ ἴσοι, μὴ οὐ δίκαιοι, ἀλλ' ἑτεραλκέα τὴν νίκην ποιήσητε. Τεκμαιρόμενοι. ἡμεῖς δηλονότι. Ὧ τὰ μέν. τῷ ἐρωτήματι. Καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος. ὁ ἄνθρωπος ὁ σιωπήσας, καὶ μὴ εἰπών. Σωτήριος ἂν ἦν. πρόξενος σωτηρίας. Πρὸς τοῖς ἄλλοις. τοῖς σιωπῶσιν ἐξ ἀπορίας. Ἐπεισενεγκάμενοι. ἡμεῖς δηλονότι. Ἀλλὰ μὴ ἄλλοις. τοῖς θηβαίοις φησίν. Εὖ δεδρασμένων ὑφ' ὑμῶν. Εἰ μὲν ὡς πολεμίους. τοῦτο δ' ἐπιχείρημα, λύσις ἐστὶ τοῦ λακεδαιμονικοῦ διλημμάτου ἐρωτήματος, τοῦ λέγοντος, ὅτι ἠδικήσατε ἡμᾶς ὦ πλαταιεῖς ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ, ἢ οὔ; ἵνα εἰ μὲν εἴπωσιν ἀδικήσαντες, ὡς ἀδίκους αὐτοὺς μετελεύσωνται. εἰ δὲ μή, ὡς ψευδομένους, εἴπερ ἀγαθόν τι ποιῆσαι λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς συμμάχους φήσαιεν. φασὶν οὖν οἱ πλαταιεῖς ἀπολογούμενοι ἐπὶ τούτοις, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ὑμᾶς περὶ τούτου πυνθάνεσθαι, φαμὲν μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς λακεδαιμονίους ὑμᾶς, ὑφ' ἡμῶν, εἴ τι μὴ καλὸν ἐν πολέμῳ πεπόνθατε, ὥσπερ ἦ μὲν ἐχθροί. εἰ δὲ ὡς φίλους καταιτιᾶσθαι βούλεσθε, ἑαυτοὺς αἰτιᾶσθε. ὑμεῖς γὰρ πρότεροι ἠδικήσατε καθ' ἡμῶν μετὰ τῶν συμμάχων θηβαίων ἐπιστρατεύσαντες. Μὴ εὖ παθόντας. αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. Φίλους δὲ νομίζοντας. ἡμᾶς δηλονότι. Τῷ δέ. τῷ μήδῳ. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ. ἐν τῇ πλαταιέᾳ. Περιέστη τὴν σπάρτην. ἐκύκλωσεν. Ὧν οὐκ εἰκός. οὐ δίκαιον. Τῷ πολέμῳ. τῷ νῦν δηλονότι. Ἐκπρεπέστερον. ἔξω τοῦ πρέποντος. Ὑμῶν κελευσάντων. τῶν λακεδαιμονίων. Ἐναντία θηβαίοις. μαχόμενοι τοῖς θηβαίοις. Οὐκέτι ἦν καλόν. δίκαιον, οὐ καλὸν προδοῦναι δηλονότι

ἐς τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. Καὶ πολιτείας μετέλαβεν. ἐπολιτογραφήθη. Α δὲ ἑκάτεροι. οἱ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα. ἐπὶ τὰ ἄδικα. Καταλαμβάνοντας. ληστρικῶς ἐπερχομένοις. Ἐν σπονδαῖς. σπονδῶν τῶν εἰρηνικῶν. Κατὰ τὸν πᾶσι νόμον. τοῖς ἕλλησιν. Ὅσιον εἶναι. δίκαιον. Βλαπτοίμεθα. ἀδικούμεθα. Αὐτίκα. ἐν τῷ ἐνεστῶτι. Πολεμίῳ. ἐν τῷ πολέμῳ. Ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι. οἱ θηβαῖοι δηλονότι. Πολὺ καὶ ὑμεῖς, καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες. ἐφείσατο εἰπεῖν οἱ ἀθηναῖοι, διὰ τὸ φορτικόν. Ὅτι ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. τῶν τῶν μακεδόνων, ἤτοι τῶν μηδικῶν. Δεινοί. μετὰ δεινότητος. Ὅτι πᾶσι. τοῖς ἕλλησιν. Οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. λέγουσιν οἱ θηβαῖοι συνεμάχουν αὐτῷ. Ἀντιθεῖναι. ἐναντίαν θεῖναι. Καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω. μείζω προθυμίαν, πρὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν. Ἀρετήν. ἀνδρείαν. Ἐπῃνοῦντό τε μᾶλλον. ὑπερβάλλοντας εἶχον τὸν ἔπαινον. Ἀσφαλείᾳ. τῇ ἑαυτῶν δηλονότι. Ἐθέλοντες δέ. ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι ἔπραξαν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρημώσαντες, καὶ ναυμαχήσαντες κινδυνεύσαντες. Τολμᾶν. σὺν τόλμῃ πράττειν. Γιγνώσκοντας. ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. Τῆς ἀρετῆς ἔχωσι. παρέχωσι. Μὴ τὰ εἰκότα. οὐχὶ δίκαια. Ἐπαινούμενοι δέ. ὑμεῖς δηλονότι. Ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι. ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ὑμῶν δηλονότι τῶν πλαταιέων. αὐτοὺς δὲ ἀμείνους ὄντας, αὐτοὺς ὑμᾶς, τοὺς λακεδαιμονίους.

ἄλλως τε καλοὺς δὲ, παθόντες καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχοις, καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα, εἰκὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι, εἰ μή τι καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα. θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν. τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτοὶ ξυνίστε δι' ἅπερ καὶ τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας, ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ, ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον, ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι. καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τὸ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε, καὶ ἐκείνων πολεμίῳ, τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες μᾶλλον τότε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί. ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἁμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε, καὶ καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν τῶν ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι. ἐπῃνοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὑτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα, ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν, μὴ διαφθαρῶμεν, ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον, ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθίσταται. προσκέψασθέ τε, ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε. εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα. οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι, αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι. οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι πλάταιαν λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πανοικεσίᾳ διὰ θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες μήδων τε κρατησάντων ἀπολλύμεθα. καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις, θηβαίων ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ, θανάτου δίκῃ κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων πλαταιεῖς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι, καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδείς, ὑμεῖς τε ὦ λακεδαιμόνιοι ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε. καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων, καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς ἕλληνας, καμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ θηβαίων ἐπείσθητε. τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς, μὴ κτείνειν,

ὁρᾶ δὲ πῶς κολακεύει λαβόντος τοῦ λάκωνος. Ἀνατεθῆναι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀποδέξωνται. Ἐς τὸν τρίποδα. τὸν ἐκ τῶν μηδικῶν σκύλων, ὃν ὁ παυσανίας ἐποίησε. Θηβαίων ἡσσώμεθα. διὰ τοὺς θηβαίους καταβαλλόμεθα. Νῦν δέ. κινδυνεύομεν δηλονότι. Καὶ ἀτιμώρητοι. οὐδεμίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπό τινος. Τῶν ξυμμαχικῶν. τῶν ἐφόρων τῆς ξυμμαχίας τῆς ἡμετέρας. Καὶ τῆς ἀρετῆς. τῆς ἡμετέρας. Τῆς ἐς τοὺς ἕλληνας. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἕνεκα. δηλονότι, ἀξιοῦμεν καμφθῆναι. καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πρέποντος.

Οὓς

οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει. σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις, κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν. βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνους κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικάζοιτε. καὶ προνοοῦντες. ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, καὶ χεῖρας προϊσχομένους. ὁ δὲ νόμος τοῖς ἕλλησι, μὴ κτείνειν τούτους. ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διαπαντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ, ἐσθήμασί τε, καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις. ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες. εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις, ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε, μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ, Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι, καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις. ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν πλαταιίδα, θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο, ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις, πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν, ὧν νῦν ἴσχουσι καταλείψετε. πρὸς δὲ, καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἠλευθερώθησαν οἱ ἕλληνες, δουλώσετε. ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι, μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε. καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἑσσαμένων, καὶ κτισάντων, ἀφαιρήσεσθε. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὦ λακεδαιμόνιοι τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν ἑλλήνων νόμιμα, καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι. φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας, μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντες, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧ τινι ποτ' ἂν καὶ ἀναξίως ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους, καὶ κοινοὺς τῶν ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι πεῖσαι τάδε, προφερόμενοι ὅρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν. ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῴων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ θηβαίοις, μὴ δὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ᾗ τὰ λαμπρότατα μεθ' ἑαυτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ἤδη, ὅτι οὐ θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν. εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου, τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτῆσαι. ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες, προσήλθομεν. καὶ δίκαιον εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντες τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον, ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι. ἐπισκήπτομέν τε ἅμα μὴ πλαταιῆς ὄντες οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς ἕλληνας γενόμενοι, θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως ἱκέται ὄντες, ὦ λακεδαιμόνιοι παραδοθῆναι, γενέσθαι τε σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἐλευθεροῦντας, ἡμᾶς διολέσαι.

Τοιαῦτα μὲν οἱ πλαταιεῖς εἶπον. οἱ δὲ θηβαῖοι δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν, μὴ οἱ λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, παρελθόντες, ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν, μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΘΗΒΑΙΩΝ.

Τοὺς μὲν λόγους, οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν

Οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει. ἀξιοῦντες αὐτό κοινοῦ. Δόντας ἄλλοις. τοῖς θηβαίοις. Κακίαν. αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. Ἀλλ' εὔνους. ὄντας δηλονότι. Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων. αὐτῶν μὲν, ὑπὲρ τῆς πόλεως ἠγωνίζετο. νῦν δὲ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν σωμάτων. Καὶ χεῖρας προϊσχομένους. ἱκετεύσαντας. Τούτοις. τοὺς αὐτομόλους. Παρὰ τοῖς αὐθένταις. τοῖς φονεῦσιν. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες, καὶ οἱ πολέμιοι. οἱ δὲ νῦν, αὐθέντας τοὺς κυρίους, καὶ δεσπότας. αὐθέντας δὲ τοὺς θηβαίους ὧδέ φησι. Πρὸς δὲ, καὶ γῆν. πρὸς τοῖς εἰρημένοις. Τῶν ἑσσαμένων. ἱδρυσαμένων. Ἀφαιρήσεσθε. ζημιώσετε. Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας. οὐχ ἅπτεται τῆς ὑμετέρας δόξης. ὅρα πάλιν πῶς κολακεύει. Οὔτε ἐς τὰ κοινά. ἀπὸ τοῦ ἀδόξου, καὶ ἀδήλου τῆς τύχης τὸ ἐπιχείρημα. ἐν ᾧ καὶ εἰσβολὴ αἰδοῦς, καὶ ἐλέου. Ἀλλ' οἷοί τε. ἀντὶ τοῦ τουτέστιν, εὐεργέται τῆς ἑλλάδος, καὶ ὑμῶν αὐτῶν διὰ τὰ ἐνθύμημα. Ἡ χρεία. ἡ ἀνάγκη. Θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους. τοὺς τιμωμένους ἐν τοῖς αὐτοῖς, καὶ ὁμοίοις βωμοῖς. Τῶν πατρῴων τάφων ἕνεκα δηλονότι. Τοὺς κεκμηκότας. τοὺς νεκρούς. Ἀναγκαῖόν τε. χρήσιμον. Λόγου τελευτᾶν. ἐχρῆν κατὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου εἰπεῖν. Τῷ αἰσχίστῳ. τῷ αἰσχίστῳ, καὶ ὀλέθρῳ, τῷ λιμῷ. ὅμηρος.
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
Ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις, τοῖς πλαταιεῦσι. Τὴν αὐτῶν. τῶν θηβαίων. Ὡς δ' ἐκέλευσαν. οἱ λακεδαιμόνιοι. Οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν. οὓς μέλλομεν ἐρεῖν δηλονότι. Εἰ καὶ αὐτοί. οἱ πλαταιεῖς.

Καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς. καθ' ἡμῶν. Καὶ περὶ αὑτῶν. ἑαυτῶν τῶν πλαταιέων. Ὧν οὐδείς. τῶν μηδικῶν. Πρὸς μὲν τά. πρός τινα. Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα. ταῦτα εἰρωνικῶς λέγει ὁ θηβαῖος. οὐ γὰρ εἶχε τοιοῦτον φρόνημα, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων ἐστὶ δῆλον, ὡς καὶ ὅμηρος ποιεῖ τὸν ἕκτορα λέγειν τὰ πρὸς τὸν ἀχιλλέα. Οἶδα δ' ὅτι σὺ μὲν ἐσθλός, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χείρων. Ὠφελῇ. πρὸς τὰ ἡμῶν κατηγορηθέντα. Μήτε ἡ τούτων δόξα. ἡ δοκοῦσα παρ' αὐτοῖς κακία. Αὐτοῖς διάφοροι. τοῖς πλαταιεῦσιν. Ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, μετὰ τὴν συνοίκησιν τῆς ἄλλης βοιωτίας. Οὐκ ἠξίουν οὗτοι. οἱ πλαταιεῖς. Ἔξω δέ. ἀντὶ τοῦ ἄνευ.

ἀπεκρίναντο. καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι, κατηγορίαν ἐποιήσαντο. καὶ περὶ αὑτῶν ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα οὐδὲ ᾐτιαμένων, πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον, ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ, ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ, ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες, ἔσχομεν, οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν. ἔξω δὲ τῶν ἄλλων βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς ἀθηναίους. καὶ μετ' αὐτῶν, πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, φασὶ μόνοι βοιωτῶν οὐ μηδίσαι. καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ, μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν, διότι οὐδ' ἀθηναίους. τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ, ὕστερον ἀθηναίων ἰόντων ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, μόνους αὖ βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἰσχύι τὸ πλῆθος, ἐπηγάγοντο αὐτόν. καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἑαυτῆς, τοῦτ' ἔπραξεν. οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι, ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν ὅ, τε μῆδος ἀπῆλθε, καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην ἑλλάδα, καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὑτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μαχόμενοι ἐν κορωνείᾳ, καὶ νικήσαντες αὐτοὺς, ἠλευθερώσαμεν τὴν βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους, νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν, τοσαῦτα ἀπολογούμεθα. ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς ἕλληνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατὲ, ἀθηναίων ξύμμαχοι, καὶ πολῖται, οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ὑπάγεσθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον τε ὑμῖν εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' ἀθηναίων, τῆς τῶν λακεδαιμονίων τῆσδε ἤδη ἐπὶ τῷ μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε, ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόντες, καὶ οὐ βιαζόμενοι, ἔτι εἵλεσθε μᾶλλον τὰ τῶν ἀθηναίων. καὶ λέγετε, ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας. πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ ἀθηναίους μόνους. τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν ἑλλάδα, τοὺς δὲ, ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε. οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατὲ, ἐπηγάγεσθε. τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους, ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι

Ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο. ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι. Καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσι. μηδίσαντας δηλονότι. Αὐτῇ ἰδέᾳ. τῇ αὐτῇ ὑποθέσει. Ἀττικίσαι. τὰ τῶν ἀττικῶν φρονῆσαι. ὥσπερ ἡμεῖς μόνοι ἐμηδίσαμεν, οὕτω καὶ οὗτοι μόνοι ἠττίκισαν. Κατ' ὀλιγαρχίαν. τουτέστι, κατὰ ἀριστοκρατίαν. Καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ. τουτέστι, τοῖς σώφροσιν ἀνδράσιν. Ὀλίγων ἀνδρῶν. ἀτταγίνου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μηδισάντων. Κατέχοντες ἰσχύι. βίᾳ. Ἐπηγάγοντο αὐτόν. τὸν βάρβαρον. Καὶ τοὺς νόμους ἔλαβεν. ἡ πόλις ἡμῶν. Σκέψασθαι χρή. τὸ ἑξῆς, σκέψασθαι χρὴ, εἰ μαχόμενοι ἠλευθερώσαμεν, νῦν προθύμως συνελευθεροῦμεν. Καὶ νικήσαντες αὐτούς. τοὺς ἀθηναίους. Καὶ τοὺς ἄλλους. ἕλληνας δηλονότι. Μᾶλλόν τε. ἡμῶν δηλονότι. Καὶ ἀξιώτεροι. ἄξιοι πᾶσαν ζημίαν παθεῖν. Ὑπάγεσθαι αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους. Μετ' αὐτῶν ἄλλοις. ἕλλησι δηλονότι. Εἴ τι καὶ ἄκοντες. ὁ νοῦς τοιοῦτος. εἰ ἀκουσίως τοῖς ἀθηναίοις συνεμαχεῖτε, καὶ κατεδουλοῦτε τοὺς ἕλληνας, ἔδει ὑμᾶς προσδραμεῖν τοῖς λακεδαιμονίοις. καὶ ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἐπὶ τῷ μήδῳ συμμαχίαν ὑμῶν, καὶ προθυμίαν, ἣν ἀεὶ προβάλλεσθε, καὶ καυχᾶσθε, οὐκ ἂν ὑμᾶς παρεχώρησαν ὑπὸ ἡμῶν παθεῖν. Προσήγεσθε. ἐδουλοῦσθε. Πολὺ δέ γε αἴσχιον. δευτέρα λύσις τοῦ ἀπρεποῦς. ἀντίστροφον κῶλον. Τοὺς μέν. τοὺς ἀθηναίους. Τοὺς δέ. τοὺς ἄλλους ἕλληνας. Καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Ὑμεῖς μὲν γάρ. οἱ πλαταιεῖς. Ἐπηγάγεσθε. ἐφειλκύσατε, εἰς τὸ βοηθῆσαι δηλονότι.

Αἰσχρὸν

Αἰσχρὸν μᾶλλον. αἰσχρὸν μᾶλλον τὰς ὀφειληθείσας, χάριτας μετὰ δικαιοσύνης, εἰς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας, ἢ τὰς ὁμοίας χάριτας ἀντιδιδόναι. λείπει ἡ οὐ, ἵν' ᾖ οὕτω, καί τοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι οὐκ αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ, καὶ ἑξῆς. Ὑμεῖς δέ. οἱ πλαταιεῖς. Τοῖς δέ. τοῖς Ἕλλησι. Ἀφ' ὧν. ἀφ' ὧν πραγμάτων. οἷον, προθυμίας, καὶ ἀνδρείας. Δι' ἑτέρους. τοὺς ἀθηναίους. Ἀθηναίους εἵλεσθε. προτιμοτέρους ἐποιήσατε εἰς τὸ συμμαχεῖν αὐτοῖς. Μέχρι τοῦδε. ἔχετε δηλονότι. Καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου. προεῖπε γὰρ ὅτι ὑπὸ ὀλίγων αὐτοκρατόρων ἐτυραννούμεθα. Ὥσπερ ἡμᾶς. ἐβιάσατο δηλονότι.

αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικείαν δὲ ἀποδιδομένας. δῆλόν τε ἐποιήσατε, οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' ἀθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ, τοῖς μὲν, ταὐτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ, τἀναντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός. ὥσπερ δὲ ἀθηναίους εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελείπετε γὰρ αὐτήν. καὶ παραβάντες, ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον αἰγινήτας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνωμοσάντων, ἢ διεκωλύετε. καὶ ταῦτα, οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὕσπερ μέχρι τοῦδε. καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς, τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, ὥστε μηδ' ἑτέροις ἀμύνειν οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προύθεσθε. καὶ ἃ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατὲ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε. ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. μετὰ γὰρ ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον ἀττικισμὸν, τοιαῦτα ἀποφαίνομεν. ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι, παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα, καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν. εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν; οἱ γὰρ ἄγοντες, παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων. ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔθ' ἡμεῖς. πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὴν αὑτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες, ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους, τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων, τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους. τεκμήριον δὲ, ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν, οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν, ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ μὲν πρῶτον, ἡσυχάζετε. ὕστερον δὲ, κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι, οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν εἰσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπεδότε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν, ὥστε ἐξελθεῖν. ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν, κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον. οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν. ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην, οὐχ, ἤν γε

Λονότι. Ὥστε μηδ' ἑτέροις. τοῖς ἀθηναίοις, καὶ λακεδαιμονίοις. Τίνες ἂν οὖν ὑμῶν. δηλονότι. Τίνες ἂν οὖν ὑμῶν, αἰτίοι. τ' οὐδεὶς δηλονότι. Πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. λείπει ἡ ὑπό. Ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ. τουτέστι, τῇ τῶν Ἑλλήνων τῇ δουλώσει. Καὶ ἃ μὲν ποτέ. ποτὲ, ἐπὶ τῶν μηδικῶν δηλοῖ. Οὐ προσήκοντα νῦν. τῇ αὐτῇ φύσει δηλονότι. Ἃ δὲ ἡ φύσις. ἡ ὑμετέρα. Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον. τὸ δεύτερον αὐτῶν [illegible] τὸ ἀττικὸν τῶν πλαταιέων ἐντεῦθεν λύει. Οὐ νομίζομεν. οὐ βεβαίως δοξάζομεν. Πρός τε τὴν ὑμετέραν πόλιν. κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν. μεταστατικόν. οἱ [illegible] ἐπεκλήθησαν. Ἐπεκαλέσαντο. προηγάγον. ἐφειλκύσαντο. Οἱ γὰρ ἄγοντες. οἱ ἄξαντες. Ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι. τὸ ἑξῆς, ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε ἡμεῖς ἀδικοῦμεν δηλονότι. τὸ δὲ ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, διὰ μέσου. Οὔθ' ἡμεῖς. ἀδικοῦμεν δηλονότι. Καὶ πλείω. περισσοτέρως. Παραβαλλόμενοι. ῥιψοκινδυνοῦντες. Τούς τε ὑμῶν χείρους. ἀδίκους μᾶλλον γενέσθαι. χείρους δηλονότι. Σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης. ὠφελοῦντες καὶ τὰς γνώμας, καὶ τὰ σώματα. τὰς μὲν γνώμας, ἵνα μὴ κακῶς βουλεύωνται. τὰ δὲ σώματα, ἵνα μὴ διαρπάζωσιν ἀλλήλους, μηδ' ἐξελαύνωσι, μηδὲ κακῶς ποιῶσι, πολῖται πολίτας, ἵνα λάβωμεν τὸ σωφρονεῖν ἀντὶ τῆς ὠφελείας. Τὴν πόλιν. τὴν τῶν Βοιωτῶν. Ἐχθροὺς οὐδενί. τῶν Ἑλλήνων. Τεκμήριον δέ. τὸ ῥηθησόμενον. Κατανοήσαντες. καταμαθόντες. Ἀνεπιεικέστερον. ἀπανθρωπότερον. Χεῖρας προϊσχομένοις. ἱκέτας γενομένους.

Οὔτοι τὰ ὀρθά. οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἵνα ὑμεῖς μέν. κεφάλαιον τὸ δίκαιον, ὃ ἐπήγαγε τὴν ἐκβολὴν τῆς αἰδοῦς, ἧς ἡ ἀρχὴ, καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς. Τετιμωρημένοι. κολάσαντες αὐτούς. Ἐπικλασθῆτε. χαυνωθῆτε. Ἃς χρῆ. τὰς ἀρετάς. Οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτανουσῶν. ὅτι πάντ' ἀγαθῶν, κακοὶ γεγένηνται, οὐ προσήκοντος αὐτοῖς τοῦ ἁμαρτάνειν, διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀνδραγαθίαν. Οἱ δὲ δικαίως. ἐπανάληψις τοῦ αἰτιγκλήματος.

Ἐπίχαρτοι εἶναι. ὧν τῷ ὀλέθρῳ ὀφείλει πάντας ἀνθρώπους ἐπιχαρῆναι. Ἀλλὰ ἀπὸ ξυμβάσεως. φιλίας. Καὶ τῷ τῶν ἑλλήνων νόμῳ. τῷ κελεύοντι παρὰ πᾶσι μηδένα αἰχμ. Παραβαθέντι. ἀθετηθέντι. Περιωσθῶμεν. ἀπωσθῶμεν. Ἁμαρτανομένων δέ. ἐσφαλμένων δὲ τῶν ἔργων. Μετὰ τὸν μῆδον. μετὰ τὸν πόλεμον, μήδου. Προὔχοντο. προεβάλλοντο. Κοινοὺς εἶναι. τουτέστιν, ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίων κατὰ τὰ ἀρχιδάμου πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ λόγον. Κατ' ἐκεῖνα. τὰ τοῦ παυσανίου δηλονότι. Αὖθις δ' αὐτό. ἐρώτημα δηλονότι. Καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. ἐκβεβλημένον τοῦ φόνου. Καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα. τὰ τῶν θηβαίων. Πρὸς τῷ ἡραίῳ. πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἥρας. Ἀπεμίσθωσαν. ἐπὶ μισθῷ δεδώκασι. Ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο, ἀπὸ τῆς φιλίας ἐκείνων ἀπέστησαν. Ἐπειδὴ ἀθηναίων. ἀφ' οὗ. Χειμασθεῖσαι. διὰ χειμῶνα διαβιβάσασαι.

οὔτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώσκουσι. πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε. καὶ ταῦτα, ὦ λακεδαιμόνιοι τούτου ἕνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετὰς εἴ τινες ἄρα καὶ ἐγένοντο ἀκούοντες, ἐπικλασθῆτε. ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις, ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι. μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν. πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαινόμεθα πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες, οἱ μὲν, πρὸς ὑμᾶς τὴν βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ οἰκίαι ἐρῆμοι, πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται, τούσδε τιμωρήσασθαι, οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν, οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι, καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο. παρηνόμησάν τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον, ἢ δίκῃ κρίναντες, καὶ οὐκ ἀνταποδόντες, νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν, ἔννομα γὰρ πείσονται. καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασὶν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν ἑλλήνων νόμῳ, ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν, ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν, ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς ἕλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοῖς ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων, ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἡ ἐπαγγελία ἀρκεῖ. ἁμαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες, προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει.

Τοιαῦτα δὲ οἱ θηβαῖοι εἶπον. οἱ λακεδαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς παυσανίου μετὰ τὸν μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον ἃ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκεῖνα, ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὖθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες, καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσὶν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες, ἀπέκτεινον. καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, ἀθηναίων δὲ, πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο. γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν, ἐνιαυτὸν μέν τινα θηβαῖοι μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕστερον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν πρὸς τῷ ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν, καὶ ἄνωθεν. καὶ ὀροφαῖς, καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν πλαταιέων ἐχρήσαντο. καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει, ἔπιπλα, χαλκὸς, καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ ἥρᾳ, καὶ νεὼν ἑκατόμπεδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες, ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ πλαταιῶν οἱ λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο, θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ, ἐπειδὴ ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησαν. αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν πελοποννησίων, αἱ λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι, καὶ πρὸς τῇ κρήτῃ χειμασθεῖσαι,

Καὶ

Καὶ αἱ τῶν αὐτῶν. πρῶτος ὁ κῆ. Καὶ παρασκευάζοντο. πρὸς τὸ ἐπιπλεῦσαι κατὰ τῶν κερκυραίων στασιαζόντων. Ναυμαχιῶν. οὐχ ὅτι γέγονεν ἐν ἐπιδάμνῳ ναυμαχία, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιδάμνου ἐν τοῖς συβότοις, ὅτε ἐζώγρησαν κορίνθιοι οὐκ ἐλάσσους χιλίων κερκυραίων. Τοῖς προξένοις διηγγυημένοι. διεγγυᾶ τῶν προξένων. Μετιόντες. ὑποποιούμενοι. Κατὰ τὰ συγκείμενα. τὰ συμπεφωνημένα. Καὶ ἦν γὰρ πειθίας ἐθελοπρόξενος. ἀφ' ἑαυτοῦ γινόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐκ τῆς πόλεως, οἱ γὰρ πρόξενοι, κελευόμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγίνοντο. Οὗτοι οἱ ἄνδρες. οὗτοι οἱ ἀπὸ κορίνθου ἐπανελθόντες, οἱ προδόται. Καὶ βουλῆς ὤν. βουλῆς ὁ βουλευτής, ἡ ἡλικὴ, βουλὴν ὄντος, πείθει τοὺς κερκυραίους. Οἱ δ' ἐπειδή. οἱ πέντε ἄνδρες. Εξείργοντο. ἐξέπιπτον τῆς βουλήσεως αὐτῶν. Οἱ δέ τινες. οἱ πέντε ἄνδρες. Τὸ δὲ πλέον. πλῆθος δηλονότι. Ως ξυνέφερεν, αὐτοῖς δηλονότι. Πείσοντας. πείσοντας οὐχὶ τοὺς ἀθηναίους, ἀλλὰ τοὺς τῷ πειθίᾳ τῆς αὐτῆς γνώμης, οὓς προεῖπε. Μηδὲν ἀνεπιτήδειον. ἀνεπιτήδειον τῇ κερκύρᾳ. Εν δὲ τούτῳ. τῷ καιρῷ δηλονότι. Οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα. οἱ δυνατοί. οἱ πλούσιοι. Ιδρύνθη. ἐκαθέσθη ἐν ἀσφαλείᾳ. Λιμένα εἶχον. εἰς ἀσφάλειαν ἑαυτῶν δηλονότι. Οἱ δὲ, τήν τε ἀγοράν. οἱ δυνατοὶ, καὶ ἔχοντες τὰ πράγματα. Τοῖς δ' ἑτέροις. τοῖς πλουσίοις. Διαλειπούσης ἡμέρας. παρελθούσης ἡμέρας μιᾶς. Καὶ πλήθει. λαοῦ δηλονότι. Ξυνεπελάβοντο. ἐβοήθησαν. συνεφήψαντο.

καὶ αἱ τῶν αὐτῶν σποράδες πρὸς τὴν πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις λευκαδίων, καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος, ξύμβουλον Αλκίδᾳ ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι ὡς τῆς λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν κόρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, παρόντων ἀθηναίων περὶ ναύπακτον. πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι. καὶ παρεσκευάζοντο, ὅ, τε Βρασίδας, καὶ ὁ Αλκείδας πρὸς ταῦτα. οἱ γὰρ κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς, οἱ ἐκ τῶν περὶ ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν, ὑπὸ κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι κορινθίοις κόρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης ἀττικῆς τε νεὼς, καὶ κορινθίας, πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο κερκυραῖοι ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ξυγκείμενα, πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει. ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες ἀθηναίοις τὴν κόρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε διὸς τεμένους, καὶ τοῦ Αλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο, στατήρ. ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι, ἀποδῶσιν, Ο Πειθίας, ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὢν, πείθει, ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστὶ, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν, τοὺς αὐτοὺς ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες, τόν τε Πειθίαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν, καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἑξήκοντα. οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν. δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' ἀθηναίων, τό, τε λοιπὸν μηδ' ἑτέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας, ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας, πείσοντας, μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται. ἐλθόντων δὲ, οἱ ἀθηναῖοι, τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς αἴγιναν. ἐν δὲ τούτῳ, τῶν τε κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, ἐλθούσης τριήρους κορινθίας, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ. καὶ μαχόμενοι, ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος, ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς, ἱδρύνθη. καὶ τὸν ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον. οἱ δὲ, τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτὴν, καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι τοὺς δούλους, παρακαλοῦντές τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον. τοῖς δ' ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου, ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. διαλειπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ, καὶ πλήθει προέχων. αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν.

Τῷ κεράμῳ. ἤγουν ταῖς κεραμίσι. Καὶ παρὰ φύσιν ὑπομενούσαις. ἤγουν τολμώσαις παρὰ φύσιν. Γινομένης δὲ τῆς τροπῆς. ἤγουν τοῦ ἡλίου περὶ δυσμὰς ὄντος. Αὐτοβοεί. ἤγουν ἀπὸ μιᾶς βοῆς. Ἐπελθών. ἐπιθετικῶς κινηθείς. Καὶ σφᾶς. τοὺς ὀλίγους. Ἔφοδος. ἐπέλευσις τῶν δημοτῶν κατὰ τῶν ὀλίγων. Φειδόμενοι. οὐκ ἀπεχόμενοι. Καὶ χρήματα πολλά. πράγματα. Ἐκινδύνευσε πᾶσα. ἐν χρῷ τοῦ κινδύνου ἐγένετο. Ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. ἀποχωρήσειν τῆς Κερκύρας. Τῶν αὐτοῦ. ἀπὸ τῶν νηῶν. Ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσι. ἀντὶ τοῦ οὐδόλως, ἢ ἔλαττον. Κατέλεγον. καταλέγοντες, ἐνέβαλλον. Καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. ἱκέται δηλονότι. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν. ἀνίστασθαι. Αὐτῶν ὑγιές. ὀρθὸν ἀληθές. Καὶ διακομίζει. διαπορθμεύει. Ἐκεῖσε αὐτοῖς. ἐς τὴν νῆσον. Τῆς δὲ στάσεως οὕτως οὔσης. οὕτω καταλλαγῆς γινομένης. Ἐν τούτῳ. τῷ πράγματι τῷ δηλωθέντι. Διακομιδήν. διαπεραίωσιν. Πελοποννησίων νῆες. αἱ τεσσαράκοντα, ὧν Ἀλκίδας στρατηγὸς, καὶ αἱ λοιπαὶ Λευκαδίων, ἃς εἴρηκεν. Ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου. τὸν ἔρημον, οὗ μέμνηται ἐν τῇ πρώτῃ. Ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ. κατὰ τῆς Κερκύρας ἔπλεον. Οἱ δὲ, πολλῷ. οἱ Κερκυραῖοι. Σφᾶς τε ἐᾶσαι. τοὺς Ἀθηναίους. Πρὸς τοῖς πολεμίοις. πλησίον τῶν πολεμίων. Ηὐτομόλησαν. πρὸς τοὺς ἐναντίους. Ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις. οὐχὶ τοῖς ἐναντίοις. Τῶν ποιουμένων. τῶν γιγνομένων πραγμάτων. Τὴν ταραχήν. τῶν Κερκυραίων τὴν ἀσυνταξίαν. Πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο. κατὰ τῶν Κερκυραίων παρετάξαντο. Πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων. παρετάξαντο δηλονότι. Κακῶς τε, καὶ κατ' ὀλίγας. ἀτάκτως, καὶ μετ' ὀλίγων νηῶν. Φοβούμενοι τὸ πλῆθος. τῶν νηῶν τῶν Κερκυραίων. Καὶ τὴν

τῷ κεράμῳ, καὶ παρὰ φύσιν ὑπομενούσαις τὸν θόρυβον. γιγνομένης δὲ τῆς τροπῆς
περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρα-
τήσειεν ἐπελθὼν, καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ
τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε
ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη. καὶ ἡ πόλις ἐκινδύ-
νευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.
καὶ οἱ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι, ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα, ἐν φυ-
λακῇ ἦσαν. καὶ ἡ Κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κεκρατηκότος, ὑπεξανήγετο. καὶ τῶν ἐπι-
κούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες, διεκομίσθησαν. τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ
ἡμέρᾳ, Νικόστρατος ὁ Διιτρέφους, Ἀθηναίων στρατηγὸς, παραγίγνεται βοη-
θῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμβα-
σίν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτι-
ωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν. τοὺς δ' ἄλλους, οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους
ποιησαμένους, καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ
ὁ μὲν ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται, πεί-
θουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει
ὦσιν οἱ ἐναντίοι. ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν,
ξυνεχώρησεν. οἱ δὲ, τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ
ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. Νικόστρα-
τος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε, καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλισθεὶς ἐπὶ
τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπι-
στίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινας, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νι-
κόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζου-
σιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος
δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ
τοῦ Ἡραίου νῆσον. καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο. τῆς δὲ στάσεως ἐν
τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομι-
δὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν, ἐφορ-
μοῦσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὅσπερ
καὶ πρότερον. καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβο-
τα λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα ἕῳ ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ. οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ
πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξή-
κοντα ναῦς, καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούν-
των Ἀθηναίων σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους
ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν
εὐθὺς ηὐτομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ οὐ-
δεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν, εἴκοσι μὲν
ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο. ταῖς δὲ λοιπαῖς, πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς
τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σαλαμινία, καὶ Πάραλος. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι,
κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς. οἱ
δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τὴν περικύκλωσιν, ἀθρόαις μὲν οὐ προ-
σέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις. προσβαλόντες δὲ
κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐ-
τῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις,

περικυκλῶσιν. τὸ περικυκλωθῆναι ὑπὸ τῶν πελοποννησίων. Ἀθρόαις μέν. ταῖς ἐναντίαις ναυσί. Καὶ δείσαντες. οἱ πελοποννήσιοι. Οἱ δ' ὑπεχώρουν. οἱ ἀθηναῖοι. Κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ. οἱ πελοποννήσιοι. Ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν. κατὰ τῆς πόλεως. ἤγουν τῶν πολιτῶν. Οὐδὲν μᾶλλον. ἤγουν οὐδόλως. Καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν. διὰ φρυκτοῦ ἐμηνύθησαν. ἀντὶ τοῦ ἀρχομένης ἡμέρας, διὰ πυρσῶν ἐμηνύθησαν. Ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου. ἐπορεύοντο. Καὶ ὑπερενεγκόντες. ὑπερβιβάσαντες. Ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν. ὅπως μὴ περιπλέοντες ἔξωθεν τὴν λακεδαιμονίαν, καὶ τὸν ἰσθμόν, φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀθηναίων.

καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι, καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες, ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρουόμενοι. καὶ ἅμα τὰς τῶν κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν. καὶ οἱ κερκυραῖοι δείσαντες, μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ ἥραιον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ. τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν, οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ, καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος. ἐπὶ δὲ τὴν λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. ὁ δὲ δῆμος τῶν κερκυραίων ἐν τούτῳ περιδεὴς γενόμενος, μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ᾔεσαν ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐμβῆναι. ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες ἀθηναίων, προσπλέουσαι ἀπὸ λευκάδος. ἃς, οἱ ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τὴν στάσιν, καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν. οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν. καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν λευκαδίων ἰσθμόν, τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας. καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν ὑλλαϊκὸν λιμένα ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον. καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες, ἀπεχώρησαν. ἐς τὸ ἡραῖόν τε ἐλθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν. καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο. οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος Εὐρυμέδων, ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, οἱ κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι, ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν. ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου. καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅπου ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο. οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ, ἀπέθανον. οὕτως ὠμὴ στάσις προυχώρησε. καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς λακεδαιμονίους. καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ

Ἀποκομίζονται. ἀποπλέουσιν. Οἰχομένας. ἀποπλευσάσας. Τούς τε μεσσηνίους. οὓς ὁ νικόστρατος ἐν ναυπάκτῳ πεντακοσίους ἤγαγεν. Ἃς ἐπλήρωσαν. ἀνδρῶν δηλονότι. Ἐν ὅσῳ. χρόνῳ δηλονότι. Περιεκομίζοντο. περιέπλεον. Εἴ τινα λάβοιεν. ἀντὶ τοῦ ἔλαβον. Ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους. νῦν ἀντὶ τοῦ ἑαυτούς. Καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινές. μετεωριζόμενοι δηλονότι. Ἡμέρας τε ἑπτά. ἤγουν καθ' ἡμέρας τε ἑπτά. Σφῶν αὐτῶν. ἤγουν ἑαυτῶν. Τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες. τὸ ἔγκλημα. ἤγουν ἐγκαλοῦντες ἔγκλημα κοινὸν τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου. Καὶ ἄλλοι χρημάτων. ἀπέθανον δηλονότι. Ὑπὸ τῶν λαβόντων. τὰ χρήματα. Πᾶσά τε ἰδέα. πάντα δηλαδὴ τὰ εἰωθότα ἐν τῇ στάσει γίνεσθαι, τότε συνέβη. καὶ ἄλλα δὲ περισσότερα ἐν ταύτῃ τῇ στάσει. ὡς τῆς ὑπὲρ πάσας ἄλλας ἐγένετο. Καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ. καὶ οἷον ἔθος ἐστὶν ἐν τοιαύτῃ στάσει. Οὐδὲν ὅπου ξυνέβη. ἀντὶ τοῦ πᾶν. Καὶ περιοικοδομηθέντες. κτίσμασι περιληφθέντες. Οὕτως ὠμὴ στάσις. ἀντὶ τοῦ διὰ ὠμότητα πολλὴν ἡ στάσις προεχώρησε, καὶ μᾶλλόν φησιν ὠμὴ ἔδοξεν, ἤνπερ ἐγένετο, ἐπειδὴ πρώτως ἐν τῷ πολέμῳ γενομένη, ἐξένισεν αὐτοῖς, παρὰ τὸ εἰωθὸς γενομένη. Διότι ἐν τοῖς. ἤγουν τοῖς κερκυραίοις. Ἐπεὶ ὕστερόν γε. ἤγουν μετ' ἐ-

κείνην. Καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ ἑλληνικόν. ἀντὶ τοῦ πάντες οἱ ἕλληνες. Τοὺς ἀθηναίους ἐπάγεσθαι. λείπει τὸ ἀξιοῦντες. Λακεδαιμονίους. ἤγουν ὅπως οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἐπικαλοῦντο ἐσπουδακότες ὀλιγαρχεῖσθαι τὰς πόλεις. Οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν. ἀντὶ τοῦ αἰτίαν οὐκ ἐχόντων πρὸ πολέμου καλεῖν αὐτοὺς τῶν ἑλλήνων, νῦν δὲ λαβόντων ἀφορμὴν, διὰ τὸ ἐχθροὺς εἶναι ἀλλήλοις, λακεδαιμονίους, καὶ ἀθηναίους. Καὶ ξυμμαχίας ἅμα. ἡ διάνοια, τοιαύτη. οἱ προεστῶτες τῶν δήμων, καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ, ῥᾳδίως ἑκάτεροι παρὰ ἀθηναίοις, καὶ λακεδαιμονίοις ἐπήγοντο, διὰ προσποίησιν συμμαχίας, δύναμιν ἑαυτοῖς ποιούμενοι. τῶν μὲν ἀθηναίων, ἑτοίμως ὑπακουόντων τοῖς δημοτικοῖς, ἵνα προσποιήσωνται συμμάχους αὐτοὺς, καὶ δι' αὐτῶν βλάψωσι λακεδαιμονίους. τῶν δὲ λακεδαιμονίων ὁμοίως τοῖς ὀλιγαρχικοῖς διὰ τὸ αὐτό. Καὶ σφίσιν αὐτοῖς. ἤγουν ἑαυτῶν. Προσποιήσει. κλήσει βοηθείας. Καὶ ἐπέπεσε. συνέβη. Πολλά. κακὰ δηλονότι. Καὶ χαλεπά. ἤγουν οὐ ῥᾴδια ἐνεγκεῖν τοὺς πάσχοντας. Κατὰ στάσιν. ἀντὶ τοῦ διὰ στάσιν. Γιγνόμενα μέν. ὡς τῇ φύσει ἑπόμενα.

οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς. πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει, ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν, καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ. μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα, καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. Ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ, καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν, αἵ τε πόλεις, καὶ οἱ ἰδιῶται, ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν. ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που, πύστει τῶν προγενομένων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων, ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη. μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία δὲ εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα. καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπὶ πᾶν ἀργόν. τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ, ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη. ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς αἰεί. ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχὼν, ξυνετός. καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. προβουλεύσας δὲ, ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐκπεπληγμένος.

Ἡ αὐτὴ φύσις. ἤγουν καθὸ τρεπτή. Μᾶλλον δέ. μᾶλλον δὲ, καὶ ἧττον, οἷον εἰπεῖν ἐν ἄλλῃ πόλει, μᾶλλον. ἐν ἄλλῃ δὲ, ἧττον. ἤτοι, πῇ μὲν, πλεῖον. πῇ δὲ, ἔλαττον, ὡς συνέβαινεν ἑκασταχοῦ. Καὶ ἡσυχαίτερα. ἤγουν ἠρέμα, καὶ κατ' ὀλίγον ἐπερχόμενα. Καὶ τοῖς εἴδεσι. τρόποις. Ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαί. ὡς αἱ τύχαι, καὶ αἱ μεταβολαὶ, ἐπιστῶσι. Καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν. οἱ ἰδιάζοντες, αἱ εἰμίας ἔχουσι τὰς γνώμας. Διὰ τὸ μὴ ἀκουσίοις. ἀκουσίων ἀνάγκην, τὴν δι' ἀπορίαν γιγνομένην λέγει. ἤγουν διὰ τὸ μὴ ἀναγκάζεσθαι περιπίπτειν ἀκουσίοις πράγμασι. Τοῦ καθ' ἡμέραν. βίου δηλονότι. Καὶ πρὸς τὰ παρόντα. πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν, τοῖς παροῦσιν ἔρχομαι ὁμοιοῖ τὰς γνώμας. νῦν γὰρ ὀργὰς τὰς γνώμας, καὶ τοὺς τρόπους ἐκάλεσεν. Ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων. ἐστασίαζον αἱ πόλεις. καὶ αἱ ὕστερον τῶν ἄλλων στασιάσουσαι, οἷα προπεπυσμέναι τὰς ἑτέρωθι στάσεις, ἐπὶ τοῦτο ἐφέροντο, καὶ ἔρρεπον ταῖς διανοίαις, ὥστε κατὰ πολὺ ὑπερβαλέσθαι τὰς ἀλλαχοῦ στάσεις γινομένας. Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που. τὰ ὕστερον γινόμενα. Τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας. καινοτόμα εἶναι. Τῶν τ' ἐπιχειρήσεων. τοῖς τρόποις τῶν ἐπιχειρήσεων καινοῖς εὑρισκομένοις, καὶ τῇ δεινότητι τῶν τιμωριῶν. Περιτεχνήσει. περινοίᾳ. Ἀτοπίᾳ. τῷ ἀήθει. Καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν. ἀξίωσιν μὲν, τὴν σημασίαν εἶπε. δικαιώσει δὲ, ἀντὶ τοῦ τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ κρίσει. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι μετέθεσαν τὰ ὀνόματα. οὐ γὰρ ὡς νενόμισται πρόσθεν, ἐχρῶντο κατὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μεθηρμόσαν κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν. τὴν μὲν γὰρ ἀλόγιστον τόλμαν, ἣ καὶ θρασύτης καλεῖται, ἀνδρείαν προσηγόρευσαν. τὸ δὲ φιλέταιρος, παρελκόντως κεῖται. κέχρηται δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ προσθεῖναι τόλμαν ἀλόγιστον, ἵνα παρίσωσις γένηται. Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος. τὸ τολμᾶν ἀλογίστως. Μέλλησις δέ. τὴν δ' εὐλάβειαν, καὶ τὴν μέλλησιν τὴν διὰ πρόνοιαν γιγνομένην, δειλίαν ὠνόμασαν εὐπρεπῆ. τὴν δὲ σωφροσύνην φησίν. ἀνανδρείας προκάλυμμα ᾤοντο. καὶ τὸ πρὸς πάντα συνετὸν, πρὸς πάντα ἀργὸν ἔλεγον. τὸ δὲ μανικῶς ὀξὺ, ἀνδρεία παρ' αὐτοῖς ἐνεμίζετο. τὴν κειμένην γὰρ φησὶ τοῦ ὀνόματος χρῆσιν ἀντήλλαξαν. καὶ ἐπιφέρει εὐθὺς καθέκαστον. Καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετόν. καὶ τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι εἰς τὰ ἔργα. Τὸ δ' ἐμπλήκτως. μανιωδῶς. Ἀνδρὸς μοίρᾳ. τῆς ἀνδρείας. Ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. τὸ ἐπὶ πολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν, πρόφασις ἀποτροπῆς ἐνομίζετο. Ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ. τῷ χαλεπαίνοντι. Καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. ἐπιβουλεύεσθαι δηλονότι, ξυνετώτερος ἐνομίζετο. Προβουλεύσας δέ. ὁ δὲ, προσκοπῶν δηλονότι, ὅπως μήτε ἐπιβουλεύειν, μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι ἀνάγκη τις αὐτῷ

γένηται, διαλύειν τὴν ἑταιρίαν ὑπεδύετο. Ἁπλῶς δέ. καθολικῶς φάναι. Ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα. ἀντὶ τοῦ ὁ πρὶν παθεῖν ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐτὸς προλαβὼν, καὶ ποιήσας τοὺς πολεμίους, ἐθαυμάζετο. ἢ οὕτως. ὁ τὴν ἑαυτοῦ ἑταιρίαν, καὶ πρῶτος τὸν πολέμιον δράσας κακῶς, ἐπῃνεῖτο. Καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. ὁ παρακελευσάμενος τοῖς μὴ διανοουμένοις κακόν τι δρᾶσαι, ἐπῃνεῖτο. ὁ παρακινήσας φθάσαι δηλονότι τὸν μὴ διανοούμενον. Καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ. καὶ μὴν καὶ οἱ συγγενεῖς φησὶ, τῶν φίλων ἀλλοτριώτεροι ἐνομίζοντο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον τολμᾶν ὑπὲρ τῶν φίλων τοὺς φίλους, ἢ τοὺς συγγενεῖς.

ἁπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν, ἐπῃνεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον, καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις, οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ εἰ προύχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τε τινὰ περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα, πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο, ἢ διὰ τοῦ προφανοῦς. καὶ τό, τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί. καὶ τῷ μὲν, αἰσχύνονται. ἐπὶ δὲ τῷ, ἀγάλλονται. πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον, ἡ ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν, καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει. τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες, ἆθλα ἐποιοῦντο. παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῇσάν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέν-

Μετὰ τῶν κειμένων νόμων. οὐ γὰρ κατὰ τοὺς κειμένους φησὶ νόμους ὠφελεῖσθαι θέλοντες, τοιαύτας ἐποιοῦντο συστάσεις καὶ ἑταιρίας, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, διὰ πλεονεξίαν, τοῖς ὀρθῶς φησὶν ὑπὸ τῶν ἐξεναντίας λεγομένοις ἐπείθοντο, οὐ δι' εὐγνωμοσύνην, οὐ δὲ διὰ γενναιότητα, ἀλλὰ ἔργῳ κρείσσους ἦσαν αὐτοὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστήκεσαν. Ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας. νόμους δηλονότι. Καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις. πιστοὶ φησὶν ἦσαν ἀλλήλοις, οὐχ ὅρκοις διδόντες, ἀλλὰ κοινῶς τι παράνομον πράξαντες. Ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τῇ κοινῇ παρανομίᾳ. Περὶ πλείονος. περὶ πλείονος ἐποιοῦντο δρᾶσαί τι κακὸν τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ μὴ παθεῖν. ἀντὶ τοῦ ἁπλῶν γὰρ, τὸ ἀντιτιμωρήσασθαι, καὶ τὸ μὴ προπαθεῖν. Καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο. καὶ ὁπότε φησὶν ὅρκους παράσχοιεν ἀλλήλοις περὶ διαλλαγῆς, παραυτίκα μόνον ἴσχυον οἱ ὅρκοι, καὶ μέχρι τούτου ἐπίστευον αὐτοῖς, ἕως ἐν ἀπορίᾳ τοῦ ἄλλως πιστεῦσαι καθεστήκεσαν, ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, εἰ ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ τοῦ πιστεῦσαι τῇ ἑαυτῶν δυνάμει, καὶ ἐπιθέσθαι τῇ ἑτέρων δυνάμει, ἴσχυον ἐν αὐτοῖς οἱ ὅρκοι. εἰ δὲ συνέβη τινὰ αὐτῶν δυνηθῆναι, παρ' οὐδὲν θέμενος τοὺς ὅρκους, ἐπετίθετο. Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι. ἐν δὲ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ, ὁ ἀπὸ τύχης ἑστηκὼς πρῶτος τὸ θαρρῆσαι δυνηθῆναι, ἥδιον μᾶλλον διὰ τὴν πίστιν ἐπετίθετο, ἤπερ ἐκ τοῦ προφανοῦς μαχόμενος. καὶ τότε μάλιστα ἀσφαλὲς ἐνόμιζε τὸ ἐπιτίθεσθαι, διὰ τὸ ἄφρακτον εὑρεῖν τὸν ἐναντίον τοῦ ὅρκου τῷ θάρρει. καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἥδιον μετὰ τὸν ὅρκον ἐτιμωρεῖτο, ὅτι δόξαν φρονήσεως ἐλάμβανε, τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὅρκου, καὶ τῇ τέχνῃ περιγενόμενος. Καὶ τῷ μὲν, αἰσχύνονται. ἐπὶ τῷ ἀμαθεῖς καλεῖσθαι. Ἐπὶ δὲ τῷ, ἀγάλλονται. ἐπὶ τῷ πανοῦργοι καλεῖσθαι. Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον. πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν, αἴτιον ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ βούλεσθαι ἄρχειν τῆς γῆς, διὰ πλεονεξίαν, καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ τούτων δὲ ἡ στάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα, φημὶ δὴ τοῦ ἄρχειν, καὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ φιλοτιμίας, ὕστερον λαμβάνει ἑτέραν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν τῶν στασιαζόντων προθυμίαν, ὥσπερ εἰς ἕξιν ὀρχομένων αὐτῶν, τοῦ περιγενέσθαι, καὶ μὴ ἡττηθῆναι τῶν ἐναντίων. Ἐκ δ' αὐτῶν. ἤγουν δι' αὐτά. Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προϊστάμενοι, τὴν δημοκρατίαν τῆς ὀλιγαρχίας μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπροσώπου, καὶ πιθανοῦ, οἱ μὲν, λέγοντες προΐστασθαι τῆς δημοκρατίας τῆς ἐλευθέρας, οἱ δὲ, τῆς ἀριστοκρατίας λέγοντες ἀντιποιεῖσθαι τῆς σώφρονος, τὰ μὲν δημόσια νικήσαντες εἶχον, καὶ οὐ μέχρι τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς πολιτείας τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ὑπερβιβάσαι δὲ δεῖ τὸ προτιθέντες, καὶ συντάξαι πρὸς τῷ ἀνωτέρω τὸ, τιμωρίας προτιθέντες. Ἑκάτεροι εὐπρεποῦς. πιθανοῦ. εὐσχήμονος. Πλήθους τε ἰσονομίας. ἤγουν δημοκρατίας. Ἆθλα ἐποιοῦντο. ἔπαθλα, ἀντὶ τοῦ κέρδη. Τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους. ἤγουν τιμωρούμενοι, ἐπιτεταμένας ἐποίουν.

Ὥστε εὐσεβείᾳ μέν. ὥστε μετ' εὐσεβείας μὲν πρᾶξαί τι, οὐδετέρῳ φροντὶς ἦν, οὐδὲ σπουδή. οἷς τισι δὲ συνέβαινεν ἐξαπατήσασι, διὰ λόγου τινὸς εὐπρεποῦς πρᾶξαί τι γενναῖον, οὗτοι ἐπῃνοῦντο. τὸ δὲ εὔηθες, τὸ ἁπλοῦν, τὸ ἀπόνηρον δηλοῖ. Ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι. ἀντὶ τοῦ ἐπίφθονον, καὶ μέγα. τὰ γὰρ μεγάλα, καὶ φθονεῖται. Ἄμεινον ἤκουον. ἤγουν ἐπῃνοῦντο. Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν. ἤγουν οἱ μέσοι πολῖται. ἤγουν οἱ μετὰ τοὺς προστάτας. οἱ δὲ μέσοι φησὶ τῶν πολιτῶν, τουτέστιν, οἱ μηδετέρῳ μέρει προστιθέμενοι, μήτε τῷ τῶν δημοτικῶν, μήτε τῷ τῶν ὀλιγαρχικῶν, καὶ ἡσυχάζοντες, καὶ μὴ θέλοντες στασιάζειν, ὑπ' ἀμφοτέρων ἐφθείροντο. ἢ ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στασιώταις παρακαλούμενοι, ἢ φθονούμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ὡς ἀπειθεῖς αὐτοῖς εἶναι θέλοντες. Καὶ τὸ εὔηθες. τὸ ἁπλοῦν. τὸ ἀπόνηρον. σημαίνεται δὲ εὐήθεις ἐπὶ καλοῦ. καὶ οἱ ἁπλοῖ τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἀπόνηροι, οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ μεγαλοψυχίας μάλιστα, καὶ εὐγενείας μετέχοντες. καταγελώμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ἀπώλλυντο. οἱ δὲ ἀντιτεταγμένοι ἀλλήλοις, καὶ παρατεταγμένοι δεινῶς κατ' ἀλλήλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὗτοι διεσώζοντο, διὰ τῆς ἀπιστίας, καὶ τῆς παρασκευῆς. Τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις. τὸ ἀπιστεῖν ἀλλήλοις. τὸ ἐντεῦθεν ἀντιτάττεσθαι. Ἐπὶ πολὺ διήνεγκε. κρεῖττον ἐγένετο. Ὁ διαλύσων. ὁ φιλιώσων. Οὔτε ὅρκος φοβερός. βέβαιος. Κρείσσους δὲ ὄντες. ἐπέχοντες δὲ οἱ ἄνθρωποι τοῖς λογισμοῖς, πρὸς τὸ μὴ ἐλπίζειν τινὰ πίστιν, καὶ βεβαιότητα, προενοοῦντο μᾶλλον, ἵνα μὴ πάθωσιν αὐτοὶ κακῶς. πιστεῦσαι δὲ οὐκ ἐδύναντο. καὶ οἱ ἀσυνετώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἤτοι ἐσώζοντο, ἢ ἐνίκων. Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην. οἱ ἀσθενεῖς. Ὡς τὰ πλείω. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τῷ γὰρ δεδιέναι. φοβούμενοι γάρ φησιν οἱ ἀσυνετώτεροι, μὴ διὰ συνέσεως πλέον [illegible] οἱ ἀντίπαλοι περιγένωνται αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτῶν κινδυνεύοντες διαφθαρῶσι, τολμηρότερον πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν, τόλμῃ μᾶλλον πεποιθότες, ἢ φρονήσει, καὶ μεθόδῳ διανοίας. Τό, τε αὑτῶν ἐνδεές. τὴν ἔλλειψιν τῆς γνώσεως. Καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν. τῶν φρονίμων. Οἱ δὲ καταφρονοῦντες. οἱ δὲ δοκοῦντες εἶναι συνετοί, καὶ νομίζοντες ἐπιβουλευόμενοι, πάντως ἂν διὰ τὴν σύνεσιν προαισθέσθαι, καὶ οὐδὲν νομίζοντες ἔργων δεῖν, ἄφρακτοι διεφθείροντο. Ἄφρακτοι. λείπει τὸ ὄντες. Ἀσμένη. μεθ' ἡδονῆς. Προὐτίθεσαν, τιμιώτερον ἔκριναν. Τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν. ἤγουν τοῦ δικαίου. Ἐς ἀλ

τες. ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν, οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου, οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι διεφθείροντο. οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ ἑλληνικῷ. καὶ τὸ εὔηθες, οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη. τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὔτε λόγος ἐχυρὸς, οὔτε ὅρκος φοβερός. κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. τῷ γὰρ δεδιέναι τό, τε αὑτῶν ἐνδεὲς, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι μᾶλλον διεφθείροντο. ἐν δ' οὖν τῇ κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν προετολμήθη. καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον, ἢ σωφροσύνῃ, ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων, οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν. πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν. οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες ἀπαιδευσίᾳ, ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἐδήλωσεν, ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προὐτίθεσαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι, κἂν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας, τινὸς δεήσεται αὐτῶν. οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν κερκυραῖοι, τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν κερκυραίων, διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους, τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς. καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα, καὶ κόρινθον, περὶ καθόδου. καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες

ἀλλήλους ἐχρήσαντο. ἤγουν κατ᾽ ἀλλήλων. Διέβησαν ἐς τὴν νῆσον. τὴν κέρκυραν. Ὅπως ἀπόγνοια ᾖ. ὅπως ἀπόγνωσις ᾖ τοῦ ὑποστρέψαι, καὶ ἀποπηδῆσαι, καὶ ἄλλο τι πρᾶξαι. πλὴν τοῦ κρατῆσαι τῆς κερκύρας. Τῆς τε γῆς εἴργοντο. εἴργοντο οἱ λεοντῖνοι, ὥστε μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλατταν ἐμπορεύεσθαι. Καὶ ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι. συμμαχίαν δηλονότι. Αὐτόθεν. ἤγουν ἀπὸ τῆς σικελίας. Πρόπειράν τε. δοκιμασίαν. Εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη. εἰ δυνατὸν εἴη γενέσθαι ὑποχειρίους αὐτοῖς τοὺς σικελιώτας. Μετὰ τῶν ξυμμάχων. τῶν λεοντίνων, καὶ τῶν ἄλλων. Ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον. οὐ διαλείπουσα τὸ παράπαν.

ὅπως ἀπόγνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν. τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ συρακούσιοι, καὶ λεοντῖνοι, ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν συρακουσίοις ἦσαν, πλὴν καμαριναίων, αἱ ἄλλαι δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε. τοῖς δὲ λεοντίνοις, αἱ χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ καμαρίνα. τῆς δὲ ἰταλίας, λοκροὶ μὲν συρακουσίων ἦσαν, ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν συρακουσίων, τῆς τε γῆς εἴργοντο, καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοί τε μήτε σῖτον ἐς τὴν πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιούμενοι, εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς ῥήγιον τῆς ἰταλίας, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν. ἐγένετο δέ τις ὅμως διακωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ. τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. ὥστε ἀθηναίους τε μὴ εἶναι, ὅτι μᾶλλον τούτους ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱππέων. τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου, ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τότε τῆς γῆς, ἔν τε ἀθήναις, καὶ ἐν εὐβοίᾳ, καὶ ἐν βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ βοιωτίῳ. καὶ οἱ μὲν ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι, καὶ ῥηγῖνοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας, θέρους γὰρ δι᾽ ἀνυδρίαν, ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ λιπαραῖοι αὐτάς, κνιδίων ἄποικοι ὄντες. οἰκοῦσι δ᾽ ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ. καλεῖται δὲ λιπάρα. τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι, γεωργοῦσι, διδύμην, καὶ στρογγύλην, καὶ ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι ἐν τῇ ἱερᾷ, ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολύ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν σικελῶν καὶ μεσσηνίων γῆν. ξύμμαχοι δ᾽ ἦσαν συρακουσίων. τεμόντες δ᾽ οἱ ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ ῥήγιον, καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, μέχρι μὲν τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου λακεδαιμονίων βασιλέως. σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς εὐβοίας ἐν ὀροβίαις, ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, καὶ κυματωθεῖσα. ἐπῆλθε τῆς

Τὸ παντάπασι. τὸ σύνολον. Ὅμως διακωχή. διάλειψις. ἀναβολή. Παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον. ἤγουν κατὰ τὸ δεύτερον παρέμεινεν εἰς ἐνιαυτόν. Ὅτι μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. ἀντὶ τοῦ μηδὲν ἦν, ὅσπερ τούτου μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. ἐν ἄλλῳ δὲ κεῖται, ὥστε ἀθηναίους τε μὴ εἶναι ὅ,τι μᾶλλον τούτους ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. Ἐκ τῶν τάξεων. ἐκ τῶν συντάξεων τῶν πολεμικῶν δηλονότι. Καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ βοιωτίῳ. δύο γὰρ ὀρχομενοί, ὁ μέν, τῆς ἀρκαδίας, ὃν ὅμηρος καλεῖ πολύμηλον. ὁ δέ, τῆς βοιωτίας, ὃν ὅμηρος καλεῖ μινύειον. Δι᾽ ἀνυδρίαν. τῶν νήσων δηλονότι. Ἐπιστρατεύειν. ταῖς νήσοις. Καλεῖται δὲ λιπάρα. αὕτη τὸ παλαιὸν ἡ λιπάρα, μελιγουνὶς ἐκαλεῖτο, ὥς φησιν ὁ καλλίμαχος. Τεμόντες δ᾽ οἱ ἀθηναῖοι. ἡ αἰτία τῆς ἐπιστρατείας τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν λιπαραίων. Τὴν γῆν. ἐκείνων τῶν νησιωτῶν δηλονότι.

Ἀπέπλευσαν. ἀποπλεύσαντες, ἐπανῆλθον. Καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. ἔφοδος. Ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα. ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα, μέρος ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς ἐπῆλθε, καὶ κατέλαβε. καλῶς δὲ εἶπε τῆς τότε οὔσης γῆς, ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης δηλονότι διὰ τὸν σεισμόν. ἄλλοι δὲ οὕτως. ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ἐπαναχωρήσασα, καὶ ὑποστρέψασα ἀπὸ τοῦ λιμένος, καὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τὰ κυματώδη. τότε γὰρ μάλιστα κυματοῦται, ὅταν εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσῃ. αὖθις δ᾽ ἐλθοῦσα

ἐπὶ τὴν γῆν, κατέλαβε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον οὐ κατεῖχε. Καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε. καὶ τὸ μὲν κῦμα φησί, κατέκλυσε τὴν γῆν. τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκεῖνο, ὑπενόστησε, καὶ ὑποκαθέσθη, καὶ ταπεινότερον ἐγένετο. Ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι. προλαβεῖν. Τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις. τρεῖς Λοκρίδες εἰσίν. αὕτη τε ἡ τῶν Ὀπουντίων, καὶ ἡ τῶν Ἐπιζεφυρίων, καὶ ἡ τῶν Ὀζολῶν. Παρεῖλε. μέρος παρέκοψεν. Ἀνειλκυσμένων. ἐπὶ τῆς ξηρᾶς οὐσῶν. Καὶ ἐν Πεπαρήθῳ. ἡ Πεπάρηθος, νῆσός ἐστι μία τῶν Κυκλάδων. Κύματος ἐπαναχώρησίς τις. ἀντὶ τοῦ ἐγένετο κύματος ἐξόρμησίς τις ἐπὶ τὴν γῆν.

πόλεως μέρος τι. καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε. καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα γῆ. καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι, πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσον, παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις. καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων, τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε. καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε, καὶ τὸ πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμοῦ, οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ. καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις, ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια, ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακουσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχήν, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς. καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι, τῶν τε Ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, προσεχώρησαν, καὶ αὐτοὶ ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ δισχιλίους ὁπλίτας. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν, οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς δῃουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς. ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ στρατοπεδευσάμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ, ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν, ἐς τὴν πόλιν, οἱ δέ, ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσί, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσταντο ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης. Μηλιεῖς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι. τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες

Αἴτιον δ' ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω. τὸ νόημα, τοιοῦτόν ἐστι. νομίζω τὴν γῆν σειομένην, τῇ κινήσει τὴν θάλασσαν ἀνατρέπειν. τὴν δὲ θάλασσαν ἀνατραπεῖσαν, καὶ μετὰ ταῦτα κυματωθεῖσαν, καὶ μετὰ μείζονος ἐπελθοῦσαν ὁρμῆς, πλέον τι μέρος ἐπικλύσαι τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ὅπερ εἶχε τὸ πρότερον.

Καὶ ἐξαπίνης πάλιν. καὶ τὸν σεισμὸν νομίζω φησὶ τὴν θάλασσαν αἰφνίδιον ἐπισπώμενον τῇ ἐπὶ θάτερα κινήσει, βιαιοτέραν τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν.

Ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν. ὡς ἑκάστοις τισὶν αἰτία τοῦ στασιάζειν, καὶ πολεμεῖν ἐγίγνετο.

Τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. τῶν Ἀθηναίων.

Καὶ τῷ ἐρύματι. τῷ φρουρίῳ. Προσβαλόντες. σφοδρῶς ἐπελθόντες.

Καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν. τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι.

Οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικόν. ἤγουν ξυμμαχεῖν.

Ὡς δὲ αὐτοῖς. αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις. Ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες. ἐλλιμενίσαντες. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως. τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Ἀπὸ σημείου. ἀπὸ συνθήματος, σημεῖα ἀνατείναντες ἀλλήλοις. Οἱ δέ, ἐπὶ τὰς ναῦς. ἤγουν οἱ ὁπλῖται,

Ἀθηναίοις

Ἀθηναίοις προσθεῖναι. κατὰ προσθήκην δοῦναι. παραδοῦναι. ὥστε συμμάχοις εἶναι. Μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσιν. οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. Καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου. καὶ ἅμα διὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον. Ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ. κατὰ τῆς Εὐβοίας. Ὥστ' ἐκ βραχέος. τουτέστι, ῥᾳδίαν τὴν διάβασιν εἶναι, στενῆς οὔσης τῆς ἐν μέσῳ θαλάσσης. Ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς. δηλονότι κρηπῖδος. Μάλιστα. αὐτὴ ποῦ κατὰ ἀκρίβειαν. Καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας. ἤρξαντο φησὶ κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς γένηται. τὸ γὰρ ἐν στενῷ ὂν τόπῳ, ἀσφαλές ἐστι. Καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ. κατὰ τῆς Εὐβοίας. Καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο. κώλυμα ἐκεῖνοι ἦσαν. τοῦ αὐξηθῆναι τὴν πόλιν. Παροικῶσιν. ἐγγειτονῶσι.

Νεοκαταστάτοις. νεωστὶ οἰκήσασιν.

Ἐξετρύχωσαν. ἐδάμασαν. Γενομένους τὸ πρῶτον. ἤγουν κατὰ τὴν πρώτην οἴκησιν. Οὐ μέντοι ἥκιστα. οὐχ ἧσσον δὲ οἱ ἄρχοντες οἱ πεμπόμενοι ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐξετρύχωσαν τὴν πόλιν, καὶ κώλυμα ἐγένοντο τοῦ αὐξηθῆναι αὐτὴν διὰ ἔνια πράγματα, οὐ καλῶς διοικοῦντες.

Οἱ πρόσοικοι. οἱ Θεσσαλοί, καὶ Οἰταῖοι.

Ὃν ἐν τῇ Μήλῳ. ὃν κατείχοντο. καὶ διέτριβον χρόνον ἐν τῇ Μήλῳ.

Σφίσι πολεμίας. τοῖς Ἀκαρνᾶσιν δηλονότι.

Καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ. διαστήματος δηλονότι. Καὶ σκευῇ ψιλῇ. χρώμενον. κούφῃ. ἀπηλλαγμένῃ σιδήρου. Οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον. ἀπέφαινόν φησι ῥᾳδίως δυνάμενον καταστραφῆναι, πρὶν ἀλλήλοις ἐπιβοηθῆσαι, καὶ συνελθεῖν πάσας τὰς πόλεις.

Ὅπερ μέγιστον μέρος. οἱ Εὐρυτᾶνες.

Ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν. οὐκ ἔχοντες τὴν διάλεκτον εὔκολον γνωσθῆναι. Ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν. τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι.

Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα ἑλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων, καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἄν, ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν, τό τε ξύμπαν ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο. κελεύοντος δέ, ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε, καὶ τῶν περιοίκων. καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλὴν Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δέ, ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο. καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν, οἵ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰσχύι παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ διεπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἕως ἐξετρύχωσαν γενομένους τὸ πρῶτον, καὶ πάνυ πολλούς. πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, θαρσαλέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι, τὰ πράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς. χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν Ἐλλομενῷ τῆς Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες, διέφθειραν. ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεί, πλὴν Οἰνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Κεφαλλῆσι, καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, πλήθει βιαζόμενοι, ἡσύχαζον. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, ἠξίουν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς, νομίζοντες ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων, ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι. καὶ ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ, Ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδωτοῖς, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι. καὶ μετὰ τούτους, Εὐρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν. ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν, καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται. τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν.

Ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων. τὸ ἑξῆς, οὕτως. ὁ δὲ, πεισθεὶς, ἄρας ἀπὸ τῆς λευκάδος, παρέπλευσε. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. Τοῖς ἠπειρώταις. σὺν μόνοις δηλονότι τοῖς ἠπειρώταις συμμάχοις, καὶ αἰτωλοῖς. Καὶ φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν. ἀντὶ τοῦ ἀπὸ δὲ τούτου, φωκεῦσιν ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν. Ἄρας οὖν. ὁ οὖν σύνδεσμος, περιττός ἐστι. πρὸς γὰρ τὸ ἄνω ἐστίν. ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, ἄρας. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ μακροῦ ἀνταπέδωκε, διὰ τοῦτο τὸν σύνδεσμον παρέλαβεν. ἄλλως. ὁ οὖν σύνδεσμος, εἰ καὶ περιττὸς τῷ αὐτύλλῳ δοκεῖ, ἐγὼ πάνυ ἀναγκαίως λέγω προσκεῖσθαι αὐτόν. τὴν βουλὴν γὰρ εἰπὼν, ἐπήγαγε τὴν πρᾶξιν, ὡσανεὶ ἔλεγεν, οὐκοῦν ἐνθυμηθεὶς, ἔπραττεν ὅπερ ἐνεθυμήθη. Κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν. εἰς κοινὴν γνώμην προθεὶς τὴν ἐνθύμησιν. Ὡς οὐ προσεδέξαντο. διότι φησὶ βουλομένων ἀκαρναίων, οὐ περιετειχίσθη. τοῖς ἐπιβάταις. τοῖς ἐρέταις. Καὶ ὁμόσκευοι. τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι, ἤγουν ψιλῇ. ὑπὸ τῶν ταύτῃ. ἤγουν ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων ἐν ταύτῃ τῇ. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε. γνώμην φησὶν εἶχεν ἐπαναχωρεῖν, ἐς ναύπακτον, οὕτω λοιπὸν ἐπὶ τοὺς ὀφιονέας στρατεύειν, εἰ μὴ βούλοιντο συνενδοθῆναι τοῖς ἀθηναίοις. Τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο. ἀντὶ τοῦ, κατ' ἀρχὰς ἐβουλεύετο αὐτῷ ἡ γνώμη, καὶ συνετάττετο. Ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων. οἱ ἐν ἐσχατιᾷ ὄντες τῶν τόπων τῶν ὀφιονέων. Τῷ δὲ δημοσθένει. τῷ δὲ δημοσθένει τοιόνδε τι παρῄνουν οἱ μεσσήνιοι ἰέναι αὐτὸν ἐπὶ κώμην ἑκάστην, διδάσκοντες αὐτὸν, ὅτι ῥᾳδία ἐστὶν ἡ αἵρεσις αὐτῶν πρὶν συστραφῆναι πάντας, καὶ ἅμα γενέσθαι. Ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις. ἡ κατάσχεσις. Ἀντιτάξωνται. οἱ αἰτωλοὶ δηλονότι. Τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ. τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι. ἐπεὶ οὐδέποτε ἠναντιώθη αὐτῷ, ἔπραττε τὸ λεχθέν. Ἐλπίσας ὅτι οὐδέν. θαρρήσας ταῖς ἐλπίσι τῆς τύχης. Οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι. ἐξ ὧν ἔδει βοήθειαν λαβεῖν κατὰ προσθήκην. Καὶ κατακράτος αἱρεῖ αὐτών. ἤγουν μετὰ ἰσχύος, καὶ δυνάμεως. Ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι. νοητέον τὸ, λανθάνοντες. Τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. τῶν ὑπεράνω τῆς πόλεως. Ὑπεχώρουν. ἐπὶ πόδα ἤρχοντο. Καὶ ἦν ἐπὶ πολύ. διάστημα καιροῦ δηλονότι. Καὶ ὑπαγωγαί. ἀναχωρήσεις. Ἐν οἷς ἀμφοτέροις. ἤγουν τῇ τε διώξει, καὶ ἀναχωρήσει. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται. μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη. μετὰ τοῦ οἱ τοξόται αὐτῶν. ἰδίωμα δὲ ἀττικὸν ἡ τοιαύτη σύνταξις.

ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ βοιωτοὺς διὰ λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐς κυτίνιον τὸ δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν παρνασσὸν, ἕως καταβαίη ἐς φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν ἀθηναίων αἰεί ποτε φιλίαν ξυστρατεύειν, ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι, καὶ φωκεῦσιν, ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν, ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς λευκάδος, ἀκόντων τῶν ἀκαρναίων, παρέπλευσεν ἐς σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, κεφαλλῆσι, καὶ μεσσηνίοις, καὶ ζακυνθίοις, καὶ ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν, αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες, ἐστράτευσεν ἐπ' αἰτωλούς. ὡρμᾶτο δὲ ἐξ οἰνεῶνος τῆς λοκρίδος. οἱ δὲ ὀζόλαι οὗτοι λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν. καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειον. ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς αἰτωλοῖς, καὶ ὁμόσκευοι μεγάλη ὠφέλεια ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ, τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων. αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ νεμείου τῷ ἱερῷ ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας, ἐπορεύετο ἐς τὴν αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ποτιδανίαν. καὶ τῇ δευτέρᾳ, κροκύλειον. καὶ τῇ τρίτῃ, τίχιον. ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς εὐπόλιον τῆς λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον, τοὺς δὲ αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, οὔτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, βωμιῆς, καὶ καλλιῆς ἐβοήθησαν. τῷ δὲ Δημοσθένει, τοιόνδε τι οἱ μεσσήνιοι παρῄνουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν, τῶν αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν, ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες, ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ, τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι, ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα, ἐχώρει ἐπὶ αἰγίτιου, καὶ κατακράτος αἱρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίοις μάλιστα. οἱ δὲ αἰτωλοὶ, βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ αἰγίτιον, προσέβαλλον τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον. καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν. ἀναχωροῦσι δὲ, ἐπέκειντο καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε, καὶ ὑπαγωγαὶ, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ ἀθηναῖοι. μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι,

οἱ δὲ,

οἱ δὲ, ἀντεῖχον. τοξευόμενοι γὰρ οἱ αἰτωλοὶ ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνεστέλλοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ἐπὶ πολὺ αὐτῷ τῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε αἰτωλοὶ ἐνέκειντο, καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι, ἔφευγον. καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία, ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν χρόμων ὁ μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκεις, καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον. τοὺς δὲ πλείους τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι, περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν ἀθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν οἰνεῶνα τῆς λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ, καὶ αὐτῶν ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν αἰτωλῶν καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς ναύπακτον ὕστερον ἐς τὰς ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς ἀθηναίους. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ σικελίαν ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν λοκρίδα ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλιον αἱροῦσιν, ὃ ἦν ἐπὶ τῷ ἄληκι ποταμῷ. τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους. αἰτωλοὶ προπέμψαντες πρότερον ἔς τε κόρινθον, καὶ ἐς λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν εὐρυτᾶνα, καὶ Τίσανδρον τὸν ἀποδωτὸν, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ ναύπακτον, διὰ τὴν τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγήν. καὶ ἐξέπεμψαν λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ ἡρακλείας τῆς ἐν τραχῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. σπαρτιάτης δ᾽ ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς. καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος, καὶ Μενέδατος, οἱ σπαρτιᾶται. ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς δελφοὺς, ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος λοκροῖς τοῖς ὀζόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν λοκρῶν ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν. πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς μυονέας, ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ λοκρίς. ἔπειτα, ἰπνέας, καὶ μεσσαπίους, καὶ τριταιέας, καὶ χαλαίους, καὶ τολοφωνίους, καὶ ἡσσίους, καὶ οἰανθέας, οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. ὀλπαῖοι δὲ, ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην, πόλιν ὄνομα ἔχουσαν. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς κυτίνιον τὸ δωρικὸν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν ναύπακτον διὰ τῶν λοκρῶν καὶ πορευόμενος, οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν, καὶ εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ᾽ ἐν τῇ ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, ἐδῄουν τὴν γῆν. καὶ τὸ προάστειον ἀτείχιστον ὂν, εἷλον. ἐπί τε μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν κορινθίων μὲν ἀποικίαν, ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ ἀθηναῖος, ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς αἰτωλίας περὶ ναύπακτον, προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ ἐκδείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας. οἳ ἐσελθόντες, περιεποιήσαντο τὸ χωρίον. δεινὸν γὰρ ἦν μὴ μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, ὡς ᾔσθοντο τήν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ πελοποννήσου, ἀλλ᾽ ἐς τὴν αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην καλυδῶνα, καὶ πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐς πρόσχιον τῆς αἰτωλίας. οἱ γὰρ ἀμπρακιῶται ἐλθόντες

Οἱ δὲ, ἀντεῖχον. οὗτοι οἱ ἀθηναῖοι.
Ἀνεστέλλοντο. ἀνεκρούοντο. ἀνεχώρουν.
Οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν οὐχ οἱ τοξόται, ἀλλ᾽ οἱ ὁπλῖται. Τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι. ἀντὶ τοῦ διώκοντες, καὶ ὑποχωροῦντες. Κατὰ πόδας αἱροῦντες. ἀντὶ τοῦ συντόμως.
Καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους. εἰσδυομένους. κρυπτομένους.
Τοσοῦτοι μὲν. ὁ μὲν, ἀντὶ τοῦ δή. Ὑπελείφθη τοῖς πεπραγμένοις. λείπει ἕνεκα.
Ἐν ἀποβάσει τέ τινι. ἤγουν ἐν τόπῳ τινὶ ἀποβαίνοντες. Ὃ ἦν ἐπὶ τῷ ἄληκι ποταμῷ. ἐπὶ, ἀντὶ τοῦ παρά.
Διὰ τὴν τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγήν. διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς φρούριον τοὺς ἀθηναίους.
Ἐπεκηρυκεύετο. διεπικηρυκείας ἐμήνυε. Τὸν ἐπιόντα στρατόν. τῶν λακεδαιμονίων. Ἐδῄουν τὴν γῆν. τὴν ναυπακτίαν δηλονότι.
Προαισθόμενος. αἴσθησιν λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἐρχομένου.
Ἐλθὼν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς. ἔπεισεν αὐτοὺς δυσχερῶς. δυσχερῶς δὲ, διότι οὐκ ἐπείσθη αὐτοῖς περιτειχίσαι τὴν λευκάδα. Καὶ πέμπουσι μετ᾽ αὐτοῦ. τοῦ Δημοσθένους. Δεινὸν γὰρ ἦν. δέος γὰρ ἦν μὴ τοῦ τείχους μεγάλου ὄντος, καὶ ἑξῆς.

πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν, ὥστε μετὰ σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ, καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ ἅμα, λέγοντες ὅτι ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος πεισθεὶς, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακουσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακουσίων, ξυνεπολέμουν ἐπὶ Νῆσσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακούσιοι εἶχον, προσέβαλλον. καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῇσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν, ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακούσιοι. καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καϊκινὸν ποταμὸν, τοὺς προσβοηθοῦντας Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος, ὡς τριακοσίους μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ ὅπλα λαβόντες, ἀπεχώρησαν. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου. τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη τοιῷδε τρόπῳ, θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον. καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον, ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες. καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι, καὶ γυμνικὸς, καὶ μουσικός. χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος, ὅτι τοιαῦτα ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος.

Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ·
» Ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται,
» Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίῃς ἀλόχοισιν.
» Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ ἀοιδῇ
» Μνησάμενοι, τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

» Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη.

» Ἀλλ' ἄγε δὴ Λητὼ μὲν, Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξὺν,
» Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
» Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
» Ἐνθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών·
» Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
» Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τίῳ τέρπεσθε μάλιστα.
» Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε ἀφ' ἡμέων.
» Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνὶ παιπαλοέσσῃ.

Τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν, ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ. ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς, οἱ νησιῶται, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα, κατελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Ἀμπρακιῶται,

Πρὸς αὐτούς. πρὸς τοὺς μετ' Εὐρυλόχου. Ὥστε μετὰ σφῶν. τῶν Ἀμπρακιωτῶν. Ξυνεπολέμουν. αὐτοῖς δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις. Ὑστέροις Ἀθηναίων. ἤγουν μετὰ τοὺς Ἀθηναίους. Καὶ μετὰ τοῦτο. μετὰ τὸ τραπῆναι. Κατὰ χρησμὸν δή τινα. κατὰ ὁρισμὸν χρησμοῦ. Θῆκαι ὅσαι ἦσαν. τάφοι. Ἁλύσει δήσας. ἐξάψας τῇ ἁλύσει τῆς Δήλου.

Καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. περικτίονές εἰσι, καὶ ἀμφικτίονες, οἱ περιοικοῦντες. » Ὅμηρος, Καὶ ἄλλους » αἰδέσθη τε περικτίο- » νας ἀνθρώπους, οἳ πε- » ρι ναιετάουσιν. εὐκτί- » μενον δὲ, τὸ καλῶς οἰ- » κούμενον. Ἐθεώρουν. τῆς θεωρίας, καὶ πανηγύρεως μετεῖχον. Ἐς τὰ Ἐφέσια. εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. Χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις τῷ Ἀπόλλωνι. Ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος. ἐξ ὕμνου. ὕμνους γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν. Ἠγερέθονται. συναθροίζονται. Ἐν τοῖσδε αὖ. τοῖς ῥηθησομένοις.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τοῦ εἰρημένου. Ἀφήμως. σιγῇ. ἥσυχα. ἀθρόως. Ἐνὶ παιπαλοέσσῃ. κατὰ ξηρῷ.

Ἐτεκμηρίωσε. διὰ τεκμηρίου ἐδήλωσεν.

Ὑπὸ ξυμφορῶν, δεινῶν συμβεβηκότων. Πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι. πρὶν ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀγῶνα.

ὥσπερ ὑπεχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις· καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν ἀργείαν καταλαμβάνουσιν ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ὅ ποτε ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν, ἐς ἄργος ξυνεβοήθουν· οἱ δὲ, τῆς ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὃ κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην τὸν ἐς τὴν αἰτωλίαν ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται. καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ πελοπόννησον οὖσαι, ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς ὄλπας ἀμπρακιῶται ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί, δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς ἀκαρνᾶνας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχη γένηται, ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις, οὐκ ᾖ ἀσφαλές. οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν ὄλπαις ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ προσχίου, ἐβοήθουν κατὰ τάχος· καὶ διαβάντες τὸν ἀχελῷον, ἐχώρουν δι' ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τὴν ἐς ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν· ἐν ἀριστερᾷ δὲ, τὴν ἄλλην ἀκαρνανίαν, καὶ διελθόντες τὴν στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς φυτίας, καὶ αὖθις μεδεῶνος παρ' ἔσχατα· ἔπειτα, διὰ λιμναίας· καὶ ἐπέβησαν τῆς ἀγραίων, οὐκέτι ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν ἄγροικον, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν ἀργείαν νυκτὸς ἤδη, καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε ἀργείων πόλεως, καὶ τῆς ἐπὶ κρήναις ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον· καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν ὄλπαις ἀμπρακιώταις. γενόμενοι δὲ ἀθρόοι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καθίζουσιν ἐπὶ τὴν μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν ἀμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς ἀργείοις· καὶ δημοσθένης μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες, περὶ τὰς ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρμουν· οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες, καὶ ἀμφιλόχων ὀλίγοι, οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατείχοντο, ἐς δ' ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις· καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο. χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον· τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην. καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιεῖχε τὸ τῶν πελοποννησίων στρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης δείσας μὴ κυκλωθῇ, λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην, καὶ λοχμώδη, ὁπλίτας, καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες, οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ᾖσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ μεσσηνίων, καὶ ἀθηναίων ὀλίγων, τὸ δὲ ἄλλο, ἀκαρνᾶνες, ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί. πελοποννήσιοι δὲ, καὶ ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι, πλὴν μαντινέων. οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ μεσσηνίους, καὶ Δημοσθένην. ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρᾳ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου,

Ὥσπερ ὑπεχόμενοι. ἀντὶ τοῦ, ὥσπερ ὑπέσχοντο. περίφρασις ὁ τρόπος. Οἱ περὶ τὰς ὄλπας. οἱ περὶ τὰς ὄλπας ἀμπρακιῶται· μήτε παρὰ οἱ ἐν τῇ πόλει τῇ ἀμβρακίᾳ ἀμβρακιῶται. Οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς ἐν ταῖς κρήναις ἀκαρνᾶνας φυλάττοντας, καὶ μετ' Εὐρυλόχου πελοποννησίοις ἱδρύονται ἐν τῇ μητροπόλει. Ἐς τὴν πόλιν. τὴν ἑαυτῶν δηλονότι. Καὶ διεξελθόντες μεταξύ. οἱ μετὰ Εὐρυλόχου φοβούμενοι παρὰ τὴν θάλατταν ὁδοιπορεῖν διὰ τοὺς ἀργείους, οἰκοῦντας ἐπιθαλάττιον, καὶ διὰ μεσογείου, διὰ τὴν ἐν κρήναις κωλύουσαν φυλακήν, μέσον τῆς τε τῶν ἀργείων πόλεως καὶ τῆς φυλακῆς ἐχώρουν. Καὶ αἱ μὲν νῆες. ὑπερβατόν. ἡ γὰρ σύνταξις, οὕτω· καὶ αἱ μὲν νῆες, ἐκ θαλάσσης ἐφώρμουν παρὰ τὸν λόφον τὰς ὄλπας. ὁ γὰρ λόφος, ὄλπαι ἐκαλεῖτο. Βίᾳ κατείχοντο. ἀντὶ τοῦ ἐκωλύοντο. Χαράδρα δ' αὐτοὺς. διαιρεῖ τὰ ἀντιταξομένους. Ἡσύχαζον. ἄπρακτοι ἦσαν. Καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο. καὶ φοβηθεὶς ὁ δημοσθένης μή ποτε κυκλωθῇ τὸ δεξιὸν μέρος τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ εὐωνύμου τῶν πελοποννησίων, καὶ γὰρ μεῖζον ἐγένετο τῶν πελοποννησίων τὸ εὐώνυμον, καὶ ὑπερέτεινε, λοχίζει ἐνέδραν. Καὶ περιεῖχε. περισσὸν ἦν. Λοχίζει. ἐνέδραν καθίζει. Καὶ λοχμώδη. δασύν. Καὶ ψιλούς. τοξοφόρους. Ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις. ἕτοιμα ἦν τὰ τοῦ πολέμου. Ἤεσαν ἐς χεῖρας. συνεπλάκησαν. Τεταγμένοι ἐπεῖχον. ἐκράτουν. Οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον. οἱ μαντινεῖς. κατὰ μεσσηνίους. ἤγουν κατὰ τὸ πρόσωπον τῶν μεσσηνίων. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες. συνεπλάκησαν πολεμοῦντες. Περιέσχον τῷ κέρᾳ. ὑπερέσχον τῷ εὐωνύμῳ κέρατι. περιεγένοντο.

Προσπίπτουσί τι. τοῖς πελοποννησίοις. Τὸ κατ' εὐρύλοχον. οὗ ἦρχεν ὁ εὐρύλοχος. Εφοβοῦντο. εἰς φυ/γὴν ἐτράπησαν. Καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες. καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου διεπράξαντο, ἢ ἐπὶ πολὺ τοῖς ἐναντίοις ἠκολούθησαν. Τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. ἐπεξελθόντες, ἔπρα/ξαν. Ενίκων τὸ καθ' ἑαυτούς. ἤγουν τὸ πρὸς αὐτοὺς ὁρῶν στράτευμα. Επαναχωροῦντες δέ. οἱ ἀμπρα/κιῶται. Τὸ πλέον νενικημένον. τοῦ στρατεύματος αὐτῶν. Προσέκειντο. ἀντὶ τοῦ ἐπέκειντο. Απέθα/νον αὐτῶν. τῶν ἀμπρακιωτῶν. Προσπίπτοντες. τοῖς ἐναντίοις δηλονότι. Ετελεύτα ἐς ὀψέ. ἤγουν ἑσπέ/ρας. σημείωσαι νῦν ἀντὶ ἑσπέρας μόνον δ' ὀψέ. Παρειληφώς. δεξάμενος. Η καὶ ἀναχωρῶν, διασωθή/σεται. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπορῶν. Προσφέρει λόγον. ἤγουν ἱκετι/κόν. Οὐκ ἐσπείσαν/το ἅπασιν. οὐκ ἔδο/σαν μετὰ σπονδῶν.

Ψιλῶσαι τοὺς ἀμ/πρακιώτας τε. μο/νῶσαι. ψιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι.

Καὶ πελοποννη/σίοις. ἐβούλετο δια/βαλεῖν τοὺς λακεδαι/μονίοις, καὶ πελο/ποννησίοις τοῖς ἀμ/πρακιώταις ὡς προ/δότας, καὶ δι' ἑαυτῶν συμ/φέρον προτιμήσαντας.

Ες τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἕλλη/νας. ἤγουν τοὺς ἐν ἐκείνῃ. τῇ γῇ. Ως καταπρο/δόντας. τοὺς ἕλληνας δηλονότι. Προὐργιαίτε/ρον. προτιμότερον. Ως περ ὑπῆρχεν. ὡς ἦν αὐτοῖς δυνατόν.

Καὶ τὴν ἀποχώ/ρησιν. ὡς ἐκ τῶν τὴν παρόντων δυνατὸν ἦν, καὶ ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον, καὶ οἷς σπεισάμενος δημο/σθένης μαντινεῦσι, καὶ μενέλεῳ συνε/χώρησεν ἀναχωρῆ/σαι οὗτοι κρύφα ἐβούλευον τὸ ἀναχωρεῖν, ἵνα μή τι οἱ ἀκαρνᾶνες κωλύσωσιν αὐτοὺς, οὐ γὰρ ἐσπείσατο μήτε μὴν ἀμβρακιῶται μένειν ἀναγκάσωσι. Προλοχιοῦντας. πρὸ τοῦ καταλαβεῖν ἐκείνους. Επὶ λαχισμόν. λαχάνων συνάθροισιν. Εξῆλθον δῆθεν. Ιστέον ὅτι τὸ δῆθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προοιμίοις κεῖται, ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προσεποιοῦντο ἐξελθεῖν, καὶ ἅμα ἀπεῖναι. Προκεχωρηκότες. πόρρω γεγονότες. Θᾶσ/σον ἀπεχώρουν. ταχυτέρῳ δρόμῳ ἐχρῶντο. Ωρμησαν καὶ αὐτοί. ἀναχωρεῖν δηλονότι. Καταλα/βεῖν βουλόμενοι. φθάσαι.

προσπίπτουσί τε, καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, φοβηθέντες τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐ/ρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν διαφθειρόμενον πολλῷ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ ἄργος ἀπεδίωξαν. καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχά/νουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ, ὡς ἑώρων τὸ πλέον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς ὄλπας. καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἀτάκτως, καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν μαντινέ/ων. οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι, παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἕως ὀψέ. Μενεδάιος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν μεγάλης ἥσσης γεγενημέ/νης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς ἀττι/καῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃμένος, ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει, καὶ τοῖς ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ, νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο. ἀναχώρησιν δὲ, ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς, οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι. κρύφα δὲ Δημο/σθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν ἀκαρνάνων σπένδονται μαντινεῦσι, καὶ Μενεδάιῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν πελοποννησίων. καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώ/τατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς ἀμπρακιώτας τε, καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ λακεδαιμονίους, καὶ πελοπον/νησίοις διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἕλληνας ὡς καταπροδόντες, τὸ ἑαυτῶν προὐργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν, τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τα/χέων ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε. καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο ἐπε/βούλευον. τῷ δὲ δημοσθένει, καὶ τοῖς ἀκαρνᾶσιν, ἀγγέλλεται τοὺς ἀμπρακιώ/τας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν ὄλπων ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν ἀμφιλόχων βουλομένους τοῖς ἐν ὄλπαις ξυμμῖξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς προλο/χιοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους. καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα πα/ρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς. ἐν τούτῳ δ' οἱ μαντινεῖς, καὶ οἷς ἔσπειστο, πρό/φασιν ἐπὶ λαχανισμὸν, καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῇσαν κατ' ὀλίγους ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν. προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπω/θεν τῆς ὄλπης, θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ' ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐ/τοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες, τὸ μὲν πρῶτον. καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἐπεδίωκον

Καὶ τινας

Καί τινας αὐτῶν. ζητεῖται πῶς εἰς πολλοὺς στρατηγοὺς ἠκόντισε. τινὲς μὲν οὖν μετέστρεψαν οὕτω, καί τινος αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντος, καὶ φάσκοντος ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, τῇ γενικῇ πτώσει τοῦ ἠκόντισε συντασσομένου οἰκείως, ὡς καὶ παρ' ὁμήρῳ. Τοῦ μὲν, ἔπειτ' ἀπιόντος ἀκόντισεν. ἴσως δὲ οὐκ ἀδύνατόν ἐστιν ἕνα, πλείω εἰκόντια ἔχοντα, πλείοσιν ἀκοντίσαι τῶν στρατηγῶν. δυνατὸν δὲ τὸ ἠκόντισέ τις καὶ ἐπὶ πλήθους λαμβάνεσθαι. οἷον, καὶ ἄλλος, καὶ ἄλλος ἠκόντισεν. Ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς. τοῖς πελοποννησίοις. Καὶ ἦν πολλὴ ἔρις. ἀμφισβήτησις, καὶ ἄγνοια. καί τινας τῶν ἰδίων στρατηγῶν κατηκόντισαν οἱ ἀκαρνᾶνες, κωλύοντας καὶ φάσκοντας γεγενῆσθαι αὐτοῖς σπονδάς, καὶ ἄδειαν δοθῆναι τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῖς ὑπὸ Δημοσθένους. οὐκ εἶπε δὲ τίνες, ἀλλὰ τίς, μιμούμενος τὸν ὅμηρον. κἀκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἀκοντίσαντας σημαίνων, εἰς ἑνικὴν πτῶσιν συνέταξεν. Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς. ἐπὶ τῆς ἐφόδου τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων. Ἐπίτηδες. ἐσκεμμένως. Προὔταξεν. προπορεύεσθαι δηλονότι. Ἐτράποντό τινες. φεύγειν δηλονότι. Ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ. τῷ συμβεβηκότι τῆς δυσχερείας. κατὰ τύχην τὴν καὶ ταῦτα, ἡνίκα ἠττῶντο. Προσένευσαν. προσέπλευσαν. Ἐς ἄργος. τὸ ἀμφιλοχικόν. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ. ἐσχημάτισε τὸ, αἰτήσοντες, εἰς δ' ἦλθε κῆρυξ. δύναμιν δὲ τοιοῦτόν ἐστιν. οἱ εἰς ἀγραίοις καταφυγόντες, κήρυκα ἔπεμψαν αἰτήσοντες ἀναίρεσιν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ἀκαρνᾶνες ὕστερον τῆς πρώτης μάχης. πρώτη μὲν γὰρ μάχη ἐγένετο εἰς τὸν εὐρύλοχον, καὶ τοὺς πελοποννησίους. δευτέρα δέ, ἡ ἐν τῇ γῇ, καὶ τοὺς ἀμβρακιώτας. τρίτη δέ, ἡ κατὰ τοὺς ἐν ἰδομένῃ. ὁ οὖν κῆρυξ, τὴν ἀναίρεσιν ᾐτεῖτο τῶν δευτέρᾳ μάχῃ τεθνηκότων, οὐκ εἰδὼς ὅτι τρίτη γέγονε μάχη, ἐν ᾗ πολλοὶ ἀπώλλοντο.

Ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ πεπτωκότων εἶναι τὰ ὅπλα.

Καί τις αὐτῶν ἤρετο. δύο ἐρωτᾷ. ἓν μέν, τοῦ, χάριν θαυμάζειν. ἕτερον δέ, πόσοις οἴεται τῶν ἰδίων τεθνηκέναι. ὥσπερ δὲ ὁ κῆρυξ ᾔδει περὶ τῆς τρίτης μάχης, οὕτως ὁ ἐρωτῶν οὐκ ἠπίστατο περὶ τῶν ἐν τρίᾳ μάχῃ πεπτωκότων ὁ κῆρυξ ἥκειν, ἀλλ' ἐνόμιζε περὶ τῶν ἐν τῇ τρίτῃ μάχῃ τεθνηκότων ἐληλυθέναι. Οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται. λείπει τό, τριακοσίων μόνων.

καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαί σφας. ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν μαντινέας, καὶ τοὺς πελοποννησίους, ἀφίεσαν. τοὺς δ' ἀμπρακιώτας, ἔκτεινον. καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια, εἴτε ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, εἴτε πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν. οἱ δ' ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν. καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγραίων φίλος ὤν, ὑπεδέξατο. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύω λόφω ἡ ἰδομένη ὑψηλώ. τούτοιν τὸν μὲν μείζω νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαβόν τε, καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες. τὸν δ' ἐλάσσω, ἔτυχον οἱ ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας, ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθύς. αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν, καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς μεσσηνίους πρώτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους. ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι. καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς, αὐτοῦ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποί, κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δέ, ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τράπωνται, ἐσπίπτοντές ἔς τε χαράδρας, καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες. ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. ἀκαρνᾶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, ἀπεχώρησαν ἐς ἄργος. καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀπὸ τῶν ἐς ἀγραίους καταφυγόντων ἀπὸ τῆς ὄλπης ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῄεσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅτι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν. οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν ἰδομεναῖς. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον, ἢ χιλίων. αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος, οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν.

Ὁ δ' ἀπεκρίνατο. πόσοι μὰ εἰσὶν ὑμέτεροι, δῆλον ὅτι.

Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθές. ὁ κῆρυξ εἶπεν ἀπὸ κοινοῦ.

Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς. ἀπὸ κοινοῦ ὁ ἐρωτῶν εἶπε.

ὁ δ' ἀπεκρίνατο. εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς ἀμπρακιωτῶν, ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κῆρυξ ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα, ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν ἀκαρνᾶνες, καὶ ἀμφίλοχοι, ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον. νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι. μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀθηναίων πλέοντα, ἑάλω. τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς ἀττικοῖς ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν τριακόσιαι πανοπλίαι. καὶ ἄγων αὐτὰς, κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἀθηναῖοι ἐς ναύπακτον. ἀκαρνᾶνες δὲ, καὶ ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον, καὶ ἀγραίους καταφυγοῦσιν ἀμπρακιώταις, καὶ πελοποννησίοις, ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον, καὶ ἀγραίους. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη ἀκαρνᾶνες καὶ ἀμφίλοχοι πρὸς ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε ἀμπρακιώτας, μετὰ ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ πελοποννησίους, μήτε ἀκαρνᾶνας μετὰ ἀμπρακιωτῶν ἐπ' ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ ὁμόρους, ἀμφιλόχων ἔχουσι. καὶ ἐπὶ ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὂν ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα. οἳ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ δ' ἐν τῇ σικελίᾳ ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἔς τε τὴν ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν σικελιωτῶν ἄνωθεν, ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς ῥήγιον, πυθόδωρον τὸν ἰσολόχου ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον, ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες, ἔπεισαν τοὺς ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ συρακούσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, παρεσκευάζοντο, τὸ ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς. ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἷλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν λοκρῶν, ἀνεχώρησεν, ἐῤῥύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον. καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν καταναίων, οἳ ὑπὸ τῇ αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστον ἐστὶν ὄρος ἐν τῇ σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο, μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα. τὸ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα, ἀφ' οὗ σικελία ὑπὸ ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο. καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι οἱ συρακούσιοι τῆς θαλάσσης ὑπὸ ὀλίγων νεῶν εἰργόμενοι, δηλαδὴ τῶν ἀττικῶν.

Ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην. ἐν τῷ μελετᾶν, καὶ ἀσκεῖσθαι δ' ναυτικὸν διατρίβειν.

Περὶ σίτου ἐκβολήν. σίτου ἐκβολήν, τὴν τῶν σταχύων ἐκ τῶν καλύκων γένεσιν φησίν. ὑποφέρει γάρ, ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος. ἦρος δὲ στάχυες ἐκφύονται. ἤγουν ὅτε ὁ στάχυς δημιουργεῖται, καὶ ἤδη προβάλλεται, ἤγουν ἐκβάλλεται ἔχων τὸν κόκκον τοῦ σίτου διατετυπωμένον, οὔπω δὲ εἰς ἀκμὴν προαχθέντα. Επαγομένων. ἤγουν τῶν μεσσηνίων. Ορῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον. ἤγουν τόπον ἐπικαιρότατον, ἀφ' οὗ ἔξεστιν ἐξορμᾶν κατὰ τῆς σικελίας. ἢ προσβολήν, ἀντὶ τοῦ προσόρμισιν, καὶ ἔφοδον τῆς σικελίας. ἢ πρὸς τὴν σικελίαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, περὶ σίτου ἐκβολήν, συρακουσίων δέκα νῆες πλεύσασαι, καὶ λοκρίδες ἴσαι, μεσσήνην τὴν ἐν σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων. καὶ ἀπέστη μεσσήνη ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν συρακούσιοι, ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε, σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν. οἱ δὲ λοκροί, κατὰ ἔχθος τὸ ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν, καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν ῥηγίνων οἱ λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς μεσσηνίοις. ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων ῥηγίνων φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς. τὸ γὰρ ῥήγιον, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε. καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς λοκροὺς ἀμύνεσθαι, ᾗ μᾶλλον καὶ ἐπετίθεντο. δῃώσαντες δέ, οἱ μὲν λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες, μεσσήνην ἐφρούρουν, καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι, τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ Αγις ὁ Αρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ ἐγκαθεζόμενοι, ἐδῄουν τὴν γῆν. ἀθηναῖοι δέ, τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς σικελίαν ἀπέστειλαν, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα, καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς σικελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ κερκυραίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων. καὶ πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν, τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροί. καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες κατασχήσειν ῥᾳδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι, εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν πελοπόννησον. καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν λακωνικήν, καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων, καὶ ὁ Σοφοκλῆς, ἠπείγοντο ἐς τὴν κέρκυραν. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτούς, καὶ πράξαντας ἃ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι. ἀντιλεγόντων δέ, κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος, κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον. ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεκπλεῦσαι. καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε, καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὄν, καὶ ἐρῆμον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ πύλος τῆς σπάρτης τετρακοσίους. καὶ ἔστιν ἐν τῇ μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ λακεδαιμόνιοι κορυφάσιον. οἱ δέ, πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς πελοποννήσου, ἢν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δέ, διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, καὶ τοὺς μεσσηνί/

Τὸ χωρίον. ἤγουν τὴν μεσσήνην. Μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοι. ἤγουν ὁρμητηρίῳ χρώμενοι. Σφίσι μείζονι παρασκευῇ. τοῖς συρακουσίοις. Βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν. θέλοντες οἱ λοκροὶ ἀμφοτέρωθεν καταπολεμεῖν. ἀμφοτέρωθεν δὲ λέγει, ἤτοι ἐκ τῆς γῆς ἑαυτῶν τῆς λοκρίδος, καὶ ἐκ θαλάσσης. Ινα μὴ ἐπιβοηθῶσιν. οἱ ῥηγῖνοι δηλονότι. καὶ ἐπετίθεντο. οἱ λοκροὶ τοῖς ῥηγίνοις, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην, ὅτι ἐστασίαζον. Δῃώσαντες δέ. τὴν γῆν τῶν ῥηγίνων. Τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι. ἀπὸ τῆς μεσσήνης. Υπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. ἤγουν κατὰ τὸν αὐτὸν ἐαρινὸν χρόνον. Εἶπον δὲ τούτοις. τοῖς στρατηγοῖς. Καὶ κερκυραίων ἅμα. περίπλους ὁ καί.

Παραπλέοντας. τὸ ἑξῆς ἦν, παραπλέουσιν. ἀλλὰ μεταβάσει ἐχρήσατο ἀπὸ δοτικῆς ἐπὶ αἰτιατικήν. Εν τῷ ὄρει τιμωροί. οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι. Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ. ἤγουν ἔξω ὄντι ἀρχῆς. Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες. ἤγουν παρεγένοντο οἱ ἀθηναῖοι. Αντιλεγόντων δέ. τῶν στρατηγῶν δηλονότι. Κατὰ τύχην. κατά τι συμβεβηκός. τυχηρόν. Τὸ χωρίον. τὸ περίμετρον τῆς πύλου. Επὶ τοῦτο γάρ. ἤγουν ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι. Διάφορόν τι ἐδόκει. ἐπιτήδειον. κρεῖττον. Καὶ τοὺς μεσ/

πυλίους οἰκείους ὄντας. ἔνιοι ἤκουσαν καὶ μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τῷ δημοσθένει. ἄμεινον δὲ, αὐτῷ τῷ χωρίῳ. οἱ γὰρ μετὰ τοῦ δημοσθένους ἐληλυθότες ἐκ ναυπάκτου μεσσήνιοι, συγγενεῖς ὄντες τοῖς περὶ τὴν πύλον οἰκοῦσι μεσσηνίοις, καὶ ὁμόφωνοι τοῖς λακεδαιμονίοις τυγχάνοντες, ἔμελλον ὁρμώμενοι ἐκ τῆς πύλου, πλεῖστα βλάπτειν τὴν λακωνικὴν, οὐ διαγιγνωσκόμενοι διὰ τὴν ὁμοφωνίαν, εἴτε πολέμιοί εἰσιν, εἴτε οἰκεῖοι. Καὶ ἐγχειρήσαντες, εἰργάζοντο. χεῖρας ἐνθέντες τῇ πράξει. Λιθουργά. λαξευτήρια. Λογάδην δὲ φέροντες λίθους. ἐπιλεκτῶς. ἤγουν ἐκλελεγμένους λίθους. Καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. ἔνιοι αὐτὶ τοῦ παραπίπτοι, καὶ παρατυγχάνοι. ἄμεινον δὲ, ὡς ἑκάστῳ ἔμελλε συναρμόσεσθαι, καὶ συμφωνήσειν πρὸς ἀλλήλους. Καὶ τὸν πηλὸν εἴ που δέοι. τὸ καθ' ὑπερβολὴν εἰρημένον, ἐστὶ τοῦτο. Τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι. τὰ εὐεπιχείρητα τοῖς πολεμίοις. Οἱ δὲ, ἑορτήν τινα. οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς. ἐνήλλακται, ἀντὶ τοῦ οὐχ ὑπομενόντων. Ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου. λείπει ἡ περί. Τὸ περὶ τὴν πύλον. πάθος δηλονότι. Ἅμα δὲ πρῲ. ἅμα δὲ πρωῒ ἐσβαλόντες πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. τουτέστιν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐχ ἱκανὴν εἶχον τροφήν. Περὶ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν. παρὰ τὴν ἐνεστῶσαν. Καὶ βραχυτάτην γενέσθαι. ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων. καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων. Τῶν περιοίκων. αὐτῶν τὴν πόλιν οἰκούντων. Ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. τῆς πύλου. Καὶ αἱ μὲν νῆες. αἱ δύο. Ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις. ὅπως μὴ δυνατὸν γένηται.

ους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνους τοῖς λακεδαιμονίοις, πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, οὔτε τοὺς στρατηγοὺς, οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοΐας, μέχρις αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπεσε περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐγχειρήσαντες, εἰργάζοντο σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν, ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. καὶ τὸν πηλὸν εἴ που δέοι χρῆσθαι ἀγγείων ἀπορίᾳ, ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι, παντί τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους. οἱ δὲ, ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι, ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς ὅταν ἐξέλθωσιν ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ, καί τι αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον, καὶ ἃ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἕξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν κέρκυραν πλοῦν καὶ σικελίαν ἠπείγοντο. οἱ δ' ἐν τῇ ἀττικῇ ὄντες πελοποννήσιοι, ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. νομίζοντες μὲν οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ Ἆγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν πύλον, ἅμα δὲ πρῲ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα, ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς, καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ ἀττικῇ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης ἀθηναίων στρατηγὸς, ἠιόνα τὴν ἐπὶ θρᾴκης, μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε. καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων χαλκιδέων καὶ βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀττικῆς πελοποννησίων, οἱ σπαρτιᾶται, αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων, εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πύλον. τῶν δὲ ἄλλων λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας στρατείας. περιήγγελλον δὲ κατὰ τὴν πελοπόννησον βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ πύλον. καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν λευκαδίων ἰσθμὸν, καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν ζακύνθῳ ἀττικὰς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ πύλον. παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ προσπλεόντων ἔτι τῶν πελοποννησίων, ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν ζακύνθῳ ἀθηναίοις παρεῖναι, ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον, κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο, ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ζακύνθου τῶν ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν, ἐν νῷ εἶχον, ἢν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν.

Η γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία. πρὸ τοῦ λιμένος τῆς πύλου πρόκειται νῆσος σφακτηρία ἐγγὺς, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν ἐπικειμένην λέγει. δύο δὲ διὰ τὴν νῆσον στόματα τοῦ λιμένος, ἃ διέσπλους ὠνόμασεν. ὧν στομάτων, τὸ μὲν ἐγγὺς αὐτῆς τῆς πύλου, στενόν ἐστιν, ὥστε μόλις δύο τριήρεις ἅμα πλεῖν. τὸ δ' ἕτερον, πλατύτερον, ὥστε ὀκτὼ δύνασθαι τριήρεις ἅμα διαπλεῖν. Καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη. τῆς πύλου παρακειμένη. Βύζειν κλῄσειν ἔμελλον. ἀθρόως. οἷον, βύσαντες ταῖς ναυσὶ τὸν εἴσπλουν. Ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν. λείπει οὔτε εἰς τὴν νῆσον, οὔτε εἰς τὴν ἤπειρον. Τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου. τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου ἔξω, τὰ ἀλίμενα, τουτέστι, τὰ ἔξω τοῦ εἴσπλου, οὐ παρέξειν προσορμίσειν τοῖς ἀθηναίοις.

ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παρατείνουσα, καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ, καὶ τοὺς ἔσπλους στενούς. τῇ μὲν, δυεῖν νεοῖν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων καὶ τὴν πύλον. τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὼ, ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν. καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρῴρους βύζην κλῄσειν ἔμελλον. τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτοῖς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτήν. καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν. οὕτω γὰρ τοῖς ἀθηναίοις τήν τε νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι, τήν τε ἤπειρον ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν. τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα, οὐκ ἕξειν ὅθεν ὁρμώμενοι, ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν. σφεῖς δὲ, ἄνευ τε ναυμαχίας, καὶ κινδύνου, ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον κατὰ τὸ εἰκὸς, σίτου τε οὐκ ἐνόντος, καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου. ὡς δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὁπλίτας ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων, καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχήν. οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταλειφθέντες, εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν. καὶ εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. ἦρχε δ' αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου. Δημοσθένης δὲ ὁρῶν τοὺς λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτός. καὶ τὰς τριήρεις, αἵπερ ἦσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς. οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ λῃστρικοῖς μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον. οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων, καὶ ὡπλισμένων, ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε, προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἢν προσβάλῃ. αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας, καὶ τοξότας ὀλίγους, ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν. ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος, ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο προθυμήσεσθαι. οὔτε γὰρ αὐτοὶ ἐλπίζοντές ποτε ναυσὶ κρατήσεσθαι, οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν, ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν χωρήσας, ἔταξε τοὺς ὁπλίτας ὡς εἴρξων, ἢν δύνηται, καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

Οἱ δὲ τελευταῖοι, καὶ ἐγκαταλειφθέντες. περὶ πλοὸς ὁ καί. Μέλλοντες προσβάλλειν. τῇ πύλῳ δηλονότι. Ναυσί τε ἅμα, καὶ πεζῷ. ἤγουν ἀπό τε τῆς νήσου, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Παρεσκευάζετο. πολεμικῶς ἠτοιμάζετο. Αἵπερ ἦσαν αὐτῷ. ἃς εἶχε λοιπὰς πάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε. τουτέστι, νεολκήσας, ὀρθὰς πρὸ τοῦ τείχους ἔφραξεν. ἔνιοι δὲ, ὅτι ξύλοις ὀρθοῖς προσεχύρωσεν αὐτάς. Ἀνασπάσας. ἀπὸ τῶν ἀγκυρῶν δηλονότι. Προσεσταύρωσεν. ὀρθὰς ἔστησεν. Ἀσπίσι τε φαύλαις. ταῖς τυχούσαις. ταῖς ἐπιτυχούσαις, καὶ εὐτελέσιν. Οὐ γὰρ ἦν ὅπλα. οὐ γὰρ δυνατὸν ἦν ὅπλα, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ἐκ λῃστρικῆς. ἁλούσης τριακοντόρου λῃστρικῆς, καὶ κέλητος ὑπὸ ἀθηναίων, τὰ ὅπλα τῶν λῃστῶν ἔλαβον οἱ παρόντες τῷ δημοσθένει μεσσήνιοι. ἤγουν ἐκ λῃστρικῆς τῆς τριακοντόρου ἔλαβον οἳ ἔτυχον, παραγενόμενοι τῶν μεσσηνίων. ἔστι δὲ τριακόντορος μὲν, ἡ ὑπὸ τριάκοντα ἐρεσσομένη. κέλης δέ ἐστι μικρὸν, καὶ στενὸν πλοῖον. Ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν ἢν προσβάλῃ. ἤγουν ἀποδιώκειν τὸν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς στρατὸν, ἢν προσβάλῃ τῷ τείχει. Αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων. ἀποκόψας ἐκ τῶν προσηκόντων τῷ τείχει. Ἐπισπάσασθαι αὐτούς. τὴν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἀσθένειαν τοῦ τείχους, ἀφορμὴν παρέξειν τοῖς λακεδαιμονίοις, ὥστε ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁρμῆσαι. περιττὸν δὲ τὸ προθυμήσεσθαι. ἤρκει γὰρ τὸ ἐπισπάσασθαι. ἔνιοι δὲ, ἐφελκύσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο εἰς προθυμίαν ἐκεῖνο τὸ μέρος. Οὔτε γὰρ αὐτοί. οἱ περὶ τὸν δημοσθένην. Ἐλπίζοντές ποτε ναυσὶ κρατήσεσθαι. οἱ ἀθηναῖοι οὐκ ἰσχυρῶς τὸ πρὸς θάλασσαν ἐτείχισαν τῆς πύλου, οὐχ ἡγούμενοι ἐντεῦθεν ἐπιθήσεσθαι τοὺς ἐναντίους, ἅτε δὴ θαλασσοκρατούντων ἀθηναίων. Ἐκείνοις τε βιαζομένοις. βιαίως ποιοῦσιν. Ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. ἐλπὶς ἦν δηλονότι. Χωρίσας τοὺς ὁπλίτας δηλονότι. Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι. δημηγορία δημοσθένους. τὸ προοίμιον ἐκ προσοχῆς. εἴρηται δὲ τῷ δυνατῷ μέρει.

Οἱ ξυναράμενοι. οἱ συνεφαψάμενοι. Τοῦδε τοῦ κινδύνου. τὸ μὲν τοῦδε τοῦ κινδύνου, ἀντὶ τοῦ τόνδε τὸν κίνδυνον. ἡ δὲ διάνοια, ἀντὶ τοῦ μηδεὶς ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ γινόμενος ὀξύς τε, καὶ ἀναγκαίως, συνετὸς βούλεσθαι δοκεῖν εἶναι. καὶ ἐξαριθμείτω τὰ περιεστηκότα δεινά. ἀλλὰ τοῖς ἐναντίοις θαρσαλέως ἀντιπαριέσθω, καταφρονήσας τοῦ περιεστηκότος κινδύνου. μᾶλλον γὰρ ὁ τοιοῦτος, κρατήσει τῶν πολεμίων. Ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ. ἐν τῇ παρεστώσῃ. Ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται. τοῦτο ἐξηγητικόν ἐστι τοῦ προτέρου. οἱ γὰρ ἀναγκαίως περιεστῶτες κίνδυνοι, οὐ διαλογισμοῦ χρῄζουσιν ἀκριβοῦς, ἀλλὰ διὰ τοῦ κινδυνεύειν. ἀόκνως, καὶ ἀμελετήτως. τὸ δὲ ἥκιστα, οὐκ ἀντὶ τοῦ ἧττον, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ οὐδόλως κεῖται. Ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται. ἤγουν ἀναγκαῖά εἰσι, καὶ βίαια. Ὥσπερ τάδε. τὰ περιεστῶτα. Πρὸς ἡμῶν ὄντα. πρὸς ἡμῶν, καὶ ἡμῖν σύμμαχον, καὶ ὠφέλιμον ὄντα. Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν. τῶν ἐναντίων δηλονότι. Τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν. τὰ παρόντα ἡμῖν πλεονεκτήματα. Ἡμέτερον νομίζω. ὡς ἡμετέραν βοήθειαν. Ὑποχωρήσασι δέ. ὑποχωρησάντων δὲ, καίπερ δυσέμβατον ὄν, εὐεπίβατον γενήσεται τοῖς λακεδαιμονίοις. Καίπερ χαλεπὸν ὄν. εἰς ἐπίβασιν δηλονότι. Εὔπορον ἔσται. εὐεπίβατον. Καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν. ἡ διάνοια, τοιαύτη. οἱ πολέμιοί φησιν, ὑποχωρησάντων ἡμῶν, ἀποβάντες τῶν νεῶν, καὶ ἐπελθόντες τῷ τείχει, χαλεπώτεροι ἡμῖν ἔσονται. εἰδότες γὰρ ὅτι ἂν μὴ κρατήσωσιν, οὐ ῥᾳδίως ἀ[ναχωρῆσαι] δυνήσονται ὀπίσω διὰ τὴν χαλεπότητα τοῦ χωρίου, μετὰ ἀπονοίας ἡμῖν μαχοῦνται, ἢ ἀπολέσθαι ζητοῦντες, ἢ κρατῆσαι τοῦ χωρίου. ῥᾷστον γάρ φησιν ἐστὶν ἐπ' αὐτοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν νεῶν, ἀμύνασθαι. Ἀποβάντες δέ. ἀποβάντες δέ φησι τῶν νεῶν, ὅσοι γίνονται ἡμῖν. κατασκευάζει δὲ διὰ τούτου, ὅτι οὐδόλως δεῖ αὐτοῖς συγχωρῆσαι κατελθεῖν εἰς τὴν γῆν.

Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τό τε. ἀπὸ κοινοῦ ἡμῖν ἔσονται ἴσοι εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τὸ ἀπειρεῖν τοῦ χρὴ ἐξορμηθῆναι μετὰ ἀσφαλείας, διὰ τὸ δυσέμβατον. Καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστι. καὶ μείζων μέν ἐστιν ὁ στρατὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς ὁρμώμενος, οὐδὲ ἐν γῇ παρατατόμενος. καὶ ἀπὸ τοῦ κλυδωνίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέμων, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν. Αἷς πολλὰ τὰ καίρια. αἷς τισὶ πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, οἷον εἰπεῖν, ἀνέμου, καὶ χωρίων φιλανθρώπων. καὶ εἰρεσίας εὐκαίρου, ἵνα δυνηθῶσιν ἀντιπαχῆναι τοῖς ἐν γῇ. Δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὸ δεῖ, ἀντὶ τοῦ εἴωθεν. Ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐπεὶ πλείονες ἡμῶν εἰσίν. ἡμεῖς δὲ, ἐλάχιστοι, ὥσπερ ἐξισοῖ τὸ πλῆθος, πρὸς τὸ ἡμέτερον, τὸ πολὺ τῆς ἀπορίας, ἣν ἔχουσι. Τῷ ἡμετέρῳ πλήθει. ἔξεστι λέγειν πλῆθος καὶ ἐπὶ ὀλίγων. ὅμηρος, Πλήθει τε σφετέρῳ, καὶ ὑπέρδεα δῆμον ἔχοντες. Ἀθηναίους ὄντας. ὥσπερ διὰ τῆς προσηγορίας ἐνέφηνεν αὐτῶν τὸ ἀξίωμα τῆς κατὰ θάλασσαν ἐπιστήμης. Ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν. τὴν κατ' ἄλλων ἀπόβασιν εἰδότας, ὅτι, ἐάν τις καρτερήσας, προσδέχηται θαῤῥῶν, καὶ μὴ φυγῇ καταπλαγεὶς τῷ φόβῳ τῆς δεινότητος τοῦ κατάπλου, πάντα κατορθοῖ. ῥόθιον δέ ἐστιν, ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας. Παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν. ῥαχία ἐστὶ πετρώδης τόπος, περὶ ὃν περιῤῥήγνυται ἡ θάλασσα, καὶ ὁ κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης ὁρμή. ὅθεν τὸ νῶτον. ὀστῶδες, ῥάχις καλεῖται, ὡς ἀπὸ τῆς ῥαχίας τῆς πέτρας. Ἐτάξαντο. ἀντὶ τοῦ παρετάξαντο, ἢ ἐτάχησαν, καὶ ηὐτρεπίσθησαν.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὼς ἡμᾶς δεινὸν μᾶλλον, ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται, ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα, κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὁρῶ πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε μεῖναι, καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες, τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται. ὑποχωρήσασι δὲ, καίπερ χαλεπὸν ὂν, εὔπορον ἔσται, μηδενὸς κωλύοντος. καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται. ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ, ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι. ἀποβάντες δὲ ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τό τε πλῆθος αὐτῶν, οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι, κατ' ὀλίγον γὰρ μαχεῖται, καίπερ πολὺ ὂν, ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως. καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας, ἀντιπάλους ἡγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει. καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν, ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν, ὅτι εἴ τις ὑπομένοι, καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο, καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναί τε, καὶ ἀμυνομένους παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν, σῴζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς, καὶ τὸ χωρίον.

Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου, οἱ ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον, καὶ ἐπικαταβάντες, ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι,

Καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα. οὐ ταῖς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ταῖς ἑαυτῶν. Ἧιπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. κατὰ τὸ μέρος τὸ νότιον ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου καὶ προσεδόκα ὁ Δημοσθένης. Διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν. ἐπειδὴ οὐ δυνατὸν ἦν πλείοσι προσορμίσασθαι διὰ τὸ πετρῶδες, διὰ τοῦτο ὀλίγαις ὥρμησαν ναυσίν, ἢ τὰς ναῦς ἀναπαύοντες, ἢ αὐτοὶ ἀναπαυόμενοι. Καὶ παρακελευσμῷ. παρακινήσει. Εἴπως ὠσάμενοι. τοὺς ἐναντίους δηλονότι. Πάντων δὲ φανερώτατος. σπουδαιότατος, καὶ ἐπίδηλος ὑπὲρ πάντας ὁ Βρασίδας ἐγένετο ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔργῳ εἰς προθυμίαν. καὶ ὁρῶν τοὺς τριηράρχους ὀκνοῦντας διὰ τὸ χαλεπὸν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν νεῶν φυλασσομένους ὅπως μὴ συντρίψωσιν αὐτάς. Δυνατὸν εἶναι σχεῖν. προσσχεῖν. Τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν. ἤγουν τινὰς τῶν νεῶν. Βιαζομένους. σὺν βίᾳ ποιοῦντας. Ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν. ἐνταῦθα τιμῶν λέγει, ὧν μέλλουσιν ὕστερον εὐεργετηθῆναι αὐτοὶ οἱ σύμμαχοι, καὶ τιμηθῆναι. ἢ εὐεργεσιῶν, ὧν αὐτοὺς εὐηργέτησαν ἤδη οἱ Λακεδαιμόνιοι. Ὀκείλαντας δέ. προσελάσαντας, καὶ προσεγγίσαντας. Ἐπέσπερχεν. ἐπεσπούδαζεν. Ὀκεῖλαι τὴν ναῦν. προσοκεῖλαι. ἐλλιμενίσαι. Ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν. ἡ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἔξοδος, ἀποβάθρα καλεῖται. Ἐς τὴν παρεξειρεσίαν. παρεξειρεσία ἐστὶν, ὁ ἔξω τῆς εἰρεσίας τῆς νεὼς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης, καὶ τῆς πρώρας. Πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο. ἀντὶ τοῦ τροπαίου ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἢ ἀπὸ τροπαίῳ. καὶ αὐτὴν ἔστησαν πλείονος ἕνεκα κόσμου, καὶ δόξης. Τῆς προσβολῆς. ἀντὶ τοῦ τῆς μάχης. Οἱ δ' ἄλλοι. Λακεδαιμόνιοι δηλονότι. Καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἀμυνομένων πρὸ τοῦ φρουρίου, ὃ ἐποίησαν, καὶ μὴ ἐώντων μηδένα τῶν Λακεδαιμονίων ἀποβῆναι ἀπὸ τῶν νεῶν εἰς τὴν γῆν. τὸ δὲ καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων, ἀντὶ τοῦ, κατ' οὐδὲν ὑποχωρούντων. Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη Ἀθηναίοις, καὶ Λακεδαιμονίοις, ὥστε Ἀθηναίους μὲν, ἐκ τῆς Λακωνικῆς ἀντιτάττεσθαι Λακεδαιμονίοις. Λακεδαιμονίους δὲ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἑαυτῶν ζητεῖν ἐκ νεῶν ἀποβαίνειν, καὶ τούτου κωλύεσθαι. κατὰ πολὺ γὰρ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις, ἔρρεπε τὰ τῆς δόξης. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις εἰς τὰ πεζὰ μεγίστοις οὖσιν ἀεὶ, νῦν δοκεῖν εἰς τὴν ναυμαχίαν κρατίστοις εἶναι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τὰ ναυτικὰ τεχνίταις οὖσιν ἀεὶ, νῦν δοκεῖν ἀρίστοις εἶναι τὰ πεζά. Καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα. ἀντὶ τοῦ ἐπὶ ξύλα ἐπιτήδεια πρὸς μηχανὰς, ποιηθησομένας εἰς καθαίρεσιν τειχῶν. ἡ δὲ Ἀσίνη, πόλις ἐστὶ Λακωνική. Τήν τε νῆσον.

καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα οὔσαις τεσσαράκοντα, καὶ τρισί. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ, ᾗπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς, καὶ ἐκ θαλάσσης ἠμύνοντο. οἱ δὲ, κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες, ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι, καὶ παρακελευσμῷ, εἴπως ὠσάμενοι, ἕλοιεν τὸ τείχισμα. πάντων δὲ φανερώτατος ὁ Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ, καὶ ὁρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριηράρχους, καὶ κυβερνήτας, εἴπου καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας, καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα λέγων, ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων φειδομένους, τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεποιημένους. ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς, βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύναι ἐκέλευε. καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι. ὀκείλαντας δὲ, καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας, τῶν τε ἀνδρῶν, καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. καὶ ὁ μὲν, τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκεῖλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν. καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν, ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ, ἐλειποψύχησέ τε. καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν, ἡ ἀσπὶς περιερρύη εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι, ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν τῆς προσβολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προυθυμοῦντο μὲν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι, καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη, ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε καὶ ταύτης λακωνικῆς, ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας. λακεδαιμονίους δὲ, ἐκ νεῶν τε καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν ἐπ' ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν, ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι, καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ, θαλασσίοις τε, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι, ἐπέπαυντο. καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος, ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης, ἑλεῖν μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς ζακύνθου νῆες τῶν ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα. προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ ναυπάκτου, καὶ χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων, τήν τε νῆσον, ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας

τὰς ναῦς, καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπη καθορμίσονται, τότε μὲν ἐς πρώτην τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει ἐρῆμος οὖσα, ἔπλευσαν, καὶ ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι, ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο. ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν, ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. εἰ δὲ μὴ, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν, οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε ἃ διενοήθησαν φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες. ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ, τάς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. οἱ δ' ἀθηναῖοι γνόντες, καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς. καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν, καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες, ἐς φυγὴν κατέστησαν. καὶ ἐπιδιώκοντες, ὡς διὰ βραχέος, ἔτρωσαν μὲν πολλάς, πέντε δ' ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι. ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις ἐνέβαλλον. αἱ δὲ, καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι, κενὰς εἷλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων. ἃ ὁρῶντες οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτιπερ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν. καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν, ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον· ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν. καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ᾧ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἵ τε γὰρ λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν, ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν. οἵ τε ἀθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν, διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἑκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν, τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων. οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ πύλῳ. ἐς δὲ τὴν σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ, τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον, βουλεύειν πρὸς τὸ χρῆμα ὁρῶντας, ὅ,τι ἂν δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, ἢ κρατηθέντας, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς πύλον ἀθηναίοις. καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ἀθηναίους δὲ, τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι, σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν, τακτὸν, καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ ἀττικὰς ἀλφίτων, καὶ δύο κοτύλας οἴνου, καὶ κρέας. θεράποντι δὲ, τούτων ἡμίσεα. ταῦτα δὲ ὁρώντων τῶν ἀθηναίων, ἐσπέμπειν. καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρᾳ. φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ πελοποννησίων στρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅτι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δ' αὐτὰς μέχρις οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν ἀθηνῶν λακεδαιμονίων πρέσβεις. ἀποστεῖλαι δ' αὐτοὺς τριήρει ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι ἀθηναίους ὁμοίας, οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν. αἱ μὲν σπονδαὶ, ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο. καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὖσαι περὶ ἑξήκοντα. καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς ἀθήνας, ἔλεξαν τοιάδε.

τὴν σφακτηρίαν. Ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς. τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. Ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσι. τὸ σχῆμα ἀνανταπόδοτον· ὡς ὅμηρος, "ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας". Καὶ οἱ μέν. οἱ λακεδαιμόνιοι. Οἱ δ' ἀθηναῖοι γνόντες. τὴν βουλὴν ἐκείνων δηλονότι. Ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν. ἤγουν τόν τε στενὸν, καὶ τὸν πλατύν. Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι. ἐν τούτῳ ἐδόκει κεκωλῦσθαι ἕκαστος τὰ πράγματα, ἐν ᾧ ἕκαστοι μὴ εὑρεθείησαν. Ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν. πλέον ἐργάσασθαι. Καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον. τὴν νῆσον δηλονότι. Οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι. οἵ τε ἐκ τῆς πελοποννήσου, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων αὐτοῖς προσελθόντες νῦν. Τὰ τέλη καταβάντας. τοὺς ἄρχοντας τῶν σπαρτιατῶν. Τὰ περὶ πύλον. καλῶς ἡ προσθήκη, ἵνα δηλώσῃ ὅτι οὐ τῶν πάντων τῶν πραγμάτων, οὐδὲ παντὸς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν κατὰ πύλον, ἵνα νοήσωμεν, ὡς τὰ κατὰ πύλον μόνα. Μὴ ἐπιφέρειν. ἀντὶ τοῦ προσφέρειν, καὶ ἄγειν. Μήτε κατὰ γῆν. μήτε τοῖς ἐν τῇ πύλῳ, μήτε τοῖς ἐν τῇ σφακτηρίᾳ. Ἀποστεῖλαι δὲ αὐτούς. ἤγουν τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. Ἀθηναίους ὁμοίας. ἤγουν ἀκαταλύτους ἀποδοῦναι τοῖς λακεδαιμονίοις.

Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι. τὸ προοίμιον ἐκ προσοχῆς, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. τέμνεται δὲ πολλῷ τῷ συμφέροντι. ἔστι δ' ὅτε ἔχει καὶ τὸ δυνατὸν παραμιγνύμενον. Καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφοράν. καὶ ὅσα ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον, ἐσόμενον ἀποδείξομεν, καὶ ὅμου ἡμῖν εὐπρεπὲς ἐν τῇ παρούσῃ συμφορᾷ.

Τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους. περιττὸν τὸ μακροτέρους. ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν. Ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ διδάσκοντάς τι. διδάσκοντας λόγοις τὸ δέον τῶν προύργου τι πράσσειν, ἵνα ᾖ τοιοῦτον. πείθοντας λόγῳ δεόντως διαπράττεσθαι τὰ προσήκοντα. παραίτησιν δὲ ἡ λέξις περιέχει τῆς ἐσομένης μακρολογίας, οὐκ ὄντος λακωνικοῦ τοῦ μακρολογεῖν. Τῶν δὲ προύργου. τῶν σπουδαίων.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν, τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ, ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ, διδάσκοντάς τι τῶν προύργου, λόγοις τὸ δέον πράσσειν. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως, μηδ' ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι. ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν, καὶ δόξαν. καὶ μὴ παθεῖν, ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται, διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι. οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι, καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει δι' ἐμπειρίαν, καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ εἰκότως προσείη. γνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες, ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι, ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι, ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδείᾳ ἐπάθομεν αὐτὸ, οὔτε μείζονος προσγενομένης ὑβρίσαντες. ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν ῥώμην, πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων, καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ἔσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο. καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο. τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα

Λάβετε δὲ αὐτούς. ἀκούσατε δὲ τῶν λόγων μὴ δυσμενῶς, ὡς πολεμίων ἀκούοντες, μήτε ἀσυνέτως, ἀλλ' οἷα δὴ συνετοὶ ὑπομνήσεως μόνης ἕνεκεν αὐτοὺς νομίσατε λέγεσθαι πρὸς εἰδότας ὑμᾶς ἕκαστα.

Μὴ πολεμίως. ἤγουν μὴ διαθέσει πολεμικῇ. Καλῶς θέσθαι. ἐπαινετῶς διοικῆσαι. Καὶ μὴ παθεῖν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔξεστι. τὸ δὲ ἀγαθόν τι λαμβάνοντες, ἀντὶ τοῦ εὐπραγοῦντος κεῖται. Ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται. ἀεὶ γὰρ ὀρέγονται τοῦ πλείονος, ἐλπίζοντες αὐτοῦ τεύξεσθαι. προσυπακοῦσαι δὲ δεῖ ἔξωθεν τὸ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκπίπτουσι τῆς εὐτυχίας. Διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι. ἤγουν μετὰ εὐτυχίας λαβεῖν τὰ παρόντα. Οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαί. οἷς ποτὲ δὲ ἐπ' ἀμφότερα ἐπί τε δηλονότι τὰ ἀγαθὰ, καὶ τὰ κακά. Δίκαιοί εἰσι. τούτοις φησὶ μὴ πιστεύειν ταῖς εὐπραγίαις προσήκει. Καὶ ἀπιστότατοι. περιττὸς ὁ καί. Ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει. τὸ μὴ πιστεύειν δηλονότι ταῖς εὐπραγίαις. Δι' ἐμπειρίαν. τούτου τοῦ πράγματος. Κυριώτεροι. δικαιότεροι. Ἐφ' ἃ νῦν. τὰς σπονδὰς λέγει. Καίτοι οὔτε δυνάμεως. ἤγουν ὡς ἀδυνατοῦντες. Ἐπάθομεν αὐτό. τὰς νῦν δηλονότι συμφοράς. Προσγενομένης. δυνάμεως ἀπὸ κοινοῦ. Ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων. τῆς συνήθους δυνάμεως τῶν ὄντων ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις. Ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ἐν ᾧ τῷ δύνασθαι γνώμῃ σφαλῆναι. Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν. σώφρονές εἰσιν, οἵτινες ἀδήλου ὄντος τοῦ ἀποβησομένου, ἐκ τῆς παρούσης εὐπραξίας, ἀλλ' ἀσφαλέστερον ῥέπουσι, καὶ οὐκ ἐξυβρίζουσιν, ὡς παραμενούσης αὐτοῖς ἀεὶ τῆς εὐπραγίας, ἀλλὰ συμβαινούσης τοῖς ἐναντίοις. Καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοί. καὶ γὰρ τὰς συμφορὰς οὗτοι δεξιώτερον ἂν, καὶ ὡς συνετοὶ προσδέχοιντό τε, καὶ φέροιεν. Τόν τε πόλεμον νομίσωσιν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες ἂν μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἡ δὲ διάνοια, σώφρονές εἰσιν, οἵτινες οἴονται τὰ ἐκ τῶν πολέμων μὴ κατὰ προαίρεσιν ἢ μετρίαν ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην. Ἔνιοι δὲ τόνδε τὸν τρόπον ἐξηγήσαντο. σώφρονές εἰσιν, οἱ νομίζοντες τὸν πόλεμον, τουτέστι, τὴν ἐκ τοῦ πολέμου νίκην, μὴ καθ' ὃ μέρος ἄν τις αὐτοῦ μεταχειρίζηται, οἷον, ναυμαχῶν, κατὰ τοῦτο συντυγχάνειν, ἀλλ' ὡς ἐὰν ἡ τύχη ἡγῆται τοῦ πολέμου. Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες. οἱ μὴ πιστεύοντες ταῖς κατὰ πόλεμον εὐπραγίαις. τὸ γὰρ ὀρθούμενον, τὴν εὐπραγίαν λέγει. οὗτοι φησὶν ἐλάχιστα πταίοιεν ἂν, οἱ τὸν πόλεμον ἐν τῷ εὐπραγεῖν αὐτοὶ κατατιθέμενοι. ἐξηγητικὸν δέ ἐστι τοῦτο, τοῦ σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες τὰ ἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο. Ἐν τῷ εὐτυχεῖν. ἀντὶ τοῦ εὐτυχοῖεν.

Καταλύοιντο. ἀναπαύοιντο. Ὃ νῦν ὑμῖν. ἐν εὐπραγίᾳ καταλύσασθαι, κοὐκ ἀποθέσθαι τὸν πόλεμον. Καὶ μή ποτε ὕστερον. ἵνα μὴ ἐάν ποτε σφαλῆτε, ὕστερον ἀπειθήσαντες ἡμῖν, ἐνδέχεται γάρ, νομισθῆτε καὶ τὰ νῦν ἄλλως ευτυχηκέναι, καὶ χωρὶς συνέσεως ἐξουσίας ὑμῖν οὔσης, εἰρήνης γενομένης ἄνευ κινδύνων, εὐβουλίας τε, καὶ ἀνδρίας, δόξαν τοῖς μετὰ ταῦτα ἀνθρώποις καταλιπεῖν. ἰσχύος μέν, διὰ τό, μεῖναι ὑμῖν τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὴ μεταβληθῆναι. εὐβουλίας δέ, ὅτι ἐσπείσασθε ἐν τῷ εὐτυχεῖν, εἰδότες τὸ τῆς τύχης ἄστατον.

Λακεδαιμόνιοι δέ. κατὰ τὸ φρόνημα τῶν λακεδαιμονίων τά τε ἄλλα, καὶ μάλιστα τοῦτο εἴρηται. οὐ γὰρ

» καταλύοιντο. ὃ νῦν ὑμῖν ὦ ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι, καὶ μή ποτε
» ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, ἃ πολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύ-
» χῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυ-
» νέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν. λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς
» σπονδάς, καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην, καὶ ξυμμαχίαν, καὶ ἄλ-
» λην φιλίαν πολλήν, καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ
» τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας. καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύε-
» σθαι, εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν, παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας, εἴτε καὶ ἐκπολιορ-
» κηθέντες, μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν. νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ'
» ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός τις, καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω
» τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων, μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμ-
» βῇ, ἀλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπιεικές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸ νικήσας
» παρὰ ἃ προσεδέχετο, μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀντα-
» μύνεσθαι ὡς βιασθείς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμ-
» μένειν, οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι,
» ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας. πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν,
» ἀνθησσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα, καὶ παρὰ γνώμην διακινδυ-
» νεύειν. ἡμῖν δὲ καλῶς εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι ἀνή-

κολακεύουσι τοὺς ἀθηναίους, καίτοι γε ἐλασσωθέντες, ἀλλὰ μένουσιν ἐπὶ τοῦ φρονήματος, καὶ λέγουσιν, ὅτι λακεδαιμόνιοι ἡμῖν εἰρήνην διδόασιν ὡς ὄντες τούτου κύριοι, ἀνταιτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας δηλονότι, καὶ ἐντεῦθεν κύριοι, νομίζουσιν εἶναι, τοῦ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην οἱ λακεδαιμόνιοι. οἵ γε ὡς αὐτοὶ διδόντες αὐτήν, ἀντ' αὐτῆς αἰτοῦσι τοὺς ἄνδρας.

Καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι. ἡμῖν, καὶ ὑμῖν ὡς ἀντύλλος φησίν, ἵνα δοκῶσι λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. ἢ ἀμφοτέρων λέγει ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκπολιορκηθῆναι, ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός ἐστιν. Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν. τὸ διακινδυνεύεσθαι ἐξηγεῖται, πῶς μέλλει διακινδυνεύεσθαι αὐτοῖς ἡ δόξα. εἴτε φησὶ βίᾳ διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες παραπεσούσης τινὸς δὴ τῆς τύχης σωτηρίας, καὶ γενησόμεθα πάλιν ἴσοι ὑμῖν, εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες παρ' ὑμῶν, τουτέστιν, ἀπολλόμενοι δὴ τῆς πολιορκίας παρασκευάσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐφελκύσονται πρὸς τὴν κοινὴν ἔχθραν, καὶ ἑτέραν ἔχειν ἰδίαν λακεδαιμονίους, καὶ ἀθηναίους. Παρατυχούσης. παραπεσούσης. Νομίζομέν τε. νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας παύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἐπειδὰν κατὰ πόλεμόν τις πλεονεκτήσας, τῶν ἐναντίων ἀναγκάσῃ δι' ὅρκων αὐτοὺς ἄκοντας συμβῆναι, καὶ μὴ δικαίως τουτέστι, συνθήκας ποιῆσαι πλεονεκτικάς, καὶ ἀδίκους, καὶ ἀνίσους, καὶ ὡς ἂν συμφέρῃ τῷ νενικηκότι, ἀλλ' ἐὰν δυνάμενος αὐτὰ ταῦτα πεῖσαι τὸν ἡττηθέντα τὰ ἄδικα, καὶ πλεονεκτικὰ συνθέσθαι, μηδὲν τούτων ἀπαιτήσῃ αὐτόν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου διαλλαγῇ, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτὸ τὸ πλεονεκτικὸν καταχρατήσῃ παρὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κεκρατημένου. δῆλον γὰρ ὅτι ὁ κεκρατημένος ἐλπίζει παρὰ τοῦ κρατήσαντος ἀδικεῖσθαι, καὶ πλεονεκτεῖσθαι. οὐδεὶς γὰρ νικήσας, ἀνέχεται ὁμοίως, καὶ ἐν ἴσῃ τάξει σπένδεσθαι τῷ νενικημένῳ, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πλέον ἐθέλει ἔχειν. Ἀλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι. ἤγουν τὸ νικῆσαι. Μετρίως. μετὰ ταπεινοφροσύνης. Ὀφείλων γὰρ ἤδη. ὁ ἐναντίος. ὁ γὰρ δὲ ἐναντίας ὡς ἂν μὴ βιασθείς, ἀλλ' ἐπιεικείᾳ πεισθείς, εἰδὼς τὸ οὐκ ἀμύνεσθαι δίκαιον, ἀλλ' ἀμείβεσθαι τὴν ἀρετήν, ἕτοιμός ἐστιν ἐμμείνειν ταῖς συνθήκαις, αἰσχυνόμενός τι παραβῆναι. τῷ δὲ ἑτοιμότερος, προσυπακουστέον τὸ ἐκείνου. ἤτοι τοῦ μὴ πεισθέντος, ἀλλὰ βιασθέντος σπείσασθαι. Καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθρούς. καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μείζω ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσι, τὸ εὐγνωμονῆσαι, ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις. ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες, καὶ σωθέντες, ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι, ἤπερ πρὸς ἐκείνους, τοὺς περὶ εὐτελῶν, καὶ μετρίων αὐτοῖς διενεχθέντας. ἔστι δὲ αἰτιατικῶς. αὐτὶ γὰρ τοῦ περὶ μετρίων, εἴρηκε τὰ μέτρια. Πεφύκασί τε. πεφύκασί τε οἱ ἄνθρωποι, τοῖς μὲν εὐγνωμόνως συνθεμένοις, μαλακώτεροι γίνεσθαι πρὸς τὸ ἐκείνοις σπένδεσθαι. πρὸς δὲ τοὺς ἐναντιουμένους, παρὰ προαίρεσιν διακινδυνεύειν.

Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ ἔχει. ἡμῖν δὲ καλῶς ἔχει φησί, διαλλαγῆναι πρὸ τοῦ ἀνήκεστόν τι παρ' ὁποτερωνοῦν γινόμενον, εἰς ἀνάγκας ἡμᾶς καταστῆσαι αἰδίου ἔχθρας. τὸ δὲ πρὸς τὴν κοινήν, καὶ ἰδίαν ἔχειν,

τοιοῦτον

πιοῦτον. νῦν μὲν κοινὴν ἔχομεν πέλοπες πάντες πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν. εἰ δὲ μὴ εἴξετε τοῖς λόγοις ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ λακεδαιμονίοις, ἐχθροὶ ὑμῶν ἐσόμεθα. Ἔτι δ᾽ ὄντων ἀκρίτων ἔτι δὲ ὄντων ἀκρίτων, καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων ἴσον κατὰ τὴν σφακτηρίαν, εἴτε ἁλίσκονται οἱ ἄνδρες, εἴτε διαφεύγουσι, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης προσγενομένης, καὶ φιλίας παρ᾽ ἡμῶν, ἐὰν σπεισώμεθα ὥσπερ νῦν ἔχομεν, ἡμῖν δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι, ἀντὶ τοῦ πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας τῆς συμφορᾶς μετρίως καταπιθεμένης, διαλλαγῶμεν. Οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς. ἐν τῷ αὐτῷ γενέσθαι δηλονότι τὴν εἰρήνην, ὑμᾶς νομιοῦσιν αἰτιωτέροις, ἀντὶ τοῦ πλέον τῶν λακεδαιμονίων, ὑμῖν τὴν χάριν τῆς εἰρήνης ὁμολογήσουσιν. ὁ δὲ καὶ σύνδεσμος, οὐ περιττῶς κεῖται, ἀλλ᾽ ἀναγκαίως. λέγει γάρ ὅτι, τοῦ τε νομίσαι ὑμᾶς νενικηκέναι, καὶ τὴν χάριν τῆς εἰρήνης εἰς ὑμᾶς μέλλουσιν ἀνενεγκεῖν.

Πολεμοῦνται μὲν γάρ ἀσαφῶς. πολεμοῦνται γάρ, ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος, τίς ἐστιν ὁ προκαταρξάμενος τοῦ πολέμου, εἴτε ὁ λακεδαιμόνιος, εἴτε ὁ ἀθηναῖος, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἤν τε γνῶτε λακεδαιμονίοις. ἄν τε πεισθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν λακεδαιμονίοις φίλους γενέσθαι, χάριν δ᾽ οὖσαν, ἤπερ βιασθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτῶν. Αὐτῶν τε προκαλεσαμένων. θελησάντων, καὶ προτρεψάντων ὑμῶν ταῦτα. Ὅσα εἰκὸς εἶναι. ἀντὶ τοῦ συμβήσεσθαι. Καὶ ὑμῶν ταῦτα λεγόντων. ἡμῶν γάρ, καὶ ὑμῶν ταὐτὰ σπενδομένων, καὶ ὁμονοούντων, τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ὑπήκοον ὄν, μεγάλως ἡμᾶς τιμήσει. Οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδάς. τὸ ἑξῆς, τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι. Μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε. κατέπειθεν. Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων. ἀθηναίων τὰ προειρημένα χωρία λακεδαιμονίοις συγχωρησάντων ἐν ταῖς προτέραις σπονδαῖς, διὰ τὸ ἐν συμφοραῖς εἶναι. πᾶν γάρ τὸ ἐπιταττόμενον, ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων συνεχώρουν. Καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων. τῶν λακεδαιμονίων. Οἱ δὲ, πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι. Οἵτινες λέγοντες. τοὺς διαλεγομένους περὶ τούτων, καὶ συνδοκιμάζοντας. Ξυμβήσονται. φιλιωθήσονται.

Διαβληθῶσι. ψεχθῶσι. μισηθῶσι., Καθάπερ ξυνέκειτο. ἀντὶ τοῦ, ὥσπερ ἐν ταῖς συνθήκαις ἦν διομολογημένον.

» κεῖσθαι διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀΐδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς
» τῇ κοινῇ, καὶ ἰδίαν ἔχειν. ὑμᾶς δὲ στερηθῆναι, ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἔτι δ᾽ ὄν-
» των ἀκρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ
» πρὸ αἰσχροῦ τινος, ξυμφορᾶς μετρίως καταπιθεμένης, διαλλαγῶμεν. καὶ αὐ-
» τοί τε ἀντὶ πολέμου, εἰρήνην ἑλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν ἀνάπαυσιν κακῶν
» ποιήσωμεν, οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται γὰρ ἀσα-
» φῶς ὁποτέρων ἀρξάντων. καταλύσεως δὲ γενομένης, ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοί
» ἐστε, τὴν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. ἤν τε γνῶτε, λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φί-
» λοις γενέσθαι βεβαίως. αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βια-
» σαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι. ἡμῶν γὰρ
» καὶ ὑμῶν ταὐτὰ λεγόντων, τό γε ἄλλο ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑποδεέστερον ὂν, τὰ μέ-
» γιστα τιμήσει.

Οἱ μὲν οὖν λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι. διδομένης δὲ εἰρήνης, ἀσμένως δέξασθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδὰς ἔχοντες, τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι, ὁπότ᾽ ἂν βούλονται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς. τοῦ δὲ πλέονος, ὠρέγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου. ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος. καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι, ὡς χρὴ τὰ ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον, κομισθῆναι ἀθήναζε. ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας λακεδαιμονίους νίσαιαν, καὶ πηγάς, καὶ τροίζηνα, καὶ ἀχαΐαν, ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφοράς, καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι, ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις. οἱ δὲ, πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν, οὐδὲν ἀντεῖπον, ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι, οἵτινες λέγοντες, καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου, ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν, ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφὲς δ᾽ εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι. ἀλλὰ εἴ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες, καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας, ἃ προὐκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἄπρακτοι. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ πύλον. καὶ τὰς ναῦς οἱ λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, καθάπερ ξυνέκειτο. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι

Ἐγκλήματα ἔχοντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκλήματα ἐπιφέροντες κατὰ λακεδαιμονίων. Παράσπονδον. παρὰ τὰ ἐν ταῖς σπονδαῖς συγκείμενα. Καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα. εὐτελῆ τινα, καὶ ψυχρά. Ἰσχυριζόμενοι. ἐπερειδόμενοι, ὡς ἰσχυρὸν προτείνοντες πάνυ οἱ ἀθηναῖοι. Ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ. ἐὰν βραχὺ ἀθετηθῇ. Καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες. καὶ ἐγκαλοῦντες ἠδικεῖσθαι, διὰ τὸ τὰς ναῦς μὴ ἀπειληφέναι. Ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο. μετὰ τὴν ἀκρόασιν τὴν ἐλθοῦσαν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων ἀναχωρήσαντες ἐπὶ τὴν σπάρτην, παρεσκευάζοντο ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν. ἀντὶ τοῦ, ἀθηναίων μὲν δύο ναυσὶν ἐναντίαις περιπλεόντων τὴν νῆσον,

ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον, καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδοσαν, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο, καὶ τὰ περὶ πύλον ἐπ᾽ ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο. ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν αἰεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς, καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὁπότε ἄνεμος εἴη. καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν. ὥστε αἱ πᾶσαι, ἑβδομήκοντα ἐγένοντο. πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι, καὶ προσβολὰς ποιούμενοι, τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν, εἴ τις παραπέσοι, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ σικελίᾳ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι πρὸς ταῖς ἐν μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ, τὸ ἄλλο ναυτικὸν, ὃ παρεσκευάζοντο προσκομίσαντες, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ λοκροὶ, τῶν ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν. καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἥξειν, πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ τὸ ῥήγιον, ἤλπιζον πεζῇ τε, καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες, ῥᾳδίως χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι. ξύνεγγυς γὰρ κειμένου τοῦ τε ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς ἰταλίας, τῆς τε μεσσήνης τῆς σικελίας, τοῖς ἀθηναίοις τε οὐκ ἂν εἶναι ἐφορμεῖν, καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς, ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα, καὶ μεσσήνης, ᾗπερ βραχύτατον σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει. καὶ ἔστιν ἡ χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε τυρσηνικοῦ, καὶ τοῦ σικελικοῦ ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ, οἱ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα, ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι, περὶ πλοίου διαπλέοντος ἀντεπαναγόμενοι πρός τε ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα, καὶ ῥηγίνας ὀκτώ. καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, διὰ τάχους ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον ἐς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα τό τε ἐν τῇ μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ ῥηγίῳ, μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς ῥηγίνων. ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα τῆς μεσσήνης συλλεγεῖσαι αἱ τῶν συρακουσίων καὶ ξυμμάχων νῆες, ὥρμουν. καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ῥηγῖνοι, ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἐνέβαλον. καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ, μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν συρακουσίων ἐμβάντων ἐς τὰς ναῦς, καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν μεσσήνην, αὖθις προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων, καὶ προεμβαλόντων, ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι, παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ μεσσήνῃ λιμένα. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι καμαρίνης ἀγγελθείσης προδίδοσθαι συρακουσίοις ὑπ᾽ Ἀρχίου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε. μεσσήνιοι δ᾽ ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ νάξον τὴν χαλκιδικὴν, ὅμορον οὖσαν. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ

τοῦτο δὲ, ἵνα μὴ ἐν τῷ μέσῳ διαδ᾽ ἀπαιται, μὴ ἐάσωσι τοὺς ἐν τῇ σφακτηρίᾳ ἐξελθεῖν. Καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐς πόλεμον καθίσταντο. Καὶ αὐτοὶ δέ. οἱ λοκροί. Τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. τὴν σφετέραν. Εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ. οἱ λοκροὶ δηλονότι. Ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα, καὶ μεσσήνης. ἡ εἰς τὸν μεταξὺ ῥηγίου καὶ μεσσήνης ποταμὸν ῥέουσα. Κληθεῖσα τοῦτο. δ᾽ μέρος τῆς θαλάσσης. Εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. εἰς τὸ πλεῦσαι δηλονότι. Μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. Καὶ νὺξ ἐπεγένετο. ἤγουν γενομένη γὰρ νὺξ, ἐπέσχε τὸ ἔργον. Ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα. πελωρὶς, ἀκρωτήριον σικελίας τὸ βορειότατον. Καὶ χειρὶ σιδηρᾷ. δηλονότι ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἐπιβληθείσῃ ἀττικῇ νηΐ. μίαν ναῦν ἀπώλεσαν οἱ ἀθηναῖοι. Ἀπὸ κάλω. τῷ λεγομένῳ παρόλκῳ. οἱ γὰρ παρ᾽ αὐτὴν τὴν γῆν πλέοντες, οὐ δύνανται ἐρέττειν.

Προσβαλόντες. τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. Ἀποσιμωσάντων. ὑπαναχωρησάντων, καὶ μετεωρισάντων τὰς ναῦς, ἵνα ἐκ πολλοῦ διαστήματος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς ἀθηναίοις. Καὶ προεμβαλόντων. τῶν συρακουσίων πρὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἐμβαλόντων.

Τειχήρεις ποιήσαντες. ἐντὸς δηλονότι τῶν τειχῶν ἀποκλείσαντες. Πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλον. τὴν ναξίων. Ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοί. ἀντὶ τοῦ, οἱ ἐπὶ τῶν ἄκρων ὄντες, καὶ τῶν ὀρεινῶν, ὡς ἐκεῖ οἰκούντων αὐτῶν. Βοηθοῦντες ἐπὶ τοῖς μεσσηνίοις. τοῖς μεσσηνίοις δηλονότι βοηθοῦντες κατὰ τῶν μεσσηνίων. Καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι. τῶν συρακουσίων. Ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι. Ὡς κεκακωμένην. κακῶς πάσχουσαν. δεδυστυχηκυῖαν. Ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο. γράφεται ἐπείρων. τὴν μεσσήνην δηλονότι. Καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους. ἤγουν διώξαντες, ἐνέβαλον. Τεταραγμένοις. τοῖς μεσσηνίοις. Ἐπιγενόμενοι. ἐπιπεσόντες.

τειχήρεις ποιήσαντες τοὺς ναξίους, ἐδῄουν τὴν γῆν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν ἀκεσίνην ποταμόν, τὴν γῆν ἐδῄουν. τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σικελοὶ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοῖς μεσσηνίοις. καὶ οἱ νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες, καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς, ὡς οἱ λεοντῖνοι σφίσι, καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως, προσπίπτουσι τοῖς μεσσηνίοις. καὶ τρέψαντες, ἀπέκτειναν τε ὑπὲρ χιλίους. καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους διέφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν μεσσήνην ὕστερον ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. λεοντῖνοι δὲ εὐθύς, καὶ οἱ ξύμμαχοι, μετὰ ἀθηναίων ἐς τὴν μεσσήνην ὡς κεκακωμένην ἐστράτευον. καὶ προσβάλλοντες, οἱ μὲν ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς, πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ μεσσήνιοι, καὶ λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροί, ἐξαπιναίως προσπεσόντες, τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν λεοντίνων τὸ πολύ, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν. καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι. καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν ἐν τῇ σικελίᾳ ἕλληνες, ἄνευ τῶν ἀθηναίων, κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους. ἐν δὲ τῇ πύλῳ, ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίους οἱ ἀθηναῖοι. καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν πελοποννησίων, κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς ἀθηναίοις ἡ φυλακή, σίτου τε ἀπορίᾳ, καὶ ὕδατος. οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη. ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο. καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν, σῖτον ἐν τῇ γῇ ᾑροῦντο κατὰ μέρος. αἱ δὲ, μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε, παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος. οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεσμένον, καὶ οἶνον, καὶ τυρόν, καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέροι, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι. ῥᾷον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη. ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν. τοῖς δέ, ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει. ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων. καὶ οἱ ὁπλῖται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο. ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλωδίῳ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην,

νίοις. Ἐπιγενόμενοι. ἐπιπεσόντες. Κατὰ χώραν ἔμενεν. ἤγουν ἡσύχαζεν. Ὅτι μὴ μία. ἤγουν, ἢ μὴ μία. Ἀλλὰ διαμώμενοι. ἀντὶ τοῦ διασκάπτοντες. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἀμῆ, ὃ δηλοῖ σκαφίον ματεύω. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι διαστέλλοντες τὸν κάχληκα, καὶ βόθρους ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ ποιοῦντες, ηὕρισκον ὕδωρ, οἷον αὖθις εἰς ἀνάγκην πίοι δι' ἄκραν δίψαν. Στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ. διαστήματι δηλονότι τῆς γῆς. Ἡροῦντο κατὰ μέρος. ἀντὶ τοῦ κατὰ διαδοχήν. Αἱ δὲ μετέωροι. ἤγουν ἐπ' ἀγκυρῶν. Παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος. παρὰ προσδοκίαν συμβαίνων. Ἡμερῶν ὀλίγων. ἐντὸς δηλονότι. Ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ. ὄντας δηλονότι. Τάξαντες. τοῦ ἐσάγειν. Ἀργυρίου. ἕνεκεν δηλονότι. Ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος. ἐς τὰ ἀφορῶντα. Καταφέρεσθαι. κατάγεσθαι. Ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν. ἄπορον γὰρ ἦν δηλονότι ταῖς ναυσὶ περιορμεῖν τὴν νῆσον. Ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει. ἤγουν ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν, κατέπλεον. Ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα. ἐξεδίδοσαν φησὶ τῇ πέτρᾳ τὰ πλοῖα ὠνηθέντα χρημάτων ὑπὸ λακεδαιμονίων. ὑπέσχοντο γὰρ τοῖς ναυκλήροις δώσειν τὰς τιμάς, εἰ ἀπόλλυνται τὰ αὐτῶν πλοῖα. Περὶ τὰς κατάρσεις. κατάρσεις λέγει τοὺς ἐπιτηδείους εἰς καταγωγὴν τόπους καὶ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. οὓς δὲ ἐφύλασσον, ἀντὶ τοῦ φρουροὶ ἦσαν τινὲς τῶν πολιορκουμένων, ἵνα εὐθὺς ἀπολάβωσι τὰς τροφάς. Ἐσένεον δέ. εἰσεκολύμβων. εἰσήρχοντο. Ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην. εἶδος βοτάνης ἡ μήκων, ἧς ὁ μὲν ὀπὸς θανάσιμος, ὡς λέγεται. τὸ δὲ σῶμα, γλυκύτατον. δύναται δὲ πείνης ἀπαλλάττειν μιγνυμένη μέλιτι.

καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο. παντί τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν, ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ, μὴ λανθάνειν σφᾶς. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ σῖτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν· καὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ σφῶν χειμὼν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ᾽ ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν, τόν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄντων οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ᾽ ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύεσθαι· καὶ μετεμέλοντο, τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης ξυμβάσεως, οὐ τἀληθῆ ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεογένους, ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταὐτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναντία εἰπὼν, ψευδὴς φανήσεσθαι, παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν, μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας. εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα ἀπεσήμαινεν, ἐχθρὸς ὤν, καὶ ἐπιτιμῶν ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντες λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτός γ᾽ ἄν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο. ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα ὅτι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ, τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα, ἀνεχώρει. καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς, ἀλλ᾽ ἐκεῖνον στρατηγεῖν, δεδιὼς ἤδη, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ἀποχωρῆσαι. αὖθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς· καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δὲ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν, καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν. καὶ παρελθὼν, οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβὼν, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς, οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις, ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν, ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ᾽ ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἤλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμης, Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι. καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε, πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι, ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρεῖχε. πρότερον μὲν γὰρ οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν αἰεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι. πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου, προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς

Καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον. τοῦτο δίψης ἀπαλλάττει. θεραπεύει γὰρ αὐτὴν πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὅθεν καὶ τοῖς πυρέττουσι προσάγεται παρὰ τῶν ἰατρῶν. τὸ δὲ κεκομμένον, ἀλληλεσμένον. Ἐν τῇ νήσῳ. τῇ Σφακτηρίᾳ. Τὴν φυλακὴν ἐπιλάβῃ. κωλύσῃ. Περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας. ἀντὶ τοῦ περισωθῆναι. ξίσειν. Ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρόν. ἤγουν ἔχοντας πολλὴν δύναμιν. Ἐπικηρυκεύεσθαι. πρεσβείαν πέμπειν. Ἀπεσήμαινεν. ἀπροσκόπων ἐδήλου. Ἐχθρὸς ὤν. τῷ Νικίᾳ δηλονότι. Καὶ ἐπιτιμῶν. ἐγκαλῶν. ἐπιμεμφόμενος. ὀνειδίζων. Ὑποθορυβησάντων, μετὰ θορύβου εἰπόντων.

Τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι. ἐπιχειρεῖν. ἤτοι ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ, ἢ μέρος τὸ ἐφ᾽ ἑαυτῷ εἶναι. τὸ δὲ εἶναι, παρέλκεται ἀττικῶς. ἢ ὡς Ἄντυλλος, ἐπὶ σφίσι, τοῖς στρατηγοῖς δηλονότι. Παραδωσείοντα. ἐφιέμενον παραδοῦναι τῷ Νικίᾳ. Ἀνεχώρει. ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνον στρατηγεῖν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνον δεῖν στρατηγεῖν. Καὶ ἐξίστατο. παρεχώρει. Καὶ ἐξανεχώρει. ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο ποιεῖν ἃ ὑπέσχετο. ἀπέφυγεν.

Οἱ γὰρ στρατιῶται. τῶν Ἀθηναίων. Διακινδυνεῦσαι. παράβολόν τι διαπράξασθαι. Καὶ αὐτῷ ἔτι. αὐτῷ τῷ Δημοσθένει προθυμίαν ἐνεποίησεν, ἢ ἐθάρρωσεν. Αὐτοὺς βλάπτειν. τοὺς Λάκωνας δηλονότι. Σφίσι μὲν γάρ. σφίσι τοῖς Ἀθηναίοις.

Ἐκείνων ἁμαρτίας. ἐκείνων τῶν λακεδαιμονίων. Τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου. αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. Ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτούς. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι προσπίπτειν τοῖς λακεδαιμονίοις. Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἄν. αὐτοῖς τοῖς λάκωνας ἐπ' ἐκείνοις τοῖς λακεδαιμονίοις. Ὁμόσε ἰέναι. ἀντὶ τοῦ εἰς χεῖρας, καὶ πλησίον, ἤτοι σταδίην μάχης. Τῶν πλεόνων ἀπείρων. τῶν ἀθηναίων. Οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως. τῆς θεωρίας. Ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος. τοῦ πάθους δηλονότι. Τῶν δὲ στρατιωτῶν. τῶν ἀθηναίων στρατιωτῶν. Τούς τε λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδών. ὁ Δημοσθένης δηλαδή. Τὸν σῖτον αὐτοῦ. τὸ αὐτοῦ, τοπικὸν ἐπίρρημα. καὶ Ὅμηρος, αὐτοῦ ἐρυκακέειν. Κλέων δὲ ἐκείνῳ. τῷ Δημοσθένει. Καὶ ἅμα γενόμενοι. ἤγουν συνελθόντες ὁ Κλέων, καὶ ὁ Δημοσθένης. Ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα. τῶν λακεδαιμονίων. Ἐφ' ᾧ. ἀντὶ τοῦ οὗ χάριν. Τῇ μετρίᾳ. ἤγουν φιλανθρώπῳ. Περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ. ἤγουν περὶ σπονδῶν σύμβασις γένηται. ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, ἕως τέλειαι σπονδαὶ γένωνται, καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπαλλαγή. Καὶ ἐχώρουν δρόμῳ. ἤγουν ἔτρεχον. Ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. δραμόντες, ἐπέθεντο τοῖς πρώτως φυλάσσουσιν. Ὧδε γὰρ διετετάχατο. διατεταγμένοι, καὶ μεμερισμένοι ἦσαν οἱ ἐν τῇ νήσῳ. Ἐν ταύτῃ μὲν πρώτῃ φυλακῇ. πρώτην φυλακὴν φησὶν αὐτοὺς τοὺς φύλακας. ἐπιφέρει γὰρ ὅτι τρία τάγματα ἦσαν λακεδαιμονίων, τὰ φυλάττοντα τὴν νῆσον. ἓν μὲν, ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου πρὸς τὸ πέλαγος· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ ἄκρῳ τῷ πρὸς τὸν λιμένα· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, ὅπου τὸ ὕδωρ. πρώτην οὖν φυλακὴν λέγει τὴν πρὸς τὸ πέλαγος. Μέσον δὲ, καὶ ὁμαλώτατόν τε. ἔνθα φησὶν ἦν τὸ ὁμαλὲς, καὶ ἰσόπεδον, καὶ οὐκ ἐν ὕψει κείμενον τῆς νήσου μέρος. Ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης. ὅπερ φησὶ μέρος τὸ ἔσχατον, καὶ προσέχον ἐπὶ τὴν Πύλον, τραχύ τι ἦν, καὶ δύσβατον. Καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν. φρούριον. Λογάδην πεποιημένον. ἐπιλέκτως. Οἷς ἐπέδραμον. ἤγουν καθ' ὧν. Καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν. λαθραίαν ποιήσαντες. Ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι. ἤγουν ὡπλισμένοι. Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες. οἱ παραγενόμενοι ὑπὸ Δημοσθένους ἐξ ἀρχῆς εἰς βοήθειαν. Διέστησαν. ἐτάχθησαν μεμερισμένως.

ἐκείνων ἁμαρτίας, καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι. τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα, ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοῖς ἀπροσδοκήτως ᾗ βούλοιντο. ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν τὴν ἐπιχείρησιν. εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὁμόσε ἰέναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείττους ἐνόμιζε τῶν πλεόνων ἀπείρων. λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν διαφθειρόμενον, οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως, ᾗ χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰτωλικοῦ πάθους, ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο, οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἐσῄει. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου, τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου, τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν, οὕτω δὴ τούς τε λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τό τε ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκεύαζε, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιὰν, ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς πύλον. καὶ ἅμα γενόμενοι, πέμπουσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εἰ βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ. οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν νυκτὸς ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες. πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἑκατέρωθεν, ἔκ τε τοῦ πελάγους, καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται. καὶ ἐχώρουν δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. ὧδε γὰρ διετετάχατο· ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ, ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται, μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε. μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν πύλον, ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον. καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν, λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινεν, ἐκ μὲν νεῶν, ἑβδομήκοντα, καὶ ὀλίγῳ πλειόνων πάντες, πλὴν θαλαμίων, ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι. τοξόται τε ὀκτακόσιοι, καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων. μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες, καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι περὶ πύλον κατεῖχον πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τάξαντος, διέστησαν κατὰ διακοσίους τε, καὶ πλείους, ἔστι δ' ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία ᾖ τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκωλυμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὅ,τι ἀντιτάξωνται

Ἀλλ' ἀμφίβολοι. ἑκατέρωθεν βαλλόμενοι. πανταχόθεν. Τῷ πλήθει. ὑπὸ τοῦ πλήθους. Καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασιν. οἱ μὲν, ἐξηγήσαντο οἱ ἄπειροι ὅπλων, καὶ τοξεύμασι μόνοις χρώμενοι. οἱ δὲ, λέγουσιν, οἱ εἰς ἀπορίαν καθιστᾶντες τοὺς ἀντιτεταγμένους τοῖς τοξεύμασιν, ὃ καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ καὶ Ὅμηρος ἐχρήσατο τῇ τοιαύτῃ λέξει, χλωρὸν εἰπὼν δέος, ὡς οὐκ αὐτὸ ἔχον τὴν χλωρότητα, ἀλλ' ἑτέροις αὐτὴν ἐμποιοῦν. καὶ τὸν Διόνυσον φασὶ μαινόμενον, οὐχ ὅτι αὐτὸς μαίνεται, ἀλλ' ὅτι ποιεῖ μαίνεσθαι. Ἐκ πολλοῦ ἔχοντες. ὡς αἰεὶ ἔλεγεν, ἐκ πολλοῦ διαστήματος τὴν δύναμιν ἔχοντες. πόρρωθεν γὰρ τὸ τόξον ἰσχύει. Ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. συμμῖξαι.

Ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι. οἱ Ἀθηναῖοι. Τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις. τῶν Ἀθηναίων. Οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ. ἵνα λέγῃ τῇ πεζομαχίᾳ, καθὸ μᾶλλον ἔμπειροί εἰσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Ἐμπειρίᾳ. τῇ ἐπιστήμῃ τῇ πολεμικῇ. Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες, ἠμύνοντο. οἱ ψιλοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους παυομένους τῆς διώξεως, ὑποστρέφοντες, ἠμύνοντο. Ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι. ψιλῇ ὁπλίσει ὡπλισμένοι. Καὶ προλαμβάνοντες. φθάνοντες, ὥστε μὴ καταλαμβάνεσθαι. Ἠκροβολίσαντο. οἱονεὶ πόρρωθεν ἔβαλλον αὐτούς. Ἡ προσπίπτοιεν. οἱ ψιλοὶ δηλονότι. Καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει. ἐθάρσησαν ἀεὶ ἰδόντες ἑαυτοὺς πολλαπλασίους τῶν ἐναντίων ὄντας, ἢ πολλαπλασίους ἑαυτοὺς δόξαντες τῶν κατὰ ἀλήθειαν ὄντων. Ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια. ὅτι φησὶν οὐκ ἔπαθον τοιαῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, οἷα προσεδόκων παθεῖν ὑπ' αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς, ὅτε ἐπέβησαν τῆς νήσου.

ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι. εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νώτου τε αἰεὶ ἔμελλον αὐτοῖς ᾗ χωρήσειαν οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ, καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι, καὶ ἀκοντίοις, καὶ λίθοις, καὶ σφενδόναις ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκὴν, οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν, φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό, τε πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο, καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῇσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοὶ, καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμῖξαι. οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι. οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες, εἶργον. καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπῇσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον. τοὺς δὲ ψιλοὺς ᾗ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον. καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι, καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠδύναντο διώκειν, ὅπλα ἔχοντες. χρόνον μὲν οὖν τινα ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν ᾗ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες, καὶ ἐμβοήσαντες, ἁθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἔβαλλον λίθοις τε, καὶ τοξεύμασι, καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης. καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω. ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων, καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. τό, τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο, βαλλομένων. εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι. ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων, τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι. τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν, διὰ τὸ αἰεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι ξυγκλῄσαντες, ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ, ἐπέκειντο, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνῃσκον. οἱ δὲ πολλοὶ διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα

Τῆς προσδοκίας. αὐτὶ τοῦ τῆς δειλίας. Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι. ὡς αἰεὶ ἔλεγε, πεπατωμένοι φόβῳ, ἕνεκα τῆς ὑπολήψεως τῶν Λακεδαιμονίων, ἣν εἶχον περὶ αὐτῶν, ὡς ὅτι σφόδρα εἰσὶ πεζομάχοι, καὶ πολεμικοί. Οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι. πῖλοί εἰσι τὰ ἐξ ἐρίου πηκτὰ ἐνδύματα, ὥσπερ θωράκιά τινα ὑπὸ τὰ στήθη, ἃ ἐνδυόμεθα. οἱ δὲ, τὰ ἐπικείμενα ταῖς κεφαλαῖς. Ξυγκλήσαντες. συνασπίσαντες. πυκνώσαντες. συναχθέντες. Ὡς δὲ ἐνέδοσαν. ἔκλιναν. ἐχαυνώθησαν. Ἐτάξαντο παρὰ πᾶν. παρὰ πᾶν μέρος τοῦ ἐρύματος. ὅσον ἦν μέρος ἐπίμαχον. τουτέστι, καθ' ὃ ἐδύναντο οἱ Ἀθηναῖοι προσελθόντες μάχεσθαι.

Μετὰ

μετὰ τὴν ταύτῃ φυλακὴν ἐτάξαντο παρὰ πᾶν ὡς ἀμυνούμενοι, ᾗπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπισπόμενοι, περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον. προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας, ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν, καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης, καὶ δίψης, καὶ ἡλίου, ἀντεῖχον πειρώμενοι, οἱ μὲν, ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου. οἱ δὲ, μὴ ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι ἠμύνοντο, ἢ ἐν τῷ πρίν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια. ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι, καὶ Δημοσθένει, ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς. εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι, καὶ τῶν ψιλῶν περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ, ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. λαβὼν δὲ ἃ ᾐτήσατο, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας, ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προσβαίνων, καὶ ᾗ οἱ λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν, ἔλαθε. καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν, τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι τῷ ἐν θερμοπύλαις, ἐκεῖνοί τε γὰρ, τῇ ἀτραπῷ, περιελθόντων τῶν περσῶν, διεφθάρησαν. οὗτοί τε ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες, οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι, καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων, διὰ τὴν σιτοδείαν, ὑπεχώρουν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων. γνοὺς δὲ ὁ Κλέων, καὶ ὁ Δημοσθένης, ὅτι εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς ἀθηναίοις ζῶντας, εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες, ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ, ἐκήρυξάν τε εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀθηναίοις, ὥστε βουλεῦσαι, ὅ,τι ἂν ἐκείνοις δοκῇ. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλεῖστοι, καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνῆλθον ἐς λόγους, ὅ,τε Κλέων, καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἐκείνων, Στύφων ὁ φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων, τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Επιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ιππαγρέτου ἐφῃρημένου, ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος, κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους, ὅ,τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας, καὶ γενομένης ἐπερωτήσεως δὶς ἢ τρὶς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου λακεδαιμονίων ἀνὴρ, ἀπήγγειλεν ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς, περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. οἱ δὲ, καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἄλλα διεσκευάζοντο, ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες, τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε. εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν, καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες. τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι. οἱ δὲ ἄλλοι, ἀπέθανον. καὶ σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι,

Μετὰ τὴν ταύτῃ φυλακὴν. ἐν τῷ ἐρύματι.

Καὶ κύκλωσιν. λείπει τὸ ποιήσασθαι. Ες τὰ πλάγια. ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν πλαγίων.

Επειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν. τὸ ἔργον τοῦ πολέμου.

Αλλως ἔφη πονεῖν. ματαίως.

Εκ τοῦ ἀφανοῦς. ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ μὴ βλεπομένου τῶν λακεδαιμονίων.

Ἐκείνους. ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους.

Παρῆκον. τουτέστι, κατὰ τὸ ἐνδιδοῦν, καὶ ἀνάβασιν παρεῖχον.

Τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο. ἤγουν ἀθηναίους.

Καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν. τῆς μάχης δηλονότι.

Εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες. οἱ λακεδαιμόνιοι.

Επικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ. χαυνωθεῖεν.

Παρῆκαν. ἀφῆκαν.

Αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος. ἀντὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον εἰρημένου, καὶ χειροτονηθέντος.

Εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν. ἤγουν ἀποθάνοιεν.

Διακηρυκεύσασθαι. ἐν ἴσῳ μέν πως ἐστὶ τῷ ἐπικηρυκεύεσθαι, εἰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι, πρὸς φίλους. τὸ δ' ἐπικηρυκεύεσθαι πρὸς πολεμίους. Οτι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. καίτοι εἶπεν ἄνω, ὅτι ἔδοξεν αὐτῷ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, καὶ προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα, ἀλλὰ λέγομεν ὅτι, ἐκεῖ μὲν ἔλεγε περὶ τῶν στρατιωτῶν. ἐνταῦθα δὲ, περὶ τοῦ αὐτῶν στρατηγοῦ. Καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων. τῶν λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ σφακτηρίᾳ. ἀφέντων δὲ λέγει, ὡς τινες ἐξελθόντων διακηρυκεύεσθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ πύλῳ. Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας.

αὐνίπετες ὡς ὅτι μᾶλλον βέλτιον δεῖ πεσεῖν, ἢ αἰχμαλώτοις ληφθῆναι, ὡς νόμος λακεδαιμονίοις. Ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. τὴν ἰδίαν δηλονότι. ἐξῆν γὰρ αὐτῷ καὶ πλείω παρέχειν ὡς ἐγένετο δῆλον ἐκ τῶν εὑρεθέντων σιτίων. Ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ. σὺν παντὶ δηλονότι. Καίπερ μανιώδης οὖσα. ἀντὶ τοῦ περὶ τοῦ μέλλοντος προφανὴς ἀπόφασις. Ὥσπερ ὑπέστη. ὑπεσχέθη. Παρὰ γνώμην. ἀντὶ τοῦ παρὰ τὴν οἴησιν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ παρὰ προσδοκίαν. διότι οὐδέποτε οὐδεὶς προσεδόκα οὐδεμιᾷ ἀνάγκῃ λακεδαιμονίους εἴξαντας, παραδοῦναι τὰ ὅπλα. Ὡς ἐδύναντο. ἤγουν ἕως δύναμις παρῆν αὐτοῖς. Ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι. ἀπιστοῦντες οἱ ἀθηναῖοι ἡ δ᾽ ἀπόφασις, περιττή. Τοὺς παραδόντας. ἑαυτοὺς, καὶ τὰ ὅπλα. Δι᾽ ἀχθηδόνα. διὰ λύπην. ἡ διάνοια, ἀθηναίων σύμμαχός τις ἀχθόμενος, ἤτοι τοῖς ἀθηναίοις ὡς φορτικῶς ἄρχουσιν, ἢ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν λακεδαιμονίων συμφορᾷ, ἤρετο ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου. Ἀπεκρίνατο αὐτῷ. τῷ ἐρωτήσαντι. Ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις. ὁ τυχὼν εἴτε καλὸς, εἴτε ἀγαθός. Τῶν ἀνδρῶν. τῶν αἰχμαλώτων. Πρὸ τούτου. τοῦ συμβῆναι. Αὐτομολούντων. εἰς τὴν πύλον. Καὶ πολλάκις φοιτώντων. τῶν πρέσβεων. Ἔσχον μεταξὺ χερρονήσου. προσέσχον. Ἐφ᾽ ὃν δωριεῖς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες. ὅτι τὸ παλαιὸν πρὸ τῶν δωριέων αἰολεῖς εἶχον τὴν κόρινθον. Καὶ κώμη νῦν ἐπ᾽ αὐτοῦ σολύγεια. ἀντὶ τοῦ ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ λόφου. Πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ. ἀντὶ τοῦ ἐκείνων τῶν κορινθίων, ἐξ ὧν ἀπῆσαν προσβοηθῆσαι τοῖς συμμάχοις αὐτῶν τοῖς οὖσιν ἐκ τούτου τοῦ ἰσθμοῦ. εἶτα ἐπάγει [illegible]. Πεντακόσιοι φρουροί. ἐσόμενοι δηλονότι. Οἷ κατασχήσουσιν. ἐλλιμενίσουσιν. ὅπου προσελάσονται αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι. Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη. αὐτοῖς φησι τοῖς κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν.

καὶ ἑκατόν. ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο, ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολιορκήθησαν ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι, καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῇσαν, ἐσιτοδοτοῦντο. τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ. καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελείφθη. ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχεν, ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. οἱ μὲν δὴ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ πελοποννήσιοι, ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς πύλου ἑκάτεροι ἐπ᾽ οἴκου. καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις, ἀπέβη. ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη. παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο. τοὺς γὰρ λακεδαιμονίους, οὔτε λιμῷ, οὔτ᾽ ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι. ἀλλὰ ἔχοντας, καὶ μαχομένους ὡς ἐδύναντο, ἀποθνήσκειν, ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν ἀθηναίων ξυμμάχων δι᾽ ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον λέγων τὸν οἰστόν, εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος, ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις, καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο. κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρις οὗ τι ξυμβῶσιν. ἢν δ᾽ οἱ πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλωσιν, ἐξαγαγόντες, ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο. καὶ οἱ ἐκ τῆς ναυπάκτου μεσσήνιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην, ἔστι γὰρ ἡ πύλος τῆς μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς, πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλήιζόν τε τὴν λακωνικὴν, καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου, τῶν τε εἱλώτων αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως ἔφερον, ἀλλὰ καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε πύλον, καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οἱ δὲ, μειζόνων τε ὠρέγοντο. καὶ πολλάκις φοιτώντων, αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ πύλον γενόμενα. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα, εὐθὺς ἀθηναῖοι ἐς τὴν κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀγδοήκοντα, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν. καὶ ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ, διακοσίοις ἱππεῦσιν. ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων, μιλήσιοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ καρύστιοι. ἐστρατήγει δὲ Νικίας, ὁ Νικηράτου τρίτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ, ἔσχον μεταξὺ χερσονήσου τε καὶ ῥείτου, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου, ὑπὲρ οὗ ὁ σολύγιος λόφος ἐστίν. ἐφ᾽ ὃν δωριῆς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες, τοῖς ἐν τῇ πόλει κορινθίοις ἐπολέμουν, οὖσιν αἰολεῦσι. καὶ κώμη νῦν ἐπ᾽ αὐτοῦ σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη, δώδεκα σταδίους ἀπέχει. ἡ δὲ κορινθίων πόλις ἑξήκοντα. ὁ δὲ ἰσθμὸς, εἴκοσι. προπυθόμενοι δὲ κορίνθιοι ἐξ ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς ἰσθμὸν πάντες, πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ. καὶ ἐν ἀμπρακίᾳ, καὶ ἐν λευκαδίᾳ ἀπῇσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί. οἱ δ᾽ ἄλλοι, πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς ἀθηναίους, οἷ κατασχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες, καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ Βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν, δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες, λαβὼν λόχον, ἦλθεν ἐπὶ τὴν σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον οὖσαν. Λυκόφρων δὲ,

τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε. καὶ πρῶτα μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν ἀθηναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς χερρονήσου, οἱ κορίνθιοι ἐπέκειντο. ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ, καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων, καὶ καρυστίων, οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι, ἐδέξαντό τε τοὺς κορινθίους, καὶ ἐώσαντο μόλις. οἱ δὲ, ὑποχωρήσαντές πρὸς αἱμασιάν, ἦν γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν, βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες, καὶ παιωνίσαντες, ἐπῇσαν αὖθις. δεξαμένων δὲ τῶν ἀθηναίων, ἐν χερσὶν ἦν πάλιν ἡ μάχη. λόχος δέ τις τῶν κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν, ἔτρεψε τῶν ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν. πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τ' ἀθηναῖοι, καὶ οἱ καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον, ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν ἀθηναίων ἠμύνετο. ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν. χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον, οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις. ἔπειτα, ἦσαν γὰρ τοῖς ἀθηναίοις οἱ ἱππεῖς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους, ἐτράποντο οἱ κορίνθιοι, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον, καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἡσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ, κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε ἀπέθανον αὐτῶν, καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τούτῳ τῷ τρόπῳ. οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν, οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα, πρὸς τὰ μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπῇσαν ἐς μάχην, τούς τε νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο, τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν κορινθίων, οἳ ἐν τῇ κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν κρομμυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ὀνείου. κονιορτὸν δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον, μὴ δυνάμενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους. ἐκ δ' αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκροὺς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ, δώδεκα, καὶ διακόσιοι. ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα. ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ ἀθηναῖοι, ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς κρομμυῶνα τῆς κορινθίας. ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους. καὶ καθορμισάμενοι, τήν τε γῆν ἐδῄωσαν, καὶ τὴν νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν ἐπιδαυρίαν πρῶτον, καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς μεθώνην, τὴν μεταξὺ ἐπιδαύρου, καὶ τροιζῆνος. καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερρονήσου ἰσθμὸν, ἐτείχισαν, ἐν ᾧ ἡ μεθώνη ἐστί. καὶ φρούριον καταστησάμενοι, ἐλῄστευον τὸν ἔπειτα χρόνον, τήν τε τροιζηνίαν γῆν, καὶ ἁλιάδα, καὶ ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν σικελίαν ναυσὶν ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς κόρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς ἰστώνης κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ τὴν στάσιν διαβάντες, ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ, τὸ μὲν τείχισμα εἷλον. οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες, ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι ξυνέβησαν, ὥστε τοὺς μὲν ἐπικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα παραδόντων, τὸν ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν πτυχίαν, ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρις οὗ ἀθήναζε πεμφθῶσιν, ὥστ' ἐάν τις ἁλῷ ἀποδιδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται τῶν κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι, τῶν ἐν τῇ νήσῳ

τῶν ἐν τῇ χώρᾳ σημαινόντων αὐτῷ ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. δεῖ δὲ προσυπακοῦσαι, τῆς ἡμέρας γενομένης.

Τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε. σὺν τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις. Καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. τῶν ἀθηναίων. Καὶ ἐώσαντο μόλις. τῶν κορινθίων δηλονότι.

Καὶ παιωνίσαντες. δύο παιᾶνες ἦσαν. ἐνυάλιος, ὅτι ἦρχον ὃς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐγίνετο. καὶ ἕτερος, ὅτι ἐνίκων. Τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον. ἤτοι τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τῶν ἀθηναίων. Ἤλπιζον γὰρ αὐτούς. οἱ κορίνθιοι. Πειράσειν. προσυπακουστέον τὸ, ἐλθεῖν.

Τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους. τῶν κορινθίων. Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα. ἀπέθεντο. Ἀπέθανον αὐτῶν. τῶν κορινθίων. Καὶ λυκόφρων ὁ στρατηγός. τῶν κορινθίων δηλονότι. Ἡ δὲ ἄλλη στρατιά. τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸ ἀριστερὸν τῶν κορινθίων. Τούτῳ τῷ τρόπῳ. τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι.

Οὐ κατὰ δίωξιν πολλήν. οὐ φεύγοντες ταχέως, διωκόντων τῶν ἀθηναίων.

Ἐβοήθουν εὐθύς. ἔτρεχον εἰς βοήθειαν. Καὶ ἀπολαβόντες. περικυκλώσαντες. Ἐξετείχισαν. εἰς τέλος ἤγαγον τὸ τεῖχος τοῦ χωρίου.

Τὸ μὲν τείχισμα. τὸ ἐπὶ τῆς ἰστώνης. Ξυνέβησαν. συνεβιβάσθησαν. Μὴ οἱ ἀθηναῖοι. οἱ ἐν ταῖς ἀθήναις. Τῶν ἐν τῇ νήσῳ. τῇ πτυχίᾳ.

Καὶ διδάξαντες. τοὺς ὑποπέμπους. τὸ ἑξῆς, καὶ διδάξαντες τοὺς ὑποπέμπους λέγειν, ὡς δῆθεν ἀπὸ εὐνοίας. Καὶ μηχανησαμένων. αὐτοὶ τῶν εὐτρεπισαμένων εἶπε. Τὸ πλοῖον. αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει κερκυραίων. Ξυνελάβοντο δέ. συνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥς τε πιθανὴν, καὶ πιστὴν γενέσθαι τοῖς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἀνδράσι τὴν ἀπάτην, οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων. εἶτα τὴν αἰτίαν λέγει, ἐπειδή φησιν αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐπὶ τὴν σικελίαν, οὐκ ἐβούλοντο δι᾽ ἄλλων τινῶν κομισάντων αὐτοὺς ἐς τὰς ἀθήνας, καρπώσασθαι τὴν δόξαν. Ὥς τε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν. πιθανὴν, καὶ πιστὴν τοῖς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἀνδράσι δηλονότι. Διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν. διεβίβαζον. ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων. ἑκατέρωθεν δηλονότι. Ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ. εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ὁδοῦ. ᾬοντο γὰρ αὐτούς. τοὺς κερκυραίους. Διενοοῦντο βιάζεσθαι μετὰ βίας εἰσέρχεσθαι. Οἱ δὲ, ἐφυλάσσοντό τε. οἱ ἐν τῷ οἰκήματι. Σφαγὰς καθιέντες. ἤγουν εἰς τὸ μόριον τοῦ σώματος, ἔνθα σφάττουσι τὰ ζῶα. σφαγὴν καλοῦσι τὸ κατὰ τὴν κλεῖδα τοῦ ἀνθρώπου μόριον, δι᾽ οὗ καθιᾶσι τὰ ξίφη οἱ θέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελεῖν. Ἐνοῦσαι αὐτοῖς τοῖς σπάρτοις. ὡς ἂν εἴ ἔλεγε, τελαμῶνάς τινας ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων, ὡς περιζώνας ἐποίουν. καὶ πλέκοντες αὐτὰ, καὶ ποιοῦντες ὥσπερ σχοινία, οὕτως αὐτοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὸ ἀπάγχεσθαι. οὐδετέρως δὲ τὸ σπάρτον. Παραιρήματα ποιοῦντες. ἐπειδὴ εἶπε τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἵνα μή τις εἴποι καὶ τοῖς ἐν ἡμέρᾳ ταῦτα ἐγένετο, λέγει ἐν τῷ μέσῳ, ἐπεγένετο γὰρ νύξ. Φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας. ὡς ἐάν τις πλέξῃ φορμοὺς τοὺς καλουμένους ψιάθους, τοὺς μὲν κατὰ μῆκος αὐτῶν τιθείς. τοὺς δὲ ἄλλους, πλαγίως ἐπιβάλλων κατ᾽ αὐτῶν. ἐμφαίνει δὲ τοῦτο τὴν κερκυραίων τὴν ὠμότητα εἰς τοὺς ἀποθανόντας, ὅτι οὐδὲ μετὰ τὸν ἐκείνων θάνατον, τοῦ πρὸς ἐκείνους μίσους ἐπαύσαντο. Ἠνδραποδίσαντο. ὡς ἀνδραπόδοις ἐχρήσαντο. Καὶ ἐκπέμψαντες. ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ κορινθίους. Αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες οἰκήτορας. ἀφ᾽ ἑκάστης γῆς ἀκαρνανίας, ἀπέστειλαν τοὺς οἰκήσοντας.

πείθουσί τινας, ὀλίγους ὑποπέμψαντες φίλους, καὶ διδάξαντες ὡς κατ᾽ εὔνοιαν δὴ λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδιδράναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν, μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν κερκυραίων. ὡς δὲ ἔπεισαν, καὶ μηχανησαμένων τὸ πλοῖον, ἐκπλέοντες, ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ, καὶ τοῖς κερκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥς τε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ᾽ ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς σικελίαν ἔπλεον τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι, ἐς οἴκημα μέγα καθεῖρξαν. καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ εἴκοσιν ἄνδρας, διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ παιομένους, καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ. μαστιγοφόροι τε παριόντες, ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες, καὶ διαφθείραντες ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσοντάς ποι, ἄλλος ἐπάγειν. ὡς δὲ ᾔσθοντο, καί τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τούς τε ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκέλευον σφᾶς εἰ βούλονται αὐτοὺς διαφθείρειν, ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ᾽ ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. οἱ δὲ κερκυραῖοι, κατὰ μὲν τὰς θύρας, οὐδ᾽ αὐτοὶ διενοοῦντο βιάζεσθαι. ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος, καὶ διελόντες τὴν ὀροφὴν ἔβαλλον τῷ κεράμῳ, καὶ ἐτόξευον κάτω. οἱ δὲ, ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἐδύναντο καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον. οἰστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἳ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες, ἀπαγχόμενοι παντὶ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι, ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες, ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν, ἠνδραποδίσαντο. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν. καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη, ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο. ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ, τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐς τὴν σικελίαν, ἵνα περ τὸ πρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες, μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν. καὶ οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, καὶ ἀκαρνᾶνες, ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους, στρατευσάμενοι, ἀνακτόριον κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ. καὶ ἐκπέμψαντες κορινθίους, αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες οἰκήτορας ἀπὸ πάντων, ἔσχον τὸ χωρίον, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρταφέρνην ἄνδρα πέρσην παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς λακεδαίμονα, ξυλλαμβάνει ἐν ἠιόνι τῇ ἐπὶ στρυμόνι,

καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν ἀσσυρίων γραμμάτων, ἀνέγνωσαν. ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων, κεφάλαιον ἦν πρὸς λακεδαιμονίους, οὐ γιγνώσκειν ὅτι βούλονται. πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων, οὐδένα ταὐτὰ λέγειν. εἰ οὖν τι βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς ἔφεσον, καὶ πρέσβεις ἅμα. οἳ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα, κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν, ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινόν, κελευσάντων ἀθηναίων, καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν. ποιησάμενοι μέντοι πρὸς ἀθηναίους πίστεις, καὶ βεβαιότητα, ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν, καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν. καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου, ἔσεισε. καὶ οἱ μυτιληναίων φυγάδες, καὶ τῶν ἄλλων λεσβίων ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἔκ τε πελοποννήσου ἐπικουρικόν, καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἱροῦσι ῥοίτειον. καὶ λαβόντες δισχιλίους στατῆρας φωκαΐτας, ἀπέδοσαν πάλιν μηδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπὶ ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης, λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τάς τε ἄλλας πόλεις τὰς ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον μυτιληναίων νεμομένων, ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν. καὶ πάντων μάλιστα τὴν ἄντανδρον. καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν, ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων, καὶ τῆς ἴδης ἐπικειμένης. καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ ῥᾳδίως ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι, τήν τε λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ αἰολικὰ πολίσματα χειρώσασθαι. καὶ οἱ μέν, ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον. ἀθηναῖοι δέ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἑξήκοντα ναυσί, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις, ἱππεῦσί τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμάχων μιλησίοις καὶ ἄλλοις τισὶν ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ κύθηρα. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρέφους, καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ κύθηρα, νῆσός ἐστιν. ἐπίκειται δὲ τῇ λακωνικῇ κατὰ μαλέαν. λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεί, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ αὐτοῖς, τῶν τε ἀπ' αἰγύπτου, καὶ λιβύης, ὁλκάδων προσβολή. καὶ λῃσταὶ ἅμα τὴν λακωνικὴν ἧσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ᾗπερ μόνον οἷόν τ' ἦν κακουργεῖσθαι. πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ σικελικόν, καὶ κρητικὸν πέλαγος. κατασχόντες οὖν οἱ ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσί, καὶ δισχιλίοις μιλησίων ὁπλίταις, τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν σκάνδειαν καλουμένην, αἱροῦσι. τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου, ἐς τὰ πρὸς μαλέαν τετραμμένα ἐχώρουν, ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν τῶν κυθηρίων, καὶ εὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενομένης, ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ κυθήριοι. ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν, καὶ τοὺς ξυνάρχοντας, ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας τῶν κυθηρίων. διὸ καὶ θᾶσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τό τε παραυτίκα, καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη αὐτοῖς. ἀνέστησαν γὰρ οἱ ἀθηναῖοι κυθηρίους, λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν, οἱ ἀθηναῖοι, τήν τε σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες, καὶ τῶν κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἔπλευσαν ἔς τε ἀσίνην, καὶ ἕλος, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν. καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι, καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων, οὗ καιρὸς εἴη, ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἰδόντες μὲν τοὺς ἀθηναίους τὰ κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας, ἀθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν ὁπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἑκασταχόσε ἔδει. καὶ τὰ ἄλλα ἐν

Καὶ αὐτοῦ κομισθέντος. ἀχθέντος ὑπὸ τοῦ ἀριστείδου. Μεταγραψάμενοι. μεθερμηνεύσαντες. Τὸ τεῖχος περιεῖλον. καθεῖλον. Ἐκ τῶν δυνατῶν. ἀντὶ τοῦ φανερῶς, καὶ ὡς ἐνεδέχετο. Καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες. ἀπὸ τῆς ἠπείρου. Καὶ πάντων μάλιστα. σημειωσαι ὅτι πάντων λέγει, καὶ οὐ πασῶν. Προσβολή. ἀντὶ τοῦ προσόρμισις, καὶ καταγωγή. ἐπιβεβαιώσις. Ἧσσον ἐλύπουν. ἀντὶ τοῦ οὐδαμοῦ. Κακουργεῖσθαι. ἤγουν λῃστεύεσθαι. Πᾶσα ἀνέχει. ἀνατείνει, καὶ ἀναπέπταται. Κατασχόντες οὖν. ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες ἐν αὐτοῖς τοῖς κυθήροις. Ἰστέον δὲ ὅτι δύο πόλεις ἦσαν αὐτῶν τῶν κυθήρων. μία μέν, ὁμωνύμως. ἑτέρα δέ, ἡ σκάνδεια καλεῖται ἐν τῇ νήσῳ τῶν κυθήρων παραθάλασσαν κειμένη. Ἐπιτηδειότερον τότε. ἀντὶ τοῦ συμφερόντως τούτοις τοῖς κυθηρίοις. Ἐπράχθη αὐτοῖς. τοῖς κυθηρίοις. Ἀνέστησαν γάρ. ἤγουν μετῴκισαν. Καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων, οὗ καιρὸς εἴη. στρατοπεδεύοντες εἰς τὸ ἐπικαιρότατον τῶν χωρίων. Ἀποβάσεις. τοιαύτας ποιήσεσθαι ἤγουν πολεμικάς. Διέπεμψαν. διαμερίσαντες, ἔπεμψαν. Ὡς ἑκασταχόσε ἔδει. ἃς τὰ ἐν ἑκάσταις τόποις φρούρια. Τῶν περὶ τὴν κατάστασιν. οἷον, τῶν περὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν, καὶ

τὴν χώραν. Περιεστῶτος πολέμου. πρὸς ἐπιόντων αἰφνίδιον πανταχόθεν τῶν πολεμίων, καὶ οὐ δυνάσθαι προφυλάξασθαι. Οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον. οἷς τοῖς ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν ἀεί τι πράττειν καινόν, ἐστέρησις δοκεῖ τῶν προσδοκηθέντων. Καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλά. διὰ τὸ μὴ ἐπιστεύειν αὐτοὺς μηκέτι μηδενί. κακοπραγήσαντες γὰρ παρ' ἐλπίδα, οὐκ εἰωθότες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ἀτυχεῖν, οὐδεμίαν περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα βεβαίαν εἶχον. Ατολμότεροι δέ. ὀκνηρότεροι. Καὶ πᾶν ὅ,τι κινήσειαν. ὑπὲρ ἑαυτῶν δηλονότι. Τὸν μὲν ὄχλον. τὸ πλῆθος. Εφόβησεν. εἰς φυγὴν ἔβαλεν. Επιδρομῇ. ἐξ ἐπιδρομῆς. διὰ αἰφνιδίας ἐφόδου.

Ες ἐπίδαυρον. ἄλλη ἐστὶν ἐπίδαυρος ἐν τῷ ἰσθμῷ.

Τὴν λιμηράν. οὐκ ἐκ λιμοῦ οὕτως ὠνόμασται, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας. ἀντὶ τοῦ λιμενηράν.

Τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι. τοῖς λακεδαιμονίοις ὑπὸ τῶν αἰγινητῶν.

Πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν. ὁμόφρονες, καὶ φίλοι τοῖς λακεδαιμονίοις ὄντες.

Τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. ἤγουν τὸ παραθαλάσσιον.

Καὶ ξυνετείχιζε. συνεπελαμβάνετο τοῦ τειχίσματος.

Κατασχόντες. ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες τῇ θυρέᾳ. οὐ γὰρ λέγει κατασχόντες, ἀντὶ τοῦ κρατήσαντες.

Μεταστῆσαι. μεταναστῆσαι.

Τοὺς ἐν τῇ νήσῳ. τῇ σφακτηρίᾳ.

φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν. γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου, καὶ μεγάλου, πύλου δὲ ἐχομένης, καὶ κυθήρων, καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιεστῶτος πολέμου ταχέος, καὶ ἀπροφυλάκτου, ὥστε παρὰ τὸ εἰωθὸς ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο, καὶ τοξότας, ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῷ ἀγῶνι καὶ τούτῳ πρὸς ἀθηναίους, οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν. καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλά, καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς, ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε. καὶ ἐδεδίεσαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ, οἵα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν. καὶ πᾶν ὅ,τι κινήσειαν, ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν. τοῖς δ' ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δῃοῦσι, τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι καὶ ἐν ᾧ τοιούτῳ. μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ κορτύταν, καὶ ἀφροδιτίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν. καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ ἀθηναῖοι, ἀπέπλευσαν ἐς κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν, περιέπλευσαν ἐς ἐπίδαυρον τὴν λιμηράν. καὶ δῃώσαντες μέρος τι τῆς γῆς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς κυνουργίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς ἀργείας, καὶ λακωνικῆς. νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν λακεδαιμόνιοι αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διά τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας, καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας. καὶ ὅτι ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὅμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν. προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν ἀθηναίων, οἱ αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες τεῖχος, ἐκλείπουσιν. ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν, δεομένων τῶν αἰγινητῶν, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλείεσθαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἀθηναῖοι κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἱροῦσι τὴν θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν, καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν. τούς τε αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες, ἀφίκοντο ἐς τὰς ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν λακεδαιμονίων, τάνταλον τὸν πατροκλέους, ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους. καὶ τοὺς ἄλλους κυθηρίους οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν. αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας, ὅσοι ἑάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν αἰεί ποτε ἔχθραν. τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίους καταδῆσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, ἐν σικελίᾳ καμαριναίοις, καὶ γελῴοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους. εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι σικελιῶται ξυνελθόντες ἐς γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν. καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων, καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον. καὶ ἑρμοκράτης ὁ ἕρμωνος συρακούσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτούς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπε.

Ἐκεχειρία γίγνεται. διάλειψις τοῦ πολέμου.

Καὶ ἀξιούντων. ἀντὶ τοῦ δηλούντων, καὶ προσαγγελλόντων, οἷα ἕκαστος παρὰ τοῦ ἑτέρου ἐπλεονεκτήθη.

Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης. δημηγορία ἑρμοκράτους συρακουσίου. τὸ προοίμιον ἐκ συστάσεως τοῦ ἰδίου προσώπου. τέμνεται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω. δίκαιον μὲν γάρ φησι πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἱρεῖσθαι πόλεμον. εἶτα δὲ καὶ συμφέρον, μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι σικελίαν. τὸ δὲ δυνατὸν, ὅτι ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥαδίως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα.

Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης ὦ σικελιῶται. οἱ περὶ καταλύσεως πολέμου παραινοῦντες ἀεὶ, ὑποπτεύοντες διὰ φόβον, καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον ἐκφεύγοντες, ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ. ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτοῦ οἱ λόγοι, μετὰ παρρησίας φρονήματος περιερχόμενοι. τὸ δὲ οὐ πονουμένης προσέθηκεν, ἵνα μή τις εἴπῃ ὡς ὅτι δὴ τοῦτο ἐρᾷ τῆς εἰρήνης, ὅτι ἡ πόλις αὐτοῦ καταπονεῖται. οὔτε πονουμένης κατ' ἀμφότερα συνιστᾷ ἑαυτὸν ὁ ἑρμοκράτης, καὶ κατὰ τὸ τῆς ἐνδόξου πόλεως, καὶ κατὰ τὸ μὴ πονεῖν τῷ πολέμῳ τὴν πόλιν αὐτοῦ. δι' ἃ μάλιστα ἀξιοπιστεῖν τὸν λέγοντα.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

» Οὔτε πόλεως, ὢν ἐλαχίστης ὦ σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονου-
» μένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶ-
» ναι ἀποφαινόμενος τῇ σικελίᾳ πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν ὡς χαλεπὸν, τί
» ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων, ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη. οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀ-
» ναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται.
» ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν, τὰ κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν. οἱ δὲ, τοὺς κινδύ-
» νους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἐλασσοῦσθαι. αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ
» ἐν καιρῷ τύχοιεν ἑκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν, ὠφέ-
» λιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις, πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια
» ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι, τότε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν, καὶ νῦν πρὸς ἀλ-
» λήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι. καὶ ἢν ἄρα μὴ προχωρήσῃ
» ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν. καίτοι γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ
» περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶ-
» σαν σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὑπὸ ἀθηναίων, δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι, καὶ διαλλα-
» κτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε ἀθηναίους νομίσαι. οἳ δύ-
» ναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν ἑλλήνων, τὰς τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλίγαις
» ναυσὶ παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας, τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς
» ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν, καὶ ἐπαγομένων αὐ-
τούς.

Τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην. δι' δύο αἰτίας εἰώθαμεν ἀπιστεῖν τοῖς συμβουλεύουσιν. ἢ διὰ τὸ εἶ-
» ναι ἄδοξον τὸ πρόσωπον, ἢ διὰ τὸ οἰκείων ἕνεκα χρειῶν λέγειν. τοῦ πρώτου παράδειγμα ὅμηρος. Ἄλλων
» μῦθον ἄκουε, οἵ σεο φέρτεροί εἰσι. τοῦ δευτέρου. Σῷ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀπὸ ἀμφοτέ-
ρα μαρτυρεῖ ἑαυτῷ ὁ ἑρμοκράτης μὴ ὑπάρχειν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν. συμπέρασμα. τὸ γὰρ προοί-
μιον, ὁμολογούμενον. Τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνόν. τὸ μὲν πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων, πάντα ὅσα ἔνεστι πολέμῳ κακὰ
φησὶν ἀπαλεγόμενος. ἡ δὲ διάνοια, περιττὸν ἐν εἰδόσι διηγεῖσθαι, ὡς χαλεπόν ἐστι πόλεμος. οὔτε γὰρ ἐφίεταί
τις αὐτοῦ δι' ἄγνοιαν ἐν ἡμῖν, οὔτε ἀποτρέπεται διὰ φόβον, ἂν γε δὴ σχήσειν πλέον ἐλπίσῃ. Ξυμβαίνει δὲ
τοῖς μέν. συμβαίνει δὲ τοῖς μὲν ὁρᾶσθαι τῶν χρημάτων, τὰ κέρδη ποιεῖν αὐτοὺς καταφρονεῖν τῶν δεινῶν τῶν ἐν τῷ
πολέμῳ. τοῖς δὲ, ὑπὲρ τοῦ μὴ πλεονεκτηθῆναι παρὰ τῶν ἄλλων, καὶ δουλεῦσαί τισιν. Οἱ δὲ τοὺς κινδύνους. οἱ
πολεμησείοντες. Αὐτὰ δὲ ταῦτα, εἰ μὴ ἐν καιρῷ. εἰ δὲ μὴ ἐν καιρῷ ἑκάτεροι πολεμεῖν ἐθέλοιεν, οἵ τε τῶν
κερδῶν δηλονότι ἐφιέμενοι, καὶ οἱ μὴ ἀγωνιζόμενοι μὴ ἐλασσοῦσθαι, ὠφελιμώταται αἱ διαλλαγεῖεν. συ-
νίστησι δὲ δὴ τοῦτο, ὅτι οὐ δεῖ τὸν περὶ εἰρήνης συμβουλεύοντα, πολέμου κατηγορεῖν, ἑάλων γὰρ, ἀλλὰ μᾶλ-
λον τῆς κατ' αὐτὴν ἀκαιρίας. Ἑκάτεροι πράσσοντες. οἵ τε δὴ κέρδος ἴδιον πολεμοῦντες δηλονότι, καὶ οἱ
» δὴ τιμὴν ἀφαιρεθῆναί τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. Αἱ παραινέσεις. Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. Τὰ γὰρ ἴ-
δια ἕκαστοι. τοῖς ἑξῆς, τὰ ἴδια εὖ θέσθαι. Ἕκαστοι. τῶν σικελιωτῶν. Θέσθαι. οἰκονομῆσαι. Καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους.
τὸ μὲν δι' ἀντιλογιῶν, τὸ δι' ἀντιρρήσεων, καὶ λόγων, δηλοῖ. τὸ δὲ καταλλαγῆναι, τὸ διαλλαγῆναι. Ἴσον δέ φη-
σι, τὸ προσῆκον ἑκάστῳ, καὶ δίκαιον. τὸ δ' ὡς ἐγὼ κρίνω, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἡ δὲ διάνοια, νῦν φησὶ μὴ προχωρήσοι
ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, τὸ, νομίζειν ἕκαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀδικεῖσθαι, ὕστε-
ρον πάλιν πολεμήσομεν, αὖ δὲ ξὺν μετὰ τὸ ἀπελθεῖν τοῖς ἀθηναίοις. πῶς δὲ νῦν βέλτιόν ἐστι διαλλαγῆναι
» ἐν ὅσῳ ἐπίκεινται ἡμῖν οἱ ἀθηναῖοι. Ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι. ὅμηρος. Μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
Ἡ ξύνοδος ἔσται. ἡ συναγωγὴ ἡ ἐνθάδε. Καὶ διαλλακτάς. λείπει τὸ χρὴ βούλεται γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ χρὴ
διαλλακτὰς ἀπὸ κοινοῦ διακουστέον τὸ, ὡς ἐγὼ κρίνω. Οἱ δύναμιν ἔχοντες. ἤγουν δυνατώτατοι ὄν-
τες. Ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες. τινὰ τῶν βιβλίων τὸ ὀλίγαις ναυσὶν οὐκ ἔχουσι. Καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ. πρό-
σχημα μὲν ποιοῦνται τὴν πρὸς τοὺς χαλκιδεῖς συμμαχίαν, ὡς διὰ ξυγγένειαν νομίμως αὐτοῖς ξυμμα-
χοῦντες. φύσει δὲ πολέμιοι πᾶσιν ὄντες σικελιώταις, τὸ ἴδιον συμφέρον διὰ τῆς πρὸς τὸ συμμαχεῖν εὐ-
πρεπείας κατασκευάζονται. τουτέστι, θηρῶνται. Εὐπρεπῶς. πιθανῶς. Ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται.
εἰς τὸ ἑαυτοῖς ξυμφέρον.

Τοὺς ἄνδρας. τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. Ἡμᾶς αὐτούς. ἀπὸ κοινοῦ τό, ἡμῶν. Τέλεσι τοῖς οἰκείοις. τέλεσι, ταῖς δαπάναις. ὅθεν καὶ εὐτελὴς, καὶ πολυτελής. Ἅμα προκοπτόντων. προόδῳ ποιούντων. Ἐκείνοις. ἐκείνοις, τοῖς ἀθηναίοις. τὸ δὲ προκοπτόντων, πρόοδον ποιούντων, καὶ εὐτρεπιζόντων. ἤγουν προκοπὴν, καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡμῶν τῆς ἀρχῆς ἐκείνων. Καίτοι τῇ ἑαυτῶν. ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, τοιοῦτος. χρὴ εἰ σωφρονοῦμεν, ἑκάστοις ἡμῶν τῶν σικελιωτῶν τὰ ἀλλότρια ἐπικτωμένους, καὶ ἁρπάζοντας μᾶλλον, τοὺς συμμάχους ἐπάγεσθαι, ἢ περὶ τὰ ἕτοιμα βλάπτοντας. τουτέστιν, ὅταν τῶν ἰδίων ἡμῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ ἀδεῶς διακειμένων, βουλώμεθα κατὰ πλεονεξίαν ἀλλότρια ἐπικτήσασθαι, τότε δεῖ τοὺς συμμάχους ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους ὑφίστασθαι, καὶ μὴ ὅταν ὁ κίνδυνος ἦ τῶν οἰκείων ἡμῶν γίνηται. Τὰ μὴ προσήκοντα. τὰ ἀλλότρια. Βλάπτοντας. ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. Τὰς πόλεις, καὶ τὴν σικελίαν. τὴν σικελίαν πᾶσαν ὡς μίαν πόλιν ἔλαβε, καὶ φησὶν ὅτι εἰ πόλεμον ἕξομεν, διαφθαρησόμεθα, ὥσπερ ἐπὶ μιᾶς πόλεως συμβαίνει. ἡ δὲ διάνοια, τῶν σικελιωτῶν ἡμῶν αὐτῶν κακῶς αὐτοὺς διαθέντων τοῖς οἰκείοις δαπανήμασι, καὶ ταλαιπωρούντων, καὶ προκοπτόντων τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον, εἰκὸς τοὺς ἀθηναίους, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς ἐκτετρυχωμένους, ἐπελθόντας πλείονι στρατῷ, καταδουλώσασθαι τὰ ἐνταῦθα.

τοὺς ἄνδρας, οἳ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι. κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς ἐκείνων, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκὸς, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς, τάδε πάντα πειρᾶσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι. καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους μᾶλλον, ἢ τὰ ἕτοιμα βλάπτοντας, ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν. νομίσαι τε στάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις, καὶ τὴν σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἃ χρὴ γνόντας, καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι, καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ σῴζειν τὴν πᾶσαν σικελίαν. παρεστάναι δὲ μηδενὶ, ὡς οἱ μὲν δωριεῖς ἡμῶν πολέμιοι τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δὲ χαλκιδικὸν τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ, ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκε, τοῦ ἑτέρου, ἔχθει ἐπίασιν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ χαλκιδικοῦ γένους παρακλήσει. τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν, αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ξυγγνώμη. καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἑτοιμοτέροις οὖσι. πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς, ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἥκει κρίνας τὸ κοινῶς φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι, ἁμαρτάνομεν. τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὁρμῶνται ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων.

Ἐπιβουλευόμεθα. ἐξ ἐπιβουλῆς πάσχομεν. Κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. διῃρημένως κακοποιοῦμεν. Καὶ πειρᾶσθαι. μὴ νομιζέτωσαν δὲ τὸ συγγενές φησιν εἶναι τοῖς ἀθηναίοις οἱ χαλκιδεῖς ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστάναι. οὐ γὰρ διότι πολέμιόν ἐστι τὸ δωρικὸν γένος τῷ ἰωνικῷ, διὰ τοῦτο ἐχθροὶ ὄντες οἱ ἀθηναῖοι, τοῖς δωριεῦσιν ἐπίασιν, ἀλλ' ἐφιέμενοι τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ ἀγαθῶν. τὸ δὲ αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης παρέσχοντο, ἀντὶ τοῦ προθυμότερον, ἢ περ ἐχρῆν, κατὰ συμμαχίαν ἐβοήθησαν. Κοινῇ. γνώμῃ δηλονότι. Παρεστάναι δέ. δόξαν ἐπέρχεσθαι. Τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ. ὡς ἀναφέρον δηλονότι τὸ γένος εἰς τοὺς ἀθηναίους τοὺς ἴωνας. Ἀσφαλές. ἀκίνδυνον. ἀνεπιτήδειον. ἀκίνδυνον. Ὅτι δίχα πέφυκεν. ἡ σικελία δηλονότι. Ἔχθει ἐπίασιν. οἱ ἀθηναῖοι. Ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. ἤγουν ὧν κοινὴν κεκτήμεθα τὴν ἀπόλαυσιν. Τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι. τοῖς ἀθηναίοις. Καὶ προνοεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ προσκέπτεσθαι. Ἑτοιμοτέροις οὖσιν. ἀντὶ τοῦ ἑτοίμοις. Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον. φύσιν ἔχει. Τὸ ἐπιόν. ἤγουν τὸ κρεῖττον. Ὅσοι δὲ γινώσκοντες αὐτά. ὅσοι φησὶ γινώσκοντες αὐτὸ, ὅτι πέφυκεν ἄνθρωπος διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν ἐθέλειν τοῦ εἴκοντος, φυλάττεσθαι δὲ τὸ ἐπιὸν, μὴ ὀρθῶς προνοοῦμεν, καὶ προσκοποῦμεν, ἁμαρτάνομεν. Πρεσβύτατον ἥκει κρίνας. τὸ ἑξῆς, πρεσβύτατον εὖ θέσθαι. τουτέστιν. ἐν πρώτοις τοῦτο φυλάξασθαι, καὶ εὖ διαθέσθαι, ὅ ἐστι τὴν δούλωσιν. Φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι. κοινῶς φοβερὸν δούλωσις, ἡ παρὰ τῶν ἀθηναίων ἐπιβουλευομένη πᾶσιν ὁμοίως. τὸ δὲ ἑξῆς, πρεσβύτατον εὖ θέσθαι. τουτέστιν, ἐν πρώτοις τοῦτο φυλάξασθαι, καὶ εὖ διαθέσθαι. τουτέστι, τὴν δούλωσιν. Τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγή. εἰ πρὸς ἀλλήλους φησὶν εἰρηνεύσαμεν, τάχιστα ἂν ἡ τῶν ἀθηναίων ἐπιβουλὴ ἀδεέστερα ἔσται καὶ τὴν αἰτίαν ἐπιφέρει, διότι οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας γῆς ὁρμῶνται πρὸς ἡμᾶς, οὐ γάρ εἰσιν ἀστυγείτονες, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων. καὶ εἰ τοῦτο ποιήσομεν οὕτως, οὐκέτι πόλεμος πόλεμον διαδέξεται, ἀλλ' εἰρήνη τὴν διαφοράν. σκόπει δὲ πῶς τὸν πόλεμον εὐφήμως διαφορὰν καλεῖ. Αὐτοῦ γένοιτο. τοῦ κοινῶς φοβεροῦ δηλαδή. Τῶν ἐπικαλεσαμένων. ἤγουν τῶν χαλκιδέων.

Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ. οὕτω δηλαδὴ ὡς εἶπεν, ἤτοι πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. Οἵ τ' ἐπίκλητοι. οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. Εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες. οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ προφάσεως εὐπρεποῦς ἐλθόντες, ὡς δῆθεν συμμαχοῦντες τοῖς ἐνθάδε Χαλκιδεῦσιν, εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπελεύσονται, διαλλαγέντων ἡμῶν. Εὐλόγως ἄπρακτοι. εὐλόγως φησὶ διὰ τὸ ξυμβῆναι. Καὶ εἴ τις βεβαίως. ἡ διάνοια, εἴ τις βεβαίως τι καὶ πάντῃ πάντως οἴεται πράξειν, καὶ κρατήσειν τῶν ἐναντίων, ἤτοι διὰ τὸ δικαίως αὐτοῖς ἐπιέναι νομίζειν, ἢ διὰ τὸ ἰσχυρῶς οἴεσθαι τυγχάνειν, μὴ χαλεπαινέτω, εἰ παρὰ τὴν οἰκείαν οἴησίν τε, καὶ ἐλπίδα σφαλλόμενος ἐλέγχεται ὑπ' ἐμοῦ· ἐνθυμηθεὶς ὅτι πολλοὶ δικαίως τιμωρήσασθαι τοὺς ἀδικήσαντας διανοηθέντες, οὐ μόνον οὐκ ἠμύναντο αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προσαπώλοντο, καὶ ἑκάτεροι δι' ἰσχὺν ἐλπίσαντες πλεονεκτήσειν τῶν πέλας, πρὸς τῷ μὴ σχεῖν πλεῖον, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπώλεσαν. διὰ τοῦτο δέ, τὸ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐλεγχομένους χαλεπαίνειν συνάγεται. Ἢ βίᾳ. ἰσχύϊ. Οἱ μέν. οἱ μετιόντες σὺν δίκῃ τοὺς ἀδικοῦντας. Οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο. ἤγουν οὐ μόνον οὐκ ἠμύναντο. Προσκαταλιπεῖν. προσζημιωθῆναι. Τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως. οὐχ ὅτι ἀδικεῖται, εὐτυχεῖ δικαίως. οὐ γὰρ ἐπειδὴ ὁ τιμωρούμενος προηδίκηται, διὰ τοῦτο ἐπιδεξιῶν εὐτυχήσει. δίκαιον μὲν γὰρ τὸν ἀδικηθέντα, εὐτυχῆσαι κατὰ τὴν εἴσπραξιν τῆς τιμωρίας, οὐ μὴν καὶ ἀποβαῖνον οὕτως. οὐδὲ ὁ ἰσχυρός φησι διὰ τὸ ἐλπίζειν ἐκ τῆς δυνάμεως κρατήσειν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ βέβαιον ἔχει. Τὸ δὲ ἀστάθμητον. τὸ δὲ ἄστατον τῆς τύχης, καὶ τὸ ἄδηλον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πέφυκε κρατεῖν. ἔστι γὰρ πολλάκις νικῆσαι καὶ ἀπὸ ἰδίας ἀρετῆς ἐκ τῆς τύχης. Ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ. τὴν ἰσχὺν ἔχει.

καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται. οἵ τ' ἐπίκλητοι εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι, καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τοσοῦτον ἀγαθὸν εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν δ' ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῳ τί ἐστιν ἀγαθόν, ἢ εἴ τῳ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχειν τὴν εἰρήνην. ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν, ἃ χρὴ σκεψαμένους, μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὑτοῦ τινα σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προϊδεῖν. καὶ εἴ τις βεβαίως τι, ἢ τῷ δικαίῳ, ἢ βίᾳ πράξειν οἴεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν, οἱ μὲν, οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν. τοὺς δ' ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν, προσκαταλιπεῖν τὰ αὑτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται. οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον, διότι καὶ εὔελπι. τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος, ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ. πάντων τε σφαλερώτατον ὄν, ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες, προμηθείᾳ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα. καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν ἕκαστός τι ᾠήθημεν πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις, ἱκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποπέμπωμεν. καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀΐδιον ξυμβῶμεν. εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισάμενοι, τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβαλώμεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γνῶμεν, πειθόμενοι μὲν ἐμοί, πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες, τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῇ ἀμυνούμεθα. ἢν δ' ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλὰ καὶ ἄγαν εἰ τύχοιμεν φίλοι μὲν ἂν

Προμηθείᾳ. προγνώσει. σκέψει. Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου. καὶ νῦν τῆς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς ἐπιλαβώμεθα δι' ἀμφότερα· διά τε δηλαδὴ τὸ ἄδηλον τυγχάνειν ὃ πεισόμεθα τί ὑπ' ἀλλήλων, καὶ διὰ τὸ τοὺς Ἀθηναίους ἤδη φοβεροὺς ἡμῖν εἶναι παρόντας, ἱκανὰ νομίσαντες αἴτια τῆς ἀποτροπῆς ταῦτα. Καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης. καὶ τοῦτό φησιν ἐνθυμηθέντες, ὅτι ἃ προσεδοκήσαμεν πρᾶξαι, τουτέστι, κρατῆσαι κατὰ τὸν πόλεμον, ἐλλιπῶς ἐγένετο, καὶ οὐ κατὰ τὰς ἡμετέρας γνώμας ἀπέβη. ταῦτα οὖν αὐτὰ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην γινόμενα, ἱκανὰ κωλύματα ἡμῖν, καὶ ἐμπόδια γεγενῆσθαι νομίσομεν. καὶ τούτοις εἰρχθέντες εἰς τὸ μὴ προβῆναι ἡμῖν τὰ πράγματα ὡς ἠβουλόμεθα, τοὺς ἐπικειμένους ἡμῖν πολεμίους, ἀπράκτους ἀποπεμψώμεθα. Τὸ ξύμπαν τε δὴ γνῶμεν. τὸ σύνολον δὲ εἰδέναι φησὶ χρή, ὅτι πεισθέντες μὲν ἐμοί, τὰς πατρίδας ἐλευθέρας οἰκήσομεν. ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς. Πόλιν ἕξοντες ἕκαστος. τὴν ἰδίαν. Ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες. δεσπόται τῆς ἑαυτῶν πόλεως.

Ἀμυνούμεθα. τὸ ἀμυνούμεθα, ἐπὶ καλοῦ. ἐνταῦθα γὰρ ἐπὶ τῶν δύο σημασιῶν ἔλαβεν αὐτό, καὶ ἐπὶ καλοῦ, καὶ ἐπὶ κακοῦ. Ἢν δὲ ἀπιστήσαντες. τοῖς ἐμοῖς λόγοις δηλονότι. Οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι τινα. λείπει τό, ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τοῦ δουλωθῆναι. τοῦτο γὰρ ἠθικῶς ἐγκέκοπται. Εἰ τύχοιμεν. τιμωρήσασθαί τινα δηλονότι.

Τοῖς ἐχθίστοις. τοῖς ἀθηναίοις. Οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην. τοῖς σικελιώταις. Πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος. ἀντὶ τοῦ, ἐκ μεγίστης πόλεως ὁρμώμενος δηλαδή. καὶ ἐπιών τῳ μᾶλλον. καὶ δυνάμενος δηλονότι ἄλλῳ ἐπιέναι. δῆλον δέ, ὡς οὐχ ἁπλῶς περὶ ἑαυτοῦ μόνον λέγει τοῦτο, ἀλλὰ κοινῶς περὶ τῆς πόλεως τῶν συρακουσίων. Ἀξιῶ προειδομένους αὐτῶν. ἤτοι προγνόντας τὰ πράγματα, ἤτοι προνοοῦντας ἑαυτῶν, ἵν' ὁ νοῦς ᾖ τοιοῦτος, συμβῶμεν προνοήσαντες ἡμῶν αὐτῶν. Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι. οὐδὲ ἀξιῶ δηλονότι μωρίᾳ φιλονεικῶν, ἡγεῖσθαι, καὶ νομίζειν τῆς τε ἰδίας γνώμης αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ αὐτεξούσιος, καὶ τῆς τύχης, ἧς τινος οὐκ ἄρχω, ἄνθρωπος ὤν.

τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δέ, οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην γιγνόμεθα. καὶ 'γὼ μέν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, καὶ ἐπιών τῳ μᾶλλον ἢ ἀμυνούμενος, ἀξιῶ προειδομένους αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾶν, ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαιῶ ταὐτό μοι ποιῆσαι ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ δωριέα τινὰ δωριέως, ἢ χαλκιδέα τῶν ξυγγενῶν. τὸ δὲ ξύμπαν, γείτονας ὄντας, καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας καὶ περιρρύτου, καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους σικελιώτας, οἳ πολεμήσομέν τε οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ, καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτούς, λόγοις κοινοῖς χρώμενοι, τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας, ἀθρόοι αἰεί, ἢν σωφρονῶμεν, ἀμυνούμεθα, εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν. ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐπαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες, ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν σικελίαν, ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι, καὶ οἰκείου πολέμου. καὶ ἐς τὸ ἔπειτα, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα, καὶ ὑπὸ ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην.

Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος, πειθόμενοι οἱ σικελιῶται, αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμῃ, ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου, ἔχοντες ἃ ἕκαστοι ἔχουσι. τοῖς δὲ καμαριναίοις, μοργαντίνην εἶναι, ἀργύριον τακτὸν τοῖς συρακουσίοις ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων ξύμμαχοι παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας, εἶπον ὅτι ξυμβήσονται, καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται κἀκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν. καὶ αἱ νῆες τῶν ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγούς, οἱ ἐν τῇ πόλει ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν, φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον, καὶ Σοφοκλέα. τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα, χρήματα ἐπράξαντο, ὡς ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν σικελίᾳ καταστρέψασθαι, δώροις πεισθέντες, ἀποχωρήσειαν. οὕτω τῇ τε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἠξίουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι. ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ, καὶ τὰ ἀπορώτερα, μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλειόνων εὐπραγία αὐτοῖς, ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει πιεζόμενοι ὑπό τε ἀθηναίων, τῷ πολέμῳ αἰεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐμβαλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ πηγῶν, οἳ στασιασάντων ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις,

Καὶ περιρρύτου. τοῦτο οὐ παρέργως τέθεικεν, ἀλλ' ἐμφῆναι βουλόμενος ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν εἰς τοὺς ἄλλους κοινωνία, διὰ τὸ νησιώτας εἶναι. Ὅταν ξυμβῇ. ὅταν καιρὸς γένηται. Καὶ ξυγχωρησόμεθά γε. φιλιωθησόμεθα. Λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. λόγοις συμβουλευτικοῖς. Τοὺς δὲ ἀλλοφύλους. τοὺς ἀθηναίους καὶ ἐν τῇ πρώτῃ, ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι. Εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους. εἴπερ καὶ ὧντινωνοῦν βλαπτομένων ἐν σικελίᾳ, τὸ πᾶν ἔθνος ἀσθενέστερον γινόμενον κινδυνεύει. Καὶ οἰκείου πολέμου. συγγενικοῦ. Πειθόμενοι οἱ σικελιῶται. πεισθέντες. Αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτούς. ὁμονόησαν ἀλλήλοις καθ' ἑαυτούς, μὴ κοινολογησάμενοι τοὺς λόγους τοῖς ἀθηναίοις. Ξυνηνέχθησαν γνώμῃ. σκέψει. Μοργαντίνην εἶναι. σικελικὸν πόλισμα. Τακτὸν τοῖς συρακουσίοις. ὡρισμένον. Ἀποδοῦσιν. ἀντὶ τοῦ ἀποδοθῆναι. Παρακαλέσαντες αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Τοὺς ἐν τέλει ὄντας. τοὺς περὶ πυθόδωρον. Εἶπον ὅτι ξυμβήσονται. ὡσανεὶ ἔλεγον, ὅτι οὐδὲν δέονται αὐτῶν εἰς συμμαχίαν ἔτι, καθὸ ἐσπείσαντο εἰς ἑαυτοὺς πάντες οἱ σικελιῶται. τὸ δὲ παρακαλέσαντες, ἀντὶ τοῦ εἰς ἑαυτοὺς καλέσαντες. Καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται οἷον, τοῖς ἀθηναίοις. ἵνα ἐάν τις βουληθῇ ἀπὸ σικελίας πλεῦσαι κατ' αὐτῶν συμβαλλόμενος πελοποννησίοις, κωλύσωσιν αὐτόν. Κἀκείνοις κοιναί. τοῖς συμμάχοις. Ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν. τῶν στρατηγῶν τῶν ἀθηναίων. Καταστρέψασθαι. δουλῶσαι. Καὶ τὰ ἀπορώτερα. ἀδύνατα. Κατεργάζεσθαι. νικᾶν. Αἰτία δ' ἦν. αἰτία δ' ἦν τοῦ ταῦτα νομίζειν, ἡ ἐν τοῖς πλείστοις πράγμασιν εὐπραγία παρὰ προσδοκίαν τοῖς ἀθηναίοις, ἐλπίδας ἰσχυρὰς παρεῖχε, τὰ πάντα κατεργάζεσθαι δύνασθαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. μετάβασις.

Ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας. ὁ νοῦς τοιοῦτός ἐστιν. οἱ μὲν πλείονες τῶν μεγαρέων, ἐβούλοντο σπείσασθαι πρὸς τοὺς φυγάδας αὐτῶν. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται, νομίζοντες ἀδύνατόν τι πρᾶγμα τοῦτο ἔσεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι καρτερεῖν, ὅ ἐστι συμπολιτεύεσθαι, τοὺς δημοτικοὺς μετὰ τῶν φυγάδων, διὰ τὰ κακὰ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι παρὰ τῶν φυγάδων, οὗτοι τοῦτο δείσαντες, λόγους προσέφερον. Οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω. τῶν φυγάδων. Τὸν θροῦν αἰσθόμενοι. τὸν ἄλογον, τὸν γιγνόμενον παρὰ τῶν φυγάδων, τοῦ δεῖν δέχεσθαι αὐτούς. Ἐνδοῦναι τὴν πόλιν. αὐτοῖς δηλονότι. Ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν. ἤτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὧν εἶχον ἔξωθεν τῆς πελοποννήσου. ἢ μόνοι λέγει, ἀντὶ τοῦ ἐκτὸς τῶν μεγαρέων. ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ μέγαρα καλεῖ. Καὶ τὴν ἄνω πόλιν. τὴν ἀκρόπολιν. Ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη. πλίνθους λαμβάνοντες ἐτείχιζον. Καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολύ. οὐκ ἀπεῖχέ φησι τῶν μεγάρων ἡ μινῴα, ἢ αὐτὸ τὸ ὄρυγμα τὸ ἐν τῇ μινῴᾳ. Ἐνήδρευσαν ἐς τὸ ἐνυάλιον. τῶν φυλάκων οἱ μὲν, ἱδρυμένοι καλοῦνται. οἱ δὲ, περίπολοι. ἱδρυμένοι μὲν οὖν εἰσιν, οἱ ἀεὶ παρακαθεζόμενοι, καὶ πολιορκοῦντες. περίπολοι δὲ, οἱ περιερχόμενοι, καὶ περιπολοῦντες τὰ φρούρια ἐν τῷ φυλάττειν. Ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. ἔλασσον ἀπέχοντες, ἤπερ οἱ ἐν τῷ ὀρύγματι καθήμενοι. πρὸς τὸ ἀπεῖχεν οὐ πολύ, τὸ ἔλασσον ἄπωθεν.

ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας, μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, τὸν θροῦν αἰσθόμενοι, φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν ἀθηναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος, καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν, ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν, τὰ μακρὰ τείχη ἑλεῖν ἀθηναίους, ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν, ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς νισαίας οἱ πελοποννήσιοι, ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν, βεβαιότητος ἕνεκα τῶν μεγάρων. ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' ἤδη ἔμελλε προσχωρήσειν, τούτου γεγενημένου. οἱ οὖν ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς μινῴαν τὴν μεγαρέων νῆσον ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη. καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολύ. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, πλαταιεῖς τε ψιλοὶ, καὶ ἕτεροι περίπολοι, ἐνήδρευσαν ἐς τὸ ἐνυάλιον, ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες, οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν μεγαρέων, οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν, ἀκάτιον ἀμφηρικὸν, ὡς λῃσταὶ, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ, πείθοντες τὸν ἄρχοντα διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκπλεῖν. καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κομίσαντες, ἐς τὸ τεῖχος κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς μινῴας ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ εἴη ἡ φυλακὴ, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἤδη ἦν ἡ ἅμαξα. καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς, ὡς τῷ ἀκατίῳ, οἱ ἀθηναῖοι, ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον, ἰδόντες, ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλεισθῆναι πάλιν τὰς πύλας. καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὖσα προσθεῖναι. καὶ αὐτοῖς ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες μεγαρεῖς τοὺς κατὰ πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν, οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην πλαταιεῖς τε, καὶ περίπολοι ἐσέδραμον, οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν, ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι, μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιεῖς ἐκράτησαν. καὶ τοῖς τῶν ἀθηναίων ὁπλίταις ἐπιφερομένοις, βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰεὶ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ πελοποννήσιοι φρουροὶ, τὸ μὲν πρῶτον

Καὶ ᾔσθετο οὐδείς. τῶν μεγαρέων δηλονότι. Καὶ ἐπειδὴ ἕως. ἡμέρα. Οἱ προδιδόντες. οἱ προδιδόντες δηλαδὴ τοῖς ἀθηναίοις τὰ μέγαρα, πλοῖον κατέφερον ἑκάστης νυκτὸς ἐπὶ θάλατταν, τεθεραπευκότες τὸν ἐπὶ τῶν πυλῶν ἄρχοντα, ὅπως αὐτοὺς μὴ κωλύῃ, ὡς δῆθεν ἐπὶ λῃστείας ἐκπλέοντας τῶν ἀθηναίων τῶν ἐν τῇ μινῴᾳ φυλαττόντων. καὶ αὖθις πρὸς ἡμέρας ἀνέφερον αὐτὸ εἰς τὸ τεῖχος, ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ᾖ τοῖς ἀθηναίοις τί χρὴ φυλάττεσθαι. οὐ γὰρ ὄντος οὐδενὸς ἐν τῷ μεγαρικῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ, διὰ τὸ ἐντὸς τοιχῶν μεθ' ἡμέραν κρύπτεσθαι τὸ ἀκάτιον, ἄπορον ἦν γνῶναι τοῖς ἀθηναίοις ὑφ' ὧν τινων λῃστευόντων. Ἀκάτιον ἀμφηρικόν. πλοιάριον ἑκατέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων, δικωπίας ἐρέττει. Καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις. ὅτε προεδίδοντο τὰ μέγαρα. Ὡς τῷ ἀκατίῳ. ὡς τοῦ ἀκατίου μέλλοντος εἰσκομίζεσθαι. Ἀπὸ ξυνθήματος. τῶν μεγαρέων δηλονότι. Κώλυμα οὖσα προσθεῖναι. ἀντὶ τοῦ κωλύουσα συγκλεισθῆναι. Καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν. ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν μαχόμενοι, τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιεῖς ἐκράτησαν. τοὺς δὲ προσβοηθοῦντας λέγει, * ὧν ἔφη διὰ μέσου. ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι. Ἐπιφερομένοις. τοῖς ἐπερχομένοις.

ἀντισχόντες, ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν. οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων, καὶ τῶν προδιδόντων μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἅπαντας σφᾶς μεγαρέας προδεδωκέναι, ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρῦξαι, τὸν βουλόμενον ἰέναι μεγαρέων μετὰ ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὅπλα. οἱ δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι, κατέφυγον ἐς τὴν νίσαιαν. ἅμα δὲ ἕῳ ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει μεγαρέων θορυβουμένων, οἱ πρὸς τοὺς ἀθηναίους πράξαντες, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν πλῆθος, ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας, καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν, ἐσπίπτειν τοὺς ἀθηναίους. αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως. καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν ἀθηναίων, καὶ ἱππῆς ἑξακόσιοι, οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι, παρῆσαν. ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἱ ξυστραφέντες, ἀθρόοι ἦλθον. καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὔτε ἐπεξιέναι, οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο ἰσχύοντες μᾶλλον τολμῆσαι, οὔτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν, εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες, ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες, ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον. γνόντες δὲ οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαί τινας ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ μέγαρα προσχωρῆσαι. παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν ἀθηνῶν ταχὺ, καὶ λιθουργοὶ, καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια. ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς νισαίας, τάφρον τε, καὶ τείχη διελομένη ἡ στρατιὰ, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα, καὶ ὕλην, ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι. καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι, αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τοῦ τείχους τοσοῦτον, ὅσον οὐκ ἀπετέλεστο. καὶ οἱ ἐν τῇ νισαίᾳ δείσαντες σίτου τε ἀπορίᾳ, ἐφ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο, καὶ τοὺς πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τούς τε μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς ἀθηναίοις, ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς τε λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι ἀθηναίοις, ὅ, τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες, ἐξῆλθον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν νίσαιαν παραλαβόντες, τἆλλα παρεσκευάζοντο. βρασίδας δὲ ὁ τέλλιδος λακεδαιμόνιος, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ σικυῶνα καὶ κόρινθον ὢν, ἐπὶ θρᾴκης στρατείαν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ νισαίᾳ πελοποννησίοις, καὶ μὴ τὰ μέγαρα ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς βοιωτοὺς, κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ τριποδίσκον. ἔστι δὲ κώμη τῆς μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ γερανείᾳ. καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους κορινθίων ὁπλίτας, φλιασίων δὲ τετρακοσίους, σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. ὡς δὲ ἐπύθετο, ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν τριποδίσκον ἐξελθὼν, ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν μεγαρέων πόλει, λαθὼν τοὺς ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν,

Ἀντισχόντες. ἤγουν ἀντιστάντες. Τοὺς ἅπαντας σφᾶς. ἤγουν τοὺς πελοποννησίους. Ξυνέπεσε γάρ. συνέβη. Θησόμενον τὰ ὅπλα. ἤγουν ἀποθησόμενον. Οἱ δ' ὡς ἤκουσαν. ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι. Οἱ πρὸς τοὺς ἀθηναίους. ἤγουν οἱ συνθέμενοι τοῖς ἀθηναίοις. Ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς. ἤγουν συμφωνία ἦν. Ἐσπίπτειν. μετὰ βάρους εἰσέρχεσθαι. Ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἤγουν μὴ βλάπτωνται. Ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο. ἀντὶ τοῦ ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ μᾶλλον ἔμελλον ἔσεσθαι, ἀνοίξαντες τὰς πύλας. Ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν. ἤγουν τῶν προδοτῶν. Καταγορεύει τις. καταγγέλλει. Τοῖς ἑτέροις. τοῖς μὴ εἰδόσι. Καὶ οἱ ξυστραφέντες. συστραφέντες. Οὔτε ἐπεξιέναι. κατὰ τῶν ἀθηναίων. Εἴ τε μὴ πείσεταί τις αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. εἴ τε μὴ πείθονται οἱ ἀντιστασιῶται τὴν μάχην ἔσεσθαι οὐ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους τοὺς μεγαρεῖς. Ἐδήλουν δὲ οὐδέν. ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως ἐδήλουν. Οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοί. οἱ ἐκτὸς ὄντες τῶν μεγαρέων, καὶ μή πω εἰσελθόντες.

Σίδηρός τε. λιθουργός. Δένδρα, καὶ ὕλην. ἄλλην δηλονότι. Ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοι τότε. χαρακώματα ἐποίουν. Ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο. ἀντὶ τοῦ παρὰ μικρὸν ἀπετελεῖσθαι. Καὶ οἱ ἐν τῇ νισαίᾳ. οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι. Ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο. σίτῳ δηλονότι. Τῷ τε ἄρχοντι. ἤγουν τῷ ἄρχοντι τῶν λακεδαιμονίων. Ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες. ἤγουν συμφωνήσαντες.

Βουλόμενος

Βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ. αὐτὶ τοῦ τῇ φήμῃ. Καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς. ἤγουν τοὺς περὶ αὐτόν. Αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις, οἱ στασιάσαντες. Μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσι. τοῖς μεγαρεῦσι. Οὐκ ἐδέξαντο. τὸν βρασίδαν. Τὸ μέλλον περιιδεῖν. περισκοπῆσαι. Καὶ οὕτω σφίσι τοῖς μεγαρεῦσι. Διανενοημένοι. σκοπὸν ἔχοντες. Καὶ πρὶν βρασίδαν πέμψαι. ἄγγελον δηλονότι. Τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. ἤγουν ἐπανέστρεψαν εἰς τὰς θήβας. Τῶν δὲ ψιλῶν τῶν ἀθηναίων. Οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. ἤγουν ἀπὸ οὐδενὸς τόπου. Αντεπεξελάσαντες δέ. ἤγουν οἱ ἱππεῖς νικήσαντες. Εἰς χεῖρας ἦσαν. συνεπλάκησαν. Επὶ πολύ. διάστημα χρόνου δηλονότι. Υποσπόνδοις ἀπέδοσαν. τοῖς βοιωτοῖς.

βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἅμα εἰ δύναιτο ἔργῳ τῆς νισαίας πειρᾶσαι. τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι. καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν νίσαιαν. αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν, μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν, αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας, ἐπίθηται σφίσι. καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὑτὴν οὖσα, ἐγγὺς ἐφεδρευόντων ἀθηναίων, ἀπόληται, οὐκ ἐδέξαντο ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι, τὸ μέλλον περιιδεῖν. ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκατέρους ἔσεσθαι τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν προσβοηθησάντων. καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν, οἷς τις ἐπ' εὔνοις κρατήσασι προσχωρῆσαι. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ, οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν, διανενοημένοι μὲν, καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι βοηθεῖν ἐπὶ τὰ μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου. καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ πλαταιᾶσιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐρρώσθησαν. καὶ ἀποστείλαντες διακοσίοις καὶ δισχιλίοις ὁπλίτας, καὶ ἱππέας ἑξακοσίους, τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος ὁπλιτῶν οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν περί τε τὴν νίσαιαν ὄντων, καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἱππῆς οἱ τῶν βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς, ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ, οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς μεγαρεῦσιν οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν ἀθηναίων, ἐς χεῖρας ᾖσαν. καὶ ἐγένετο ἱππομαχία ἐπὶ πολὺ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν βοιωτῶν, καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς, πρὸς αὐτὴν τὴν νίσαιαν προσελάσαντες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἀποκτείναντες, ἐσκύλευσαν. καὶ τῶν νεκρῶν τούτων κρατήσαντες, ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες, ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ, πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὴν νίσαιαν. μετὰ δὲ τοῦτο, Βρασίδας, καὶ τὸ στράτευμα, ἐχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης, καὶ τῆς τῶν μεγαρέων πόλεως. καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον, παραταξάμενοι, ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπιέναι τοὺς ἀθηναίους. καὶ τοὺς μεγαρέας ἐπιστάμενοι περιορωμένους, ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν. ἅμα μὲν, τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους, μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι. ἐπειδή γε ἐν φανερῷ ἔδειξαν, ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκονιτὶ δικαίως ἂν τὴν νίκην τίθεσθαι. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς μεγαρέας ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν ὥσπερ ἡσσηθέντων στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως. νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς, ὧν ἕνεκα ἦλθον, ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ μεγαρῆς, ὡς οἱ ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει, ἄρξασι μάχης πρὸς πλείο-

Τῷ παντὶ ἔργῳ. τῷ τῆς μάχης. Πρὸς τοὺς ἑαυτῶν. εἰς χώρησαν δηλονότι. Περιορωμένοις. αὐτὶ τοῦ περιορῶντας ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. εἴτε τῶν ἀθηναίων, εἴτε τῶν λακεδαιμονίων. Ορθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι ἀμελήσαντες μεγαρέων, μὴ βοηθήσοντες παρεγένοντο, οὐκ ἂν ἔμελλον οἱ μεγαρεῖς ἐν τῇ τύχῃ σκοπεῖν, καὶ δὴ μέλλον ἔσεσθαι περιμένειν. ἤγουν, οἱ λακεδαιμόνιοι παρόντες νικήσωσιν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς σαφῶς λακεδαιμονίων ἡσσηθέντων, ἀθηναίοις ἔμελλον ἑαυτοὺς παραδώσειν. νῦν δὲ πρὸς τούτῳ, καὶ ἀθηναίοις ἂν τυχεῖν πολεμήσειν μὴ βουληθέντας. Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν. οὐκ ἂν ἐπὶ τῇ τύχῃ θέσθαι τὸ μεγαρεῖς δὲ μέλλειν, καὶ περιμένειν ὁπότεροι κρατήσουσιν. ἡ δὲ διάνοια, εἰ μὴ ὤφθησαν οἱ πελοποννήσιοι ὑπὸ τῶν μεγαρέων ἐλθόντες, οὐκ ἂν οἱ μεγαρεῖς ἐν ἐλπίδι πρὸς ἐγένοντο, ἀλλὰ καθάπερ ἡττηθέντων λακεδαιμονίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ παραγενομένων, ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς βοηθείας, εὐθὺς αὐτοῖς ἀθηναίοις ὡς νενικηκόσι, παρέδοσαν τὴν πόλιν, ὥστε σαφῶς στερηθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους τῶν μεγαρέων. νῦν δὲ ἐλθόντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐν ἐλπίδι ἐγένοντο κρατήσειν τῶν μεγαρέων, εἰ μὴ οἱ ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαγωνίζεσθαι. Μὴ ἐπιόντων. τῶν λακεδαιμονίων. Λογιζόμενοι. ἐνήλλακται ἡ πτῶσις, ἀντὶ τοῦ λογιζομένων καὶ τῶν ἐκείνων στρατηγῶν. πυτίσι [illegible] τῶν ἀθηναίων. ἡ δὲ διάνοια, τῶν ἀθηναίων οἱ στρατηγοὶ παρετάξαντο μὲν ὡς ἐς μάχην. ἡσύχαζον δὲ, λογιζόμενοι, μὴ ἴσον εἶναι

θὰς αὐτῷ, ἢ λαβεῖν νικήσαντας μέγαρα, ἢ σφαλέντας, τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι. τοῖς δὲ, ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων, μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν, εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν. χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὴν νίσαιαν, καὶ αὖθις οἱ πελοποννήσιοι, ὅθεν περ ὡρμήθησαν. οὕτω δὴ τῷ μὲν βρασίδᾳ αὐτῷ, καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν, οἱ τῶν φευγόντων φίλοι μεγαρῆς ὡς ἐπικρατήσαντι, καὶ τῶν ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον, ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας. καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται. καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν κόρινθον, τὴν ἐπὶ θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν πραγμάτων πρὸς τοὺς ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὤφθησαν, εὐθὺς ὑπεξῆλθον. οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις, κατάγουσι τοὺς ἐκ πηγῶν, ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις, μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν, καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν. καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν. καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη, ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινε. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, τῆς ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν μιτυληναίων, ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων ἀθηναίων στρατηγοὶ, Δημόδοκος, καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ ἑλλήσποντον, ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν πόντον ἐσεπεπλεύκει, ὡς ᾐσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι, μὴ ὥσπερ τὰ ἄναια ἐπὶ τῇ σάμῳ γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν σαμίων καταστάντες, τούς τε πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικὰ, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο. οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν πόντον ἐσπλεύσας λάμαχος, ἐν τῇ ἡρακλεώτιδι ὁρμίσας ἐς τὸν κάληκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἄνωθεν γενομένου, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος. αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ βιθυνῶν θρᾳκῶν, οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς χαλκηδόνα, τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου μεγαρέων ἀποικίαν. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, καὶ Δημοσθένης ἀθηναίων στρατηγὸς, τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον, καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσπερ οἱ ἀθηναῖοι, τρέψαι. καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ θηβῶν ἐσηγουμένου, τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. Σίφας μὲν ἔμελλόν τινες παραδώσειν. αἱ δὲ σῖφαι, εἰσὶ τῆς θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι. χαιρώνειαν δὲ, ἣ ἐς ὀρχομενὸν τὸν μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ βοιώτιον ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν. καὶ οἱ ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα. καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ πελοποννήσου. ἔστι δὲ ἡ χαιρώνεια ἔσχατον τῆς βοιωτίας, πρὸς τῇ φανοτίδι τῆς φωκίδος. καὶ φωκέων μετεῖχόν τινες. τοῖς δὲ ἀθηναίοις ἔδει δήλιον καταλαβεῖν,

τὸν κίνδυνον αὐτοῖς τε, καὶ τοῖς πελοποννησίοις, ἀναλογιζόμενοι ὅτι νικήσαντες μὲν, μικρὰ κερδαίνουσι μέγαρα λαβόντες. νικηθέντες δὲ, τὸ κράτιστον τῆς πόλεως ἀπολέσουσι. τὸ γὰρ μαχιμώτερον, καὶ κράτιστον, ἦν αὐτόθι τῶν ἀθηναίων.

Καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοί. τῶν ἀθηναίων.

Τοῖς δὲ, ξυμπάσης τῆς δυνάμεως. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, πολλὴν μὲν ἔχοντες δύναμιν αὐτόθι, ἀφ' ἑκάστης δὲ πόλεως αὐτοῖς ὀλίγου μέρους παρόντος, οὐκ ἐφοβοῦντο τὴν ἧτταν, νομίζοντες, εἰ καὶ κατὰ κράτος ἡττηθεῖεν, οὐ μεγάλως βλάψειν τὰς πατρίδας.

Χρόνον δὲ ἐπισχόντες. ἑκάτεροι δηλονότι.

Ἀπῆλθον πρότεροι οἱ ἀθηναῖοι. πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς λακεδαιμονίους.

Ὅθεν περ ὡρμήθησαν. ἦλθον.

Καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν. ἤγουν τοῖς συμμάχοις τοῦ βρασίδου.

Καὶ δεξάμενοι. τὸν βρασίδαν δηλονότι.

Τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους πραξάντων. ἤγουν τῶν προδοτῶν.

Εἰδότες ὅτι ὤφθησαν. ἐφωράθησαν. Ὁρκώσαντες. ἐς ὅρκους ἐμβαλόντες. Οἱ δέ. οἱ φυγάδες.
Ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο. ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ ἄρχειν ᾑρέθησαν. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. μετάβασις.
Βιθυνῶν θρᾳκῶν. σημείωσαι ὅτι καὶ οἱ βιθυνοὶ, θρᾷκες. Τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου. τὴν κατὰ τὸ βυζάντιον. Ἐπράσσετο. ἀντὶ τοῦ προεδίδοτο. Μεταστῆσαι τὸν κόσμον. ἤτοι, τὴν πολιτείαν.

τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν. ἅμα δὲ ταῦ-
τα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ Βοιωτοὶ
ἀθρόοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενοι, καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα,
καὶ τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοιτό τι
τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ λῃ-
στευομένοις τῆς γῆς, καὶ οὔσης ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς, οὐ μενεῖν κα-
τὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστη-
κόσι, τοῖς δὲ, οὐκ οὔσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδει-
ον. ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, αὐτὸς μὲν ἐκ
τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς.
τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον,
ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν συλλέξας Ἀκαρνάνων τε, καὶ τῶν ἄλλων
ξυμμάχων, πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας, ὡς προδοθησομένας. ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο, ᾗ
ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό
τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένοις καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμ-
μαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον, καὶ
Ἀγραίοις στρατεύσας πρῶτον, καὶ προσποιησάμενος τἆλλα, ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ
τὰς Σίφας, ὅταν δέῃ ἀπαντησόμενος. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέ-
ρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπειδὴ ἐ-
γένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχῖνι, καὶ προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσα-
λον παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους, ἀξιοῦντος διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς
Μελίτειαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε, καὶ Δῶρος, καὶ Ἱππολοχίδας, καὶ Τορύλα-
ος, καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορεύετο. ἦγον δὲ καὶ ἄλ-
λοι Θεσσαλῶν αὐτὸν, καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικονίδας Περδίκκᾳ ἐπιτήδειος ὤν. τὴν
γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν διιέναι ἄνευ ἀγωγοῦ. καὶ μετὰ ὅπλων γε
δὴ καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πεί-
σαντας διϊέναι. τοῖς τε Ἀθηναίοις αἰεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν,
ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον, ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τὸ ἐγχώριον οἱ Θεσσαλοί, οὐκ
ἄν ποτε προῆλθεν, ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τἀ-
ναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ, ἐκώλυον. καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν,
ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. οἱ δὲ, ἄγοντες, οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διά-
ξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον, ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρα-
σίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι, καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι,
καὶ οὐκ ἐκείνοις ὅπλα ἐπιφέρειν. Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχ-
θραν οὖσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι. νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων, οὐκ ἂν
προελθεῖν. οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι, οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ἀκού-
σαντες ταῦτα, ἀπῆλθον. ὁ δὲ, κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον ξυστῆναι τὸ
κωλῦσον, ἐχώρει, οὐδὲν ἐπισχὼν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς Με-
λιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπι-
δανῷ ποταμῷ. ἐκεῖθεν δὲ, ἐς Φάκιον. καὶ ἐξ αὐτοῦ, ἐς Περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου
ἤδη οἱ μὲν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ, πάλιν ἀπῆλθον. οἱ δὲ Περαιβοὶ, αὐτὸν ὑπήκοοι ὄ-
ντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μα-
κεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν
φθάσας διέδραμε, πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι. καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκ-
καν, καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει, δείσαν-
τες οἵ τε ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων, καὶ Περδίκκας, ἐξήγαγον τὸν στρατόν. οἱ
μὲν Χαλκιδεῖς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα αἱ πρό-
σχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι, ξυνεπῆγον κρύφα. Περδίκκας δὲ,

Τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ. οὐ δηλονότι. Ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν. ἤγουν πανδημεί. Ἡ πεῖρα. ἤγουν ἡ πρᾶξις. Καὶ οὔσης ἑκάστοις. καὶ οὔσης ἑκάστοις οὐκ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος καταφυγῆς τῶν τῶν Ἀθηναίων λῃστῶν, δηλονότι τοῦ τειχίου, ἤτοι τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων, καὶ δύνασθαι αὐτοῖς βοηθεῖν αὐτίκα παθοῦσιν ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν.

Οὐ μενεῖν κατὰ χώραν. ἤτοι, κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν.

Τοῖς δὲ, οὐκ οὔσης. ἤγουν τοῖς Βοιωτοῖς. Καταστήσειν αὐτά. οἱ Ἀθηναῖοι τὴν δημοκρατίαν. Ἐς τὸ ἐπιτήδειον αὐτοῖς δηλονότι. Ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο. συνεπεφώνητο. Βρασίδας δ'. τῶν εἰς τρισκαίδεκα τέλος τῆς ἕκτης, ἀρχὴ τῆς ἑβδόμης.

Παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους. τοὺς φίλους.

Διάγειν ἑαυτόν. διαβιβάζειν.

Τότε δὴ ἐπορεύετο. ὁ Βρασίδας.

Ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι. ὡδήγουν.

Ἐπιτήδειος ὤν. φίλος. Διϊέναι. διοδεῦσαι. Καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν. Ἕλληνας λέγει τοὺς περὶ τὰ Φάρσαλα, οἳ Ἀχαιοὶ λέγονται. Ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ. ὅτι μᾶλλον δυναστείᾳ, ἢ περὶ ἰσονομίᾳ ἐγχωρίως ἐχρῶντο οἱ Θεσσαλοί. Πορευομένῳ αὐτῷ. τῷ Βρασίδᾳ. Τούτοις βουλομένων. ἤγουν τοῖς ἐάσασι τὸν Βρασίδαν διϊέναι. Οἱ δὲ, ἄγοντες. οἱ περὶ τὸν Πάναιρον. Ξένοι ὄντες. φίλοι. Οὐκ ἂν προελθεῖν. ἤγουν ἔφασκεν οὐκ ἂν προελθεῖν. Ξυστῆναι τὸ κωλῦσον. συναθροισθῆναι τοὺς κωλύοντας. Ἐξήγαγον τὸν στρατόν. οἱ ἐκ τῆς Πελοποννήσου δηλονότι.

πολέμιος μὲν οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρριβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι, ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾷον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἐκείνων γῇ, ἤλπιζον ἀποτρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν, πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν. ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. καὶ ἅμα τῶν Εἱλώτων βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μή τι πρὸς τὰ παρόντα, τῆς Πύλου ἐχομένης, νεωτερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα, καὶ τὸ πλῆθος. αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἵλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθεστήκει, προεῖπον αὐτῶν, ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες, πεῖραν ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι. καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι. οἱ δὲ, οὐ πολλῷ ὕστερον, ἠφάνισάν τε αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας. τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας, ἐξήγαγεν. αὐτόν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα, Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν. προυθυμήσαντο δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς, ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό τε γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον, καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις, ἀπέστησε τὰ πολλά. τὰ δὲ, προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι, ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν. ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὸν ἐκ Σικελίας πόλεμον, ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν, πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ, ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν, καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς, ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι. τότε δ᾽ οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι, τόν τε Περδίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων, φυλακὴν πλείονα κατεστήσαντο. Περδίκκας δὲ, Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρριβαῖον τὸν Βρομεροῦ Λυγκηστῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρριβαῖον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ Ἀρριβαῖος ἐπεκηρυκεύετο, ἕτοιμος ὢν Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν. καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες, ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινά, ἵνα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι. ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρριβαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ, οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων, ἀδικήσειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀρριβαίῳ. ὁ δὲ, ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται. καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἀπήγαγε τὴν στρατιάν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ᾽ ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, εὐθὺς ὁ Βρασίδας ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἄκανθον τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τρυγήτου ἐστράτευσεν. οἱ δὲ, περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν, κατ᾽ ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες, καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι

Δέχεται.

Πολέμιος μὲν οὐκ ὢν. τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς. ἤγουν τῷ Περδίκκᾳ, καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν Ἀθηναίων. Τῇ ἐκείνων γῇ. ἤγουν τῇ Λακωνικῇ. Οὕτως ἐν τῷ τρέφειν τε. τῶν Χαλκιδέων, καὶ τοῦ Περδίκκου.

Ἐπικαλουμένων. ἀντὶ τοῦ προκαλουμένων.

Καὶ ἅμα τῶν Εἱλώτων. σημείωσαι δόλον Λακωνικὸν ἔργον εἰς τοὺς Εἵλωτας γενόμενον, καὶ ὅπως αὐτοὺς λαθραίως διέφθειραν. Βουλομένοις ἦν. ἤγουν τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Καὶ προκρίναντες. ἀντὶ τοῦ προκριθέντων.

Οἱ δὲ, οὐ πολλῷ ὕστερον. ἤγουν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Πλείστου ἄξιον. ἤγουν ὠφελοῦντα τὴν Λακεδαίμονα.

Καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις. ταπεινόν. Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ. ἀντὶ τοῦ μεσίτῃ, καὶ διαιτητῇ.

Τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων. τὸν Περδίκκαν.

Ὁ δὲ, ἄκοντος. τοῦ Περδίκκου δηλονότι.

Καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις. τοῦ Ἀρριβαίου.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. μεταβατικῶς.

Οἱ δὲ, περὶ τοῦ δέχεσθαι. οἱ Ἀκάνθιοι.

Δέχεται τὸ πλῆθος τὸν Βρασίδαν. Ὡς λακεδαιμόνιος. οἱ γὰρ λάκωνες βραχυλόγοι. ὅμηρος· παῦρα μὲν ἀλλὰ, μάλα δὲ ἡδέως ἀγόρευεν. Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου. ἀποστολή. Τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα. βεβαιοῦσα. κυροῦσα. Προείπομεν ἀθηναίοις. τὸ ἑξῆς, ἀθηναίοις πολεμήσειν. Εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν. εἰ δὲ βραδέως παρεγενόμεθα μηδεὶς ἡμῖν μέμφηται. ἐλπίσαντες γὰρ τοὺς ἀθηναίους ταχέως καταλύσειν, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀττικὴν πολέμου παύσασθαι ῥαδίως, τῆς δοκήσεως ἐσφάλημεν. Ἡ διὰ τάχους. τῆς ὑμετέρας συμμαχίας. Νῦν γὰρ ὅτε παρέσχε. νῦν γὰρ ὅτε τὰ πράγματα παρουσίας ἡμῖν ἐξουσίαν παρέσχεν.

δέχεται. καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος, ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος ὡς λακεδαιμόνιος εἰπεῖν, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΒΡΑΣΙΔΟΥ.

Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ λακεδαιμονίων ὦ ἀκάνθιοι γεγένηται, τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα, ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου, προείπομεν ἀθηναίοις, ἐλευθεροῦντες τὴν ἑλλάδα πολεμήσειν. εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, ᾗ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου, ἠλπίσαμεν ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ. νῦν γὰρ ὅτε παρέσχεν ἀφιγμένοι, καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ, τῇ τε ἀποκλείσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνόν τε τοσόνδε ἀνερρίψαμεν διὰ τῆς ἀλλοτρίας, πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι. ὑμεῖς δὲ, εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε, τῇ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ, καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἧσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι. καὶ δυσχερὲς ποιούμενοι, εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους, καὶ ξυνετοὺς δοκοῦντας εἶναι, μὴ ἐδέξασθε. καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ᾽ ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς ἀθηναίους, ἢν ἐπίωσιν, ἀφῖχθαι. καίτοι στρατιᾷ γε τῇδε, ἣν νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ νίσαιαν, ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν ἀθηναῖοι πλέονες ὄντες, προσμῖξαι. ὥστε οὐκ εἰκὸς νηίτῃ γε αὐτοὺς τῷ ἐν νισαίᾳ στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀποστεῖλαι. αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ᾽ ἐλευθερώσει δὲ τῶν ἑλλήνων παρελήλυθα. ὅρκοις τε λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις, ἦ μὴν οὓς ἂν ἔγωγε προσαγάγωμαι ξυμμάχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους. καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν, ἢ βίᾳ, ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ ἀθηναίων, ξυμμαχήσοντες. οὔκουν ἀξιῶ οὔτ᾽ αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστεις τε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας. καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα, μὴ ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ συστασιάσων ἥκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρεὶς, τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις, οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης, αἰτία μᾶλλον. οἷς τε τοὺς ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα ἐχθίονα, ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας

Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι. ἡμεῖς μὲν γὰρ εἰς κίνδυνον τηλικοῦτον κατέστημεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας ὁδοιπορήσαντες. καὶ προθυμίαν ἅπασαν ἐνεδειξάμεθα, ἐλπίσαντες τὴν παρουσίαν ἡμῶν ἀσμένοις ὑμῖν ἔσεσθαι, οὓς γε καὶ πρὶν ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν προαιρέσει φίλους εἶναι, ἕξειν ποτὲ ὅτε βουλόμεθα, ὡς παρὰ φίλους ἐφικέσθαι. Τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν. βουλομένοις αὐτοῖς δηλονότι τοῖς ξυμμάχοις, ἡ δὲ σύνταξις, θουκυδίδειος. Καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστήν. τὴν αἰτίαν τῆς ἐμῆς ἐξόδου λέγων, οὐ πιστευθήσομαι, ἀλλὰ προφασίζεσθαι δόξω, ἐλευθεροῦν ἐπαγγελλόμενος τοὺς ἕλληνας ἐπὶ τὸ ἀδικεῖν τι αὐτοὺς, ἢ ἀδύνατον εἶναι βοηθεῖν πρὸς ἀθηναίους ἐπιοῦσι τοῖς συμμάχοις. Ὅρκοις τε λακεδαιμονίων. τὸ ἑξῆς, ὅρκοις μεγίστοις τὰ τέλη λακεδαιμονίων καταλαβών. ἀντὶ τοῦ ποιήσας ὀμόσαι τοὺς ἄρχοντας τῶν λακεδαιμονίων. Ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν. γράφεται ἀσφαλῆ. καὶ ὁ νοῦς ἔχει ὧδε· οὐδὲ γὰρ φανερὰν ἐπιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν, εἰ καταλείψας τὸ πάτριον, ἤγουν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν, δουλώσω τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις. ἤτοι, τοὺς ἄλλους ἀκανθίους τοῖς στασιάζουσιν. ἢ τὸ ἔλασσον τοὺς αὐτοὺς ἀκανθίους τοῖς πᾶσιν. ἤγουν τοῖς μακεδόσιν, ἢ θεσσαλοῖς, ἢ τυχὸν τοῖς λακεδαιμονίοις. τοὺς γὰρ αὐτοὺς ἀκανθίους πολλούς τε, καὶ ὀλίγους ἔφησεν εἶναι, πρὸς μὲν τοὺς στασιαστὰς, πολλούς. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους μακεδόνας, τυχὸν καὶ λακεδαιμονίους, ἐλάσσους.

Τοῖς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη. τῶν ἀθηναίων. Οἷς τε τοὺς ἀθηναίους. ἤγουν ἐφ᾽ οἷς. Ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας. ὁ μὴ προεπαγγειλάμενος. τὸν ἀθηναῖον αἰνίττεται.

Ἀρετήν. ἀντὶ τοῦ, περίσκεψιν, ἢ περιάθρησιν, ἢ πρόνοιαν, ἢ ἐξέτασιν. Κατακτώμενοι. ἀναδεξάμενοι. Ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ. τοῖς γὰρ δυνάμει φησὶν οὖσιν, ὥσπερ ἐσμὲν ἡμεῖς, αἴσχιόν ἐστι μετὰ ἀπάτης εὐπρεποῦς κτήσασθαι ἢ παραβιασαμένοις ἐκ τοῦ φανεροῦ. ὃ μὲν γὰρ βιάσασθαι, τῷ τῆς ἰσχύος δικαίῳ γίνεται, καὶ ὡς παρέχει ἰσχὺν ἡ τύχη. τὸ δὲ ἀπατῆσαι, ἀπὸ γνώμης ἀδίκου γίνεται. Τὸ μὲν, γάρ. τὸ βίᾳ ἐμφανεῖ. Τὸ δὲ, δι' ἀπάτῃ εὐπρεπεῖ. Διαφορῶν ποιούμεθα. διαφερόντων. Πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν. πρὸς τοῖς ὅρκοις φησὶν, οὓς ὤμοσα, οὐκ ἂν σχοίητε παρ' ἐμοῦ πίστιν βεβαιοτέραν λαβεῖν, εἰ μὴ ἀναμείνητε τὰ ἔργα, καὶ θεάσησθε αὐτὰ ἀφομοιούμενα τοῖς λόγοις, οἷς νῦν λέγω πίστιν βεβαίαν. τοῦ συμφέρειν αὐτὰ τῶν λόγων παρεχομένων. Ἀναθρούμενα. φανερὰ γινόμενα. Εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα. εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προτείνοντος, καὶ ἐπαγγελλομένου, φήσετε μὴ δύνασθαι, ἤτοι ἐλευθερωθῆναι, ἢ συμμαχεῖν. μενούσης δὲ τῆς φιλίας, ἀξιώσετε ἡμᾶς διωθεῖσθαι, ὑφορώμενοι μὴ ἄρα οὐκ ἀκίνδυνος ἡμῖν ἡ ἐλευθερία γένηται. ἔτι δὲ εἰ λέγοι τι ὡς δίκαιον τούτοις ἐλευθεροῦν, οἳ καὶ δύνανται δέξασθαί τε, καὶ κατασχεῖν τὴν ἐλευθερίαν, ἄκοντα δὲ μηδένα ἀναγκάζειν ἐλευθεροῦσθαι, μάρτυρας μὲν, θεοὺς, καὶ ἥρωας, καὶ ἑξῆς. Ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι. προσέρχεσθαι δηλονότι ἡμῖν. Μὴ κακούμενοι. ὑφ' ἡμῶν. Διωθεῖσθαι. ἡμᾶς δηλονότι. Προσαναγκάζειν. ἐλευθεροῦσθαι δηλονότι. Καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας. ἤγουν αἰτίας. Τῶν μὲν λακεδαιμονίων. λείπει δ' ἕνεκεν. Εἰ μὴ προσαχθήσεσθαι. ἡμῖν δηλονότι. Τοῖς ἀπὸ ὑμῶν. ἀντὶ τοῦ τῶν ἑλλήνων. Οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἄν. οὐ γὰρ ἂν εὐλόγως ἐγχειροῖμεν ἐλευθεροῦν τοὺς ἕλληνας, οὐδ' ἂν δικαίως τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦσθαι, ἐλευθεροῦν ἐπιχειροῦμεν, εἰ μὴ κοινῇ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τοῦτο συνέφερε. Τοὺς πλείους ἄν. τοὺς ἀθηναίους. Αὐτονομίαν, ἰσότητα. Πρὸς ταῦτα. ἀφορῶντες δηλονότι. Καταθέσθαι. ἑαυτοῖς δηλονότι. Τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι. τὴν ἐλευθερίαν. Πολλῶν λεχθέντων. ἀμφιβόλων λόγων λεχθέντων. Κρύφα ψηφισάμενοι. κατάστασιν κρίσεως ποιήσαντες. Καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις. ἀντὶ τοῦ ὅρκον ἐξ αὐτοῦ λαβόντες. ὅτι γὰρ λέγομεν πιστῶ σε ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον ἐκ σοῦ λαμβάνω. πιστοῦμαί σε δὲ ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον σοι δίδωμι. Ἀποικία ξυναπέστη. τῶν ἀθηναίων. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. μετάβασις. Τὸν δ' ἐπὶ τὸ δήλιον. δηλονότι ἀπαντῆσαι. Διαμαρτίας. ἀστοχίας. Τῶν ἡμερῶν. τῶν συμπεφωνημένων. Ἃς ἔδει. ἤγουν ἐν αἷς.

» ἀρχὴν, κατακτώμενοι. ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ, αἴσχιον τοῖς τι ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι, ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ. τὸ μὲν γὰρ, ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν ἐπέρχεται. τὸ δὲ, γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς τὰ μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα. καὶ οὐκ ἂν μείζω πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα, δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται, ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι. δίκαιόν τε εἶναι οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτὴν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν. ἄκοντα δὲ, μηδένα προσαναγκάζειν. μάρτυρας μὲν θεοὺς, καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων, οὐ πείθω. γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δῃῶν, πειράσομαι βιάζεσθαι. καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ. προσεῖναι δέ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον. τῶν μὲν λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' ἀθηναίους, βλάπτωνται. οἱ δὲ ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν. οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ, τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν. οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα. παῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες, τοὺς πλείους ἂν ἀδικοῖμεν, εἰ ξύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες, ὑμᾶς τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε, τοῖς τε ἕλλησιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ ἀίδιον δόξαν καταθέσθαι. καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι, καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει, τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι.

Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ ἀκάνθιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφότερα, κρύφα ψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι ἀθηναίων. καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν λακεδαιμονίων ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Στάγειρος, ἀνδρίων ἀποικία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν ἀθηναίων, τὰ ἐν τοῖς βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς σίφας ἀπαντῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ δήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν, εἰς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν ἀκαρνᾶνας, καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς φωκέως ἐκ φανοτέως, ὃς λακεδαιμονίοις εἶπεν,

Ἐκεῖνοι δὲ βοιωτοῖς. ὀξεῖ τὸν· Πάντων βοιωτῶν. ἤγουν πάντων τῶν βοιωτῶν συνδραμόντων εἰς τὸ βοηθῆσαι. Αἵ τε σῖφαι, καὶ ἡ χαιρώνεια. ὑπὸ τῶν βοιωτῶν. Τὸ ἁμάρτημα. τὴν προδοσίαν. Ἀνέβαλλον αὐτὶ τείχους τὸν χοῦν. ἀναρρίπτοντες, ἐτίθουν. Καὶ σταυρούς. ὀρθὰ ξύλα. Ἡ καιρὸς ἦν. ἤγουν ἐν ᾧ ἦν ἐπικαιρότατον, καὶ ἁρμοδιώτατον. Μέχρι ἀρίστου, ἄριστον τὸ νῦν λεγόμενον ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. οὐ γὰρ δυνάμεθα ἐπὶ ἑσπέρας λαβεῖν αὐτὸ, ἐπεὶ ἔλεγε καὶ τὴν πέμπτην, ὡς καὶ τὰς ἄλλας. Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων. ἤγουν ὑπολειφθεὶς ἐν τῷ δηλίῳ. Προχωροῦντας ἐπ᾽ οἴκου. ἤγουν ἀπομακρύναντας τοῦ δηλίου. Βοιωταρχῶν. βοιώταρχος, καὶ βοιωτάρχης. Κινδυνεῦσαι. διὰ κινδύνου χωρῆσαι. Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες βοιωτοί. ἡ μὲν προτασις, ἀπὸ ἀμήξεως τῶν μὴ συνεπαινούντων μάχεσθαι. ἡ δὲ κατασκευὴ, ἐκ διαβολῆς τῶν ἀθηναίων, ὅτι πανταχοῦ ἐχθροί. Νυνὶ δ᾽ εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον. τὸ μὴ πολεμῆσαι. Οὐ γὰρ τὸ προμηθές. ὁ νοῦς, οὕτως, οὐχ ὁμοίως δεῖ τὸν ἐπιβουλεύοντα, καὶ τὸν ἐπιβουλευόμενον ἀσφαλῶς μεταχειρίζειν, ἀλλὰ δηλονότι δεῖ προμηθεύειν τὸν ἐπιβουλευόμενον. ὅμηρος. Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θέον ἕκτορος ἱπποδάμοιο. Οἷς ἂν ἄλλως ἐπίῃ. ἐκ τῶν τοῦ αἰσώπου μύθων, ἄλλως ἄλλον ἀγρεῦσαι θέλων τρέχει τις. ἄλλος δ᾽ ἄλλον ἐκ κακοῦ σώζων. ὡς γὰρ οἱ ἀθηναῖοι, μᾶλλον προμηθητέον. τὸ συμπέρασμα προτρεπτικὸν εἰς τὰ πρακτέα, κατὰ διορισμόν τινα τῶν ἀνθρώπων. Πάτριόν τε ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ ἔθους ἡ ἐργασία τοῦ δυνατοῦ. προαναφωνεῖ δ᾽ ὃ μέλλει διὰ παραδείγματος ὕστερον ἀποδεῖξαι. Ἀθηναίους δὲ καὶ προσέτι. τὸ συμφέρον μεταληπτικὸν ἀπὸ προσώπου, καὶ τρόπου. Καὶ ἐλεύθερον καθίσταται. ἤγουν, οἱ γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἀντιπαλαίοντες, καὶ ἀντιμαχόμενοι, καὶ ἐλεύθεροί εἰσι.

ἐκεῖνοι δὲ, βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης πάντων βοιωτῶν, οὐ γὰρ ἐπῆν Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὤν, προκαταλαμβάνονται, αἵ τε σῖφαι, καὶ ἡ χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀναστήσας ἀθηναίους πανδημεὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ δήλιον, ἤδη τῶν βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν σιφῶν. καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, Τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸν νεὼν, ἔσκαπτον. ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος, ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν. καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν, ἐσέβαλλον. καὶ λίθους ἅμα, καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ᾗ καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν. ᾗ περ γὰρ ἦν στοὰ, καταπεπτώκει. ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ, ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο, καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης μέχρις ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον, προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ δηλίου οἷον δέκα σταδίους, ὡς ἐπ᾽ οἴκου πορευόμενον. καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν. οἱ δ᾽ ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα, ἡσύχαζον. Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι, καθίστατο φυλακάς τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι. οἱ δὲ βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ξυνελέγοντο ἐς τὴν τάναγραν. καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν, καὶ ᾐσθάνοντο τοὺς ἀθηναίους προχωροῦντας ἐπ᾽ οἴκου, τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί. μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς ὠρωπίας οἱ ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα, Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ θηβῶν, μετ᾽ Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου. καὶ ἡγεμονίας οὔσης, αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε τοὺς βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε.

ΠΑΡΑΚΕΛΕΥΣΙΣ ΠΑΓΩΝΟΥ.

Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες βοιωτοὶ, μηδ᾽ εἰς ἐπίνοιαν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων, ὡς οὐκ εἰκὸς ἀθηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ βοιωτίαν ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, μέλλουσι φθείρειν. καὶ εἰσὶ δήπου πολέμιοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι, καὶ ὅθεν ἐπελθόντες, πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ᾽ εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ δὲ πλείονος ὀρεγόμενος, ἑκὼν τινι ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα, καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ, καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας, ὁμοίως ἀμύνεσθαι. ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῷ μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται. καὶ πρὸς τούτους γε δὴ, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς, ἀλλὰ

καὶ τοῖς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας Εὐβοέας, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολύ, ὡς αὐτοῖς διάκειται. καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις, οἱ πλησιόχωροι, περὶ γῆς ὅρων τὰς μάχας ποιοῦνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἷς ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται. ἐσελθόντες γὰρ, βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν ἐπιόντες, τὸν μὲν ἡσυχάζοντα, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον, ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν. τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα, καὶ ἢν καιρὸς ᾖ πολέμου ἄρχοντα, ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν. πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τούσδε. νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτούς, ὅτε τὴν γῆν ἡμῶν στασιαζόντων κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς, τούς τε πρεσβυτέρους ὁμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς. πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἃ ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε. καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται, πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες, κτάσθωσαν. οἷς δὲ γενναῖον τήν τε αὑτῶν αἰεὶ ἐλευθεροῦν μάχῃ, καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι.

Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραινέσας, ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας, ἦγε τὸν στρατόν. ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν. καὶ ἐπεὶ δὲ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθίσας, ὅθεν λόφου ὄντος μεταξὺ οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσέ τε, καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μάχην. τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς τὸ στράτευμα, κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι. καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, καὶ τοῖς Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες, ἐπιγένοιντο ἐν τῇ μάχῃ. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνομένους. καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου, καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα τεταγμένοι, ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι μάλιστα, καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς τε χίλιοι, καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι, καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς. μέσοι δὲ Ἁλιάρτιοι, καὶ Κορωναῖοι, καὶ Κωπαιῆς, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην. τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θεσπιῆς, καὶ Ταναγραῖοι, καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ κέρᾳ ἑκατέρῳ, οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν. Ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται, ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις. ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. ψιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι, οὔτε τότε παρῆσαν, οὔτε ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει. οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης. καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὥρμησαν ἐπ' οἴκου, οὐ παρεγένοντο ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν ἤδη, καὶ μελλόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων, παρεκελεύετό τε, καὶ ἔλεγε τοιάδε.

ΠΑΡΑΚΕΛΕΥΣΙΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Ὦ Ἀθηναῖοι, δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός τε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν, ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον ἀναρρίπτου-

Καὶ πρὸς τούτοις. πρὸς τοῖς ὁρμημένοις. Καὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν. ἤγουν καταγωνίσασθαι μέχρι θανάτου. Ὡς αὐτοῖς διάκειται ὑπὸ τῶν ἀθ. Οὐκ ἀντίλεκτος. ἀντὶ τοῦ ἀναμφίβολος. Οἱ ἰσχύος που θράσει. ἤγουν μετὰ θρασείας ἰσχύος. Τὸν δὲ ἔξω ὅρων. τῆς ἑαυτοῦ. Πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ. ἤγουν ἄφοβον πεποιήκαμεν τὴν Βοιωτίαν. Τοῖς πρὶν ἔργοις. τοῖς ἑαυτοῦ. Πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς. ἤγουν τὰς συγγενικάς. ὅμηρος· Μὴ δὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν. Πιστεύσαντες δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι. ἤγουν βοηθήσειν ἡμῖν τὸν θεόν. Οἷς δὲ γενναῖον. ἤγουν πάτριον, καὶ ἀπὸ γένους. Καὶ τὴν ἄλλων. δηλονότι γῆν. Ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν. ἤγουν ἑσπέρα ἦν, κλίναντος ἡλίου. Καὶ ἐπεὶ δὲ προσέμιξεν ἐγγύς. ἐπλησίασεν. Ἐς χωρίον καθίσας. τὸ στράτευμα δηλονότι. Εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ. τῷ Δηλίῳ. Καὶ τοῖς Βοιωτοῖς. κατὰ τῶν Βοιωτῶν. Καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχε. τοῖς Βοιωτοῖς, τὰ τῆς αὐτῶν τάξεως. Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα. περιέθεντο. Ὥσπερ ἔμελλον ὁπλῖται. μάχεσθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται. σχῆμα ὁμηρικόν. Καὶ μελλόντων ξυνιέναι. ἑκατέρων τῶν στρατῶν. Δι' ὀλίγου μέν. λόγου δηλονότι. Ἀναρρίπτουμεν. ἐπικινδύνως λαμβάνομεν.

Εν γὰρ τῇ τούτων. γῇ δηλονότι. Χωρήσατε οὖν. τὸ ἑξῆς, χωρήσατε οὖν ἐς αὐτοὺς ἀξίως τῆς πόλεως. Ες αὐτούς. τοὺς ἐναντίους. Καὶ τῶν πατέρων. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀξίως. Τὸ δὲ πλέον. τοῦ στρατοῦ. Οὐκέτι φθάσαντος. νῦν ἀντὶ τοῦ καταλαβόντος. Καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. αὐτοῖς δηλονότι προέχοντες. Οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας. ἤγουν οὐ συνέμιξεν. ῥύακες. ῥεύματα ὑδρηγά. Αλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθεν. ἑκατέρων δηλονότι τὰ ἔσχατα. Καὶ ἐπίεσαν τούς τε ἄλλους. οἱ ἀθηναῖοι. Υποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ. ὑπὸ τῶν ἀθηναίων ἐν ὀλίγῳ τόπῳ. Καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον. μέρος τῶν βοιωτῶν, τὸ ἔτι τῆς μάχης ὑπομένον.

» μεν. ἐν γὰρ τῇ τούτων, ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται. καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ
» μήποτε ὑμῖν πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβαλῶσιν.
» ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ, τήνδε τε προσκτᾶσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. χω-
» ρήσατε οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς, τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων πρώ-
» την ἐν τοῖς ἕλλησιν ἀγάλλεται, καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦν-
» τες μετὰ Μυρωνίδου ἐν οἰνοφύτοις τὴν βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον.

Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομένου, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, τὸ δὲ πλέον οὐκέτι φθάσαντος, οἱ βοιωτοὶ παρακελευσαμένου, καί σφισιν ὡς διὰ ταχέων καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου παιωνίσαντες, ἐπήεσαν ἀπὸ τοῦ λόφου, ἀντεπήεσαν δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾷ μάχῃ, καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν βοιωτῶν καὶ μέχρι τοῦ μέσου, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. καὶ ἐπίεσαν τούς τε ἄλλους ταύτῃ, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς θεσπιέας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι, κατεκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν ἀθηναίων διὰ τὴν κύκλωσιν ταραχθέντες, ἠγνόησάν τε, καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν βοιωτῶν, καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε. τὸ δὲ δεξιὸν, ᾗ οἱ θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν ἀθηναίων. καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ, τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν ἀθηναίων κέρας νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη ὑπό τε τοῦ τοιούτου, καὶ ὑπὸ τῶν θηβαίων ἐφεπομένων, καὶ παραρρηγνυμένων, φυγὴ καθεστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν, πρὸς τὸ δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν. οἱ δὲ, ἐπὶ τοῦ ὠρωποῦ. ἄλλοι δὲ, πρὸς πάρνηθα τὸ ὄρος. οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι, ἔκτεινον. καὶ μάλιστα οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν, καὶ οἱ λοκροὶ βεβοηθηκότες, ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης. νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἵ τε ἐκ τοῦ ὠρωποῦ, καὶ οἱ ἐκ τοῦ δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες, εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι, ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἴκου. καὶ οἱ βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς, τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν τάναγραν, καὶ τῷ δηλίῳ ἐπεβούλευον, ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς, ἀπαντᾷ κήρυκι βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ φάσκων ὅτι οὐδὲν πράξει, πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων. πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστηκὸς ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων, ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι. ἀθηναίους δὲ δήλιον τειχίσαντας, ἐνοικεῖν καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι. ὕδωρ τε, ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι, πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ χόρνιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ, καὶ

Εκράτει τῶν ἀθηναίων. κρείττων ἦν. Καὶ ὠσάμενοι. τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. Καὶ ξυνέβη παγώνδα. τὸ ἑξῆς, ξυνέβη ἐς φόβον καταστῆναι. Καὶ ὑπερφανέντων. τῶν ἱππέων τῶν βοιωτῶν δηλονότι. Καὶ οἱ μέν. τινὲς τῶν ἀθηναίων. Οἵ τε ἱππεῖς αὐτῶν. τῶν βοιωτῶν. Επιλαβούσης τὸ ἔργον. κωλυσάσης τὸν πόλεμον. Φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες. ἐν τῷ δηλίῳ. Ανελόμενοι νεκρούς. ἀνελόντες. Επεβούλευον. ἐσκέπτοντο. Επὶ τοὺς νεκρούς. ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τῶν νεκρῶν. Οτι οὐ δικαίως δράσειαν. ἔδρασαν. Παραβαίνοντες. ἀθετοῦντες. Τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων. ἤγουν τοὺς νόμους. Καθεστηκός. ἔννομον. Ιόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων. ἤγουν εἰσβάλλοντας πολεμικῶς κατὰ τῆς ἀλλήλων γῆς. Αὐτόθι. ἐν τῷ ἱερῷ. Πλὴν πρὸς τὰ ἱερά. ἄνευ τοῦ χρῆσθαι. Χόρνιβι χρῆσθαι. ἤγουν οὗ οὐκ ἦν θεμιτὸν ψαῦσαι αὐτοῖς, ἤγουν τοῖς θηβαίους, εἰ μὴ ὅτε τὰς χεῖρας καθαίροιεν δι' αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ὕδατος, μέλλοντες τῶν θυμάτων ἅψεσθαι.

Αναπάσαντας. ἀνιμησαμένους ὑδρεύεσθαι. ἤγουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀνιμωμένους πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι.

ἑαυτῶν, Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας, καὶ τὸν Ἀπόλλω, προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπιόντας, ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν. Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδέν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοὺς ἀδικοῦντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος, ἤν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ ἀεὶ γίγνεσθαι τρόποις θεραπευόμενα, οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. καὶ γὰρ Βοιωτούς, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα, βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόντας, οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ ἄν, εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δυνηθεῖεν τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν. νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ' ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι τῷ πολέμῳ, καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον, ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς. παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασι. τούς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν, μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο. ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπενδομένους ἀναιρεῖσθαι. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσίν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα. εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον, νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν. οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων. τὸ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῶν, εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀπιόντας, καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας, ἀπῆλθεν ἄπρακτος. καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστάς, καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην, Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν, καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι. ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ᾗπερ εἷλεν αὐτό, τοιάνδε. Κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες, κοίλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκριβῶς, ὥσπερ αὐλόν. καὶ ἐπ' ἄκραν λέβητά τε ᾔρτησαν ἁλύσεσι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο. καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ, καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο. καὶ ὁπότε εἴη ἐγγύς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας, ἐφύσων. ἡ δὲ πνοὴ ἰοῦσα στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα ἔχοντα ἄνθρακάς τε ἡμμένους, καὶ θεῖον, καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην. καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἐπ' αὐτοῦ ἔτι μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας, ἐς φυγὴν καταστῆναι, καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν, οἱ μὲν ἀπέθανον. διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος, ἐς τὰς ναῦς ἐμβάν, ἀπεκομίσθη ἐπ' οἴκου. τοῦ δὲ Δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην, καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοί. καὶ οὐκέτι ταὐτὰ ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων. Ἀθηναίων δέ, ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων, καὶ Ἱπποκράτης ὁ στρατηγός. ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων, πολὺς ἀριθμός. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι, τὰ περὶ τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προυχώρησαν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε Ἀκαρνάνων, καὶ Ἀγραίων, καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν Σικυωνίαν. καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ Σικυώνιοι, τοὺς ἀποβε-

Τοὺς ὁμωχέτας. ὁμωχέτες οἱ συμμετέχοντες τῶν αὐτῶν ναῶν, καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν. Προσαγορεύειν αὐτούς. τοὺς Βοιωτούς. Ἀπιόντας. τοὺς Ἀθηναίους. Οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδέν. ἤγουν οὐδὲν παραλυμῆναι(?)σθαι. Ἐπὶ τούτῳ. ἐπὶ τῷ ἀδικῆσαι δὲ ἱερόν. Τοὺς ἀδικοῦντας. ἤγουν τοὺς Θηβαίους. Μᾶλλον σφᾶς. τοὺς Ἀθηναίους. Ἐξαναστήσαντες. ἀπελάσαντες. μεταναστήσαντες. Ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ. ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ καιροῦ. Ἀλλ' ἐκείνους. τοὺς Θηβαίους. Ἐπὶ τὴν σφετέραν. τὴν τῶν Ἀθηναίων. Ξύγγνωμόν τινα γίγνεσθαι. ἤγουν ξυγγνώμην λαμβάνειν. Ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν. ἀπὸ τῶν ἐπιρρεόντων δεινῶν. Τολμήσασι. τολμηρῶς πράξασι παρὰ τὰ καθεστηκότα. Ἐκείνους. τοὺς Βοιωτούς. Μὴ ἀπιοῦσιν. ἀντὶ τοῦ μὴ ἀπιόντες. Πάλιν ἀκριβῶς. κατὰ φύσιν. Στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα. τουτέστιν εἰπεῖν, διὰ στεγανοῦ σώματος.

ρηκότας ἔτρεψαν, καὶ καταδιώξαντες ἐς τὰς ναῦς, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν. τοὺς
δὲ, ζῶντας ἔλαβον. τροπαῖον δὲ στήσαντες, τοὺς νεκροὺς, ὑποσπόνδους ἀπέδο-
σαν. ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς
ἐπὶ δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ τριβαλλοὺς, καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπα-
ραδόκου, ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ὀδρυσῶν τε, καὶ τῆς ἄλλης θρᾳ-
κης, ἧσπερ καὶ ἐκεῖνος. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Βρασίδας ἔχων τοὺς ἐπὶ θρᾳ-
κης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ στρυμόνι ποταμῷ, ἀθηναίων ἀ-
ποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν, ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ
Ἀρισταγόρας ὁ μιλήσιος φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ ἠδώνων
ἐξεκρούσθη. ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον ἐποί-
κους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, τὸν βουλόμενον πέμψαντες, οἳ
διεφθάρησαν ἐν δραβήσκῳ ὑπὸ θρᾳκῶν. καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντος, τριακοστῷ ἔτει
ἐλθόντες οἱ ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, ἠδῶνας ἐξελά-
σαντες, ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὡρμῶν-
το δὲ ἐκ τῆς ἠϊόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθα-
λάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίοις ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν ἀμφίπολιν
Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ στρυμόνος, διὰ τὸ περιέχειν
αὐτὴν, τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν, περιφανῆ ἐς θάλασ-
σάν τε καὶ τὴν ἤπειρον, ᾤκισεν. ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας, ἄρας ἐξ ἀρνῶν τῆς
χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα,
καὶ Βρωμίσκον, ᾗ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος,
ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν δὲ ἦν, καὶ ὑπένιφεν, ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε βουλό-
μενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. ἦσαν γὰρ ἀργιλίων, τε
ἐν αὐτῇ οἰκήτορες. εἰσὶ δὲ οἱ ἀργίλιοι, ἀνδρίων ἄποικοι. καὶ οἱ ἄλλοι, οἳ ξυνέπρασσον
ταῦτα, οἱ μὲν, Περδίκκᾳ πειθόμενοι, οἱ δὲ, χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ ἀργίλιοι
ἐγγύς τε προσοικοῦντες, καὶ ἀεί ποτε τοῖς ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι, καὶ ἐπιβουλεύ-
οντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν
τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ, ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις.
καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν ἀθηναίων ἐκείνῃ τῇ νυ-
κτὶ, κατέστησαν τὸν στρατὸν πρόσω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. ἀπέχει δὲ
τὸ πόλισμα πλέον τῆς διαβάσεως. καὶ οὐ καθεῖτο τείχη ὥσπερ νῦν. φυλακὴ
δέ τις βραχεῖα καθειστήκει, ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς
προδοσίας οὔσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσὼν,
διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν ἀμφιπολιτῶν, οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χω-
ρίον, εὐθὺς εἶχε. τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ
τῶν ἔξω, πολλῶν μὲν ἁλισκομένων, τῶν δὲ, καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ ἀμ-
φιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες.
καὶ λέγεται Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐ-
θὺς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. νῦν δὲ, ὁ μὲν, ἱδρύσας τὸν στρατὸν
ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε. καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαι-
νεν, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ ἐναντίοι, τοῖς προδιδοῦσι κρατοῦντες τῷ πλήθει, ὥστε μὴ αὐ-
τίκα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν ἀθη-
ναίων παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τὸν ἐπὶ θρᾳ-
κης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον. ἔστι δ' ἡ νῆ-
σος παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς ἀμφιπόλεως ἡμίσεως ἡμέρας μάλιστα
πλοῦν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἀκούσας, κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν,
αἳ ἔτυχον παροῦσαι, ἔπλει, καὶ ἐβούλετο φθάσαι, μάλιστα μὲν οὖν τὴν ἀμφί-
πολιν πρίν τι ἐνδοῦναι. εἰ δὲ μὴ, τὴν ἠϊόνα προκαταλαβών. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρα-
σίδας δεδιὼς, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ πυνθανόμενος τὸν
Θουκυδίδην κτῆσιν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα
θρᾴκη, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκα-
ταχεῖν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν, μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ, τὸ πλῆθος τῶν ἀμφιπολι-
τῶν ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν, καὶ ἀπὸ τῆς θρᾴκης ἀγείραντα αὐτὸν

Ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ. τοῦ σιτάλκου. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. μετάβασις. Ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστίν. ἡ ἀμφίπολις. Διὰ τὸ περιέχειν αὐτήν. τὸν στρυμόνα. Ἀπολαβών. ἀποκόψας. Ἐγγύς τε προσοικοῦντες. τῇ ἀμφιπόλει. Ἐπεὶ δὲ παρέτυχε. συνέβη. Ἐκ πλείονος. καιροῦ δηλονότι.

Πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας. μετέχοντας τῆς πολιτείας τῶν ἀμφιπολιτῶν.

Καὶ τότε δεξάμενοι αὐτόν. οἱ ἀργίλιοι. Τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες. τῇ οἰκεία. Ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα. ἡ ἀμφίπολις. Τῆς διαβάσεως. τῆς γεφύρας. Προσπεσών. ἤγουν ἐπιπεσών.

Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ. διαπεράσεως. Τῷ στρατῷ τραπέσθαι. σὺν τῷ στρατῷ.

Ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμεν. ἤγουν ἐληΐσατο τὰ ἐκτός.

Τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι. τῆς ἀμφιπόλεως. Παρῆν αὐτοῖς φύλαξ. τοῖς ἀμφιπολίταις.

Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. τὸν θουκυδίδην.

Μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ. τοῦ θουκυδίδου.

Ἀγείραντα αὐτὸν. τὸν θουκυδίδην.

Περιγενήσεσθαι, ἐπικρατήσειν. Ἀνειπών, ἀνακηρύξας. Ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ κτήμασι δηλονότι. Καὶ ὁμοίας μετέχοντα, πολιτείας. Ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας, ἤγουν μετεβλήθησαν τῆς προαιρέσεως. Τὸ δὲ πλεῖον, ξύμμικτον, οἱ πλείους εἰκῆ πρὸς συμμίκτοι ἦσαν, ἤγουν ἐκ διαφόρων γενῶν. Ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ, ἤγουν συνεργούντων εἰς τὴν προδοσίαν. Διαδικαιούντων αὐτά, δίκαια κρινόντων τὰ τοῦ Βρασίδα. Τετραμμένον, μεταβληκὸς τὴν γνώμην. Καὶ προσεδέξαντο, τὸν Βρασίδαν. Ὀψὲ κατέπλεον, μετὰ δυσμὰς ἡλίου. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν, ὁ Θουκυδίδης. Ἐξεπιδεξάμενος, ὁ Θουκυδίδης. Ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς, ἤγουν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. Ὁ δέ, πρὸς μέν, ὁ Βρασίδας. Κατά τε τὸν ποταμόν, ἤγουν διὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη, ἤγουν ἀπὸ γῆς, καὶ θαλάσσης. Αὐτῷ προσεχώρησε, τῷ Βρασίδᾳ. Καὶ Οἰσύμη, ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσεχώρησε. Ξυγκαθίστη ταῦτα, συνεβεβαίου. Διαγόντων, διαβιβαζόντων. Ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν, τῶν ἀθηναίων. Τοῖς λακεδαιμονίοις, τὸ ἑξῆς, πάροδος τοῖς λακεδαιμονίοις. Τριήρεσι

περιγενήσεσθαι σφᾶς, οὐκέτι προσχωροῖ. καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπών, ἀμφιπολιτῶν καὶ ἀθηναίων τῶν ἐνόντων, τὸν μὲν βουλόμενον, ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα, μένειν. τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα, ἀπιέναι, τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν. οἱ δὲ πολλοὶ ἀκούσαντες, ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας. ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον. καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων, συχνοῖς οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν. καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον δίκαιον εἶναι ὑπελάμβανον. οἱ μὲν ἀθηναῖοι, διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινά, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι, καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι, ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτά, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων τετραμμένον, καὶ τοῦ παρόντος ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία. καὶ προσεδέξαντο ἐφ' οἷς ἐκήρυξε. καὶ οἱ μέν, τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν. ὁ δὲ Θουκυδίδης, καὶ αἱ νῆες, ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν ἠιόνα. καὶ τὴν μὲν ἀμφίπολιν, ὁ Βρασίδας ἄρτι εἶχε. τὴν δὲ ἠιόνα, παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν. εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο. μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μέν, τὰ ἐν τῇ ἠιόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα ἢν ἐπίῃ ὁ Βρασίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, δεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας ἐπιχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς. ὁ δέ, πρὸς μὲν τὴν ἠιόνα κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ πως τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβών, κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἅμα, ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη. τὰ δὲ περὶ τὴν ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοαξίος παίδων, καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ Οἰσύμη. εἰσὶ δὲ αὗται θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν, ξυγκαθίστη ταῦτα. ἐχομένης δὲ τῆς ἀμφιπόλεως, οἱ ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν. ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις ἦν αὐτοῖς ὠφέλιμος, ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ, καὶ χρημάτων προσόδῳ. καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος, θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν τοῖς λακεδαιμονίοις. τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς ἠιόνα τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προσελθεῖν. τότε δὲ ῥᾳδία ἤδη ἐνόμιζε γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο, μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου, ὡς ἐλευθερώσων τὴν ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι, αἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι, τῆς τε ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν, καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν. καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον, ὅση ὕστερον διεφάνη. τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ, ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ. εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι. ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν ἀθηναίων ἐν τοῖς βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφολκά, καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσασθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἑτοῖμοι ἦσαν. ὧν αἰσθανόμενοι, οἱ μὲν ἀθηναῖοι, φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι διέπεμπον, ἐς τὰς πόλεις. ὁ δέ, ἐς τὴν λακεδαίμονα ἀφιέμενος, στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, τὰ μέν, καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δέ, καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, μεγαρῆς τά τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν

ἑλόντες ἐς ἔδαφος. καὶ Βρασίδας μετὰ τὴν ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ ὁ ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν, τελευτᾷ ἐς τὸ αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, σάνην μὲν, ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα ἐς τὸ πρὸς εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην. τὰς δὲ ἄλλας, θύσσον, καὶ κλεωνὰς, καὶ ἀκροθώους, καὶ ὀλόφυξον, καὶ δῖον, αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καί τι καὶ χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ. τὸ δὲ πλεῖστον, πελασγικὸν, τῶν καὶ λῆμνόν ποτε καὶ ἀθήνας τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ βισαλτικὸν, καὶ κρηστωνικὸν, καὶ ἠδῶνες. κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους, προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ. σάνη δὲ, καὶ δῖον, ἀντέστη. καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας, τῷ στρατῷ ἐδῄου. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ τορώνην τὴν χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἕτοιμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ, ἐκαθέζετο πρὸς τὸ διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν τορωναίων, καὶ τοὺς ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν. οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ, εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προσελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον. καὶ ὡς ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά. τοσοῦτοι γὰρ μόνον ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος ὀλύνθιος. οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους, καὶ λαθόντες, τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτω φυλακτηρίου φρουροὺς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς τὸν λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ καναστραῖον πυλίδα διῄρουν. ὁ δὲ Βρασίδας, τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλίγον προελθών. ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη, ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες. οἱ δὲ τῶν τορωναίων, ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διῄρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκομίσαντο, ὅπως κατὰ νώτου, καὶ ἀμφοτέρωθεν, τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν. ἔπειτα δὲ σημεῖόν τε τοῦ πυρὸς, ὡς εἴρηται, ἀνέσχον. καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο. καὶ ὁ Βρασίδας ἰδὼν τὸ ξύνθημα, ἔθει δρόμῳ ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντάς τε ἀθρόον, καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντας. καὶ οἱ μὲν, κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς ἐσέπιπτον. οἱ δὲ, κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἳ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι, καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως ἑλεῖν αὐτήν. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο. τῶν δὲ τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἁλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς, ἐθορυβεῖτο. οἱ δὲ πράσσοντες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρεσκε, μετὰ τῶν εἰσελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα, ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν. τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν, πεζῇ, οἱ δὲ, ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο, καταφυγόντες, διασώζονται ἐς τὴν λήκυθον τὸ φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοὶ καταλαβόντες ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν τορωναίων ἐς αὐτοὺς, ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι. γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ τῶν ἀθηναίων τορωναίοις καταπεφευγόσι, κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα, ἀδεῶς πολιτεύειν. τοῖς δὲ ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας, ἐξιέναι ἐκέλευεν ἐκ τῆς ληκύθου ὑποσπόνδους, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὔσης χαλκιδέων. οἱ δὲ, ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ, ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ, αὐτός τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο, καὶ ἀθηναῖοι τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν τορωναίων ποιήσας, ἔλε-

τηρουμένων. αὐτὶ τῶν τηρούντων τῶν ἀθηναίων. Ελπίδα προσκέπω δίδοναι. ἑαυτοὺς δηλονότι.

Εφολκά. ἤγουν ἐπαγωγά. καὶ χαλκιδικὸν ἔνι. ἔθνος δηλονότι. Κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα. ἤγουν ἐν μικροῖς πολίσμασι.

Τὴν πόλιν παραδοῦναι. τὴν τορώνην.

Τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο. σὺν τῷ στρατῷ.

Οἱ δὲ, πράσσοντες αὐτῷ. ἤγουν συνεργοῦντες τὰ τῆς προδοσίας.

Καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγινομένου. οἱ πελτασταί. Οἱ δὲ, πράσσοντες. τὰ τῆς προδοσίας.

Ἐν χερσὶν αὐτῶν. τῶν περὶ τὸν Βρασίδαν. Ἄκρον τῆς πόλεως. ἤγουν τῆς τορώνης. Σφίσιν ἐπιτήδειοι. φίλοι.

Ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα. τῆς ληκύθου. Ἀδεῶς πολιτεύειν. πράττειν κατὰ τὸ ἔθος τῆς πολιτείας. Ἐκέλευον ἡμέραν μίαν δηλονότι.

Ἐν ταύταις δέ. ταῖς ἡμέραις δηλονότι.

ξε τοῖς ἐν τῇ ἀκάνθῳ παρῄνεσε, ὅτι οὐ δίκαιον εἴη οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως χείρους, οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ, οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως. οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι, μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν, οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' ἀθηναίους καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ, οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς τῶν λακεδαιμονίων δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι, ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι, τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν, ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅ τι ἂν ἁμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἕξοντας. τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων. καὶ ξυγγνώμην εἶναι, εἴ τι ἠναντιοῦντο. καὶ ὁ μὲν, τοιαῦτα εἰπὼν, καὶ παραθαρσύνας, διελθουσῶν τῶν σπονδῶν, τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ ληκύθῳ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἠμύνοντό τε ἐκ φαύλου τειχίσματος, καὶ ἀπὸ οἰκιῶν, ἐπάλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν, καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς, καὶ πίθους ἀνεφόρησαν, καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἴκημα λαβὸν μεῖζον ἄχθος, ἐξαπίνης κατεῤῥάγη, καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν ἀθηναίων, ἐλύπησε μᾶλλον, ἢ ἐφόβησεν. οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν. καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ, εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει. καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι, τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς παλλήνην διεκομίσθησαν. ὁ δὲ Βρασίδας, ἔστι γὰρ ἐν τῇ ληκύθῳ ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἔτυχε κηρύξας ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους, τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν, νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπείῳ τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν, καὶ τὴν λήκυθον καθελὼν, καὶ ἀνασκευάσας, τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν, τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων, καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος, ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καὶ ἀθηναῖοι, ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες ἀθηναῖοι μὲν, οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν. καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω. λακεδαιμόνιοί τε ταῦτα τοὺς ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἐδέδισαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν, καὶ ταλαιπωρίας, μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους ξυναλλαγῆναί τε, καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας, σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει. καὶ ἔμελλον ἐπὶ μεῖζον, χωρίσαντος αὐτοῦ, καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι, κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἥδε.

Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ πυθίου, δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατρίους νόμους, τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις

Πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν. ἤγουν τὴν χείρωσιν. Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ. τῆς πόλεως δηλονότι. Μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. τοῖς προδόταις. Ἐσομένους ξυμμάχους. τῶν λακεδαιμονίων. Διελθουσῶν τῶν σπονδῶν. τῶν ἡμερῶν τῶν σπονδῶν. Ἐκ φαύλου τειχίσματος. μικροῦ. Ἀπεκρούσαντο. οἱ ἐν τῇ ληκύθῳ ἀθηναῖοι. Ἀνεφόρησαν. ἀνεβίβασαν. Ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ. ἐπιθέμενος σὺν τῷ στρατῷ. Καὶ τὴν λήκυθον καθελών. τὸ τεῖχος τῆς ληκύθου. Καὶ ἀνασκευάσας. ἀνοικοδομήσας. Ἐκεχειρίας. ἀργίας τοῦ πολέμου. Προσαποστῆσαι. ἤγουν πρὸς οἷς ἀπέστησε. Καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι. ἤγουν σὺν τούτῳ, εἰ συμφέροι αὐτοῖς ἡ ἐκεχειρία. Ἀνακωχῆς. ἤγουν διακοπῆς. Μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτούς. ἡγούμενοι δηλονότι ἐπιθυμήσειν τοὺς ἀθηναίους. Ὡς ἔτι βρασίδας εὐτύχει. ἤγουν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον εὐωδοῦτο. Καὶ ἔμελλον ἐπὶ μεῖζον. ἐν ἀδήλῳ εἶναι, εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν. ἄλλως. ἔμελλον γὰρ ἰσοῤῥόπως ἀγωνιζόμενοι, κρατήσειν μὲν τῶν ἀθηναίων, τοὺς δὲ ἄνδρας ἀπολέσειν. Γίγνεται οὖν ἐκεχειρία. ὁμολογία λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων. Κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. ἤγουν κατὰ τὴν προσταγὴν τῶν πατρίων νόμων.

ταῦτα δοκεῖ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι. Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας, πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσκηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ, ἐπιμελεῖσθαι ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς, καὶ ἡμεῖς. καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν τούτων, ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν ἑκατέρους, ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν. τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ, ἐντὸς τῆς Βουφράδος, καὶ τοῦ Τομέως μένοντας. τοὺς δέ, ἐν Κυθήροις, μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτούς. μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς. τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινῴᾳ, μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον. ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου, εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῴαν. μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην, καὶ τὴν νῆσον, ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντας, μήτε ἐπιμισγομένους μηδετέροις, μηδ' ἑτέρωσε. καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι ὅσαπερ νῦν ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους, καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν, καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηί, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δέ, καὶ πρεσβείᾳ, καὶ ἀκολούθοις, ὁπόσοις ἂν δοκῇ περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ δικῶν, ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους, μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον, μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς, μήτε ἡμᾶς. δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν, καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας ἄνευ πολέμου, τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ταῦτα δοκεῖ. εἰ δέ τι ὑμῖν εἴτε κάλλιον, εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς Λακεδαίμονα, διδάσκετε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες, τέλος ἔχοντες ἰόντων, ᾗπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαί, ἐνιαυτὸν ἔσονται. ἔδοξε τῷ δήμῳ. Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε. Φαίνιππος ἐγραμμάτευε. Νικιάδης ἐπεστάτει. Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν καθὰ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν. ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις, καὶ κήρυκας, ποιεῖσθαι τοὺς λόγους καθ' ὅτι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτάνεις πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι Ἀθηναίους καθ' ὅτι ἂν εἰσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἦ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν.

Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὡμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι, Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτῃ. ξυνετίθεντο δέ, καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μέν, οἵδε, Ταῦρος Ἐχετιμίδα. Ἀθήναιος Περικλείδα. Φιλοχαρίδας Ἐρυξιδαΐδα. Κορινθίων δέ, Αἰνέας Ὠκύτου. Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμου. Σικυωνίων δέ, Δαμότιμος Ναυκράτους. Ὀνάσιμος Μεγακλέους. Μεγαρέων δέ, Νίκασος Κεφάλου. Μενεκράτης Ἀμφιδώρου. Ἐπιδαυρίων δέ, Ἀμφίας Εὐπαΐδα. Ἀθηναίων δέ, οἱ στρατηγοί, Νικόστρατος Διειτρέφους. Νικίας Νικηράτου. Αὐτοκλῆς Τολμαίου. Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία, αὕτη ἐγένετο. καὶ ξυνῇσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους. περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, αἷς ἐπήρχοντο, Σκιώνη ἐν τῇ Πελλήνῃ πόλις. ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι, Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας δ' ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους, κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι, ᾧ ἐχρήσαντο Ἀχαιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς, ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην, τριήρει μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ. ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης,

Ταῦτα δοκεῖ. ἀρεστὰ φαίνεται. Προσκηρυκευόμενοι. ἤγουν διὰ κηρυκείας. Ἐπιμελεῖσθαι. ἔδοξε δηλονότι. Ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας. ἤγουν τοὺς [illegible]. Ἐξευρήσομεν. ἡ ἐξ περισσή. Ὀρθῶς. ἀληθῶς. Μένειν ἑκατέροις. τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς Ἀθηναίους. μετὰ τῶν συμμάχων. Μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτούς. ἤγουν τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐπιμισγομένους. ἤγουν Ἀθηναίους καὶ Μεγαρέας. Καὶ πρεσβείᾳ. ἤγουν πρεσβευταῖς. Καὶ ἀκολούθοις. τῶν πρεσβευτῶν, καὶ τῶν κηρύκων.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. τῆς ἐνιαυσιαίας ἐκεχειρίας δηλονότι. Τὰ ἀμφίλογα. ἤγουν τὰ ἀμφίβολα.

Εἴτε καλλιότερ(ον). τῶν παρ' ἡμῶν λεγομένων δηλονότι. Τέλος ἔχοντες ἰόντων. ἤγουν κύριοι συμβῆναι αὐτοὶ τῶν πόλεων. Ἔδοξε τῷ δήμῳ. τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε. τῆς πρυτανείας ἦρχε. πρυτανεία δέ, ἡμέρα, καθ' ἣν εἶχέ τις ἐξουσίαν. Λάχης εἶπεν. ἀπεφήνατο.

Τὰς πρεσβείας. ἤγουν τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς παρόντας. Καὶ ὡμολόγησαν. συνεφώνησαν.

Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία. ἡ ἀνακωχὴ τοῦ πολέμου. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας. ἢ περί, ἀντὶ τοῦ κατά.

Αἷς ἐπήρχοντο. ἐς ἀλλήλους ἑκάτεροι. Ἀπὸ Τροίας σφῶν. ἤγουν τῶν Πελληνῶν.

οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψασθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. περαιωθεὶς δὲ, καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν σκιωναίων, ἔλεγεν ἅ τε ἐν τῇ ἀκάνθῳ, καὶ τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες τῆς παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ ἀθηναίων, ποτίδαιαν ἐχόντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο, ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμίᾳ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι, περὶ τοῦ φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ. σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλό τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομεῖναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα. πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τἆλλα τιμήσειν. καὶ οἱ μὲν σκιωναῖοι ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν, καὶ τὸν βρασίδαν, τά τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο. καὶ δημοσίᾳ μὲν, χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν, ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν ἑλλάδα. ἰδίᾳ δὲ, ἐταινίουν τε, καὶ προσήρχοντο, ὥσπερ ἀθλητῇ. ὁ δὲ, τό τε παραυτίκα φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν, διέβη πάλιν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ' αὐτῶν τῆς τε μένδης, καὶ τῆς ποτιδαίας ἀποπειρᾶσαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος φθάσαι. καί τι καὶ αὐτῷ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι. καὶ ὁ μὲν, ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις. ἐν τούτῳ δὲ, τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν, ἀθηναίων μὲν, ἀριστώνυμος. λακεδαιμονίων δὲ, ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ, πάλιν διέβη ἐς τορώνην. οἱ δὲ, τῷ βρασίδᾳ ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην. καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ θρᾴκης ξύμμαχοι λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις, κατῄνει. σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλὰ ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγελλεν ἐς τὰς ἀθήνας ὁ ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ ἀθηναῖοι εὐθὺς ἑτοῖμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν σκιώνην. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες, παραβήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδάς. καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο, βρασίδᾳ πιστεύοντες, δίκῃ τε ἑτοῖμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ, δίκῃ μὲν, οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα, ὀργὴν ποιούμενοι, εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες, ἀξιοῦσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν λακεδαιμονίων ἰσχύϊ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον, ᾗ οἱ ἀθηναῖοι ἐδικαίουν. δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, σκιωναίους ἐξελεῖν τε, καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τἆλλα ἡσυχάζοντες, ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο. ἐν τούτῳ δὲ, μένδη ἀφίσταται αὐτῶν πόλις ἐν τῇ παλλήνῃ, ἐρετριέων ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ φανερῶς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ βρασίδου γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς σκιώνης, ὅτι οὐ προὐδίδου. καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων, καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον, καὶ καταβιασαμένων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ ἀθηναῖοι εὐθὺς πυθόμενοι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ βρασίδας προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, ὑπεκκομίζει ἐς ὄλυνθον τὴν χαλκιδικὴν, παῖδας, καὶ γυναῖκας τῶν σκιωναίων, καὶ μενδαίων, καὶ τῶν πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας διέπεμψε, καὶ πελταστὰς τριακοσίους χαλκιδέων, ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο. Βρασίδας δὲ, καὶ Περδίκκας, ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρριβαῖον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον.

Ἀτολμίᾳ. διὰ ἀτολμίαν. Ἀνάγκην σφίσι. τοῖς σκιωναίοις.
Τῶν μεγίστων. ἤγουν τῶν ἀναγκαιοτάτων δεινῶν δηλονότι. Ἐπήρθησάν τε. ἐπτερώθησαν.
Καὶ οἷς πρότερον. ἤγουν θάρσοις, καὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων.
Τόν τε πόλεμον. τὸν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων. Διέβη πάλιν. εἰς τὴν τορώνην δηλονότι. Ἐπεραίωσε. διεβίβασε διὰ νηῶν εἰς τὴν σκιώνην. Μετ' αὐτῶν. τῶν σκιωναίων.
Ἡγούμενος καὶ τοὺς ἀθηναίους. ἤγουν ὡς ναυτικοὺς, ταχέως ἂν ἐλθεῖν εἰς βοήθειαν. Φθάσαι. ἤγουν προλαβεῖν ἐκείνους.
Ἔμελλεν ἐγχειρήσειν. ἐπιθήσειν.
Ἀφικνοῦνται παρ' αὐτόν. τὸν βρασίδαν. Πάλιν διέβη ἀπὸ τῆς σκιώνης.
Κατῄνει. συνετίθετο. κατένευε συναινῶν. Ἔφασαν αὐτούς. τοὺς ἀθηναίους. Καὶ τῆς πόλεως. τῆς σκιώνης.
Περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. τῆς σκιώνης.
Ἀξιοῦσι σφῶν. τῶν ἀθηναίων. Ἰσχύϊ ἀνωφελεῖ. λέγει ἐν θαλάσσῃ. Δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον. ἤγουν μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν. Φανερῶς προσεχώρησαν. ἀντὶ τοῦ ἑκουσίως. ἀντὶ προδοσίας. Μᾶλλον ἐτόλμησαν. ἐθάρρησαν προσιέναι τῷ βρασίδᾳ. Γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην. εἰς τὸ βοηθῆσαι. Ὅπου προὐδίδου. ὁ βρασίδας. Ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. τὴν μένδην, καὶ σκιώνην. Καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτούς. οἱ ὑπολειφθέντες ἐν σκιώνῃ, καὶ μένδῃ.

Καὶ ἦγον

Καὶ ἦγον ὁ μέν. ἦγον ὁ περδίκκας. Τοὺς λυγκηστάς. τοὺς περὶ τὸν περδίκκαν, καὶ βρασίδαν. Ἀπὸ τοῦ λόφου. τοῦ οἰκείου. Οἱ δὲ λοιποί. λυγκησταί. Τροπαῖον στήσαντες. οἱ περὶ τὸν βρασίδαν. Δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον. αὐτοὺς δηλονότι κατὰ τὸν πόλεμον. Οἳ ἔτυχον τῷ περδίκκᾳ. ἤγουν οἳ ἔμελλον ἥξειν. Ἐπὶ τὰς τοῦ ἀρραβαίου κώμας. ἀντὶ τῶν κατὰ τῶν ἀρραβαίου κωμῶν. Καὶ μὴ καθῆσθαι. ἀργὸς εἶναι.

Τῆς τε μένδης περιορώμενος. εὐλαβούμενος. περὶ αὐτοῦ κηδόμενος. Οὐ πρόθυμος ἦν. προϊέναι δηλονότι. Ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν. ἀντὶ τοῦ δοκοῦντος. Διὰ τὸ δέος αὐτῶν. τῶν ἰλλυριῶν. Κυρωθὲν δὲ οὐδέν. ὁρισθέν. ἀντὶ τοῦ κυρωθέντος οὐδενός.

καὶ ἦγον ὁ μέν, ὧν ἐκράτει μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐνοικούντων ἑλλήνων ὁπλίτας. ὁ δέ, πρὸς τοῖς αὑτοῦ περιλοίποις τῶν πελοποννησίων. χαλκιδέας, καὶ ἀκανθίους, καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὁπλιτικὸν τῶν ἑλλήνων, τρισχίλιοι μάλιστα. ἱππῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν μακεδόνων ξὺν χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους. καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρραβαίου, καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς λυγκηστάς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν, λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες, ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων. ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων προτέρων ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν λυγκηστῶν ὁπλιτῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς λυγκηστάς. καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα, ἡσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο, τροπαῖον στήσαντες, δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς ἰλλυριοὺς μένοντες, οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν. ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρραβαίου κώμας, καὶ μὴ καθῆσθαι. Βρασίδας δὲ τῆς τε μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν, ἠγγέλθη ὅτι καὶ οἱ ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρραβαίου προδόντες Περδίκκαν, γεγένηνται, ὥστε ἤδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ δέος αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων. κυρωθὲν δὲ οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν μακεδόνες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες, ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι, καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους, μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὔπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγήν, ἐχώρουν ἐπ' οἴκου. καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν, ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο, προαπελθεῖν. Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς μακεδόνας προκεχωρηκότας, τούς τε ἰλλυριούς, καὶ τὸν Ἀρραβαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὁπλίτας, καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον ἐς μέσον λαβών, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δέ, εἴ πῃ προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους. καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους, τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις, ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι. καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων, παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΒΡΑΣΙΔΟΥ.

Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον ἄνδρες πελοποννήσιοι ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες, καὶ πολλοί, ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια, οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετήν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων, οἵ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε, ἐν αἷς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους. οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε, μαθεῖν χρὴ ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς μακεδόσιν αὐτῶν, καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε, καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους.

Ἐκ τῆς διαφορᾶς. ἤγουν διὰ τὴν ἔχθραν. Ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι. ἀντὶ τοῦ ἀδήλως ἐκπλήττεσθαι. αἰδοῖ αἰτίας σφαλερᾶς. Πρὶν τὸν βρασίδαν ἰδεῖν. πρὶν διαλεχθῆναι τῷ βρασίδᾳ. οὕτω οἱ γὰρ ἀττικοὶ λέγουσιν, ὡς τό, ἰδεῖν τί σε ἐβουλόμην, ἀντὶ τοῦ διαλεχθῆναί σοι τι. Μέλλοντας ἐπιέναι. αὐτοῖς δηλονότι. Ἐς μέσον λαβών. ἀντὶ τοῦ περιλαβών. τοῖς ὁπλίταις. ἤγουν ἔταξε τοὺς νεωτάτους ἐκτρέχειν, καὶ ἐπιέναι τοῖς μετὰ τοῦ ἀρραβαίου, εἰ ἐπιχειροῖεν προσβάλλειν τοῖς μετὰ τοῦ βρασίδου. Εἴ πῃ προσβάλλοιεν. οἱ μετὰ τοῦ ἀρραβαίου. Τελευταῖος γνώμην εἶχε. τῆς συντάξεως. Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον ἄνδρες. προοιμιακὴ ἔννοιά ἐστι, καὶ οὔτε κατασκευὴν ἔχει, οὔτε συμπέρασμα. Τῷ τε μεμονῶσθαι τῆς συμμαχίας τὸν περδίκκαν.

Καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων. περὶ τῆς δημοκρατίας φησί.

Προηγώνισθε. προεπολεμήσατε.

Οὐ δεινοὺς ἐσομένους. τὰ πολέμια.

Καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα. ὅσοι πολέμιοι ἀσθενεῖς ὄντες, δόκησιν ἰσχύος παρέχουσι τοῖς ἐναντίοις περὶ τούτων τἀληθῆ μαθόντες οἱ ἐναντίοι θαρσύνονται μᾶλλον. ὅσοι δὲ τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροί, τούτοις εἰ μή τις ἔμπροσθεν μάθοι τολμηρότερον, καὶ οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσενεχθήσεται. Τὰ τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος. ὥσπερ τὰ τῶν ἐναντίων βαρβάρων. Οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν. ὥσπερ ἡμῖν. ἤγουν οἵτινές εἰσι τῇ ἀληθείᾳ ἀνδρεῖοι. Οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μέν. τοῦ ἐπιέναι δηλονότι ἤγουν ἐκφοβοῦσι μέλλοντες ἐπιέναι. οἱ δὲ λυγκησταί, φοβεροί εἰσι, μέλλοντες οὐκ ἐν χερσὶν ὄντες. Καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοί. δέος ἐμποιοῦσι. Αἰσχυνθεῖεν ἄν. ὥσπερ ἡμεῖς οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι. Ἥ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν. ὁμοίως καὶ τὸ φυγεῖν, καὶ τὸ διώκειν, καλὸν φαίνεται τοῖς βαρβάροις, καὶ οὐκ ἐξετάζεται πότεροί εἰσιν ἀνδρειότεροι οἱ φεύγοντες, ἢ οἱ διώκοντες. μάχη δὲ αὐτεξούσιος, ἐν ᾗ ἔξεστιν ὃ βούλεταί τις πράττειν, παρέχει πρόφασιν φεύγειν τοῖς ὁπωσοῦν βουλομένοις σώζεσθαι. Ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. τῷ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. Ἀπ' αὐτῶν ὁρᾶται. ὁρᾶται δὲ σαφῶς ὅτι τὸ ἀπ' αὐτῶν δοκοῦν δεινόν, ὅταν μὲν καὶ ἀκοὴν καταπλήττηται, δυνάμει δὲ οὐδέν ἐστι. τοῦτο οὖν ὑπομείναντες τὴν φωνὴν αὐτῶν φημι, καὶ τὴν ἀπειλήν, καὶ ἀκόσμως ἐν καιρῷ τοῦ

» καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ
» ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν, ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους. οἷς δὲ
» βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσ-
» φέροιτο. οὗτοι δέ, τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβεράν. καὶ γὰρ πλήθει
» ὄψεως δεινοί, καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, ἥ τε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων,
» ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς. προσμῖξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὅμοιοι.
» οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινα χώραν βιαζόμενοι, ἥ τε φυγὴ καὶ
» ἡ ἔφοδος αὐτῶν ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ, ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον
» ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλιστ' ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαι τινὶ πρεπόν-
» τως πορίσειε. τοῦ τε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν, πιστότερον τὸ ἐκφοβήσειν ἡμᾶς ἀκινδύ-
» νως ἡγοῦνται. ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρ-
» χον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶτε. ἔργῳ μὲν βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ, κατασπέρ-
» χον. ὃ ὑπομείναντες, ἐπιφερόμενον, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑ-
» παγαγόντες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπόν, ὅτι
» οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι, τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις, ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ
» ἀνδρεῖον μελλήσει ἐπικομποῦσιν. οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς κατὰ πόδας τὸ εὔψυ-
» χον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, ὀξεῖς ἐνδείκνυνται. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας, ὑπῆ-
γε τὸ στράτευμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες, πολλῇ βοῇ, καὶ θορύβῳ προσέκειντο,
νομίσαντες φεύγειν τε αὐτόν, καὶ καταλαβόντες, διαφθερεῖν. καὶ ὡς αὐτοῖς
αἵ τε ἐκδρομαί, ὅπῃ προσπίπτοιεν, ἀπήντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικει-
μένους, ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπι-
φερομένους μὲν δεχόμενοι, ἠμύνοντο. ἡσυχαζόντων δέ, αὐτοὶ ὑπεχώρουν. τότε δὴ
τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχον-
το. μέρος δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ
χωρήσαντες δρόμῳ, ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων, οἷς ἐντύχοιεν,
ἔκτεινον. καὶ τὴν ἐσβολήν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενή, ἐς τὴν Ἀρριβαίου
φθάσαντες, προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν.
καὶ προσιόντος αὐτοῦ, ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται ὡς ἀποληψόμενοι. ὁ δέ,
γνούς, προεῖπε τοῖς μεθ' αὑτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χω-
ρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ ὡς τάχιστα ὡς ἕκαστος δύναται ἄνευ τάξεως πειρᾶσαι
ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπιόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν

ἀναχωρεῖν ἀναχωρήσαντες, ἀσφαλῶς ὑπονοστήσετε, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστῶτες. Κατασπέρχον. κοινοῦν εἰς δειλίαν ἐκπληκτικόν. Ὅτι οἱ τοιοῦτοι. ὅτι τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν δεξαμένοις, ἄπωθέν ἐστι φοβερόν ἀνδρείας ἀνάπασαν μέλλουσαν ἀπειλοῦν. τοῖς δὲ μὴ δεξαμένοις, ἀλλὰ φεύγουσι τὸ διώκον εὐψύχως, ὀξέως ἐπιφέρεται, ἅτε δὴ ἐν ἀσφαλεῖ καθεστώς, ὡς ἂν τῶν φευγόντων οὐ μαχομένων. Μελλήσει ἐπικομποῦσι. προσδοκίᾳ. Ὑπῆγε τὸ στράτευμα. ἠρέμα, καὶ κατ' ὀλίγον ἦγεν. Αἵ τε ἐκδρομαί. οἱ τεταγμένοι δηλονότι πρὸς τὸ ἐκτρέχειν. Παρὰ γνώμην ἀντέστησαν. παρ' ἐλπίδα τὴν τῶν λυγκηστῶν, ἀντέστησαν οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἐπιφερομένοις μέν. τοὺς βαρβάρους.
Οἱ λοιποὶ χωρήσαντες. τῶν βαρβάρων. Καὶ τὴν ἐσβολήν. εἴσοδον. Φθάσαντες προκατέλαβον. προλαβόντες οἱ βάρβαροι. Εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην. καθ' ἣν οὐκ ἦν πόρος ἐξελθεῖν. Ἀναχώρησιν. φυγήν. Καὶ προσιόντος αὐτοῦ. τοῦ βρασίδα. Κυκλοῦνται. ἤγουν κυκλοῦσιν οἱ βάρβαροι. Ἀποληψόμενοι. ἀποκόψοντες. Πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν. πρὶν τοὺς πολλοὺς τῶν κυκλούντων τοῖς λακεδαιμονίοις μελλόντων ἐπεῖναι.

σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι. καὶ οἱ μὲν, προσπεσόντες, ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου. καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν ἑλλήνων ῥᾶον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι, καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη, καὶ διαπεφευγέναι. Βρασίδας δὲ, ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν, αὐθημερὸν ἀφικνεῖται εἰς Ἄρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύγεσιν αὐτῶν βοεικοῖς, ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι, οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι, τὰ μὲν, ὑπολύοντες, κατέκοπτον· τῶν δὲ, οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' ἀθηναίους οὐ ξύνηθες μῖσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς, ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα, τοῖς μὲν, ξυμβήσεται, τῶν δὲ, ἀπαλλάξεται. Βρασίδας δὲ ἀναχωρήσας ἐκ μακεδονίας ἐς τορώνην, καταλαμβάνει ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας. καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων, ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον, τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν, ἐπί τε τὴν Μένδην, καὶ τὴν Σκιώνην οἱ ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα χῖαι. ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν, καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διιτρέφους. ἄραντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ, καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον, ἐχώρουν ἐς τοὺς μενδαίους. οἱ δ' αὐτοί τε, καὶ σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες, πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ, ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς, καὶ λογάδας τῶν ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα, καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι, καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι. Νικόστρατος δὲ, ἄλλῃ ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ ὄντι δυσπροσβάτῳ, καὶ πάνυ ἐθορυβήθη· καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. καὶ οἱ μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης, τό, τε προάστειον εἷλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδῄουν τὴν γῆν οὐδενὸς ἐπεξιόντος. ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ, Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προϊὼν, ἅμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν σκιωναίων, τὴν γῆν ἐδῄου. Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας ᾗ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας, ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα, διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρῄνει τοῖς μενδαίοις ἐπεξιέναι. καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν. καὶ ὡς ἀντεῖπεν, ἐπισπασθέντος τε τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, περιοργὴς ἐχώρει ἐπί τε πελοποννησίους, καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ προσπεσόντες, τρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ τοῖς ἀθηναίοις

Σφῶν αὐτόσε. τῶν βαρβάρων. Καὶ ἐν μεθορίοις. τῆς τοῦ Περδίκκα. Τὰ μὲν ὑπολύοντες, κατέκοπτον. τὰ ζεύγη δηλονότι. Καὶ ἐς τὸ λοιπὸν πελοποννησίων. τοῖς πελοποννησίοις ἐμίσει, οὐ κατὰ γνώμης προαίρεσιν, οὐδὲ ἔθος ἔχων, τοῖς ἀθηναίοις μᾶλλον γὰρ, πρὶν ἐμίσει. Τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων. ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀναγκαίου συμφέροντος. διὰ τὸ ἀναγκαῖον συμφέρειν νομίσας μισεῖν τοὺς λακεδαιμονίους, ἀποστὰς δὲ, ἔπραττε πῶς ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται.

Ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν. τῶν ἀθηναίων. Ἄραντες δὲ ἐκ ποτιδαίας. οἱ ἀθηναῖοι. Οἱ δ' αὐτοί τε. ἤγουν αὐτοί δὲ οἱ μενδαῖοι. Καὶ τραυματιζόμενος. βαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν. ἔνιοι δὲ ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοὺς σὺν αὐτῷ.

Οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι. βίᾳ προσαγαγεῖν αὐτοῖς. Ἄλλῃ ἐφόδῳ. μακροτέρᾳ ὁδῷ κατ' ἐκείνων. Ἐκ πλείονος. διαστήματος δηλονότι. Δυσπροσβάτῳ. δυσαναβάτῳ. Ἐθορυβήθη. ἐδειλίασεν. Ὡς οὐκ ἐνέδοσαν. οὐχ ὑπεῖξαν.

Ἀναχωρήσαντες. ἀπὸ τοῦ λόφου ἐλθόντες. Καὶ οἱ μενδαῖοι. οἱ ἐπὶ τοῦ λόφου. Ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον. τὴν μένδην. Ἐδῄουν τὴν γῆν. τὴν σκιώνην. Οὐδενὸς ἐπεξιόντος. τῶν σκιωναίων. Ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ. ἤγουν ἦσάν τινες στασιάζοντες. Καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος. ἤγουν δημότου ἐναντιωθέντος, κατὰ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων, ἀντιλέγοντος δηλονότι. Καὶ ὡς ἀντεῖπεν. ὁ δημότης. Περιοργὴς ἐχώρει. ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ὀργῆς.

τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων. ἀντὶ τοῦ φοβηθέντες. ἐφοβήθησαν δὲ ὅτι ᾠήθησαν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς ἀθηναίους συνθήκης αὐτοῖς ἐπιθέσθαι. Ἀπὸ προειρημένου τινός. συμφώνου. Τὴν ἐπιχείρησιν. ἀντὶ τοῦ, τὴν προδοσίαν. Ὡς κατακράτος ἑλόντες, διήρπασαν. τὰ ἐνόντα αὐτῇ. Πολιτεύειν ἐκέλευον. τὴν οἰκείαν πολιτείαν ἔχειν. Τὰ περὶ τὴν μένδην κατέχον. ἐκυρίευσαν τῆς μένδης. Προσβαλόντες δ' αὐτῷ. τῷ λόφῳ. Καὶ αὐτῶν οὐ πολύ. τῶν ἀθηναίων. Πολιορκούμενοι. βιασάμενοι τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται πρὸς θάλασσαν. Τὸ ἐπὶ τῇ σκιώνῃ στρατόπεδον. τοὺς φυλάσσοντας τὴν σκιώνην. Ὁμολογίαν ποιεῖται. ξύμβασιν.

τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων. ᾠήθησαν γὰρ ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τὴν πόλιν ἦν, ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ὡς κατακράτος ἑλόντες, διήρπασαν. καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον, ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι, καὶ τοὺς μὲν μενδαίους, μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον, ὥσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντες ἐν σφίσιν αὐτοῖς, εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως. τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπεκαθίσαντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν. οἱ δὲ, ἀντεπεξελθόντες αὐτοὶ, καὶ πελοποννήσιοι, ἱδρύθησαν ἐπὶ καρτεροῦ λόφου πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. προσβαλόντες δ' αὐτῷ κατακράτος οἱ ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπιόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν τροπαῖον στήσαντες, παρεσκευάζοντο. καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται. καὶ διαφυγόντες οἱ πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον, ἐσῆλθον ἐς αὐτήν. περιτειχιζομένης δὲ τῆς σκιώνης, Περδίκκας τοῖς τῶν ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς ἀθηναίους, διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τῆς λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύσειν ὡς Βρασίδαν. ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος ἀεὶ τοῖς πρώτοις, διεκώλυσε τὸ στράτευμα, καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μέντοι, καὶ Ἀμεινίας, καὶ Ἀριστεὺς, αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων λακεδαιμονίων τὰ πράγματα. καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστάναι, καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου, καθίστησιν ἐν ἀμφιπόλει. Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου, ἐν τορώνῃ. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, θηβαῖοι θεσπιέων τεῖχος περιεῖλον, ἐπικαλέσαντες ἀττικισμόν. βουλόμενοι μὲν καὶ ἀεὶ, παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἀθηναίους μάχῃ, ὅ,τι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρθούσης, ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα, καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς δείσασα τοὺς ἀργείους, ἐς φλιοῦντα φεύγει. οἱ δὲ, ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτὼ, καὶ ἔνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος, περιετετείχιστό τε παντελῶς. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι, τὰ μὲν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων ἡσύχαζε, διὰ τὴν

Ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος. ὁ περδίκκας δηλονότι. Ξένοις χρώμενος. δηλονότι ξένοις καὶ φίλοις. Ἀεὶ τοῖς πρώτοις. ἤγουν τοὺς πρώτους φίλους ποιήσας. Διεκώλυσε τὸ στράτευμα. τῶν πελοποννησίων.

Καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως. ὡς οὐκ ὄντος νομικοῦ ἐξάγειν τοὺς ἡβῶντας. ἢ οὐκ ὄντος νομικοῦ, ἄρχοντας καθιστάναι ταῖς πόλεσι τῶν ἡβώντας, ἀλλὰ τοὺς προβεβηκότας καθ' ἡλικίαν. Παρανόμως. ἤγουν παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος. Καὶ μὴ τοῖς εὐτυχοῦσι. γράφεται ἐντυχοῦσι. καὶ τὰς πόλεις, μὴ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, ἀλλὰ λακεδαιμονίοις ἐγχειρίζειν.

Ἐπικαλέσαντες. ἤγουν ἐγκαλέσαντες.

Παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον. ἐξεγένετο δὲ αὐτοῖς ῥᾳδίως περιελεῖν τὸ τεῖχος, ἐπειδὴ τῶν θεσπιέων ἐν τῇ πρὸς ἀθηναίους μάχῃ, τὸ ἀκμαιότατον ἀπολώλει.

Ὅ,τι ἦν αὐτῶν ἄνθος. τῶν θεσπιέων.

Διεφθάρη. γράφεται ἀπολώλει. Οἱ δὲ, ἄλλην ἱέρειαν. οἱ ἀργεῖοι. Ἐπέλαβεν ὀκτώ. κατέσχε. Καὶ ἔνατον ἐκ μέσου. τὸ ὄγδοον ἐπλήρωσε. τὸ δὲ ἔνατον, ἡμιτελὲς ἦν.

ἐκεχειρίαι. μαντινῆς δὲ, καὶ τεγεᾶται, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων, ξυνέβαλλον ἐν λαοδικείᾳ τῆς ὀρεσθίδος. καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο. κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὑτοὺς, τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν, καὶ σκῦλα ἐς δελφοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἑκατέροις, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον, οἱ τεγεᾶται μὲν, ἐπηυλίσαντό τε, καὶ εὐθὺς ἔστησαν τρόπαιον. μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς βουκολιῶνα, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν. ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη, ποτιδαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτὸς, καὶ κλίμακα προσθεὶς, μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε. τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, οὕτως ἐς τὸ διάκενον πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτὸν, ἡ πρόσθεσις ἐγένετο. ἔπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιὰν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ἔνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Ἀμφιδήριτος ἐγένετο. ἀμφισβητήσιμος. Καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης. ἴσης. Ἐπηυλίσαντό τε. κατεσκήνωσαν. Μέχρι μὲν τούτου. τοῦ προσθεῖναι τὴν κλίμακα. Τοῦ γὰρ κώδωνος. τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος. ἀρσενικῶς. σοφοκλῆς δὲ, χαλκοστόμου κώδωνος, ὡς τυρσηνικῆς, ἐπεθηλυκῶς. Οὕτως ἐς τὸ διάκενον. τῆς κλίμακος δηλονότι. διάκενον μὲν, τὸ ἀφύλακτον λέγει. ἔλαθε δὲ ὁ βρασίδας προσθεῖναι τὴν κλίμακα, ἕως γὰρ ὁ περιὼν μετὰ τοῦ κώδωνος, ἄλλῳ παρεδίδου τὸν κώδωνα χρόνου ἐγγινομένου, ἔλαθε προσθεὶς τὴν κλίμακα. Ἡ πρόσθεσις ἐγένετο. ὑπερβατόν. τοῦ κώδωνός φησι παρενεχθέντος ἐς τὸ διάκενον, οὕτως ἡ πρόσθεσις ἐγένετο.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε'.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ, διελέλυντο μέχρι πυθίων. καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, ἀθηναῖοι δηλίους ἀνέστησαν ἐκ δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι. καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται, ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων, ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν δήλιοι, ἀτραμύττιον, φαρνάκου δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ ἀσίᾳ ᾤκησαν οὕτως, ὡς ἕκαστος ὥρμητο. Κλέων δὲ ἀθηναίους πείσας, ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους, καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους. τῶν δὲ ξυμμάχων, πλείους. ναῦς δὲ τριάκοντα. σχὼν δὲ ἐς σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν κολοφωνίων λιμένα τῶν τορωναίων, ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων, ὅτι οὔτε βρασίδας ἐν τῇ τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον. καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ πασιτελίδας τε ὁ λακεδαιμόνιος ἄρχων, καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ, προσβαλόντων τῶν ἀθηναίων, ἠμύνοντο.

Διελέλυντο μέχρι πυθίων. ἡ ἐφ' ἑνὸς χρόνου γενομένη ἐκεχειρία. Καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ. ἡ πρὸς ὀλίγον χρόνον τοῦ πολέμου ἀναβολὴ, καὶ ἡσυχία. παρὰ τὸ ἔχειν τὰς χεῖρας. οἱονεὶ ἐκεχειρία. Ἀνέστησαν ἐκ δήλου. μετανάστας ἐποίησαν ἐξοικίσαντες. Ἱερῶσθαι. τουτέστιν, ἱερῶς ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ. Καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι. μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν τοὺς ζῶντας, ἔτι δοκοῦντας ἐλλείπειν τῇ καθάρσει, τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ἀνείλοντο ἐκ τῆς νήσου. Ἀτραμύττιον, * ὄρου ἀδραμύττειον, ἡ πόλις. ἀτραμύττειον, Θουκυδίδης. Ὤκησαν οὕτως. λείπει τὸ, ὡς ταῦτα. Μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν. μετὰ τὴν λύσιν αὐτῆς τῶν σπονδῶν. Σχὼν δὲ ἐς σκιώνην. ἐλλιμενίσας. Ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος. τοῦ λιμένος. Ἐν τῇ τορώνῃ. ἐστὶ δηλονότι. Ἀξιόμαχοι εἶεν. ἱκανοὶ πρὸς μάχην. Ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. τὴν τορώνην. Τὸν λιμένα περιπλεῖν, τῆς τορώνης. Καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα. βουλόμενος ἐντὸς τοῦ τείχους ποιῆσαι τὸ τῶν τορωναίων προάστειον, τοῦ παλαιοῦ τείχους μέρος διακόψας, καθ' ὃ ἦν τὸ προάστειον, ἕτερον τεῖχος καινὸν προσῳκοδόμησεν, ὃ περιέβαλλε τὸ πρότερον, καὶ συνῆψε κατὰ τὴν διαίρεσιν τὸ καινὸν πρὸς τὸ παλαιὸν, ὥστε ἓν τὸ πᾶν γενέσθαι. Ἐντὸς βουλόμενος. τῆς πόλεως δηλονότι. Καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους. τὸ μέρος δηλονότι.

Καὶ ὡς ἐβιάζοντο. ἤγουν ὑπὸ βίας τῶν ἀθηναίων ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν πασιτελίδαν. Δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. πῶς ἐντὸς τείχους ὢν ὁ πασιτελίδας, δείσας, ἀνεχώρει πρὸς τὴν πόλιν, μή ποτε ὢν μὲν ἐν τῷ καινῷ τείχει τῷ περιέχοντι τὸ προάστειον. δείσας δὲ μὴ ἡ πόλις ἁλῷ, ἥτις ἦν ἐν τῷ παλαιῷ τείχει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ καινῷ καταληφθῇ, καταλιπὼν τὸ προάστειον, εἰς τὴν πόλιν ἐχώρει, ὡς περιποιήσων αὐτήν. Ἀπωσχὼν. ἀποστάς. Αὐθεὶς. ἀπολυτρωθείς. Τρίτος αὐτὸς ἀθηναίων. τουτέστι, μετ' ἄλλων δύο. Μετὰ τὴν ξύμβασιν. τὴν κοινὴν τῶν σικελιωτῶν. Πολίτας ἐπεγράψαντο πολλούς. οἰκειώσαντο, ἑτέροις τοῖς οὖσιν ἐγγραψάμενοι εἰς τὴν πόλιν.

καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ πασιτελίδας, μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρήμην τὴν πόλιν. καὶ τοῦ τειχίσματός τε ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτό, δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δ' ἀθηναῖοι φθάνουσιν, οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεὶ κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους, ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μέν, ἀπέκτειναν τῶν πελοποννησίων, καὶ τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί. τοὺς δέ, ζῶντας, ἔλαβον, καὶ πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ τορώνῃ. αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν, ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους, μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μέν, κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δέ, πρὸς τῷ τειχίσματι. καὶ τῶν τορωναίων, γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν. αὐτοὺς δέ, καὶ πελοποννησίους, καὶ εἴ τις ἄλλος χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους ἀπέπεμψαν ἐς τὰς ἀθήνας. καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς, ἀπῆλθε. τὸ δὲ ἄλλο, ἐκομίσθη ὑπὸ ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον δὲ καὶ πάνακτον ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον, προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν καταστησάμενος τῆς τορώνης, ἄρας, περιέπλει τὸν ἄθω, ὡς ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν. φαίαξ δὲ ὁ ἐρασιστράτου τρίτος αὐτός, ἀθηναίων πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐς ἰταλίαν, καὶ σικελίαν, πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. λεοντῖνοι γάρ, ἀπελθόντων ἀθηναίων ἐκ σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν, πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλούς. καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι, συρακοσίους τε ἐπάγονται, καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μέν, ἐπλανήθησαν, ὡς ἕκαστοι. οἱ δὲ δυνατοί, ὁμολογήσαντες συρακοσίοις, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, καὶ ἐρημώσαντες, συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινες, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν συρακουσῶν, φωκέας τε τῆς πόλεώς τι τῆς λεοντίνων χωρίον καλούμενον, καταλαμβάνουσι, καὶ βρικιννίας ὂν ἔρυμα ἐν τῇ λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοί, ἦλθον ὡς αὐτούς. καὶ καταστάντες, ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ ἀθηναῖοι, τὸν φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται σικελιώτας κοινῇ, ὡς συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν λεοντίνων. ὁ δὲ φαίαξ ἀφικόμενος, τοὺς μὲν καμαριναίους πείθει, καὶ ἀκραγαντίνους. ἐν δὲ γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς. ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν σικελῶν ἐς κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ, καὶ ἐς τὰς βρικιννίας ἐλθών, καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν σικελίαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῇ ἰταλίᾳ, τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς ἀθηναίοις. καὶ λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν σικελιωτῶν ὁμολογίαν, στασιασάντων μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων λοκρούς, ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν. καὶ ἐγένετο μεσσήνη λοκρῶν, τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι, πρὸς τοὺς ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε σικελιῶται

Τὴν γῆν ἐπενόει. προεθυμεῖτο. ἠξίου. Ἀναδάσασθαι. ἐξ ὑπαρχῆς δασμόν, καὶ μερισμὸν ποιῆσαι τῶν λεοντίνων. Συρακουσίοις τε ἐπάγονται. εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως. Ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι. πλανηθέντες, διέστησαν.

Ὁμολογήσαντες. συνθέμενοι. Καὶ ἐρημώσαντες. καταλιπόντες ἐρήμην. Ἐπὶ πολιτείᾳ. ἐπ' ἴσῃ πολιτείᾳ τῶν συρακουσίων.

Φωκέας τε τῆς πόλεως. οἱ μέν, ἐκτεταμένως ἀναγινώσκουσιν, ὡς προαστείας. οἱ δέ, συνεσταλμένως. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ βρικιννίας.

Καταλαμβάνουσιν. ἤγουν λαμβάνοντες εἰς κατοίκησιν.

Τὸν φαίακα πέμπουσι. πρὸς τοὺς συρακουσίους. τὸ ἑξῆς, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἐπιστρατεῦσαι, ὅπως κοινῇ ἐπιστρατεύσαντες συρακουσίοις ὡς δύναμιν περιποιουμένοις, διασώσαιεν τοὺς λεοντίνους.

Τοὺς σφίσιν ὄντας. τοὺς ἀθηναίους.

Ἐχρημάτισεν. ὡμίλησε. Περὶ φιλίας τοῖς ἀθηναίοις. λόγους προσήνεγκε πιστικούς. Οἳ μετὰ τὴν σικελιωτῶν. Ἰστέον δὲ ὅτι οἱ μὲν ἕλληνες οἱ ἐν σικελίᾳ, σικελιῶται λέγονται. οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ, σικελοί. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ἰταλιωτῶν. Ὁμολογίαν. τὴν κοινὴν δηλονότι.

Ξυνηλλάσσοντο.

Ξυνηλλάσσοντο. ἀντὶ τοῦ συνῄεσαν. Καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν τῶν λοκρῶν. Πάντα αὐτόθεν. ἤγουν πάντα τὰ τοῦ κλέωνος δηλονότι ἐφαίνετο τῷ βρασίδᾳ ἀπὸ τοῦ κορδυλίου. Ὅπερ προσεδέχετο. ὁ βρασίδας. Αὐτόν. τὸν κλέωνα. Σφῶν τὸ πλῆθος. τῶν λακεδαιμονίων. Τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. τὸ ἑξῆς, ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν ἀναβήσεσθαι τὸν κλέωνα, ἀντὶ τοῦ τῶν παρόντων στρατιωτῶν οὐ περιμείναντα πάντας. Ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο. ὁ βρασίδας δηλονότι. Τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, ὁ κλέων δηλονότι. Τῇ ἕδρᾳ. τῇ προσμονῇ. τῇ διατριβῇ, καὶ τῇ ἀργίᾳ.

ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο ἀθηναίοις. οὐδ' αὖ τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς ἴωνας καὶ μηλιέας πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας, καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ, ἐς τὰς ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο. ὁ δὲ Κλέων, ὡς ἀπὸ τῆς τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἠιόνος, σταγείρῳ μὲν προσβάλλει ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλε. γαληψὸν δὲ τὴν θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐς τὴν θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τὸν ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ ἠιόνι. Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος ταῦτα, ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ κερδυλίῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς ἀμφιπόλεως. καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν. ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ, ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους, καὶ χιλίους. καὶ τοὺς ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν πελταστὰς, καὶ ἱππέας, καὶ μυρκινίων, καὶ χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι μάλιστα, καὶ ἱππῆς ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους, καὶ χιλίους. οἱ δ' ἄλλοι ἐν ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν. ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι, ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν, μεθ' οἵας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ, ᾧπερ καὶ ἐς τὴν πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισεν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα. κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν. οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ ἢν ἀναγκάζηται περισχήσων, ἀλλ' ὡς κύκλῳ περιστὰς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ στρυμόνος, καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως, ἐπὶ τὴν θρᾴκην ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν ὁπότ' ἂν βούληται ἀμαχεί. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς, οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει, κεκλῃσμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον. ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ κερδυλίου, ἐσέρχεται ἐς τὴν ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν. καὶ νομίζων ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει, ἀντίπαλα γάρ πως ἦν, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. τῶν γὰρ ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ λημνίων, καὶ ἰμβρίων τὸ κράτιστον. τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο

Καὶ τόλμαν. τὴν τοῦ βρασίδου.

Ἀνεπιστημοσύνης. δηλονότι τοῦ κλέωνος.

Βαρύνεσθαι ἐνήλλαξεν ἐπὶ τῶν καθημένους, ἀντὶ τοῦ καθημένων. βαρύνεσθαι. ἤτοι ἄχθεσθαι.

Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ. ᾧ αὐτῷ τρόπῳ ἐπῆλθεν ὁ κλέων τὴν ἀμφίπολιν, ᾧ καὶ πρόσθεν ἐπὶ πύλον. τουτέστιν, ἀναλογίστως εὐτυχήσας ἐν τῇ πύλῳ, ᾠήθη φρόνιμος εἶναι.

Οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ ἢν ἀναγκάζηται. οὐχ ὡς τῷ πλήθει τῶν ἐναντίων κρατήσων εἰ ἀναγκάζοιτο πολεμεῖν. ἐς οὐδὲ τῇ παρούσῃ στρατιᾷ τοὺς πολεμίους ᾤετο ἀντιτάξασθαι, ἀλλ' ὡς μετὰ τῶν ἐπελευσομένων αὐτῷ συμμάχων, πᾶσαν ἐν κύκλῳ περιστήσων τὴν στρατιὰν, καὶ βίᾳ ἐκπολιορκήσων τὴν ἀμφίπολιν.

Περισχήσων. ἀντὶ τοῦ ὑπερσχήσων, καὶ νικήσων. Ὁπότ' ἂν βούληται ἀμαχεί. λείπει τὸ, δυνατὸν εἶναι.

Ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους. παραγινομένους ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν.

Δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευήν. οὐ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ παρασκευῇ. Ὑποδεεστέρους εἶναι. τοὺς ἑαυτοῦ δηλονότι. Ἀντίπαλα γάρ πως ἦν. ἰσοστάσια ἑκάτερα τὰ στρατεύματα τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. τῇ δυνάμει. Καθαρὸν ἐξῆλθεν. οὐχὶ συγκλύδων, οὐδὲ ἐπικούρων, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πολιτῶν. Τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο. δόλῳ. Ἀναγκαίαν οὖσαν. εὐτελῆ, καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς.

Ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν. ἤγουν οὕτως ἐνόμισε περιγενέσθαι Κλέωνος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπιτιθέμενος κρύφα, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄνευ προόψεως, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ, ὅπερ ἐστὶ τὸ καταφρονήσεως τοῦ ὄντος.
Ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν. ἄνευ τοῦ μὴ ἐπιδεῖξαι τοῖς ἐναντίοις τὸ ἴδιον πλῆθος, καὶ τὴν ὅπλισιν αὐτῶν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἄνευ προόψεως. καταφρονηθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ Ἀθηναίων ᾤετο, εἰ τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπιδείξειε παρασκευήν. Ἀπολεξάμενος οὖν. ἀποκόψας ἐπιλεκτικῶς. Κλεαρίδᾳ προστάξας. μετὰ Κλεαρίδου τάξας. Αὐτοὺς μεμονωμένους, εἰ τύχοι. τῆς συμμαχίας δηλονότι. ἄνευ τῶν ἄλλων λαβεῖν συμμάχων εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς βοήθεια ἡ παρὰ τοῦ Περδίκκου, καὶ τῶν ἄλλων.

μᾶλλον περιγενέσθαι, ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν ὁμοίως αὐτοὺς νομίζων ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε, καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΒΡΑΣΙΔΟΥ.

» Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὔψυχον
» ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι,
» ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον. τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὅτῳ τρόπῳ διανοοῦμαι
» ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τό, τε κατ' ὀλίγον, καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐν-
» δεὲς φαινόμενον, ἀτολμίαν παράσχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονή-
» σει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀ-
» ναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλι-
» γωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα
» πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται, μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλ-
» λον καὶ ἀντιπαραταχθέντος, ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν
» ὀρθοῖτο. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα, καλλίστην δόξαν ἔχει, ἃ τὸν πολέμιον μά-
» λιστ' ἄν τις ἀπατήσας, τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαρά-
» σκευοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται
» τὴν διάνοιαν ἔχουσιν ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταθῆναι
» μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ, καὶ φθάσας ἢν δύνωμαι,
» προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα. σὺ δὲ Κλεαρίδα ὕστερον, ὅ-
» ταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς, τοὺς μετὰ
» σεαυτοῦ, τούς τ' Ἀμφιπολίτας, καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἄγων, αἰφνιδίως
» τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξαι. ἐλπὶς γὰρ
» μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον, δεινότερον τοῖς πολεμί-
» οις, τοῦ παρόντος, καὶ μαχομένου. καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου ὥσπερ σε
» εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην. καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθήσατε ἀνδρεί-
» ως, καὶ νομίσατε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν, τὸ ἐθέλειν, καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι, καὶ
» τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθε-
» ρίαν τε ὑπάρχειν, καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίων τε
» δούλοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ, ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δου-
» λείαν χαλεπωτέραν, ἢ πρὶν εἴχετε. τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι, κωλυταῖς γενέ-

Ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι. ἀντὶ τοῦ οὓς εἰώθατε νικᾶν.
Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν. τὴν ἐπίθεσιν τὴν κατὰ τῶν πολεμίων.
Καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν. ἵνα μηδεὶς ὑμῶν διὰ τὸ κατ' ὀλίγους ὑμᾶς μέλλειν ἐξιέναι τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἅπαντας ἀθρόους κινδυνεύειν πρὸς Ἀθηναίους οὐκ ἀξιόμαχον νομίσας τὴν παρασκευὴν, ἀτολμότερος γένηται.
Ἀτολμίαν παράσχῃ. ὑμῖν δηλονότι.
Τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω. εἰκάζω γὰρ τοὺς ἐναντίους καταφρονοῦντας ἡμῶν, καὶ οὐ προσδοκῶντας ὅτι ἐπεξελευσόμεθα αὐτοῖς, ἀναβῆναι πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν κατὰ θέαν. καὶ νῦν δὴ τὴν θέαν ἀτάκτως ἐσκεδασμένους, ὀλιγωρεῖν. τουτέστι, ῥαθυμεῖν. Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας. ὅστις δὲ τὰ τῶν πολεμίων ἁμαρτήματα ἰδὼν, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἐπιχειρῶν, μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀντιτάττηται, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἁρμοττομένου, ὀρθῶς ἂν πράττοι. Δόξαν ἔχει. παρέχει. Ἃ τὸν πολέμιον. ἀντὶ τοῦ δι' ὧν ἄν τις τὸν πολέμιον. Ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι. ἕως ἔτι διὰ τὸ θαρρεῖν ἀπαράσκευοι εἶναι, ἀπιέναι τε διανοοῦνται μᾶλλον, ἢ μένειν, ῥαθύμως αὐτοῖς διακειμένοις. καὶ πρὸ τοῦ οὖν ταχθῆναι, ἐγὼ μὲν ἔχων. Τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν. βέλτιον δηλονότι. Ἐλπὶς γάρ. ἡμῖν δηλονότι. Μάλιστα αὐτοὺς οὕτω. δηλονότι ποιούντων ἡμῶν. Τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον. οἱ γὰρ ὕστερον ἐπιόντες, φοβερώτεροι φαίνονται. Τοῦ καλῶς πολεμεῖν. ἐκ τριῶν γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. Ὅμηρος· Αἰδομένων ἀνδρῶν, πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται. Καὶ Λακεδαιμονίων. ἂν γὰρ νικηθῆτε, καὶ μὴ θανάτῳ ζημιωθῆτε ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ εὐτυχήσητε, καὶ ἄριστα πράξητε, δοῦλοι ἔσεσθε Ἀθηναίων, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν, ἢ πρὶν εἴχετε.

Περὶ ὅσων ὁ ἀγὼν ἐστίν. ἐπάθλων. Τῷ δὲ κλέωνι. τῷ ἑξῆς, τῷ δὲ κλέωνι ἀγγέλλεται φανεροῦ γενομένου τοῦ βρασίδου. Καὶ ταῦτα πράσσοντος. ἀγγέλλεται. Διὰ τὴν θέαν. κατὰ τὴν θέαν. Ἀκούσας ἐπῆλθεν. ὁ κλέων δηλονότι. Καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν. τοὺς ἀπὸ τοῦ περδίκκου. Σχολὴ γίγνεσθαι. χρόνος ἐγγίγνεσθαι. Οἷς γὰρ αὖ τοῦτο γίγνηται. ὅπερ πάσχουσιν αὐτοί. Οὐκ εἰώθασι μένειν. οἱ κινοῦντες τὰς κεφαλὰς, καὶ τὰ δόρατα, καὶ μὴ ἡσύχως ἀπιόντες, καὶ τὸ ὅλον, ἀτρόμως οὐκ εἰώθασιν ὑπομένειν τοὺς πολεμίους. Ἐξελθὼν, ἐθειδρόμῳ. ὁ βρασίδας. Τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν. ἤγουν εὐθέως. Καὶ προκεχωρήκει. προαπεληλύθει. εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἦλθεν.

» σθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες περὶ ὅσων ὁ
» ἀγὼν ἐστίν, ἐγώ τε δείξω, οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας, ἢ καὶ
» αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.

Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν, τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτὸς, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς θρακίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο, ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κερδυλίου καταβάντος, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς ἀθηνᾶς θυομένου, καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται. προὐκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν, ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ, ἀκούσας, ἐπῆλθε. καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμενος φθήσεσθαι, ἀπελθὼν, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν ὑπάγειν ἐπὶ τῆς ἠϊόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν, καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς, ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν, καὶ τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι. δηλοῖ δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει, καὶ τῶν κεφαλῶν. οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας, ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ, ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες. καὶ ὁ μὲν, κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας, καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος, ἐξελθὼν, ἐθειδρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν, ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε, καὶ προσβαλὼν τοῖς ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς θρακίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ, ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης ἀμφοτέρωθεν, τοὺς ἀθηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν ἠϊόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, εὐθὺς ἀποῤῥαγὲν, ἔφευγε. καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ, τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν, οἱ μὲν ἀθηναῖοι, οὐκ αἰσθάνονται. οἱ δὲ πλησίον, ἄραντες, ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον. καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ, ἀποθνήσκει. οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον, τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, πρὶν ἥ τε μυρκινία, καὶ ἡ χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες, καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς, ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν, ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν, ἢ ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν ἠϊόνα. οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ διασώσαντες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν. καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ' αὐτοῦ. οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκρούς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαῖον ἔστησε. μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης. καὶ τὸ λοιπὸν οἱ ἀμφιπολῖται περιείρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωΐ τε ἐντέμνουσι, καὶ τιμὰς δεδώκασιν

Εὐθὺς ἀποῤῥαγέν. ἀποσπασθὲν τῆς ἄλλης τάξεως.

Ἔφευγε. τρεψάμενος ὁ βρασίδας, καὶ διώξας τοὺς μέσους, ὁρμήσας πρὸς τὸ ἀριστερὸν κέρας, καὶ οὐ καταλαβὼν αὐτὸ, μετέβη πάλιν πρὸς τὸ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων.

Ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ. πλησιάζων, ἐπετίθετο τῷ δεξιῷ.

Οἱ δὲ πλησίον. τοῦ βρασίδου δηλονότι.

Ἀπήνεγκαν. δηλονότι εἰς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες. ἤτοι αὐτοῦ τοῦ κλέωνος. ἢ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν. περιττὸς ὁ καί. Η ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς. ἤγουν ὕστερον μετὰ τὴν μάχην φεύγοντες.

Ἀπεκομίσθησαν. διεσώθησαν.

Περιείρξαντες. ἤγουν περιφράξαντες. Ἐντέμνουσιν. ἐναγίζουσιν. ἐναγίσματα προσφέρουσι. θύουσιν.

Ἀγῶνας, καὶ ἐτησίους θυσίας. ἤγουν δι' ἔτους θυσιάζειν, καὶ ἀγωνίζεσθαι. Τὰ ἁγνώνεια οἰκοδομήματα. ἁγνώνεια, τὰ τοῦ ἅγνωνος, ἐπειδὴ ὁ ἅγνων ἀθηναῖος ἦν, ὁ οἰκιστὴς τῆς ἀμφιπόλεως. Περιέσεσθαι. φυλαχθήσεσθαι. Καὶ ἐν τῷ παρόντι. πρὸς τὸ παρόν. Τὸν δὲ ἅγνωνα. οὐ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ ἅγνων οὐχ ἤδετο ταῖς τιμαῖς, ἀλλὰ οὔτε συμφόρειν τοῖς ἀμφιπολίταις τιμᾶσθαι τὸν ἅγνωνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς λακεδαιμονίους, οὔτε ἡδὺ ἦν τοῖς ἀμφιπολίταις τὸ τιμᾶν αὐτόν. Οἱ μὲν, ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν. οἱ ἀθηναῖοι. Ες ἡράκλειαν. ἡράκλειαν ἣ ἐν τραχῖνι τῆς θράκης. Αὕτη γενομένη. ἡ κατὰ τὴν ἀμφίπολιν τοῦ βρασίδου.

ἀγῶνας, καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ ἁγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκήσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν ἀθηναίων θεραπεύοντες. τὸν δὲ Ἅγνωνα, κατὰ τὸ πολέμιον τῶν ἀθηναίων, οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως, οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ ἀθηναίων μὲν, περὶ ἑξακοσίους. τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως, τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν, οἱ μὲν, ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου, τὰ περὶ τὴν ἀμφίπολιν καθίσταντο. καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ῥαμφίας, καὶ Αὐτοχαρίδας, καὶ Ἐπικυδίδας, λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ θράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς ἡράκλειαν τὴν ἐν τραχῖνι, καθίσταντο, ὅτι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὐθὺς μέχρι μὲν πιερίου τῆς θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν. κωλυόντων δὲ τῶν θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, τῶν τε ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι, ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῇσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν ἀμφιπόλει μάχην, καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ θεσσαλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. οἱ μὲν ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπί τε τῷ δηλίῳ, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι, ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε, ὅτι μετὰ τὰ ἐν πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν. οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν. περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω γεγένητο τῇ σπάρτῃ, καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς πύλου, καὶ κυθήρων, αὐτομολούντων τε τῶν εἱλώτων, καὶ αἰεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς, τὰς τριακονταετεῖς σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο ἀργείοις καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς ἀργείους, ὅπερ καὶ ἐγένετο. ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις, ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιθυμία τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι.

Οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι. οὐκ ἐν καιρῷ ἔτι εἶναι. Τῶν τε ἀθηναίων. τῶν μὲν ἀθηναίων, διὰ τὸ ἡσσηθῆναι ἀποκεχωρηκότων. τῶν δὲ περὶ τὸν ῥαμφίαν οὐκ ὄντων δυνατῶν δρᾶν τι, ὧν ὁ Βρασίδας διενοεῖτο. Ἅψασθαι μηδετέρους. ἀθηναίους, καὶ πελοποννησίους.

Οἱ μὲν ἀθηναῖοι πληγέντες. ζημιωθέντες. Καὶ δι' ὀλίγου αὖθις. ἀντὶ τοῦ μετ' ὀλίγον. καὶ οὐκέτι πιστεύοντες τῇ ἰσχύϊ τῇ αὐτῶν, δι' ἣν τὸ πρότερον οὐ προσεδέχοντο τὰς σπονδάς. Καθυπέρτεροι γενήσεσθαι τῶν λακεδαιμονίων. Ἐπαιρόμενοι. κινούμενοι. Ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι. τῶν ἀθηναίων. Μετεμέλοντό τε. μετεμέλοντο τότε ἐξὸν καλῶς καιροῦ ἐπιτηδείου παρατυχόντος τοῦ πράγματος, οὐ συνέβησαν τοῖς λακεδαιμονίοις. Μετὰ τὰ ἐν πύλῳ. κατορθώματα. Οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ, μετεμέλοντο. Ὤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν. ἤγουν δι' ὀλίγων ἐτῶν καταλύσειν. Τῇ ἐν τῇ νήσῳ. τῇ σφακτηρίᾳ. Αὐτομολούντων τε. παρὰ τῶν ἐν πύλῳ δηλαδὴ ἀθηναίοις, μήπως αὐτομολήσωσιν οἱ εἵλωτες οἱ ὑπομένοντες παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις, πιστεύοντες τοῖς ἔξω, τουτέστι, τοῖς ἠυτομοληκόσι διὰ τὰ συμβεβηκότα τοῖς λακεδαιμονίοις. Καὶ οἱ ὑπομένοντες. οἱ ὑπόλοιποι. Τοῖς ἔξω πίσυνοι. αὐτομολήσασι δηλαδή. Πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς. τοῖς λακεδαιμονίοις. Επ' ἐξόδῳ εἶναι. λήξει. Οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι. ἤγουν μετὰ σπονδῶν ποιεῖσθαι. Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις

αὐτοῖς. Λακεδαιμονίοις, καὶ Ἀθηναίοις δηλονότι. Ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται, τὸ οἱ ἐνταῦθα, ἀντὶ τοῦ ἔνιοι. ἦσαν γάρ τινες αὐτῶν Σπαρτιᾶταί τε, καὶ πρῶτοι, καὶ τοῖς πρώτοις ξυγγενεῖς. ὡς τὸ εἰκὸς οὖν, οἱ ξυγγενεῖς αὐτῶν σπουδὴν ἐποιοῦντο. Μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν. τὴν εἰρήνην δηλονότι. Οὔπω ἤθελον. οὐδὲ ὅλως ἤθελον. Εὖ φερόμενοι. ἤγουν εὐτυχοῦντες. Ἐπὶ τῇ ἴσῃ. ὥστε τὸ προσῆκον αὐτοῖς μόνον ἔχειν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ περιττότερον. Ἐνδεξαμένους. ἤτοι προσδεξαμένους δηλονότι τὴν εἰρήνην. Ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν. ὁ Βρασίδας. Ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας. ὁ Κλέων. Διαβάλλων. προσδεξαμένους λείπει τὴν εἰρήνην. Πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος. ἤτοι ἐν πλείστοις πράγμασι. Καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι. τῇ ἀλόγῳ φορᾷ τῆς τύχης. Τὴν εἰρήνην παρέχειν. ᾤετο δηλονότι. Διαβαλλόμενος. ἤγουν ὑβριζόμενος. Ἀεὶ προβαλλόμενος. ἤγουν κατηγορούμενος. Παρανομηθεῖσαν. ἤγουν παρανόμως δοθεῖσαν αὐτῷ. Τὴν γὰρ πρόμαντιν. ἤγουν τὴν προαγορεύουσαν ἐκ μαντείας. Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα. ἡμιθέου μὲν, τοῦ Ἡρακλέους λέγει. σπέρμα δὲ, τὸν ἀπόγονον. οὗτος δ' ἦν ὁ Πλειστοάναξ. ἀναφέρειν δὲ, τὸ κατάγειν. εὐλάκαν δὲ, τὴν ὕνιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν. ἔνιοι δὲ, τὴν δίκελλαν, ἀπὸ τοῦ λαχαίνειν, ἤτοι σκάπτειν. εὐλάξειν δὲ, ἀρόσειν. τοιοῦτο δέ τι λέγει, ἀργυραίᾳ εὐλάκει εὐλάξειν, τουτέστι, λιμὸν ἔσεσθαι, καὶ πολλοῦ σφόδρα τὸν σῖτον ὠνήσεσθαι, ὥσπερ ἀργυροῖς ὀργαλείοις χρωμένους. ἔνιοι δὲ οὐ λυσιτελήσειν φασὶν αὐτοῖς τὴν γῆν γεωργεῖν, ὥσπερ εἰ ἀργυροῖς ὀργαλείοις ἐχρῶντο. Ἐκ τῆς ἀλλοτρίας. ἤγουν ὑπερορίας. Ἀναφέρειν. ἀνακαλεῖσθαι. Μετὰ δώρων δοκοῦσαν. οἱ μὲν τὴν δόκησιν, ἀντὶ τῆς δοκήσεώς φασι κεῖσθαι, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκήσεως ἀναχώρησιν. οἱ δὲ, τηρήσαντες τὴν δόκησιν, τὴν ἀναχώρησιν μᾶλλον, ἀντὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἐδέξαντο. ἄλλοι δὲ τὴν δόκησιν ἀντὶ τῆς λήψεως τῶν δώρων ἔλαβον, ἵν' οὕτω νοῆται, ἤτοι διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων λῆψιν ἀναχώρησιν. καὶ δεκτέον τοῦτο. Οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων. ὁ Πλειστοάναξ διαφυγὼν, ᾤκησεν ἐν Λυκαίῳ. τοῦ δὲ ἱεροῦ, καθ' ὃν ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν, τὸ μὲν ἥμισυ, ἦν ἱερόν. τὸ δὲ ἥμισυ, βέβηλον. Ἐπὶ ἑνὸς δέοντι. τοῦτο συντακτέον τῷ χρόνῳ. ἤγουν μετὰ τὸν χρόνον τῆς προρρήσεως, τῆς μαντείας, προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵν' ᾖ, χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ. Τῇ διαβολῇ. τῇ ὕβρει τῇ τῶν ἐχθρῶν. Ἀνεπίληπτος εἶναι. μὴ ἂν αὐτὸς παρέξων κατηγορίας ἀφορμὴν, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν. Ἤεσαν ἐς λόγους. ἀλλήλοις δηλονότι. Παρασκευή τε προεπανεσείσθη. ἡ πολεμικὴ παρασκευὴ προηπειλήθη. Ὡς ἐπὶ τειχισμόν. ὡς μέλλοντος φρου/

ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν. ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, οὔπω ἤθελον εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ, παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξαμένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας, καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν, καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων. τότε δὲ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο. Νικίας μὲν βουλόμενος ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξιοῦτο διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι. καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα, ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν. καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι. τὸ δὲ ἀκίνδυνον, τὴν εἰρήνην παρέχειν. Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις. Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν. εἰ δὲ μὴ, ἀργυραίᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν. χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτι ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες, τοὺς βασιλέας καθίσταντο. ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι. πολέμου δὲ καθεστῶτος, ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν, καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον, ᾔεσαν ἐς λόγους. καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπὶ τειχισμὸν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν. καὶ ἐπειδὴ

ἐκ τῆς ξυνόδου ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο, ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, νίσαιαν δ' ἔχειν ἀθηναίους. ἀνταπαιτούντων γὰρ πλάταιαν, οἱ θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ, ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων, καὶ οὐ προδόντων, ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν νίσαιαν, τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν βοιωτῶν, καὶ κορινθίων, καὶ ἠλείων, καὶ μεγαρέων τῶν ἄλλων, ὥστε καταλύεσθαι, τούτοις δὲ, οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς ἀθηναίους, καὶ ὤμοσαν ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους τάδε.

» Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἀθηναῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις, περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν, καὶ ἰέναι, καὶ μαντεύεσθαι, καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν, καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ δελφοὺς, αὐτονόμους εἶναι, καὶ αὐτοτελεῖς, καὶ αὐτοδίκους, καὶ αὐτῶν, καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς λακεδαιμονίων, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ, μήτε λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπ' ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ, μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων, καὶ ὅρκοις, καθότι ἂν ξυνθῶνται. ἀποδόντων δὲ ἀθηναίοις λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν λακεδαιμόνιοι ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας. τὰς δὲ πόλεις, φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἀθηναίους, μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ, Ἄργιλος. Στάγειρος. Ἄκανθος. Σκῶλος. Ὄλυνθος. Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδ' ἑτέρων, μήτε λακεδαιμονίων, μήτε ἀθηναίων. ἢν δὲ ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις βουλομένας ταύτας, ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς ἀθηναίοις, μηκυβερναίους δὲ, καὶ σαναίους, καὶ σιγγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ ὀλύνθιοι, καὶ ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ ἀθηναίοις, λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ ἀθηναῖοι λακεδαιμονίοις, Κορυφάσιον, καὶ Κύθηρα, καὶ Μεθώνην, καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄνδρας, ὅσοι εἰσὶ λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ, καὶ τοὺς ἐν σκιώνῃ πολιορκουμένους πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν σκιώνῃ εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε. καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν λακεδαιμονίων ἐν ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που, ἧς ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, οὕς τινας ἔχουσιν ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταυτά. σκιωναίων δὲ, καὶ τορωναίων, καὶ σερμυλίων, καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν ἀθηναῖοι, ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅ, τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι ἀθηναίους πρὸς λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε. Ἐμμενῶ ταῖς ξυνθήκαις, καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε, δικαίως, καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταυτὰ ὅρκος πρὸς ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι ὀλυμπίασι, καὶ πυθοῖ, καὶ ἰσθμῷ, καὶ ἐν ἀθήναις ἐν πόλει. καὶ ἐν λακεδαίμονι ἐν ἀμυκλαίῳ. ἢν δέ τι ἀμνημονῶσιν ὁποτεροιοῦν, καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις, εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι,

ρια ἐπιτειχίσαι ἐν τῇ ἀττικῇ τῶν λακεδαιμονίων. Ἐκ τῆς ξυνόδου. ἐπειδὴ συνερχόμενοι οἱ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐπιζητοῦντες κατὰ τὸ δίκαιον παρ' ἀλλήλων τινὰς, συνέβησαν. Δικαιώσεις. ἐπιτιμήματα δίκαια. Προενεγκόντων. προβαλόντων. Ἀνταπαιτούντων γάρ. τῶν ἀθηναίων. Ἀλλ' ὁμολογίᾳ. ἑκουσίῳ θελήματι. Ἔχειν τὸ χωρίον. τὴν πλάταιαν. Τὴν νίσαιαν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔχειν αὐτοτελεῖς αὐτοὺς, καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας. Καὶ θεωρεῖν. θεωροὺς πέμπειν. Αὐτονόμους εἶναι. ἤγουν τοῖς καθ' αὐτοὺς νόμοις χρωμένους. αὐτοδίκοι ἄνθρωποι, οἱ ἐν αὐτοῖς τὴν διαφορὰν δίκῃ λύοντες, καὶ μὴ μετάγοντες αὐτὴν εἰς ὑπερορίους ἀνθρώπους. Καὶ αὐτοδίκους. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔχειν αὐτοτελεῖς αὐτοὺς καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας. Διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους. ἤγουν λακεδαιμονίους, καὶ ἀθηναίους. Δίκαις χρήσθων. ἤγουν κρίσει δικαίᾳ. Φερούσας τὸν φόρον. διδούσας τὸν ἐτήσιον τέλος. Τὸν ἐπ' ἀριστείδου ταχθέντα δηλονότι. Ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω. ἐὰν ἀποδιδῶσι τὸν φόρον οἱ σύμμαχοι τοῖς ἀθηναίοις, ὅπλα μὴ ἐπιφερέτωσαν αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι μετὰ τὰς σπονδάς. Ἐπὶ κακῷ. τῶν πόλεων. Ἀποδιδόντων τὸν φόρον. τῶν αἰτίων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι. Κορυφάσιον. τὴν πύλον λέγει. Ἐν τῷ δημοσίῳ. ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. Ἐν δημοσίῳ. ἀποδότωσαν. Κατὰ ταυτά. ἤγουν κατὰ τὴν ὁμοίαν συμφωνίαν. Τὸν μέγιστον. ἤγουν τὸν ἰσχυρότατον.

Ὅτῳ ἂν δοκῇ. ἤγουν, ὡς ἂν δοκῇ. Ἐκ διονυσίων. ἤγουν μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ διονύσου. Αὐτοδεκαετῶν. ὁλοκλήρων. Παρενεγκουσῶν. παρελθουσῶν. Σημαινόντων. σημασίαν, καὶ δήλωσιν διδόντων. Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν. ἤγουν ἀκριβὴς ἡ ἀλήθειά ἐστιν ἀπὸ τῶν αἰῶν ἐκείνων, οἷς καὶ ἀρχομένοις, ἤγουν ἐν τῇ ἀρχῇ οὖσι τοῦ πολέμου, καὶ μεσοῦσιν, ἤγουν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου οὖσιν, ἐπεγένετό τι. Κατὰ θέρη δὲ, καὶ χειμῶνας. κατὰ θέρη φησὶ, καὶ χειμῶνας, τὰ δέκα ἔτη σκοπείσθω τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας, μήτε τοὺς ἀπὸ ἄλλης τινὸς τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους. οὐ γὰρ ἀκριβῶς ἐντεῦθεν οἱ χρόνοι τῶν πράξεων λαμβάνονται,

» ὅτῳ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, ἀθηναίοις, καὶ λακεδαιμονίοις. ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν
» ἔφορος Πλειστόλας, ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος. ἐν δὲ ἀθήναις, ἄρχων
» Ἀλκαῖος, ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε, καὶ ἐσπέν-
» δοντο λακεδαιμονίων μὲν, Πλειστόλας. Δαμάγητος. Χίονις. Μεταγένης. Ἄκαν-
» θος. Δάϊθος. Ἰσχαγόρας. Φιλοχαρίδας. Ζευξίδας. Ἄνθιππος. Τέλλις. Ἀλκινά-
» δης. Ἐμπεδίας. Μηνᾶς. Λάμφιλος. ἀθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων. Ἰσθμιόνικος. Νι-
» κίας. Λάχης. Εὐθύδημος. Προκλῆς. Πυθόδωρος. Ἅγνων. Μυρτίλος. Θρασυκλῆς.
» Θεογένης. Ἀριστοκράτης. Ἰώλκιος. Τιμοκράτης. Λέων. Λάμαχος. Δημοσθένης.

Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτοδεκαετῶν διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ, ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους. λακεδαιμόνιοι δὲ, ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον, τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης πρέσβεις, Ἰσχαγόραν, καὶ Μηνᾶν, καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. οἱ δ᾽ οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι. οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς χαλκιδεῦσι, λέγων, ὡς οὐ δυνατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων, παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία, ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. οἱ δὲ ξύμμαχοι, ἐν τῇ λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες· καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς, ἐκέλευον οἱ λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει, ᾗπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ᾽ αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν, ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι, τούς τε ἀργείους ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ ἀθηναίων, οὐδεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον μάλιστ᾽ ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ ἂν τοὺς ἀθηναίους εἰ ἐξῆν χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν ἀθηναίων,

ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ κατὰ τοὺς μέσους, καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους, πολλὰ ἐπράχθη. τὸ αἴτιον τοῦτό ἐστι, τοῦ τὸν θουκυδίδην κατὰ θέρη, καὶ χειμῶνας τὸν χρόνον διῃρηκέναι, καὶ μὴ κατ᾽ ἐνιαυτόν. Ἑνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος. ὅτι δέκα ἔτη ἐπολέμησαν λακεδαιμόνιοι, καὶ ἀθηναῖοι. Καὶ τοὺς ἄλλους. συμμάχους. Ὡς εἴρητο ἑκάστοις. συνεφωνήθη. Οἱ δ᾽ οὐκ ἤθελον. δέξασθαι τοὺς ἀθηναίους. Παρέδωκε τὴν πόλιν. τὴν ἀμφίπολιν. Βίᾳ ἐκείνων. τῶν χαλκιδέων. Αὐτόθεν. ἤγουν ἀπὸ τῆς ἀμφιπόλεως. Μετακινητή. ἤγουν δυνατὴ κινηθῆναι. Κατειλημμένας. ἰσχυράς. Οἱ δὲ ξύμμαχοι. τῶν λακεδαιμονίων. Καὶ αὐτῶν τοὺς μή. ἐξ αὐτῶν τῶν συμμάχων. Δικαιοτέρας. ἰσχυροτέρας τῷ δικαίῳ. Τούτων. τῶν γενομένων. Ὡς δ᾽ αὐτῶν. τῶν συμμάχων. Οὐκ ἐσήκουον. οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον. οὐ βουλομένων φησὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, σπένδεσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίοις, οἱ λακεδαιμόνιοι καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐσπείσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν οὕτω πρὸς ἀθηναίοις χωρήσειν τοὺς ἀργείους προστιθεμένους αὐτοῖς. περιιμέναι γὰρ ἔμπροσθεν πρὸς λακεδαιμονίοις σπονδάς τινες τῶν ἀθηναίων εὖ φερομένων, οὐκ ἐβούλοντο πρὸς λακεδαιμονίοις ἐπισπένδεσθαι, ἐλθόντων ἀμπελίδου, καὶ λίχου. οὐκ ἐβούλοντο δὲ ἐπισπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, νομίζοντες χωρὶς ἀθηναίων οὐδεινοὺς εἶναι λακεδαιμονίοις. πρὸς τοῦτο δὲ, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον οἱ λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ἡσυχάζειν, γενομένων τῶν σπονδῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐγεγόνεισαν, ἀλλὰ ἐξῆν προσχωρεῖν τοῖς ἀθηναίοις, τούς τε ἀργείους, καὶ τοὺς ἀχαιοὺς πρὸς ἀθηναίους ἂν ἀποστῆναι. Εἰ ἐξῆν χωρεῖν. τοὺς πελοποννησίους.

καὶ γιγνομένων λόγων, ξυνέβησαν. καὶ ἐγένοντο ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία ἥδε, κατὰ τάδε.

ΞΥΜΜΑΧΙΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, ΚΑΙ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

» Ξύμμαχοι ἔσονται λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν
» γῆν πολέμιοι τὴν λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν
» ἀθηναίους λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυ
» νατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν λακεδαι
» μονίοις, καὶ ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων. καταλύειν δ᾽ ἅμα
» ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ᾽ εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως, καὶ ἤν τι
» νες ἐς τὴν τῶν ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν ἀθηναίους, ὠφε
» λεῖν λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν
» δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν λακεδαιμονίοις, καὶ
» ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων. καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ
» πόλεε. ταῦτα δ᾽ εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐ
» πανίστηται, ἐπικουρεῖν ἀθηναίους λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν.

Ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ ταῦτα κατ᾽ ἐνιαυτὸν λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ διονύσια, ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς λακεδαίμονα πρὸς τὰ ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν, ἐν Λακεδαίμονι, παρ᾽ Ἀπόλλωνι ἐν ἀμυκλαίῳ. τὴν δὲ, ἐν Ἀθήναις, ἐν πόλει παρ᾽ Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ὅ, τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι. τὸν δὲ ὅρκον, ὤμνυον λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ. Ἆγις. Πλειστόλας. Δαμάγητος. Χιόνις. Μεταγένης. Ἄκανθος. Δάϊθος. Ἰσχαγόρας. Φιλοχαρίδας. Ζευξίλας. Ἄνθιππος. Ἀλκινάδας. Τέλλις. Ἐμπεδίας. Μηνᾶς. Λάφιλος. ἀθηναίων δὲ, Λάμπων. Ἰσθμιόνικος. Λάχης. Νικίας. Εὐθύδημος. Προκλῆς. Πυθόδωρος. Ἅγνων. Μυρτίλος. Θρασυκλῆς. Θεαγένης. Ἀριστοκράτης. Ἰώλκιος. Τιμοκράτης. Λέων. Λάμαχος. Δημοσθένης. Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ ἀθηναῖοι τοῖς λακεδαιμονίοις. καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη, ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γιγνόμενος, γέγραπται.

Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς, καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων, καὶ τῶν ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ᾽ ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς, εἰρήνη ἦν. οἱ δὲ κορίνθιοι, καὶ τῶν ἐν πελοποννήσῳ πόλεών τινες, διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς ἀθηναίοις οἱ λακεδαιμόνιοι, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὕποπτοι ἐγένοντο. ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο, μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι. ἔξωθεν δὲ μετ᾽ ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο κατὰ θέρη, καὶ χειμῶνας, μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν ἀθηναίων λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη, καὶ τὸν πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ, καὶ εἴκοσι, καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν, εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει, οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι. ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο

Καὶ γιγνομένων λόγων. συμβατικῶν.

Ξύμμαχοι ἔσονται. ξυμμαχία ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίων. Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν. τὴν κακῶς ποιήσασαν τοὺς λακεδαιμονίους. Ἄμφω τὼ πόλεε. λείπει τὴν ἐπελθοῦσαν πόλιν. Ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανίστηται. ἀντὶ τοῦ ἢν δὲ οἱ εἵλωτες ἐπανίστανται. ἤγουν τὸ πλῆθος τῶν δούλων. Παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ἤγουν κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. Μετὰ τὰς σπονδὰς. τὰς κοινὰς δηλονότι, ὧν μετεῖχον καὶ οἱ σύμμαχοι. Τοὺς ἐκ τῆς νήσου. ληφθέντας δηλονότι. Ξυνεχῶς γενόμενος. ἀδιαστάτως. συνημμένως.

Διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. κατέλυον τὰ κατὰ τὰς σπονδάς. Καὶ ἅμα καὶ τοῖς ἀθηναίοις. σὺν τούτῳ. Ὕποπτοι ἐγένοντο. ἤγουν διάφοροι. Ἃ εἴρητο. ἐν ταῖς σπονδαῖς. Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν, καὶ δέκα μῆνας. ἓξ ἔτη, καὶ δέκα μῆνας, ἡ ἀβέβαιος εἰρήνη λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου ἔτους παρέτεινεν. Ἐπὶ τὴν ἑκατέρων. μὴ ἐπὶ τὴν ἀλλήλων. Ἑπτὰ, καὶ εἴκοσιν. εἰκοσιεπτὰ ἔτη ὁ πόλεμος τῶν πελοποννησίων, καὶ ἀθηναίων παρέτεινεν. Οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀληθῶς, καὶ δικαίως κρινεῖ.

Ἔξω τε τούτων. ἀντὶ τοῦ τούτων. Οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην δηλονότι. Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. βοιωτοί τε πρὸς δέκα ἡμέρας ἐκεχειρίαν ἐπεσπένδοντο πρὸς ἀθηναίους.

Τῷ δεκαετεῖ. τῷ προειρημένῳ. Ἰσχυρισαμένοις. προτείνουσί τι ἰσχυρόν. Μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἤτοι μόνον δὴ τοῦτο ἰσχυρῶς μαρτυρῆσαν. Προφερόμενον. προλεγόμενον. Ὅτι τρὶς ἐννέα. περὶ τοῦ χρησμοῦ, ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη ὁ πόλεμος παρέτεινεν. Ἐπεβίων δέ. ἤγουν μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ πολέμου. Αἰσθανόμενός τε. ἀντὶ τοῦ ἀκμάζων, διὰ τὸ μὴ παρηβηκέναι τὴν ἡλικίαν, παρακολουθῶν πᾶσιν. Ἔτη εἴκοσιν. ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἴκοσιν ἔτη ἔφυγε τὴν πατρίδα, καὶ περὶ πελοπόννησον διέτριβε. Παρ' ἀμφοτέροις. τοῖς τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων. Αὐτῶν μᾶλλον. τῶν πραγμάτων. Αἰσθέσθαι. διὰ τὸ ἡσυχάζειν, καὶ μὴ πολεμεῖν αὐτοῦ μᾶλλον, παρηκολούθησα τοῖς γενομένοις. Ὡς ἐπολεμήθη. μετὰ τοῦ πολέμου κατέστη. Αἱ πεντηκοντούτεις. αἱ κοιναί. Αἱ ξυμμαχίαι. ἤγουν αἱ ἰδικαί, αἱ πρὸς ἀθηναίοις ἐκ λακεδαίμονος, καὶ ἀνάπαλιν. Τραπόμενοι πρῶτον. ἀπελθόντες. Πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων ἀργείων. ἤγουν πρός τινας ἄρχοντας τῶν ἀργείων. Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ. οὐκ ἐπὶ συμφέροντι. Καὶ ψηφίσασθαι. τοὺς ἀργείους. Ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. ἀσθενεῖ δηλονότι οὔσῃ, καὶ κατατριβομένῃ ὑπὸ τῶν ἐναντίων.

ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν μαντινικὸν καὶ ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένετο. καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι, οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον, ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετεῖ, καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ, καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ, εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας. καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις, μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. αἰεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου, καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ, ἔτη εἴκοσι, μετὰ τὴν ἐς ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς πελοποννησίων διὰ τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτιδες σπονδαὶ ἐγένοντο, καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι, ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον. κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων ἀργείων, ὡς χρή, ἐπειδὴ λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς ἀθηναίοις τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τε ἐστι, καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι πρὸς ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, οἱ δὲ τῶν ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες, ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχάς, καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίων. τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι, ἄνευ τοῦ δήμου τῶν ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ ἀργεῖοι μᾶλλον ὁρῶντες τόν τε τῶν λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον, ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν, καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον, ἥ τε λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερώφθη, διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ ἀττικοῦ πολέμου.

Ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους. ἤγουν γνωρίμοις καταστῆσαι ἡμῖν. Αὐτοκράτορας. αὐθεντίαν τῶν ὅλων πραγμάτων ἔχοντας. Μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι. τοὺς σπενδομένους τοῖς ἀργείοις μὴ τῷ δήμῳ διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τοῖς αὐτοκράτορα ἔχουσιν ἀρχήν. Τοῦ μὴ καταφανεῖς. ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων οἱ συντιταγμένοι τοῖς ἀργείοις, ἤγουν συνθέμενοι. Γίγνεσθαι. τοὺς κορινθίους, ἢ ἄλλοις. Τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. τῶν ἀργείων. Προσχωρήσεσθαι. τοῖς ἀργείοις. Ἄνδρες ἀκούσαντες. τῶν κορινθίων. Ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους. τῶν κορινθίων. Ἔς τε τὰς ἀρχάς. ἐς τοὺς ἐν τέλει. Τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι. τῶν ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίων. Αἱ σπονδαὶ ἦσαν. τῶν λακεδαιμονίων.

Ἡγήσεσθαι. ἡγεμόνες ἔσεσθαι. Τὸν χρόνον τοῦτον. τὸν τοῦ πολέμου δηλότι. Μάλιστα δή. ὑπερβαλλόντως. Κακῶς ἤκουσεν. ὑβρίσθη. Καὶ ὑπερώφθη. ἐξουδενώθη. Διὰ τὰς ξυμφοράς. διὰ τὰς ταλαιπωρίας. ἃς ἔπαθον οἱ ἕλληνες. Ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσι. διετέθησαν.

Ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον· τοῖς ἀθηναίοις, καὶ λακεδαιμονίοις. Ἐκκαρπωσάμενοι· τοὺς καρποὺς, καὶ τὰς προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκεραίους διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς· μαντινέων, καὶ ἀργείων συμμαχία. Αὐτοῖς· τοῖς ἀργείοις. Καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν· τῶν μαντινέων. Κατέστραπτο· δεδούλωτο. Ὑπήκοον· τῶν λακεδαιμονίων. Οὐ περιόψεσθαι σφᾶς· οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς μαντινεῦσι τοὺς λακεδαιμονίους ἄρχειν τῶν κατεστραμμένων, καὶ ταῦτα σχολὴν ἄγοντας τοὺς λακεδαιμονίους. Καὶ σχολὴν ἦγον· οἱ λακεδαιμόνιοι. Ὥστε ἄσμενοι· οἱ μαντινεῖς. Πόλιν τε μεγάλην· ἰσχυράν. Διάφορον· μαχομένην. Δημοκρατουμένην· εὐνομουμένην.

ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες, ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν ἀργεῖοι, οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν ἑλλήνων. μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ μαντινεῦσι μέρος τι τῆς ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον. ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες, καὶ λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε, ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο, ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτούς, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀττικαῖς ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προσθεῖναι, καὶ ἀφελεῖν ὅ, τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ λακεδαιμονίοις, καὶ ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη, μὴ μετὰ ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι. δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν· ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς ἀργείους, καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τὸν ἐν τῇ πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν τοῦ παντὸς, καὶ εἰ ἀργείοις, σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέχονται τὰς ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι, ὅ, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν, ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. κορίνθιοι δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς, παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον, ἀντέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ' ἀθηναίων, οὔτε ἀνακτόριον, εἴτε τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι. πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ θρᾴκης μὴ προδώσειν, ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔκουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν ἀθηναίων σπονδάς. θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες, ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς, εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων, τοσαῦτα εἶπον. περὶ δὲ τῆς ἀργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ, καὶ οἱ μὲν λακεδαιμονίων πρέσβεις, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν κορίνθῳ καὶ ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῦ τὸν

Ὥστε καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο· ἤγουν δεῖ προσελθεῖν τοῖς ἀργείοις. Νομίσαντες· οἱ πελοποννήσιοι. Εἰδότας· τοὺς μαντινεῖς. Μεταστῆναι αὐτούς· τοὺς μαντινέας. Ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀττικαῖς· ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τοὺς ἀττικούς. Τὴν πελοπόννησον διεθορύβει· διὰ πάσης τῆς πελοποννήσου θόρυβος καθίστη. Δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις· ἤγουν συμπᾶσιν. Ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοί· τῶν πελοποννησίων. Προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον· φθάσαι πρὶν μέλλειν τοὺς κορινθίους προσχωρεῖν τοῖς ἀργείοις. Τήν τε ἐσήγησιν· τὸ εἰσηγήσασθαι δηλονότι προσχωρῆσαι τοῖς ἀργείοις τοὺς ἕλληνας. Τοῦ παντός· δεινοῦ. ἤγουν ᾐτιῶντο. Σφῶν ἀποστάντες· τῶν λακεδαιμονίων. Εἰρημένον· ἀντὶ τοῦ εἰρηθέντος. Κύριον εἶναι· κεκυρωμένον. βέβαιον εἶναι. Κορίνθιοι· τὸ ἑξῆς, κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. Ξυμμάχων· αὐτῶν δηλονότι. Ἐδέξαντο τὰς σπονδάς· τὰς πρὸς ἀθηναίους. Παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοί· αὐτοὺς τοὺς ξυμμάχους αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι. Αὐτοὶ πρότερον· τὰς τῶν ἀθηναίων, καὶ λακεδαιμονίων. λείπει τὸ παρεῖναι. Αὐτοὶ πρότερον· ἤγουν πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. Ἀντέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις· τὸ ἑξῆς κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. Οὔτε σόλειον σφίσιν· αὐτῶν. Ἀπέλαβον· οἱ κορίνθιοι. Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους· τοῖς ἐπὶ θρᾴκης. Ὅτε μετὰ ποτιδαιατῶν· ἀφισταμένων. Τὸ πρῶτον ἀφίσταντο· οἱ ἐπὶ τῆς θρᾴκης. Θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες· ἤγουν θεῶν ὅρκους ἐπὶ πίστει. Προδιδόντες αὐτούς· τοὺς ἐπὶ θρᾴκης. Εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν· ἔφασαν δὲ εἰρῆσθαι ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι. Καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων· τῶν πρὸς τοὺς ἐπὶ θρᾴκης. Οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον· οἱ κορίνθιοι.

Παρὰ σφίσι. τοῖς κορινθίοις. Προεῖπον ἥκειν. τοὺς ἀργείους. Ἔπειτα ἐκεῖθεν. ἀπὸ τῆς κορίνθου. Ἐς ἄργος ἐλθόντες. οἱ ἠλεῖοι. Ξύμμαχοι ἐγένοντο. οἱ ἠλεῖοι δηλονότι. Διαφερόμενοι γάρ. ἐχθροί. Ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς. ἤγουν ἐπὶ τῷ καρποῦσθαι τὸ ἥμισυ τῆς γῆς. Ἔπειτα ἐπαυσαμένων. τοῦ ἀποφέρειν δηλονότι.
Ἐπηνάγκαζον. ἀποφέρειν δηλονότι. Οἱ δ' ἐτράποντο. οἱ ἠλεῖοι. Ἐπιτραπείσης. δοθείσης. Ἴσον ἕξειν. ἀντὶ τοῦ μὴ ἕξειν τὸ δίκαιον. Ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν. ἀντὶ τοῦ παυσάμενοι τοῦ ἐπιτρέψαι τὴν δίκην λακεδαιμονίοις. Τὴν γῆν ἔτεμον. ἐδῄουν. Οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν, ἀντὶ τοῦ ἐπίσης. Αὐτονόμοις εἶναι. τῆς δίκης δηλονότι.

παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν. ἦλθε δὲ καὶ ἠλείων πρεσβεία εὐθὺς, καὶ ἐποιήσατο πρὸς κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον. ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς ἀρκάδων τινὰς λεπρεάταις, καὶ ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς λεπρεάταις, τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον. ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ ἠλεῖοι ἐπηνάγκαζον. οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους. καὶ δίκης λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν ἠλείους. καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς λέπρεον. οἱ δὲ ἠλεῖοι, νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο ἃ ἔχοντες ἐς τὸν ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες, ἀφίστανται πρὸς τοὺς ἀργείους καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ οἱ κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνους, καὶ οἱ ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδεῖς ἀργείων ξύμμαχοι. βοιωτοὶ δὲ, καὶ μεγαρεῖς τὸ αὐτὸ λέγοντες, ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς λακεδαιμονίων πολιτείας. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου, σκιωναίους μὲν ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας. παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. καὶ τὴν γῆν πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι. δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς, καὶ τοῦ ἐν δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ φωκῆς, καὶ λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ κορίνθιοι, καὶ ἀργεῖοι ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς τέγεαν, ἀποστήσοντες λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὂν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ τεγεᾶται λακεδαιμονίοις, οἱ κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν, μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς βοιωτοὺς, ἐδέοντο σφῶν τε καὶ ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους, καὶ τἆλλα κοινῇ πράσσειν. τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδὰς, αἳ ἦσαν ἀθηναίοις καὶ βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον γενομένας τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ κορίνθιοι τοὺς βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας ἀθήναζε, καὶ σφίσι ποιῆσαι ὥσπερ βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν κορινθίων, περὶ μὲν τῆς ἀργείων ξυμμαχίας, ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον. ἐλθόντες δὲ ἀθήναζε μετὰ κορινθίων, οὐχ εὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδὰς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ ἀθηναῖοι, κορινθίοις εἶναι σπονδὰς εἴπερ λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον, τὰς δεχημέρους ἀξιούντων, καὶ αἰτιωμένων κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι. κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς ἀθηναίους. λακεδαιμόνιοι δὲ, τοῦ αὐτοῦ θέρους, πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου τῆς ἀρκαδίας ἐς παρρασίους, μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν

Καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων. τῶν ἠλείων δηλονότι.
Νομίζοντες πόλιν. τὸ λέπρεον. Σφῶν ἀφεστηκυῖαν. τῶν ἠλείων.
Καὶ τὴν ξυνθήκην. ξύμβασιν. Καὶ ἐξελθεῖν. τοῦ πολέμου.
Ὡς οὐκ ἴσον. ἔχοντες. τὸ δίκαιον.
Ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι. σύμμαχοι δηλονότι.
Εὐθὺς μετ' ἐκείνους. τοὺς ἠλείους δηλονότι.
Τὸ αὐτὸ λέγοντες. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες.
Ἐκπολιορκήσαντες. ἤγουν ἑλόντες, καὶ δουλώσαντες ἐκ πολιορκίας.
Χρήσαντος. τὸ κατάγειν δηλονότι δηλίους.
Ἤρξαντο πολεμεῖν. πρὸς ἀλλήλους δηλονότι.
Ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν. τῆς πελοποννήσου.
Εἰ σφίσι προσγένοιτο. προστεθείη.
Ὡς δὲ οὐδὲν ἄν. ἤγουν οὐκ ἄν.
Ἐναντιωθῆναι. ἐναντίοι γενέσθαι.
Ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας. ἀπέστησαν τῆς μάχης.
Ὅμως δὲ ἐλθόντες. οἱ κορίνθιοι.
Καὶ σφίσι ποιῆσαι. λείπει τὸ ἠξίουν.

Ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων ξυνθέσθαι. ᾐτιῶντο οἱ κορίνθιοι δηλονότι τοὺς βοιωτοὺς, ὅτι συνέθεντο αὐτοῖς ἀπειπεῖν τὰς πρὸς ἀθηναίους σπονδάς.

ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν μαντινῆς, καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν ἐν τῇ παρρασικῇ, κείμενον ἐπὶ τῇ σκιρίτιδι τῆς λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, τὴν γῆν τῶν παρρασίων ἐδῄουν. οἱ δὲ μαντινῆς, τὴν πόλιν ἀργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν. ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό, τε ἐν κυψέλοις τεῖχος. καὶ τὰς ἐν παρρασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. λακεδαιμόνιοι δὲ, τούς τε παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες, καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο, τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι, καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς λέπρεον κατέστησαν κείμενον ἐπὶ τῆς λακωνικῆς, καὶ τῆς ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι ἠλείοις. τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι, καὶ ὄντες ἐπίτιμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι, ἢ πωλοῦντας, κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ θυσσὸν τὴν ἐν τῇ ἄθῳ δικτιδιῆς εἷλον, ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν, ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ πελοποννησίοις. ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδάς, οἵ τε ἀθηναῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ λακεδαιμόνιοι ἀποδοῦναι, καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀποδεδώκεσαν. οὐδὲ τοὺς ἐπὶ θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους, τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ βοιωτούς, οὐδὲ κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσωσι. χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας, ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥστε οὔτε πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες. τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. λακεδαιμόνιοι δὲ, τὰ μὲν δυνατά, ἔφασαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας ἀθηναίων, ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν. ἀμφιπόλεως δὲ, οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι. βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ πάνακτον ἀπολαβεῖν. καὶ ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι. εἰ δὲ μή, μεσσηνίους γε καὶ τοὺς εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ θρᾴκης, ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς ἀθηναίους, ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ πύλου μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς λακωνικῆς. καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν κρανίοις τῆς κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο, ἡσυχία ἦν, καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καί τινες καὶ αὐτῶν ἐναντίοι, σπονδαῖς, ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων ἀθηναίων, καὶ βοιωτῶν, καὶ κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβαινόντων, ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς βοιωτοῖς, καὶ κορινθίοις, Κλεόβουλος, καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν, καὶ πειρᾶσθαι βοιωτοὺς, ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ βοιωτῶν, ἀργείους λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους. οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι βοιωτοὺς ἐς τὰς ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἑλέσθαι γὰρ λακεδαιμονίους πρὸ τῆς ἀθηναίων ἔχθρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς λακεδαιμονίους

Ἐπικαλεσαμένων τῶν παρρασίων. Σφᾶς. τοὺς λακεδαιμονίους. Τὸ ἐν κυψέλοις τεῖχος. ἐπιτετειχισμένον, ὥστε βλάπτειν τὴν σκιρῖτιν. Καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν. οἱ μαντινεῖς. Ἐλευθέρους εἶναι. μετὰ τὸ ἐκ τῶν εἱλώτων ἐλευθέρων. Τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου, τῆς πύλου. Σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας. τό τε ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀθηναίους. Ἐπίτιμοι. ἤγουν ἔντιμοι. Ὥστε μήτε ἄρχειν. μήτε πριαμένους τι, ἢ πωλοῦντας ἤγουν μὴ εἶναι κυρίους ἢ πρίασθαι, ἢ πωλεῖν. Οἵ τε ἀθηναῖοι. διὰ τὸ ἀλλήλοις μὴ ἀποδοῦναι τὰ χωρία. Χρόνους τε προὔθεντο. ἔταξαν. Ἄνευ ξυγγραφῆς. συμφωνίας γεγραμμένης. Τοὺς μὴ ἐσιόντας. εἰς τὰς σπονδάς. Οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον. ἀντὶ τοῦ πραττόμενον. Ἀλλὰ χωρία εἶχον. τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀθηναῖοι.

Εἰρημένα. συντεταγμένα. Ἡσυχία ἦν. ἀπραξία πολέμου. Καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. ἐπιμιξίαι. Ἐλθουσῶν πρέσβεων. εἰς τὴν λακεδαίμονα. Καὶ οὐδὲν ξυμβαινόντων ἤγουν κατ' οὐδέν. Ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου. οἱ βοιωτοί, καὶ οἱ κορίνθιοι. Λόγους ποιοῦνται ὀλίγους. ἰδίᾳ διηλέχθησαν αὐτοῖς περὶ τοῦ λῦσαι τὰς σπονδάς. Ταὐτά τε γιγνώσκειν. εἰς νοῦν ἔχειν.

καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς, ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες, ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ, καὶ οἱ Κορίνθιοι, ταῦτα ἐπεσταλμένοι, ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης, ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν. καὶ ξυγγενόμενοι, ἐς λόγους ἦλθον, εἴπως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥσπερ Κορίνθιοι, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Μαντινῆς. νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος, ῥᾳδίως ἤδη, καὶ πολεμεῖν, καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένοις, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν, ἤρεσκε. κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων, ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ, ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς, τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων, τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν, ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ, μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης. καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν, πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι. καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες, οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες. οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λαλεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος, καὶ Ξενάρης, καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν, Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους, ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλὴν κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι, ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες, παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι, καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις, ἄπρακτοι ἀπῆλθον. οἱ δὲ Βοιωτάρχαι μέλλοντες πρότερον εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις, οὓς ὑπέσχοντο, ἔπεμπον. ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ, Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες, εἷλον. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις, καὶ Λακεδαιμονίοις, περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων, ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευσόμενοι. καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε, καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον, ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ, μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ

Καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι. βεβαίως φίλιον τοῖς Λακεδαιμονίοις γενέσθαι. ἢ αὐτοὶ βεβαίως ἐπίστανται. ὁ καὶ μᾶλλον. Ἡγούμενοι τὸν ἔξω. τὸ ἡγούμενοι, οὐκ ἔστιν ἀκατάλληλον πρὸς τὸ ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἐσχημάτισται ἀντὶ τοῦ ἡγουμένων. Ὅπως παραδώσωσιν. οἱ Βοιωτοὶ δηλονότι. Λακεδαιμονίοις. τὸ μὲν Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι, ὅπως παραδώσωσι Λακεδαιμονίοις ταῦτα. Ταῦτα ἐπεσταλμένοι. ἀντὶ τοῦ τούτων ἐντεταλμένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐφόρων. Ἐπὶ τὰ κοινά. βουλευτήρια δηλονότι. Καὶ ξυγγενόμενοι. ἤγουν συναφθέντες. Ἐς λόγους ἦλθον. εἰς κοινολογίαν. Σφίσι ξύμμαχοι. τοῖς Ἀργείοις. Κοινῷ λόγῳ χρωμένοις. ὁμοφρονοῦντας φησὶ δηλονότι Ἀργείους τε, καὶ Κορινθίους, καὶ Βοιωτούς. Καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. οἱ περὶ τὸν Κλεόβουλον δηλονότι. Ἐπεστάλκεσαν. προσέταξαν. Τούς τε φίλους. τοὺς ἐκ Λακεδαίμονος δηλονότι αὐτοῖς φίλους. Τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. γράφεται παρακινοῦντες. Ἐν δὲ τούτῳ, ἐδόκει. τῷ καιρῷ. Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν. ἤγουν τὴν κοινὴν πρᾶξιν ἐποίησαν. Ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι. συμμαχίᾳ. Οἰόμενοι τὴν βουλήν. τοὺς βουλευτάς. Ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα. ἀντὶ τοῦ ἄλλως ἀπέβη. Οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον. ἀντὶ τοῦ οἱ Βοιωτάρχαι, ἕκαστος ᾤετο τὴν ἰδίαν βουλὴν, κἂν μὴ μαθὼν τὰ ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἐπεσταλμένα, μηδὲν ἄλλο ψηφίσασθαι, ἤπερ ταῦτα, ἅπερ οἱ μαθόντες ἐκ Λακεδαίμονος, παραινοῦσιν. Ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτούς. οἱ Λακεδεμόνιοι.

τὸ πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν πύλον αἰτ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι βουλομένων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰς ἐς βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἧκον, τό, τε πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον, καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς βοιωτοῖς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ λακεδαιμονίων τό, τε πάνακτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ λακεδαιμονίοις, καὶ τεγεάταις, βοιωτοῖς, καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔστροφον, καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν, λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, οἱ ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινὰ, ἢ ἰδιώτην περὶ τῆς κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὔσης. ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ θυρέαν, καὶ ἀνθήνην πόλιν. νέμονται δ' αὐτὴν λακεδαιμόνιοι. ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον ἑτοῖμοι εἶναι, οἱ ἀργεῖοι πρέσβεις, τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα. ἐξεῖναι δ' ὁποτέροις ἂν προσκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πολέμου, λακεδαίμονι καὶ ἄργει διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν. διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς ἄργος καὶ λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ λακεδαιμονίοις, τὸ μὲν πρῶτον, ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα. ἔπειτα, ἐπεθύμουν γὰρ τὸ ἄργος πάντως φίλον ἔχειν, ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς δ' ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς, δεῖξαι τῷ πλήθει. καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ ὑακίνθια, τοὺς ὅρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν, ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων Ἀνδρομένης, καὶ Φαίδιμος, καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ πάνακτον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ βοιωτῶν παραλαβόντας, ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν πάνακτον ὑπὸ τῶν βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον, ἐπὶ προφάσει, ὡς ἦσάν ποτε ἀθηναίοις, καὶ βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ, μηδετέροις οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ βοιωτοὶ ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην, ἐκόμισαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδοσαν. τοῦ τε πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ λακεδαιμονίων, τοῦ τε πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ βοιωτοῖς ἰδίαν ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν, τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατεῖσθαι.

Τὸ πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. ὑπὸ τῶν βοιωτῶν. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι. ἀρχομένῳ. Οὓς ἔφασαν πέμψειν. οἱ βοιωτοί. Καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν. μονομερῆ. Μὴ μονωθῶσι. τῆς συμμαχίας. Τούς τε ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα. ᾤοντο δηλονότι. Ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες. διανοίᾳ ἐπηρμένοι, ἀλλ' ἐλπίζοντες. ἤτοι φροντίζοντες. Οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι. ὡς ἐν τῷ παρόντι φασὶν ἡγοῦντο κράτιστον εἶναι πρὸς λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, ὡς ἂν ἐνδέχηται καὶ ἡσυχάζειν. Ἐκ τῶν παρόντων. ἤγουν ἐκ τῶν δυνατῶν. Ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ. ἤγουν καθὼς ἂν συγχωρῇ ὁ καιρός. Ἀφικόμενοι αὐτῶν. τῶν ἀργείων. Δίκης ἐπιτροπήν. κρίσεως φροντίδα. Νέμονται δ' αὐτὴν λακεδαιμόνιοι. ἤγουν τὴν νομὴν, καὶ τὸ κέρδος ἔχουσι. Πάντως φίλον ἔχειν. ἐξ ἀνάγκης. Καὶ συνεγράψαντο. συνθήκην ἔγγραφον δεδώκασι. Δεῖξαι τῷ πλήθει. τὴν συγγραφὴν, ὡς τὸ εἰκός. Ἐς τὰ ὑακίνθια. εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ὑακίνθου. Μηδετέροις οἰκεῖν τὸ χωρίον. ἀθηναίοις, καὶ βοιωτούς. Ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. ἤγουν κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ. Δεινὰ ἐποίουν. ἐδεινοπάθουν. Ὅτι καὶ βοιωτοῖς ἰδίᾳ. ἄνευ τῶν ἀθηναίων. Τά τε ἄλλα ἐσκόπουν. ἐπιμελῶς ἀνελογίζοντο. Ὅσα ἐξελελοίπεσαν. ὅσα ἐπρήσαν ἐάσαντες τὴν συνθήκην.

ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμψαν. κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς, εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν· οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν, ἠναντιοῦτο, ὅτι λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν, οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι, τότε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ μαντινέων, καὶ ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν· πρὸς δὲ τοὺς ἀθηναίους, μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἠλεῖοι, καὶ μαντινεῖς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ πανάκτου, καὶ περὶ τῆς βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων, καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καὶ ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος, καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται οὖν δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης, τοὺς λακεδαιμονίους πείθει πίστιν αὐτοῖς δοὺς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν· πείσειν γὰρ αὐτὸς ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἆλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς νικίου τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπραττε, καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς, ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτὰ, τοὺς ἀργείους, καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν λακεδαιμονίων, ἐσήκουόν τε, καὶ ἑτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ, ὁ Νικίας, καίπερ τῶν λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους,

Ὥστε χαλεπῶς. σὺν ὀργῇ. Εὐθὺς ἐνέκειντο. ἤγουν πειθοὶ ἦσαν πείθοντες. Ἀξιώματι δὲ προγόνων. εὐγενείᾳ. δ' γένος τοῦ ἀλκιβιάδου, πρόγονων πρόξενοι ἦν λακεδαιμονίων. ὁ δὲ πάππος ὁ τοῦ ἀλκιβιάδου, ἀπεῖπε τὴν προξενίαν. αὖθις τε ὁ ἀλκιβιάδης ἀνέλαβεν αὐτὴν, καὶ ἤχθετο, ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι διὰ νικίου τὰς σπονδὰς ἐποιήσαντο, αὐτὸν πρόξενον ὄντα, ὑπερεῖδον, καὶ ἠτίμασαν. Μᾶλλον χωρεῖν. τοὺς ἀθηναίους. Ἀλλὰ καὶ φρονήματι. ὄγκῳ. ἐπάρσει. Καὶ κατὰ τὴν παλαιάν. ἤγουν διὰ τὴν παλαιάν. Διενοεῖτο. σκοπὸν εἶχεν. Ἐλασσοῦσθαι. ἀδικεῖσθαι. Ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφίσι. τοῖς ἀθηναίοις. Καθεστῶτας αὐτούς. τοὺς ἀθηναίους. Οἱ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν τῶν ἀργείων. Ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους. τοὺς λακεδαιμονίοις. καὶ αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων. ἐξουσίαν ἔχοντες τοῦ ὅλου ὡς ὅ,τι ἂν οὗτοι καταστήσωσιν, ἀρεστὸν ἂν γένοιτο τοῖς λακεδαιμονίοις. Ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος. καταπείσωσι. Καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων. γράφεται ἀπορριφῇ. Πίστιν αὐτοῖς δοὺς. ὅρκον βέβαιον. Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν. ἢν μὴ φανερῶς εἴπωσι. Νικίου τε ἀποστῆσαι. ἤγουν τῆς φιλίας τοῦ νικίου ἀποστῆσαι τοὺς λακεδαιμονίους. Διαβαλὼν αὐτούς. ὑβρίσας. Ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες. οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. Ἐσήκουόν τε. οἱ ἀθηναῖοι. Εὐθὺς παραγαγόντες. ἤγουν εἰσαγαγόντες. Καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους. ἤγουν τὴν συμμαχίαν τῶν ἀργείων.

πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ,τι διανοοῦνται, λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν, ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδένα ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρητον ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν· τοὺς δὲ ὅρκους δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

ΣΠΟΝΔΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΓΕΙΩΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΕΙΣ.

Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Μαντινεῖς, καὶ Ἠλεῖοι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων, ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τῶν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας Ἀθήναζε, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, καὶ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν, Ἀθηναίοις, καὶ Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων, ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων, καὶ Ἀργείων, καὶ Μαντινέων, καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά. ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατείᾳ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ, καὶ ψιλῷ, καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἱππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων. Ἀργεῖοι δὲ, καὶ Μαντινεῖς, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως, καὶ ἀβλαβῶς, καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ, οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν

ἡ βουλὴ

Πέμψαι ἔτι ὡς αὐτούς· τοὺς Λακεδαιμονίους. Λέγων ἐν μὲν ... ὁ Νικίας.
Σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων. καλῶς φερομένων. Ὧν καὶ αὐτὸς ἦν· εἷς. δηλονότι. Ἄνευ ἀλλήλων· τῶν Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίων.
Ὡς παρεῖναί γ' αὐτούς. γράφεται ὡς περί γ' αὐτούς.
Τὸ ἐπὶ Ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἕως τοῦ, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐν ἄλλῳ οὐ κεῖται. Καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι ζητῶσι.
Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν. ἐξ ἧς οἱ πολέμιοι ὡρμήθησαν. Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας. τινάς.
Τὴν ἐπαγγείλασαν. ζητήσασαν.

ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. ἐξορκούντων δὲ, οἱ πρυτάνεις. ἐν ἄργει δὲ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι. ἐξορκούντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί. ἐξορκούντων δὲ, οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ ἤλιδι, οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ οἱ ἑξακόσιοι. ἐξορκούντων δὲ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, ἀθηναίους μὲν, ἰόντας ἐς ἤλιν, ἐς μαντίνειαν, καὶ ἐς ἄργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ ὀλυμπίων. ἀργείους δὲ καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας, ἰόντας ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν, καὶ τῶν ὅρκων, καὶ τῆς ξυμμαχίας, ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ. ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει. ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ. μαντινέας δὲ, ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ, τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευσαμέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.

Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ αἱ ξυμμαχίαι, οὕτως ἐγένοντο, καὶ αἱ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων, οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα, οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. κορίνθιοι δὲ ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου ἠλείοις, καὶ ἀργείοις, καὶ μαντινεῦσι ξυμμαχίας τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν, καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν. ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν κορίνθιοι, οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων. καὶ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον. ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα, καὶ λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ ἠλείων εἴρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς, ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ νόμῳ ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ φυρκόν τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν, καὶ εἰς λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον, μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. ἠλεῖοι δὲ, τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἀπαγγέλλουσι, καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς, ἐν σπονδαῖς αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς. ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι. εἰ δὲ βούλονται σφίσι λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, λέπρεον μὲν, μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται. ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν ἑλλήνων ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, λακεδαιμόνιοι μὲν, εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον. οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες ἐθεώρουν, πλὴν λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ ἠλεῖοι δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ ἀργεῖοι, καὶ μαντινεῖς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν ἄργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα, μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ἄλλως τε, καὶ ἐπειδὴ καὶ Λείχας ὁ Ἀρκεσιλάου λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀνακηρυχθέντος βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα,

Ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. οἱ ἐπιδημοῦντες ἄρχοντες. ἐν ἀθήναις, ἡ βουλή. ἐν ἄργει, ἡ βουλή. ἐν μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοί. ἐν ἤλιδι, οἱ δημιουργοί.

αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. οἱ ὀγδοήκοντα. ἡ βουλή. αἱ ἄλλαι ἀρχαί. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες. οἱ πρυτάνεις. αἱ ἀρτῦναι. οἱ θεωροί. οἱ πολέμαρχοι. οἱ ἑξακόσιοι. οἱ θεσμοφύλακες.

Οὐκ ἀπείρηντο. οὐκ ἀπηγορεύθησαν.

Οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων. ἤγουν τῶν ἀργείων. Ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ. γράφεται ἣν ἐκ τῷ ὀλυμπιακῷ. Μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι. ἤγουν καταδικάσαι τοὺς ἠλείους ἐς τὸ λέπρεον. Καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν. τῶν ἠλείων. Καὶ οὐ προσδεχομένων πόλεμον δηλονότι. Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον. ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον. ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο.

Καὶ ὃ τῷ θεῷ γίνεται. ὀφείλεται. Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον οἱ λακεδαιμόνιοι. Αὖθις τάδε ἠξίουν. οἱ ἠλεῖοι. Ἀπομόσαι ἐναντίον. κυρῶσαι δι' ὅρκου ἐνώπιον. Οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες ἐθεώρουν. τῆς θεωρίας μετεῖχον. Μὴ βίᾳ θύσωσιν. οἱ λακεδαιμόνιοι.

Ἦλθον δὲ αὐτοῖς. τοῖς ἠλείοις. Χίλιοι ἑκατέρων. τουτέστι δισχίλιοι. Ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. προσεδέχοντο τὴν ἑορτὴν τῶν ὀλυμπίων. Τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους. τοῦ ἅρματος.

ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ κόρινθον μετὰ τὰ ὀλύμπια ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες, καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη. ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ᾽ οἴκου, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τραχῖνι, μάχη ἐγένετο πρὸς αἰνιᾶνας, καὶ δόλοπας, καὶ μηλιέας, καὶ θεσσαλῶν τινας. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ τῇ πόλει, πολέμια ἦν. οὐ γὰρ ἐπ᾽ ἄλλῃ τινὶ γῇ, ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη, καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ κνίδιος λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν, ἀπέθανε. διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν ἡρακλεωτῶν, καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν λακεδαιμόνιον, ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ λακεδαιμονίων τὰ κατὰ πελοπόννησον θορυβουμένων, ἀθηναῖοι λάβωσι. λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν ἀθηναίων, ἀργείων, καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς πελοπόννησον μετ᾽ ὀλίγων ἀθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, καὶ παραλαβὼν τά τε ἄλλα, ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ ῥίῳ τῷ ἀχαϊκῷ. κορίνθιοι δὲ, καὶ σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, βοηθήσαντες, διεκώλυσαν. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους ἐπιδαυρίοις, καὶ ἀργείοις, πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ πυθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων ἐπιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν ἀργεῖοι. ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ, καὶ τοῖς ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν, ἢ σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν ἀργεῖοι, ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου. ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις, ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ᾽ αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα, καρνεῖος δ᾽ ἦν μήν, ἱερομηνία δωριεῦσι, παρασκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένοις. ἀργεῖοι δ᾽ ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδῄουν. ἐπιδαύριοι δὲ, τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο. ὧν τινες, οἱ μὲν, τὸν μῆνα προυφασίσαντο. οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον. καὶ καθ᾽ ὃν χρόνον ἐν τῇ ἐπιδαύρῳ ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, ἀθηναίων παρακαλεσάντων, καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι. τοὺς δ᾽ ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἀργείους, μεθ᾽ ὅπλων ἀντιτετάχθαι. διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ᾽ ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης.

Ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον. δὴ τὸ μὴ ἐξεῖναι λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. Καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθε. τοῖς λακεδαιμονίοις οὕτω παρῆλθεν. Οὐ γὰρ ἐπ᾽ ἄλλῃ τινὶ γῇ. ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς. Τὸ χωρίον. ἡ ἡράκλεια. Ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. ἐξεδίωξαν οἱ βοιωτοί. Καὶ τῶν αὐτόθεν. ἀπὸ πελοποννήσου. Καὶ παραλαβών. τινὰς δηλονότι. Τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη. βεβαιοτέρους ἐποίει. Βοηθήσαντες, διεκώλυσαν. μετὰ βοηθείας δραμόντες. Καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας. ταύτης δηλονότι. Βραχυτέραν ἔσεσθαι, διὰ βραχέος διαστήματος. Οὐδὲ αἱ πόλεις. αἱ λακωνικαί. Οὐ προυχώρει. οὐ καλὰ ἐφαίνετο. Μετὰ τὸν μέλλοντα. μῆνα δηλονότι. Καρνεῖος δ᾽ ἦν μήν. τοῦ γὰρ καρνείου πολλὰς ἔχοντος ἱερὰς ἡμέρας, ἢ καὶ πάσας ἱεράς, μᾶλλον οὐκ ἐστρατεύοντο. Καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην. ἐπιτηροῦντες. καιροφυλακοῦντες. ἔνιοι δὲ, ἑορτάζοντες διὰ παντὸς τὴν ἡμέραν ταύτην, ὅτε ἀπροσδοκήτως τοῖς ἐπιδαυρίοις ἐπέπεσον. Ἱερομηνία. ἡ ἑορτώδης ἡμέρα. Τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο εἰς βοήθειαν δηλονότι. Ὧν τινες οἱ μέν. ἀφ᾽ ὧν. Τὸν μῆνα προυφασίσαντο. τοῦ μὴ ἐξελθεῖν δηλονότι, ἀντὶ τοῦ λέγοντες εἶναι ἱερομηνίαν. Τοῖς ἔργοις ὁμαλεῖν. γράφεται ὁμολογεῖν.

Καὶ πεισθέντες, ᾤχοντο οἱ πρέσβεις δηλονότι. Ες τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες. ἑνωθέντες. Τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο. καλὰ δηλονότι. Εβοήθησαν. μετὰ βοηθείας ἦλθον. Ες ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. ἐσέβαλον πέμψαντες. Αργεῖοι δ᾽ ἐλθόντες. οἱ ἀργεῖοι τοῖς ἀθηναίοις ἔλεγον, ὅτι ἐὰν μὴ εἰσαγάγωσι πάλιν ἐς πύλον τοὺς εἵλωτας, καὶ μεσσηνίους, οὓς ἐξήγαγον ἐκ πύλου διὰ τὰς πρὸς μεσσηνίους συνθήκας, ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ οἱ ἀργεῖοι. ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι ἤκουσαν. Εάσειαν κατὰ θάλασσαν. οἱ ἀθηναῖοι.

Αδικήσεσθαι αὐτοί. ἤγουν ἀδικηθήσεσθαι οἱ ἀργεῖοι. Τῇ μὲν λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν. ἣν ἔστησαν οἱ ἀθηναῖοι ἔχουσαν τὰς λακωνικὰς σπονδάς. Εἵλωτας λῄζεσθαι. ὥστε λῄζεσθαι. Τὰ δ᾽ ἄλλα. ἤγουν κατὰ τὰ ἄλλα. Οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς. ἤγουν ἐκ φανερᾶς παρατάξεως.

Ενέδραι δὲ, καὶ καταδρομαί. λεληθυῖαι ἐπιθέσεις. Ως ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον. συμμαχίας δηλονότι. Καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ. ἔθνη δηλονότι.

Τὰ μὲν, ἀφειστήκει. τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. τουτέστιν, ἦλις καὶ μαντίνεια.

Τὰ δ᾽ οὐ καλῶς εἶχεν. ἤγουν ἐστασίαζον. τουτέστιν, ἡ κόρινθος. Επὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά. ἤγουν κακόν.

Καὶ οἱ ἔξωθεν. πελοποννήσου δηλονότι.

Αργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τότε πρῶτον. ἀργεῖοι προαισθόμενοι τήν τε πρώτην τῶν λακεδαιμονίων παρασκευήν, καὶ αὖθις προχωροῦντας τοὺς λακεδαιμονίους ἐπὶ φλιοῦντος ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἰδίοις συμμῖξαι συμμαχίαν, τότε καὶ αὐτοὶ ἐστράτευσαν. ἔνιοι δὲ τὸ τότε, πρῶτον ᾠήθησαν σημαίνει ἐν τῷ τότε καιρῷ. Προσμῖξαι ἐχώρουν. οἱ λακεδαιμόνιοι. Εβοήθησαν δ᾽ αὐτοῖς. τοῖς ἀργείοις.

Ως μεμονωμένοις. ἐρήμοις συμμάχων. Αναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθών. τοὺς ἀργείους δηλονότι.

καὶ πεισθέντες, ᾤχοντο, καὶ τοὺς ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδ᾽ ὣς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ᾽ οἱ ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐς καρύας, καὶ ὡς οὐδ᾽ ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου, καὶ ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός. πυθόμενοι δὲ τοὺς λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον, καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, λακεδαιμόνιοι λαθόντες ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους, καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν, ἐς ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. ἀργεῖοι δ᾽ ἐλθόντες παρ᾽ ἀθηναίους, ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστοις μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι, καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ λακεδαιμονίους τοὺς μεσσηνίους, καὶ εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, τῇ μὲν λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν, ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις. ἐς δὲ πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ κρανίων εἵλωτας λῄζεσθαι. τὰ δ᾽ ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμούντων ἀργείων, καὶ ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο, καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ ἀργεῖοι, ἦλθον ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες, καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον, καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον, καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος, λακεδαιμόνιοι ὡς αὐτοῖς, οἵ τε ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες, ἐταλαιπώρουν, καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ τὰ μὲν, ἀφειστήκει, τὰ δ᾽ οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοί, καὶ οἱ εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ᾽ ἄργος. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ᾽ αὐτοῖς τεγεᾶταί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀρκάδων λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου ξύμμαχοι, καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς φλιοῦντα ξυνελέγοντο. βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοί, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἅμιπποι ἴσοι. κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται. οἱ δ᾽ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμῖξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ᾽ αὐτοῖς καὶ μαντινῆς ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες, ἀπαντῶσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν μεθυδρίῳ τῆς ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον, καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι, ὡς μεμονωμένοις τοῖς λακεδαιμονίοις, παρεσκευάζοντο μάχεσθαι. ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους, καὶ οἱ ἀργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν πρῶτον μὲν, ἐς ἄργος, ἔπειτα δὲ, ᾗ προσεδέχοντο τοὺς λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι τὴν κατὰ νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο, οὐκ ἐτράπετο. παραγγείλας δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ ἀρκάσι, καὶ ἐπιδαυρίοις

Ἄλλην ἐχώρησε χαλεπήν. δύσοδον. Εἴρητο τὴν ἐπὶ νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν. ὥριστο. Ἀλλὰ καταβάντες. οἱ ἀργεῖοι. Ἐς μάχην παρετάσσοντο. φανερὸν δηλονότι. Οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον. ὥστε μὴ ἔρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν. Τῆς πόλεως. τοῦ ἄργους. Ἵπποι δὲ αὐτοῖς. ἤγουν τοῖς ἀργείοις. Ἀλλ' ἐν καλῷ. ἐπὶ συμφέροντι. Πρόξενος. φίλος. Ὅσον οὐ ξυνιόντων. ἤγουν ὅσον οὐκ ἤδη μελλόντων. Καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατόν. ἔστρεψεν. Εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο. ἤγουν προηγεῖτο. Παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν. τοῖς ἀργείοις τῆς τύχης δούσης ἐπὶ συμφέροντι συμβαλεῖν. Καὶ πανταχόθεν αὐτῶν. τῶν ἀργείων.

ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ ἀργείων πεδίον. καὶ κορίνθιοι, καὶ πελληνῆς, καὶ φλιάσιοι, ὄρθριον ἑτέραν ἐπορεύοντο. τοῖς δὲ βοιωτοῖς, καὶ μεγαρεῦσι, καὶ σικυωνίοις, εἴρητο τὴν ἐπὶ νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες, ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο, καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδῄου σάμινθόν τε, καὶ ἄλλα. οἱ δὲ ἀργεῖοι γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ φλιασίων καὶ κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν φλιασίων, ὀλίγους ἀπέκτειναν. ὑπὸ δὲ τῶν κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ βοιωτοὶ, καὶ οἱ μεγαρῆς, καὶ οἱ σικυώνιοι ἐχώρουν ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς ἐπὶ τῆς νεμέας, καὶ τοὺς ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον. ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν. καθύπερθε δὲ κορίνθιοι, καὶ φλιάσιοι, καὶ πελληνῆς. τὸ δὲ πρὸς νεμέας, βοιωτοὶ, καὶ σικυώνιοι, καὶ μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ γάρ πω οἱ ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν ἀργείων, καὶ τῶν ξυμμάχων, οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε, καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ ἀργείων δύο ἄνδρες Θράσυλλός τε τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὢν, καὶ Ἀλκίφρων πρόξενος λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντε, Ἄγιδι διελεγέσθην, μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι ἀργείους δίκας δοῦναι, καὶ δέξασθαι ἴσας, καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν ἀργείοις λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους, καὶ οἱ μὲν, ταῦτα εἰπόντες τῶν ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον. καὶ ὁ Ἆγις δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθὺς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν. καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃσμένων, καὶ ὑπὸ ἱππέων, καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς, ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν νεμέᾳ, ἐν ᾧ λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ ἀρκάδες, καὶ βοιωτοὶ, καὶ κορίνθιοι, καὶ σικυώνιοι, καὶ πελληνῆς, καὶ φλιάσιοι, καὶ μεγαρῆς. καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι, οὐ τῇ ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ κἂν ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν, ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι, πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι, τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, κατα-

Ἄξιον τῆς παρασκευῆς. οὔσης μεγάλης δηλονότι.

Τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθε. τῶν στρατοπέδων. Ὤφθη δὲ μάλιστα. ἀκριβῶς. Ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν νεμέᾳ. ζητεῖται πῶς τριχῇ διαιρεθέντος τοῦ τῶν πελοποννησίων στρατεύματος εἰς φλιοῦντα, καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τοῦ ἐπὶ νεμέαν ἰόντος, τῶν δ' ἄλλων ἄλλοις χρησαμένων ὁδοῖς, καὶ οὐδαμοῦ συμμιξάντων, ἔφη ἀθρόους αὐτοὺς ὀφθῆναι περὶ νεμέαν, μήποτε δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωρούντων τὰ τρία μέρη ὀπίσω, ἐπὶ φλιοῦντα, ἐν νεμέᾳ πάντα ἐγένετο. ἄπορος γὰρ ἦν ἡ ὁδός. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀργεῖοι ἐγγύθεν πάντας ἥξειν ἐπὶ τὴν μάχην προσδεχόμενοι, προαπήντων εἰς τὴν νεμέαν. Καὶ οὗτοι πάντες λογάδες. ἐκλελεγμένοι.

Ἔτι προσγενομένῃ. προστεθείσῃ.

Διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. μεμερισμένως εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα.

Νομίζοντες κἀκεῖνοι. οἱ ἀργεῖοι.

Πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει. τυχόν.

Ἀναχωρήσαντες. εἰς τὴν πόλιν δηλονότι.

φυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται. τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης, καὶ Νικόστρατος, οἱ ἀργεῖοι ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι, πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτούς. καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ μαντινῆς καὶ ἠλεῖοι, ἔτι γὰρ παρῆσαν, κατηνάγκασαν δεόμενοι, καὶ ἔλεγον οἱ ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε τοῖς ἀργείοις, καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς, ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου, καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ ὀρχομενὸν τὸν ἀρκαδικὸν πάντες, πλὴν ἀργείων. οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι, τὸν ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν, καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι. καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ ὀρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι, ἐφ' ὅ, τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν, καὶ ἠλεῖοι μὲν, ἐπὶ λέπρεον ἐκέλευον, μαντινῆς δὲ, ἐπὶ τεγέαν. καὶ προσέθεντο οἱ ἀργεῖοι, καὶ ἀθηναῖοι τοῖς μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν ἠλεῖοι ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι, παρεσκευάζοντο ἐν τῇ μαντινείᾳ, ὡς ἐπὶ τεγέαν ἰόντες, καί τινες αὐτοῖς, καὶ αὐτῶν τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα. λακεδαιμόνιοι δὲ, ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ ἄργους, τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον, οὐ χειρωσάμενον σφίσιν ἄργος, παρασχὸν καλῶς, ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμαζον. ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους, καὶ τοιούτους, οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν, ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον, καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ, παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν, ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ, τι βούλονται. οἱ δὲ, τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον. νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ τεγέας, ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν τεγέα πρὸς ἀργείους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα, καὶ ὡς οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς ὀρέσθειον τῆς μαιναλίας. καὶ τοῖς μὲν ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις, προεῖπον ἀθροισθεῖσιν, ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς τεγέαν. αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν κόρινθον, καὶ βοιωτοὺς, καὶ φωκέας, καὶ λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν, ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις, καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν. ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου, ὅμως δὲ ἠπείγοντο λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐσ-

Περιγίγνεται. σώζεται. Ἐδήμευσαν αὐτοῦ. δημόσια ἐποίησαν. Τὸν ἀρκαδικὸν πάντες. τὸν παρ' ὁμήρῳ πολύμηλον. Προσγενέσθαι σφίσι. προσκτηθῆναι.

Ἦσαν αὐτόθι. ἐν τῷ ὀρχομενῷ. Καὶ προσέθεντο οἱ ἀργεῖοι. συνῆλθον τῇ γνώμῃ.

Ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα. ἤμελλον τῶν κατὰ τὴν πόλιν πραγμάτων. Σφίσιν ἄργος. τοῖς λακεδαιμονίοις. Παρασχὸν καλῶς. ἀντὶ τοῦ συμβάντος καλῶς τοῦ χειρώσασθαι αὐτούς.

Ἀθρόους γὰρ τοσούτους. ἤγουν πολλούς. Καὶ τοιούτους. ἤγουν ἀνδρείους.

Οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἀντὶ τοῦ συλλαβεῖν. Ὁ δὲ, παρῃτεῖτο. ὁ ἆγις. Ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀπολύσειν. Ἐν τῷ παρόντι. τῷ τότε καιρῷ, ὅτι ὠργίζοντο. Ὧν μὴ κύριον. τὸν ἆγιν.

Παρὰ τῶν ἐπιτηδείων. τῶν ἐν τῇ τεγέᾳ.

Ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει. οἱ λακεδαιμόνιοι. Καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἡ στρατιὰ βοηθήσουσα.

Καὶ οἷα οὔπω πρότερον. γράφεται καὶ ὡς οὔπω. Ἐχώρουν δὲ ἐς ὀρέσθειον. οἱ βοηθοῦντες. γράφεται ἐς ὀρίσθειον.

Ἀρκάδων. ἤγουν ἐκ τῶν ἀρκάδων. Ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου. ἤγουν εἰς τὴν λακεδαίμονα. Ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο. ἐξαίφνης. Ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου. ἀντὶ τοῦ ἐν μέσῳ γὰρ οὖσα ἡ πολεμία γῆ, ἐφύλαττεν αὐτοὺς, ἢ ὃ μᾶλλον ἀπέκλειε τοὺς ἐξ ἄργους. Αναλαβόντες. ἤγουν ἀναστήσαντες, καὶ λαβόντες. Τοὺς παρόντας ἀρκάδων. ἤγουν ἐκ τῶν ἀρκάδων.

Πρὸς τῷ ἡρακλείῳ. ναῷ δηλονότι. Χωρίον ἐρυμνόν. ὀχυρόν. Καὶ δυσπρόσοδον. δυσέμβατον. Αὐτοῖς ἐπῄεσαν. τοῖς ἀργείοις δηλονότι. Ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων. λακεδαιμονίων. Ἄγιδι ἐπεβόησεν. ἤγουν ἐνώπιον πάντων. Ὅτι διανοεῖται. ὁ ἄγις. Κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι. τὸ προγεγονός, τῷ νῦν δηλονότι. τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν ἐξ ὀρέστου τοῦ ἀγαμέμνονος ἐκτεθεῖσαν, ὅστις τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον, τῷ τῆς μητρὸς φόνῳ ἐθεράπευσε. Τῆς ἐξ ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως. δι' ἣν ἐξ ἄργους δηλονότι ἀναχώρησιν, ἐν αἰτίᾳ γενομένην, νῦν ἀκαίρως αὐτὴν προθυμεῖσθαι ἀναλαβεῖν, καὶ ἐπανορθῶσαι τὴν τότε γενομένην ἁμαρτίαν. Ἀνάληψιν. θεραπείαν.

ἐσέβαλον ἐς τὴν μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ ἡρακλείῳ, ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δ' ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνόν, καὶ δυσπρόσοδον, παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην, καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῄεσαν, καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν. ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν ξυμμῖξαι, ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν τεγεᾶτιν, τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε πρὸς τὴν μαντινικήν, περὶ οὗπερ ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, μαντινεῖς, καὶ τεγεᾶται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας, ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι τοὺς ἀργείους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι, καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕδατι ἐξέτρεπεν. οἱ δ' ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅτι εἰκάσωσιν. εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες, ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν, καὶ σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς ἄργει λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι. καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας, οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν, οἱ μὲν, σῴζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοί, ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου. καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλόν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἵ τε ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν. οἵ τε λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους, ἐν τάξει τε ἤδη πάντας, καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὴ λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄρχοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται. καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις, αὐτὸς φράζει τὸ δέον. οἱ δέ, τοῖς λοχαγοῖς. ἐκεῖνοι δέ, τοῖς πεντηκοντῆρσιν. αὖθις δ' οὗτοι, τοῖς ἐνωμοτάρχαις. καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν λακεδαιμονίων, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί. καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου, πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον, σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, αἰεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες. παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ἐπὶ θρᾴκης βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ νεο-

Ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτό. αὐτὶ τοῦ ἄλλο τι δόξαν, ἢ κατὰ τὸ αὐτό. ἤτοι ἢ παρ' αὐτό. Ἀπῆγε. ἀντὶ τοῦ ὀπίσω ἔστρεψε. Τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε. μετωχέτευεν. Ὁποτέρωσε ἂν ἐκπίπτῃ. εἰς ὁποτέραν πόλιν ῥέῃ. Πολεμοῦσιν. ἀλλήλοις δηλονότι. Βοηθοῦντας. βοηθήσοντας. Καταβιβάσαι. αὐτὶ τοῦ, ἀνάγκην αὐτοῖς τοῦ καταβῆναι παρασχεῖν, αὐτὶ τοῦ ἄλλο τι δόξαν, ἢ παρὰ τὸ αὐτό. Περὶ τὸ ὕδωρ. πρὸς τῷ ὕδατι. Τῇ ἐξ ὀλίγου. καιροῦ δηλονότι. Ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες. οἱ λακεδαιμόνιοι. Ἀπέκρυψαν. ἑαυτοὺς δηλονότι. ἀφανεῖς ἐγένοντο. ἰδίως μέν, ἐπὶ τῶν ὁμιζομένων, καὶ οὐκέτι ὁρωμένων, λέγεται ὅτι ἀπέκρυψαν. Καὶ σφεῖς ἡσύχαζον. οἱ ἀργεῖοι. Αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον. ἐμέμφοντο. Καλῶς ληφθέντας, εὐκαίρως, καὶ βεβαίως ἀποληφθέντας.

Οἱ μὲν, σῴζονται. οἱ λακεδαιμόνιοι. Σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ ἀργεῖοι. Ἢν περιτύχωσι. τοῖς λακεδαιμονίοις. Ὁρῶσι δι' ὀλίγου. ἐξαίφνης. Ἐν τάξει τε ἤδη πάντας. παρατεταγμένους. Διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως. χωρὶς ἀναβολῆς, καὶ μελλήσεως. Ἡ παρασκευή. ἐφόπλισις. Ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν. εἰς τὴν σύνταξιν. Ἕκαστα ἐξηγουμένου. ἀντὶ τοῦ διατάττοντος. ἑρμηνεύοντος. Βασιλέως γὰρ ἄρχοντος. ἡγεμονεύοντος. ὅρα τὴν τάξιν τῆς ἀρχῆς. α΄, βασιλεύς. β΄, πολέμαρχος. γ΄, λοχαγός. δ΄, πεντηκοντήρ. ε΄, ἐνωμοτάρχης. ϛ΄, ἐνωμοτία. Κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι. διὰ τούτων χωροῦσι, καὶ ταχέως διέρχονται. Σχεδὸν γάρ τι πᾶν. σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν λακεδαιμονίων στρατόπεδον, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί. Καὶ τὸ ἐπιμελές. ἡ ἐπιμέλεια τοῦ πράγματος. Τοῦ δρωμένου. ἤτοι τῶν ἐπιγινομένων. Σκιρῖται. λόχος λακωνικὸς οὕτω λεγόμενος. Βρασίδειοι. οἱ μετὰ βρασίδου.

Καὶ παρ' αὐτούς. πλησίον. Ἡραιῆς. λεγόμενοι δηλονότι. Οἱ δ' ἐναντίοι. οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. Αὐτοῖς. τοῖς Λακεδαιμονίοις. Τῶν ἐς τὸν πόλεμον. τῶν πολεμικῶν. Δημοσίᾳ παρεῖχεν. ἤτοι δημοσίᾳ ἤσκει αὐτούς. ἢ ὥς τινες, ἐξουσίαν παρεῖχε τοῦ ἀσκεῖν αὐτούς. Τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες. τῶν ἀριστερῶν συντάξεων δηλονότι. Ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας. τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ Ἀργείων. Τὸ κρυπτὸν, ἠγνοεῖτο. διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν, διὰ τὸ ἔθος εἶναι Λακεδαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν. Διὰ τὸ ἀνθρώπειον. διὰ τὸ περὶ τῶν οἰκείων, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἰδίου πλήθους κομπάζειν τοὺς ἀνθρώπους. Παραγενόμενον πλῆθος. ἡ πεντηκοστὺς συνίσταται ἀπὸ ἀνδρῶν ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. ὁ δὲ λόχος, τούτων τεσσάρων, γίνεται ἀνδρῶν πεντακοσίων καὶ δυοκαίδεκα. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, ἄνδρες τρισχίλιοι πεντακόσιοι ὀγδοήκοντα τέσσαρες. ὥστε μετὰ τῶν ἑξακοσίων Σκιριτῶν, γίνονται ἄνδρες οἱ πάντες Λακεδαιμονίων, τετρακισχίλιοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τέσσαρες. ἡ γὰρ πεντηκοστὺς, ἑκκαίδεκα εἶχε τοὺς πρωτοστάτας. ὁ δὲ λόχος, ἑξήκοντα τέσσαρας. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, γίνονται τετρακόσιοι τεσσαράκοντα ὀκτώ.

Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη. ἀλλήλοις δηλονότι τὰ στρατεύματα.

Τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις. τουτέστι, τὴν ἀρχήν.

Τῆς δὲ, μὴ αὖθις. τῆς δουλείας.

δαμώδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς, Ἀρκάδων Ἡραιῆς. μετὰ δὲ τούτους, Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, Τεγεᾶται, καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν, οὕτως ἐτάξαντο. οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινεῖς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο. παρὰ δ' αὐτοῖς, οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν. ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι, καὶ Ὀρνεᾶται. ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας, τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο. τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ, ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτά, ἄνευ Σκιριτῶν ὄντων ἑξακοσίων. ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ, πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστυῒ, ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες. ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν, οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο. ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι, καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν. ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα, καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα, καὶ δουλείας, τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι. Ἀργείοις δὲ, ὑπέρ τε τῆς παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας, ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις, τοιαῦτα παρῃνέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καθ' ἑκάστους τε, καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο, τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν, ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος

λόχοι ἑπτά. α β γ δ ε ϛ ζ

IIII IIII IIII IIII IIII IIII IIII

πεντηκοστύαι, κη'. ἔχει ἑκάστη πεντηκοστὺς, ἐνωμοτίας δ'. καὶ γίγνονται τῶν ζ'. λόχων,

πεντηκοστύαι, κη'. ις ις ις ις ις ις

ἐνωμοτίαι, ριβ'. ἔχει ἑκάστη ἐνωμοτία, ἄνδρας λβ', ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα στρατὸν, ἄνδρας τρισχιλίους, πεντακοσίους, ὀγδοηκοντατέσσαρας.

Καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων. νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ᾄσματα, ἅπερ ᾖδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι. ἢ γράφειν προτρεπτικά. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. ἡ δὲ διάνοια, ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρεκελεύοντο ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνῆσθαι ἃ μεμαθήκεσαν, καὶ ἠπίσταντο. ἐποίουν δὲ τοῦτο ᾄδοντες. Εἰδότες ἔργων. εἰδότες ὅτι τὰ πλείω σῴζεται ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις μελέτης ἐκ πολλοῦ γεγενημένης. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν. ἡ ξυνέλευσις τῶν στρατευμάτων.

Ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες. ἰσχυρῶς, καὶ σὺν ὀργῇ. Καὶ ὑπὸ αὐλητῶν. ἤγουν μετά. Οὐ τοῦ θείου χάριν. ὕμνου δηλονότι. Ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς. ἠρεμαίως. Προσέλθοιεν. καὶ ὅπως εἰ προσέλθοιεν, μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις. Ἐν ταῖς προσόδοις. ἐν ταῖς προσβολαῖς. ἐν ταῖς ἑνώσεσι. Προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον. ἀντὶ τοῦ σκέπειν, καὶ προσάγειν. ἀπὸ μὲν τοῦ στέλλειν, καὶ στολὴ ὠνομάσθη, ἀπὸ δὲ τοῦ προσάγειν, τὸ προστέλλειν δύναται λέγεσθαι. δῆλον δὲ, ἐκ τοῦ ἀπάγειν. ἀποστέλλειν, προσάγεσθαι. Τῆς συγκλείσεως. καὶ νομίζειν τῷ πεπυκνῶσθαι ὑπ' ἀλλήλων πεφράχθαι, δυσκεπαστότερον γὰρ τὸ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων. Προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεί. μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἐναντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος. τουτέστι, τὰ δεξιά. Καὶ τότε περιέσχον μέν. ἐκυκλώσαντο ἐπικάμψαντες. Εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο. τὸ μεσόκενον. Καὶ ἐσβαλόντας, πληρῶσαι. τὸ διάκενον δηλονότι. Νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ. νομίζων τό, τε δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων ἔτι ὑπερέχειν τῶν ἐναντίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τὸ κατὰ τοὺς μαντινεῖς ἐν ἀσφαλείᾳ ἔσεσθαι ὡς ἂν μὴ δυνάμενον κυκλωθῆναι. Μὴ θελῆσαι παρελθεῖν. καὶ οἱ πολέμαρχοι οὐκ ἠθέλησαν ἐς τὸ διάκενον ἀγαγεῖν τοὺς λόχους. Ὕστερον φεύγειν. συνέβη δηλονότι. Μαλακισθῆναι. χαύνους γενέσθαι. Καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι, καὶ φθάσαι τοὺς πολεμίους τοῖς λακεδαιμονίοις μῖξαι, πρὶν εἰς τὸ διάκενον παρελθεῖν τοὺς δύο λόχους. Καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ. τοῦ ἄγιδος. Ὡς οὐ παρῆλθον. ἤγουν ἐπὶ τὸ μέρος τῶν σκιριτῶν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο. οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι. Καὶ κυκλωσάμενοι, ἔτρεψαν. τοὺς λακεδαιμονίους. Ἐς τὰς ἁμάξας. ἀντὶ τοῦ ἔσω τῶν ἁμαξῶν. Καὶ πεντελόχοις. ἅμα ἀναγνωστέον πεντελόχοις. Οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλούς. ἐλθεῖν δηλονότι. Εὐθὺς ἐνδόντας. τραπέντας. Ἐκυκλοῦτο. ἐκύκλου. Τῷ περιέχοντι. τῷ ἰσχυρῷ.

μεν. ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐντόνως, καὶ ὀργῇ χωροῦντες. λακεδαιμόνιοι δὲ, βραδέως, καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων, οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες, προσέλθοιεν, καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μέγιστα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι, Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται. καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον, ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι. καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλείσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν. ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ μαντινεῖς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν σκιριτῶν. ἔτι δὲ πλέον οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ τεγεᾶται τῶν ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς μαντινέας, τοῖς μὲν σκιρίταις καὶ βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, ἐξισῶσαι τοῖς μαντινεῦσιν. ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο, παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων, Ἱππονοΐδᾳ, καὶ Ἀριστοκλεῖ, ἔχουσι παρελθεῖν. καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς μαντινέας, βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ, καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι, τόν τε Ἀριστοκλέα, καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν, μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει. καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς σκιρίτας, ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμῖξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτους ξυγκλεῖσαι, ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν μαντινέων δεξιὸν, τρέπει αὐτῶν τοὺς σκιρίτας, καὶ τοὺς βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ μαντινεῖς, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες κατὰ τὸ διάκενον, καὶ οὐ ξυγκλεισθὲν, τοὺς λακεδαιμονίους διέφθειραν, καὶ κυκλωσάμενοι, ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν τὰς ἁμάξας. καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων, ἀπέκτειναν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ λακεδαιμόνιοι. τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἆγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππεῖς καλούμενοι, προσπεσόντες, τῶν τε ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ πεντελόχοις ὠνομασμένοις, καὶ κλεωναίοις, καὶ ὀρνεάταις, καὶ ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν. οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῄεσαν οἱ λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα. καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τεγεατῶν, ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν, κυκλουμένους, τῇ δὲ, ἤδη ἡσσημένους, καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππεῖς παρόντες, αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν, τὸ κατὰ τοὺς μαντινέας, καὶ τῶν ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι

ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ ὡς παρῆλθε, καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ μαντινεῖς, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῶν ἀργείων οἱ λογάδες, οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν μαντινέων, καὶ πλείους διεφθάρησαν. τῶν δὲ ἀργείων λογάδων, τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις, οὐ βίαιος, οὐδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι, χρονίους τὰς μάχας, καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται. τρέψαντες δὲ, βραχείας, καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις. καὶ ἡ μὲν μάχη, τοιαύτη. καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, πλείστου δὴ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα, τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς τεγέαν, οὗπερ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ ἀργείων μὲν, καὶ ὀρνεατῶν, καὶ κλεωναίων, ἑπτακόσιοι. μαντινέων δὲ, διακόσιοι. καὶ ἀθηναίων ξὺν αἰγινήταις, διακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. λακεδαιμονίων δὲ, οἱ μὲν ξύμμαχοι, οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι. αὐτῶν δὲ, χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι. ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν. τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, καὶ πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους, καὶ νεωτέρους, ἐβοήθησε. καὶ μέχρι μὲν τεγέας ἀφίκετο. πυθόμενος δὲ τὴν νίκην, ἀπεχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ κορίνθου, καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέτρεψαν, πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι. καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες, κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα, τὴν ἑορτὴν ἦγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν, ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν, καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο. τύχῃ μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ, ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀργείαν, ὡς ἐρῆμον οὖσαν. καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν ἀργείων ἐξελθόντων, διαφθεῖραι πολλούς. καὶ ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ ἐπίδαυρον, ἕως οἱ λακεδαιμόνιοι κάρνεια ἦγον. καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν, περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι, ἐξεπαύσαντο. ἀθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν τὴν ἄκραν τὸ ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου, εὐθὺς οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς τεγέαν, λόγους προύπεμπον ἐς τὸ ἄργος ξυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τι ἄνδρες ἐπιτήδειοι. καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν ἄργει καταλῦσαι. καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν. καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, παρὰ τῶν λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ ἄργος. τὸν μὲν, καθότι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρὼν, οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις πράσσοντες ἤδη, καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

ΞΥΜΒΑΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, ΚΑΙ ΑΡΓΕΙΩΝ.

Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὼς ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν μαντινείᾳ, τοῖς λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας. καὶ ἐξ ἐπιδαύρω ἐκβῶντας, καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι, τοὶ ἀθηναῖοι

Ἐπὶ τὸ νικώμενον. μέρος δηλονότι. Οὐ ἦ μακρὰ ἦν, ἐπὶ πολὺ διάστημα. Πλείστου δὴ χρόνου, ἤγουν διὰ πλείστου. τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον. ἀπεγύμνουν. Καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων.

Οὐκ ἐταλαιπώρησαν. οὐ κακῶς εἶχον ἐν τῷ πολέμῳ.

Ἀπογενέσθαι. ἀποθανεῖν. Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς. τὴν ἐπὶ τῷ ἀπόλλωνι ἑορτὴν λέγει.

Ὡς ἐρῆμον οὖσαν. τοῦ στρατεύματος.

Ἐξεπαύσαντο. ἀπέκαμον τοῦ περιτειχίζειν. Ἐπειδὴ τὰ κάρνεια ἤγαγον. ἑώρτασαν. Ἦσαν δὲ αὐτοῖς. ἐν τῷ ἄργει. Ἐπιτήδειοι. φίλοι. Τὸν δῆμον τὸν ἐν ἄργει καταλῦσαι. τὴν δημοκρατίαν. Ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλούς. ἤγουν καταπεῖσαι ὁμολογῆσαι, καὶ συνθέσθαι. Δύο λόγω φέρων. εἰς τὸ ἄργος. Καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας. ἐν τῷ ἄργει.

Πράσσοντες ἤδη. πρὸ τῆς ἑνώσεως.

Καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες. ἤγουν ἀναισχυντοῦντες, καὶ εἰς τὸ φανερὸν λέγοντες.

Καττάδε δοκεῖ. δωριστί. ἀντὶ τοῦ κατὰ τάδε.

Εξ ἐπιδαύρου. ἐξελθεῖν δηλονότι.

ἐξ ἐπιδαύρω πολεμίοις ἦμεν τοῖς ἀργείοις, καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς τῶν λακεδαιμονίων ξυμμάχοις, καὶ τοῖς τῶν ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴτινα τοὶ λακεδαιμόνιοι παῖδας ἔχοντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι πάσαις. περὶ δὲ τῷ σιῶ, συμβατὸς ἦμεν λῆν τοῖς ἐπιδαυρίοις ὅρκον. δῶμεν δὲ αὐτοῖς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς, καὶ μεγάλας, αὐτονόμοις ἦμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς πελοποννάσου τὶς ἐπὶ τὰν πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἀμόθι βουλευσαμένοις, ὅπα καὶ δικαιότατα δοκῇ τοῖς πελοποννασίοις. ὅσοι δ' ἐκτὸς πελοποννάσω τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐντὶ, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται, ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ τοὶ τῶν ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴκα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι κὴ ἄλλο δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλειν.

Ιοιεν ἐπὶ κακῷ. αὐτῆς τῆς γῆς δηλονότι.

Οἴκαδ' ἀπιάλλειν. ἀποπέμπειν. στέλλειν.

Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ ἀργεῖοι. καὶ τῶν λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς τεγέας ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλοις, οὐ πολλῷ ὕστερον, ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, ὥστε τὴν μαντινέων, καὶ ἠλείων, καὶ τὴν ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας ἀργείους, σπονδὰς, καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

ΞΥΜΜΑΧΙΑΙ ΑΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

Καττάδε ἔδοξε τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ ἀργείοις, σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἦμεν πεντηκονταετῆ, ἐπὶ τοῖς ἴσοις, καὶ ὁμοίοις, δίκας διδόντας καττὰ πάτρια. ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες, ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ, κοιναὶ ἐόντων ταῖ σπονδαῖ καὶ ταῖ ξυμμαχίαι, αὐτόνομοι, καὶ αὐτοπόλιες τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας, καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσου λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἐντὶ, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσοῦνται, τοῖσπερ καὶ τοὶ λακεδαιμόνιοι. καὶ τοὶ τῶν ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται, τῷπερ καὶ τοὶ ἀργεῖοι τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι λακεδαιμονίως, καὶ ἀργείως, ὅπα κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἰ δέ τινι ταῖ πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ ταῖ ἐντὸς, ἢ ταῖ ἐκτὸς Πελοποννάσου, αἴτε περὶ ὅρων, αἴτε περὶ ἄλλου τινὸς, διακριθῆμεν, αἰ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν. αὗτινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσσι δοκοίη. τοῖς δὲ ἔταις, καττὰ πάτρια δικάζεσθαι.

Τοῖς δὲ ἔταις, κατ' τὰ πάτρια δικάζεσθαι. τοῖς δὲ πολιτευομένοις ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει, δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα.

Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο. καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα, καὶ πρεσβείαν παρ' ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ πελοποννήσου ἐξίωσι, τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ, μήδε πολεμεῖν, ἀλλ' ἢ ἅμα, καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον, καὶ ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία. καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς ἀργείους ἑώρα. ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ ἄργους. καὶ τοῖς χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο, καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς ἀθηναίους οἱ ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην, τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλεισε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς, αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ δὲ τὴν τῶν ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ μαντινεῖς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων καὶ λα-

Τὰ πράγματα τιθέμενοι. διατιθέμενοι. οἰκονομοῦντες.

Τὰ τείχη ἐκλιπόντες. τῆς ἐπιδαύρου.

Καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον. ἐφέροντο. Αμφότεροι πρέσβεις. ἀργεῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι. Καὶ τοὺς ἀργείους ἑώρα. ἀποστάντας. Ἐκ τῆς ξυμμαχίας. τῶν ἀθηναίων.

κεδαιμόνιοι, καὶ ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἤδη, καὶ τὸν ἐν ἄργει δῆμον κατέλυσαν. καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος. καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, διῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ, ἀπέστησαν ἀθηναίων πρὸς χαλκιδέας, καὶ λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν ἀχαΐᾳ, οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα, καθίσταντο. καὶ ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε, καὶ ἀναθαρσήσας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος. καὶ τοὺς μὲν, ἀπέκτεινε. τοὺς δὲ, ἐξήλασεν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος. ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας, ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διαπεφευγότων. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου, τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων, καὶ τῶν ἔξω ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς ἄργος. διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν ἀργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν, τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων, ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι πανδημεὶ καὶ αὐτοὶ, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον, καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ ἄργος, αὐτοί τε, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων. ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν, οὐ προυχώρησεν ἔτι. τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες, καὶ καταβαλόντες, καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας, οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν. καὶ δῃώσαντες, ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο. οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλεισαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς ἀργείους καὶ λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης, καὶ ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐψεύσατο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη, ἐκείνου ἀπάραντος. πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὕτω. καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν, ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ λακεδαιμονίων φρονεῖν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας. καὶ κατέθεντο αὐτοὺς ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρχον. καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, χίαις δὲ, ἕξ, λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις, καὶ χιλίοις, καὶ τοξόταις τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι. τῶν δὲ ξυμμάχων, καὶ νησιωτῶν, ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις, καὶ χιλίοις. οἱ δὲ μήλιοι, λακεδαιμονίων μὲν εἰσὶν ἄποικοι. τῶν δ' ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες, ἡσύχαζον. ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους, καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου,

Οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον· συμφερόντως τοῖς λακεδαιμονίοις ἁρμοζόντως.
Καὶ ἀναθαρσήσας· ἀναλαβόντες αὖθις ἐλπίδας ἀγαθάς. Ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις· τοῖς ἐναντίοις ὀλιγαρχοῦσι.
Τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας· ἑορτὴ τῶν λακεδαιμονίων, ἐν ᾗ γυμνοὶ ἠγωνίζοντο.
Ἐν τῇ πόλει· τῶν ἀργείων. Μετεπέμποντο οἱ φίλοι· οἱ ἐν ἄργει.
Οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος· ἤγουν πρὸ πλείονος χρόνου. Δεομένων τῶν διαπεφευγότων· ἤγουν, καὶ τούτων δεομένων.
Γυμνοπαιδίας ἦγον· ἑώρταζον.
Πάλιν προσαγόμενός τε· οἰκειούμενος. Σφᾶς ὠφελήσειν· τοὺς ἀργείους δηλονότι τοὺς ἀθηναίους. Ἐς θάλασσαν· ἕως τῆς θαλάσσης.
Τειχιζόντων· τῶν ἀργείων. Ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς· τοῖς λακεδαιμονίοις.
Αὐτόθεν πρασσόμενον· ἐκ τοῦ ἄργους.
Καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις, οἱ λακεδαιμόνιοι. Οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν· τῶν φυγάδων τῶν ἀργείων ἐν τῇ φλιασίᾳ κατῴκηντο. Κατέκλεισαν δὲ· τουτέστιν τὴν εἰσαγωγὴν ἐμπορίων, ἢ τῆς θαλάττης αὐτῷ ἀπέκλεισαν.
Ξυνωμοσίαν· ἔνορκον ξυμμαχίαν. Ἐκείνου ἀπάραντος· ἀντὶ τοῦ ἀναπεισθέντος. Οὐδετέρων ὄντες· γράφεται μεθ' ἑτέρων τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων.

πρὶν ἀδικεῖν τῆς γῆς. βλάπτειν. Καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν. διηριθμημένοις, καὶ ἐντίμοις. Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. ἐπειδὴ οὐ παρὰ τῷ δήμῳ κελεύετε ἡμᾶς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἵνα μὴ συνεχοῦς ῥήσεως γινομένης, καὶ ἐπαγομένοις λόγου, ὑποπτεύσῃ τὸ πλῆθος ἡμῶν ἀπατᾶσθαι, ὡς ἂν ἅπαξ ἀκούσαντες πιθανῶν μὲν λόγων, ἐλέγχους δὲ οὐ παρεχομένων, οὐδ' ἀποδείξεις. γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι ταῦτα ὑπονοήσαντες, πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν μόνους ἠγάγετε ἡμᾶς, ὃ ὑμεῖς οἱ προεστῶτες ἀσφαλέστερον ποιήσετε. ἕκαστον γὰρ ὃ λέγομεν δοκιμάζοντες πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως ἔχειν ἀποκρίνετε. τουτέστι, διὰ πλειόνων λόγων κρίνετε. ἐν πᾶσιν ὁ Θουκυδίδης ἔφυγε τὴν συνήθειαν· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν ταῦθα. αὐτὴ γὰρ δημηγορίας, διάλογόν τινα τῶν Μηλίων, καὶ Ἀθηναίων ἐτόλμησε συνθεῖναι. Ἀκούσαντες ἡμῶν. τῶν Ἀθηναίων. Γινώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ. βούλεται. τοῦτό ἐστι σκοπὸς τῆς εἰς τοὺς Ἕλληνας προσαγωγῆς. Ἡ ἐς τοὺς λόγους ἀγωγή. προσαγωγή. Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους. τὸ μὲν τῆς ἐπὶ τοὺς λόγους εὐγνωμοσύνης, οὐκ ἄν τις μέμψαιτο ὑμῖν. ἠρέμα γάρ, καὶ κατὰ σχολὴν ἀλλήλους ἀξιοῦτε πείθεσθαι. ἤδη δὲ πολεμοῦντες ὑμῖν, οὐκέτι εὐγνωμονεῖτε, οὐδὲ ὅμοια οἷς λέγετε, ποιεῖτε. κριταὶ γὰρ ἥκετε τῶν λόγων, ὧν λέγετε αὐτοί. καὶ γνώριμον ἡμῖν τὸ τέλος, ἐκ τῆς κρίσεως. ὅτι νικῶντες μὲν ὑμᾶς τοῖς δικαίοις, καὶ διὰ τοῦτο μὴ θέλοντες προχωρεῖν, εἰς πόλεμον εὐθὺς καταστησόμεθα. πεισθέντες δὲ ἴσως δικαιότερα ἡμῶν λεγόντων, δουλείαν καθ' αὑτῶν καταψηφιούμεθα. Τῶν λεχθησομένων. ὑπό τε ὑμῶν, καὶ ἡμῶν δηλονότι. Καὶ τὴν τελευτήν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρῶμεν ἡμῖν δηλονότι. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων. εἰ μὲν ὑπονοήσαντες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι συνεληλύθατε, ἢ ἄλλο τι σκεψόμενοι, καὶ μὴ περὶ σωτηρίας τῆς δυνάμεως ἐκ τῶν παρόντων, ἡσυχίαν ἄγοιμεν ἄν. εἰ δὲ περὶ τοῦ δύνασθαι σωθῆναι συνεληλύθατε, λέγοιμεν ἄν. Ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε. τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ εἴπερ. Εἰκὸς μέν, καὶ ξυγγνώμη. εἰκὸς ὑμᾶς ἐν τοιούτῳ καθεστῶτας ἐπὶ πολλά, καὶ ὑπονοοῦντας λέγοντας τρέπεσθαι. καὶ οὐ συγγινώσκετε ὑμῖν ὑποπτεύουσιν. Μετ' ὀνομάτων καλῶν. λέξεων εὐπρεπῶν. Διαπράσσεσθαι. ἐπισταμένων καὶ ἡμῶν, καὶ ὑμῶν. Ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ. ὁ ἀνθρώπινος λογισμός φησι, τότε τὸ δίκαιον ἐξετάζει, ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσιν οἱ κρινόμενοι. ὅταν δὲ οἱ ἕτεροι προέχωσιν ἰσχύι, προστάττουσι πᾶν τὸ δυνατόν. καὶ ἥττονες, οὐκ ἀντιλέγουσιν. Ἧι μὲν δὴ νομίζομέν γε. ἐπειδὴ ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι τοῦ συμφέροντος μᾶλλον ἀξιοῦτε στοχάζεσθαι. νομίζομεν ἡμῖν προσήκειν τὸ κοινὸν ἀγαθόν. τουτέστι, τὸ πράως τοῖς ἀσθενεστέροις χρῆσθαι. δεῖ γὰρ μὴ καταλύειν τοῖς κινδυνεύουσι τὰ προσήκοντα, καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι, καὶ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας, ἢ περὶ τὴν πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττονας. ὃ δὴ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν ὦ Ἀθηναῖοι. οὐ γὰρ δὴ μὴ ἡμῖν, αὐτοὶ σφαλέντες ποτέ, παράδειγμα πάντως τοῖς ἄλλοις γενήσεσθε. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικήσαντες τιμωρήσονται καὶ αὐτοὶ τοὺς περὶ ἡμᾶς χαλεποὺς γενομένους.

πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι, πρὸς μὲν τὸ πλῆθος, οὐκ ἤγαγον. ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, ἔλεγον τοιάδε.

Λόγοι τῆς τῶν Ἀθηναίων πρεσβείας πρὸς Μηλίους.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγά, καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι, γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή, ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἐν ὀλίγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες, κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκοι ὡς λέγομεν εἴπατε. Οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι, ἀπεκρίναντο. Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους, οὐ ψέγεται. τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκός. περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν. πεισθεῖσι δέ, δουλείαν. ΑΘΗΝΑΙΟΙ Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι, ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων, καὶ ὧν ὁρᾶτε, περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν. εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν. ΜΗΛΙΟΙ.

Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας, ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας, καὶ δοκοῦντας, τρέπεσθαι. ἡ μέντοι ξύνοδος, καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος, ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω. ΑΘΗ. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες, οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν. τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας, ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται. δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πράσσουσι, καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσι. ΜΗΛΙΟΙ

Ἧι μὲν δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον, ἀνάγκη γὰρ ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε, μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα, καὶ δίκαια. καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ

Γείσονται

πείσοντά τινα ὠφεληθῆναι. ὅτι δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ πάρεσμεν, τοῦτο δηλώσομεν. βούλομεθα γὰρ ἄνευ πραγμάτων αὐτοί τε ὑμῶν ἄρξαι, καὶ ὑμᾶς σωθῆναι, συμφερόντως καὶ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν. Σφαλέντες ἄν. τοῦ δικαίου.

Ἡμεῖς δὲ, τῆς ἡμετέρας. ἂν καὶ καταλυθῇ φησιν ἡμῶν τὰ τῆς ἡγεμονίας, οὐκ ἀθυμοῦμεν περὶ τῆς καταστροφῆς. Λακεδαιμόνιοι γὰρ καὶ πάντες οἱ ἄρχειν εἰωθότες ἑτέρων, οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέρονται. ὥστε οὐ Λακεδαιμονίους δέδιμεν, ἀλλὰ τοὺς ὑπηκόους. οὗτοι γὰρ οὐκ εἰωθότες ἑτέρων ἄρχειν, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῶν ἀρχόντων, ὠμότητι αὐτοῖς χρῶνται. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου, ἐν ἀδήλῳ κείσθω ὅπως προ-πέξει·

» ἀκριβοῦς πείσοντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ
» ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.
» ΑΘΗΝΑΙΟΙ Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν
» τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι οὗτοι, δεινοὶ τοῖς
» νικηθεῖσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών, ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν
» ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου, ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύε-
» σθαι. ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν
» τοὺς λόγους ἐροῦμεν, τῆς ἡμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν. βουλόμενοι ἀπό-
» νως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι. ΜΗΛΙΟΙ.
» Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι. ΑΘΗ.
» Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν, ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο. ἡμεῖς δὲ μὴ
» διαφθείραντες ὑμᾶς, κερδαίνοιμεν ἄν. ΜΗΛΙΟΙ. Ὥστε δὲ ἡσυχίαν ἄγον-
» τας ἡμᾶς, φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ, μηδετέρων οὐκ ἂν δέ-
» ξοισθε. ΑΘΗ. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἡ φιλία
» μὲν, ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος, δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμε-
» νον. ΜΗ. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προ-
» σήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοί, καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς
» τὸ αὐτὸ τιθέασι. ΑΘΗ. Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται. κα-
» τὰ δύναμιν δὲ, τοὺς μὲν, περιγίγνεσθαι. ἡμᾶς δὲ, φόβῳ οὐκ ἐπιέναι. ὥστε ἔξω καὶ
» τοῦ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε. ἄλ-
» λως τε καὶ νησιῶται ναυτοκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγέ-
» νοισθε. ΜΗ. Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν. δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα,
» ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπα-
» κούειν πείθετε. καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνοι καὶ ὑμῖν
» τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς
» οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες, ἡγήσωνταί ποτε ἡμᾶς καὶ
» ἐπὶ σφᾶς ἥξειν. κἀν τούτῳ, τί ἄλλο, ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους, μεγαλύνε-
» τε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι, ἄκοντας ἐπάγεσθε. ΑΘΗ.

Οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων. τοῦ πολέμου δηλονότι. Βουλόμενοι ἀπόνως μέν. οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι πρεσβεύουσιν. Ἀμφοτέροις σωθῆναι. καὶ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν.

Καὶ πῶς χρήσιμον. πῶς φησὶν ὁμοίως χρήσιμον ὥσπερ ὑμῖν, ἄρξαι, οὕτως ἡμῖν δουλεῦσαι. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα. ὅτι ὑμεῖς μὲν αὐθὺς ὑπακούσαντες, οὐδὲν δεινὸν πείσεσθε. ἡμεῖς δὲ, εἰ μὴ διαφθείραιμεν ὑμᾶς, ἕξομεν ὑμῖν εἰς δέον χρῆσθαι. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ὑμᾶς. ἐχθροὺς μὲν ὑμᾶς ἔχοντες, οὐδὲν βλαβησόμεθα, μᾶλλον δὲ ὠφελησόμεθα, τεκμήριον τῆς ἰσχύος ἡμῶν, καὶ δήλωμα τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες, δι' ὑμᾶς καταδουλώσασθαι. εἰ δὲ φίλους ποιησόμεθα, διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν τοῦτο δρᾶσαι νομισθησόμεθα, ὡς φοβούμενοι ὑμᾶς. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως. ἀντὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀσθένειαν ὑμῶν καταγνώσονται, οἱ Μήλιοι ὑποφέροντές φασιν, εἰ οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τοῦτο κρίνουσιν, εὔλογον. ὥστε ἐν ταὐτῷ τιθέναι, καὶ ὁμοίως ἀξιοῦν καταδουλοῦσθαι τούς τε μηδὲν προσήκοντας ὑμῖν ὥσπερ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας δὲ, καὶ διὰ τοῦτο χειρωθέντας. Ἄλλως τε καὶ νησιῶται. ἰσχύοντες ταῖς ναυσὶ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἤπειρον. οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν. δικαιολογίας μὲν οὔτε τοῖς ἡμετέροις ἀποίκοις ἀποστᾶσιν ἀπορεῖν νομίζουσιν, οὔτε τοῖς μὴ προσήκουσιν ἡγοῦνται. τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑφ' ὑμῶν, οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι' ἰσχὺν μένειν ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοῖς μὴ ἐπιέναι οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους. ὥστε εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν περιέσεσθαι τὸ πλέον ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια προσέσται. ὡς ἂν μὴ καταφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων. Ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι. μήτε τοῖς Ἀθηναίοις, μήτε τοῖς Λακεδαιμονίοις. Πῶς οὐ πολεμώσεσθε. εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖτε. Ὅταν ἐς τάδε. τὰ ἡμέτερα πάθη. Ἐν δὲ ἐκείνῳ νομίζετε ἀσφάλειαν. ἐν δὲ ἐκείνῳ οὐχ ἡγεῖσθε ἀσφάλειαν εἶναι, ἐν τῷ μὴ πειρᾶσθαι τοὺς μὴ προσήκοντας καταστρέφεσθαι. δεῖ γὰρ ὥσπερ ὑμεῖς ἐκκρούσαντες ἡμᾶς, τῆς δικαιολογίας ἀξιοῦτε πείθειν, ὥστε ὑπακούειν ὑμῖν, στοχαζόμενοι τοῦ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντος, οὕτω καὶ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἡμῖν αὐτοῖς λυσιτελοῦς πειρᾶσθαι διδάσκειν, ὅτι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ σύμφορον. τουτέστι, τὸ μὴ καταδουλώσασθαι τοὺς προσήκοντας. τοὺς γὰρ μηδετέροις ξυμμαχοῦντας, πῶς οὐ ποιήσετε πολεμίους, ἐπειδὰν ἀποβλέψαντες εἰς τὴν γνώμην ὑμῶν, ὑποπτεύουσι καὶ αὐτοὺς ἐπιστρατεύειν. κἀν τούτῳ τί ἄλλο, ἢ καὶ πρόσθεν πολεμίους αὐξήσετε, καὶ τοὺς μὴ διανοηθέντας ὑμῖν τινα ἀρχὴν πολεμεῖν, ἄκοντας αὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάσετε..

Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους· οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῆς ἠπείρου ἡμῖν ἔσεσθαι πολεμίους. μηδὲ διότι γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν, πολλὴν μέλλησιν τοῦ φυλάττεσθαί τι ἡμᾶς, καὶ πολεμεῖν ποιήσονται· τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥσπερ ὑμᾶς· καὶ τοὺς ὑπακούοντας μὲν ἤδη διὰ δὲ τῆς ἀνάγκης καὶ μὴ ἑκόντι ὑπακούειν παροξυνομένους, καὶ παραπτομένους τούτους ἡγούμεθα, εἰ περιίδοιμεν ὑμᾶς ἐλευθέρους ἐπαρθέντας ἀλογίστως, καὶ αἰτίους ἡμῖν, αὐτούς τε, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν. Τῷ ἐλευθέρῳ· ἀντὶ τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν. Τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους· τῇ ἀνάγκῃ τῆς ἀρχῆς· ἤγουν τῇ δουλείᾳ.

Ἦ που ἄρα εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε. εἰ ὑμεῖς τε ὦ ἀθηναῖοι σπουδὴν ποιεῖσθε πολλὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆναι τῆς ἡγεμονίας, καὶ οἱ δουλεύοντες ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, διακινδυνεύειν θέλουσι, πῶς οὐχ ἡμεῖς οἱ ἔτι ἐλεύθεροι ὄντες, οὐκ ἂν κάκιστοι, καὶ δειλότατοι κριθείημεν, μὴ πάντα κίνδυνον ὑπομείναντες πρὸ τοῦ δουλεῦσαι. Ἐπεξελθεῖν. εἰς τέλος ἐργάσασθαι. Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε. ἐὰν σωφρόνως βουλεύσησθε, οὐ καταστήσετε ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον. οὐ γὰρ περὶ ἀρετῆς ἀγωνίζεσθε. καὶ γὰρ ἐλάσσονες ἡμῖν ὄντες, αἰσχρὸν ἡγήσασθε τὸ αἰσχύνην ὀφλεῖν. περὶ δὲ σωτηρίας ὑμῖν ἡ βουλὴ πρόκειται. διὸ χρὴ μὴ ἀνθίστασθαι τοῖς πολλῷ κρείττοσιν.

» Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες, τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται· ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ᾽ ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

ΜΗΛΙΟΙ.

» Ἦ που ἄρα εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις, πολλὴ κακότης, καὶ δειλία, μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.

ΑΘΗΝΑΙΟΙ.

» Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε. οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν. περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

ΜΗΛΙΟΙ.

» Ἀλλ᾽ ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων, ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα, ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθύς, ἀνέλπιστον. μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπίς, ὀρθῶς.

ΑΘΗΝΑΙΟΙ.

» Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε. τοῖς δ᾽ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι, δάπανος γὰρ φύσει, ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλησθε παθεῖν. μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι· ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμούς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ᾽ ἐλπίδων λυμαίνεται.

ΜΗΛΙΟΙ.

Ἀλλ᾽ ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων· ὀρθῶς ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων, τύχῃ μᾶλλον, ἢ πλήθους ὑπεροχῇ κρινόμενα. προσέχετε δέ, καὶ τοῦτο γινώσκομεν, ὅτι τὸ μὲν εὐθὺς εἶξαι, οὐδεμίαν ἐλπίδα ἐλευθερίας ἔχει· ἐν δὲ τῷ ἀνθίστασθαι, ἐλπίς τις ὑπολείπεται τοῦ καταπρᾶξαι ὀρθῶς. Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα· τοὺς ἐν κινδύνῳ καθεστῶτας, αὐτὸ μόνον παρηγοροῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν δυνάμει τυγχάνοντας, κἂν σφαλῇ ποτε ἡ ἐλπίς, οὐ κατέλυσε παντελῶς, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς. οἱ δὲ περὶ πάντων ὧν ἔχουσιν ἀγωνιζόμενοι ἐπ᾽ ἀδήλῳ ἐλπίδι, ἐπειδὰν ἡ ἐλπὶς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαν ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολέλειπται· ἐν ᾧ γνωρίσαντες δὲ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ἐπιφυλάξονται. ὃ ὑμεῖς ὦ μήλιοι ἀσθενεῖς ὄντες, καὶ μηδὲ μιᾷ μάχῃ ἐξαρκέσαι δυνάμενοι, μὴ πάθητε δὲ ἐλπίδι πιστεύσαι, μὴ δὲ τοῖς πολλοῖς ὁμοιωθῆτε, οἳ δυνάμενοι σώζεσθαι, ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν φανερῶν ἐλπίδων καταλειφθῶσιν, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καταφεύγουσι, μαντικήν τε, καὶ χρησμοὺς δηλαδή, καὶ ὅσα τοιαῦτα λυμαίνεται αὐτούς, ἐν ἐλπίδι ποιοῦντες. Ἐλπὶς δὲ κινδύνου παραμυθοῦσα. ἡ ἐλπὶς κινδύνου παραμύθιον, σφόδρα βραχέως εἴρηται. τὸ δὲ δάπανος γάρ, τουτέστιν, ἡ ἐλπίς, καὶ αὐτὸ μὲν βραχύ. δύναται δὲ τοιοῦτόν τι, ὅτι οἱ ἐλπίζοντές τινος τεύξεσθαι, πολλὰ προσδαπανῶσι, καὶ προαναλίσκουσι. τὸ δὲ ἐπὶ ῥοπῆς, καθὰ καὶ τὸ προτιθέμενον ὁμηρικὸν δηλονότι, ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς. τουτέστι

» μιᾷ μάχῃ μόγις ἐξαρκεῖν δυναμένους. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐν μιᾷ ῥοπῇ, καὶ πηγῇ ζώων ἀναιρουμένων, τὸ ὄνομά

» φασι πεποιῆσθαι. Δάπανος γὰρ φύσει. ἤγουν δαπανηρὰ ἡ ἐλπίς· οἱ ἐλπίζοντές τινος τεύξεσθαι, πολλὰ προσδαπανῶσι, καὶ προαναλίσκουσι. τὸ δὲ ἐπὶ ῥοπῆς, ὡς τὸ ὁμηρικόν, ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς. τουτέστι μιᾷ μάχῃ μόγις ἐξαρκεῖν δυναμένοις, ἢ ἀπὸ τῆς ἐν μιᾷ ῥοπῇ ζώων ἀναιρουμένων. Μὴ δὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς· τοῖς ἀπαιδεύτοις. Οἷς παρὸν ἀνθρωπείως· κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τῷ ἀνθρωπείῳ γένει.

χαλεπὸν

Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς. τὸ ἑξῆς, πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν, καὶ τὴν τύχην ἀγωνίζεσθαι. τὸ δὲ ἢ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ὅτι πρὸς ἄνισόν τε, καὶ τύχην, καὶ δύναμιν τὴν ὑμετέραν ἀγωνιζόμεθα. Τῷ ἐλλείπειν/τι τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. Θρασυνόμεθα. ἤγουν ἀνθιστάμεθα. Ες τὸ θεῖον νομίσεως. νομίσεως μὲν εἶπε, διὰ τὰ νενομισμένα. Εἰς σφᾶς δὲ αὐτοὺς βουλήσεως. τῆς εἰς ἀνθρώπους δηλονότι φησὶ προαιρέσεως. Ηγούμεθα γάρ τό, τε θεῖον. ὁ νοῦς, οὐκ ἔλαττον ἡγούμεθα δυσμενεῖς ἡμῖν ἔσεσθαι τοὺς θεούς, ἤπερ ὑμῖν. οὐδὲν γὰρ ἔξω πράττομεν, οὔτε τῶν εἰθισμένων περὶ τοὺς θεούς, οὔτε τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων. τό, τε γὰρ θεῖον θεραπεύομεν

» Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς εὖ ἴστε νομίζομεν, πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν, καὶ
» τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται ἀγωνίζεσθαι. ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύ/
» χῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα. τῆς δὲ δυ
» νάμεως τῷ ἐλλείποντι, τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγ
» κην ἔχουσαν καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα, καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν.
» καὶ οὐ παντάπασιν, οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα. ΑΘΗΝΑΙΟΙ Τῆς μὲν
» τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ᾽ ἡμεῖς οἰόμεθα, λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω
» τῆς ἀνθρωπείας, τῶν μέν, ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, τῶν δ᾽ ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσε/
» ως, δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. Ηγούμεθα γάρ τό, τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε
» σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρατῇ, ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε
» θέντες τὸν νόμον, οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι. ὄντα δὲ παραλαβόντες, καὶ
» ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες, χρώμεθα αὐτῷ. εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἄν, καὶ ἄλλους
» ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους, δρῶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον,
» οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι. τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους
» δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν, ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν
» τὸ ἀπειρόκακον, οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γάρ, πρὸς σφᾶς μὲν αὐ/
» τοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα, πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους, πολ/
» λὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν, ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ᾽ ἂν δηλώσειεν, ὅτι ἐπιφα
» νέστατα ὧν ἴσμεν, τὰ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζουσι. τὰ δὲ ξυμφέροντα, δίκαια. καί/
» τοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας, ἡ τοιαύτη διάνοια. ΜΗΛΙΟΙ
» Ημεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν,
» Μηλίους ἀποίκους ὄντας, μὴ βούλεσθαι προδόντας. τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων, ἀ/
» πίστους καταστῆναι. τοῖς δὲ πολεμίοις, ὠφελίμους. ΑΘΗΝΑΙΟΙ.
» Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μέν, μετὰ ἀσφαλείας εἶναι. τὸ δὲ δίκαιον, καὶ κα/
» λόν, μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι. ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.
» ΜΗΛΙΟΙ Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ᾽ ἂν ἐγχει/
» ρίσασθαι αὐτούς, καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν. ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα
» τῆς Πελοποννήσου, ἐγγὺς κείμεθα. τῆς δὲ γνώμης, τῷ ξυγγενεῖ, πιστότεροι
» ἑτέρων ἐσμέν. ΑΘΗΝΑΙΟΙ.

κατὰ δὲ κοινὸν πάντων ἀνθρώπων ἔθος, τούς τε ἀνθρώπους ἡγούμεθα φύσει γεγονέναι πρὸς τὸ ἄρχειν, ὧν κρατοῦσιν. ὥστε οὔτε αὐτοὶ νομοθετήσαντες περὶ τοῦ ἄρχειν, οὔτε κειμένῳ νόμῳ πρώτῳ χρησάμενοι. παραλαβόντες δὲ τοῦτον, καὶ τοῖς ἔπειτα καταλείψαντες, ἄρχομεν ὧν ἂν κρατήσωμεν, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς, καὶ ἄλλος ὁστισοῦν ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει γενόμενος ἡμῖν, τὸ αὐτὸ ἂν ἔπραττεν. Ημεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο. ὥστε οὐ διὰ ταῦτα φοβούμεθα ἔλαττον ὑμῶν εὐμενὲς ἕξειν τὸ θεῖον. ἐπειδὴ δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους δοκεῖτε βοηθήσειν ὑμῖν, αἰσχρὸν νομίζοντας περιιδεῖν τοὺς ἀποίκους πολεμουμένους, τὸ μὲν ὑμῶν μακαρίζομεν ἀπειρόκαλον. τὸ δὲ ἄφρον, οὐκ ἐπαινοῦ/μεν. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς μὲν ἀλλήλους, καὶ τὴν κοινὴν πολιτείαν, τὰ πλεῖστα μετ᾽ ἀρετῆς πράτ/τουσι, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως ἔχουσι, μάλιστα ἄν τις ὑμῖν ἐν βραχεῖ δηλώσειεν, καίτοι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὅτι πάντων ἀνθρώπων, ὧν ἴσμεν ἐκφανέστατα, Λακεδαιμόνιοι ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους ξυναλλα/γαῖς, τὰ μὲν ἑαυτοῖς ἡδέα. ταῦτα καὶ καλὰ νομίζουσι. τὰ δὲ συμφέροντα αὐτοῖς, καὶ μὴ δίκαια. ὥστε οὐκ ἔστιν ἀλογίστως διανοεῖσθαι περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, προσδεχομένων τὴν παρ᾽ ἐκείνων βοή/θειαν. εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι Λακεδαιμόνιοι τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος οὐ στοχάζονται, φασὶν οἱ Μήλιοι, ὅτι διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον, τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ μάλιστα ἕξειν ὑμῖν βοηθούς, ὅ/πως μὴ τοῖς μὲν εὔνοουσι τῶν Ἑλλήνων, ἄπιστοι φανῶσιν, ὑμᾶς δὲ τοὺς πολεμίους ὠφελήσουσι, προ/δόντες ἡμᾶς τοὺς συμμάχους. Οὔκουν οἴεσθαι. ἀλλ᾽ οὐκ ὥσπερ ἴστε, συμφέρει μὲν τὸ μετ᾽ ἀ/σφαλείας ἕκαστα πράττειν. τὸ καλόν, καὶ τὸ δίκαιον, διὰ κινδύνων περιγίγνεται. Λακεδαιμό/νιοι δέ, τοὺς κινδύνους περιΐστανται. Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους. ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνον αὐτοὺς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέξασθαι ἡγούμεθα, καὶ πεπείσμεθά γε μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ ὑπὲρ ἄλλων αὐτοὺς διακινδυνεύσειν. εἴς τε γὰρ τὰς χρείας ὠφέλιμοι τυγχάνομεν αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς Πελοποννήσου κείμενοι, διὰ συγγένειαν.

Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις. τοῖς εἰς συμμαχίαν φησὶ παρακαλουμένοις, ἐχυρὸν φαίνεται πρὸς τὸ βοηθῆσαι, οὐχ ἡ εὔνοια τῶν παρακαλούντων, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῶν, ἣν Λακεδαιμόνιοι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐξετάζουσι. καὶ διὰ τοῦ ἐχυρῶς ἐξετάζειν, καὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει πολλάκις ἀπιστοῦσι. διὰ τοῦτό γέ τοι μετὰ συμμάχων πολλῶν ἐπιστρατεύουσι τοῖς πέλας, ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς ἡμῶν θαλαττοκρατούντων, εἰς νῆσον ἕνεκεν ὑμῶν περαιώσασθαι, εἰδότας ὅτι κατὰ τοῦτο ἥσσους ἡμῶν εἰσίν. Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι. ἀλλὰ εἰ καὶ αὐτοὶ πλεῦσαι ὀκνήσουσιν, ἔχουσί γε συμμάχους ἄλλους ἡμῖν πέμψαι βοηθούς. Πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος. μεγάλου τε ὄντος τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, δι' οὗ πέμψουσι τὴν βοήθειαν, μᾶλλον γὰρ οἱ πεμφθέντες δυνήσονται λαθόντες ὑμᾶς θαλαττοκρατοῦντας, σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἤπερ ὑμεῖς οἱ κρατοῦντες τῆς θαλάσσης, συλλαβεῖν αὐτούς. εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, τὴν γῆν ὑμῶν δῃώσουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, ὅσοις Βρασίδας οὐκ ἐπῆλθε, χρήσονται, ὥστε ὑμῖν οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας. Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις. τούτων μὲν καὶ ὑμεῖς πεπείρασθε, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονές ἐστε, ὅτι οὐδέποτε Ἀθηναῖοι πο-

» Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προὔχει. ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυτοκρατόρων ὄντων, περαιωθῆναι. ΜΗΛΙΟΙ Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι. πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων, ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθε. καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον, ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς, ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται. ΑΘΗΝΑΙΟΙ Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν, ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δέ, ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε, ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι. ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα, μέλλεται. τὰ δ' ὑπάρχοντα, βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς, ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προὔπτοις κινδύνοις, πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην, τρέψεσθε. πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται, τὸ αἰσχρὸν καλούμενον, ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει, ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν. καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας, ἢ τύχης προσλαβεῖν. ὅ, ὑμεῖς ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε. καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς. καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι, καὶ ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι. ὡς οἵτινες, τοῖς μὲν ἴσοις, μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι, καλῶς προσφέρονται. πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις, ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἣν μιᾶς πέρι, καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσάν τε, καὶ μὴ κατορθώσασαν ἔσται. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων. οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια, καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. ΜΗΛΙΟΙ.

λιορκοῦντες ἑτέρους ἀπεχώρησαν, διὰ τὸ φοβηθῆναι περὶ τῶν συμμάχων, ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν δῃουμένης. ἐκεῖνο δὲ ἐνθυμούμεθα, ὅτι περὶ σωτηρίας βουλευόμενοι, οὐδὲν ἐν τοσούτοις λόγοις εἰρήκατε σωτήριον, καὶ δυνάμενον πεῖσαι ὅτι δύνασθε σωθῆναι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἰσχυρότερα ὑμῖν, ἐλπίδες εἰσὶ μέλλουσαι. τὰ δὲ ὑπάρχοντα, ὡς πρὸς τὰ ὑμέτερα παντελῶς εἰσὶ μικρά, πάνυ τι δὴ ἀλόγιστοι καθεστήκατε, εἰ μὴ καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι, βουλεύσησθε φρονιμώτερον. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως εἰς τὴν μάλιστα λυμαινομένην τοὺς ἀνθρώπους αἰσχύνην καταφεύξεσθε, δι' ἣν πολλοὶ καὶ προορῶντες ὅτι εἰς κίνδυνον ἔρχονται, ὅμως φεύγοντες τὸ ἀπρεπὲς τοῦ ὀνόματος. τουτέστι, τὸ ὑπακοῦσαι ἔχον τι ποιητικὸν αἰσχύνης. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπαγωγόν, συμφοραῖς μεγίσταις περιέπεσον, καὶ αἰσχύνην μείζονα προσέλαβον, ἧς ἔφυγον, ἀντὶ τοῦ ἀνοήτους αὐτοὺς συνέβη νομίζεσθαι, καὶ οὐ δοκεῖν διὰ τύχην πταῖσαι. ἐν γὰρ τῷ ἢ τύχῃ, ὁ ἢ σύνδεσμος, ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. ὑμεῖς οὖν φυλάξεσθε τὴν πάντα λυμαινομένην αἰσχύνην, ἂν εὖ βουλεύσησθε, καὶ μὴ ἀπρεπὲς ἡγεῖσθαι ὑπακοῦσαι πόλει τῇ μεγίστῃ, καὶ προσκαλουμένῃ ὑμᾶς ἐπὶ μετρίοις, ὥστε συμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ἰδίαν γῆν ὑποτελῆ. αἱρέσεως δὲ προκειμένης ἢ πολεμεῖν, ἢ ζῆν ἀσφαλῶς, μὴ τὸ χεῖρον ἕλησθε φιλονεικήσαντες. ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἴσοις μὴ ὑπείκουσι, τοῖς δὲ κρείττοσιν ὑποχωροῦσι, τοῖς δὲ ἥττοσι μετρίως προσφέροντες, οὗτοι μέγιστα δὴ κατορθοῦσι. βουλεύσασθε οὖν μεταστάντων ἡμῶν, καὶ πολλάκις πρὸ ὀφθαλμῶν λάβετε, ὅτι περὶ πατρίδος ἡ σκέψις μιᾶς οὔσης, περὶ ἧς ἐν μιᾷ βουλῇ ἢ κατορθώσετε, ἢ σφαλήσεσθε. Σωφρονέστερον. φρονιμώτερον. Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις. φανερῶς βλέπουσιν. Ἐπισπαστικοῦ. ἐπαγωγοῦ. Προσφέρονται. ὁμιλοῦσι. Μέτριοί εἰσι. δίκαιοι.

Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν, ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ ἀθηναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης, τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα. ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς, φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδ' ἑτέροις. καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησαμένους, αἵ τινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις. Οἱ μὲν δὴ μήλιοι, τοσαῦτα ἀπεκρίναντο. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν.

Ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων, σαφέστερα κρίνετε. τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι, ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε. καὶ Λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ, καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες, πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε.

Καὶ οἱ μὲν ἀθηναίων πρέσβεις, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτρέποντο. καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς μηλίους, καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι, παραμένοντες, ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον. καὶ ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπό τε τῶν φλιασίων, καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα, καὶ οἱ ἐκ τῆς πύλου ἀθηναῖοι, λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς, οὐδ' ὡς ἀφέντες, ἐπολέμουν αὐτοῖς. ἐκήρυξαν δὲ, εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινων διαφορῶν ἕνεκα τοῖς ἀθηναίοις. οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι, ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ μήλιοι τῶν ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν. καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήσιμα, ἀναχωρήσαντες, ἡσύχαζον, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τοὔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐς τὴν ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν, ξυνέλαβον οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου καὶ κατακράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινος, ἀφ' ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς ἀθηναίοις, ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν μηλίων, ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον. παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας, ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον, αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

Οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια. ὅτι ἔτη ἑπτακόσια ἡ μῆλος ἡ νῆσος ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐλευθέρως οἰκηθεῖσα. ὕστερον ὑπὸ ἀθηναίων ἐπὶ δουλείᾳ ἐξεπολιορκήθη.

Τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι. τὰ δὲ ἄδηλα διὰ τὸ βούλεσθαι οὕτως ἔχειν οἴεσθε, καθάπερ τὰ παρόντα, καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε.

Ὡς γιγνόμενα. ὁρώμενα, ἐνεργούμενα.

Παραβεβλημένοι. πρόβλημα αὐτοὺς, καὶ ἔρυμα ἔχοντες.

Ἄμεινον τὴν φυλακὴν τῆς μήλου.

Ἤδη πολιορκούμενοι οἱ μήλιοι.

Ὥστ' ἐκείνους· τοὺς ἀθηναίους.

ποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἄπειροι ὄντες. Ἐν εἴκοσι σταδίοις. γράφεται ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ. ἔστι δὲ κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν περιττὴ ἡ ἐν πρόθεσις. Ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται. περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ κυκλώπων, καὶ λαιστρυγόνων, ὅτι τὴν σικελίαν ᾤκουν. Καὶ πρότεροι. τῶν λαιστρυγόνων. Ἴβηρες ὄντες. ἰβήρων ἄποικοι οἱ σικελοί. Ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες. ἤγουν μετανάσται, καὶ μέτοικοι γεγονότες. Τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικελίας. ἤγουν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς σικελίας. Ἐς τὴν σικελίαν στρατὸς πολύς. τῶν σικελῶν δηλονότι. Πρὸς τὰ μεσημβρινὰ, καὶ ἑσπέρια. περὶ τὸ λιλύβαιον, καὶ ἀκρωτήριον τῆς νήσου. Ἐπεὶ διέβησαν ἔτη ἐγγὺς τριακόσια. διέβησαν οἱ ἀπὸ τῆς σικελίας δηλονότι. Ἀπολαβόντες. ἀντὶ τοῦ ἀποτειχίζοντες. γράφεται καὶ ἀναλαβόντες. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἕλληνες. ἤτοι οἱ φοίνικες. Ἐγγὺς τῶν ἐλύμων ξυνοικήσαντες. ὁμοῦ μὲν διὰ τὸ ἐλύμους ὄντας φίλους, καὶ οἰκοῦντας αὐτόθι ὅπως συμμαχοῖντο. ὅμως δὲ διὰ καρχηδονίους οἵτινες ἐκ φοινίκης ὄντες τὸ ἀνέκαθεν, τοῖς μεσημβρινοῖς τῆς σικελίας. Τῶν ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου. οἱ συρακούσιοι, καὶ κορίνθιοί εἰσιν. Ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα. τὸ πρῶτον οἱ συρακούσιοι τὸ νησίδιον ᾤκισαν μόνον. αὖθις δὲ μὴ χωροῦν-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ. ΕΚΤΗ.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος, ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες, καταστρέψασθαι εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου, καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο, ἢ τὸν πρὸς πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον, ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν. καὶ τοσαύτη οὖσα, ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται, τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα. ᾠκίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. Παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας, κύκλωπες, καὶ λαιστρυγόνες οἰκῆσαι. ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν. ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ ὡς ἕκαστός πη γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι. ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι, διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι. ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ, τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ, ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον τρινακρία καλουμένη. οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν, τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς Σικελίας. ἰλίου δὲ ἁλισκομένου, τῶν τρώων τινὲς διαφυγόντες ἀχαιοὺς, πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν. καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες, ξύμπαντες μὲν ἔλυμοι ἐκλήθησαν. πόλεις δ' αὐτῶν ἔρυξ τε, καὶ ἔγεστα. προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ φωκέων τινες, τῶν ἀπὸ τροίας τότε χειμῶνι ἐς λιβλύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας, ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν, διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες ὀπικούς. ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν, κατιόντος τοῦ ἀνέμου. τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί. καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς ἀρκάδων τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολὺς, τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ, ἀπέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ, καὶ ἑσπέρια αὐτῆς, καὶ ἀντὶ Σικανίας, Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες. ἐπεὶ διέβησαν ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν. ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν, ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες, καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια, ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς. ἐπειδὴ δὲ οἱ ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην, καὶ Σολόεντα, καὶ Πάνορμον, ἐγγὺς τῶν ἐλύμων ξυνοικίσαντες, ἐνέμοντο. ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν. Ἑλλήνων δὲ πρῶτον χαλκιδεῖς ἐξ εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ, νάξον ᾤκησαν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο. ἐφ' ᾧ ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλεύσωσι, πρῶτον θύουσι. συρακούσας δὲ, τοῦ ἐρχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένῃ ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν. ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω

προστειχισθεῖσα, πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ χαλκιδεῖς ἐκ νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ συρακούσας οἰκισθείσας, λεοντίνους τε πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι. καὶ μετ' αὐτοὺς, κατάνην. οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ Λάμις ἐκ μεγάρων ἀποικίαν ἄγων, ἐς Σικελίαν ἀφίκετο. καὶ ὑπὲρ Παντακίου τε ποταμοῦ, τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς χαλκιδεῦσιν ἐς λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν, καὶ θάψον οἰκίσας, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει. οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν, καὶ καθηγησαμένου, μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα, καὶ διακόσια, ὑπὸ Γέλωνος τυράννου συρακουσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμιλον πέμψαντες ἐς σελινοῦντα κτίζουσι. καὶ ἐκ μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν, ξυγκατῴκισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ ῥόδου, καὶ Ἔντιμος ἐκ κρήτης, ἐποίκους ἀγαγόντες, κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ τὴν συρακουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει, ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ, τοὔνομα ἐγένετο. τὸ δὲ χωρίον, οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη, λίνδιοι καλεῖται. νόμιμα δὲ δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν γελῷοι, ἀκράγαντα ᾤκισαν. τὴν μὲν πόλιν, ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες. οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες, Ἀριστόνουν, καὶ Πυστίλον. νόμιμα δὲ τὰ γελῴων δόντες. Ζάγκλη δὲ, τὴν μὲν ἀρχὴν, ἀπὸ κύμης τῆς ἐν ὀπικίᾳ χαλκιδικῆς πόλεως, λῃστῶν ἀφικομένων, ᾠκίσθη. ὕστερον δὲ ἀπὸ χαλκίδος, καὶ τῆς ἄλλης εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν, ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν. καὶ οἱ κισταὶ Περιήρης, καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς. ὁ μὲν, ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον, Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα. ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί. τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ, ζάγκλον καλοῦσιν. ὕστερον δὲ, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σαμίων, καὶ ἄλλων ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ μήδους φεύγοντες, προσέβαλλον Σικελίᾳ. τοὺς δὲ σαμίους, Ἀναξίλας ῥηγίνων τύραννος, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε. καὶ ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου, καὶ Σίμου, καὶ Σάκωνος. καὶ χαλκιδεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν. ξυνῴκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ μυλητίδαι καλούμενοι. καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε χαλκιδέων, καὶ δωρίδος ἐκράθη. νόμιμα δὲ, τὰ χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. ἄκραι δὲ καὶ κάσμεναι, ὑπὸ συρακουσίων ᾠκίσθησαν. ἄκραι μὲν, ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ συρακούσας. κάσμεναι δὲ, ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ ἄκρας. καὶ καμαρίνα τὸ πρῶτον ὑπὸ συρακουσίων ᾠκίσθη. ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν, μετὰ συρακουσῶν κτίσιν. οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς, Δάσκων, καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ συρακουσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν συρακουσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος, κατῴκισε καμαρίναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη, τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος. τοσαῦτα ἔθνη ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει. καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν, οἱ ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει, τῆς πάσης ἄρξειν. βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι, καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν, Ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες, καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς σελινουντίοις, ἐς πόλεμον καθέστασαν, περί τε γαμικῶν τινων, καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ σελινούντιοι συρακουσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους, κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου λεοντίνων, οἱ ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς ἀθηναίους, ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμύ-

πος αὐτοῦ, συνάψαντες αὐτὸ τῇ σικελίᾳ διὰ χώματος, καὶ ᾤκησαν καὶ ἐν τῇ σικελίᾳ. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ σικελία, ἔξω πόλις.

Οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ καταναῖοι. ὅτι οἱ λεοντῖνοι, καὶ καταναῖοι, χαλκιδεῖς εἰσιν ἐξ εὐβοίας.

Καὶ ὑπὲρ παντα. ὑπεραίῳ.

νάξος.
ἀκράγας.
συρράκουσαι.
μεσσήνη.
λεοντῖνοι.
ἱμέρα.
καταναι.
ἄκραι.
σελινοῦς.
κασμέναι.
γέλα.
καμαρίνα.

Ἀνέστησαν. ἐδιώχθησαν. τῆς μητροπόλεως. τῆς ἰδίας μητροπόλεως.

Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν. οἱ ζαγκλαῖοι ἀπὸ κύμης χαλκιδικῆς πόλεως, καὶ τῆς ἄλλης εὐβοίας.

Καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτήν. ἤγουν μεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον.

Εὐπρεπῶς. εὐπροφασίστως.

Τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι. τοῖς χαλκιδεῦσι.

Περί τε γὰρ γαμικῶν τινῶν. συναλλαγμάτων.

ται. λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ, καὶ κεφάλαιον, εἰ συρακούσιοι λεοντίνους τε ἀναστήσαντες, ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες, αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι. κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ δωριεῖς τε δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι πελοποννησίοις βοηθήσαντες, καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι. σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων, ἀντέχειν τοῖς συρακουσίοις. ἄλλως τε, καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τῶν τε ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων, καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρέσβεις πέμψαντες πρῶτον ἐς τὴν ἔγεσταν, περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους, εἰ ὑπάρχει ὥσπερ φασὶν ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς. καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν ἀθηναίων, ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν. λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων, στρατεύσαντες ἐς τὴν ἀργείαν, τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν, καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς ἀργείων φυγάδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους. καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον, ὥστε μὴ ἀδικεῖν ὀρνεάτας, καὶ ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ ἀθηναίων, οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα, καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντων, τοὺς μὲν ἐν ὀρνεαῖς, μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν. ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄπωθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς ὀρνεὰς, ἀνεχώρησαν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου. καὶ ἐς μεθώνην τὴν ὅμορον μακεδονίᾳ, ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες ἀθηναῖοι, σφῶν τε αὐτῶν, καὶ μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας, ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θράκης ἄγοντας πρὸς ἀθηναίους δεχημέρους σπονδὰς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ. οἱ δ' οὐκ ἤθελον καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι, οἱ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας. καὶ οἱ ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε ἐγεσταίων, καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ, καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ, καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν. καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου, καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου, καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους. βοηθοὺς μὲν ἐγεσταίοις πρὸς σελινουντίους. ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ λεοντίνους, ἤν τι περιγίγνηται τοῦ πολέμου. καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι, ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο, ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅτι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς εἴ του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ᾑρημένος ἄρχειν. νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης, μεγάλου ἔργου ἐφίεσθαι, παρελθὼν, ἀποτρέψαι ἐβούλετο καὶ παρῄνει, τοῖς ἀθηναίοις τάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΝΙΚΙΟΥ.

Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμέρας ἥδε ξυνελέγη, καθ' ὅτι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, καὶ εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἧσσον

Δωριεῖς τε δωριεῦσι. οἱ συρακούσιοι τοῖς πελοποννησίοις.
Τοῖς ἐκπέμψασι. τοῖς κορινθίοις.
Καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν. τὴν ἀθηναίων. Καὶ χρήματα σφῶν. τῶν ἐγεσταίων.
Ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. τὸν μέλλοντα. Καὶ τῶν ξυναγορευόντων. τῶν ἑτέρων.

Ἄπωθεν. τῶν ὀρνεῶν δηλονότι.
Ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν δηλονότι.

Οἱ δ' οὐκ ἤθελον. οἱ χαλκιδεῖς.
Τά τε ἄλλα ἐπαγωγά. ψευδῆ μέν. ἱκανὰ δέ.
Ἤν τι περιγίγνηται. περιουσία γένηται. μετὰ δὲ τοῦτο. ὕστερον μετὰ τὸ ψήφισμα. Οὐκ ὀρθῶς. οὐκ ἀσφαλῶς.
Μεγάλου ἔργου ἐφίεσθαι. ὅμηρος.
Ἦ μάλα τοι μεγάλων ἔργων ἐπεμαίετο θυμός.

Ἡ μὲν ἐκκλησία, περὶ παρασκευῆς. ἀντὶ τοῦ πῶς χρὴ ἡμᾶς τοῖς στρατηγοῖς τὴν παρασκευὴν ἀθροισθῆναι.
Καθότι χρὴ εἰς σικελίαν. διότι.
Ἀλλοφύλοις. τοῖς ἐγεσταίοις.

Νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι. ἀγαθὸν πολίτην ἡγοῦμαι καὶ τὸν ἀφειδοῦντα τοῦ σώματος, καὶ τὸν προνοούμενον ἐν καιρῷ ὁμοίως ἑκατέρου προσήκοντος τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις. Καὶ τὰ τῆς πόλεως. διὰ τὸ προνοεῖν τοῦ τε σώματος, καὶ τῆς κτήσεως, ἐθέλοι ἂν καὶ τὴν πόλιν εὐτυχεῖν ὁ τοιοῦτος. πάνυ δὲ πιθανῶς ἀποτρέπει τοὺς ἀθηναίους, ἐμφαίνων ὅτι οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ σκοπεῖ. Δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. διὰ τὴν οἰκείαν ζωὴν ἵστασθαι. Παρὰ γνώμην. παρὰ τὴν προαίρεσιν. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ὑμετέρους. ταῦτα δῆλα μὲν οὐ πιθανὰ δέ. ὡς γὰρ τῶν ἀθηναίων ἀμελούντων τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ ἀεὶ περὶ τὸ πρότερον ὀρέγεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀναπειθομένων τῷ λόγῳ, φησὶν ἡττηθήσεσθαι τῇ γνώμῃ. Σώζειν παραινοίην. ἡμᾶς δηλονότι. Οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν. κτήσασθαι. Ταῦτα διδάξω. γράφεται δηλώσω. Καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας. καὶ ἴσως μὲν οἴεσθε τὰς σπονδὰς εἶναι βεβαίους, καὶ δι' αὐτὰς μηδένα ἐνταῦθα ὑπολειφθήσεσθαι πόλεμον. οὐκ ἔστι δέ. αἵτινες σπονδαὶ μενόντων μὲν ὑμῶν κατὰ χώραν, ἔσονται μέχρι ὀνόματος, τουτέστιν, οὐ βέβαιοι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι ἄνδρες εἰργάσαντο μὴ βεβαίους αὐτὰς εἶναι. οὐ τοῦτο δὲ λέγει. ὅτι συνθέμενοι περὶ τῶν σπονδῶν οὕτως ἐσπείσαντο, ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν, ἐπεὶ ἔδοξεν ἂν καὶ αὐτὸν διαβάλλειν. αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ πράξας τὰς σπονδάς. ἀλλ' ἀποτείνεται πρὸς ἀλκιβιάδην τε, καὶ κλεόβουλον, καὶ ξεναγόραν. οὗτοι γὰρ ἠναντιοῦντο ταῖς σπονδαῖς, καὶ οὕτως ἔπραττον, ὥστε μὴ μένειν αὐτάς. τὸ δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων, ἀντὶ τοῦ μεγάλως πταισάντων, καὶ μεγάλῃ δυνάμει σφαλέντων ἡμῶν, ταχέως οἱ ἐναντίοι ἐπιχειρήσουσι. Διὰ ξυμφορῶν. διὰ συμφορῶν ἡ σύμβασις ἐγένετο τοῖς λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ἀθηναίους, διὰ τὰ ἐν σφακτηρίᾳ. Καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος. τὸ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ὑπερβάσαι χρή. καὶ κατ' ἀνάγκην ἐγένετο ἐκ τοῦ αἰσχίονος, ἢ παρ' ἡμῖν. ἐξ ἀνάγκης γὰρ συνέβησαν οἱ λακεδαιμόνιοι, βουλόμενοι τοὺς ἄνδρας κομίσασθαι καὶ αἰσχρῶς. αὐτοὶ γὰρ ἐδεήθησαν διὰ τὸ πταῖσαι. τὴν δὲ ὁμολογίαν πω οὐκ ἐδέξαντο κορίνθιοι, οἳ καὶ ἄντικρυς πολεμοῦσι. δεχημέρους δὲ σπονδὰς οἱ θηβαῖοι δεξάμενοι, ἡσυχάζουσι. Τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο. τῶν σπονδῶν δηλονότι. Τάχα ἂν δ' ἴσως. εἰ διῃρημένην εἰς δύο μέρη φησὶ λάβοιεν ἡμῶν τὴν δύναμιν, τῷ μὲν ἐνταῦθα μέρει, πελοποννήσιοι, τῷ δὲ πλέοντι, σικελιῶται ἐπιθήσονται. Οὓς πρὸ πολλῶν. οὓς οἱ πελοποννήσιοι ἐτιμήσαντο ἂν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων συμμάχους ἔχειν, τούτους ἡμῖν σπεύδομεν πλεύσαντες ἐπὶ σικελίαν πολεμίους ποιῆσαι. Ἀξιοῦν κινδυνεύειν. καὶ μὴ ἀξιοῦν κινδυνεύειν τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμώσης. μετενήνεκται δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων. Ἐνδοιαστῶς. οὐ βεβαίως ὑπακούουσιν. Ἡμεῖς δὲ ἐγεσταίοις. ἡμεῖς δὲ ἐγεσταίοις δῆθεν ἀδικουμένοις, ἢ ὡς δῆθεν συμμάχοις οὖσιν. Δὴ οὖσι ξύμμαχοι, ὡς δῆθεν. Κατεργασάμενοι. ταπεινώσαντες. Τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν. τῶν σικελιωτῶν.

ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀῤῥωδῶ. νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι, καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται. μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος, καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ, οὔτε ἐν τῷ προτέρῳ χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην, οὔτε νῦν. ἀλλὰ ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους, ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν, καὶ μελλόντων κινδυνεύειν. ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε, οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω. φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν, ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται. οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων που, ἀξιόχρεῳ δυνάμει, ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται. οἷς πρῶτον μὲν, διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος, ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγκην ἐγένετο. ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι, ἀλλ' οἱ μὲν, ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ, καὶ διὰ τὸ λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ ἔτι κατέχονται. τάχα δ' ἂν ἴσως εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπιθοῖντο μετὰ σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους σφίσι γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἣν ἔχομεν, βεβαιωσόμεθα, εἰ χαλκιδεῖς γε οἱ ἐπὶ θρᾴκης ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι. καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους, ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις, ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν. ὑφ' ὧν δ' αὐτοὶ πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν, κατεργασάμενοι, κἂν κατάσχοιμεν, τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν,

Διὰ πολλοῦ τε. διαστήματος. Καὶ μὴ κατορθώσας. πρῶτον μὲν γὰρ μὴ ἐπιχειρήσαντες Ἀθηναῖοι Σικελιώταις, οὐκ εἶχον αὐτοὺς πολεμίους. ἐπιχειρήσαντες δὲ, καὶ μὴ ἑλόντες, οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ πολεμίους αὐτοὺς εἶχον. Καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοί. οὔτε νῦν εἰσὶ δεινοί, καὶ ἔτι ἧττον ἔσονται δεινοί, ἂν ὑπὸ Συρακουσίοις πάντες γένωνται, ἢ ὡς διάκεινται ὑπὸ τοῦ πολέμου. Ἕκαστοι χάριτι. τῶν Σικελιωτῶν δηλονότι. Ἐκείνως δ' οὐκ εἰκός. ἤγουν εἰ ἄρχθειεν ὑπὸ Συρακουσίων, οὐκ εἰκὸς ἐπὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴν στρατεῦσαι τοὺς Συρακουσίους, Σικελιωτῶν ἄρξαντας. Ὑπὸ τῶν αὐτῶν. Πελοποννησίων δηλονότι. Διὰ τοῦ αὐτοῦ. τρόπου.

διά πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων, χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι, ὧν κρατήσας τε, μὴ κατασχήσει τις, καὶ μὴ κατορθώσας, μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ, καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικελιῶται δ' ἂν μοι δοκοῦσιν ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακούσιοι, ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι. ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα. ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν, δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν. εἰ δὲ σφαλείημέν τι, τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες, μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθοῖντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον περιγεγενῆσθαι, καταφρονήσαντες ἤδη, καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας, θαρρεῖν. μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι, ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν, ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν ἢν δύνωνται σφήλαντες ἡμᾶς, τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται. ὅσῳ δὲ καὶ περὶ πλείστου, καὶ διὰ πλείστου, δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν. ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν ἀνδρῶν βαρβάρων ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν, ὀξέως φυλαξώμεθα. καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς, ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης, καὶ πολέμου, βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι, καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι. καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς, χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας, χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ πταίσαντάς που, τοὺς φίλους ξυναπολέσθαι. εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς, παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὢν ἔτι ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας. διὰ δὲ πολυτέλειαν, καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε, τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ, ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι. νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους, τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια, ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι, καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλεύσασθαί τε, καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ὁρῶν ἐγὼ νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους, φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι, μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἂν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι. μηδ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας, ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν, ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ, πλεῖστα. ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας

Δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν. ταχέως ἀπέλθοιμεν. Τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες. τάχιστ' ἂν ἐπιθοῖντο μετὰ τῶν ἐνθάδε ὑπεριδόντες. τουτέστι, καταφρονήσαντες ἡμῶν. Καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα. ὅσα ἔνδοξα ὄντα ἐς πεῖραν οὐκ ἔρχεται. τουτέστιν, ὅσα ἀκούεται μᾶλλον, ἢ περιορᾶται. Ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι. τὸ αὐτό φησιν ἕπεται τοῖς Συρακουσίοις πρὸς ἡμᾶς, ὅπερ νῦν ὑμῖν ἐγένετο πρὸς Λακεδαιμονίους. φοβούμενοι γὰρ αὐτοὺς, ἐπειδή ποτε ἐπεὶ δὴ παρὰ τὸ οἰκεῖον τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐκρατήσατε, καταφρονήσαντες ἤδη, καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. ἐμφαίνει δὲ ὅτι καὶ Συρακούσιοι καταφρονήσαντες ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε ὀρέξονται. Διὰ τὸ παρὰ γνώμην. παρ' ἐλπίδα. Ἀλλὰ τὰς διανοίας. δηλονότι τῶν πολεμίων. Μηδὲ Λακεδαιμονίους. μὴ νομίζετε Λακεδαιμονίους φησὶν ἄλλο τι σκοπεῖν, ἢ διὰ τὸ αἰσχρῶς ἐσπεῖσθαι σπουδάζειν, ὅτῳ τρόπῳ δύναιντο ἔτι νῦν καθελόντες ἡμᾶς, ἀναμαχέσασθαι τὴν πρόσθεν ἀδοξίαν, ὅσῳ ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα τὴν ἀπ' ἀρετῆς δόξαν θηρῶντες, καὶ ἐν πλείστῳ χρόνῳ μελετῶσιν αὐτήν. Ἐπιβουλεύουσαν. ἡμῖν δηλονότι. Ἐνθάδε ἀναλοῦν. ἐνθάδε ἤγουν ἀναλίσκειν τά τε χρήματα, καὶ τὰ σώματα. Οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς. τοῖς Ἐγεσταίοις. τὸ καλῶς προσκεῖται, διὰ τὸ μὴ πεφωρᾶσθαι ψευδόμενον. ἤτοι πιθανῶς. Εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος. ταῦτα διὰ τὸν στρατηγὸν Ἀλκιβιάδην. Ἐς τὸ ἄρχειν. τὸ ἐς τὸ, ἀντὶ τοῦ ἤ, ἢ ὥστε. Ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας. ἤγουν ἀπὸ τῶν οἰκείων ἵππων. Ἐλλαμπρύνεσθαι. ἀλαζονεύεσθαι. Βουλεύσασθαί τε. λείπει τὸ περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Παρακελευστούς. παρακεκλημένους.

Οἷς νῦν ὅροις χρωμένους. ὅμηρος, ἐπεὶ μάλα πολλὰ μεταξὺ οὔρεά τε σκιόεντα. Κήδεσθαί τε τῆς πόλεως. τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐπιψήφιζε. Ἐπιψήφιζε. δευτέρας ψήφους τίθει. Ἰατρὸς αὖ γενέσθαι. ἡ διάνοια, μὴ εὐλαβούμεθα εἶναι τὰ ἐψηφισμένα. λύσας γὰρ αὐτὰ μετὰ τοσούτων μαρτύρων, αἰτίαν τε οὐχ ἕξεις, καὶ τῆς πόλεως ἰατρὸς γενήσῃ, καλῶς βουλευσαμένης. Καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη. ἤγουν ἐπὶ διαβολῇ, καὶ κατηγορίᾳ. Καὶ καρχηδόνα λήψεσθαι. τοὺς ἀθηναίους. Ἐς τὴν δίαιταν καὶ τῆς διανοίας. τὸ παρανόμως διαιτᾶσθαι, ἢ τὸ παρανόμως τῷ ἑαυτοῦ σώματι χρῆσθαι κατὰ τὰς διατριβάς.

» οἷς νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ὑμᾶς οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ παρὰ γῆν ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους, καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι. τοῖς δ' ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς σελινουντίους τὸν πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι, καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώθαμεν. οἷς κακῶς μὲν πράξασιν, ἀμυνοῦμεν. ὠφελείας δ' αὐτοὶ δεηθέντες, οὐ τευξόμεθα. καὶ σὺ ὦ πρύτανι, ταῦτα εἴπερ ἡγῇ σοι προσήκειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθὸς, ἐπιψήφιζε, καὶ γνώμας προτίθει αὖθις ἀθηναίοις, νομίσας εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης, ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα, ἢ ἑκὼν, εἶναι μηδὲν βλάψῃ.

Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ ἀθηναίων παριόντες, οἱ μὲν πλεῖστοι, στρατεύειν παρῄνουν, καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν. οἱ δέ τινες, καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη. καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ, καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι. καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας, χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν, ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο, ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας, καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας, ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν, καὶ τῆς διανοίας, ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι, πολέμιοι καθέστασαν. καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου, ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν, τοῖς ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.

» Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων ὦ ἀθηναῖοι, ἄρχειν. ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο, καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι, ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι, καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ ἕλληνες, καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον. ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος, καὶ τέταρτος ἐγενόμην. καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα. ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου, καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς, φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους, καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται, καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια. ὃς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ, οὐδέ γε ἄδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι. ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων, πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ. ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω, καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων, τὰ ὁμοῖα

Ὧν γὰρ πέρι. περὶ ὅσων ἡ οἰκία αὐτοῦ ἱπποτρόφος ἐλέγετο.

Ἐπιβόητός εἰμι. γράφεται περιβόητός εἰμι. Καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω. ἑαυτῆς. Τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ὀλυμπίαζε θεωρίας. ἤτοι ἐν τῷ διαπρέψαι ἐμὲ τῇ ὀλυμπιακῇ θεωρίᾳ. Ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος. ἐνίκησα δὲ τὰ πρῶτα, καὶ δεύτερα, καὶ τὰ τέταρτα. Νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα. ἤγουν νόμιμος τιμή ἐστι τὰ τοιαῦτα.

Ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ. ἑκουσίοις ἑορτασίμοις ἀναλώμασι.

Καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια. εἰρωνεύεται ὁ ἀλκιβιάδης, λέγων ὅτι, εἰ καὶ ἀνόητον φαίνομαί τισιν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός μου ἐστὶν ἡ ἄγνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος. Τοῖς ἰδίοις τέλεσι. δαπάναις. Πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ. εὐπραγοῦντα. Ἢ τὰ ἴσα νέμων. ὥσπερ τῶν δυστυχούντων καταφρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων ἐν μέρει καταφρονούμενος. ἢ εἰ βούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι κακοπραγῶν, μὴ δ' αὐτὸς τοῦ

ἀτυχούντων καταφρονήσας. Οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους. ἤτοι τοὺς τοιούτους φησὶν ἐν λαμπρότητι. Καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον. καὶ ὅσοι ἔν τινος πράγματος λαμπρῷ κατορθώματι κρείττους ἐγένοντο. Ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ. ἤγουν καθ' ὃν χρόνον ζῶσι. Λυπηροὺς ὄντας. λυπηροὺς τοὺς ἐπιφθόνους ἤκουσα, ἐπειδὴ καὶ ὁ φθόνος, λύπη κατὰ τὸ γένος ἐστί. Καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας. τὸ ξυνόντας ἀπὸ κοινοῦ τοῦ λυπηροὺς ἀκουστέον. Προσποίησίν τε ξυγγενείας τισίν. οἱ ἔπειτα ἄνθρωποι τοὺς τοιούτους προγόνους αὐτῶν, καὶ συγγενεῖς αὐχοῦσι, κἂν μὴ ὦσι πρὸς γένους. Ἐπιβοώμενος. ἀντὶ τοῦ καταλαλούμενος, ἢ περιβοώντος ὤν. ἐπιφημιζόμενος κατὰ τὰ ἴδια. Ξυστήσας. μεθ' ὑμῶν στήσας, καὶ φίλα ὑμῖν ποιήσας. Ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα. ἀντὶ τοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἠνάγκασα. Ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι. οἱ Λακεδαιμόνιοι. Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης. καὶ ταῦτα ἐγένετο δι' ἐμὲ τὸν νέον, καὶ παρὰ φύσιν ἀνόητον λογιζόμενον, λόγοις τε χρησάμενον πρέπουσιν Ἀργείους, καὶ Μαντινέας, καὶ ἀπειλήσαντα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προσχωρεῖν ἡμῖν. Μὴ πεφοβεῖσθαι αὐτήν. τὴν νεότητα, καὶ ἄνοιαν, ὃ καὶ μᾶλλον. δῆλον δὲ τῷ ἐπιφερομένῳ. τὸ γὰρ ἀκμάζω μετ' αὐτῆς, τοιοῦτος νέος εἰμί, φησὶ μετὰ τῆς λεγομένης ἀνοίας.

» αὐτὰ ἀξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέχον, ἐν
» μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα. ἔπειτα δέ,
» καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας. τὴν δ' ἔπειτα ἀνθρώπων προσποίησίν τε ξυγγενείας
» τισί, καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν, ὡς
» οὐ περὶ ἀλλοτρίων, οὐδ' ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πρα-
» ξάντων. ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος, τὰ δημόσια σκο-
» πεῖτε, εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας,
» ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κα-
» τέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι. ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ
» μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσι. καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια
» παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι, ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπου-
» σιν ὡμίλησε. καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη, ἔπεισε. καὶ νῦν μὴ πεφοβῆσθαι αὐτήν.
» ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς, καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀπο-
» χρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελείᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν, μὴ μετα-
» γιγνώσκετε, ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πο-
» λυανδροῦσιν αἱ πόλεις, καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολάς, καὶ
» ἐπιδοχάς. καὶ οὐδεὶς δι' αὐτό, ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος, οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα
» ὅπλοις ἐξήρτυται, οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς. ὅτι δὲ ἕκαστος, ἢ
» ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται, ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν, ἄλλην γῆν μὴ
» κατορθώσας οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον,
» οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι. ταχὺ
» δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν. ἄλλως τε, καὶ εἰ στασιά-
» ζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται, οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομ-
» ποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς
» αὐτοὺς ἠρίθμουν. ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλάς, μόλις ἐν τῷδε
» τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦ-
» τα, καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται. βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν, οἳ Συρακουσίων
» μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς. καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς
» βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ὑμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους οὕσπερ νῦν φασὶ πο-
» λεμίους, ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν, καὶ προσέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες,
» τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινί, ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες.

Μὴ μεταγιγνώσκετε. μὴ διὰ τοῦτο μεταγνῶτε, ὅτι δοκεῖ τε ἐπὶ μεγάλην δύναμιν στρατεύειν. Καὶ ἐπιδοχάς. τὸ ἐγγράφειν ῥᾳδίως ταῖς πολιτείαις ξένους τε, καὶ φυγάδας. Καὶ οὐδεὶς δι' αὐτό. διὰ τὰς μεταβολάς, καὶ ἐπιδοχὰς τῆς πολιτείας. Οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς. οὐ ταῖς νομιζομέναις, ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς. οὕτω καὶ νόμιμον ῥήτορα τὸν ἱκανὸν ἀθλητὴν φαμέν. Ὅτι δὲ ἕκαστος. ὁ νοῦς, τῶν δημαγωγῶν ἕκαστος, οὐ τοῦ κοινῇ συμφέροντος στοχάζεται, ἀλλὰ οἰκείου λήμματος, εἴτε ἐκ τοῦ λόγῳ πείθειν περιγένοιτο αὐτῷ τὸ λαβεῖν, εἴτε ἐκ τοῦ στασιάζειν. οὐ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται τῷ μὴ κατορθώσαντι ἐκπεσεῖν τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι οὐδεὶς ὡς πατρίδος τῆς ἰδίας πόλεως πεφρόντικεν. Οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι. οὔτε ὁμονοοῦντας ἑνὸς ἀκούειν λόγου, οὔτε ὁμοφρονοῦντας κοινῇ ἐπὶ τὰ ἔργα παραγίγνεσθαι. Ὅσοι ἕκαστοι. σφᾶς ὅσοι ἕκαστοι λέγουσι τὸν ἴδιον ἀριθμόν. Καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται. εὐκαταμαχητότερα. Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν, τοὺς αὐτοὺς τούτους. τοὺς Λακεδαιμονίους. Οὓς περ νῦν φασὶ πολεμίους. φασὶν οἱ περὶ τὸν Νικίαν. πολεμίους δέ, τοὺς Πελοποννησίους. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Νικίαν λέγοντα, φημὶ γὰρ ἡμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας. Τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο. τῶν Ἑλλήνων δηλονότι.

Καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω. οὐδὲν μᾶλλον ἀνέλπιστοι καθεστήκασιν οἱ πελοποννήσιοι τοῦ δύνασθαι καταλῦσαι ὑμᾶς. Σκηπτόμενοι. προφασιζόμενοι. Προσεθέμεθα αὐτούς. συμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς. Δεῦρο κωλύωσιν αὐτούς. οἱ ἐγεσταῖοι. Η φιλοκρινοῖεν. ἐξετάζοιεν. Προσκτώμενοι αὐτῇ. ἤτοι τῇ ἀρχῇ. Τὸν γὰρ προύχοντα. ταῦτα λέγει ὅτι οὐ μόνον ἡμᾶς ἐπιόντας ἀμύνονται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἐπιστρατεύσωμεν αὐτοῖς προνοοῦνται, καὶ ἐπιχειροῦσιν. Εν τῷδε. ἤγουν ἐν τῷ ἄρχειν. Αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι. διὰ τὸ κινδυνεύειν ἂν ἀρχθῆναι ἡμᾶς ὑφ' ἑτέρων. Επισκεπτέον ἡμῖν. καὶ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ τοῖς ἄλλοις

καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴτε καὶ
πάνυ ἔρρωνται. τό μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκα
νοί εἰσι. τῷ δὲ ναυτικῷ, οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν. ὑπόλοιπον γὰρ ὑμῖν ἐστὶν ἀντίπα
λον ναυτικόν. ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς, ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμ
μάχους σκηπτόμενοι, μὴ βοηθοῖμεν, οἷς χρεὼν, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπα
μύνειν, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προ
σεθέμεθα αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς, ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες, δεῦρο κωλύω
σιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς. καὶ ὅσοι δὴ ἄλ
λοι ἦρξαν παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις, ἢ ἕλλησιν ἐπικαλου
μένοις. ἐπεὶ εἴ γε ἡσυχάζοιεν πάντες, ἢ φιλοκρινοῖεν, οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βρα
χύ ἄν τι προσκτώμενοι αὐτῇ, περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν
γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προ
καταλαμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ'
ἀνάγκη ἐπειδὴ περ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν, ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ, μὴ ἀνιέ
ναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων, αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοι
μεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ἡμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ
ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐ
ξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα πελοποννησίων τε στορέσω
μεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες, καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες τὴν ἐν τῷ παρόντι
ἡσυχίαν, καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι. καὶ ἅμα ἢ τῆς Ελλάδος τῶν ἐκεῖ προσγενο
μένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε συρακουσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ
οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφαλὲς καὶ μένειν ἤν τι προχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν,
αἱ νῆες παρέξουσιν. αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα, καὶ ξυμπάντων σικελιωτῶν. καὶ
μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς
πρεσβυτέρους ἀποστρέψῃ. τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἅμα
νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες, ἐς τάδε ἦραν αὐτά. καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πει
ρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν. καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας, ἄνευ ἀλ
λήλων, μηδὲν δύνασθαι. ὁμοῦ δὲ, τό, τε φαῦλον, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ πάνυ ἀκρι
βὲς ἂν ξυγκραθὲν, μάλιστ' ἂν ἰσχύειν. καὶ τὴν πόλιν ἂν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαί τε
αὐτὴν περὶ ἑαυτὴν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι.
ἀγωνιζομένην δὲ ἀεὶ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ,
ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἕξειν. παράπαν τε ξυγγιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγ
μονα τάχιστ' ἄν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι. καὶ τῶν ἀν
θρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν, οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι, καὶ νόμοις ἢν καὶ
χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσι. Τοιαῦτα μὲν ὁ Αλκιβιάδης εἶπεν.
οἱ δ' ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε, καὶ τῶν ἐγεσταίων, καὶ λεοντίνων φυγάδων,
οἳ παρελθόντες, ἐδέοντό τε, καὶ τῶν ὁρκίων ὑπομιμνήσκοντες, ἱκέτευον βοη
θῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς

ἡσυχίαν ἡμῖν ἐπιτηδευτέον. τὸ γὰρ ἐπισκεπτέον, ἀντὶ τοῦ ἐπιτηδευτέον τέθεικεν, εἰ μὴ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τοῖς ἄλλοις φησὶν ἐξομοιωθήσεσθαι. Λογισάμενοι οὖν τάδε. τὰ ἐνταῦθα πράγματα. Στορέσωμεν τὸ φρόνημα. τὸ παρὰ Θουκυδίδου τροπικὸν ὄνομα, τὸ σκληρότατον τοῦτό ἐστιν. ἀλλὰ κατὰ ἀλκιβιάδην φησίν. Εν ᾧ καὶ αὐτοί. τῷ κακῶσαι συρακουσίους.

Τὸ δὲ ἀσφαλές. ἀσφάλειαν δὲ, καὶ μετὰ ἀσφαλείας.

Αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα, οὐκ ἀντὶ τὸ αὐτεξούσιοι τέθεικε τὸ αὐτοκράτορες, ἐπεὶ πῶς συνάψει τις αὐτῷ, τὸ καὶ ξυμπάντων σικελιωτῶν. αἰθεσταμένων ἐκ περιουσίας κρατήσομεν; ἔνιοι δὲ αὐτοκράτορες, ἀντὶ τοῦ μόνοι φασί. Καὶ διάστασις. ἤτοι ἀντίστασις.

Μάλιστ' ἂν ἰσχύειν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ νομίσατε. Τρίψεσθαί τε αὐτήν. δαπανηθήσεσθαι ὑφ' ἑαυτῆς, καὶ φθαρήσεσθαι, ὥσπερ φθείρεσθαι πέφυκε καὶ τοῦ σώματος τὰ πολλὰ ὑπὸ τῆς ἀργίας. Ωσπερ καὶ ἄλλο τι. ἀργὸν κείμενον δηλονότι. Καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην. ἤτοι πάντων τῶν πολιτῶν τὴν ἐπιστήμην ἐκλυθήσεσθαι. ἢ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων. Καὶ τὸ ἀμύνεσθαι. καὶ τὸ δύνασθαι ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους, οὐ λόγων κομπεύσει. ἀλλ' ἔργων ἕξει, καὶ μελέτῃ. Ακούσαντες ἐκείνου. τοῦ ἀλκιβιάδου. Ηκιστα διαφόρως. ἥκιστα μεταθῶσι τὴν πολιτείαν φησίν.

Ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων. ἀντὶ τοῦ, τοῖς αὐτοῖς χρώμενον λόγοις. Ἐπὶ γὰρ πόλεις. καθυπερβατόν. ἐπὶ γὰρ πόλεις ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας τό, τε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς τὰς ἑλληνίδας. Ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι. ἀκριβῆ κατάληψιν ἔχω ἀπὸ φήμης. Μεγάλας. ἤγουν ἰσχυράς. Καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων. ἤγουν δεδουλωμένας ἀλλήλαις. Οὔτε δεομένας μεταβολῆς. αἱ ἐν σικελίᾳ πόλεις, οὐ δέονται μεταβολῆς, ὥσπερ αἱ πρὸς βίαν δουλεύουσαι. Τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως. πράγμασι δηλονότι. Ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν. συράκουσαι. σελινοῦς. γέλα. ἀκράγας. μεσσήνη. ἱμέρα. καμαρίνα. ταύτας φησὶ τὰς πόλεις ἀντιμάχους εἶναι τοῖς ἀθηναίοις.

ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων, οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΝΙΚΙΟΥ.

Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς ὦ ἀθηναῖοι, ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα. ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι, ἃ γιγνώσκω, σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας, καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων, οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν χωροίη. οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξομένας, τό γε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς τὰς ἑλληνίδας, πλὴν γὰρ Νάξου, καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ λεοντίνων ξυγγενές, προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως, μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει. καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν Σελινοῦς, καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι, καὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταί. πολλαὶ δὲ τριήρεις, καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματ' ἔχουσι, τὰ μέν, ἴδια, τὰ δέ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστι σελινουντίοις. συρακουσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται, καὶ σίτῳ οἰκείῳ, καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν, οὐ ναυτικῆς καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἄξιόν τι τῆς διανοίας δρᾶν, καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς. ἄλλως τε, καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι, καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι, ἢ ἐγεσταῖοι, ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν. αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι. τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους. αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ὑπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι. καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας, ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσοντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν, ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν, καὶ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων, καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα, ἢ πεῖσαι, ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι. καὶ τοξότας πολλούς, καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε, καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα. τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον, ἐν ὁλκάσι πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθὰς ἄγειν. καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα ἤν που ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα, ἔχει ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια.

Τὰ δέ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς. ἤγουν τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν. Ὧ δὲ μάλιστα. ἤγουν ἐν ᾧ. Καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχή. ἤγουν ἔχουσι φόρον καὶ ἄρχοντες βαρβάρων τινῶν. Καὶ σίτῳ οἰκείῳ. ἤγουν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. Οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. ξένῳ. Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν. τῶν σικελῶν. Καὶ φαύλου. σμικρᾶς. φαῦλον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ μονοειδές. Καὶ πεζὸν πολύν. χρήσιμον εἰς τὴν ἤπειρον στρατὸν δηλονότι. Τῆς διανοίας δρᾶν. τοῦ ἡμετέρου σκοποῦ. Ὑπὸ ἱππέων πολλῶν. τῶν σικελικῶν δηλονότι. Εἴργεσθαι τῆς γῆς. τῆς σικελικῆς. Καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις. συνέλθωσιν αἱ πόλεις εἰς κοινὴν βοήθειαν. φοβηθεῖσαι. ἡμᾶς δηλονότι. Καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν. ἐὰν μὴ παράσχωσί τινες ἡμῖν ἱππικὸν φίλοι γενόμενοι ἔξωθεν αἰγεσταίων. Αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν. ἐκκρουσθέντας δηλονότι ἡμᾶς, τῆς σικελίας ἀπελθεῖν. Αὐτόθεν δέ. ἤγουν ἐκ τοῦ ἡμετέρου τρόπου. Ἀξιόχρεῳ. ἀσφαλεῖ. Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν. ἤγουν ἡμῶν αὐτῶν. Αἱ κομιδαί. αἱ πορεῖαι. οὐχ ὁμοίως ἐμέλλετε στρατεύεσθαι ἐπὶ σικελίαν, ὥσπερ ἐνταῦθα ὑπηκόοις συμμαχοῦντες στρατεύεσθαι ἐπί τινας, οὐ πολὺ ἀπέχοντας. ὥστε ῥᾳδίαν εἶναι τὴν τῶν ἀναγκαίων παρακομιδὴν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. Ἀπαρτήσαντες. ἀντὶ τοῦ ἀπαρτισθέντες, ἀπολαβόντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες. Ἀντέχωσιν. ἀντιμάχωνται. Ἀπολαμβανώμεθα. κρατηθῶμεν. Τὰ ἐπιτήδεια. ἤγουν ἐφόδια. ἤγουν βρώσιμα, καὶ πόσιμα.

Πολλὴ γὰρ οὖσα. ἀντὶ τοῦ πολλῆς γὰρ οὔσης. Καὶ μὴ ἐπ' ἑτέροις γίγνεσθαι. ἀντὶ τοῦ μὴ ἐν ἄλλοις ἔχειν τὰς ἐλπίδας. Αὐτόθεν. ἤγουν ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου. Νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν. λόγῳ φησὶν ἕτοιμα εἶναι, ταῖς δ' ἀληθείαις οὔ. Ἐνθένδε. ἤγουν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων. Πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον. πρὸς μὲν τὸ μάχιμον αὐτῶν, καὶ τὸ ὁπλιτικόν, οὐδόλως δυνάμεθα ἀντιτάξασθαι. πρὸς δὲ τὰ ἄλλα, μὴ μόνον ἐξίσου ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ μειζόνως παρασκευαζόμεθα. ἄλλως γὰρ, οὐ δυνησόμεθα τὰ μὲν γὰρ οἰκεῖα διασῶσαι. τῶν δὲ ἐκεῖ πραγμάτων κρατῆσαι. Τῶν μὲν, κρατεῖν. ἤγουν τῶν πολεμίων. Οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ. οὓς, ἤγουν τοὺς καθ' ἡμᾶς πλέοντας.

" πολλὴ γὰρ οὖσα, οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι, τά τε ἄλλα, ὅσον δυνα-
" τὸν ἑτοιμάσασθαι, καὶ μὴ ἐπ' ἑτέροις γίγνεσθαι. μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν
" ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἕτοιμα, νομίσατε καὶ λό-
" γῳ ἂν μάλιστα ἕτοιμα εἶναι. ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον πα-
" ρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ ὁπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερ-
" βάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσόμεθα, τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ
" διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας ἰέναι,
" οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ᾗ ἂν κατάσχωσιν, εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς. ἢ εἰδέ-
" ναι, ὅτι ἢν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν, ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος, καὶ εἰ-
" δὼς, πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι. χαλεπὸν
" δὲ ἀνθρώπους ὄντας, ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκ-
" πλεῖν. παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς ἐκπλεῦσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε
" ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις, σωτήρια.
" εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ, τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξῃρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο. καὶ τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ. εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι. τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις, ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν. τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ, τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως, καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι. ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος, καὶ στρατιώτης, ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν, καὶ προσκτήσασθαι δύναμιν, ὅθεν ἀΐδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἦγε. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν ἀθηναίων, καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναντίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν ἀθηναῖοι ψηφίσωνται. ὁ δὲ, ἄκων μὲν εἶπεν, ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν, οὐκ ἔλασσον, ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι. αὐτῶν δ' ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς, ὅσαι ἂν δοκῶσι. καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι. ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσι. τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν, καὶ ἐκ κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἤν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι, ἑτοιμασάμενοι, ἄξειν. ἀκούσαντες δ' οἱ ἀθηναῖοι, ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι, καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους, καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν, ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκεῖ ἄριστα εἶναι ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο. καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον, καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου. καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου, ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης, καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. ὥστε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐν δὲ τούτῳ

Ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδούς. τύχην τὴν ἐλπίδα λέγει. βούλομαι γάρ φησιν οὐκ ἐλπίσιν, ἀλλὰ παρασκευῇ θαρρεῖν. Ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι. ὑπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι νικίας. Τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ. ἤγουν τὴν ἐπιθυμίαν. Οὐκ ἐξῃρέθησαν. ἐξέβαλον. Ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς. ὀχλῶδες μὲν, ἤτοι τὸ πολυσκελὲς, καὶ ὀχληρόν, ἢ τὸ πολύ. λέγει δὲ ὅτι τὴν τοῦ πλεῖν ἐπιθυμίαν οὐκ ἔπαυσεν αὐτῶν τὸ ὀχληρὸν τῆς παρασκευῆς. Περιέστη αὐτῷ. τῷ νικίᾳ. Ἐφ' ἃ ἔπλει. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔρως ἐνέσκηψεν ἐκπλεῦσαι. Πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας. τὸ θεωρίας, ἀντὶ τοῦ ἱστορίας κεῖται. ἵνα ᾖ, ποθοῦντες τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ ἰδεῖν, καὶ ἱστορῆσαι.

Καὶ στρατιώτης. ἤγουν τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος.

Ἀργύριον οἴσειν. ἀντὶ τοῦ ἀρίσεσθαι, καὶ λήψεσθαι.

Καὶ παρακαλέσας. ἀντὶ τοῦ προσκαλεσάμενος αὐτῷ.

Ὁ δὲ, ἄκων μὲν εἶπε. περιττὸς ὁ μὲν σύνδεσμος. κεῖται δὲ ὁ μὲν, ἀντὶ τοῦ δέ.

Ἄρτι δ' ἀνειλήφει. ἤγουν τὸ τέως ἤδη. Ἀπὸ τῆς νόσου. ἤγουν τῆς λοιμώδους. Διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. ἤτοι τὴν ἄνεσιν τοῦ πολέμου. Ἐν δὲ τούτῳ. τῷ καιρῷ δηλονότι.

Ὅτι ἑρμαῖ ἦσαν. περὶ τῶν ἑρμῶν, ἐπεί φασι τὸν ἑρμῆν, λόγου, καὶ ἀληθείας ἔφορον εἶναι, διὰ τοῦτο καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τετραγώνους, καὶ κυβοειδεῖς κατεσκεύαζον, αἰνιττόμενοι ὅτι τὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐφ' ἃ μέρη πέσῃ, πανταχόσε βάσιμον, καὶ ὄρθιόν ἐστιν, οὕτω καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ ἀλήθεια, ὁμοία ἐστὶ πανταχόθεν αὐτῇ. τὸ ψεῦδος δὲ πολύχουν, καὶ πολυσχιδές. Κατὰ τὸ ἐπιχώριον. δηλονότι ἔθος. Περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. ἰστέον ὅτι ὅτι παυσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτῷ τῶν ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ, τοὺς τραχήλους, καὶ τὰ αἰδοῖα τοὺς ἑρμᾶς περικοπῆναί φησι. καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας, ἑρμοκοπίδας καλεῖσθαι. Ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις. μεγάλοις δώροις ἐπὶ μηνύσει. Οὗτοί τε ἐζητοῦντο. οἱ ποιήσαντες. Καὶ προσέτι. ἐπὶ τῷ ζητεῖν.

Ἀσέβημα. ἤγουν ὕβριν εἰς τοὺς θεούς.

Μειζόνως ἐλάμβανον. ἀντὶ τοῦ ὑπόθεσιν ἐξέταζον. ἐμεγάλυνον.

Περὶ μὲν τῶν ἑρμῶν. ἤγουν δούλων.

Περικοπαί τινες. ἤτοι τῶν ποιουμένων, ἢ τῶν πεποιηκότων νέων. Καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες. ἤγουν λαμβάνοντες ἐν τῷ νῷ, καὶ προσδεχόμενοι αὐτά, ὥστε πιστεύειν. Ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων. ἤγουν εἰς μέγεθος ἦρον τὸ ἔγκλημα.

Ἐπιλέγοντες τεκμήρια. ἤγουν ἐπιβοῶντες ἐκείνῳ. Οὐ δημοτικήν. ἤγουν τὴν ἔξω τοῦ ἔθους τῆς δημοκρατίας. Καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς. τῆς πολεμικῆς ὁπλίσεως. Ἐπεπόριστο, ἐτετέλεστο ἐκ τοῦ πορισμοῦ. Εἰ δ' ἀπολυθείη. τοῦ ἐγκλήματος δηλονότι. Καὶ ἐπεμαρτύρετο, καὶ διεμαρτύρετο. Διαβολὰς ἀποδέχεσθαι. ἤγουν δέχεσθαι ὡς βεβαίας.

Οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες. φοβούμενοι τὸ στράτευμα, ὡς οὐκ εὔνουν αὐτῷ. γράφεται δὲ ἔν τισι, μὴ εὔνουν ἔχῃ. καὶ ἀκουστέον μὴ ἄρα εὔνουν ᾖ τὸ στράτευμα τῷ ἀλκιβιάδῃ. Ἀπέσπευδον. ἤγουν ἀπέρριπτον μετὰ σπουδῆς. Ἐκ μείζονος διαβολῆς. βουλόμενοι μεγάλως αὐτῷ διαβαλεῖν, ἔμελλον αὐξήσειν τὴν διαβολήν, ἀπόντος αὐτοῦ. ἐμηχανῶντο δὴ μεταπεμφθέντα αὐτόν, εἰς ἀπολογίαν καταστῆσαι. Μεσοῦντος ἤδη. τὸ μεσοῦντος, τρίτης ἐστὶ συζυγίας. εὐριπίδης ἐν μηδείᾳ· ζηλῶ σ' ἐν ἀρχῇ πῆμα, κοὐδέπω μεσοῖ. Καὶ τοῖς πλοίοις τοῖς μικροῖς. ἃ δὴ καὶ λεπτὰ ἄλλοθεν εἶπεν. Ὡς ἐκεῖθεν. ἤγουν ἐκ τῆς κερκύρας. Διαβαλοῦσι. διαπλεύσουσι. διαπεραιωσομένοις. Ὡς ἀναξόμενοι. ἤγουν μέλλοντες ἀναπλεύσειν. Ὅμιλος ἅπας. ὁ μὴ ἐκστρατευόμενος.

ὅσοι ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ ἀθηναίων, εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς, μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδείς. ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ οὗτοί τε ἐζητοῦντο, καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο. καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον, καὶ ἀστῶν, καὶ ξένων, καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον. τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων, καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι, μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων, καὶ ἀκολούθων. περὶ μὲν τῶν ἑρμῶν, οὐδέν. ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι. καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει. ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν ὄντι σφίσι, μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι. καὶ νομίσαντες εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων, ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει, τά τε μυστικά, καὶ ἡ τῶν ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο. καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν, ὅτι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια, τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν. ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι, πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο. καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν. ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο. καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι. εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ. καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα, μὴ εὔνουν ἔχῃ, ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται θεραπεύων. ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' ἀργεῖοι ξυνεστράτευον, καὶ τῶν μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτόν, καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν. ἐλθόντα δέ, κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους μεσοῦντος, ἤδη, ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις, καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι, καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἴρητο ἐς κέρκυραν ξυλλέγεσθαι. ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ τὴν ἄκραν ἰαπυγίαν τὸν ἰόνιον διαβαλοῦσιν. αὐτοὶ δ' ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν πειραιᾶ, καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ, ἅμα ἕῳ, ἐπλήρουν τὰς ναῦς, ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δέ, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἅπας ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν, καὶ ξένων. οἱ μὲν ἐπιχώριοι, τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μέν, ἑταίρους. οἱ δέ, ξυγγενεῖς. οἱ δέ, υἱεῖς. καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν,

Τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο· τὰ κατὰ τὴν σικελίαν. Μετὰ κινδύνων· οἱ ἀπιόντες, δηλονότι τοὺς μένοντας, καὶ οἱ μένοντες ἐκείνους. Ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων· ἤγουν μεγάλην. Τετράκις γὰρ χίλιοι· οἱ μετὰ περικλέους, ἢ οἱ μετὰ ἅγνωνος. Ἐξαρτυθείς· παρασκευασθείς· ἑτοιμασθείς. Ἐκπονηθέν· ἤγουν ἀπαρτισθέν· μετὰ περισμοῦ συσταθέν. Τοῦ μὲν δημοσίου· ἔξωθεν τοῦ δημοσίου μισθοῦ. ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιδόσεις παρεῖχον· τοῦτο γάρ ἐστιν αἱ ἐπιφοραί· οἱ δὲ θρανῖται, μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες, πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων· διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριήραρχαι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις. Καὶ τἄλλα σημείοις· ἤτοι κυρίως σημείοις λέγει καθάπερ καὶ τὰ στρατεύματα, ἢ ὡς ἔνιοι, σημεῖα τὰς ἔξωθεν καταγραφὰς τῶν τριηρῶν. Καὶ ἐς τὰ μακρότατα· ἤτοι ἐπὶ πλεῖστον. Καταλόγοις τε· καταλόγοις ἀκριβέσι δοκιμασθὲν, καὶ προκριθέν. Χρηστοῖς· ἀληθέσι. βεβασανισμένοις. Περὶ τὸ σῶμα σκευῶν· οἱ μὲν ὁπλῖται, ὅπλα εἶχον· οἱ δὲ ἐρέται καὶ τέκτονες, καὶ λιθουργοί, τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα. Εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως· εἰκασμὸν δοῦναι. Καὶ ἐξουσίας· τὴν περιουσίαν, ἐξουσίαν φησί. Ὅσα τε ἤδη προσετετελέκει· προσανήλωσε. Τόλμης τε θάμβει· ἐκπλήξει τε παρασχὼν διὰ τὴν τόλμαν πλέον, ἤπερ τῷ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν τῶν ἐναντίων. Καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους· οὐ χρόνου, ἀλλὰ τόπου. Καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι· μείζονα ἐλπίσαντες δηλονότι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως. Καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη· ἐνεβλήθησαν. Τῇ μὲν σάλπιγγι· διὰ τῆς σάλπιγγος. Παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα· ἤγουν διὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος.

τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο· τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο. ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο, καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ, ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν. ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι, καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος, κατὰ θέαν ἧκεν, ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη, τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν, καὶ ὁπλιτῶν, καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν ἀθηναίων, καὶ τριακόσιοι ἱππεῖς, καὶ τριήρεις ἑκατὸν, καὶ λεσβίων, καὶ χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν, καὶ παρασκευῇ φαύλῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφότερα οὗ ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθεὶς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων, καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν. τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος, καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς, ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγούς. καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας τῶν τριηράρχων ἐπιφοράς τε, πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν, καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τἄλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου· ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει, καὶ τῷ ταχυναυτεῖν. τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν, καὶ ὅπλων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως, καὶ ἐξουσίας, ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλογίσατο, τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προσετετελέκει, καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε. τῶν δὲ ἰδιωτῶν, ἅ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει, καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν. χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου μισθοῦ, πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον, ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις, ἢ στρατιώτης, ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα εὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἧσσον τόλμης τε θάμβει, καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῇσαν ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας, καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων, πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν, καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι, σιωπὴ ὑπεσημάνθη. εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς, οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο. κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα, καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς, οἵ τε ἐπιβάται, καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο δὲ, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς, τῶν τε πολιτῶν, καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι. παιωνίσαντες δὲ, καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς, ἀνήγοντο. καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες, ἅμιλλαν ἤδη μέχρι αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι. ἐς δὲ τὰς συρακούσας, ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ

Περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν. ἤτοι περὶ τοῦ ἀληθῶς αὐτοὺς ἐπιπλεῖν. Η λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες. ἤγουν ἢ ἀφ' ἑαυτῶν λέγοντες, καὶ λογοποιοῦντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, ἐξ ἑτέρων ἀκούσαντες πλησίον αὐτῶν. Ομως δὲ οὐ καταφοβηθείς. Ηγουν ὅμως οὐ καθέξω ἐμαυτὸν ἤδη κινδύνου ἐπερχομένου τῇ πόλει, καταφοβηθεὶς τὸ δόξαι ἄπιστα φθέγγεσθαι, καὶ ἐκ τούτου ἄφρονα ὑπειλῆφθαι. Οὐ καταφοβητείς. οὐ φοβηθήσομαι διὰ τὸ ἄφρων νομισθήσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο σιωπήσω. Επισχήσω ἐμαυτὸν δηλονότι. Σαφέστερόν τι ἀκριβέστερον τῶν ἄλλων ἐπιστάμενος. ἀληθέστερον. Απὸ τῶν ὑπαρχόντων. δυνατῶν.

περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι, ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν, πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν ἀθηναίων. τῶν δὲ, τὰ ἐναντία λεγόντων. καὶ Ερμοκράτης ὁ Ερμονος παρελθὼν αὐτοῖς ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε, καὶ παρῄνει τοιάδε.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

» Απιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν. καὶ γιγνώσκω, ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι, ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι. ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς, ἐπισχήσω, κινδυνευούσης τῆς πόλεως. πείθων γε ἐμαυτὸν, σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς, λέγειν. ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ὑμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται, καὶ ναυτικῇ, καὶ πεζικῇ, πρόφασιν μὲν, ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ, καὶ λεοντίνων κατοικίσει. τὸ δὲ ἀληθὲς, Σικελίας ἐπιθυμίᾳ. μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ τἆλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτούς. καὶ μήτε καταφρονήσαντες, ἄφρακτοι ληφθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες, τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσητε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται, ἢ πάσχειν. οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται ἀνωφελεῖς. ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας, πολὺ ἄμεινον. μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες, ἡμῖν ξυμμαχεῖν. καὶ ἢν ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπωσώμεν. οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι, κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται. καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι, ἢ ἑλλήνων, ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες, κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων, καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται. πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους ξυνίσταται. ἤν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα καὶ περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν, ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι, ὡς ἐπ' ἀθήνας ᾔει, ηὐξήθησαν. καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι. θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα. καὶ ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες, τοὺς μὲν, μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι. ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος. καὶ ἐς τὴν Ιταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν, ἢ μὴ δέχωνται ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ διὰ φόβου εἰσὶ, μή ποτε ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν. ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες,

Οτῳ τρόπῳ κάλλιστα. ἤγουν ἀνδρικώτατα, καὶ φρονιμώτατα. Αφρακτοι ληφθήσεσθε. ἤγουν ἀφύλακτοι. Εἰ δέ τῳ καὶ πιστά. τὰ τῆς ἐφόδου τῶν ἀθηναίων.

Η κατεργασώμεθα αὐτούς. παταγνώσωμεν. νικήσωμεν. Προσδέχονται φοβοῦμαι. οὐ γὰρ φοβοῦμαί φησι μὴ ἐπιτύχωσι τῷ ἑλεῖν ἡμᾶς. Ολίγοι γὰρ δὴ στόλοι. ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὀλίγοι. Κατώρθωσαν. ἤγουν ἠρίστευσαν. Των ἐνοικούντων. ἤτοι τῶν ἐνοικούντων τὰς συρακούσας, ἵνα ἀστυγείτονας τοὺς ἄλλους ἀκούσωμεν, σικελιώτας. ἢ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας, δεκτέον τοὺς σικελιώτας. ἀστυγείτονας δὲ, καρχηδονίους τε, καὶ ἰταλιώτας. Παντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους. ὁ γὰρ φόβος ὁμοφρονεῖν ἀναγκάζει καὶ τοὺς στασιάζοντας. Ην τε δι' ἀπορίαν. ἂν ἄρα φησὶ δι' ἀπορίαν ἐπιτηδείων περὶ αὐτοὺς σφαλῶσι δόξαν ἡμῖν προσθήσουσιν, ὡς ὑφ' ἡμῶν νενικημένοι. Τῶν ἐπιτηδείων. τῶν τροφίμων. Οπερ καὶ ἀθηναῖοι. τρία πραγματεύεται διὰ τούτων. ἓν μὲν, ἐν ἐλπίσι ποιῆσαι τοὺς συρακουσίους τῆς νίκης. ἕτερον δὲ, τὸ μόνον συρακουσίοις ἂν κατορθώσωσι, δοκεῖν νενικηκέναι τοὺς ἀθηναίους. τρίτον δὲ, ἀπαλλάξαι τοῦ φόβου τοὺς συρακουσίους. Παρὰ λόγον. παρὰ δόξαν. Τά τε αὐτοῦ. ἤγουν τὰ ἐν τῷδε τῷ τόπῳ. Βεβαιωσώμεθα βεβαίους φίλους ποιήσωμεν. Καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι. ἐχθροῖς οὖσι δηλονότι. Ες τε τὴν ἄλλην σικελίαν. οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἑλλήνων οἰκουμένην. προεῖπε γὰρ περὶ τῶν βαρβάρων. Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς. ἄφοβον. τὸ κακὸν δηλονότι. προσδοκῶσι γάρ. Διὰ φόβου εἰσί. φοβοῦνται καρχηδόνιοι, μὴ αὐτοῖς ἐπέλθωσιν ἀθηναῖοι.

Εἰ τάδε προνόσονται. τὰ καθ' ἡμᾶς. Καὶ αὐσφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι. ἐν ταλαιπωρίᾳ. Ἤτοι κρύφα γε. κρύφα μὲν χρήματα ἡμῖν λάθρα τῶν ἀθηναίων πέμψαντες. Ὅθεν ὅ, τε πόλεμος. καὶ ἐν πολέμῳ δύναμιν ἔχει μεγίστην, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις πράγμασι τὰ χρήματα. Καὶ τἄλλα. τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον. διὰ τὸ σύνηθες ἡμῖν εἶναι τὸ ἡσυχάζειν. Καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν. καὶ ποιήσωμεν αὐτοὺς ἐν φροντίδι, καὶ διαλογισμῷ γενέσθαι. χώρας φύλακες. λείπει τῆς σικελίας. Εὐεπίθετος εἴη. δυσεπιχείρητος ἡμῖν ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν, βραδέως τε πλέουσα διὰ τὸν ἐν τῷ πελάγει κάματον, καὶ οὐκ ἀθρόα.

εἰ τάδε προνόσονται, καὶ αὐ σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσαιεν ἡμῖν, ἤτοι κρύφα γε, ἢ φανερῶς, ἢ ἐξ ἑνός γε του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δέ εἰσι μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες. χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται. ὅθεν ὅ, τε πόλεμος, καὶ τἄλλα, εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ ἐς Κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον, ἥκιστ' ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιῶται γὰρ εἰ θέλοιμεν ξύμπαντες· εἰ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνοῖν τροφῆς, ἀπαντῆσαι ἀθηναίοις ἐς τάραντα, καὶ ἄκραν ἰαπυγίαν. καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς, ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἀγών, ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν ἰόνιον, μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν. καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν, ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες, ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς τάρας. τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς. χαλεπὸν δέ, διὰ πλοῦ μῆκος ἐν τάξει μεῖναι. καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη, βραδεῖά τε καὶ κατὰ λόγον προσπίπτουσα, εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν. εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς τάραντα. οἱ δέ, μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες, ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα. καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἄν, ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ἀπολείποιεν ἄν, καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστ' ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλειομένους αὐτοὺς, οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ κερκύρας. ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους, καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους, ὁπόσοι τ' ἐσμὲν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν. ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου, καὶ ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον. τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα, καὶ αἱ γνῶμαι ἵστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας, ὅτι ἀμυνοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, δικαίως καταγνόντες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν. εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν, ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε οὖν μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες. εἰ δὲ μή, ὅτι τάχιστα τἄλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν. καὶ παραστῆναι παντί, τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας, ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι. τὸ δ' ἤδη, τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν, χρησιμώτατα ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται, καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσί, καὶ ὅσον οὔπω πάρεισι. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης, τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ συρακουσίων ὁ δῆμος, ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν. οἱ μέν, ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ ἀθηναῖοι. οἱ δ', ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγει. τοῖς δὲ εἰ, καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς,

Ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες. ἤτοι κουφιοῦντες, ἢ καταλιπόντες ὀπίσω τὴν παρασκευήν. Εἰ δὲ μὴ προσδοκοίη. προσβαλεῖν δηλονότι. Περαιωθέντες. ἐς τὴν τάραντα δηλονότι. Ἀποροῖεν ἄν. ἐς ἀπορίαν καταστήσονται τῶν ἐπιτηδείων. Παραμεῖναι. τὴν τάραντα δηλονότι. Καὶ τὰ τῶν πόλεων. καὶ οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέξονται αὐτοὺς, ἀθυμοῖεν ἄν. Ἐξωσθῆναι ἄν. ἐκπεσεῖσθαι τοῦ πλοῦ ἐς χειμῶνας. Καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν. τὸν νικίαν λέγει. Εἴ τι ἀξιόχρεων. ἀξιόμαχον. βέβαιον. πιστὸν ἐς ἀξιομαχίαν. Ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ἤτοι ἐν ὁμοίῳ κινδύνῳ καταστήσοντας αὐτοὺς, ἢ ἰσοπαλεῖς. Δικαίως καταγνωκότες ὅτι αὐτούς. τὸ δικαίως, δύναται μὲν καὶ πρὸς τὸ ἐπέρχονται λαμβάνεσθαι, δικαίως ἐπέρχονται. δύναται δὲ καὶ πρὸς τὸ καταγνωκότες.

Μᾶλλον ἄν. μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν τὸ ἀπροσδοκήτους ἡμᾶς αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι, ἤπερ τὴν δύναμιν ἡμῶν. Ταῦτα τολμήσαντες. τὸ ἀντεξορμῆσαι τοὺς ἀθηναίους. καὶ παραστῆναι παντὶ δόξαν εἶναι ἀνθρώπῳ. Τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας. δεῖ τοὺς καταφρονοῦντας τῶν ἐπιόντων ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ, καὶ τῇ κατ' αὐτὴν ἀνδρείᾳ φαίνεσθαι καταφρονοῦντας τῶν ἐναντίων. ἔργον γὰρ κἀνταῦθα, καὶ πολλαχοῦ τὸν πόλεμον λέγει. Τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβου. τὸ δὲ ὡς φοβουμένοις κίνδυνον ἀσφαλέστατα παρασκευάζεσθαι, χρησιμώτατον.

Ὅτι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. μείζονα ἀντιπαθεῖν τοὺς ἀθηναίους, ἢ δρᾶσαι. Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς. δυνάμενος πείθειν τοὺς πολλούς. Οὕτω κακῶς φρονῆσαι. μωροὺς εἶναι. Τῆς δὲ ἀξυνεσίας. θαυμάζω δηλονότι. Ἐκπλήξιν καθιστάναι. ἤγουν εἰς φόβον ἐμβαλεῖν. Ἐπηλυγάζωνται. τὸ ἐπηλυγάζονται, ἐπικρύπτονται. ὅπως φησὶ κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας, τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψωνται. Οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου. ἐξ ἀλόγου συμπτώματος. Τάδε κινοῦσι σύγκεινται. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀγγελίαι. Ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι. ἀντὶ ἐξ ὧν ἂν δράσειαν ἄνθρωποι δεινοί, ἀντὶ τοῦ συνετοί. Δεινοί. φρόνιμοι. Ἀθηναίους ἀξιῶ. ἀξίους ἡγοῦμαι εἶναι.

ὅτι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες. ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ᾽ ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει, καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ᾽ αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν, καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΟΥ.

» Τοὺς μὲν ἀθηναίους, ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι, καὶ ὑποχειρί-
» ους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν, ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους. τοὺς δ᾽ ἀγ-
» γέλοντας τὰ τοιαῦτα, καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας, τῆς μὲν τόλμης, οὐ θαυ-
» μάζω. τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες, ἰδίᾳ τι βού-
» λονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπη-
» λυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου. ἐκ
» δὲ ἀνδρῶν, οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ ἢν εὖ βουλεύησθε, οὐκ
» ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι
» δεινοί, καὶ πολλῶν ἔμπειροι ὥσπερ ἐγὼ ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς
» εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως κα-
» ταλελυμένους. ἐπ᾽ ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν. ἐπεὶ ἔγωγε ἀγα-
» πᾶν οἴομαι αὐτούς, ὅτι οὐκ ἡμεῖς ἐπ᾽ ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται, καὶ
» οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δὴ ὥσπερ λέγονται ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν
» Πελοποννήσου, διαπολεμῆσαι, ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται. τὴν δὲ
» ἡμετέραν πόλιν αὐτήν, τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ δὶς τοσαύτη
» ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι. οἷς γ᾽ ἐπίσταμαι, οὔθ᾽ ἵππους ἀκολουθήσοντας, οὐδ᾽ αὐ-
» τόθεν ποριαθησομένους, εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ᾽ Ἐγεσταίων, οὐδ᾽ ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς
» τοῖς ἡμετέροις, ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα γὰρ τό, καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις,
» τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρασκευήν, ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν
» τοσήνδε ποριαθῆναι οὐκ ὀλίγην οὖσαν, ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω. μόλις
» ἄν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην, ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν, ἔλθοιεν ἔχον-
» τες. καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆ-
» ναι. ἤπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ. ξυστήσεται γὰρ στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν
» ἱδρυθέντι, καὶ ἐκ σκηνιδίων, καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς, οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡ-
» μετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τό τε ξύμπαν, οὐδ᾽ ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡ-
» γοῦμαι. τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω. ἀλλὰ ταῦτα
» ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες, τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ᾽ ὅτι σώ-
» ζουσι. καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα, οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν. οὓς ἐγὼ οὐ νῦν
» πρῶτον, ἀλλ᾽ ἀεὶ ἐπίσταμαι ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε, καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις, ἢ
» ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος, αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρ-
» χειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν. ἡμεῖς δὲ
» κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοι-
» γάρτοι δι᾽ αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν, ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶ-
» νας, οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας, ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται. τυραννίδας δ᾽ ἔστιν

Καταλελυμένους. ἀντὶ τοῦ καταλελυκότας. Διαπολεμῆσαι. διενεγκεῖν τὸν πόλεμον, δηλονότι περιγενέσθαι διὰ τοῦ πολέμου. Ἄμεινον ἐξήρτυται. τῆς Πελοποννήσου δηλονότι.

Οὐδ᾽ αὐτόθεν. ἐκ τῆς Σικελίας. Ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω. τὸ μὲν παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι. τὸ δὲ ὥστε ὑπερβιβάσαι χρή, ἵνα μὴ σολοικοφανὲς ᾖ τὸ σχῆμα, καὶ οὕτω συντάξαι, παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, ὥστε μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι οἱ ἀθηναῖοι. Ἤπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ. μή τι γε ἐν Σικελίᾳ πάσῃ πολεμίᾳ καθεστώσῃ. Ξυστήσεται γὰρ στρατοπέδῳ τε. λείπει χρώμενοι.

Καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς. οὐ τῆς ἐκ περιουσίας, ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκως. Οὐκ ἐπὶ πολύ. εἰργόμενοι τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων. Οὐδ᾽ ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι. οὐδ᾽ ἀποβῆναι αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν νομίζω δυνήσεσθαι. Καὶ ἐνθένδε ἄνδρες. ἀπὸ τῆς πόλεως. Οὔτε ἂν γενόμενα. οὐχ οἷά τε γενέσθαι. Λογοποιοῦσι. ψευδέσι λόγοις συντιθέασι. Κακουργοτέροις. πονηροτέροις. Καὶ κατορθώσωσιν. ἡμεῖς δὲ διὰ κακίαν ἀδύνατοί ἐσμεν, καὶ προαισθέσθαι τοὺς πονηρούς, καὶ αἰσθανόμενοι ἐξελθεῖν αὐτοῖς.

Ὅτι καὶ δυναστείας ἀδίκους. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀναιρεῖται. Τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους. ἤγουν τοὺς κακούργους. Κολάζων μὴ μόνον αὐτοφώρους. ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβανομένους. χαλεπὸν γὰρ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐπιτυγχάνειν αὐτούς. Καὶ ὧν βούλονται μέν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ κολάζων. Οὐχ ὧν δρᾷ μόνον. ἕνεκα δηλονότι. Εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις. εἴπερ καὶ πάσχει τις κακῶς, πρὶν αἰσθηται. Τὰ μὲν ἐλέγχων. ἤγουν φανερῶς δεικνύων. Ἐσκεψάμην. ἤγουν κατ' ἐμαυτὸν ἐν συνοίᾳ ἔχων. Καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι. πρὸς τὸν Ἑρμοκράτην ἀποτείνει τὸν λόγον. Ὁ δὲ νόμος, ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι. ὁ δὲ νόμος ἐτέθη διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν κωλύων, ἢ ὡς δυναμένοις ἀτιμάζων. λέγει δὲ περὶ τῶν νέων ὅτι εἴργονται τῆς ἀρχῆς διὰ νόμον, οὐκ ἀτιμαζόμενοι, ἀλλὰ κωλυόμενοι διὰ τὴν ἡλικίαν, τουτέστι, τὴν ἀριστοκρατίαν.

ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους, ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περιιδεῖν γενέσθαι. ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων. μὴ μόνον αὐτοφώρους, χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν, δύνανται δ' οὔ. τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρὴ, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται. τοὺς δ' αὖ ὀλίγους, τὰ μὲν, ἐλέγχων, τὰ δὲ, φυλάσσων. τὰ δὲ, καὶ διδάσκων. μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι, πότερον, ἄρχειν ἤδη, ἀλλ' οὐκ ἔννομον. ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον. ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι, καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι. φήσει τις, δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν, οὔτ' ἴσον εἶναι. τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα, καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι. ὀλιγαρχίαν δὲ, μέρος. ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων, τοὺς πλουσίους. βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς. κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς. καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα, ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ, τῶν μὲν κινδύνων, τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι. τῶν δ' ὠφελίμων, οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντ' ἀφελομένη ἔχει, ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι, καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε, ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε. ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε. ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν, ἤπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος μετασχεῖν. εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι. καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν, ὡς προσαισθανομένους, καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας, ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς. καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν, οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴομαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα, καὶ ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας, αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται. αὐτὴ δ' ἐφ' ἑαυτῆς σκοποῦσα, τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ. καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν, οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται. ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν, πειράσεται σῴζειν.

Τοιαῦτα Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς ἀναστὰς, ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν. αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ.

Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον, οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους, οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι. πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας, παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι.

Ἰσονομεῖσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ πολλάκις ἐσκεψάμην τί, καὶ βούλεσθε. Οὔτ' ἴσον. τὸ δίκαιον. Ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος. λείπει τῆς πόλεως. Ἰσομοιρεῖν. ἰσοτιμίας ἀξιοῦνται ἐν δημοκρατίᾳ οἵ τε πλούσιοι, καὶ οἱ συνετοί. Καὶ ξύμπαντ' ἀφελομένη ἔχει. τῆς ὠφελείας δηλονότι. Ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι, καὶ οἱ νέοι. ἅπερ ἡμῖν οἱ ὀλιγαρχικοί, καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται πάντα ἔχειν, ἀδυνάτου ὄντος ἐν μεγάλῃ πόλει, πάντα τούτους ἔχειν. Τὸ τῆς πόλεως, ξύμπασι κοινόν. τῆς πόλεως, τὸ αὔξετε. Καὶ πλέον. οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν. οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἡγείσθωσαν τοῦτο καὶ ἴσον εἶναι, καὶ πλέον τοῦ ἴσου τὸ τοῦ μετασχεῖν, ὧν καὶ πᾶσα ἡ πόλις.

Εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε. εἰ δὲ μειζόνων ἐφίεσθε, πάντων στερηθήσεσθε. Ὡς προσαισθανομένους. ἀντὶ τοῦ προσαισθησομένων, καὶ μὴ ἐπιτρεψόντων ἡμῶν. Εἰ μή τι αὐτῶν. τοῦτο αὐτὰ προδίδοται πρὸς ἐκεῖνο. ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται. καὶ εἰ μὴ ἀληθῆ εἶναι, οὐ διὰ τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας αὐθαίρετον δουλείαν ἑλεῖται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπιβαλεῖται. Τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ οἴομαι. οὐκ οἴομαι γάρ φησιν ὅτι τοὺς λόγους ὑμῶν ἴσα ἔργοις δύνασθαι ἡ πόλις κρινεῖ. Ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν. οὐχὶ διὰ τὸ ἀκούειν καταπλαγεῖς ἀπορήσεται. Ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη. τὴν ἐλευθερίαν πειράσεται σῴζειν ἐκ τοῦ δι' ἔργων μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀφαιρουμένοις αὐτήν.

» καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι, καὶ ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται· τῆς δ' ἐπιμελείας καὶ ἐξετάσεως αὐτῶν, ἡμεῖς ἕξομεν καὶ τῆς πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῆς ἅμα ἔς τε κατασκοπὴν, καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ, καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη· καὶ ὅ, τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν.

Καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ, διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο. καὶ τρία μέρη νείμαντες, ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς· πρός τε τἆλλα εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι. ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσομένας, αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν ὅπως ἐπιστάμενοι, καταπλέωσι. μετὰ δὲ ταῦτα, τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας, ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο. τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι, καὶ τριάκοντα, καὶ ἑκατὸν, καὶ δυοῖν ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν· τούτων, ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα, ταχεῖαι· αἱ δ' ἄλλαι, στρατιώτιδες. τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν, χίων, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων. ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν, ἑκατὸν, καὶ πεντακισχιλίοις. καὶ τούτων ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν, καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου. ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν. ξύμμαχοι δὲ, οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον. οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων. οἱ δ' ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ μαντινέων, καὶ μισθοφόρων, πεντήκοντα, καὶ διακόσιοι. τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν, ὀγδοήκοντα, καὶ τετρακοσίοις. καὶ τούτων Κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν. καὶ σφενδονήταις ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν. καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι, ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί. καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι, καὶ λιθολόγους, καὶ τέκτονας, καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα. ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ, πρός τε ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ πρὸς τάραντα, καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν. τῶν μὲν πόλεων, οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ, οὐδὲ ἄστει. ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ. Τάραντος δὲ καὶ λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο. καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες, ἡσύχασαν. καὶ πρός τε τοὺς ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες χαλκιδέας ὄντας, χαλκιδεῦσιν οὖσι λεοντίνοις, βοηθεῖν. οἱ δὲ, οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ, τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ, πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι. τοῖς δὲ συρακουσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο, ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ, καὶ οὐκέτι ἠπίστουν. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον. ἔνθα μὲν, φύλακας. πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ, φρουρὰς ἐσεκόμιζον. τά τε ἐν τῇ πόλει ὅ/

Καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ. μάχης δηλονότι. Οἷς ὁ πόλεμος. οἷς χαίρει ὁ πόλεμος, ὧν χρήζει.

Ἐπιτήδειον. ἁρμόδιον. Ὑμᾶς οἴσομεν. ἤγουν μηνύσομεν ὑμῖν δηλονότι.

Ἐν ταῖς καταγωγαῖς. λιμέσι.

Στρατηγῷ προστεταγμένοι. κατὰ τάξεις ὑπὸ στρατηγοῖς τεταγμένοι.

Εἰσομένας. γνωρισθείσας. Καὶ εἴρητο αὐταῖς. ὡρίσθη ταῖς ναυσί. Τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις. τριήρεις ταχεῖαι. τριήρεις στρατιώτιδες. πεντηκόντοροι. ἱππαγωγοί. πλοῖα. ὁλκάδες.

Τὸ δὲ ἄλλο ναυτικόν. ἤγουν αἱ ἄλλαι νῆες, αἱ ἔχουσαι τοὺς ναύτας.

Ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασι. στρατιώτας τοὺς πεζομαχήσαντας ἄγουσαι.

Ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. συνδιεπεραιώθη.

Καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν. ἀντὶ τοῦ ὡς ἕκαστοι ἔτυχον εὐπορήσαντες.

Παρεκομίζοντο. ἤγουν παραπλέοντες, ἐκομίζοντο.

Καὶ ἐνταῦθα. ἤγουν ἐν τῷ Ῥηγίῳ.

Καὶ ἀγορὰν παρεῖχον. οἱ Ῥηγῖνοι δηλονότι. Ἀνελκύσαντες. ἤγουν ἐκ τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ξηράν. Οἱ δὲ, οὐδὲ μεθ' ἑτέρων. οὔτε μετὰ τῶν ἀθηναίων, οὔτε μετὰ τῶν συρακουσίων. Καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο. καὶ πᾶσιν ἐδόκει παρασκευάζεσθαι, οὐδενὸς ἀντιλέγοντος. Ὡς ἐπὶ τούτοις. μετὰ ταῦτα. Ἔνθα μὲν. εἴς τινας. Φύλακας. τοὺς διαφυλάξοντας τὰς φιλίας πόλεις. Καὶ ἐς τὰ περιπόλια. γράφεται περιπό/

λια. τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρούρια, ἃ περιπλέοντες, εἰσῆγον εἰς αὐτὰ φρουρούς. Καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ. ὡς ἐν συντόμῳ ἐσομένῳ. Ἀντικεκρούκει. παρὰ γνώμην ἀπηντήκει. ἀποβεβήκει. Καὶ εἰκὸς ἦν. συστρατεύειν δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις. Τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτατα. Ἀλκιβιάδῃ, καὶ Λαμάχῳ.

Ἐξετεχνήσαντό τι. μετεχειρίσαντο. Ἀλκιβιάδῃ, καὶ Λαμάχῳ ἐξετεχνήσαντο. Ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα. ὑπὸ ὄψιν ἔθηκαν. Ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως. ὀλίγα τῇ δυνάμει ὄντα, μεγάλην φαντασίαν παρεῖχε. Καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις. φιλοφρονήσεις. Τῶν τριηριτῶν. τῶν ἐν τριήρεσιν ἀφικομένων. Καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι. χρησάμενοι. τὸ δὲ αἰτήσαντες, ἀντὶ τοῦ λαβόντες, αὐτοὶ τοῦ μέλλειν ἀποδώσειν.

πων ἐξετάσει, καὶ ἵππων ἐσκόπουν, ᾗ ἐν τέλει ἐστί. καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ, καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο. αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι, ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα, ἃ ὑπέσχοντο. τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντικεκρούκει. καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν. καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας, καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ περὶ τῶν Ἐγεσταίων. τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι, τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε, ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτούς, ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα. φιάλας τε, καὶ οἰνοχόας, καὶ θυμιατήρια, καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην. ἃ ὄντα ἀργυρᾶ, πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν, ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο. καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν, τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα, καὶ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικῶν, καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριηρῶν Ἀθηναίοις παρεῖχε. καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, διεθρόησαν, ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν, αὐτοί τε ἀπατηθέντες, καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος, ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο.

Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν. καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶν ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν. καὶ παραμείναντας Σελινουντίους, ἢ βίᾳ, ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς. καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δέ, τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου, ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας, τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δέ, οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας, αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελθεῖν. ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι, πλὴν Σελινοῦντος, καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας. καὶ πειρᾶσθαι, καὶ τοὺς Σικελούς, τοὺς μὲν, ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακουσίων. τοὺς δέ, φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν ἔχωσι. πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους, ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας. καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν. ἢν μὴ οἱ μέν, Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν. οἱ δέ, Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν.

Λάμαχος δέ, ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει, ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τε εἰσί, καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι. ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους, καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται.

Διεθρόησαν. θροοῦντες, διετάραξαν.

Καὶ παραμείναντας. τοὺς Ἀθηναίους.

Διαλλάξαι αὐτοῖς. τοῖς Ἐγεσταίοις.

Ἢν μή τι δι' ὀλίγου. διαταχέως, καὶ αὐτοῦ προσδοκῆσαι.

Καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας. ἀντὶ τοῦ καὶ μὴ δαπανῶντας, τὰ οἰκεῖα κινδυνεύειν ἐν τῇ πόλει, ἤγουν κίνδυνον προξενεῖν τῇ πόλει.

Καὶ στρατιὰν ἔχωσιν. ἀπὸ τούτων τῶν πόλεων.

Ἐν πόρῳ γάρ. περαιώσει.

Προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις. χειρωσαμένους.

Εἰδότας μεθ' ὧν τις. εἰδότας τίνας ἔχουσι συμμάχους.

Τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα. τὴν πρώτην προσβολὴν τοῦ στρατεύματος.

μάλιστ' ἂν σφᾶς περιγενέσθαι. καὶ κατὰ πάντ' ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι. τῇ τε ὄψει· πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι. καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται. μάλιστα δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι, καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀπολειφθῆναι ἔξω. διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν. καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν, οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον, καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν, καὶ σφίσι προσιέναι. καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας, καὶ ἐφορμηθέντας, μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι. ἃ ἦν ἐρῆμα. ἀπέχοντα συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν, οὔτε ὁδόν.

Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν, ὅμως προσέθετο, καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης τῇ αὐτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσήνην. καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο, πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, παρέπλεον ἐς νάξον. τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν ῥηγίῳ καταλιπόντες, καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει, παρέπλεον ἐς κατάνην, καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ καταναῖοι, οὐκ ἐδέχοντο, ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ συρακουσίων βουλόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν. καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ, ἐπὶ συρακούσας ἔπλεον, ἐπὶ καίρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς. δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα. πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρύξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι ἥκουσι λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν. τοὺς οὖν ὄντας ἐν συρακούσαις λεοντίνων, ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας ἀθηναίων, ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη, καὶ κατεσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν στρατιὰν, οὐκ ἐδέχοντο οἱ καταναῖοι. τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον ὅτι βούλονται εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην κακῶς, ἔλαβον διελόντες. καὶ ἐσελθόντες, ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ καταναίων, οἱ μὲν τὰ τῶν συρακουσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι, ὑπεξῆλθον, οὐ πολλοί τινες. οἱ δὲ ἄλλοι, ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα, ἐκέλευον ἐκ ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὸ ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ, ἄραντες ἐς τὴν κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον. ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε καμαρίνης, ὡς εἰ ἔλθοιεν προσχωροῖεν ἄν. καὶ ὅτι συρακούσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἁπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ, παρέπλευσαν. πρῶτον μὲν ἐπὶ συρακούσας. καὶ ὡς οὐδὲν εὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὖθις ἐπὶ καμαρίνης. καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο λέγοντες σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι μιᾷ νηὶ καταπλεόντων ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι, ἀπέπλεον. καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς συρακουσίας, καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν συρακουσίων ἱππέων βοηθησάντων, καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς κατάνην. καὶ καταλαμβάνουσι τὴν σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν, ἐπί τε Ἀλκιβιάδην ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν, τῶν μετ' αὐτοῦ μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ, καὶ περὶ τῶν ἑρμῶν. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποι-

Μάλιστ' ἂν σφᾶς. τοὺς ἀθηναίους.
Καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι. τοὺς συρακουσίους δηλονότι, τοὺς ἀθηναίους.
Τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκφοβῆσαι αὐτοὺς, τῷ προσδοκῆσαι αὐτίκα ἐν κινδύνῳ διαμαχήσεσθαι.
Μὴ ἥξειν. ἡ μὴ ἀπόφασις, περιττή.
Καθέζηται. καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν μεταφερόντων τῶν συρακουσίων, οὐκ ἀπορήσειν τοὺς ἀθηναίους χρημάτων, ἂν κρατοῦντες τῶν συρακουσίων, προσκαθέζωνται τῇ πόλει.
Οὐ ξυμμαχήσειν. τοῖς συρακουσίοις δηλονότι.
Καὶ οὐ διαμελλήσειν. καὶ οὐ διαστήσειν καραδοκοῦντας πότεροι κρατήσουσιν.
Οὔτε ὁδόν. οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης πολὺ ἀπέχονται.
Παρέπλεον ἐς νάξον. τὴν σικελικήν.
Τὰ συρακουσίων βουλόμενοι. φρονοῦντες.
Ἐπικαίρως. συντόμως. τεταγμένως.
Τὰς ἄλλας ναῦς. οὐ μόνον τὰς ἑξήκοντα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας παραλαβόντες.
Ἐς τὸν μέγαν λιμένα. τῶν συρακουσῶν δηλονότι.
Καθειλκυσμένον. ἕτοιμον εἰς τὴν θάλασσαν.
Πολεμητέα ἦν. πολεμεῖν δυνατὸν ἔσοιτο.
Καὶ ἐκκλησίας γενομένης. τῶν καταναίων δηλονότι.
Καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει. τῶν καταναίων.
Κακῶς ἔλαβον. ἀτέχνως. σαθρῶς.
Ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. ἀντὶ τοῦ ἐν ἀγορᾷ διέτριβον.
Πληροῦσι ναυτικόν. ναῦν ναυτῶν πληροῦσιν.
Ἐς τὸν αἰγιαλόν. τῶν καμαριναίων.
Τὰ ὅρκια εἶναι. τοῖς καμαριναίοις.
Ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι. οἱ ἀθηναῖοι.
Καὶ τῶν ψιλῶν τινας. τῶν ἀθηναίων.

Καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς. οὐ διακρίνοντές φησι τοὺς μηνυτὰς πότερον ψεύδονται, ἢ ἀληθεύουσιν, ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι πιστεύοντες διὰ τὸ προσέχειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, ἐνίους τῶν πολιτῶν χρηστοὺς ὄντας, κατέδουν. Διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν. πιστεύοντες πονηροῖς ἀνθρώποις μηνυταῖς.

Ἡγούμενοι εἶναι. κρεῖσσον ἡγούμενοι βασανίσαι μᾶλλον τὸ χρηστῶν τινα, καὶ ἐξευρεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἢ διὰ τὸ μὴ πιστεύειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, τοὺς ἐναντία γενομένους ἀπολῦσαι ἀνεξετάστως. Ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ. γνῶσιν ἔχοντες ἐξ ἀκοῆς. Τελευτῶσαν γενομένην ἐν τελευταίοις χρόνοις. Οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν. οὔτε ὑπὸ ἀθηναίων κοινῇ, οὔτε ὑπὸ ἁρμοδίου, καὶ ἀριστογείτονος. Δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν. ἐρωτος σύμβασιν. Ἐπεχειρήθη. ἐτολμήθη. Ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον. μακροτέρᾳ διηγήσει χρησάμενος. Γενομένου δὲ ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ. ἐπιφανεστάτου ἐν τῇ ἀκμῇ. Μέσος πολίτης. οὔτε ἐπιφανὴς δηλονότι, οὔτε ἄδοξος. Πειραθεὶς δὲ ὁ ἁρμόδιος. ἐρωτικὴν πεῖραν δεξάμενος. Τοῦ πεισιστράτου. υἱοῦ δηλονότι. Καὶ οὐ πεισθείς. αὐτῷ ἐρῶντι δηλονότι. Καταγορεύει τῷ ἀριστογείτονι. μηνύει τῷ ἐραστῇ αὐτοῦ. Ὁ δὲ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας. περιπαθὴς γεγονὼς ἐπὶ τῷ ἔρωτι. Προσαγάγηται αὐτόν. τὸν ἁρμόδιον. Ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης. ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν. ἦν γὰρ μέσος πολίτης. Ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ. ἐμηχανᾶτο κρύφα προπηλακίσαι τὸν ἁρμόδιον, ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινὰ, καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. Ἀνεπιφθόνως. οὐ μεμπτῶς. Κατεστήσατο. εὐτάκτησεν. Ἐπὶ πλεῖστον. χρόνον δηλονότι. Οὗτοι ἀρετήν. δικαιοσύνην. Εἰκοστὴν μόνον. μοῖραν. Πρασσόμενοι. ἀπαιτοῦντες. Τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο. πολιτευομένοις. Ἐπεμέλοντο. προνοοῦντο οἱ περὶ πεισίστρατον, ὥστε αἰεί τινα ἐξ αὐτῶν ἄρχειν. Προσοικοδομήσας. ἐπαυξήσας. Πρεσβύτατος ὢν ἱππίας. πρῶτος τῶν ἄλλων υἱῶν τοῦ πεισιστράτου. Καὶ αὐτῷ τούτῳ. τῷ ἐνθυμουμένῳ. Οἱ αὐτῷ. τῷ ἱππίᾳ.

οὗ τότε τῶν περὶ τὰ μυστήρια. καὶ τῶν περὶ τὰς ἑρμᾶς δραθέντων. καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς, ἀλλὰ πάντας ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν, πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ εὑρεῖν, ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ, καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα, ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν γενομένην, καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν. ἀλλ' ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων ἐφοβεῖτο αἰεὶ, καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε. τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα, δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη. ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος ἀποφανῶ, οὔτε τοὺς ἄλλους, οὔτε αὐτοὺς ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων. οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι. οὐχ Ἵππαρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν, ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ, Ἀριστογείτων ἀνὴρ τῶν ἀστῶν μέσος πολίτης ἐραστὴς ὢν, εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου, καὶ οὐ πεισθεὶς, καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ δὲ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας, καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύναμιν, μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτὸν, ἐπιβουλεύει εὐθὺς, ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρχος ὡς αὖθις πειράσας, οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν. ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθεὶς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο. καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν. καὶ ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων, τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τοὺς πολέμους διέφερον. καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο. πλὴν καθόσον αἰεί τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι, καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν, τὴν ἐνιαύσιον ἀθηναίοις ἀρχήν. καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱὸς, τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα. ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων, ἀνέθηκε. καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας, ὕστερον ὁ δῆμος ἀθηναίων μεῖζον μῆκος τοῦ βωμοῦ, ἠφάνισε τοὐπίγραμμα. τοῦ δ' ἐν πυθίου, ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν ἀμυδροῖς γράμμασι, λέγον τάδε.

» Μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς,
» Θῆκεν Ἀπόλλωνος πυθίου ἐν τεμένει.

Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν, καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι. γνοίη δ' ἄν τις καὶ αὐτῷ τούτῳ. παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται, τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι. ὡς ὅ, τε βωμὸς σημαίνει, καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας, ἡ ἐν τῇ ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα. ἐν ᾗ θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται. Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ αὐτῷ ἐκ Μυῤῥίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο. εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ, πρῶτος γέγραπται μετὰ

τὸν πατέρα. οὐ δὲ τοῦτο ἀπεοικότως, διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι, οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες, τοῖς μὲν πολίταις, φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους, ἀκριβές, πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε. καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν. ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος, ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν. τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο προυπηλάκισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν λέγοντες, οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου, πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα, πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο. περιέμενον δὲ παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγένετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας, ἀθρόους γενέσθαι. καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας οὕνεκα. ἤλπιζον γάρ, καὶ τοὺς μὴ προειδότας εἰ καὶ ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ κεραμεικῷ καλουμένῳ, μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει, ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι. ὁ δὲ Ἁρμόδιος, καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια, ἐς τὸ ἔργον προῄεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι, διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ, ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας, ἔδεισαν. καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί τε, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς. καὶ δι' οὗπερ πάντα ἐκινδύνευον, ἐβούλοντο πρότερον εἰ δύναιντο προτιμωρήσασθαι. καὶ ὥσπερ εἶχον ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν. καὶ περιέτυχον τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ λεωκόριον καλούμενον, εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες, καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μέν, τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου. καὶ ὕστερον ληφθείς, οὐ ῥᾳδίως διετέθη. Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας, τοὺς ὁπλίτας πρότερον, ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφοράν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς δείξας τι χωρίον ἀπελθεῖν ἐς αὐτό, ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν, ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν. ὁ δέ, τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν, ἐξελέγετο εὐθύς, οὓς ἐπῃτιᾶτο. καὶ εἴ τις ηὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων. μετὰ γὰρ ἀσπίδος, καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην, ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις, χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη. καὶ ὁ Ἱππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱπποκλου γοῦν τοῦ λαμψακηνοῦ τυράννου, Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα ἀρχεδίκην Ἀθηναῖος ὤν, λαμψακηνῷ ἔδωκεν. αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν λαμψάκῳ ἐστίν, ἐπίγραμμα ἔχον τόδε.

» Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.
» Ἱππίου Ἀρχεδίκην, ἥδε κέκευθε κόνις.
» Ἡ πατρός τε καὶ ἀνδρός, ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων,

Διὰ τὸ πρεσβεύειν. διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατον εἶναι.
Αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο. λείπει τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα.
Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον. ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ μακροῦ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις, σύνηθες ἐμπεπηχέναι τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν. τοῖς δὲ δορυφόροις δέ, τοῦ φυλάττειν ἐπιμελῶς, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀσφαλῶς ἐκράτει. Ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους. φύλακας.
Καὶ οὐχ ὡς ἀδελφός. οὐχ ὡς νεώτερος ὤν, ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο τοῦ πῶς δεῖ κατασχήσασθαι τὴν ἀρχήν. Ἐν ᾧ οὐ πρότερον. διὰ τὸ μὴ πρότερον ἄρχειν μεμελετημένα. Τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα. διὰ τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν ὀνομασθέντα. ὀνομαστὸν γενόμενον ὑπολειφθῆναι ὅτι ἐτυράννησεν. Ἀπαρνηθέντα. ἀρνησάμενον ὁμιλῆσαι τῷ ἐρῶντι. Ἐπαγγείλαντες. ἀντὶ τοῦ προστάξαντες. Ἐν πομπῇ τινι. ἐν πανηγύρει. Παρωξύνετο. ἐθυμοῦτο.
Εὐθὺς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους. ἤγουν εἰς τά.
Καὶ τοὺς μὴ προειδότας. τὴν ἐπιβουλὴν δηλονότι.

Ἔξω ἐν τῷ κεραμεικῷ. ἔξω τῆς πόλεως. Οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ. φιλικῶς. Τὸν λυπήσαντα οὖν. τὸν Ἵππαρχον. Οὐ ῥᾳδίως διετέθη. ἤτοι χαλεπῶς διετέθη. ἢ οὐ ῥᾳδίως, οὐδὲ εὐκόλως αἱρέθη. ἤγουν οὐ διάθεσιν τιμωριῶν ἐλάμβανον ῥᾳδίαν ἐνεγκεῖν. Πρότερον ἢ αἰσθέσθαι. ἤτοι οὔπω ᾐσθημένων τὰ περὶ τὸν Ἵππαρχον. τῶν τὴν πομπὴν πεμπόντων ὁπλιτῶν, διὰ τὸ ἄπωθεν εἶναι. Καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος. ὑποκρινάμενος φαιδρὸς εἶναι τῷ προσώπῳ. ἤγουν ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας, καὶ μὴ ὑπεμφαί-

νουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους. Υπολαβεῖν. ὑφαρπάσαι. Εξελέγετο. κατ᾽ ἐκλογὴν ἐλάμβανεν. Εκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς. ἐκ τοῦ εὐθέως φόβου, καὶ τὸ φοβηθέντας αὐτούς, ὡς μεμνημένους ἀλογίστῳ τόλμῃ ἐπὶ τὸν ἵππαρχον χωρῆσαι. Διὰ φόβου ἤδη. ἤγουν φοβούμενος. Διεσκόπει τε. εἴ τις αὐτῷ ἀσφάλεια γένοιτο ἐάσαντι τὴν τυραννίδα. Ετη τρία ἱππίας ἔτι ἀθηναίων. ἤγουν μετὰ τὸν φόνον τοῦ ἱππάρχου. Εχώρει ὑπόσπονδος. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. Ως βασιλέα δαρεῖον ὁρμώμενος. ὡς ἱππίας ὁ ἀθηναίων τύραννος πρὸς δαρεῖον ἀπέδραμε. Χαλεπὸς ἦν τότε, καὶ ὑπόπτης. τοὺς ἵππους φασὶ παρασεσημένους ὑπόπτας λέγεσθαι.

Παίδων τ᾽ οὐκ ἦρεν νοῦν ἐς ἀταςθαλίην.

Τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ιππίας ἔτι ἀθηναίων καὶ παυσθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ, ὑπὸ λακεδαιμονίων, καὶ ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φευγόντων, ἐχώρει ὑπόσπονδος ἐς τε σίγειον, καὶ παρ᾽ αἰαντίδην ἐς λάμψακον. ἐκεῖθεν δέ, ὡς βασιλέα Δαρεῖον. ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἤδη γέρων ὤν, μετὰ μήδων ἐστράτευσεν. ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων, καὶ μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης, ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας. καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ, πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων, πολλοί τε, καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι, ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν. καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο. ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν. ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι, εἴτε καὶ οὔ. ἐπ᾽ ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται. τὸ δὲ σαφές, οὐδεὶς οὔτε τότε, οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτόν, ὡς χρὴ εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὑτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ᾽ ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μέν, αὐτός τε καθ᾽ ἑαυτοῦ καὶ κατ᾽ ἄλλων μηνύει τὸ τῶν ἑρμῶν. ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν ὡς ᾤετο τὸ σαφές, καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον. εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ᾽ αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει, ἔλυσαν. τοὺς δὲ καταιτιαθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μέν, ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν. τῶν δὲ διαφυγόντων, θάνατον καταγνόντες, ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες, ἄδηλον ἦν, εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο. ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο. περὶ δὲ τοῦ Αλκιβιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ ἀθηναῖοι ἐλάμβανον. καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν ἑρμῶν, ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ᾽ ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο, μέχρι ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς βοιωτούς τι πράσσοντες, ἐδόκει οὖν ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον, ἐν θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Αλκιβιάδου οἱ ἐν ἄργει, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν ἀργείων, τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους, οἱ ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ ἀργείων δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Αλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν σαλαμινίαν ναῦν, ἐς τὴν Σικελίαν, ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ, ἀκολουθεῖν. ξυλλαμβάνειν δὲ μή. θεραπεύοντες τό, τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ, στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους, μὴ θορυβεῖν. καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς μαντινέας καὶ ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι. δι᾽ ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μέν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν, καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς σαλαμινίας, ἐκ τῆς Σικελίας, ὡς ἐς τὰς ἀθήνας. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο. ἀλλ᾽ ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεώς, οὐ φανεροὶ ἦσαν.

Καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο. οὐδεμία ἦν ἀνάπαυσις τοῦ συλλαμβάνειν τοὺς ἄνδρας ζήτησιν ποιεῖσθαι τῶν γενομένων. Λέγων δέ. ὁ συνδεσμώτης. Επεισεν αὐτόν. καταιτιῶντα δηλονότι. Ποιησάμενον σῶσαι. αὐτὶ τοῦ ἐν ἀδείᾳ γενόμενον σωθῆναι. Επανεῖπον. εἶπον. τουτέστιν, ὑπέσχοντο καὶ ἐκήρυξαν. Ετετιμώρηντο. οὐ γὰρ ὑπώπτευον ἔτι ἀλλήλους.

Καὶ κατέδαρθον. ἀπὸ κοινοῦ τό, ἡ πόλις. Διὰ ταῦτα. διὰ τὰ κατηγορημένα τοῦ ἀλκιβιάδου, καὶ διὰ τοὺς ξένους αὐτοῦ τοὺς ἐν ἄργει ὑποπτεύοντας ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἀργείοις, οἱ ἀθηναῖοι παρέδωκαν τῷ δήμῳ τῶν ἀργείων τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ὑποκειμένους, ὡς οἰκείους ὄντας τῶν τοῦ ἀλκιβιάδου ξένων. Προειπεῖν αὐτῷ. εἰρήκεσαν δὲ ὥστε προειπεῖν αὐτῷ. Τό τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ. τὸ τότε, οὐκ ἔστι χρονικόν, ἀλλ᾽ ἀνέστραπται οὕτω, θεραπεύοντές τε τὸ πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους, καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, ὥστε μηδένα θόρυβον. συλληφθέντος τοῦ ἀλκιβιάδου,

μήτε ἀπὸ τῶν ἀττικῶν στρατιωτῶν ἀγανακτούντων ῥύεσθαι, μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονησάντων.

Δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ. προσδιαβεβλημένοι ἐπὶ δίκην καταπλεῦσαι. Εν ἀριστερᾷ. δυτικώτατα αὐτῆς. Οὐκ ἐδέχοντο οἱ ἱμεραῖοι. Παρεγένοντο γάρ. τοῖς ἀθηναίοις. Αὐτῶν ἱππεῖς. τῶν ἐγεσταίων. Καὶ ξυνοικήσοντες. οἷον. ἀγαμηθησόμενοι. τὸ δὲ ἔτι, ἀντὶ τοῦ πρότερον κεῖται. Οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων. οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων προσελαυνόντων τὴν συρακουσίων, καὶ ἐνυβριζόντων ἀγανακτοῦντες, βουλόμενοί τε τοὺς συρακουσίους ποιῆσαι προσελθεῖν πόρρω τῆς πόλεως πανδημεί, ἅμα τε καὶ αὐτοὶ στρατόπεδον ἐπιτήδειον καθ' ἡσυχίαν καταλαβεῖν.

δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς σαλαμινίας, τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὤν, οὐ πολλῷ ὕστερον, ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς θουρίας. οἱ δ' ἀθηναῖοι, ἐρήμῃ δίκῃ, θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε, καὶ τῶν μετ' ἐκείνου. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι, ἐπὶ σελινοῦντος καὶ ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν, εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ ἐγεσταῖοι. κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν σελινουντίων τὰ πράγματα. καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς ἱμέραν. ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας, ἑλλὰς πόλις ἐστί. καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν ὕκκαρα. πόλισμα Σικανικὸν μὲν, ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον. ἦν δὲ παραθαλασσίδιον, καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν, παρέδοσαν ἐγεσταίοις. παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππεῖς. αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ, ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς κατάνην. αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν, τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ εὐθὺς, ἐξ ὑκκάρων ἐπὶ ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τἆλλα χρηματίσας. καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα, παρῆν ἐς τὸ στράτευμα. καὶ τἀνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους, περιέπλευσαν στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν. τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ ὕβλαν τὴν γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ συρακούσας παρεσκευάζοντο. οἱ δὲ συρακούσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον, καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον. καὶ ἐπειδὴ πλέοντές τά τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο. καὶ πρὸς τὴν ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες, οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν. καὶ ἠξίουν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ κατάνην. ἐπειδή γε οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππεῖς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν συρακουσίων, πρὸς τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων ἐφύβριζον, ἄλλα τε, καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, ἢ λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες. ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν, ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες, στρατόπεδον καταλαμβάνειν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν. ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν. τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς τοὺς σφῶν, καὶ τὸν ὄχλον τῶν συρακουσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα, οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον, ὅθεν ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου. ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, συρακουσίων φυγάδες, οἳ ξυνείποντο, τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν. τοῖς δὲ τῶν συρακουσίων στρατηγοῖς, τῷ δοκεῖν οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον. ἦν δὲ καταναῖος ὁ ἀνήρ. καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς κατάνης ἥκειν ἔφη, ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει,

Καθ' ἡσυχίαν καταλαβεῖν. Καθ' ἡσυχίαν εἰδότες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ στρατόπεδον εἰδότες, ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ ἀθηναῖοι δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανερῶς, καὶ προῃσθημένων τῶν συρακουσίων, ἐπιπλέοιεν χαλεπὴν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἀπόβασιν, ἀντιταχθησομένων τῶν ἐναντίων, καὶ οὐκ ἀπαρασκεύων ὄντων οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν ἐκ τοῦ φανεροῦ. καὶ γὰρ καὶ οὕτως ἐδόκουν βλαβήσεσθαι. διὰ ταῦτα δὴ ἀπάτῃ ἐβούλοντο χρήσασθαι καὶ παραχεῖν δόκησιν τοῖς συρακουσίοις ὡς κατὰ γῆν ἰόντες. ὅπως, ἐπεξελθόντες ἐκεῖνοι, πανδημεὶ παρατάξωνται. Τοὺς γὰρ ἂν ψιλούς. τούς τε ψιλοὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον τῶν ἑπομένων ᾤοντο βλαβήσεσθαι τοὺς σφῶν. τῶν ἀθηναίων. Ὑπὸ τῶν ἱππέων. τῶν συρακουσίων. Εδίδασκον αὐτούς. τοὺς στρατηγούς. Οἱ ξυνείποντο. τοῖς ἀθηναίοις. Πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοί. πρὸς τὸ καταλαβεῖν τὸ στρατόπεδον. Πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι. τοῖς ἀθηναίοις. Τῷ δοκεῖν δέ. καὶ δοκοῦντα οὐχ ἧττον εἶναι φίλον ἐκείνοις ἤπερ κατὰ ἀλήθειαν τοῖς ἀθηναίοις ἦν φίλος. Χωρὶς ὅπλων.

Ἀπὸ τῶν ὅπλων. ἤγουν καὶ ἃ βούλονται

καὶ ἃ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ, ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ σφίσι, καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν. ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσειν. εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς καταναίων, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν συρακουσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα θαρσεῖν, καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ, καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι παρασκευάσασθαι ἐπὶ κατάνην, ἐπίστευσαν τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον. καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι, ᾗ παρέσονται, ἀπέστειλαν αὐτόν. καὶ αὐτοί, ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων σελινούντιοι, καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν. προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι συρακουσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ κατάνης, ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ συμαίθῳ ποταμῷ, ἐν τῇ λεοντίνῃ. οἱ δ' ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό, τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν, καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς, ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει. καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς συρακούσας. καὶ οἵ τε ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον, ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον, ὡς στρατόπεδον καταληψόμενοι καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ συρακουσίων, πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν κατάνην. καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέψαντες, ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς. καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀποτρεπόμενοι, ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τούτῳ δ' οἱ ἀθηναῖοι μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς καθ' ἡσυχίαν καθίσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον. καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο, καὶ οἱ ἱππεῖς τῶν συρακουσίων, ἥκιστ' ἂν αὐτοὺς, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ, καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν. τῇ μὲν γὰρ, τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶργον. καὶ δένδρα. καὶ λίμνη. παρὰ δὲ τὸ, κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες, καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρά τε τὰς ναῦς, σταύρωμα ἔπηξαν. καὶ ἐπὶ τῷ δάσκωνι, ἔρυμά τε, ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν. καὶ τὴν τοῦ ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ, ἐκ μὲν τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε. πρῶτοι δὲ οἱ ἱππεῖς τῶν συρακουσίων προσεβοήθησαν. ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν ἀθηναίων τὸ πρῶτον. ἔπειτα δὲ, ὡς οὐκ ἀντιπροῄεσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν ἐλωρίνην ὁδὸν, ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην. καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας ἀργεῖοι εἶχον καὶ μαντινεῖς. ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον. τὸ δ' ἄλλο, οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον, ἐπὶ ὀκτώ. τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον. οἷς εἴρητο ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ, μάλιστα ἐφορῶντας, παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. οἱ δὲ συρακούσιοι, ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας, ἐφ' ἑκκαίδεκα ὄντας πανδημεὶ συρακουσίοις, καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν. ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς σελινούντιοι μὲν μάλιστα. ἔπειτα δὲ καὶ γελώων ἱππεῖς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους. καὶ καμαριναίων ἱππεῖς, ὅσον εἴκοσι. καὶ τοξόται, ὡς πεντήκοντα. τοὺς δὲ ἱππέας, ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ. οὐκ ἔλασσον ὄντας, ἢ διακοσίους καὶ χιλίους. παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν, ὁ Νικίας, κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν ἕκαστα, καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΝΙΚΙΟΥ.

Πολλῇ μὲν παραινέσει ὦ ἄνδρες τί δεῖ χρῆσθαι. οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν, ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι, μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ ἀργεῖοι, καὶ μαντινῆς, καὶ ἀθηναῖοι, καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι ἐσμέν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν; ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους, καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς. καὶ προσέτι Σικελιώτας. οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ, οὐ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν.

Καὶ ἃ βούλονται ἐκεῖνοι. οἱ συρακούσιοι. Τῷ σταυρώματι. γράφεται στρατεύματι. καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη. Καὶ ἑτοίμους τοὺς ἄνδρας, παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει. Καὶ ἐν διανοίᾳ. ἤγουν διανοεῖσθαι. Ες τὸ κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον. τόπον ἐπιτήδειον ἐν στρατοπεδεύσασθαι. Ανῆκται. ἀνέπλευσεν. Αποστρέψαντες, ἀγγέλλουσι. πρὸς τὰς συρακούσας κινηθέντας. Αποτρεπόμενοι. ὀπίσω ἐπανερχόμενοι. Τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς. τοῖς συρακουσίοις. Επιτήδειον. ἁρμόδιον ἐν στρατοπεδεύσασθαι. ἐρύματι φύλαγμα. Ηὐεφοδώτατον ἦν. Προσβῆναι δηλονότι δυνατόν. Λίθοις λογάδην, καὶ ξύλοις. ὁπλογάδας ἐν τῇ τετάρτῃ λέγει λίθους τοὺς ἀπολέκτους, καὶ οὐ τοὺς ἐπιτυχόντας, δῆλον ἐντεῦθεν. Εκ μὲν τῆς πόλεως τῶν συρακουσίων. Εν πλαισίῳ. ἐν τετραγώνῳ σχήματι. Εὐθὺς τοῦ τῶν ἐπιτάκτων. τῶν ὄπισθεν ἐπιτεταγμένων παρὰ ταῖς εὐναῖς. Εβοήθησαν δ' αὐτοῖς. τοῖς συρακουσίοις. Καὶ οὐκ ἀπολέκτοις. ἐξῃρημένοις. Οἳ ὑπερφρονοῦσι μέν. ἤγουν περιφρονοῦσι. παρ' οὐδὲν ἄγουσι. Τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. ἤτοι δὲ τόλμαν μὲν ἔχειν αὐτούς. ἐπιστήμην δὲ οὔ. διὰ δὲ ἥσσονα εἶναι τὴν ἐκείνων ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας τόλμης.

παραστήτω δέ τινι. δεδόχθω. Ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ. ἤτοι λείπει τὸ, ἐξ ἧς ὁρμωμένοις. ἢ τὸ ἐξ ἧς, ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ. Καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην, καὶ ἀπορίαν. τὸ ἐν ἀλλοδαπῇ τε εἶναι, καὶ πόρρω τῆς πατρίδος. Ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον. κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. Ὑστέριζον μέν. ἤγουν ὕστερον ἤρχοντο. Ἐλλιπεῖς ἦσαν. ἤγουν ἥττους τῶν ἀθηναίων. Ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους. ἀνδρείαν νῦν λέγει τὸ θάρσος. θαρσαλέως μὲν οὖν φησὶν οὐχ ἧσσον τῶν ἀθηναίων ἐχώρουν εἰς τὴν μάχην. τῇ δὲ ἐπιστήμῃ λειπόμενοι, καὶ τὴν προθυμίαν, ἄκοντες ἡττῶντο. Σφάγια προύφερον. ἔμπροσθεν τῆς στρατηγίας ἐσφάζοντο. Τὰ νομιζόμενα. τὰ κατ᾽ ἔθος νόμιμον γινόμενα. Ξύνοδον ἐπώτρυνον.

παρορμοῦν πρὸς τὸ ξυμμῖξαι. Οἰκείαν σχεῖν. ὥστε κτήσασθαι τὴν ἀλλοτρίαν. καὶ διὰ τὸ ἡττηθῆναι μὴ κακῶσαι τὴν πατρίδα. Ἐκείνοις ἐφ᾽ ἃ ἦλθον. τοῖς ἀθηναίοις. Μέγιστον μὲν τὸ αὐτίκα. μάλιστα μὲν διὰ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, εἴ πως ἀνέλπιστος αὐτοῖς, ἂν μὴ κρατοῖεν. Ἐν παρέργῳ, καὶ εἴ τι ἄλλο. οἱ ὑπήκοοι, πρότερον μὲν διὰ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο. αὖθις δέ, ἵνα καὶ ἄλλο τι καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα, ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν σικελίαν ἀθηναῖοι πρᾳότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν. τοῦτο γάρ ἐστι τό, ῥᾳδίως ὑπακούσωνται. Ἐν χερσὶ τῆς μάχης. ἤτοι συνελθόντες ἐγγύς, καὶ ἐκ χειρὸς μαχομένων μετὰ τὸ παύσασθαι τοὺς λιθοβόλους, καὶ τοὺς σφενδονήτας. ἢ ὥς τινες, ἀρξαμένης δὲ τῆς μάχης. Μαχομένοις. τοῖς συρακουσίοις. Ξυνεπιλαβέσθαι. αὐτοῖς φόβου γενέσθαι. Τοῖς δ᾽ ἐμπειροτέροις. τοῖς ἀθηναίοις. Καὶ ὥρᾳ ἔτους. κατὰ καιρὸν γενέσθαι.

» παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ
» οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον, ὑπομι-
» μνήσκω ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ᾽ ὅτι παρακελεύονται. οἱ μὲν γὰρ,
» ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών. ἐγὼ δὲ, ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ, ἢ μὴ
» ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν. οἱ γὰρ ἱππεῖς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν
» ἀξίας μνησθέντες, ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως. καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην
» καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων. Ὁ μὲν Νικίας, τοιαῦτα πα-
ρακελευσάμενος, ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ συρακούσιοι ἀπροσδόκη-
τοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν, ὡς ἤδη μαχούμενοι. καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς
πόλεως οὔσης καὶ ἐπεληλύθεσαν. οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ,
ὑστέριζον μὲν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειε καθίσταντο. οὐ γὰρ δὴ προ-
θυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν, οὐδὲ τόλμῃ, οὔτ᾽ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, οὔτ᾽ ἐν ταῖς ἄλλαις.
ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ, οὐχ ἥσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι. τῷ δὲ ἐλλείποντι
αὐτῆς, καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς ἀθη-
ναίους προτέρους ἐπελθεῖν. καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόν-
τες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων, οἵ τε λιθοβόλοι καὶ
σφενδονῆται, καὶ τοξόται, προυμάχοντο. καὶ τροπὰς οἵας εἰκὸς ψιλοὺς, ἀλλήλων
ἐποίουν. ἔπειτα δὲ, μάντεις τε σφάγια προύφερον τὰ νομιζόμενα. καὶ σαλπικταὶ,
ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις. οἱ δ᾽ ἐχώρουν. συρακούσιοι μὲν περί τε πατρί-
δος μαχούμενοι, καὶ τῆς ἰδίας ὡς ἕκαστος, τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλ-
λον, ἐλευθερίας. τῶν δὲ ἐναντίων ἀθηναῖοι μὲν, περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν.
καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι. ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι, ξυγ-
κτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ᾽ ἃ ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαν-
τες, πάλιν ἐπιδεῖν. τὸ δ᾽ ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων, μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα
ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον. ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ
καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται. γενομένης δ᾽ ἐν
χερσὶ τῆς μάχης, ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις. καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς
γενέσθαι, καὶ ἀστραπὰς, καὶ ὕδωρ πολύ. ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις, καὶ ἐλάχι-
στα πολέμῳ ὡμιληκόσι, καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου. τοῖς δ᾽ ἐμπειροτέροις
τὰ μὲν γιγνόμενα, καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν. τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας, πολὺ μείζω ἔκ-
πληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ πρῶτον τῶν ἀργείων, τὸ εὐώνυμον
κέρας τῶν συρακουσίων, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς τῶν ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, παρερρήγνυτο ἤ-
δη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν συρακουσίων, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν
οὐκ ἐδίωξαν οἱ ἀθηναῖοι. οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν συρρακουσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι, εἶρ-
γον. καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινες προσδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελ-
λον. ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε, πάλιν ἐπανεχώρουν, καὶ
τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ συρακούσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν ἐλωρινὴν ὁδὸν, καὶ ὡς ἐκ
τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμ-
ψαν φυλακήν. δείσαντες, μὴ οἱ ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ
λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν, οὐκ ἦλθον. ξυγ-
κομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες, ηὐλίσαντο αὐ-
τοῦ. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, τοῖς μὲν συρακουσίοις, ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς.

Τοὺς δ᾽ ἀνθεστῶτας. ἔκπληξιν δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθεστώτων, μὴ νικωμένων. Καὶ ἀήσσητοι εἶργον. οὐχ ὡς οὐ τοσοῦτον ὅλον, ἀλλ᾽ ὡς τό τε οὐχ ἡττημένοι. Εἰς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων. Ἐπακολουθήσαντες. οὐχ οἱ ἱππεῖς, ἀλλ᾽ οἱ ἀθηναῖοι.

Ἀπέθανον

ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, περὶ ἑξήκοντα, καὶ διακοσίους. τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὡς πεντήκοντα. καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκύλα ἔχοντες, ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. χειμών τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι, οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται, καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγωνται. ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσου δέοι παρασκευάσωνται, ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις. καὶ οἱ μὲν, ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον, καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες. Συρακούσιοι δὲ, τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες, ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰ ἄλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον, ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος, καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε, καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι.

„ Τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι. ἄλλως τε τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν χειροτέχνας ἀνταγωνισαμένοις. μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ τὴν πολυαρχίαν. ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς. τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται. καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων. ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης. ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά· τὴν μὲν, μετὰ κινδύνων μελετωμένην. τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς, μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγούς, καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι. καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸν ὅρκιον, ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται. οὕτω γὰρ, ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ, μᾶλλον ἂν στέγεσθαι. καὶ τἄλλα κατὰ κόσμον, καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

Καὶ οἱ Συρακούσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτην καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου. καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς. καὶ ἐς τὴν Κόρινθον, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα, πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται. καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους. ἵνα, ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτούς, ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι. τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων, ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην, ὡς προδοθησομένην. καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτ' ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακουσίων φίλοις τοῖς ἐν Μεσσήνῃ, ξυνειδὼς τὸ μέλλον. οἱ δὲ, τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες, ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρισκαίδεκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον, καὶ προὐχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον, καὶ θρᾶκας σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, αὐτοῦ διεχείμαζον. καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται. ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν. ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλλωνται. καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον. καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ ἄλλο. καὶ τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ, ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην. καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς

Ἀπέθανον δὲ αὐτῶν. τῶν Συρακουσίων. Οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε. οὐκ οὕτως ἡττῆσθαι, ὡς ἄν τις φέροιτο χειροτέχνας ἀνταγωνισαμένοις. τῶν ἐμπειρίαν ἐχόντων, καὶ γυμναζομένων μάχεσθαι. Παρασκευάσωσιν. ἢ γυμνάσωσιν· ἢ παρασκευήν. Τὴν μέν. τὴν εὐταξίαν. Τὴν δ' εὐψυχίαν. τὴν ἀνδρείαν. ὅμοιον δὲ τοῦτο τῷ ἐν τῷ προοιμίῳ, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι. Μετὰ τοῦ πιστοῦ. μετὰ τοῦ πεποιθέναι δηλονότι τῇ ἐπιστήμῃ. Ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται. ὅποι ἂν ἄγειν ἡγῶνται συμφέρειν. Ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ. αὐτὰ σιωπᾶσθαι. Μᾶλλον ἂν στέγεσθαι. εἰδὼς τὸ μέλλον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ἧσσον ὠφέλειαν. ἤγουν συμμαχίαν. Καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο. τὰ τῆς προδοσίας δηλονότι. τῆς Ἀλκιβιάδου τοῦ διώκοντος. Ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο. ἤγουν εἰδὼς τὸ μέλλον. Ξυνειδὼς τὸ μέλλον. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔσεσθαι. Οἱ δέ, τούς τε ἄνδρας διέφθειραν. τοὺς ὑπόπτους ὡς προδιδόντας. Ἐπεκράτουν. βουλομένων τῶν Μεσσηνίων ἐπεκράτουν οἱ βουλόμενοι δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ ταῦτα βουλόμενοι. τὰ τῶν Συρακουσίων.

Ἐπιτήδεια. τρόφιμα. Καὶ προὐχώρει οὐδέν. οὐδὲν ὑπήκουεν ὑπ' αὐτῶν.

Προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς. οἱ Καμαριναῖοι τοῖς Ἀθηναίοις. Μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἀπὸ κοινοῦ δείσαντες. ἵνα ᾖ δείσαντες τὴν τῶν Ἀθηναίων περὶ τοὺς λόγους δεινότητα. Τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις. τὰς περὶ τὰς Ἀθήνας.
Τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ. τρόπῳ. διανοίᾳ. Καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν. καὶ ὅσοι ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν. Αἰτίαν εὐπρεπῆ. πιθανήν. Οἱ μὲν σφίσιν. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ τοῦ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ μὴ τῷ Μήδῳ καταδουλωθῆναι τοὺς Ἕλληνας. Οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ. οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες, ὑπὲρ τοῦ ἀλλάξαι δεσπότην φασί. Κακοξυνετωτέρου δέ. ἤγουν πανουργοτέρου. Οὐ ξυστραφέντες. ἤγουν συνταχθέντες. Εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσ// μεν. τῷ κατὰ πόλεις δηλονότι ληφθῆναι δίχα ἑκάστην. Προαπολλυμένου. τοῦ συνοίκου μὲν Ἕλληνος τῇ Σικελίᾳ, πολὺ δὲ διεστῶτος. Τὸν πάσχοντα καθ' ἑαυτόν. ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ ἕκαστος ἡγεῖται τὸ ἴδια κακῶς πάσχοντα δυστυχεῖν. Οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ. τοῦ Συρακουσίου δηλονότι. Βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. βεβαιότητα σχεῖν, ἢ περιποιήσασθαι. Εἴ τέ τις φθονεῖ μέν. εἴ τις ὁμοῦ μὲν φθονεῖ τοῖς Συρακουσίοις, ὁμοῦ δὲ δέδοικεν αὐτῶν τὸ μέγεθος. φοβεροὶ γὰρ ἅμα καὶ ἐπίφθονοι καθιστᾶσιν οἱ μείζους. καὶ διὰ τοῦτο βούλεται μὲν κακωθῆναι Συρακουσίους ὑπὲρ τοῦ σωφρονεστέρους γενέσθαι, καὶ μὴ φροντικοὺς τοῖς ἀστυγείτοσι. σωθῆναι μέντοι τι ὅμως διὰ τὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν, ἵνα μὴ μονωθεὶς αὐτῶν, καὶ αὐτὸς καταδουλωθῇ, οὗτος ἴσως οὐ δυνατῶν ἀνθρώποις ὀρεγόμενος. δοκεῖ δέ πως καταλλήλως ἀπηντηκέναι πρὸς τὴν πρόθεσιν. προει// πὼν γὰρ εἴ τις ἢ φθονεῖ, ἢ φοβεῖται καὶ βούλεται ὁ φθονῶν κακωθῆναι τοὺς Συρακουσίους ὤφειλεν ἐπενεγκεῖν, ὅτι ὁ φοβούμενος, αὐτοὺς μᾶλλον ἀπολέσαι σπουδάσει. ὁ δὲ αὐτὸς τοὐναντίον εἰρηκέναι δοκεῖ, ὅτι ὁ φοβούμενος, βούλεται περιγενέσθαι τοὺς Συρακουσίους, οὐ μὴν … ἀκατάλληλον.

Ἀθηναίοις, ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι, μὴ προθύμως σφίσι, μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι, ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν, Ἑρμοκράτους, καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγου γενομένου τῶν Καμαριναίων βουλόμενος προσδιαβαλεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων ὦ Καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε, δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα· ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν, προφάσει μὲν, ᾗ πυνθάνεσθε. διανοίᾳ δὲ, ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν. καί μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον, τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων, κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι. Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ, ἐκεῖνά τε ἔσχον, καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε Ἰώνων, καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι, ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ. τοὺς μὲν, λειποστρατίαν, τοὺς δὲ, ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν. τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες, κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα, οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων, οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν. περὶ δὲ, οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως. οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ. ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν, νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ. πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις, καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς, ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν, οὐδ' Ἑλλησπόντιοι, καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον, ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες, δουλοῦνται. ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες, ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν. καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους, ὥστε τοὺς μὲν, λόγοις ἡμῶν διιστάναι. τοὺς δὲ, ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους. τοῖς δὲ, ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες, δύνανται κακουργεῖν. καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου, οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν. πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα, καθ' ἑαυτὸν δυστυχεῖν. καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε, τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον. ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος. τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ, καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται. τόν τε Ἀθηναῖον, μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι. τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν, ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω) διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν

οὐ γὰρ ἄλλου μέν φησιν ὀρέγεσθαι τοὺς φθονοῦντας, ἄλλου δὲ τοὺς φοβουμένους, ἀλλ' ἑνὸς ἀμφοτέρους, τοῦ κακωθῆναι δηλονότι τοὺς Συρακουσίους. τοῦ μέντοι περιγενέσθαι αὐτοὺς ἐφίεσθαι, οὐ τοὺς φοβουμένους, ἀλλὰ τοὺς προνοουμένους τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας. μᾶλλον οὖν προαιρετέον μὲν τὸν σύνδεσμον ἐκ τοῦ κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισθῶμεν. Ἵνα σωφρονισθῶμεν. παιδευθῶμεν. Περιγενέσθαι δέ. τοὺς Συρακουσίους τῷ πολέμῳ, ἵνα ὑπέρτεροι τῶν Ἀθηναίων γένωνται. Οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα. οὐ γὰρ οἷόν τε τυχεῖν πάντων, ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ Σικελιώτης, κακωθῆναι μὲν τοὺς Συρακουσίους, περιγενέσθαι δὲ ὅμως. Καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτόν. ἤγουν τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων. Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι. καὶ εἰ ὧν ἐπιθυμεῖ, τούτων διαμάρτοι

» ἵνα σωφρονισθῶμεν βούλεται. περιγενέσθαι δέ, ἕνεκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας. οὐκ
» ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας,
» καὶ τῆς τύχης, τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς
» αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς, τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουληθείη αὖθις
» φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένῳ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ
» τῶν ἔργων ἐθελήσαντι προσλαβεῖν. λόγῳ μὲν γὰρ, τὴν ὑμετέραν δύναμιν σώζοι ἄν τις.
» ἔργῳ δὲ, τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν, καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς ὦ Καμαριναῖοι ὁμόρους ὄντας
» καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν
» ξυμμαχεῖν. αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ ἂν εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον
» ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρα-
» κελευομένους ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν φαίνεσθαι. ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω, οὔθ'
» οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὡρμήσατε. δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς
» ἐπιόντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἥν γε οὐκ
» ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοη-
» θεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν. ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥη-
» γῖνοι ὄντες Χαλκιδεῖς, Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ
» δεινὸν, εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρο-
» νοῦσιν. ὑμεῖς δ' ἐν εὐλόγῳ προφάσει, τοὺς μὲν φύσει πολεμίους, βούλεσθε ὠφε-
» λεῖν. τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς, μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι.
» ἀλλ' οὐ δίκαιον. ἀμύνειν δὲ, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν. οὐ
» γὰρ ἢν ὑμεῖς ξυστῶμεν πάντες, δεινή ἐστιν. ἀλλ' ἢν ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι τἀν-
» αντία διαστῶμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμε-
» νοι, ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο. ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους ὥστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας, εἰκὸς
» ἀθυμεῖν. ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοποννή-
» σου παρεσομένης ὠφελείας. οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια.
» καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προθυμίαν δοκεῖν, τῷ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ. τὸ
» μηδετέροις δή, ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχοις βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον

δυστυχήσας, βουληθείη ἄν ποτε τοῖς νῦν ἡμετέροις ἀγαθοῖς φθονῆσαι αὖθις ἐπὶ ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς ὀλοφυρόμενος. Βουληθείη αὖθις φθονῆσαι. βουλήσεται μέν, οὐ δυνήσεται δὲ ἴσως τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς τότε φθονῆσαι, ὁ μὴ θελήσας τοῖς αὐτοῖς ἐμοὶ κινδύνοις ἐπαγγέλλεσθαι. τὸ δὲ οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, διὰ μέσου κεῖται, ὡς ἄξιον ὂν ἀναδέχεσθαι κινδύνοις; οὐ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα. τίνα δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἔργα, ἑξῆς ἐπιφέρει. Εἰκὸς ἦν ὑμᾶς ὦ Καμαριναῖοι. αἰτιατικῶς, καὶ μεθ' ὑμᾶς εὐθὺς κινδυνεύοντας. Αὐτοὺς δὲ,

πρὸς ἡμᾶς. ἤγουν ὑμᾶς. Μᾶλλον ἰόντας. ὥσπερ ἂν εἰς τὴν Καμαρίναν. Δεόμενοι ἄν. καὶ δέεσθαι ἂν ἡμῶν συμμάχων. Ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου. ἐπὶ ταῦτα τὰ εἰρημένα, τουτέστι, τῷ λόγῳ μὲν βοηθεῖν, καὶ συμμαχεῖν τοῖς Συρακουσίοις, ἔργῳ δέ, ἑαυτῶν καὶ μεθ' ἡμᾶς εὐθὺς κινδυνευόντων. τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου φαίνεσθαι παρακελευομένοις. Ὅπως μηδὲν ἐνδώσωμεν. οὕτω φησὶ παρακελεύεσθαι αὐτοῖς μὴ μαλακίζεσθαι, ὥσπερ ἂν ἡμῖν παρεκελεύσασθε, εἰ ἐφ' ἡμᾶς ὥρμησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Δειλίᾳ δὲ ἴσως. δειλίᾳ δέ, προβλήματι χρήσεσθαι τῷ δικαίῳ δῆθεν ἀξιοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τε, καὶ Ἀθηναίοις προσφέρεσθαι. Ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις. ἤγουν κατὰ τῶν φίλων. Τῶν δὲ ἐχθρῶν. κατὰ δὲ τῶν ἐπιστρατευσάντων ὑμῖν ἐχθρῶν. τοῦτο, ὥσπερ ἐξηγητικόν ἐστι τοῦ προτέρου· ὁ μέν, γὰρ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέπων, οἴεται σώζειν συμμάχων τὴν ἡμετέραν δύναμιν. τουτέστιν, ἡμᾶς. ὁ δέ, πρὸς τὰ ἔργα ἀφορῶν, τῆς ἑαυτοῦ προνοεῖσθαι σωτηρίας ἡγήσεται. ἀσφαλέστερον δὲ εἶπε τό, σωτηρίαν σώζειν. Ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοί. λείπει τό, ἐπιόντων ἀδικοῦνται. Ξυγκατοικίζειν. ἤγουν τοῖς Ἀθηναίοις. Τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ. ἔργον μὲν τὴν τῶν Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν ἄφιξιν λέγει, ἢ τὴν πρόφασιν τῆς ἀφίξεως. καλὸν δὲ δικαίωμα, τὸ φάσκειν δεῖν τοῖς συγγενέσι τοῖς Χαλκιδεῦσι βοηθεῖν. Ἀλόγως σωφρονοῦσιν. ἀντὶ τοῦ παρὰ λόγον. ἡ δὲ διάνοια, τοιαύτη ἂν εἴη, Ῥηγῖνοι μέν, καίτοι Χαλκιδεῖς ὄντες, τὴν παρουσίαν τῶν Ἀθηναίων εὔλογον δοκοῦσαν ὡς ἂν ἐπὶ βοήθειαν τῶν συγγενῶν ἥκουσαν, ὅμως ὑποπτεύοντες, οὐ προσέθεντο αὐτοῖς παρὰ τὸ φαινόμενον εὐλογίστως πράττοντες. ὑμεῖς δὲ διὰ πρόφασιν πιθανήν, Ἀθηναίους μὲν βούλεσθαι ὠφελεῖν, τοὺς δὲ συγγενεῖς, μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. Τοὺς μὲν φύσει πολεμίους. ἤγουν τοὺς Ἀθηναίους. Ξυστῶμεν πάντες. ἤγουν. εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωμεν. Ἀλλ' ἢν ὅπερ οὗτοι. οὗτοι οἱ Ἀθηναῖοι. Ὅμηρος, ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος. Οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους. ἐπὶ μόνους ἡμᾶς. Περιγενόμενοι. ἡμῶν δηλονότι. Ἐς τὴν ξυμμαχίαν. τὸ ἑξῆς, τὸ μηδετέροις συμμαχεῖν, ὡς ἀμφοτέρων οὖσι φίλοις, δοκείτω προμηθὲς εἶναι, ὡς ὑμῖν μὲν ἀσφαλοῦς ὄντος, τοῦ δὲ ἡμῖν δικαίου φανησομένου. Τὰ πολέμια. κατὰ τὰ πολέμια. Ξυμμάχοις βοηθεῖν. ὑμᾶς δηλονότι.

Ὡς περ τῷ δικαιώματί ἐστιν. ὅτι τὸ ἴσον ἐπὶ τοῦ δικαίου πρόσθεν ἐτέτακτο, δῆλον ἐντεῦθεν. καὶ γὰρ ὥσπερ λεγόμενόν φησι, δικαιοφανές ἐστιν, οὕτω καὶ ταῖς ἀληθείαις δίκαιον τυγχάνει. Εἰ γὰρ δι᾽ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας. εἰ γὰρ διὰ τὸ ὑμᾶς μηδετέροις συμμαχεῖν, ἡμεῖς μὲν, κακῶς πεισόμεθα, ἀθηναῖοι δὲ κρατήσουσι, τί ἄλλο ἢ ἐκ προδήλου ἀμφοτέροις στάντες, ἡμῖν μὲν ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένοις, οὐκ ἀμυνεῖτε· ἐκείνους δὲ οὐ κωλύσετε τῆς πλεονεξίας. Τήν τε κοινὴν ὠφέλειαν. ἤτοι τὴν ὁμοφροσύνην, κοινὴν ὠφέλειαν εἶπεν, ἢ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σικελίας. Καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα. τὸ μὲν δεόμεθα δὲ, καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσοιμεν, ἀνέστραπται. οὕτω γὰρ ἡ ἑξῆς, εἰ μὴ πείσοιμεν, ἅμα δεόμεθα, καὶ μαρτυρόμεθα. προσαποδέδοται δὲ, πρὸς μὲν τὸ δεόμεθα, ὅτι προδεδόμεθα ὑπὸ ἰώνων. πρὸς δὲ τὸ μαρτυρόμεθα, τὸ προδεδόμεθα ὑφ᾽ ὑμῶν. Ο, τε παθὼν, σφαλήσεται. ἤγουν ὁ συρακούσιος. Καὶ ὁ κρατῶν. ἤγουν ὁ ἀθηναῖος. Τοὺς μὲν, οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι. τοῖς συρακουσίοις. Τοὺς δέ. τοὺς ἀθηναίους. Καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας. προφασιζομένους εἶναι φίλους. Οὐδὲν ἔργον ἐστὶ σαφῶς. οὐδὲν χαλεπόν ἐστι. Τῷ δ᾽ αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται. τιμῆς δὲ, καὶ δόξης αὐτοὶ μόνοι τεύξονται, ὅτι ἀθηναῖοι σικελίας ἐκράτησαν μόνοι. Καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον. τὸ ἆθλον αὐτοῖς, καὶ οἷον ἐπινίκιον, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὑμεῖς γεγενῆσθε αἴτιοι, δουλωθέντες τῆς νίκης. Τῶν κινδύνων οἱ αὐτοί. αἴτιοι τοῦ κινδύνου γεγονότες. Σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη. σκεψάμενοι οὖν, ἕλεσθε ἢ δουλεύειν τοῖς ἀθηναίοις χωρὶς τῶν κινδύνων, ἢ μεθ᾽ ἡμῶν στάντες, καὶ κρατήσαντες, μήτε ὑπ᾽ ἐκείνων ἀτίμως δουλωθῆναι, τήν τε πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐκφυγεῖν, μὴ ἂν μικρὰν γενομένην, εἰ ἀθηναίοις συμμαχήσετε. Τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς. τοὺς ἀθηναίους. Μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην. ἤγουν ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ μεγάλην δηλονότι. Ἀφικόμεθα μέν. ὑπὲρ τοῦ ἀναμνῆσαι περὶ τῆς πρότερον γενομένης ξυμμαχίας. Εἰπεῖν ὡς εἰκότως. περὶ τῆς ἡγεμονίας. Τὸ μὲν οὖν μέγιστον. κατὰ τὸ μέγιστον ὑποστίξαι χρή, ἵνα τὸ μέγιστον, ἀντὶ τοῦ κεφαλαίου ληφθῇ, οὔσης τῆς διανοίας ταύτης. κεφάλαιον μὲν δὴ μετὰ τὸ συρακούσιον αὐτὸ μαρτυρῆσαι. ἔνιοι δὲ μεταγράψαντες τὸ, μαρτυρίας, μαρτύριον ἀνέγνωσαν, καὶ συνῆψαν. τὸ μὲν οἴω μέγιστον μαρτύριον, αὐτὸς εἶπε. Καὶ πλείοσιν οὖσιν. ἤτοι ἡμῶν τῶν ἰώνων, ἢ ὑμῶν τῶν σικελιωτῶν, ὃ καὶ μᾶλλον. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ περιφερομένου τοῦ, καὶ παροικοῦσι. πλείοσι γὰρ οὖσιν ὑμῶν, καὶ γειτνιῶσιν ἡμῖν. Οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐσκεψάμεθα. τὸ δὲ καὶ ἡμᾶς, ἀντὶ τοῦ ἤπερ καὶ ἡμᾶς. Ἐν τῷ παρόντι. ἐν ᾧ τότε δηλονότι. Αὐτοὶ δέ. ἤγουν ἡμεῖς. Τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ. ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, αὐτοὶ δὲ οἰκοῦμεν, ἡγεμόνες καταστάντες τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. λείπει τὸ, ἑλλήνων. Πρότερον ὄντων. ἤτοι τῶν ἰώνων, καὶ τῶν σικελιωτῶν. Καὶ ἐς τὸ ἀκριβές. ἀντὶ τοῦ ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν. Οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας. ὡς συγγενῶν ὄντων φασὶ, δεσπόζειν ἡμῶν συρακούσιοι.

ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. εἰ γὰρ δι᾽ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας, ὅ, τε παθὼν σφαλήσεται, καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο, ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ, οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι. καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους, τήν τε κοινὴν ὠφέλειαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι, καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας, μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ συρακούσιοι ἐκδιδάσκειν μὲν, οὐδὲν ἔργον ἐστὶ σαφῶς, οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τοὺς ἄλλους. περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε, δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν, δωριεῖς δωριέων. καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ᾽ αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται. καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων, οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη. ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν, ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ᾽ ἡμῶν, τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν. καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν. ὁ δ᾽ εὔφημος ὁ τῶν ἀθηναίων πρεσβευτὴς, μετ᾽ αὐτὸν, τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΕΥΦΗΜΟΥ.

Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει. τοῦ δὲ συρακουσίου καθαψαμένου, ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι, τοῖς δωριεῦσιν εἰσίν. ἔχει δὲ, καὶ οὕτως. ἡμεῖς γὰρ Ἴωνες ὄντες, πελοποννησίοις δωριεῦσι καὶ πλείοσιν οὖσι, καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα. καὶ μετὰ τὰ μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι, τῆς μὲν λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν. οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν, ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν πλὴν καθόσον ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον. αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν. νομίσαντες ἥκιστ᾽ ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες, ᾗ ἀμυνούμεθα. καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταστρεψάμενοι, τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας, ἡμᾶς συρακούσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ᾽ ἡμᾶς μετὰ τοῦ μήδου. καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ αὐτοί τε ἐβούλοντο. καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ᾽ ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν. ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς ἕλληνας. καὶ διότι καὶ τῷ μήδῳ ἑτοίμως

τοῦτο

τοῦτο δρῶντες οὗτοι οἱ ἠπειρῶται. Ἡμᾶς ἔβλαπτον. καὶ διότι οἱ Ἴωνες τῷ μήδῳ ἑτοίμως ναῦς τε, καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρασχόντες, ἔβλαπτον ἡμᾶς. Καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα. ὡς ὑποχείριοι δηλονότι.

Καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν. τὴν μὲν, τῶνδε, ἤτοι τῶν πελοποννησίων, ἢ τῶν ἰώνων, τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων, ὃ καὶ μᾶλλον. τὸ δὲ ἢ τῶν ξυμπάντων, ἤγουν τῶν συμπάντων ἑλλήνων, ἐκινδυνεύομεν φησὶν ἐν τοῖς μηδικοῖς μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἰωνικῆς ἐλευθερίας, ἢ περὶ τῆς ἡμετέρας τε, καὶ τῆς τῶν συμπάντων ἑλλήνων. Ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα. τὸ ἀποφαινόμενοι δὲ, ἀπὸ κοινοῦ ἀνακείμενον, ἀκουστέον·

,, τοῦτο δρῶντες, οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον. ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος
,, ὀρεγόμενοι, καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα. ὡς ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκό-
,, τως ἄρχομεν, ἢ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον, ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡ-
,, μετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτη-
,, ρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα, καὶ ἐνθάδε παρόν-
,, τες ὁρῶμεν, καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα. ἀποφαινόμενοι δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλ-
,, λουσι. καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε. εἰδότες τοὺς περιδεῶς
,, ὑποπτεύοντάς τι. λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραυτίκα τερπομένους. τῇ δ᾽ ἐγχειρήσει
,, ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντες. τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος
,, ἔχειν. καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ, ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμε-
,, νοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι. μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες. ὑπολάβῃ
,, δὲ μηδεὶς, ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα. γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν, καὶ
,, διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν συρακουσίοις, ἧσσον ἂν τούτων πεμ-
,, ψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσή-
,, κετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν, μὴ
,, ὑπηκόους ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν εὐβοίᾳ, ἀλλ᾽ ὡς δυνατωτάτους.
,, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντε, τοῖς δὲ ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. τὰ μὲν γὰρ
,, ἐκεῖ, καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ χαλκιδεὺς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς
,, φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν. ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος
,, ὤν. καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε, καὶ λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φί-
,, λοι ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ, ἢ πόλει, ἀρχὴν ἐχού-
,, σῃ, οὐδὲν ἄλογον, ὅτι ξυμφέρον. οὐδ᾽ οἰκεῖον, ὅτι μὴ πιστόν. πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ,

καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα, καὶ ἐνθάδε παρόντες, καὶ ἡμῖν ταῦτα ξυμφέροντα ἀποφαινόμενοι. ἀποφαινόμενοι δέ φησιν ἡμῖν τε ἀσφαλῆ ὄντα, καὶ ὑμῖν συμφέροντα· ταῦτα δέ ἐστιν, ἃ διαβολῇ καθ᾽ ἡμῶν λέγουσι συρακούσιοι. Καὶ ὑμεῖς μάλιστα. ὑμεῖς δὲ ὑποπτεύοντες, ἐκφοβεῖσθε. ἴσμεν γὰρ ὅτι φοβερόν τι ὑποπτεύοντες κἂν ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τῶν τερπνῶν λόγων ψυχαγωγηθῶσιν, ὅμως ὕστερον ἀκριβῶς ἐξετάζουσι καὶ ἀναλογίζονται ἕκαστα ὑπὲρ τοῦ τὰ συμφέροντα πρά-ξαι.

Ὑπονοεῖτε. ἤγουν δειλιᾶτε ἐξ ὑπονοίας. Τήν τε γὰρ ἐκεῖ. τὴν ἐν πατρίδι. Διὰ δέος ἔχειν. διὰ τὸ αὐτὸ δέος ἥκειν, ὅπως μετὰ τῶν φίλων ἐνθάδε ἀσφαλῶς καταστησώμεθα. δέος δὲ λέγει τὸ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας. ταύτης γὰρ ὀρεγόμενοι, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ἄρχειν. Μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες. ἡμᾶς ἀπόντας καταδουλωθῆναι. καὶ δοκεῖ τὸ ἐπιφερόμενον τούτῳ μᾶλλον συνᾴδειν. Οὐδὲν προσῆκον. ἤγουν οὐδεμιᾶς συγγενείας οὔσης. Γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν. σωζομένων ὑμῶν, καὶ ἐν δυνάμει ὄντων, ὥστε ἀντέχειν δύνασθαι συρακουσίοις, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. οὐ γὰρ πέμψουσιν οἱ συρακούσιοι λακεδαιμονίοις δύναμιν ἐνταῦθα πολεμούμενοι. διὸ καὶ χρὴ καθ᾽ ὑπερβατὸν οὕτως ἀκοῦσαι, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα, τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν πελοποννησίοις. τουτέστιν, οὐ πεμψάντων, οὐκ ἂν βλαπτοίμεθα. Μὴ ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς. μὴ οὕτως ὑπηκόους αὐτοὺς γενέσθαι, ὥσπερ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ὑπακούουσιν εὐβοεῖς. ὕποπτος γὰρ ὢν ὁ ἀθηναῖος ἐπὶ τὸ τοὺς λεοντίνους ἐπαγγέλλεσθαι, κατοικίζειν φησὶν, ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτοὺς κατοικιοῦμεν τοῖς ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῦσιν, ἀλλ᾽ ὡς ἐλευθέροις, καὶ δυνατωτάτοις. Ἄλλως δυνατωτάτοις. ἤγουν ἐλευθερωτάτοις. Ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες, τοῖσδε λυπηροὶ ὦσιν ὑπὲρ ἡμῶν. Τὰ μὲν, γὰρ ἐκεῖ. τοῦ ἑρμοκράτους ἀθηναίους διαβάλλοντος ὡς οὐχ ὑγιῶς, τοὺς μὲν ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῖς, καταδεδουλωμένους, τοῖς δὲ ἐν σικελίᾳ ἐπαγγελλομένους, ἐλευθερίαν ὁ ἀθηναῖος οὐκ ἀρνούμενος, ἀλλὰ ὁμολογῶν τεχνικῶς διαλύει τὸ ἐπιχείρημα. Καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς μὲν γὰρ τὸν ἐκεῖ φησὶ πόλεμον, αὐτοί τε ἀρκοῦμεν, καὶ οἱ ἐν εὐβοίᾳ χαλκιδεῖς οὕτως ἡμῖν δεδουλωμένοι, ὥστε καὶ δύναμιν μὲν, καὶ παρασκευὴν οὐκ ἔχειν, δι᾽ ἧς ἐπιθήσονται ἡμῖν. χρήματα δὲ ἔχοντες, εἰσφέρειν εἰς τὸν πρὸς πελοποννησίους πόλεμον. οἱ δὲ ἐνθάδε ἐλεύθεροί τε, καὶ αὐτόνομοι ὄντες, καὶ δύναμιν ἔχοντες, μάλιστα ἡμῖν εἰσὶν ὠφέλιμοι. Καὶ ὁ χαλκιδεύς. ὁ ἐν εὐβοίᾳ δηλονότι. Ἀπαράσκευος ὤν. γεγυμνωμένος πολεμικῆς παρασκευῆς. Οὐδὲν ἄλογον ὅ,τι ξυμφέρον. οὐκ ἔστιν ἄλογον τὸ ἐπὶ τῷ συμφέροντι πραττόμενον. Οὐδ᾽ οἰκεῖον ὅ,τι μὴ πιστόν. οὐδὲ φίλος τις, οὐδὲ ἐπιτήδειος, ἂν μὴ πιστὸς ᾖ.

Ἢ ἐχθρὸν, ἢ φίλον. ἐχθρὸν δέ φησι, καὶ φίλον δεῖ ἕκαστα ἐν καιρῷ γίγνεσθαι, ἁρμοττόμενον τοῖς παροῦσι πράγμασι. Καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους. αἰτία τοῦ, καὶ γὰρ τῶν ἐκεῖ συμμάχων. Τοὺς δὲ πολλοὺς, χρημάτων. τοὺς δὲ πολλοὺς, χρήματα πρασσομένοις ἄκοντα. Καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακουσίους δέος. ὃ λεγόμενον δέος ἡμῖν εἶναι διὰ Συρακουσίους, πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελοῦν καθίσταται. Ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες. καὶ βούλονται ὑπὸ δέους ἡμᾶς ποιήσαντες ὑμῖν, καὶ διαβαλόντες, ὑφ' αὑτοῖς ποιήσασθαι τὴν Σικελίαν. ἤτοι βίᾳ κρατήσαντες ὑμῶν, ἢ μόνους ἀπολαβόντες, ἡμῶν ἀπράκτων ἀπελθόντων. Ἀνάγκη δὲ, ἢν ξυστῆτε. ἀνάγκη δ' ἄρξαι τοὺς Συρακουσίους τῆς ὅλης Σικελίας. Οὔθ' οἷοί τ' ἀσθενεῖς ἄν. οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἔτι τοσαύτην συνάγειν ἀθρόαν δύναμιν, καὶ μεταχειρίσασθαι δυνησόμεθα, οἵ τε Συρακούσιοι, οὐκ ἂν εἶεν ἀσθενεῖς ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἡμῶν μὴ συμμαχούντων ὑμῖν. Οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες. προσποιοῦντες ἐπανατεινόμενοι. Πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι. ἤγουν οὐδὲ δίκαιον ὑποπτεύεσθαι ὅτι καταδουλώσομεν. Καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς. καὶ οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας, καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν, παρασκευασμένας, τουτέστιν, ἱππεῦσι, καὶ πεζῷ ἰσχυούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες. Οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ. Συρακούσιοι δὲ ἐφεδρεύοντες ὑμῖν, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐποικοῦντες, οὐκ ἐπὶ στρατοπέδου, ἀλλὰ πόλεως μείζονος τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου. Καὶ ὅταν καιρὸν λάβωσι. καὶ λαβόμενοι καιροῦ, οὐκ ἀνήσουσιν, ἀλλ' ἐπιθήσονται ὑμῖν. Παρακαλοῦμεν. ἤγουν εἰς ἐναντίαν παράκλησιν κοινούμενοι. Τὴν ὑπάρχουσαν. σωτηρίαν δηλονότι. Νομίσατε. νομίσατέ φησι Συρακουσίοις μὲν, τὸ ἐφ' ὑμᾶς στρατεύειν, ἐν ἑτοίμῳ εἶναι, καὶ χωρὶς συμμάχων πλήθει. καὶ γὰρ πολλοί. ὑμῖν δὲ, οὐ πολλάκις ἔσεσθαι μετὰ τοσῆσδε παρασκευῆς ἀντιτάξασθαι πρὸς αὐτοὺς, ὅση ἐστὶν ἡ ἡμετέρα, ἣν δ' ἀμύνησθε, εἰ ὑποπτεύσαντες, ἄπρακτον ἐάσητε ἀπελθεῖν. εἴτε καὶ περιόψεσθε νικηθεῖσαν, ἐθελήσετε αὖθις ποτε καταδουλωθέντες, ὅτε οὐδὲν ὄφελός ἐστι βοηθείας, πολλοστημόριον τῆς ἡμετέρας δυνάμεως ἐλθεῖν ὑμῖν σύμμαχον. Ἐπικουρίας. τῆς ὑμῶν, ἣν ἔχομεν. Ἣν, εἰ τῷ ὑπόπτῳ. σωτηρίαν. Ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα. ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαμέν. Πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν. πολλαχοῦ δὲ στρατεύομεν, κἀκεῖ, καὶ περὶ Σικελίαν, διὰ τὸ καὶ πολλοὺς φοβεῖσθαι.

» ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι, καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς φί-
» λους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπι-
» στεῖν δὲ οὐ χρή. καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα.
» Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους, νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς, χρημάτων
» βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας
» ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. ὥσ-
» τε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν, καὶ ὃ λέγομεν, ἐς Συρακουσίους δέος κα-
» θίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες
» ὑμᾶς ὑπόπτῳ, βίᾳ ἢ κατ' ἐρημίαν ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι
» τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δὲ ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς, οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς το-
» σαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων
» πρὸς ὑμᾶς εἶεν. καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότε-
» ρον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε, οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον, ἢ εἰ περιοψόμεθα ὑ-
» μᾶς ὑπὸ Συρακουσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν, καὶ νῦν οὐ δίκαιον ὅ-
» περ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν. οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς
» τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι. πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς
» μέν γε, οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴτε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργα-
» σαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν, διὰ μῆκός τε πλοῦ, καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων
» μεγάλων, καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων. οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ
» μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν, αἰεί τε ἐπιβουλεύουσι, ὅταν
» καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου οὐκ ἀνιᾶσιν. ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς Λεοντί-
» νους, καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας, καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελί-
» αν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοῖς εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ
» ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχου-
» σαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις, μὴ προδιδόναι. νομίσατέ τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ
» ξυμμάχων, αἰεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι ὁδόν. ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις
» παρασχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι. ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ, ἢ ἄπρακ-
» τον ἐάσετε ἀπελθεῖν, ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς
» ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς ὦ Κα-
» μαριναῖοι ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπείθεσθε, μήτε οἱ ἄλλοι. εἰρήκαμεν δ' ὑ-
» μῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα. καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνή-
» σαντες, ἀξιώσομεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν, τῶν ἐκεῖ ἵνα μὴ ὑπακούω-
» μεν ἄλλου. ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα. πολ-
» λὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα. ξύμμαχοι δὲ
» καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι, παρακλη-
» θέντες δὲ ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων,

Μήθ' ὡς

μήθ' ὡς σωφρονισταὶ ὃ χαλεπὸν ἤδη ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. καθόσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τοῦτο ἀπολαβόντες, χρήσασθε. καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ, βλάπτειν αὐτά. πολὺ δὲ πλείους τῶν ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ, τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύων, διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα, τῷ μὲν, ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν. τῷ δὲ, εἰ ἥξομεν μὴ ἀδεεῖ εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφότεροι ἀναγκάζονται. ὁ μὲν, ἄκων σωφρονεῖν. ὁ δ' ἀπραγμόνως σῴζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν, μὴ ἀπώσησθε. ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς συρακουσίοις ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε.

Τοιαῦτα μὲν ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ καμαριναῖοι, ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν. πλὴν καθόσον εἰ τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι. τοῖς δὲ συρακουσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι. δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς συρακουσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται. τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν. καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς συρακουσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα. ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νέμειν. ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις, καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο. Ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων, ἀπῆλθον. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλεμον. οἱ δ' ἀθηναῖοι ἐν τῇ νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι, τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν συρακουσίων, οἱ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν. τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι, καὶ πρότερον ἀεὶ οἰκήσεις εὐθὺς πλὴν ὀλίγοι μετὰ τῶν ἀθηναίων ἦσαν. καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ ἀθηναῖοι στρατεύοντες, τοὺς μὲν, προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ, καὶ ὑπὸ τῶν συρακουσίων φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς νάξου ἐς τὴν κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ, κατεκαύθη ὑπὸ τῶν συρακουσίων αὖθις ἀνορθώσαντες, διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν ἔγεσταν πέμψαντες, ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν. καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμὸν, πλινθία, καὶ σίδηρον ἡτοίμαζον. καὶ ὅσα ἔδει ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. οἱ δ' ἐς τὴν κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν συρακουσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις, τούς τε ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες, ἐπειρῶντο πείθειν, μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι, ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμυνεῖν. καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις. ὅπως καὶ κείνους ξυναναπείθοιεν. τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφέλειαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθεὶς, τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς θουρίας ἐς κυλλήνην τῆς ἠλείας πρῶτον. ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα, αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών, ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν

Μήθ' ὡς σωφρονισταί. ὑπερβατόν. μήτε ὃ χαλεπὸν ἤδη, ὡς σωφρονισταὶ ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. χαλεπὸν δὲ ἤδη ἀποτρέψαι ἡμᾶς. Τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης. πολυπραγμονεῖν λέγει, τὸ πολλοῖς ἐπιχειρεῖν, καὶ πολλάκις. ἐκ δὲ τῆς πολυπραγμοσύνης, καὶ τοῦ τρόπου ἡμῶν ὅ, τι ἂν ὑμῖν συμφέρῃ, τοῦτο τῷ μέρει χρήσασθε. Μὴ πάντας ἐν ἴσῳ. μὴ πάντας ὁμοίως δηλονότι βλάπτεσθαι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης, καὶ τοῦ τρόπου. Ἐν παντὶ γὰρ πᾶς. ἐν πάσῃ γὰρ γῇ, καὶ ἧς οὐκ ἄρχομεν, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες τοῖς πέλας, καὶ οἱ φοβούμενοι ἐκείνους, διὰ τὸ ἀμφότεροι προσδέχεσθαι τὴν ἡμετέραν διὰ τάχους παρουσίαν, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες διὰ τὸν ἀφ' ἡμῶν φόβον σωφρονέστεροι γίνονται. καὶ οἱ ἐπιβουλευόμενοι, σῴζονται χωρὶς πόνου.

Ἀλλ' ἐξισώσαντες. ἀλλ' ἐξισωθέντες, καὶ ὁμοιωθέντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοὺς ἀδικοῦντας ἀλλὰ καὶ ἀντεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύουσιν εἰθισμένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς συρακουσίους μεθ' ἡμῶν σταῦτες, τὸ αὐτὸ μεταλάβετε. τουτέστιν, ἀντεπιβουλεύσατε αὐτοῖς. Ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. ἤγουν ἐπειδὴ κατὰ ψυχὴν διετέθησαν. Πλὴν καθόσον. πλὴν εἰ καταδουλοῖντο οἱ ἀθηναῖοι τὴν σικελίαν. Ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι. τῶν συρακουσίων δηλονότι. Καὶ οἱ μὲν, πρὸς τὰ πεδία. οὐ τῶν συρακουσίων ἀφειστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες, ἀφειστήκεισαν, καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς ἀθηναίοις. Φρουρούς τε πεμπόντων. ὡς τῶν ἀθηναίων τοὺς συρακουσίους φρουροὺς κωλυόντων βοηθεῖν τῆς πόλεως. Ὡς καὶ ἐκείνοις

περὶ τὴν μαντινικὴν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων, τούς τε κορινθίους καὶ τοὺς συρακουσίους, τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς συρακούσας κωλύοντας, μὴ ξυμβαίνειν ἀθηναίοις. βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, παρώξυνέ τε τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ ἐξώρμησε, λέγων τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.

» Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ' ἡμῶν προγόνων τὴν προξενίαν, ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων, ἐθεράπευον ὑμᾶς, ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου, ὑμεῖς πρὸς ἀθηναίους καταλλασσόμενοι, τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ, ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ, πρός τε τὰ μαντινέων καὶ ἀργείων τραπομένου, καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε. καὶ νῦν εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν, ἀναπειθέσθω. ἢ εἴ τις διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις αἰεί ποτε διάφοροί ἐσμεν. πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι, δῆμος ὠνόμασται. καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ καὶ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ, ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν, οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον. οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν. δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα. καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις τοῦτο ξυνδιασώζειν. ἐπειδὴ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσον καὶ λοιδορήσαιμι, ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας, οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο, καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν, οὐκ ἐδόκει ὑμῖν ἀσφαλὲς εἶναι, ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς, τοιαῦτα ξυνέβη. περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοὶ, εἴ τι πλέον οἶδα εἰσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα Σικελιώτας καταστρεψόμενοι. μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις, καὶ ἰταλιώτας. ἔπειτα καὶ τῆς καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν ἑλλήνων. πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ ἴβηρας. καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων, μαχιμωτάτους. τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα. οἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορκοῦντες, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἀφορμαῖς τῶν πόλεων, τὰς μὲν, βίᾳ λαβόντες. τὰς δ' ἐντειχισάμενοι, ῥαδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τινα αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος, ὡς διενοήθημεν ἀκηκόατε. καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοὶ, ἢν δύνωνται ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε οὐ περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν. ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες, ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο. συρακούσιοι δὲ μόνοι, μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι, καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία. καὶ εὐθὺς, καὶ

ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα. αὐτὶ τοῦ ἐπικίνδυνα ἐξ ἐπιβουλῆς. Τῷ ὑπόπτῳ μου. ἤτοι διὰ τὸ ὑποπτεύειν με. Καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν. εἴ τις πάσχων τότε οὐκ εἰκότα, τουτέστι, κακῶς ὀργιζόμενος, νῦν τὸ ἀληθὲς σκοπῶν, μεταπειθέσθω. Διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην. τὰ τοῦ δήμου μᾶλλον ἐφρόνουν, τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις. ὅπερ ἐδέξατό τις σχῆμα, τουτέστιν, ἥν τινα πολιτείαν παρέλαβεν. Ἐπεὶ δημοκρατίαν γε. ἐπεὶ οἵ γε φρόνιμοι, ἔγνωσαν ὁποῖόν τι ἐστὶ δημοκρατία, τουτέστιν, ὡς πονηρόν, καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι. Περὶ ὁμολογουμένης ἀγνοίας. ὁμολογουμένην ἄγνοιαν τὴν δημοκρατίαν λέγει. Καὶ τῆς καρχηδονίων ἀρχῆς. τούς τε ὑπηκόους τῶν καρχηδονίων, καὶ αὐτούς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεψόμενοι. Ἀποπειράσοντες. ἤγουν ἀποπειρασόμενοι. Τὰς δ' ἐντειχισάμενοι. περιτειχίσαντες, ἢ φρούρια ἐν χώρᾳ αὐτῶν ἐπιτειχίσαντες, ὃ καὶ μᾶλλον. Ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαι. ὥστε εὐπορώτερον ἂν εἴη σίτου, καὶ χρημάτων. Καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί. καὶ ὅσοι στρατηγοὶ ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι εἰσὶν, ἂν δυνηθῶσιν ὥσπερ εἶπον, πράξουσιν.

Οὐ περιέσται τὰ

ἐκεῖ. οὐ σωθήσεται. Τούς τε παρόντας. εἰς Σικελίαν δηλονότι. Ἀδεέστερον προσίασιν. αὐτὶ τοῦ προσελεύσονται. Ἐνθάδε χρὴ ἤγουν ἐν Πελοποννήσῳ. Ἵνα Συρακούσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς. ἵνα Συρακούσιοί τε εἰδότες οὐκ ἀμελοῦντας ὑμᾶς αὐτῶν, μὴ προσχωρήσωσιν Ἀθηναίοις. καὶ Ἀθηναῖοι, δεκελείας ἐπιτειχισθείσης, κακούμενοι, μὴ πέμπωσι βοήθειαν εἰς Σικελίαν. Οὐ διαπεπειρᾶσθαι. ἤτοι πεῖραν οὐκ εἰληφέναι.

Οἷς τε γὰρ ἡ χώρα. τὰ Ἀθηναίων. Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς, καὶ δικαστηρίων νῦν. Ἐξήτηται πῶς δεκελείας ἐπιτειχιζομένης, ἔμελλον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων προσόδου στερήσεσθαι. Φαμὲν οὖν ὡς ἦν τις πρόσοδος ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, οἷα ἡ ἀπὸ τῶν γραφῶν. δωροδοκίας. ὕβρεως. συκοφαντίας. μοιχείας. ψευδογραφίας. παραπρεσβείας. λειποστρατίου. οὐ γὰρ πάσαις ἀτιμία προσετίθετο, ἢ θάνατος, ἀλλὰ πολλαῖς, καὶ χρημάτων εἴσπραξις. ὁ γὰρ ἐν αὐταῖς νικηθεὶς, ἐζημιοῦτο. Ταύτης οὖν τῆς πάσης προσόδου, στερήσεσθαι ἔμελλον Ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι. καὶ γὰρ τὰ ἐκ τούτων ἀφορμῶν χρήματα, τῇ πόλει ἐδίδοτο. Ἧσσον διαφορουμένης, τουτέστι πεμπομένης. διηνεκῶς φερομένης.

Νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι. ἀντὶ τοῦ καρτερῶς. ἤτοι φανερῶς πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, ἢ ἐπιφανῶς, καὶ μεγάλως. Οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου. οὐκ ἄξιον ὑποπτεύεσθαί μου τὸν λόγον, διὰ τὸ μὴ προθυμηθῆναί με φεύγειν. Καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας. οὐκ εἰμὶ φυγὰς τῆς ὑμετέρας ὠφελείας. τουτέστιν, οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς.

Ἰταλία. καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥς τε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει. στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε. οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες, καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς. καὶ ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα ὡς αὐτούς τε παρόντας ξυντάξῃ, καὶ τοὺς μὴ ἐθέλοντας προσαναγκάσῃ. οὕτω γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον, καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδεέστερον προσίασι. καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν. ἵνα Συρακούσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι, μᾶλλον ἀντέχωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται. καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ, οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ᾽ ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ᾽ ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς, τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ᾽ αὐτόματα ἥξει. καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους. καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται, εὐθὺς ἀποστερήσονται. μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου ἧσσον διαφορουμένης, οἳ τὰ παρ᾽ ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγωρήσουσι. γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν, καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον ἐν ὑμῖν ἐστιν ὦ Λακεδαιμόνιοι. ἐπεὶ ὥς γε δυνατά, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης, πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι. εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι, νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι. οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου ἐς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας, καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας ἢν πείθησθέ μοι ὠφελείας. καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς, ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό, τε φιλόπολι, οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ᾽ ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ᾽ ἐπὶ πατρίδα οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι. πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ᾽ ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν, πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως ἐμοί τε ἀξιῶ ὑμᾶς, καὶ ἐς κίνδυνον, καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι γνόντας. τοῦτον δὴ τὸν ὑφ᾽ ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, καὶ ἂν φίλος ὢν, ἱκανῶς ὠφελοίην. ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ᾽ ὑμέτερα εἴκαζον. καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν. ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε, καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοὶ ἀσφαλῶς οἰκῆτε. καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ, κατ᾽ εὔνοιαν δὲ ἡγῆσθε. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθή-

Καὶ πολεμιώτεροι. οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους, ὡς Ἀθηναίους. ὑμεῖς μὲν γάρ, εἴ τι ἐβλάψατε, ἐχθροὶ ὄντες, ἐλυπήσατε. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, φίλον ὄντα, κατηνάγκασαν ἐχθρὸν γενέσθαι. Τό, τε φιλόπολις φησὶν οὐ νῦν ἔχω, ἡνίκα ἀδικοῦμαι, ἀλλὰ τότε, ὅτε ἀσφαλῶς ἐπολιτευόμην. Καὶ αὐτοὺς νῦν. ἤτοι ὑμᾶς. Ἵνα τά τε ἐκεῖ. ἐν Σικελίᾳ δηλονότι.

νας, μέλλοντες δ', ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ. καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος, ἀκηκοέναι. ὥς τε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν. καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακουσίοις, ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν, ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφέλεια ἥξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ, δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην. τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων. ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοί, ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ, καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης, παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ. οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες Συρακούσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν τούς τε ἀγροὺς, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακουσίων, καὶ οὐχ ἑλόντες, αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν, τό τε πεδίον ἀναβάντες, ἐδῄουν, καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν. καὶ τῶν Συρακουσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντές τινας, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα Σικελῶν πόλισμα. καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ, ἀπῄεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων, καὶ τῶν Ὑβλαίων, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην, καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, πεντήκοντα καὶ διακοσίους. ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα, καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον. σεισμοῦ δὲ γενομένου, ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν ὅμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον. ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν, οὐ κατέσχεν. ἀλλὰ βοηθησάντων Ἀθηναίων, οἱ μὲν, ξυνελήφθησαν. οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε. καὶ οἱ Συρακούσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο, τούς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταύτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι, οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τε ἐστὶ, καὶ ἐπιφανὲς πᾶν ἔσω. καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακουσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχὴν, ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο. καὶ ἑξακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἄνδρου. ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶησαν φύλακες, καὶ ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο. καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες, κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον. ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους. καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι, ἔστι δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ, προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος. τῆς δὲ Συρακουσίων πόλεως, οὔτε πλοῦν, οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἡσύχαζεν. ὁ δὲ πεζὸς

Καὶ περιορώμενοι. περιορῶντες καταφρονοῦντες.

Προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν. ἀντὶ τοῦ σκοπὸς ἦν αὐτοῖς, καὶ διάνοια ἐπιτείχισμα ποιῆσαι ἐν τῇ Δεκελείᾳ.

Ἐκέλευον μετ' ἐκείνων. ἤγουν τῶν Συρακουσίων.

Ὁ δὲ, δύο μὲν ναῦς. ὁ Γύλιππος.

Τούς τε ἀγρούς. τῶν Μεγαρέων δηλονότι.

Καὶ σῖτον ἐνεπίμπρασαν. ἤγουν τὸν στάχυν.

Ἐπισιτισάμενοι. ἤγουν ἐφόδια λαβόντες.

Καὶ προσαγαγόμενοι. ἤγουν λαβόντες. ἐφελκυσάμενοι.

Οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε. ἐξελθόντες, ἔφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ῥᾳδίως σφᾶς. τοὺς Συρακουσίους.

Τὰς προσβάσεις. ἤγουν ἐφόδους.

Ἐξήρτηται γάρ. μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξηρτῆσθαι, καὶ μετεωρίζεσθαι ἀκουέσθω, οὕτως τῆς διανοίας τοιᾶσδε. τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον πλὴν τῶν προσβάσεων, ἅπαν ὑψηλόν ἐστι, καὶ κρημνῶδες. καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε καταφανὲς ἔσωθεν εἶναι.

Ἐξέκριναν πρότερον. ἐκκρίτους, καὶ ἐκλεκτοὺς ἐποιήσαντο.

Ταχὺ ξυνεστῶτες. ταχὺ παραγίνονται διὰ τὸ συνεστάναι.

Ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. ἤτοι περὶ τὸν λάβδαλον, ἢ τὸν περὶ τὸ τεῖχος τῶν συρακουσίων, ᾧ ἀπετείχιζον αὐτούς· ὃ καὶ μᾶλλον. Καὶ ἀποσκίδνασθαι. καὶ κακοῦν αὐτῶν τὴν χώραν διὰ τὸ πορρώτερον προϊέναι. Καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία. ἀντὶ τοῦ ἓν τάγμα ἀπὸ φυλῆς μιᾶς. Ἧ περ βραχύτατον. καθὸ ἔμελλε βραχύτατον ἔσεσθαι τὸ διατείχισμα. Ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος. ἐπὶ χερρόνησον ἡ πόλις τῶν συρακουσίων κεῖται, γινομένου τινὸς ἰσθμοειδοῦς. τῇ μέν, ὑπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος. τῇ δέ, ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον θαλάττης. Ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι. οἱ μὲν ἀθηναῖοι φησίν, ἐβούλοντο ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν τεῖχος οἰκοδομησάμενοι, συρακουσίους εἶρξαι τῆς ἔξω γῆς, κατακλείσαντες εἰς τὴν χερρόνησον. οἱ δὲ συρακούσιοι ὄρθιον τεῖχος διὰ μέσου τοῦ ἰσθμώδους ὑπετείχιζον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς ἀθηναίοις, τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ἐνόμιζον εἰ φθάσαιεν περιτειχίσαντες αὐτοί, ἀποκλείσαντες ἐκείνους, τοῦ ἔτι διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ γὰρ δὴ καὶ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτειχίζοντας οἱ ἀθηναῖοι ἐθέλοιεν, μέρει μὲν ἀντί τινι τῆς αὐτῶν στρατιᾶς ἀντιτάξασθαι τοῖς ἐπιοῦσι τῶν ἀθηναίων. οἱ λοιποὶ δέ, ἐν τούτῳ προαποσταυρώσειν τὰ βάσιμα τῶν ἀθηναίων. ἐφόδους γὰρ τὰ βάσιμα λέγει. ὀλίγα γὰρ ἐπιβαθῆναι δυνάμενα, διὰ τὸ τελματῶδες εἶναι τὸ χωρίον. φοβούμενοι μὴ σφίσι. κατὰ τὴν λεγομένην ἀνάληψιν, τὸ φοβούμενοι οἱ ἀθηναῖοι εἴρηται. τὸ ἢ σφίσι δίχα γιγνομένοις, μὴ μέν, τειχιζόντων, τῶν δέ, μαχομένων.

ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς ἐπιπολάς. καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν εὐρύηλον, πρὶν τοὺς συρακουσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος, καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι. στάδιοι δὲ πρὶν προσμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον. καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ συρακούσιοι ἐπὶ ταῖς ἐπιπολαῖς, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ ὅ, τε Διόμιλος ἀποθνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς συρακουσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες, φρούριον ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν. ἐπ᾽ ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ μέγαρα. ὅπως εἴη αὐτοῖς ὁπότε προΐοιεν, ἢ μαχούμενοι, ἢ τειχιοῦντες τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον, ἔκ τε ἐγέστης τριακόσιοι. καὶ σικελῶν καὶ ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ἑκατόν. καὶ ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα, καὶ διακόσιοι. οἷς ἵππους, τοὺς μέν, παρ᾽ ἐγεσταίων καὶ καταναίων ἔλαβον. τοὺς δ᾽ ἐπρίαντο. καὶ ξύμπαντες, πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππεῖς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ λαβδάλῳ φυλακήν, ἐχώρουν πρὸς τὴν συκῆν οἱ ἀθηναῖοι. ἵνα περ καθεζόμενοι, ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς συρακουσίοις παρέσχον, τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας. καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις, οἱ τῶν συρακοσίων στρατηγοί, ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων. οὗτοι δὲ ὑπομένοντες, ἐκώλυον τοὺς ἀθηναίους, λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι μακρότερον, καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν, καὶ οἱ ἱππεῖς μετ᾽ αὐτῶν πάντες, ἐτρέψαντο τοὺς τῶν συρακουσίων ἱππέας προσβαλόντες. καὶ ἀπέκτειναν τέ τινας, καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν, ἐτείχιζον, τῶν ἀθηναίων, τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος. οἱ δέ, λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες, παρέβαλον ἐπὶ τὸν τρωγίλον καλούμενον ἀεί. ᾗ περ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ συρακούσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου, μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν. ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι, ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος. καὶ εἰ φθάσειαν ἀποκλείσεις γίγνεσθαι. καὶ ἅμα ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθεῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοὺς τῆς στρατιᾶς. καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους. ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλαίας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους, καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν ἀθηναίων, οὔπω ἐκ τῆς θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἀλλ᾽ ἔτι οἱ συρακούσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν. κατὰ γῆν δὲ ἐκ τῆς θάψου οἱ ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῖς συρακουσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν. ὅσα τε ἐσταυρώθη, καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος. καὶ οἱ ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται. καὶ ἅμα τὴν καθ᾽ αὑτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι. οἱ μὲν συρακούσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι τούς τε

Περιτείχισιν ἐπειγόμενοι. σπεύδοντες αὐτοὶ διατειχίσαι.

ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος, ἠγμένοι ἦσαν, διέ-
φθειραν. καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους συρακουσίους, κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν
μεσημβρίᾳ, καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώμα-
τι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας, καὶ τῶν ψιλῶν τι-
νας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους, προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑπο-
τείχισμα. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα. ἡ μὲν, μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν
πόλιν εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν. ἡ δὲ, μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα, τὸ παρὰ
τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι, αἱροῦσι τὸ σταύρωμα. καὶ οἱ φύ-
λακες αὐτὸ ἐκλιπόντες, κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα, τὸ περὶ τὸν τεμενίτην.
καὶ αὐτοῖς ξυνέπεσον οἱ διώκοντες. καὶ ἐντὸς γενόμενοι, βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πά-
λιν ὑπὸ τῶν συρακουσίων. καὶ τῶν ἀργείων τινὲς αὐτόθι, καὶ τῶν ἀθηναίων οὐ πολ-
λοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ, τήν τε ὑποτείχισιν κα-
θεῖλον, καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν. καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ᾽ ἑαυ-
τοὺς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ. ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ ἀθηναῖοι,
τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμέ-
να ὁρᾷ. καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ
τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα, τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τούτῳ ἐξελ-
θόντες καὶ αὐτοὶ, ἀπεσταύρουν αὖθις. ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσου τοῦ
ἕλους, καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον. ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς ἀθηναίοις μέχρι
τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ᾽ ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείρ-
γαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν συρακουσίων σταυρώματι, καὶ τάφρῳ. τὰς μὲν
ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς θάψου, ἐς τὸν μέγαν λιμένα, τὸν τῶν συρα-
κουσίων. αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν, καὶ
διὰ τοῦ ἕλους, ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, καὶ θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπι-
θέντες, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕω, τό τε σταύρωμα, πλὴν
ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον. καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον, καὶ μάχη ἐγένετο. καὶ ἐν αὐ-
τῇ ἐνίκων οἱ ἀθηναῖοι. καὶ τῶν συρακουσίων, οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες, πρὸς
τὴν πόλιν ἔφυγον. οἱ δ᾽ ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλό-
μενοι ἀποκλείσασθαι τῆς διαβάσεως, οἱ τῶν ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες, δρό-
μῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι, ἦσαν γὰρ καὶ τῶν
ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα, ὁμόσε χωροῦσι, τοῖς τριακοσίοις τούτοις. καὶ
τρέπουσί τε αὐτοὺς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων. καὶ προσ-
πεσόντων αὐτῶν, ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ λάμα-
χος, παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν. καὶ
τοὺς ἀργείους παραλαβὼν, καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινα, καὶ ἐπιμονωθεὶς μετ᾽
ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων, ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε, ἢ ἓξ τῶν μετ᾽ αὐ-
τοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ συρακούσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν, ἁρπάσαντες
πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐς τὸ ἀσφαλές. αὐτοὶ δὲ, ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρα-
τεύματος τῶν ἀθηναίων, ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ, οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ
πρῶτον καταφυγόντες, ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς
πόλεως ἀναθαρσήσαντες, ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς ἀθηναίους. καὶ μέ-
ρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς ἐπιπολαῖς. ἡγούμενοι ἔρη-
μον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἱροῦσι, καὶ διεπόρ-
θησαν. αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον νικίας διεκώλυσεν. ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι᾽ ἀσθένει-
αν ὑπολελειμμένος, τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν κατα-
βεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν ὡς ἔγνω ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐ-
σομένους, ἐρημίᾳ ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως. οὐ γὰρ
ἔτι προσῆλθον οἱ συρακούσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε
τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν ἀθηναίων ἀποδιώξαντων τοὺς ἐκεῖ ἐπα-
νήει. καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς θάψου ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέ-
γαν λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῄεσαν. καὶ ἡ ξύμπασα στρα-
τιὰ, τῶν συρακουσίων ἐς τὴν πόλιν. νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι
δυνάμεως, ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν. μετὰ δὲ

ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος. ὑπονομηδὸν, διὰ ὑπονόμων, καὶ σωλήνων.

Πρὸς τὴν πόλιν. πρὸς τὴν συράκουσαν.

Βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν. ἀμφίβολον. καὶ τὸ πρὸν βίᾳ εἰσελθόντες, ἢ βίᾳ ἐξεκρούσθησαν.

Ἡ πᾶσα στρατιά. τῶν ἀθηναίων.

Καὶ διεφόρησαν. διεκόμισαν.

Καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον. καθ᾽ ὃ μέρος βραχύτατον ἔμελλε τὸ διατείχισμα ἔσεσθαι.

Οἱ δ᾽ ἐπειδή. οἱ ἀθηναῖοι.

Καὶ στεριφώτατον. οὐ καθὸ τὸ ἕλος ὑδατῶδες ἦν, ἀλλὰ πηλῶδες, καὶ στερεόν.

Τάφρον τινα μετ᾽ ὀλίγων. γράφεται τάφρον τινα, καὶ μονωθεὶς μετ᾽ ὀλίγων.

Κατὰ τάχος ἀπῄεσαν. ἤτοι οἱ συρακούσιοι.

τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν. καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν
τοῖς συρακουσίοις. καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόν-
τος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ
τῶν ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι, ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσ-
σης, τείχει διπλῷ τοὺς συρακουσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς
Ιταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς ἀθη-
ναίοις. οἳ πρότερον περιεωρῶντο. καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς.
καὶ τἆλλα προὐχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι, πολέμῳ μὲν,
οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφέ-
λεια οὐδεμία ἧκε. τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς,
καὶ πρὸς τὸν Νικίαν. οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν.
καὶ κύρωσις μὲν, οὐδεμία ἐγίγνετο. οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων, καὶ μᾶλ-
λον ἢ πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον, καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν
πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον. καὶ
τοὺς στρατηγούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν. ὡς ἢ δυστυχίᾳ, ἢ προ-
δοσίᾳ, τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο. Ηρακλείδην καὶ Εὐ-
κλέα καὶ Τελλίαν. ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ λακεδαιμόνιος, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κο-
ρίνθου νῆες, περὶ λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους
βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ, καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευ-
σμέναι, ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ συράκουσαί εἰσι. τῆς μὲν Σικε-
λίας, οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος. τὴν δὲ Ιταλίαν βουλόμενος
περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ κορίνθιος ναυσὶ, δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν
δὲ κορινθίαιν, ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν ἰόνιον ἐς τάραντα. οἱ δὲ κορίνθιοι
πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα, λευκαδίας δύο, καὶ ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προ-
σπληρώσαντες, ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ τάραν-
τος ἐς τὴν θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολι-
τείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ιταλίαν.
καὶ ἀναρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν τεριναῖον κόλπον, ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέ-
γας κατὰ βορέαν ἑστηκὼς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος. καὶ πάλιν χειμασθεὶς
ἐς τὰ μάλιστα, τῷ τάραντι προσμίσγει. καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶ-
νος, ἀνελκύσας, ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα, ὑπερεῖ-
δε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν. ὅπερ καὶ οἱ θούριοι ἔπαθον. καὶ ληστικώτερον ἔδοξε, παρε-
σκευασμένους πλεῖν. καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν πω ἐποιεῖτο. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς
χρόνους τούτου τοῦ θέρους, καὶ λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ ἄργος ἐσέβαλον, αὐτοί τε καὶ
οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ ἀθηναῖοι ἀργείοις, τριά-
κοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα πρὸς Λακεδαιμονίους
αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελο-
πόννησον μᾶλλον, ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε ἀργείων καὶ μαν-
τινέων, ἐπολέμουν. καὶ πολλάκις ἀργείων κελευόντων, ὅσον σχόντας μόνον ξὺν
ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν, καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ
ἤθελον. τότε δὴ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων, ἀποβάν-
τες ἐς ἐπίδαυρον τὴν λιμηρὰν καὶ πρασιὰν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς,
καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς ἀθηναίους,
τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἀθηναίων ἐκ τοῦ ἄργους ταῖς
ναυσὶ, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν φλιασίαν, τῆς τε
γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ ἀπέκτειναν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

Περιεωρῶντο. ἤγουν κατεφρόνουν.

Καὶ κύρωσις μὲν. βεβαίωσις τῆς φιλιώσεως. Πρός τε ἐκεῖνον. τὸν νικίαν.

Επὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι. ψευδεῖς μὲν σύμφωνοι δέ.

Περιποιῆσαι. σῶσαι.
Μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς. ἤγουν κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ βορέου. οὐχ ὁ κόλπος, ἀλλ' ὁ ἄνεμος. τὸ δὲ ἑστηκὼς, ἤτοι στάσιμος ὢν, καὶ διηνεκὴς ὡς καὶ στάσιν ἀνέμου λεγόμενοι. ἢ κατ' αὐτὸν βορᾶν.
Προσμίσγει. ἐλλιμενίζει.
Επεσκεύαζεν. ἤγουν ἀνεκαίνιζεν.
Υπερεῖδε τὸ πλῆθος. κατεφρόνησε.
Καὶ τὸ ἐλάχιστον. ἤγουν καὶ ἐπ' ἐλαχίστου. Αποβάντες. ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. Εὐπροφάσιστον. εὐάφορμον.

διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι. πειραθῶσι διακινδύνου ἐσπλεῦσαι. Καὶ αὐτούς τε ἐκείνους. τοὺς ἱμεραίους δηλονότι. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς. καλὸν ἐφάνη. Οὔπω παρουσῶν. ἤτοι οὔπω οὐσῶν ἐν τῷ ῥηγίῳ, ἢ οὔπω παρουσῶν εἰς τὸ ῥήγιον. Ἃς ὁ νικίας ὅμως πυνθανόμενος. τὸ ὅμως διὰ τοῦτο πρόσκειται, ὅτι ἐν τῇ ἕκτῃ ὀλιγωρεῖν ἔφη τὸν νικίαν τῆς φυλακῆς τοῦ κασταμου πελοποννήσου. Φθάσαντες δέ. προλαβόντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΒΔΟΜΗ.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν, ἐκ τοῦ τάραντος ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς λοκροὺς τοὺς ἐπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ συράκουσαί εἰσιν, ἀλλ᾽ ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ᾽ ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ᾽ ἐν ἀριστερᾷ ἐς ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες καὶ αὐτούς τε ἐκείνους, καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἱμέρας πλεῖν. ἄλλως τε καὶ τῶν ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν, οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν λοκροῖς εἶναι ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ. καὶ σχόντες ῥηγίῳ καὶ μεσσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες, τούς τε ἱμεραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι. καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν. τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν ἱμέρᾳ. καὶ τοὺς σελινουντίους πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ, ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλήν. καὶ οἱ γελῷοι καὶ τῶν σικελῶν τινὲς, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἕτοιμοι ἦσαν τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος. ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν. καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατὸν, καὶ σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς, καὶ ἱππέας καὶ γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς συρακούσας. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς λευκάδος κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους, ἐβοήθουν. καὶ Γογγύλος εἷς τῶν κορινθίων ἀρχόντων μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς συρακούσας. ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου. καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν, διεκώλυσέ τε, καὶ παρεθάρσυνε λέγων, ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι, ἐξῆλθον. ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς ὄντα, ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Ἰέγας, τό, τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν σικελῶν ἑλὼν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς ἐπιπολάς. καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν εὐρύηλον ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὸ πρῶτον ἐχώρει μετὰ τῶν συρακουσίων, ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν, ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἀπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχύ τι, τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν. τοῦτο δ᾽ ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν, λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν. καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα. τὰ δὲ, καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν αἱ συράκουσαι ἦλθον κινδύνου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου, καὶ τῶν συρακουσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ, θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς, κήρυκα προσπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας,

Ἀνείλκυσαν ἐν ἱμέρᾳ. ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λιμένι τῆς ἱμέρας.

Ἔς τι χωρίον. ὡρισμένον δηλονότι.

Καταλαβὼν αὐτούς. τοὺς συρακουσίους.

Καὶ ἐγγὺς ὄντα. τῶν συρακουσίων δηλονότι.

Ἠσθάνοντο αὐτόν. ἀντὶ τοῦ ἤκουον.

Κατὰ βραχύ τι. βαρυτόνως τινὲς ἀναγινώσκουσιν, ἵνα μὴ τὸ ὀλίγον, ἀλλὰ τὸ πετρῶδες ἀκούηται.

Τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου. κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους τῶν συρακουσίων. κύκλον δὲ τὸ τῶν συρακουσίων τεῖχος νῦν λέγει.

Λίθοι τε παραβεβλημένοι. ἤγουν παρερριμμένοι πρὸς οἰκοδομίαν.

Τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν. ἤτοι τῷ πλέονι μέρει τοῦ κύκλου.

Ὁ δὲ, θέμενος τὰ ὅπλα. ὁ γύλιππος.

πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ, ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς συρακουσίους ταρασσομένους, καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν, ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενῖτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἄγων, τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς, παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων. ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε. μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον αἱρεῖ. καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἁλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι. καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, διὰ τῶν Ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν· ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενές, νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν, ἐπῄει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο ἀντεπῄεσαν. ὁ δὲ, γνοὺς, κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον. τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους, κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει, τὸ Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι. ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ. καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾴων αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν συρακουσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται, προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ· ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχισε τρία φρούρια. καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο. καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει. καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο. τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν. καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν συρακουσίων κρατούντων τῆς γῆς, διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς συρακουσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσαντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας, καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν, εἴκοσι ναῦς. αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον, καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς. ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεβάλοντο σφίσιν. ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων αἰεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς συρακουσίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου, καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων ᾗ τῆς ἵππου τῶν συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, οὐδεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ' αὑτοῦ γενέσθαι. τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν, τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας ἀφελέσθαι. νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν, καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς, ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας. τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον, εἰ μὴ ἀξιώσουσι Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δωριῆς Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες, ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι νομίζοντες καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν

Ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι. τῷ μεγάλῳ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ συρακούσιοι. ἐν τῇ ἕκτῃ δεδήλωται ἤδη ὅτι τινὰ τρόπον ὑπετείχιζον οἱ συρακούσιοι, πρὸς τὸ τεῖχιζον τῶν ἀθηναίων. Ἀναβεβήκεσαν. ἀνακεχωρήκεσαν. Καὶ εἰ τειχισθείη. τειχισθέντος τοῦ πλημμυρίου, τὸ ἐφορμίσιν αὐτόθεν δι' ὀλίγου χωρίου ἔσεσθαι. Πρὸς τῷ λιμένι. λιμένα μὲν τῶν συρακουσίων μικρόν, τὸν μέγαν λέγει. Ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. ἤν τι κατὰ θάλασσαν περικινῶσιν οἱ συρακούσιοι. Ἀνελπιστότερα ὄντα. τοῦ δύνασθαι δηλονότι νικῆσαι. Ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων. ἤγουν τῶν ναυτῶν. Ἦρχε τῆς ἐφόδου. ἐπιθέσεως τῆς πολεμικῆς. Ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ. ἀμφίβολον, πότερον οὐκ ἔλαττον νῦν παρασκευάσασθαι, ἤπερ ἐν τῇ προτέρᾳ μάχῃ, ἢ οὐκ ἔλαττον τῶν ἀθηναίων παρασκευάσασθαι. ὃ καὶ μᾶλλον. Τῇ δὲ γνώμῃ. τῷ σκοπῷ.

Καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων. ἤγουν χυδαίων.

Καὶ εἰ ἐκεῖνοι μὴ ἐθέλοιεν. οἱ περὶ τὸν γύλιππον.

Εἶναι σφίσι. τοῖς ἀθηναίοις.

παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος. ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις, καὶ εἰ προέλθοι, ταυτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διαπαντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι. ἀντεπῄεσαν δὲ τοῖς Συρακοσίοις, καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν, ξυνέμισγεν αὐτοῖς. τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππεῖς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν. καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες, καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε, καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι. μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες, καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος. καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις, μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος, εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ, τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες, καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο. ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλοντας. πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι, καὶ εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν, ἢ καὶ γνώμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν. νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γράμματα, καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν. ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, ἢ δι' ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι, καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν. ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις, ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα τοῦτο.. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς, εἶπον. καὶ εἴ τις τι ἠρώτα, ἀπεκρίνοντο. καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως, παρελθὼν, ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιάδε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΝΙΚΙΟΥ, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα ὦ Ἀθηναῖοι ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε. νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους, ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷς νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες, ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν δὲ ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἡσυχάζομεν. οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι, ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ. οἱ δὲ, παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτοὺς, ἢν μή τις τὸ παρατεί-

Παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος. ἤγουν πλησίον. Ἤδη γὰρ καὶ ὅσον. ἤδη τε ἐγγὺς ἦν παρεληλυθέναι, καὶ ὑπερβεβηκέναι τὸ τέλος τῶν τῶν ἀθηναίων διατειχισμάτων, τὸ τεῖχος δ' ὑπὸ τῶν συρακουσίων ὑποτειχιζόμενον, ἀλλὰ κωλῦσαι τὸ τῶν ἀθηναίων τειχίσματος.

Καὶ εἰ προέλθοι. τοῦ τῶν συρακουσίων ὑποτειχίσματος μὴ παραλλάξαντος τῇ οἰκοδομήσει, οὐδὲν ἐπωφελὲς ἦν τὸ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος. οἱ γὰρ συρακούσιοι ἐν ἀσφαλείᾳ ἔμελλον ἔσεσθαι μετὰ ταῦτα, εἴτε μάχοιεν, καὶ νικῷεν τοὺς ἀθηναίους, εἴτε καὶ ἡσυχάζοιεν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν. ἤγουν τοὺς ἱππεῖς τῶν συρακουσίων. Ὑπὸ τῶν συρακουσίων κατηράχθη. μετὰ ἀραγμοῦ, καὶ σφοδρότητος ἀνέπεσον. Ἐκείνους τε. αὐτοὶ οἱ συρακούσιοι ὑπ' αὐτῶν ἀθηναίων. ἐκείνοις δὲ, τοὺς ἀθηναίους.

Ναυτικὸν ἐπλήρουν. ἤγουν ναῦς ἐπλήρουν ναυτῶν.

Καὶ ἀνεπειρῶντο. ἀπεπειρῶντο. ἐμελέτων.

Καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο. τὰ κατὰ τὴν χέρσον. Ἐν τῷ ἀγγέλῳ. ἐν τῇ ἀγγελίᾳ.

Καὶ οἱ μὲν, ᾤχοντο φέροντες. τὸ, ἑξῆς καὶ οἱ μὲν, οὓς ἀπέστειλεν, ᾤχοντο φέροντες τὰ γράμματα. Ὁ δὲ γραμματεύς. γραμματέα λέγει τὸν εἰωθότα ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγινώσκειν. Οὐχ ἧσσον μαθόντας. πρότερον δηλονότι ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν. Καθ' ὧν. ἔστιν ὧν. ἤγουν καὶ ἀπό τινων. Βιασθέντες. σεμνῶς πάνυ τὸ βια-

θέντες

ἀθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐπικρυφθῆναι τοὺς ἀναιρεθέντας ἵνα ἡ αἰτουμένη ἀποσταλῇ βοήθεια. Τοῦ περιτειχισμοῦ. τῶν συρακουσίων δηλονότι. Ἀπαναλωκυίας. τῆς γὰρ ὁμιλίας τινές, πρὸς τὸ φυλάττειν ἦσαν τὰ τείχη. Το παρατείχισμα τοῦτο. τῶν συρακουσίων δηλονότι. Πολιορκεῖν δοκοῦντας. τὸ πολιορκεῖσθαι μᾶλλον, ἢ πολιορκεῖν, δηλωτικὸν καὶ τῆς ἥττης, καὶ παρορμητικὸν τοῦ πεμφθῆναι βοήθειαν, δι' ἧς σωθήσονται. τὸ δὲ ἀποστεῖλαι πρὸς πελοπόννησον ἕνεκεν στρατιᾶς τοὺς ἐναντίους, καὶ τὸ τὸν γύλιππον τὰς πόλεις ἀναπείθειν αὐτοῖς συμπολεμεῖν, τοῦ καὶ αὐτοὺς πλείστην στρατιὰν πεζήν τε, καὶ ναυτικὴν τὴν ταχίστην ἐξαποστεῖλαι. Κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν. ἐν τῷ κατὰ γῆν μέρει ἡττᾶσθαι, ἐπεὶ ἔν γε τῷ κατὰ θάλατταν. ἐπεκράτουν οἱ ἀθηναῖοι. Τῆς χώρας ἐπὶ πολύ. διάστημα δηλονότι. Ἐπ' ἄλλην στρατιάν. ἤγουν δι' ἄλλην. Ὅπερ κἀκεῖνοι. γράφεται. ὥσπερ καὶ ἐκεῖνοι. Καὶ τῶν πληρωμάτων. τῶν ναυτῶν. Διάβροχοι. σεσηπυῖαι. Ὅμηρος. Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν. Ἤδη θαλασσεύουσαι. ἤγουν ἐν θαλάττῃ οὖσαι. Διαψῦξαι. διακαθᾶραι. Διὰ τὸ ἀντιπάλους. γράφεται διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει, καὶ ὅτι πλείους. Ἐπ' ἐκείνοις. ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἰσί. Καὶ ἁρπαγὴν μακράν. καὶ διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῦ διαστήματος, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξιέναι. Κατὰ τὰς πόλεις. τῶν σικελῶν δηλονότι. Πολλὴ δ' ἡ σικελία. ἤγουν εὐρύχωρος. Ἀνδράποδα ὑκκαρικά. ἀπὸ ὑκκάρων πόλεως σικελῶν, ὧν μέμνηται ἐν τῇ ἕκτῃ. Τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἤτοι ἐλυμήναντο τὸ ἀκριβὲς τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Ὅτι βραχεῖα ἀκμή. ἀντὶ τοῦ οὐ πολλῷ χρόνῳ ἀκμάζει ἡ ναυτικὴ δύναμις.

χισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθών, ἑλεῖν. ξυμβέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους, αὐτοὺς μᾶλλον ὅσα γε κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν. οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δέ, καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ' ἄλλην στρατιάν. καὶ ἐς τὰς ἐν σικελίᾳ πόλεις, Γύλιππος οἴχεται. τὰς μέν, καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι, καὶ στρατιὰν πεζήν. καὶ ναυτικοῦ παρασκευὴν ἢν δύνηται ἄξων. διανοοῦνται γὰρ ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν. καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι, ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν ὅπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ. νῦν δὲ αἵ τε νῆες διάβροχοι τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψῦξαι. διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει, καὶ ἐπιπλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας, ἀεὶ προσδοκίαν παρέχειν, ὡς ἐπιπλεύσονται. φανεραὶ δ' εἰσὶν ἀναπειρώμεναι καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία. οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν, μόλις τοῦτο ὑπῆρχε. καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις ὥσπερ νῦν πάσαις φυλάσσειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν, χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα, διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν, καὶ ἔτι νῦν φθείρεται. τῶν ναυτῶν τῶν μέν, διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἁρπαγὴν μακράν, καὶ ὑδρείαν ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων. οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι. καὶ οἱ ξένοι, οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες, εὐθὺς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν. οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες, καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον, ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παραγνώμην, ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μέν, ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται. οἱ δέ, ὡς ἕκαστοι δύνανται. πολλὴ δ' ἡ σικελία. εἰσὶ δ' οἳ καὶ αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι ἀνδράποδα ὑκκαρικά, ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους, τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος. καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν, οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν. καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον, τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ, χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι. καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει. ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν. τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα, γίγνεσθαι. αἱ γὰρ νῦν οὖσαι πόλεις ξύμμαχοι, ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τ' ἐσμέν, καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ὑμῶν ὁ πόλεμος. τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν. οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας, τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὅμοιον ἐκβῇ, ἀσφαλέστερον ἡγησάμην, τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν

Τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον. μείζονα πάντων τῶν εἰρημένων ἀπορίαν ἔχει, τὸ μὴ δύνασθαι ἐμὲ κωλύειν τὰ ἁμαρτήματα. Χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι. ἀντὶ παθητικοῦ ἐνεργητικὸν εἴληπται, τὸ ἄρξαι. Ἐπιπληρωσόμεθα. τὰ πληρώματα ἀναπληρώσομεν. Διαπολεμήσεται. ἀντὶ τοῦ κατεργασθήσεται. Ἀσφαλέστερον ἡγησάμην. συμφέρον κατὰ τὴν βούλησιν.

Ὡς ἔφα ἃ μὲν ἤλθομεν. ἀντὶ τοῦ ὧν ἕνεκα ἤλθομεν. Ἅπασα ξυνίσταται. ἤγουν συνάγεται. εἰς ὁμόνοιαν ἔρχεται. Μὴ δὲ πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίους. μὴ δὲ πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίοις ἀντέχειν αὐταρκούντων, ἤτοι δυναμένων. Ἀξιῶ δ᾽ ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν. ἀντὶ τοῦ, ἄξιός εἰμι συγγνώμης ἐπιτυχεῖν.

Τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς. ἀκόλουθον ἦν τῷ προκειμένῳ, τῷ δι᾽ ὀλίγου περιουμένῳ, τὸ, τὰ μὲν, λησομένῳ ὑμᾶς, τὰ δὲ, φθησομένῳ. Τὰ δὲ, φθήσονται. ἤγουν μέλλουσι προλαβεῖν. Οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς. ἤγουν ἐξέβαλον. Τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο. ἤγουν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ νικίου. Καὶ χρήματα αὐτόθεν, καὶ ναῦς. ἀπὸ τῶν συμμάχων. Ἐπέῤῥωντο. διηγέρθησαν.

Καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν. ὅπως τὰς ὁλκάδας τῶν κορινθίων μὴ κωλύσοιεν πλεῖν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρμώμενοι ἐκ ναυπάκτου.

Ἧσσον. οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ. ἀντὶ τοῦ οὐδόλως.

Προεδέδοκτο. προεκεκύρωτο.

Ἐναγόντων. ἐμβιβαζόντων, καὶ κινούντων εἰς τοῦτο.

Ἐσβολῆς γενομένης. τῶν λακεδαιμονίων ἐς τὴν ἀττικήν.

Διακωλυθῇ. ἡ βοήθεια δηλονότι.

Εὐκαθαιρετωτέροις. εὐχειρωτοτέροις.

Ἐν σπονδαῖς. ἀντὶ τοῦ οὐσῶν σπονδῶν.

Καὶ εἰρημένον. ἤγουν τεταγμένου, καὶ κεκυρωμένου ὄντος.

Προκαλουμένων. κινούντων.

» ὡς ἔφα ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ
» μεμπτῶν γεγενημένων οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. ἐπειδὴ δὲ ἡ Σικελία τε ἅπασα ξυ
» νίσταται, καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύεσθε
» ἤδη. ὡς τῶν γ᾽ ἐνθάδε, μὴ δὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκούντων. ἀλλ᾽ ἢ τούτοις μετα
» πέμπειν δέον, ἢ ἄλλην στρατιὰν, μὴ ἐλάττω ἐπιπέμπειν, καὶ πεζὴν, καὶ
» ναυτικὴν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα. ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι
» διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ᾽ ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν. καὶ
» γὰρ ὅτ᾽ ἐῤῥώμην, πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅτι δὲ μέλλετε,
» ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράττετε. ὡς τῶν πολεμίων, τὰ μὲν
» ἐν Σικελίᾳ δι᾽ ὀλίγου περιουμένων, τὰ δ᾽ ἐκ Πελοποννήσου, σχολαίτερον μὲν
» ὅμως δ᾽ ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς ὥσπερ καὶ
» πρότερον. τὰ δὲ φθήσονται.

Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ, τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς, τὸν μὲν Νικίαν, οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς. ἀλλ᾽ αὐτῷ ἕως ἂν ἕτεροι αἱρεθέντες ξυνάρχοντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη. στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικήν. Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου, καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Ἀλκισθένους, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς, ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν, μετὰ δέκα νεῶν. ἄγοντα εἴκοσι τάλαντα ἀργυρίου. καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ, ὅτι ἥξει βοήθεια, καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος. στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμάχους. καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς. ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ Κορίνθιοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις αὐτοῖς ἧκον, καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον, καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον ἐπέῤῥωντο καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο. αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐν τῇ Σικελίᾳ. καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες, ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν. ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακήν. καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριηρῶν τὴν φυλακὴν ποιούμενοι. παρεσκευάζοντο δὲ, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος, ἐδίδασκε, τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν. καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη. διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας εὐκαθαιρετωτέροις ἔσεσθαι. καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς. ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς. καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν ἀθηναίων,

καὶ

καὶ διὰ τοῦτο δυστυχεῖν τε εἰκότως ἐνόμιζον. καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύ-
λον ξυμφορὰν, καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκον-
τα ναυσὶν ὁρμώμενοι ἀπὸ Ἐπιδαύρου τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄωσαν. καὶ ἐκ Πύ-
λου ἅμα ἐλῄστευον. καὶ ὁσάκις περὶ του διαφοραὶ γένοιντο, τῶν κατὰ τὰς σπον-
δὰς ἀμφισβητουμένων ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ
ἤθελον ἐπιτρέπειν. τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ
καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυ-
μοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ
τοὺς ξυμμάχους. καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ
τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν, αὐτοί τε
ἐπόριζον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ
ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, πρωϊαίτατα δὴ οἱ Λακεδαιμό-
νιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λα-
κεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν.
ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δε-
κέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. παραπλήσιον
δὲ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατί-
στοις ἐς τὸ κακουργεῖν, ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων
πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι. ἐτείχιζον. οἱ
δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς
τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι μὲν, τῶν τε Εἱλώτων ἀπολεξάμενοι τοὺς βελτίστους, καὶ τῶν
νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁπλίτας. καὶ Ἔκκριτον Σπαρτιάτην ἄρ-
χοντα. Βοιωτοὶ δὲ, τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων, Θηβαῖοι. καὶ
Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρώτοις ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου
τῆς Λακωνικῆς, ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν. μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι, οὐ πολλῷ ὕστε-
ρον πεντακοσίους ὁπλίτας. τοὺς μὲν, ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ, προσμισθωσάμενοι
Ἀρκάδων. καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεμψαν. ἀπέ-
στειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι, διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς
Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι,
ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ἕως περ αὐτοῖς οἱ ὁπλῖται
ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν. οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρότερον ἐπλη-
ρώθησαν. ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον, ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν
νοῦν ἔχωσιν. ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα Δεκελείας τῷ τειχισμῷ. καὶ τοῦ ἦρος
εὐθὺς ἀρχομένου, περὶ Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα, ἔστειλαν, καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολ-
λοδώρου ἄρχοντα. ᾧ εἴρητο, καὶ ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, πα-
ρακαλεῖν Ἀργείων τε ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν
ὥσπερ ἔμελλον ἀπέστελλον. ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων, καὶ πέντε Χίαις. ὁπλί-
ταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκα-
σταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι. καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπη-
κόων εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον ξυμπορίσαντες. εἴρητο
δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι πε-
ρὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν προσπλεύσας, τοῦ
στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελέλειπτο περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀρ-
γείους παραλαβεῖν. ἐν τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος τού-
του, καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν
ἔπεισε, στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο, καὶ ξυγκαλέσας
τοὺς Συρακουσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας. καὶ ναυ-
μαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ
κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσασθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥ-
κιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. λέγων οὐδ' ἐκεί-
νοις πάτριον τὴν ἐμπειρίαν, οὐδ' ἀΐδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν. ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλ-

Καὶ διὰ τοῦτο εἰκό-
τως. διὰ τὸ παρα-
σπονδῆσαι.

Ἐπιφανές. ἀντὶ τοῦ
καταφανές.

Ὧι εἴρητο. ὥριστο.
Ἐκ καταλόγου. ἐκ τῶν
αὐτοχθόνων.

Ξυμπορίσαντες.
λαβόντες.

Εἴρητο δ' αὐτῷ.
τῷ Δημοσθένει.

Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ.
ἀπὸ κοινοῦ τὸ περιέ-
μενε.

Ἐλπίζειν γὰρ ἀπ'
αὐτοῦ τι ἔργον. τοῦ
ναυμαχεῖν.

Μὴ ἀθυμεῖν ἐπι-
χειρῆσαι. ὑπὲρ τοῦ
μὴ ὀκνεῖν ἐπιχει-
ρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις
κατὰ θάλασσαν. ἢ
ὑπὲρ τοῦ μὴ δεδιέ-
ναι.

Ὑπὸ Μήδων. τῶν
μετὰ Ξέρξου.

Καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς. ἤγουν καὶ τοῖς οὕτω τολμηροῖς, ὡς Ἀθηναῖοί εἰσι, τοὺς ἀντιτολμῶντας φοβεροὺς φανήσεσθαι. Ὧι γὰρ ἐκεῖνοι. ᾧ γὰρ ἐκεῖνοί φησι, φοβοῦσι τοὺς πέλας, τουτέστι, διὰ θράσος, καὶ οὐχὶ διὰ δυνάμεως ὑπεροχὴν, τούτῳ ἂν καὶ ὑπὸ συρακουσίων ἐκφοβήσεσθαι τοὺς ἀθηναίους. Εὖ εἰδέναι ἔφη. εἰδέναι φησὶν ὅτι συρακούσιοι τολμήσαντες ἀντιστῆναι πρὸς τὸ τῶν ἀθηναίων ναυτικὸν, μᾶλλον αὐτοὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ καταπλήξαντες βλάψουσιν, ἤπερ ἐκείνους οἱ ἀθηναῖοι, διὰ τῆς ἐμπειρίας εἰς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ. Ἐκ τοῦ ἐλάσσονος. λιμένος δηλονότι. Πρὸς τὰς ἐντὸς προσμῖξαι. ταῖς ἰδίαις ταῖς ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος συμμῖξαι. Ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς. εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν συρακουσίων. Οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι. οἱ συρακούσιοι. Ἐν τούτῳ δέ. τῷ καιρῷ δηλονότι. Τῶν ἐν τῷ πλημμυρίῳ ἀθηναίων. ἤγουν ἐν τῷ φρουρίῳ τῷ ἐν τῷ πλημμυρίῳ. Τὴν γνώμην προσεχόντων. τὸν νοῦν. Τὸ μέγιστον πρῶτον. ἤγουν κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολήν. Ἐς τὸ στρατόπεδον. τὸ ἑαυτῶν δηλονότι. Ὑπὸ τριήρους μιᾶς, καὶ εὖ πλεούσης, ἐπεδιώκοντο. οἱ ἐκ τοῦ πρώτου τείχους ἁλόντος, διαφυγόντες δηλονότι. Ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι. οἱ ἐκ τῶν τειχῶν τῶν ἀθηναίων τῶν ἐπὶ τῷ πλημμυρίῳ. Ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι. τῇ ναυμαχίᾳ. Καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν. τῶν ἀθηναίων. Βιασάμεναι. νικήσασαι.

Καὶ ταραχθεῖσαι. ἤγουν ἀπὸ ταραχῆς περιπίπτουσαι ἀλλήλαις.

Ταύτας γὰρ ἔτρεψαν. οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι.

Καὶ ἕνδεκα, μὲν, ναῦς. ἕνδεκα ναῦς τῶν συρακουσίων κατέδυσαν οἱ ἀθηναῖοι.

Τῶν συρακουσίων ὄντας, καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς οἵους καὶ Ἀθηναίους τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους ἂν αὐτοῖς φαίνεσθαι, ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι. καὶ σφᾶς ἂν, τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑπέχειν. καὶ συρακουσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως, πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον, διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένους, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ, τὴν συρακουσίων ἀπειρίαν, βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν, ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν, τοῖς ἐν τῷ πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν. αἱ δὲ τριήρεις τῶν συρακουσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος, πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον· αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, καὶ περιέπλεον βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐντὸς προσμῖξαι. καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ πλημμυρίῳ ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν συρακουσίων, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ἐναυμάχουν· ταῖς δ᾽ ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ. οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν. οἱ δὲ, κωλύειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος τῶν ἐν τῷ πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω, δύο οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα, καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐξεκομίζοντο ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν γὰρ συρακουσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων, τῇ ναυμαχίᾳ, ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι. καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν συρακουσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον. καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας, παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ᾽ ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν συρακουσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν. πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν. τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν συρακουσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες, τῷ πρὸ τοῦ πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. οἱ δὲ συρακούσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπράγεσαν. τὰ δ᾽ ἐν τῷ πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον, τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν, κατέβαλον. τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ᾽ ἐν τῇ τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον, καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί. καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν. πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων. ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριηρῶν,

Τῶν δὲ σφετέρων, τρεῖς νῆες, ὅτι τρεῖς νῆες τῶν ἀθηναίων διεφθάρησαν. Οὕτως ἐπεπράγεσαν. οὕτως ἐδυστύχησαν. Αἱ ἐσκομιδαί. αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν ἐπιτηδείων. Τὸν ἐκεῖ πόλεμον. τὸν ἐν πελοποννήσῳ.

Ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι. ἐπισπεύσωσι. Χρημάτων προσπλεῖν. καὶ ἐπὶ τῶν τυχόντων πραγμάτων, τὰ χρήματα λαμβάνεται, καὶ οὐχ ὡς παρὰ νῦν ἀδοκίμως ἐπὶ χρυσοῦ, καὶ πολυτίμων εἰδῶν. Ἑτοῖμα ἦν. πρὸς τὸ ναυπηγεῖν δηλονότι. Φυλάξαντες δ' αὐτούς. τηρήσαντες καιρὸν εἰς τὸ ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. Προσαγαγόντες. τοῖς σταυρώμασι δηλονότι. Ναῦν μυριοφόρον. μεγάλην. δυναμένην δέξασθαι μυρίον φόρτον.

καὶ τἆλλα σκεύη ἐγκατελείφθη. καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων, ἡ τοῦ πλημμυρίου λῆψις. οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων. οἱ γὰρ συρακούσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον. καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί. ἔς τε τὰ ἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι. μετὰ δὲ τοῦτο, ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ συρακούσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν συρακούσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν, ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τὰ σφέτερα φράσωσιν, ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί. καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι. αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες, πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν. πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν. καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον. καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν, κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου ἄγουσα θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ συρακούσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς, παρέπλεον ἐπ' οἴκου, φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι. τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς, ἐν τῷ λιμένι. οὓς οἱ συρακούσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ. ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβαλόντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατίων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς καὶ ἀνέκλων. καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ συρακούσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον. οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον. καὶ τέλος, τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας. τῆς θαλάσσης κατέπηξαν. ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι, ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ συρακούσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων ἐμηχανῶντο. καὶ ἀκροβολισμοῖς, καὶ πείραις παντοίαις, ἐχρῶντο. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ συρακούσιοι, κορινθίων καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ λακεδαιμονίων. ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ πλημμυρίου λῆψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι. ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύϊ μᾶλλον, ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν. τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ. καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, ταῦτα ἔπρασσον. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα, ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν ἄρας ἐκ τῆς αἰγίνης, καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον, τῷ τε χαρικλεῖ, καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει καὶ παραλαβόντες τῶν ἀργείων ὁπλίτας

Καὶ παραφράγματα. ἤτοι παραπετάσματα. Ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυρούς. ὄνευος, μηχανή ἐστι πρὸς ἀναγωγῆς, ἣ οἱ χρώμενοι, ὄνευοι λέγονται. ἄλλως. ὄνευός ἐστι μηχανὴ, ἐπ' ἄκρων τῶν ἀκατίων πηγνυμένη, ἀφ' ἧς περιβάλλοντες βρόχας, τοὺς σταυροὺς ῥαδίως ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνέσπων. ἔστι γὰρ ἡ μηχανὴ ἐπιτοσοῦτον βιαιοτάτη, ὥστε καὶ σαγήνην βαρεῖαν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἀπόνως ἕλκεσθαι. καλοῦσι δὲ τὴν μηχανὴν οἱ τοὺς χαμαιλίχοντας ἔχοντες ἁλιεῖς, ἠλεκάτην. ἐρρωμενέστερον δὲ πρὸς τὴν ἀνέλκυσιν καθίσταται ὅταν καὶ πρὸ αὐτῆς τεθείη. ἐπ' εὐθείας γὰρ ἡ ἀντίσπασις τῶν ἀνελκομένων γίνεται. Ἡ κρύφιος. σταύρωσις δηλονότι. Καὶ τούτους κολυμβηταί. τοὺς κρυφίους σταυρούς. Ἐσταύρωσαν. τοὺς σταυροὺς κατέπηξαν. Ὅτι ἐν ἐλπίσι. τοῦ κρείττονας ἔσεσθαι. Καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν. βοήθειαν πέμπειν. Προσδοκίμων ὄντων. θαρροῦντων ἄλλῃ στρατιᾷ ἐλευσομένῃ δηλονότι. Τὸ παρὸν στράτευμα. τῶν ἀθηναίων φησὶ στρατόπεδον. Ἐπεὶ ξυνελέγη. συνηθροίσθη. Ἄρας ἐκ τῆς αἰγίνης. τὰ ἱστία δηλονότι. Ξυμμίσγει. ἑνοῦται. Καὶ παραλαβόντες. ἀντὶ τοῦ ἀναλαβόντες. ἢ τὸν χ' ὁ μὲν ὁπλίτης ὡς μὴ ἐρέσσων παραλαμβάνεται, ὁ δὲ ναύτης, ὡς κοινωνὸς τῆς εἰρεσίας λαμβάνεται.

Τῆς λιμηρᾶς. ἤγουν τῆς καταξήρου. τῆς ἐνδεοῦς. Καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον. συμπεριέγραψε τὸ μέγεθος, καὶ μικρὰν ἀνάτασιν ἐκ τῆς οἰκοδομίας προσδέδωκεν. Αὐτόσε αὐτομολῶσι. ἤγουν εἰς τὸ ἰσθμῶδες χωρίον φύγωσιν. Ἐξετείχισεν. εἰς τέλος ἤγαγε. Τοῦ διακοῦ γένους, γράφεται καὶ τοῦ δακικοῦ. Οὓς ἔδει τῷ δημοσθένει. χρεία ἦν ὡρισμένον ἦν. Ὡς ὕστερον ἧκον. μετὰ τὸ πλεῦσαι δηλονότι τὸν δημοσθένην. Πολυτελὲς ἐφαίνετο. πολυδάπανον. δαπανηρόν. πολλὰ τελοῦν. ἐξ οὗ καὶ πολυτελὲς δεῖπνον. Ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς. τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. Ὕστερον δὲ φρουραῖς. μετὰ τὸ τειχισθῆναι.

τινὰς ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐς τὴν λακωνικήν. καὶ πρῶτον μὲν τῆς ἐπιδαύρου τι τῆς λιμηρᾶς ἐδῄωσαν. ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ κυθήρων τῆς λακωνικῆς. ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον. ἵνα δὴ οἵ τε εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι. καὶ λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ ὥσπερ ἐκ τῆς πύλου ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς, ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, ἐπέπλει ἐπὶ τῆς κερκύρας. ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν, τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται. ὁ δὲ χαρικλῆς περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν, ἐπ' οἴκου. καὶ οἱ ἀργεῖοι ἅμα. ἀφίκοντο δὲ καὶ τῶν θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ, τριακόσιοι καὶ χίλιοι. οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς, πολυτελὲς ἐφαίνετο. δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ δεκέλεια, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ὑπὸ τῶν πόλεων, κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσων τῇ χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους. καὶ ἐν τοῖς πρώτοις, χρημάτων τ' ὀλέθρῳ, καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ εἰσβολαὶ, τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν, οὐκ ἐκώλυον. τότε δὴ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων. ὅτε δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς, καταθεούσης τε τὴν χώραν, καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν. καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι. πρόβατά τε πάντα ἀπωλώλει, καὶ ὑποζύγια, ἵπποι τε ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρός τε τὴν δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων, καὶ τὴν κατὰ χώραν φυλασσόντων. οἱ μὲν. ἀπεχωλοῦντο ἐν γῇ, ἀποκρότῳ τε ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες. οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς εὐβοίας. πρότερον ἐκ τοῦ ὠρωποῦ κατὰ γῆς, διὰ τῆς δεκελείας θᾶσσον οὖσα περὶ σούνιον κατὰ θάλασσαν, πολυτελὴς ἐγίγνετο. τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις. καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι, φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει, τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα, καὶ ξύμπαντες πλὴν τῶν ἱππέων. οἱ μὲν, ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους, καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπίεζεν, ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην. ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ πελοποννησίων, μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας. ἀλλὰ ἐκεῖ συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν πόλιν οὐδὲν ἐλάσσονα, αὐτήν τε καθ' αὑτὴν τῆς Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου. οἱ μὲν. ἐνιαυτόν. οἱ δὲ δύο οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν. ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ

Ξυνεχῶς ἐπικαθημένων. ἀδιαστάτως ἐπικαθημένων τῶν λακεδαιμονίων.

Τῆς ἴσης φρουρᾶς. τῆς τεταγμένης δηλονότι φησίν. Ὃς οὐκ ἐκ παρέργου. ἀντὶ τοῦ ἀμελῶς. Τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης. τῆς καρπίμου.

Πρόβατά τε πάντα. τὰ κατὰ τῶν ἀθηναίων. Καταδρομὰς ποιουμένων. τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἱππέων. Πολυτελής. πολυδάπανος.

Ὁμοίως ἐπακτῶν. εἰσαγωγίμων ἐξ ἀλλοδαπῆς. Τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες. οὐ κατὰ διαδοχὴν ὥσπερ ἡμέρας, ἀλλὰ πάντες.

Ὅτι δύο πολέμους. τόν τε πελοποννησιακὸν, καὶ τὸν σικελικόν. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν πόλιν. ἣν ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας ἀπὸ κοινοῦ.

Οὐδένα ἐλάσσονα. οὐδὲν ἐλάσσω.

Καὶ τὸν παράλογον. τὸ παράδοξον. παρὰ λόγον καὶ παρ' ἐλπίδα τῶν ἑλλήνων ἥ τε δύναμις τῶν ἀθηναίων ἀντεῖχε, καὶ ἡ τόλμα.

Μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολήν, ἣν εἰσέβαλεν ὁ Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Ἀττικήν, ἄρτι πρώτως κινηθέντος τοῦ πολέμου. τὴν αἰτίαν διὰ τούτων τῶν ἀνακινησάντων τὸν πόλεμον αἰτιᾶται, καὶ ὥσπερ ἐποδύρεται τὴν πατρίδα. Τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος. ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Πελοποννησίων ἐπαγομένου. Προσπιπτόντων. συμβαινόντων.

Ἀδύνατοι ἐγένοντο. ἀντὶ τοῦ ἐπέλιπεν αὐτούς. ἤγουν ἐνδεεῖς χρημάτων ἐγένοντο. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον. κατά. Τοὺς οὖν Θρᾷκας. τοὺς κατὰ τὸν ἀπόπλουν τοῦ Δημοσθένους ἐλθόντας. Ὑστερήσαντας διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν. ἀντὶ τοῦ ὑστεροῦντο Δημοσθένους, ἐλθόντας, καὶ μὴ φθάσαντας τὸν Δημοσθένην. Ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ἀντὶ τοῦ δι' αὐτῶν. Ἀπεβίβασεν. ἤγουν ἀποβῆναι ἐποίησεν. Ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους. ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀκρίβειαν. Τῇ πόλει προσέκειτο. ἐπιστάσας ἐπέκειτο. Καὶ αἱρεῖ. πορθεῖ. Ἐπιπεσών. ἐπιθέμενος. Καὶ ἀπροσδοκήτοις. τὸ ἑξῆς, καὶ ἀπροσδοκήτοις, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος. Καὶ πυλῶν ἅμα. τινῶν. Καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν. ἔκαιον. Ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ. ἤγουν ὁμοίως ἔχει τοῖς βαρβαρικωτάτοις. Ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ. ἤτοι ἐν ᾧ ἂν πράγματι. ἢ ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ ἐξ οὗ. Ἦν αὐτόθι. ἐν τῇ πόλει.

Ἃ ἤγαγεν, ὥρμει. ἤγουν ἐν ὅρμῳ, καὶ λιμένι ἦσαν.

Ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους. ἀμφίβολον πότερον, οἱ πολλοὶ νεῖν οὐκ ἠπίσταντο, ἢ οἱ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν. Ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ ὁρμισάντων. γράφεται ἑώρων τὴν φυγὴν αἰώρμα. Οὐκ ἀτόπως. οὐκ ἀκόσμως.

Μέρος τι ἀπαναλώθη. ἤτοι παῖδες μέν, πολλοί. τῶν ἀνδρῶν δέ, μέρος τι.

Χρησαμένων οὐδενός. ἄξιόν φησιν ὀλοφυρμοῦ τὸ κατὰ τοὺς Μυκαλησσίους ἐγένετο, οὐδενὸς ἄλλου πάθους ἧττον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον γινομένων. τὸ δὲ ὡς ἐπὶ μεγέθει, ἤτοι πόλεως, ἢ ὡς ἐπὶ μεγέθει πάθους.

μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι. καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο, τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου, δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων, ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι. καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα, οὕτω προσιέναι. αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρίν. ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν. αἱ δὲ πρόσοδοι, ἀπώλλυντο. τοὺς οὖν Θρᾷκας, τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας, διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων, οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διϊτρέφει. καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ, ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου, καὶ τοὺς πολεμίους ἤν τι δύνωνται ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δέ, ἐς τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτούς, καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας, ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον. καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν, ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθών, πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίζετο ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, τῇ πόλει προσέκειτο οὔσῃ μεγάλῃ. καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσών, καὶ ἀπροσδοκήτοις, μὴ ἄν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος. καί ἐστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος. τοῦ δέ, βραχέος ᾠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσόν, τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν. καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον. φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας, οὔτε νεωτέρας, ἡλικίας ἀλλὰ πάντας ἑξῆς ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες. καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, ὅμοια τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη, καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου. καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες, κατέκοψαν πάντας. καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ, οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον ἑτέρας, ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή. οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι, ἐβοήθουν. καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ πολύ, τήν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες, καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον, καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα ἃ ἤγαγεν ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους. οὔτε ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ ὁρμισάντων ἔξω τοῦ ζεύγματος τὰ πλοῖα, ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει, οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθέν, ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων, ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων. οἳ ξυνεβοήθησαν, ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ. καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν, Σκιρφώνδαν. τῶν δὲ Μυκαλησσίων, μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσόν, πάθει χρησαμένην

οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῆς κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον, ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη. ὁ δὲ Δημοσθένης, τότε ἀποπλέων ἐκ τῆς κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς λακωνικῆς τειχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν φειᾷ τῇ ἠλείων λαβὼν, ἐν ᾗ οἱ κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει. οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες, ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν ζάκυνθον, καὶ κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν μεσσηνίων μετεπέμψατο. καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς ἀκαρνανίας διέβη, ἐς ἀλυζίαν τε καὶ ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα, ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων. ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ πλημμύριον ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτοὺς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων, ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν κορινθίων, αἱ σφίσιν ἀνθορμοῦσαι, οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι. πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσαις εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι, δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον, ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ. αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο. Εὐρυμέδων μὲν, ἐς τὴν κόρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς, καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος, ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος ὥσπερ καὶ ᾑρέθη. Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν ἀκαρνανίαν χωρίων, σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων. οἱ δ' ἐκ τῶν συρακουσῶν, τότε μετὰ τὴν τοῦ πλημμυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἔπεισάν τε καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατὸν, ὁ Νικίας προπυθόμενος, πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν, τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, κεντόριπάς τε καὶ ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραφέντες, κωλύσωσι διελθεῖν. ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν. ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν σικελιωτῶν, οἱ σικελοὶ καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῇ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα. καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ κορινθίου, πάντας. οὗτος δὲ, τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἐκόμισεν ἐς τὰς συρακούσας. καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ οἱ καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται, αὐτοῖς βοηθοῦντες. πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ, καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ γελῷοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους, καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν ἀκραγαντίνων. οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν. οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, μετὰ τῶν συρακουσίων, οἱ πρότερον περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχοντο εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης, ἐκ τῆς κερκύρας, καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἐπεραιώθησαν, ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν ἰόνιον ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν. καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν, κατίσχουσιν ἐς τὰς χοιράδας νήσους ἰαπυγίας. καὶ ἀκοντιστάς τέ τινας τῶν ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ μεσσαπίου ἔθνους, ἀναβιβάζοντες ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ τῷ Ἄρτᾳ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχετο αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους, καὶ τριήρεις δύο. καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἁθροίσαντες εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι, καὶ τοὺς θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα. καὶ ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσὶ, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ θουρίᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα. οἱ δὲ πελοποννήσιοι καὶ οἱ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ-

Οὐδενός. τῶν μυκαλησσίων δηλονότι.

Καὶ ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι.

Ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα. ἤγουν περὶ δὲ συλλέγειν δύναμιν.

Τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ. ἤτοι τὰ πρὸς τροφὴν χρήματα, καὶ τἄλλα τὰ συντείνοντα αὐτοῖς.

Τά τε ἄλλα. ὅσα εἶδε δηλονότι.

Ἀνθορμοῦσαι. ἐναντίαι οὖσαι ἐπὶ τὸν ὅρμον.

Κελεύσας αὐτούς. ἤγουν τοὺς κερκυραίους.

Ἀποτραπόμενος. τὸ μὲν ἀποτραπόμενος, καθυπερβατὸν, τῷ, ὁ μὲν εὐρυμέδων, ἐς τὴν κέρκυραν ἀποτραπόμενος. τὸ δὲ ὥσπερ καὶ ᾑρέθη, καὶ αὐτὸ καθυπερβατὸν, τῷ, ξυνῆρχεν ἤδη δημοσθένης.

Ἀλλὰ ξυστραφέντες. συναχθέντες.

Καὶ περὶ τὰς αὐτάς. ἤγουν κατὰ τὰς αὐτάς.

Αὐτοῖς βοηθοῦντες. τοῖς συρακουσίοις.

Ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς. ἤγουν λαὸν πέντε νεῶν.

Σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ σικελία. ὅτι πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν τῶν ἀκραγαντίνων, τοῖς ἀθηναίοις ἐπέθετο.

Τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. μάχεσθαι.

Τὸν ἰόνιον ἐπ' ἄκραν. εἰς τὸ τέλος τοῦ ἰονίου, ἐφ' οὗ οἱ ἰάπυγες οἰκοῦσι.

Καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν. ἤγουν ἐκ τῆς ἰαπυγίας.

Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. συμφώνημα

πον, οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶν, αἳ τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς, ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι, ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ. καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ ἐρινεὸν τῆς ἀχαΐας ἐν τῇ ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες, τῶν τε κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο. αἱ δὲ νῆες, τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι. ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ, Πολυάνθης κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου, τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος, ἐπέπλευσαν αὐτοῖς, καὶ οἱ κορίνθιοι, τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον. ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν, ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν κορινθίων, τρεῖς νῆες διαφθείρονται. τῶν δὲ Ἀθηναίων, κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς. ἑπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας, ὑπὸ τῶν κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν, καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν. ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων, κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων, διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος, καὶ διὰ τὴν τῶν κορινθίων, οὐκέτι ἐπαναγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων. καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο. οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν. οἱ μὲν γὰρ κορίνθιοι καὶ πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες ῥᾳδίως διεσῴζοντο. τῶν δὲ Ἀθηναίων, οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν. καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι. δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν. οἵ τε γὰρ κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο. οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι, εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν πελοποννησίων, καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ ἀθηναῖοι, ἔστησαν τροπαῖον. καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες, ἀπέχον τοῦ ἐρινεοῦ. ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν ὡς εἴκοσι σταδίοις. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία, οὕτως ἐτελεύτα. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ θούριοι παρεσκευάσθησαν, ἑπτακοσίοις μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς κροτωνιάτιδος. αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες, πρῶτον ἐπὶ τῷ συβάρει ποταμῷ, ἦγον διὰ τῆς θουριάτιδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ὑλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ κροτωνιᾶται προσπέμψαντες εἶπον, οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι, διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες, ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ὑλίου. καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς, ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι, παρέπλεον ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ πέτραν τῆς ῥηγίνης. οἱ δὲ συρακούσιοι, ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο. καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ, τό τε ἄλλο ναυτικὸν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες. καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον, στεριφωτέρας ἐποίησαν. καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῴραις παχείας. καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους. ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν. ᾧπερ τρόπῳ, καὶ οἱ κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ ναυπάκτῳ ναῦς ἐπεσκευασμένοι πρῴραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ συρακούσιοι, πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντινεναυπηγημένας ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας, διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς, ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν. καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι. ἀντιπρῴροι γὰρ ταῖς ἐμ-

δηλονότι. ἤγουν καθὼς ἀποτείνει ἡ συμμαχία. Καὶ προσπληρώσαντες. ἀντὶ τοῦ, καὶ προσεπάλλας πληρώσαντες. Ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις. ὑψηλαῖς. ἀνεχούσαις ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ ἀέρος. Ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει. πολέμου δηλονότι. Καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. ἤγουν κατὰ χρόνον τινὰ ἀντίπαλοι ἦσαν ἐναντιούμενοι, καὶ χεῖρας ἀλλήλοις ἀνταίροντες. Ἄπλοι ἐγένοντο. ἀχρεῖοι πρὸς πλεῦσιν. Ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι. ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν πολεμίων νεῶν τυπτόμεναι. Τὰς παρεξειρεσίας. παρεξειρεσία δέ ἐστι τὸ κατὰ τὴν πρῴραν πρὸ τῶν κωπῶν, ὡς ἂν εἴποι τις, τὸ παρὲξ τῆς εἰρεσίας. Τὰς ἐπωτίδας. ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῴρης ἐξέχοντα ξύλα. Ἀντίπαλα μὲν. ἰσοστάσια. Διὰ τὴν τῶν κορινθίων. δηλονότι μὴ ἐπανάγεσθαι αὐτοῖς τοὺς κορινθίους. Οὐκέτι ἐπαναγωγὴν. ἔτι δευτέραν ἀναπλεῦσιν. Ἐξετάσαντες. ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες. Ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον. ὡς εἶδον πλέον τι σχήσοντες, τουτέστι, πλέον ἕξοντες. Ναῦς ἐπεσκευασμένοι. γράφεται ἐπισκευασάμενοι. ἤγουν τὰ κατὰ τὰς πρῴρας ἐπισκευάσαντες. Πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς. πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς οὐκ ἔλασσον σχήσειν. Ἀλλὰ λεπτά. ἤγουν ἀσθενῆ. Διὰ δὲ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτούς. οἱ ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ναυμαχίαις οὐκ ἀντίπρῳροι ἐνέβαλλον ταῖς ἐναντίαις ναυσὶν, ἀλλὰ κατὰ τὰ πλάγια ἐκ περιπλέοντες. Οὐκ ἐν πολλῷ διαστήματι

δηλονότι. Πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι ἐνόμισαν ἀπὸ κοινοῦ. Σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ. τῇ τῶν συρακουσίων. Αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατόν. οἱ συρακούσιοι. Οὐ δώσειν διεκπλεῖν. οὐ παρέξειν αὐτοῖς δηλονότι διέκπλουν. ἑρμηνεία τοῦ διεκπλεῖν, καὶ περιπλεῖν. τὸ μὲν γὰρ περιπλεῖν, ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ καθίσταται. οἷον, χορδευούσης, καὶ ἀναστρεφομένης ἐφ' ὅπερ βούλεται τῆς νεώς. καὶ ἡ περὶ πρόθεσις αὐτὸ τοῦτο δηλοῖ τὸ κύκλῳ περιθέειν. τὸ δὲ διεκπλεῖν, τὸ τεμόντων τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων ἐς τοὐπίσω γενέσθαι. Τὸ δὲ, τὴν στενοχωρίαν. ὑπὸ τῆς στενοχωρίας κωλυθήσεσθαι τοὺς ἀθηναίους τοῦ περιπλεῖν. περιττὴ δὲ πρὸς τὸ μὴ περιπλεῖν ἡ μία ἀπόφασις. Ἢν πῃ βιάζωνται. ἀντὶ τοῦ ἡνίκα ἡττῶνται. Οὐκ οὔσης αὐτοῖς. προεῖπεν ὅτι ὀλίγου μέρους ἐν τῷ λιμένι ἐκράτουν οἱ ἀθηναῖοι, οὐκ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν οὐ δύνασθαι περιπλεῦσαι, τῶν συρακουσίων κρατούντων.

Ἐπεχείρουν. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι σὺν τῷ πεζῷ.

Τὸν ἐκ τῆς πόλεως. τῶν συρακουσίων.

Οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι. Ἄλλοι δὲ, τὰς ναῦς ἐπλήρουν. δευτέρα ναυμαχία ἀθηναίων, καὶ συρακουσίων. Ἄξιόν τι. ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν. ἤγουν κτήσασθαι ἀξιόλογον.

Ἰδὼν ἀντίπαλα. ἰσοστάσια. Ἐπισκευάζειν. ἀνανεοῦν.

Ἐπεπονήκει. ἤγουν ἐπεπόνθει κατὰ παγῆα. Ἀντὶ λιμένος κλειστοῦ. ἤγουν περιειργμένου. Διαλιπούσας. ἤγουν διϊσταμένας. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. ἤγουν τῇ μετὰ τὴν προειρημένην ἡμέραν. Τῆς μὲν ὥρας. ἤγουν τῆς ὀφειλομένης ὥρας τοῦ πολέμου.

Πρωΐτερον, γράφεται τὸ πρότερον.

Καὶ ἀντικαταστάντες. ἤγουν πλησιάζοντες ἀλλήλοις διὰ τῆς πλεύσεως.

βολαῖς χρώμενοι, ἀναρρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς στερίφοις καὶ παχέσι, πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ, οὔτε περίπλουν οὔτε διέκπλουν ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον. αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸ μὲν, οὐ δώσειν διεκπλεῖν. τὸ δ', τῇ στενοχωρίᾳ κωλύσειν, ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ, τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, ἀντίπρῳρον ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι. πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν. τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε, ἢ ἐς τὴν γῆν. καὶ ταύτην δι' ὀλίγου. καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν. τοῦ δ' ἄλλου λιμένος, αὐτοὶ κρατήσειν. καὶ ξυμφερομένους αὐτοὺς ἢν πῃ βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι. ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις. οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακουσίοις. περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς. ἄλλως τε καὶ τοῦ πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου. καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος. τοιαῦτα οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρρηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως, Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων. καθόσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα. καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου. οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ἡ γυμνητία τῶν Συρακουσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει. αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν. ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο. καὶ οἱ μὲν, ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῄεσαν. ἄλλοι δὲ, τὰς ναῦς ἐπλήρουν. καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν. καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς. καὶ αἱ τῶν Συρακουσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι. καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων, οἱ Συρακούσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν. καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν Συρακούσιοι, ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν. ὁ δὲ Νικίας, ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει. καὶ ὁλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κλειστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. διαλειπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα, ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατάφευξις ἀσφαλής. καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν, διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι, μέχρι νυκτός. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Συρακούσιοι, τῆς μὲν ὥρας τὸ πρότερον, τῇ δ' ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσί, τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας, πειρώμενοι ἀλλήλων. πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυρρίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακουσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα

τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα πάντας ἐκεῖσε φέροντας, ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοὺς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας, εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις, καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι. καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη. καὶ οἱ συρακούσιοι ἐξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι, πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν. καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ, ἄριστον ἐποιοῦντο. οἱ δ' ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες, τά τε ἄλλα διεπράσσοντο, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον. ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης, οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ συρακούσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς, ἐπέπλεον αὖθις. οἱ δὲ, διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι. ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς ἀθηναίοις αὐτοῦ, ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι. ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα. καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως, ἐναυμάχουν. οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι, ἠμύνοντο καὶ ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβολῶν τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας. καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς ἀθηναίους. πολὺ δ' ἔτι μείζω, οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν συρακουσίων. καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ συρακούσιοι, ἐνίκησαν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων, τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο, ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον. αἱ δὲ τῶν συρακουσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον. ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων, αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν συρακουσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ διεφθάρησαν. καὶ ἡ ἑτέρα, αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δ' οἱ συρακούσιοι τῶν ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς, καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς, ἄνδρας τε, τοὺς μὲν ζωγρήσαντες, τοὺς δὲ, ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν. καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν. καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον. ταῖς μὲν ναυσὶ, πολὺ κρείσσους εἶναι. ἐδόκει δὲ καὶ τὸ πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις. ἐν τούτῳ δὲ, Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν, παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς. καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων. ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ ἕλληνας οὐκ ὀλίγους. καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο. εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου. ὁρῶντες, οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα. τήν τε τῶν ἀθηναίων δύναμιν, πανταχόσε πολλὴν φαινομένην. τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν. ῥώμη τις ἐγεγένητο, ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας, οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν οὐδὲ παθεῖν, ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν. ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερὸς ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς συρακούσαις, ἀλλ' ἐν κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ, Γύλιππος ἀφικόμενος. ἣν οὐδ' ἂν μετεπέμψαντο οἱ συρακούσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο. ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι, ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἦσαν ἄν. ὥστε μηδ' εἰ μετεπέμψαντο ἔτι, ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν. ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώσκων ὅτι, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι,

Τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων. γράφεται τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων μεταναστήσαντας, ἐπὶ τὴν θάλασσαν, κομίσαι.

Πρύμναν κρουσάμενοι. στραφέντες ἀπὸ τῆς ναυμαχίας.

Οἱ δὲ, διὰ πολλοῦ. ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι.

Μόγις ποτέ. μέχρι τινός.

Οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι. τοὺς ἀθηναίους δηλονότι.

Αὐτοῖς ἀκοντίζοντες. ἀντὶ τοῦ αὐτῶν.

Καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες. ἀντὶ τοῦ, καὶ ὑποδυόμενοι ὑπὸ τοὺς ταρσούς.

Ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι. ἐκ τῶν κεραιῶν δελφῖνες ἦσαν ἠρτημένοι μολίβδινοι, ὥστε ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλεούσαις πολεμίαις ναυσίν. οἷον, ἐμπίπτοντες αὐταῖς, διέκοπτον τοὔδαφος αὐτῶν, καὶ κατέδυον.

Ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν. τὸ ὁρῶντες ἐσχημάτισται σωταπτόμενον πρὸς τοῖς συρακουσίοις, καὶ ξυμμάχοις ὁρῶσιν.

Ὑπερώφθη τε. ἤγουν καταπεφρονήθη.

Καὶ ἔφθασεν αὐτόν. προέλαβεν.

Ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ. ἤγουν μετὰ πλήθους στρατιωτῶν.

Ἱκανοὶ γὰρ αὐτοί. ἱκανοὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι, νομίζοντες εἶναι πρὸς τὸ ἀντισχεῖν ἀθηναίοις κατ' ἰδίαν, ἅμα τε ἀνέγνωσαν ὅτι ἥττους εἰσὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἀπετειχίσθησαν.

τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ. τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ δηλονότι. Ὅτι τάχος. ἤγουν τάχιστα. Τὸ παρατείχισμα. ἤτοι τὸ ὀρθὸν διατείχισμα. Περιτειχίσαι σφᾶς. οἱ Συρακούσιοι δηλονότι, τοὺς Συρακουσίους. Τοῦ ἐν αὐταῖς. στρατοπέδου. εἰ κρατήσειε δηλονότι. Αὐτὸ ληφθέν. τὸ παρατείχισμα. Οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς. τοὺς Ἀθηναίους. Ἠπείγετο ἐπιθέσθαι. ἀντὶ τοῦ ἠπείγετο ἀποπειρᾶσθαι, ἤγουν ἐγχειρῆσαι. Καὶ οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο. ἤγουν ἡγεῖτο εὐχερὲς εὑρήσειν τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Ἢ γὰρ κατορθώσας. ἤγουν τροπαιουχήσας. Τὴν στρατιάν. τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Καὶ οὐ τρίβεσθαι ἄλλως. ἤγουν ἀπράκτως.

Ἔτεμνον. ἤγουν ἐδενδροτόμουν. Ἀπεκρούοντο. οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. Ἐδόκει διατρίβειν. ἀργεῖν. Καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν. γράφεται ξυνάρχοντας ἐπενόει, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν. Ἐδόκει εἶναι λαθεῖν. τοὺς Συρακουσίους δηλονότι. Προσελθόντας τε. τοὺς Ἀθηναίους. Καὶ ἄλλην παρασκευήν. ὅπλων. Ἐν τοῖς τείχεσι. τοῖς ἑαυτῶν δηλονότι. Πρὸς αὐταῖς. ταῖς Ἐπιπολαῖς. Ἐς τὸ πρόσθεν. ὅπως μὴ δὲ ὑστερήσωσι τοῦ διαπρᾶξαι ὧν ἕνεκα ἦλθον. τὸ γὰρ μὴ βραδεῖς γένωνται, ἀντὶ τοῦ μὴ ὑστερήσωσι κεῖται. Τοῦ περαίνεσθαι. ἤγουν τῆς πλειώσεως. Ἀπὸ τῆς πρώτης. ὁρμῆς δηλονότι. Καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος. ἤγουν αἰφνιδίου. Καὶ βιασθέντες. οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. Ξυστραφῶσιν. οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. Ἐς φυγὴν κατέστησαν. τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι.

τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός δεῖ τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων, ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὂν, εἰ καὶ ἐπικρατήσειέ τις, τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως, καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν. οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα, ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ. καὶ οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολεμῆσαι. ἢ γὰρ, κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιάν, καὶ οὐ τρίβεσθαι ἄλλως, Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους, καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακουσίων ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι, περὶ τὸν Ἄναπον. καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τοπρῶτον τῷ τε πεζῷ, καὶ ταῖς ναυσίν. οὐδὲ γὰρ καθ' ἑκάτερα οἱ Συρακούσιοι ἀντεπεξῄεσαν, ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου. ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι, τοῦ ἀποτειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι, κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναί. καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν. ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν, ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν. προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας. παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν, καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε, καὶ ὅσα ἔδει ἢν κρατῶσι τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς. Νικίας δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τοπρῶτον ἀνέβη. λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακουσίων. καὶ προσβάντες, τὸ τείχισμα, ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακουσίων, αἱροῦσι. καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία, ἐν προτειχίσμασιν, ἓν μὲν, τῶν Συρακουσίων. ἓν δὲ, τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν. ἓν δὲ, τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον, καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακουσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθὺς καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται. ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων. καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι. καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν τοπρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη, ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου αὖθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον. καὶ προσβαλόντες, ἔτρεψάν τε, καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι. ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν

Οὐδ' ἀφ' ἑτέρων. οὔτε ἀπὸ ἀθηναίων, οὔτε ἀπὸ συρακουσίων, καὶ τῶν ἑκατέροις συμμάχων. Ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἤγουν λεπτομερῶς, κατὰ ἀκρίβειαν. Καὶ χαλεπὰ ἦν. διὰ τὴν βοὴν οὐ ῥάδιον ἦν αὐτὰ γνῶναι. Καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον. γράφεται καὶ πᾶν τὸ ἐξ ἐναντίας. Τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων. δηλαδὴ τῶν εἰς τοὐπίσω φευγόντων. ἤγουν τραπέντων. Τοῦ ξυνθήματος. γνωρίσματος. συμφωνίας.

Τὸ δ' ἐκείνων. τῶν συρακουσίων δηλονότι. Ὥς τ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι. τὸ ἑξῆς, ὥστε εἰ μέν τισιν ἐντύχοιεν τῶν πολεμίων, κρείσσους ὄντες, διέφυγον αὐτοὺς οἱ πολέμιοι. Ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα. γράφεται ἐκείνων ἐπισταμένων τὸ ξύνθημα.

οὐδ' ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ, σαφέστερα μὲν, ὅμως δὲ, οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόγις οἶδεν. ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ. ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἄν τις σαφῶς τι ᾔδει, ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά. ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους, ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς. τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν. τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου, ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν, ἤδη ἐνικῶντο. οἱ δὲ, ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς, τὸ μὲν, ἄρτι ἀναβεβήκει. τὸ δ' ἔτι προσανῄει. ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο, πρὸς ὅ, τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα. καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες, παρεκελεύοντό τε, κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι. ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι. καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο. οἵ τε Ἀθηναῖοι, ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη, τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον. καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν. τὸ δ' ἐκείνων, οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς, καὶ μὴ διεσπασμένους ἧσσον ἀγνοεῖσθαι. ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι, κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς, ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα. εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιανισμός. ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὢν, ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ ἀργεῖοι, καὶ οἱ κερκυραῖοι, καὶ ὅσον δωρικὸν μετ' ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιανίσειαν φόβον παρεῖχε τοῖς ἀθηναίοις. οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ τὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν, οἱ πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀπώλλυντο. στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως. καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζόμενοι ἄνωθεν καταβαίνοιεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας, ἐς τὸ στρατόπεδον διέφυγγανον. οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες, εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν, κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν. οὓς ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππεῖς τῶν συρακουσίων περιελάσαντες, διέφθειραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν συρακούσιοι, δύο τροπαῖα ἔστησαν ἐπί τε ταῖς ἐπιπολαῖς, ᾗ ἡ πρόσβασις. καὶ κατὰ τὸ χωρίον, ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι ἀντέστησαν. οἱ δ' ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων. ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων, οἱ μὲν, ἀπώλλυντο. οἱ δ' ἐσώθησαν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν συρακούσιοι, ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ, πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν ἀκράγαντα στασιάζοντα, πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν εἰ δύναιτο. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο, αὖθις ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ. ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο, πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων

Ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων. τῶν δύο στρατευμάτων. Ἀπορίαν παρεῖχε. τοῖς δυσὶ στρατεύμασιν.

Οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁπότε παιανίσειαν, φόβον παρεῖχον.

Φίλοι τε, φίλοις. τὸ ἑξῆς, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον εἰς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες ἀπελύοντο, ἀλλὰ καὶ εἰς φόβον κατέστησαν. Στενῆς. ἀπὸ τῆς τῶν ἐπιπολῶν ὀπίσω ἀναχωρήσεως. Καὶ διωκόμενοι. ὑπὸ τῶν συρακουσίων. Ἄνωθεν καταβαίνοιεν. γράφεται ἄνωθεν καταβαῖεν.

Οἱ δ' ὕστερον ἥκοντες. ἀττικὸν τὸ σχῆμα. ἀντὶ τοῦ, τῶν δὲ ὕστερον ἡκόντων.

Ἀντέστησαν. τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι.

Οἱ μὲν, ἀπώλλυντο. ἀπὸ τῆς κρημνίσεως δηλονότι.

Οὐ κατορθοῦντες. αὐτὶ τοῦ ἡττώμενοι. Τά τε ἄλλα, ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. καὶ ὅτι τὰ ἄλλα αὐτοῖς πάντα, οὐδὲ μίαν ἐλπίδα νίκης παρεῖχεν. Ἀλλ' ἅπερ διανοηθείς. διενοήθη φησὶ μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἀπάγειν τὴν στρατιάν. Ἕως ἔτι τὸ πέλαγος. τὸ ἑξῆς, ἕως ἔτι οἷοί τε τοῦ πολεμίου στρατεύματος κρατεῖν. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Συρακουσίων οἱ περὶ τὸν Νικίαν, ἐν τῷ λιμένι κατεκέκλειντο κρατούμενοι. διὰ δὲ τὰς ἐπελθούσας μετὰ Δημοσθένους, οἷοί τε ἦσαν κρατεῖν. Καὶ τῇ πόλει. τῶν Ἀθηναίων. Εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. ταῖς Συρακούσαις δηλονότι. Πονηρὰ σφῶν. ἀσθενῆ. ἐπισφαλῆ. ἐπικίνδυνα. Καταγγέλτους. δήλους δὴ μηνυμάτων. Λαθεῖν γὰρ ἄν. μετὰ γὰρ πολλῶν βουλόμενοι, οὐ δυνήσεσθαί φησι λανθάνειν, ἐπιχειροῦντες ἀποπλεῦσαι. Βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις. ἤγουν βουλόμενον κυρίους γενέσθαι τοὺς Ἀθηναίους τῶν κατὰ τὰς Συρακούσας πραγμάτων. Ἐπεκηρυκεύετο. δὴ κηρύκων ἐμήνυε. Καὶ διασκοπῶν, ἀνεῖχεν. ἤγουν διστάζων εἴτε χρὴ μένειν, εἴτε ἀπιέναι, οὐδὲ μιᾷ προσετίθετο γνώμῃ. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ διασκοπῶν, ἀνεῖχεν. Ἀπάξειν τὴν στρατιάν. ἀπὸ τῶν Συρακουσίων δηλονότι. Ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων. ἤγουν πιθανῶς λέγων. Ἐκεῖσε ἀφικομένους. ἤγουν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οὔκουν βούλεσθαι. οὐ βούλεσθαι ἔφη, ὁ Νικίας ὑπὸ Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μόνος αὐτὸς ἀδίκως, ἀλλὰ εἰ δεῖ πάντως ἀπολέσθαι, ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. Καὶ ἐν περιπολίοις. περιδρόμοις. Τῆς νῦν παρασκευῆς. τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας. Ἐπικουρικὰ μᾶλλον. μισθοφόρων τῶν Συρακουσίων ὄντων, καὶ οὐχὶ δι' ἀνάγκην στρατευομένων πολιτῶν, ὥσπερ Ἀθηναίων. Τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι. αὐτὶ τοῦ διατρίβειν, καὶ παρέλκειν. Καὶ μὴ χρήμασιν, ὧν πολὺ κρείσσους εἰσί. καὶ μὴ νομίζειν δὴ χρημάτων ἔνδειαν ἡττᾶσθαι. γράφεται χρήμασιν ὡς πολύ.

οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα. τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα. καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο ἑλῶδες, καὶ χαλεπὸν ἦν. τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει, οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν. ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, διεξιέναι ἐψηφίζετο. καὶ μὴ διατρίβειν ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι. καὶ τοῦ στρατεύματος, ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν, καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ Συρακουσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι. οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης, τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν. ὁ δὲ Νικίας, ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι. τῷ δὲ λόγῳ, οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι. οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι, λαθεῖν γὰρ ἄν ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἀφ' ὧν ἐπὶ πλέον, ἢ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν. ἐλπίδας τε ἔτι παρεῖχε. πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι. χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν. ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτόν. καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε. τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα, οὐκ ἀποδέξονται. ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι. ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι, τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλούς, καὶ τοὺς πλείους ἔφη οἳ νῦν βοῶσιν, ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους, τὰ ἐναντία βοήσεσθαι. ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων εἰ δεῖ κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακουσίων ἔφη, ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι. χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξυνοτροφοῦντας, καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἄλλα ἀναλίσκοντας. καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας τὰ μὲν, ἀπορεῖν. τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν. ἤν τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς, τῷ μὴ διδόναι τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα. ἐπικουρικὰ μᾶλλον, ἢ δι' ἀνάγκης, ὥσπερ τὰ σφέτερα ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν ὡς πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι. ὁ μὲν Νικίας ταῦτα λέγων, ἰσχυρίζετο. αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς. καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι που τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα. καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτόν, ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι. καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης, περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι,

οὐδ᾽ ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο. εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτοῦ, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἐς τὴν Κατάνην. ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι. ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει, καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἣ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ᾽ ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται. καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἕξουσι. τό τε ξύμπαν εἰπεῖν οὐδενὶ τρόπῳ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν. ἀλλ᾽ ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου, ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο. καὶ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας. ὁ μὲν Σικανός, ἁμαρτὼν τοῦ Ἀκράγαντος, ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς Συρακουσίοις στάσις ἐς φιλίαν ἐξεπεπτώκει. ὁ δὲ Γύλιππος, ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων, ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας. καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, καὶ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο, καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες, καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυας, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες, ἐς Νέαν πόλιν Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον. ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει. καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο, ὡς ἐπιθησόμενοι κατ᾽ ἀμφότερα αὖθις τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες. καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ᾽ ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκλείπει. ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας. ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε, καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος. οὐδ᾽ ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρὶν ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπηρμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν, μήτε ταῖς ναυσί, μήτε τῷ πεζῷ. οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι. καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους, χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν. ἀλλ᾽ αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας, ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον. καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινάς, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν. οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐφόδου, οἱ Ἀθηναῖοι, ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι, καὶ τῶν ὁπλιτῶν, οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακουσίων. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βου-

Πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων. ἤγουν τοὺς πολεμίους. Ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ δηλονότι. Προσγεγενημένην αὐτοῖς. ἤγουν τοῖς Συρακουσίοις. Ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι. κατὰ πάντα. Ἑτοῖμα ἦν ἀποπλεῖν. ἑτοῖμα ἦν τὰ κατὰ τὸν ἀπόπλουν. Ἐπισχεῖν ἐκέλευον. κατὰ νοῦν ἔχοντες δὲ τῆς σελήνης. Ἐνθύμιον ποιούμενοι. δεισιδαιμονήσαντες, ἢ ἐκλογισάμενοι. Καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος. τῷ τοιούτῳ φησὶν εἴδει τοῦ θειασμοῦ προσέχων, τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐκλείψεις, καὶ τὰ οὐράνια.

Μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων. ἀντὶ τοῦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐνδοῦναι δηλονότι. Εἶναι σφῶν. τῶν Συρακουσίων. Χαλεπωτέρους. δυσεπιχειρήτους. Τὰς ναῦς οὖν ἐπλήρουν. αὐτῶν δηλονότι.

Τῇ μὲν προτεραίᾳ. καθ᾽ ἣν δηλονότι ἐκινήθησαν. Ἀπολαμβάνουσί τε. ἤγουν ἀποκόπτουσί τινας τῶν ὁπλιτῶν τῶν Ἀθηναίων. Πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Τοὺς ἐκβαίνοντας. ἀπὸ τῶν νεῶν δηλονότι. Παρόντος. ἤγουν προσγεγενημένου. Πάντας ἀπέκλεισαν. οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. Τῶν ὁπλιτῶν. τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Τῶν πεζῶν τῶν Συρακουσίων.

λομένου περικλείσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον νικήσαντες οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων ἀπολαμβάνουσι. κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε, καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας, καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας, καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς συρακουσίους ἀφέλκειν, τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλήν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς, καὶ αὐτοὺς οἱ τυρσηνοί, οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς ἀθηναίοις, ταύτῃ ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις, τρέπουσι. καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην, τὴν λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν συρακουσίων, καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσίν, ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτούς. καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν. καὶ ὁπλίτας τε πολλοὺς ἀπέκτειναν. καὶ τὰς ναῦς, τὰς μὲν πολλάς, διέσωσαί τε, καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δεούσας εἴκοσιν· ἃς οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν. καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων, καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες, ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος, ἀφεῖσαν τὴν ναῦν πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσίν, ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα. καὶ παύσαντες τὴν φλόγα, καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα, τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ συρακούσιοι μέν, τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν. καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον. Ἀθηναῖοι δέ, ἧς τε οἱ τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ. γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς συρακουσίοις λαμπρᾶς ἤδη τοῦ ναυτικοῦ. πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο, τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν. καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς, μέγας ἦν. πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατιᾶς, ὁ μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες δημοκρατουμέναις τε, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ καὶ ναῦς, καὶ ἵππους, καὶ μεγέθη ἐχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν, οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἄν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσσους. σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν, καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἠθύμουν. οἱ δὲ συρακούσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλείσειν. ὅπως μηκέτι μὴ δ' εἰ βούλοιντο λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι. νομίζοντες ὅπερ ἦν, ἀπό τε τῶν παρόντων, πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι. καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε, καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. τούς τε γὰρ ἄλλους ἕλληνας εὐθύς, τοὺς μέν, ἐλευθεροῦσθαι. τοὺς δέ, φόβου ἀπολύεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν, τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν. καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι, ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων. καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γιγνόμενοι μετὰ κορινθίων καὶ λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε· πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου, τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ λακεδαιμονίων.

τοσοῖδε

Πρότερον μὲν γάρ. ὁ μὲν σύνδεσμος, περιττός.

Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν. οὐ δυνάμενοι αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, καὶ ὑποχειρίους ποιῆσαι, οὔτε διὰ τοῦ μεταβάλλειν αὐτῶν τὴν πολιτείαν, δῆλον, στάσιν ἐμβαλόντες, ἢ ὀλιγαρχίαν παρ' αὐτοῖς ἐργασάμενοι.

Πολλῷ κρείσσους. λείπει τὸ ὄντες.

Πολὺ σφῶν τῶν Ἀθηναίων.

Πόλεμον ἐνεγκεῖν. ἤτοι ἀντισχεῖν πρὸς τὸν ὕστερον πόλεμον δέξασθαι.

Αὐτῶν αἴτιοι εἶναι. ἤγουν τῆς τε ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων, καὶ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ φόβου.

Μέγα μέρος προκόψαντες. αἴτιοι τοῦ προκοπὴν μεγάλην τῷ ναυτικῷ στόλῳ παρασχόντες. τουτέστι, πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρασχόντες εἰς τὰς ναυμαχίας. ἢ ὥς τινες, ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες.

Ἐπὶ μίαν πόλιν. κατὰ μιᾶς πόλεως τῶν συρακουσῶν.

Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι. ἤγουν πολλοὶ γὰρ ἦσαν συμμαχοῦντες ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. οἵ τε γὰρ ἀθηναῖοι ἐπὶ σικελίαν ἐλθόντες, εἶχον πολλούς τινας συμμάχους. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ συρακούσιοι περὶ σικελίας μαχόμενοι, ὡσαύτως ἐπήροντο τοὺς μεταχήσοντας τοῦ πολέμου, καὶ κινδυνεύοντας ἐπὶ τῷ διασῶσαι τὴν τῶν συρακουσίων πόλιν, ὡς παρὰ τοῖς συμμαχοῦσιν ἀθηναίοις, σκοπὸς τὸ συγκτήσασθαι τὴν χώραν. Κατάλογος τῶν ἐθνῶν, καὶ πόλεων τῶν συμμαχησάντων ἀθηναίοις. κατὰ συρακουσῶν, ἀθηναῖοι. λήμνιοι. ἴμβριοι. αἰγινῆται. ἑστιαιεῖς. οὗτοι πάντες ἀθηναίων ἄποικοι ἦσαν. ἐρετριεῖς. χαλκιδεῖς. στυρεῖς. καρύστιοι. κεῖοι. ἄνδριοι. τήϊοι. μιλήσιοι. σάμιοι. χῖοι. μηθυμναῖοι. τενέδιοι. αἴνιοι. πλαταιεῖς. ῥόδιοι. κυθήριοι. κεφαλλῆνες. ζακύνθιοι. κερκυραῖοι. μεσσήνιοι ἐκ ναυπάκτου. μεγαρέων φυγάδες. ἀργεῖοι. μαντινεῖς. Κρῆτες. αἰτωλοί. ἀκαρνᾶνες θούριοι. μεταπόντιοι. νάξιοι. καταναῖοι. αἰγεσταῖοι. τυρσηνοί. ἰάπυγες.

τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν, ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν. τοῖς δὲ, ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ συρακούσας ἐπολέμησαν. οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον, οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες. ἀλλ' ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας, ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον, ἢ ἀνάγκης ἔσχον. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ, ἴωνες ἐπὶ δωριέας συρακουσίοις ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι λήμνιοι, καὶ ἴμβριοι, καὶ αἰγινῆται οἳ τότε αἴγιναν εἶχον. καὶ ἑστιαιῆς, οἱ ἐν εὐβοίᾳ ἑστίαιαν οἰκοῦντες ἄποικοι ὄντες, ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι. εἰσὶ δ' οἳ, καὶ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν, ἐρετριεῖς καὶ χαλκιδεῖς, καὶ στυρεῖς, καὶ καρύστιοι, ἀπ' εὐβοίας ἦσαν. ἀπὸ δὲ νήσων, κεῖοι, καὶ ἄνδριοι, τήϊοι. ἐκ δ' ἰωνίας, μιλήσιοι, καὶ σάμιοι, καὶ χῖοι. τούτων χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου. ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνείποντο. καὶ τὸ πλεῖστον ἴωνες ὄντες, οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' ἀθηναίων πλὴν καρυστίων. οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκῃ, ὅμως ἴωνές τε ἐπὶ δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς αἰολεῖς. μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι. τενέδιοι δὲ καὶ αἴνιοι, ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ αἰολεῖς αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι βοιωτοῖς μετὰ συρακουσίων, κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο. πλαταιεῖς δὲ καὶ ἄντικρυ βοιωτοὶ βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. ῥόδιοι δὲ καὶ κυθήριοι δωριῆς ἀμφότεροι. οἱ μὲν λακεδαιμονίων ἄποικοι κυθήριοι, ἐπὶ λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ, μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον. ῥόδιοι δὲ, ἀργεῖοι γένος. συρακουσίοις μὲν δωριεῦσι. γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι μετὰ συρακουσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν, κεφαλλῆνες μὲν, καὶ ζακύνθιοι αὐτόνομοι μὲν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο. κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον δωριεῖς, ἀλλὰ καὶ κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ κορινθίους τε καὶ συρακουσίους, τῶν μὲν, ἄποικοι ὄντες. τῶν δὲ, ξυγγενεῖς. ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς. βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τῶν κορινθίων, οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν ναυπάκτῳ καὶ ἐκ πύλου τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι μεγαρέων φυγάδες, οὐ πολλοί. μεγαρεῦσι σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς λακεδαιμονίων τε ἔχθρας. καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας, δωριεῖς ἐπὶ δωριέας μετὰ Ἀθηναίων ἰώνων ἠκολούθουν. μαντινεῖς δὲ καὶ ἄλλοι ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ τῶν κορινθίων ἐλθόντας ἀρκάδας, οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους. κρῆτες δὲ καὶ αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες, ξυνέβη δὲ τοῖς κρησὶ τὴν γέλαν ῥοδίοις ξυγκτίσαντας, μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἄκοντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξύμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι. ἰταλιωτῶν δὲ, θούριοι καὶ μεταπόντιοι

Τοῖς μέν. τοῖς ἀθηναίοις.

Τοῖς δέ. τοῖς συρακουσίοις.

Μετ' ἀλλήλων στάντες. συμμαχήσαντες ἀλλήλοις.

Τῆς ξυντυχίας. ἀλλ' ὡς ἑκάστοις φησὶ συνέτυχεν, ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης στρατεύεσθαι.

Καὶ ἀπ' ἀθηναίων. ἄποικοι δηλονότι.

Οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες. ἤγουν οἱ καρύστιοι.

Ναυσὶ, καὶ οὐ φόρῳ. ἤγουν συνναυσί.

Κατὰ δὲ τὸ νησιωτικόν. ἤγουν νομίζοντες.

Οὐ μόνον δωριεῖς ὄντες δηλονότι.

Ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς. ἔλεγον φησὶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἵν' εὐπρεπὴς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ. οὐχ ἧσσον δὲ βουλόμενοι, ἢ παρ' ἐξ ἀνάγκης εἵποντο διὰ τὴν κορινθίων ἔχθραν. Κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. ξυμφορὰν ἄρτι τὴν φυγὴν λέγει, ὅτι φυγάδες ὄντες, τοῖς ξυγγενέσιν ἐμάχοντο. Καὶ τῆς παραυτίκα. τῆς κατὰ τὸ ἐνεστώς. Οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος. παροιμία. „ πιπράσκει δ' ὁ κακὸς πάντα πρὸς ἀργύριον. Μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες. ἦλθον μετὰ τῶν ἀθηναίων. Ξυγκτίσαντας. ἀντὶ τοῦ ξυγκτίσαι.

ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις· τότε στρατιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον. καὶ Σικελιωτῶν, Νάξιοι καὶ Καταναῖοι. βαρβάρων δὲ, Ἐγεσταῖοι, οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ Σικελιωτῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας. Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακουσίων· καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. Συρακουσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν· καὶ Καμαριναῖοι μὲν ὅμοροι ὄντες, καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς. ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας, τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτοῦ ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ, τοσάδε Δωριεῖς τε καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες ξυνεμάχουν. βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι ὅσοι μὴ ἀφεστᾶσαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, νεοδαμώδεις δὲ, τοὺς ἄλλους καὶ εἵλωτας. δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες, ἐλεύθερον ἤδη εἶναι. Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, κατὰ τὸ ξυγγενές. ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες. καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους, οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακούσιοι, αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθος πόλεως. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι, τοσαίδε ξυνελέγησαν. καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν. καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν. οἱ τε οὖν Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, εἰκότως ἐνόμισαν καλὸν ἀγώνισμά σφισιν εἶναι, ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας, ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης, μήτε τῷ πεζῷ διαφυγεῖν. ἔκλῃον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες. καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο. καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, τήν τε ἀπόκλεισιν ὁρῶσι, καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοί, καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια, οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν, οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι, ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ, τὰς ναῦς πάσας ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι. ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν, ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χωρίου, ἢ βαρβαρικοῦ, ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, ταῦτα καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν, ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστάς, τῶν τε Ἀκαρνάνων, καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον. καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε, καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἕτοιμα ἦν ὁρῶν, καὶ τοὺς στρατιώτας, τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν, ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας, παρεκελεύσατό τε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιάδε.

Ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις. ἤτοι τῷ μισθοφορικαῖς. Οἵπερ ἐπηγάγοντο. ἐπισπάσαντο. Κατὰ διαφοράν. ἔχθραν. Τοσάδε μέν. κατάλογος τῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν πόλεων τῶν συμμάχων Συρακουσίοις κατὰ Ἀθηναίων. Καὶ οἱ αὐτόνομοι. δηλονότι αὐτοκρατούμενοι. Ὅσοι μὴ ἀφεστᾶσαν. τῶν Συρακουσίων δηλονότι. Νεοδαμώδεις δέ. νεοδαμώδης ὁ ἐλεύθερος παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Κατὰ τὸ συγγενές. τῶν Συρακουσίων. Καλὸν ἀγώνισμα. ἔνδοξον. συμφέρον. Καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοί. νῦν δὲ διὰ τὸ ἄπορον, καὶ τοὺς ταξιάρχους, οἱ στρατηγοὶ συνῆγον, καθ' αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι. Ἀπολαβόντες. ἰδιάσαντες. ἀποκόψαντες. Τοῦτο μὲν τὸ διατείχισμα. Καὶ ἀπλοώτεραι. ἀπλοωτέρας οὐ τὰς ἀπλόοις πανταπᾶσι λέγει, ἀλλὰ τὰς δεομένας πληρώματος ἐνδεῶς, ἀπόροις ἱσταμένας. τὸ δὲ καὶ ἡ τοῦ λόγου ἐπαγωγὴ δηλοῖ, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. Ἐδόκει ἡλικίας μετέχων. νεότητος. Ὁ δὲ Νικίας ἐπειδή. τῷ Νικίᾳ τὴν προτροπὴν τῆς διαλέξεως δίδωσι καὶ ὡς καθ' ἡλικίαν πρεσβυτέρῳ, καὶ ὡς μείζονι στρατηγῷ, καὶ ὡς πάλαι τοῖς Συρακουσίοις νενικηκότι, καὶ ὡς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τόποις, τοῖς ἐναντίοις διαπολεμήσαντι.

Διακινδυνεύειν. διὰ κινδύνου ἰέναι.

Ἐπί τε

Ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσαν. τινὶ ἀφ' ἡμῶν. Ἔπειτα διὰ παντός. ἔπειτα φησὶ παντὶ τῷ χρόνῳ δυσέλπιδές εἰσι, καὶ προσδοκῶσιν ὁμοίως ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλλοντα. Ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. Ὅμηρος, ξυνὸς ἐνυάλιος. Καὶ τὸ τῆς τύχης. ἤγουν εὐτυχίας. Κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες. καὶ τὴν τύχην καὶ ἡμῖν συλλήψεσθαι ἐλπίσαντες. Ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε. ἐν δὲ τῇ νῦν κατ' ἀνάγκην ἀπὸ νεῶν γενησομένῃ πεζομαχίᾳ, ἐπιτηδεία ἔσται. Εὕρηται δ' ἡμῖν. ἀντὶ τοῦ ἐξεύρηται ἡμῖν ἐπιβολὴ χειρῶν σιδηρῶν, αἷς προϊούσας τὰς ναῦς τὰς πολεμίας κρατήσομεν, ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξ ἀναχωρήσεως ἐμβάλλειν ἡμῖν.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΝΙΚΙΟΥ.

Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων. ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων, ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον, ἢ τοῖς πολεμίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρή. οὐδὲ πάσχειν, ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων. οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατευόμενοι ἀεί, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης. κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι, καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν, ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι, πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα. πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ τῶν κυβερνητῶν, ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται. καὶ ὄχλος. ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει, οὐκ ἂν ἐχρώμεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν. ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ, πρόσφορα ἔσται. εὕρηται δ' ἡμῖν ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί. αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα, ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν. καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι, μήτ' ἐκείνους ἐᾶν, ὠφέλιμον φαίνεται. ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι, ὅσον ἂν δύνησθε. καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν. ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢν μὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλίτας, ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο. ὑπάρχει δ' ὑμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε, καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν. τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων, βελτίω νῦν ἔχοντας, καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι, ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει, ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα. καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας, οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι. ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι πολὺ πλεῖον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε. καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτούς, καὶ δείξατε, ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας, καὶ ξυμφορῶν, ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστίν, ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ἡμῶν. πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε, οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε.

Ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι. γράφεται ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι.

Τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς. ἀντὶ τοῦ τῶν συρακουσίων.

Ἐπιβολαί. ἤγουν ἀντιλαβαὶ εὕρηνται ἡμῖν.

Ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς. διὰ τοῦτό φησιν οὐ συμφέρει ἀνακρούεσθαι ἡμῖν, ὅτι ἄρα ἐς πολεμίαν γῆν ὑπὸ τῆς ἀνακρούσεως ἐξενεχθησόμεθα. Ἀπαράξητε. ἀντὶ τοῦ καταβάλητε. ἤτοι μετ' ἀραγμοῦ καὶ συντριβῆς ἀποστήσητε.

Ὅσῳ τῶν ἄνωθεν. τὸ μᾶλλον, οὐκ ἔστι συγκριτικόν, ἀλλὰ διασαφητικόν. οὐ γὰρ οἱ ναῦται τοῦ ἀπαράττειν τοὺς πολεμίους συναίτιοι.

Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε. καὶ ἐν τῷ παραινεῖν φησὶ δέομαι. Καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἤτοι τῶν πολεμίων νεῶν, ἢ νῦν περ πλείους, ἢ πρότερον.

Τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι. ἐνθυμεῖσθαί τε ἄξιον, ὅτι δεῖ διαφυλάξασθαι τὴν ἡδονήν. ἡδονὴν δὲ λέγει, ἣν ἐπιφέρει τὸ θαυμάζεσθαί τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτοί, καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι. Οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι. τοὺς μετοίκους λέγει. Κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι. ἤγουν κερδαίνειν.

Εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο. εὐφημότατα ᾐνίξατο τὴν ἧτταν. Τούς τε ἐνθάδε πολεμίους. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπομιμνήσκω. Ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες, καρτερήσατε εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι. ἤτοι ὑπέρ τε τῆς ἐνταῦθα δουλείας ὑμῶν, καὶ τῆς ἐκεῖ τῶν ἄλλων ἀθηναίων. Ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. ἀνδρῶν δηλονότι. Καὶ ἡ ἐπιβολή. ἡ ἀντίληψις. Πρὸς τοῦτο. ἤγουν πρὸς τὴν ἀντιλαβὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν. Καὶ ἐπειδὴ πάντα ἕτοιμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις, οἵ τε στρατηγοὶ, καὶ γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε. πάντες ὑπὸ θάρσους ἐν τούτοις παρακελεύονται οἵ τε στρατηγοὶ τῶν συρακουσίων, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ὄντος τοῦ ἀγῶνος. οἱ τῶν βοιωτῶν, ὡς αὐτίκα αὐτῶν ἐν τῇ ἐφόδῳ τοῖς ἀθηναίοις. κορίνθιοι, ὡς ναυτικῇ, καὶ πεζῇ δυνάμει βεβοηθηκότες μόνοι τῶν ἀπὸ πελοποννήσου. γύλιππος, ὡς στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ αὐτῷ παρὰ τῶν λακεδαιμονίων ἐκπεμφθείς. πάντας δὲ εἰκὸς ἡδομένους, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ ὁμοῦ τὴν διάλεξιν ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς.

Εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο, ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν. τούς τε ἐνθάδε πολεμίους, εὐθὺς ἐπέκεινα πλευσουμένους. καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν, ἀδυνάτους ἐσομένους, τούς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν, ὑπὸ συρακουσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε, οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε. οἱ δ' ἐκεῖ ὑπὸ λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε εἴπερ ποτέ. καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι, καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες. καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις. καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν εἴ τίς τι ἕτερος ἑτέρου προφέρει, ἢ ἐπιστήμῃ, ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος, αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος, εὐθὺς ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς συρακουσίοις, παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι. προηγγέλθη δὲ αὐτοῖς, καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο, ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι, καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοῖμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐπ' ἐκείνοις, οἵ τε στρατηγοὶ, καὶ Γύλιππος. καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΓΥΛΙΠΠΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΟΥΣ, ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.

Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ συρακούσιοι, καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτέ μοι εἰδέναι, οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε, καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, πρῶτον μὲν, ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ' εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην, τῶν τε πρὶν ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ ᾧπερ πάντα κατέσχον. τὰς μὲν νενικήκατε ναυμαχίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν, ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι, καὶ παρ' ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν. ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ, τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκήσεως προσγενομένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἡ μεγίστη ἐλπὶς, μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν. τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ, ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς τὴν ἑκάστην αὐτῶν ἐσόμεθα.

Τὰ προειργασμένα. ἤγουν ἡ προγεγενημένη νίκη. Ἀντελάβεσθε. ἀντὶ τοῦ ᾔσθάνεσθε. Ἐς τὴν χώραν τήνδε. ἤτοι κατὰ τῆσδε τῆς χώρας. Ἔπειτ' εἰ κατορθώσειαν. ἤγουν ἐπιτυχήσειαν. Ἄνδρες γὰρ ἐπειδάν. ὅταν γὰρ ἄνδρες ἐλαττωθῶσιν ἐν τούτῳ ἐν ᾧ δοκοῦσιν ὑπερέχειν τῶν πέλας, εἴς τε τὰ λοιπὰ τῷ φρονήματι ταπεινοῦνται μᾶλλον, ἤπερ οὐδὲ ὅλως τι κατ' ἀρχάς.

Καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα. καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλέντες, ἐφ' οἷς μέγα ἐφρόνησαν φησὶν, αὖθις ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδιδόασιν, ταπεινότεροι, καὶ χείρους γινόμενοι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως ἡμῶν. Καὶ τῆς δοκήσεως. τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος. Διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὸ μὲν διπλασία, ἀντὶ τοῦ πολλαπλασία. οὐχ ἑκάστου δὲ ἡ ἐλπὶς διπλασία, ἀλλ' ἔστιν ἑκάστου τῶν εἰρημένων διπλασιάζεται ἐκ τοῦ καταπεπτωκέναι τοὺς Ἀθηναίους τοῖς φρονήμασι, κἀκ τοῦ δόκησιν ἔχειν ὅτι κρείττους ἐσμὲν, εἰ τοὺς κρείττους ἐνικήσαμεν. Τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν. μιμούμενοι ἡμᾶς φησὶν οἱ ἀθηναῖοι, πολλοὺς ὁπλίτας ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰ καταστρώματα, ὅπερ ἡμῖν μὲν, σύνηθές ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνάρμοστον. ἐκείνοις δὲ, ἐναντίον, διὰ τὰ ἐπιφερόμενα.

Οἱ δ' ἐπειδὰν

Οἱ δ᾽ ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν. ὡς ἐν τῇ πρώτῃ θαλασσίους εἶπε τοὺς ἐμπειρίαν ἔχοντας τῶν ναυτικῶν, οὕτως ἄρτι χερσαίους οὐ τοὺς ἠπειρώτας, ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους θαλασσῶν φησιν. Οἳ οὐδ᾽ ὅπως καθεζομένους. οἱ οὐδὲ καθεζόμενοι τοξεύειν, καὶ ἀκοντίζειν δυνήσονται. μίαν δὲ ἀπόφασιν ἡγητέον λείπειν, ἵνα ᾖ τὸ πλῆρες, οἱ δέ, οὐχ εὑρήσουσιν οὐδὲ ὅπως χρὴ τὸ βέλος καθεζομένοις ἀφεῖναι. Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς, πάντες. τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες ταράξονται. τὸ δ᾽ οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, οὐ κατὰ τὸ σύνηθες ἕκαστος ἐπὶ τῶν νεῶν κινούμενος.

οἱ δ᾽ ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι. πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν, ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἳ οὐδ᾽ ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν, οὐκ ὠφελήσονται. εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει πεφόβηται. ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαί, ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται. ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ᾽ ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ᾽ ἀληθέστατον γνῶτε, ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν, καὶ βιαζόμενοι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν. οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον, ἢ τύχης ἀποκινδυνεύσει, οὕτως ὅπως δύνανται. ἵν᾽ ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται. ὡς τῶν γε παρόντων, οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην, καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ προσμίξωμεν. καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι, πρὸς τοὺς ἐναντίους, οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν, ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον. ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν καὶ τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, πάντες ἴστε. οἵ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι. ἐν ᾧ εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν. παισὶ δὲ καὶ γυναιξί, τὰ ἀπρεπέστατα. πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ᾽ ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέπει. μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσι. τὸ δέ, πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα, τούσδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένῃ καὶ πρίν, ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες, πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσι.

Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακουσίων στρατηγοί, καὶ Γύλιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπληγμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλήν. ἀξιῶν τό τι καθ᾽ ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων. καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας

Ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαί. διαστήματι.

Ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι. ῥαδίως φησὶ βλαβήσονται ὑπὸ τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων.

Αὐτοῖς, τῶν κακῶν. τῶν δυστυχιῶν.

Οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον. οὐ τῇ παρασκευῇ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ διακινδυνεῦσαι σπεύδοντες, ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μέλλον ποιοῦνται.

Καὶ τύχην ἀνδρῶν. καὶ πρὸς τύχην ἀνδρῶν πολεμίων ἡμῖν ἡττημένην.

Καὶ νομίσωμεν ἅμα. νομιμώτατόν ἐστι φησίν, ὀργῇ προσμίξαι τοῖς ἐναντίοις. προσῆκον γὰρ τοῖς τιμωρουμένοις τοὺς ἀδίκως ἐπελθόντας, παρίστασθαι τοῦτο, καὶ κρίνειν ὅτι δεῖ ἀποπλῆσαι τὸν θυμὸν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ ἀδικήματος.

Καὶ τὸ λεγόμενόν που. τὸ ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι. Ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν. ἐν τῷ δουλώσασθαι ἡμᾶς. Τὰ ἀπρεπέστατα. τοὺς ἀνδραποδισμούς. Τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. τὴν δουλείαν. Καλὸς ὁ ἀγών, καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες, πλεῖστα δὲ διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσιν. ἡ διάνοια, καλὸς ἡμῖν ὁ ἀγών ἐστι. καὶ γὰρ πραξάντων ἡμῶν ὅσα βουλόμεθα, οὗτοί τε κολασθήσονται, καὶ ἡ πᾶσα Σικελία ἐλευθερωθήσεται. Ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. πληροῦντας δηλονότι τὰς ναῦς. Ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσιν. οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.

Πατρόθεν τε ἐπονομάζων. Ὅμηρος, πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. Ἀξιῶν τό τι καθ᾽ ἑαυτόν. ἀξιῶν φησι μηδένα προδιδόναι τὴν οἰκείαν ἀρετήν, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν. τοῦτο καθ᾽ ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ, πατρόθεν ἐπονομάζων. Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου. καὶ τῆς ἐν τῇ πατρίδι δηλονότι αὐτεξουσίου βιοτῆς.

Ἄλλα τε λέγων. καθ' ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ, παραπλήσια, ἵνα ᾖ τὸ ἑξῆς, ἄλλα τε λέγων, οἷα οἱ ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, εἴποιεν ἂν, καὶ παραπλήσια. ἡ δὲ διάνοια, ἄλλα τε λέγων, ὅσα ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει καθεστῶτες ἄνθρωποι, λέξαιεν ἂν, καὶ παραπλήσια ὑπέρ τε τῶν ἄλλων πάντων, καὶ γυναικῶν, καὶ παίδων, καὶ θεῶν, οὐ φυλαττόμενοί τι αὐτῶν εἰπεῖν, μὴ δόξωσι τοῖς ἀκροαταῖς ἀρχαιολογεῖν, ἀλλὰ ὠφέλιμα πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν νομίζοντες. Καὶ ὁ μὲν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον, ἢ ἀναγκαῖα. καὶ ὁ Νικίας ἀναγκαῖα μᾶλλον, ἤπερ ἱκανά. Πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος. ὃ δηλαδὴ ἔζευξαν οἱ Συρακούσιοι ἀποφράττοντες τὸ στόμα τοῦ λιμένος.

ἄλλα τε λέγων, ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἂν. καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, ἔς τε γυναῖκας, καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα. ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες, ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας, ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο. ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης, καὶ Μένανδρος, καὶ Εὐθύδημος, οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν, ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς, ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος. καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω. προεξαναγόμενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον. καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα. ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς, ἅμα παραβοηθῇ, ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακουσίοις. Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων. Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες, ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ. καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλῄσεις. μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο. καὶ ἦν καρτερὰ, καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν πρότερον. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο. πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους. οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηΐ, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης, πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι. αἱ μὲν ἐμβολαὶ, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους, ὀλίγαι ἐγίγνοντο. αἱ δὲ προσβολαὶ, ὡς τύχοι ναῦς νηῒ προσπεσοῦσα. ἢ διὰ τὸ φεύγειν, ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις, καὶ τοξεύμασι, καὶ λίθοις, ἀφθόνως ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο. ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας ἰόντες, ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν. τὰ μὲν, ἄλλοις ἐμβεβληκέναι. τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι. δύο τε περὶ μίαν. καὶ ἔστιν, ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι. καὶ τοῖς κυβερνήταις, τῶν μὲν, φυλακὴν, τῶν δ' ἐπιβουλὴν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι. καὶ τὸν κτύπον, μέγαν ἀπὸ πολλῶν νεῶν ξυμπιπτουσῶν. ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς, ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ ἀκοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς,

Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν. τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἔζευκτο. ἀλλ' ἀνεῳγὸς τοῦ στόματος. τουτέστι, παρελέλειπτο, ὥστε μὴ ἐζεῦχθαι. Βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω. μετὰ βίας ἐξελθεῖν. Τοῦ παντὸς ἔχων. στρατεύματος δηλονότι. Σφίσι τῶν Συρακουσίων. τοῖς Ἀθηναίοις. Τῶν πρότερον. ναυμαχιῶν δηλονότι. Οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον. οἱ ἐπιβάται φησὶν ἐπεμελοῦντο. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐθεράπευον, καὶ ἠγωνίζοντο, ὅπως μὴ λείποιντο τῇ προθυμίᾳ οἱ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ὄντες τῆς τε τῶν ναυτικῶν, καὶ κυβερνητῶν τέχνης. Ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν. διαστήματι δηλονότι. Αἱ δὲ προσβολαί. συνεχῶς φησὶν ἐγίγνοντο αἱ συμπλοκαὶ τῶν νεῶν. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν φεύγουσαι, ἐπεφέροντο ἑτέραις, καὶ οὕτω συνεπλέκοντο. αἱ δὲ, ἑκοντὶ ἐπιπλέουσαι προσέβαλλον. Προσφέροιτο ναῦς. αὐτὴ τῇ προσήλαυνεν. Ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο. ἤγουν κατ' αὐτῆς. Ξυνηρτῆσθαι. συμπεπλέχθαι. Καὶ τοῖς κυβερνήταις. τοὺς κυβερνήτας εἴτε φυλάττεσθαι δέοι, εἴτε ἐπιβουλεύειν, μὴ καθ' ἓν μέρος, οἷον, δεξιὸν, ἢ ἀριστερὸν τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ πανταχοῦ. Ξυμπιπτουσῶν. ἀλλήλαις δηλονότι. Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς. καὶ μὴ δύνασθαι τῶν κελευσμάτων ἀκούειν. Πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις. τοῖς μὲν κελευσταῖς, ὑπὸ τῶν κελευστῶν. τὸ δὲ ἐπιβοῶντες συνταττόμενον τῷ, πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, ἐσχημάτισται. ἦν γὰρ κατὰ φύσιν τὸ, πολλὰ γὰρ δὴ οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο.

Κατὰ τὴν τέχνην. τέχνην λέγει τὴν ἰδίαν, τὴν κελευστικήν. Βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν. μετὰ βίας, καὶ ἰσχύος ποιεῖσθαι. Καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων. τῶν συρακουσίων, καὶ ἀθηναίων. Οἱ μὲν ἀθηναῖοι. οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ, ἐπυνθάνοντο τῶν πρύμναν κρουσαμένων τριηράρχων, καὶ οἷον ἐκ γῆς ἀποβαίνειν διανοουμένων εἰς τὴν γῆν τῶν συρακουσίων, ἥτις ἐστὶ πολεμία, εἰ νομίζουσιν οἰκειοτέραν εἶναι τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάττης. τουτέστιν, ἧς ἐγένοντο ἄρχοντες, μετὰ πολλῶν πόνων θαλαττοκρατήσαντες. Ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας. ἰσοπαλοῦς. Πολὺν τὸν ἀγῶνα. ἀντὶ τοῦ ἰσχυρῶς ἠγωνίων, καὶ τὰς διανοίας συνετέταντο. Ὁ αὐτόθεν. ὁ συρακούσιος στρατηγός. Περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ. ὑπὲρ τοῦ νικῆσαι δηλονότι κατακράτος. Δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες. οἱ ἀθηναῖοι. Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς ἀθηναίοις. ἤτοι πάσης τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν οὔσης. Καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον, καὶ δὴ τὸ ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως ἐκ τῆς γῆς ἐθεῶντο τὴν ναυμαχίαν. Δι᾽ ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας. σύνεγγυς γὰρ οὔσης τοῖς πεζοῖς τῆς ναυμαχίας εἰς τὸ πάντας ὁρᾶσθαι, καὶ ἄλλων ἄλλο μέρος αὐτῆς θεωρούντων, οἱ μὲν νικῶντες, ὁρῶντες τοὺς οἰκείους, ἀνεθάρσουν τε διὰ τοῦτο. καὶ ἔχαιρον. οἱ δὲ, θεώμενοι ἡττωμένους κατ᾽ ἄλλο μέρος, ἐταράττοντο. καὶ ὁρῶντες τὰ γιγνόμενα, ἀθυμότεροί τε οἱ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ταπεινότεροι τῶν ἡττωμένων ἐν ταῖς ναυσὶν ἐγίνοντο. Ἀνεθάρσησάν τε ἄν. ἤγουν ἀνέστησαν τὸ φρόνημα. Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι. ἄλλοι δέ φησι τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσόρροπόν που ναυμαχίαν, διὰ τὸ πάνυ ἀδιάκριτον εἶναι, πότερον νικῶσι, συνεξομοιοῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων προσδοκίᾳ, ἀπένευον τῷ σώματι τῇδε κἀκεῖσε. Διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης. γινομένης δηλονότι ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης.

Ἕως ἀγχώμαλα. ἴσα. Ὀλοφυρμὸς. βοή. ὅμηρος, Ἔνθα δ᾽ ἅμ᾽ οἰμωγή τε, καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, ὀλλύντων τε, καὶ ὀλλυμένων. Ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν. ἤγουν ἐν τῷ πελάγει ὄντες. Κατενεχθέντες. ἤγουν πρὸς τὴν γῆν ἐλθόντες. Οἰμωγῇ τε, καὶ στόνῳ. ὅμηρος, Κωκυτῷ τ᾽ εἴχοντο, καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ. Ἐς φυλακήν. ἀπὸ κοινοῦ παρεβοήθουν.

κατὰ τὴν τέχνην, καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐγίγνετο. τοῖς μὲν ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν εἴποτε καὶ αὖθις προθύμως ἀντιλαβέσθαι. τοῖς δὲ συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι, κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ᾽ ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἠρώτων· οἱ μὲν ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι᾽ ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε. φιλονικῶν μὲν, ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ. δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ, τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικώς. καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι᾽ ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας ἐτρέποντο. οἱ δ᾽ ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο. καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως, καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον, τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον. αἰεὶ γὰρ παρ᾽ ὀλίγον, ἢ διέφευγον, ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός. βοή. νικῶντες. κρατούμενοι. ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ, μέγα στρατόπεδον, πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον. πρίν γε δὴ οἱ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ, ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν κατενεχθέντες, ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ᾽ ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν. οἱ δὲ, πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους, ἐς φυλακήν. ἄλλοι δὲ οἱ πλεῖστοι, ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν. ἦν τε

ἐν τῷ παραυτίκα, οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά
τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν πύλῳ. διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς
λακεδαιμονίοις, προσαπώλλυντο αὐτοῖς, καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβη-
κότες. καὶ τότε τοῖς ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι. ἢν μή τι
παράλογον γίγνηται. γενομένης δὲ ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμ-
φοτέροις, καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπικρατή-
σαντες, τά τε ναυάγια, καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο. καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν
πόλιν, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' ἀθηναῖοι, ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νε-
κρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων, οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβου-
λεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἐποιεῖτο
πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν, βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκ-
πλουν. λέγων, ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσὶ νῆες χρήσιμαι σφίσιν, ἢ τοῖς πολεμί-
οις. ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν ἀθηναίοις, περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα. τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσ-
σους, ἢ πεντήκοντα. καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πλη-
ροῦν αὐτῶν, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ. καὶ
μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμ-
παντες τὴν γνώμην εἶχον. Ερμοκράτης δὲ ὁ συρακούσιος, ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν
διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι, εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχωρήσασα,
καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας, βουλήσεται αὖθις, σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖ-
σθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν, ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς
αὐτοὺς περιιδεῖν. λέγων ταῦτα, ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει. ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάν-
τας συρακουσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι, καὶ τὰ
στενόπορα τῶν χωρίων, προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ, ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ
αὐτοὶ, οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου. καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι. τοὺς δὲ ἀνθρώπους,
ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους, καὶ ἅμα ἑορ-
τῆς οὔσης, ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς ἡράκλεια ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα, οὐ δο-
κεῖν ἂν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι. ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης, πρὸς
πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ. καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν, ἂν σφῶν
πείθεσθαι αὐτοὺς, ἢ ὅπλα λαβόντας, ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχου-
σι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ερμοκράτης,
αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται. δεδιὼς, μὴ οἱ ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προ-
φθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν
ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ, μετὰ ἱππέων, πρὸς τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον, ἡνί-
κα ξυνεσκόταζεν. οἳ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνα-
καλεσάμενοί τινας, ὡς ὄντες τῶν ἀθηναίων ἐπιτήδειοι, ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ
διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν, ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ, μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στρά-
τευμα, ὡς συρακουσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέ-
ρας παρασκευασάμενον, ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν, εἰπόντες, ἀπῆλθον. καὶ οἱ
ἀκούσαντες, διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν ἀθηναίων. οἱ δὲ, πρὸς τὸ ἄγγελμα
ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ, καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς
ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι. ὅπως συσκευά-
σαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάν-
τα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντας δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν
ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι. συρακούσιοι δὲ καὶ Γύλιππος, τῷ μὲν πεζῷ προεξελ-
θόντες, τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς ἀθηναίους ἰέναι, ἀπε-
φράγνυσαν. καὶ τῶν ῥείθρων, καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις, ἐφύλασσον. καὶ
ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο. ταῖς δὲ
ναυσὶ προσπλεύσαντες, τὰς ναῦς τῶν ἀθηναίων, ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον. ἐ-
νέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι. τὰς δ' ἄλλας
καθ' ἡσυχίαν οὐδενὸς κωλύοντος, ὡς ἑκάστην που ἐκπεπτωκυῖαν ἀναδησάμενοι
ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ, καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκα-
νῶς παρεσκευάσθαι. καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ
τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν, οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε

Εν τῷ παραυτίκα. ἤγουν ἐν τῷ ἐνεστῶτι τότε χρόνῳ.

Καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ. τὸ ἑξῆς, ὑπερβατόν. καὶ οἱ διαβεβηκότες αὐτοῖς προσαπώλλυντο ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες.

Αἰτῆσαι ἀναίρεσιν. ἀνάληψιν.

Αποικοδομῆσαι. ἀποφράξαι διά τινος οἰκοδομῆς.

Οἱ δὲ, ξυνεγίγνωσκον. τὰ αὐτὰ ἐγίγνωσκον. τουτέστιν, ὁμογνώμονες ἦσαν αὐτῷ.

Καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης, ἤγουν ἀνεσίμου ἡμέρας.

Διάγγελοι τῶν ἔνδον. ἤτοι μηνυταὶ, καὶ ἐξαγγέλλοντες τὰ συρακουσίων.

Επέσχον τὴν νύκτα. τὸ στράτευμα δηλονότι.

Η ἐδόκει ἐτάσσοντο. παρετάσσοντο. ὡπλίζοντο.

Αναδησάμενοι. ἤγουν ἐξαρτήσαντες τῶν ἑαυτῶν νεῶν.

Καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη. ὁ καὶ περιττός.

Καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀλγεινά. Πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν. παράκλησιν. ἀντιβολία, δέησις. ἱκεσία. ἀντιβολία, δάκρυα, καὶ στεναγμός, παρὰ τὸ ἀντιβολῶ. Ἐπιθειασμῶν. θείων ἐπικλήσεων. Εἴ δ' ἐδίοτας. ἤτοι περὶ τῶν μελλόντων. Καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἀντὶ τοῦ καὶ οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ τότε παρόντι. Ἡ ἄλλη αἰκία. κάκωσις. Καὶ ἡ ἰσομοιρία. καὶ τὸ κοινωνεῖν δηλαδὴ πάντας ἐπίσης τῶν κακῶν, καὶ οἷον, ἴσου μέρους ἕκαστον αὐτῶν μετέχειν. Ἔχουσά τινα ὅμως. ἔχουσά τινα κουφισμὸν δηλονότι ἡ ἰσομοιρία, τὸ μετὰ πολλῶν ἰσομοιρεῖν κακῶν. Καὶ ταπεινότητα ἀφῖκτο. τὸ στράτευμα δηλονότι. Μέγιστον γὰρ δή. οὐκ ἀπιθαίως περιαιροῦσι δ' ἄθρον ἐκ τοῦ τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, ὡς οὐδενὸς ἑλληνικοῦ στρατεύματος ἐν τοσαύτῃ μεταβολῇ γεγονότος. Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. ἐκ τῶν δυνατῶν. Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων. θαυμαστῶς ἐστοχάσατο καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τῶν περιεχόντων πραγμάτων ἐν τῇ παρακελεύσει οὕτω προοιμιασάμενος. Ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι. τὸ μὲν ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου, διὰ μέσου κεῖται. φησὶ δὲ ὅτι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε σώματι ἰσχυρότερος ὤν, ὁρᾶτε γὰρ ὡς διάκειμαι, οὔτ' εὐτυχίᾳ τινὸς ὕστερος κατά γε τὸν ἰδιωτικὸν βίον, καὶ κατὰ τὴν τῶν κοινῶν προστασίαν, νῦν ἐν ἴσῳ κινδύνῳ καθέστηκα, ὥσπερ οἱ φαυλότατοι. Τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι. [illegible] Ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι. ἀντὶ τοῦ πολλὰ εἰς θεῶν τιμὴν ἐπετήδευσα. πεπολίτευμαι. νομίμως. Ὅμως θαρσεῖα τοῦ μέλλοντος. ἀντὶ τοῦ θαρσαλέα. ἀνεπαίσχυντα. Οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν. ἀλλὰ μειζόνως δηλονότι. Εὐτύχηται. ἤγουν μετ' εὐτυχίας κατώρθωται. Ἐπίφθονοι. μεμπτοί.

ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος, καὶ αὐτοὶ, καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε, τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινά, καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν, καὶ τῶν ἀπολωλότων, ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι, ἐς ἀπορίαν καθίστασαν. ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά που τις ἴδοι, ἢ ἑταίρων, ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ὅσον δύναιντο. εἴ τῳ δὲ προλείποι ἡ ῥώμη, καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν, καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι. ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθέν, καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι. καίπερ ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω, ἢ κατὰ δάκρυα. τὰ μὲν, πεπονθότας ἤδη. τὰ δὲ, περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας, μή τι πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα, καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο, ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ. μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου, οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον, ὅ, τι τις ἐδύνατο κατὰ τὸ χρήσιμον. καὶ οἱ ὁπλῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοί τε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία. ὑπὸ τοῖς ὅπλοις. οἱ μὲν, ἀπορίᾳ ἀκολούθων. οἱ δέ, ἀπιστίᾳ. ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά. σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία, καὶ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὣς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου, ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο, τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο. οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν, αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι, ξυνέβη ἀπιέναι. ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι. πεζοὺς δὲ ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους, καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον, ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους, τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν, καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐθάρσυνέ τε, καὶ παρεμυθεῖτο. βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ' οὓς γίγνοιτο ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΝΙΚΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ.

Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν. ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων, ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν. μηδὲ καταμέμψασθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτούς, μήτε ταῖς ξυμφοραῖς, μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν, οὔτε ῥώμῃ προφέρων, ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου, οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι. καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι. πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια, καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως, θαρσεῖα τοῦ μέλλοντος. αἱ δὲ ξυμφοραί, οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσι. τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν. ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις εὐτύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμε-

» θαι. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοί τινες, ἤδη ἐφ' ἑτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες,
» ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν, τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν.
» οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν, ἢ φθόνου. καὶ ὁρῶντες ἡμᾶς αὐτοὺς,
» οἷοι ὁπλῖται ἅμα, καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπέπληχθαι ἄγαν.
» λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθὺς ἐστὲ, ὅποι ἂν καθέζοισθε. καὶ ἄλλη οὐδεμία
» ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ, οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως, οὔτ' ἂν ἱδρυθέντας που
» ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι, αὐτοὶ φυλάξατε.
» μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος, ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ
» πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν. σπουδὴ δὲ ὁμοίως, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια, βραχέα ἔχομεν. καὶ ἢν ἀντιλαβώμεθα
» τοῦ φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν, οὗτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακουσίων δέος ἔτι βέβαιοί
» εἰσι, ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ὀχυρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ' ὡς αὐτοὺς καὶ ἀπαντᾶν
» εἰρημένον. καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξύμπαν γνῶτε ὦ ἄνδρες στρατιῶται.
» ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς,
» ὅποι ἂν μαλακισθέντες, σωθείητε καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε
» ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως, καίπερ πεπτωκυῖαν ἐπανορθώσοντες. ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ
» τείχη. οὐδὲ νῆες, ἀνδρῶν κεναί.

Ὁ μὲν Νικίας, τοιάδε παρακελευόμενος, ἅμα ἐπῄει τὸ στράτευμα, καὶ εἴπῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων, καὶ καθιστάς. καὶ ὁ Δημοσθένης, οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν, τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ, ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον τοῦ Νικίου. ἐφεπόμενον δὲ, τοῦ Δημοσθένους. τοὺς δὲ σκευοφόρους, καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον, ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακουσίων, καὶ ξυμμάχων. καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου, ἐχώρουν, ἐς τὸ πρόσθεν. οἱ δὲ Συρακούσιοι, παριππεύοντές τε προσέκειντο. καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους, ὡς τεσσαράκοντα, ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πρωῒ ἐπορεύοντο. καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι. καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο. βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον, ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος, καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν. ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες, τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον. ἦν δὲ λόφος καρτερός. καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης. ἐκαλεῖτο δὲ, Ἀκραῖον λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ Ἀθηναῖοι προῄεσαν. καὶ οἱ τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππεῖς καὶ ἀκοντισταὶ ὄντες πολλοὶ ἑκάτεροι ἐκώλυον. καὶ ἐσηκόντιζόν τε, καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι. ἔπειτα ἀνεχώρισαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον. καὶ τὰ ἐπιτήδεια, οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν ἀπὸ τῶν ἱππέων. πρωῒ δὲ ἄραντες, ἐπορεύοντο αὖθις. καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον. καὶ εὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος, τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην, οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων. στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον, καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐτειχομάχουν καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος, διικνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν, καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀνεχώρουν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι. καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος, φιλεῖ γίγνεσθαι. ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν. καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ, καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος, καὶ οἱ Συρακούσιοι, πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτειχιοῦντας ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς, ᾗ προεληλύθεσαν. ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι, ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προὐχώρουν. καὶ οἱ Συρακούσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον. καὶ εἰ

μὲν ἐπίοιεν

Καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες. ὅσα πρόσκειται τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει. Οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν. ἤγουν πολλὰ κινδυνεύοντες εἰς τὸ μὴ ὁπλίτας, καὶ τοὺς συντεταγμένους χωροῦντας, μὴ καταπεπλῆχθαι πάνυ. αὐτό γε μὴν τὸ μὴ καταπεπλῆχθαι ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ἀλόγου. Ἢ φθόνου. μέμψεως. Οὔτ' ἂν ἱδρυθέντας. ἤγουν οἰκησάντων ἀδιαδόχων ἔχοντας. Ἐξαναστήσειεν. μετοικήσειεν.

Ἐν τῷ ἐχυρῷ. ἀσφαλεῖ. Τὸ δὲ ξύμπαν. τὸ σύνολον. Καὶ τρεψάμενοι. οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐς χωρίον ἄπεδόν τι. ὁμαλὸν, ὁμόπεδον, ὡς καὶ ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. Ἀπετείχιζον. σκέψαι πῶς χρῆται τῷ ἀπο. ἐπιτατικῶς. Οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν. ἀποσκίδνασθαι ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. οὐκ ἦν ἐπιτήδειον ἀποχωρεῖν, κωλυόντων τῶν ἱππέων.

Πρωῒ δὲ ἄραντες. ἀντὶ τοῦ κινηθέντες.

Διικνοῦντο γάρ. ἀντὶ τοῦ ἐξικνοῦντο βάλλοντες.

Φιλεῖ γίγνεσθαι. ἐκ παρουσίας τοῦτο προσέρριπται.

εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν. εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο. καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες εἴπως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι, πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ, ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι. ἔπειτα προελθόντες πέντε, ἢ ἓξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ συρακούσιοι ἀπ' αὐτῶν, ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. τῆς δὲ νυκτὸς, τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε, τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ, ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντας ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιὰν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἢ οἱ συρακούσιοι ἐτήρουν πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη, οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας, τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν. καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ, ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας, καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή. καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προύλαβε πολλῷ. τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον, ἀπεσπάσθη τε, καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἑλωρινὴν καλουμένην, ἐπορεύοντο. ὅπως ἐπειδὴ γένοιντο παρὰ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας. ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ, οὓς μετεπέμψαντο ἀπαντήσεσθαι. ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν συρακουσίων ἀποτειχίζουσαν, καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν, διέβησάν τε τὸν ποταμὸν, καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν. ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον. ἐν τούτῳ δ' οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον, ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ᾗ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν. καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι, καὶ σχολαίτερον, καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππεῖς τῶν συρακουσίων, ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς, δίχα δὴ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίοις. θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν, ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι, καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν. ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους, ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ τε ξυνεχεστέρῳ ὢν διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ, ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους. καὶ τότε γνοὺς τοὺς συρακουσίους διώκοντας, οὐ προυχώρει μᾶλλον, ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ, αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν. ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν. ὁδὸς δὲ, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν. ἐλαίας δὲ, οὐκ ὀλίγας εἶχεν. ἐβάλλοντό τε περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς, καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις, οἱ συρακούσιοι εἰκότως ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους, οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι, ἢ πρὸς τῶν ἀθηναίων. καὶ ἅμα φειδώ τέ τις ἐγένετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ, μὴ προαναλωθῆναί τῳ, καὶ ἐνόμιζον. καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι, λήψεσθαι αὐτούς. ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους, ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους, τοῖς τε τραύμασι, καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος, καὶ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι. πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ,

Τοὐναντίον, ἢ οἱ συρακούσιοι. αὐτὶ τοῦ ἤπερ. Τὸ ἥμισυ μάλιστα. δ' ἥμισυ δηλονότι τοῦ παντός. Ἀφικνοῦνται ὅμως. ἤγουν οὕτω. Καὶ βιασάμενοι. σὺν βίᾳ ἀπωσάμενοι. Ἡ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο. ἤτοι δ' οὐ χαλεπῶς τῷ ἔγνωσαν συντακτέον, ἵνα ᾖ ῥᾳδίως ἔμαθον αὐτοὺς, ᾗ κεχωρήκεσαν, ἢ τῷ κεχωρηκότας, ἵνα σημαίνῃ, ᾗ ἐδόκουν αὐτοῖς εὐκόλως, καὶ ῥᾳδίως κεχωρηκέναι οἱ Ἀθηναῖοι.

Αὐτοὺς δίχα. ἤγουν κεχωρισμένους ἀπὸ τῶν μετὰ νικίου. Καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. αὐτὶ τοῦ ἐκύκλουν ἐς ὀλίγον χωρίον. Ἐν τῷ τοιούτῳ. καιρῷ δηλονότι. Ἀνειληθέντες γάρ. συστραφέντες. Καὶ οὐ ξυσταδόν. ἤγουν ἐκ τοῦ πλησίον.

Τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν. ὡς αἱ φανερᾶς οὔσης τῆς εὐπραγίας, οὐκ ἐβούλοντο ἀποκινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφείδετο αὐτὸς ἑαυτοῦ ὥστε μὴ προαναλωθῆναι. πυτίσιν, ἐνόμιζον καὶ οὕτω λήψεσθαι τοὺς ἀθηναίους χωρὶς τοῦ αὐτοὶ προαναλωθῆναι, καὶ κινδυνεῦσαι. Μὴ προαναλωθῆναί τῳ. ἤγουν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς μάχης. Πανταχόθεν. ἤγουν κυκλόθεν.

ὡς σφᾶς ἐπιέναι. καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ᾽ ὕστερον καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους, ὁμολογία γίγνεται. ὥστε
ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα. μήτε βιαίως, μήτε δεσμοῖς, μή
τε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς,
ἑξακισχίλιοι. καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν. ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας
ὑπτίας. καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας, καὶ τούτους μὲν εὐθὺς, ἀπεκόμισαν ἐς
τὴν πόλιν. Νικίας δὲ, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἐπὶ τὸν πο
ταμὸν τὸν ἐρινεόν. καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι ἐκάθισε τὴν στρατιάν. οἱ δὲ συρα
κούσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν, ἔλεγον, ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους, πα
ραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτοὺς κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν. ὁ δ᾽ ἀπιστῶν σπένδε
ται, ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ᾽ οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδε
δωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ συρακουσίοις εἶναι ἕτοιμος ὑπὲρ Αθη
ναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα συρακούσιοι ἐς τὸν πόλεμον ταῦτα ἀ
ποδοῦναι. ὥστε τὴν μετ᾽ αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς, μέχρις οὗ δ᾽ ἂν τὰ χρή
ματα ἀποδοθῇ ἄνδρας δώσειν Αθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ συ
ρακούσιοι καὶ Γύλιππος, οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους. ἀλλὰ προσπεσόντες,
καὶ περιστάντες πανταχόθεν, ἔβαλλον καὶ τούτους, μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι
πονήρως, σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. ὅμως δὲ, τῆς νυκτὸς φυλάξαντες
τὸ ἡσύχαζον ἔμελλον πορεύσεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ συρα
κούσιοι αἰσθάνονται, καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Αθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κα
τέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν. οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βια
σάμενοι, ἐχώρουν τῆς νυκτὸς, ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δὲ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἦγεν τὴν
στρατιάν. οἱ δὲ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον, παν
ταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Αθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν ἀσ
σίναρον ποταμόν. ἅμα μὲν βιαζόμενοι, ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε
πολλῶν, καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου. οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἢν διαβῶσι τὸν ποτα
μόν. ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς δὲ γίγνονται ἐπ᾽ αὐ
τῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι. ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βου
λόμενος. καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι, χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν. ἀθρόοι γὰρ
ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν, ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις, καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δο
ρατίοις καὶ σκεύεσιν, οἱ μὲν, εὐθὺς διεφθείροντο. οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι, κατέῤῥε
ον, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ συρακούσιοι. ἦν δὲ κρημνώ
δες, ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Αθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους. καὶ ἐν κοίλῳ
ὄντι τῷ ποταμῷ, ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε πελοποννήσιοι ἐπικατα
βάντες, τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο. ἀλλ᾽ οὐδὲν
ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον, καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς.
τέλος δὲ, νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ᾽ ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρ
μένου τοῦ στρατεύματος, τοῦ μὲν, κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι ὑπὸ
τῶν ἱππέων, ὁ Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι. πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ,
ἢ τοῖς συρακουσίοις. καὶ ἑαυτῷ μὲν χρήσασθαι ἐκέλευεν. ἐκεῖνόν τε καὶ λακεδαιμονί
ους, ὅ τι βούλονται. τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας, παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιπ
πος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε. καὶ τούς τε λοιποὺς, ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο.
πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο, ξυνεκόμισαν ζῶντας. καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους οἳ τὴν φυλα
κὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τοὺς διωξομένους, ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροι
σθὲν τοῦ στρατεύματος, ἐς τὸ κοινὸν, οὐ πολὺ ἐγένετο. τὸ δὲ διακλαπὲν, πολύ. καὶ
διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημο
σθένους ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον, καὶ ἀπέθανε. πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗ
τος, καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων, τῶν ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλ
λαις προσβολαῖς, ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις, οὐκ ὀλίγοι ἐτε
θνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως, καὶ διέφυγον. οἱ μὲν, καὶ παραυτίκα. οἱ δὲ, καὶ δουλεύ
σαντες, καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον, τούτοις δ᾽ ἦν ἀναχώρησις ἐς κατάνην. ξυ
ναθροισθέντες δὲ οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύ

Ὡς σφᾶς ἀπιέναι. ἤγουν τοὺς συρακουσίους. Τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον. καθὸ μάλιστα τῆς νυκτὸς ἔμελλον οἱ πολέμιοι ἡσυχάζειν. Οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι. ἤγουν διελθόντες τοὺς φύλακας σὺν βίᾳ. Ὡς δὲ γίγνονται ἐπ᾽ αὐτῷ. ἤγουν παρ᾽ αὐτῷ. Οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι, κατέῤῥεον. ἀντὶ τοῦ συμπλεκόμενοι, κατέπιπτον, ἑτοίμως (ἔπιπτον). Καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. ἤγουν σπουδαιότατον. Ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο. ὅσους δηλαδὴ μὴ διέκλεψαν οἱ συρακούσιοι. Καὶ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῶν. γράφεται διεπλήσθη. Πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος. ἀντὶ τοῦ πολὺ πλείων τοῦτο ἀκουστέον. οὐδὲ γὰρ ἐγγὺς ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ, τοσοῦτος ἄλλος φόνος ἐγένετο. ἐμοὶ δὲ φέρεται γεγράφθαι, καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πολέμῳ ἐγένετο. λέγει γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τέλει τῆσδε τῆς ἱστορίας, συνέβη τοῦτο τὸ ἔργον τὸ ἑλληνικὸν, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὧν ἑλληνικῶν ἴσμεν. ἔοικεν οὖν καὶ ἐνταῦθα μὴ μόνοις τοῖς σικελικοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἑλληνικοῖς ἀντεξετάζειν τὴν συμφοράν.

σαντο μεγίστοις. καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν. Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην, ἄκοντος Γυλίππου, ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος, καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ εἶναι, ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ, τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πύλῳ. τὸν δὲ, διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν λακεδαιμονίων, ὁ Νικίας προυθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ᾽ ὧν οἵ τε λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας, ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν συρακουσίων τινὲς ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν, δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ. ἄλλοι δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ κορίνθιοι, μὴ χρήμασι πείσας τινὰς ὅτι πλούσιος ἦν ἀποδρᾷ, καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ᾽ αὐτοῦ γένηται, πείσαντές τι τοὺς ξυμμάχους, ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν, τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγυτάτῳ τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει. ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ᾽ ἐμοῦ ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ᾽ ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ συρακούσιοι, χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρησαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας πολλοὺς, οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει, διὰ τὸ ἀστέγαστον. καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ, τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον. πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ᾽ ἀλλήλοις ξυννενημένων. οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν, καὶ τὸ τοιοῦτον, ἀπέθνησκον. καὶ ὀσμαὶ ἦσαν, οὐκ ἀνεκτοί. καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέζοντο. ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ, ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας, κοτύλην ὕδατος, καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἀλλά τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ, ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅτι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας, οὕτω διῃτήθησαν ἀθρόοι. ἔπειτα πλὴν Ἀθηναίων, καὶ εἴ τινες σικελιωτῶν, ἢ ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν. ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο ἑλληνικὸν, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ᾽ ἔμοιγε, καὶ ὧν ἀκοῇ ἑλληνικῶν ἴσμεν. καὶ τοῖς τε κρατήσασι, λαμπρότατον. καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δὴ τὸ λεγόμενον, καὶ πεζὸς καὶ νῆες, καὶ οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπώλετο. καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ᾽ οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν, τὰ περὶ τὴν Σικελίαν γενόμενα.

Ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν. ἤγουν φυλακήν. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας. ὁ ἑξῆς προυθυμήθη, ὥστε ἀφεθῆναι πείσας τὰς σπονδὰς τοὺς ἀθηναίους ποιήσασθαι. Διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν. διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν, διὰ δὲ πᾶσαν ἀρετὴν νομίμως ἐπιτετηδευκέναι. οὐ γὰρ δὴ γενομένην ἀρετὴν τὴν δοκοῦσαν φησί. Χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους. ἤγουν τοὺς πρώτους χρόνους, χαλεπῶς περιέσπον. Μετεχείρισαν. ἤγουν ᾠκονόμησαν. Καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι. αἵ τε τῶν αἱ νύκτες, καὶ αἱ ἡμέραι, ἀνώμαλον ἐργαζόμεναι τὸ περιέχον, νόσον κατεῖχον. Καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί. διὰ τὸ δύσφημον ἀπεσιώπησεν αὐτὰ ὀνομαστὶ εἰπεῖν. βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἅπερ οἱ ἰατροὶ σκύβαλα, καὶ ἀποπατήματα εἰώθασι καλεῖν. Τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐπώλησαν. Καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες. ἐν παντὶ πράγματι μεγάλως κακοπαθήσαντες.

ΑΔΕΣ ΠΟΤΟΝ.

Αἱ πρὶν μέγισται φανερῶς εὐπραξίαι.
Τὰ συνεχῆ τρόπαια καὶ ναυκρατίαι.
Αἱ τῶν μεγάλων πραγμάτων εὐπραγίαι,
Ὑφ᾽ ὧν ἀνηνέχθησαν εἰς ὕψος θράσους,
Περσοκρατῶν ἕλληνες οἱ πάλαι γόνοι,
Πρὸς δυστυχίας τῆς πανωλέθρου χάος,
Ἄρτι κατηνέχθησαν ἀντιπνευσάσης,
Τῆς εὐτυχίας, εἰς μακρὰν ἀτυχίαν.

αὐ ὁπόσοι τότε αὐτοὺς θειάσαντες. ἀντὶ τοῦ θεοφορηθέντες, δηλονότι ἐποίησαν. ἤτοι θεῖά τινα ἐπιφθεγξάμενοι, ἐς ἐλπίδας ἐνέβαλον. Πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε. δεινὰ δηλονότι.

κ

Οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ. ταμιείῳ δηλονότι. Καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν. τῶν ἀθηναίων. Ως ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. τῶν δυνατῶν. Τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν. τοὺς πολίτας εὐτελέστερον εἶναι βιοῦν. Ως ἂν καιρὸς ᾖ. ἤγουν ἕως ἄν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΟΓΔΟΗ.

Πρὸς δὲ παραχρῆμα περιδεές. διὰ τὸ ἐν τῷ παραχρῆμα περιδεεῖς εἶναι.

Οἱ μὲν, μηδετέρων. ἤγουν ἀθηναίων, καὶ πελοποννησίων.

Καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν. ἤγουν τῶν ἀθηναίων.

ΕΣ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν. καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι, καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πανσυδὶ διεφθάρθαι. ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι. ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν, ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε, καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι, καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος, καὶ ἡ πόλις, ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο. ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς, οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι. τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι. ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας. καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους, τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους, κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν ὅθεν ἂν δύνωνται, ξύλα ξυμπορισαμένους, καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν εὔβοιαν. τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι. καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι. οἵτινες περὶ τῶν παρόντων ὡς ἂν καιρὸς ᾖ προβουλεύσουσι. πάντα τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν, εὐθὺς οἱ ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν. οἱ μὲν, μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτοὺς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν. καὶ ἅμα ἡγούμενοι βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι. οἱ δ' αὖ τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον, ἢ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν, ἀφίστασθαι. διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς. ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πόλις, πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει. καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι, πολλῇ δυνάμει κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι ὡς εἰκὸς παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου. λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντες αὐτὸν, κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπόν. οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη ἂν αὐτοὺς εἰ τὸ σικελικὸν προσέλαβον. καὶ καθελόντες ἐκείνους, αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι. εὐθὺς οὖν Ἄγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινὶ ἐκ δεκελείας, τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ μηλιέως κόλπου, οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν, χρήματα ἐπράξατο. καὶ ἀχαιοὺς τοὺς φθιώτας, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ θεσσαλῶν ὑπηκόους,

Διὰ τὸ ὀργῶντες, κρίνειν τὰ πράγματα. ἤτοι μετὰ πάσης προθυμίας. ἢ ὥς τινες, διὰ τὸ αὐτοὺς ὀργίζεσθαι τοῖς ἀθηναίοις.

Καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς. μηδενὶ ἐπιτρέπειν λέγειν περὶ αὐτῶν. ἢ ὡς ἐμοὶ φαίνεται, μὴ ὑπολείπεσθαι μηδεμίαν αἰτίαν τοῦ δυνήσεσθαι ἀντέχειν τοῖς ἀθηναίοις.

Ως τόγ' ἐπιὸν θέρος. ἀντὶ τοῦ τῷ ἐπιόντι θέρει.

μεμφομένων καὶ ἀκόντων θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα. καὶ κατέθετο ἐς κόρινθον. ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο. καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ βοιωτοῖς, πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν. φωκεῦσι δὲ καὶ λοκροῖς, πεντεκαίδεκα. καὶ κορινθίοις πεντεκαίδεκα. ἀρκάσι δὲ καὶ πελληνεῦσι, καὶ σικυωνίοις δέκα. μεγαρεῦσι δὲ καὶ τροιζηνίοις, καὶ ἐπιδαυρίοις, καὶ ἑρμιονεῦσι, δέκα. τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. τήν τε ναυπηγίαν ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ σούνιον τειχίσαντες. ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου. καὶ τό, τε ἐν τῇ λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς σικελίαν. καὶ τὰ ἄλλα εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν. μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσωνται. πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων, καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι εὐβοεῖς, ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν ἀθηναίων, ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ, προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν, μεταπέμπεται ἐκ λακεδαίμονος, Ἀλκαμένην, τὸν Σθενελαΐδου, καὶ Μέλανθον, ἄρχοντας, ὡς ἐς τὴν εὔβοιαν. οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν, ὡς τριακοσίους. καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ, καὶ λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν βοιωτῶν, ἀναπείθεται Ἆγις, ὥστε εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν. τοῖς δὲ λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν. Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε. καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο. δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο. ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ δεκέλειαν, ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν, εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρατιάν, καὶ ξυναγείρειν. καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον, ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων. δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν, τοῖς λεσβίοις ἔπρασσε. χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἕτοιμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἆγιν οὐκ ἐτράποντο. ἐς δὲ τὴν λακεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους. ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου, στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, τοὺς πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους. οὓς δι' ἀθηναίους, ἀπὸ τῶν ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι, ἐπωφείλησε. τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι, κακώσας τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἅμα βασιλεῖ, ξυμμάχους λακεδαιμονίους ποιήσειν. καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν, ἢ ἀποκτενεῖν. οἱ μὲν οὖν χῖοι καὶ Τισσαφέρνης, κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον. Καλλίγειτος δὲ, ὁ Λαοφῶντος μεγαρεύς, καὶ Τιμαγόρας, ὁ Ἀθηναγόρου κυζικηνός, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρόν, ἐς τὴν λακεδαίμονα, πέμψαντος φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν ἑλλήσποντον. καὶ αὐτός, εἰ δύναιτο ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προυθυμεῖτο, τάς τε ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ πόλεις, ἀποστήσειε τῶν ἀθηναίων, διὰ τοὺς φόρους. καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ φαρναβάζου, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ λακεδαίμονι. ὅπως οἱ μὲν, ἐς τὴν ἰωνίαν καὶ χίον, οἱ δ' ἐς τὸν ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς, καὶ στρατιάν, πείσουσι πέμπειν. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι, τὰ τῶν χίων καὶ Τισσαφέρνους, παρὰ πολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν. ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν

Μεμφομένων καὶ ἀκόντων θεσσαλῶν. μεμφομένων δηλαδὴ τοῖς λακεδαιμονίοις. Ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν. ἀντὶ τοῦ συνάγοντες. Ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσωνται. ἤγουν τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίων. Ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου. ἀντὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου ταῦτα ἑτοιμαζόντων. Καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς. τὴν διάβασιν. ἐς τὴν εὔβοιαν δηλονότι. Καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο. τοῖς λεσβίοις δηλονότι. Ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων. ἀντὶ τοῦ ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει λακεδαιμόνιοι. Ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. ἀντὶ τοῦ φοβερὸς τοῖς λεσβίοις. τοῖς λεσβίοις ἔπρασσεν. ἤγουν συνέπραττε.

Πεπραγμένος. ἀντὶ τοῦ ἀπῃτημένος. Οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι. ἀντὶ τοῦ οὐ δυνάμενος ἐκπράξασθαι αὐτούς, βασιλεῖ ὠφείλησεν. ἤγουν ὀφειλέτης ἐγένετο.

Κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον. ἤγουν ὁμογνωμονοῦντες.

Φυγάδες τῆς ἑαυτῶν. πατρίδος δηλονότι.

Καὶ αὐτὸς εἰ δύναιτο. ἤγουν ὁ φαρνάβαζος.

Καὶ ἀλκιβιάδης ἐνδίῳ ἐφορεύοντι. ἡ εὐθεῖα ὁ ἔνδιος. Πατρικῶς ἐς τὰ μάλιστα. ὑπερβαλλόντως. Ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικόν. ἀλκιβιάδης λακωνικὸν ἦν ὄνομα, ὃς ἦν πατὴρ τοῦ ἐνδίου. κλεινίας δὲ ὁ ἀθηναῖος τῷ ἀλκιβιάδῃ ξένος γενόμενος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο.

κατὰ τὴν ξενίαν ἔχειν· Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρῶτον κατασκόπους ἐς τὴν Χίον πέμψαντες Φρύνιν, ἄνδρα περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν, ὅσας περ ἔλεγον. καὶ τὰ ἄλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν. ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο. καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον, ἢ ἑξήκοντα. ἀφ᾽ ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν. καὶ Μελαγκρίδαν. ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν. ἔπειτα σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου, Χαλκιδέα ἔπεμπον. καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν, πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ἑνὸς δέον, εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς, καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται, πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο, ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας, ἐς Κόρινθον τρεῖς. ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης, ὡς τάχιστα, ἐπὶ τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν, κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας. καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον, καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι, μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος, καὶ Τιμαγόρας, ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου, οὐκ ἐκοινώνουν τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον. οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν, ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολὴν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα. ἀλλ᾽ ὕστερον ἐφ᾽ ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἆγις, ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ᾽ αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν· ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι, ἐβουλεύοντο· καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοὺς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα· ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύασεν. ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο. τὸ τελευταῖον δὲ, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι. προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων, Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν, τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον. καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν. ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν, ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο. καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν. ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν, πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς, οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν, πρὶν τὰ Ἴσθμια ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσι. Ἆγις δὲ αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδὰς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης οἱ Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον. καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτην ἐπῃτιῶντο αὐτούς. καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων τὸ πιστὸν, ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον, ἐς τὸ ξυμμαχικόν. οἱ δ᾽ ἔπεμψαν ἑπτά. αἴτιον δ᾽ ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν. οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων, οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα. οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες, τό, τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους, οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον. ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπηγγέλθησαν γάρ, ἐθεώρουν ἐς αὐτά. καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς, ὅπως μὴ λήσωσιν αὐτοὺς αἱ νῆες, ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτὴν, ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες, ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ᾽ ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλ᾽ ἐπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς, ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες, οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ᾽ ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας. ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος, καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ

Κατὰ τὴν ξενίαν φιλίαν.

Εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσί· τοῖς Χίοις.

Ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν· τοῖς Χίοις.

Ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον· ἤγουν ἐν τῇ Χίῳ.

Ἀφ᾽ ὧν οἱ Χῖοι. πόλεων, ἢ συμμάχων δηλονότι. Εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν Χίων· ἀντὶ τοῦ ἐπειγόντων. Ἐς τὴν ἀποστολήν· ἀπόπλευσιν.

Ἐφ᾽ ἑαυτῶν διενοοῦντο· ἤγουν καθ᾽ ἑαυτούς. Ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας· μετὰ τοῦτο παρακομιζομένας. Καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ. τῇ θαλάσσῃ δηλονότι.

Καὶ διεκόμισαν εὐθύς. περίπλοον καί.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν. τῶν Λακεδαιμονίων.

Καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων τὸ πιστόν. ὑπὲρ τοῦ πιστοὺς μεῖναι αὐτοὺς, ἠξίουν οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς συμπέμπειν. Αἴτιον δ᾽ ἐγένετο. αἴτιον δ᾽ ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, τὸ τοὺς πολλοὺς μὴ εἰδέναι τὰ πραττόμενα.

Πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσιν. ἀντὶ τοῦ πρὶν δύναμίν τινα προσλάβωσιν. Ἐθεώρουν. θεωροὶ ἐγένοντο. Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν. οἱ θεωροὶ δηλονότι. Οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτήν. οἱ Κορίνθιοι. Ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὑπεχώρουν,

μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας· μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι. τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες, ὁρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς, καὶ ἄτακτος. καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι. καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς, ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς. ταῖς δὲ λοιπαῖς, ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐφ᾽ οὗ οὐ πολὺ ἀπέχοντι, ἐστρατοπεδεύοντο. καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ, οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν, ἠπόρουν. καὶ ἐπενόησαν μὲν, κατακαῦσαι τὰς ναῦς. ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι, καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένοις φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δ᾽ αὐτοῖς, καὶ Ἆγις αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη, ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, εἴρητο γὰρ ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἱππέα πέμψαι, καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς, καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα, καὶ Ἀλκιβιάδην μετ᾽ αὐτοῦ, ἐβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα ὁρμημένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη. καὶ ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν, οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν. ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, πείθει αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους, μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν. λέγων, ὅτι φθήσονται πλεύσαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι. καὶ αὐτὸς ὅταν προσβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι. τήν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν, πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ, ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι᾽ ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν, καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι. ἐτύγχανε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους, καὶ Ἔνδιον, ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ, μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου. καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο. ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες, αἱ μετὰ Γυλίππου ξυμπολεμήσασαι. καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι, καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου φυλακὴν ἔχων, τῶν ἀπὸ Σικελίας νεῶν. αἱ γὰρ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους, κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον. ὁ δὲ Χαλκιδεὺς, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν, ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι. καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ, καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας, ἐς τὴν πόλιν ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν, καὶ ἐκπλήξει. τοῖς δ᾽ ὀλίγοις παρεσκεύαστο, ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην. καὶ λεγομένων λόγων, ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως, καὶ Ἀλκιβιάδου, ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι, καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες, καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι, εὐθὺς ἐς τὴν ἤπειρον, τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος, ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες, ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ, ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται. καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθιστηκυίας ἡσυχάζειν. τά τε χίλια τάλαντα, ὧν, διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι, ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως. καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας. τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν, τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν.

ὅπως ἐς τὸ πέλαγος προκαλέσωνται.

Καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους. τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι.

Καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς. οἱ Πελοποννήσιοι τὰς προτέρας.

Καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένοις. δηλ. τοῦ πεζοῦ.

Τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. ὁ Ἀλκιβιάδης.

Καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν. ἀντὶ τοῦ κακοπαθεῖσαι, οἱονεὶ κοπιάσασαι εἴρηται.

Μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι. ἤγουν δῆλοι.

Καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες. ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι.

Οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως. ἤγουν τῆς Χίου.

Τά τε χίλια τάλαντα. ἀντὶ τοῦ τὰς ἐπὶ τοῖς χιλίοις ταλάντοις ἐπικειμένας ζημίας.

αἱ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακήν, τὰς μετὰ χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλα-
βοῦσαι, ἀνακεχωρήκεσαν. ἦρχε δὲ αὐτῶν, Στρομβιχίδης Διοτίμου. ἄλλας δὲ οὐ
πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν
ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν χίων ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ πει-
ραιῷ ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν τοὺς δ᾽ ἐλευθέρους κα-
τέδησαν. ἑτέρας δ᾽ ἀντὶ πασῶν τῶν ἐπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν πε-
λοποννησίων. διὰ τάχους πληρώσαντες, ἀντέπεμψαν. καὶ ἄλλας διενοοῦντο
τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν προθυμία. καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν
βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν χίον. ἐν δὲ τούτῳ, Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται
ἐς σάμον, καὶ προσλαβὼν σαμίαν μίαν, ἔπλευσεν ἐς τέων. καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου
αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς χίου ἐς τὴν τέων, καὶ ὁ χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέ-
πλει. καὶ ὁ πεζὸς ἅμα καὶ ὁ κλαζομενίων, καὶ ἐρυθραίων, παρῄει. προαισθόμενος δὲ
ὁ Στρομβιχίδης προανήγετο. καὶ μετέωρος ἤδη ὢν ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναῦς
πολλάς, τὰς ἀπὸ τῆς χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου. αἱ δὲ, ἐδίωκον. τὸν δὲ
πεζὸν οἱ τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ
ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί, καὶ χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες. ὡς δὲ ἐχρόνι-
ζε, καθῄρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος, ὃ ᾠκοδόμησαν οἱ ἀθηναῖοι, τῆς τηίων πόλεως πρὸς
ἤπειρον. ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς, καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί. ὧν ἦρχεν ὁ
Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους. χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς
Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ πελοποννήσου νεῶν, τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, ἐν
χίῳ καταλιμπάνουσι. ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ χίου, καὶ ἄλλας εἴκο-
σιν, ἔπλεον ἐς μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης ὢν ἐπιτή-
δειος τοῖς προεστῶσι τῶν μιλησίων, φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ναῦς, προ-
σαγαγόμενος αὐτούς, καὶ χίοις, καὶ ἑαυτῷ, καὶ χαλκιδεῖ, καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσ-
περ ὑπέσχετο τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι. ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς χίων δυ-
νάμεως καὶ χαλκιδέως, ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ
πολύ, τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα. ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυ-
σὶν ἄρτι παρών, καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν μίλητον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι κατὰ πόδας, μιᾷ
δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐσεδέχοντο οἱ μιλήσιοι, ἐν λάδῃ
τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ, ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία λακεδαιμονίοις ἡ πρώ-
τη, μιλησίων εὐθὺς ἀποστάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ χαλκιδέως, ἐγένετο ἥδε.

Ες τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν χίον. ἀντὶ τοῦ τὴν μάχην.

Οἱ ἀθηναῖοι ἐσηγάγοντο. προσεδέξαντο.

Ὅτι πλείστας τῶν πόλεων. ἤγουν λίαν.

Λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ. λάθρα τὸ πολὺ πλεύσαντες, ἔφυγον.

Καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἑκάτεροι δηλονότι.

Τὸ ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται, ἕως τοῦ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἐν ἄλλοις οὐχ εὑρίσκεται.

ΞΥΜΜΑΧΙΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΚΑΙ ΛΑΚΕΔΑΙ-
ΜΟΝΙΩΝ, ΚΑΙ ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΟΥΣ.

» Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα, καὶ Τισσαφέρνην, λακε-
» δαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει. καὶ οἱ πα-
» τέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω. καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα ἀθηναίοις
» ἐφοίτα χρήματα, ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεύς, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμ-
» μαχοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν ἀθηναῖοι, μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλε-
» μον τὸν πρὸς Ἀθηναίους, κοινῇ πολεμούντων, βασιλεύς, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμ-
» μαχοι. καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους, μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι. ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ βασιλεῖ,
» καὶ λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν, καὶ λακε-
» δαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέ-
» μιοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταῦτα. Ἡ μὲν ξυμμαχία, αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ χῖοι εὐθύς, δέκα
ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς, ἔπλευσαν ἐς ἄναιαν. βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν μιλήτῳ πυθέσθαι, καὶ τὰς πόλεις
ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν. καὶ ὅτι Ἀμόργης
παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν. καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἐπὶ
Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων, ἀπ᾽ Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφυγον. μιᾷ μὲν νηὶ ἐς ἔφεσον. αἱ δὲ
λοιπαὶ ἐπὶ τῆς τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάν-
των. αἱ δ᾽ ἄλλαι ἐς τὴν τηίων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς σάμου ἀπέπλευσαν. οἱ δὲ
χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ᾽ αὐτῶν, λέβεδον ἀπέστησαν. καὶ αὖθις ἔρας. καὶ
μετὰ τοῦτο, ἕκαστοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζός, καὶ αἱ νῆες. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, αἱ ἐν τῷ πει-

ραιῷ

ραιῷ εἴκοσιν νῆες τῶν πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε, καὶ ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον, καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν ἀθηναίων. καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς κεγχρειάς, τὸν ἐς τὴν χίον καὶ τὴν ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς τέω πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ ἐπικαθελὼν δ' ἐν τῇ τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομέδων, ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο τηΐοις, ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ ἐράς, καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν. ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν σάμῳ ἐπανάστασις, ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ σαμίων ἐς διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε. τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν. καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν, οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι, οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων, οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν. μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ θέρους, οἱ χῖοι ὥσπερ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε πελοποννησίων, πλήθει παρόντες ἀποστῆναι τὰς πόλεις. καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν λέσβον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι. καὶ ἐκεῖθεν, ἐπὶ τὸν ἑλλήσποντον. καὶ ὁ πεζὸς ἅμα πελοποννησίων τε τῶν παρόντων, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, παρῄει ἐπὶ κλαζομενῶν τε καὶ κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας σπαρτιάτης. τῶν δὲ νεῶν, Δεινιάδας περίοικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι, μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσι. Ἀστύοχος δὲ ὁ λακεδαιμόνιος ναύαρχος, τέσσαρσι ναυσὶν ὥσπερ ὥρμητο πλέων ἐκ τῶν κεγχρειῶν, ἀφικνεῖται ἐς χίον. καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος, αἱ ἀττικαὶ νῆες, πέντε καὶ εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς λέσβον. ὧν ἦρχε Λέων, καὶ Διομέδων. Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ, προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψέ, καὶ προσλαβὼν χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν λέσβον, ὅπως ὠφελοίη εἴ τι δύναιτο, καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν πύρραν. ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, ἐς ἔρεσσον. ἔνθα πυνθάνεται, ὅτι ἡ μιτυλήνη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα, τῶν τε χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος, τῶν τε ἐρεσίων, καὶ τῶν ἐκ τῆς μηθύμνης μετ' Εὐβούλου χίων νεῶν, αἳ τότε καταλειφθεῖσαι, καὶ ὡς ἡ μιτυλήνη ἑάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς, μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οὐκέτι ἐπὶ τὴν μιτυλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν ἔρεσον ἀποστήσας, καὶ ὁπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας, πεζῇ παρέπλει ἐπὶ τὴν ἄντισσαν, καὶ μήθυμναν. ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας. καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς χίαις, παρέπλει ἐπὶ ἄντισσαν, καὶ μήθυμναν, ἐλπίζων τοὺς μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἐμμένειν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβών, ἐς τὴν χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις. καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν κεγχρειαῖς ξυμμαχίδων πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἕξ, μετὰ ταῦτα ἐς τὴν χίον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, τά τε ἐν τῇ λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο. καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως. οὗτοι δὲ ἐς δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οἵ τ' ἐπὶ μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς πάνορμον τῆς μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα, ἀποκτείνουσι. καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες, ἔστησαν. ὃ οἱ μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθέν, ἀνεῖλον. καὶ Λέων, καὶ Διομέδων, ἔχοντες τὰς ἐκ λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε οἰνουσσῶν τῶν πρὸ χίου νήσων, καὶ ἐκ σιδούσσης, καὶ ἐκ πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο. εἶχον δὲ ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν, ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε καρδαμύλῃ ἀποβάντες, καὶ ἐν βολίσσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν χίων μάχῃ νικήσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία. καὶ ἐν φάναις αὖθις

Καὶ ἐπικαθελών. ἤγουν ἐκ δευτέρου.

Ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς. κατὰ τῶν δυνατῶν.

Καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἤγουν τῶν χίων.

Αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν. ἐκ μιᾶς βοῆς.

Κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα. ἐλλιμενίσαντες.

Περιέτυχον αὐτῷ. συνέτυχον.

Τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβών. ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς.

Καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς. τῆς λέσβου.

Ἀπόβασιν ποιησάμενοι. ἀποβάσεις τῶν νεῶν.

ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν λευκωνίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο, οἱ μὲν χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν. οἱ δὲ, τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην, καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην, εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν. καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ οὐδ' αὖ τὴν τῶν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι, ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς οὐ πάνυ πονηρὰ σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη. εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταὐτὰ ἔδοξε τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις, ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν. οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες, αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες ἐσκόπουν, ὅπως μετριώτατα, ἢ ὁμήρων λήψει, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ, καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν, ταῦτα ἔπρασσον.

Εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις. εἴ τι φησὶ παράλογον ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν συνεξήμαρτον. τοῦτο γάρ ἐστι τὴν ἁμαρτίαν συνέγνωσαν.

ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι ἀργείων, τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν ἀργείων, ψιλοὺς ὄντας, ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοὶ, Φρυνίχου καὶ ὀνομακλέους καὶ σκιρωνίδου στρατηγούντων, κατέπλευσαν ἐς σάμον. καὶ διαβάντες ἐς μίλητον, ἐστρατοπεδεύσαντο. μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες, αὐτοί τε ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ χαλκιδέως ἐλθόντες πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τι ξενικὸν ἐπικουρικὸν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ προεξάξαντες, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους, ἀτακτότεροι χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν μιλησίων. καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν. Ἀθηναῖοι δὲ, τούς τε πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν δωριέων κρατῆσαι. τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς πελοποννησίους, οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων. καὶ τοὺς ἀργείους, οἱ μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμὸν, ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο. νομίζοντες εἰ προσαγάγοιντο μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τὰ ἄλλα προσχωρήσειν. ἐν τούτῳ δὲ, περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας, πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὔπω παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν Ἑρμοκράτους τοῦ συρακουσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἴκοσι νῆες συρακουσίων ἦλθον, καὶ Σελινούντιαι δύο. αἵ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἑτοῖμοι ἤδη. καὶ Θηραμένει τῷ λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι, ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Ἐλεὸν πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον. ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους, ἐς τὸν ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες, ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς μιλησίας, οὗπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. παρῆν γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς μιλησίοις, καὶ Τισσαφέρνει. καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν ἰωνίᾳ, καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν, ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοηθήσειν. Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν, σαφῶς βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὔτ' ἐκείνοις, οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας, καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις

ἔσται

Ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. ἤγουν ἀποτίθενται.

Ὅσον οὔπω παρεῖναι. ἤγουν μετ' ὀλίγον.

Ξυνεπιλαβέσθαι. ἤγουν πείθοντος, συνεφάψασθαι. ὥστε ὑπολειπομένην δύναμιν τῶν ἀθηναίων καταλῦσαι.

Ὡς ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι. προσταχθέντος τῷ θηραμένει ἀγαγεῖν πρὸς ἀστύοχον τὰς ναῦς.

Ἐν ὑστέρῳ σαφῶς. χρόνῳ δηλονότι.

ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδ᾽ ἔτι ποτὲ τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίοις ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ὅτου οὖν τρόπου, αἴσχιον ξυμβήσεσθαι, ἢν ἡσσηθῶσι. καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ᾗ μόγις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ᾽ ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, ὅπου δὴ μὴ βιαζομένῃ γε, πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι. ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζόν, καὶ τὰ σκεύη ὅσα ἦλθον ἔχοντες· ἃ δ᾽ ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι, καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον. κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοῖς ἐπίπλοις ἤν που καιρὸς ᾖ ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα, καὶ ἔδοξεν, οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον, ἢ ὕστερον οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ᾽ ἑσπέρας, εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν. καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος, καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ᾽ οἴκου. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἅμα τῇ ἕῳ, ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες, ἐπικατάγονται. καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες, τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη, ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθών, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων, ἀλλ᾽ ἢ Ἀττικὰς ναῦς εἶναι, αἱροῦσι. καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακούσιοι ἐπῃνέθησαν. καὶ τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες Πισσούθνου νόθον υἱόν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν εἰ βούλεται βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε. καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβε. παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ᾽ ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες, καὶ οὐκ ἀδικήσαντες, ξυνέταξαν. ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου, τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες, καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ᾽ ἕκαστον στατῆρα Δαρεικὸν παρ᾽ αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν. ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα, Λακεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν, ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν. καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε. τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου, ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακουσίου στρατηγοῦ, ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὤν, ἀλλ᾽ Ἀστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ. ὅμως δέ, παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ, ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός. καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν, τούτου τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος, τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις, προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα. καὶ στρατηγοί, Χαρμῖνος, καὶ Στρομβιχίδης, καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας, καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν. πρὸς δὲ τὴν Χίον, καὶ ναυτικόν, καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γάρ, καὶ Ὀνομακλῆς, καὶ Εὐκτήμων, τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς, ἐπὶ Χίον λαχόντες, ἔπλεον, οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες, τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν. καὶ ἐπέπλουν τῇ Μιλήτῳ. ὁ δ᾽ Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος,

Ἔσται ἀγωνίσασθαι· ποιῆσαι πόλεμον. τὸ δὲ οὐδ᾽ ἔτι ποτὲ τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν, ἀντὶ τοῦ οὐδ᾽ ἔτι ποτὲ φεύγων ἀδοξίαν, ἀλόγως διακινδυνεύσειν.

Ἡ μόγις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς· ἥτινι φησὶ πόλει διὰ τὰς κατεχούσας συμφορὰς μόγις ἔξεστι μετὰ μεγάλης παρασκευῆς, καὶ ἀναγκαζομένῃ προσεπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις, οὐχὶ δὲ ἑκουσίως, αὐτῇ πῶς προσήκει μὴ ἀναγκαζομένῃ πρὸς αὐθαιρέτοις κινδύνοις ἰέναι.

Μετὰ βεβαίου παρασκευῆς· ἤγουν ἑτοιμασίας πολεμικῆς ἀσφαλῆς.

Καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς· ὀργιζόμενοι διὰ τὰς συμβάσας αὐτοῖς συμφορὰς περὶ Μίλητον.

Ὥσπερ αὐτῷ προσέταξεν· ὁ βασιλεὺς δηλονότι. Συνέταξαν· ἤγουν συνηρίθμησαν.

Πάσαις ναυσὶ διέδωκεν· ἀντὶ τοῦ ἐν πάσαις ταῖς ναυσί. Μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ· ἤγουν οὐκ εὐτόνως, οὐδὲ σφοδρῶς ἀπῄτει.

Ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν· συνεφωνήθησαν.

Διακληρωσάμενοι· διαμερίσαντες κλήρῳ.

Τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος· ἀπαριθμῶν.

Τούτου μὲν ἐπέσχεν· ἐπαύσατο δηλονότι ἀπὸ τοῦ λαμβάνειν ὁμήρους. Διὰ τοὺς ἀνέμους· ἐναντίους δηλονότι ὄντας. Καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν· ἤγουν διασπαρεισῶν ὑπὸ χειμῶνος. Ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν· ἤγουν τῷ Ἀστυόχῳ. Καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ· ἤγουν ἐλλιμενίσας. Ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ· ἤγουν σὺν τῇ στρατιᾷ ἤτοι πανστρατιᾷ. Καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους· ἐνώπιον.

τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βέλτιω ὄντα. λαβὼν δὲ ναῦς, τάς τε Πελοποννησίων δέκα, καὶ Χίας δέκα, ἀνάγεται· καὶ προσβαλὼν Πτελεῷ, καὶ οὐχ ἑλών, παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς. καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας, ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα, καὶ προσχωρεῖν σφίσι. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Ταμὼς Ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐσβολὴν ποιησάμενος, τῇ πόλει οὔσῃ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ. αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην. αἱ δ' ἄλλαι νῆες, κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαραθοῦσσαν καὶ Πήλην καὶ Δριμοῦσσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτώ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλλόμενοι, ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, ὡς Ἀστύοχον. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, Λεσβίων πρέσβεις ἀφικνοῦνται, βουλόμενοι ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν· ὡς δ' οἵ τε Κορίνθιοι, καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν, διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας, ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς, διαπεραιοῦται αὐτός τε, καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον. ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως, ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις, Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν, ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον. ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον. οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν, τάς τε τῶν Κορινθίων πέντε, καὶ ἕκτην Μεγαρίδα, καὶ μίαν Ἑρμιονίδα, καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν. πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν ἤν τι δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας, ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ἐπιστολῆς, ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ, ἐς Ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν. καὶ παρὰ τοσοῦτον αὐτῷ ἐγένετο μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος παρ' αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς ηὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προφασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας, ἀπέπλευσαν. ὁ μὲν, ἐς τὴν Χίον. ὁ δὲ, ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διενοεῖτο. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ, ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον, ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς· καὶ ὥσπερ ἰδόντες, ἐπεδίωκον. καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται. καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων, μόγις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα. αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων, αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς, διαφθείρονται, καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων. καὶ ἄνδρες, οἱ μὲν, ἁλίσκονται, οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν. αἱ δ' ἄλλαι, καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι, παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν. ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, Ἱπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας, δέκα μὲν Θουρίαις ναυσίν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον. ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ἀπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν, Κνίδον φυλάσσειν. καὶ δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις, τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας, ξυλλαμβάνειν. ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου, λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς. οἱ δ' ἄνδρες, ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον. καὶ ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἐπελθόντες, καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν, ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, Ἀστυόχου ἥκοντος ὡς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως. καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα, ὑπῆν τοῖς στρατιώταις. οἵ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον. καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους παρόντος ἐποίουν. καὶ εἰσὶν αἵδε.

Ξυνθῆκαι.

Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, καὶ τοὺς
παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. ὁ-
πόση χώρα, καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν, ἢ τῶν προγό-
νων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί, μήτε Λακεδαιμονί-
οις, μήτε τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, μήτε φόροις πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλε-
ων τούτων, μήτε Λακεδαιμονίοις, μήτε τοῖς ξυμμάχοις τῶν Λακεδαιμονίων. μηδὲ Δα-
ρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὧν ὁ βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακεδαιμονίοις, μηδὲ τοῖς ξυμμά-
χοις ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι, ἢ οἱ
ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ, τι ἂν πείθω-
σιν ἀλλήλοις, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς
ξυμμάχους, κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν. ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφο-
τέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ, μεταπεμψαμέ-
νου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων, ὁπόσαι ξυ-
νέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τὰς ἄλλας κωλύειν, καὶ ἀμύνειν βασι-
λεῖ κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ ἤν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ, ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν
Λακεδαιμονίων ἴῃ, ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω, καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυ-
νατόν. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας, Θηραμένης μὲν παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς
ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι, ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβη-
κότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχι-
ζον χωρίον, ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερόν, καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ
πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν
σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ
Πεδαρίτου ἐπ' ἀττικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλί-
γον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις, ἡσύχαζον. καὶ οὔτε αὐτοὶ διὰ
ταῦτα, οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι
τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν,
ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος, ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν
τῇ Χίῳ, ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλοις μὲν
ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ. ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν
Σάμον, ἡσύχαζον. ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι, αἱ τῷ Φαρναβάζῳ
ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως, καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων, παρα-
σκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες, ἄρασαι, ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας, περὶ
ἡλίου τροπάς. καὶ ἄρχων ἔπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας,
ὁ Ἀρκεσιλάου. καὶ εἴρητο αὐτοῖς, ἐς Μίλητον ἀφικομένοις, τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖ-
σθαι, ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας, ἢ αὐτάς, ἢ πλείους, ἢ καὶ ἐλάσσους,
ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἢν δοκῇ, ἀποπέμπειν Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου,
ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας. καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι,
παύειν τῆς ναυαρχίας. Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι. πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστο-
λὰς ὑπώπτευον αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι, Μήλῳ προ-
σέβαλον. καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων, τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενάς, καὶ
κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου
νῆες, ὅπερ ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην
πλεύσαντες, καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσί-
ας κατῆρον. ἐντεῦθεν δὴ ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μι-
λήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι. οἱ δὲ Χῖοι, καὶ Πεδάριτος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρό-
νον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον, πέμποντες ἀγγέλους, ἠξί-
ουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσί, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγί-
στην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων, ἔκ τε θαλάσσης εἰργομένην, καὶ κατὰ γῆν λῃ-
στείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακε-
δαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικί-
αις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχοις ἱδρῦσθαι, εὐ-
θὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχρήσαντο πολλοὶ πρὸς αὐτούς. καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμε-
νοι τὴν χώραν, οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν

Η οἱ ξύμμαχοι βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων.

Κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. κοινῇ γνώμῃ δηλονότι.

Ες ὀλίγον κατεχομένης. ἤτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγαρχεῖσθαι. ἢ ἐς τὸ ὀλίγον πειθομένης, καὶ ἀκροωμένης, ὃ καὶ μᾶλλον.

Ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ. αἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ δηλονότι νῆες.

Πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς. ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς.

Καὶ πλείω τὸν πλοῦν. καὶ μακρότερον τὸν πλοῦν ποιησάμενοι ὑπὲρ ἀσφαλείας.

Καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλεῖστοι γενόμενοι. οἰκέται ἦσαν ἐν Χίῳ, ἤπερ ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων. οἱ γὰρ Λακεδαίμονες πλείστους εἶχον οἰκέτας.

Διὰ τὴν τότε ἀπειλήν· ἣν δηλονότι ἠπείλησε τοῖς Χίοις. ἤτοι μὴ βοηθῶν αὐτοῖς. Καὶ νομίσας πάντα· νομίσας φησὶ πάντα ἐν δευτέρῳ εἶναι τοῦ παρακομίσαι τὰς ναῦς ὑπὲρ τοῦ θαλασσοκρατεῖν. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα. τὴν Μεροπίδα περιττῶς προσέθηκεν. οὐ γάρ ἐστι καὶ ἄλλη, ἀλλὰ μόνη αὕτη. Ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων. ἀντὶ τοῦ πείθεται παραινεσάντων. Καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις. ἤγουν τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τῷ Τισσαφέρνει. Οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον. ἤγουν Λακεδαιμόνιοι. Καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. ἤγουν ὠκειώθη.

κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου, καὶ ἄπλου ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ, καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαί σφισιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος, καὶ πρὸ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλὴν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν. ἐν τούτῳ δὲ, ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες, καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι, πάρεισι. καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰ ἄλλα, πρὸς τὸ ναῦς τε ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι αὐτοῦ ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν Χίον, ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα, ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς, τήν τε πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν, καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν, ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων· καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων. τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς, ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων, παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε, πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς, ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν. καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην, καὶ Χάλκην, καὶ Ῥόδον, καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει οὖν ὥσπερ εἶχε πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε, καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννεφελα ὄντα, πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει, καὶ ταραχὴν παρέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες εὐθὺς, κατέδυσάν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρις οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν. καὶ πανταχόθεν ἀπεκλείοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες, ἓξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τευτλοῦσσαν νῆσον. ἐντεῦθεν δὲ, ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες, καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμίσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους. λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπεσκευάζοντό τε, εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, παρεγένετο γὰρ, λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων, περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδ' ἑτέρας, οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι, εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν. ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν, καὶ Θεσσαλίαν, καὶ Λοκροὺς, καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν. καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν, Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι. οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ, ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς, καὶ ἄπρακτος. οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον, καὶ ναυβατῶν πλήθει, καὶ πεζῷ προσάξεσθαι. καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρῶτον ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφυγον. ἄλλως τε, καὶ ἀτειχίστου οὔσης πόλεως. εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε, καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν, Λίνδου τε, καὶ Ἰηλυσοῦ Ῥοδίους, ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων. καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι, ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι

ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ, τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην· ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης, καὶ ἐκ τῆς Κῶ, καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι, ἐπολέμουν τὴν Ῥόδον. οἱ δὲ, χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα, οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων. τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον, ἡμέρας ὀγδοήκοντα ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς. ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον, καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην, τοῖς Πελοποννησίοις ὕποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος, ὥστ' ἀποκτεῖναι, ἦν γὰρ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο, πρῶτον μὲν, ὑποχωρεῖ δείσας, παρὰ Τισσαφέρνην. ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα. καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος, τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς, ὥστε τριώβολον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς δίδοσθαι λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς, ὡς Ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν. οὐ τοσοῦτον πενίᾳ, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα, ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει. οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείποντες, ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν. καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν, ὥστε δόντα χρήματα, αὐτὸν πεῖσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακουσίων. τούτων δὲ, Ἑρμοκράτης ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ ξύμπαντος ξυμμαχικοῦ. τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους, ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων. ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σωζόμενοι, ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς χρήμασιν, ἄλλους ὑπὲρ ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἀποστῆναι ἀναλοῦν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα, καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν, τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε νῦν μὲν τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον. ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει, μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι τὸν πόλεμον διαλῦσαι, μηδὲ βουληθῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας, ἅσπερ παρεσκευάζετο, μελλήσει πλείοσι μισθὸν πορίζοντα τοῖς αὐτοῖς, τῆς τε γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι. ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν, οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστὰς ποτὲ διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας, αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρῖψαι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον, καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνων, ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες οἰκοῦσι. τοὺς δὲ, τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς φάσκων ἥξειν

Ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ. ἤγουν μετ' ὀλίγον ἐλθόντες. Τὸ μὲν παραχρῆμα. ἀντὶ τοῦ κατὰ τὸ ἐνεστώς. Ἐξέλεξαν ἐς δύο, καὶ τριάκοντα τάλαντα. ἤγουν ἀπῄτησαν.

Ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς. ἐς τὴν γῆν δηλονότι. Πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας. ἤγουν λάθρα ἐχώρησε. Ξυνέτεμεν ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς. ἀντὶ τοῦ ἐς ὀλίγον συνέστειλε. Τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν αὐτοῖς δηλονότι. Ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες. ἤγουν πλουσμοῦ. Οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι δαπανῶντες. ἤγουν ἄχρηστα ἐς μάχην, ἢ ἀσθενῆ. Ὥστε δόντα χρήματα. ἔπειθε φησὶν ὁ Ἀλκιβιάδης τὸν Τισσαφέρνην, δοῦναι χρήματα τοῖς τριηράρχαις τῶν Πελοποννησίων, ἵνα συγχωρήσωσιν αὐτῷ ἀντὶ τῆς δραχμῆς τριώβολον τῷ στρατιώτῃ διδόναι. Εἰκότως φειδόμενοι. εἰκότως φείδεσθαι τῶν ἰδίων ἀναλίσκειν. Καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν, καὶ θάλασσαν μέρος δηλονότι. Εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινά. ἀντίκειται τῷ πολυτελεῖ, τὰ εὐτελέστερα. ἀδαπανώτερα οὖν λέγει. Τὸν λόγον τε καὶ ξυμφορώτατον. τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων συμφορωτέρους εἶναί φησι βασιλεῖ, καταπολεμοῦντας τὴν Ἑλλάδα. Τοὺς μὲν, γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἄν. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους θαλασσοκρατοῦντας, οὐ μόνον ἑαυτοῖς καταδουλοῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ τοὺς ἐν τῇ βασιλέως οἰκοῦντας.

Ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσιν. ἀντὶ τοῦ καταδουλώσωνται τοὺς Ἀθηναίους. Καὶ ἀποτεμόμενον. ἀποτεμόμενον φησὶ μεγίστην μοῖραν τῶν Ἀθηναίων. τουτέστι, μεγίστων αὐτοὺς στερήσαντα.

Καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνίζεσθαι. ἤγουν ἐκ τοῦ ὑπερβάλλοντος. Ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων. ἤγουν μετὰ θεραπείας, καὶ οἰκονομίας πραγματευόμενος. Εἰδὼς εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν. ἢ τὴν ἐς τὴν πατρίδα κάθοδον εἰ μὴ διαφθείρῃ, ἢ αὐτὴν τὴν πατρίδα εἰ μὴ ἐάσῃ διαφθαρῆναι. Πεῖσαι δ' ἄν. τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων. φρονιμωτάτοις. Καὶ ἐς τὴν πόλιν. τὰς Ἀθήνας. Καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ. ἐλπίδας δηλονότι. Ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου. εὐταξίας. Σφίσι δέ, περιοπτέον εἶναι. αὐτοῖς δέ, περιαθρητέον εἶναι, ὅπως μὴ στασιάσωσι. Καὶ Πελοποννησίων ὁμοίως ἐν τῇ θαλάττῃ ὄντων. ὁμοίως ὥσπερ καὶ Ἀθηναίων κρατούντων τῇ θαλάττῃ.

καὶ ἐκ τοῦ περιόντος ἀγωνίζεσθαι, ἔφθειρε τὰ πράγματα. καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν. τά τε ἄλλα καταφανέστερον, ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα, ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει, καὶ τῷ βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις ἄριστα εἶναι νομίζων, παρῄνει. ἅμα δὲ, τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδὼς εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν. πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν, καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ, οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ, κατελθών, καὶ παραχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν. τὸ δὲ πλέον, καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ δυνατώτατοι, ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον, τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου, ἐς λόγους ἦλθον. καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ, καὶ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα, πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοί τε αὑτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες, ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ τοῖς πολλοῖς φανερῶς ἔλεγον, ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα παρέξοι, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ ἡσύχαζεν. οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις καὶ σφίσιν αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι, τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα, καὶ πιστά. Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι, οὐδὲν ἤρεσκεν. ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας, ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι, ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας, ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς, κάτεισι. σφίσι δέ, περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι. καὶ τῷ βασιλεῖ, οὐκ εὔπορον εἶναι. καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπέσχηνται δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη, ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται, οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται. οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας, ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι, τούτων ἐλευθέρους εἶναι. τούς τε καλοὺς, κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους, οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας, καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν. τὸν δὲ δῆμον, σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν γε τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι, ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων, ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ,

Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις. περὶ τῶν συμμαχίδων πόλεων, αἷς ὑπέσχοντο ὀλιγαρχίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ ὀλιγαρχησόμενοι, σαφῶς ἔφη εἰδέναι περὶ τούτου ὁ Φρύνιχος, ὅτι οὔτε αἱ ἤδη ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσουσιν οὐδὲν μᾶλλον, οὔτε αἱ ὑπήκοοι βεβαιότεραι ἔσονται. Τούς τε καλούς, κἀγαθούς. ὑπερβατόν. τούς τε τοῦ δήμου καλούς, καὶ ἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. ὁ δὲ νοῦς, οὐκ ἐλάττω παρέχειν πράγματα ἤπερ τὸν δῆμον, ποριστὰς ὄντας, καὶ ἐξηγητὰς τῶν κακῶν, τῷ δήμῳ, τοῖς ὀνομαζομένοις μὲν καλούς, κἀγαθούς. τῶν δὲ κακῶν πάντων αἰτίους ὄντας τῷ δήμῳ διὰ τὰ ἴδια κέρδη, πράγματα παρέχοντας τῇ ὀλιγαρχίᾳ καθιστᾶσι. Καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι. τὸ εἶναι, περιττόν. λέγει δὲ ὅτι, ὅσον ἐπὶ τοῖς ὀλιγαρχικοῖς μᾶλλον, ἢ ὅσον ἐπὶ καλοῖς, κἀγαθοῖς λεγομένοις. ἢ ἄλλοι ἄν, καὶ ἄκριτοι, καὶ πρὸς βίαν ἀποθνήσκειν.

Σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι. καὶ αὐτὸς σαφῶς εἰδέναι, ὅτι αἱ πόλεις ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων οὕτω φρονοῦσιν. Οὔκουν ἑαυτῷ τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου γράφεται οἰκεῖν.

Ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει. ἐδόκει γάρ φησιν αὐτοῖς τὸ καὶ πρῶτον τὰ παρόντα δέχεσθαι. Καὶ τοῦ ἐκεῖ δήμου. τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις δηλονότι. καὶ γὰρ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐν τῇ Σάμῳ στρατὸς, τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἦν. Καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν. ἤγουν ἐνδιαθέτως, καὶ γνησίως δέξονται. Δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν. δείσας φησὶ μὴ ὑπεναντίος τῇ γνώμῃ κατελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, κακώσῃ. Καὶ μετὰ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου. εἰ καὶ μετὰ τῆς πόλεως ἀξύμφορος. Ἐς χεῖρας ἰόντα. ἤγουν εἰς ὁμιλίαν, καὶ δεξίωσιν φιλικήν. Προσέθηκέ τι ὡς ἐλέγετο. τὸ ὡς ἐλέγετο κἀνταῦθα πρόσκειται ἐνδεικτικὸν, τοῦ περὶ ἀδήλων μὴ πάνυ διατείνεσθαι.

ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον, αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις, Πείσανδρον, καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν, καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτὴν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον κρύφα ἐπιστείλας, ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν. καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας, ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου, κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος, τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε, καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα, οὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι. ἀνελθὼν δὲ παρ᾽ αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν, καὶ παρὰ Τισσαφέρνην, ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής. προσέθηκέ τι, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν, καὶ περὶ τούτου, καὶ περὶ τῶν ἄλλων. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης, μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, πέμπει εὐθὺς κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος, ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη. καὶ νῦν, ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων, ἑτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ᾽ ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη περὶ τῆς ψυχῆς δι᾽ ἐκείνους κινδυνεύοντι. καὶ τοῦτο, καὶ ἄλλο πᾶν δρᾶσαι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος, μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα, καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολὴν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι, ἐξάγγελος γίγνεται, ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ. καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα, καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐστρατήγει δὲ, καὶ κύριος ἦν αὐτὸς, πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν, τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο. καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς μέλλουσα Σάμος, θᾶσσον ἐτειχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ, οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον, ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου. καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς, τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ᾽ ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον, ταῦτα ἐξαγγείλας. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης μὲν, Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε, καὶ ἀνέπειθεν, ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι. ἄλλως τε, καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελοποννησίων. ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων, αὐτῶν ἐγεγένητο, ἐν ᾗ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν Λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις, ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας

Ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη. ἀλλὰ ἀπεκαλύφθη δηλονότι.

Ὧι ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειεν. ἤγουν ὅπως.

Καὶ ὅσον οὐ, παροῦσαν. ἤγουν μετ᾽ ὀλίγον ἐλευσομένην.

Καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου. ἀντὶ τοῦ διὰ τὸ τοιοῦτον. λέγει δὲ τὸ μήνυμα τὸ τοῦ Φρυνίχου.

Δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης. τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου φησὶ γράμματα, οὐδὲν ἔβλαψε τὸν Φρύνιχον, ἀλλὰ μᾶλλον ὠφέλησεν. ᾠήθησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀλκιβιάδην, παρὰ μὲν τῶν πολεμίων μεμαθηκέναι ὅτι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι Σάμῳ, καταψεύδεσθαι δὲ ταῦτα Φρυνίχου, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν, ὅτι ἀναπείθει τοὺς πολεμίους ἐπιθέσθαι Φρύνιχος.

Δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους. φησὶν ὅτι ἐδεδίει μὲν ὁ Τισσαφέρνης τὴν ἰσχὺν τῶν Λακεδαιμονίων. ἐβούλοντο δὲ ὅμως πεισθῆναι εἰ δύναιτο ὑπὸ Ἀλκιβιάδου μεταθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

οὐ φάσκων αἰσχρὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων, ὧν ποτὲ καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς, ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ μὲν δὴ ὁ Ἀλκιβιάδης ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρνην θεραπεύων προσέκειτο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ, κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν· μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην κατάγουσι, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν, καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων, ὡς δεινὸν εἴη, εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος, κάτεισι· καὶ Εὐμολπιδῶν, καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν, δι᾽ ἅπερ ἔφυγε μαρτυρουμένων, καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν, ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων, καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς, καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὴ μὴ φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομεν σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς. καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον βουλεύσωμεν ἐν τῷ παρόντι, ἢ περὶ σωτηρίας. ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ. Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι. ὁ δὲ δῆμος τὸ πρῶτον ἀκούων, χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας. σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα Πείσανδρον, καὶ δέκα ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ, πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔχειν, τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην. ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς, Διομέδοντα, καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἴασον προδοῦναι, καὶ Ἀμόργην, διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι, καταλύσουσι τὸν δῆμον. καὶ τἆλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται. ὁ δὲ Λέων, καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων. ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην. καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο. εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δ᾽ ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται. καὶ εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. οἱ δὲ, διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτός τε, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων, καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῷ Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἱρεῖταί τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους, νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον. καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν Χίων πολλοί. καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά. μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ μὲν Χῖοι, ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο

Οὐ φάσκων αἰσχρὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ αἰσχρὸν εἶναι συνθήκην. Ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιοῦντες. ἀντὶ τοῦ ἐκ πολλοῦ ἀποδεικνύντες. ἤγουν κεφαλαιωδῶς, καὶ ξυντετμημένως λέγοντες. Μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς. ὁ δὲ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ δὴ κεῖται. ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ, ἐν τῷ, καθ᾽ ἑκάστοις δὲ ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ. Καὶ ἐπιθειαζόντων. ἤγουν θειά τινα ἐπιβοωμένων.

Καὶ σχετλιασμόν. ἤγουν δεινοπάθειαν.

Σφίσι τε οὐκέτι ὄντων. χρημάτων δηλονότι. Σωφρονέστερον. ἤγουν ταπεινότερον. Χαλεπῶς ἔφερε. ἤγουν δυσαναχέτως ἦν. Τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον. ὅσαι δηλονότι ἦσαν ξυνωμοσίαι κατά τε τῶν ἀρχῶν, καὶ τῶν δικῶν, ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος. Ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος. ὁ Πείσανδρος ἁπάσας τὰς συνωμοσίας ἐλθὼν παρακελεύσατο, ὅπως πάντες ἐν αὐτῷ συστραφέντες, μιᾷ γνώμῃ καταλύσωσι τὸν δῆμον.

Ἐπὶ τοῖς παροῦσι. κατὰ τῆς παρούσης δημοκρατίας.

Ἐς δὲ τὴν γῆν. ἐς τὴν γῆν δηλονότι τῆς Ῥόδου.

Εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο. παραφυλάττειν γὰρ ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐδύναντο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς, εἴπου ἀπαίροιεν. Οἱ δὲ, διενοοῦντο. ἤγουν ἐμελέτων. Ἐπεκβοηθησάντων δέ. ἤγουν ἐκδραμόντων εἰς βοήθειαν ἐπὶ τῷ συμβάντι.

καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας. οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δέ, οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένου καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο τρίβειν ἀμφοτέρους, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων, μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μέν, διὰ τὸ δέος. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον, καὶ ὡς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει, καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισσαφέρνους, ὥστε τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅτι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι. Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίου δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε τὰς ἐπικειμένας, καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ὅπῃ ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι. ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες, κομίζονται ἐς τὴν Σάμον. Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι, παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν, καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιὼς μὴ ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα, μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθῶσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους, τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρίτας σπένδεται.

Τρίτῳ καὶ ι. ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων, καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην, καὶ Ἱεραμένην, καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων, καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τῶν ξυμμάχων, χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι. καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βασιλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δέ, καὶ τοὺς ξυμμάχους, μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων, μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων, ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, κωλύειν. καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους, ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἢν βούλωνται, τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου, τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι, ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες, καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων, καὶ αἱ βασιλέως, κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων, καθ' ὅτι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ, καὶ Λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι. Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης, τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο. καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι. Βοιωτοὶ δέ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες, καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας. ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὄν, ἀδύνατα ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρετρίαν, καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπόν, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριεῖς

Καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν. ἐν τῇ Χίῳ. Τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος. τύπον. μηχανήν. Ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον. ἐπειδὴ ἑώρα τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὰ μέγιστα λαμβάνοντα, μὴ δὲ οὕτω συμβησόμενον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Καὶ ὡς οὐ ξυμβασείοντα. ἐφιέμενον συμβῆναι. Μὴ ἱκανὰ διδόναι. τῇ αἰτήσει δηλονότι.

Ὥστε τῶν Ἀθηναίων. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους αἰτίους γενέσθαι τοῦ μὴ συμβῆναι, καίπερ διδόντας τὰ αἰτούμενα.

Τὰς ἐπικειμένας. δηλονότι τῇ Ἰωνίᾳ.

Ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ συγχωροῦντα ἀκουστέον. Καὶ μὴ παντάπασιν. ἤγουν εἰς τελείαν ἔχθραν ἐλθεῖν τοῖς Πελοποννησίοις. Ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν. ἀπολιπόντων αὐτὰς τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν. Ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται. ἃς τροφὴν δηλονότι τῶν νεῶν, καὶ ἃς ἄλλην δαπάνην. Ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς ἀθηναίους. γράφεται τοῖς ἀθηναίοις. ἐὰν ἐθέλωσι φιλία πρὸς ἀθηναίους δὲ ἀλλὰ πείθεσθαι ἀμφοτέρους, διαλλαττέσθωσαν. Ἄξων ὥσπερ εἴρητο. ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι.

Καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων. ἐπιβουλεύοντες. λαθραίως ποιοῦντες, τὸ ἀποστῆναι τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων. Ἐπὶ γὰρ τῇ ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὄν. ἀντὶ τοῦ ἐπικείμενον γὰρ τῇ ἐρετρίᾳ.

ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ, πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο. καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον, καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας. καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν, ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ, ἐς τὴν Μίλητον. καὶ ἑώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος. καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, Δερκυλίδας τε, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν, παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου, Ἄβυδον ἀποστήσων. εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι. καὶ οἱ Χῖοι ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου, ἐκ τῆς Μιλήτου, Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον, ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε, καὶ Συρακούσιαι τέσσαρες, καὶ μία Ἀναιίτις, καὶ μία Μιλησία, καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ, καὶ καταλαβόντων ἐρυμνόν τι χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγομένων, ἐναυμάχησαν. καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν, καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δὲ ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν, μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν ἑλὼν, καὶ σκεύη μὲν, καὶ ἀνδράποδα ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας, Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἥν ποτε οἱ Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον, καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου. ἐν τούτῳ δὲ, οἵ τε Χῖοι θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ. καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν Στρομβιχίδην, καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον, κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον. καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἔτι πρότερον, ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων, προτρεψάντων τοὺς δυνατοὺς, ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο, Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν. καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν. αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα, καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις, ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας. παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα, τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε, καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις, ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου, πράξοντας τἀκεῖ. καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πόλεων, αἷς ἂν ἴσχωσιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι. τοὺς δ' ἡμίσεις, ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία, ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον. καὶ Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον, τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν, ὅσαι ἡμέραι προσδεχόμενοι.

καὶ γὰρ

Ἐπικαλούμενοι. ἤγουν ἐπὶ βοήθειαν καλοῦντες.

Πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου. ἤγουν διὰ ξηρᾶς.

Ἄβυδον ἀποστήσων. τῶν Ἀθηναίων δηλονότι.

Ἐπιβάτης ξυνεξῆλθεν. οὐ τριήραρχος, οὐδ' ἄλλην ἀρχὴν ἔχων.

Ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν. ἤγουν ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης.

Τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν. τὴν γινομένην δηλονότι περὶ τὴν Χίον.

Ἀπεληλυθότα ἐθάρσησεν. ἤγουν ἀγαθὰς ἔσχεν ἐλπίδας.

Καίπερ ἐπαναστάντας αὐτούς. καίπερ ἐπαναστάντων αὐτοῖς τῶν ὀλιγαρχικοῖς τῶν δημοκρατούντων ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀλιγαρχεῖσθαι.

Πράξοντας τἀκεῖ. ἤγουν καταστήσοντας τὰ ἐν Ἀθήναις.

Καὶ εἴρητο αὐτοῖς. προσετέτακτο.

Αἷς ἂν ἴσχωσιν. αἷς ἂν προσορμίσωνται.

Ὀλιγαρχίαν καθιστάναι. ἤγουν νομοθετεῖν.

Καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν. καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν παρὰ Πελοποννησίοις, πεφευγότες ὑπὸ Ἀθηναίων. Καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων. ἤγουν οἱ φυγάδες. Κατακράτος ἔπρασσον. ἐς τὴν Λακεδαίμονα δηλονότι. Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις. εὐβουλότεραι γὰρ γενόμεναι, ἐχώρησαν ὑπὸ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου εὐνομίας, οὐδὲν φροντίσαντες. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ προτιμήσαντες. Οὐ προτιμήσαντες. οὐ προτιμοτέραν σχόντες. Καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους. τῇ ὀλιγαρχίᾳ δηλονότι. Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ. λόγος τε ἐν τῷ φανερῷ φησιν, ἐκ παρασκευῆς ἐλέγετο. Ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους. πιθανὸν πρὸς τοὺς πολλούς.

καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατακράτος ἔπρασσε ναῦς τε κομίσαι, καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον, τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων. σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις, καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτιμήσαντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ᾽ ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους, ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα, καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα, ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε. καὶ αὐτὸν κατ᾽ ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν, καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους, τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνήλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους, ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν, ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις, οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν, οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν, οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο. ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ, τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προὐσκέπτετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς, καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός. εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων, οὔτε ζήτησις, οὔτ᾽ εἰ ὑποπτεύοιντο, δικαίωσις ἐγίγνετο, ἀλλ᾽ ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος, καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε, καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι, ἢ ἐτύγχανεν ὄν, ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις. καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν, οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο, καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν. ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν, ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον, ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τρέπεσθαι, καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες. ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ, οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες, εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο, καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες, εἶπον γνώμην, δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας. τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητήν, καθ᾽ ὅτι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται.

Ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες. ἤγουν οἱ δημηγοροῦντες, ἦσαν ἐκ τῶν καταλυσάντων τὴν δημοκρατίαν. Ἐπιτηδείου. εὐπροσώπου. ἐσκεμμένου. Δικαίωσις ἐγίγνετο. ἀντὶ τοῦ κόλασις. ἢ εἰς δίκην ἀπαγωγή, ἤτοι κρίσις. Ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον. ὁ μηδέν φησι πάσχων βίαιον, κέρδος ἡγεῖτο τὸ μηδὲν πάσχειν. Καὶ τὸ ξυνεστηκός. καὶ τοὺς συνεστηκότας κατὰ τοῦ δήμου, πλείονας νομίζοντες εἶναι, ἤπερ ὅσοι ἦσαν, τεταπείνωντο ταῖς γνώμαις. Διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. καὶ διὰ τὸ μέγεθός φησι τῆς πόλεως ἠγνόουν τοὺς συνεστῶτας, καὶ οὐκ ἐδύναντο αὐτοὺς ἐξευρεῖν. καὶ διὰ τὸ κρύφα ἐκείνους πράττειν, οὐκ ἐδύναντο εὑρεῖν αὐτούς. Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο. κατὰ τὸ ἀγνοεῖν φησι τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, οὐκ ἦν δυνατόν. τουτέστιν, ἀσφαλὲς ἀγανακτήσαντά τινα τοῖς πραττομένοις, ἀπολοφύρασθαι παρὰ τὸ πέλας. Ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες. τὸ μὲν ἀλλήλοις, ἀντὶ τοῦ ἄλλος ἄλλῳ. τὸ δὲ ὡς μετέχοντα, ἀντὶ τοῦ μετέχοντι. Ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὕς. καὶ οἱ μὴ δοκοῦντες μὲν ὅλως ὀλιγαρχικοὶ εἶναι. ὄντες δὲ ἐν τῇ συνωμοσίᾳ, μεγάλως ἐποίησαν ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις. ἢ ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἐποίησαν, ὅτι ἐστὶ συνωμοσία. Τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν. ὠφέλησαν, ὥστε ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ἀπιστεῖν, ὅλως ποιήσαντες τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις. ἐκείνων γὰρ τῶν μὴ ἄν ποτε νομισθέντων ὀλιγαρχίας κοινωνῆσαι, μετασχόντων τῆς συνωμοσίας, οὐδεὶς οὐδενὶ ἔτι ἐπίστευεν. Εἶπον γνώμην. βουλήν. Καθ᾽ ὅτι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. ἤγουν ὠφελιμώτατα.

Ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκεν· ἀπὸ τοῦ παρῆν ἡμέρα.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου· ἤγουν ἐκ παλαιᾶς, καὶ δημοτικῆς καταστάσεως. ἤγουν ἐκ τῆς δημοκρατίας.

Ἕκαστον πρὸς ἑαυτῷ τρεῖς· γράφεται καὶ πρὸς ἑαυτόν.

Διὰ δόξαν δεινότητος· ἐμπειρίας.

Καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα· πλεῖστα εἷς ἀνὴρ δυνάμενος ὠφελεῖν ἐν τῷ συμβουλεύειν.

Ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθείς· ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς τούτων. τουτέστι, τοῦ καταστῆσαι τὴν ὀλιγαρχίαν, ὡς συγκαταστήσας.

Εἰδότα αὐτόν· τὸν Ἀλκιβιάδην. Φερεγγυώτατος ἐφάνη· ἱκανώτατος. Οἱ δ᾽ ἐν τάξει· τῇ ἐν Δεκελείᾳ παρατάξει.

Εἴρητο ἡσυχῇ· κρύφα φησὶν εἴρητο παρ᾽ αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, μὴ δ᾽ ἐν τῇ εἰθισμένῃ χώρᾳ ἔνθα ἐφύλαττον, μένειν.

Εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν· ἤγουν διαχειρίσασθαί τινα, καὶ ἀναιρεῖν.

Ἔφερον δὲ αὐτοῖς· ἤγουν τοῖς ὑπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς.

Ἀπεκλήρωσαν· ἤγουν διὰ κλήρου ἀποκατέστησαν.

Ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες· ἤγουν μεταθέντες τὴν πολιτείαν.

Τὰ δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν· ἤγουν ἐνέμοντο καὶ ἐκαρποῦντο.

ἔπειτα, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέλεξαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν, ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω τῆς πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα. καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφεῖς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην, ἣν ἄν τις βούληται. ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε μισθοφορεῖν. προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας. τούτους δέ, ἑλέσθαι ἑκατόν, καὶ τῶν ἑκατόν, ἕκαστον πρὸς ἑαυτῷ τρεῖς. ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον, ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὁπότ᾽ ἂν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπών, Πείσανδρος. καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον. ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθείς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθείς, Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ᾽ ἑαυτόν, ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ γνοίη, εἰπεῖν. καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριών, οὐδ᾽ ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ᾽ ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος. τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους, καὶ ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα, εἷς ἀνήρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθείς, ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην. καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκός, ὑπ᾽ ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. πολύ τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδὴ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἅγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν, οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ᾽ ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον, οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προυχώρησε. χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἐπ᾽ ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα, ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι. καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου, αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία, οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους τρόπῳ τοιῷδε ὕστερον ἤδη ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ᾽ Ἀθηναῖοι πάντες αἰεὶ οἱ μέν, ἐπὶ τείχει, οἱ δ᾽ ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, ἐφ᾽ ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας, εἴασαν ὥσπερ εἰώθεσαν ἀπελθεῖν. τοῖς δ᾽ ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο, ἡσυχῇ μὴ ἐπ᾽ αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, ἀλλ᾽ ἄπωθεν περιμένειν. καὶ ἤν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα, μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι, καὶ Τήνιοι, καὶ Καρυστίων τριακόσιοι, καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες, ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ᾽ αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν. ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοί. καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ᾽ ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον, τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο. ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον, τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα, τά τε ἄλλα, ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι. καὶ ἄλλους ἔδησαν. τοὺς δέ, καὶ μετεστήσαντο, πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ, ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι, καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δέ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδ᾽ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν

πολλὴν

πολλὴν ἴσως οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν, οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο. προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλήν, οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων, κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων ἐλπίσας, ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν, διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον. τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγύς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν, οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν. τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες, καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν, καὶ ψιλῶν, καὶ τοξοτῶν, ἄνδρας κατέβαλλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων τινῶν, καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς, ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον. τοὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας, ἀπέπεμψαν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο, παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον. καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου, καὶ παραινοῦντος, ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας, ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως, καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων. πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν, καὶ οὔτε τριακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες. καίτοι οὐπώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν εὐθὺς μετὰ τὴν αὑτῶν κατάστασιν, δείσαντες μὴ ὅπερ ἐγένετο ναυτικὸς ὄχλος, οὔτ' αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ ἐκεῖθεν, ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν. ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ, ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν. καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον, ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς, καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις, καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι, ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως, καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν, καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε, ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς. καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν. τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι τῷ τε στρατηγῷ Λέοντι, καὶ Διομέδοντι, οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν, τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ, καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν, τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ, ὁπλιτεύοντι. καὶ ἄλλοις, οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι. καὶ οὐκ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον μέχρι νῦν ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ ἀκούσαντες, τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε, καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηὶ πλέοντας, καὶ ἀεὶ δήποτε ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους. ὅ, τε Λέων, καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινας, ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλιπον φύλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλέονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους, φυγῇ ἐζημίωσαν. τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι, τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν, καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον

Ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας. ἢ ἐλπίσας ἑαυτὸν ὡς κρατήσειν τῶν Ἀθηναίων. τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ὡς αὐτοὶ βούλονται οἱ Πελοποννήσιοι. οἷς ἴσως δὲ, καὶ παραχρῆμα χειρώσασθαι τῆς πόλεως, ἔνδοθεν τε θορυβουμένης διὰ στάσιν, καὶ ἔξωθεν διὰ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς προσελθόντας τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων. Καίτοι οὐπώποτε Ἀθηναίοις. τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸ ἀεὶ πρὸς ὑπερορίοις πολεμίοις πολέμοις εἶναι, καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀποδημεῖν, οὐδέποτε οὕτως ἐν μεγάλῳ πράγματι γεγενῆσθαι, ὥστε ἀθρόους πεντακισχιλίους συνελθεῖν σκεψομένους περὶ τῶν κοινῶν. δηλοῦντες ὅτι ἐντεῦθεν ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικωτέραν τὴν πρόθεσιν ἐπηγγείλαντο ποιήσειν τὴν πολιτείαν, πεντακισχιλίους κοινωνοὺς παραλαβόντες, ὅσοι οὐδεπώποτε πρότερον βουλευσόμενοι συνῆλθον. Ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσι. κακοῦ, τὴν ὀλιγαρχίαν λέγει· φησὶ δὲ ὅτι μὴ ἀφορμὴν, καὶ ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ὀλιγαρχία ἀπὸ τῆς Σάμου, κατάλυσιν τῶν τετρακοσίοις. Καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι. ἤγουν δημοκρατίαν καταστήσαντες. Καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις. ἔμελλον φησὶ τοὺς μὴ συνομόσαντας καταλύσειν. Οὐ διὰ δυνάμεως. οὐ φοβούμενοι τὴν δύναμιν, οὐδὲ τὸ ἀξίωμα. Τῷ δὲ, ὁπλιτεύοντι. ἀντὶ τοῦ ὁπλιτικοῦ ἄρχοντος. Ες τοῦτο ξυνέμεινεν. ἤτοι μέχρι δεῦρο μεμένηκεν. ἄλλως. ἢ ἐν τούτῳ τύχης μεμένηκεν. Ενα ἕκαστον. ἀντὶ τοῦ, ἐδέοντο ἑκάστου. Καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς παράλους ἄνδρας. ἤγουν τοὺς ἐκ τῆς νεὼς τῆς παράλου. Καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένοις. ἀχθομένοις ὀλιγαρχίᾳ, καὶ εἰ μὴ εἴη τυχόν. Αὐτοῖς τινες. τοῖς ἐκ τῆς Σάμου δημοκρατικοῖς. Οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. οἱ δημοκρατικοί.

ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι, καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀγγελοῦντες τὰ γεγενημένα. οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν, τῶν μὲν Παράλων τινάς, οἱ τετρακόσιοι, δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν· τοὺς δὲ ἄλλους, ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετεκβιβάσαντες ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθών, ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται ὁπόσοι τε ἐν Σάμῳ στρατεύονται, μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἵρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι. καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δ' ἀκούοντες, ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας, τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν. ἔπειτα μέντοι, ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες, μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ, ὅ, τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου, καὶ Θράσυλλος, οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεισαν τῆς μεταβολῆς, ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε, καὶ ὁμονοήσειν. καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν. καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον, οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ. καὶ τὰ πράγματα πάντα. καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων, ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις. νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας, οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, ἄν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον, οἱ μέν, τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δέ, τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς προτέρους στρατηγούς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον. ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους, καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε, καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν, ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε. τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων, καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τάς τε ἄλλας πόλεις, ὧν ἄρχουσιν, ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι, καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι, οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προσκαθημένοις, καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου. καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο καταστήσονται μὴ βουλόμενοί σφισι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης, ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι, καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι. οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις, τοὺς μέν, ἡμαρτηκέναι, τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας. αὐτοὶ δέ, σῴζειν. καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσαναγκάζειν.

Ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον. ἤγουν εἰς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν. Ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας. ἤγουν εἰς τὰ δεινότατα τῷ λόγῳ ἐπάρας. Λαβόντες εἵρξειν. τὸ εἵρξειν, ἀντὶ τοῦ εἶρξαι κεῖται. τὸ δὲ ἵνα, ἢν μὴ ὑπακούσωσιν οἱ ἐν Σάμῳ, ἀποθάνωσιν αὐτῶν οἱ προσήκοντες. Ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσιν. οἱ ἐν τῇ Σάμῳ δηλονότι. Τῆς μεταβολῆς. τῆς ἀπὸ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν. Ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε. γράφεται ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε, καὶ ὁμονοήσειν. καὶ τοῖς τετρακοσίοις, πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδέν. Οἱ μέν, τὴν πόλιν. ἤγουν οἱ ἐν Σάμῳ, τὰς Ἀθήνας. Οἱ δέ, τὸ στρατόπεδον. οἱ ἐν Ἀθήναις. Ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκεν. ἤγουν αἱ Ἀθῆναι. Ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν. ἤγουν τὸ ἔνδοξον ἔχουσιν ἐκεῖθεν. ἤγουν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αἱ πόλεις. Καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο. ἤγουν ἐκ τῆς Σάμου. Ἦλθε τὸ Ἀθηναίων. διῆλθε τὸ Ἀθηναίων. Ἐν τῇ Σάμῳ προσκαθημένοις. ἐγένετο φησὶ παραίνεσις, ὅτι δεῖ αὐτοῖς ἐν Σάμῳ προσκαθημένοις πρότερον κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου. καὶ ὅτι νῦν εἰ μὴ βούλονται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν, αὐτοῖς οἱ τετρακόσιοι ἐν τούτῳ δυνάμεως αὐτοὶ καθεστᾶσιν, ὥστε τοὺς τὴν πόλιν κατέχοντας εἴργειν δύνασθαι, τῆς θαλάττης αὐτοὶ μᾶλλον ἤπερ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. Καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο καταστήσονται. οἱ ἐν Ἀθήναις δηλονότι. Προσαναγκάζειν. ἀπὸ κοινοῦ τὸ σῴζειν.

ὥστε οὐδὲ τούτοις, οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι χρηστόν, παρὰ σφᾶς χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι. τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες, καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα πρεσβευταί, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων, ὡς ὑπ' Ἀστυόχου, καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα· τοῦ μὲν, οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον, καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται, καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσίν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα, καὶ οὐκ ἔργον κινδυνεύειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν, ὅτι οὐ ξυνεχῶς, οὐδ' ἐντελῆ διδούς, κακοῖ τὸ ναυτικόν, οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακούσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι, ἔπλεον πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμοῦσαι, διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ Σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην, ὡς εἶδον τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα, προῃσθάνοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας, προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομένας προσβοηθήσειν. προὔπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν, οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης, ἐστρατοπεδεύοντο. καὶ τῶν Μιλησίων, καὶ τῶν πλησιοχώρων, ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ, ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης, ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος. καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν, ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι. καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἁθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι, οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε, καὶ Τισσαφέρνους κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτο γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος, καὶ τροφὴν ἑτοῖμος ἦν παρέχειν. καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν, Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον, Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν. αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμψαντες, αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, καὶ ἀεί τε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον, καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην, κατήγαγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο, καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης. καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπών, ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς

Ὥστε οὐδὲ τούτοις. δυνάμει τοιοῦτόν ἐστι· οὐ χρὴ τούτοις, οἵτινες αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς χρηστὸν βουλεύσονται, χείρους ἐκείνοις νομίζειν. Διεβόων. ἤγουν διαπρύσιον ἐβόων. Τοῦ μὲν, οὐκ ἐθέλοντος. τοῦ Ἀστυόχου. Οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσίν. ἤγουν οὐχ ὁμονοοῦσι. Διατριβῆναι. διαφθαρῆναι. Κακοῖ τὸ ναυτικόν. ἤγουν εἰς κακοπάθειαν ἐμβάλλει. Ἀπὸ ξυνόδου. ἤγουν ἀπὸ ὁμονοίας. Κακῶς διδόντος. συγκακώσει.

Καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον. ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, οὕτω. καὶ αἱ μὲν πλείους Δήλου λαβόμεναι μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον. αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ, δέκα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστᾶσι. χειμασθεῖσαι. ἤγουν ταραχθεῖσαι ὑπὸ χειμῶνος. Καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας. ἤτοι ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἄλλως, ἢ ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ. Τήν τε ἰδίαν ξυμφοράν. ἤγουν τὰ ἑαυτοῦ πάθη μετὰ ὀλοφυρμοῦ διηγήσατο.

Τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο. ἤγουν ἐπῃτιάσατο τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς ἰδίας συμφορᾶς τῆς κατὰ τὴν φυγήν.

Καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ. ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι. Διαβάλλοιντο. ὑβρίζοιντο. Ἐπικομπῶν. ἤγουν κομπολογῶν. Ἦ μὴν ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ. αἰτιατικὴ τισσαφέρνους δηλαδὴ ἢν πιστοὺς κρίνῃ τοὺς ἀθηναίους οὐκ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, μέχρις ἂν ἐξαρκῇ τὰ τισσαφέρνους. Ἢν ἀθηναίοις πιστεύσῃ. ὁ τισσαφέρνης δηλονότι. Στρωμνὴν ἐξαργυρίσαι. ἤγουν ἀργυρίου πωλῆσαι. Εἰ αὐτὸς κατελθών. ἤγουν ἀνασωθεὶς ἀλκιβιάδης ὅπως ἀνάδοχος γένοιτο. Μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι. τοῦ τισσαφέρνους. Ἐπιδιεβέβληντο. ἤγουν ἐς διαβολὴν, καὶ λοιδορίαν τοῦ κατὰ τοῦ τισσαφέρνους ἐκινήθησαν ἐν διαβολῇ ἔχον. Ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς. τῶν ἀθηναίων ἐπιπλευσάντων τῇ μιλήτῳ, καὶ βουλομένων διαναυμαχῆσαι τοῖς πελοποννησίοις, τῶν δὲ πελοποννησίων οὐκ ἀνταχθέντων αὐτοῖς, ἀλλ' ἀποδειλιασάντων, ὁ τισσαφέρνης καταφρονήσας αὐτῶν πολὺ ὀκνηρότερον ἤπερ πρότερον παρεῖχεν αὐτοῖς τὸν μισθόν. Τοῖς οὖν πελοποννησίοις, καὶ πρότερον μισοῦσιν αὐτὸν ὡς φθείροντα τὰ πράγματα, συνέβη τότε διὰ τὸ μὴ προθύμως μισθοδοτεῖν, ἐπιτεῖναι τὸ ἐς αὐτὸν μῖσος.

τῶν μελλόντων καθίστη. καὶ ὑπερβάλλων, ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν πα-
ρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες, φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ
μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν. καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ, τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν,
καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεῖον θαρσοῖεν. οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει, ὡς μάλιστα διαβάλ-
λοιντο, καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέ-
γιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο, ἦ μὴν ἕως
ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἢν Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς.
οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα, τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρίσαι. τάς τε ἐν Ἀσπένδῳ
ἤδη οὔσας φοινίκων ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις, καὶ οὐ Πελοποννησίοις. πιστεῦσαι
δ' ἂν μόνως Ἀθηναίοις, εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δὲ, ἀκούοντες
ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ, στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέ-
ρων, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν. τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκα-
στος τῆς τε σωτηρίας, καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας, οὐδενὸς ἂν ἠλλάξαντο.
καὶ ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν, διὰ τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων
καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ, τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν, τοὺς ἐγγυ-
τέρω πολεμίους ὑπολιπόντας, καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων. τὰ δὲ
τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρητο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην
πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ'
ἐκείνου κοινοῦσθαι. καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι
ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τέ ἐστιν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαι-
νε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ, τὸν
Τισσαφέρνην. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιάδου
κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διε-
βέβληντο. ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέ-
λησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρ-
νην ἀρρωστότερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων
διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, οἷάπερ καὶ
πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο. καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀν-
θρώπων, καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικὸν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν,
τό, τε διδόμενον, βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς. καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχή-
σει, ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς. πάν-
των τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄν-
των δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν
Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων, καὶ Θουρίων, ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ
πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν.
ὁ δὲ, αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπείλησε καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύον-
τι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις, καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρα-
τιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον, ὥστε
βάλλειν. ὁ δὲ, προϊδὼν, καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλ-
λὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ
Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλα-
κας αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ
οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας, οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆ-
ναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως
τὰ μέτρια, καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζον-
τό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα, καὶ δι' ἄλλα τοιουτότροπα. νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα
αὐτὸν, οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων. κατὰ δὴ

Τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων. ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ἀνελογίζοντο οὐ μόνοι στρατιῶται. ἀνελογίζοντο δὲ τὰ ἐπιφερόμενα. Ἢ ἀπαλλάξεται. ἤγουν ἀποστήσεται εἰς τόπον. Ἐπιφέροντα ὀργάς. τὸ ἐπιφέρειν ὀργὴν, ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι, καὶ συγχωρεῖν ἔταττον οἱ ἀρχαῖοι. μάρτυς κρατῖνος ἐν χείρωνι λέγων· τὴν μουσικὴν ἀκυρεῖς οἷς ἐπιφέρειν ὀργὰς βροτοῖς σωφρόσι. Καὶ τῷ γε Δωριεῖ. τῷ ἑρμοκράτει. Καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. αἰτιατικὴ τοῦ ἐπανετείνατο πλήξων. Ὤρμησαν ἐγκραγόντες. ἤγουν μετὰ μεγάλης βοῆς ἀπειλήσαντες.

τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν Ἀστύοχον, καὶ τὸν Τισσαφέρνην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπέπλει, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ Γαυλείτην ὄνομα, κᾶρα, δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὑτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν, φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως, καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακουσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος, καὶ Μύσκωνος, καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ἤδη ὄντι τῷ Ἑρμοκράτει. πολλῷ ἔτι μᾶλλον κατηγόρει ἄλλα τε, καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας ἑαυτόν, καὶ οὐ τυχών, τὴν ἔχθραν οἱ προθεῖτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος, καὶ οἱ Μιλήσιοι, καὶ ὁ Ἑρμοκράτης, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, διεβεβήκει ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον. καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταί, οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους, καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ ἀφικνοῦνται, παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐκκλησίας γενομένης, λέγειν ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται, τὸ μὲν πρῶτον, οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας. ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες, ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελον, ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ. ἐξεῖναι γὰρ ὅτε ἐσέβαλον ἤδη, σφῶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι, τῶν τε πεντακισχιλίων, ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον. καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον. μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε, καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι. ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν, καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτὴς γενέσθαι καὶ ἐν τῷ τότε, ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον. ἐκεῖνος δέ, τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους, λοιδορῶν ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δέ, ἀποκρινάμενος αὐτοῖς, ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν. τοὺς μέντοι τετρακοσίους, ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτούς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλήν, ὥσπερ καὶ πρότερον τοὺς πεντακοσίους. εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τἆλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι ξυμβῆναι. εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ, ἢ ἐκεῖνο, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι. παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ, ὥστε βοηθεῖν. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτούς, καὶ εἰπών, ὅταν τις καλῇ παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, περιπλεῖν Εὔβοιαν. καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πέμπουσι πρέσβεις, Λαισποδίαν, καὶ Ἀριστοφῶντα, καὶ Μελησίαν. οἳ ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες, τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν, ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας. αὐτοὶ δέ, οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις, ἀφικνοῦνται ᾗπερ εἶχον τριήρει. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Τισσαφέρνης κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα, καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς φανερῶς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλόμενος ὡς ἐδόκει δὴ ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον. καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε. τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμὼν ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν

Τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς. τοῖς Πελοποννησίοις φησὶν ἐν τοιαύτῃ διαφορᾷ πρός τε Τισσαφέρνην, καὶ Ἀστύοχον καθεστώτων.

Δίγλωσσον. ἤγουν καὶ τὴν βάρβαρον, καὶ τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν ἐπιστάμενον.

Καὶ τἆλλα ἐκέλευσεν ἀντέχειν. ἤγουν ἀντίστασθαι.

Καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων. ἄγοντες πρέσβεις, οἵτινες ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἀπεστάλησαν ἐς Λακεδαίμονα.

Πεμπτοὺς πρέσβεις. γράφεται, πέμπουσι πρέσβεις.

Ὡς φανερῶς ἤδη ἀττικίζοντι. ἤγουν τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντι.

Πολλαχῇ ἤκαζε. ἤγουν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐν στοχασμῷ κεῖται.

Οἱ μὲν, γὰρ ἵνα διατρίβειν ἀπελθών. λέγουσι δηλονότι.

Ἐκχρηματίσαιτο. αἰτῇ τὸ πράξετο ἀργύριον. χρήματα λάβοι.

ἐν ὅσῳ αὐτὸς ἀπῆ, διιδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταὐτό, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθέ γε ἐς τὴν Ἄσπενδον. καὶ παρελθὼν, οὐκ ἦγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο, σαφές ἐστι. διότι δὲ οὐκ ἦλθον, πολλαχῇ εἰκάζεται. οἱ μὲν, γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν, ὥσπερ καὶ διενοήθη τὰ τῶν Πελοποννησίων. τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμὼς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν. οἱ δὲ, ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον ἐκχρηματίσαιτο. ἀφεὶς καὶ γὰρ, ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι. ἄλλοι δ᾽ ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τὸ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα, καὶ ἀνακωχῆς τῶν ἑλληνικῶν, τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν. φθορᾶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε, καὶ διέμελλεν. ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέροις προσθέμενος, ἰσχυροτέρους ποιήσῃ. ἐπεί εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δή που, οὐκ ἐνδοιαστῶς. κομίσας γὰρ ἂν, Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν. οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον, ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφθορᾶ δὲ μάλιστα, καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας ὁ βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι. ὁ δὲ, χάριν ἂν δή που ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ᾽ ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ᾽ οὖν τὴν Ἄσπενδον, ἥτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελεύσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον, ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς, λαβὼν τρισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν. ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς φοινίσσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν. εἰδὼς ὡς εἰκὸς ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην, ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε. καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὐτοῦ, καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι᾽ αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας, εὐθὺ τῆς Φασήλιδος, καὶ Καύνου, ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο. οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις, ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγελλον τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει, κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν, καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένοις καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγεῖσί πη ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέῤῥωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ, καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων. οἷον Θηραμένην τε τὸν Ἅγνωνος, καὶ Ἀριστοκράτην, τὸν Σικελίου, καὶ ἄλλους, οἳ μετέχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων. φοβούμενοι δὲ ὡς ἔφασαν, τό, τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν. οὐ τὸ ἀπαλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγοις ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς. κατ᾽ ἰδίας δὲ φιλοτιμίας, οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη, ἀπόλλυται. πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν, οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. ἐκ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα, ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ᾽ αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὰ ὄντα. καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι. ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος ὑπερβολὴν αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων, μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἴδει, καὶ προεστῶτες Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ

Ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε. ἤγουν εἰς τὴν Ἄσπενδον. Καὶ διέμελλεν. ἤγουν ἐβράδυνεν. Ἀντιπάλως μᾶλλον. ἤγουν ἰσοπάλως. Ὁ δὲ, χάριν ἂν δή που. ἤτοι χάριν μείζονα παρέσχεν ἂν βασιλεῖ. ἢ χάριτος μείζονος ἠξιώθη. Ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. ὁ Τισσαφέρνης διὰ τὸ ὑποπτεύεσθαι ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων. Τὸ στράτευμα διαλλάξειν. δὲ ἐν τῇ Σάμῳ δηλονότι. Ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους. οὐκ ἀντίκειταί τινι τὸ ἀλλὰ, ὡς λεγόμενον, οὐ τόδε, ἀλλὰ τόδε. ἔστι δὲ παρακελευστικὸν, ὡς καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ, Ἀλλ᾽ ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα. ἡ δὲ διάνοια, οἱ περὶ Θηραμένην ἄρχοντες, τότε τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μετέχοντες αὐτῆς ἐν πρώτοις, ὀρεγόμενοι δὲ δημοκρατίας, ἔλεγον οὐχ ὅτι ἀπαλλακτικῶς ἔχουσι τῆς ὀλιγαρχίας, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, ἀλλ᾽ ὅτι φοβοῦνται τὸ ἐν Σάμῳ, καὶ Ἀλκιβιάδην. καὶ τοὺς ἀπιόντας εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι οὗτοι κακὸν ἐργάσωνται τὴν πόλιν, ὀλιγαρχίας γενομένης. ἤδη οὖν ἠξίουν τοὺς πεντακισχιλίους καθιστάναι. Πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς. ἤγουν δημοκρατικόν. Πάντες γὰρ αὐθημερόν. ἤγουν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Ἐκ δημοκρατίας αἱρέσεως. ἀντὶ τοῦ ἐν δημοκρατίᾳ δὲ ἄρχοντός τινος αἱρεθέντος, ἢ πρωτεύοντός τινος, ῥᾳδίως φέρουσιν οἱ μὴ τυχόντες τῶν ὁμοίων. οὐ γὰρ ὁμοίου ἀνδρὸς νομίζουσιν, ἀλλὰ κρείσσονος ἐλασσοῦσθαι. Τῷ τοιούτῳ εἴδει. τῷ τῆς δημοκρατίας δηλονότι. ἤγουν καταστάσει.

σάμῳ, τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος, καὶ Ἀντιφῶν, καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν, ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη. πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὁμολογίαν προυθυμοῦντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντές τούς τε πολλούς, καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι, μεταβαλλομένους, καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα, καὶ Φρύνιχον, καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ οἴκοι, καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ, ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον, τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ, καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια. καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω, ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ ἔσπλου, ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος, τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα. τό, τε παλαιὸν, τὸ πρὸς ἤπειρον, καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τεῖχος τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοὰν, ἥπερ ἦν μεγίστη. καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ. καὶ ἦρχον αὐτοὶ αὐτῆς. ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας, τὸν ὑπάρχοντά τε, καὶ τὸν ἐπιπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι. καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν. ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονος χρόνου, ὁ Θηραμένης διεθρόει. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος διεθρόουν πρέσβεις. οὐδὲν πράξαντες, ἀνεχώρησαν, τοῖς ξύμπασι ξυμβατικὸν, φάσκοντες κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον, Εὐβοέων ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες. ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος, καὶ ἐκ Λοκρῶν, Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες, ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς. καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν, ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἡγησανδρίδας, Ἡγησάνδρου Σπαρτιάτης, ἃς ἔφη Θηραμένης, οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον, ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἠετιωνίαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας, ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι, ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων. εἰ δὲ μὴ, τάς τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες, αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι καὶ τούτου, μὴ οὖν ὑπὸ δήμου γε αὖθις γενομένου, αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι, ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι, καὶ ὁπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ πυλίδας ἔχον, καὶ ἐσόδους, καὶ ἐπεσαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεὶς ὑπ' ἀνδρός τινος τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ ὁ μὲν πατάξας, διέφυγεν. ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος ἄνθρωπος ληφθεὶς, καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, οὐδενὸς ὄνοματος κελεύσαντος, εἶπεν οὐδὲ ἄλλο τι, ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τὸ τοῦ περιπολάρχου, καὶ ἄλλοσε κατ' οἰκίας ξυνιόντας. τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον, καὶ ὁ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ᾔεσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι, καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκεσαν. καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θη-

ἐπέστη. Ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα. τοῖς ἰσχυροτάτοις. Καὶ τὰ αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῆς σάμου. ἤγουν ἐν ἀθήναις. Ὁπωσοῦν ἀνεκτός. ὅς τις τρόπος. τουτέστιν, ᾧ τινι οὖν ἀνεκτῷ τρόπῳ. Ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη. ἤγουν ὁ σκοπὸς τῆς ἀνοικοδομίας τοῦ τείχους. Ὥστε καθεζομένων. ὥστε τοὺς αὐτόθι φυλάττοντας, τοῦ ἐσπλοῦ κρατεῖν. Καὶ ἐγγύτατα τούτου. τοῦ ἀνοικοδομημένου δηλονότι. Τὸν ὑπάρχοντά τε. τὸν ἐν τῇ πόλει. Καὶ τὸν ἐπιπλέοντα. τὸν ἔξωθεν ἐρχόμενον. Ἐξαιρεῖσθαι. ἐκβάλλειν. Ὁ Θηραμένης διεθρόει. θροῦν ἐποίει διὰ τῆς βοῆς. ἤγουν ἐφήμιζεν. Ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασιν. οὐκ ἴσχυσαν γὰρ πᾶσι Λακεδαιμονίοις συμβῆναι, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν. Ἐπικαλουμένων. ἐφελκομένων. Ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς. καθ' ὑπερβατόν. τοῦτο συντακτέον τῷ, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες. Καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται. ἤγουν φυλακὴν ἕξει. Ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον. ἦν δὲ καὶ τῷ ὄντι ἀληθὲς, τὸ φοβεῖσθαι τοὺς περὶ Θηραμένην, καὶ τοὺς τὴν αὐτὴν ἔχοντας τὴν ὀλιγαρχίαν. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἕλωσι τὸ τεῖχος. καὶ οὐ μόνον ψευδῶς τοῦτο ἐλέγετο, καὶ διεβάλλετο.

Οἱ γὰρ ὀλιγαρχοὶ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο δι' ὀλιγαρχίαν ὄντες, ἄρχειν καὶ τῶν συμμάχων. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύναιντο αὐτονομεῖσθαί γε, ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἔχοντες τὰ τείχη, καὶ τὰς ναῦς. εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, μὴ ὑπό γε δημοκρατίας αὖθις γενομένης, αὐτοὶ διαφθαρῆναι. δημον γὰρ νῦν τὴν δημοκρατίαν λέγει. Αὐτονομεῖσθαι. τοῖς ἰδίοις νόμοις χρῆσθαι. Ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος. συναίτιος. Ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου. ἤγουν μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου. Καὶ τῶν ἔξωθεν. τῶν τετρακοσίων δηλονότι.

Καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων. ἤγουν τοὺς ἑαυτοῦ φύλακας. Πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις. πλὴν ὅσοι ἐβούλοντο δηλαδὴ ὀλιγαρχεῖσθαι. Ἦν δὲ θόρυβος πολὺς, καὶ ἐκπληκτικός. ἤγουν ἔκπληξιν ποιῶν τοῖς ἀκούουσιν. Ὅσον ἀπὸ βοῆς. ἤγουν ἀπὸ βοῆς, καὶ οὐκ ἀμαθῶς. Τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. τῷ δημοτικῷ δηλονότι. γράφεται τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. Ὁμόσε τε ἐχώρουν. ἤγουν ἐβούλοντο συμπλακῆναι τῇ πράξει. Τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν. ὅσοις ἦν βουλομένοις δημοκρατεῖσθαι τὴν πόλιν, οὗτοι δὴ μόνως προσηγόρευον τὴν κατάστασιν, ἣν ἐβούλοντο γενέσθαι, φοβούμενοι τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὑπαλλάττοντες, πεντακισχιλίους ἐκάλουν. Ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον.

ἤγουν ἐπὶ τὸ κατασκάπτειν τὸ τεῖχος. Μὴ ἄντικρυς δῆμον. καθυπερβατόν. ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἄρχειν, μὴ ἄντικρυς ὀνομάζειν. ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο. ὅστις αὐτῶν ἐβούλετο ἀρχὴν οὐ δημοκρατίας κατάστασιν ὠνόμαζεν, ἀλλὰ πεντακισχιλίοις, ὡς καὶ αὐτὸς μετέχων αὐτῆς. Φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι. φοβούμενοι δηλαδὴ μή τις εἰπὼν ὅτι ὀρέγεται τῆς δημοκρατίας πρός τινας, ὃ ἔστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶν εἷς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένηται. Τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. ἀδήλου δέ φησιν ὄντος ὅτι εἰσὶ πεντακισχίλιοι, φόβον παρασκευάσειν τοῦτο, καὶ ὑποψίαν τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς ἀλλήλους. ἕκαστος γὰρ τὸν πέλας ᾤετο τῶν πεντακισχιλίων εἶναι. Καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα. ὁπλισθέντες. Καὶ ἔθεντο αὐτοῦ. ἤγουν ἀπέθεντο. Καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν. καὶ τοὺς ἄλλους ἡσυχάζοντας, παρακατέχειν εἰς τοὺς πολεμίους. Ἐν μέρει ἢ αὖ. ἤγουν καὶ παρὰ μέρος τῶν πεντακισχιλίων. Περὶ τοῦ παντός. πολιτικοῦ. ἤγουν περὶ τῆς πάσης πολιτείας. Ξυνεχώρησάν τε. ἤγουν

ραμένης εἰκὸς ἦ, ἐπ' Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς, εἰς Αἴγιναν κατακολπίσαι. καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν, ἐφ' οἷς περ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει. οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων, καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων, καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμμένον. καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες, εἷρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ ἅμα αὐτοῖς καὶ ἄλλοι, καὶ Ἑρμῶν τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχίασι τεταγμένων ἄρχων. ὃ δὲ μέγιστον, τὸ ὁπλιτῶν τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις, ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι, εὐθὺς πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἑτοῖμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι. καὶ τῷ Θηραμένει, καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δὲ, ἀπολογούμενος, ἑτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ. ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς, καὶ ἐκπληκτικός. οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη, ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι, καὶ τὸν ξυνειλημμένον, τεθνάναι, οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ, τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος, ὅσον οὐκ ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόγις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας, καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου, τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος, καὶ προθύμως ἐμποδὼν τε ἑκάστοις γιγνομένου, καὶ ἐπιβοωμένου, μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε, καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγὸς, ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις. ὁ δὲ Ἀρίσταρχος, καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει, ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται, ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μετεμέλοντο. καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων, εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δὲ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες, οἵ τε ὁπλῖται, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων, κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις, ὡς χρὴ ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι, καὶ πρός τινα εἰπών τις τι, ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους, οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας, δήλους εἶναι. τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους, ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι. τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν τετρακόσιοι, ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι, ξυνελέγοντο. οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται, τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες, καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες, καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκκλησίασάν τε, καὶ δόξαν αὐτοῖς, εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔθεντο αὖ τὰ ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι, πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον, ὡς εἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, αὐτούς τε ἡσυχάζειν, καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες, τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει, ᾗ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι. τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν, μηδ' ἐς τοὺς πολεμίους ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν, ἢ πρότερον. καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε, ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία, καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμέναι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ

τεσσαράκοντα νῆες, καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας, ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν. καὶ πᾶς τις τοῦ πλήθους αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι, τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι. ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας, τάχα μέν τι ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περί τε τὴν Ἐπίδαυρον, καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο. εἰκὸς δὲ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος, ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ, ἄλλας καθεῖλκον. οἱ δέ τινες, ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν. αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι, καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ Θορίκου τε, καὶ Πρασιῶν. ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι, Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλῃσμένης τῆς Ἀττικῆς, πάντα ἦν, πέμπουσι Θυμοχάριν στρατηγὸν, καὶ ναῦς ἐς Ἐρετρίαν. ὧν ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις, ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας, ἄριστον ποιησάμενος, ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς. διέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως, θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίοις. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι. οἱ δὲ, ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι, οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων, φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες, καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως, ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτην δὴ παρασκευὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριέων, ὀλίγον μέν τινα χρόνον, ὅμως καὶ ἀντέσχον. ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι, καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν. οἱ δὲ, ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοὶ, περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν, ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ, ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον, Εὔβοιάν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν Ὠρεοῦ. ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον, καὶ τἆλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν, οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε, καὶ τὸ μέγιστον, Εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι, νενικηκότες εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν, πλεῖν. καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι, ὅπερ ἂν οἱ τολμηρότεροι ἦσαν. ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν, καὶ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν, εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες. καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν, καίπερ πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οἰκείοις, καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι. καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς, καὶ Ἰωνία, καὶ αἱ νῆσοι, καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς. καὶ οἱ μὲν, ἐπιχειρηταὶ, οἱ δὲ,

συνέδραμον. ὡμονόησαν. Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου. ἤτοι προδοσίας. Δι' ἐλπίδος. ἀγόμενον δηλονότι. Ταύτῃ ἀνέχειν. ἤγουν ἀπέχειν. Ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων. περιαιρετέον τὸν ἢ σύνδεσμον. Καὶ περιβαλοῦσαι. ἤγουν περικυκλώσασαι. Καὶ ἀξυγκροτήτοις. ἤγουν ἑτοίμοις ναυτῶν. Ἀποκεκλεισμένης. οὐκ εἰσαγομένων δηλονότι κατὰ θάλασσαν τῶν ἐπιτηδείων. Θαλάσσης μέτρον. ἤτοι οἱ ἑξήκοντα στάδιοι παντῆς, θαλάττιοι εἰσίν. Ἐπισιτιζόμενοι. ἀντὶ τοῦ λαμβάνοντες. Ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων. ἀντὶ τοῦ ἀπὸ γνώμης, καὶ παρασκευῆς. Ὅπως σχολῇ πληρουμένων. ἤγουν βραδέως πληρουμένων τῶν νεῶν. Περιγίγνονται. περισώζονται. Τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα. ἤγουν τὸ μήνυμα τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ γενομένων. Καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει. ἤγουν ἐγγυτάτω ὄντων τῶν πολεμίων. Καὶ διέστησαν. ἤγουν αὐτοὺς εἰς στάσιν ἐνέβαλλον. Καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς. λείπει ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. Ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ. ἄλλως τε καὶ ἀνθρώπους ὄντας πρὸς θαλασσοκρατοῦντας. Τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἀντὶ τοῦ ἀνενεγκεῖν ἐποίησεν. Ἐπολιόρκουν αὐτοί. ἐπολιόρκουν οἱ Κορίνθιοι, παραλαβόντες τοὺς Βοιωτοὺς ἀντὶ τῶν ἄλλων συμμάχων διά τινα ἰδίαν συμφοράν. συμφορὰ δὲ τοῖς Κορινθίοις ἐγένετο περὶ τὴν Οἰνόην, διαφθαρέντων ἀνδρῶν αὐτοῖς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκ τῆς Οἰνόης ἐξελθόντων. ἀνεχώρουν δὲ ἐκ Δεκελείας ἀπειρηκότες οἱ Κορίνθιοι. τοῖς οὖν τιμωροῖς αὐτῶν πολιορκοῦσι τὴν Δεκέλειαν κοι/

ἄτολμοι. ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακούσιοι,
μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι, ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγ-
γελμένοις, οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν συνέλεγον, μί-
αν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν,
ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες, τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο
τὰ πράγματα παραδοῦναι. εἶναι δὲ αὐτῶν, ὁπόσοι ὅπλα παρέχονται, καὶ μισθὸν
μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ. εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλ-
λαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας, καὶ τἆλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν
πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ
πολιτεύσαντες, μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους, καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο.
καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων, τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψη-
φίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι. καὶ παρά τε ἐκεῖνον,
καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες, διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν
πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ, εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον, καὶ Ἀλε-
ξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν.
Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος, ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν, λαβὼν κατὰ τάχος τοξό-
τας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους, ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθο-
ρίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος. ἐπολιόρκουν δ' αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνό-
ης γιγνομένην, ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι ἐθε-
λοντηδὸν προσκαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρ-
χος, ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἆλλα ξυμβεβήκα-
σι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι. ἐπὶ τούτοις
γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δέ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν
διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ, Οἰνόην τε λη-
φθεῖσαν, Βοιωτοὶ κατέλαβον καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία, καὶ στάσις, ἐπαύσα-
το. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς
τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον πα-
ρῄει, προστάξαντος, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης που ἧκον, ὅ τε Φίλιπ-
πος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ, ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος Ἱπποκρά-
της ἀνὴρ Σπαρτιάτης, καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο, πάντα τε
ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτούς, καὶ ἦν πρόθυ-
μος κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι
τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ. οὕτω δὴ ὁ
Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν
Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα, ἔπλει ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόν-
του. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε, ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, καὶ τῆς
Χερρονήσου τι μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ, καὶ ἀναγκασθείς, κα-
ταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον. καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε, ἢ ἓξ ἡμέρας, ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον. ὁ δὲ Θράσυλλος,
ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶ πέντε, καὶ πεντήκον-
τα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη καὶ νομίσας αὐτὸν
καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ, καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ
νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας, ἄλφιτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρα-
σκευάζειν ἐκέλευσεν, ὡς ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα
δέ, Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυ-
νατώτατοι φυγάδες διακομίσαντες ἐκ τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς
ἠπείρου μισθωσάμενοι ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου προ-
σέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ, καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μιτυλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς
προελθόντας, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν
ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δέ, αὐτόσε ἦν καὶ Θρασύβου-
λος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις. ὑστερήσας δέ, ἐπὶ τὴν
Ἔρεσον ἐλθὼν, ἐφώρμει. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι.
καὶ Μηθυμναῖαι. καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ, καὶ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρε-
σκευάζοντο, ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε, καὶ παντὶ τρόπῳ, ἢν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ἔρεσον. ὁ δὲ
Μίνδαρος ἐν τούτῳ, καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυσὶν ἡμέραις, καὶ λαβόντες

κοινολογησάμενος ὁ Ἀρίσταρχος, προδιδῶσι τὴν Οἰνόην. Τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους. τῶν κελευσθέντων δηλαδὴ ὑπὸ Τισσαφέρνους, ὅτε αὐτὸς εἰς Ἄσπενδον ἀπῄει, τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων. Ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς. τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι ἀρχῇ, ὅσαι ἔτι ἦσαν ὑπὸ Ἀθηναίοις, πρόθυμος ἦν ὁ Φαρνάβαζος ἀποστῆσαι αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ. ἤλπιζε γὰρ ὁ Φαρνάβαζος τούτου γενομένου, πλέον τι σχήσειν αὐτός. Τι μέρος κατέδραμον. ἤγουν ἐλῄσαντο. Καὶ νομίσας αὐτόν. ἤγουν μαθών. Ὡς ἢν πλείων χρόνος γίγνηται. ἤγουν τῆς ἐν τῇ Χίῳ διατριβῆς τοῦ Μινδάρου. Ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο. ἀφ' ὧν δηλαδὴ νεῶν τοὺς στρατιώτας παραλαβόντες παρεσκευάζοντο.

παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστὰς ἕκαστος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρεσῷ ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες, ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Κρατερείοις λιμένα, καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κύμαιαν, δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μιτυλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα, καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λεκτὸν, καὶ Λάρισσαν, καὶ Ἀμαξιτὸν, καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτιον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου πρωΐτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ᾽ αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν, καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον, καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερσονήσῳ, παρέπλεον ἐπ᾽ Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν. ἢν ἐκπλέωσι. τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕω κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πάσας, ἀλλ᾽ αἱ μὲν πλείους, ἐπὶ τῆς ἠπείρου καὶ Λήμνου διέφυγον. τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι, καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι. δύο δὲ ἑτέρας, ἄνευ τῶν ἀνδρῶν. τὴν δὲ μίαν, πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις, καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῆς σκοπῆς, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο εὐθὺς, ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσὸν, κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι, περιέπεσον αὐτοῖς. καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι, ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου, ὅσαι κατέφυγον, κομίζονται, καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως, ταξάμενοι παρ᾽ αὐτὴν τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς Σηστοῦ. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτεινον τὸ κέρας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. οἱ δ᾽ αὖ Πελοποννήσιοι, ὡς ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες, ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα. κέρας δὲ, τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον, τὸ μὲν δεξιὸν, Συρακούσιοι. τὸ δ᾽ ἕτερον, αὐτὸς Μίνδαρος, καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι. Ἀθηναίοις δὲ, τὸ μὲν ἀριστερὸν, Θράσυλλος. ὁ δὲ Θρασύβουλος, τὸ δεξιόν. οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ, ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερόν τε ξυμμῖξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερέχοντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλῄσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον, ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν, οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφάρξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον, καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ. τὸ δ᾽ εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο. ἄλλως τε, καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος. καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα, ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα, μὴ κάτοπτα εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον, ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ᾽ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὔθ᾽ οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου. ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα. καὶ ἅμα οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἐλάσσοσιν ἐπιτεταγμένοι, εἶργον αὐτούς, πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν, ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον

Παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστάς. ἀρχαῖα νομίσματα ἐπιχώρια. Ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. ἀντὶ τοῦ ἐκπλεύσαντες, διαφυγεῖν.

Ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι. τὸ μὲν ἀνακῶς, ἀντὶ τοῦ προνοητικῶς, καὶ φυλακτικῶς. ὁ δὲ νοῦς, οἱ Ἀθηναῖοι ἑκκαίδεκα ναυσὶν ἔλαθον τοὺς ἐν Ἀβύδῳ Πελοποννησίους παραφυλάττοντας, καί τοι προειρημένου τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ ὑπὸ τοῦ φιλίου ἐπίπλου. τουτέστιν, ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ μετὰ Μινδάρου, ὅπως παραφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναίους ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκπλεύσαντες.

Ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων. ἀντὶ τοῦ ἐπείγοντο οἱ Πελοποννήσιοι πρότεροι συμμῖξαι.

Πρότερον ξυμμῖξαι. ἤγουν συμπεσεῖν. συρράξαι.

Ὑπερεβεβλήκει. ὑπερέδραμε.

Τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἤγουν περιγενόμενοι. κρείττονες γενόμενοι.

Τῶν ἐπικειμένων. ἤγουν τῶν ἐπιπλεόντων νεῶν.

Ἀτακτότεροι γενέσθαι. ἤγουν μὴ ἐν τάξει προϊέμενοι.

Τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας. ἤγουν ἐφεδρευούσας. Ὑπολαβόντες πεπλανημένας. ἤγουν δεξάμενοι. Καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι. ἤγουν ἰδιωσάμενοι. Προσηγάγοντο πάλιν. ἤγουν ἐδουλώσαντο. Καὶ ἐς τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην. οἱ Πελοποννήσιοι δηλονότι. Πολλὰ χρήματα ἐξέπραξεν. ἀπῄτησεν. Ἀναζεύξας, ἤλαυνεν. ἤγουν ἐπαναστρέψας. Παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου. ἤγουν λεληθότως, καὶ ἔξω τῆς προκειμένης ὁδοῦ ἀγαγόντες. δῆλον δὲ τοῦτο διὰ τοῦ εἰρηκέναι ὅτι διὰ τοῦ ὄρους, δηλονότι δι' ὁδοῦ ἀτρίβου, καὶ ἀσυνήθους. Κατηκόντισεν. ἤγουν διέσφαξε δι' ἀκοντίων. διαβεβλῆσθαί τε. ὑβρισθῆναι. Καὶ τὰς διαβολάς. λείπει τὸ ἀπολογήσηται.

τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐκπεριαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως, καὶ ἐπαναστρέψαντες, εὐθὺς ἠμύνοντό τε, καὶ τρέπουσι. καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας, ἔκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακούσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες, καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων. γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Πύδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι. στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος, βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε. τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν, διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα, καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, Χίας μὲν ὀκτὼ, Κορινθίας δὲ, πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ, δύο καὶ Βοιωτίας δύο. Λευκαδίων δὲ, καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ Συρακουσίων, καὶ Πελληναίων, μίαν ἑκάστων. αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ, οὗ τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι, καὶ νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νεὼς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες, ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς, καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις, πολὺ ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν. καὶ κατιδόντες κατὰ Ἁρπάγιον, καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν, προσηγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων, ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς, ἐκομίσαντο. τὰς δὲ ἄλλας, Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν. καὶ ἐς τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην, καὶ Ἐπικλέα, κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς. κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου, καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων, ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποτρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις, ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἁλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, ἄρχοντας ἐν τῇ Κῷ καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας, ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι, εἰσὶ δὲ Αἰολεῖς, παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας, ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον οἰκήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ, καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους, καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ, κατηκόντισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μή ποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ, ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ, καὶ Κνίδῳ, καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί, διαβεβλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐπιβλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος, εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτοὺς, κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων, καὶ τὰς διαβολὰς, καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. Ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.

ΤΕΛΟΣ.

Ἐν τῇ Φλορεντίᾳ παρὰ Βερνάρδῳ τοῦ Ἰούντα ἔτει ἀπὸ τῆς χριστοῦ γενέσεως χιλιοστῷ πεντα-
κοσιοστῷ τε καὶ ἑκοστῷ ἕκτῳ, αἰθεστηριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου.

Ἡ τῶν τετραδίων πάντων τῆς βίβλου κατὰ τάξιν ἀκολουθία.

AA. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Ἅπαντα δ' εἰσὶ τετράδια πλὴν τοῦ. A A. τριαδίου.

Florentiæ apud Bernardum Iuntam, anno ab incarnatione domini Millesimo quingentesimo sexto die secunda nouembris.

AA. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Omnes sunt quaterniones præter. | A A. *ternionem.*

· F · G ·

THVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORIOGRAPHI DE BELLO PELOPONNENSIVM ATHENIENSIVMq; LIBRI OCTO.

Laurentio Valla interprete:

Et nunc à Conrado Heresbachio ad Græcum exemplar diligentissimè recogniti.

Eucharius Ceruicornus Agrippinas excudebat
ære & impensa M. Godefridi Hittorpij
Ciuis Coloniensis.

Anno M. D. XLIII.

FINIS.

EX MARCELLINO GRAECO

THVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI CLARISSIMI VITA,

Bartholomæo Parthenio Benacensi interprete.

THucydidæ Athenienſi Olori filio, Threicium genus fuit: nam pater eius Olorus, ex Thracia nomẽ accepit. Fuit autẽ ex affinibus Miltiadæ. Vnde & ubi Miltiades apud Cælam, ibi & Thucydides ſepultus eſt. Miltiades Hegeſipylen Thracum regis filiam in uxorem duxit. fuitq́; diſcipulus Antiphontis Rhamnuſii, qui in dicendo grauis, in iudicijs ſuſpectus habitus eſt: propter quod cum ipſum orantem non facile iudicia tolerarent, orationes ſcribere aggreſſus eſt: & quibus eo opus erat, exhibuit. De quo Thucydides diſcipulus teſtimonium perhibuit, quòd cuicunq; conſilium dediſſet, ille in iudicio uictor euadebat. Sed Antiphon improbus eſt exiſtimatus, & circa finẽ belli Peloponneſiaci proditionis acccuſatus eſt, quippe qui Lacedæmonijs optima legationis tempore, Athenienſibus uero inutiliſsima conſuluiſſe deprehenſus eſt: ſimulq́; cum eo Archeptolemus & Quomacles corrupti fuêre, quorum domus funditus euerſæ ſunt, & eorum genus partim abolitum, partim honore priuatum. Cum autem Thucydides in imperatoria dignitate conſtitutus, negligentior factus eſſet, acceptaq́; fide de metallis quæ circa Thaſum erant, diues & potens factus eſt. Bello uerò Poloponneſiaco proditionis accuſatus eſt ob tarditatem & negligentiam. Forte enim Braſidas cepit urbes Athenienſium in Thracia ab Athenienſibus deficientes ad Lacedæmonios, eoq́; cum oporteret celeriter nauigare, & ſeruare Eiona propè poſitam, & uendicare Amphipolim Athenienſibus præcipuam, Eiona quidem præueniens ſeruare potuit, Amphipolim perdidit. Atqui Cleon ſuppetias ferens urbibus Thraciæ, nauigauit in Amphipolim, ſed tamen commiſſa pugna à Braſida Lacedæmonio uictus eſt, perijtq́; à Marcinio peltato uulneratus. Veruntamen & Braſidas uictoriam adeptus, mortuus eſt, & Amphipolis ab Athenienſibus ad Lacedæmonios deſciuit: ubi & Agnonia ædificia cum diruiſſent Amphipolitæ, Braſidia appellauerunt, coloniam Atticam odio habentes, & Laconum partes etiam in hoc fouentes, atq; honorem in Lacedæmona transferentes. Thucydides uero cum exularet, belli Peloponneſiaci hiſtoriam ſcripſit, & propter hoc Lacedæmoniis plurimum gratificari uidetur, Athenienſium autem tyrannidem & auaritiam accuſare, cum alia contra eos ſcribendi non præſtaretur opportunitas. Corinthiis accuſantibus, Lacedæmoniis ſuccenſentibus, & Mitylenijs culpantibus, grandis in Athenienſium crimina inſurgebat, Laconicasq́; uictorias oratione extollẽs, & Atticas calamitates augens, eas præcipue, quæ in Sicilia acceptæ fuerũt. Hiſtoriam aũt clauſit in bello nauali, quod geſtũ eſt circa Cynoſſema, hoc eſt, circa Helleſpontũ: ubi uidetur & Athenienſes uictoriam comparaſſe. Quæ uero ſecuta fuerunt, alijs ſcribenda

Olorus. Antiphon. Archeptolē. Onomacles. Cleon. Braſidas. Braſidia. Thucydi. exilium & historia Canis ſepulchrum.

Xenophon. Theopompus.

reliquit Xenophonti uidelicet & Theopompo. Nam plura prælia postea cõmissa sunt. Neq; enim complexus est secundam pugnam naualem circa Cynossema, quam Theopompus scripsit: neq; eam quæ circa Cyzicum commissa est, in qua Thrasybulus, Theramenes, & Alcibiades uictoriam retulerunt: neque quæ in Arginußis facta est, ubi Athenienses Lacedæmonios superarunt: neq; quæ caput Atticorum malorum fuit, gesta in fluuijs Capræ, ubi & naues & spem deinceps perdiderũt Athenienses. Tunc enim murus eorum euersus est, & tyrannis triginta uirorum constituta, & in multas calamitates incidit ciuitas, quas diligẽtius scripsit Theopompus. Thucydides autem inter Athenienses clarißimos unus fuit, cumq; grauis in scribẽdo uideatur, priusquam scriberet, rebus præfuit. Primam autem grauitatis in dicendo demonstrationem hanc fecit: Pyrilampes enim quidam, ex ciuibus uirum amicum & desideratum, domestici cuiusdam nimio amore interfecit. Hac autem causa in Areopago mota, quàm longe sapiens esset, ostendit. Nam cum pro Pyrilampe causam ageret, & Pericles accusaret, obtinuit: unde imperator ab Atheniensibus delectus, princeps populi fuit. Peculatus autem reus factus tanquam auaritia detentus, idcirco non paßi eum amplius præesse populo. Primum enim à Xenocrito ad Sybarim peregre profectus, cũ Athenas reuersus esset, perturbationem iudicij fugiens, captus est: Postea uero in exilium missus per decennium, fugiens autem, in Aegina commoratur, & illic dicitur historias composuisse. Tuncq; cupiditatem suam maxime admittens patefieri, omnes Aeginatas fœnore opprimens, exhausit. Post absolutam historiã proœmium ab autore ordinatum fuisse referunt, quoniam de his quæ in bello gesta sunt, in eo meminit: ut de Deli purgatione, quam circa septimum annum ab Euthyno præfecto factã fuisse dicunt. Mentionẽ quoq; in eo fecit de fine belli, dicens: In finem huius belli. Sed & initio dicit: Motus enim hic maximus Græcis fuit, & parti cuidam Barbarorum, & ut ita dicam, maximæ parti hominum. Cum autem octauam historiã absoluisset, morbo extinctus est. Falluntur enim qui dicunt non Thucydidæ esse octauã, sed alterius historici. Mortuus autem Athenis, sepultus est iuxta portas Miltiadarum, in loco Atticæ regionis qui appellatur Cœla: seu cum redijsset Athenas ab exilio, completo tempore præscripto, & in propria patria occubuisset, seu trãslatis eius oßibus ex Thracia, cum illic decesßisset: In utranq; enim partem dicitur, & columna quædam in Cœla erecta est, hoc monosticho insignita:

XXX. uirorum tyrannis.

Proœmium Thucydidis.

Cœla.

[illegible]taphium [illegible]ucydidis.

> Thucydides Olori iacet hoc Alimusius antro.

THVCYDIDIS VITAE FINIS.

THVCYDIDIS ATHENIENSIS HISTORICI GRAVISSIMI HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER PRIMVS.

Præfatio.

THVCYDIDES ATHENIENSIS BELlum Peloponnensium Atheniensiumq́ȝ, quod inter se gesserunt, cõscripsit, exorsus statim ab eo moto: sperans etiam fore tum magnum, tũ superioribus memorabilius, certis hinc signis, ꝙ & utriq̃ȝ florebant omni ad bellum apparatu, & cætera Græcia e suis finibus ad alterutros accessit, alij quidẽ protinus, alij uero post consultationem. Etenim maximus hinc Græcorum motus extitit, & quadam ex parte Barbarorum, ac prope dixerim, plurimorum hominum. Siquidem quæ ante nos natos, quæq́ȝ uetustiora adhuc fuerunt, plane cõperta esse propter longitudinem æui non quierunt, sed ex cõiecturis (per quas longissime repetenti mihi contingit credere) nõ magna sane extitisse existimo, neq̃ȝ bellicis neq̃ȝ cæteris in rebus. Nam constat eam quæ nunc Græcia uocatur, haudquaquam stabiliter olim fuisse habitatam, crebroq́ȝ illinc migratum, ꝙ facile sua quiq̃ȝ relinquebant, ab aliquorũ maiore numero coacti. Quippe nulla dum negociatione, nullo inter se citra formidinem cõmercio, uel terra uel mari sua quisq̃ȝ eatenus colẽtes, quatenus suppeteret uictui: nõ pecuniæ copiam habentes, nec humũ arboribus conserentes, utpote incertam quoties quis alius superueniens auferret ab ijs, præsertim qui muris carerẽt, & existimantes se necessarium quotidie uictum ubiq̃ȝ adepturos, haud ægre pellebantur. Ideoq́ȝ neq̃ȝ magnitudine ciuitatum ualidi erant, neq̃ȝ alio bellico apparatu. Adeo quæq́ȝ tellus præcipue patiebatur assiduas incolarum migrationes, ueluti ea quæ nũc Thessalia uocatur, & Bœotia, & pleraq̃ȝ Pelopõnesus, præter Arcadiam, quæq́ȝ alia terrarum huberrima erat. Nam propter bonitatẽ soli maiores aliquorum iam uires effectæ, tum seditiones excitabant, tum uel magis alienigenarũ insidijs obnoxij erant. Itaq̃ȝ magis Atticam ob sterilitatẽ segetis longo æuo pecatam ijdem semper incoluere homines. Cuius rei nõ minimum indiciũ est, propter colonias, quas dimisit, non in cæteris peræq̃ȝ adauctam fuisse. Nam ex reliqua Græcia, qui aut bello aut seditione exciderant ad Athenienses, tanquam ad stabiles potentissimi quiq̃ȝ se recepere, confestimq́ȝ ciues effecti, iam inde a uetustate maiorem etiam hominũ frequentia ciuitatẽ fecere, ita, ut postea non sufficiente iam Attica, colonias Ioniam quoq̃ȝ dimiserint. Facit autẽ apud me fidem priscæ imbecillitatis hoc quoq̃ȝ non minimũ, ꝙ ante Troianum bellum cõstat Græciam Helladem nihil communiter egisse, ne ipsum quidem hoc nomen tota utiq̃ȝ mihi uidetur habuisse. Sed quædam loca ante Hellenem Deucalionis filium, nec usq̃ȝquaq̃ȝ hoc fuisse cognomen, sed tum suum cuiusq̃ȝ gentis proprium, tũ Pelasgicũ a seipsis cognomen impositũ. Hellene aũt eiusq̃ȝ liberis in Phthiotia reꝝ potitis, & eas gentes emolumenti gratia in alias ciuitates adducentibus, singulos iam maxime propter linguæ commercium, Hellenes. i. Græcos, esse uocitatos. Quæ res longo tẽpore nõ potuit obtineri, quod indicat ꝑcipue Homerus, qui diu post Troianũ bellũ natus, nequaq̃ cunctos sic uocauit, nec alios, quam qui cum Achille ex Phthiotide, qui & primi Hellenes

Bellum Peloponnesiacum.

Græcia instabiliter olim habitata.

Thessalia.
Bœotia.
Peloponnesus
Arcadia.
Attica.

Hellas
Hellenes unde dicti
Hellen.
Phthiotia.

Homerus.

Danai. Argiui. Achæi. Barbari.

fuerunt, Danaos uero & Argiuos & Achæos in carminibus prædicat, nec tamen appellabat Barbaros, ea re, quod necdum Hellenes, id est Græci, in unum nomẽ barbaro (ut mihi uidetur) oppositum concessissent. Qui igitur tanquam Græci essent omnes, & inter quorum ciuitates commercium eiusdem linguæ erat, postea uno uocati nomine, nihil ante Troiana tempora propter inopiam & impermixtum uitæ genus frequentes egerunt, sed in hanc expeditionem quod mari iam plerunque usi essent exierunt. Nam Minos eorum quos auditu cognouimus antiquissimus classem comparauit, maximamque partem maris, quod Græcum nunc dicitur, tenuit: & insularum Cycladum dominus, primus in earum plerisque colonias posuit, Caribus eiectis, filiosque suos constituit principes. Insuper quoad potuit latrones e mari (ut credibile est) sustulit potius ut sibi redditus obuenirent. Nam & Græci olim, & Barbarorum quicunque in continente maritimi erant, quique insulas incolebant, ubi cœperunt crebrius alij ad alios nauibus transire, ad latrocinium conuersi sunt ducibus non tenuissimis, tum sui quæstus, tum pauperum uictus gratia. Atque adorti ciuitates muro uacantes, uicatimque habitantes diripiebant, ac maximam uictus partem hinc comparabant, nullo ob id pudore, nonnihil potius sibi gloriosum. Quod declarant cum quidam etiam nunc in continẽte, quibus decori est hoc egregie exercere, tum uetustissimi poetæ, apud quos illi ultro citroque nauigantes interrogantur, nunquid latrones sint, tanquam non inficiaturos opus ut turpe, quod scire studerent. Et in mediterraneis etiam homines mutuo prædantur, & adhuc pleraque in Græcia uetustus mos colitur, uti apud Locros, qui uocantur Ozolæ, & Aetolos & Acarnanas & hanc ipsam continentem. Quinetiam arma ferre apud hos ex uetere latrocinio permansit. Omnis enim Græcia arma gestabat, quod uidelicet nec penates munitionibus cincti, nec difficiles mutuo incursiones essent, uitamque assidue sub armis agebant ritu Barbarorum. Cuius rei signum est ex gentibus Græciæ adhuc ita uiuentibus, publica hac inter omnes aliquando uiuendi consuetudine. Inter quos primi Athenienses ferrum deposuerunt, & ex illo soluto uitæ genere, in lautius transierunt. Nec multum tempus est ex quo seniores eorum utique beati, ferre desierunt lineas tunicas, cycladasque in seriem aureas, ac cincinnos in plexilem modũ cõcinnatos. Vnde apud Ionum quoque seniores propter cognationem uiguit hic cultus. Modica autem ueste ad præsentes usque mores usi sunt primi Lacedæmonij, & cum cæteris rebus tum præcipuæ in uictu, locupletiores uulgo sunt similes. Iidem primi corpora certaturi nudauerunt, propalam se exuentes, oleoque unxerunt, cum olim etiam in Olympiaco certamine athletæ subligacula circumuerenda habentes pugnarent. Nec ita multi anni ex quo illa haberi sunt desita, quæ adhuc uisuntur apud Barbaros cum alios, tum uero Asianos, à quibus præmia pugilibus ac luctatoribus proponũtur, bracatis hoc agentibus. Multis præterea ex alijs ostenderet quis Græcam antiquitatem cum Barbarorum qui nunc sunt moribus congruentem. A ciuitatibus autem quæ nouissime sunt cõtractæ, præsertim quæ pecunijs abundarent hominibus iam rei maritimæ scientioribus ad ipsa littora urbes conditæ sunt, occupatis isthmis (id est terrarum inter diuersa maria angustijs) tum negociationis causa, tũ tutelæ aduersus suos quæque finitimos. At uetustæ urbes propter assiduã latronum infestationẽ procul à mari sunt sitæ, siue in insulis, siue in continẽte. Quia quæ deorsum ad mare ciuitates erant ignaræ rei maritimæ, mutuo sese spoliabãt, & adhuc muris carent. Nec minus latrocinabantur qui ex insulis erant Cares, Phœnicesque. Nam hi insularum plurimas incolebãt. Quod probatur testimonio: Siquidẽ cum expiaretur ab Atheniensibus hoc bello Delos, destructis sepulchris eorum quicunque in ea insula decessissent, supra dimidium Cares agniti sunt, tũ genere armorum cũ quibus sepulti erãt, tũ ipso more quo nũc quoque sepeliunt. Minoe aũt re nautica potito, liberius ultro citroque nauigatum est, sublatis ab eo insularum prædonibus, in earumque plerasque deductis ab eodẽ colonijs, maritimi hoĩes iam magis cõficiendæ pecuniæ dediti tutius habitauerũt, & inter eos quidã, ut ditiores effecti, muris ciuitatẽ circundederũt. Etenim cupiditate lucrandi, & q tenuiores erãt, sustinuerũt seruire potioribus: & qui potentiores, cũ facultates haberẽt, minores ciuitates sibi obsequentes reddiderũt. Atque hũc in modũ, magis cũ profecissent, insecutis tpibus ad Troiã cum exercitu profecti sunt. Ex qbus mihi uidetur Agamẽnon tũc uiribus antecelluisse, nec tm classem coegisse q du

Margin notes: Minos. — Latrocinia Græcorum. — Armorum ferendorũ mos — Atheniensium cultus. — Iones. — Lacædemoniorum cultus uictusque. — Asianorum pugiles. — Isthmi. — Phœnices. Cares.

feret Helenæ procos iureiurando Tindari adactos. Etenim ferunt qui exploratissime Peloponnensiū gesta a maioribus natu per manus tradita cognouerunt, Pelopem primum ui pecuniarum, quam portans ex Asia ad parandam sibi inter inopes potentiam uenit, & si peregrinus erat, tamen cognomen regiōis obtinuisse, & postea ab ipsius posteris Atreo Agamemnone plus pecuniæ fuisse cumulatum, Eurystheo per Aeacidas in Attica interfecto, cuius Atreus erat auunculus. Huic Eurystheus patrem fugienti propter Chrysippi necem, cum ipse in expeditione ageret Mycenarum, regni curam propter propinquitatem delegauerat: ubi non rediit Eurystheus, amplius Atreum uolentibus Mycenæis Aeacidarum metu, simulq; q strenuus uideretur esse & multitudinis studiosus, cum adesset regno potitum esse Mycenarum, & quibuscunq; sororis filius imperitauerat, maioresq; Pelopidas quam Persidas extitisse. Quæ Agamemnon (ut mea fert opinio) accipiēs, & præterea re nautica lōge cæteris præstans, exercitum comparauit non pluribus gratia quam metu adductis. Constat enim eum & pluribus cum nauibus profectum esse, quam quenquam aliorum, & eas Arcadibus præbuisse, ut Homerus testatus est, satis quoq; signi fuerit in sceptri traditione: Ait illum compluribus insulis & omni Argo imperitare. Quas insulas præterquam uicinas, ne autem non multæ fuissent, nemo qui foret incontinente tenuisset, nisi aliquid classis habuisset. Quod coniectemus licet ex hoc quoq; exercitu quales prius extiterūt; quodq; Mycenæ exiguum oppidum fuit, aut si quid tunc oppidum pro magno habebatur, nunc non tale uideatur. Nec parum certo signo quis utatur ad non credendum tantam classem fuisse, quantam & poetæ memorarunt, & sermo obtinuit. Nam si urbs Lacedæmoniorum desoletur relictis sacris & publicorum operum pauimentis, multam opinor congressu ætatis defuturam potentiæ fidem, quod gloriæ apud posteros cedat. tametsi ex quinq; Peloponnesi partibus duas colant, & totius ditionem teneant, multorumq; extra eam sociorum, & tñ si ea urbs nō frequens populo esset, neque tēplis atq; sumptuosis operibus prædita, pagatimq; uetusto more Græciæ habitaretur, manifestum est inferiorem uisum iri. Ac si Atheniensibus hoc idem contingeret, coniectare licet ex euidenti urbis aspectum duplum uirium esse quam sit. Itaq; debemus non prorsus fidem habere, nec magis urbium speciem considerare, q̄ uires, existimareq; illum maiorem quidem superioribus fuisse, sed iis qui nunc sunt inferiorem, si quid hic Homeri poesi credere conuenit, quem uerisimile est, utpote poetam, in maius eum ornando extulisse, quanquam sic quoq; inferiorem esse manifestum est. Ex mille nanq; ac ducentis nauibus fecit. Bœotiorum quidem singulas centenū ac uicenum uirorum, Philoctetæ autem quinquagenum, demōstrans ut mihi uidetur maximas minimasq;, cum magnitudinis cæterarum in nauium recensiōe non meminerit. Nam q omnes essent in nauibus Philoctetæ remiges & iidem bellatores aperuit. Quippe sagittarios fecit cunctos & remigantes. Neq; credibile est multos superasse in nauigando, exceptis regibus ac præfectis, cum præsertim transfretaturi essent cum bellico apparatu, nec cataphractas (id est tectas naues) haberent, sed ueteri ac magis prædonum more constructas. Ex quo inter maximas ac minimas medium tenenti nō multi cōuenisse uidentur, ut a cuncta Græcia communiter missi. Cuius rei causa non tam extitit hominū quam pecuniarum penuria. Commeatus enim defectu minorem duxere exercitū, tantumq; modo quantum sperabant ibidem belligerando alitum iri. Postquam autem appulerunt, prælio obtinuisse clarum est. Non enim muris exercitum ac castra cinxissent. Ne hic quidem copiis omnibus usos esse constat, sed ad agriculturam Cheronnesi se conuertisse, adq; latrocinium commeatu non suppetente, quo magis Troiani dispersis eis decem annos ui restiterunt, certantes assidue cum iis demum qui reliqui essent, atq; eis pares. Quod si suppeditante illi commeatu Troiam adissent, & cōferti citra latrocinium agriculturamq; continenter bellū gessissent, facile in prælio superiores eam euertissent, euersuri minori & tempore & labore, si non infrequentes ea tantum quæ adestat parte repugnassent, sed omnes in obsidione mansissent. Verum ob exiguitatem pecuniæ & quæ ante Troianum bellum gesta sunt ualida fuere, & hoc ipsum quod illis celebratius fuit, datur intelligi ex operibus minus fuisse fama ac sermone, q de eo propter poetas inualuit, Quoniam etiam post Troiana tempora Græci & e sedibus suis

Pelops. | Eurysthei cædes. | Micæne. | Sceptrum agamemni. Lib. I. iliad. | Micæne. | Poetarum mos. | Bœotiorum naues. | Philoctetes. | Cataphractæ naues. | Nauigia ueterum.

Arna. Cadmeia. Bœotia. Dores. Iones.* Habitarunt forte ᾤκισαν Italia. Sicilia. Corinthiorũ inuentum. certis muneribus fortaſſe leg. ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι. Nauiũ primi excogitatores apud Græcos. Aminocles naupegus. Corinthiorũ nobile emporium. Cyrus. Cambyſes. Polycrates. Darius. Rhenia. Maſſilia.

expulſi ſunt, & alio ſe habitatum cõtulerunt; ne per ocium eis liceret augeſcere. Nam ipſorum ab Ilio reditu tam ſero, & multæ res nouæ, & in pleriſque ciuitatibus ſeditiones extiterunt. Vnde qui exciderant urbes condiderunt. Siquidem Bœotij qui nunc ſunt ſexageſimo ab euerſione Ilij anno, ex Arna eiecti à Theſſalis, incoluerunt terram, quæ nunc Bœotia prius Cadmeia uocabatur, in qua pars eorum quondam fuerat, unde profecti ſunt in Ilium cum exercitu. Dores quoq; ſeptuageſimo & ipſi anno Peloponneſum tenuere. Aegre autem longo tempore plane pacata Græcia, nec ultra ſedibus ſuis eiecta coloniam emiſit, & Ionas quidem ac pleroſque ex inſulis Athenienſes *collocarunt: Italiam uero Siciliamq; maxima ex parte Peloponnenſes & quædam reliquæ Græciæ oppida. Omnia hæc poſt bellum Troianum ſunt condita. Robuſtiore autem Græcia effecta & ui pecuniarum indies maiore, paſſim tyrannides in ciuitatibus ſunt conſtitutæ auctis iam prouentibus. Regna enim prius hæreditaria erant * certis cum uiribus, & nauticæ rei incumbebat ac tantum mari Græcia operam dabat. Corinthij primi feruntur excogitaſſe naues, quæ ad eam quæ nunc in uſu eſt formã proxime accederent. Et Corinthi primum ex omni Græcia triremes ædificatæ ſunt. Conſtat autem Aminoclem Corinthium naupegum Samijs etiam quatuor naues compegiſſe. Suntq; ex quo hic eo ſe contulit, anni ad perfectum hoc bellum ferme trecenti, uetuſtiſſimumq; omnium quæ nouimus nauale prælium extitit Corinthiorũ cum Corcyrenſibus, & ipſum ducentos ad ſummum ac ſexaginta ad hoc tempus annos. Etenim cum urbem incolant Corinthij ad Iſthmum ſitam, emporium fere ſemper habuerunt, Græcis quondam terra magis q̃ mari negociantibus, & qui intra quiq; extra Peloponneſum incolunt per illorũ terram inter ſe cõmercium habẽtibus. Pecunia quoq; prępotentes erant, ut etiam ab antiquis poetis demonſtratur, locuples oppidum cognominantibus. Poſtea uero q̃ à Græcis ſtudioſius nauigari cœptum, cõparatiſq; nauibus latrocinium ſummotũ eſt, utrobiq; emporiũ præbentes, ualidam pecuniarũ prouentu urbem habuerunt. Ac multo poſt penes Iones res naualis fuit, ætate Cyri primi Perſarum regis eiuſq; filij Cambyſis, qui aliquandiu cum Cyro pugnantes ſuo mari potiti ſunt. Polycrates quoq; qui Sami tyrannidẽ tenuit ſub Cambyſe claſſe præpotẽs, cum alias inſulas in ſuam poteſtatẽ redegit, tum Rheniam, quam ſubactam Apollini Delio conſecrauit. Iam uero Phocenſes hi, qui Maſſiliam incolunt, Carthaginẽſes pugna nauali uicerũt. Nam ualidiſſimæ omnium hæ res fuerunt. Quas cõſtat multis poſt Troica tempora ætatibus extitiſſe, exiguo triremiũ uſu, ſed adhuc illo uetuſto more quinquagenum remigum, nauiumq; longarũ. Pauloq; ante Medicum bellum & Darij mortem, qui ſecundum Cambyſem regnauit in Perſis, triremium copia fuit tum penes tyrannos circa Siciliam, tum penes Corcyrenſes. Hæ nanq; poſtremæ ante Xerxis regis exercitum dignæ memoratu res nauticæ in Græcia extiterũt. Aeginetæ eñ Athenienſeſq; & ſi qui alij paruam uim nauium habuerunt, & harum ex magna parte quinquagenum remigum, ac ſero utiq; ex quo Themiſtocles Atheniẽſes, cũ Aeginetis bellum gerentes ſimulq; aduentum Barbari expectantes perſuaſit, ut facerent naues quibus & pugnauerunt, quæ nec ipſæ cataſtromata totæ habuerunt. Et tales quidem Græcorum res nauales fuerunt, tum uetuſtæ, tum ſequentium temporũ. Non minimã tamen qui illis ſtuduerunt, ſibi uim compararunt uel pecuniarũ reditu uel aliorum dominatione. Quippe nauigando inſulas ſubegerunt, & ij præcipue qui regionem non omnia ſuppeditantẽ habebant. Nam in terra bellũ, unde potentia aliqua procederet, nullum excitatum eſt: ſed quæcunq; fuerunt, ea contra ſuos quibuſq; finitimos geſta ſunt, Græcis in peregrinas expeditiones longe à domo ad alios ſubigendos non exeũtibus. Neq; eñ aduerſus ciuitates maximas ſubditi conſurgebãt, neq; ipſi ex quo communiter exercitum cõparabant, inter ſe potius finitimi (ut ſemper fit) belligerabant, præcipuæ uſq; ad uetus illud quod inter Chalcidenſes & Eretrieos geſtũ eſt bellum, reliqua Græcia alterutris adiuuandis diuiſa. Mox alijs aliunde ne augeſcerent impedimenta contigerunt. Nam Ionibus in magnitudinem rerũ proficiẽtibus, Cyrus & Perſicum regnum Crœſo profligato, omnia fluuio Haly tenus ad mare uſq; circumferens arma cœpit, & urbes quæ in continente ſunt in ſeruitutẽ redegit. Darius dehinc Phœnicum claſſe inſulam ſubegit. Tyranni autem quicunq; in Græcis urbibus erant, ſui

tantum rebus prospicientes, & corpori, ipsorumque domus amplificandæ tutelæ gratia, quoad poterant in ipsis urbibus plurimum se tenebant. A quibus nullũ opus memoria dignum actum est, nisi aliquod aduersus suos quibusque uicinos. Nam qui apud Siciliam erant in multum potentiæ euaserunt. Ita undique Græcia longo sane tempore prohibita est, tum communiter quippiam agere illustre, tum per singulas ciuitates audacia uti. Postea uero tyranni & Atheniensiũ, & cæteræ fere Græciæ, & ante hanc tyrannis subditam plerique ac postremi præterquam Siculorum deiecti sunt a Lacedæmonijs. Nam Lacedæmon post accessionem Doricorum, qui nunc eam incolunt, per diu quantum accepimus seditionibus agitata, tamen iam inde ex ultima uetustate, & bonis legibus prædita, & libera tyrannis fuit. Sunt enim anni circiter trecẽtos & paulo plures ad finitum hoc bellum, ex quo Lacedæmonij eadem reipublicæ administratione utuntur. Eaque re possunt illam in alijs quoque constituere ciuitatibus. Ab exactis autem e Græcia tyrannis, nõ ita post multos annos in Marathone Medi cum Atheniensibus pugnauerunt. Decimoque post hanc pugnam anno, rursus ad subigendam Græciam cum immensa classe Barbarus uenit: & rebus in summum discrimen adductis, Lacedæmonij Græciæ communiter bellum gerentis duces extiterũt, ut qui essent præcipui in uiribus. Et Athenienses aduentantibus Medis cum decreuissent deserere urbem, conscensis quas instruxerant nauibus effecti sunt nautici. Neque multo post, quam pariter Barbarum repulerunt, diuisi sunt ad Athenienses ac Lacedæmonios, tam illi qui ab rege desciuerant Græci, quam qui contra illum cũ cæteris pugnauerant. Enimuero constabat maximas illis duobus adesse uires, alteris terra, alteris classe præualentibus, & exiguo quidem tempore concordia bellandi mansit. Postea uero dissociati Lacedæmonij Atheniensesque bellum cœperũt cum suis utrinque socijs, cæterique Græci, si quispiam diffidebat, ad alterutros profecti sunt. Itaque a Medico ad hoc bellum assidue nunc pactionibus pacificati, nunc bellum gerentes, aut inter se, aut aduersus socios ab eis deficientes, probe quæ ad bellum opus sunt instruxerunt, & expertiores euaserunt, usu in periculis facto. Et Lacedæmonij quidem non habebant imperij sui socios tributarios, atque hoc solum studebant ut illi pariter sub paucorum principatu, quæ holiarchia dicitur, res publicas administrarent. Athenienses autem, quas ipso tempore ex hostibus ceperant, nauibus præerant, præter Chiorum Lesbiorumque, iussis socijs certas pecunias pendere, extititque eorum separatim ad bellum apparatus maior, quam quantus unquam maximus uiguit, dum syncera societas fuit. Equidem uetera talia esse comperi, ut difficilia sint ad credendum per omnia gradatim indicia. Homines enim famam rerum ante ipsos gestarum, etsi domesticæ sint, nulla prorsus examinatione mutuo admittunt. Siquidem Athenienses uulgo opinantur Hipparchum ab Harmodio & Aristogitone, quod tyrannus esset, interfectum, nescientes Hippiam Pisistrati filiorum natu maximum tunc imperasse, cuius fratres erant Hipparchus & Thessalus, atque eo die Harmodium & Aristogitonem aliquid suspicantes a suis conscijs esse patefactum Hippiæ, ab hoc quidem tanquam præsciente abstinuisse. Verum priusquam comprehenderentur uolentes quippiam agendo periculum facere, nactos Hipparchum ad fanum quod Leocorium uocatur in Panathenaica pompa ornanda occupatum obtruncasse. Alia quoque multa quæ adhuc extant, necdum propter tempus memoria exciderunt, cæteri Græci non recte opinantur, ueluti Lacedæmoniorum reges, non singulos quenque calculos immittere sed binos. Et Pitanatem cohortem esse apud eos, quod reor nunquam fuit, ita segnis apud multos est ueritatis uestigatio, ad ea se potius quæ in promptu sunt conuertentes. Verum ex his quæ dixi necessarijs signis talia quis existimans, & potissimum quæ narraui non errauerit, neque credet magis aut poetis quid de his prædicant in maius extollentes, aut logographis qui consueuerunt quod suauius auditu est quam uerius dicere, & multa eorum, cum nullis nitantur argumentis, spatio temporis sine fide fabulositatem profecisse, sentietque compertum esse manifestissimis signis ita se uetera habuisse. Et licet homines præsens bellum in quo uersantur semper maximũ iudicent, eoque finito, uetera ex ipsis operibus uehementius admirentur, tamẽ hoc bellum ostendetur

Lacedæmoniorum libertas.

Pugna in Marathone.

Medicum bellum.

Hipparchi cædes.

Leocorium.

Pitanates cohors.

Poetæ.

Logographi.

animaduertentibus extitisse maius illis. Atqui omnia quæ dixere singuli uel post gestum bellum uel iam gerentes, difficile fuerit exacte referre, siue à meipso audita, siue aliunde ab alijs mihi enarrata. Verum ut quisque semper de rebus præsentibus maxime consentanea dicere mihi uidebatur, & communi opinione proxime ad ueritatem accedere, sic à me commemorata sunt. At uero res in bello gestas, non quas à quocunq; audiui dignas duxi quas scriberem, neque ut mihi uidebantur, sed eas, quibus ipse interfui, quasq; sigillatim ab alijs quàm potui diligentissime inuestigaui. Quod tamen difficilime eruere potui, quoniam qui singulis gerendis rebus affuerant, non eandem de ipsis dicebant, sed prout quis aut in alterutros amore propensior erat, aut reminiscebatur. Verum quia nõ fabulose sunt, minus erunt fortassis auditu suaues, tamẽ quicunque uolent rerum gestarum synceritatem intueri, & cum aliquando talia iterum similiaq;, ut sunt res humanæ, uentura sint, discernere utilia abunde poterit. Nam emolumentum potius in perpetuum quàm ludicrum ad tempus audiendi componitur. Et superiorum quidem operum maximum gestum est cum Medis, & id tamen duobus naualibus prælijs, & totidem pedestribus celeriter finitum est. At uero huius belli tum longitudo in immensum processit, tum detrimenta cunctæ Græciæ cõtigerunt, qualia duntaxat intra tantundem temporis alias nulla. Nam neque tot urbes uacuæ factæ sunt, aliæ a Barbaris, aliæ ab ipsis Græcis mutuo expugnatæ, aliæ fugatis oppidanis nouis incolis cessere, neque tot fugæ hominum ac mortes, hæ ex ipso bello, illæ ex seditionibus. Atque superiora illa quæ fama memorat, re ipsa minus solida fidem acceperunt, uel terræmotuum, qui hoc bello in plerisque orbis terrarum partibus & ijdem uehementissimi præstiterunt, uel solis defectionum, quæ crebriores quàm unq̃ fando cognitæ sunt contigerunt, uel æstus immensi ex quibus fames ingens, & qui nõ minime grassatus partem quandam absumpsit pestilens morbus. Omnia enim ista una cum bello hoc acciderunt. Cuius autores fuerunt Athenienses Poloponnensesq;, ruptis quæ post Eubœam captam inierant fœderibus tricennalibus. Cur autem ruperint, causas primum ac dissensiones scribendas statui: ne qui requirant aliquando unde conflatum est tantum inter Græcos bellum. Nam uerissimam quidem sed minime sermone celebratam arbitror extitisse causam, Athenienses magnos effectos & Lacedæmonijs formidolosos necessitatem imposuisse bellandi. Quæ autem propalam ferebantur utrinq; causæ, propter quas ruptis fœderibus itum est in bellum, istæ fuerunt.

Belli Peloponnesiaci longitudo & detrimenta.

Atehniens. & Peloponnẽses causæ bellorũ.

NARRATIO.

EPIDAMNVS est urbs ad dextram sita nauigantibus Ionium sinum uersus, cui finitimi sunt Tablantij Barbari, gens Illirica. Hanc habitatum uenerunt Corcyrenses coloni a Phalio Corinthio deducti, qui erat ab Hercule oriundus Eratoclidæ filius, ex metropoli secundum ueterem legem accersito. Nonnulli etiam Corinthij, & alij præterea Doricæ gentis ex colonis fuerunt. Progressu temporis res Epidamnensis maiorem in modum profecit & fortunis & populo. Sed cum multos iam annos seditionibus laborarent (ut fertur) ex bello quodam cum finitimis Barbaris & se & uires ex magna parte attriuerunt. Nouissima uero ante hoc bellum seditione plebs eorum principes eiecit. At illi cum Barbaris, ad quos confugerant, eos qui in urbe erant, terra mariq; prædabantur. Hi autem qui intus erant cum sic uexarentur, legatos Corcyram (ut ad metropolim) mittunt, orantes ne se perditum iri sinerent, sed reconciliarent profugos secum, & bellum Barbarorum componerent. Hæc supplices in Iunonis templo sedentes precabantur. Corcyrenses non admissis precibus, illos infecto negocio remiserunt. Epidamnenses nullam sibi uidentes à Corcyrensibus iniuriæ propulsationem, ambigebant quid re præsenti agerent. Mittentes itaq; Delphos deum consuluerunt, nunquid Corinthijs dederent ciuitatem, ut coloniæ deductoribus, & num aliquod conarentur ab ijs exigere præsidium. Ille respondit, ut dederent ducesq; facerent. Profecti Corinthum ex oraculo Epidamnenses dedunt coloniam,

Epidamnus.
Tablantij.
Phalius.

demonstrantes tum deductorem coloniæ fuisse Corinthium, tum dei oraculum, precanturq; ne se perditum iri finerent, sed tutarentur. Corinthij tum quia iustum esset, ultionem promiserunt, existimantes non minus esse suam coloniam quam Corcyrensium, tum odio in ipsos Corcyrenses a quibus contemnerentur. Nam cum sit Corinthiorum colonia, tamen neq; in publicis solēnitatibus legitimos honores reddebant, neq; in suis sacris uirum Corinthium præficiebant, ut cæteræ coloniæ. Contemnebant autem illos & ui pecuniarum, quam tūc habebant quantam ditissimi quiq; Græcorum, & ualidiore belli apparatu freti. Etenim elati erant & propter rem naualem qua aliquando multo præstantiores fuerant, & propter Pheacum, qui prius Corcyram incoluerant, nauticam gloriam. Quo magis parandæ classi incūbebant, nec erant parum ualidi. Quippe centum eis ac uiginti naues fuerunt cum bellum incœpere. Ob hæc omnia Corinthij Corcyrensibus succensentes, Epidamnum præsidia miserunt, præter sua Ambraciotarum Leucadiorumq; facta, qui uellent, illuc habitatum eundi potestate. Profectum est autem præsidium Apoloniam, quæ erat Corinthiorum colonia, pedestri itinere, Corcyrensium metu, ne ab illis mare transeuntes inhiberentur. Corcyrenses ubi colonos ac præsidia Epidamnum peruenisse nouerunt, coloniamq; Corinthijs deditam, ægre acceperunt, statimq; illuc quinque & uiginti cum nauibus profecti, deinde reliqua cum classe, iubent pro sua autoritate simul recipere exules, uenerunt enim exules Epidamnenses Corcyram, ac sepulchra cognationemq; demonstrantes atque allegantes, obsecrauerunt ut & ipsi restituerentur, & præsidia colonīq; a Corinthijs missi expellerentur. Illos haudquaquam imperata facientes infesto exercitu aggrediuntur quadraginta nauiū cum exulibus tanquam eos restituturi, Illyrijs in societatem acceptis, obsidentes urbem denunciant licere cuilibet Epidamnensium hospitumve impune abire, alioqui illum pro hoste se habituros. Vbi non paretur, urbem Corcyrenses (est autem locus ille isthmos) oppugnant. Corinthij postquam eis allatum est ex ijs qui intus erant Epidamnum oppugnari, exercitum comparant, simulq; deducendam Epidamnum coloniam edicunt, æquas similesq; partes fore ire uolentibus, si quis protinus cum cæteris nauigare uelit, & tamen particeps fieri coloniæ numeratis quinquagenis drachmis Corinthio populo, licere manere. Fuerunt autem permulti & qui nauigarunt & qui pecuniam numerauerunt. Ad hæc rogarunt Megarenses ut suis nauibus comitatum præstarent, si forte a Corcyrensibus interpellarentur. Illi instructas eis commodarunt octo, & Pales urbs Cephaleniorum quatuor. Rogati quoque Epidaurij præbuerunt quinque, Hermiones unam, Trœzenij duas, Leucadij decem, Ambraciotæ octo. A Thebanis pecunias petierunt, & a Phliasijs, ab Eleis naues uacuas, pecuniasq;. Ipsorum uero Corinthiorum fuerunt instructæ naues triginta, & tria milia peditum. Hunc apparatum Corcyrenses ubi acceperunt Corinthum profecti cum Lacedæmonijs Sicyonijsq; legatis, quos adhibitos uolebant, iusserunt Corinthios deducere præsidia colonosq; Epidamno tanquam ad eos nihil pertinente. Quod si quid aduersus eos facerent, uelle se subire iudicium in Peloponneso apud illas ciuitates, de quibus inter utrosque conueniret, & utris adiudicata colonia foret, eos obtinere, quin etiam rem ad Delphicum relegare oraculum, nec bellum fieri permittere, alioqui necessarium fore aiebant, si sibi ius fieret amicos facere qui eos nollent ex alterutris eorum, qui nunc præpotentes essent, tutelæ gratia. Corinthij respondent, si naues & Barbaros Epidamno abducant, se consultaturos. Nam prius non bene habere cum illi oppugnentur ipsos iudicio contendere. E contrario Corcyrenses dicere, si & illi eos, qui intra Epidamnum essent abducerent, se ista facturos, paratosq; esse & sancte promittere, dum id per utrosque fiat secedere, donec de causa foret pronunciatum. Corinthij nihil horum audientes, quando iam & naues eis plenæ, & socij præsto erant, caduceatore præmisso, qui Corcyrensibus bellum indiceret, soluentes e portu cum quinque & septuaginta nauibus, duobusq; millibus militum Epidamnum uersus nauigauerunt cum Corcyrensibus pugnaturi. Præerat nauibus Aristeus Pellichæ, Callicrates Calliæ, Timanor Timanthis filius, peditibus autem Archetimus Eurytimi & Isarchidas ISARCHI filius. Vt uentum in Actium

Pheaces.

Apolonia Corinthi colonia.

Corcyren. & Corinth. conflictus initium.

Epidamnus oppugnatur.

terræ Anactoriæ, ubi templum Apollinis est, in faucibus sinus Ambracij, Corcyrenses caduceatorem eis præmittunt nauigio actuario, qui aduersus se uetaret illos nauigare, simulq; naues complent uetustas, ut nauigationi sint utiles innectunt, alias expediunt. Postq̃ caduceator nihil à Corinthijs pacatum renunciat, & naues ipsorum expletæ sunt numero octoginta: nam Epidamnū quadraginta oppugnabant: obuiam itur, pugnaq; nauali commissa, Corcyrenses egregie uincunt, ac quindecim Corinthiorum naues corrumpunt. Eodem die contigit, ut ij qui intra Epidamnum oppugnabantur deditionem facerent, hac lege, ut externi quidem uenderentur, Corinthij autẽ in uinculis haberentur dum aliud quippiam uictoribus uideretur. Secundum pugnam, Corcyrenses trophæum in Leucimna Corcyræ promontorio statuerunt, cæterisq; captiuis necatis, Corinthios uinctos asseruarunt. Post hæc cum Corinthij socijq; nauali prælio uicti domum redissent, Corcyrenses omni circa mari potiti sunt, nauigantesq; in Leucada Corinthiorum coloniam agrum eius populati sunt: & Cyllenem, ubi erant naualia Eliensium, incenderunt, quod naues pecuniasq; Corinthijs præbuissent. Ac plurimo à pugna nauali tempore mare tenuerunt, Corinthiorumq; socijs adnauigando calamitates inferebant, donec circumacta iam æstate Corinthij cum socij ipsorum laborarent nauibus, atq; exercitu misso, castra in Actio posuerunt, & circa Chimerium Thesprotidos, Leucadis tutandæ causa, aliarumq; ciuitatum quæcunq; suarum partium erant. Castra metati sunt autem e regione Corcyrenses in Leucimna nauibus, peditatuq;, ac neutris in alteros nauigantibus, sed altrinsecus sedẽtibus hæc æstas extracta est, appetẽteq; iam hyeme domum uterq; reuertunt. Toto eo post pugnam & in sequenti anno Corinthij indigne ferentes id bellum cum Corcyrensibus naues compegerunt, & robustissimas quasq; ad classem instruxerunt, cogentes ex Peloponneso remiges, & ex reliqua Græcia solicitantes mercede. Quem apparatum audientes Corcyrenses extimescebant, quippe qui non essent cum aliquo Græcorum confœderati, quod se non ascripsissent neq; Atheniensium, neq; Lacedæmoniorum fœderibus. Visum itaq; eis est, ut Athenas irent ad contrahendã societatẽ, tentandumq; aliquid ab illis impetrare subsidij. His compertis, Corinthij mittunt & ipsi Athenas legationem, quæ diceret ne sibi classis Attica ad Corcyrensem adiecta impedimento esset, quo minus bellum gererent arbitrio suo. Itaq; coacta concione in disceptationem uenerunt, & Corcyrenses quidem in hunc modum dixere:

Corcyrensiũ uictoria.
Epidamnus deditur.
Leucimna.
Leucas.
Cyllene.
Chimerium.
Corinthij bellũ instaurant.

ORATIO CORCYRENSIVM.

PAr est uiri Athenienses, ut qui externos adeunt, ut quemadmodum nunc nos imploratum auxilia, si neq; magna ipsorum beneficentia, neq; societas intercedat, demonstrent primum, quod maximum est, ea quæ poscunt fore illis utilia, à quibus poscunt: Sin minus, certe nõ damnosa, deinde firmam se eis gratiam habituros. Horum si nihil demonstrauerint, ne irascantur si non impetrauerint. Ista probaturos se sperantes uobis, Corcyrenses ad poscendam nos societatem miserunt. Consilium nostrum uiri Athenienses antehac inconsultum, impræsentiarum est uobis fructuosum, nobis ipsis damnosum. Quippe nunq̃ hactenus cuiuspiam socij uoluntarij cũ fuerimus, nunc ea de causa desolati in bello, quod cũ Corinthijs gerimus, ad orandam aliorum societatem uenimus. Ex quo accidit, ut quod uidebatur prius esse prudentiæ, nolle cũ exteris societate inita periclitari, id nunc imprudentiæ & infirmitati detur. Itaq; Corinthiorum classem nobis bellum inferentem ipsi per nosmet compescuimus. At ubi maiori apparatu & à Peloponneso & à reliqua Græcia statuit hostis in nos uenire, cernentes esse nostras tantum uires illi impares, & simul magnum periculum fore, si ei subijciamur, necesse habemus nos quoq; aliunde auxilia undecunq; implorare, utiq; uenia digni si quod antea nõ prauitate, sed opinionis errore potius inepte non fecimus, id nunc e contrario audeamus. Quod si audieritis honesta, & uobis bona existet ista societas nostræ necessitatis multis de causis: Primum, q; iniuriã accipientibus, nõ facientibus opẽ feretis: deinde, q; eos qui in maximarum rerum discrimen adducuntur, recipiendo optime beneficiũ collocatis, æterno apud nos testimonio. Et cum classem secundũ uestrãm possideamus maximã, cõsiderate quænã rarior occasio uestræ prosperitatis, qua ve hostibus tristior esse possit, q̃ hoc, q̃ potentia quæ uos magnæ pecuniæ ac gratiæ loco æstimare

tis, eam ultro uobis adesse atque offerri citra pericula citraq; sumptus: afferentem præterea tum apud plerosq; laudẽ, tum apud eos quos protexeritis gratiam, tum ipsis uobis uires, quæ cuncta perpaucis ex omni memoria pariter cõtigerunt. Paucíq; extiterunt qui à quibus societatem belli peterent, eisdem ipsi præstarent nõ minus præsidij & ornamenti quàm acciperent. Quod si quis bellum (uobis in hoc autem utiles esse possumus) non imminere opinatur, is profecto fallitur opinione, nec intelligit & Lacedæmonios metu uestri spectare ad bellum, & Corinthios cum per se ualidos tum uobis inimicos, præoccupando nos affectare uiam ad uos inuadendos, ne nos communi in ipsos odio mutuo præsidio simus, neve eos alterutra spe frustremur aut nocẽdi nobis aut seipsos corroborandi. Quos præuenire, & nos in societatem recipere, hoc poscentes, & insidias anticipare potius, quàm insidiantibus contra insidiari uestræ sunt partes. Quod si negent æquum esse suos colonos recipi à uobis, discant coloniam omnem ita honore prosequi metropolim suam, si sibi ab ea benefiat: Sin uero male, ab illa secedere. Neq; enim ea re coloniæ emittuntur, ut seruiant ijs qui relinquũtur, sed ut sint pares. Nam istos iniurios esse in nos, hoc uero palam est. Quippe citati in iudicium de Epidamno, tamen bello maluerunt obiecta refellere, quàm iure. Atq; hæc quæ in nos agunt cognatos suos, indicio uobis quodammodo sint ad non errandum quo minus ab ipsis secedatis, & nobis supplicibus protinus subueniatis. Quisquis enim gratificando hostibus minime sibi pœnitenda cõmittit, is sane tutissime degit. Neq; uero fœdera quæ uobis cũ Lacedæmonijs sunt frangetis recipiẽdis nobis, qui neutrorũ socij sumus, cũ in illis dicatũ, SI QVA GRAECARVM CIVITATVM EX SOCIALIBVS NON SIT, LICERE EIS AD VTROS LIBVERIT ACCEDERE. Et certe indignũ prorsus est, si istis fas est ex socialibus hominibus cum reliquæ Greciæ, tum uero uestrorũ subditorũ, suas naues armare, uobis interdici societate quæ offertur & alia undiq; utilitate: & postea criminis loco poni, si ea nobis quæ oramus indulseritis, multo maiorẽ causam uos insimulandi simus habituri. Nam si nos repelletis homines & periclitantes, nec uobis inimicos repelletis: & istos qui uestri sunt inimici atq; hostes, non solum non arcebitis, sed etiam præceptores uestrarum uirium esse negligetis, quas nequaquam debetis præripi sinere, uerum prohibere ullos e uestra ditione tributarios illorum fieri debetis: quinimo quantum cordi fuerit uobis auxiliorum transmittere ad nos, aperte transmittere, propalam nobis in societatẽ receptis. Ex qua re multæ (quemadmodum initio attigimus) commoditates ostẽduntur, & ante omnia, quod ut manifestissima fides est, isti & hostes nobis fuerunt, & nunc ualidi sunt ad rebelles suos coercendos. Et cum uobis offeratur classis non mediterraneis socijs armata, sed talis, ut nihil uobis dãnosius sit quàm eam amittere, decet uos si potestis, quod præcipuum est, neminem pati alium classe pollere, si minus tutissimum quenque uobis pro socio habere. Verum enimuero cui ista quæ dicimus uidentur utilia quidem esse, sed timendum ne ea sectantes, rumpatis fœdera, hic intelligat diffidere fœderibus ualidiorem esse rem ad hostes deterrendos, & contra illis cõfidere, & ob id nos in societatem non recipere, rem infirmam fore & minus tutam, quod hostes ob id reddit robustiores. Præterea cum non magis de Corcyra quàm de Athenis consultetur, non prospicit hic quæ præcipue sunt e dignitate atque ex utilitate Athenarum, & cum cernat bellum non futurum, sed tantum non iam præsens esse de recipienda in societatem nostra ciuitate hæsitat, quæ ad maxima temporum momenta uel socia uel hostis est. Sita est enim opportune sane ad traiectum in Italiam atq; in Siciliam, uel ad prohibendam illinc ire classem in Peloponnesum, uel ad eandem illuc aliave in loca transmittendam, atq; ut uniuersa & singula breuissime in summam contraham, sic habere, ut sciatis non debere nos deseri, tres apud Græcos classes esse magnifaciendas, uestram, nostram, Corinthiorum. Harum duas, si in unum coire contẽpseritis, & Corinthij nos occuparint, bellum nauale cum Corcyrẽsibus pariter ac Peloponnẽsibus geretis. At nobis receptis plus nauium habebitis, quibus cum hoste dimicetis. Hæc quidẽ Corcyrenses, post eos autem Corinthij hæc:

Corcyræ situs.

ORATIO

ORATIO CORINTHIORVM.

QVoniam Corcyrences isti non solum de se recipiendis uerba fecerunt, sed etiam de nobis tanquam iniuste bellum sibi intulerimus, necessarium nobis est ut nos quoq; de utrisq; mentionem faciamus, sic ad reliquam orationem deuenturi, ut & nostram postulationem syncerius prospiciatis, & istorum utilitatem nō sine ratione repudietis. Aiunt modestiæ studio nullius unquam societatem se recepisse, id non uirtutis, sed maleficij studio fecerunt, quod uidelicet nollent ullum malefactorum suorum aut socium habere, aut testem, a quo uerecundiæ admonerentur. Et sane urbs sua ipso situ apposita ad istorum consilium, reddit eos magis iniuriarum quas faciunt arbitros, quàm subijcit æquo iudicio, propter infrequentem ipsorum ad exteros commeationem, & frequentem aliorum illuc vi appulsorum receptionem. Atq; decorum quod prætendunt, noluisse se esse cuipiam confœderatos, non eo spectabat ne alienæ iniustitiæ socij forent, sed sine arbitris iniuriam facerent, utq; ubiq; præualerent, alijs uim afferrent: & cum latuissent plus emolumenti adipiscerentur, & quod adepti essent eius erepti pudere non posset. Quod si (quemadmodum prædicant) forent uiri boni, quo minus culpabiles fuerunt exteris, eo magis uirtutem suam licebat ostendere iusta dando & accipiēdo. Verum neq; erga nos tales existunt, qui cum sint coloni nostri, tamen cum semper antea secesserunt a nobis, tum uero nunc bellum nobiscum gerunt, allegantes non ideo se a nobis missos colonos, ut acciperent iniuriam, quibus inuicem respondemus, ne nos quidem idcirco collocasse eos ut ab ipsis iniuriam acciperemus & contumeliam, sed ut præsides eorum essemus, & quibus in rebus conuenit honore afficeremur, quem nobis aliæ coloniæ præstant, præcipua nos charitate complectentes. Ex quo palam est, si cæterorum, qui plures sunt, * gratia sumus, iniuria istis solis esse inuisos. Neq; ab re, neq; qualicunq; de re læsi bellum eis intulimus: quod etiam si ab re intulissemus, decuerat eos nostræ iracundiæ cedere, sicut nos uicissim decuisset modestiæ ipsorum uim afferre. Sed freti diuitijs cum alia multa indigne peccauerunt in nos, tum uero hoc quod Epidamnum quæ nostræ ditionis est, cū uexaretur bello non uindicauerunt, sed cum uindicatum nos uenissemus, tunc eam occuparunt, viq; tenent: Et aiunt se priusquam id facerent, uoluisse disceptare iudicio. cum perinde sit ac nihil dicere, si quis re occupata, alterum e tuto in iudicium uocet: sed si quis ex æquo & antequam dimicetur, res & uerba in medium afferat. At isti non priusquam oppidum obsiderent, sed posteaquam rebantur nos illud non neglecturos, tunc uero æquitatem iuris allegauerunt, atq; huc uenerunt, non contenti peccasse illic, postulantes etiam a uobis non belli, sed iustitiæ societatem ut se recipiatis hostes nostros. Qui tunc potius adire debebant uos cum procul a periculo aberant, non quando & nobis iniuria illata est & ipsi periclitantur, nec qñ uos qui nullius eorum tunc potentiæ participes fuistis, nunc ipsis uestram utilitatem impertiatis, & qui a peccatis eorum abfuistis, tantundem erga nos culpæ contrahatis. Nam qui olim cum alijs uires suas communicassent, ij debent quæ illis contingunt habere cōmunia. Vos uero ut criminibus modo istorum affines non fuistis, sic neq; post eorundem actiones affines esse debetis. Et planum quidem fecimus eo quo oportet æquitatis ingressu nos uenisse, & istos uiolente in nos auareq; fecisse. Nunc aūt uos haud iuste recepturos esse horum societatem, planum faciendum est. Nam in fœderibus cum dicitur licere cuilibet non ascriptarum ciuitatum ad utros uelit se conferre, non ita dicit, ut id fiat in perniciem partis alterius, nec de ea quæ tutelam imploret aduersus eos a quibus secedit, quæq; ijs a quibus recipit (non recepturis si saperent) bellum pro pace afferat, id quod uobis nunc, nisi nos audiatis eueniet. Nam non tam istis auxiliares, uerumetiam pro fœderatis hostes efficiemini. Necesse enim est si ab eis steteritis, ut dum ipsos, tunc uos una ulciscamur. Qui profecto iuste feceritis, præcipue si nō fueritis in partibus: Si minus econtrario atq; isti petunt, si nobiscum steteritis, quibus cum fœderati estis aduersus hos, quibus cum ne induciæ quidē unquam uobis extiterunt, neque legem ferre debetis, eos qui ab altera parte defecerunt receptandi.

* ἀριστοκοντες ἐσμὲν

Quoniam

Quoniam neq; nos cum à uobis Samij defecissent, & an illis succurrere oporteret in diuersum traherent, cæteri Peloponnenses contra uos sententiam diximus. Itaq; aperte negamus aliquem à puniendis suis esse prohibendum. Nam si eos qui aliquid facinoris admiserint, receptando defenderitis, palam est uestros, qui nō pauciores sunt ad nos esse uenturos, legemq; condetis quæ in uos magis, q̄ in nos recidat. Hactenus quæ dicere habuimus apud uos de iure nostro, quod satis est secundum Græciæ leges, reliqua exhortandi & flagitandi muneris gratia. Hoc quod petimus, non petimus ut hostes, quo noceamus, neq; amici quo abutamur, sed quo utamur, quodq; uos reddere nobis debere affirmamus. Nam cum aduersus Aeginetas Medico bello penuria Liburnicarum nauium laboraretis, uiginti naues cōmodato à Corinthijs accepistis. Quod nostrum beneficium, & item alterum bello Samio, quod propter nos non tulere Samijs auxilia Peloponnenses, præstitit uobis de Aeginetis quidē uictoriam, de Samijs aūt ultionem. Atq; ijs temporibus hoc factum est, quibus homines studio uincendi hostis, in quem eunt, cætera curare omittunt, habētes pro amico quemcunq; operam sibi nauantem, etiam si antea fuisset inimicus: rursus pro hoste quemcunq; ex aduerso stantē, etiam si amicus sit, qui domesticis quoq; rebus male cōsulunt præsentis contētionis peruicacia. Hæc uos beneficia memoria tenentes, & qui inter uos sunt iuniores, à senioribus edocti, sentite similibus officijs esse remuneranda, neq; ista quidē quæ dicunt à nobis esse iusta, sed si bellū fiat, alia fore utilia. Vt quisq; eñ aliqua in re minime peccat, ita maxima ex ea utilitas sequitur. Et bellum cuius metu uos terrentes ad iniuste agendum hortant Corcyrenses, adhuc non constat futurum sit necne, nec dignū uobis est, ut propter incerta belli, certa iam & præsentanea Corinthiorum suscipiatis odia. Nam quod ad suspicionem pertinet, quæ prius propter Megarenses superrerat, prudētiæ fuerit eam extenuare potius. Posterius nanq; beneficium opportune collatū etiam si minus fuerit, tamen maius crimen diluere potest. Neq; uero q; magnam ad societatē offerunt classem, ob hoc polliceamini; quoniam nō afficere iniuria pares firmior est potentia, q̄ præsenti rerum specie elatos cum periculis plura acquirere. Itaq; nunc aduersa nos usi fortuna, tamen postulamus, idquod apud Lacedæmonē ipsi prædiximus, licere suos quenq; socios plectere, ut idem nunc à uobis impetremus, neve subleuati uos nostro decreto nos uestro lædatis, sed æquam uicē repēdatis, memores hoc illud esse tempus, quo maxime & qui inseruit amicus est, & qui aduersat inimicus. Et Corcyrenses hos neq; in societatem recipiatis inuitis nobis, neq; de nobis malemeritos defendatis: quod facientes, tum ex officio uestro egeritis, tum uobis ipsis optime cōsulueritis.

Talia aūt & Corinthij dixere. Atheniēses utrisq; auditis, cū bis concionē coegissent, in priori quidem non minus probauerunt rationes Corinthiorum, in posteriori uero mutato consilio decreuerunt se confœderationem cū Corcyrensibus non ita facere, ut eosdem hostes ducerent, eosdem amicos. Si eñ aduersus Corinthios iuberentur à Corcyrensibus simul nauigare, ruptum iri fœdera, quæ sibi essent cum Peloponnēsibus, subsidiariam tamen inire societatem, ut utriq; forent alteris auxilio, si quis aduersus Corcyram eat, Athenasve aut horum socios. Nam & citra hoc rebantur bellum sibi cum Peloponnensibus fore, nec Corcyram Corinthijs prodi uolebant tantum nauium habentem, sed eos quàm maxime collidi inuicem, ut inualidioribus effectis, si quid opus esset, Corinthijs alijsq; classem habentibus bellū capesserent: simulq; quia Italiam uersus Siciliamq; nauigantibus, commode sita insula uidebatur. Hoc Athenienses consilio Corcyrenses in societatem acceperunt, nec multo post Corinthiorum discessum decem naues illis auxilio miserunt, ducibus Lacedæmonio Cimmonis, Diotimo Strombichi, & Protea Epiclis filio. Quibus præceperunt, ne cum Corinthijs pugnarent, nisi aduersus Corcyrā nauigantibus, in terramq; descendere uolentibus, aut aduersus aliquot ex illorum oppidis, ita demum pro uiribus prohiberent prouidentes hoc præcepto, ne fœdera rumperentur. Et naues quidē in Corcyram profectæ sunt. Corinthij uero postquam, quæ opus erant instruxerunt, aduersus eandem uela fecerunt cum centum quinquaginta nauibus: quarum erant Eliorum & Leucadiorum denæ, Megarensium duodecim, Ambraciotarum uiginti septem, Anactoriorum una, ipsorum Corinthi-

Atheniensium & Corcyren. cōfœderatio.
Lacedæmōius
Diotimus.
Proteas.
Corinthiorū in Corcyram naualis expeditio.

Xenoclides. orum nonaginta. Præfecti autem sui singularum ciuitatum, & ex Corinthijs Xenoclides Euthydis filius cum quatuor collegis. Hi postquam coierunt ad continentem, quæ spectat Corcyram, uelificantes à Leucade, tendunt in Chimerium, quod est oræ Thesprotidis. Est autem portus & super eum urbs à mari distans in paludibus Thesprotidos sita, nomine Ephyre. Iuxta hanc exit in mare palus Acherusia, cognomen nacta à flumine Acheronte, quod per Thesprotidem lapsum in eam effunditur. Fluit & Thyamis amnis, Thesprotidem Cestrinemq́ disterminans, intra quos Chimeriū promontorium coercetur. Ad hanc itaq; continentem Corinthij cum classe subeuntes castra posuerunt. Quorum aduentu in se cognito, Corcyrenses expletis centum & decē nauibus, quibus præerāt Miciades, Aesimides, & Eurybatus, castra metati sunt in una insularum quæ uocatur Sybota. Aderant eis & Atticæ decem, peditatusq́ in Leucimna promontorio cum mille armatis Zacynthiorum auxiliaribus. Præsto erant & Corinthijs auxilio futuri multi ex barbaris in proxima continente, ex qua semper omnes amici sunt illis. Re instructa, Corinthij sumptisq́ trium dierũ cibarijs, nocte à Chimerio soluunt tanquam pugnaturi, nauigantesq́ prima luce, Corcyrensium naues conspicantur altum tenentes, ex aduersoq́ uenientes. Vt mutuo se conspexerunt ad confligendum, omnia instruunt, Corcyrensium dextro in cornu Atticæ naues fuerunt, alterum ipsi tenuerunt factis tribus nauium agminibus, quorum singulis singuli præerāt. Huncin modum dispositi erant Corcyrenses. Apud Corinthios dextrum cornu tenebant Megarenses naues & Ambratienses, medium locum alij focij, ut quibusque commodum erat: Læuum cornu ipsi Corinthij cum nauibus, quæ uelocissimæ erant e regione Atheniensium & dextri Corcyrensium cornu. Postquam utrinque sublata sunt signa, concurrentes prælium cōmiserunt, multos utriq; habētes super catastromata milites, multosq́ sagittarios ac iaculatores, uetusto adhuc more insciente instructi. Erat autem pugna naualis aspera, sed nō perinde ex arte, pedestri prælio similior. Nam ubi commixti fuerunt, non facile eximebantur præ turba & multitudine nauium, plus aliquanto de uictoria confidentes armatis qui super catastromata erant. Pugnabantq́ statariam pugnam nauibus quietis, quibus irrumpere, perrumpere, erumpere non licebat, uerum animo magis & robore quàm scientia pugnabatur. Multus ubiq; erat tumultus, & turbulentum certamen, in quo naues Atticæ Corcyrensibus sicubi satagebant præsto erant, metum quidem incutientes hostibus, pugnam tamen nequaq̃ capessentes. Quippe uerebantur præfecti, Atheniensium præceptum. Maxime autem dextrum Corinthiorum cornu laborabat. Nam eos in fugam uersos dispersosq́ uiginti nauibus persecuti Corcyrenses in continentem usq; ad eorum castra, egressiq́ in terram deserta tētoria incenderunt, pecuniasq́ diripuerunt. Hac in parte Corinthij superati, Corcyrenses superiores fuerunt. At in sinistro ubi ipsi Corinthij erāt, facile uicerunt, absentibus e minori numero Corcyrensium uiginti nauibus in persequendo occupatis. Athenienses cum cernerent Corcyrenses satagentes, iam minus dissimulanter suppetias eunt, primum quidē temperantes ab inuadendo. At ubi fuga aperte facta est, & Corinthij ingruebant, tunc unusquisq; operi uacat, nullo iam hominū discrimine. Cum eo necessitatis uentū esset, ut inuicem Corinthij Atheniensesq́ cōsererent manus, in fugam uersis hostibus, Corinthij non religarunt scaphas nauium quas demerserant, traxeruntq́ remulgo, sed inter nauigandū conuerterunt animū ad trucidādos homines potius, q̃ ad uiuos capiēdos, & amicos suos, nescij illos in dextro cornu superatos, per imprudentiā occidebant. Nam cum permultæ forent utrorumq; naues & late mare occuparent, ubi promiscui fuerunt, non facile internoscebāt, qui quos uicissent. Siquidem pugnæ naualis hæc Græcorum cum Græcis maxima omnium extitit, quæ ad hunc diem fuere, nauium numero. Corinthij posteaquam Corcyrenses ad terram usq; sunt persequuti, ad naufragia sua cæsosq́ reuersi sunt, ac plerosq; nacti, ut ad Sybota comportarent, ubi Barbarorum exercitus, qui erat in terra ipsis auxilia tulerat. Est autem desertus Sybota portus Thesprotidis. His actis frequentibus, rursus tendunt in Corcyrenses, illisis nauibus, quæ agi poterant, & quæcunq; reliquæ erant, una cum Atticis & ipsi contra dirigunt, timentes ne in suam oram descendere conarent,

Marginalia: Chimerium. Ephyre. Acherusia. Acheron. Thyamis. Sybota. Corinthior. & Corcyren. naualis pugna. Stataria pugna super catastromata. Sybota.

Et iam serum diei erat, ac paeana sunt canere orsi, tanquam in eos inuaderent, cum Corinthij repente remos inhibere coeperunt, conspectis uiginti nauibus Athenensium uenientibus, quas post decem priores subsidio miserant, Athenienses ueriti id, quod acciderat, ne Corcyrenses superarent, neve decem naues suae pauciores essent, q̃ ut eos tutarentur. His igitur prospectis Corinthij, suspicatique Athenis uenire, non quot cernebant, sed plures sensim retro abierunt. Porro Corcyrenses cũ Atticas naues nõ uiderent, minus em̃ ipsis erat apertus illarum aduentus, mirabãtur Corinthios ire * caesim, donec quidã cernentes dixerunt, naues illae huc tendunt. Tunc & ipsi abierunt. Iam em̃ noctis tenebrae erant, & Corinthij abeuntes dissociati sunt. Ita utrique dirempti, pugnaque usque ad noctem extracta, Corcyrensibus apud Leucimnam castra habentibus. Ipsae uiginti naues Athenis profectae, quibus praeerant Glaucon Leagari, & Andocides Leogori filius, per occisos & naufragia ductae subierunt castra, nõ multo post, quam conspectae sunt Corcyrensibus: erat em̃ nox: metuentibus ne hostiles essent, postea cognitae, admissae sunt. Postero die egressae triginta Atticae naues, & Corcyrensiũ quaecunque nauigationi idoneae erant, uela faciunt in portum, qui est in Sybotis, ubi stationem Corinthij habebant, animo cognoscendi an nauali praelio certaturi essent. Illi à terra soluentes, altumque capessentes instructi quiescebant, non incepturi sua sponte certamen, cum uiderent accessisse naues Atheniensium integras, & sibi multa dura accidisse, tum circa captiuorum custodiam, quos in manibus haberent, tum penuriam instruendarum nauium in loco deserto. Itaque magis spectabant, qua se domum reciperent, timẽtes ne rupta Athenienses foedera existimantes, quoniam ad manũ uenissent, se illinc nauigare non finerent. Igitur placitum est eis impositos in actuariũ nauigium, sine caduceo ad Athenienses praemittere tentandi gratia, per quos talia dixere: Iniurij Athenienses estis, bellum incipientes, foederaque rumpentes, qui nobis hostes nostros ulciscentibus impedimento estis, contra ferentes arma. Quod si uobis constitutũ est nos prohibere, quo minus in Corcyrenses, aliove si quo libeat nauigemus, & foedera rũpitis, nos capite primos, pro hostibusque utamini: & Corinthij quidem talia dixerunt. Corcyrensium uero quicunque audierunt, exclamant, ut protinus capiantur trucidenturque: Athenienses aũt hunc in modum respõderũt: Neque bellum incipimus uiri Peloponnenses, neque foedera rumpimus, sed istis socijs Corcyrensibus auxilio uenimus. Quod si usquam alio nauigare libet, nauigetis licet: Sin aduersus Corcyrenses aliquẽve illorum locum nauigabitis, non negligemus quoad poterimus. Haec cum Athenienses respõdissent, Corinthij se ad discedẽdum domum accinxerunt, simulque trophaeum apud Sybota in cõtinente statuerunt. Corcyrenses naufragia mortuosque, quae aestus ac uẽtus nocte exortus passim dispulerat, ad ipsos delata, ut quodque eiectũ erat, sustulerunt, ac trophaeum in insula Sybotis e regione statuerunt, ueluti uictores. Hac utrinque ratione uictoriam sibi uindicantes: Corinthij quidẽ quod ad noctem usque superassent, ita ut naufragia plurima mortuosque receperint, captiuorum non minus mille habentes, depressis nauibus circiter septuaginta, trophaeum statuerũt. Corcyrenses aũt, quod triginta ferme naues illorum corrupissent, & superuenientibus Atheniensibus naufragia circa se, mortuosque legissent, quodque pridie Corinthij * caesum euntes pugnã detrectassent, cõspectis Atticis nauibus, neque uenientibus occurrissent ex Sybotis, ob haec statuerunt trophaeũ. Ita utrique se interpretabantur uicisse. Corinthij illinc domum nauigantes, Anactorium, quod est in ore sinus Ambracij, ceperũt fraude. Erat em̃ illis commune cum Corcyrensibus, positisque in eo Corinthijs incolis, domũ reuerterunt. Et Corcyrensium octingentos qui serui erant uendiderunt, ducentos quinquaginta asseruarunt uinctos, magna adhibita cura, ut per illos repetita Corcyra potirentur, quorum plerique erant potentissimi ciuitatis. Sic igitur Corcyra bello defuncta est aduersus Corinthios, & ab ea naues Atheniensium recesserunt. Haec prima Corinthijs extitit belli causa aduersus Athenienses, quod contra se foederatos pro Corcyrensibus dimicassent. Post haec statim contigit, has fieri Atheniensibus Peloponnensibusque simultates ad bellũ mouendum. Nam Corinthijs ut Athenienses ulciscerentur elaborantibus, suspicantes ipsi Athenienses eorum inimicitiam Potidaeenses, qui ad Isthmum Palenes incolunt, Corinthiorum colo-

Margin notes: Paeana canere — * πρύμναν κρουόμενος — Glaucon & Andocides nauium praefecti. — Peloponnensium concio. — Athenie. concio — Anactorium.

niam socios suosq; uectigales, iubent murum Palenen uersus demoliri, obsidesq; date atq; opifices eijcere, nec in posterum admittere, quos Corinthij quotannis mittebant, ueriti ne à Perdicca Corinthijsq; solicitati deficerent, & alios in Thracia socios ad defectionem traherent. Hæc Athenienses statim post nauale ad Corcyram prælium apud Potidæenses præpararunt. Nam & Corinthij odiũ præ se ferebant, & Perdiccas Alexandri filius, Macedonum rex erat hostis, cum socius antea atq; amicus fuisset. Ideo aũt hostis, q cum Philippo fratre suo, & Derda, aduersus se communiter bellum gerẽtibus, societatem fecissent. Eoq; timẽs misit Lacedæmona, atq; egit ut illis bellum esset cum Peloponnensibus. Corinthiosq; sibi conciliauit, Potidææ abalienandæ gratia. Ad hæc, sermones habuit cum Chalcidensibus Thraciæ & Bottiæis de rebellando, existimans si has finitimas ciuitates haberet socias, fore ut facile cum illis gereret bellũ. Quæ intelligentes Athenienses ciuitatumq; defectionem uolentes occupare, mittebant em̃ in illius terram triginta naues ac mille pedites Archestrato Lycomedis filio, cum decem alijs præfecto, mandant ipsis præfectis obsides à Potidæensibus sumant, murum demoliantur, proximarum urbium custodiam gerant, ne desciscant. At uero Potidæenses missis ad Athenienses legatis, si forte persuadeant, ne quid apud se noui agatur, profecti etiã cum Corinthijs Lacedæmona egerunt, ut illi pararent si opus foret defensionẽ. Vbi uero ab Atheniensibus diu opera consumpta, nihil impetrant, sed naues quæ in Macedoniam, itemq; in ipsos mittebant, profectæ sunt, simulq; quæstores Lacedæmoniorum polliciti, si Athenienses aduersus Potidæam irent, se Atticam inuasuros, tunc demũ defecerunt, cum Chalcidensibus ac Bottiæis cõmuniter cõiurati. Perdiccas quoq; Chalcidensibus persuasit, ut relictis maritimis urbibus atq; excisis, migrarẽt Olynthũ, unãq; hanc urbem ualidam facerent. Atq; his qui suam terram relinquebant, Mygdoniam, quæ circa Bolben paludẽ est, dedit incolendam, quoad foret cum Atheniensibus debellatum. Et illi quidem suas urbes demoliti migrauerũt, ad bellumq; sese parauerũt. At ubi triginta Atheniensium naues in Thraciam uenientes acceperũt, Potidæam aliasq; ciuitates defecisse, duces non existimantes se præsentibus cũ copijs posse gerere bellũ, aduersus Perdiccam, & ciuitates quæ defecissent, in Macedoniam quo primum missi fuerant conuertunt, congressiq; cũ hostibus Philippo & fratribus Derdi, qui ex montanis cum exercitu superuenerant. Interea Corinthij cum Potidæa desciuisset, & Atticæ naues circa Macedoniam agerent, timentes illi oppido, ac domesticum existimantes periculum, mittũt ex suis uoluntarios, & ex alijs Peloponnensibus mercede adductos mille sexcentos, cum iustis omes armis, & quadringẽtos leuiter armatos duce Aristeo Adimanti filio, cuius propter gratiam nõ parum multi ex Corintho milites ultro comitatũ præstiterunt. Fuerat em̃ semper Potidæensium studiosus. Perueneruntq; in Thraciam septuagesimo die quàm Potidæa defecerat. Affert autem repente Atheniensibus nuncius de ciuitatũ defectione, qui ut cognouerunt etiam alios cum Aristeo accessisse, mittunt eo ex suis duo milia peditum, ac naues quadraginta, duce Callia Calliadi filio, cum quatuor collegis. Qui profecti Macedoniam, offendũt mille priores iam Therma potitos, Pydnamq; oppugnãtes. Eam & ipsi obsidentes oppugnauerunt, sed postea pacificati cum Perdicca, & necessaria societate inita, quod eos urgeret Potidæa & Aristei aduentus, soluerunt ex Macedonia: cũq; Berrœam uenissent, & id oppidum conati prius expugnare nequissent, illinc itinere terrestri Potidæam perrexerunt, tria milia peditum sui corporis, præter multos sociorum, equitesq; Macedonũ sexcentos, cũ Philippo Pausaniaq;, ac nauibus septuaginta terram legentibus, paulumq; præeuntibus tertio die Gigonum peruenerunt, castraq; posuerunt. Potidæenses & qui cum Aristeo erant Peloponnenses aduentum Atheniensium expectantes, castra habebant ante Olynthum in Isthmo, mercatumq; extra urbem agebant. Itaque socij Aristeum cuncti peditatus ducem delegerunt, Perdiccam equitatus. Nam protinus defecit iterum ab Atheniensibus, atque à Potidæensibus stetit, Iolao pro se duce substituto. Erat autem Aristei consilium cum exercitu, quem secum habebat, excipere Athenienses si aggrederentur. Chalcidenses uero & socios qui extra Ihstmum, equitesque ducentos, qui cum Perdicca erant, intra Olynthum manere; & cum in eum tenderent

Perdicca Alexandri filius
Philippus.
Derda.
Potidæenses.
Bottiæi.
Olynthus.
Mygdonia.
Bolben palus
Aristeus Adimanti filius.
Callias Calliadi filius.
Berrœa.
Gigonum.
Iolaus.

Athenienses,auxilio uenire à tergo hostis,cum in medio clausuros.Callias Atheniensium,dux ac collegæ,Macedonum equites,paucosq; socioꝝ Olynthum mittunt,illinc auxilium ferri prohibituros.Ipsi motis castris Potidæam tendunt,progressiq; usq; ad Isthmum,ubi uident hostem sese ad bellum parantē, ex aduerso aciem & ipsi instruūt, nec multo post confligunt:& ipsum quidē Aristei cornu,& quicunq; circa illum erāt, ex Corinthijs cæterisq; bellatores,auerterunt oppositum cornu: perrumpentesq; longe persecuti sunt.Reliquus exercitus Potidæensium Peloponnensiumq; ab Atheniensibus superatus est,& usq; ad muros fugatus.Rediens Aristeus à persecutione ut uidit alterum exercitum uictum,hæsitabat,utro tendēs periclitaretur Olynthum ne, an Potidæam. Visum est igitur coactis,qui secum erant,Potidæam,ut in propinquissimum oppidum cursu contēdere,perq; mare inter muros & saxa,quæ ad arcendas undas mari obiecta erant, multis missilibus iactis ægre euasit, paucis amissis, plerisq; saluis. At qui ex Olyntho auxiliares Potidæensium erant (abest autē Olynthus sexaginta ferme stadijs,sita edito in loco)ubi pugna commissa est,& signa sublata, paulum progressi sunt, ut opem laturi,& Macedones equites aciem opposuere tanquam inhibituri. At postquam repente uictoria penes Athenienses fuit, signaq; reuulsa,rursus ad muros sese receperunt, & Macedones ad Athenienses, ita equites neutris affuerunt. Post pugnam Athenienses trophæum statuerunt, mortuosq; ex iure Potidæensibus reddiderunt.Cecidit ex Potidæensibus,socijsq; paulominus trecenti:Ex Atheniensibus centum quinquaginta,& Callias dux.Moxq; Athenienses murum qui spectat Isthmum, uallo cinxerunt,ubi & præsidium imposuerunt.Nam Palenen uersus murus non erat. Non eñ se suffecturos arbitrabantur tueri Isthmum, & ad Palenen transgressos murum ducere,uerentes ne se diductos inuaderent Potidæenses ac socij. Cumq; accepissent,qui Athenis erant,Palenen non esse muris circundatam,post aliquantum temporis mittunt ex suis mille sexcentos pedites,duce Phormione Asopij filio,qui Palenen petens ex Aphite egressus admouebat exercitū Potidææ,paulatim procedens,simulq; agros uastans,tandemq; nemine prodeunte in pugnam,muro Palenen cinxit. Atq; ita Potidæa iam utrinq; uehementer oppugnabatur,nec non à mari infestabatur nauibus, urbe uallata. Aristeus nullam spem salutis habens,nisi quod ex Peloponeso aut aliud inopinatum contingeret,suadebat ut præter quinquaginta,quorum ipse unus uolebat esse,cæteri obseruato uento nauibus abirent, quo diutius suppeteret res frumentaria. Vbi non persuadet,ut quæ in rem erant appararet,utq; exterius negocia optime haberent,enauigauit,deceptis Atheniensium custodibus:Manensq; apud Chalcidenses,illis socijs cum alia prælia fecit,tum permultos Sermiliorum,locatis ante urbē insidijs, occidit.Etiam cum Peloponnensibus egit,ut aliquid subsidij mitteretur.Post Potidæam muro circundatam,Phormio mille sexcentos habens, Chalcidicam plagam Botticamq; oppugnauit,quædā etiam castella cepit,atq; hæ suberant causæ mutuo succensendi Atheniensibus Peloponnensibusq;, Corinthijs quidem quod Potidæam ipsoꝝ coloniam Corinthiosq; uiros ac Peloponnenses,qui in ea erant oppugnarent: Atheniensibus autem,quod ciuitatem sociam sibiq; uectigalem ad defectionem induxissent, & ex prouiso uenientes,pro Potidæensibus cum ipsis dimicassent. Nōdum tamen bellum usquequaq; conflatum erat,sed habebat aliquid laxamenti, separatim eñ hæc Corinthij egerant.Iidem cum oppugnaretur Potidæa nunq̄ quieuerunt, cum de ciuibus suis,tum de oppido soliciti:orarunt socios, ut Lacedæmona irent, & ipsi uenientes cōtra Athenienses uociferabantur,quod fœderum ruptores & in Peloponnesum iniurij essent. Aeginetæ quoq; nō illi quidem palam legatione missa, sed clam non minimū cum istis ad mouendum bellum incumbebant, dicentes non esse sui se iuris ex fœdere. Lacedæmonij coacto concilio, cohortati si quis socioꝝ aliusve quis accepisset ab Atheniensibus iniuriam, ex more dicere iusserunt. Et procedentes, alij fere omnes, itemq; Megarenses accusationibus usi sunt. demonstrantes cum alia non pauca,quæ succenserent,tum uero quod sibi præter fœdera interdictum esset sub Atheniensium imperio,portubus & terræ Atticæ mercato. Nouissimi Corinthij permissis alijs prius accu-

Olynthi situs

Calliæ interitus

Phormio.

Belli Peloponnesiaci causa.

ere Lacedæmonios,processerunt,atq; ita uerba fecerunt:

Oratio Corinthiorum apud Lacedæmonios.

Fides uestra Lacedæmonij, quam inter uos publice priuatimq; seruatis facit,ut nobis alij,si quid in uos dixerimus,fidē non habeant. Et in quo uobis sapitis,in eo circa exteriores magis desipitis:quippe qui nobis sæpenumero prædicentibus ac prædicantibus apud uos,quomodo nos læsuri forent Athenienses, nunquam tamen auscultare uoluistis,quæ docebamus,sed potius ea dici suspicabamini, propter priuatas, quæ nobiscum erant cum illis,simultates.Ideoq; non priusquam læderemur,sed postquam læsi sumus,socios uocandos putastis,apud quos æquum est,quo plus criminum habemus,quæ obijciamus, & ab Atheniensibns læsi, & à uobis neglecti, eo plus uerborum faciamus.Quod si aliqua ratione non manifestarij forent ij,qui Græciam uexant,opus erat,ut planum faceremus apud nescientes. Nunc quid attinet longa uti oratiōe cum cernatis ab Atheniensibus alios in seruitutem redactos,alijs insidias tendi,&præcipue ijs,qui nostri sunt socij,& olim iam ad bellum,si quando bellum sibi inferretur,illos se instruere. Non enim Corcyram præreptam nobis tenerent, neque Potidæam oppugnarent:quarum urbium altera accōmadatissima est ad prouinciam Thraciam obtinendam,altera maximam Peloponnensibus classem præstabat. Cuius rei culpa penes uos est, qui tunc primum permisistis eos post bellum Medicum reficere urbem, mox etiam longos muros extruere,iam inde ad hanc diem assidue priuantes libertate non modo socios suos,sed iam etiam nostros. tametsi non tam is, qui redigit alium in seruitutem,quàm is,qui cum possit hoc prohibere contemnit, id facere existimandus est, utique si præclarum præ se ferat titulum,Græciæ in libertatē asserendæ. At nunc uix tandem congregati sumus, ac ne sic quidem ista pro manifestis habentes,quos oportebat, non an iniuriam acceperimus, discutere amplius, sed quo pacto illam ulciscere mur.Nam Athenienses ad iniuriam faciendam non inconsulto, aduersus nos nondū ista intelligentes,nec tardi ueniunt.Nec nos fallit, qua uia in nos illi paulatim progrediuntur ulterius,arbitrantes se latere,ne uos id sentiatis, minus idcirco audent: enixius ausuri, ubi uos hoc sentientes, tamen negligere cognouerint. Soli enim uos Græcorum Lacedæmonij tenetis ocium,non uim ui ab aliquo,sed tarditate repellentes,soliq; uires hostium non cum incipiunt, sed cum duplicatæ sunt perditum itis. Et dicebatis uos esse in tuto,fortius loquentes,quàm pro rei ueritate. Nam & ipsi scimus Medum ab extremo terrarum prius in Peloponnesum peruenisse, quam a uobis pro dignitate occurreretur, & nunc Athenienses, non longinquos ut ille erat, sed uicinos negligitis.&inuadentibus resistere mauultis,quam inuadere,&cum multo quam antea fortioribus dimicando incerta fortunæ subire. cum sciatis & Barbarum ipsum magis aduersis casibus, & Athenienses dum nobiscum belligerarunt potius crebris erroribus suis, quàm nostra ultione fuisse superatos, eoque nonnullos aliquando quod imparati essent, spe uestri fretos in exitium deuenisse. Neque aliquis uestrum hæc dici à nobis existimet odio magis, quàm querela. Nam querela quidem est amicorum,de amicis officio non fungentibus. Accusatio autem est de hostibus, qui iniuria affecerunt. Et sane si qui alij sunt, qui uobis dedecori sunt indefensi, nos ut arbitramur ij sumus, qui præsertim de magnis adeo rebus dimicemus, quarum nullum uos sensum nobis habere uidemini,nec unquam cōsiderare,quibusnam cum hominibus res est. Atheniensibus eisdem prorsus aduersarijs uestris,ac nouarum rerum studiosis, & tum ad excogitandum , tum ad ea, quæ sentiunt exequenda, uelocibus. At uos ea quæ possidetis conseruare contenti, nihil admodum ad excogitandum,ac ne ad necessaria quidem exequenda sufficitis. At hæc illis quidem adest maior quàm pro uiribus audacia, maiore hominum opinionem pericula subeuntibus, etiam inter asperrima quæque bene sperantibus. Vos autem & ad agendum infra uires animosi, tutis etiam consilijs diffidentes,&difficultatibus nunquam uos ereptum iri arbitramini. Præterea illi impigri,uos pigri:illi peregre degentes,uos domi desides. Opinantur enim se lucrifacere absentiam suam. Vos dum alios inuaditis, res domesticas absumi putatis, illi superato hoste,longius progrediuntur,superati uel minimum animo consternan-

Querela.
Accusatio.

tur. Quinetiam in defendenda urbe ministerio alienissimorum quoq; utuntur, sed con filio tamen intimorũ. Nisi cogitata confecerint, de rebus domesticis deperire, & quæ inuadendo obtinuerũt, parua præ illis esse, quæ animo agitant, existimantes: & si quid irrita spe tentauerint, noua rursus spe amissa reparantes. Soli enim omniũ pariter habent ac sperant ea, quæ destinauerunt. Tanta est eorũ in aggrediendis, quæ animo constituerũt celeritas. Atq; in omnibus his per labores atque pericula, æuum omne conterunt, rebus partis uel minimum fruentes, studio assidue acquirendi, nõ dies festos esse, non aliud quippiam putantes, nisi conficere quæ expediunt, nec minus damnosam esse quietẽ desidem, q̃ operam laboriosam. Vsqueadeo (ut breui complectar) si quis dicat illos hoc ingenio natos esse, ut neq; ipsi queant, neq; alios sinãt, quiescere, is recte dixerit. Hac itaq; tali ciuitate uobis aduersaria Lacedæmonij cunctamini, censetisq; ijs demum hominibus plerunque quietem sufficere, qui quæ ad apparatum pertinent, probe exequuntur, præ se ferentes eos se animo esse, ut si quis lacesserit, cessuri non sint, ita uos ut non lædere alios, sic ne ipsi lædamini, uim propulsare, in hoc colitis æquitatem. Quod uix consequeremini, uel si similis uobis uicina ciuitas esset. Nunc autem id quod iam etiam ostendimus, priscis moribus agitis aduersus Athenienses. Atqui necessarium est, assidue ueluti artis alicuius, ut recentissima quæq; euincant, & ciuitati tranquillæ optimum, non immutari instituta. At ea quæ ab alia urgetur, ad multa se conferre debet, & multa artificia machinari. Ideoq; Athenienses propter multam experientiam, multo quam nos magis student rebus innouandis. Hactenus uestra tarditas progressa finem faciat, & iam cum alijs, tum uero Potidæatis, quemadmodum recepistis, opem feratis, maturrime Atticam inuadentes, ne uiros uobis amicos, atq; cognatos inimicissimis prodatis, neve nos cæteros cogatis præ desperatione, ad aliam nos aliquam societatẽ conuertere, nihil profecto iniuste acturos, aut erga deos iurauimus, aut erga homines qui ista sentient. Non enim qui destituti ad alios se cõferunt, fœdifragi sunt, sed qui coniuratis suis auxilia denegant, ad quæ auxilia præbenda, si prompto fueritis animo, permanebimus. Alioqui scelestè faceremus, nec alios, quam uos estis magis propensos, inueniremus. De his uos probe consuletis, detisq; operã ne Peloponneso cum minori dignitate præsideatis, quam cum quanta partes eam uobis tradiderunt.

Athe. ingenia.

Et hæc quidem Corinthij dixerunt. Aderat autem Lacedæmone iam antea Atheniensiũ legatio, aliorum negociorum causa. Qui cum hæc uerba cognouissent, uisum est eis e dignitate sua esse Lacedæmonios adire, nihil purgaturos eorum quæ ciuitates crimini darent, sed ostẽsuros in uniuersum non esse illis festinato decernendũ, sed impensius considerandum. Necnon se in animo habere, quantum sua ciuitas polleret significare, tum redigendo in memoriam senibus quæ nossent, tum cõmemorando iunioribus, quorum inexperti essent, sperantes fore ut cum audissent, propẽsiores essent ad quiescendũ, quam ad bellum mouendum. Aditis igitur Lacedæmonijs dixerunt, uelle se ad multitudinem eorum habere orationem, nisi quid prohiberet. Illis iubentibus, Athenienses processerunt, atq; in hunc modum locuti sunt:

Oratio Atheniensium apud Lacedæmonios.

EQuidem non ad disceptandum, nos cum socijs nostris legati uenimus, sed ad alia transigenda a ciuitate missi. Verum cognita non exigua aduersus nostram, aliarum ciuitatum querela, processimus: non criminibus responsuri (neq; enim iudices uos aut nostri aut istorum estis, apud quos habeatur oratio) sed ne uos ad socijs credendum faciles, de rebus magnis deterius consulatis, simul quia uolumus de rationibus nostris omnibus quo pacto se habeant, uos facere certiores, neq; ea quæ tenemus improbe obtẽta, & nostram ciuitatem magni precij esse. Et peruetusta quidem illa quid attinet repetere, quorum magis fama testis est apud audientes, quam aspectus? At gesta bello Medico & quæcunque ipsi nouistis, & si propter uulgus magis sunt assidue prædicanda, tamen commemorari necesse est. Quæ dum gessimus, si cum periculo, & ex utilitate cõmuni gessimus, cuius uos participes extitistis, non est ab eorum prorsus mentione cessandum, Quæ non magis purgandi nos gratia dicentur, quam testifi

candi demonstrandiq; aduersus qualem ciuitatem non bene uobis consulendo, uos bellum suscipiatis. Etenim præ nobis ferimus nos solos in Marathone aduersus Barbarum periculis obuiam isse. Cui rursus reuerso, cum impares terrestri certamine essemus, conscensis uniuersi nauibus ad Salaminem pugna nauali confliximus. quæ res præstitit, ne ille Peloponnesum præ nauigando oppidatim expugnaret, cum non possent ciuitates uestræ contra ingentē classem sibi mutuo auxilio esse. Atq; huius rei Barbarus ipse maximum testimonium perhibuit, qui classe uictus, tanquam nunquam amplius futura sibi pari potentia, properato cum maiore copiarum parte abscessit. Ex quo tali facto cū patuisset plane res Græciæ classe constare, tria nos in id utilissima contulimus, plurium nauium numerum, ducem solertissimum uirum, exertissimam animi alacritatem. Naues quidē ad quadringentas, paulominus duas totius classis partes. Ducem uero Themistoclem qui præcipuus autor extitit, ut pugna naualis fieret inter angustias, res proculdubio statui Græciæ salutifera, quo nomine uos eū singulari honore prosecuti estis, præ externis omnibus, qui ad uos uenissent. Alacritatem aūt eamq; præstantissimam declarauimus, qui cum terra iuuaremur a nemine, iam cæteris ad nos usq; redactis in seruitutem statuimus, urbē esse deserendam, rem familiarē destruendam, nō sicut cæteri socij societatē deserentes, neq; dispersi, qui nullo socijs usui fuissemus, sed cōscensis nauibus, discrimina adeūtes, nec uobis quod antea nō tulissetis opē succensentes. Itaq; profitemur non minus esse de uobis nos meritos, quam ut hoc a uobis impetremus. Nam uos quidem exhabitatis urbibus proficiscentes, postquam timere cœpistis, ut eas in posterū habitaretis, pro uobis multo plus, quam pro nobis auxilio uenistis, ideoq; cum iam salui fuimus, amplius non affuistis. Nos autem ab urbe ubi nulla iam ciuitas erat profecti, pro hac ipsa quæ exigua spe erat, periculis nos committentes, & uobis ex parte, & nobis saluti fuimus. Qui si ad Medum transissemus, metu subacti, quemadmodum terræ suæ timentes, aut nō ausi postea fuissemus classem conscendere, tanquam deplorati, nihil sane oportuisset, iam nos nō satis nauiū habentes, classe pugnare, resq; sine certamine ad uotum hosti cessisset. Quapropter digni sumus Lacedæmonij illius nostræ generositatis, & prudentiæ gratia, qui principatu quē habemus potiamur, non ita multum Græcis inuidioso: quippe quem non ui sumus adepti, sed tum uobis reliquias Barbari persequi recusantibus: tū socijs, qui nos adierunt precantibus, ut sibi præessemus. Quo ex facto coacti primū sumus illū hucusq; propagare, præcipue timoris, deinde honoris, postremo utilitatis gratia. Neq; amplius uidetur tum nobis esse, ut cum multis simus inuisi, nonnullosq; qui iam defecerant, subegerimus, uobis quoq; non perinde amicis, sed in suspicionem adductis ac discordantibus, intermissa industria periclitemur: nanq; qui a nobis, ij ad uos deficerent. Nec inuidiosum est aliquem qui in summum periculum deducatur, consulere utilitatibus suis, quoniam uos quoq; Lacedæmonij ciuitatibus, quæ sunt in Peloponneso, ad uestram utilitatem constitutis præestis. Enimuero si imperio, quod obtinuistis, hactenus perseuerassetis, si fuissetis inuisi, quemadmodum nos, utpote quod probe scimus non minus quam nos in socios seueri, cogeremini q; aut imperiose damnari, aut uestri periculum adire. Ita nec nos indignam fecimus rem, neque a moribus humanis abhorrentem, si traditum nobis imperium suscepimus, nec id deponimus maximis rebus coacti, dignitate, metu, & utilitate. Talis facti, nequaquam primi autores, quod semper factitatum est, ut imbecillior a potentiore coerceretur, quodq; ut nos faciamus, & nostra opinione digni sumus, & uobis uidemur, eatenus sectati utilitatem, quatenus iustitiæ ratio permisit. Quam rationem nemo unquam ita utilitati præposuit, ut oblatam sibi occasionem, plus aliquid ui adipiscendi prætermitteret. Digniq; illi sunt laude, qui humana natura usi, ad alijs imperandum benigniores extiterunt, quam ipsum imperium tulit. In quo quam modeste nos geramus, illi ut arbitramur, maxime ostenderent, si qui hoc imperium acciperent. Quanquam ex nostra lenitate (quod indignum est) plus dedecoris assequimur, quam laudis. siquidem quod in rebus contrahendis & in iudicijs æquo iure nos atq; illi utuntur, quod nobis contumeliosum est, tamen litigiosi putamur; neque eorum quispiam cōsiderat, alios quoscunque qui rerum

Suis quemq; commodis studere par esse.

potiuntur, quorum ut quisq; se minime lenem præbet erga subiectos, ita minime ab illis uituperatur. Vi enim cum obnoxijs, non iudicio sibi agendum putant. At nostri socij consuetudine nobiscum ex æquo agendi, si quid uel quantulumcunq; sibi detractum est, uerbo factove propter rationem imperij, quod opinione ipsorũ detractum non oportuit, non habent gratiam de pluri non erepto sibi, sed illud modicum deesse grauius ferunt, quam si ab initio secum non iure, sed aperte rapaciter egissemus. Tunc enim isti hiscere quidem contra nos ausi fuissent, tanquam fas non foret imbecilliori detrectare imperia superioris. Atq; ij homines indignari potius solent, quibus iniuria infertur, si ipsis credimus, quam quibus uis. Nam fraudare quidem alium, significat illic esse iuris æquabilitatem: Cogere uero, illic esse superiorem. Eoq; cum atrociora sub Medo paterentur, tolerabant, eisdem nunc nostrum imperium durum, uidetur, neque immerito. Semper enim subditi præsenti grauantur imperio. Quin uos si euerso dominatu nostro ipsi dominaremini, iam beneuolentia, quam metu nostri contraxistis, in maleuolentia mutaretur. Et quæ tunc ad breue tempus, cum aduersus Medos præfuistis, declarastis, eisdem similia agnosceretis. Vestra enim instituta ac leges, cum alijs non communicatis. præterea quisquis a uobis dux mittitur, is neq; eisdem quibus antea moribus, neq; quibus reliqua Græcia utitur. Quapropter tanquam de rebus non exiguis diu deliberate, neq; alienis consilijs criminationibusq; fidem habētes, domesticum laborem præeligatis, atq; huius belli incertum quantum sit, priusquam ingrediamini considerate. Belli em̃ diuturnitas solet plerasq; res fortuitis obijcere. A quibus fortuitis utriq; æqualiter absumus, incertũ utri magis in periculo futuri. Qui cupide bella ineũt, prius in negocijs uersantur, quæ posteriora cõsilijs esse debeant. Iidẽ cum aduenit calamitas, tũc ad rationẽ sese conferunt. Cui culpæ, cum neq; nos ullo pacto affines simus, neq; uos esse uideamus, prædicimus tum integrũ utrisq; est bene cõsultare, ne fœdera rũpatis, neq; iusiurandũ præuaricemini, sed cõtrouersias nostras ex cõuentis dirimamus. Alioqui deos, quos iurauimus testamur, nos bellũ propulsaturos eatenus, quatenus uos eius autores prouocaueritis. Hæc Atheniẽses. Postq̃ audierũt Lacedæmonij sociorũ quærelas aduersus Atheniẽses, & quæ Atheniẽses dixerũt, submotis omibus, apud seipsos de rebus p̃sentibus cõsultauerunt, & plurimũ in idẽ conuenere sententiæ, iam iniuste agere Athenienses, & quamprimũ bello ulciscendos. Procedens autem Archidamus eorum rex, & solers habitus & modestus, ita uerba facit:

Oratio Archidami regis apud Lacedæmonios.

MVltorum iam bellorum Lacedæmonij & ipse sum expertus, & tales esse scio ex uobis, qui ætatis eiusdem sunt, ut neq; per imperitiam quis, id quod multis contingit, bellum concupiscat, neq; ipsum expedire ac tutum esse existimet. Hoc autem quo de nunc agimus, si quis sagaciter retiocinetur, non inter minima habendum esse comperietis. Nam aduersus quidem Peloponnenses atq; finitimos, nostræ uires pares sunt, cum possumus contra singulos arma circunferre: aduersus autem uiros qui procul incolunt, quiq; rei maritimæ sunt expertissimi, ac cæteris rebus omnibus præclarissime muniti, diuitijs, & priuatis, & publicis, classe, equitatu, armis, hominum copia, quanta in Græcia nusquam est alibi, duntaxat uno in loco: præterea socijs multis tributarijs. quo tandem modo bellum debemus sumere? & qua freti re, cum simus imparati illos inuadere? An classe? at ea inferiores sumus, cui instruendæ si operam impendamus, ut pares simus, tempore opus est. An pecunia? at ista multo etiam sumus inferiores. Quam neq; in publico habemus, neque unde promipte ex priuato conferamus. Confidat forsitan aliquis, quod & armis eos & hominum multitudine antecellimus, ut terram eorum peragrantes, uastare possimus. Atqui reliquum terræ quod habent, permultum, & quibus indigebunt ea mari importabunt. Quod si eorum socios ad defectionem solicitabimus, oportebit nos illis classe ferre auxilium, maiore ex parte insulanis. Itaque quodnam erit nostrum bellum, qui nisi aut nauibus superauimus, aut prouentus, unde classem alunt, praeripuerimus, plura de nostris simus destructuri? Quanquam ne deponere quidem bellum postea fuerit decorum, præsertim si illius nos mouendi potius autores fuisse uideamur. Neque ue-

ro spe illa subleuemur cito debellandi, si agrum eorum peruastemus, cum timeam magis ne bellum liberis nostris relinquamus. Neq; credibile est, Athenienses eos spiritus habere, ut aut propter agrum uastatum inducantur ad seruiendum, aut bello perterreantur, tanquam inexperti bellandi. Neq; rursus ita desipio, ut uos iubeam sinere ab illis lædi socios uestros, nec castigare insidiantes, sed nondum ad arma prorumpere, uerum mittere ad eos expostulatum; neq; bellũ ualde ostendentes, neq; tanquam sine bello talia permissuri. Et interea nostra ipsorum apparare sociorum prouentu, tum Græcorum tum Barbarorum, sicunde uirium aliquid, uel ad classem uel ad rem pecuniariam asciscemus. Extra inuidiam est, quibuscunque tenduntur insidiæ, quemadmodum nobis ab Atheniensibus eos asciscendis, non Græcis modo, uerumetiam Barbaris saluti suæ consulere, tamen e nostris rebus copiæ suppeditabuntur. Quod si legatos nostros exaudierint, optimum fuerit: Sin minus, duorum triumve annorum spatio, nos iam melius muniti, bellum illis inferemus. Qui cernentes iam nostrum apparatum, eumq; congruere cum uerbis, quibus ista significauimus, magis concedant utique illæsum adhuc agrum habentes, & de bonis præsentibus nondum ab hoste corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum putetis esse, quam obsidem, cum eum obtinent, atq; eo magis, quo melius excolitur, cui quamplurimum parcere debemus, nec ad desperationem compulsos illos inexpugnabiles reddere. Si enim nondũ apparati sociorum accusationibus inducti eum uastemus, uidete ne deformius atque damnosius Pelopõneso cõsulamus. Quoniam accusationes & publicæ & priuatæ extingui possunt, bellum autem quod priuatorum causa sumitur ab uniuersis, incertum quonam sit euasurum, non facile deponitur cum decore. Quod ne cui uideatur ignauiæ dandum, multas urbes aduersus unam non continuo suscipere, sunt & illis sui socij, non pauciores, quam nobis, & ij stipendiarij, & bellum fere non magis stat ope armorum quam sumptibus, per quos utilia sunt arma, præsertim hominibus mediterraneis aduersus maritimos. Quare demus operam prius, ut suppetant sumptus, non sociorũ uerbis efferamur, qui certe ut plus causæ in utram partem res cadet habebimus, ita per quietem utro sit res casura prouidebimus. Nec uos tarditatis atq; cunctationis, quam in nobis maxime reprehendunt, pudeat. Nam & properando ad bellum, serius illud finietis, quod imparati adieritis: & quia nostra ciuitas semper extitit libera & gloriosissima, potest ista cunctatio præcipue uideri germana nostræ grauitatis. Propter hanc enim soli nos, neq; superabimus, & aduersus minus, quam cæteri consternamur. Neque laudibus nos incitantium ad difficiliora, quam nobis uideantur capessenda, erigimur uoluptate. Neque si quis accusationibus exacuit, idcirco mgis ad assentiendum inducimur, propter modestiam bellaces, & ijdem circunspecti: Bellaces quidem, quia modestiæ uerecundia particeps est, uerecũdiæ rursus, præstantia animi: Circunspecti uero, quod edocti sumus, indoctiorum esse leges contemnere, modestiusq; uel cum difficultate illis obtemperare. Neque in hoc sumus ualde solertes, ut apparatum hostilem speciosa, sed inutili oratione uituperemus: & bellum mox non perinde ut ipso opere ineamus, sed sentiamus cogitationem hominum non longinquorum proximas esse nostris, nec fortuitos casus sub orationem uenire. Tanquam aduersus hostem recto consilio utentem, nos factis semper instruamur, nequaquam spem habentes ex illo tanquam pacaturo, sed quemadmodum ipsi nos, diligenter sibi prouisuro. Neque debemus arbitrari, inter hominem & hominem magnopere differre, sed illum esse præstantissimũ, qui in rebus necessarijs maxime eruditur. Hæc igitur instituta, quæ nobis nostri maiores tradiderũt, quæq; ipsi tenentes, perpetuo profecimus, ne omittamus: neve breui momento temporis adducamur ad consultandum de multorum capitibus, de multis pecunijs, de multis urbibus, de gloria, sed per ocium id agamus, quod nobis propter potentiam, præter cæteros agere licet. Mittite ad Athenienses de Potidæa, mittite de alijs expostulatum, quibus illatum iniuriam socij aiunt, eo quidem magis, quod iudicio se offerunt: quod qui faciunt, aduersus eos, tanquam iniuriam inferentes, ire legitimum non est, & nihilominus bellum apparate.

Hæc facientes & præclarissime consulueritis, & hostem maxime terrueritis. Et Ar-

chidamus quidem ita locutus est. Procedens autem ultimo loco Sthenelaidas, qui tūc unus erat ex Ephoris (hoc est tribunis plebis) sic apud Lacedæmonios inquit:

Oratio Sthenelaidæ Ephori apud Lacedæmonios.

VErba quæ Athenienses multa fecerunt, equidem nō intelligo. Nam seipsos maiorem in modum iactauerunt, nihil sane refellentes, se non intulisse iniuriam socijs nostris atque Peloponneso. Qui etsi contra Medos tunc boni fuerunt, nunc quod erga nos mali sunt, duplici sunt digni supplicio, mali ex bonis effecti. Nos autem nostri similes, quales tunc, tales nunc sumus. Qui si sapimus, socios nostros non habebimus contemptui affectos iniuria, nec eos ultum ire differemus, cum ipsorum non differatur iniuria. Nam alijs quidē suppeditat multitudo pecuniarum, nauiū, equorum, at nobis strenui socij, haud digni, quos Atheniensibus prodamus, nec quorum causa iudicijs discutiatur, & uerbis, cū nō sunt ipsi uerbis læsi, sed uindicetur mature atque omni conatu. Neque uos quisquam lacessitos iniuria, doceat, quonam modo consultare conueniat. Eis conuenit potius diu consultare, qui sunt illaturi iniuriam. Qua de re Lacedæmonij e dignitate Spartana bellum decernite. Nec Athenienses sinatis effici maiores, nec socios a nobis proditos esse, sed dijs ducibus bellum inferamus, iniuriam inferētibus.

Hæc locutus cum esset Ephorus, rem ad suffragia retulit in cōcionem Lacedæmoniorum, ac negauit (clamore enim, non calculis dant Lacedæmonij suffragia) dignoscere se, clamor uter maior esset, sed uolens eos aperte sententiam declarantes, ad sumendum bellū proniores esse, inquit: Cui uestrum uidentur Lacedæmonij rupta fœdera, & Atheniēses iniurij esse, surgat in locum illū, ostendens ei certum locum: cui non uidentur, in alterū. Illi transeuntes cum altrinsecus steterunt, multo plures fuere, quibus fœdera rupta uiderentur, accitisque socijs dixerunt, sibi quidem uidere iniuste agere Athenienses, uelle tamen hortari socios omnes ad danda suffragia, ut cōmuni consilio bellū, si uideatur, geratur. Et illi quidē cōfectis ijs domū abiere, & post eos legati Athenienses, cum responsum retulissent de ijs, quorum gratia uenerant. Hoc aūt plebiscitum, fœdera esse rupta, factū est quartodecimo anno, quam tricennalia sunt inita fœdera, Euboicum bellum secuta. Enimuero decreuerūt Lacedæmonij fœdera rupta esse & bello uindicanda, non tam inducti sociorum uerbis, quam metu, ne Athenieses potentiores fierent, quibus cernerent iam plurimum Græciæ subiectum esse. Nam Athenienses hunc in modū ad eas res uenerunt, in quibus aucti sunt. Posteaquam Medi ex Europa decesserunt, nauali pariter ac pedestri pugna a Græcis uicti, & eorum qui mari effugerunt, apud Mycalen absumpti sunt, Leotychides Lacedæmoniorum rex, Græcorum qui apud Mycalen, erant dux, abijt domum, habens qui ex Pelopōneso erant socios. Athenienses uero socijque ex Ionia & Hellespōto, qui iam ab rege defecerant, perstando Sestum Medis infessam oppugnarūt, ibique hybernantes ceperunt, Barbaris dilapsis. Post quod omnes fere in urbes redierunt, nauigantes ex Hellesponto. Athenienses simulac eis Barbari ex regione cesserunt, publice ubi deposuerant, recipiunt liberos, uxores, & quæ supererant, rem familiarem, urbemque excitare ædificijs parant, ac muris. Ambitus enim parum extabat, domus pleræque conciderant, paucæ in quibus manserant primores Persarum, incolumes erant. Quod futurum intelligentes Lacedæmonij uenere legati, quibus quædam uoluptati fuerunt, cernentibus, neque se, neque alium quenquam muros habentem, hoc autem molestum utique socijs exacuentibus, quod timerent, tum nauium copiam quanta non antea fuisset, tum auctam in bello Medico audaciam. Postularunt itaque ab eis, ne muros reficerent, sed potius omnium extra Peloponnesum urbium quarumcunque starent ambitus, demolirentur. Quid uellent ac suspicarentur, non patefacientes illi quidem Atheniensibus, prætendentes tamen ne Barbarus, si rursus rediret, haberet unde ex tuto, sicut modo ex Thebis procederet, Peloponnesum omnibus receptaculum idoneum ac tutamen esse. Athenienses, talia locutos Lacedæmonios confestim dimittunt, cum se missuros illuc de hac re legatos respondissent, Themistoclis consilio. Is iussit ut se quamprimum Lacedæmona mitterent legatum: socios, qui eligendi essent non subito, sed eos tandiu retinerent, usque dum muros ad iustam altitudinem excitassent, unde commode saltem pugnari

Lacedæmoniorum suffragia.

Lacedæmonij plebiscitum.

Themistoclis ustrum consilium

posset omnibus prorsus, qui in urbe essent adiuuantibus & ipsis, & uxoribus & liberis, nulli parcentes, neq; priuato, neq; publico aedificio, unde aliqua in id opus utilitas foret, sed omnia diruentes. Haec cum docuisset, significassetq; alia quae illic esset acturus discessit. Cumq; Lacedaemona uenisset, non adijt magistratus, sed multa praetendebat, ac causabatur, quotiesq; aliquis quaestorum interrogaret, cur in senatũ non procederet, expectationem sociorum excusabat: occupatiõe enim eos aliqua distineri, sperare se tamen propediem uenturos, & mirari nondum adesse. Quae audientes, ei propter amicitiam acquiescebant. Cum autem alij uenditarent, aperteq; coarguerent muros fieri, atq; adeo iam sublimes esse, non habebant, unde non crederent. Quod sentiens Themistocles, iubet eos potius quam uerbis seducantur, certos ex ipsis mittere, qui rem fideliter exploratam renũcient. Illis mittẽtibus quosdam e suis, & ipse clam per nunciũ Athenienses admonet, ut eos qui mitterentur a Lacedaemonijs retineant, idq; quam minime aperte, nec prius dimittant, quam se iterum receperint. Et iam collegae eius uenerant, Abronychus Lysiclis, & Aristides Lysimachi filius, nunciantes iam iustam habere altitudinem murum. Timuerat enim ne non a Lacedaemonijs ubi rem plane rescissent, amplius dimitterẽtur. Atheniẽses ut iussi erant, legatos retinent. Et Themistocles tum demum audiens Lacedaemonios, palam (inquit) urbem suam iam muris praeditam esse, ita ut idonea sit ad eos qui incolunt tutandos. Quod si illuc uelint Lacedaemonij socijve legationem mittere, missuros in posterum tanquam ad eos qui dignoscant, quae sibi conducant, quaeq; e republica sint. Nam cum antiquius uisum fuit, ipsis urbem deserere, nauesq; cõscendere, ostendisse se sine eis hoc scire audere, & quaecunq; cum eisdem consultare, ea nullo postea decreto fuisse patefacta. Nunc autem uideri sibi autiquius, urbem suam muros habere, idq; & priuatim ciuibus & uniuersis socijs conducibilius fore. Neque enim fieri posse ut ab inaequali facultate, aequaliter ac similiter in medium consulatur. Itaq; oportere aut omnes ciuitates confoederatas carere muris, aut eos sentire hos quoq; recte factos esse. His auditis Lacedaemonij indignationem in Athenienses, non illi quidem prae se tulerunt. Non enim ut uetarent, sed ut quodammodo in commune consilium darent, legationem miserant, praesertim adhuc propensi in amorem Atheniensium propter singulare illorum aduersus Medos studium. tamẽ q; haec eos spes frustrata esset, tacite infensi erant. Ita utrorum legati citra incusationem domum reuerterunt. Atq; hunc in modum Athenienses urbem exiguum intra tempus muro cinxerunt. Et indicio est etiam nunc ipsaq; structura properato fuisse factam. Nam fundamenta plurifariorum lapidum, & alicubi non coagmentatorum, iacta sunt, atq; ut quaeq; offerebantur saxa, multa etiam ex monumẽtis laborataq; sunt cõgesta: maior enim murus, quam pro magnitudine ciuitatis ducebatur, eaq; propter omnia mouentes labori pariter incumbebant. Persuasit praeterea Themistocles, reliqua Piraei ambiri, iam antea inchoata quo anno ipse Atheniensibus praefuisset, existimans tum ipsum locum commodiorem fore, tres suapte natura portus habẽtem, tum ciues fieri nauticos magnopere proficere ad potentiam ampliandam. Quippe primus ausus est dicere, mari resisti posse, statimq; moliri coepit. Cuius consilio Athenienses extruxere murum circum Piraea, qui nunc quoq; demonstratur, eius latitudinis, ut per eum duo palustra lapides comportantia e regione praeterirent. Interneq; frusta lapidum inerant, neq; lutũ, sed saxa grandia ad normam incisa coagmentataq;, & quae exteriora erãt, ferro inuicẽ plumboq; ferruminata. Altitudo fere dimidio tenus absoluta est, eius quod ille destinauerat. Destinauerat enim ut celsitudo ipsa latitudoq; arceret hostiles incursus paucorum hominum, eorumq; imbecillimorum suffectura custodia, caeteri autem naues conscendere. Nam in rem nauticam praecipue incumbebat, intelligens, ut mea fert opinio, regiarum copiarum aduentum mari, quam terra uehementiorem futurum, ac Piraea magis quam superiorem urbem expedire. Adeo saepenumero Athenienses est adhortatus, si quando a terra urgerentur, in hunc descenderent, omnibusq; re nauali resisterent. Et Athenienses quidem ad hunc modum cum alia munierunt, tum muros extruxerunt, statim a discessu Medorum. Pausanias nanq; Lacedaemonius Cleombroti filius, Graecorum dux, cum uiginti nauibus ex Peloponneso di-

Abronychus. Aristides.

Atheniensium murus.

Murus Piraei.

Pausanias.

missus, quem comitatæ sunt triginta Atheniensium naues, & aliæ sociorum permultæ, ingressiq; hostiliter Cyprum, multa eius oppida subegerunt. Deinde profecti, Byzantium à Medis occupatum obsederunt hoc duce. Quo iam facto imperiosiore, cum alij Græci, tum præcipue Iones, ac quicunque recens regio dominatu liberati erant, offendebantur. Itaque aditis Atheniensibus postulauerunt ut pro necessitudine, quæ inter eos esset, se duces ipsis præberent, nec Pausaniam uiolenter agere sinerent. Athenienses hæc uerba approbantes, prospiciebant, tanquam uoluntatem eorum non neglecturi, ubi cætera constituissent, quemadmodum sibi optime uideretur. Interea Lacedæmonij Pausaniam accersunt, de ijs cogituri quæ audissent. Etenim multa eius iniustitia à Græcis aduenientibus deferebatur, potius eum uideri tyrannum agere, quàm ducem. Euenit ut eodē tempore ille accerseretur, & ipsius odio socij ad Atheniēses transirent, præterquam ex Peloponneso milites. Reuersus Lacedæmona nonnullarum priuatim iniuriarum conuincebatur, maximis autem criminibus absoluebatur. Insimulatus est autem non in postremis, quod cum Medis sentiret, & uidebatur manifestissimum esse, nec ob id eum amplius pro duce miserunt, sed Dorcen, cumq; eo alios quosdam non magnum exercitum habentes, qui cum ad ipsos solitum non deferrent imperiū, socij re cognita abierunt. Postquam eos, Lacedæmonij nullos sibi mittēdos esse censuerunt, ueriti ne ij quos mitterent, sibi deteriores fierent, id quod in Pausania prospexe rant. Eo quidem magis, quod & defungi Medico bello cuperent, & existimarent Athenienses tum satis idoneos duces esse, tum sibi ut illo tempore amicos. Accepto hac ratione Athenienses principatu, libentibus propter odium Pausaniæ socijs, statuerunt, quas pecunias quasq; naues æquum esset præbere ciuitates ad regium bellum, per speciem reddendæ calamitatis, quam passi erant uexandis inuicem bello regijs prouincijs. Tunc primum Græciæ ærarij præfecti sunt instituti ab Atheniensibus, qui tributum reciperent. Sic enim appellata est pecuniarum collatio. Primumq; tributum constitutum quadringentorum sexaginta talentorum: ærarium eorum fuit Delos, quo in templo cœtus fiebant, ac duces inter initia ex socijs erant, qui suis legibus uiuerent, & ex publicis concilijs consultarent. Hucusque peruentum est bello, & gerēdarum rerum studio, inter hoc & Medicum bellum, quæ ipsi gesserunt cum Barbaro, cumq; socijs nouas res molientibus, & eos Peloponnenses, qui in omni re semper intercedebāt. Scripsi aūt ea ab instituto sermone egressus, ob id, quod ab omnibus, qui ante me fuerunt, locus hic prætermissus est, scribentibus aut res ante Medicum bellum gestas, aut ipsum bellum Medicū. Quorum Hellanicus, qui ista attigit in Attica historia, & breuiter meminit, neq; digestis sane tēporibus. Præterea quod principatus Atheniensiū quem admodum sit constitutus demonstratur. Primum quidem Eionem, quæ est ad Strymonem, Medis tenentibus expugnauerunt diripueruntq; duce Cimone Miltiadis filio. dehinc Scyrum in Aegeo insulam, quam incolebant Dolopes, diripuerunt, ipsiq; coluerunt. Fuit eis & cum Carystijs sine alijs Euboijs bellum, tandemq; in deditionem redegerunt. Post hæc cum Naxijs, qui defecerant bellum gesserunt, oppugnandoq; eos subegerunt. Prima hæc sociarum ciuitatum præter constitutum, in seruitutem redacta est. mox & aliæ, ut quæq; contingebat. Defectionis autem causæ, cum aliæ fuerunt, tum uel præcipue tributorum, ut causabantur, penuria nauiumq;: & si quis in militia desertor extitisset. Nam exacte agebant Athenienses, erantq; acerbi in adigendis hominibus, ærumnarum insuetis, eaq; recusantibus, & alioqui non iam ea qua cōsueuerant, comitate imperabant, neque ex æquo militabant, quippe qui facile possent eos subigere, qui defecissent. Cuius rei causa illi ipsi extiterant socij. Nam propter hanc militandi pigritiam, plerique ne domo abessent, constituerunt nauium loco pro portione pecuniam soluere. Ex qua solutione Atheniensium quidem res naualis adducta est. Ipsi uero cum desciscebant, bellum & imparati & inopes suscipiebant. Cōmiserunt post hæc Athenienses socijq; cum Medis prælium, & pedestre ad flumen Eurymedontem in Pamphylia, & nauale, atque in utroque & eodem die uicerunt, duce Cimone Miltiadis filio, captis corruptisq; omnibus, ad ducentas Phenicum triremibus. Aliquantoq; post tempore contigit, ut ab eis deficerent Thasii, indignatione contracta, ob emporia,

Cyprus à Græcis infestatur.

Pausanias ducatu priuatur.

Dorcis.

Hellanicus historicus.

Eione urbs.

Cimon

Vide Herod.

Scyros insula.

Dolopes.

Eurymedon.

quæ in aduersa Thracia, cum aliarum rerum, tum metalli ab illis fiebant. Athenienses eò nauibus profecti Thasios pugna nauali uicerunt, in terramq; descenderunt. Missis quoque sub idem tempus ad Strymona decem milibus colonorum, tum suorum, tum socialium, tanquam uolentes habitare oppidum, quod Edoni tenebant, tunc Decem uias, nunc Amphipolim appellatum, illo quidem potiti sunt. Sed progressi in mediterranea Thraciæ, ab ipsis Thracibus, quibus infestum erat id oppidum si incoleretur, apud Drabescum Edonicam omnes sunt interempti. Thasii uero prælio uicti & obsessi, Lacedæmonios in auxilium uocauerunt, hortantes ut ad se tutandos Atticam inuaderent. Quod se facturos illi clam Atheniensibus receperunt, ac fecissent, nisi prohibiti fuissent terræmotu. Quo tēpore & mancipia ex finitimis Thuriatæ Aetheesq; Ithomen aufugerunt. Erant autem mancipiorum pleraq; ab antiquis illis Messenijs tunc in captiuitatem ductis oriunda, eoq; Messenij omnes uocabantur. Itaq; aduersus eos, qui Ithomæ erant, bellū suscepere Lacedæmonij. Thasii tertio quā oppugnari cœpti sunt anno, Atheniensibus sese dediderunt, muris dirutis, nauibus traditis, pecunijs impræsentiarum quidem quanti pendi debebant, solui iussis, in posterum reliquis relicta eius continente ac metallo. Lacedæmonii bello quod gerebant cum ijs qui erant Ithomæ in longum eunte, euocauerunt cum alios socios, tum uero Athenienses, prout & ierunt, Cimone duce non exiguis cum copijs: ob id autem maxime euocati, quod præcipui ui debantur in pugna murali, quodq; constabat diutina in obsidio ne ista re opus esse, atq; ita ui oppidum capi posse. Quod & fuisset, uerum ex hac primum expeditione inter Lacedæmonios Athenienesq; dissensio palàm facta est. Lacedæmonij enim cum oppidum ui non caperent, reformidarunt Atheniēsium tum audaciam, tum ad res nouandas animum, simulq; suspicantes ne quid peregrini si permanerent ab ijs, qui Ithomæ erant solicitati, molirentur noui, solos omnium sociorum dimiserunt suspicione dissimulata, tantum negantes se illorum opera amplius egere. Athenienses haud nescientes non se meliore causa missos fieri, sed suspicione aliqua, grauiter acceperunt: nec ita de Lacedæmoniis meritos se esse existimantes, ut ista paterentur, cum primum reuersi sunt, societatem soluerunt cum Lacedæmonijs Medico bello contractam: inieruntq; eam cum Argiuis illorum hostibus, & inter utrosq; aduersus Thessalos quoque ictum est fœdus. Porro ij qui intra Ithomē erant, decimo demum anno cum iam impares essent oppugnantibus, acceperunt à Lacedæmoniis oblatam conditionē, ne cum ex Peloponneso fide publica excessissent, & ex ipsa nunquam ipsis ulterius regressus esset, si quis deprehenderetur, seruus fieret capientis. Erat autem redditum Lacedæmoniis oraculum quoddam Pythium, antequam supplex Iouis Ithomita abeat. Exeuntes eos unà cum liberis & uxoribus, Athenienses odio iam Lacedæmoniorum exceperunt, & in Naupacto quam nuper infessam à Locris Ozolis ceperant, collocauerunt. Megarenses quoque à Lacedæmoniis ad Athenienses defecerunt, quod à Corinthiis de terminis contendentes, bello uicti essent. Tenueruntq; Athenienses Megara & fontes, ingentesq; extruxerunt Megarensibus muros ab urbe ad Nisæam, eosq; ipsi tuebantur. Vnde primum Corinthiis non mediocre in Athenienses odium conflatum est. Inarus autem Libyus Psammetichi filius Libyorum rex, qui sunt Aegypto finitimi, ex urbe Maria (quæ est super Pharum) profectus, effecit ut ad se pleraque Aegyptus ab rege Artaxerxe deficeret, moxq; Athenienses ad belli societatem asciuit, tunc forte apud Cyprum in expeditione agentes ducentis cum nauibus, tum suis tum sociorum. Illi relicta Cypro, se illuc cōtulerunt: & à mari in Nilum nauigantes, flumine ipso & duabus Memphidis partibus potiti sunt, ad tertiam quæ uocatur Albus murus, cum iis bellabant qui intus erant, Medis Persisq; qui eò fugerant, & Aegyptiis qui cum aliis non rebellauerant. Item egressi nauibus Athenienses in Haliam, cum Corinthiis Epidauriisq; commissa pugna, à Corinthiis uicti sunt. Posteaq; Cecryphaleam nauali cum Peloponnensibus prælio uicerunt. Moto aūt post hac aduersus Aeginetas bello, ingens inter hos ad Aeginam extitit pugna naualis cum suis utrosq; sociis: uictoriaq; penes Athenienses fuit, captis hostiū septuaginta nauibus: qui egressi in terram, urbem oppugnare cœperunt, duce Leocrate Strœbi filio. Peloponnēses dehinc Aeginetas as-

Marginalia: Edoni populi. | Amphipolis. | Ἐννέα ὁδοὺς in græco legitur. | Drabescus. | Edonica. | Thuriatæ. | Aethees. | Atheniensium & Lacedæmoniorum prima & ex professo dissensio. | Iupiter Ithomita. | Megarenses à Lacedæ. deficiunt. | Inarus Lybius | Lybia. | Maria urbs. | Artaxerxes. | Albus murus. | Halia. | Athenæ uincunt. | Cecryphalea. | Leocrates.

ſerere uolentes, trecentis primum armatis Corinthiorum Epidauriorumq; Aeginam auxilio tranſmiſſis, promontoria Geraneæ occupant. Necnon Corinthij cum ſociis in agrum Megaricum deſcendunt, exiſtimantes non futuros pares Athenienſes tutandis Megarenſibus, abſente tum apud Aeginam, tum apud Aegyptum exercitu: & ſi hos tutari uelint, ab Aegina deceſſuros. Athenienſes exercitum quidem ab Aegina abduxerunt, ſed qui reliqui erant ex ciuitate, uel prouectioris, uel ineuntis ætatis, duce Myronida Megaram profecti ſunt: pugnaq; commiſſa cum Corinthijs, æquo Marte diſceſſum eſt, utriſque in ea re non peius actum eſſe ſecum exiſtimantibus. Athenienſes tamen ut qui uiciſſent magis, abeuntibus Corinthiis, trophæum ſtatuerunt. Corinthii male accepti à ſenioribus ſuis qui in urbe erant, poſt duodecim fermè dies inſtructi uenerunt, è regioneq; trophæum & ipſi ſtatuerunt tanquam uictores. At uero Athenienſes è Megara cum uociferatione procurrentes, eos quidem qui trophæum ſiſtebant, interemerunt, cum cæteris autem congreſſi, ſuperarunt, illi ſuperati abierũt. Quorum pars quædam non exigua rapide fugiens, cum itinere deerraret, incidit in priuati cuiuſdam prædium, magna * foſſa intercidēte imperium. Quo cognito, Athenīēſes oppoſitis à fronte armatis, eos abire prohibuerunt, circundataq; leui armatura, omnes qui introierant, lapidauerunt. Quæ plaga Corinthijs ingens fuit, cætera turba expeditionis domum eius reuerſa eſt. Circa illa tempora & Athenienſes orſi erant longos ad mare muros extruere, alterum Phalerum, alterũ Piræa uerſus. Et Phocenſes in expeditione agebant contra Dores Lacedæmoniorum metropolim Bion, Cytinion, Erineon. Cumq; unũ ex his oppidis cepiſſent, Lacedæmonii duce Nicomede Cleombroti filio, pro Pliſtoanacte Pauſaniæ regis filio adhuc puero, auxilium Doribus tulerunt cum mille quingentis armatis ſui corporis, ſociorumq; decem millibus, urbeq; in deditionem à Phocenſibus recepta, reuertebantur, quos mari, ſi conſilium eis eſſet, per ſinum Criſſæum tranſmittere, Athenienſes præternauigantes prohibituri erant. Nam per Geraniam haud tutum ſibi tranſitum putabant, tenentibus Megara & fontes Athenienſibus, difficilem alioqui ad tranſeundum, & ſemper Athenienſium præſidio inſeſſam, & quà ſenſerant ſe ab illis prohibitum iri. Viſum eſt itaq; eis apud Bœotios ſubſiſtendo diſpicere quonam modo tutiſſimi tranſirent, nonnullis Athenienſium ipſos clam inducentibus, qui ſperabant democratiam, id eſt, ſtatum popularem tolli poſſe, & muros qui ædificabantur. Aduerſus hos prodierunt omnes cuiuſcunq; ætatis Athenienſes, & Argiuorum mille, exq; omnibus ferè alijs ſocijs numero quatuordecim millia, tum rati hoſtem neſcire quà abiret, tum ſuſpicati illum tēdere ad ſubuerſionem democratiæ. Acceſſerunt quoque ad Athenienſes ex iure commilitii equites Theſſalorum, qui tamen in re gerenda ad Lacedemonios tranſierunt. Commiſſo apud Tanagram Bœotiæ prælio, Lacedæmonii ſociiq; uicerunt, & utrinque ingens facta eſt ſtrages. Et Lacedæmonij agrum Megarenſem ingreſſi, cæſisq; arboribus, retro per Geraniam & Iſthmum domum redierunt. Athenienſes altero & ſexageſimo à pugna die exercitum in Bœotios duxerunt, duce Myronida, & prælio in arbuſtis inito, Bœotios uicerunt, Bœotiaq; plaga, ac Phocide potiti ſunt, murosq; Tanagrenſium demoliti, & Locrenſium: Opuntiorum locupletiſſimos centum uiros obſides acceperunt, ſuosq; ipſorum longos muros abſoluerunt. Poſt hæc Aeginetæ ad Athenienſes deditionem fecerunt, deiectis muris, traditis nauibus, impoſito in poſterum tributo. Ad hæc circumuecti Peloponneſum Athenienſes, duce Tolmida Tolmæi filio Lacedæmoniorũ naualia incenderunt, Chalcidem Corinthiorũ oppidum ceperunt, Sicyonios in ipſo in terram egreſſu congreſſi, uicerunt, adhuc apud Aegyptum manentibus Athenienſibus illis atq; ſocijs, quibus & ipſis multifaria bella contigerunt. Iam primum ubi potiti ſunt Aegypto Athenienſes, miſit rex Lacedæmona cum pecunijs Megabazum genere Perſam, ut Peloponnenſibus pecunia perſuaſis, Atticam inuadentibus ſubmoueret ab Aegypto Athenienſes. Quod ubi parum procedit, fruſtraq; pecunia abſumpta, quod reliquum erat, Megabazus rurſus in Aſiam retulit, mittit Megabazum Zopyri filium, uirum Perſam cum ingenti exercitu, qui terreſtri profectus itinere, Aegyptios ac ſocios prælio uincit, ex Memphide Græcos eijcit, ad extremum in Proſopitide inſu

Myronides dux Athenienſium.

Athenienſ. & Corin. pugna.

Corinthij uincunt.

ὄρυγμα μέγα περιεῖργον, ᾧ οὐκ ἦν ἔξοδος.

Bios.

Cytinius.

Erineus.

Nicomedes.

Pliſtoanax.

Democratia.

Lacedæmoniorũ & Athenien. conflictus.

Myronides dux Laced.

Chalcis.

Sicyonij uincunt.

Athenienſes Aegypto potiuntur.

Atheni. Memphi eijciuntur.

la concludit, ibiq; annum solidum ac dimidiatum obsidet, usq; dum auersa aliâ aqua, siccatisq; alueis naues in sicco sederent, & ex magna parte insulam faceret continentem, quam cum peditatu transgressus cepit. Ita res Græcorum sex annis bello gesto perierunt: paucíq; ex multis peragrata Libya Cyrenen peruenientes, incolumes fuêre, plerisq; absumptis. Atq; iterum Aegyptus regis ditioni côcessit, præter Amyrtæum in palustribus regnantê. Hunc propter uastitatem saltus palustris expugnare nequierunt, cum præsertim Aegyptiorum pugnacissimi sint saltum illum incolentes. Inarus tñ Libyorum rex harum omnium in Aegypto rerum autor, per proditionem captus, in crucem actus est, Atheniensiumq; atque aliorum sociorum quinquaginta triremes, quæ successuræ in Aegyptum nauigabant, appulsæ sunt ad Mendesium, unum è Nili cornibus, ignaræ prorsus rerum gestarum. Quas à terra aggressus peditatus, & à mari Phœnicum classis plerasque absumpserunt, paucioribus fuga retro elapsis. Hunc fecit exitum ingens illa Atheniensium sociorumq; in Aegyptum expeditio: Ex Thessalia ab Oreste Echecratidæ filia Thessalûm regis fugiente persuasi Athenienses, ut ipsum reducerent, assumptis Bœotijs Phocensibusq; socijs in expeditionem aduersus Pharsalum Thessaliæ ierunt: & terra quidem potiti, eatenus tenebant, quatenus non multum procedendo sub armis erant. Nam ab equitatu Thessalorum prohibebantur, urbem tamen non expugnauerunt. Et cum nihil ex ijs quorum gratia expeditionem sumpserant, successisset eis, infecto negocio reuersi sunt, Orestem secum habentes. Nec diu post hæc mille Athenienses conscensis nauibus quæ ad fontes erant (tenebant autem ipsi fontes) in Sicyonem nauigauerunt, duce Pericle Xanthippi filio, egressiq; in terram, eos qui congressi sunt Sicyonû pugna superauerunt. Statimq; assumptis Achæis, transmissa Acarnania ad Oeniadas in expeditionem ierunt. Obsessoq; sed non expugnato oppido, domû redierunt. Postea cum triênalia fœdera transissent, inita sunt inter Peloponnêses Atheniensesq; quinquennalia, & cum Græcum bellum sustinuerunt Athenienses, Cypro tamen arma intulerunt, cum ducentis suorum, tum sociorum nauibus duce Cimone. Ex quibus in Aegyptum sexaginta profectæ sunt, uocatu Amyrtæi saltuum regis. Cæteræ Citium obsidebât. Verum Cimone uita defuncto, famêq; exorta profectæ à Citio, tenentesq; cursum super Salaminem, quæ est in Cypro cum Phœnicibus ac Cilicibus, & nauali & pedestri pugna certarût, & utrobiq; uictores domum sunt reuersi, unà cum ijs quæ ex hac classe ab Aegypto redierant. Lacedæmonij post hæc bellum quod Sacrum appellat, sumpserunt, potitiq; templo quod est apud Delphos, Delphis tradiderunt. Post quorum discessum Athenienses iterum cum exercitu profecti Delphos, potitiq; tradidêre Phocensibus. Interiecto deinde tempore cum Bœotij descíuissent, bellum Athenienses Orchomeno Chæroneæq; & alijs quibusdam in Bœotia oppidis, quod rebellassent, intulerût cum mille ex suo numero armatis, alijsq; singulorum sociorum, duce Tolmida Tolmæi filio, captaq; Chæronea, & imposito in ea præsidio, cum reuerterentur, fecerunt in eos impetum ex Orchomeno Bœotiorum, cumq; his Eubœorum exules ac Locri, & quicunq; earundem partium erant. Victoresq; Atheniensium alios interfecerunt, alios uiuos ceperunt. Cum quibus Athenienses transegerunt, recuperatis captiuis omnem Bœotiam missam fecêre, in quam remigrantes Bœotiorum profugi, cæteriq; omnes sui iterum iuris effecti sunt. Neq; multo post hæc Eubœa ab Atheniensibus defecit. Ad quâ Pericli cum Atheniensium copijs iam transgresso nunciatur Megaram defecisse, Peloponnenses quoq; Atticam inuasuros, præsidia Atheniensium à Megarensibus esse cæsa, præter eos qui in Nisæam confugissent: Defecerant autem Megarenses ascitis Corinthijs, Sicyonijsq; & Epidaurijs: Ille confestim ex Eubœa copias reduxit, & Peloponnenses Atticam ingressi, Eleusinam usq; ac Trioze depopulati sunt duce Plistoanacte Pausaniæ regis filio Lacedæmoniorum duce, nec ulterius progressi, domum rediêre, & Athenienses iterum Pericle duce transgressi Eubœam omnem subegerunt, eamq; pactionibus composuerunt, præterquam Hestiæas, unde eiectis incolis, ipsi eam sibi terram habuerunt. Reuersi in Eubœa, non multo post fœdera cû Lacedæmonijs socijsq; tricennalia percusserunt, redditis Nisæa, fontibus, Trœzene, Achaia: Hæc enim de Pe

Aegyptus regibus restituitur.

Orestes.

Pharsalus.

Pericles.

Rex saltuum.

Citium.

Salamin.

Sacrum bellû.

Orchomenum. Chæronea capitur.

Peloponnenses Atticam depopulantur.

Trioze.

loponnensibus tenebant Athenienses. Sexto autem anno cum excitatum esset inter Samios ob Prienem & Milesios bellum, cum iam forent impares bello, Milesii Athenas profecti, in Samios inuecti sunt, cum assensu quorundam ex ipsa Samo priuatorum hominum, nouarum rerum in republica cupidorum. Ex quo profecti Samum Athenienses cum quadraginta nauibus statum popularem constituerunt, sumptis obsidibus quinquaginta Samiorum liberis, totidemq; uiris, quos apud Lemnum deposuerunt, & præsidio imposito abierunt. Ex Samijs autem aliquot fuerunt qui nō perstiterant, sed in continentem profugerant ex composito cum potentissimis ciuitatis, & societate inita cum Pissuthne Histaspi filio, qui Sardibus tunc præerat, coactis septingentis auxiliarijs noctu in Samum transmiserunt. Et primum aggressi populum, multitudinis uictores extiterunt: deinde obsidibus suis ex Lemno subtractis rebellarunt. Atheniensium præsidium ac principes quos penes se habebant Pissuthnæ donauerūt, expeditionem etiam in Miletum confestim parantes, Byzantijs quoq; rebellionis socijs. Quod ubi acceperunt Athenienses, cum sexaginta nauibus aduersus Samum nauigarunt. Quarum sexdecim usi non sunt: partim in Cariam ad impediendas Phœnicum naues, partim in Chium ac Lesbum ad euocanda auxilia iter habentibus, quatuor & quadraginta nauibus Pericle duce, cum nouem collegis ad Tragiam insulam cum Samiorum septuaginta nauibus, in quarum uiginti milites uehebantur, & quæ cunctæ proficiscebantur à Mileto, pugnarunt uiceruntq;. Et cum postea eis uenissent auxilio Athenis quadraginta, ex Chio & Lesbo uigintiquinque naues, egressi in terram pugnaq; pedestri uictores, urbem obsederunt triplici muro, etiā à mari. Pericles sumptis ex ijs qui superuenerant sexaginta nauibus, quàm celerrime in Caunum & Cariam contendit, accepto illinc nuncio, naues Phœnicum in ipsos cursum ter ere. Abierant enim ex Samo quoq; Stesagoras cum quinque nauibus, & alij aduersus Phœnicum classem. Interea Sami repentina eruptione nauigantes, castra nullis munitionibus prædita inuadunt, speculatorias naues corrumpunt, cæteras quæ obuiam uenêre superant, totoq; circa mari potiuntur, quatuordecim fermè diebus quæcunque libuit importantes exportantesq;. Reuerso Pericle, nauibus iterū conclusi sunt. Ex Athenis post hæc subsidio naues aduenêre, cū Thucydide, Agnone, & Phormione quadraginta, cū Tlepolemo quoq; & Anticle uiginti, ex Chio etiam & Lesbo triginta. Cum quibus Samij breue quoddam prælium nauale fecerunt, cumq; oppugnantibus impares essent, nono sese mense dediderunt, deiectis muris, datis obsidibus, traditis nauibus, pecunias quæ impensæ essent, certis temporibus soluturi. Conuenerunt & Byzantij, ut, sicut prius, imperata facerent. Non multis iam hinc annis posterius gesta, quæ superius commemorata sunt, Corcyrensia, Potidæensiaq;, & quæcunq; belli huius extitêre materia, uniuersa hæc quæ Græci uel inter se, uel aduersus barbarum gesserunt, intra quinquaginta fermè annos gesta sunt, à discessu Xerxis ad huius initium belli. Intra quos suum Athenienses imperium propagarunt, & in multum potentiæ processerunt. Quod intelligentes Lacedæmonij, non tamen impedimento fuerunt, nisi ad breue tempus: & iterum plerunq;, qui uenerunt nequaquam celeres ante hac ad bellum capessendum, nec nisi coacti. Nonnihil etiam intestinis prohibiti bellis priusquā Atheniensium potentia aperte augesceret, & eorum societatem experti fuissent. Tum non ulterius tolerandum duxerunt, sed omni incumbendum studio in hoc bellum, quod sumerent ad illorum, si possent, potentiam euertendam. Igitur ubi statuerunt fœdifragos atq; iniurios esse Athenienses, Delphos ad deum consulendum miserunt, nunquid præstaret bellum gerere. Quibus ille (ut aiunt) oraculum reddidit, penes bellantes pro uiribus uictoriam fore, seq; (inquit) & uocatum & inuocatum auxilio futurum. Rursus accitis socijs, rem ad consilium placuit referri, nunquid bellum sumere expediret, necne: & cum uenissent sociorum legati, habereturq; concilium, cæteri quidem quæ uoluêre, dixerunt, accusantes pleriq; Athenienses, & ut bellum fieret postulantes. Corinthij uero & antea precati separatim singulas ciuitates ut suffragia darent de bello mouendo, uerentes ne prius Potidæa euerteretur, & tunc præsentes, ultimoq; loco procedentes, hanc orationem habuerunt:

Tragia insula.

Pericles in Cariam tendit.

Thucydides. Agno. Phormio. Samiorum deditio. Corcyrensia. Potidæensia.

Apollinis oraculum.

Oratio Corinthiorum apud Lacedæmonios.

Lacedæmonios uiri socij tanquam nec ipsi decreuerint bellum gerendum, iam desinamus incusare, cum nos ad hoc ipsum congregandos putauerint. Debent enim ij qui præsunt, sicut in cæteris honore cunctos antecellunt, sic res priuatas æquabiliter distribuentes in commune prospicere. Nos aut quicunque ab Atheniensibus dissociati sumus, non necesse habemus admoneri, ut ab eis caueamus, sed ij potius qui mediterranea nec ad emporia incolunt, ut intelligant nisi inferiora incolentibus opem ferant, difficiliorem se fructuum perceptionem habituros, & item difficiliora subsidia, quæ mare mediterraneis subministrat, nec debere eorum quæ dicuntur praui iudices esse tanquam hæc ad ipsos non pertineant, sed expectare, si res inferius colentium neglexerint, aliquando calamitatem ad se peruenturam, nec de se nunc minus q̃ de alijs consultari. Quo minus eos oportet esse segnes ad bellum pro pace sumendum. Nam grauium quidē hominum est, si non lacessantur iniuria quiescere: Egregiorum autem si lacessiti fuerint, pacē bello mutare, eosdem re bene gesta rursus in concordiam redire: neque bellorum prosperitate extolli, neque ex ocio pacis uoluptate captos pati iniuriā. Nam qui propter uoluptatē deses est, is cōfestim desidiæ suæ iucunditate, propter quam segnis est, priuat̃ si quieuerit. Et qui frequenti successu bellorum utitur, hic infida ferocia inflatus, quæ sunt cogitanda non cogitat: Multa enim male consulta hostibus inconsultius agentibus emendata sunt. Quinetiam plura quæ bene consulta uidebant̃, turpiter in contrarium ceciderunt. Quia nemo tali opere rem exequit̃, quali credulitate deliberat, sed cum fiducia certa de futuris sentimus: cū timore aūt in actione deficimus. At nunc iniuriam passi nos, & multa habentes in Athenienses crimina, bellū conflamus, ubi istos ulti fuerimus in tempore finituri. In quo nos uictores fore multis de causis credibile est: Primum quod hominū numero & rei militaris peritia præcellimus: deinde quod omnes perinde ad ea, quæ sunt imperata, properamus, classem aūt qua illi præstāt supplebimus, tum priuatis facultatibus pro rata parte, tū ex pecunia quæ in Delphis est, atque Olimpijs: mutuati nanque pecuniam possumus peregrinos illorum nautas maiorī mercede cōducere. Mercenariæ enim magis q̃ uernaculæ sunt Atheniensium copiæ, quod minus in nobis contingit, qui plus corporibus q̃ pecunijs pollemus. Quod si uel una nauali pugna superent̃, de ipsis actum est, ut credere oportet: sin resistant, & nos diutius rem nauticam meditabimur, superiores illis futuri animi præstantia, ubi eò peritiæ peruenerimus. Quod enim nos natura obtinemus, hoc illis nequaq̃ doctrina contingat. At quo illi præstant sciētia, id nobis est exercitatiōe consequendū: Pecunias quoque quæ huic rei suppetant, conferemus. An uero durum nobis hoc fuerit, ut cum illorum socij pro sua ipsorum seruitute conferre non recusent, nos pro inimicorum ultione, ac pro nostra salute pecunias erogamus, & certe ne ijs per illos ereptis ob eas ipsas male multemur? Assunt præterea nobis aliæ quoque belli gerendi uiæ, & in primis solicitatio sociorum ad defectionē, res quæ illis adimat prouētus quibus præpollent, tum regionis illorum inædificatio, & alia quæ nondum quis prospiciat. Perraro bellum eò quò euasurum prædicatur, euadit, multa ipsum per sese præter ea, quæ adsunt, comminiscitur. In quo quisquis erecto uersat̃ animo, tutior existit: quisquis irato, non minus labi consueuit. Cogitemus autem si forent singulis nostrum de finibus ac limitibus cum aduersarijs lites, id debere tolerari. Nunc autem Atheniēses cum ad uniuersos nos, tum ad oppidatim subigendos ualidi sunt, ita ut nisi & frequentes & per regiones ac ciuitates singulas unoque consilio eis obstiterimus, haud difficulter sint nos separatim agētes oppressuri. Quorum uictoriam de nobis, etsi auditu quoque triste est, tamen qui audit sciat nihil plane aliud afferre q̃ seruitutem. Quod uel oratione agitare fœdum est Peloponneso, nedum re tot urbes ab una infestari. In quo uidemur aut merito esse aut metu patientes, degenerantes à maiorum gloria, quæ Græciam liberauerunt, quod ne ad tutandam quidem nostram libertatem sufficiamus, sinamusque ciuitatem se efficere tyrannū, cum in una ciuitate tyrannus ut tollatur postulare soleamus, ignari quonam modo ab his tribus maximis incommodis eximamur, uecordia, ignauia, secordia. Neque tamen ut ista nomina fugiatis, excusationem prætendatis: quod temeritatē deuitaueritis, plerisque

que perniciosam: quæ excusatio, quia multos decepit, contrario nomine sui accusatio cognominatur. Quanquam quid attinet quæ hactenus gesta sunt, longius quàm quatenus nunc expedit reprehēdere. Expedit autem ĳs, qui postmodum mala passuri sunt, auxilium nos ferre, quoniam patrium uobis est per labores assequi uirtutes: nec mores immutare uos decet, qui etsi non diuitĳs illos aliquantum atq; potentia superatis, tamen iniquum sit quod paupertate partum est, id per diuitias perdere. Decet cum multis de causis fidenter uos ire ad bellum, tum dei responsō, qui se quoq; adiutorem fore pollicetur, adiutrice etiam cætera Græcia, partim ob metum, partim ob utilitatē. Nec ideo fœdera priores rumpetis, quæ deus ipse qui nos iubet bellare, cēset illos esse præuaricatos, sed auxiliū potius fœderibus ruptis feretis. Ruperunt enim fœdera, non qui resistunt inuadentibus, sed qui priores inuadunt. Ex quo undiq; nobiscum bene agitur si bellum suscipimus. Quod si hæc quæ nos in cōmune exhortandi gratia dicimus, certissimum est rebus & publicis & priuatis conducere, nolite cunctari cum aliorum libertatem tueri, tum uero Potidæatis opitulari, qui sunt Dores, & quod olim contrarium erat, ab Ionibus obsidentur. Quoniam res non patitur amplius expectationem, ne palàm fiat nos partim iam lædi, cæteros ne idem paulop ōst patiantur cōuentum quidem fecisse, sed ulcisci non audere. Verum uiri socĳ uos ad hanc necessitatem deuenisse, simulq; à nobis quæ optima sunt dici existimantes, bellum decernite, haudquaquam deterriti subita illius asperitate, sed pacem quæ ex eo diuturna sequetur, exoptantes. Nam pax magis confirmatur ex bello. At ex ocio non perinde periculo cares, ne bello lacessaris. Existimantes item ciuitatem quæ se in Græcia tyrannum constituit, æqualiter constitui in omnes, ita ut iam alĳs dominetur, alĳs dominari destinet. Hanc si inuadimus, subigemus, & ipsi in posterum tuti habitaturi, & Græcos qui nunc seruiunt, in libertatem uindicaturi. Et hæc quidem Corinthĳ dixerunt. Lacedæmonĳ uero auditis omnium sententĳs, calculos cunctis, qui aderant, intulerunt socĳs, gradatim à maxima ad minimam quanq; ciuitatem, & illi frequētes de bello sumēdo dedêre suffragia. Cætera non erat in procinctu exequi quæ decreuissent, utpote imparatis. Quapropter uisum est singulos conferre quæ expedirent, nec intercedere dilationem. In quo necessarium rerum apparatu nō est annus insumptus, etsi paulominus, donec sumpto palam bello Atticam inuaderent. Hoc interim tempore legatos ad Athenienses mittunt crimina obĳciētes, ut quàm excusatissime bellum illis inferretur, nisi dicto audientes essent, primum iubendo tolli dei piaculum, quod quidem tale erat: Cylon quidam Atheniensis fuit uir uetustæ nobilitatis, ac potēs, & qui Olympia uicisset. Huic in matrimonium accepta Theagenis Megarensis filia, tum Megarensium tyranni, apud Delphos oraculum deus reddidit, quando maximum foret festum Iouis, occuparet arcem Athenarum. Is acceptis à Theagene copiis, persuasisq; amicis, ubi aduenêre in Peloponneso Olympia, arcem urbis occupauit, tanquam tyrannum acturus, illud esse maximum Iouis festum interpretatus, & sibi, qui uicisset Olympia, nonnihil conuenire. An uero in Attica an uspiam alibi maximum festum diceretur, necdum ille considerauerat, quod oraculum declarauerat. siquidem sunt apud Athenienses quoq; Dialia, maximus dies festus, quæ Iouis Melichii uocantur, extra urbē, ubi totius populi conuentu pleriq; non ueras uictimas immolant, sed commode assimulatas. Credens itaq; Cylon se recte sentire, opus aggressus est. Quo cognito, Atheniēses ex agris ad hos coercēdos, uniuersi concurrūt, obsessosq; oppugnant. Sed diutina obsidione affecti magna ex parte discessêre, delegata nouem principibus custodia, & permisso, quod optimum censerent esse, agendi arbitrio. Tunc hi nouē principes multa sane ad remp. pertinentia administrarunt. At ĳ qui cum Cylone obsidebantur, misere habebant cibo & aqua defecti. Et ipse quidem Cylon eiusq; frater fecerunt clàm fugam. Cæteri uero fame cōsumpti, nōnullis iam extinctis, supplices ad aram, quæ est in arce, sederūt. Quos surgere iussos, ĳ quibus permissa custodia erat, cum uiderunt expirantes in templo, ne quid in eo sceleris admitterent, abductos interemerunt, quosdam etiam ipso transitu, & apud pcipuos deorū atq; ad altaria sedentes. Vnde impii ac prophani & illi & ab eis progeniti sunt appellati, insuper & ab Atheniensibus in exilium acti, necnon à

Piaculum Athenien.
Cylon Atheniensf.
Theagenes Megarensis.
Dialia.
Melichius Iupiter.
Cylon arcem adoritur.
Cylonis fuga.

Cleomene Lacedæmone postea cum Atheniēsibus seditione laborantibus, non modo uiui expulsi, sed etiam sublata defunctorum ossa sunt abiecta, nihil tamen minus postea reuerterunt, genusq; illorum adhuc in ciuitate perstat. Quod piaculum Lacedæmonij exterminari iubebant, utiq; ante omnia deorum uicem ulciscētes. Sed sciētes Periclen Xanthippi filiū huic piaculo affinē esse materno ex genere, credebant eo deiecto, facilius sibi de Atheniensibus successurum. non tamen tanta spe, ut hoc ille pateretur, quanta ut hoc ipsum ei apud populum conflaret inuidiam, quòd ex magna parte hoc existeret bellum ne ille damno afficeretur. Etenim cum esset, ut illis temporibus potētissimus ciuitatis & reipublicæ administrator usquequaq; Lacedæmonijs aduersabatur, nec sinebat Atheniēses succumbere, sed ad bellum excitabat. Iusserūt itaq; uicissim Athenienses Lacedæmonijs, ut & ipsi piaculum ex Tænaro tollerent. Siquidem Lacedæmonij aliquando è templo Neptuni à Tænaro excitatos, abductosq; fugitiuorum supplices obtruncârunt. Quamobrem sibi ipsis opinantur ingentem terræ tremorem apud Spartam extitisse. Iusserūt præterea eosdē tollere piaculū Palladis Chalcidoniæ, quod hūc in modū cōtigit: Postquam Pausanias à Spartiatis primū reuocatus ab imperio prouinciæ in Hellesponto criminibus absolutus est, publice nō amplius est dimissus, sed ipse priuatim sumpta triremi Hermionide sine Lacedæmonijs abijt in Hellespontum, uerbo quidem ad Græcum bellum, re autem cum rege transigēdi negocij gratia, quod inchoauerat, affectans Græciæ principatum. Atq; hinc primum libertatem erga regem instituens, totius rei principium fecit. Cum primo aduentu post reditum è Cypro, Byzantium, quod Medi necessarijq; regis atq; conati tenebant, cepisset, & eos qui intus erant, remisit ad regem captiuos clam socijs, iactata illorum fuga, adiutore in hac re Congylo Eretriensi, cui curam Byzantij captiuorumq; mandauerat. Eiq; Congylo dedit ad regem epistolam in hæc uerba, ut postea compertum est:

Pericles.

Congylus.

Epistola Pausaniæ ad regem.

PAusanias Spartæ dux, istos tibi quos armis cepi, conciliandi tui gratia missos facio, habeoq; in animo, si tua uoluntas fert, filiam tuam in matrimonium ducere, ac tibi Spartam cum reliqua Græciæ obnoxiam reddere. Cui rei par esse mihi uideor, communicatis tecum consilijs. Hoc igitur si tibi est cordi, fidelē mittito ad mare quenpiam, qui cum cætera colloquar. Hæc demum significabat epistola. Ex qua Xerxes uoluptatem cum cepisset, misit Artabazum Pharnaci filium in oram maritimam iussum accipere prouinciam Dascylitem, Megabata qui præfuerat, reuocato, dataq; ei epistola ad Pausaniam, ut eam Byzantium quàm celerrime mitteret, illiq; sigillum ostenderet: & si quid Pausanias de ijs ipsis negocijs mandaret, quàm rectissime & quam fidelissime conficeret. Ille ubi uenit, cum alia, quemadmodum dictum est, confecit, tum uero epistolam misit in hæc uerba respondentem:

Artabazus Xerxis legatus
Megabatas.
Xerxes.

Epistola regis Pausaniæ respondentis.

ITa inquit rex Xerxes Pausaniæ, & ob uiros quos mihi trans mare ex Byzantio saluos esse uoluisti, habetur tibi gratia, nunquam domi nostræ delenda: & uerbis tuis gaudeo, neque nox te, neque dies remoretur, quin sedulo agas quod mihi spopōdisti, nullis retardatur neque auri argentiq; sumptibus, neque copijs sicubi præsto illas esse oporteat. Verum cum Artabazo uiro egregio, quem ad te misi, transige nihil diffisus. Vnde & meæ & tuæ res ex amborum dignitate atq; utilitate optime habebunt. His Pausanias literis acceptis, cum prius in magna fuisset apud Græcos ueneratione propter imperij magnitudinem, tunc maiorem in modum animos sustulit, non sustinens modesto more uiuere, sed Medico cultu è Byzantio prodijt, euntēq; per Thraciam Medi atq; Aegyptij satellites comitabantur. Mensa quoq; ei Medica apponebat. Deniq; cogitationem cohibere non poterat, paucis actibus prodens, quænam animo in posterum maiora esset acturus. Ad hæc difficilē aditu se præbebat, tanquam acerba in omēs æqualiter utebat iracūdia, ut nemo posset accedere. Eapropter uel maxime se ad Atheniēses socij applicauerūt. Quibus rebus cognitis Lacedæmonij eū ob hæc ipsa primū reuocaue

runt, postquam rursus Hermionide naui in iussu eorum profectus, eadem agere notatus est. Et Byzantio expugnantibus Atheniensibus eiectus Sparten non rediit, sed in Troadis quibusdam pagis se tenens, tractare cum Barbaris, nec syncere moram facere delatus est. Ita non iam cunctandum sibi amplius putauerūt, missoq; caduceatore cum bacillo ephori, id est, tribuni plebis, edicunt homini à caduceatore ne discederet, alioqui Spartiatas bellum indicere. Ille uolens quàm minimū suspectus esse, speransq; pecunia se criminibus absolutum iri, iterum redit Sparten, ante omniaq; in carcerem ab ephoris conijcitur. Licet enim hoc ephoris in regem agere. Mox deinde per quosdam quos corruperat exiuit, exhibuitq; in iudicium sese insimulare uolentibus. Et signum quidem euidens nullum Spartiatæ habebant, neq; inimici, neq; ciuitas omīs, quo stantes libere multarent uirum utiq; tum regij generis, tum impræsentiarum præditum dignitate. Nam regis Plistarchi Leonidæ filij adhuc pueri tutelam patruus gesserat. Multum tamen suspicionis dabat uitæ insolentia, & Barbarorum æmulatione, ne illis se similem esse apud suos affectaret. Cuius cum alios actus sicubi leges atque instituta transgressus esset considerabant, tum quod aliquando tantum sibi tribuisset, ut in tripode quem apud Delphos Græci ex Medorum Manubijs primitias consecrauerant, priuatim hoc elegum carmen inscriberet:

Postquam Græcorum dux agmina Medica fudit,
Phœbo Pausanias hæc monumenta dedit.

Quod carmē Lacedæmonij protinus è tripode deleuerunt, scripseruntq; ciuitates nominatim quæcunq; simul Barbarum euerterūt. Hoc quoq; Pausaniæ crimini dabatur quod in ipso reatu uel multo magis abhorrere à mēte hominis rei uidebatur. Quippe audiebant quiddam eum agitare cum seruis, prout & erat. Spondebat enim illis & libertatem & ciuitatem, si secum insurgere & omnia exequi uellent. Verum ne sic quidem, nec seruorum indicijs fas esse ducebant, noui quicquam in eum statuêre, utentes quo cōsueuerant more erga seipsos, ne celeres essent ad aliqd de uiro Spartiata, quod inemendabile sit, sine indubitatis indicijs decernēdum. Priusquam hoc fieret, quidam (ut fertur) qui postremas ad regem scriptas epistolas erat ad Artabazum perlaturus, uir Argilius, & aliquando ipsius amasius, idemq; illi fidelissimus, ad eos indicium detulit, territus ex quadam animi cogitatione, quod nemo prorsus rediret superiorum nunciorum, assimilatoq; sigillo, ne si deceptus esset opiniōe, aut si quid ille rescribi postularet, agnosceret, soluit epistolas, in quibus prout suspicabatur ad aliquid tale mittebatur, inuenitq; scriptum ut ipse occideretur. His literis per hunc ostensis, ephori uehementius illi quidem crediderunt, suis tamen auribus ipsum Pausaniam audire uoluerunt, hoc hominis machinamento, ut specie supplicis ad Tænarum ueniret, constructoq; latibulo duplici sæpe disclusso, quosdam ex ephoris abscondit. Quò cum ad hominem Pausanias uenisset, causamq; obsecrationis sciscitaretur, plane omnia cognouerunt: illo tum incusante quæ de se scripta essent, tum referente singula & se, quem, nunquam ministerijs quæ ad regem pertinerent adhibitum uoluisset, tamen hoc honore præ cæteris dignum putauerit, ut quemadmodum priores ministri, periret: & isto hæc ipsa cōfitente, & impræsentiarū non sinente irasci, sed fidem per ipsum templū dante futuræ salutis, orante ut quàm uelocissime pergeret, ne quæ agēda essent impediret. Hæc cum diligenter audissent ephori, abierunt, planeq; rem compertam habentes, comprehendendū Pausaniam in urbe curauerunt. Qui cum iam comprehendendus esset, conspecto in uia unius ephororum uultu, fertur intellexisse qua gratia ueniret, alteriusq; id tacito nutu ob beneuolentiam significantis, in templum Palladis Chalcidoniæ se proripuisse, cursuq; cæteros præuenisse. Erat aūt in uicino fanū, in cuius ædiculam ingressus, ne sub dio agens affligeretur, quieuit. Statimq; q insequebantur affuerunt. Tum denudato tecto ædiculæ, obstructisq; ianuis, illum intus agentē & interius reductū custodientes atq; obsidētes, fame expugnauerūt. Eū cū iam efflaturus animam esset, prout se habebat in ædicula ubi cognouerūt, è fano educūt adhuc spirantē, q eductus cōtinuo expirauit. Eundē in fossatū (in quod noxij solēt) deiecturi erant,

Pausanias in uincula conijcitur. Ephororum autoritas.

Lacedæmoniorum tarditatem in puniendo attende.

Argilij commentum.

Pausanias iubetur comprehendi.

Pausaniæ interitus.

postea uisum alicui in propinquo defodere. Sed deus qui est apud Delphos, oraculum postea reddidit Lacedæmonijs, sepulchrum eo transferrent ubi discessisset. Et nunc situs est ante fanum, ut lapides literis incisi declarant. Ac tanquam piaculũ admisissent, duo pro uno corpora Palladi Chalcidoniæ rederent, quod & fecerunt duabus ex ære statuis pro Pausania consecratis. Athenienses igitur tanquam deus quoq; piaculũ iudicasset, uicissim exigerunt à Lacedæmonijs illud amoueri. At illi missis ad Athenienses legatis, Themistoclem eiusdem, cuius Pausaniam, proditionis, insimulant, quod cum Medo senserit, ut cõpererunt ex factis circa Pausaniam probationibus, postulantq; eisdem eum affici supplicijs. Isti fidem uerbis habentes (erat autem Themistocles extorris apud Argos uitam agens, & per cæteram Peloponnesum commeare solitus) mittunt unà cum Lacedæmonijs ad illum simul persequendum, paratis quosdam cũ mandatis, ut ducerent ubicunq; eum adipiscerentur. Themistocles rem præsentiens, ex Peloponneso in Corcyram, quo de populo bene meritus erat, profugit. Illis ueteri se dicentibus, tanquam Lacedæmonios Athenienses q; si eum tenerent hostes habituris, deductus ab eis est in oppositam continentẽ, & persequẽtibus ijs quibus hoc mandatum erat, ad rumorem, quanam iret, compulsus est præ incerto consilij ad Admetum Molossorum regem, non sibi beneuolum, diuertere, tunc fortè domo absentem, sed ab uxore eius cui supplicem se præbuerat, edoctus, ut eorum sumpto filio apud lares sederet, non ita multo post reuerso Admeto ostendit quis esset, nec si quid ipse illi Atheniensium supplici contra dixisset, æquum esse censeret sumere pœnas de profugo. Se enim nunc multo imbecilliorem ab illo lædi, quàm ille tunc fuisset, cum læsus est; & generosum esse, pares à paribus expetere ultionem. Præterea se quidem illi pro cõmodo quodam, nõ pro salute laboranti, fuisse aduersatum, ipsum uero si ijs qui persequerentur, & ob eam causam traderet hominem, salute animę priuaturum. His auditis Admetus, eum cum suo filio, ut illum tenens sedebat, erexit: Est enim hoc maximum supplicandi genus, nec Lacedæmonijs Atheniensibusq; multa memorantibus tradidit, sed dimisit uolentẽ ad regẽ peregre itinere pedestri ad alterũ mare usq; Pydnam, quæ erat Alexandri. Ibi nauigiũ nactus quod in Ioniam iter habebat, eo cõscenso tempestate delatus est in exercitũ Atheniensem, q Naxum obsidebat, ac territus, gubernatori aperit quis esset. Nam ignotus ijs q in naui erat, quodq; fugeret: & nisi ipsum seruet, ait se dicturum ab illo duci pecunia, persuaso remedium esse, ut nemo ante confectam nauigationem nauim exeat. si acquiescat, dignam se ei gratiam redditurum. Atq; ita fecit gubernator. & cum diem ac noctem in salo supra exercitũ stetisset, postea Ephesum tenuit, quem Themistocles liberali pecunia prosecutus est. Venerũt enim ei postmodum & Athenis ab amicis & Argo qui superauerant. Et cũ quodam maritimorũ Persarũ in mediterranea profectus, literas ad Artaxerxen dedit Xerxis filiũ nuper regnare incipientẽ, in hanc sentẽtiam: Themistocles ad te uenio, q domũ quidẽ uestram usq; eo prohibui multas inferre Græciæ calamitates, quo ad patrẽ tuũ nos inuadentẽ coactus sum propulsare. Sed multo plura bona cõtuli, postq̃ mihi integro fuit. Et ille quod in periculo positus iterũ reuersus est, hoc mihi beneficiũ debet. Scripserat autem ex Salamine Themistocles illi ut occuparet reditũ, & põtium quam tũc falso futuram propter eũ simulauerat solutionẽ. Et nũc magno tibi emolumẽto futurus adsum, psequentibus me Græcis, ut tibi amicũ. Cõstitui autem annũ hic subsidere, ut ea tibi demonstrẽ, quorum gratia uenio. Rex admiratus (ut aiũt) illius propositũ, ita agere iussit. Hic intra annũ quo moratus est, quicquid disci potuit & linguæ & consuetudinis Persicæ didicit. Exactoq; anno ad regẽ se cõtulit, effectusq; est apud eũ magnus, & quantus nemo unquam Græcorũ, tum propter pristinam hominis dignitatem, tum propter spem quam proponebat ei Græciam subijciẽdi, maximeq; quod specimen sui dabat, ut solers uideretur. Fuit nanque Themistocles qui uim ingenij sui ualidissime significaret, & in hoc multo magis quàm quiuis alius admiratione dignus, natura solers, neq; præcedẽte ulla, neq; antecedẽte doctrina, ad subitos casus præsentissimi cõsilij. futurorum optimus plerunque coniector, eorum quæ inter manus haberet, efficax administrator, quorum esset inexpertus ab ijs commode iudicandis, nõ alienus: in rebus adhuc ambiguis, quid

Themistoclis profugium.

Admetus Molossorum rex.

Admetus Themistoclẽ seruat.

Themistocles dimittitur. Pydna.

Themistoclis ad Artaxerxen epistola.

Themistoclis præconium.

melius peiusve foret præcipue prouidens: deniq; in omnibus dicendis, tum naturæ beneficio, tum cōsilij celeritate præstantissimus, hic eorum quæ oporteret explicator extitit. Morbo autem correptus uita defunctus est. Quidam aiunt eum sponte etiam ueneno decessisse, desperantem posse præstare quæ regi spopondisset. Itaq; monumentum eius apud Magnesiam Asiæ in foro ostenditur. Nam huic regioni præfuit à rege sibi datæ Magnesiæ quidem ob panem, quæ quotannis quinquagena pendebat talenta, Lampsaco autem ob uinum, putabatur enim tunc ea uini hubertate præstare, Myunti uero propter obsonium. Ossa eius dicuntur à propinquis domum reportata ipsius iussu, clamq; Atheniēsibus in Attica fuisse humata. Neq; ēm fas erat proditiōis reū sepeliri. Hunc exitum habuerunt Pausanias Lacedæmonius, & Themistocles Atheniensis, apud suos uterq; Græcorum nobilissimi. Lacedæmonij cum in prima legatione ista iussissent, inuicemq; iussi essent de piaculis tollendis, iterum aditis Atheniensibus iubent restitui Potidæatas, & Aeginam suis sini uiuere legibus & super omnia negant apertissime bellum fore, si decretū de Megarēsibus illi reuocent, quo Megarensibus interdictum erat portibus in Atheniensium ditione, & foro in Attica. Athenienses cum in cæteris, tum uero in decreto reuocando non parendum esse censuerunt, dantes crimini Megarensibus, quod exercerent sacrum solum & indefinitum, quodq; fugitiuos receptarent. Ad extremum uenerunt Lacedæmone legati, Ramphius Malesippus & Agesandrus, nihilq; ex consuetis dixerunt, nisi hæc: Lacedæmonij pacē uolunt esse, fuerit autem si Græcos liberos dimittatis. Cōuocato concilio Athenienses, factaq; in medium consulendi potestate, uisum est semel de omnibus respondendum. Et alij multi procedentes in utranq; partē disserebant, uel oportere sumi bellum, uel non oportere, nec illo decreto impediri pacem, sed esse reuocandum. Tum procedens Pericles Xanthippi filius, uir ut illis temporibus, primus, ac in dicendo & agendo præstantissimus, hanc sententiam dixit:

Legati Lacedæmoniorum

Oratio Periclis apud Athenienses.

ETsi non me fallit uiri Athenienses, non eodem ardore bellum homines gerere, quo ad id inducuntur, sed ex euentis mutare sententiam, ego tamen semper in eadem permaneo, non cedendi Peloponnensibus, uideoq; similia ac proxima ijs, quæ primus mihi esse consulenda æquum esse existimans, eos qui ex uobis meæ sententiæ assentient, si quid præter communem opinionem aduersi contigerit, illic succurere: si hoc non contingat, prudentiam sibi uēdicare. Solent enim calamitates accidere non minus temere, quàm per hominum cogitationes. Eoq; quoties aliquid inopinatum accidit, consueuimus incusare fortunam. Lacedæmonios cum antehac insidiatos fuisse nobis, tum uero nunc insidiari palam est. Quippe qui ex conuentis ubi dicitur utrosq; de rebus controuersis offerre inuicem, & admittere iudicium, obtinētes quæ tenebant, neq; ipsi postularunt iudicium, neq; nos dantes receperunt, q; uidelicet bello malunt dilui crimina, quàm uerbis. Nec iam ad id postulandum, sed ad imperandum præstò sunt, iubentes ut à Potidæa decedamus, Aeginam liberam sinamus esse, decretum in Megarenses antiquemus. Hi postremi qui uenerunt, præcipiunt ut Græcos suis legibus dimittamus. Ne quis tamen uestrum de exigua re bellum fore arbitretur, si decretum non antiquauerimus de Megarensibus, quod illi maxime prætendunt, si antiquetur, bellum nō fore, ne uos quidem committatis, ut quasi exiguam ob rem bellum susceperitis. Nam hoc exiguum omnium continet firmitatem, nostræ specimenq; sententiæ: quod si illis concesseritis, protinus aliquid aliud maius imperabitur, tanquam ad obsequendum metu adactis. At si semel eis acriter abnueritis, redditis illos faciliores ad loquendum ex æquo uobiscum. Atq; hoc reputate uobis aut obtemperandum illis antequam aliquid cladis accipiatis, aut quod mihi satius uidetur, bellandum, nullo seu magno seu paruo prætexto cedentibus, nec cum metu quæ acquisiuimus possessuris. Nam simili ratione possent merito proximis quibusque eandem seruitutem indicere ante iudicium, siue grauissima siue leuissima eorum imperata. Si uero bellum extiterit, saluis suis utriusq; partis uiribus, cur non peiore conditione futuri simus? Cognoscite ergo sigillatim omnia audientes. Iam primum Peloponnenses operarij homi

nes sunt, pecuniam neq; publicæ neq; priuatim habentes. Deinde bellorum diutino-rum maritimorum imperiti, quia exiguum præ inopia in medium conferunt. Atque huiuscemodi homines non sæpe aut naues implere possunt, aut pedestres exercitus emittere, quod ab re familiari sunt absentes pariter & absumentes. Adde si mari in-tercludantur, cum bella magis sustineant facultates & copiæ quàm uiolentæ collatio-nes, operarij homines promptiores sunt ad bellandū corporibus quàm pecunijs, pro certo habentes illa quidem è periculis euasura: has autem quo minus ante finem belli erogent non posse recusare, præsertim si diuturnius opinione sua (ut credibile est) fue rit bellum. Nanq; Peloponnenses & socij in uno quidem prælio pares fuerunt omni-bus Græcis, in bello impares, ijs qui essent instructiores, quia non uno concilio utētes, ex templo quod agendū est, ac repente peragunt, & cū in suffragijs dandis sint omnes æquales, gente dispares, suo quisq; commodo uacant, ex quo nihil profecti effici sue-uit, alijs puniri quenpiam maxime uolentibus, alijs absumi rem domesticam maxime nolentibus. Et cum in concilium cunctanter coeant, breui momento de rebus commu nibus deliberant, maiore temporis parte rem familiarem administrant, nemine opi-nante rempublicam suam unius negligentia lædi, sed pro se cuipiam alteri curæ fore ista prospicere. Hoc cum singuli opinentur, latet eos commune bonū ab omnibus per di. At quoties his rebus sedulam curam adhibere uolunt, id facere prohibentur pecu-niarum penuria, cum tamen belli tempora hoc dum fiat non expectent. Neq; est quod uallo murali illorum aut classe terreamur. Nam muro quidem urbem, quanta hæc est uallare, uel in pacato arduum sit, nedum in hostico, tametsi non minus & nobis licet ui cissim muros extruere in illorum solo. Quod si muro illi præsidium imposuerint, no-cebitur quidem nobis, tum excursionibus in aliquam partem agri, tum hominum ad illos transfugijs, nō tamen sufficient ad nos prohibendos, quin in suam terram trans-gressi illic ædificemus, & quo genere antecellemus, classe nos defendamus, q certe ex usu rei naualis plus peritiæ habemus ad pugnam terrestrem, quàm ipsi ex usu militiæ terrestris ad pugnam naualē. Nec facile est illis rei nauticæ gnaros euadere: nam cum nos à bello Medico id exercentes, non tamen cito consecuti sumus, quo tandem modo uiri, telluris, non maris cultores, & præterea assidue classis incursionibus in hoc assue-scere prohibendi, conficiant quippiam alicuius momenti? atq; aduersus paucorum im petum, quanuis imperiti, tamen freti sua multitudine periculum fortasse capesserent, aduersus multas undiq; ingruentes, id facere supersedebunt, ac ipsa desuetudine im-peritiores futuri, & (quod consequens est) inertiores. Genus artis est, ut quidlibet ali-ud, res nautica, nec quæ temporum succisiuis cōtingat, sed potius in qua exercenda ni-hil succisiui temporis relinquatur. Quod si amota Olympiacorum aut è Delphis pe-cunia, solicitent maiore mercede nautas peregrinos, à nobis conductos, id uero ægre facerent, etiam si ipsi neq; hostes nobis essent, & cum suis incolis nauigarent. Nunc au tem hostes sumus, quodq; ualidissimum est, gubernatores habemus nostros popula-res, aliosq; administros, & plures & meliores quàm reliqua omnis Græcia. Neq; quis-quam hoc in animum inducat periculum subesse, ne nostri mercenarij milites hinc ad illos transfugiant minore cum spe, utpote ob maius quidem stipendium, sed ad pau-cos dies. Et hæc sunt & his similia quæ mihi de Peloponnensibus uidētur dicenda, ista de nobis nos eorum quæ illis obijcimus immunes, & alia egregia habere, quæ illi non habent. Qui si nostram inuaserint, nos illorum uicissim cum classe inuademus, non ex æquo futura iactura, nobis partem Peloponnesi uastantibus & illis omnium Atticam, quoniam non alia superest illis regio bello libera, ut nobis qui multum præterea terræ & in insulis & in continente obtinemus. Magna enim res est maris imperiū. In quo anim-aduertite: Si enim insulani in aliquo essemus, essemus inexpugnabiles. Cui rei nunc animo proxime accedentes, debemus terram cum suburbanis pro relicta habere, ma-ris autem ac urbis custodiam agere, nec cum Peloponnēsibus ob suos agros uastatos ira scentibus, qui multo sunt plures, cōserere pugnam. Qui superiores si euaserimus, rur sus ab inferioribus nō oppugnabimur. Si quam autem in pugna cladem acceperimus, subsidia ex socijs, unde nostrum robur existit, perierint. Neq; enim socij nostri quie-

ſcent iam nobis ad ſe, cum exercitu inuadẽdos inualidis. Nec uillas & agros qui amittuntur, decet nos deplorare, ſed corpora. Non enim poſſeſſiones uiros, ſed uiri poſſeſſiones nanciſcuntur. Adeo ſi crederem me uos perſuaſurum, ſuaderem ut ipſi ad illas uaſtandas proceſſeritis, oſtenderitiſq; Peloponnenſibus uos eis ob iſtas non eſſe obtemperaturos. Alia inſuper multa habeo quibus uictoriæ uobis ſpem faciam, ſi uolueritis, & propagandi imperij, ſi huic modo bello pariter & alijs, quæ debemus ultrò ſuſcipere, uacauerimus. Nam magis uereor domeſtica noſtrorum peccata, quàm aduerſariorum cogitata. Verum iſta quæ ſint alia oratione, cum tempus rerum agendarum aderit, à me explicabuntur. Nunc autem legatos cum hoc reſponſo dimittamus: Megarenſibus nos non interdicere foro & portubus, dum & Lacedæmonij non interdicant uſu urbis ſuæ peregrinis, ut nobis ſocijſq; noſtris. Quia ſicut illud quod ipſi faciunt, ita quod nos impedimento non eſt fœderibus ſeruandis. Ciuitates quoq; liberas ſinere, ſi modo liberas, cum fœdera inita ſunt, habuimus. Et ſi illi ciuitatibus ſuis reddant, ut ſic liberæ ſint, ne in republica adminiſtranda Laconica inſtituta ſectentur, ſed ſuis legibus uiuant, & pro ſuo quæq; arbitratu. Quin etiam uelle nos ex conuentis, iudiciorum adire complexum, nec bellum moturos, ſed motum nobis propulſaturos. Hæc enim ſunt iuſta pariter & decora, huic ciuitati quæ reſpondeantur, ſimulq; nos intelligere oportet, tum neceſſe eſſe bellum geri, quod ſi uoluntarij potius ſuſceperimus, minus infeſtum hoſtem habebimus, tum è maximis quibuſq; periculis, maxima perinde operæprecia & publice & priuatim ſecutura. Itaq; patres noſtri Medis obuiam euntes, nõ ex tanto, quanto nos ſumus præditi imperio, imò relictis rebus quas poſſidebant, & conſilio potius quàm fortuna, & præſtantia maiore quam uiribus, barbarum repulerunt, & hucuſq; imperij progreſſi ſunt. Quod nequaquam deſerere debemus, ſed omni ope & hoſtibus reſiſtere, & conari ut hoc poſteris non imbecillius tradamus.

γνῶμαι.

Pericles quidem hæc locutus eſt. Quem Athenienſes optime conſuluiſſe exiſtimantes, in ipſius ſententiam decretum fecerunt, & ex eius oratione Lacedæmonijs reſponderunt ſigillatim, ut ille docuerat in ſumma, nihil ex ijs quæ iuberentur, ſe eſſe facturos, paratos tamen in iudicio æquabili atq; communi diluere obiecta. Et illi quidem domum redire nulla poſtea legatione miſſa. Hæ aũt cauſæ diſcordiæ quæ inter utroſque ante bellum extiterunt, inceptæ ſtatim ab ijs, quæ in Epidamno & Corcyra ſunt acta. Nihil tamen minus inter has diſcordias commercia inter ſe habebant, ſeq; mutuo adibant, citra caduceatores quidem, ſed non citra ſuſpicionem. Nam ea quæ fiebant, perturbatio fœderum erat, ac belli materia.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER SECVNDVS.

Hinc iam initium ſumit inter Athenienſes Peloponnenſeſq; & utrorunq; ſocios bellum, quod & nullo inuicem commercio citra caduceatorem, & nulla ex quo cœpit intermiſſione geſtum eſt, ordine ſcriptum ut ſingula quæq; æſtate atq; hyeme ſunt acta. Nam quatuordecim quidem annos tricennalia fœdera, quæ poſt debellatam Eubœam inita fuerant, durauerũt. Quintodecimo autem anno ſub Chryſide tunc apud Argos duodequinquageſimum ſacerdotij annum agente, & Aeneſio apud Spartam ephoro, & Pythodoro iam alterum menſem Athenienſibus præſidente, ſexto menſe à pugna apud Potidæam commiſſa, ineunte uere, Thebanorum quidam paulo plures trecentis, ducibus Bœotiorum primoribus Pythangelo Phylidæ, & Diemporo Onetoridæ filio, primum circa ſomnum cum armis ingreſſi ſunt Platæam Bœotiæ Athenienſium ſociam. Quibus portas aperuerũt ijdem, qui eos induxerant uiri Platæenſes, Nauclides & qui cum eo uoluntarij erant, priuatæ potentiæ gratia, ciueſq; ſibi inimicos deſtruendi, & urbem tradendi Thebanis. Egerunt autem

Chryſis.
Aceneſius.
Pythodorus.
Pythangelus.
Diemporus.

Eurymachus.

hæc per Eurymachum Leontiadæ Thebanorum potentiſſimum. Et etiam Thebani prouidentes utiq; bellum fore, ſtatuerunt Platæam ſemper ipſis infeſtam, in pace nõdum moto palàm bello, intercipere. Quo facilius iſti ingreſſi, nulla dum poſita cuſtodia latuerunt, poſitisq; in foro armis, non crediderunt ijs qui ſe deduxerant, ut rem exequerentur, & ad domos inimicorum tenderent, ſed decreuerunt mitibus uti edictis, & in concordiam amicitiamq; adducere ciuitatem, ſperantes hunc in modum facile populum conceſſurum. Itaq; præco edixit, ſi quis uelit patrio Bœotiorum inſtituto eſſe in belli ſocietate, poneret apud ipſos arma. Platæenſes ubi ſenſerunt intus eſſe Thebanos, ac repente captam urbem ſuſpicantes, timentesq; ne multo plures ueniſſent, (non enim per noctem uidebant) conditionem acceperunt: habitisq; colloquijs quieuerunt, præſertim cum nihil in quenpiam noui tentaretur. His actis animaduerterũt non multos eſſe Thebanos, ne magno negocio ſi inuaderentur poſſe ſuperari. Nam populus Platæenſis ab Athenienſibus deficiebat inuitus. Viſa igitur eis eſt res eſſe tentanda, ſuffoſſisq; communibus parietibus ut peruij eſſent, ne per uias commeantes ſe proderent congregantur, ac plauſtra iumentis libera in uijs ſtatuunt, ut uicem muri præſtarent, itemq; cætera conſtruunt, prout quicque in utilitate præſenti fore uidebatur. Cum pro facultate parata ſunt omnia, nocte etiam in cuſtodijs acta, iamq; ipſo aduentante diluculo, è domibus in eos uadunt, ne in luce cum ferocioribus consererent manus, & ex æquo dimicantibus, ſed cum ijs qui per noctem timidiores, ut in urbe inexperta, eſſent ipſis imbecilliores. Ita repente irrumpentes, ſtatim ad manus ueniunt. Illi ut cognouerunt opinione decepti, in ſeipſos conglobabantur, & ſiquâ erumpere poſſent, impreſſionem faciebant. Cumq; bis ter ve repellerentur, tum uero multo ſtrepitu, & ipſorum inuadentium, & mulierum domeſticorumq; pariter à domibus clamantium, ululantium, & lapides ac tegulas iacientium. Ad hæc pluuia quæ multa nocte illa fuerat, terrebantur, ac dantes terga per urbem fugiebant, plerisq; ut in tenebris & in cœno ignaris quæ uiæ peruiæ forent, quâ ſeruari ſe oporteret. Nam tunc in fine erat menſis, & quo minus poſſent effugere, gnaros perſecutores habentibus, ex quo permulti conficiebantur. Et quidam Platæenſium portas per quas intrârant, quæ ſolo patebant ſpiculo, pro uecte in ſeram traiecto obſerauit, ut ne illâc quidem exitus foret. Eorum qui per urbem agebantur, quidam conſcenſis muris, ſeipſos foras deiecerunt, quorum plerique extincti ſunt, quidam apud deſertas portas, data à muliere ſecuri, latitantes, diſtracta ſera exiêre, nec ij multi. Nam cito reſcitum eſt. Alij alibi per urbem paſſim trucidabantur, maxima tamen pars præcipueq; qui confecti erant, irrumpunt in grande ædificium muris contiguum, cuius fores erant forte apertæ, opinati ianuas eſſe portas, & plane illam uiam extra ferre. Eos ut Platæenſes uidere comprehenſos, deliberabant utrum ita ut erant incenſo ædificio concremarent, an alio pœnæ genere uterentur. Tandem & hi & cæteri Thebanorum qui ſupererant per urbem palati, dediderunt ſeſe Platæenſibus & arma, arbitratu ſuo uſuris. Et ij quidẽ qui apud Platæam erant, ita egerunt. Cæteri autem Thebani, quos iam per noctem cum omnibus copijs ueniſſe oportuerat, ſi quid minus procederet ingreſſis, accepto in uiam rei geſtæ nuncio, ſuppetias ierunt. Abeſt autẽ Platæa à Thebis ſtadia ſeptuaginta, & aqua eius noctis fuerat remorata uenientes. Siquidem Aſopus amnis fluebat multus, nec tranſitu facilis erat. Itaq; facientes iter in pluuia, & uix tranſmiſſo flumine, ſero uenerunt, iam ſuorum alijs interfectis, alijs captis. Re comperta, conſultabant de inuadendis ijs, qui extra urbem agebant, Platæenſibus. Erant nanq; in agris & homines & utenſilia, qualia in pace, cum nulla eſt calamitatis expectatio: eo conſilio, ut ſi quem caperent, is eſſet pro ijs qui intra urbem, ſi qui modo uiui, ſupererant. Adhuc his deliberantibus, ſuſpicati Platæenſes aliquid huiuſmodi futurum, ſolicitiq; pro ijs qui foris eſſent, caduceatorem ad Thebanos miſerunt, qui diceret non ſanctè illos facere, qui ſtante fœdere, conati ſint ipſorum occupare urbem: quod ſupereſt, nihil exterius lædant: alioqui ſe interempturos quos uiuos haberent: reddituros autem illis eoſdem, ſi ex ipſorum agro recederent. Hæc illos Thebani aiunt iureiurando confirmaſſe. Platæenſes pernegant ſe ſpopondiſſe plane reddituros continuo captiuos, & habito prius cũ

Bœotiorum aſtutia.

Platæenſium cõtra Thebanos ſubita rebellio.

Plauſtra uice muri.

Thebanorum clades.

Thebanorum deditio.

Platæa à Thebis quantum diſtet.

Aſopus fluuius.

Thebanis colloquio, iusiurandum non interposuisse. Igitur Thebani ex illorum finibus nulla cum offensione reuersi sunt. Platæenses simul ac ex agris raptim omnia comportarunt, uiros interemerunt. Erant autem captiui numero centum octoginta, & ex ĳs unus Eurymachus, apud quem rem transegerant proditores. Hæc ubi egerunt, & nuncium Athenas mittunt, & mortuos ex more restituunt Thebanis, & urbem quà eis uisum est, ad præsentes usus muniunt. Athenienses, cum mature eis renunciatum esset quæ à Platæensibus essent gesta, Bœotĳs protinus quicunque in Attica erant comprehensis, præconem Platæam miserunt denunciatū, ne quid noui in Thebanos quos cepissent ageretur prius, quàm ipsi de ĳs aliquid constituissent. nondum enim nunciatum erat quod perissent. Quippe ad ipsum statim ingressum Thebanorum, nuncius primus exierat: secundus, iam uictis ac captis. Vltra quæ nihil rescierant Athenienses: ita rem nescientes, præconem miserũt. Ille ut uenit, uiros comperit interemptos. Secundum hæc Athenienses cum exercitu Platæam profecti, frumentum importarunt: relictoq́ præsidio, inutilissimos quosq́ cum fœminis ac pueris eduxerunt.

Platæensium perfidia.
Eurymachi cædes.

Hac apud Platæas gesta re, fœderibusq́ aperte ruptis, Athenienses se comparabāt tanquam bellum gesturi: comparabant se item Lacedæmonĳ eorumq́ socĳ: utriq́ legationes ad regem & ad alios barbaros missuri, si quod alicunde præsidium se adepturos sperarent, utq́ conciliarent sibi in societatem ciuitates extra ipsorum imperia positas. Et Lacedæmonĳ quidem præter eas quas habebant, negocium dederunt ĳs qui ex Italia & Sicilia in partibus erant, naues conficerent pro magnitudine ciuitatum, ad quingentas omnino: & certum argenti numerum pararent: cæteris intermissis: nec reciperent Athenienses nisi una naui, dum hæc omnia essent comparata. Athenienses uero tum socias ciuitates recognoscunt, tum uel magis ad loca circum Peloponnesum legationes mittunt: ad Corcyram, ad Cephaleniam, ad Acarnanas, ad Zacynthum: cernentes, si hæc in amicitia sint, tutius se circum Pelopōnesum bellaturos. Nihil paruum utrique agitabant animo, nec humilius quàm pro sua dignitate bellum capessebant. Omnes enim inter initia flagrantius se tuentur. Et multa quæ tunc erat in Peloponneso, multa Athenis iuuentus, bellum non inuita sequebatur, utpote non experta. Et cætera Græcia erecta animo erat, primis ciuitatum concurrentibus. Multa quoque oracula ferebantur, uates canebant, tam in his ciuitatibus quæ pugnaturæ erant, quàm in cæteris. Necnon Delus parum ante hæc tremuit, prius semper immota, duntaxat Græcorum memoria. dicebantur, credebanturq́ ea quæ facienda erant, significari: & si qua alia huiusmodi fieri cōtigit, omnia requirebantur. At uero homines multo in amorem Lacedæmoniorum propensiores erant, præsertim prædicantium se Græciam in libertatem asserturos, properabatq́ pro se quisq́ & priuatim & publice, tum sermone, tum opera ad auxilium illis præstandum: existimans eatenus impediri negocia, quatenus ipse non adesset. Ea plerosq́ tenebat in Athenienses indignatio: alios, quòd cuperent imperium tolli: alios, quòd ne sibi imperaretur, timerent. huiusmodi igitur & apparatu & animo mouebantur. Vtrisq́ autem hæ sociæ ciuitates ad bellum aderant: Lacedæmoniis quidem omnes intra Isthmum Peloponnenses, præter Argiuos & Achæos. Erant enim & his & illis amici. Soli ex Achæis Pellenenses fuerunt in partibus ab initio, mox deinde etiam cæteri. Extra Peloponnesum Megarenses, Phocenses, Locri, Bœotĳ, Ambraciotæ, Leucadĳ, Anactorĳ. Ex quibus classem præbuerunt Corinthĳ, Megarenses, Sicyonĳ, Pellenenses, Elĳ, Ambraciotæ, Leucadĳ: equitatum Bœotĳ, Phocenses, Locri: peditatum cæteræ ciuitates: Hæc Lacedæmoniorum societas. Atheniēses uero, Chĳ, Lesbĳ, Platæenses, Messenĳ qui sunt in Naupacto, Acarnanum pleriq́, Corcyrenses, Zacynthĳ, & aliæ tributariæ ciuitates: in his tot nationibus Caria quæ ad mare sita est, Dores Caribus finitimi, Ionia, Hellespontus, Thraciæ loca, insulæ quæcunq́ Pelopōnesum & Cretam ad solē orientem uergunt, Cycladum exceptis Melo & Thera, cæteræ omnes. Ex his naues præbuerunt Chĳ, Lesbĳ, Corcyrenses: cæteri peditatum pecuniamq́. Hi socĳ atque hic apparatus utrorumq́ ad bellum fuit. Lacedæmonĳ post illa quæ apud Platæas gesta sunt, edixerunt socĳs intra atque extra Peloponnesum, ut in expedito haberent in urbibus copias, cum ĳs ne-

Lacedæmonĳ Italos ac Siculos in auxilium ascisc unt.
Peloponnesi urbes.
Deli tremor.
Quæ ciuitates Lacedæmonĳs auxilio fuerint.
Atheniensium partiū fautores.

cessarijs, qualia deceret in externam profectionem habere, tanquam Atticam inuadentes. Quod ubi ad præstitutam diem factum est, eodem tempore duæ partes ex singulis ciuitatibus ad Isthmum contenderunt. Quò postquam omnis coactus est exercitus, rex Lacedæmoniorum Archidamus, huius dux expeditionis, conuocatis omnium ciuitatum prætoribus, & in primis qui dignitate præditi forent, maximeq; digni qui adessent, hunc in modum disseruit:

Archidamus.

Oratio Archidami regis.

Viri Peloponnenses ac socij, & nostri maiores multas expeditiones tum in ipsa Peloponneso, tum extra eam sumpserunt, & ij qui ex nobisipsis sunt prouectiore ætate, haud inexperti sane sunt rei bellicæ: nunquam tamen maiorem habentes apparatum belli processimus. Verum nunc aduersus ualidissimam pergimus ciuitatem, & ipsi optimi in re militari, & plurimi. Quo magis par est nos apparere tales, qui neq; à maiorum, neq; à natura ipsorum gloria degeneremus. Omnis enim Græcia ad hunc motum animo erecta est & attenta, uotaq; facit propter Atheniensium odium, ut nobis ex sententia ueniat. Itaq; non est faciendum, ut si cui uidemur permulti in hostem ire, ac magna fiducia esse, ne ille prodeat ad conferendum nobiscum prælium. Idcirco aliquid de apparatu belli remittatur: sed unusquisq; & dux suæ ciuitatis, & miles, semper expectet in aliquod sibi discrimen per sese esse ueniendum: anceps enim conditio bellorum, & ex paruo fiunt multa, & cum indignatione confligitur. Sæpe minor manus dum metuit, maiorem præ contemptu parum instructum, profligauit. Oportet autem in hostili terra militantes, animo quidem esse præstanti, ad rem uero gerendam cum metu se præparare. Ita nanq; & ad inuadendum hostem promptiores fuerint, & ad congrediendum tutiores. Neq; uero aduersus ciuitatem nos tendimus ita inualidam ad se ulciscendam, sed omnibus quàm maxime rebus instructam, ut omnino credendum sit eos in certamen esse uenturos: si minus nunc, cum nondum sub aspectum uenimus, at certe cum uenerimus, agentes hostiliter in ipsorum terra, ac cuncta uastantes. Omnes enim, qui ante suos oculos subito insolitum quippiam patiuntur, iracundia subit: & qui ratione minimum utuntur, ij plerunq; ad agendum furore prosiliunt. Quod Athenienses maxime omnium credibile est esse facturos, qui se dignum censent & alijs imperare, & uicinorum terram uastare potius, quàm suam ab alijs uastari cernere. Igitur tanquam aduersus tantam ciuitatem expeditionem molientes, ac summam gloriam tam pro genitoribus nostris quàm pro nobisipsis allaturi, ad utrunque prout res feret, sequimini: quâcunq; nos aliquis duxerit, memores omni in re ornatus atq; custodiæ, & celeriter iussa exequentes. Nam pulcherrimum hoc tutissimumq;, cũ multi sint, cunctos tamen eodem ornatu præditos cerni. Hæc tantum locutus Archidamus. Soluto concilio, Melesippum Diacriti filium, uirũ Spartiatam ante omnia Athenas dimittit: si quid iam humilius sentiant Athenienses, cum iam eos in itinere uideant. Illi hominem neq; in senatum neq; in urbem admittentes (obtinuerat enim Periclis sententia, neq; caduceatorem, neq; legatum admitti Lacedæmoniorum, si in expeditionem exissent) inauditum remiserunt: iussum eodem die finibus excedere, & hæc renunciare: si quid in posterum uellēt, regressi prius in sua, legationes mitterent. Addunt etiam huic, qui eum deducerent, ut cum nemine colloquium sereret. Is ubi ad fines uenit, iamiam dimittendus, hactenus locutus abscessit: Hic dies ingentium Græciæ malorum erit initiũ. Melesippo ad castra reuerso, Archidamus ubi cognouit Athenienses nihilo minus animos dimittere, ita demum mouit castra, progressusq; est cum exercitu in hostium terram. Bœotij cum reliquis copijs (nam partē equitatumq; commilitio Peloponnensium dederant) uenientes Platæam, agrum populabantur, nondum Peloponnensibus ad Isthmum coactis, sed iam iter facientibus prius quàm Atticam inuaderent. Pericles Xantippi filius, Atheniensium dux decimus, ut cognouit hostium aduentum, fore suspicatus Archidamũ, quia hospes eius erat, aut sua sponte ut amico gratificaretur, aut Lacedæmoniorum iussu ad conflãdam ei inuidiam, sicut eiusdem causa iusserant tolli piacula, relicturum subinde agros ipsius intactos, prædixit in concione: Quoniam sibi hospes aliquando esset Archidamus, non fore tamen id mã

Melesippus.

Periclis agri.

lo ciuitatis, seq; fundos ac uillas suas, si non ut cæterorum uastentur ab hostibus, sinere reip. esse: nec uocandū ob id in aliquam suspicionē. Et quod ad præsentia attinet, hortatus est quemadmodū prius, & expeditos esse ad bellum, & ex agris omnia cōportare, nec prodire in pugnam, sed ingressos urbē tutari, & rem nauticā qua pollerent diligenter aptare, & res sociorum sub manu tenere: ex hoc eñ pecuniarum prouentu futuras ei uires, ac magna ex parte bellum uinci consilio & pecuniæ ui. Iubens præterea cōfidere tunc prouentu sexcentorum talentorum, quæ quotannis ferè à socijs pro tributo penderent ciuitati præter alios prouentus: tum signato argento quod esset in arce sex millium talentorum. Nam cum plurima, decē millia talentorum fuēre, trecentis minus. Ex quibus & in propylæa arcis, aliasq; substructiōes, & in Potidæam fuerat erogatū. Præter aurum argentumq; nō signatum, priuatim publiceve repositū, præterq; sacra uasa uel pomparum, uel certaminum, ac Medica spolia, & si quid aliud huiusmodi nō inferioris summæ quingentorum talentorum. Addebat etiam ex alijs quoq; templis nō exiguas pecunias, quibus uterent: & si omnia prohiberent, etiam auro quo dea est ipsa circundata: affirmans simulacrum illud quadraginta pondo talentorum habere auri excocti, totumq; pro salute reip. tollendum, iterum tñ non minore mensura resarciendum. Atq; hunc in modum pecunijs eos cōfidere hortabat. Esse præterea tredecim millia armatorum, ijs exceptis, qui in præsidijs, aut in ꝑpugnaculis essent, numero sedecim millibus. Tot eñ excubabant circa initia aduentus hostium, cum seniorum, tum adulescentulorū, tum peregrinorum, quicunq; armati erant. Siquidem & Phalericus murus erat quinq; & triginta stadiorum ad urbis ambitum, & ipse ambitus quatenus custodiebat, trium & quadraginta. Nam pars eius sine custodia erat, inter longum murum & Phalericum media. longi uero muri ad Piræa, usq; ad quadraginta stadia habebant: quorum exteriora custodiebant & Piræos uicina: * omis autem ambitus sexaginta erat stadiorum, cuius dimidiū custodiebat. Ad hæc mille ducentos hippotoxotas: triremes quoq; quæ agi possent, trecentas. Hæc eñ Atheniensibus fuerunt: omnia nihil inferiora q̄ referunt. Quo tempore ingressuri ipsorum fines erant Peloponnenses, se ad bellum accingentes, alia quoq; Pericles qualia cōsueuerat disseruit, ad demōstrandum superiores se bello futuros. Quibus auditis persuasi Athenienses, omnia ex agris comportant, liberos, coniuges, supellectilem, utensilia: ligna deniq; ædificiorum quæ diruebant, pecora quoq; ac iumenta in Eubœam circumiectasq; insulas dimittunt. Quæ demigratio fuit eis sane molesta propter inueteratam plerisq; consuetudinem semper agendi in agris, iam inde ab ultimo initio præter cæteros Atheniēsibus usurpatam. Siquidem sub Cecrope illisq; priscis usq; ad Thesea regibus, Attica oppidatim habitabat: curias habens & magistratus hominibus haudquaq̄ solitis, cum nihil timerent adire regem gratia consultandi, quibusdam etiam bella gerentibus, ueluti Eleusinijs, iuncto Eumolpo cum Erechtheo. Theseus uero posteaquam regno potitus est, uir potens & perinde solers cum alia regionis eius excoluit, tum uero illud, quod cæterorum oppidorum & conciliabula & magistratus aboleuit: & in ea quæ nunc est urbe, uno instituto cōsilio, & una curia, cunctos collocauit: coegitq; sua quenq; ut prius colentes, una tñ hac urbe uti, quam ingentem iam omnibus in ea ordinatis effectam successoribus per manus tradidit. Cuius congregationis Athenienses etiam nunc diem solennem in deæ honorem publice agunt. Nam ante Thesea, quæ nunc summa * urbs est, tunc urbs fuit: & id præcipue, quod sub ea spectat aquilonem: ut testantur quæ ibi sunt delubra etiam aliorum deorum. & quæ extra illud sunt, ab hac præcipue parte extructa delubra uisuntur Iouis Olympij, * Telluris, Bacchi in Limnis, cui uetustiora Bacchanalia fiunt decimo mensis Anthesterionis die: quemadmodum nunc quoque Iones ab Atheniensibus oriundi existimant. Necnon alia huius generis extructa sunt uetusta templa, & Fonte, qui nunc posteaquam tyranni concinnarunt, Nouem fistulæ nominatur. olim autem Callirroe cum fontes extarent, quia uicinus erat, utebantur in maximis quibusq; rebus, ut hodie quoq; ex uetustate duret opinio, ante coniugalia, & in alia quæ sacrorum sunt illa aqua esse utendum. Et nunc etiam propter uetustam hanc habitationē, summa pars urbis uocatur ab Atheniensibus, Urbs. Igitur suo fere arbitratu Athenienses passim

Periclis concio.

Atheniensium facultates.

Mineruæ simulacrum.

Atheniensium munitiones.

Phalericus murus

In græco additur ἕως μονυχίας. i. unà cū Munychia.

Cecrops.

Theseus.

ἀκρόπολις.

In græco addit, καὶ τὸ πύθιον. i. Apollinis delubrum.

Delubra deorum apud Athenas

domicilia habentes, postquam una in mœnia coière, tamen ob morem in agris agendi cum omni familia, plerique & priorum & posteriorum, usque ad hoc bellum non facilè migrabant: & eo difficilius, quòd nuper post bellum Medicum supellectilem reportauerant: grauabantur etiam & ægre ferebant, quòd deserturi essent penates ac templa, quæ ipsis ob uetustum perpetuo ritum patria erant, deserturi quoque uitæ consuetudinem, denique nil aliud, quàm si suam quisque urbem desereret. Vbi in urbem migratum est, paucis quibusdam domus fuerunt, nonnullis apud amicos necessariosque effugium: aliqui (quæ magna portio fuit) infrequentia urbis loca ad habitandum cepêre, templaque ac basilicas omnes, præterquam summæ urbis & Eleusinæ: & si quod aliud robustè erat obseratum, necnon Pelasgicum quod uocatur, summæ urbi subiectum, quodque inhabitare nefas erat: prout & Pythici oraculi fine uersus uetabatur, dicente:

Athenienfium commigratio ex agris in urbem.

Satiusque Pelasgicum ocia seruet.

Oraculum.

Ob ipsam tamen repentinam necessitatem, præstitit usum domus. Cæterum ut mihi uidetur, oraculum in contrarium cecidit quàm expectabatur. Non enim propter prophanatum habitatione templum, calamitates ciuitati contigerunt, sed propter bellum, inhabitandi necessitas. Nec nominatim templum hoc ab oraculo prænotatum est, aliquando infaustè habitandum esse. In turribus quoque murorum multi sibi habitacula cōstruxerunt, denique ubi quisque poterat. Quippe non prohibebat ciuitas hoc agere, tot unà immigrantes. Sed postea depositi in longis muris & in magna parte Piræi habitarunt. Iam uero hi etiam quæ ad bellum spectabant præstringebant, tum sociorum auxilia cogentes, tum centum nauibus, quæ exituræ in Peloponnesum erant, apparandis intenti. Et Athenienses quidem in hoc erant occupationis. Peloponnensium autem exercitus in Atticam tendens, peruenit primum ad Oenoën, qua Atticam ingressurus erat. Vbi cum subsedissent, tormenta machinasque, quibus muros quaterent, parabant. Nam Oenoë muris prædita est, Atticam ab Eubœa distermīnans, qua Athenienses quoties bellum incidit, pro munimento utuntur. Circa hanc Peloponnenses cum in præparandis machinis temporis satis triuerunt, tum uero propter Archidamum, quem non parum insimulabant, quòd uideretur & in euocandis auxiliis lentior, & quod Atheniensium studiosus esset, nequaquam uehemens hortator ad bellum. Contractis autem iam copiis, dabantur crimini & statiua apud Isthmum habita, & in cætero itinere faciendo cunctatio, & super omnia ad Oenoën segnities. Quæ hominis negligentia, si non extitisset, uidebantur sibi Peloponnenses celeri aduentu omnia quæ extra urbem haberent Athenienses (nam interim hæc illo introportauerant) occupaturi fuisse. Hac itaque inuidia premebatur Archidamus in obsidione Oenoês: quam (ut fertur) ideo tolerabat, quòd expectaret ut Athenienses nondum uiolata ipsorum terra, aliquid de tumore remitterent, non passuri ante suos eam oculos uastari. At postquam Oenoën adorti, omníque ope conati expugnare nequeunt, nullúmque Athenienses caduceatorem mittebant, ita demum castris illinc motis, octogesimo fere die ab iis, quæ apud Platæam Thebanis ingressis acta sunt, æstate frumentisque maturis, Atticam inuaserunt, duce Archidamo Zeuxidami filio, Lacedæmoniorum rege. ac subsidentes, depopulati sunt primúm Eleusina, campumque Thriasiū: fugatis aliquantulum circa loca, quæ dicuntur Rhiti, Atheniensibus equitibus. Deinde progressi ad dexteram habentes Aegaleon montem, per Cecropiam ad Acharnas usque peruenerunt, maximum omnium oppidorum quæ Atticæ populi uocantur: positisque in obsidione castris, diu illic habuêre statiua populationibus occupati. Fertur Archidamus circum Acharnas cum exercitu tanquam ad pugnam instructo mansisse: nec illa expeditione in plana descendisse, eo consilio, quòd suspicabatur Athenienses multa iuuentute florentes, & ad bellum ut nunquam aliâs instructos, in occursum prodituros, nec in oculis suis agrum uastari passuros. Vbi neque ad Eleusina, neque ad campum Thriasium occurrerunt, experiri statuit dum Acharnas obsidet, an occurrere auderent: simul quòd locus habendis statiuis opportunis uidebatur, simul quòd Acharnes (qui magna pars ciuitatis, quippe tria millia armatorum erant) non credebantur quòd sua corrumperentur neglecturi, sed omnes in prælium exituri, si

Peloponnensiū exercitus.

Archidamus segnitiei insimulatur.

Eleusis depopulatur.

Acharnæ op.

non exirent tunc Athenienses: minore iam metu in posterum posse uastari campum, & ad ipsam urbem accedi. Acharnes enim suis rebus exutos, non ita promptos ad subeundum pro alieno agro discrimen, ideoq; discordes sententias fore. Et hac quidem cogitatione, cum Acharnas obsideret, Archidamus erat. Athenienses uero, quoad hostis circa Eleusina & campum Thriasium subsedit, spem nonnullam conceperunt non esse propius progressurum, memoria tenentes Plistoanactem Pausaniæ filium Lacedæmoniorum regem, quatuordecim ante hoc bellum annis, cum Peloponnesi exercitu dum Atticam inuasisset ad Eleusina & Trioze, nec ultrà progressum, rediisse: eoq; ex Sparta relegatus est, creditus id fecisse pecunia. Vt autem circunsidentem Acharnas exercitum cognouerunt, sexaginta stadijs ab urbe distantem, cum in conspectu (ut credibile est) regio uastaretur, quod nunquam præterquam Medico bello, neq; iuuenes neq; senes aspexerant, id uero acerbum sanè, nec iam negligendum tolerandumq;, sed obuiam prodeundum, cũ alijs, tum præcipue iuuentuti uisum est. Coacto concilio, magna inter eos altercatio erat, alijs exire iubentibus, alijs quibusdam non sinentibus. Vates quoq; multifaria uaticinia referebant, ad quos audiendos undiq; coibatur. Acharnes, quòd putarent apud se non minimam portionem Atheniensium esse, quòd ipsorum terra uastaretur, ad exeundum præcipuè urgebant: atq; omni ex parte ciuitas tumultuabatur, & Pericli irascebant, prorsus immemores eorum quæ prius ille suasisset. Conuitiabantur etiam, quòd cum esset dux, non tamen eos educeret, existimantes ipsum omnium quæ paterentur autorem. Quos Pericles uidens ex præsenti conditione afflictari, utpote non rectè sentientes de exeundo, ut ipse faciebat, concionem non aduocauit, nullumq; habuit cœtũ, ne quid ira magis quàm iudicio peccarent congregati. Itaq; urbem custodit, & quàm maxime potest, quietam ciuitatem tenet: equites tamen emittit, ne ij qui ab exercitu excurrerent urbi uicinos agros adorti, prædas agerent: pugnaq; equestris parua in Phrygijs cõmissa est, inter unam Atheniensium turmam, adiunctis Thessalis, & Bœotiorum equitatum. In qua non inferiores erant Athenienses & Thessali, donec Bœotijs equitibus pedites auxilium tulerunt. Tunc facta fuga, Atheniensium Thessalorumq; aliquot desiderati sunt: quos tamen ipso die præterquam quod hostem rogarent, receperunt. postero die trophæum Peloponnenses statuerunt. Hæc autem Thessalorum auxilia ex uetusta societate Atheniensibus affuerunt, Larissæi, Pharsalij, Parhasij, Cranonij, Pirasij, Gyrtonij, Pheræi: ducibus ex Larissa quidem Polymede & Aristone ex sua utroque factione. Ex Pharsalo autem Mœnone, & deinceps cæteris suorum ciuium ducibus. Peloponnenses, ubi Athenienses se obuiam non ferunt in pugnam, ex Acharnis mouerunt: populatiq; sunt alios quosdam ex populis, sitos inter Parnethum & Brilessum montes. Dum hi in Attica agunt, Athenienses centum naues quas instruxerant, cum mille armatis quadringentisq; sagittarijs circum Peloponnesum miserunt, ducibus Carcino Xenotimi, Protea Ep iclis, & Socrate Antigenis filio. Qui cum hoc apparatu soluentes è portu uela fecerunt. Peloponnenses tamdiu in Attica morati, quoad commeatus suppeditauit, per Bœotiam quâ non inuaserunt, sunt reuersi. Prætereuntesq; Oropum regionem, nomine Pyraicem, quam Oropij Atheniensibus subditi colunt, populati sunt, ac regressi in Peloponnesum, in suas quiq; urbes discesserunt. Post quorum abitum, Athenienses terra mariq; custodias collocauerunt: quemadmodum per omne bellum custodias acturi erant. Necnon mille talenta ex eis quæ in summa urbe essent, placuit ipsis, qui præclare fecerant, seponere, nec erogare, sed ex alijs sumere in usum belli. Quod si quis aut referat, aut ferendis suffragijs obtineat mouendam pecuniam hanc alios in usus, nisi si hostes classe adoriantur urbem, propulsariq; oporteat, pœnam morte sanxerunt. Ex hac pecunia centum extra ordinem formosissimas triremes quotannis fecerunt cum suis præfectis. Quarum nulla fas erat in aliud quidquam uti, nisi cum eadem pecunia ob idem periculum si opus foret. His centum nauibus, qui erant Athenienses, cum quinquaginta Corcyrensium quæ uenerant auxilio, prænauigantes Peloponnesum, cum alijs nonnulis illinc socijs, præter alias clades quas intulerunt, egressi in terram, Methonem (quæ est in Laconica) adorti

Plistoanax.

Acharnensium diuersæ opiniones.

Periclis prudẽtia

Qui ex Thessalis Atheniensiũ adiutores.

Athenienses Peloponnesum inuadunt.

Atheniensiũ pecuniæ in usum belli

sunt,tum muris inualidam,tū hominibus uacuam. Forte in ījs circa locis erat cū præsidio Brasidas Tellidis filius, uir Spartiates. Hic recognita, cū centum armatis auxilio ījs qui intus erant,aduenit: perq́ medīū Atheniensiū exercitū, huc illucq́ palatum, & ad muros conuersum,in urbē irrupit aliquot sociorū in ipsa impressiōe amissis: eamq́ tutatus est. Propter quam strenuitatem ante omnes qui bellum administrarunt apud Spartam collaudatus est. Athenięses inde soluentes abierunt:& cū Phiam Elidem tenuissent,biduo populati sunt: & ad prohibendam uim uenientes ex cōuallibus Elidis trecentos egregios uiros,& ex finitimis illinc Eliorum alios pugna inita uicerūt. Cæterum exorto ingenti uento,cū tempestate iactarentur in loco portu carēte, multi conscensis nauibus præteruecti promontoriū quod dicitur Piscis,in portū qui est in Phia, uenerunt. Interim Messenīj & alīj nōnulli qui cōscendere naues nequierant, terrestri profecti itinere Phiam expugnarūt: posteaq́ in naues quæ circumibant, recepti sunt. Atq́ illinc relicta Phia (multa em̄ iam manus Eliorum ueniebat auxilio) nauigantes Athenienses,alia circà loca populabantur. Per idē tempus Athenienses triginta naues miserunt ut obirēt Locridem,simulq́ Eubœam tutarentur, duce Cleopompo Cliniæ filio:qui egressus in terram, nōnulla loca uastat, Thronium capit, obsides illinc accipit:apud Alopen qui ex Locris auxiliū ferebant,cōmisso certamine superat. Hac eadem æstate, Aeginetas cū liberis uxoribusq́ è sedibus suis eiecerunt Athenienses, exprobrata uel præcipue eis belli culpa,cū p̄sertim tutius fore uideretur, Aeginam utiq́ Peloponneso obnoxiam teneri,suorū colonia illuc missa,prout nō ita multo pòst missa est. Illis eiectis Peloponnenses tū Atheniensiū odio,tū de se bene meritis & terræmotus tēpore & seruili bello,Thyream incolendam,& eius agrū colendū dederunt. Qui ager Argiuum ac Laconicū diuidit,ad mare usq́ pertingēs:ubi ad hoc tempus eorum nōnulli habitant,cæteri per Græciam dissipati sunt. Eadē quoq́ æstate Calendis Iunaribus,hoc est,interlunio,quo solū tēpore creditur posse cōtingere,sol defecit secundum meridiem,nōnullis intermittentibus stellis:rursusq́ è curua in solidam speciem repletus est. Per eandē quoq́ æstatē Nymphodorū Abderitē Pythei filiū,magnæ apud Sitalcem sororis uirū autoritatis,quē pro hoste prius habuerāt,sibi cōciliauerūt, accerseruntq́ uolētes per Sitalcē contrahere cū Thereo Thracū rege societatē. Hic autem Teres Sitalcis pater,magnū Odrysarū regnū primus reliqua Thracia maius reddidit. Nam bona pars Thracū ipsius iuris est, nihilq́ Tereo illi attinet,qui Procnē Pandionis filiā ex Athenis duxit uxorem. Neq́ ex eadē ambo Thracia extitēre. Siquidem Tereus Dauliam,quæ nunc terræ Phocidis uocatur,incoluit, tunc à Thracibus habitatæ. Qua interea fœminæ facinus illud circa Ityn patrauerunt,& à multis poetarum in commemoranda Philomena,luscinia auis Daulias celebratur. Et credibile est Pandionem tantulo distantem affinitatem ex filia propter auxilium mutuum maluisse,quàm eam quæ tot dierum uiam usq́ ad Odrysas distaret. At Teres ne nomen quidem habēs idem,regnum Odrysarum ui primus adeptus est: cuius filium Sitalcem Athenienses in societatem asciuerunt,cupientes per hūc sibi & loca in Thracia,& Perdiccam comparare. Cum uenit Athenas Nymphodorus,& societatem Sitalcis mandato inīt, & filiū ciuem Atheniensem fecit nomine Sadocum,& bellum quod esset in Thracia, dissoluturum se recepit,persuaso Sitalce,admittendas Athenięsibus copias Thracum equitū,clypeatorumq́. Conciliauit eis etiam Perdiccam,inductis ad Thermen illi reddendam. Vnde Perdiccas protinus Atheniensibus ac Phormioni iūctus, arma intulit Chalcidensibus. Ita Sitalces & Perdiccas, ille Tirei,hic Alexandri filius, alter Thracū, alter Macedonum rex,fœdus cum Atheniensibus percusserunt. Athenięses autem qui cum centum adhuc nauibus Peloponneso obseruabantur,Solion Corinthiorū oppidum postquam diripuerunt, id cum agro solis Acarnanum Palirensibus colendum tradiderunt, Astacumq́ ui captam, Euarcho tyranno eiecto, in societatem consciuerunt:& in Cephaleniam insulam uelificantes,citra certamen ea potiti sunt. Sita est autem Cephalenia Acarnaniam uersus & Leucadem,quatuor habēs ciuitates: Palenses, Cranios,Samæos Pronnæos. Nec multo pòst reuersæ sunt Athenas naues. Sub huius æstatis autumnum,Athenięses cum incolis duce Pericle Xanthippi filio, populariter

Brasidas. Phia. Piscis promont. Cleopompus. Thyrea Eclipsis solis. Nymphodorus. Sitalces. Progne. Theres. Perdicca. Euarchus.

incurſionem fecerunt in agrum Megaricum: & hi qui Peloponneſum cum centum nauibus præteruehebãtur (apud Aeginam autem tunc erant) domum repetentes, ut acceperunt omnem ciuitatem in expeditione eſſe, ad Megaram decreto illuc curſu commixti ſunt: qui maximus extitit duntaxat coactus Athenienſium exercitus, utpote florenti ciuitate, necdum morbum paſſa. Fuerunt enim Athenienſium ſub armis decem milia, præter tria apud Potidæam, præter incolarum, qui una in expeditionem armati prodierunt, non minus quàm totidem milia: præter etiam aliam leuiter armatorum non exiguam turbam. hi magna in parte terræ illius hoſtiliter cum egiſſent, ſeſe receperunt. Fuerunt aliæ quoque Athenienſium quotannis in agrum Megarenſem incurſiones, nunc equitatu, nunc cum exercitu, donec Niſæam exciderunt. A quibus etiam Atalante in arcem eſt muris firmata: & iam extrema æſtate, hac inſula iuxta Locros, Opuntios prius deſerta, ne prædones ex Opunte, & alijs Locrorum oppidis nauigantes, Eubœam prædarentur. Effecta ſunt aũt iſta æſtate hac poſt Peloponneſiũ ex Attica diſceſſum. Ineunte hyeme, Euarchus Acarnan uolens in Aſtacum reuerti, perſuadet Corinthijs ut cum L. nauibus, mille quingentos armatos ferentibus ſe reducerent. Ipſe quoque nonnihil auxiliorum conducit. Præerant aũt his copijs Euphamidas Ariſtonymi, Timoxenus Timacratis, & Eumachus Chryſidis filius: qui illuc nauigantes hominẽ reduxerunt, & cæteræ Acarnaniæ nonnulla ad mare oppida ſubigere uolẽtes, id fruſtra conati, domum reuertebantur. Et cum præternauigãtes Cephaleniam tenuiſſent, exiſſentque in Craniorum oram, ſpecie deditionis ab illis decepti ex inopinatu inuadentibus, partem ſuorum amiſerunt: & cum acrius urgerenẽ, domum ſe receperunt. Eadẽ hyeme Athenienſes uetere iuſtituto buſtum publice fecerunt ijs, qui primum hoc in bello mortem oppetiſſent, hunc in modũ: Facto ante triduum tabernaculo, mortuorum oſſa proponunẽ, & ſuorum quiſque reliquijs ſi quid libeat imponit. Cum efferuntur ſingularum tribuum ſingulas arcas, ſuæ quanque tribus oſſa continẽtes, uehicula portant. Vnus item thorus inanis fertur conſtratus, eorum qui non extant, qui inter cæſos non fuere comperti. Efferunt aũt promiſcue uoluntarij quique uel ciues, uel hoſpites, fœminis propinquitate coniunctis ad ſepulchrum eiulantibus. conduntque in publico monumento, quod eſt iuxta monumentum Calliſti apud ſuburbana. Vbi ſemper eos ſepeliunt qui in bello ceciderunt, præterquam qui in Marathone. Quorum ſingularem fuiſſe uirtutem exiſtimantes, eodem in loco ſepulchrum fecerunt. Poſtea uero quàm eos humauerint, aliquis ab ipſa ciuitate delectus, uir haudquaquam pro inconſulto habitus, & cui pro dignitate conueniat, ſuper eos orationem habet, qualem decet de illorum laudibus. qua habita, diſceditur. Hoc quidem more ſepeliunt, quo per omne belli tempus, quoties id eis accidit, legitimo utuntur. Vt autem ad hos, qui primi mortem oppetiẽre, laudandos Pericles Xantippi filius delectus eſt, & tempus affuit, à ſepulchro in excelſum ſuggeſtum, quo à pleraque frequentia exaudiretur, procedens, ita diſſeruit:

Athenienſium incurſiones.

Atalante inſula.

Calliſti monumentum.

Oratio Periclis funebris.

MVlti quidem eorũ qui ex hoc hactenus loco uerba fecerunt, hunc legibus inſtitutum morem in concione dicendi ad exequias defunctorũ in bello, ut pulchrum laudant. Mihi uero ſatis eſſe uiſum eſt, uirorum præſtantium factis honores declarare, qualia circa buſtum hoc publice inſtructa conſpicitis: nec in uno uiro multorũ uirtutes periclitari debere, & ſiue bene, ſiue male is dicat, haberi fidem. Arduum enĩ in dicendo ſeruare temperamentũ in ea re, in qua uix etiã ueritatis opinio afferri poteſt. Nã auditor, qui & rem agnoſcit, & hominẽ diligit, aliquid fere & opinione & uoluntate ſua inferius dictum exiſtimat. Qui uero inexpertus eſt, is propter inuidiam quicquid ſupra ſuam uim audit, ait ſupergreſſum eſſe ueritatem. Eatenusque tolerandæ alienæ laudes uidentur, quatenus ſeipſum quiſque parem arbitratur alicui illarũ aſſequẽdæ: quibus uero imparem, ijs inuidet, fidemque non habet. Verum quandoquidẽ ita olim iam probatum eſt hæc fieri, oportet me quoque legi obſequẽtem, ad ueſtram ſingulorum & uoluntatem & opinionem, quàm plurimum potero accõmodare orationem, ſumpto à progenitoribus initio. Aequũ enim ſimulac decorũ eſt, ex hoc loco eis honorem hunc memoriæ reddere, qui regionẽ iſtam ipſi ſemper incolentes, poſteris ad hoc tempus libe-

Funebris oratio miræ elegãtiæ.

γνώμη.

ram sua uirtute tradiderunt. Et cum illi laude digni sunt, tum uel magis patres nostri, qui ad ea quæ acceperãt, hoc quantumcunq; habemus imperiũ adijcientes, non sine labore partum, nobis qui nunc sumus reliquerũt: quæ uero ultra hoc sunt, ipsi nos qui assumus præcipue perfecta ætate ꝓpagauimus, & patriam omĩbus quæ uel ad pacẽ uel ad bellũ pertinent, instruximus atq; ornauimus. Vbi uero res bellicas, qbus parta sunt omĩa, uel à nobis uel à patribus nostris, strenue gestas in propulsandis bellis, à Barbaro uel à Græcia illatis, omitto, nolẽs lõgus esse apud sciẽtes. At quo studio huc euasimus, & qua reip. administratiõe, quibusve artibus propagatũ imperiũ est cum demonstraro, ad hos laudandos accedã, existimans nec alienum esse hoc tempore ista memorari, nec inutile ab omĩ cœtu ciuiũ pariter hospitumq; audiri. Fungimur eñ ea reip. administratione, quæ uicinorũ leges non sectet̃ ciuitatum, ipsi potius alteri exemplar, q̃ aliena imitantes: nomẽq; habemus, nõ quod ad paucos, sed quod ad multos pertinet, democratia. Idem iuris quantũlibet priuatim inter se differentibus omnibus est, honores prout quisq; aliquid sui specimen dederit: neq; ijs qui ex certa parte ciuiũ sunt potius quàm ex uirtute, neq; propter paupertatẽ quis quo minus publico munere non fungatur, dummodo patriæ prodesse possit, pro uirili parte prohibet̃. Ingenue & in rep. & in mutua quotidianorũ operum suspicione uersamur, non succensentes, si uis uicinorũ populorum cum uoluptate aliquid agat: ac præferentes innoxiam quidẽ, sed tristem quãdam in alieno gaudio seueritatẽ. Priuata alacriter communicamus: quæ ad remp. spectant, minime præuaricamur, propter metũ tum eorũ qui sunt in magistratu, tum uero legũ earũq; præcipue, quæ uel in auxilium læsorũ latæ, uel quæ latæ non sunt, euidentem ignominiã irrogantes. Iam uero laboribus plurimas animi remissiones indulgemus: sacra certamina, anniuersariaq; sacrificia, cum decenti priuatorũ apparatu interponentes, quorũ quotidiana declaratio tristitiam discutit. Importantur huc propter magnitudinẽ ciuitatis ex omĩbus terris omĩa, euenitq; nobis ut non magis hinc natiuis bonis fruamur, quàm ijs quæ sunt apud alios homines. In studijs autẽ rei bellicæ hinc quoq; differimus ab hostibus, quod hanc urbem omĩbus exhibemus, nullis expulsionibus hospitum quenpiam uel discere uel spectare prohibemus, quasi hæc nõ occultata sint pro futura hosti si uiderit. Neq; magis aut apparatui bellorũ aut fraudibus confidimus, quã id quod ipsi præstare possumus. Ad res agendas animi præstantia apud quosdam in disciplinis iuuenes ab ineũte statim ætate uirile robur pertinaci exercitatione nanciscunt̃: nos autem, qui iam remissius uiuimus, nihilo tñ segnius hostilia discrimina adimus. Cuius rei signum est, quod neq; Lacedæmonij per se tm̃, sed cum omnibus terram nostram inuaserunt, & ipsi per nosmet finitimorũ fines ingressi, eos qui domi sua tuebantur, haud difficulter plerũq; subegimus. Adeo nemo hostiũ unquam aduersus omnium nostram uim ferre se ausus est, tum propter nostrũ rei nauticæ studium, tum propter copias quas in diuersa terrarũ loca dimittimus. In quorum si quo conserta pugna cum aliquibus nostrum illi fuere superiores, cunctos nos superasse gloriant̃: & cum uicti sunt ab uniuersis, uictos esse se prædicant. Quanq̃ si quiete potius quàm laborum assiduitate, nec legibus magis q̃ generosis moribus periclitari uelimus, satius est nobis nõ defatigari ærumnis ante, quàm ueniant: & cum tempus est illas subeundi, uideri subire nõ minus strenue, quàm ij qui semper in ærumnis agunt. Licet hinc quoque ciuitatẽ istam admiratiõe dignam sicut in cæteris cognoscere, quod speciosa quidem socia mediocritate complectimur. Philosophamur autem, id est, inopiam toleramus citra animi eneruationem: diuitijsq; utimur potius in rerũ opportunitate, quàm cum uerborũ iactantia. Egestatem suam nulli fateri deforme est: deforme, ut eam deuitet, non anniti. Adest præterea eisdem hominibus suarum simul & communium rerum cura, & ijs qui rebus agẽdis incumbunt, non minor de reipublicæ statu notitia. Soli eñ nos eum qui nihil rationis cum republica habet, non ciuem ociosum, sed inutilem arbitramur. Iidem si quas res recte iudicamus cõcipimusve, non existimamus orationem ijs rebus officere, sed potius non doceri prius illas sicut oportet q̃ exequaris. Nam hoc quoque præstantius habemus, quòd ijdem præcipue in ijs quæ aggredimur, & audacia utimur & ratiõe: cum alijs inscitia fidutiam, ratio cunctationẽ afferat.

Democratia Atheniensium.

Præstantissimo quiq; animo æquissime iudicant: qui & dura simul apertissime ac iucunda cognoscunt,& ob id à periculis se non subtrahunt. Iidem erga multos ultro uirtutis officijs fungimur:quippe qui non accipiendis, sed dandis beneficijs amicos comparamus. Quoniam meliore conditione est qui bene facit, peiore cui bene fit:cum ille quod fecit tueri debeat beneuolentia,hic sciat se in dando non gratificaturum, sed gratiam redditurum. Iidem soli emolumenti magis quàm liberalitatis fideliter exercendæ ratione habita, alijs magnifice gratificamur. Atq; ut semel dicam, uidetur mihi hæc ciuitas tum in totum esse Græciæ magisterium,tum per singulos uiros corpus ad plurima rerum genera idoneum exhibere,cum gratia præcipue & uenustate. Et quia hæc impræsentiarum non orationis iactatione magis quàm rerum ueritate nituntur, hæc urbis potentia quam his artibus parauimus est documento. Quæ sola omnium earum quæ nunc sunt,fama sui (ut experimento constat)maior est: sola quæ nec hosti occurrens irascitur ob acceptam ab illo cladẽ:neq; à subiectis male audit, tanq̃ indigna quæ dominetur. Neq; nullis potentiam nostram,sed uel maximis testificamur indicijs, futuri præsentibus uenturisq; miraculo:nec desiderantes aut Homerum præconem,aut quisquis in præsens carminibus mulceat. Opinionem rerum ueritas delet. Sed om̃ia maria,omnesq; terras,nostra audacia peruias fecimus,ubiq; bonorum malorumq; separatim monumenta collocantes. Pro hac igitur ciuitate & isti (quia indignum ducerent eam euerti)prælíantes,generosè occubuerunt, & reliquorum decet unumquenque uelle anniti. Quæ causa mihi fuit, ut prolixius de ciuitate loquens, tum docerem non de pari re nobis esse certamen, & quibus nihil simile adest, tum planam facerẽ probationibus horum laudem,de quibus nunc à me habetur oratio:cuius haud ea quæ maxima iam dicta sunt. Nam quæ ego ciuitatis decora prædicaui,ea nimirum istorum atq; eorum similium uirtuti debentur. Qualis non in multis Græcorum de suis operibus ratio constet. Atq; mihi uidetur uirtutem uiri, ut nunc istorum, uita significare, mors plane declarare. Etenim iustum est, eos qui præstare alia nequeunt, certe in bellis patriæ fortunam in animo proponere:cum melius publice de ciuitate,quàm peius priuatim meruerunt, hoc malum illo bono obruentes: ueluti isti, quorum nemo neq; diuitijs mollitus est,præoptans illis in posterum frui:neq; spe paupertatis in diuitias commutandæ à subeundis asperis retentus est,hostilis pœnæ quàm salutis suæ cupidiores. Simulq; hoc omnium pulcherrimum periculum existimantes, uoluerunt ex ultione hostium ad hæc peruenire:freti spe,id quod non uiderunt, consequendi: dignum etiã opus,ex ijs quæ iam uiderant,ducentes cui se crederent:satiusq; esse in propulsanda ui pati,quàm in cedendo incolumes fieri. Et cum dedecus infamiæ fugiunt,rem corpore pertulerunt; & breuissimum intra tempus cum fortuna potius per summam gloriam, quàm cum timore transigere. Et isti quidem, quales par erat,tales in patriam extitêre. Reliqui uero debent minus quidem obnoxium casibus optare,sed nequaquam minus audacem postulare in hostes ut habeant animum:considerantes non sola oratione constare profectum,quem apud uos non minus quàm ego cognitum habentes,ampliaret quispiam commemorando,quantum boni inest in hostibus propulsandis: sed uel magis,si contemplantes quotidie ex operibus potentiam ciuitatis, efficiamini illius amatores. Et cum ea uobis magna uideatur esse,cogitetis uiros magnanimos, qui ius fasq; intelligerent,in operibus prudentes,ista comparasse: & qui quoties eis ex sententia nõ cessisset,non statuerunt sua uirtute fraudandam esse ciuitatem, speciosissima eam collecta donantes. Publice nanque corpora impenderunt; priuatim laudem, quæ nunquam senesceret, acceperunt: simul & honorificentissimam sepulturam, in qua non magis ipsi sunt siti,quàm sempiterna eorum gloria, ut sese quoque offeret tempus uel narrandi uel imitandi, celebranda relinquitur. Quippe illustrium uirorum omnis terra sepulchrum: neque id domesticorum tantum saxorum testatur inscriptio, sed etiam sine scripto in exteras gentes egressa memoria, magis apud animum cuiusque, quàm apud urnas hospitatur. Quos ipsi nunc ad imitandum uobis proponentes, & felicitatem existimantes esse libertatem, rursus libertatem esse felicitatem, nolite bellica recusare discrimina. Neq; enim calamitosi, quibus spes boni nõ adest, iustius uitæ non

Sententia memorabilis.

γνώμη

parcant,quàm ij quorum diuersa uitæ conditio,& præsertim optima periclitatur.Tristiorq; est uiro prudentia prædito contumelia comes ignauiæ, quàm per robur & publicam spem sine sensu futura mors.Ideoq; parentes istorum,nunc quicunq; adestis,non magis defleo quàm cōsolor.Cum enim multiplicibus dum educantur,ut scimus, subiaceant accidentibus,præclare cum illis agitur,quod præclarissimū sortiuntur ut nūc isti obitum,uos mœrorem,& quibuscunq; datum est,ut eorum uita feliciter acta pariter & finita censeatur.Nec me fallit,arduū esse persuasu ne mœstitiam sentiatis, quoties uobis istorum memoria refricabitur:in aliorum rebus secundis, quibus & ipsi aliquando exultastis, & ex ijs bonis non quibus nunquam potituri, sed quibus diu potiti priuantur. Tolerare tamen oportet spe aliorum liberorum eos,qui in ætate adhuc sunt procreandi.Siquidem futura soboles, & quibusdam erit particularis obliuio defunctorum:& reipublicæ bis proderit, quod eam nec desolatam patietur,& tutam præstabit. Non enim possunt aut par aut iustum consilium dare ij, qui exponunt periculis liberos istorum more,& qui non exponunt. Vos uero qui in ætate processistis,quo diuturniorem uitam feliciter traduxistis,eo plus lucri uos fecisse existimetis:& hoc quod superest uitæ,breue futurum,quod utiq; ob istorum gloriam leuius fiet.Sola nanq; magnanimitas nō senescit:nec magis in affecta iam ætate lucrari delectat, ut qdam aiūt, quàm honorari.Filij autem horum ac fratres qui adestis,magnum uideo uobis propositum esse certamen. Nam eius qui fato functus est,uirtutem nemo non solet prosequi laude,ac fere supra modum.At uos non pares iudicamini, sed aliquantulo inferiores esse.Quippe uiuentium inter æmulos liuor est,quo sublato,uirtus cum beneuolo celebratur assensu.Si quid autem me oportet de muliebri quoq; uirtute commemorare,earum quæ nunc erunt uiduitate breui,omnia exhortatione complectar.Etenim ingenti uobis est gloriæ,non esse uos sexu uestro infirmiores, hoc est pudicas esse. Cuius rei decus dedecusve nimiū cadit in uiros.In hac ego oratione legibus iniūcta,retuli quæcunq; habui utilia,& re ipsa qui sepeliebantur ornati sunt.Quorū liberos ciuitas hinc ad pubertatem publice alet,utilem profecto & istis & futuris proponens lauream talium certaminum.Quæ enim huberrima uirtutis proposita sunt præmia,ad ea optimo quisq; in rempublicam animo contendit.Iam postquam suos quisq; necessarios deplorastis,abscedite. Actum est autem huiusmodi funus hyeme:tum, quia primus annus belli finitus est. Ineunte æstate,Peloponnenses socijq; ex duabus quemadmodum superiore anno partibus Atticam ingressi sunt,duce Archidamo Zeuxidami filio Lacedæmoniorum rege:castrisq; positis,regionem populabantur. Vbi cum non multos dies fuissent,morbus primum apud Athenienses cœpit:prius quidem,ut aiunt:alibi quoq; & circa Lemnum,& alijs multis in locis grassatus.Cæterum neq; tantum pestilentiæ,neq; tantum funerum usquam fuisse memoratur. Nam huic nec medici pares erant ignoto eis inter initia: imo ipsorum plurimi extinguebantur, ut maxime illos adibant:nec alia ulla hominum ars,nec quæ in templis exposcebantur, nec diuinationes,& quæ sunt id genus quibus utebantur,omnia deniq; frustra fuerunt.Eaq; homines malo ipso euicti cum morerentur,reliquerunt.Incepit autem (ut fertur) primū ex Aethiopia, quæ est super Aegyptum. Deinde in Aegyptū Libyamq; descendit: & in regis magna ex parte regionē:confestimq; Athenas inuasit, principio in Pyreo contagionis facto:ita,ut ab eis diceretur,uenena in puteos (nondū enim illic fontes erant) à Peloponnēsibus esse deiecta.Mox & in superiorem urbem processit: multoq; magis iam mors ingruebat.Referat igitur hoc,ut cognoscat quisq; uel peritus medicinæ,uel imperitus, unde credibile sit id extitisse, quásve satis idoneas existimet causas, quæ ad tantam mutationem uim haberent.Ego uero quæ potero referam,& quæ sibi quisque proponens,si quando hoc rursus incidat,iam prædoctus habeat aliquid præcipue,unde non ignoret,aperiam & ipse passus hunc morbū,& alios patientes intuitus.Enimuero annus ille,ut confessione ferè omnium constat,maxime immunis fuit aliorū morborum.Quod si quo quis alio prius laborabat,is morbus in hunc omnino conuertebatur.Cæteros quoq; salubri corpore repente nulla ex causa corripiebant ante omnia capitis acres feruores, oculorum suffusio ruboris, adustioq;. Introrsum uero statim lin-

Anni secundi initium.

Peloponnenses in Atticam.

Pestis Atheniensium.

Thucydides peste correptus

gua cum faucibus sanguinolenta uisebatur, spiritus arcte, & cum grauceolentia meabat. Deinde ex ijs sternutatio raucitasq; existebat, nec diu post, labor in pectus cum uehementi tussi descendebat: & cum ad præcordia hæserat, illa uexabat: sequebant cunctæ fellis & humoris quæ à medicis nominant apocatharses, & ipsæ cum ingenti cruciatu: & plerisq; inanis incidebat singultus, acrem ciens spasmũ: qui in quibusdã protinus, in quibusdã serius sedabat. Et corpus quidem exterius non admodũ feruens tactu erat: neq; pallidum, sed subrubrum, fuscum, minutis pustulis ac papulis scatens. Interius autem ita ardebat, ut neq; perq̃ tenuia uestimenta aut sindones inijci, neq; aliud quippiam nisi nuditatem sustineret. Iucundissimum erat in gelidam seipsos aquam abijcere, id quod in puteis multi eorum quibus custos deerat fecerunt, inexhausta siti adacti. Quanquam perinde erat nimis ac minus bibere. Accedebat huc inquies membrorum, perpetuaq; uigilia. Neq; uero corpus quoad morbus augebatur flaccescebat, sed opinione hominum fortius pesti reluctabatur. Adeo plurimi intra nonum & septimum diem ab ardore urente uitalia necabantur: adhuc aliquid roboris habentes, aut si hoc tempus exissent, tamen desidente ad uterum morbo, atq; illum acriter concutiente, idq; cum assiduo profluuio, multi quoq; postmodum debilitate ipsa peribant. Peruagabatur enim omnem corporis superficiem, in capite primum coalita lues. Ex qua utiq; perniciosissima, si quis conualescebat, eius uiolentiam significabant extrema mẽbrorum: siquidem ad uerenda & ad summas manus summosq; pedes prorumpebat, quibus nonnulli amissis liberabant: quidam amissis & oculis. Sunt etiam quos simul ac surrexerunt, omnium pariter cepit obliuio, necessariorum quoq; ac suipsorũ. Nam genus morbi in singulis extitit, & maius quàm ut exprimi, & acerbius, quàm ut humana natura tolerari possit: in hoc declarans præcipue aliquid aliud fuisse præter consueta, quod cum multa hominũ cadauera iacerent insepulta, alites quadrupedesq; ea uel nõ adierunt, uel quæcunq; gustarunt attigeruntq;, periêre. Quibus ex auibus euidẽs fiebat coniectura, q̃ neq; circa cadauera, neq; alibi uisebantur. Canes magis propter hominis consuetudinem mali significationem dabant. Verum (ut alia multa calamitatis genera præteream) quæ singulis acciderunt, alijs quàm alijs asperius, eiusmodi in totum morbus fuit, cum aliud quiddam insolens accessit, quod tunc animos affligeret. q̃ quicquid fiebat, proficiebat in morbum. Peribant alij per incuriam, alij per multam curationem, nec de ulla medicina constabat, quam quis diceret utilem fore, si offerretur. Quod enim alteri proderat, id officiebat alteri. Corpus integrum erat, nullum præ se ferens roboris imbecillitatisue discrimen: idq; etsi quantalibet obseruatione curaretur, à peste corripiebatur. Teterrimum tamen totius mali fuit animi defectio, quoties quis languoris sibi cõscius, protinus anticipata desperatione sui, multo seipsos magis destituebant, nec languori resistebant. Et quia alius ob alterius curationẽ plus lædebat, ritu ouium moriebant: quæ præcipua mortium causa extitit. Nam siue præ metu inuicem nõ adirent, destituti pibant: unde multæ domus uacuæ factæ sunt: siue adirẽt inficiebantur: & præcipue qui officij gratia diligentius aliquid administrassent, utpote pudore non adeundi amicos, ipsi sibi non parcentes. Postquam domestici, eos qui uita excesserant, complorauerant, deficiebant luis uehementia superati. Verum ij præcipue morientem laborantemq; miserabantur, qui ipsi euaserant: quippe id iam antea experti, ac de se securi. Neq; enim bis eundem morbus corripiebat duntaxat ut extingueret. Qui quidem ab alijs beati censebantur, & sua ipsi sponte ob suæ sospitatis lætitiam spem in posterum præsumebant, ne quando alio morbo absumerentur. Angebat autem eos præter ingruentem pestem comportatio rerum ex agris in urbem: ijs qui ex agris migrauerant, grauior. quippe domorum penuria, in cauernis utiq; tempore æstiuo animam strangulantibus agitabant. Ita non modo sine ulla dignitate expirabant, sed alij alijs immortui mutuo iacebant: semianimesq; in uijs & circa fontes omes aquæ desiderio uolutabantur. Quin ipsa templa in quibus tabernacula fecerãt, referta erant illic mortuorum, hominibus uiolentia mali quid agerent non habentibus, abalienatisque à cognitione sacrorum sanctorumq;: perturbatis pariter omnibus sepulchrorum iuribus, quibus antea utebantur, cum sepelirent quisq; ut poterant. Multi quoq; cre-

Apocatharses

Attende uim pestis.

Mortiũ causa

bra iam familiarium strage, quia idonea deerant, ad pudenda conuertebantur sepulchra. Nam alij occupatis quos alieni extruxerant pyris, mortuum suum imponebant, ignemq; subijciebant: alij cum alter arderet superiecto quem ferebant, adibant. Vnde primum incepit in ciuitate uitium hoc in maius euasurum. Facilius enim quis audeat ea quæ prius occultà uoluisset, ne comperta forent inimicis uoluptati. Videntes tam in promptu fortunæ commutationem, beatos repente morientes, modò inopes repente illorum bona consequentes, operæprecium putauerunt, ad subita gaudia uoluptatesq; transire, diurnam arbitrantes & uitam & pecuniã. Nemoq; per honestatem quam cernebat animum induxit: ad inferendas sibi ærumnas, inexploratum habens, priusquam ad illam perueniret occumberet nec ne. Quod autem in præsentia erat iucundum, & undiq; ad se animum pelliciens, id & honestum constituebat & utile, deorũ metu aut hominum legibus nequaq̃ coercitus: cum & in æquo poneret pium uel impium esse, uidentes æqualiter cunctos oppetere mortem, nec timerent eousq; uindictæ ueniendum, ut delicta uiuentes luerent: multoq; maiorem illius iudicij pœnam imminere, in quo tulissent iam facta sententiam, quæ anteq̃ decidat, cõsentaneum esse se aliquantulum uita frui. Tali igitur clade Atheniẽses circumuenti uexabantur, hominibus intra muros mortem obeuntibus, & extra hostibus agrum ferro igniq; uastantibus. Qua in calamitate cum alia repetebantur memoria, qualia credibile est, tum uero hoc carmen quod senes aiebant iam pridem decantari:

Doriacum ueniet limo comitante duellum.

Limos. De quo altercatio erat, num λοιμὸσ, id est, pestilentia in hoc carmine ab antiquis nominaretur, an λιμὸσ, id est fames. Sed euicit impræsentiarum merito pestilentiæ interpretatio. Ad ea enim quæ patiebantur homines oraculum retorquebant. Equidem existimo si aliud post hoc aliquando contigerit Doricum bellum, itidem ex rerum fide famẽ cantaturos. Memorabant præterea qui norant oraculum Lacedæmoniorum, cum illis deus consulentibus an oporteret bellum mouere, respondit: penes omni conatu bellantes uictoriam fore, se quoq; ipsum auxilio. Itaq; similia circa hoc quoq; futura augurabantur. Morbus autem primo statim Peloponnensium ingressu cœpit: nec ipsam Peloponnesum inuasit, ut dignum relatu sit. Athenis præcipue grassabatur. Secundo loca alijs oppidis, ut quodq; frequẽtissimum populo erat: Et hæc quidẽ quæ circa morbum extitere. Peloponnenses uero ubi campestria populati sunt, in partem, quæ maritima uocatur, processerunt usq; ad Lauriũ, ubi sunt argentea metalla Atheniẽsibus, & hanc primum quæ Peloponnesum spectat, deinde quæ ad Eubœam & Andrũ uergit, uastauerunt. Pericles autem tunc quoq; dux in eadem perstabat sententia, sicut superiore expeditione fecerat, ne Athenienses exirent. Qui cum hostes adhuc in campo agitarẽt, priusquam maritimas copias promouerent, cẽtum naues ad inuadendum Peloponnesum instruebat: quas omnibus præparatis soluit, ducens in ijs Atheniensium armatorum quatuor millia, trecentos equites in hippaginibus, quas tũc primũ ex uetustis nauigijs fecerant, comitantibus Chijs & Lesbijs cũ nauibus quinquaginta. Dum solueret Pericles cum exercitu, Peloponnenses ad maritima Atticæ agentes reliquit. Vbi peruentum est Epidaurum, qui est in Peloponneso, magnam agri partem populati sunt, adortiq; urbem in spem uenerant expugnandi, sed non successit. Recipientes se illinc idem fecerunt in ora Trœzenide & Halide & Hermionide. Quæ loca in Peloponneso sunt ad mare omnia. Profecti illinc in Prasias, quod est in ora maritima Laconicum oppidum, uastato agro ipsum ceperunt, diripueruntq;. His actis, domum rediere, nec nacti sunt apud Atticam Pelopõnenses iam domum reuersos: Quandiu Peloponnenses in Attica erant, & Athenienses cum classe nauigabant, tandiu morbus Athenienses domi forisque uexabat. Ex quo ferebatur Peloponnenses metu morbi, quẽ de transfugis discedebant in ciuitate sæuire, & simul sepeliri mortuos sentiebant, raptim ex finibus excessisse. Hac autem expeditione, Peloponnenses cum diutissime mansissent, uniuersam regionem ferro populati sunt, quadraginta ferme diebus illic consumptis. Eadẽ æstate Agnon Niciæ & Cleopompus Cliniæ filius collegæ in præ-

Doricũ bellũ. Oraculum. Laurius mons. Epidaurus. Trœzenis. Halias. Hermionis. Prasiæ.

tura Periclis, sumptas easdem, quibus ille usus fuerat, copias festinato duxerunt aduersus eos, qui sunt in Thracia Chalcidenses: Potidæamq; adhuc obsessam cum peruenissent, machinas urbi admouent, omniq; ope illam expugnare conantur. Sed neq; conatus hic, neq; apparatus alius processit, interueniente morbo, qui prorsus in Atheniensium exercitu grassabat, ita ut eo prior exercitus, ob hunc qui cum Agnone superuenerat læderetur, cum hactenus prospera ualetudine usus esset. Nam Phormio cum mille sexcentis apud Chalcidenses amplius nō erat. Itaq; Agnon mille quinquaginta militibus quadraginta circiter intra dies morbo amissis, Athenas renauigauit, relictis pristinis in Potidææ obsidione militibus. Post alteram uero Peloponnēsium inuasionem, Athenienses cum & ager ipsorum iterum ferro uastaretur, & morbo pariter ac bello premerentur, mutata uoluntate Periclem insimulabant, tanquam autorem ipsis belli gerendi, eiq; calamitates referebant acceptas. Igitur ad cedendum Lacedæmonijs animo inclinantur. Sed missi aliquot legati re infecta redierunt. Tunc undiq; consilij inopes in Periclem inuehebantur. Ille cernens eos præsentem statum ægre ferētes, omniaq; agentes quæ ipse peruiderat, aduocata concione (adhuc em̄ prætor exercitus erat) exhortatus est eos ad bene sperandum, reuocans iracundiam ad lenitatem, & metum ad fiduciam, procedens: atq; hunc in modum locutus est:

Phormio.

Oratio Periclis.

NEc inexpectata mihi uestra in me indignatio fuit (intelligo enim eius causas) & eam ob rem coegi concilium, ut in memoriam redigam ac reprehendam, si quid uos haud recte uel mihi succensetis, uel aduersis succumbitis. Ego enim existimo, melius agi cum ciuibus priuatim, si tota ciuitas fortunata sit, quàm si per singulos ciues felix sit, publice uero labefactetur. Nam quum euertitur patria, is cui priuatim bene est, nihil tamen minus & ipse euertitur: cui autem male, is in illa prospere agente multo magis incolumis est. Quoties igitur patria suas ipsius potest tolerare clades, quas nemo unus possit, quo pacto non conueniat uniuersos illi opitulari, neq; id quod nunc agitis, domesticis iacturis attonitos, reipublicæ salutem pro derelicta habere, incusantes me qui bellandi consilium dedi, atq; adeo uos ipsos qui id comprobastis? Et mihi tali uiro irascimini, qui (ut reor) sum nulli secundus, uel in cognoscendo quæ opus facto sunt, uel in explicando, uel in amanda ciuitate, uel in uincenda pecunia. Nam qui nouit, neq; id quod sentit explicat, perinde est ac si nesciret. Qui uero utrunq; habet, nisi studiosus reipublicæ fuerit, is peræque nihil ex utilitate ciuitatis loquetur. Cui autem hoc etiam affuerit, si idem pecunia uincatur, pro hac una habebit cuncta uenalia. Itaq; si mihi hæc omnia mediocriter præter cæteros adesse uos iudicantes, de bello gerendi fidem habuistis, nunc haud prope eidem crimen imponitis. Etenim eos qui prospera fortuna utuntur, bellum præoptare quàm pacem, magna uecordia est: sin uero necesse sit, aut finitimis cedentes imperata facere, aut pro uictoria belli adire discrimen, profecto qui cedunt, ijs qui resistunt uituperari digniores. Et ego quidē idem qui antea sum, nec à sententia discedo. Vos autem uacillatis, quos constat integra re mihi acquiescere, accepta calamitate pœnitere, & rationem meam uestra infirmitate metientes non rectam iudicatis. quia sensum molestiarum unusquisq; hactenus habuit, communis autem utilitas nondum patet. Magnaq; mutatione facta, & hac ex leui momento, mens uestra languescit ad ea perferenda, quæ decreuistis. Rapiunt enim consilium repentina & inexpectata & longe præter opinionē accidentia, id quod nobis cum circa alia, tum uel maxime circa morbum usu uenit. Tamē cum urbem ciuitatemq; magnam habeamus, & perinde egregijs institutis simus educati, decet ne maximis quidem nos incommodis uelle succumbere, nec amplitudinem nostram labefactare. Nam æqui iuris esse homines censent, & accusare eum, qui per ignauiam gloriæ quam obtinet desertor est, & odisse eum, qui per cōfidentiam gloriam ad se non pertinentem affectat. Sepositoq; priuatarum rerum dolore debemus salutem publicam uindicare, huic belli labori, ne magnus sit, neve aliud contingat, resistentes. Et satis quidem illa sint, in quibus aliâs sæpe demonstraui, me nō iure uobis in suspicionē uenire. Aperiam autem & hoc quod neq; ipsi uidemini unquam cogitasse, cum uobis assit (de magnitudine loquor

imperij) neq; ego in pristinis orationibus usurpaui, ne nũc quidem memoraturus, ut pote specie ipsa iactãtiusculum, nisi uos præter rationem attonitos uiderem. Ipsi quidem existimatis in socios tantum uos tenere imperium, ego uero pronuncio, ex duabus partibus, quæ in usum patent terra & mari, uos alterius insolidum potentissimos esse, duntaxat quatenus obire consuestis, & si plus obire uelletis, potẽtissimos fore. Neque est hac potestate rex quispiam, aut aliqua gens, quæ uos instructa quæ nunc adest classe nauigantes prohibere possit. Qua ex potentia ut apparet ne ijs quidem caremus, quæ uos magnifacitis, ad domesticum & terræ usum pertinentia. Itaq; non est consentaneum, iniquo uos ea ferre animo, & non potius æquo atq; sedato, existimantes ornamentum diuitiarum apud potentiam esse, & libertate per nos incolumi facile hæc iri recuperatum: quæq; si non seruamus, sed imminui libẽti animo patimur, in neutro nõ degenerare nos à patribus nostris iudicandos, qui hæc non ab alijs acceperunt, sed laboribus suis parta atq; custodita nobis tradiderunt. Nam turpius est, quàm conatu potiendi frustrari, exui potientem. Conuenitq; aduersus hostem ire nos, non modo confidentes, sed etiam fidentes. Siquidem confidentia ex improuisa quoq; prosperitate in ignauum etiam aliquem cadit: fidutia uero præbet ei, qui se cõsilio credit, ut hosti præualeat, id quod uobis accidit, & in pari cõditione fortunæ: solertia ex altitudine mentis tutiorem reddit audaciam, spei, cuius uis in lubrico est, minus fidei habens quàm ex præsentibus copijs, cõsilio, cuius exploratior prouidentia est. Decet item uos publicæ ob imperium dignitati, qua cuncti lætamini, consulere, nullum recusantes laborem, nisi & honores recusetis: neq; existimare de libertate tantum amittenda rem esse, sed de amittendo imperio periculum quoq; subeundum, ob eas quas in imperio contraxistis offensas, à quo discedere uos iam integrum non est, ne quis hoc impræsentiarum ueritus existimet se nullo negocio liberaliter degere. Quippe imperium iam uelut tyrannidem administratis, quod sumere quidem uidetur esse iniurium, deponere autem periculosum. Nam huiusmodi homines qui bellum timent, persuadendo, alios protinus & ciuitatem perderent, & si quibus ipsi præessent, eos liberos esse finerent. Enimuero ocium neq; potest esse incolume, nisi negocio modificatum, neq; in principe ciuitate conducit, sed in ea, quæ bona fide tolerat seruitutem. Vos uero neq; huiuscemodi ciuibus seducamini, neq; mihi succenseatis, cui de bello gerendo fuistis assensi. Quod si hostilis aduentus ea fecit, quæ facturum esse credibile erat uobis sibi obedire nolentibus, & si accessit præter expectationem hic morbus, res sola omnium spe nostra potentior, unde scio me magna ex parte magis inuisum esse, profecto iniuste me perosi estis, nisi & quoties uobis prospere præter opinionem euenit, eam mihi felicitatem referatis acceptam. Oportet enim quæ diuinitus, necessario: quæ ab hostibus proficiscuntur fortiter ferre. Quæ cum fuerint olim in more huius ciuitatis, cauete ne nũc dissoluantur in uobis. cum præsertim sciatis eam apud omnes homines ideo maximum habere nomen, quod non cedat aduersis, quodq; plurimos labores ac plurima corpora in bello consumpserit, & summa ad hanc diem sit potita potentia. Cuius apud posteros in æternum si quando nunc cedamus (Natura enim comparatum est ut oĩa decrescant) memoria deferetur, atq; adeo Græcorum, quoniam Græci nos latissimum tenuimus imperiũ, & maxima tolerauimus bella, tum aduersus uniuersos, tum aduersus singulos, ciuitatemq; opulentissimam & frequentissimam habuimus. Quanquam qui segnis est, ista haud dubie uituperabit, sed rerum gerendarum studiosus æmulabitur. Quod si quis opes non adeptus sit, inuidebit. Cæterum odisse & mœstum esse omnibus quidem in suo tempore contingit, quicunq; se dignos existimarunt ut alijs imperarent. Quisquis in maximis rebus inuidiam suscipit, recte is consulit, nam odium non admodum resistit. Verum splendor in præsens, & perpetua in posterum gloria celebranda relinquitur. Quæ duo uos prospicientes, decus futurum, & dedecus præsens, alacri iam animo decus capessite, ac dedecus deuitate, nullum ad Lacedæmonios caduceatorem mittendo, significantes nos præsentibus ærumnis opprimi, tanquam ij qui quoniam inter accidentia, & minimum affligantur animo, & re quàm maximè reluctantur, sunt omnium & priuatim & publice præstantissimi. Talibus Pericles di-

ctis tentauit tum mitigare in se conceptam Atheniensium iram, tum animos à præsentibus malis abducere. Cui publice quidem acquieuerunt, nullisque amplius ad Lacedæmonios missis legatis, impensi incubuere in bellum, priuatim tamẽ difficultates ægre ferebant: plebs quia quas tenues habebat facultates exhauriebantur, proceres quod eximia in agris prædia uillasque sumptuose magnificeque ædificatas amiserãt, pro pace maximum omnes bellum habentes. Nec prius quàm gerebant indignationem posuêre, quàm eum pecunia mulctarunt, rursusque non multo pòst id quod fieri uulgus amat, ducem delegerunt omnium ei rerum permisso arbitrio: quem & si suam quisque uicem dolentes ob iacturam rei familiaris abiectiori iam animo erant, tamen ijs quæ ad rempublicam spectabant longe omnium præstantissimum iudicabant. Quandiu enim reipublicæ præfuit, in pace moderate eam administrauit, integre tutatus est, amplissimã reddidit: illatoque postea bello ciuitatis uires, ut liquet, præuidit. Cuius post obitum prouidentia in bellum (duos enim ab eo moto annos & dimidiatum uixit) uel magis cognita est. Nam is dicebat ita demum uictores euasuros, si bello abstinerent, rem nauticam curantes, neque imperium capesserent bello, neque ciuitatem in periculum uocarẽt. Illi uero hæc omnia è contrario egerunt, & cætera quæ extra bellum esse uidebantur, ex sua quisque ambitione atque priuato quæstu, in suam sociorumque perniciem administrauerunt: quæ si prospere cessissent, fructuosa priuatis hominibus, & honorifica potius fuissent: Cum uero improsperè cesserint, perniciosa in bellum reipublicæ extiterunt. Cuius rei causa fuit, quòd cum ille polleret dignitate atque consilio, & pecunia proculdubio incorruptus esset, libere multitudinem continebat. Nec magis illi se comitem quàm ducem præbebat. Nec enim adeptus per illicita potentiam, aliquid ad uoluptatem loquebatur, sed unde moueret indignationem cum autoritate contradicebat. Quoties itaque intelligebat eos quippiam intempestiue ferociterque conantes, orationis acrimonia deterrebat. Quoties ab re formidantes, rursus ad fidutiam erigebat. Denique uerbo quidem popularis status, re autem ipsa penes primarium uirum principatus erat. Nam qui successerunt cum potius inter se pares forent, primum quisque locum affectantes, ad demulcendum uoluptatibus populum se conuerterunt, negocijs relaxatis. Vnde cum alia multa, ut in magna ciuitate, tum uero illud peccarũt, quod in Siciliam nauigauerunt, magnum imprudentiæ flagitium, non tam propter eos aduersus quos ierunt, quàm propter eos qui miserunt, nõ prospicientes ijs quos mittebant. Nã dum domi inuicem perturbantur, mutuisque criminibus de principatu contendunt, statum postea exercitus conquassarunt. Re autem apud Siciliam infeliciter gesta, alioque apparatu amisso, cum classis maiore parte, & intra urbem iam seditione laborantes, tamen tres annos restiterunt: & prioribus hostibus, & Siculis ad hos adiunctis, cum iam plerique sociorum defecissent, & mox Cyrus regis filius esset in partibus, pecunia ad classem Peloponnensibus data. Neque prius succubuerunt quàm ipsi priuatis inter se discordijs collisi defecerunt. Adeo suppeditabant Pericli quæ ipse præuiderat, & quidem facile sanè ad resistendum in eo bello Peloponnensibus. Lacedæmonij autem socijque eadem æstate centum cum nauibus ac militibus mille, Cnemo Spartiata nauarcho, profecti sunt in Zazynthum insulam, quæ è regione Elidis iacet, Athæorum qui sunt in Peloponneso coloniam, Atheniensibus belli sociam. Egressique in terram multa hostiliter egerunt: & cum illos ad deditionem non possent compellere, domum se receperunt. Eadem iam extrema æstate Aristeus Corinthius, Lacedæmoniorumque legati, Aneristeus, Nicolaus, Pratodemus, ac Timagoras Tegeates, & suo nomine Polis Argiuus, iter habentes ad regem in Asiam, si qua ratione persuaderent illum, ut pecuniam daret, bellique societatem iniret, adierunt prius in Thracia Sitalcem Terei filium, uolentes, si possent, eum inducere ad commutandam cum ipsis quam haberet cum Atheniensibus societatem, simulque cum copijs eundem Potidæam quam exercitus Atheniensium obsideret. Cumque per regnum Sitalcæ iter ingressi, essent transituri Hellespontum ad Pharnacem Pharnabazi filium, à quo erant ad regem deducendi, forte legati Atheniẽses cum apud Sitalcem essent, Learchus Callimachi, & Ameniades Philemonis, suadẽt Sadoco Sitalcæ filio, qui factus erat Atheniensis, ut ipsis illos interciperet,

Periclis mors.

Periclis laus.

Atheniens. impendentia.

Cyrus.

Zazynthos.

Athæi.

Aristeus Corinthius.

Nicolaus.

Timagoras.

Pratodemus.

Polis Arg.

Pharnaces.

Sadocus.

ne ciuitatem eius per quam ad regem pergebant aliqua ex parte læderent. Is autē persuasus, missis aliquot cum Learcho & Ameniade, eos iam Thraciam emensos, anteq̄ nauem conscenderent Hellespontum transituri cōprehendit, iussitq; his dari, eos traditos ijdem Athenas portauerunt. Vbi peruentum est, ueriti Athenienses ne quid Aristeus rursus adhuc in ipsos grassaretur, si euasisset, quem antea omnium, quæ apud Potidæam & Thraciam acciderant, autorem fuisse constabat, cunctos eodem die interemerunt indemnatos: & quædam dicere uolentes, atq; in fossas deiecerūt, arbitrati se iuste suis sociorumq; negociatoribus parentare, quos circa Peloponnesum onerarijs nauibus cursum tenentes nacti Lacedæmonij trucidarant, in fossasq; abiecerant ipsi iniuria priores. Quippe initio belli quoscunq; mari cepissent, omnes uelut hostes uita priuabant, siue Atheniensium partes secutos, siue neutrorum. Circa extremū eiusdem æstatis Ambraciotæ ascitis in societatem multis, Barbarorum expeditionem sumpserunt aduersus Argos Amphilochicum, cæteramq; Amphilochiam, exorta hinc primū simultate: Amphilochus Amphiarai filius post bellum Troianum cum demum repeteret, exosus Argi domicilium, condidit in sinu Ambracico urbē, quam nomine primæ suæ appellauit Argos, cognomine Amphilochicū, cum cætera Amphilochia, quæq; fuit in omni Ambracia maxima potentissimos habens populares. Ii multis postea ætatibus agitari cladibus, Ambraciotas sibi finitimos in consortium accersierunt, linguamq; tunc primum ex Ambraciotis unà habitantibus Græcam effecerunt. Nam cæteri Amphilochi barbari sunt. Progressu itaq; tēporis Ambraciotæ urbe, Argiuis expulsis, ipsi potiuntur. Qua de re Amphilochi sese Acarnanibus dedunt, & utriq; in auxilium uocant Athenienses. Ab ijs Phormio dux cum triginta nauibus ad eos missus, ubi peruenit, ui Argos capiunt, Ambraciotas diripiunt, communiter ipsi urbem incolunt. Atq; his gestis primum inter Athenienses inita est Acarnanesq; societas, & Ambraciotis orta aduersus Argiuos propter suorum captiuitatem simultas. Postea uero belli tempore coacta manu & ipsorum & Chaonum & aliorum quorundam ex finitimis Barbarorum Argos se contulerunt: & regione occupata, cum urbem aggressi expugnare nequissent, domum in sua quiq; loca redierunt. Hactenus æstate gestum est, ineunte hyeme Athenienses uiginti quidem circa Peloponnesum naues dimisere Phormione duce. Qui profectus ex Naupacto obseruabat ne qua nauis Corinthum sinumq; Crisæum aut intraret, aut exiret. Aliis autē sex in Cariam Lyciamq; duce Melesandro, illinc pecuniam exacturas, & oneraria nauigia ex Phaside & Phœnice, atq; ex illa cōtinente proficiscentia, prohibituras à latronibus ex Pelopōneso infestari. Egressus in Lyciam Melesander eductis in aciem Atheniēsium socialiumq; nauium copijs, superatus occisusq; est amissa suorum parte. Eadem hyeme Potidæatæ cum iam obsidētibus impares essent, & Peloponnēsium expeditiones in Atticam nihil magis summouissent ab obsidione Athenienses, re frumentaria deficiēte, adeo ut iam præter alia quæ acciderunt, penuria cibi quidam mutuo se depasti essent. Ita demum in colloquium de deditione uenerunt cum Atheniensium ducibus, quibus ea cura mandata erat, Xenophonte Euripidis, Hestiodoro Aristoclidæ, & Phenomacho Callimachi filio. Qui ideo conditionem acceperunt, quod uidebant exercitus ærumnam in loco hyberno, & duo millia talentorum in obsidione per patriam esse consumpta. Conuenit itaq; ut exirent ipsi & liberti & auxiliares cum singulis uestimentis, fœminæ cū binis, cumq; certa singuli ad uiaticum pecunia. Et hi quidem interposita fide, in regionem Chalcidis abierunt, quo quisq; potuit. Athenienses uero duces suos, quòd iniussu ipsorū conuenissent, incusauerūt, existimantes hos si uoluissent urbem expugnaturos fuisse. Eam postea colonis ex suo corpore illuc missis habitauerunt. Atque hæc per hyamen gesta sunt, secundúsque belli annus finitus, quod Thucydides conscripsit. Ineunte æstate Peloponnenses sociíque non in Atticam, sed aduersus Platæam cū exercitu uenerunt, duce Archidamo Zeuxidami filio Lacedæmoniorum rege, quem castra iam metatum ac regionem uastaturum, missa protinus Platæensium legatio adijt, itaq; inquit:

Lacedæmoniorum legati trucidantur.

Argos Amphilochicum. Amphilochus.

Ambraciotarū & Argiuorum odium.

Melesander.

Potidæatarum deditio.

Xenophon Eurip. Hestiodorus. Phenomachus.

3. Annus belli Pelopon. Platæa obsidet

Oratio legatorum Platæensium.

ARchidame ac Lacedæmonij, neq; iuste, neq; è dignitate uestra patrumq; uestrorum facitis, quod agrum Platæensem hostiliter insidetis. Nam Pausanias Lacedæmonius Cleombroti filius, qui Græciam Medorum dominatu liberauit, cum ijs Græcis qui pugnæ apud nos commissæ ultro subière discrimen, uictimis in foro Platæensi immolatis Ioui liberatori, conuocatisq; omnibus socijs, reddidit Platæensibus & agrum & urbem, ubi suis legibus uiuerent, ne quis iniuste, neve dominandi causa, illis arma inferret, alioqui eos qui aderant socios, pro uiribus auxilio futuros. Hæc patres uestri uirtutis ergo, qua fuerunt in illis periculis præstantia, dederunt nobis. At uos è contrario agitis, qui cum Thebanis inimicissimis nostris, ad redigendos nos in seruitutem uenistis. Itaque & eos qui iuriiurando tunc affuerunt, & uestros patrios, & nostros indigenas deos testati, dicimus uobis ne agrum Platæensem lædatis, neve iusiurandum uioletis, sed nostro nos iure uiuere sinatis, quemadmodum Pausanias statuit. Hæc tantum locutis Platæensibus excepit Archidamus, Recte (inquiens) dicitis uiri Platæenses, si uerbis facta respondeant. Quemadmodũ enim Pausanias uobis præstitit, ut ipsi uestro iure uiuatis, præstate uos quoque pro uestra uirili liberos alios, quicunq; & periculorum, & iurisiurandi uobis ea tempestate participes, nunc Atheniensibus seruiunt, quorumq; in libertatem asserendorum gratia, tantus apparatus fit tantumq; bellum. Cuius liberationis ut maxime adiutores fueritis, ita maxime iusiurandum seruaueritis: sin minus eadem quæ iam antea, hortamur, ocium agite, colentes quæ uestra ipsorum sunt, nec sitis in partibus apud alterutros, & tamen utrisque pro amicis recipite, hæc sat uobis erũt. Non plura Archidamus. Quæ cum audissent legati Platæenses, ingressiq; urbem ad multitudinem retulissent, Archidamo responderunt, impossibilia sibi factu esse, quæ suaderentur, sine Atheniensibus, apud quos liberi ipsorum atq; uxores essent. Timere quoque se toti ciuitati, ne scilicet, aut illis digressis Athenienses uenirent ista non permissuri, aut Thebani, utpote in iureiurando contenti, dum utraque pars recipitur, rursus urbem occupare conarentur. Ille bene eos iubens sperare, respondit: Vos uero urbem ac domos nobis Lacedæmonijs tradite, fines agri demonstrate, arbores & quicquid aliud potest sub numerum cadere numerate: ipsi quocunque libuerit abscedite, quousque fuerit bellum: ubi desierit, redditturi uobis quæcunq; acceperimus, habentes ea interim deposito, colentesq; ac fructum reddentes, qui uobis ad usum suppetat uitæ. Eo audito, legati ingressi iterum, habito cum multitudine consilio, dixerunt ea quæ suaderentur uelle se prius communicare cum Atheniensibus, accepturósque conditionem si illos persuaserint. Interea loci iusserunt sibi fidem dari in ipsorum regione nihil eos hostiliter acturos. Atque ita interposita fide, intra quot dies credibile fuit acceptum iri responsum, à regionis uastatione temperarunt. Additis Atheniensibus legati Platæenses agitatóque cum eis cõsilio reuersi, hæc ciuitati renunciant. Neque in superiori tempore uiri Platæenses ex quo societatem iniuimus, inquiunt Athenienses se permisisse uobis iniuriam fieri, neque nunc esse neglecturos, sed pro uiribus adiuturos. Admonéntque uos iurisiurandi, quo uestri se patres obstruxère, nihil noui se circa societatem acturos. Hæc cum legati renunciassent, Platæenses docuerunt non prodere Athenienses, sed resistere, & si oporteat uel ante ipsorum oculos uastari agros, & quicquid aliud contingere posset pati, neminémque emittere, sed de muro respondere impossibilia sibi esse quæ Lacedæmonij suaderent. Qui cum respondissent, tunc uero Archidamus rex stetit contestans deos atque heroes indigenas his uerbis: Dij quicunque terram Platæensem tenetis, heroes conscij este iureiurando prius ab istis uiolato non incipere à nobis iniuriam, quod in hanc terram uenimus, in qua patres nostri uotis apud uos nuncupatis, Medos superauerunt, quámque uos propicij adiutricem Græcis in prælio præstitistis, neque nunc nos si quid faciemus, iniustos fore. Quoniam qui adhortati eos multis iustisque rationibus nihil proficimus, Itaque concedite, ut & ij qui cœperunt in-

Archidami responsum.

Archidami contestatio.

Plateæ obſidio. iuriam facere, pœnas dent: & qui merito punire parant, pœnas ſumant. His deos precatus, militi bellum permittit. Et primum urbem, ne quis eam ingrederetur, expopulatis arboribus, cancellato uallo circundat. Deinde aggerem ante urbem iaciunt, ſperantes propediem ſe expugnaturos, tanta manu in opere occupata. Itaque cæſam è Cythærone materiam utrinque muris opponentes, ſupra urbis ædificia extruunt, in modum caniſtrorum intextam, ne copioſus agger difflueret. In quē etiam congerunt ac ſuperiaciunt ligna, lapides, humum, & ſi quid aliud ad excitandam magnitudinem facit. Quo in opere dies noctibus nulla intermiſſiõe iunctos ſeptuaginta con ſumpſerunt, uicibus quieſcentes. Nam cum alteri congerebant, alteri ſomnũ cibumq; capiebant, præpoſitis operi Lacedemoniis, qui peregrini ſingularum ciuitatum militibus duces erant, atq; urgentibus. Hunc aggerem Platæenſes extolli cernẽtes, murum ligneum & ipſi componunt, quem ubi ſtatuerunt qua parte muri hoſtis aggerem excitabat, ædificant laterculis uicinarum domorum quas diruebant, lignis eos internectẽtibus, ne ſuccreſcens ædificium minus ſe ſuſtineret: prætexentibusq; ad tutelam id coriis ac palliis, ne & ipſi in opere & ligna miſſilibus igniferis ferirentur: Atq; ita murus in multũ altitudinis proceſſit. Nihil tamen minus agger ex aduerſo ſurgebat. At Platæẽſes tale quiddam commẽti ſunt: Interciſo muro, qua uineæ aggeris admotæ erant, illarum humum egerebant. Ea re Peloponnenſes comperta, ſubactum cœnum caniſtris arũdinaceis cõ, ubi ſubtracta humus erat, iniecerũt, ne ſicut humus difluens efferretur. A quo excluſi Platæenſes id quidem tulerunt, ſed ſub terra actis ab urbe ad aggerem cuniculis per certa ueſtigia, rurſus humũ ad ſe ſubducebant, diuq; eos qui erant foris latuerunt, ita ut illis etiam atq; etiam aggerentibus, minus tamen moles creſceret, ſubducto deorſum aggere & aſſidue in locum uacue factum decidente. Cæterum ueriti ne pauci permultis eſſent impares, hoc quoq; excogitauerunt: Omiſſa magni ædificii contra uineas ſubſtructione, ab utroq; eius latere, qua muro humiliori committebatur, intra urbem lunari ſpecie murum ducunt, ut ſi magnus caperetur his, hic hoſtes intercluderet, cogeretq; iterum agere uineas, & procedendo duplicem laborẽ ſubire, magis etiam in ancipiti futuros. Promouerant autem urbi machinas ab aggere Peloponnenſes, unam iuxta uineas contra ſubſtructionem oppidanorum, qua ſubſtructione uehementer quaſſata, animos illorum perterrefecerant, aliàs alibi cõtra murum. Quas oppidani tum circũdatis laqueis refringebãt, tum hac ratiõe, trabes ingentes, quas ferreis longiſq; catenis utrinq; à capitibus ſuſpenderant, tranſuerſas à binis antennis ſupra murum inclinatis porrectiſq;, contraxerant: & quoties datura ictum machina erat, prominẽtem eius partem laxatis catenis, atq; è manu remiſſis præcipiti incuſſione decurtabant. Poſt hæc Peloponnenſes cũ & nihil proficerent machinæ, & aduerſus uineas antemurale excitatum eſſet, exiſtimantes arduum eſſe inter tot impedimenta capere urbem, ad circundandam muro eam ſe accingũt, prius tamen igni ten tandum rati ſi poſſent ingruente uento incendere, cum ſpatioſa nõ eſſet. Omnia enim ſecum uerſabant ſi qua ratione rem ſine ſumptu, & ſine obſidione conficerẽt. Allatos itaq; materiæ faſces ab aggere in id foſſatum, quod ad murum prius interiacebat coniiciunt. Quo protinus utpote à tanta hominum manu impleto proceſſerunt, quantum plurimum alterius urbis occupare è loco ſuperiore potuerunt. Iniectoq; igni cum ſulphure ac pice materiam incenderunt. Vnde tantum flammæ excitatum eſt, quantum nemo unquam ad tempus illud inſpexit, duntaxat manu & induſtria factum. Nam aliquando uentis colliſa ſecum ſylua in montibus ſua ſponte ignem edidit, & ex eo flammam. Hoc incendium cum ingens extitit, tum uero parum abfuit quin oppidanos, qui alia mala effugerant, abſumeret, exiguo urbis tractu relicto quo non pertingeret. Quod ſi uentus ut hoſtes ſperauerant, commodus affuiſſet, actum de illis erat. Nunc illud etiam fertur contigiſſe, magnam uim aquæ de cælo cum tonitruis effuſam incendium extinxiſſe, atque ita periculum ſummouiſſe. Hoc quoque fruſtrati Peloponnenſes, retenta quadam exercitus parte, cætera remiſſa, urbem muro circundant, certo aſſignato ſingulis ciuitatibus loco, ducta interius exteriúsque foſſa, ex qua

Cytheron.

Platæen ſedulit.

Incendii uis.

lateres effecerunt. Eo perfecto, sub exortum arcturi relicto ad tutelam dimidij muri præsidio (nam alterum dimidium Bœorij custodiebant) cum exercitu redierunt ad suas quisq; urbes digressi. At Platæenses cum liberos & uxores cum senioribus, atque hominū nullius usus multitudinem iam ante exportassent, ipsi reliqui qui obsidionem sustentabant quadringenti numero erant, & Atheniensiū octoginta, cum centū ac decem fœminis quæ panem facerent. Tot omnino fuerunt cuncti qui ad tolerandam obsidionem sunt constituti, nemine alio intra muros nec seruo nec libero: Huiuscemodi fuit Platæensium aduersus oppugnantes præparatio. Eadem æstate obsidionis principio, cum duobus millibus sui corporis armatorum, ducentisq; equitibus, duce Xenophonte Euripidis filio, cum alijs duobus ducibus arma intulerunt in Thracia Chalcidensibus, & Bottiæis, frumento maturo. Et cum Spartolo, quæ est in Bottiæa, copias admouissent, frumentum corruperunt. Videbatur autem ea ciuitas ad Athenienses defectura quorundam, qui intus erant, opera. Sed uocatu eorum qui hæc nolebant, ex Olyntho armatæ copiæ præsidio uenerunt. Cum quibus Spartolo progressis, Athenienses ante ipsam urbem cōseruerūt pugnam, Chalcidensiumq; peditatum cum nonnullis auxiliaribus superarunt, ad urbemq; compulerunt: sed peditatus ac leuis armatura à Chalcidensibus equitibus ac leuiter armatis superatus est, habentibus aliquot scutatos è regione, quæ dicitur Crusidis. Gesto iam prælio superueniunt alij ex Olyntho scutati auxilio futuri. Quos ut uiderunt ex Spartolo leuiter armati, addito animo tum accessione sociorum, tum quod antea non inferiores fuissent, iterum cum Chalcidensium equitatu ac subsidiarijs Athenienses inuadunt. Illi uero sese ad duas cohortes recipiunt, quas cum impedimentis reliquerant. Qui quoties infestis armis se inferebant, toties ab hoste fuga fiebat: Cum rursus se referebant, infestabantur, missiliaq; ingerebantur, adequitantibus Chalcidensibus equitibus, & quâ uidebatur adorientibus. Deniq; non mediocriter iam perculsos in fugam uertunt, longoq; tractu persequuntur. Athenienses Potidæam fuga perlati, receptis postea ex fœdere interfectis, Athenas cum reliquijs exercitus reuerterunt. Ex quo desiderati sunt quadringenti ac triginta cum omnibus ducibus. Chalcidenses ac Bottiæi, ubi trophæum statuerunt, mortuosq; suos legerunt, in suas quisq; urbes discessêre. Eadem æstate non multo post hæc Ambraciotæ Chaonesq; auidi omnem Acarnaniam uexandi, & ab Atheniensibus alienandi, Lacedæmonijs suadent classem ex socialibus urbibus parare, armatos mille in Acarnaniam mittere: quod dicerent si secum illi cum nauibus simul ac peditatu irent, quandoquidem Acarnanes mari nequeant mutuo sibi esse auxilio, facile in potestatem redacta Acarnania, Zazyntho & Cephalenia esse potituros, nec Athenienses itidem ut nuper Peloponnesum peruagaturos: Spem quoq; Naupacti capiendæ fore. His persuasi Lacedæmonij Cnemum adhuc nauarchum & milites cum aliquot nauibus è uestigio mittunt, iussum instructa quàmprimum classe nauigare in Leucada. Studebant autem præcipue Corinthij Ambraciotis utpote suis colonis. Et classis quidem Corinthiorum Sicyoniorumq; & circà oppidorum, instruebatur. Nam Leucadiorum, Anactoriorum, Ambraciotarum iam profecta apud Leucada præstolabatur. Cnemus & mille cū eo milites ubi transfretarunt, ignaro Phormione, qui decē circa Naupactum præsidiarijs Atheniensium nauibus præerat, in terra cōfestim copias educit in aciem, eiq; præsto fuerunt ex Græcis Ambraciotæ, Leucadij, Anactorij, præter eos mille Peloponnenses quos ipse adduxerat. Barbarorum Chaones (qui nō sub regibus, sed sub annuis ex principali genere magistratibus uiuunt) mille, Photio & Nicanore ducibus, adiunctis Thesprotis, & ipsis sine rege agētibus. Molossoꝝ & Antitanū duxerat Sabylinthus Tharypis regis adhuc pupilli tutelā gerēs: Parauæorū Orœdus rex adiuncto con militio mille Orestaꝝ Antiochi regis eoꝝ permissu. Misit & Perdiccas clam Atheniēsibus mille Macedones q postea superuenerūt. Hoc exercitu Cnemus nolēs è Corintho opperiri classem, profectus est, perq; Argium agrū iter faciētes, cum uicum Limnæam sine muris diripuissent, Stratū peruenerūt maximā Acarnaniæ urbē, rati si hanc primā cepissent, cæteras haud ægre in deditionē uenturas. Acarnanes ubi cognouerunt terra multam manum aduenisse, & mari hostes cum classe affuturos, non miserunt mu-

Xenoph.
Eurip.
Spartolus opp.
Crusis regio.
Chalcidensium & Atheniens. prælium
Atheniens. fuga.
Ambraciotarum rebellio.
Cnemus.
Chaones.
Molossi.
Parauæi.
Antitanæ.
Sabylinthus.
Nicanor.
Orœdus.
Limnæa.
Stratus opp.

tuo auxilia, ſua enim quique cuſtodiebant, ſed Phormionem acceſſierunt iubentes ire
ſuppetias. Ille reſpondet id fieri non poſſe, ut cum claſſis è Corintho ſolutura ſit Nau-
pactum ſine præſidio relinquat. Peloponnenſes in tres diſpertiti acies ad urbem Stra-
tiorum iter intendunt, eo conſilio, ut caſtris cominus poſitis, niſi uerbis induxerint op
pidanos, re oppidũ tentent. Et medium quidem locum in pergendo tenebant Chao-
nes & Barbari alij, dexteram uero Leucadij Anactorijq; & qui cum eis erant: ſiniſtram

Strati obſidio. Chaonum inſultus,

autem Cnemus cum Peloponnenſibus & Ambratiotis magno inuicem interuallo, ad-
eò ut aliquando à mutuo proſpectu abeſſent. Et Græci ſeruatis ordinibus, exploratiſq;
itineribus pergebãt, dum idoneo in loco caſtra communirent. Chaones autem ſuis ui-
ribus freti, ut qui omnium illius continentis bellaciſſimi haberentur, non ſuſtinuerũt
caſtris deligere locum, ſed robore ipſo feroces: additis alijs mutuo auxilio Barbaris, ur
bem ſe ipſo clamore expugnaturos ſperabant, ſuumq; id opus fore. Quos propius ac-
cedere Stratij animaduertentes, arbitrati ſi ab alijs ſeiunctos ſuperaſſent, fore ut nequa
quam poſtea Græci ſimiliter accederent, circa urbem inſidias collocant: illoſq;, cum
propiores facti eſſent, ex urbe pariter, & ex inſidiis proſilientes circunueniunt timore

Chaonum fuga.

perculſos, multiſq; Chaonum trucidatis. Cum alij Barbari hos cedentes uiderunt, ne
ipſi quidem iam ſuſtinuêre, ſed in fugam ſe coniecêre, neutro Græcorum agminum
ſentiente hanc pugnam, ita multum illi præceſſerant, ſed opinante deligendis caſtris
occupatos. Quos poſtquam effuſa fuga ferebantur, ad ſe receperunt, cõtractiſq; agmi-
nibus ibidem per diem quieuerunt: Stratijs non uenientibus cum ipſis ad manum,
quod uidelicet alij Acarnanes auxilia non ferebant, ſed eminus fundis cum periculo la

Acarnanes funda periti. Anapus flu.

ceſſebant, quo genere Acarnanes excellere exiſtimantur. Non enim eis loco moueri ſi-
ne armis fas erat. Vbi nox aduenit, Cnemus cum exercitu regreſſus trepide ad amnem
Anapum, octoginta ſtadijs Strato diſtantem. poſtero die cæſos recepit ex fœdere: &

Stratiorum trophæum.

cum Oeniades interueniſſent pro amicitia ad eos conceſſit, priuſquam undiq; auxilia
coirent, atque illinc omnes domum diſceſſerunt. Stratij trophæum ſtatuerunt prælij
cum Barbaris geſti. Claſſis autem quam ex Corintho & ab alijs ſocijs ex ſinu Criſ-
ſæo ad Cnemum profectã oportuit, ne mari ſuperiores Acarnanes opem ferrent, non
uenit, ſed coacta eſt per ipſos dies prælij ad Stratum commiſſi, pugnare cum nauibus
uiginti quibus Phormio ad tutelam Naupacti præerat. Nam eas Phormio, extra ſinum
cum tenderent, obſeruabat, conſilio in aperto mari inuadendi. Corinthij uero ſocijq;
non tanquam ad nauale prælium: ſed ad terreſtre militariter inſtructi, in Acarnaniam
nauigabant, nihil minus opinantes, quàm contra ſuas ſeptem & quadraginta Atheni
enſes cum uiginti nauibus auſuros conſerere pugnam. Eos poſtquam uiderunt è re-
gione uenientes, iuxta ipſorum terram ſumptis ex Patris Achaiæ ijs qui in oppoſitam

Patræ urbs.

continentem ad Acarnaniam tranſibant, nouerunt Athenienſes eſſe ex Chalcide Eue-
no fluuio infeſtis proris euntes, & licet noctu progreſſi, non tamen latuere hoſtem. Ita
neceſſe fuit in medio freto prælium facere. Duces ijdem qui in ſingulis ciuitatibus con

Machon. Iſocrates, Agatharchidas. Naualis pugnæ inſtructio Phormionis prudentia.

ſtituti fuerant. Corinthiorum autem Machon, & Iſocrates, & Agatharchidas. Et Pelo
ponnenſes quidem in orbem naues diſpoſuêre, quàm latiſſimum poterant exitum ho
ſtium intercludentes, proris extra, puppibus introuerſis, minoribus nauigijs in medi-
um receptis, ſimulq; quinque nauibus omnium uelociſſimis, ut exiguo ex interuallo,
ſi quà hoſtis incurreret, proſilientes adeſſent. Athenienſes uero ſuas in ſeriem ſingu-
las circumagebant, ſpeciem præbentes iamiam inuadendi, ac penè radentes curſu,
quos circuibant in anguſtum redigebant, uetiti à Phormione prius inuadere quàm
ipſe ſignum dediſſet. Quippe qui ſperaret fore ut ordo ille non perſtaret, ſicut in pu-
gnam peditum, utq; naues ſe inuicem compingerent, ac nauigia turbamentum præ-
berent. Ad hæc flaturum è ſinu uentum ſub exortum auroræ fieri conſuetum, ille ob-
nauigando præſtolabatur, exiſtimans tunc nec illos aliquo momento futuros ſtabiles,

Peloponnenſiũ nauium confuſio.

& ſe ſuo arbitratu aggredi poſſe, ob maiorem nauium ſuarum uelocitatem, idq; uen-
to ſpirante præcipue. Qui ubi flare cœpit, & iam in arctum naues redactæ, tum uento
leuia nauigia propellente, tum medijs cum exterioribus ſe compingentibus, utræque
alteras turbare, mox alia in aliam incidere, uiri contis inuicem alienam nauem à ſua re-

pellere, uociferariq́. Et dum se ab alijs tutantur, mutuoq́ conuiciantur, nulla neq; præcepta neq; iussa exaudire: & quia remos in undoso mari referre non potuerant, quippe homines imperiti, præbere naues minus gubernatoribus obsequentes. Ibi Phormio tali in tempore suis signum dat, illi inuecti primum unam ex prætorijs nauibus depriмunt, deinde cæteras quascunq; adorti corrumpunt, adeo tumultuose agentes, ut neminem hostium animum recipere permitterent. Fugientes itaq; Patras uersus & Dymen Achaiæ persecuti, duodecim naues ceperunt, ac plurimis eorum hominibus occisis, in Molycricum nauigârunt, positòque in promontorio trophæo & naui Neptuno consecrata, in Naupactum reuerterunt. Peloponnenses quoq; confestim cum reliquis nauibus ex Dyme & Patris ad Cyllenem, quæ sunt Eliorũ naualia, abiêre. Quò etiam Cnemus è Leucade & naues, quas cum his mixtas oportuit, post præliũ ad Stratum gestum uenerunt. Huc præterea mittunt Lacedæmonij Cnemo Timocratem, Brasidam & Lycophronem, quorum consilio ille in re nautica uteretur, iubentes aliud prælium nauale cõmodius instrui, nec à paucis nauibus mare prohiberi. Videbatur enim cum propter alia, tum uero, quod tunc primum prælium nauale tentauerant, illud sanè præter rationem fuisse commissum, nec tantopere classem suam imparẽ, sed ignauiam quandam potius extitisse, non reputantes quantum distaret ab ipsorum rei nauticæ tyrocinio, iam ueterana Atheniensium exercitatio. Itaq; cum indignatiõe istos miserunt. Qui cum ad Cnemum peruenerunt, edicunt certas ciuitatibus naues, quæ iam aderant reficiunt ex utilitate pugnæ naualis. Phormio & ipse Athenas cum nuncio uictoriæ mittit, qui de hostium apparatu edoceat, iubet naues & quàm plurimas & quàm maturrime sibi mitti, propediem prælium expectari. Atheniẽses & uiginti naues mittunt, mandantq́ ut simul illas accepisset in Cretam ante omnia nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius, Atheniensium amicus autor eis erat in Cydoniam trajciendi, quod diceret se eam illorum hostem in potestatem redacturũ, sed hoc Polichnitas Cydoniatarum finitimos demereri studebat. His nauibus acceptis, Phormio adijt Cretam, ac iunctis Polichnitis agrum Cydoniorum uastauit. Vbi uentis & difficultate nauigandi retentus, non exiguum triuit tempus. Peloponnenses interea omnibus quæ ad pugnam naualem pertinent instructis, in Panhormum Achaicum nauigauerunt: ubi interea Peloponnensis exercitus præstò erat, eis auxilio futurus. Phormio cum eisdem uiginti quibus pugnauerat nauibus, profectus in promontorium Molycricum, exteriora tenuit. Erat autem hoc promontorium partium Atheniensium. Nam alterum est è regione in Peloponneso septem ferè stadiorum maris interuallo, Crisæi sinus os. Ipsi quoq; Peloponnenses Achaicum promontorium haud ita multum à Panhormo distans, ubi aderat eis peditatus, subierunt cum septem & septuaginta nauibus. Iidem ubi conspexêre Athenienses, utriq; altrinsecus in statione manserunt, meditantes præparantesq́ pugnam singulis diebus, sex septemve, eo cõsilio, quòd neq; illi egredi è promontorijs in liberum mare uolebant, superiori clade conterriti, neq; hi ingredi angustias, rati pro illis esse in arcto pugnare. Cæterum Cnemus & Brasidas & ex Peloponnensibus alij duces, uolentes primo quoq; tempore pugnam committere, priusquam aliquid auxiliorum ab Atheniensibus superueniret, concionem primum militum aduocauerunt. Quorum multos priore calamitate perterritos cum animaduerterent, ad eos excitandos, hunc in modum uerba fecerunt:

Atheniensiũ uictoria naualis.

Cyllene.

Molycricum.

Nicias.

Cretensis.

Cydonia uastat.

Polichnitæ.

Pauhormus.

Molycricum promonto.

Concio Cnemi & Peloponnensium ducum ad milites.

Si quis uestrum uiri Peloponnenses propter superiorem pugnam, futuram reformidat, is non recte sibi timendum interpretatur. Nam & apparatus tunc opportunus defuit, ut scitis, nec ad prælium nauale nos magis quàm ad exercitum nauigabamus. Acciderunt autem aduersa non modica & fortunæ temeritate, & in primis pugnæ naualis inscitia nonnihil obfuit. Itaque neque nostra culpa euenit ut superaremur: neque conuenit, cum non usqueadeo sis uictus consilio, habeasq́ aliquas apud te in contrarium rationes, ob id quod accidit animo cõsternari, sed existimare ut

homines fortuitis fallantur, usu uenire, cum eisdem tamen bene agi si fortes sint, semper suo consilio freti, nec excusantes imperitiam, cum eadem animi uix usquam instrenui fiant. Et sanè uobis nequaquam ita deest peritia, ut superest audacia. At istorum quam præcipue extimescitis scientia, siquidem fuerit fortitudine prædita, memor erit inter aspera exequi quæ didicit: sin minus, nullum tunc artificium ualet. Timor enim memoriam excutit, & ars citra præstātiam animi inter pericula nil prodest. Ergo illorum maiori experiētiæ maiorē opponite audaciam: timori, quia uicti estis, opponite quod imparati fuistis. Ad hæc suppeditat uobis copia tum nauium, tum militū, in terra & nostra & uicina ad pugnam naualem accinctorum. Plures enim ac melius instructi ferè præualent. Itaq; ne unum quidem reperimus, quod uos deficiat: & quæcunq; prius peccauimus, hæc eadem ipso experimento nos edocent. Præstanti igitur animo & gubernatores & nautæ suum quisq; munus exequamini, non deserentes locum cuique assignatum. Quibus non priorem, quam superiores duces fecerunt, commoditatem pugnandi præstabimus, nec causam ulli ut sit instrenuis. Quod si quis talis esse uoluerit, is pro merito plectetur: strenui uero dignis uirtute præmijs ornabuntur.

Huiusmodi uerbis duces Peloponnensium suos animauerunt. Phormio autem timens & ipse militum pauorem, & animaduertēs q̄ addensatis inter se nauibus multitudinem classis hostilis formidabant, uoluit cōuocatos eos animare, pariter & in præsens tempus admonere. Nam semper antea quo animos illorum præpararet, negauerat ullam tantam classem, cui inuadenti non foret ab eis resistendum. Et ipsi milites iampridem hanc intra se fidutiam præsumpserant, ut quia Athenienses essent, nulli quamlibet numerosæ Peloponnensium classi cederent. Tunc tamen eos cernens præsenti rerum aspectu animo debilitatos, statuit audaciæ commonefaciendos. Conuocatisq; illis hoc modo disseruit:

Oratio Phormionis Atheniensis ad milites.

CVm uos animaduertam, uiri milites, pertimescere multitudinem hostium conuocandos censui, quod absurdum duco, eorum quæ horrenda non sunt, horrore præstringi. Nam isti primum idcirco tot naues, nec ex æquo comparauerunt, quod prius superati, & sibi conscij sunt, non esse se nobis pares. Deinde ideo ueniunt tanquam in quo præcipue cōfidunt, eos deceat animosos esse, nulla de re alia audaces, nisi quod in pedestri acie plerunq; uictores discedunt, rati idem se in re nautica facturos. Quæ facultas si qua eis in illo, multo iustius nobis in isto adest. Quoniam ex ipsa animositate nihil antecellunt. Verum hoc quod utriq; in suo quisq; loco expertiores sumus, nos audaciores facit. Lacedæmonij præterea quod sociorum principes sunt, suæ gloriæ gratia multos inuitos in periculum ducunt, alioqui nunquam tentaturi rursus pugnam, in qua ita superati sunt. Eorum uos nequaquam extimescatis audaciam, quibus ipsi uehementiorem, ut credibile est, incutitis metum: tum quia iam uicti sunt, tum quia existimant nos ita obstituros, ut nonnihil egregie dignum nobis agamus. Atq; hostes quidem qui numero præstant, ut isti, magis uiribus quàm consilio freti inuadunt. Qui uero pauciores sunt, nec pugnare coguntur, ij confirmato ex conscientia ingenij animo audacter obuiam eunt. Quod isti reputantes merito non magis exterriti sunt ob id, quàm ob tantulum nauium apparatum. Multi iam exercitus per imperitiam à minoribus, quidam etiam per ignauiam profligati sunt, quarum rerum utriusque nos sumus expertes. Neq; uero committam, ut quantum in me erit, aut intra sinum certamen ineamus, aut in eum penetremus, cum sciam angustias loci non competere paucis nauibus agilioribus sub peritis rectoribus, contra multas ab imperitis insessas. Non enim aliquis nisi ex longo prospectu hostium, quasi hoc expediat in eos inuehebatur: neque cum periclitabitur, quoties opportunum erit se subducere queat, nulliq; sibi elapsus, nulli receptus: quæ agiliorum & nauium & nautarum opera sunt, sed necesse fuerit pro nauali pedestre certamen fieri, melioremq; in eo conditionem plurium nauium. Sed harum ego rerū, quoad potero, curam habebo. Vos uero apud naues in suo quisq; ordine manentes, è uestigio præceptis obtemperate, cum præsertim breui momento

inuadendi constet occasio, & inter agendum plurimi existimate ornatum & silentium: quæ cum alijs in rebus bellicis conducunt, tum præcipue in naualibus. Propulsate igitur istos pro dignitate eorum, quæ gessistis, magna uobis re in hoc certamine proposita, utrum spem Peloponnensibus eripiatis, cum classe nauigandi, an Atheniensibus metum maris propiorem afferatis. Illud quoque uobis in memoriam redigo, nos superasse eorum permultos, uirorumque qui superati sunt mentes, nescire in eisdem periculis sibi constare. Talibus & suos Phormion adhortatus est. At Peloponnenses quandoquidem ab istis non procedebatur intra sinum, atque angustias, uolentes introducere inuitos, sub exortum auroræ profecti, quadrato agmine uela faciunt intra sinum, suam terram uersus, dextro cornu procedente, sicut in statione steterant, ubi uiginti naues maxime celeres constituerunt, ut si ipsos Naupactum uersus tendere ratus Phormion, ad ferendam opem idem iter intendat, non effugiat exterius uelificantis cornu incursum, sed ab eo intercludatur. Phormion quod illi captabant ueritus pro oppido præsidijs carenti, ut proficiscentes inspexit, inuitus festinabundusque impositis in naues militibus terram legit, simulque peditatus Messeniorum præsto erat auxilio futurus. Hos ut uiderunt Peloponnenses nauem naui sequente iam intra sinum ac prope terram nauigantes, id quod maxime uolebant, uno repente signo conuersis nauibus dirigunt cursum in Athenienses ut quisque celerrime poterat, sperantes omnem hostium classem à se captum iri. Cæterum hanc conuersionem & dextrum cornu subterfugerunt in apertum mare undecim naues, quæ præcedebant. Cæteras fuga petentes terram Peloponnenses circumuenire, premere, corrumpere: homines quicunque enatare non poterant, conficere: quasdam quas depresserant naues inanes trahere. Nam unam demum cum ipsis uiris ceperunt. Quasdam Messenij subsidium ferētes cum armis mare ingressi cū conscendissent, pro tabulatis pugnando eripuerunt iam trahi incipientes. Hūc in modum superauêre Peloponnenses, corrupereque Atticas naues. Eorum uiginti quæ pro cornu dextro locatæ fuerant, undecim illas Atheniensiū insequebant, quæ declinata in altum fuga elapsæ, præuerterant hostē, præter unam: applicantesque Naupactū portum adeptæ Apollinis tēplum, conuersis proris, sese ad defensionem accingebant, si contra ipsos in terram hostes nauigarent. Illi posterius uenientes inter nauigandū pæana canebant, tanq̄ uictores. Harum longe prima Leucadia nauis unam quæ reliqua erat Atticarum insequebat. Forte nauis oneraria aliquantum procul à littore ad ancoras stabat: quam Attica nauis cum occupasset, eique se circunegisset, mediā Leucadiam incurrit, demergitque. Quæ res ex improuiso & inopinato cū accidisset, Peloponnenses terrore concussit. Ad hæc incōpositi, ut in uictoria sequētes, partim demissis remis cursum inhibuerant, rem inutilem sibi, utilem Atheniēsibus, ad se ex breui spatio inuadēdos, cum uolunt aduētum plurīū opperiri, partim imperitia locorum in breuia impegerant. Quod fieri uidentes Atheniēses subit audacia, unaque se uociferatiōe adhortātes, in eos tendunt. Illi propter ea quæ peccauerant, & quòd incōpositi erant paulisper modo sustinuêre, tum dantes terga in stationē, unde discesserant, tendūt. Quorum tn̄ sex naues quæ maxime propinquæ fuerant, Athenienses insecuti ceperunt: & suas quas illi corruptas tunc primum ad terram religauerant, abstulerunt, hostiū alijs occisis, alijs quos ceperant reseruatis. Nam Timocrates Lacedæmonius in naui Leucadia nauigans, quæ circa onerariam est depressa, ubi ea fracta est, gladio se transfegit, in portumque Naupactum decidit. Reuersi Athenienses, trophæum ibi statuerunt, unde profecti uicerunt, mortuosque ac naufragia quæcunque apud oram ipsorum erant legerunt, & sua hostibus ex fœdere reddiderunt. Peloponnenses autē & ipsi trophæum statuerunt pro uictoribus agentes, ob fugatas ad terram quas corruperunt naues, & eam quam ceperunt iuxta trophæum, in Achaico promontorio cōsecrârunt. Post hæc ueriti ne superueniret ab Atheniensibus auxilia, noctu uela fecerunt in sinum Crissæum Corinthiumque omnes præter Leucadios. Nec ita multo pòst ab eorum digressu, Athenienses è Creta uiginti cum nauibus, quas ante pugnam ad Phormionem adductas oportuit, Naupactum appulsæ sunt: æstasque exacta, prius tamen quàm classis Corinthum in sinumque Crissæum discederet, Cnemus & Brasidas & alij Peloponnensium principes edocti à

Athenienses uincuntur.

Pæana canere.

Atheniensium instauratio.

Peloponnenses uincuntur.

Timocritis interitus.

Trophæa duplicia

Piræus. Nisæa. Budorũ castellũ. Sitalces. Odryses. Sitalcis expeditio. Perdiccas. Philippus. Agnon. Aemus mons. Rhodope mõs. Getæ. Scythæ. Hippotoxotæ. Dij. Agrianes. Graæos. Leæi. Strymon flu. Pæones. Triballi. Oscium fluui. Nestus fluui. Ebrus fluui.

Megarensibus ineunte hyeme uoluerunt tentare Piræum Atheniensium portum, qui neque custodiretur, neque clauderetur, haud ab re: quoniam multo cæteris antecellerent re naualí Athenienses. Placitum autem singulos nautas cum singulis remis, scalmis, pellibus, quas remiges sibi in remigrando substrauerunt, Corintho pedibus ire ad mare quod Athenas spectat, atque illinc q̃ celerrimè tendere Megaram: deductisque ex Nisæa, quæ sunt illorum naualia, quadraginta nauibus quæ illic erant, nauigare confestim in Piræum, ubi neque ullæ naues ad custodiam essent, neque expectatio ulla hostium ex improuiso unquam innauigantiũ, siue ex aperto & per ocium, siue ex insidijs quàm præsentirentur. Vbi uero hoc eis agere placuit, statim abierũt: cumque noctu peruenissent, & naues ex Nisæa deduxissent, in Piræum contendebant, non etiam ut crediti sunt periculum metuentes, & quidam etiam uentus dicitur eis impedimento fuisse. Supra promontorium quod Salaminem respicit, Megaram uersus præsidium erat, iuxta tres ad custodiam naues, ne quid inueheretur Megarensibus, neve quid illinc eueheretur. Hoc illi præsidium sunt aggressi, triremes uacuas deduxerunt: cæteram Salaminem ex improuiso adorti diripuerunt, sed ab ijs qui expugnabantur leuati sunt ignes, Athenas uersus, aduentum hostium significantes. Ex quo tantus peruasit animos terror, ut nullus fuerit maior eo bello. Nam qui in urbe erant, iam Piræum hostes inuectos arbitrabantur: & qui in Piræo, Salaminem esse captam, tantumque non in se ueniri, quod sane facile illi fecissent, si & cunctari noluissent, nec uento interpellati fuissent. Athenienses igitur prima luce populariter succurrentes, in Piræum naues deduxerunt, festinanterque ac multo tumultu cum ascendissent, in Salaminem uela fecerunt, peditatu ad tutelam Piræi relicto. Quos ubi sensere Peloponnenses auxilio uenire, magna ex parte Salaminem peruagati, captis hominibus, præda, & tribus ex Budoro castello nauibus, propere in Nisæam renauigarunt, diffisi nauibus, quæ ad tempus deductæ, nec mari ferendo satis firmæ erant. Profectique Megaram iterum Corinthum pedestri itinere redierunt. Quos apud Salaminem non adepti Athenienses & ipsi reuersi sunt, atque ex eo die Piræum impensius custodierunt, tum claustris portuum, tum alia diligentia. Per idem tempus circa initia huius hyemis, Sitalces Odryses, Terei filius, Thracum rex expeditionem sumpsit aduersus Perdiccam Alexandri filium, Macedoniæ regem: & Chalcidenses qui sunt in Thracia, ob duo promissa, quorum alterum uolebat reposcere: alterum Atheniensibus ipse persoluere. Nam & ei Perdiccas principio belli cum rebus eius ad perniciem spectantibus sponsionem fecisset, si ipsum Sitalces Atheniensibus reconciliasset, nec Philippum fratrem eundemque hostem restitueret in regnum, quæ spoponderat non exoluit. Et ipse Atheniensibus receperat ubi societatem cum Perdicca iniuisset compositurum se in Thracia Chalcidicum bellum. Vtraque igitur causa expeditionem suscepit, & Amyntam Philippi filium in regnum Macedonum ducebat cum legatis Atheniensium, qui huius rei causa aderant, Agnone duce. Oportebat enim Athenienses quoque cum classe & peditatu aduersus Chalcidenses præstò esse. Igitur ab Odrysis ingressus, accersit primum Thraces quibuscunque imperitabat, intra Aemum montem & Rhodopen ponto Euxino tenus & Hellesponto: deinde superato Aemo, Getas & quæcunque aliæ cis Istrum fluuium magis ad pontum Euxinum uergentes incolunt populi, qui sunt Getæ & Scytharum finitimi, ac similes cultu, omnes ex equis sagittarij, quos hippotoxotas dicimus. Præterea euocauit montanorum Thracum per multos, genus liberum & machæris accinctum, qui Dij uocantur, Rhodopen plerosque incolentes partim mercede inductos, partim studio secutos. Accersit & Agrianes & Leæos & cæteras gentes Pæonias imperij sui ultimos, usque ad Graæos & Leæos Pæonas & Strymonem amnem, qui fluit è Scomio monte per Graæos ac Leæos, ubi imperij est terminus: hinc ad Pæonas sui iam iuris, illinc quà spectat Triballos, qui & ipsi sui iuris sunt, Treribus ac Tilatæis terminantibus, qui Scomium montem incolunt ad septentriones cõtinenter, ad solem occidentem usque ad Oscium flumen, ex eodem quo Nestus & Ebrus oriens monte inculto, & sanè Rhodope uicino. Fuit autem Odrysorum imperium magnitudine ad mare usque pertingens, ab urbe Abderorum ad pontum Euxinum usque

ad flumen Istrum. Ea ora ubi minimum spatij habet, potest ambiri nauigando, si uentus à puppi semper inspiret naui rotunda, quatuor diebus ac totidem noctibus. Item itinere terrestri ubi breuissimum ab Abderis ad Istrũ, uir expeditus undecim intra dies transmittat: Et tanta quidẽ fuit ad mare lõgitudo. Per mediterranea uero à Byzantio ad Leæos & super Strymonẽ, hàc, hinc eñ longissimus est à mari tractus, homini expedito tredecim intra dies peragrabitur. Tributum quoq; quod ex Barbaris gẽtibus Græcisq; exigebatur sub Seutho, qui post Sitalcẽ regno potitus maximè id auxit quadringentorum fere talentoꝝ, fuit uis summa auri argentiq;. Nec inferiora his quæ afferebant ex auro & argento munera. Præter res textiles, uel uillosas, uel leues & aliam supellectilẽ, quæ nõ modo ipsi, sed etiam proceribus nobilibusq; Odrysoꝝ stata erant, longe alio quàm apud regnum Persarum instituto, & quàm apud alios Thraces, accipiendi citius quàm dandi. Deformius eñ erat eum qui posceret nõ dare, quàm eum qui posceret non impetrare. Tametsi hoc instituto plerunq; imperiosè utebant, quoniam nihil donanti, nihil transigere licebat. Ita regnum eo potentiæ peruenit. Quippe omnium qui in Europa sunt inter Ionium sinum & pontũ Euxinum, hoc maximum extitit prouentu pecuniaꝝ, & cæteris opibus, sed robore certandi & exercitus magnitudine multo est Scythaꝝ gente inferius. Nam Scythis nõ modo quæ in Europa, sed etiam quæ in Asia sunt nationes æquari nequeunt, ut singulæ illis oĩbus inter se concordibus resistant, ne in alia quidẽ solertia ac prudentia ex p̃senti utilitate uiuẽdi. Sitalces igit tam ingenti plagæ imperãs, ubi cõparato exercitu omnia in expedito fuerunt, p̃fectus in Macedoniam est primum per suum regnũ, deinde per Cercinam mõtem habitatoribus uacuũ, qui Sintos Pæonesq; cõmittit, eadem uia, quam ipse prius in expeditione aduersus Pæones fecerat succisa sylua. Eum mõtem transeũtes ad dextram habebant Pæones, ad sinistram Sintos & Medos. Quem emensi peruenerunt in Doberꝝ Pæonium nihil in eo superando passi, nisi aliquid morbo. Nam morbus incidit. Siquidem Thracum sine imperio non parum multi ultro sequebantur prædæ gratia. Itaq; fertur omnis multitudo nõ minor centum quinquaginta millibus extitisse, & hæc maxima ex parte pedestris, ex tertia autem fermè equestris, qui equitatus ex Odrysis præcipue constabat. Secundum hos ex Getis ex peditatu machæriferi, qui è Rhodope descenderunt, gens sui iuris, bellacissimi erant. Cæteꝝ uero uulgus ipsa terribilissimũ multitudine promiscuum sequebatur. In Doberum ubi coierunt, quæ in rem fuerant præpararunt, ut è montis iugo inuaderent inferiorem Macedoniam, quæ Perdiccæ parebat. Nam inter Macedonas sunt & Lyncestæ, & Elimiotæ, & aliæ in superioribus gẽtes sociæ illis atq; obnoxiæ: In hisq; Perdiccas regnũ habebat. Nam eius pater Alexander ac progenitores Temenidæ olim ab Argo oriũdi, eam quæ nunc maritima est Macedoniam primi adepti sunt, in eaq; regnarunt, bello expulsis ex Pieria quidem Pieribus, qui postea sub Pangæo trans Strymonem incoluerunt Phagreten, aliaq; item oppida. Vnde nunc quoq; sub Pangæo plaga uergens ad mare uocatur sinus Piericus. Ex ea uero quæ nominat Bottia Bottiæi, qui nunc Chalcidensium sunt confines. Quinetiam in Pæonia iuxta Axium amnem occuparunt * Stenentinem, à montanis ad Pellam usq; & mare pertingentẽ, ac trans Axium Strymone tenus eam quæ Mygdonia appellat eiectis Edonibus. Eiecerunt & ex Eordia, ita nanq; nunc uocat Eordos, quorũ permulti deleti sunt, aliquantulumq; adhuc ex ijs circa Physcam sedes habet. Nec non ex Almopia, Almopes: alias insuper gentes in potestatem redegerunt. Macedones hi quibus nunc etiam imperant, Anthemontem, Grestoniam, Bisaltiam, & ipsorũ Macedonum Pollam: quæ omnia Macedonia uocantur, quæq; regis Perdiccæ Alexandri filij erant, quo tempore Sitalces inuasit. At hi quidem Macedones ingressis tam multis copijs resistere cum non possent, quæcunq; in regione erant comportarũt in loca munita, ac muros habentia, tum non admodũ multa. Nam postea Archelaus Perdiccæ filius regno potitus, ea quæ ibi uisunt extruxit, amplasq; uias muniuit, ac cætera ex usu belli, equis, armis, alioq; apparatu melius quàm superiores octo reges adornauit. Exercitus autem Thracum ubi ex Dobero mouit, primum ingressus ea quæ prius Philippi fuerant, ui cepit Idomenem: Gortyniam uero & Atalantam & alia quædam op-

Seuthus.

Dandi accipiendiq; institutum.

Scythæ

Cercina mons

Sinti populi.
Medi.
Doberus.
Pæones.

Machæriferi.

Lyncestæ.
Elimotæ popieria

Phagres pop.

Bottia.
Axius fluui.
Piericus sinus
Stenentinem, στενὼνα hoc est angustiamquancam
Eordia.
Almopia.
Archelaus.
Idomene.

Europus opp. pida accepit in fidem ob amicitiam Amyntæ, cuius Philippus filius aderat. Europum autem cum tentasset, expugnare non potuit. Dehinc in reliquam progressus est Macedoniam, quæ uel ad dexteram Pellæ iacet & Cyrrhi. His interiora non adijt Bottiæam & Pieriam, sed Mygdoniam, Grestoniam, Anthemuntem populatus est. Macedones cum se pares peditatu fore diffiderent, accitis equis à socijs superiora habitātibus, pauci contra multos adorti sunt exercitum Thracum: & quà impressionem fecerunt, nemo sustinuit, utique equites egregios ac loricatos, sed multitudine circunfusa longe numerosiore ancipiti marte præliabantur. Cumq; superatum se iri à pluribus animaduerterent, pugnam ad extremum inhibuerunt. Et Sitalces apud Perdiccam uerba fecit, quamobrem arma intulisset. Et quoniam Athenienses cum classe nō aderant, quippe non ituræ credentes, dona ad eum legatosq; miserant, partem copiaræ in Chalcidenses Bottiæosq; dimittit, atq; castellis extructis, regionē uastabat. Vbi dum statiua habet, Thessali qui ad austrū spectant & Magnetes & cæteri sub imperio Thessaloræ Thermopylaræq; tenus Græci metu perculsi, ne in ipsos iret exercitus, in armis erant. Trepidabant item trans Strymonem uergētes ad aquilonem Thraces quicunq; campestria incolunt. Panæi insuper, & Odomanti, & Droi, & Dersæi, qui omnes suis legibus uiuunt. Sitalces autem cum Græcis Atheniensium hostibus in colloquium uenit, se illorum inductum nequaq̄ iure societatis inuicem inuasuros. Ipse Chalcidicam & Bottiæam & item Macedoniam infestis uastabat. Cui tandem cum nihil eorum confecisset, quorum gratia uenerat, & commeatu careret exercitus, atq; hyeme uexaretur, Seuthes Spardoci filius, & ipsi patruelis, qui potentia secundus, suadet, uti quàm celerrime discedat. Seuthen autem Perdiccas clàm sibi conciliauerat, pollicitus sororem se illi cū pecunia daturum. Ita Sitalces persuasus triginta diebus, & horum apud Chalcedem octo consumptis, cum exercitu domum quàm celerrimè reuersus est. Et Perdiccas sororem Stratonicen uti spoponderat Seuthe in matrimonium dedit: Atq; ita circa Sitalcis expeditionem res gestæ sunt. Ii autem qui apud Naupactum agebant Athenienses eadem hyeme postq̄ classis Peloponnensium dissoluta erat, duce Phormione sub armis ad Astacum nauigarunt. Progressiq; in mediterranea Acarnaniæ cum quadringentis suorum classiariorum armatis ac Messenijs totidem, eos qui dubiæ in partes fidei uisi sunt, ex Strato & Coronte, alijsq; oppidis eiecerunt. Et Cynete Theolyti filio in Corontem deducto, iteræ se ad naues receperūt, nō ausi propter anni tempus Oeniades solos omnium Acarnanū assiduos hostes lacessere. Nam Achelous amnis ex Pindo monte deuolutus, per Dolopiam, Agraos, Amphilochos, perq; Acarnanicū campum, superne Straton urbem Oeniadasq; interfluens mari miscetur: restagnatoq; horū oppido intolerabilem utiq; hyeme propter alluuiones militiam præstat. Iacent aūt pleræq; Echinadum insularæ è regione Oeniadum ab alluuionibus Acheloi nihil admodum distantes: quarum nōnullæ quoties torrens fluuius humum aggessit cum continente iunguntur. Crediturq; fore non ita multo pòst tempore, ut hoc non patiantur illæ. Nam & æstus est ingens, multus, sabulosus, & insulæ crebræ & limi aggestu intersepiente cōmissæ, nec gradatim, nec ui fluminis dissiparentur, sed ita ut nō rectum aquis in pelagus exitum præbeant: præterea incultæ & paruæ. Fertur autem Alcmæoni Amphiarai filio post matrem necatam errabundo, Apollo terram hanc habitandā oraculo significasse, respondens, non prius illum terroribus liberatum iri, quàm in ea regione locum ad habitandum reperisset: qui neq; dum à sole conspectus, neq; terra esset, quando matrem necauit, ut omni alia terra ab ipso ob parricidium prophanata. Ille (ut aiunt) incertus consilij, uix tandem intellexit alluuionem Acheloi eum esse. Satisq; soli illud ad usum corporis uisum est. Postq̄ occisa matre nō exiguo tempore pererrasset, incolensq; circa Oeniades loca renauigauit, & à filio Acarnane cognomen regioni reliquit: Et de Alcmæone quidem quæ accepimus eiusmodi referimus. Athenienses autem cum Phormione ex Acarnania in Naupactum profecti, primo uere Athenas nauigarunt, secum portantes libera capita in prælijs naualibus capta: quorum singula singulis redempta sunt, itemq; naues quas ceperant, Et hyems hæc finita est, ac tertius belli annus quod Thucydides conscripsit,

Panæi. Odomanti. Droi.

Seuthes.

Stratonice.

Agrai. Dolopia.

Alcmæon.

Acarnanes unde appellati.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER TERTIVS.

INeunte æſtate adulto iam frumento, Peloponnenſes ac ſocij duce Archidamo Zeuxidami filio Lacedæmonio℞ rege ingreſſi ſunt Atticam, ſtatiuaq́ꝫ habentes regionẽ populabantur, excurſionesq́ꝫ faciebant ut conſueuerant, Athenienſibus equitibus, quacunqꝫ dabatur occaſio, leuiter armatorum plurimam turbam prohibẽtibus, ne progreſſa cum armis læderet loca urbi uicina. Commorati aũt quo ad cõmeatus ſuppeditauit, reuerſi ſunt in ſuã quiſqꝫ ciuitatem. ſub ipſo℞ tamen in Atticam ingreſſum protinus om̃is Lesbos præter Methymnã ab Athenienſibus defecit, cum id iam inde ante motũ bellum uoluiſſet, ſed Lacedæmonij eam recipere noluerunt. cæterum opinione ſua maturius deficere coacta eſt. Quippe obſtruendis portubus extruendis muris, ædificãdis nauibus prorſus occupati fuerant, utqꝫ è Ponto quæcunqꝫ oportebat, ſagittarij, frumentum & quæ accerſerant, uenirent. Siquidem Tenedij cum quibus inimicitias exercebant & Methymnæi, priuatim quoqꝫ ipſorum Mitylenæorum quidam, quibus propter factionem publicum erat cum Athenienſibus hoſpitium, indicium detulerunt omnes Lesbios ad commigrandum Mitylenen cogi, ac Mitylenæos omni apparatu ad defectionem ſpectare, Lacedæmonijs Bœotijsq́ꝫ cognatis eorum adminiſtris: & niſi occuparent Athenienſes Lesbum amiſſuros Atheniẽſes, ut qui & morbo iam uexarentur, & bello, eoqꝫ acerrimo: præterea exiſtimarent magni negocij eſſe, Lesbum bello tentare, & naues habentes integris uiribus, non acceperunt ab initio delationem, ſed ipſos deferentes maiori ex parte redarguebant, quod uidelicet illa uera eſſe nollent. At poſtquam dimiſſa illuc legatione non perſuaſere ut Mitylenæi frequentiam ciuitatis ex cætera inſula & apparatum diſſoluerent, timentes iam anteuertere uoluerunt, miſſis confeſtim quadraginta nauibus, quæ forte ut Peloponneſum obirent in expedito erant: ſub Cleippide Dinij filio ex tribus ducibus primo. Renunciatum enim eis erat futurum Apollinis Maloentis feſtum extra urbem, quod omni Mitylenæorum frequẽtia celebraretur, ſpemq́ꝫ eſſe, ut repentino aduentu adorirẽtur. Quod ſi conatus procederet recte res ſe haberet: ſin minus, Mitylenæis edicerent, ut naues tradant, muros demoliantur, non obtemperantibus bellũ inferrent: Et naues quidẽ profectæ ſunt. Decem autem triremes Mitylenæorum auxiliares, quæ ex fœdere tunc aderant, retentæ ſunt, & uiri qui in eis erant in carcerem coniecti. Quidam tamen Athenis profectus in Eubœam atqꝫ illinc terreſtri itinere cum Geræſton perueniſſet, nactus ibi onerariam nauium, ſecunda nauigatione uſus, triduo quàm Athenis diſceſſit Mitylenen delatus, nunciauit eis naues in ſe Athenienſium uenire. Illi neqꝫ ad Maloentem exierunt: & cætera murorum atqꝫ portuum ubi ſemiſarta erant ſarcientes, cuſtodias egerũt. Nec ita multo pòſt Atheniẽſes cum appuliſſent, uidiſſentqꝫ, hæc denunciant duces mandata: illis nõ audientibus dicto, ad pugnam ſe inſtruunt. Oppidani imparati & è repentino coacti pugnare, progreſſi ſunt nauibus aliquantulũ ante portum tanquam ad prælium. Deinde inſequente Athenienſium claſſe fugientes, in colloquium ducum uenerunt, uolentes ſi qua miti conditione tranſigi poſſet è ueſtigio naues dimittere. Idq́ꝫ Athenienſes duces admiſerunt, & ipſi timẽtes ne nõ ſatis eſſent ad omnem Lesbum debellandam. Factis inducijs mittunt Athenas Mitylenæi cum alios, tum uero unum ex ijs qui detulerant indicium, quem iam facti pœnitebat, ſi forte perſuadeant, ut naues ab ipſis abſcedant tanquam nihil rerum nouarum molientibus. Et interea legatos quoqꝫ cum triremi Lacedæmonem mittunt clàm Athenienſi-

4. anni initiũ.

Lesbi defectio ab Athenienſ.

Tenedij.

Mitylene.

Cleippides.

Apollinis Maloentis feſtum.

Fœdera Mitylenæorum & Athenienſium.

um classe, quæ ad septentrionalem urbis partem in Malea stationem habebat. Non enim fidem habebant ijs, quæ ab Atheniensibus offerebantur. Atque hi quidem legati asperrima nauigatione usi in pelago, delati Lacedæmoniam agebant cum illis, ut aliquid ueniret auxilij. Vbi uero alij legati Athenis re infecta redierunt, ad bellum se accingebat & Mitylene & cætera Lesbos, præter Methymnam. Nam hæc Atheniensibus fauebat, & Imbrij & Lemnij & ex alijs insulis aliquantulum sociorum. Et cum eruptionem quandam totius populi in castra Atheniensium fecissent, commissaque pugna non inferiores extitissent, tamen regressi sunt, quod sibi ipsis fidem non haberent, ibi pernoctare non ausi. Ac deinceps quieuerunt, uolentes, si quid ex Peloponneso & ex alio apparatu proueniat, periculum facere. Etenim superuenerunt Meleas Lacon, & Hermeonidas Thebanus: missi illi quidem ante defectionem, sed qui aduentum Atheniensium præuertere cum nequissent, postea commissa iam pugna clanculum triremi aduecti sunt, hortatique ut secum aliam triremem cum legatis mitterent, prout & miserunt. Horum quiete aucti animo Athenienses, accersitisque socijs, qui nihil roboris uidentes esse apud Lesbios, ocyus affuerunt: circundato ad australem urbis partem exercitu, bina hinc atque hinc castra muro cingunt, & in utroque portu ingressum nauibus muniunt, prohibito Mitylenæis usu maris. Nam cætera terra oppidani alijque Lesbij, qui iam auxilio uenerant, potiebantur: nõ multum Atheniensibus circũ castra tenentibus, cum Malea potius eis & nauium statio & mercatus esset: Atque ita ad Mitylenem bellum gerebatur. Per idem huius æstatis tempus Athenienses circa Peloponnesum triginta naues dimiserunt, duce Asopio Phormionis, iussi ab Acarnanibus aliquem sibi uel filium, uel consanguineũ Phormionis mitti pro duce. His nauibus Asopius profectus, maritime Laconiæ loca diripuit, dehinc earum plerisque domum remissis ipse cum duodecim Naupactum se contulit. Post hæc euocato omni Acarnanum populo, intulit arma Oeniadibus, Acheloum nauibus inuectus, pedestri exercitu regionem populante, sed cum hostis nõ concederet misso peditatu, ipse in Leucadiam nauigauit, egressusque in Nericũ, dum se recepit, ab hominibus loci mutuo sibi auxiliantibus, paucisque nonnullis præsidiarijs, cum exercitus parte interfectus est. Postea cæteri concessa hostibus uictoria, ex fœdere receptis mortuis abierunt. Mitylenæi autem legati, qui prima cum naui missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedæmonij dixerãt, ut ad Olympiam adessent, quò cæteri quoque socij eis auditis consultarent, ad Olympiam præstò fuerunt. Quo in loco Olympias festum fiebat, Dorico Rhodio iterum uictore. Atque ubi solennibus celebratis in colloquium uentum est, ita uerba fecerunt:

Imbrij. Lemnij.

Meleas. Hermeonidas.

Asopus dux.

Nericum.

Olympias festum.

Oratio Mitylenæorum apud Lacedæmonios.

SCimus quidem uiri Lacedæmonii, sociique, hoc receptum apud Græcos ac iustum esse ut quoscunque belli tempore à pristina societate deficientes in suam accipiũt, eos tantisper in deliciis habeant, dum illis utiles sunt. Sed cum existiment superiorum amicorum proditores fuisse, eosdem peiores fore utique censent, neque id iniuria, si tamen æquales inter se essent, qui deficiunt, & qui deseruntur. Cum enim aliqui pares sunt cõsilio ac beneuolentia, si idem æquales sint apparatu & uiribus, nulla subest æqua causa defectionis, quod in nobis Atheniensibusque non fuit, ne cui peiores fore uideamur, si à quibus in pace honestati sumus ab ijs inter aduersa desciscimus. De iustitia nanque ac uirtute, cũ præsertim societatẽ precemur, uerba faciemus, scientes neque amicitiã inter priuatos initam esse stabilẽ, neque consortiũ inter ciuitates aliquid pollere, nisi mutua opinio intercedat uirtutis, & circa cætera morum uitæque cõsensio. quippe discordibus in mẽtibus differentia consistit actionũ. Enimuero inter nos Atheniensesque societas incepta est, cum uos ab armis post Medicum bellũ discessistis, & illi reliquias earum rerum persequebant: quam nos societatẽ non contraximus ad subigendos Atheniensibus Græcos, sed à Medorũ seruitute eximẽdos, & eousque illos sumus prompto animo secuti, quoad æquo iure præfuerunt. Vbi animaduertimus, submoto Medo hoste, tendentes ad imponẽdam socijs seruitutẽ, iam non sine timore fuimus: Sed quia nõ licuit ad uim propulsandam socijs in unum cõuenire propter multitudinem consultantium, omnes præter nos &

Chios in seruitutẽ redacti sunt. Nos cũ nostri iuris essemus & liberi, nomine duntaxat cũ Atheniẽsibus militauimus, nequaquam pro fidelibus eos ducibus habẽtes, sumpto ex superioribus factis exemplo. Neq; enim credibile erat cũ illos subegissent, quibuscũ fœdus unà nobiscũ inierant, nõ idem eos in cæteros fœderatos si quando facultas afforet, esse facturos. Quod si nostri adhuc iuris essemus omnes, plus eis fidei haberemus, ne nihil noui molirentur. Cum uero plerosq; sociorũ subegerint, indignius eos credibile est esse laturos, sibi nos in rebus agendis æquari: iamq; in hoc admodum processerunt, cum soli nos iam secum ex æquo uersemur, præcipueq; quanto ipsi potentiores, tanto nos desertiores efficimur. Ad societatẽ nil aliud fidelem facit, quàm mutuus metus. Nam qui præuaricari quippiã uult, nisi alteri uiribus præstet, ab eo inuadendo deterretur. Et nos nulla alia causa liberi ab illis relicti sumus, nisi ut quæcunq; ad parãdam potẽtiam moliebantur, non tam re uera, quàm ut iuste, honeste, probe sumpsisse uiderentur, simulq; ut hoc testimonio uterentur, nisi aliquid peccassent hĳ cõtra quos arma ferrent, nõ fuisse militaturos, unà socios qui idem haberent autoritatis. Vnde factũ est, ut & maximas primum uires aduersus infirmissimũ quenq; colligerent, ac paulatim sublatis alĳs extrema quæ relinquebãtur redolerẽt infirmiora. Quod si à nobis cœpissent, omnibus adhuc suas uires, & ubi cõsistere oporteret habẽtibus, haud similiter subegissent. Quibus nõ nihil etiam timoris incutiebat classis nostra, ne in unũ coacta, & aut uobis, aut alicui alteri se applicans, periculum eis crearet. Euasimus aũt eos, tum rẽpublicam ipsorũ, tum quosq; magistratus deleniẽdo, profecto nisi conflatũ esset hoc bellum, nõ multũ duraturi, ut uidere licet ex aliorũ exẽplo. Quænam igitur hæc amicitia extitit, aut quæ fida libertas, ubi præter opinionẽ utriq; alteris sumus suspecti? Illi nobis in bello præ timore blandientes, & nos illis uicissim rebus pacatis, quodq; alĳs beneuolentia, id nobis timor stabile, fidum, firmũ præstitit. Ita metu magis quàm amicitia in societate perstitimus, & utris citius securitas sui præbuisset audaciam, hĳ priores ad præuaricandũ futuri fuerunt. Quod si cui uidemur iniurĳ, propter eorum in nocendo cunctationem, ꝙ priores defecimus, non præstolantes ad plane cognoscendũ, si quid illi nocerent, is non recte considerat. Nam si ex æquo uoluissemus & tendere illis insidias uicissim, & cunctari, quid attinebat nos eis pares sub ipsis esse? Cũ uero semper penes illos facultas hæc esset tentãdi, penes nos hoc esse decuit, ut defensionem anticiparemus. Has nos cũ haberemus Lacedæmonĳ, ac socĳ ratiões causasq; defecimus, & apertas audientibus ad cognoscendũ nos recte fecisse, & ualidas ad nos perterrẽdos ut ad aliquod præsidiũ conuerteremur. Hoc nos olim iam facere uolentes etiam in pace missis ad uos q de defectione agerẽt, tũc uobis respuẽtibus facere prohibiti, nũc Bœotĳs prouocantibus cõfestim obtẽperauimus, existimantes duplicẽ hanc esse defectionẽ, unam ne stantes ab Atheniensibus Græciam opprimamus, sed eam in libertatẽ asseramus: alteram ne ipsi in posterũ ab illis profligamur, sed incolumitati nostræ consulamus. Et præprore quidẽ ac præmature facta est hæc nostra defectio. Quo magis oportet uos socios receptis nobis quàm celerrime subuenire, ut declaretis uos eodẽ tẽpore & eos tutari quos debetis, & hostibus obesse. Ad quod adest opportunitas tanta quanta nondum ulla. Siquidẽ & morbo cõsumpti sunt Athenienses & sumptibus, nauesq; eorũ partim circa oram uestram agitant, partim aduersus nos instruuntur, ut credibile nõ sit eos abũdaturos classe, si uos æstate hac nauibus pariter ac peditatu rursus eos inuadatis, sed aut nõ futuros pares uobis maria obeũtibus, aut utrisq; uobis nobisq; cessuros. Neq; uero quispiam existimet pro peregrina se terra debere domesticum adire periculũ. Cui enim procul abesse uidetur Lesbos, huic illa utilitatem è propinquo præstabit. Nam nõ in Attica bellum erit, quemadmodũ aliquis putat, sed illic unde Attica sumit emolumentũ. Est aũt illi pecuniarum prouentus à socĳs, eritq; etiam maior si nos in potestatẽ redegerit, quoniam neq; alius deficiet, & nostra illorũ fient. Nos quoq; duriora patiemur q̃ qui iampridem seruierunt. Quod si nobis impigre uos auxilium tuleritis, tum ciuitatem accipietis præditam magna classe, cuius in primis uos indigetis, tũ Atheniẽses facilius destruetis, subtractis eorum socĳs, cũ quisq; sit audacius desciturus, tum eam quæ uos premit effugietis inuidiam, non opitulandi ĳs, qui ad uos desci-

Defectionis Mitylenæorũ ab Athenien. causæ.

ſcunt. Si autem uos illorum liberatores oſtẽderitis, uires belli firmiores habebitis. Erubeſcentes igitur fruſtrari Græcorum de uobis ſpes, erubeſcentes Iouem Olympium, cuius in tẽplo æquales uobis ſupplicesq́; ſedemus, protegite Mitylenæos inita cum eis ſocietate, nec prodere uelitis priuato quidem corporum periculo expoſitos, ſed communem omnibus, ſi recte ſuccedat utilitatem allaturos: communioremq́; perniciem, ſi recte non ſuccedet, uobis fruſtra tentatis. Eſtote uiri quales & Græci uos cenſent eſſe, & noſtra neceſſitas deſiderat. Talia Mitylenæi dixerunt. Quæ cum audiſſent Lacedæmonij ac ſocij, approbaſſentq́;, Lesbios in ſocietatem recipiẽdos cẽſuerunt. Et Lacedæmonij tanquam in Atticam expeditionem ſumpturi edicunt ſocijs qui aderãt, ut primo quoque tempore cum duabus partibus præſtò eſſent: & ipſi in primis profecti, phalangas nauium apud Iſthmũ comparabant, ueluti illas è Corintho ſubuecturi ad mare quod Athenas ſpectat, ut hoſtẽ claſſe pariter, ac peditatu inuaderent: Et hi quidem hæc ſtrenue confecerunt. Cæteri quoque ſocij lente conuenerunt, tum occupatione fructuum legendorum, tum tædio militandi. Eos cum intelligerent Athenienſes per contemptum hoſtilis imbecillitatis ſe inſtruere, centum naues armauerunt, uolentes declarare, non recte illos ſentire, ſeq́; præterquam quod claſſem mouerunt, uel quæ ad Leſbum, uel quæ circa Peloponnenſum eſſet, facile poſſe reſiſtere. Ingreſſi eas tam ipſi præter equeſtris & ſecundi ordinis homines, quàm peregrini, præteruecti Iſthmum ſeſe oſtentabant, & in Peloponnenſe ſolum quacunq́; eis uidebatur egrediebantur. Hanc Lacedæmonij claſſem longe maiorem opinione cernẽtes, arbitrati & falſa eſſe quæ à Mitylenæis referebãtur, & ſibi rem arduam, cũ neq́; ſocij adeſſent, & triginta naues Athenienſium, quæ circa Peloponneſum erant uicina urbis ipſorum uaſtare nunciarentur, domum redierunt. Poſt hæc ædificata claſſe quam in Lesbum dimitterent, quadraginta naues per ciuitates edixerũt, delecto Alcida nauarcho q illuc ſe conferret. Athenienſes ubi illos abire ſenſerunt, & ipſi cum centum nauibus abierunt. Per hoc tempus, quo profectæ ſunt hæ naues, Athenienſium longe & inſtructiſſima & ornatiſſima claſſis fuit, etſi circa belli initia tot numero & uel plures naues extiterunt. Centum enim Atticam, Eubœam, Salaminem cuſtodiebant, totidem circa Peloponeſum uolitabant, præter illas quæ ad Potidæam & alibi erant, ut in ſumma fuerint una æſtate ducẽtæ quinquaginta. Quæ res præcipue pecuniam exhauſit, & illa Potidæana. Siquidem qui Potidæam defenſarunt milites (fuerũt autem principio tria millia, nec pauciores qui obſiderunt, tum mille & ſexcenti qui prius cum Phormione abierũt) binas drachmas ſingulis diebus acceperunt: alteram ſuo, alteram famuli nomine, eandẽ & uniuerſæ naues mercedem. Atque ita pecuniæ primum conſumptæ ſunt, & tot tantæq́; naues expletæ. Per idem tempus Mitylenæi, quo Lacedæmonij apud Iſthmum agebant, Methymnæ tanquam proditionem molienti bellum à terra intulerunt, adiunctis auxiliarijs, tentataq́; urbe, cum res non procederet qua parte expectabant, in Antiſſam, & Pyram & Ereſſum, abierunt. Quarum ciuitatum, cum & res ſtabiliſſent, & muros firmiores feciſſent, feſtinabundi domum reuerſi ſunt. Eis reuerſis Methymnæi cum copijs. Antiſſam inuadunt. Sed ab Antiſſæis auxiliarijsq́; quibuſdam, qui ſuperuenerant, perculſi, multis amiſſis cæteri trepide receſſerunt. Hæc ubi Athenienſes reſciuerunt, ac Mitylenæos terra potiri, nec illis prohibendis pares eſſe milites ſuos, mittunt ineunte autumno Pacheten Epicuri filium pro duce cum mille ſui corporis militibus qui in nauibus officio remigum functi cũ Mitylenem appuliſſent, eam ſimplici muro cingunt, ac ualidis in locis caſtella excitant. Et Mitylene quidem utrinq́; iam & à mari & à terra uehemẽtiſſime urgebatur, hyemsq́; appetebat. Cæterum Athenienſes ad obſidionem deficiente pecunia, tunc primum ipſi tributum contulerunt ducenta talenta, & ad ſocios legendæ pecuniæ gratia duodecim naues miſerunt, Lyſicle cum quatuor collegis duce. Is cum alia loca circunuectus illinc pecuniã exegiſſet, ex Myunte per Mæandrium campum tranſgreſſus Cariam ad collem uſq́; Sandium, à Carijs Anæitisq́; inuaſus, & cum multis ſuorum cæſus eſt. Eadem hyeme Platæenſes, adhuc enim à Peloponnenſibus & Bœotijs obſidebantur cum & penuria rei frumentariæ laborarent, neque in Athenienſibus ulla ſpes defenſionis eſſet, neque alia ſalus oſtenderetur,

Alcidas.
Claſſis Athe.
Stipendia claſſiariorum militum.
Methymna.
Pyra.
Ereſſus.
Pachetes.
Sandi collis.
Anæitij.

consilium ineunt ipsi, & qui unà circunsidebantur Athenienses, primum ut superato hostium muro omnes exirent, si ui consequi possent, autoribus Theæneto Timidi uiro uaticino & Eupolpida Daimachi filio, qui ipsis præerant, deinde dimidia parte, quod ingens existimaret periculum, reformidante, ad ducentos fere ac uiginti in sententia exeundi permansêre in hunc modum: Scalas ad altitudinem muri fecerunt, sumpta illius mensura ex laterculorum coagmentatione, qua parte murus ad eos spectans tectorio carebat. Numerabant autem permulti pariter coagmenta lapidum, quorum nonnulli erant aberraturi, sed à pluribus uera ratiocinatione coniectabatur, cum præsertim sæpius numerarent, & cum non longe abessent, facile murus in id quod uolebant subiectus oculis erat. Itaq; in hunc modum proceritatem scalarum ex crassitudine laterum côiectantes, instar muri ceperunt. Erat autem Peloponnensium muri structura huiusmodi: Habebat ijs duos ambitus, alterum Platæas uersus, alterum exteriorem, si quis Athenis adoriretur, sexdecim inter se pedû spatio distâtes. Quo in spatio habitacula custodum ædificata erât, distincta quidem sed côtinua, ita ut unus solidus murus uideretur, uterque pinnas habens, & ad decimam quanq; pinnam ingentes turres, eiusdem qua murus crassitudinis, & ad eius frontes intrinsecus extrinsecusq; tendentes, ne transitus circa, sed per eas esset. Noctibus, quoties imber erat, illi relictis pinnis custodias è turribus parum remotis ac superne tectis agebant. Huiuscemodi quem obseruabant Platæenses murus erat. Qui postea quàm rem instruxerant, obseruata nocte quæ & pluuia & uento turbida esset, & præterea sine luna, exierunt ducibus eisdem qui conatus autores erant. Et primum fossas quæ ipsos ambibant, transeunt. deinde muro succedunt ignaris hostium custodibus, utpote non prospicientibus propter tenebras, nec exaudientibus accedentium strepitum uento abstrepente. Et nihilo minus isti ne arma inuicem offensa sensum præberent, multum inter se distantes ibant. Erant aût leuiter armati sinistro tantû. pede calceato, ne in luto laberêtur. Igitur quà interturrium erat pinnis subeunt, scientes illas esse desertas, primiq; côscendunt qui scalas tulerant admouerantq;. Deinde duodecim pugione solû ac thorace armati, duce Ammea Corœbi filio, qui & primus ascendit. Hunc sex qui sequebantur utranq; superant turrim, post quos deinde succedunt alij cum eadem armatura ac iaculis à tergo horum, quo facilius procederent. alijs scuta gestantibus, & cum prope hostes uentum esset tradituris. Vbi maiore ex parte muros euaserant custodes turrium sensêre. Nam quidam Platæensium apprehensam in ascendendo tegulam è pinnis eiecit, quæ cadens sonitum fecit, statímque à custodibus uociferatum est. Exercitus quoque ad muros contendit, non enim sciebat quidnam discriminis foret, nocte obscura & procellosa, & alioqui qui reliqui erant in urbe Platæenses egressi Pelopônensium murum, diuersa quàm qua sui côscenderant parte inuadût, ut quàm minimum illis mentem hostis auerterent. Tumultuabantur itaq; Peloponnenses in loco manentes, nemo tamen eorum ex custodia opem ferre audebat, sed in ancipiti erant quidnam accidisset côiectantes. Eorum trecêti illi quibus datum negocium erat, ut si quid opus esset subsidio forent, è muro ad uociferationem processerunt. Facesq; hostilis aduêtus indices Thebas uersus sublatæ sunt. Platæenses & ipsi ex suo muro complures excitant faces, prius ad hoc ipsum præparatas, ut hostis, quid sibi lumina uellent incertus, & aliud aliquid côtigisse, quàm quod erat existimans, opem nô ferret dum socij sui qui exierant, fugam ac tuta capesserent. Interea Platæensium quicunque primi côscenderant, utraque turri custodibus occisis potiti, earum transitus ne quis illàc subsidio ueniret, tutabantur: & admouentes è muro turribus scalas plerosque in superiora recipiebant, ijs qui pro turribus stabant missilibus eos qui ueniebant auxilio superius inferiusq; arcentibus. Eóque plures interea scalas ipsi iam plures admouebant: simulq; deiectis pinnis per interturrium ascendebant, & subinde qui recipiebantur crepidini fossæ imminês sagittis illinc atq; iaculis incessebat, si quis hostium auxilio ueniret ad prohibendum tempestiuum transitum fossæ. Vbi omnes transierunt murum, sed ægre & nouissime, qui de turribus descenderunt, ad fossam tendût, ibiq; ex aduerso se offerût trecenti illi lumina gestantes. Quibus eo magis conspectis, Platæenses eadem causa minus ipsi

Theænetus, Eupolpidas.

Platæenses per castra hostium perrumpentes fugâ capessunt.

cõspiciendi, præter quàm quod in obscuro erant pro crepidine fossæ stantes, nuda cor porum missilibus feriebant. Ita postremi quoque fossam transmiserunt difficulter tamen & operose: Nam eius aqua non ita in solidam concreuerat glaciem ut permeari posset, sed aquosa glacies erat, qualis Subsolano potius quàm Aquilone flãte sub sole esset, & eo uento, nox illa pluuiosa fossæ aquam uehementer adauxerat, quã uix extantes transierunt, & ipsi magnitudinem tempestatis potissimum ad fugam elegerant. Illinc digressi, uiam quæ Thebas fert ire conferti pergunt, ad dexteram habentes Iunonis delubrum ab Andocrate conditum, quod uidelicet existimarent minime creditum iri in id se iter deflexisse, quod ad hostes ferret, & simul conspiciantur Peloponnẽses cum luminibus persequentes uiam, quæ per Cithæronem, & Capita quæ rcus Athenas ducit. Vbi sex septèmve stadia Thebas uersus perrexerunt, diuertentes uia, quæ per montem ad Erythras & Nysias fert abierunt, adeptíq; montes Athenas persugerunt numero ducenti duodecim ex pluribus. Siquidem nonnulli eorum antequam murum conscenderent, in urbem reuerterũt, unus sagittarius in exteriori fossa captus est. Peloponnenses, postquam à ferendo subsidio destiterunt, in sua quisq; statione manserunt. At Platæenses ex urbe nullius eorum quæ cõtigerant gnari, cæteris qui redierant, neminẽ superesse renunciantib. ubi illuxit, caduceatorẽ miserũt de mortuis recipiẽdis, sed re comperta destiterunt: Atq; hunc in modũ Platæenses munitiones trãsgressi salutem sibi pepererũt. Sub extremũ eiusdẽ hyemis ex urbe Lacedæmone missus est cũ triremi Mitylenen Salæthus Lacedæmonius, q uectus in Pyrrham pedestri illinc itinere per alueũ quendam torrẽtis, quà munitiões transiri poterant, occulte ingressus est Mitylenen, retulítq; primoribus expeditionẽ in Atticam fore, & quadraginta naues quæ auxilio ire debebant pariter affuturas, seq; cum harũ rerum tum aliarum curanda rum gratia præmissum. Vnde Mitylenæi sumpta fidutia minus ad Athenienses animo inclinabantur, ut cum eis conuenirent. Atq; hæc hyems quartusq; annus belli ex cessit, quod Thucydides conscripsit. In sequentis æstatis principio Pelopõnenses postquam Alcidam, qui eorum erat nauarchus, cum quadraginta nauibus, cúmque mandatis miserunt, ipsi ac socij, Atticam inuaserunt, ut Athenienses utrinq; districti, minus possent nauium Mitylenen mittere, ac rerum gerere. Præerat huic expeditioni pro rege Pausania Plistoanactis filio adhuc pupillo Cleomenes patruus, populati autem sunt ex Attica cum ea quæ prius: & si quid refruticauerat, tum ea quæ superioribus expeditionibus intacta reliquerant. Quæ expeditio post secundam acerbissima omnium Atheniensibus extitit. Quoniam hostis aliquid in Lesbo per suam classem quasi iam appulsam, ut audiret expectans, passim discurrendo pleraq; uastabat. Sed cum nihil ex sententia eueniret, & res frumentaria defecisset, in suam quisq; ciuitatem discessit. Mitylenæi interim cum tandiu naues ex Peloponneso nõ uenirent, frumento iam defecti, transigendũ cum Atheniẽsibus adacti sunt, idq; ob hãc causam:

Iunonis templũ Androcrates.

Capita quærcus.

Salæthus.
Pyrrha.

5. Anni initium.

Cleomenes.

Salæthus ne ipse qdem iam naues expectans, populũ prius leuiter armatũ ad se armandum inducit, tanquam in Athenienses exiturus. Vbi arma sumpserunt, oppidani iam nõ migrantibus otemperabant, factisq; agminibus uidebãt proceres exhibere frumenta, ac uiritim diuidere, affirmãtes alioq se urbem Atheniẽsibus prodituros. Quod ubi cognouerũt q res administrabãt, cũ neq; ad prohibendã pares essent, & in periculo futuri si à pactiõe excluderent, cõmuniter pacti sunt cũ Pachete atq; exercitu, ut Atheniẽsibus liceret de Mitylenæis cõsultare quãnã uellent satisfactionem, utq; ipsi exercitum intra urbẽ reciperent, & legationem pro se Athenas mitterent: & dũ illa rediret, Paches neminem Mitylenæorum, neq; occideret, neq; alligaret, neq; captiuũ duceret. Et hæc quædã conuentio fuit. At ij qui præcipue cũ Lacedæmonijs tractauerãt, sibi timẽtes, ad ingressum exercitus expectare nõ sustinuerũt, sed apud aras pariter cõsidebant. Quos illinc excitatus Paches ne quid iniuriæ fieret trãsmisit in Tenedũ, quousq; Atheniensibus aliquid uideretur. Antissam quoq; missis eò triremibus, in potestatẽ redegit, & cætera, quod ad exercitũ attinet pro suo arbitrio cõstituit. Peloponnensiũ uero quadraginta naues, quas subito uenisse oportebat in circũeunda Peloponnẽso, tẽpus triuêre, & in cætera nauigatione ociose uenientes, latuerunt quidẽ qui ex urbe erãt Atheni

enses, quoad Delum tenuerunt: Illinc digressi apud Icaron & Myconum primũ accipiunt in deditionem uenisse Mitylenen. Cæterũ uolentes rem exploratam habere, ad Embatum Erythrææ se conferunt septimo ferme à capta Mitylene die. Ibi comperto negocio, de rebus præsentibus deliberabant. Quibus Teutiaplus Eleus ita locutus est:

Icarus. Myconus. Embatus. Teutiaplus.

Oratio Teutiapli.

ALcida cæteriq́; collegæ mei qui adestis Peloponnensium duces, mihi uidetur nobis Mitylenẽ esse nauigandũ prius, q̃ palam fit quemadmodũ apud nos agatur. Offendemus enim, ut credibile est, pleraq; incustodita apud homines urbe recens potitos, præcipueq; à mari, qua ex parte nec ipsi hostiũ quẽpiam uenire suspicantur, & nos maxime ualidi sumus. Credibile quoq; est eoꝶ peditatũ, ut in uictoria negligẽtius agẽtem, & per hospitia dispersum. In quos, si & repentino & noctu irruamus, spero fore, ut cum ijs qui intus sunt, si quis superest nostri studiosus, optata consequamur. Neque nos periculi pigeat, existimãtes nihil aliud in bello, q̃ ex huiusmodi rebus accidere nouitatis: Hoc si quis dux, & intra se seruet, & in hoste obseruans illum adoriatur, plerunq; compos est uoti. Hæc demum locutus ille Alcidam non persuasit. Alij nõnulli ex Ionia exules, & Lesbij qui unà nauigabant hortabantur, quandoquidẽ periculum metueret, aliquam in Ionia urbẽ, aut Cumam in Aeolide occuparet: ex qua urbe prodeuntes Ioniam ad defectionem inducerent, spem enim esse nullis se inuitis uẽturos, & hunc, quanuis maximus esset, Atheniensibus prouentum, non modo erepturos, sed etiam prærepturos si inuaderẽt. Arbitrari se quoq; dicebant persuasum iri Pissuthnen ad belli societatem. Alcidas ne his quidem acquieuit, suæq; sententiæ plurimos è consilio socios habuit: ut quoniam eum Mitylene frustrata esset, rursus in Peloponnesum quamprimum reuerteretur. Itaq; cum Embato soluens appulisset ad Myonesum, quæ est insula Teiorum, permultos captiuos quos nauigando interceperat trucidauit. Et cum Ephesum subijsset, adierũt eum Anæorum Samioꝶ legati, negantes ipsum recte asserere Græciam in libertatẽ, si illos necaret, q neq; arma cõtrà tulissent, neq; hostes essent: sed tantũ Atheniensiũ necessario socij forent, ut nisi desineret paucos ex hostibus sibi conciliatuꝶ, plures q; amicoꝶ pro hostibus habituꝶ. Quibus ꝑsuasus Alcidas quoscunq; iam habebat Chioꝶ & ex alijs aliquot missos fecit. Nam homines conspectis nauibus nõ refugiebant, sed potius tanq̃ ad Atticas accedebãt, minime timẽtes ne Atheniẽsibus maria tenẽtibus, naues Peloponnensiũ Ioniam unq̃ transmitterẽt. Alcidas autẽ ex Epheso raptim abijt, fugamq; fecit. Cõspectus eñ fuerat à nauibus Salaminia & Parala cũ adhuc ad Claron in ancoris esset: quæ naues ab Athenis cursum tenebãt, quæ ne se ꝑsequerentur ille ueritus, alto ferebatur, tanq̃ nusquam à terra sua sponte nisi ad Peloponnesum applicaturus, Pacheti Atheniẽsibusq; cũ undiq;, tũ uero ex Erythræa huius rei nũcius affertur. Quippe cũ Ioniæ urbes muris careant, ingens metus subibat, ne Peloponnenses cum classe prætereuntes, etsi non haberent in animo manere, tamen diriperent, ut in quasq; inciderent urbes. Salaminia quoq; nauis ac Paralus sese hostem ad Claron uidisse referebat. Eũ Paches enixe persecutus usq; ad Latmon insulam, postquã adipiscendi spes abfuit, retro redijt, existimãs se lucrifecisse quod illas in alto nusquã adeptus esset, ne castra munire, & custodias agere, & ipsos aggredi necesse fuisset. Cum redijt Notion urbem Colophonioꝶ tenuit, quam Colophonij incolebant, eius arce ab Itamane & Barbaris irrumpentibus per domesticã illorum seditionẽ capta, eodem fere tempore, quo Peloponnenses iteꝶ Atticam sunt ingressi. Rursus in Notio, inter eos q illuc cõfugerant, & pristinos oppidanos seditiõe orta, alteri accersita à Pissuthne, & ab Arcadibus, ac Barbaris auxilia in muris urbẽ intersepientib. habebant, & qui in arce Medis fauebant recepti pariter remp. administrabãt: alteri cum se fuga subduxissent exules Pachetem accersierunt. Hic Hippiam eorum qui intra muros illos erant ducem, ad colloquiũ euocauit, ut si nihil quod placeret illi dixisset, rursus eum in muros saluum sanumq; restitueret. Et ille ad hũc processit. Hic eo in custodia sine uinculis haberi iusso, munitiones repente adortus nihil tale expectantes Arcades capit, ac Barbaros quicunq; intus erant occidit. Dehinc Hippiam sicuti pepigerat

Pissuthne. Myonesus insula. Latmos insula. Notion. Hippiæ occisio.

introductum comprehendit, sagittisq; conficit. Colophonĳs Notion restituit, praeter eos qui cum Medis sensissent. Eo postea Athenienses coactis omnibus, si quis usquam erat, Colophonĳs, secundũ ipsorũ legis colonos ad habitandũ Notion miserunt. Et Paches Mitylenẽ reuersus, Pyrrham & Eresson in deditionem redegit, captumq; Salaethum Lacedaemonium in urbe latitantem Athenas misit, pariter & eos Mitylenaeos quos apud Tenedon deposuerat, & si quis alius ei uisus est extitisse seditionis autor. Dimissaq; maiore exercitus parte cum reliquis remansit ad constituenda arbitrio suo negocia Mitylenes, ac caeterae Lesbi. Vbi Athenas ĳ qui à Pachete missi fuerant peruenêre, Athenienses Salaethum uita priuarunt licet pollicentem, cum alia quaedam, tum uero à Plataeis (adhuc enim obsidebantur) se Peloponnenses abducturum. De reliquis autem cum ad consilium relatum esset, prae indignatione censuerunt, non modo qui adessent, sed omnes etiam qui puberes essent Mitylenaeorum interficiendos, impuberes uero ac foeminas in seruitutem redigendos, dantes crimini tum quòd desciissent, cũ non ea conditione, qua caeteri sub imperio forent, tum uel magis quòd naues Pelopõnensium ad opem eis ferendam ausae essent in Ioniam cum periculo ire, nõ enim subito consilio uidebantur defecisse. Mittunt igitur propere triremem nunciatum decreta Pacheti, imperatumq; ut Mitylenaeos necaret. Postero die subit eos poenitentia quaedã, & facti reputatio, uisumq; saeuum ac uehemens decretum totam necare ciuitatem, potius quàm eos qui autores mali fuissent. Quod ubi senserunt Mitylenorũ legati, & qui eis studebant Athenienses additis primoribus, haud aegre persuaserunt, ut de eo iterum ad consilium referrent, quibus & ipsis notum erat maiorem ciuium partem uelle per aliquos ad se rursus de re eadem referri. Coactaq; confestim concione, aliae dicebantur à singulis sentẽtiae. At Cleon Cleaeneti filius, cuius euicerat pridie de occidendis sententia, ciuis alioqui omniũ uiolentissimus, & maximae, ut illa tempestate, apud populum autoritatis processit iterum, atq; ita uerba fecit:

Pachetis gesta.
Salęthi caedes.
Cleon clemens.

Oratio Cleonis apud Athenienses.

CVm saepe aliâs ego statum popularem animaduerti inualidum esse ad alĳs imperandum, tum praecipue nunc in uestra de Mitylenaeis poenitentia, etenim quia secure inter uos quotidie, & sine insidĳs agitis, eodem modo erga socios affecti, & quicquid aut illorum oratione persuasi delinquitis, aut misericordia tribuitis, non sentitis id ad uestrum periculum pertinere, & ad nullam eorũ gratiam uos emolliri: non considerantes imperium quod habetis, esse tyrannidem, & eos qui parẽt, ad insidiandum intentos, & inuitos parêre: neq; ob id uobis dicto audientes esse, q laesi tamen eis ueniam datis, sed quia uiribus uestris potius quàm ipsorum beneuolentia superatis. Pernitiosissimum autem ex omnibus est, si apud nos nihil eorũ quae decreueritis, stabile erit: nec intelligimus melius agi cum ciuitate, quae malis legibus dum constanter utitur, quàm cum ea quae bonis, sed inconstanter: utilioremq; esse imperitiam cum modestia, quàm peritiam cum immodestia: ac tardioris ingenĳ homines administrare commodius plerunq; ciuitates, quàm solertioris: nam isti tum legibus sapiẽtiores uideri, tum semper excellere dicendo in consultatione reip. uolunt, tanquam nulla sit alia materia maior, ubi uim ingenĳ sui ostendant, unde in multas calamitates ciuitates incidunt. Illi suae peritiae diffidentes, non abnuunt se legibus esse imperitiores: & cum inualidiores sint, quàm ut bene dicentis orationem refellant, potius ex aequo sunt iudices quàm concertatores, ideoq; eis plerunq; feliciter cedit. Hunc in modum decet & nos facere, non facultate dicendi, & solertiae contentione subnixos, uestrae multitudini aliter ac sentimus suadere. Quod ad me attinet, in eadem sentẽtia sum: eosq; miror, qui iterum retulerunt de Mitylenaeis, ac tempus teri permittunt, rem illis commodiorem qui iniuriam fecêre, quàm nobis. Nam sic qui iniuriam accepit, remissius iram exercet, quàm ille qui fecit. In ulciscendo cum recentissima offensa est, tum maxime par supplicium sumimus. Miror quoq; esse (quisquis is erit) qui contradicat, ostendendumq; sibi ducat iniurias quidem Mitylenaeorum nobis utiles esse, detrimenta uero non ad sociorũ calamitatem redundare. Nunc palàm est, aut fretum facultate dicendi contendere, aut

quod euidens sane est, id è contrario ostendat esse incognitum, aut lucro euocatum, conari uos exculta oratione seducere. Huiusmodi ex controuersiis ciuitas aliis quidem emolumenta præbet, ipsa uero in discrimen adducitur. Cuius rei penes uos culpa est, qui praue instituistis ista certamina, quiq; consueuistis esse uerborum spectatores, operum auditores: coniectantes ita maximè posse fieri futura ut quisq; optime dixerit: & ex iam factis nō id certius existimantes esse quod ipsi uidistis, quàm quod audistis, deliniti pulchrorum commendatione uerborum. Itaq; faciles estis falli nouitate sermonis, difficiles animo ad exequendum quod probatum esset: serui semper ineptiarum, consueta fastidientes, & se potissimum singuli cupientes posse dicere. Si hoc nequeatis, astipulantes iis qui talia dicunt, ut eorum sequendo sententiam, non uideamini illis inferiores esse. Quinetiam alio aliquid acute dicente, proni ad id quod dicitur laudandum, & ad significandum uos antequam diceretur sensisse, cum tardi sitis ad ea prouidenda quæ illinc sunt euentura, aliud quærentes (ut sic dicam) quàm ea quibus uiuitis. ne præsentia quidem satis intelligentes, prorsus uoluptate aurium capti, ac similes spectatoribus sophistarum, sedentibus potius quàm de republica consultantibus. A quibus ego uos conabor abducere, ostendens unam Mitylenæorum ciuitatem, præcipuam uobis iniuriam intulisse. Nam siqui quòd aut imperium uestrum ferre nequeant, aut quòd ab hostibus cōpellantur desciscunt, ueniam do. Si uero hi qui insulam tenent & urbem muris præditam, ubi nisi à mari formidolosus est hostis noster, & ubi ipsi contra illum non sunt indefensi, instructa iam classe liberi, præterea & à nobis ante omnes in honore habiti hoc egerint, quid aliud quàm insidiati sunt, inferentes potius bellum quàm desciscentes à nobis? Defectio enim eorum est, quibus aliqua uis infertur. Captarūt quoq; per inimicissimos nostros nos perdere, quod indignius est, quàm si suis ipsorum uiribus nos bello petissent. Quibus nec calamitates uicinorum exemplo fuerunt, quicunq; iam post rebellionem à nobis superati sunt: nec præsens sua felicitas segnitiem attulit. ne in pericula uenirent, effectiq; ad futura audaces, maiore quidem spe quàm pro uiribus, sed minore quàm uoluntas fuit, bellum sumpserunt, anteferēdam iustitiæ potentiam rati. Nulla enim iniuria lacessiti, ob id quo se superaturos arbitrati sunt, nobis arma intulerunt. Siquidem solet usu uenire in ciuitatibus, præsertim iis quibus breui & insperato felicitas contigit, ut ad insolentiam conuertantur: & plerunque quæ secundum rationem hominibus prospera eueniunt, stabiliora sint, quàm quæ præter opinionem. Faciliusq; propè dixerim esse propulsare aduersa, quàm tutari secunda. Decuerat autem iam olim Mitylenæos nihilo peculiarius honore quàm cæteros à nobis affici. nam non eò petulantiæ processissent. Et alioqui natura comparatum est, ut obnoxius sibi quisq; contemnat, non obnoxios admiretur. Plectantur itaq; nunc pro magnitudine sceleris, neq; paucis culpam imputantes, populum absoluatis. Cuncti nanq; nos pariter inuaserunt: quibus liceret nunc, si ad nos confugissent, rursus in urbe degere. Sed quia existimarunt tutius periculum esse, si per paucos res ageretur, ipsi quoq; defecerunt. Respicite quinetiam ad socios: quorum si easdem pœnas infligatis, & iis qui coacti ab hoste, & iis qui uoluntarii defecerunt, quem tandem fore existimatis, quem non ad deficiendum quantulacunq; causa impellatis? cum is si prospere cedit, liber sit: si minus, nihil intolerandum patiatur. Ex quo nos in omnibus ciuitatibus periculum subibimus tum pecuniarum, tum corporum: & si ciuitatem expugnauerimus, ea profligata, prouētibus per quos uires habemus, in posterū carebimus: si non expugnauerimus, ipsos præter eos qui nunc sunt hostes habebimus: & quo tempore nos oportet aduersus illos stare, in bello sociali occupabimur. Non igitur conuenit spem eis proponere aut sermone persuasam, aut pecuniis emptam ueniæ cōsequendæ, tanquam hominum more peccauerint. Non enim inuiti læserunt, sed scientes insidiati sunt. Quod citra uoluntatem fit, id dignum est uenia. Itaq; ego & tunc primum repugnaui, & nunc ne decretorum uestrorum uos pœniteat repugno: nève tribus rebus imperio perniciosissimis delinquatis, misericordia, uoluptate, orationum lenitate. Nam misericordiam quidem iis qui similes sunt, tribui iustum est, non iis qui nec è diuerso miserentur, & necessario se perpetuos constituerunt hostes. Oratores autem qui dicendo

Tria reip. perniciosa.

oblectant, habebunt aliâs minoribus in rebus dicendi certamen, non ubi ciuitas paululum oblecta ta faciat magnam iacturã, & ipsi ob bene dicta bene accipiant. Lenitas uero potius illis exhibet qui in posterum morigeri, quàm qui nihilo minus hostes atque ijdem futuri sunt si relinquantur. Atque (ut semel omnia dicam) si mihi assensi fueritis, quæ iusta sunt & utilia, circa Mitylenæos agetis: sin minus, neque illis gratificabimini, & uos ipsos potius condemnabitis. Quippe si recte isti defecerunt, profecto uos non legitime imperatis: quanquam & si non legitime, tamen cum hoc agendum uobis censeatis, oportet uos legitime, non ex uestra utilitate de ipsis supplicium sumere, aut certe ab imperando desistere, ac sublato periculo, bonorum uirorum fungi officio. Refundatis agedum eandem in autores pœnam: ostendatisque uos non exhulcerato esse animo in ulciscẽdo, licet euaseritis, quàm illi fuerunt & insidiando, cogitantes quænam ipsi si uicissent, credendi sunt fuisse facturi, qui præsertim iniuriam facere cœperunt. Qui nulla iniuria irritati ad lædendum ueniunt, hi ad perniciem tendunt, suspicantes periculum, quod eos manet ab hoste quẽ relinquant. Quisquis enim à quo non oportuit læsus est, acerbior est (si euasit) in illum quàm iustum in hostem. Nolite ergo uestri ipsorum fieri proditores, & animo quàmproxime accedentes ad ea quæ passuri fuistis, prout nihil præoptastis quàm ut eos caperetis, nunc talionem reddatis: non protinus ob præsentem statum emolliti, nec cladisquæ tunc uobis impendebat obliti. Plectite istos pro merito: pariter & cæteris socijs insigne præbete exemplum, quisquis defecerit, eũ à uobis morte multandum. Hoc enim si cognouerint, uos deposita cura minus cum uestris ipsorum socijs, quàm cum hostibus decertabitis: Hæc Cleon. Post quem Diodotus Eucratis filius, qui maxime in superiore concione contradixerat ne Mitylenæi necarentur, processit, atque ibi huiusmodi uerba habuit:

Diodotus.

Oratio Diodoti dicentis sententiam Cleoni contrariam.

NEque illos ego qui de Mitylenæis iterum ad consiliũ retulerunt accusandos puto, neque illos laudandos, qui maximis de rebus sæpius consultari uetant. Statuóque duo præcipue contraria esse ad bene consulendum, celeritatem, & iram: Quorum alterum inscite fieri amat, alterum temere ac parum considerate: & eũ qui repugnat, quin res uerbis doceatur, aut amentem esse, aut putare sua aliquid interesse. Amentem quidẽ, si quo alio modo censet fieri posse, ut futura quæ latent, nisi oratione patefiant: Sua autem interesse, si uolens aliquid turpe persuadere, non arbitratur de eo se posse belle dicere, sed eos qui ex aduerso dicturi & qui audituri sunt, deterrere criminando. Verum illi odiosissimi sunt qui contradicentibus præiudicium aliquod corruptelæ opponunt. Nam si imperitia obijceretur, cuius sententia in senatu non uicit, pro imperitiore utique is, non pro iniustiore discederet. Obiecta uero iniustitia, idem siue eius sententia uicit, suspectus fit: siue non uicit, iniustus habetur, non solum inscitus. Ex quo etiã respublica detrimento afficitur, deficientibus ijs hoc timore qui consultant, quasi melius cum ea ageretur, si tales ciues nulla facultate dicendi præditos haberet, quod ita minimum ad peccandum homines inducerentur: Porro debet & ciuis bonus non absterrere alios à contradicendo, sed ex pari loco demonstrare se meliora dicere: & bene morata ciuitas nullo eum honore afficere, qui præ cæteris bene consuluerit, sed nec honorem quem ille habet imminuere. Item eum qui in consulendo inferior fuit, nullo dedecore nedum supplicio prosequi. Ita enim & is cuius sententia probata est, quàm minimum uel ad gratiam uel aliter ac sentit, quo plus honoris consequatur, loquetur: & is cuius sententia probatur, quàmminimum concupiscet eadem ratione gratum faciendo conciliare sibi multitudinem. Quorum nos contraria agimus, qui si quis de corruptione suspectus sit, etiam si optime dicat, tamen inuidia lucri nondum explorati, exploratam ciuitatis utilitatem repudiamus. Nec dubium est, statim cum audiuntur, non minus suspecta bona esse quàm mala. Ex quo oportet ut similiter & qui optima, & qui pessima ciuitati uult persuadere, dolo id & mendacio agat, nec possit ob has præstigias ex professo quippiam illi soli prodesse, nisi decipiat. Nam qui propalam largiet ei aliquid, is in suspicionẽ ueniet, ne id clam lucrifacere uelit. Enimuero decet nos qui ex

Consultationi bonæ cõtraria.

hoc loco de rebus summis tanti momenti dicimus, longius prospicere, quàm uos qui ex propinquo consideratis: cum præsertim nos rationem reddere debeamus cõsilij no stri, uos non debeatis uestræ auscultationis. Nam si is qui persuasit, & is qui persuasus est, æque multarentur, profecto uos modestius iudicaretis. Nunc si quãdo destituti spe estis, unam persuasoris sententiam cum iracundia plectitis, non uestras ipsorum qui frequentes unà peccastis. Ego autem neq; contradicturus pro Mitylenæis processi, neque quenpiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis certamen est, si sapimus, sed bene de nobis consulendo. Neq; eis, si nocentes plane assere uolo: idcirco uitam adimi iubebo: neq; si qua uenia dignos, idcirco ueniã dari, nisi constiterit idem ciuitati conducere. Quippe cum existimem de futuro nos magis, quàm de præsenti con sultare: & hoc quo Cleon præcipue nititur, utile esse ad cohibendas in posterum rebel liones, utile esse pœnam proponi mortem; ego è contrario interpretor, ac melius aliter rem esse casuram. Quæso ne præ istius ad persuadendum apposita oratione, utilitatem meæ respuatis. Nam eius oratio cum sit ad iustitiam propensior, forsitan apud uestram quæ nunc in Mitylenæos iram est præponderet. Verum nunc non disceptamus nos iudicio cum illis, ut de iure quæri oporteat: sed de eis deliberamus, quemadmodũ nobis sint utiles. Est quidẽ multis in ciuitatibus constituta mors pœna, non modo huiuscemodi criminibus, sed etiam minoribus: tamen spe solicitati homines periculum adeunt, neq; unquam ad hoc aliquis accessit, qui opinaretur nequaquam insidias sibi successuras. & quæ ciuitas unquam non ideo deficit, quod crederet se maiorem habere quàm habebat apparatum, uel suum, uel socialem? Ingenitum natura est omnibus, & piruatim & publice delinquere. Nec ulla lex tanti est, quæ istud prohibere possit, cum per omnia sit itum supplicia, si quo modo his terroribus homines à facinorosis minus læderentur. Nec ab re olim maximis sceleribus mitiores fuerunt pœnæ constitutæ. Harum pleræque, cum iam eas tempore præuaricamur, in mortẽ redactæ sunt. Quam tamen & ipsam præuaricamur. Itaq; aut aliquis isto uehementior inueniendus est terror, aut ne iste quidem coercebit. Nempe huic ex necessitate inopia præbet audaciam, illi auaritiam opes per insolentiam ac timorem, illis aliæ accidunt causæ. Impetu homines ut suo quisq; occupantur insanabili, & potentiore quàm ut reprimatur, in periculum deducuntur. Præterea plurimum officiunt spes ac amor: hic quidem dux, illa uero comes: hic insidiarum uitandarum immemor, illa prosperitatem fortunæ suggerens. Ex quo fit, ut quæ incerta sunt præmia, potẽtiora sunt pœnis quæ subiectæ sunt oculis. Accedit his fortuna, quæ nihilo minus ad euocãdos animos pollet. Nam ex inopinato oblata aliquando uel ex minoribus causis ducit aliquem ad periclitandum: nec minus ciuitatem, imò tanto magis, quanto de maioribus ei res est, deliberare de imperio propagando, & quisquis cæteris cum ciuibus iunctus inscite plus quidam spei sibi proponit. Deniq; & impossibile, & ingentis uecordiæ est, credere quoties humana natura ad aliquid agendum concitata, impetu tendit, ulla prohiberi aut legum ui, aut alia difficultate. Quare non oportet nos neq; mortis pœna tanquam fideiussore confisos, de Mitylenæis consulere deterius, neq; ad desperationem illos qui defecerunt impellere, tanquam eis pœnitere non liceat, neq; breuissimo tempore delictum eorũ eluere. Considerate nanq;, si qua nunc ciuitas quæ defecerit, norit non desperandam sibi à uobis salutem: eam de se dedenda conditiones accepturam, adhuc habentem unde red dat uictoribus impensas belli, in posterum tributa soluat. At illo modo quam tandem putatis, quæ non & melius se quàm nunc fecit, ad bellum instruat, & obsidionem ad extrema perferat? An idem ualet diu pòst & confestim in deditionem uenire? Et nobis quomodo detrimentosum non sit, dum illi se dedere recusant, nos sumptus facere in obsidendo? Et si capimus, profligatam capere ciuitatem & emolumentis ex illa deinceps priuari, propter quæ sumus nos hostibus pares? Quapropter non tanquam iudices debemus nos exacte de nocentibus sumere supplicium, sed considerare quemadmodum in futurum rationem habeamus pecuniarum suppeditandarum, ex ciuitatibus moderate multatis, nec custodire eas ex legum seueritate, sed ex operum sedulitate. Cuius rei nunc cõtrarium facimus: qui si quem liberum, sed ui alterius imperio sub

Spes.
Amor.

Fortuna.

ditum,& merito repetentem deficiendo libertatem subegimus, truciter in eum putamus animaduertendum. Oportet non ualde plectere liberos homines quod rebellarunt, sed ualde custodire antequam rebellent, & anteuertere ut ne ueniant quidem in huiusmodi cogitationem: cumq; ceperimus, pro minima culpam hanc eis imputare. Animaduertite præterea quantopere sitis peccaturi, si Cleoni assentiamini. Nunc quidem singularum ciuitatum populus in amorem uestri propensus est,& aut non deficit cum potentibus, aut si deficere cogatur, continuo defectionis autoribus infestus est. Ita ciuitatis illius uulgus uestri studiosum habentes, pergitis in bellum. Quod si populum Mitylenæum occiditis, qui & tunc defectionis expers fuit,& ubi arbitrium armorum nactus est, ciuitatẽ tradidit, primum in bene meritos eritis iniurij. deinde id quod maximè optant potentes, cõstituetis. Quippe ubi ad defectionẽ traxerint ciuitatẽ, protinus habebũt in partibus populũ, proposita per uos eadem omĩbus pœna, tam ijs qui deliquerunt, quàm ijs qui non deliquerũt. Qui si etiam deliquissent, dissimulandum est, ut id quod adhuc nobis superest sociale, non fiat hostile: & hoc ipse multo utilius arbitror ad imperij conseruationem, nos iniuriam accipere non inuitos, quàm eos occidere quos non debemus. Neq; id quod Cleon ait reperietur, iustam ultionem eandemq; utilem esse posse. Vos uero cum intelligatis hæc meliora esse, nihil neq; misericordiæ neque lenitate indulgentes, quibus ne ego quidem adduci uos sino, ex his quæ suasi mihi acquiescite: de ijs quos Paches tanquam noxios misit, per ocium iudicate, cæteros illic habitare permittite. Hæc enim & in posterum bona sunt, & hostibus iam formidolosa. Nam quisquis bene consultat, is contra hostes plus pollet, quàm qui temeraria ferocitate ad facta prorumpit: Talia Diodotus. His sententijs dictis inter se maximè contrarijs, tamen res in controuersia fuit apud Athenienses: & cum ad suffragia uentum est, parem utraq; sententia numerum tulit,& Diodoti superior fuit. Mittunt itaq; aliam è uestigio triremem, ne forte non assecuta hæc priorem, quæ uno fermè die & una nocte præcesserat, extinctam offenderet ciuitatem. Instructa est autẽ nauis à Mitylenæis legatis & uino & hordeaceo pane: ipsiq; uiri promissis onerati, si alteram nauem præuerterent. Qui tanto studio nauigarunt, ut inter remigandum comederent panem uino oleoq; maceratum: & per uices alij somnum caperent, alij remigarent, nullo flatu (quod fortunatum fuit) aduersante. Hunc in modum sibi instante, hanc nauim superior illa utiq; ad triste ministerium non festina, tantisper processit, dũ Paches decretũ legeret,& ad exequẽda mandata se præpararet. Ibi posterior superueniens, ne ciuitas perderetur prohibuit. Adeo Mitylene prope periculum uenit. Cæteros aut quos Paches miserat, & præcipuos defectionis autores, ex Cleonis sententia Atheniẽses morte multarunt, numero paulo plures mille. Et muros urbis eorum demoliti sunt,& naues ademerunt, nec tributum postea Lesbijs imposuerunt: sed diuiso loco (præterquam Methymnæorum) in tria millia partium, dijs trecentas dedicauerũt incertas: colonos inter se sortiti miserunt, iussis Lesbijs in singulas partes eis pendere quotannis binas argenti minas, ut ipsi colerent terram. Ademerunt præterea quæcunque tenuerant oppida in continente Mitylenæi, unde postea Atheniensibus paruerũt. Et apud Lesbum quidem ita res gestæ sunt. Eadem æstate post receptam Lesbum Athenienses, duce Nicia Nicerati filio, cum copijs aduersus Minoam insulam ierunt, quæ ante Megara iacet, quaq; Megarenses (turri ibi extructa) pro præsidio utebantur. Volebat autem Nicias Atheniensibus illic custodiam esse breuiore spatio, & non in Budoro atque Salamine: nève Peloponnenses quoties illinc proficisceretur, laterent ipsorum triremes, quale prius contigerat latronum excursionibus: nève Megarensibus introire nauibus unquam liceret. Iam primum igitur à Nisæa duas quæ prominebant turres machinis è mari expugnat, nauium inter illa & insulam accessum liberat: atq; id continentis qua pontem uersus per palustria mittebantur auxilia insulæ, non ita multum distanti à continente, muro munit. Vbi hoc paucos intra dies cõfecit, mox relicto in insula apud murum præsidio, cum copijs redijt. Per eadem huius æstatis tempora Platæenses cum iam commeatum non haberent, nec expugnari possent, cum Peloponnensibus transegerunt ad hunc modum: Accesserunt illi ad muros urbis, eos

Diodoti sentẽtia

Mitylenæorum discrimen & multatio.

Lesbiorum multatio.

Nicias.
Minoa insula.

isti ad propulsandum inualidi erant. Quorum imbecillitatem intelligens Lacedæmonius dux, noluit urbem ui capere, quippe cui ex Lacedæmone præceptū erat, ut si quando cum Atheniensibus conueniret, & utrique ad reddenda oppida bello capta consentirent, non esse Platæam reddendam, tanquam sua sese sponte dedidisset. Mittit autē ad eos caduceatorem qui diceret, nunquid se & urbem uellent ultro Lacedæmonijs dedere, iudicesq; illos habere, de noxijs supplicium, de indemnato nemine sumpturos. Hactenus caduceator. Isti se & urbem (iam enim in ultima erant debilitate) dediderunt. Quos aliquot diebus pauere Peloponnenses, usq; dum ex Lacedæmone quinque iudices aduenerunt. Illi ubi affuerunt, nullam his accusationem proposuêre: tantum accersitos percontati sunt, nunquid à bello moto de Lacedæmonijs ac socijs quippiam bene meriti essent. Hi respondentes, poposcerunt licere sibi longius dicere. Acceptaq; dicendi uenia, delecti ex eis Astymachus Asopolai, & Lacon Aimnesti filius (cui publicum erat cum Lacedæmonijs hospitium) progressi, talia dixerunt:

Astimachus. Lacon.

Oratio Platæensium apud Lacedæmonios.

EQuidem Lacedæmonij uobis habentes fidem, nos deditionem ciuitatis urbisq; fecimus, non existimantes tale subeundum nobis esse iudicium, sed ciuile aliquod: neque apud alios iudices, ut nunc est, quàm apud uos, & maxime de iure disputandū. Nunc autem ueremur, ne utraq; nos fefellerit opinio. Suspicamur enim merito, & certamen hoc nobis esse de uita, & uos non ex æquo ad iudicandum uenisse. Cuius rei signum est, quod neque ulla nostri accusatio quam debeamus refellere antecessit, sed ipsi ut loqueremur poposcimus: & interrogatio uestra perbreuis fuit. Ad quam uera responsio, causæ nostræ inimica est: falsa, coargui potest. Vndique itaq; ancipiti in conditione constituti, & cogimur, & tutius quàm tacere arbitramur, aliquid dicendo periclitari. Etenim id quod dici potuit, si dictum non est, fodicat mētem eorum qui in hoc casu positi sunt, tanquam saluti tunc futurum, si dictum fuisset: & nobis præter cætera arduum est ad persuadendum uobis. Nam si ignoti essemus, afferendis testimonijs quorum essetis ignari, haud dubie proficeremus. Nunc apud scientes omnia loquemur, ueriti non quidem ne nobis (quos antea cognitos habetis) hoc crimini detis, quod nostræ uirtutes uestrorum sociorum uirtutibus inferiores sint, sed ne ad aliorum gratiam iudicium subeamus iam peractum. Nihilo tamen minus quid iuris & aduersus simultatem Thebanorum, & erga uos cœterósque Græcos habemus, exhibebimus ac persuadere conabimur, nostra benefacta recensentes. Etenim quod ad breuem * orationem pertinet, nunquid hoc bello de Lacedæmonijs sociisque bene meriti sumus, dicimus si ut hostes interrogamur, non fecisse uobis iniuriam, quod nullo uos beneficio affecimus: sin ut amicos, nostra sententia uos peccasse potius bellum nobis inferentes. At in pace quod eam nunc nos priores non rumpimus, & aduersus Medum quod soli ex Bœotijs tunc ad uos accessimus, pro Græciæ libertate boni fuimus. Siquidem cū mediterranei sumus, tamen apud Artemisium prælio nauali pugnauimus: & dum in agro nostro dimicatum est, uobis ac Pausaniæ affuimus: & si qua alia per id tempus cū discrimine sunt à Græcis gesta, eorum nos omnium participes supra uires extitimus. Vobis quoq; separatim Lacedæmonij, cum maximus Spartam terror circunstetisset, post terræmotum facta in Ithomen mancipiorum fuga, tertiam ex nobis ipsis partem auxilio misimus. Quarum rerum nefas est excidere memoriam. Et talem quidem priscis temporibus operam optimamq; nauauimus. At hostes postea fuimus. Vos in culpa, qui nos societatem obsecrantes, cum à Thebanis angeremur, reiecistis utq; ad Athenienses tanquam uicinos confugeremus, iussistis, cum ipsi longinqui essetis. In bello itaque nihil indignum à nobis neque passi fuistis, neque passuri. Quod si ab Atheniensibus uestro iussu deficere noluimus, haud iniurium est. Etenim cum nos illi contra Thebanos dum uos pigebat adiuuerint, prodere eos honestum non erat, præsertim quos in societatem precibus adduxissemus, à quibus beneficia, à quibus ius ciuitatis accepissemus. Ex quo decuit, quæcunque nobis illi præcepissent, nos strenue exequi. Quæ uos duces cum suis utrique socijs egistis, siquid non probe egistis, facti culpa non

* ἐρώτημα τὸ βραχὺ legit Græce.

penes illos est qui secuti sunt, sed penes eos qui duces ad praue agendum extiterunt. Thebani cum alias multas iniurias nobis intulerunt, tum uero postremam hanc, quæ, ut nostis, horum causa est quæ patimur. Nam cum urbem nostram fœderum tempore & die solenni cepissent, merito eos supplicio affecimus secundum communem omnium legem, quæ sanxit hostem multari licere à quo inuadaris: propter quem multatum, nunc haud recte nos plectimur. Nam si iustitiam præsenti utilitate uestra, ex illorum commilitio metiemini, profecto non religiosos uos iudices esse declarabitis, & commodo magis quàm honesto inseruire. Quod si uobis isti nunc utiles uidentur esse, certe multo nos magis ac reliqui Græci tunc utiles extitimus, cum in maius essetis discrimen adducti. Nunc enim uobis ad alios inuadēdos animi uirésque assunt. At eo tempore Barbarus seruitutem omnibus Græcis imponebat, dum isti cum illo fuerunt: ut iustum sit, huic nostro peccato (si quid peccauimus) opponi nostrum quo tunc erga uos fuimus studium, quod ipso peccato maius esse reperietis: & eo magis, quòd ea tempestate rari fuerunt è Græcis, qui uirtutem obĳcerent suam uiribus Xerxis: laudatique potius sunt, qui dum inuaderentur, non habuerunt rationem utilitatis tutelæq; suæ, malentes cum periculo audere pulcherrima: ex quibus nos fuimus, & quidem præcipuo honore affecti. Quo nomine nunc ne pereamus ueremur, secuti potius Athenienses iuste, quàm uos astute. Enimuero decet idem de eisdem rebus uos sentire pariter & declarare, nec utilitatem re ulla alia metiri quàm sociorum probitate: à quibus dum firma perpetuo gratia beneficĳs habetur, præsens profecto quam aliquando nobis debuerunt, gratia refertur. Considerate quoque nunc à plerisque uos Græcis existimari probitatis esse uirtutísque exemplar. Qui si de nobis iniquam tuleritis sententiam, uidete (non enim occulte hanc causam iudicabitis) ne factum uestrum non probetur, qui de nobis bonis uiris, ipsi meliores indecens aliquid statueritis, & hominum de Græcia bene meriturum spolia publicis in templis reponatis. Et sane indignum uideatur, uos Lacedæmonios euertere platæas, quam ciuitatem patres uestri uirtutis * ergo in tripode Delphico inscripserunt, & ex omni Græcia prorsus delere propter Thebanos. Eò nanque calamitatis deuenimus, ut & perituri fuerimus si Medi uicissent, & nunc apud uos, prius amicissimos, superemur à Thebanis: duasq; difficultates maximas subeamus, tunc quidem fame pereundi, nisi nos urbemq; dederemus, nunc autem capitis causam dicendi. Et ab omnibus Platæenses sumus abiecti, deserti, inhonorati: qui supra uires fuimus studiosi Græcorum, neq; eorum tunc sociorum quisquam nobis est auxilio: etiam ne uos Lacedæmonĳ unica spes nostra parum firmi sitis, extimescemus. Quos precamur in honorem & tunc socialium deorum & nostrorum in Græcos officiorum flectamini: & si quid à Thebanis persuasi estis, à sententia recedatis: reposcatisq; uicissim illos gratiam uestram de nobis occidendis, quos minime debetis: speciosam gratiam pro turpi reddentes, nec in præbēda alĳs uoluptate, dedecus ipsi accipiatis. Nam in prōptu est uobis corpora nostra morte multare, sed arduum eius facti infamiam abolere, quòd nos iniquo supplicio afficiatis, homines uobis amicos, non inimicos, etsi necessitate hostes. Itaq; si nobis metum mortis eximetis, innocenter iudicaueritis: illud ante omnia cogitantes, in uestram nos potestatem uenisse uolūtarios, ac manibus passis, cuiusmodi homines Græciæ ritus occidi uetat. Præterea de uobis perpetuo nos esse benemeritos. Intueamini nanque sepulchra patrum uestrorum, quos à Medis interemptos, & in nostra terra sitos, quotannis publice honestamus cū alĳs inferĳs, tum uero indumentorum apparatu: & quoscunq; nostrum solū fert fructum primitĳs iusta soluentes, uiri ex amica uobis regione & beneuoli aliquando socĳ uestri ac commilitones. Quibus uos è contrario facitis non recte sentientes. Considerate enim: Pausanias quidem qui illos sepelit) sepelit tanquam in terra amica & apud amicos. Vos autem si nos occideretis, agrumq; Platæensem Thebanum feceritis, quid aliud quàm patres uestros atq; cognatos, ĳs quibus nunc afficiuntur honoribus exutos, relinquetis in terra hostili & apud ipsos interfectores? Insuper solum in quo Græci seruitute liberati sunt, in seruitutem redigetis: delubra deûm apud quæ conceptis uotis illi Medos superarunt, deserta patiemini: primas aras eorum qui hæc condi

ἀρετῆς χάριν.

derunt ædificaruntq́ꝫ,tolletis,rem profecto Lacedæmonij,indignam ueſtra gloria,indignam publicis Græciæ inſtitutis,indignam progenitorum memoria,indignam beneficijs noſtris, ut alienæ inimicitiæ gratia, nihil ipſi læſi nos occidatis: cum dignum ſit ut ueniam detis,ut animo frangamini,ut modeſta capiamini miſericordia:conſiderantes nõ ſolum qualia,ſed quales ſimus acerba paſſuri,& ipſum calamitatis incertum quandoque accidere etiam immerenti. Vos itaque prout debemus, & prout neceſſitas cogit oramus,implorantes eorundem altarium & Græciæ & communes deos, ut nobis hæc allegantibus aſſentiamini:ne iuſiurandum quod patres ueſtri iurarunt obliuiſcamini,per quorum ſepulchra ſupplicauimus,inuocantes etiã eos uita defunctos, ne ſubijciamur Thebanis,néve amiciſſimi ueſtri inimiciſſimis noſtris tradamur,illum uobis in memoriam redigẽtes diem, quo cũ patribus ueſtris præclariſſime geſſimus: hodiernum eſſe, quo duriſſima quæque pati periclitamur. Sed quoniam hominibus in hanc conditionem poſitis,ut neceſſarium,ita triſtiſſimum eſt finem loquendi facere,quia cum fine loquendi finiri uita periclitatur,loqui ceſſantes,adhuc loquimur, ciuitatẽ nos urbemq́ꝫ tradidiſſe nõ Thebanis(præoptaſſemus enim,'quàm hoc,turpiſſima nece fameq́ꝫ interire)ſed uobis,fidem uobis habentes.Quod niſi exoramus,iuſtum eſt in eadem nos unde proceſſimus reſtitutos, ſini quodcunque periculum deligere: hoc etiam admonẽtes,ne Platæenſes homines Græcorum aliquando ſtudioſiſſimi, ex ueſtris manibus Lacedæmonij,éque ueſtra fide,& ueſtri ſupplices,Thebanis capitaliſſimis inimicis prodamur,ſed noſtræ ſalutis autores ſitis:ne qui cæteros Græcos uindicatis in libertatẽ,ijdem nos extinguatis. Et talia quidem dixẽre Platæenſes. Thebani autem ueriti ne quid ob hæc Lacedæmonij concederent,proceſſerunt,& ſe quoq́ꝫ orationem habere uelle dixerunt,quoniam ipſorum opinione lõgior eſſet data uenia reſpondendi illis ad interrogationem. Vbi loquendi facta poteſtas eſt,ita exorſi ſunt:

Oratio Thebanorum contra Platæenſes.

EQuidem dicendi partes haudquaquam poſtulaſſemus, ſi iſti & breuiter ad interrogata reſpõdiſſent,nec in nos conuerſi crimina obieciſſent,nec ſeipſos ꝑter rẽ tũ excuſaſſent nemine accuſante,tũ laudaſſent nullo detrahẽte.Nunc aũt oportet ea nos partim negare,partim coarguere,ne ipſis & ſua iactantia, & noſtra proſit inertia. Vos uero auditis utriſq́ꝫ, quid ueri ſit iudicabitis. Iam primũ cur horũ aduerſarij facti ſumus hinc extitit,quod cũ Platæam ex omni Bœotia poſtremã condidiſſemus, aliáque cum hoc oppida, quæ conuenis exterminatis obtinuimus, iſti noſtrũ imperiũ quemadmodum à principio fuerat conſtitutũ dedignabantur,ſoli omnium Bœotiorũ tranſgreſſi patria inſtituta. Ad quæ cuſtodienda cum cogerentur,ad Athenienſes defecẽre, cúmque illis nos permultis iacturis affecẽre,quarũ & talionem acceperunt.At poſtquã Barbarus Græciam inuaſit,aiunt ſe ſolos ex Bœotijs non ſenſiſſe cum Medis:& in hoc ꝑcipue tum ſe iactant,tũ nobis cõuitiantur.Nos uero fatemur eos non ſenſiſſe cũ Medis,quia nec Atheniẽſes uerũ cum eadem ratione tẽderent Atheniẽſes aduerſus Græcos,dicimus uos ſolos ex Bœotijs ab Athenienſibus ſtetiſſe. Atq́ꝫ id quo pacto utriq́ꝫ fecerimus conſiderate.Noſtra quidem ciuitas ea tempeſtate neque per legitimum paucorum principatum, neque per popularem ſtatum adminiſtrabatur: ſed(quod legibus ac ciuitati infenſiſſimum eſt, proximéque ad tyrannidem accedit)potentia paucorum qui ſuas facultates fundandi ſpe,ſi Medus rerum potiretur, ui plebem coercentes Barbarum induxerunt. Quod certe ciuitas uniuerſa non fecit, neque tunc ſui arbitrij,ut dignum ſit exprobrare ei quod non ſaluis legibus peccauerit.At ubi poſt Medi diſceſſum leges recepit, conſiderare oportet, cum poſtea Athenienſes inuaderent Græciam,& ſuæ ditioni noſtram regionem ſubijcere conarentur,eiúsque propter inteſtinas diſcordias bonam partem ſubieciſſent, nunquid nos pugna ad Cheroneam commiſſa,uictores Bœotiam liberauimus? & nunc libenter aliam Græciam cum cæteris liberamus,tantum equorum copiarúmque præſtantes quantum nulli ſociorum. Atque hæc hactenus de purgando crimine, quod cum Medis ſenſimus. Quod autem

uos magis Græciam læseritis, ac digniores sitis omni supplicio, tentabimus ostendere: Extitistis, ut dicitis, ad nos ulciscendos Atheniensium socij atque conciues. Oportebat ergo uos duntaxat aduersum nos, non etiam aduersus alios illis præstare comitatum: cū præsertim, si quò ab eis inuiti ducebamini, præsto Lacedæmonij essent, societate uobis cum istis iam inde cōtra Medū contracta, quam ipsi tantopere allegatis: quæ satis erat ad nos arcendos ab inferenda eo iniuria, & ad uestræ prorsus securitati consulendum. Sed nimirum uolentes non coacti, iam partes Atheniēsium elegistis. Et postea dicitis deforme futurum fuisse, prodere bene meritos: imò deformius fuisset uniuersos prodere Græcos cum quibus coniurastis, quàm solos Athenienses: & Græciam liberantes, quàm in seruitutem redigentes: quibus non æquam uos gratiam retulistis, nec a dedecore alienam. Quippe iniuria lacessiti, ut dicitis, illos asciuistis: & eisdem in facienda alijs iniuria uos socios præstitistis. Et sane minus turpe est similē gratiam nō reddere, quàm eam quæ cum iustitia debetur, per iniustitiam reddere. Ex quo declarastis uos solos ex Bœotijs, non Græcorum causa non stetisse à Medis, sed quia nec Athenienses steterunt, eadem quæ illi facere uolentes, contraria quæ cæteri Græci. Et nunc ab ijs contra quos pro alijs strenui extitistis, exigitis ut uobis prosint. Verum nequaquam est æquum, sed quemadmodum Athenienses elegistis, sic ab eis adiuuemini: nec allegetis illius temporis coniurationem, tanquam nunc ob illam uos liberari oporteat, cuius desertores præuaricatoresque fuistis. Ad Aeginetas potius, & aliquot aliorum qui coniurauerant subigendos, quàm subigi prohibuistis. Et hæc neque inuiti, utpote saluis legibus quas in hunc diem habetis, neque sicuti nos ab aliquo coacti. Nouissimam quoque antequam muro concluderemini exhortationem, ne essetis in partibus, sed in ocio, admittere recusastis. Quinam igitur sunt apud omnes Græcos uobis odio digniores? qui in illorum perniciem strenui maluistis esse, profecto nunc ea in quibus aliquando boni extitistis, ut fertis, nequaquam uobis natura conuenire indicantes. Nam ea demum probata sunt niti ueritate, quæ natura perpetuo uoluit: Veluti hoc, quod cum Atheniensibus iniquum ingredientibus iter, perrexistis. Hactenus quæ pertinebant ad ostendendum, & nos inuitos à Medis, & uos ab Atheniensibus uoluntarios stetisse. Quod autem ad extremum dicitis uobis iniuriam factam, quod nefarie nos stantibus fœderibus & die solenni, ad urbem uestram accessimus, ne in hoc quidem nos magis quàm uos delinquere existimamus. Nam si dum ad urbem uestram uenimus, oppugnassemus uos, agrûmque hostili more uastassemus, iniurij nimirum fuissemus. Sin uero quidam ex uobis tum opibus, tum genere primores, quod uellent uos ab externa societate desinere, & ad communia Bœotiorum omnium redire iura, nos ultro accersierunt, quid tandem iniuriæ facimus? Qui enim ducunt, potius quàm qui sequuntur, delinquunt. Quanquam nec nos, nec illi (ut nostra fert opinio) delinquunt. Quippe ciues ut uos, & qui pluribus quàm uos rebus periclitabantur, suas ipsorum portas aperuerunt: & in suam urbem intromittentes amicè nos, non hostiliter, uolebant eos qui ex uobis peiores essent, non amplius malos esse: & qui boni, quæ merentur obtinerent: moderatores ipsi uestrarum mentium, non corporum exterminatores è patria: sed redintegrantes in pristinam necessitudinem, nec ulli uos hostes esse, sed cum omnibus æqualiter fœderatos reddere uolentes. Cuius rei signum est, quod neque hostiliter egimus, siquidem nemini uis illata à nobis est, & ediximus, ut quisquis secundum communes Bœotiæ ritus degere uellet, ad nos transiret. Vos quoque libenter transistis, ac pactione inita initio quieuistis. Sed postea cum nos paucos esse cognouissetis, non paria nobis (si quid inhumane uidebamur egisse) reddidistis: qui cum multitudine ingressi, non oratione nos inducendo ut exiremus, à nouitate operis supersedistis, sed contra pactionē in nos cuncti irruistis. Et quos quidem pugnantes occidistis, eos haud ita sane desideramus. Nam iure quodam id passi sunt. At quos & uiuos, & manus protendentes cepistis, quósque spopondistis nobis nequaquam uos interfecturos, eos nefarie interemistis. Opus quid ni nefarium, immane, & ter iniquum: idque breue intra spatium, tum soluendo pactionem, tum uiros postea occidendo, tum illos non iri occisum, si nihil agros uestros læderemus, menda-

citer pollicendo? Et tamen dicitis nos præter ius agere, & uos esse qui pœnam detis, indignos. Indignos pœna profecto, si non recte isti iudicabūt: imò dignos qui ob ista omnia pœnas detis. Atq; hæc nos Lacedæmonij & uestra & nostra causa commemorauimus. Vestra, q ut qui condemnaturi hos estis, iuste sentiatis, & nos in expetenda ultione tanto magis simus insontes. Neq; uero prisca istorum decora, si qua extiterunt, audientes uos frangant, quæ iniuriam quidem patientibus debent esse præsidio, ijs uero qui aliquid turpitudinis admiserunt, duplicare suppliciū, quoniam nulla rationabili causa peccauerunt. Neq; lamētis aliquid ac miseratiōe proficiāt, implorantes patrū uestrorū sepulchra, & suam solitudinem deplorātes. Nam multo tristiora nos passam ostendimus nostram iuuentutē, quæ ab istis trucidata est, cuius patres partim in Coronia, cū ad uos Bœotiam ducerēt, mortē oppetierūt, partim in senio filijs orbati, apud desolatas domos lōge iustioribus uos precibus obsecrāt, ut de istis sumatis suppliciū, qa ex omnibus ij dignissimi sunt misericordia, q indignū aliquid passi sunt. Et è contrario, ij à quibus indignitas uenit, digni sunt quorum calamitatibus gaudeamus: quales hi sunt sua ipsorum nunc culpa deserti, q meliores socios libenter repudiauerūt, quiq; nihil à nobis læsi, læserunt magis odio q̄ causa iudicantes. Adeo minores, quàm pro merito nunc pœnas dabūt. Nam legitime punientur. Neq; uero (ut aiunt) manus in pugna protendentes, sed ex pacto sese in iudicium tradiderūt. Quæ cum ita sint Lacedæmonij, & legi quam isti præuaricati sunt subuenite, & nobis q passi sumus iniusta, iustam gratiam reddite eorum quæ grauiter gessimus, neque istorum uerbis apud uos repulsam feramus. Addite Græcis exemplum, non uerborum uos, sed rerum proponere certamina. Res si bonæ fuerint, breui commemoratione contentæ sunt. Compti autem modulatiq; sermones peccatis uelamenta prætendunt. Quod si illi penes quos arbitrium est, ut nunc penes uos, contractis in summa dubijs, cunctos semel interrogarent, minus captaret aliquis in turpibus rebus pulchros sermones. Hæc Thebani.

Lacedæmonij tamen statuerūt suam sibi interrogationem recte processuram, nunqd de ipsis belli tempore Platæenses bene meruissent: quoniam propè æquū cēsebant, illos ex uetustis Pausaniæ legibus reliquo tempore quieuisse, usq; dum oblata est conditio, ut in medio essent priusquam muro uallarentur. At ubi repudiata conditio est, tum uero ob suam uolūtatem æquam se iam nullo cum illis fœdere teneri: deq; se male meruisse illos rati, rursus eodem modo productos singulos percontati sunt, Nunquid eo bello de Lacedæmonijs socijsq; bene meriti essent. Cum nihil dicerent, illinc abductos interfecerunt excepto nemine: Platæensiū quidem non pauciores ducentis: Atheniensium uero qui unà obsessi fuerant quinque & uiginti, fœminis in captiuitatem abductis. Vrbem autem Megarensibus propter seditionem domo profugis, & reliquis Platæensibus qui cum illis senserant, Thebani incolendam dederunt. Anno uertente, demoliti illam ad solum à fundamentis totam, prope Iunonis templum extruxerunt diuersorium, quoquò uersus ducenûm pedum circundatum domicilijs, suprà infraq; sumptis ad hunc laquearibus ac ianuis Platæensium, alijsq; quæ ex auro & ferro, muros prætexuerant: atq; id lectis constructis Iunoni dedicauerunt, eidemq; templum ex lapidibus centum pedum ædificauerunt. Agrum publicatum ad decem annos locatum coluêre Thebani, nonnihil & propemodum omnino Lacedæmonij Thebanorum gratia, qui auersi à Platæensibus fuêre, existimantes bello quod iam tum excitatum erat, perutiles illos fore. Hunc finem habuerunt quæ gesta sunt ad Platæam nonagesimotertio anno quàm Platæenses inierunt cum Atheniensibus societatem.

Platæensiū cædes.

Platæarum demolitio.

Iunonis templū.

Quadraginta autem Peloponnensium naues, quæ Lesbo uenerant auxilio, postquam per pelagus persequentem Atheniensiū classem fugientes, prope Cretam tempestate iactatæ illic palantes Peloponnesum tenuerunt, offendunt apud Cyllenen triremes tredecim Leucadiorum Ambraciorumq;, cū Brasida Tellidis filio Alcidæ consiliario, qui illuc superuenerat. Habebant enim in animo Lacedæmonij, quoniam eos Lesbus fefellisset, adauctam classem mittere in Corcyram seditione laborantem, cum duodecim omnino naues Atheniensium ad Naupactum essent. Vtq; id prius quàm Athenis plures subuenirent, Brasidas & Alcidas occuparent, instructi erant. Etenim

Brasidas.

Corcyrensium intestinæ discordiæ.

Corcyrenses intestinis agitabantur discordijs. Ex quo ij qui pugna nauali ad Epidamnum capti domum à Corinthijs remissi fuerant, uerbo quidem ob octingenta talenta, quæ Corcyrensium hospites pro ipsis fide iusserant: re autem, ut Corinthijs Corcyram ab eis persuasi subijcerent. Et solicitantes isti singulos ciues, nitebantur ab Atheniensiũ societate abducere. Cumq́ Attica nauis & item Corinthia uenisset, utraq; cum legatis, ac uentũ in colloquiũ esset, censuêre Corcyrenses, Atheniẽses quidem ex conuentis socios esse, Peloponnenses uero quemadmodũ prius amicos. Siquidem Pithias qui præerat ciuitati, uoluntarius erat Atheniensium hospes. Eum uiri isti in iudicium uocant, ponẽtes in crimine, quod Corcyram subigeret Atheniensibus. Absolutus hic inuicem reos facit qnq; ex eis maxime locupletes, q́ diceret illos præcidere uallos è Iouis phano & Alcina; quorũ pro singulis singuli stateres erat pœna cõstituta. Quam pœnam cum soluere deberẽt, & ob eius magnitudinẽ apud templa sederent supplices, ut multa soluẽda modificaret̃, Pithias suadebat alijs (ad hæc eñ princeps senatus erat) ut lege uterentur. Illi quandoquidẽ lege compellebantur, & simul audiebant Pithiam quoad senator esset, multitudini suasurũ, ut eosdẽ amicos hostesq́ duceret, quos Athenienses, facta manu arreptisq́ pugionibus repente in senatum irrumpunt, ac Pithiam obtruncant, & aliorum tam senatorun quàm priuatorum ad sexaginta. Pauci eorum qui cum Pithia senserant, ad Atticam triremem quæ adhuc aderat, effugiũt. Hac illi re perpetrata, conuocatis Corcyrensibus, inquiũt optime sic habere se rem, & minime redigi iam eos ab Atheniensibus in seruitutem, quod reliquum est, neutros, nisi pacifici cum singulis ueniant nauibus, recipiendos: si cum pluribus, pro hoste habendos.

Pithiæ accusatio.

Pithiæ cædes.

Vbi hæc dixerunt, & ad ea decernenda adegêre populum, statim legatos Athenas mittunt, qui & rem gestam doceant, tanquam ita fuerit opus facto: & eis qui illuc confugissent persuadeant, ut nihil inconueniens agerent, ne quid turbaretur. Hi cum Athenas peruenissent, tanquam res nouas molientes, & ij quoscunq; persuaserãt, ab Atheniensibus comprehensi sunt, & apud Aeginam in custodiam habiti. Interea Corcyrensium optimates, sub aduentum Corinthiæ triremis, legationisq́ Lacedæmoniorum, populum adorti sunt, ac pugna commissa uicerunt: noctisq́ interuentu, in arcem populus atq; urbis superiora confugit, ibiq́ frequentes communito loco, portum Hyllaicum tenebant. Victores forum ceperũt, ubi permulti ipsorum habitabant: & portum qui in forũ & in continentem spectat. Postero die nonnihil inter eos missilibus certatũ est, & ab utrisq; in agros missum ad solicitanda seruitia sponsione libertatis. Sed ad societatẽ potius populi, multitudo seruitiorũ se contulit. Ad alteros uero octingẽti è continẽte auxiliares. Atq; uno die interiecto, commissa iterũ pugna populus uicit, tum locorum ui, tum hominũ numero superior. Fœminis quoq; eum adiuuantibus, quæ audacter & supra sexũ sustinẽtes tumultũ, tegulis hostem è domibus feriebant. Facta sub crepusculũ fuga, ueriti optimates ne sublato clamore, ipso impetu aduersarij naualia occuparent, & se occiderent circũiectas foro domos & illis contiguas, ne qua in eos fieret impressio, incendũt, neq; suis neq; alienis parcentes. Adeo ingentis pecuniæ res negociatorum sunt concrematæ: uenissetq́ in periculum urbs ne absumeretur, si uentus flammæ urbem uersus ingruisset. Vbi à pugna tanq̃ utrinq; cessatũ est, quieti noctem in custodia egerunt: & quia populus uicerat, nauis Corinthia clamdestina discessit: itemq́ auxiliarium pleriq; latentes hostem, se in continentẽ receperunt. Postera luce Nicostratus Diotrephis Atheniensium dux, ex Naupacto ad opem ferendam uenit cum nauibus duodecim, quingentisq́ Messeniorum armatis. Atq; quo in concordiam reducat, persuadet ut inuicem concederent decem uiros ad condemnationem, qui præcipui malorũ autores extitissent (qui tamen iudicium non expectarunt) cæteri urbem habitarent, icto inter se & cum Atheniensibus fœdere, ut eosdem pro amicis, eosdem pro hostibus haberẽt. Hæc cum transegisset, abiturusq́ esset, egerũt cum eo primores populi, ut quinq; ex suis naues ipsis relinqueret, quo minus altera se factio mouere posset, totidem ex eis quas explesset cum illo mitterent. Quo acquiescente, suos aduersarios in naues deligebant. Sed illi extimescentes ne Athenas ablegarentur, in templo Pollucis & Castoris sedebant, Nicostrato excitante eos ac consolante, sed frustra. Vn-

Corcyrensiũ intestina pugna.

Hyllaicus portus.

Fœminarum Corcyrensium uirtus.

Nicostratus.

Pollucis & Castoris templũ.

de populus hac ratione, tanq̃ nihil sani cogitarent diffisi cũ Nicostrato nauigare, om̃ia è domibus illorum arma summouet: & nonnullos (ut quisq; incidebat) obtruncasset utique, nisi Nicostratus prohibuisset. Quod fieri cernentes alij, consederunt in templo Iunonis supplices, non pauciores quadringentis. Cæterũ ne quid ab ijs innouaretur ueritus populus persuasos erexit, & in insulam, quæ è regione tẽpli Iunonis est, transportauit: quæq; ad usum uitæ erant, mittebat. Cũ in hoc statu seditio esset, quarto quin tóue à transportatione in insulam die, naues Peloponnensium ex Cyllene ueniunt, statione illic habita post reditum ex Ionia, numero tres & quinquaginta, duce Alcida, ut prius socio consiliorum Brasida. Ingressæq; portum Sybota, qui est in continente, sub exortum auroræ in Corcyram tendunt. Hic magno tumultu trepidantes oppidani, tũ circa res urbanas, tum circa hostium aduentũ, sexaginta pariter instruunt naues: & ut quanq; expleuerant, in occursum hostiũ mittũt, Atheniẽsibus ut se priores exire sinerent, illiq; postea cum omni classe succederent, hortantibus. Vbi sparsim euntes hostibus uicinæ fuerunt, duæ protinus ad illos transeunt. In cæteris hi qui erant Corcyrenses, inter se præliabantur nullo ordine, sed omnia tumultuose agentes. Conspicati id id Peloponnenses, duodecim in hos naues dirigunt, reliquas in duodecim Atticas, quarum duæ erant Salaminia & Parala. Et Corcyrenses quidem & membratim & incomposite concurrentes, à seipsis profligabantur. Athenienses uero timentes hostium multitudinem, néue circumuenirentur, non in confertas, neque in earum medium quæ ex aduerso instructæ erant, incurrunt: sed in cornu impactæ, unam nauem demergunt: deinde in orbem digestæ hostilem circumeundo, turbare conabantur. Quo cognito, qui aduersus Corcyrenses erant, timore perculsi ne idem quod ad Naupactum cõtingeret, auxilio ueniunt: addensatæq; omnes pariter in Athenienses dirigunt cursum. Illi iam cæsim euntes, se subducebant, uolentes & dum ipsi lente retrocedunt, & hostes ex aduerso instructi sunt, tunc maxime fugam occupare Corcyrẽses. Talisq; pugna in solis occasum extracta est. Corcyrẽses suspicati in se urbẽmve hostẽ ut uictorẽ uenturum, aut ex insula, uiros recepturum, aut aliud quippiam noui moliturum, sumptos illos ex insula, reportant iterum in delubrum Iunonis, urbemq; custodiunt. Hostis quanquam uictor, tamen non ausus urbem petere, cum tredecim quas ceperat Corcyrensium nauibus, in continentem unde profectus fuerat concessit: nihiloq; magis postero die ausus, etsi perturbata uehementer ac Trepida ciuitate, quanuis Brasida (ut fertur) Alcidam adhortante, cum numero sententiarum esset inferior, egressus est in Leucimnam promontorium, agrosq; uastauit. Interea istius aduentũ metuens populus Corcyrensis, uenerat in colloquium cum supplicibus alijsq; de conseruanda ciuitate: & eorum nonnullos, ut naues conscenderent, persuaserat. Nam utcunq; triginta expleuerant, & hostium opperiebantur aduentũ. At illi ad meridiem usq; terram populati, uela fecerunt: per noctem autem lumina eis significauerunt, sexaginta Atheniensium naues proficiscentes à Leucade. Quas Athenienses facti certiores de Corcyrẽsium seditione, deq; classe quæ illuc cum Alcida erat itura, miserant, duce Eurymedonte Thucleis filio. Itaq; eadem nocte festinabundi domum se itinere terrestri receperunt, nauibus ne in circumeundo conspicerentur, per Leucadium Isthmum in contrarium littus traductis. Hac discessum, & Atticas aduentantes ubi sensere Corcyrenses, in urbẽ Messenios qui prius extrà erant, introducunt: nauibusq; quas expleuerant iussis Hyllaicũ adire portum, dum circumuehuntur, si quem hostium nanciscerentur, occiderunt. Et quoscunq; ad conscendendas naues induxerant eiectis, abierunt. Et ad delubrum Iunonis profecti, cum ex supplicibus circiter triginta ad subeundum iudicium persuasissent, omnes morte damnauerunt. Quod cernentes qui persuasi non fuerant, ibidem in templo se mutuo interemerũt: quidam ex arboribus seipsos laqueis suspenderunt: omnes ut cuiq; licuit sibi mortem consciuerunt: septemq; intra dies quibus Eurymedon cum sexaginta nauibus mansit, Corcyrenses eos qui ipsorum uidebantur inimici, morte multarũt, crimini illis dantes q̃ statũ populi dissoluerent. Occisi sunt etiam quidam priuatæ simultatis causa: quidam & pecuniarum creditarum ab ipsis debitoribus. Omnis deniq; mortis species uisebatur, nihilq; non contigit quod in huiusmodi

Sybota.

Salaminia nauis.
Parala nauis.

Corcyrẽses uincuntur à Peloponnensibus.

Leucimna.

Messenij.

Eurymedon.

Corcyrensium cruēta seditio, cædesq́ intestinæ.

casu fieri solet,atq; etiam amplius. Etenim pater filiū uita priuauit, homines à tēplis ad necem abstrahebantur,atq; adeo intra ipsa necabantur. Alij obstructo Bacchi delubro,ui mortui sunt. Eò usq; processit cruenta seditio:ob id quoq; uisa maior, quod prima hæc apud eos extitit.nam postea in omni propè Græcia grassata est, ubiq; factionibus exortis,cū primores populi accerserent Athenienses:optimates, Lacedæmonios: hac in pace nō habentes causam pariter & occasionem,quam in bello:ut alterutris in societatem accitis,sui corporis hominibus prodessent,& diuersis nocerent. Quibus illecebris cupidi rerum nouarum facile inducti sunt,multaq́ per seditionem ciuitatibus & acerba acciderunt,& accident semper quoad eadem natura hominum erit, uel atrociora,uel mitiora,uel alijs modis uaria,prout quæq; mutationes fortuitorum contingēt.

Seditionum occasiones.

Siquidem in pace ac rebus secundis,tum publice tum priuatim melius homines sentiunt, quod in odiosas necessitates non incidunt. Bellum uero copiam rerū subtrahens quotidiani uictus uiolentus magister est,& ad præsentem conditionem impetum multorum accommodat. Agitati sunt itaq; seditionibus status ciuitatū,& quicquid alicubi actum audiebatur,aliorum animos ad id postea superandum acuebat,uel rerum nouitate,uel conatus solertia,uel ultionis insolentia,consuetis rerum uocabulis in excusationē immutatis. Temeritas enim fortitudo amicorum studiosa uocabatur, considerata cunctatio honesta formido,modestia ignauiæ uelamentum, in omnibus solertia, in omnibus segnities,præceps indignatio uirilitati ascribebatur,tuto consultare excusata tergiuersatio erat,qui exæstuaret is fidelis semper:qui huic contradiceret, is suspectus habebatur:cui insidiæ succedebant hic erat astutus,& eo astutior si alterius insidias prouidisset,qui prospiciebat ne foret in partibus amicitiæ dissolutor & aduersariorum timēs.

Seditionis mala cōmemorantur.

Omnino qui in nocendo alterum præuenisset,laudabatur,& qui ad hoc non cogitantē exhortatus esset. Quinetiam ex alienis quàm ex propinquis sodalitiū potius quàm ad audendum sine excusatione paratus erat. Non enim huiusmodi conuentus per leges latas ob utilitatem,sed cōtra leges ob auaritiam fiebant. Nec fidem inter se magis habebāt iure diuino,quàm aliquo in rep. scelere. Ea quæ ab aduersarijs probe dicebantur,non animi generositate admittebant obseruabantq́,sed si ad suam utilitatē redundarent. Pluris faciebant talionē reddere,quàm nihil iniuriæ pati. Iusiurandū,si quando inuicem interponeretur de fide præsentis reconciliationis,tandiu ualebat q̄diu nihil aliunde uirium accedebat. Quantulacunq; in re quis audendo alterū occupasset,quem securum uidisset, hoc sibi iucundius propter illius fidei fidutiam ducebat, quàm si ex professo id faceret. Quoniam id & tutum factu esse,& quia malitia uicerat,certamē extitisse prudentiæ arbitrabatur,cum facilius nocentes quæ magna multitudo est, uocentur industrij quàm imperiti boni:& in hoc quidem homines erubescant,in illo quidem glorientur. Quarum rerum omnium causa est auaritia, & honorum appetitus, & ubi de illis certamen est,partium studia. Nam qui in ciuitatibus præerāt honesto utriq; nomine,alteri statum popularem,æqualitatē ciuilem, alteri paucorum regimē optimatum appellantes præferebant,& uerbo quidem remp. fouentes certabant. Sed hoc inter eos quoquo modo uincendi erat certamen, tum atrocissima quæq; audendo, tum atrociores pœnas irrogando,nō illas ex modo iustitiæ aut ex utilitate ciuitatis,sed sua semper uoluptate metientes,quam utriq; de alteris utcunq; capiebant, siue per iniqua suffragia condemnatis,siue ui oppressis,expediti ad implendam ita tum animi concitationem. Adeo neutri deorum religionem ullius momenti faciebant in contrahendo, sed qui aliquid commodius transegissent colore uerborum, ij ab omnibus melius audiebant. Quisquis ciuium in partibus non erat, is ab utraque factione occidebatur, uel quod ab illa non stabat, uel propter inuidiam, quod malorum erat immunis. Ita propter seditiones omne facinoris genus in Græcia extitit. Et simplicitas quæ præcipue generositatis est particeps,cum derisu exterminabatur,mutuoq́ cōsilia cum perfidia intercipere res excellens existimabatur. Inter reconciliatos enim nullus sermo robur habebat,nullum iusiurandum timori erat,& cuncti ad diffidendum,quàm ad fidendū proniori cogitatione malebant sibi prospicere,ne quid calamitatis acciperent quàm crederent. Infirmiores quoq; consilij homines,plerunq; superiores erant. Quippe qui & sui si

bi defectus conscij, & aduersariorum prudentiam intelligentes, ueriti ne eorum & di serti orationi essent impares, & agilitate ingenij præuenirentur, ad rem agendam temerarii descendebant. At illi tum præ horum contemptu quod longius prouiderent, tum quia non oportebat facto aggredi, quæ consilio agere licet, incauti magis opprimebantur. Apud Corcyram itaque multa huiusmodi audaciæ exempla sunt edita, & item quæcunque facerent, uel qui se aduersus ultores dãni, iniuria dati potius, quàm iure rursus ulciscerentur, uel qui ex diuturna inopia eximi uellent, uel qui uicinorum bona affectantes, quæ maxima causa fuit, contra ius assequi se illa confiderent, uel qui non auaritia, sed indignatione ducti, propter inscitiam, quod id æquum præcipue censerent, sæue & ineffrenate inuaderent. Perturbataque tunc uita in ciuitate, uictrix legum solita hominis natura, ostendit illas libenter se præuaricari, impotẽti ira imbecillior, iure po tentior, plura possidentis inimica, uindictam sanctitati, lucrum innocentiæ præponens, potentiæ nihil ipsi nocituræ inuidens, & communes de his leges, in quibus reposita est omnibus spes salutis, inter aduersa dissoluens, in expetenda aliorum ultione, nec aliquid sibi relinquens, si quando ipsa in discrimen adducta, egeat aliqua illarum. Eiusmodi igitur iras ante omnia inter se Corcyrenses in urbe exercuerunt, & Eurymedon Athenienses que cum classe profecti sunt. Post hæc ij qui profugerant Corcyrensium, ad quingentos enim eos euaserant, captis muris quæ in continente erant, sua potiti sunt terra: atque illinc egressi, prædas abigebant ex insula, hominibus loci magnã cladem inferentes. Ex quo ingens fames ciuitatem inuasit. Iidem missa Lacedæmonẽ Corinthumque legatione de reditu suo, cum nihil profecissent, aliquanto post tempore comparatis nauibus, auxiliaribusque militibus, in insulam transierunt, numero omnes circiter sexcenti: atque incensis nauibus ne qua alia quàm potiẽdæ terræ spes foret, montem Istonem conscẽderunt, ac muro ibi extructo, eos q intra urbem erant, uexabant, terra potiti. Extremo huius æstatis, Athenienses uiginti naues in Siciliam dimiserunt, ducibus Lachete Melanopi & Charœada Euphileti filio. Syracusani nanque cum Leontinis bellum gerebãt. Erant autem Syracusanorum sociæ præter Camarinam cæteræ Dorides ciuitates: quæ cum Lacedæmonijs ante ceptum bellum societatem contraxerant: Leontinorum uero Chalcidicæ Camarinaque. Ex Italia Locri Syracusanis, Rhegini utpote cognati Leontinis studebant. Miserunt itaque socij Leontinorum Athenas, qui pro uetusta societate, & quia Iones essent, persuaderent illis ut naues sibi traijcerẽt. Prohiberi enim se à Syracusanis, & terræ usu, & maris. Et traiecerunt Athenienses per speciem necessitudinis, eo tamen consilio, ut neque illinc frumentum exportaretur in Peloponnesum, & tentarent nunquid possent Siculas res sibi subijcere. Igitur cum Phegium appulissent, additis socijs bellum gerebant. Et æstas excessit. Hyeme ineunte. morbus iterum corripuit Athenienses, nunquam ille quidem omnino quietus, sed aliquantulum tamen interquiescens, tunc uero immoratus non minus solido anno, prius autem etiam biennio, & nihil magis Atheniensium uires afflixit. Neque enim pauciores quatuor millibus & quadringentis ordinariorum militum, trecentorumque equitum extincti sunt. Nam alterius turbæ numerus iniri non potest. Extiterunt præterea tremores terræ frequentes, & Athenis & in Eubœa & cum in cætera Bœotia, tum uero in Orchomeno. Eadem hyeme, qui in Sicilia erant Atheniẽses ac Rhegini cum triginta nauibus inuaserunt Aeoli, ut uocant, insulas, æstate tutas ab hostibus aquæ penuria. Colunt autem Liparæi Cnidiorum coloni, sed ex ijs unam incolunt non grandẽ nomine Liparam, & ex hac transeuntes uiri alias ferunt Didymam, Strongylẽ & Hieram. Creduntque in Hiera Vulcanum exercere ærariam, quod ea noctibus cernitur permultum ignẽ, diebus fumum reddere. Sunt autem sitæ eæ insulæ Siculum uersus ac Messanũ agrum, sociæ tunc Syracusanorum. Vastata horum terra cum dedere se recusarent, Rhegium rediẽre Athenienses, hyemsque & quintus annus exijt huius belli, quod Thucydides conscripsit. Appetente æstate Peloponnenses ac socij sumpta in Atticam expeditione, ad Isthmũ usque uenerunt, duce Agide Archidami filio Lacedæmoniorum rege: sed cum crebri terræmotus fierent, priusquam Atticam inuaderẽt, retro se receperũt. Per hæc tempora tremoribus terræ Eubœam agitantibus, apud Orobias mare ab ea quæ tunc

Istone.
Laches.
Charœades.
Siracusanum bellum.
Camarina.
Rhegini.
Leontini.
Atheniens. pestis.
Orchomenus.
Aeoli insulæ.
Lipara.
Didyma.
Strongyle.
Hiera.
6. anni initium.

erat tellus cum æstu supergressum paré tquandam urbis restagnauit, eamq; alibi deseruit, alibi diluit, cũ nece omniũ qui excelsa cursu superare nequierũt, & quod antea tellus fuerat, nunc mare est. Simillima huic alluuio extitit circa Atalantã insulã apud Locros, & Atheniensium tum castellum ex parte subruit, tum duarum nauium quæ subductæ erant alteram diffregit. Et in Peparetho restagnatio quædam citra tamen alluuionem, & terræmotus nonnihil muri diruit atq; horreum & alias aliquot domos. Cuius rei fuisse causam reor, q terræmotus qua parte uehementissimus extitit, illinc expulit mare: & cum rursus illud uiolentior repente retraxit, fecit alluuionem. Sine terræ motu autem non uidetur mihi contingere, ut hoc fiat. Eadem æstate alij quoque in Sicilia, ut quibusve cõtingit, belligerauerunt, & ipsi Sicilienses inter se, alij alijs arma inferentes, & Athenienses socijs iunctis. Quæ aũt aut hi contra hos, aut illi gesserunt, maximè digna memoratu, horũ habebo mentionem. Etenim Charœada Atheniensiũ duce occiso à Syracusanis in bello, Laches, penes quem summa potestas nauium erat, cum socijs profectus est Mylas Messaniorũ, ubi erant præsidio duæ cohortes illorũ: quæ cum insidias quasdam classicis tetendissent, ab Atheniensibus ac socijs in fugam uersi, multos è suis amiserũt. Et admotis ad munitionẽ copijs, pactionem facere coacti sunt, ut & arcem dederẽt, & aduersus Messanã unà militarent. Et mox Mamertini, progredientibus Atheniensibus socijsq;, deditionem & ipsi fecerunt, datis obsidibus, & quæcunq; ad fidei tutelam pertinent præstitis. Eadẽ æstate Athenienses triginta quidẽ circum Peloponesum naues dimiserunt. Quibus præerant Demosthenes Alcisthenis, & Procles Theodori filius. Sexaginta uero in Melum cum duobus millibus armatorũ, quibus præerat Nicias Nicerati filius. Melios eñ, cum essent insulani, q dicto audientes esse nollent, & militiæ societatẽ abnuerent, subigere uolebant. Vbi uastato agro, nihil minus illi ad paciscendum descendũt: Athenienses in Oropon, quod est è regione, trãjciunt. Cumq; per noctem quieuissent, protinus armati è nauibus itinere pedestri in Tanagrã Bœotiæ ire pergunt. Et ex Athenis cunctus populus ducibus Hipponico Calliæ, & Eurymedonte Thuclis filio, dato signo eodem loci, per terrã occurrunt. Cõmunitisq; castris hunc diem cõmorati in Tanagra populationem fecerunt. Ac postridie superatis prælio, qui progressi inuaserant, Tanagræis, & aliquot qui auxilio uenerant Thebanis, detractis armis, trophæo posito abierũt, hi ad urbem, illi ad naues. Cum quibus nauibus profectus Nicias, ubi Locridis oram populatus est, domũ redijt. Per idem tẽpus Lacedæmonij Heracleam in Thrachinia coloniã posuerunt hac de causa: Myliensses in tres uniuersi partes distinguunt, Paralios, Hieres, & Trachinios. Ex his Trachinij cum ab Oetæis finitimis bello uexarent, habuerunt in animo à principio Athenienses asciscere, sed illorũ diffisi fidei Lacedæmonẽ mittunt Tisamenum pro legato, cum quo ad idem rogandũ perrexerunt Dores, quæ est Lacedæmoniorũ metropolis, & ipsi ab Oetæis uexati. Hos cũ audissent Lacedæmonij cepêre consilium mittendæ coloniæ, tum ad Trachinios Doresq; protegendos, tũ quia bello Atheniensi cõmode sibi urbs sita fore uidebatur. Quippe ad instruendas contra Eubœã naues exiguum traiectum esse, & in Thraciam euntes opportunum diuerticulũ habituros. Itaq; omni ope ad cõdendum oppidum incumbunt, consulto primum apud Delphos deo. Quo annuente, colonos miserunt, tum suorũ, tum circa populorũ, aliorũq; Græcorum, uoluntario quoq; sequi iusso, præter iones, & Achæos, & aliquot alias gentes, tribus Lacedæmonijs ponendæ coloniæ ducibus Leonte, Alcida, Damagonte. Hi collatis colonis urbem ex integro muris cingunt, quæ nunc Heraclea nominat, tractu fere quadraginta stadiorũ à Thermopylis, dimidio à mari distans. Naualia quoq; & præparauerunt, & ceperunt facere iuxta Thermopylas atq; ipsas angustias ad tutelam rerum suarũ. Hac urbe instituta, Athenienses à principio timere cœperunt ac sentire aduersus Eubœam, præcipue illam cõditam esse, q breuis illinc esset ad Cæneum Eubœæ traiectus. Sed eis postea, præter opinionẽ, quia nihil inde calamitatis euenit, idq; ob hanc causam, q & Thessali qui ibi rerum potiebant, & ij quorum in solo urbs cõdita erat, ueriti ne præpotẽtes accolas haberent, infestarunt, assidueq; bello nouos colonos lacessiuerũt, donec ad paucissimos redigerẽt, cum fuissent initio permulti: audacter uno quoq; illuc eunte, tanq̃ sta-

Atalãta insula. Peparethum. Alluuiones causæ. Siculum bellũ. Charœadæ cædes. Mylæ. Mamertinorum deditio. Demosthenes. Procles. Nicias. Oropus. Hipponicus. Miliensium partes. Heraclea. Thrachinij. Paralij. Hieres. Dores. Leon. Alcidas. Damagon. Heraclea. Thermopylæ. Cæneum. Thessali.

bili futura ciuitate, cuius autores Lacedæmonij essent. Tametsi Lacedæmonij principes illuc trajciētes, uel ipsi maxime & statum destruxerunt, & homines ad paucitatem redegerunt, tum deterrendo plurimos, tum nonnullis in rebus asperc imperando. Ex quo facilius finitimi eos superauerunt. Eadem æstate & eodem tempore quo apud Melon Atheniēses tenebantur, triginta eorundem naues quæ Peloponnesum lustrabāt, primum apud Ellomenum Leucadiæ insidijs positis quosdam ex præsidijs intercceperunt. deinde ampliore cum classe Leucadem petiuerunt comitantibus cunctis populariter Acarnanibus, præter Oeniades, Zacynthijsq́, & Cephalensibus, ac Corcyrensium quindecim nauibus. Qua tanta hostium manu oppressi Leucadij, cum ipsorum ager tam extra q̄ intra, ubi Leucas ipsa sita est, & Apollinis templum uastaret, quiescebant. Et quidem Acarnanes agebant cum Demosthene Atheniēsium duce, ut eos muro intercluderet, existimantes tum eam ciuitatem facilem fore ad expugnandum, tum se illa semper ipsis hoste liberandos. Cæterum ille tunc à Messenijs suadebat, tanq̄ honestum esset tanto exercitu coacto arma Aetolis inferre, quod & Naupacto hostes essent: & si hos superassent, facile his copijs cæteram Epirum in potestatē Atheniensiū redacturos. Nam & si gens Aetolorum grandis esset & bellicosa, tn̄ cum uicos muris carentes, & hos inter se ualde distantes habitaret, & leui armatura uteretur, aiebant nō difficulter eam subigi posse antequam succurreret: iubebantq́ ut primū inuaderent Apodotos, dehinc Ophioneos, post hos Eurytanes, quæ maxima est pars Aetolorum, lingua ignotissimos, & quemadmodum dicunt omophagi, hoc est cruda carne uescentes. His em̄ captis, facile cæteros cōcessuros. Demosthenes qua erant apud eū Messenii gratia, his uerbis adductus est, cū præsertim arbitraretur se sine Atheniensiū copiis tm̄ Epiroticis sociis cū Aetolis posse itinere terrestri aduersus Bœotios ire per Locros, Ozolas ad Cytinium Doricū, quod Parnassum ad dexterā habet, usq; dum ad Phocenses descendatur: quos sperabat perpetua cū Atheniensibus amicitia studiose cōmilitium præstituros, aut certe coactos. Et Phocēsibus cōtermina Bœotia est. Igitur soluens à Leucade cum omībus copiis nauigauit in Solion Acarnanibus inuitis. Cum quibus suū cōsilium cum cōmunicasset, neq; id illi admisissent, quod Leucadē nō interclusisset, ipse cum reliquo exercitu Cephalænensiū Messeniorum trecentorumq́ ex suis classiariis Atheniensiū, nam quindecim Corcyrensium naues abierāt, bellū intulit Aetolis, profectus ex Oenone Locridis. Erant aūt hi Ozolæ fœderati cum Locris, debebantq́ Atheniensibus præsto esse cū omni exercitu in mediterraneis. Quippe cum finitimi sint Aetolis, & genere armorum similes, ad hæc & pugnæ illorum & locorū periti, magno usui eorum auxilia fore uidebantur. Et cum statiua in templo Nemæi Iouis habuisset (quo in templo fertur Hesiodus Poeta ab incolis interemptus, cum oraculū accepisset se in Nemæa hoc esse passurum) sub auroram motis castris in Aetoliā pergit: ac primo die Potidaniā expugnat, sequenti Crocylion, tertio Tichion. Vbi subsidens, prædam in Eupolion Locridis misit, habens in animo, cum cætera in potestatem redegisset, sic aduersus Ophiones, nisi se dederent, postquam Naupactum redisset, tendere. Sed nō latuit Aetolos hic apparatus, ac ne tum quidem cum primum cepit consilium inuadendi. Postquam omnis exercitus introgressus est, tum ingenti manu omnes auxilio uenêre, etiam ab ultima Ophionia, qui ad Maliacum sinum pertingunt, Bomienses, Gallienses q́. Ibi Demosthenem Messenii tale quiddam quale prius admonēdum, faciles esse Aetolos ad bellandū, hortabantur ut quàm primum iret ad uicos, nec expectaret dum uniuersi conferta acie occurrerent, oblatam semper occasionē raperet. Quibus ille uerbis acquiescens, ac fortuna fretus, nihil dum aduersi expertus, Locros qui uenturi sibi auxilio erant, non præstolatus, cum præcipue iaculatoribus leuis armaturæ egeret, contendit aduersus Aegitium, aggressusq́ expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi erāt, & colles, qui oppido imminent, insidebāt. Est enim situm excelsis in locis remotum fere octoginta stadiis à mari. Ibi Aetoli, iam enim ad auxilium uenerant, alii ex aliis tumulis decurrentes, Athenienses sociosq́ inuadunt, missilia ingerunt: & quoties Atheniensium exercitus instat, pedem referunt, referentibus pedem instant, diuq́ huiusmodi fuit pugna alterutra insecutione ac fuga, & in utraq; inferiores erant Athenienses. Itaq; quoad suppeditarunt

Ellomenus.
Apodoti.
Ophionei.
Euritanes.
Aetoli omophagi
Cytinium.
Bœotia.
Demosthenes in Aetolos.
Iupiter.
Nemæus.
Hesiodi cædes.
Potidania.
Crocylion.
Tichion.
Ophiones.
Bomienses.
Gallienses.
Aegitium.

Aetolorū uictoria.

sagittarijs tela licuitq; munere suo uti, restiterunt. Nam Aetoli utpote leuiter armati dum sagittis peterentur, se subducebant. At ubi sagittariorum præfectus occubuit, cæteri dissipantur multo iam continentiq; labore defessi, & Aetolis urgentibus iaculantibusq; sic in fugam terga uerterūt, atq; incidentes in rupes inuias, ac loca sibi ignota. Siquidem eorum dux itinerum Chromon Messenius occiderat, interiere. Quorum cū multos in ipsa fuga assecuti cominus Aetoli iaculis occiderunt, homines ueloces ac leuiter armati, tum uero plures uijs aberrantes, tum delatos in insulas per inuias immisso igne concremarunt, ut nullum non genus fugæ ac mortis in Atheniensi exercitu uideretur, ægreq; qui superfuerunt ad mare, & ad Oeneonem Locridis, unde profecti fuerant, euaderent. Perierunt aūt cum ex socijs multi, tum Atheniensium armatoꝝ circiter centum uiginti. Hi tot uiri & ætate florentes, & in hoc bello ex populo Atheniensi præstantissimi amissi sunt. Perijt quoq; alter ex ducibus Procles. Victi uictoribus con-

Proclis cædes.

cessa uictoria mortuos suos recuperarunt, & in Naupactum se de hinc Athenas nauibus receperunt, Demosthene apud Naupactum & eadem circa loca relicto, q Athenienses ob ea quæ gessisset timeret. Per eadē tempora Athenienses qui circa Siciliam agebant, cū in Locridem nauigassent, ingressu quodā Locros qui loco auxiliū ferebant

Peripoliō capit. Halex fluu. Tolophus. Boriades. Tisandrus. Eurilochus.

superant, ac Peripolion capiunt, quod oppidū situm est ad flumen Halecē. Eadem æstate Aetoli iam antea missis Corynthum ac Lacedæmona legatis Tolopho Ophionensi, & Boriade Eurytane, ac Tisandro Apodoto, suadent ut sibi aduersus Naupactum mittantur auxilia, propter Atheniensium ingressum. Et miserunt Lacedæmonij tria millia grauis armaturæ ex socijs, quoꝝ fuere quingēti ex urbe Heraclea, tunc recens apud Thrachiniam condita, duce Eurylocho, comitibus eius Massario & Menedato omnibus Spartiatis. Coacto apud Delphos exercitu, Eurylochus Locris Ozolis, ut sibi præsto essent, edixit. Illac enim in Naupactum iter erat, & simul eos ab Atheniensibus abducere uolebat, habens præcipue sui studiosos Amphisses, qui propter odium Phocensium timentes, & primi dederunt obsides, & alios ad dandum induxerunt, aduentu exercitus territos, & ante omnes sibi finitimos Myones qua parte Locris inaccessa est maxime.

Ipnenses. Messapij. Tritanes alias Tritæenses. Chalæi. Tolophonij. Hessij. Oeantenses. Olpæi. Hiæi. Polis uicus. Eupolion. Oeneon. Molycrion.

Deinde Ipnenses, Messapios, Tritanes, Chalæos, Tholophonios, Hessios, & Oeanthenses, qui omnes militiam secuti sunt. Nam Olpæi sequi noluerunt, tantum obsides dederunt. Hyæi ne obsides quidem dederunt prius, q̄ eorum uicus captus est, nomine Polis. Vbi cuncta in expedito fuere, & obsides in Dorico Cytinio depositi aduersus Naupactum per Locros cum exercitu contendit. Inq; ipso itinere faciendo Oeneonē de Locris capit, & Eupolion. Nam imperata facere recusauerant. Cū in Naupactiam uētum est & Aetoli uenēre auxilio, regionem populant̄, & suburbana muris carentia capiunt. Profectiq; Molycrion Corinthioꝝ coloniam, sed Atheniensium ditionis, expugnant.

Demosthenes autem Atheniensis (nam adhuc post reditum ab Aetolica clade circa Naupactum agebat) præscito hostiū aduentu ab urbe, solicitus adiens Acarnanes persuadet, etsi ægre propter discessum à Leucade, ut Naupacto subueniant, à quibus missi cum eo mille armati nauibus ingressi urbem tutati sunt. Metus enim uehemens erat, cum muri magni essent, & propugnatores pauci, ne parum ad defensionem sufficerēt. Eurylochus & qui cum eo erant, ubi cognouerunt ingressis copijs oppidum expugnari non posse, abierunt, non in Peloponnesum sed in Aeolidem, quæ nunc Calydon uocatur, & Pleuronem, aliaq; circa loca, necnon in Proschion Aetoliæ. Nam eos Ambracij adierant suadentes ut secum Argos Amphilochicum cæteramq; Amphilochiam, præterea Acarnaniam subigerent, affirmantes si potiant̄ ijs, fore ut totam epiroticam gentem in Lacedæmonioꝝ societatem adducerent. His persuasus Eurylochus, omissis Aetolis per illa loca conquieuit, dum Ambracijs auxilio uenientibus aduersus Argos eundum esset. Aestasq; excessit. Sub hyemem autem qui in Sicilia agebant Athenienses cum socijs Græcis, & quicunq; Siculorum uel ab imperio Syracusanorum ad

Aeolis. Calydon. Argos. Amphilochicū. Proschium.

Nisa oppugnat.

ipsos defecerant uel rerum socij erant, aggressi sunt Nisam Siciliæ oppidum, cuius arcem Syracusani tenebant. Quam cum expugnare nequissent, abierunt. Sed in abeuntes impetu dato, illi ex arce postremos Atheniensium socios in fugam uertunt, paucos occidunt. Post hæc Laches & Athenienses egressi è nauibus nonnulla in loca Locri-

dis, iuxta Caicinum amnem. Locrenses ad arcendam uim occurrentes, cum Proxeno Capatonis filio, circiter trecentos ceperunt, detractisq; armis abierunt. Eadem quoque hyeme Delum expiauêre Athenienses ex oraculo quodam. Nam & Pisistratus tyrannus eam prius expiauerat, sed non omnem, uerum eatenus, quatenus à templo prospectus patebat. Tunc autẽ omnis expiata est, idq; ad hunc modum: Quæcunq; in Delo defunctorum extitêre monumenta, omnia sustulerunt, & in posterũ edixerunt, ne quis in insula, neq; moreretur, neq; nasceretur, sed morituri iam ac perituri in Rheniam transportarentur insulam: ita parum à Delo distantẽ, ut Polycrates Samiorum tyrannus, cum aliquando & classe polleret, & aliis insulis imperitaret, captam Rheniam catena annecteret Delo, Delióq; Apollini consecraret. Tunc quoq; primum post lustrationem Athenienses lustralia festa, id est quinto quoq; anno fecerunt. Fuerat autem aliâs prisca memoria ingens apud Delon celebritas Ionum & ex circuniectis insulis hominum, qui cum coniugibus ac liberis spectabant, ut nunc ad Ephesia festa Iones confluunt, fiebatq; certamen gymnicum, musicumq;, & ciuitates choros ducebant. Quæ ita fuisse declarat in primis Homerus his uersibus, quæ sunt ex procemio Apollinis:

Caicinus fluuius

Deli expiatio. Pisistratus.

Rhenia insula.

Delia festa. Lustrationes. Ephesia festa. Homeri uersus ex Hymno qui inscribitur. ἐσ ἀπόλλωνα.

Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,
Cum natis quoties cum coniugibusq; frequentes,
Iones influxa celebrant tua compita ueste.
Cestibus & uariis certamina sacra choreis
Oblectant, referuntq; tuas modulamine laudes.

Quod autem & musici certamine proposito, illuc se certaturi conferebant, in his uersibus indicat, qui sunt ex eodem procemio. Siquidẽ deliacum fœminarum chorum laudans, ita uersus eius laudationis finit, in quibus & suiipsius meminit:

Verum age dum nobis assis cum Phœbe Diana,
Vos etiam cunctæ me discedente ualete:
Et memores estote mei posthac, homo si quis
Venerit huc alius peregre, dicatq; puellæ,
Quis uir in his uersans unq; lepidissimus oris
Pectora præcipue demulsit uestra canendo,
Vos uno assensu sic respondete fauentes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

His Homerus significauit iam olim apud Delum magnum conuentum ac festum con suesse celebrari. Ad quæ postea & insulani & Athenienses choros cum sacris missitarunt. Sed certamina & cætera pleraq; aduersis casibus, ut credibile est, exoleuerunt, primiq; Athenienses certamen instituerunt, & cursus equorum, quod antè non fuerat.

Eadem hyeme Ambracii, prout spopõderant Eurylocho, cum exercitu præsto fuerunt, profectiq; Argos Amphilochicum, cum tribus millibus armatorum, atq; Argiam ingressi, Olpas capiunt, ualidum in colle murum mari imminentem, quo Acarnanes eius autores aliquando pro publico iudicii loco utebantur, distantem fere quinq; & uiginti stadiis ab Argiuorum, quæ maritima est urbe. At uero Acarnanes partim Argos suppetias gerunt, partim utiq; qui ex Amphilochia erant, ne se lateret Peloponẽnsium, qui cum Eurylocho ueniebant in Ambracios transitus custodias eò loci agebant, qui fontes uocantur. Mittunt præterea tum in Aetoliam ad Demosthenem, qui fuerat Atheniensium dux, ut sibi præesset, tum ad uiginti quæ circa Peloponnesum erant naues Atheniensium, quibus præerat Aristoteles Timocratis & Hierophon Antimnesti filius. Qui apud Olpas erant Ambracii mittunt & ipsi ad urbem, ut sibi ueniat omnis populus auxilio, extimescentes ne Eurylochus cum iis quos habebat Acarnanes per-

Ambracii

Olpæ.

Argia.

Aristoteles. Hierophon.

transire non possint, neue sibi destitutis aut præliandum foret, aut redire uolentibus minime tutum. Hos ubi uenisse senserūt Eurylochus ac Peloponnenses, motis è Proschio castris, confestim ad ferenda eis auxilia proficiscuntur. Ac transmisso Achelco per Acarnaniam, ob missa Argos præsidia, uacuam iter faciunt, ad dextram habentes & urbem & præsidium Stratiorum, ad sinistram reliquam Acarnaniam. Et cum illorum agrum pertransissent, per Phytiam & rursus per Medeonis extrema, dehinc per Limnæam ad Agræorum regionē, quæ non Acarnaniæ iam, sed ipsis amica erat, pergūt, occupatoq; Thyamo monte inculto, ac superato, in Argiam iam nocte deueniūt. Atq; illinc inter urbem Argiorum & Acarnanum ad fontes custodiam furtim itinere facto, cum Ambraciis qui apud Olpas erant, miscentur: ac simul illuxit conferti ante urbem quæ uocatur Metropolis consistunt, castraq; metantur. Nec ita multo pòst, hinc naues uiginti Atheniensium Argiis auxilium laturæ ad Ambracicum affuerunt, illinc Demosthenes cum ducentis Messeniorum armatis, & Atheniēsium sagittariis sexaginta. Et classiarii quidam milites nauibus egressi, tumulum circa Olpas inuaserunt, Acarnanes autem & Amphilochorum aliquot (nam eorum pleriq; ab Ambraciis distinebantur) cum iam Argos conuenissent, se præparabant tanq̄ cum aduersariis pugnaturi, delecto duce socialis exercitus Demosthene cum ipsorum prætoribus. Hic præmotis copiis, prope Olpas castra posuit, dirimente utrosq; ingenti rupe, & dies quinq; cessatum est. sexto ad pugnandū se utriq; instruebant. Sed maior erat ac sperarat Peloponnensium acies: ex quo Demosthenes ne circunueniret metuens, in quadam caua & dumosa uia collocat tam ex armatis q̄ ex leui armatura ad quadringentos: ut cum hostis numero superior esset, in ipso congressu surgentes ex insidiis eum à tergo aggrederentur. Vbi utrinq; instructum, ad manus itum est. Dextrum cornu Demosthenes cū Messeniis & paucis Atheniensibus tenebat, alterum Acarnanes ut quiq; erant instructi, & qui aderant Amphilochorum iaculatores. Peloponnenses & Ambracii instructi promiscue erant, præter Mantineos. Hi enim in læuo potius, nec eo extremo conferti stabant. Nam eius extremum tenebat Eurylochus cum suis, contra Messenios Demosthenemq;. Cum iam manus consererent, Peloponnēsesq; circunuenirent sinistro suo dextrum aduersariorum cornu, atq; concluderēt, superueniunt his à tergo ex insidiis Acarnanes, datoq; impetu hostem auertunt, ita ut uirtutis immemor non resisteret, sed territus maiorem exercitus partē ad fugiendū induceret. quippe ubi uidit Eurylochi cornu, quod erat ualidius cædi, multo maiori metu perculsus est. Est & ab ea parte Messenii cum Demosthene rem conficere annituntur. Sed Ambracii & qui in dextro cornu erant à sua parte uicerunt, hostemq; ad Argos usq; sunt persecuti. Nā illorum circa populorum pugnacissimi sunt. Ii cum reuertuntur ad suos eosq; maxima ex parte superatos, & in se tendentes cæteros Acarnanes conspicantur, ægre ad Olpas salutem sibi peperêre, multis eorum interfectis, dum incompositi & nullo ordine inuadunt, præterquā Mantineorum qui ex omni exercitu maxime composite sese receperunt. Cessauitq; sub uesperum pugna. Postero die Menedæus defuncto Eurylocho ac Macario suscipiens ipse imperium, ob acceptam ingentem calamitatem dubius quonam modo aut remanens ferret obsidionem terra ac mari obseptus, aut tuto discederet, mentionē facit apud Demostenem ducesq; Acarnanum de discessu paciscendo, recipiendisq; cæsis. Illi cæsos quidem reddiderunt, ac suorum fere trecentis receptis trophæum statuerunt. Abeundi uero facultatem non palam indulsêre omnibus, sed clam & Mantineis tantum cum Menedæo ac cæteris Peloponnensium ducibus, & quicunq; ex eis erāt præcipue dignitatis, uolētes cum Ambracios & peregrinū militē mercede conductū, desertos esse, tū uero Lacedæmoniis ac Peloponnēsibus apud Græcos illos cōflare inuidiā tanq̄ proditoribus, qui suæ ipsorum nō sociorum saluti consuluissent. Hi receptos mortuos suos festinabundi pro præsenti copia sepelierunt, & de abeundo ii, quibus data facultas erat, clanculū deliberabant. Ibi Demosthenes cum Acarnanibus certior fit Ambracios primo illo ex Olpis nuncio excitos uenire auxilio, ac uelle per Amphilochos iis, qui in Olpis essent se committere, nihil admodū eorum quæ gesta essent sciētes. Itaq; protinus partem quandam copiarum mittit ad obsidendas insidiis uias, ac tutissi

Phytia. Medeon Agræi, Thyamus mōs. Metropolis. Demosthenes Ambraciotarū dux destinatur Pugna ad Olpas Ambraciorum præstantia. Pelpponnenses uincuntur. Mantinei. Menedæus. Eurylochus. Macarius,

ma quæq; loca occupanda. Cæteras copias ad ferendas ĳs auxilia instruit. Interea Mantinei, & ĳ, cum quibus transactum erat per causam legendi holera ac sarmenta paulatim egredientes abibant, & cum legendo ea, quorum gratia exierant, iam procul ab Olpa erant progressi, tunc se ocyus proripiebant. Quos abire Ambracĳ ubi sensêre, & cæteri qui sic frequentes eò se contulerant, & ipsi prodeunt, capessuntq; cursus, uolentes assequi socios. Eos arbitrati Acarnanes initio omnes æqualiter sine pactione abire Peloponnenses insequi cœpêre, & fuêre qui in quosdam è ducibus insequi uetantes ac dicentes data fide illos abire iaculum emiserint, existimãtes se proditos esse. Tunc omissis Mantineis ac Peloponnensibus Ambracios trucidabant, eratq; ingens & & contentio & error, quisnam Ambracius, quisve Peloponnensis esset, & ex eis ad ducentos cæsis, cæteri in Agraidem, quæ contermina erat, diffugiunt. Quos Salynthius Agræorum rex utpote amicus excepit. Inter hæc Ambracĳ qui ex urbe ad hos iter habebant ad Idomenen perueniunt. Sunt autem Idomene duo excelsi tumuli, quorum eum qui maior est occupauerunt qui è castris à Demosthene præmissi fuerant, cũ hostem inueniendo ac præueniendo latuissent. Minorem illi priores ascenderant atq; insidebant. Demosthenes à cœna ac primo crepusculo statim cum cætero exercitu uiã ingreditur, dimidium eius secum habens, altero dimidio per Amphilochicos montes eunte, ac sub exortum auroræ inuadit Ambracios adhuc iacentes, nec dum aliquid rerũ gestarum gnaros, quinimo opinantes potius istos ex suis esse. Nam astute Demosthenes primos omnium Messenios ire iusserat, ac Dorice alloqui ad faciendam primis excubatoribus fidem, præsertim non cernentibus cum adhuc nox esset. Vbi igitur cum omnibus copĳs impetus factus est, in fugam uertuntur, multi ibidem cædũtur, cæteri montes uersus fugæ se mandant. Verum occupatis iam itineribus, ad hæc Amphilochis, tũ leuiter armatis, tũ regionis peritis aduersus armis graues, & quò se uerterent ignaros, & in loca aut prærupta, aut ab insidiantibus iam insessa incidentes trucidabãtur. Et cum omne fugæ tentarẽt genus, nonnulli ad mare non ita distans contẽdebant, ac conspectis quæ terram legebãt Atticis nauibus, ad eas (ita rei conditio urgebat) annatabant existimantes præsenti in metu satius esse ab ĳs qui in nauibus erant, si oporteat interfici se, quàm aut à barbaris aut ab inimicissimis Amphilochis. Hunc itaq; in modum Ambraciis profligatis, è multis pauci in urbem euaserunt. Acarnanes spoliatis cadaueribus, trophæisq; erectis Argos rediêre. Et ad eos postero die caduceator uenit ab ĳs Ambracĳs, qui ex Olpa ad Agræos fugerant, petiturus eorũ corpora, qui post primam pugnam cæsi fuerant: dum nulla fide accepta cum Mantineis & alĳs qui fidem acceperant simul exissent. Cæterum intuens spolia Ambraciorũ qui ex urbe ꝓdierant, admirabatᷣ numerũ, neq; enĩ resciverat cladẽ, sed ea sociorũ suorũ esse arbitratᷣ. Et cũ quidã opinatus ab ĳs uenire, ꝗ apud Idomenen essent, quidnã admirareᷣ interrogat, & quot ex ipsis perissent. Circiter ducẽtos inquit ille. Atq nõ ducentorũ arma hæc sunt, excepit ꝗ interrogabat, sed plusquã mille interfectorũ. Et ille rursus: Nõ ergo sunt eorũ qui nobiscum in acie steterunt. Cui idẽ respõdit: Sunt sane uestrorũ, siquidẽ uos heri in Idomene pugnastis. Atqui nos, inqt ille, heri cum nemine pugnauimus, sed nudiustertius cũ abiremus. Et hic, nos uero, ait, cum istis heri certauimus ex urbe Ambraciorũ auxilio uenientibus. Quo audito, caduceator intelligẽs auxiliorũ urbanorũ stragem, edito gemitu re infecta, continuo abĳt attonitus præsentium malorum magnitudine, nec ulterius cæsos repetĳt. Hæc enim clades hoc bello maxima extitit, utiq; una in ciuitate, & intra tam paucos dies. Nec numerum cæsorum scripsi ut incredibilem, quoniam maior esse fertur quàm pro magnitudine ciuitatis. Hoc scio Acarnanes atq; Amphilochos, si Athenienses ac Demosthenẽ audire uoluissent, ipso clamore Ambraciam fuisse expugnaturos. Nunc pertimuerunt ne tenẽtes illam Atheniẽses grauiores ipsis accolæ forent. Post hæc tertia spoliorum parte Atheniẽsibus in sortẽ data, reliquum inter ciuitates diuiserunt. Et quæ Atheniẽsibus cesserunt, pleraq; fuêre intercepta. Nam quæ in templis affixæ uisuntur trecentæ solidæ armaturæ, eæ peculiariter Demostheni datæ, & ab eo nauibus apportatæ sunt. Cui ob has res gestas tutior in patriã, post calamitatẽ in Aetolia acceptam, reditus fuit. Vbi uiginti Atheniensiũ naues Naupactũ

Mantineorum fuga.

Salynthius Agrais.

Ambraciorum cædes.

Idomene.

Cæsorum Ambraciorum incredibilis numerus

Ambraciorum exuuiæ.

rediêre, & Athenienses ac Demosthenes abiêre, Acarnanes & Amphilochi publica fide interposita ueniam dedêre Ambraciȷ̃s, atq; Peloponnensibus qui ad Salynthium & Agræos confugerant, ex Oeniadis abeundi. Aditoq; Salynthio cum Ambraciȷ̃s in posterum ad centum annos fide data societatem coierunt, his legibus, ut neq; cum Acarnanibus Ambraciȷ̃ Pelopõnensibus arma inferrẽt, neq; cum Ambraciȷ̃s Acarnanes Atheniensibus, sed mutuo sibi auxilio forent, redderentq; Ambraciȷ̃ Acarnanibus quicquid aut oppidorum aut finium de Amphilochis tenerent, nec opem Anactoriȷ̃s ferrent Acarnanum hostibus. His conuentis bellum soluerunt. Post hæc Corinthȷ̃ pſidium ex suis ad trecentos armatos in Ambraciam miserunt, cum duce Xenoclide Euthyclis filio, qui ægre itinere per Epirum facto peruenerũt: Ita se habent res ad Ambraciam gestæ.

Acarnanum Ambraciorũq; fœdera.

Xenoclides.

Eadem hyeme qui apud Siciliam erant Athenienses, cum egressi è nauibus in Imeræa essent, Siciliensibus unà superne inuadẽtibus extrema Imeræ: cumq; ad Aeoli insulas nauigassent, in Rhegium se receperunt. Vbi Pythodorum Isolochi filium Atheniensium ducẽ offendunt, successorẽ Lachetis in nauiũ præfectura. Nam Sicilienses socȷ̃ aditis Atheniensibus persuaserant, ut se maiore classe adiuuarent. Quippe Syracusani cũ terra forent illis superiores, & mari paucis nauibus impedirent̃, talẽ classem instruxerant, ut post hac cõtemni nõ possent. Itaq; sexaginta naues expleuerũt Athenienses, tanq̃ socȷ̃s mittendas, & tũ tum existimabant citius ibi bellum finitum iri, tũ uolebant fieri nauium experimentũ. Igitur unum è ducibus Pythodorum cum paucis nauibus miserunt, missuri cum pluribus Sophoclem Sostratidæ filium, & Eurymedontẽ Thuclei. Pythodorus, accepta iam Lacheris pfectura, profectus est sub extremũ hyemis ad pſidium Locrorum, quod ceperat Laches, & uictus à Locris in pugna discessit. Per idẽ uer proluuium ignis ex Aetna monte omnium Siciliæ maximo emanauit, quemadmodum aliâs, & aliquantulum soli Catanensium corrupit sub Aetna incolentium. Fertur autem proluuium hoc quinquagesimo à superiore emanasse anno, & ad summum ter extitisse, ex quo Sicilia à Græcis incolitur. Hæc per eam hyemem gesta sunt, & sextus exiȷ̃t annus huius belli, quod Thucydides conscripsit.

Imeræa.
pythodorus.

Sophocles.
Eurymedon.

Catanenses.
Aetnæ proluuium ignis.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER IIII.

7. ann. initium.

Messana capit.

Ineunte æstate, quum frumenta iam extant in spicis, pfectæ decem Syracusanorum naues, totidemq; Locrensium, Messanam in Sicilia ceperunt ab ipsis oppidanis acciti. Defecit autẽ ab Atheniensibus ea ciuitas pcipue, opera cũ Syracusanorum, qui cernẽtes id oppidum inuadẽdæ Siciliæ opportunũ, metuebãt ne se maiorib. copȷ̃s aggrederent̃ illinc pfecti Athenienses, tum Locrẽsium, qui Rheginos sibi inuisos uolebant utrinq; oppugnari. Itaq; in eorum agrum cum omni exercitu inuadunt simul, ne Mamertinis illi ferrẽt auxilia, simul inducti ab Rheginis, qui apud ipsos erant exulibus. Nam Rhegium permulto tempore seditionibus agitabatur, nec in præsenti poterant Locrenses arcere, quo etiam magis illi ingruebant, qui postea, quàm agrum populati sunt rediêre cum peditatu. Nam naues ad Messanam in præsidio erant, eodemq; aliæ quæ instruebantur uenturæ, atq; illic bellum gesturæ. Per idem uer nondum adultis frumentis, Peloponnenses ac socȷ̃ Atticã ingressi sunt, duce Agide Archidami filio Lacedæmoniorum rege, statiuaq; habentes eam populabantur. Athenienses uero, ut instruxerunt quadraginta naues in Siciliam miserunt, cum ȷ̃s qui erant reliqui, ducibus Eurymedonte ac Sophocle. Nam Pythodorus ex ȷ̃s ducibus tertius iam eôdem abierat. Mandaruntq; ut Corcyræorum quoq;, qui intra urbem erant, curam in transitu haberent, exercentibus in eos latrocinia exulibus, q in mõtibus agebant. Et sexaginta Pelopõnensium nauibus, quæ ad ulciscẽdos illuc eos aduenerant, existimantes rem facile confectum iri, ciuitate admodum fame laborante. Mandarunt item Demostheni, qui priuatam à reditu ex Acarnania uitam de-

Peloponnenses Atticam inuadunt.

gebat, hoc ipsum flagitati ut his nauibus circa Peloponnesum si uellet uteretur. Hi cum oram Laconicam præteruehérentur, accepissentq; ad Corcyram iam esse Peloponnensium naues, Eurymedon quidem ac Sophocles in Corcyram tendere properabant. Demosthenes autem, ut prius in Pylon, & cum loco potiti essent, & quæ oporteret egissent in Corcyrã tenderent iubere, illis contradicentibus, oportune tamen exorta tempestas cum classem detulisset Pylon, postulare ut confestim muto locum munirent. Ea enim re simul se nauigasse, ad hoc ostendere affatim materiæ ac lapidis adesse, & situ locum munitum desertumq;, ac magno circa tractu desertum. Abest namq; Pylos à Sparte stadia circiter quadraginta, sita olim in agro Messenio, quem Lacedæmonij uocant Coryphasion. Illi dicere multa esse in Peloponneso promontoria deserta, si libeat in iis occupandis exhaurire ciuitatem. Cæterum huic nonnihil à quolibet alio differre uidebatur hic locus, quod adiaceret ei portus, quodq; Messenij quondam incolæ illinc prodeũtes plurimum infesti Lacedæmonijs propter linguæ commercium futuri essent, fidelesq; loci custodes. Vbi neq; ducibus, neq; militibus persuadet, etiam postea cum præfectis re communicata quieuit, nondum apto ad nauigandũ mari, donec ipsis militibus ocium agentibus cupido incessit concludendi munitionibus locũ. Itaq; rem aggressi moliuntur, & cum lapidarijs carerent ferramentis, collectos passim lapides ferebant: & ubi quisq; quadrabat coagmentabant, lutum sicubi opus illo esset uasorum penuria humeris comportantes, ut id commodissime illic maneret, incurui, néve deflueret manibus post tergum consertis, omniq; ratiõe annitentes, opportunissimis quibusq; oppugnationi partibus communitis anteuenire succursum Lacedæmoniorum. Nam plerunq; loci suopte situ munitum muro non indiget. Lacedæmonij cum hoc accepissent (agebant autem tunc forte festum quoddam solenne) contempserunt, tanquã dũ exissent, aut hoste nõ expectaturo, aut se oppidum paruo negocio recepturis. Nõnihil etiam eos exercitus qui ad Athenas erat remoratus est. Athenienses communito intra sex dies loco terram uersus, ubi maxime oportebat, ad tutelam eius Demosthenem cũ quinq; nauibus relinquunt, cum cæteris in Corcyram ac Siciliam ire pergũt. At Peloponnenses, qui in Attica erant, ut Pylum captam acceperunt, propere domum redière. Quippe cum Lacedæmonij Agisq; rex domesticum sibi existimarent ad Pylon bellum: & quia præmature fuerant egressi adhuc uiridi frumento permulti cõmeatu deficerent, adhæc cæli tempestas maior quàm pro anni tempore uexauerat exercitum, adeo ut quod sæpe aliâs contigerit eos ocyus discedere, & in hac expeditione quàm breuissime immorari. Nam quindecim dies in Attica manserunt. Per idem tempus Simonides Atheniẽsium dux, coacta paucorum Atheniensium, qui in præsidijs erant, & magna illinc sociorum manu, Eiona, quæ est in Thracia, Mendæorum coloniam, sed tunc hostem per proditionem cepit: ilicoq; Chalcidensibus ac Bottiæis suppetias ferentibus expulsus est, ac multos milites amisit. Regressis ex Attica Peloponnẽsibus, Spartiatæ quidem ipsi & finitimorum proximus quisq; properanter ad ferenda auxilia Pylon iêre. Cæterorum uero Lacedæmoniorum tardior profectio extitit modo reuersorum ex alia expeditione. Edixerunt autem per Peloponnesum ut primo quoque tẽpore Pylo subueniret, & ad suas sexaginta naues quæ apud Corcyrã erant, miserũt. Quæ trãsportatæ per Leucadiũ Isthmum cum Atticam classem quæ ad Zacynthũ erat, latuissent, Pylũ peruenerũt, cũ iam præsto esset pedester exercitus. Demosthenes adhuc eò cursum tenẽtibus Peloponnensiũ nauibus, occupat duas ex suis summittere ad nũciandũ Eurymedõti, alijsq; qui apud Zacynthũ cũ classe erant Atheniẽsibus ut præsto essent, tanquam loco in discrimen adducto. Et illi quidem prout Demosthenes mandarat festinanter affuerunt. Lacedæmonij uero uelut oppugnaturi à terra & mari locum se instruebant, sperantes facile expugnaturos se opus quod & à properantibus esset extructũ, & à paucis teneretur. Cæterum cum Atticarum nauiũ è Zacyntho auxilia expectarent, in animo habebant, nisi prius expugnassent, obstruere fauces portus, ne illũ subire fas esset Atheniẽsibus nauibus. Insula enim nomine Sphacteria portui prætẽta atq; uicina efficit & portum tutum, & introitus angustos, ut hinc quà uergit ad Atheniensium munitiões & Pylum bina nauigia, illinc quà uergit ad reliquã cõtinentem, octona nouenáve trãs-

Pylos.

Sparte.
Coryphasion.

Sedulitas militum Atheni. mira.

Agis Lacedæmoniorum rex.

Simonides dux Eione.

Pylus oppugnat.

Sphacteria insula.

erant, syluestris tota, propter solitudinē inuia, quindecim ferme stadiorū magnitudo. Introitum igitur intercludere statuerunt nauibus confertim foras spectantibus. Quin etiā in ipsam insulam timentes ne sibi ex ea bellū fieret, armatos transportarunt alijs in cōtinente collocatis. Ita nanque Atheniensibus & insulam fore hostilē & continentē, ut quæ egressum illis non præberet. Nam cætera circa Pylon extra hos introitus pelagus spectantia importuosa sunt, nec talia unde illi proficiscerentur ad suos adiuuandos: se uero, circa pugnam naualem citraque periculum, ut credibile erat, locum expugnaturos, in quo cōmeatus non esset nisi ad breue tēpus sumptus. Vbi hæc eis prospecta sunt, & milites in insulam transportati ex omnibus sortiti cohortibus, alijque subinde atque alij per uices traiecti, postremi q illic relicti trecenti ac uiginti fuerunt præter eorum seruitia, duce Epitada Molobri filio. Demosthenes cernens Lacedæmonios peditatu pariter & classe aggressuros, & ipse se instruit, ac triremes quæ sibi reliquæ erāt subducit ad munitiōes, clatrisque præfigit, earum nautas scutis inualidis armat, & salignis plerisque. Neque enim poterant inculto in loco suppeditare arma. Quin hæc ipsa ceperant è triremi Messeniorum actuarioque nauigio, cum forte illuc appulissent Messenij numero ferè quadraginta, quibus unà cum alijs Demosthenes usus est. Is igitur cum multos & inermium & armatorum super tuta ipso situ, sed præcipue super extructa, qua parte in continentē uergunt, disposuisset, pcipit ut peditatū si aggrediatur, arceant. Ipse delectis sibi ex omnibus sexaginta armatis, & aliquot sagittarijs muros egreditur mare uersus, qua maxime parte illos descendere conaturos in loca aspera petrosaque ad mare uersa, & quâ murus ipsorum fragilissimus erat eū reuellere ausuros suspicabatur. Murum ēm fragilē fecerat q putabat nunquā fore, ut nauibus superior esset hostis: & si superior esset ad egrediendū in terrā oppidum captum iri. Itaque ad maritimam partem pfectus, illic armatos disposuit ad arcendum quoad posset hostem, eosque his uerbis est adhortatus:

Epidatas
Demosthenis industria.

Oratio Demosthenis ad milites.

Viri qui mecum hoc subistis periculum, nemo uestrum malit in hac necessitate uideri intelligens, reputando omes quæ nos circunstant difficultates potius, quàm secure & bona cum spe audacter hostes inuadere, ex eis incolumis euasurus. Quæcunque enim ut hæc ipsa in necessitatem deuenerunt, ea minimam rationem, celerrimum periculum desiderant. Quanquam ego plura nobiscum facere uideo, si & manere reque ea quæ potiora nobis assunt prodere uolumus multitudine illorum deterriti. Etenim partem loci, quam tenemus, inaccessibilem arbitror, adiutricemque fieri nobis perstantibus: recedentibus uero, & si difficilem, accessu tamenfacilem fore nullo prohibente. Hostem quoque ex hoc acriorem habebimus, quod ei si à nobis urgeatur, non facilis rursus sit sui receptio. Nam & dum in nauibus est, facilime illi resistitur: & dum egreditur iam æquo in loco ipsius multitudo quamlibet magna (in exiguo enim dimicatur) non ualde timenda est ob littoris in quod descenditur iniquitatem. Neque exercitus ille in terram est utique futurus maior ex loci æqualitate, sed è nauibus pugnat in mari, ubi necesse est periculosa multa contingere: Adeo suas illis difficultates existimo instar esse qualis nostra est hominum paucitas. Super hæc uos obsecro, cum sitis Athenienses & experientia in alios è nauibus desiliendi gnari, si quis perstet, nec terrore illisorum fluctuum, & cum impetu incurrentium nauiū summoueatur, hunc nunq̄ ui summoueri, ut maneatis, ad ipsas littoris salebras arcēdo hostē, uosque ipsos pariter ac locum conseruetis. His tm̄ exhortato Demosthene, Athenienses alacriores effecti descendentes ad mare se disposuerunt: Lacedæmonij uero pgressi castris peditatu munitiōes, nauibus quæ tres & quadraginta erāt, Thrasymelida Cratesiclis Spartiata nauarcho, partē qua Demosthenes opperiebatur inuadunt: Athenieses & ipsi utrinque à terra & à mari resistebant. Illi delectis aliquot nauibus, qm̄ pluribus adiri nō poterat, per uices alijs quiescentibus adnauigabant, omi audacia atque exhortatiōe utentes, si quo pacto reiectis hostibus loco potirent. Inter quos maxime extabat Brasidas unus è trierarchis: qui cum cerneret locum accessu difficilem, sed sicubi accedi posse uidebat, trierarchos gubernatorisque formidantes ac nauibus cauentes ne colliderentur, uociferabat dicens improbū

Thrasimelidas.
Lacedæmoniorum conatus.
Brasidæ consilium.

esse cū lignis parcunt spectare illic hostem ubi muros extruxisset, iubebat ut illisis litto ri nauibus ui in terrā descēderet, néve pigeret socios impræsentiarū naues suas pro acceptis magnis beneficijs Lacedæmonijs impēdere, sed illis impactis quacūq; ratiōe in littus egressos & uiris & loco potiri. Talibus uerbis Brasidas alios instigans, gubernatoré suū ad applicandū nauē adegit, pergensq; ad pontē conatus descendere, ab Atheniensibus percutitur: & cum multis uulneribus sauciatus esset, linquente animo, in remigium collabitur: Clypeusq; eius defluxit in mare & ad terram appulsus est: quo recepto, Athenienses postea ad trophæū sunt usi, quod de hac aggressiōe statuerūt. Alijs item Lacedæmonijs aderat quidem animus ad egrediendū, sed facultas deerat tū locorum asperitate, tū Atheniensiū nihil cedentiū perseuerantia. Atq; eò fortuna peruenit, ut Atheniēses è terra & ea Laconica Lacedæmonios applicare prohiberent, illi aduersus hos in terram suam tunc hostilem descēdere conarētur. Nā fere eo tēpore de utrisq; talis opinio erat, ut hi mediterranei pedestribus copijs longe pstantissimi essent, illi inter maritimos plurimū re nauali præcellerent. Atq; hoc die ac parte insequētis aliquoties aggressi destiterūt. Tertio die aliquot naues ad materiā machinarū in Asinam dimiserunt, sperantes se murū qui portū spectabat, altum quidē sed egressioni pcipue oqportunū machinis expugnaturos. Hoc interim tēpore naues Atheniensiū sexaginta ex Zacyntho affuerunt. Nam accesserunt eis auxilio aliquot psidiariæ ex Naupacto, & quatuor Chiæ. Hæ ubi uidēt & continentē & insulā armatis refertam, & naues quæ in portu erant nō prodire, ambigebāt quónam intenderent. Cæterū tunc quod cōtenderunt in primam insulam, & desertam nec ita distantē, ibiq; stationē habuerūt. Postero die uelut ad nauale prælium instructi procedunt, si uoluntas hostium ferret in apertum mare obuiam ire: sin minus in portum ipsi ingressuri. Illi neq; obuiam iere, neque quemadmodū cōstituerant, aditū obstruxēre, sed quieti in terra naues explebant, & se pparabant tanq̄ in portu, q nō paruus est, si qs ingrederetur pugnaturi. Quo cognito Atheniēses ab utroq; ingressu in illos tendūt, inuectiq; in eas, quæ plures & iam exteriores infestis proris erāt naues in fugam uertūt: ac persecuti ut in breui spatio multis laceratis, quinq; capiunt, & earū unam cū ipsis uiris, cæteras quæ in terram refugerant inuadūt: quarū quæ adhuc plenæ erant, priusq̄ subducerentur feriūt quasdam, unde ui ri fugam fecerant, alligātes uacuas, trahūt. Quæ cōspicientes Lacedæmonij & eam iacturam ægre ferentes, quod qui apud insulam essent intercipiendi forent, ad auxilium ueniūt: utq; erant armati mare ingressi, apprehensas è contrario naues retrahūt, existimantes per se quisq; id opus impediri cuicunq; ipse non adesset, eratq; ingens tumultus, commutata amborū ad naues forma dimicandi. Quippe Lacedæmonij præ studio atq; formidine nihil aliud quàm (ut sic dicam) à terra nauale prælium: Atheniēses uero uincentes ac præsenti fortuna quàm plurimum procedere uolentes, de nauibus pedestre plium gerebant: multoq; labore, ac multis inuicē uulneribus acceptis dirempti sunt, & à Lacedæmonijs uacuæ naues pter eas quæ principio captæ fuerant, seruatæ. Regressis in sua utrisq; castra, Athenienses erecto trophæo, restitutis mortuis, potiti naufragijs, protinus insulam circunueniunt nauibus, custodiuntq;, tanquam uiris qui in ea essent captiuis. Peloponnēses autē qui iam ex omni mediterranea regione auxilio uenerant, è diuerso circa Pylum stationē habebant. Postq̄ Spartæ quæ ad Pylum gesta sunt renunciata, placuit eis uelut super ingenti clade magistratus ad castra se cōferre, consultaturos re inspecta q̄ primum quidnā agendum uideretur. Illi ubi animaduerterunt nulla ratione posse suis succurri, nec periclitandū putarent, ut illi uel fame aliquid paterentur, uel à multitudine opprimerentur: caperentúrve, uisum est cum Atheniēsium ducibus agēdum, ut cum induciæ belli ad Pylum si uellent factæ essent, legatio Athenas de conuentionibus mitteretur: quo sua primo quoq; tempore conarentur recuperare. Accepta per duces Atheniensium conditione, ita conuenit. Lacedæmonij quidē naues quibus pugnassent, & quæcunq; in Laconica ora longæ essent, contractas ad Pylum traderent Atheniensibus, nec arma inferrent munitionibus neq; à terra neq; à mari, Athenienses sinerent illos è cōtinente comportare suis in insulā certum moliti frumēti modū, binas chœnicas Atticas, & totidem cotylas uini, & carnē uiritim, dimi-

Brasidas casus.

Asina.

Athenienses Lacedæmonios persequuntur.

Lacedæ. ab Athe. inducias petunt.

dium seruis:idq; Atheniensibus inspectantibus, neve ullum illuc nauigiū furtim iret, & nihilo minus insulam custodirent, ne quà illi abirent, neve arma Lacedæmoniorum castris inferrentur uel terra uel mari. Quicquid autem horum uel quantumlibet alterutri transgrederentur, ibi induciæ pro salute essent, eæ autem durarent dum Athenis Lacedæmoniorum legati redissent, quos Athenienses portarent trireme atque reportarent, sub eorum reditū induciarum tempus exiret: utq; has naues cuiusmodi accepissent Atheniēses, eiusmodi restituerent. Ad hūc modū induciæ pactæ sunt, nauesq; traditæ circiter sexaginta ac legati missi: q cū Athenas peruenissent, talibus disseruerunt;

Oratio Lacedæmoniorum apud Athenienses.

Lacedæmoniorum in dicendo obseruantia.

LAcedæmonij nos miserunt huc Athenienses ad transigendum de ijs qui in insula sunt uiris, suadentes quicquid uobis emolumentum, idem nobis, ut in hoc calamitoso casu, dignitatē præcipue allaturū. Neq; uero longiorem præter consuetudinē habemus orationem, sed nostri instituti est ut pauca suppetunt, non uti multis, rursus uti pluribus quoties postulat tempus nos docere uerbis, quid in primis operæpretium sit facere. Quæ uos nolite hostili animo accipere, neq; tāquam imperiti doceamini, apud quos mentionē de bene consulendo facimus, quo peritos existimamus. Etenim licet uobis præsentem prosperitatem recte collocare, pro ijs quos in uestra potestate habetis, accipiendo honorem & gloriam, nec admittendo id quod quidam faciunt, adepti aliquid inexperti boni, qui semper propter præsentem ex inopinato prosperitatem sperantes, maiora concupiscunt. At ij qbus crebræ alternantis fortunæ uicissitudines contigerunt, iusti sunt, ac minime creduli prosperitatibus, id quod præcipue & uestræ ciuitati ob experimentum, & nostræ merito conueniat. Quod licet intelligatis respicientes ad nostros casus, qui cum simus summæ apud Græcos dignitatis, tamen uos adiuuimus ad ea postulanda, quæ dare antehac ipsi, ut credimus, potentiores eramus, non delapsi in hoc infortunium, aut inopia militum, aut copia insolenter habita, sed more rerum humanarum opinione decepti, ubi omniū æqua conditio est. Quo minus oportet uos præsenti ciuitatis uestræ robore, & accessione aliarum rerum fretos, opinari fortunam uobiscum perpetuo futuram, cum sit prouidorum hominum, felicitatem suam pro certo habere, in incerto positā esse, ut ferendis accidentibus sint instructiores: neq; existimare, quatenus uoluerit quis aggredi bellum, eatenus ei facultatē adesse, sed quatenus fortuita sua ducent. Huiusmodi homines quia animos non tollunt sua prosperitate confisi, minimum labantur, in summa felicitate maxime trepidi. Quod si erga nos hoc tempore facietis Athenienses, bene uobiscum agitur: sin nos respuatis, & postea quid aduersi patiamini, qualia multa contingunt, nō est ut putetis uos ea, quæ nūc successerunt, retenturos, cum possitis nullo cum periculo famam & potentiæ & prudentiæ relinquere ad posteritatem. Lacedæmonij uos ad fœdera, ad finiendum bellū prouocant, offerentes pacem, societatem, & aliam in posterum quancunq; amicitiam familiaritatemq;, pro his reposcētes eos, qui in insula sūnt uiros, satiusq; utrisq; fore existimantes, tum non adire discrimen, an illi fugiant oblata aliqua salutis occasione, an si expugnati potius capiantur, tum uehementes inimicitias ita demum usq; quaq; dissolui, non si dimicando pari altera in bello iam multo superior alteram ad iusiurandum adigat: neq; ex æquo paciscatur, sed si dum tempus adest idem faciendi, tum uictrix occasionis pulchrius atq; modestius alterius expectatione recōcilietur. Nam ille iam obnoxius non ad obsistendum tanquam coactus, sed ob uerecundiam ad referendam gratiam propensior stabit conuentis. Quod citius faciunt homines erga maiores, quàm erga mediocres aduersarios: cum sit natura comparatum, ut sæpe sponte cedentibus, libenter indulgeamus, insolentibus etiam contra animi propositum, cum periculo aduersemur. Nobiscum uero utrisq; si unquam aliâs nunc profecto præclare agitur si in gratiam redeamus, priusquam aliquid indignum nos interea pati cōtingat, ex quo necesse sit nos æternum erga uos gerere odium publice priuatimq;, & uos earum rerum immittatis arbitrium, quas nunc flagitamus. Sed quoniam adhuc anceps euentus est, reconciliemur, uos cum gloria nostraq; beneuolentia, nos cum mediocri tolerabiliq; ia

ſtura deuitato dedecore. Et quia ipſi pro bello pacem elegimus, nimirum cæteris Græcis finem malorum præſtabimus, quorum culpam potius in uos illi refundẽt, niſi hoc conceſſeritis. Nam hactenus bellum gerunt, neſcientes utri autores belli extiterint. facta uero reconciliatione, cuius nunc penes uos maior poteſtas eſt, gratias uobis habebunt, dum ſciatis facultatẽ uobis adeſſe, ut Lacedæmonios firmos uobis amicos efficiatis, à quibus ad hoc prouocamini, ſi de ipſis bene potius, quàm male meriti fueritis. In quo quot bona ineſſe credibile ſit, conſiderate. Nam hæc nobis uobiſq́ue tractantibus, cætera Græcia, ut ſcitis, inferior dignitate comprobabit. Hæc demum Lacedæmonii dixerunt, rati Athenienſes cupidos quidem fœderum priſtinorum, ſed per ipſos prohiberi, oblatam uero pacẽ libenter accepturos ac reddituros quos haberent. At illi quia hos habebãt arbitrantes quoties uellent ſecum ad faciendũ fœdus paratos eſſe Lacedæmonios, maiora affectabant, præſertim urgẽte Cleone Cleæneti filio, uiro populari ea tempeſtate, & in dicendo multitudini acceptiſſimo. Is perſuaſit reſpõdendum oportere prius eos qui in inſula eſſent, & armis & ſe ipſis traditis Athenas portari, ſecũdo loco ubi reddidiſſent Lacedæmonij Niſæam, & Pegas, & Troezena, & Achaiam, quæ bello nõ cepiſſent, ſed Athenienſes ex ſuperiore pactione cladibus affecti cõceſſiſſent, tũ uero aliquãto decentius paciſcentes recipere ſuos, ac fœdera inire tam diuturna quantum utriſq́ue placuiſſet. Ad hoc reſponſum Lacedæmonij nihil cõtradixerunt, iuſſerũt tamen eligi ſibi deceptatores apud quos quiete ſingula exponẽdo audiendoq́ue conueniretur in ijs, quæ alteri alteris perſuaſiſſent. Tunc Cleon uehementer inſtare, dicendo agnoſcere etiam antè nihil fuiſſe in quo ius haberent, & nunc eſſe manifeſtos qui nihil dicere apud multitudinem uellent, ſed apud concilium paucorum, ſi quid ſani cogitarent, iubere ut apud uniuerſos loquerenť. Illi cernentes neq́ue ſibi fas eſſe ad populum loq; & ſi qd calamitate adducti concedendũ illis putarẽt, apud ſocios inuidioſum fore, re orata & nõ exorata, neq́ue Athenieſes moderate ſe geſturos in ijs ad quæ prouocarenť, infecto negocio Athenis diſceſſerunt. Quibus profectis induciæ confeſtim ad Pylũ factæ ſolutæ ſunt, & repetentibus naues ex conuento, Athenienſes reddere recuſarunt, dantes crimini quòd contra conuentum munitionibus incurriſſent, aliaq́ue quæ nõ exigua uidebantur, hac ratione nitẽtes, quòd in conuentis dicebatur: ea ſoluta fore ſi quid eſſet quantumlibet tranſgreſſum. Contradicentibus illis & hoc improbe agi clamantibus diſceſſum eſt: itumq́ue ad bellum parandum, & omni ope ad Pylum ab utriſq́ue decertatum eſt, binis nauibus è regione ſemper interdiu inſulam obeuntibus, noctu omnibus deinceps in ſtatione manentibus, præter eas quæ ad pelagus quoties uentus eſſet excubabant, ad quas acceſſerunt ex Athenis ob eandem cauſam uiginti, ita ut uniuerſæ numero eſſent ſeptuaginta. At Peloponnenſes à terra caſtra habentes ſubinde muros adoriebantur, obſeruabantq́ue ſi qua occaſio offerretur ſuos liberandi. Interea apud Siciliam Syracuſani ac ſocij ſumpta cætera claſſe quàm conſtruxerant, bellũ ex urbe Meſſana aduerſus præſidiarias intra urbem naues gerebant, ſolicitati maxime à Locrenſibus ob inimicitias Rheginorum: iam & ipſis in horum agrũ cum omni manu egreſſis, uolebantq́ue naualẽ experiri pugnam, quod uidelicet cernerẽt paucas adeſſe Athenienſiũ naues, ſed plures affuturas cũ inſulã illi oppugnari audiſſent. Sperabant enim ſi claſſe uiciſſent, terra mariq́ue aggreſſos ſe Rhegio potituros, ac res ſuas iã potẽtiores futuras. Et cum in propinquo ſint Rhegiũ Italiæ promõtorium, & Meſſana in Sicilia, nõ permiſſuros, ut ingrediantur Athenienſes, fretumq́ue obtineãt. Eſt aũt fretũ inter Rhegium atq́ue Meſſanã mare, qua breuiſſimo interuallo Sicilia diſtat à continente, & hoc appellatur Charybdis, quã fertur Vlyſſes pertranſiſſe, haud ab re ſic exiſtimatum, quod cadat rabide per anguſtias pelagi Tyrrheni ac Siculi. In hoc igitur medio Syracuſanorum ſociorũq́ue paulo plus quàm triginta naues coactæ ſunt ſub ſerum diei pugnare, cũ Athenienſium duodeuiginti & Rheginorum octo nauibus, circa nauigium quod illac curſum tenebat concurrentes, ac uicti ab Athenienſibus celeriter in ſua caſtra, quà quæcunq́ue ſors tulit contẽderunt, una ad Meſſanam & ad Rhegium naui amiſſa, cum nox prælio interceſſiſſet. Poſtea Locrẽſes è Rheginorum agro diſceſſerũt, & Syracuſanorum ſociorumq́ue in unum coactæ naues orã Peloridẽ, quæ eſt agri Mamertini ſubierunt, eiſq́ue affuit peditatus.

Cleon. Niſæa. Pegæ. Trœzena. Athenienſium poſtulata.

Fretum Siculum. Rhegium. Charybdis. Vlyſſes.

Peloris.

Quas intuitu naues Athenienses atq; Rhegini aggressi, iniecta ferrea manu unam ex suis perdiderunt, uiris natando elapsis. Mox easdem ingressis Syracusanis & fune trahentibus Messanam uersus, rursus Athenienses occurrunt, & illis dato signo prius inuadentibus alteram nauim amiserunt. Hunc in modum Syracusani & in facienda nauigatione, & in nauali certamine non inferiores, in portum se Messanæ receperunt, Athenienses uero in Camerinam, quam prodi Syracusanis acceperant, per Archiam & qui eum sequebantur. Mamertinorum interea omnis populus à terra pariter & nauibus aduersus NaxumChalcidicam, quæ in finibus sita est, proficiscitur, ac primo die intra muros repulsis Naxijs agrum populabatur, postero cum classe pernauigans ad amnem Acesinem, agrum uastat, peditatum oppidum oppugnante. Atq; interim Siculi montani ad ferendam Naxijs opem, frequentes in * Messenios descendunt. Quos ut conspexêre Naxij addito animo seipsos mutuo adhortantur, tanquam sibi ueniant auxilio Leontini, cum alijs Græcis socijs: & subito ex urbe erumpentes in Messenios irruunt, & in fugam uertunt, ac supra mille occidunt, cæteris ægre domum elapsis. Nã Barbari in uijs aggressi permultos trucidauerunt, & naues quæ Messanam tenuerant, mox in suam quæq; urbem remearunt. Statimq; Leontini ac socij cum Atheniensibus Messanam ut conquassatam oppugnatum contendunt. Athenienses quidem à portu cum classe, peditatus uero à terra. At illi & ex Locrensibus aliquot cum Demotele post cladem acceptam ad præsidium relictis, repentina eruptione inuadentes exercitum Leontinorum, plerunq; in fugam uertunt ac multos occidunt. Quo inspecto Athenienses egressi nauibus auxilium ferũt, rursusq; * Mamertinos persecuti sunt ad urbem usq;, perturbatis instantes, ac posito trophæo Rhegiũ reuerterunt. Post hæc Græci, qui in Sicilia sunt, inter se sine Atheniensibus alij alios bello infestabant. At ad Pylum Lacedæmonijs in continente statiua habentibus, sui adhuc obsidebantur in insula ab Atheniensibus, eratq; illis admodum laboriosa custodia, tum cibi & aquæ inopia. Nullus eñ erat nisi unus in uertice Pyli fons, & is non magnus. Sed effosso plerisq; ad mare sabulo, quale credibile est, aquam potabant, tum loci angustia, in quo posita erant castra, & nauibus stationem non habẽtibus. Quarũ aliæ per uices è terra frumẽtum conuehebant, aliæ exterius excubabant, tum summo animi angore, quẽ longior expectatione more afferebat, opinantibus eos qui in insula deserta essent, salsaq; aqua uterentur paucis diebus expugnandos. Cuius rei causa erant Lacedæmonij qui edixerunt ut quisquis uellet illuc frumentum molitum, uinum, caseum, & si quid aliud esculentum esset obsessis utile comportaret, ingenti id precio taxantes, seruis quoq; libertatem spondentes idem facientibus. Ita cum alij, tum uero serui adito periculo comportabant, transmittentes à Peloponneso quæcunq; poterant, & noctu quoq; tendẽtes ad eam insulæ partem, quæ pelagus spectat, obseruato maxime uento illuc ferente. Quia cum flatus à ponto erat, facilius latebant custodiam triremium, quibus tunc tutum nõ esset circum insulam habere stationem, & illi nauigia sua littori impingerent securi, tum taxato pro illis precio, tum armatis socijs qui in insula erant, ad descensus in insulam nauiũ custodiẽtibus. Quicunq; tamẽ trãquillo periculũ fecerunt, intercepti sunt. Commeabant etiã illuc per portum natantes urinatores funiculo trahentes in utribus papaueris mellitum semen & lini pinsitum. Quibus cum à principio latuissent, custodes appositi sunt, omniq; ratione ꝑ se utriq; cõminiscebantur, illi ut cibaria trãsmitterẽt, hi ne celarentur. Athenienses qui in urbe erant ubi resciuerunt cum exercitu suo misere agi, & frumentũ in insulam transportari, inopes cõsilij erant, uerebanturq;, ne custodiæ suorũ hyems intercederet, cernẽtes neq; necessaria illis circa Pelopõnesum posse sumi utiq; in loco inculto, neq; per æstatem sufficientia transmitti, neq; stationẽ suis fore locis importuosis, & illos q forẽt in insula si custodia intermitteretur futuros incolumes, aut eisdem nauibus quo frumentum ipsis attulissent obseruata tempestate abituros, & quod ante omnia timebant, existimantes aliquantulum iam meliore conditione Lacedæmonios caduceatorem non missuros ad ipsos de pacificatione. Adeo pœnitebat eos fœdera non admisisse. Quæ ne fierent se impedimento fuisse Cleon intelligens illos suspicari, negabat uerum dicere qui ea nunciarẽt; cumq; ij qui inde aduene

Camerina.

Naxus Chalcidica.

Acesine. flu.

Al. Mamertinos legunt.

Messeniorum cædes.

In græco legitur, Messenios ubiq;.

Cleonis consilium.

rant hortarentur, ut si ipsis fidem non haberent, aliquos speculatum mitterent, ipse pro speculatore ab Atheniensibus cũ Theogene est delectus. Sed animaduertentes fore necessario, ut aut eadẽ diceret, quæ illi quibus detraxerat, aut cõtraria dicendo mendax agnosceretur, suadet Atheniẽsibus quos cernebat animatos ad plusculũ copiaꝝ quàm cõstituerant mittendum, nõ expedire mitti speculatores, neq; tempus omittendo expectare: sed si uera uiderent quæ renunciabãtur, illuc classem ire. Significabat aũt Niciam Nicerati filium, cui erat inimicus, tunc ducẽ, exprobrans facile esse apparata classe proficiscentes, si uiri essent imperatores, capere eos, qui in insula forent: idq; factuꝝ se, si esset imperator. At Nicias uidens tum Athenienses nonnihil succensentes Cleoni, quod ne nunc quidẽ, si facile sibi uideret, nauigaret, tum illum ipsi exprobrantem, iussit eum, ut sumptis copijs si quas uellent officio ipsius fungeretur. Hic uero à principio ratus uerbo duntaxat eum sua iura cedere, ubi cupientem agnouit, tergiuersabatur inquiens non se, sed illum esse imperatorem, uidelicet uerebatur iam, cum non existimasset sibi illum cedere ausurum. Rursus Nicias idem iubẽs prætura aduersus Pylum suscepta, abijt. Athenienses testatus: illi quo magis Cleon subterfugiebat nauigationem ac tergiuersabatur, eo magis qualia uulgus facere gaudet, iubere Niciæ ut traderet magistratum, & conuitiari Cleoni ut iret. Ille ubi nihil habuit quo à dictis suis se eximeret, munus suscepit, procedensq; inquit, nõ se timere Lacedæmonios, nauigaturumq; nullo è ciuibus sumpto, sed Lemnijs atq; Imbrijs armatis qui aderant, & peltatis qui ex Aeno auxilio uenerant, & aliunde sagittarijs quadringentis. Hos super eos qui ad Pylum essent habentem se, ait, intra XX. dies aut Lacedæmonios uiuos adductuꝝ, aut ibi mortem oppetiturum. Cuius sermonis leuitas Atheniẽsibus, etsi risum mouit, tamen iucunda extitit. Prudentibus, alterum duorum bonorum fore considerantibus, aut se liberatum iri importunitate Cleonis, quod magis sperabant, aut si opinione fallerentur Lacedæmonios in ipsorum manus uenturos. Perfectis omnibus in cõcione rebus, Cleon delegata sibi per suffragia Pylo prouincia, uno sibi delecto Demosthene ex ijs imperatoribus qui ad Pylum erant, è uestigio proficiscitur. Delegit aũt Demosthenẽ ꝙ audiret & ipsum in animo habere in insulam descendendi. Etenim milites locorum difficultate male accepti, & obsessi potius quàm obsidentes, ad periclitandũ animati erãt, & huic addebat animum insula iam cremata. Nam cum prius esset pleraq; syluaris & inuia, propter perpetuam desolationem, reformidabat Demosthenes, idq; magis esse pro hostibus arbitrabatur, ꝙ sibi cum magnis copijs egresso in terram, illi ex abditis locis adorti nocere possent, ipse uero non item illorum, aut errores, aut copias subter syluam agnoscere. cum sui exercitus peccata omnia in aperto essent, adeò ut quacunq; hostis uellet, ex improuiso impetum dare posset, penes quem foret arbitrium manus cõserendi. Et si hostem in locum arboribus densum cõpelleret, etsi numero inferiorem, tamen quia loci expertus esset, superiorem multitudine inexperta iudicabat. Suũ quoque exercitum cum multus esset ignoraturum, sicubi laborantibus oporteret mutuo ferre auxilia, quia nullus foret in saltu ꝓspectus. Et cum per se mouebant hæc Demosthenem, tum uere postquam apud Aetoliam male pugnauerat, cuius ei cladis maxima pars extitit sylua. Cum autem milites angustia syluæ cogerentur, dum ad extrema syluæ propinquant, per prima quæq; excubiarum loca prandij parandi gratia, quidã paulatim syluam incẽdit inuitus: & mox exorto uento, cum multum ex ea cremaretur, tamen id hostem fallebat. Ita Demosthenes apertius iutuens plures esse Lacedæmonios, quàm quibus fuerat suspicatus mitti frumentum, & maius operæprecium Athenienses facturos si festinarent. Insulam quoq; faciliorem ad descendẽdum, accingebat se ad inuadendum euocatis è uicino socialibus copijs ac cætera præparans. Ad hunc Cleon præmisso de suo aduentu nuncio, cum ijs quas flagitauerat copijs, uenit ad Pylum, congressiq; ambo, ante omnia ad hostium castra, quæ erant in continente, caduceatorem dimittunt, prouocatum illos, an iubere uelint sine periculo eos, qui in insula essent & arma & seipsos dedere, asseruandos tolerabili custodia, donec aliquid de summa rerũ fuisset transactum, non accepta conditione unum diem supersederunt. Postridie armatis omnibus in pauculas naues impositis noctu discedunt; & cum sub aurora in in-

Theogenes.

Cleonis cum Nicia simultas.

Cleonis leuitas.

Demosthenis industria.

Syluæ incensio.

sulam descendissent, utrinque & à pelago & à portu octingenti ferme armati cursu tendunt aduersus primum hostium in insula præsidium. Ita namque dispositi erant. excubabant autẽ in ea prima statione triginta circiter armati. Nam media & planissima quæque & aquis circuniecta tenebat pleraque pars cum Epitada duce, aliquot alij extremum insulæ Pylon uersus, quod præceps in mare atque à terra minimum expugnabile erat, propter castellum illic quoddam uetustum, saxis passim lectis constructum, quod sibi profuturum arbitrabantur, si qua maiore ui retroire cogerentur: Atque ita quidem illi dispositi erant. Athenienses uero quos inuasêre in prima statione custodes, ilico trucidauêre, nacti eos in cubilibus & adhuc arma capientes, quippe quos descensus hostium latuisset, opinantes ex consuetudine naues noctu ad stationem commeasse. Exorta statim aurora, reliquus exercitus nauium paulo plus quàm septuaginta præter Thelamias superuenit, ut quisque erat instructus, cum sagittarijs octingentis, nec paucioribus peltatis, Messenijsque auxiliaribus, & alijs quicunque circa Pylon tenebant, prærerquam munitionum custodes. Hi à Demosthene dispositi inter se distabant duceni, & eo plures, alicubi pauciores, occupatis locorum cacuminibus, ut q̃plurimum hostes angerentur undique conclusi: nec habentes quorsum se dirigerent, sed ipsa multitudine ancipites essent feriendi ab ijs qui in fronte stabant, si in eos qui à tergo erant, tenderent: ab ijs utrisque si in transuersos, assidue in terga eorum quacunque cederẽt hæsuris leuiter armatis: & qui non cominus, sed eminus strenui sunt sagittis, iaculis, lapidibus, fundis, in quos inuadere non licebat, quippe cum fugiendo uincant & instent cedentibus. Hoc q dem consilio Demosthenes & in ingressu prius, & in re gerenda postea est usus. Illi uero qui circa Epitadam quæ maxima in insula eorum portio erat, ut uiderunt & primũ præsidium profligatũ, & in se uadentem exercitum, aciem instruunt, & in Athenienses armatos. Ii enim ex aduerso stabant, ex transuerso & à tergo leuis armatura, tendũt uolentes uenire ad manus, sed nequierunt manus cõferere, neque sua militare sciẽtia, prohibentibus utrinque leuiter armatis. Ita in occursum nõ iêre sed quieti stetêre, nisi quòd qua maxime parte in ipsos impetum dabat leuis armatura, progressi eam fugabãt. Illi tamen inter fugiendum sese defensabant, utpote homines expediti, & facile fugam occupantes per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa, Lacedæmonijs qui arma gestarent persequi non ualentibus. Sic aliquantisper inter eos leui certamine actũ est. Et cum Lacedæmonij iam non possent celeriter erumpere quàm lacessabant, eosque iam tardiores effectos animaduerteret leuis armatura, & ipsa plus audaciæ sumere, ac præ se ferre, quod plures multo ipsi essent, quodque assueti iam minus terribiles illos putare, à quibus non statim qualia suspicabant passi fuissent, cum primum in terrã egressi sunt, tanq̃ captiui futuri. Itaque quod in Lacedæmonios irent, parui faciẽtes, sublato clamore confertim tendunt, missilibusque incessunt, lapidibus, sagittis, iaculis, prout aliquid quisque habebat ad manũ. Hoc clamore edito atque impetu, terror incussus est hominibus huiusmodi pugnæ insuetis: & cũ puluis syluæ nuper incensæ in sublime ferret, arduũ erat prospicere sibi aduersus multorum hominum sagittas, saxaque, quæ una cũ puluere ferebantur. Ibi res indigna Lacedæmonijs uisa est, quorum neque Pylei eos à sagittis protegebant, & hastę dum emitterent, frangebantur: Quique nõ prospicere circunsepti, non exaudire, quæ ipsis præciperent, poterant, magis ac magis uociferante hoste, nullã undique circunsistẽte periculo spem habentes, quonãmodo se tutantes oporteret euadere. Postremo multis iam saucijs cũ assidue eodẽ in loco uersarent, conferti euadunt in extremæ insulæ castellũ, haud ita distans, & ad summum ibidem præsidiũ. Quo ubi concessêre, tunc uero leuiter armati maiore & clamore & audacia instare, & quoscunque ex Lacedæmoniis à suis digressos excepissent, trucidare. Sed plerique ad munitiones elapsi, cum illarum custodibus sese instruebant, tanquam defensuri locum, quæ parte oppugnabilis erat. Athenienses uero eos insecuti, cum se circũfundere, & locum concludere situs difficultate non possent, aggressi aduersa fronte propellere conabantur. Diuque ac maxima diei parte utrique enecti pugna, siti, sole, tam obnitebantur hi quidem, ut illos è loco superiore detruderent: illi uero ne truderent, quod facere quàm antea eis facilius erat, quia neque circuiri iam poterant, neque à lateribus inuadi. Sed cum nullum res habe-

Epitadas.

Thelamiæ naues.

Athenienſi. in Lacedæmonios eruptio.

ret exitum, dux Messeniorum, Cleonem atq; Demosthenem adiens, inquit, incassum eos laborare, si uero sibi aliquantulum sagittariorum ac leuis armaturæ uellent dare, circunuenturum se illos à tergo, quacunq; uiam inueniret, quà putaret se posse peruadere. Idem quæ depoposcerat acceptis, clanculum ne conspiceretur digressus, assidue secundum prærupta insulæ pergens ad eam partem quam Lacedæmonij loci situ freti non custodiebant, ægre ac uix circuiens illos latuit: atq; ex improuiso & repente in loco superiore à tergo hostium conspectus, hos metu consternauit, suos quod expectauerant cernentes multo magis erexit. Ita Lacedæmonij cum utrinq; cæderentur eo fortunæ deuenerant, qualis (ut parua magnis comparentur) apud Thermopylas fuit. Illi em̄ in semita circunuenti à Persis interempti sunt. At isti cum undiq; cæderentur non amplius resistebant, sed pauci cum multis dimicantes, languidis inedia corporibus, cedebant: & iam Athenienses potiti erant accessibus. Quoq; magis cedebant, eo magis interfectum iri animaduertentes Cleon atq; Demosthenes, pugnam sedarunt inhibitis suis, uolentes adduci uiuos illos ad Athenienses, si forte uoce caduceatoris audita frangerentur animo ad arma tradenda, & præsenti casu uincerentur, denunciat caduceator, nunquid uelint arma & seipsos dedere Atheniensibus ad decernendum quicquid illis uideatur. Hoc cum audissent, scutis pleriq; positis manus excutiebant, significantes se accipere conditionem. Factis dehinc inducijs in colloquium ueniunt. Cleon Demosthenesq; & ex illis Styphon, Pharacus, Epitada, qui primus ex prioribus ducibus fuerat, occiso, & Hippagreto, qui secundus ab illo fuerat electus, inter mortuos iacente tanquam defuncto, tamen adhuc uiuo: ipse tertio loco suffectus ad imperandum ex lege, si quid illis accidisset. Is ait & ij qui cum eo erant uelle id se denunciare ijs qui in cõtinente essent Lacedæmonijs, quidnam ipsos facere oporteret. Hoc non permittentes Athenienses ipsi è continente caduceatores euocarunt. Et cum bis terve interrogatum esset, postremus, qui è Lacedæmonijs ad eos ex continente nauigauit, renunciat, Lacedæmonij iubent uti de uobis ipsi consulatis, nihil tamen turpiter facientes. Illi inter se consilio inito arma seq; dediderunt, atq; in custodia habiti diem illum noctemq; insequentem. Postero die Athenienses erecto in insula trophæo, cætera ad nauigationem apparabant, captiuis ad custodiam per trierarchos distributis, & Lacedæmonijs misso caduceatore mortuos reddiderunt. Tot aũt in insula aut cæsi sunt aut uiui capti. Quadringenti ac uiginti numero transierant armati. Horum trecenti minus octo uiui capti sunt, quorum ad centum uiginti Spartiatæ erant, cæteri cæsi: Ex Atheniensibus nõ multi desiderati. Non enim pugna stataria fuit. Tempus autem uniuersum quo illi in insula obsessi sunt à pugna nauali ad hanc, duo & septuaginta dies fuêre, & eorum uiginti, quibus abiêre legati fœderum gratia, frumentũ illis præbitum est, reliquo tempore clandestinis nauigationibus aliti sunt. Et erant frumẽti atq; aliorum esculentorum ibi reliquiæ. Siquidem Epitadas dux parcius illa quàm pro copia præbebat. Et Athenienses quidem ac Peloponnenses è Pylo cum exercitu utriq; domum abierunt. Effectũ consecuta est, etsi uesana Cleonis repromissio. Nam intra uiginti dies, quemadmodum pollicitus est, hostem adduxit, præter opinionem cum aliorum, tum uero eorum Græcorum qui bello affuerunt. Non enim de Lacedæmonijs ita censebant, ut nulla fame, nulla necessitate adacti traderent arma, sed illa retinentes & quoad possent dimicantes occumberent, & suis qui mortem oppetissent similes, nequaquam se dederent. Quorum captiuorum quidam cum eum postea aliquando per contumeliam interrogaret aliquis ex Atheniensium socijs, nunquid ij, qui occubuissent ex eis boni atq; honesti fuissent, respondit, magni profecto faciendum esse fusum (sagittam uidelicet intelligens) si bonos internosceret, significans ut quisq; in lapides ac sagittas incidisset occubuisse. Vbi autem eos accepêre Athenienses, decreuêre in uinculis asseruandos, donec aliquod cum Peloponnensibus conuenisset, si prius illi in agrum ipsorum intrassent, eductos è carcere occidendos. In Pylo antem cum ijdem præsidium collocassent, Messenij è Naupacto missis eodem nõnullis sociorum opportunissimis tanquam in patriam (est enim Pylus Messenij, quando Messana fuit, soli) latrocinijs Laconicam infestabant, maximisq; iacturis afficiebant, cum eiusdem linguæ essent. Huiusmodi belli an-

Styphon. Pharacus. Epitadas. Hippagretus.

Captiuorum numerus.

Tempus obsidiõis

Cleonis pmissio.

Lacedæmonij cuiusdã responsum.

Pylus.

tea insueti Lacedæmonij, & quod serui sui ad hostem fugiebant, ueriti ne quid ulterius apud ipsos nouaretur, non facile ferebant: & quanquam id occultum esse uolebant Atheniensibus, tamen ad eos legationem miserunt, tentantes & Pylum recipere & captiuos. At illi maiora affectantes, identidem reuersos legatos re infecta remiserunt: Et hæc quidem circa Pylum gesta. Eadem æstate statim secundum hæc Athenieñses in agrum Corinthium profecti sunt cum nauibus * septuaginta, duo millia armatorum nominis Attici, cumq́ hippaginibus ducentos equites ferentibus. Comitabantur eos è sociis Milesii, Andrii, Carystii. Præerat huic classi Nicias Nicerati filius cum duobus collegis. Sub exortum auroræ inter Cherronesum ac Rhitum tenuerunt littus loci, super quem Solygius collis est, quo colle Dores quondam communito cum Corinthijs, qui Aeoles intra urbem essent, belligerauerunt. Estq́ nunc castellum nomine Solygia à qua littus (quod naues tenebat) distat stadijs duodecim, ab urbe Corintho circiter sexaginta, ab Isthmo uiginti. Corinthii ex agro certiores facti de uēturo Atheniensiū exercitu om̄es ad Isthmum præter eos, qui extra Isthmum colunt, diu ante succurrerant, quorum sexcenti in Ambraciam & Leucadiā præsidii gratia abierant: cæteri sine delectu obseruabant, ad quam partem Athenienses appellerent. Sed cū eos illi noctu prætereuecti latuissent, & signa de hostium aduentu ipsis erepta essent, relicta suorum dimidia parte apud Cenchream, si forte aduersus Crommyonem Athenieñses irent, propere auxiliū tulerunt. Et Battus alter è ducibus (duo nanq́ p̄lio affuerunt) accepto agmine pergit ad Solygiam tutandam, castellum muris non præditum. cum reliquis Lycophron cum hoste confligit, Corinthiis à principio in dextrum Atheniensium cornu, quod statim ante Cherronesum processerat, illatis: deinde cæteris copiis. Asperum & totum in manibus prælium. Et dextrum quod Atheniensium cornu cum Carystijs, hi enim postremi in acie erant, Corinthios excepit, atq́ ægre repulit. Illi cum ad maceriam usq́ cessissent, totus enim erat locus accliuis, superne lapidibus hostem inferius positum incessabant: cumq́ pæana cecinissent, rursus inuasêre, & excipientibus eos Atheniensibus iterum pugna in manibus erat. Cæterum cohors quædam Corinthiorum sinistro suorum cornu suppetias ferens, dextrum Atheniensiū in fugam uertit, & ad mare persecuta est. Hanc rursus Athenienses atq́ Carystij à nauibus fugant. Reliquus autem exercitus continenter utrinq́ dimicabat, præcipue dextrum Corinthioꝝ cornu, in quo stans Lycophron sinistro Atheniensium resistebat. Suspicabantur enim eos Solygiam castellum tentaturos: ita diu neutri cedentes alteris obnixi perstabāt. Tandem Corinthij ab equitatu qui Atheniensibus aderat (ipsi em̄ equos non habebāt) in fugam uersi sunt, & in collem se recipientes, depositisq́ armis nō amplius descendentes quieuêre. In hac fuga plurimi eoꝝ in dextro cornu interiêre, in ijs Lycophron dux. Reliqua exercitus pars neque hoste uehementer insequente, neque effusa fuga, postquam superata est, ad altiora succendens loco se tutabatur. Athenienses ubi iam nihil lacessuntur, hostium cadauera spoliant, suorum tollunt, trophæum continuo statuunt. Porro dimidiæ parti Corinthiorum quæ in Cenchrea subsederat custos, ne hostis in Crommyonem nauigaret, non erat apertum sub Oneo monte spectaculum pugnæ, sed puluis. Quo uiso acre cognita, confestim auxilio uenit. Veniunt item auxilio ex urbe Corinthij senes, ubi quod gereretur sensêre. Quos uniuersos conspicati Athenienses in se tendentes, rati inuadi se à uicinis circa Peloponnensibus, propere ad naues recessêre, habentes spolia & suorum cadauera, præterquam duorum, qui cum reperiri nequissent, reliquerunt. atque conscensis nauibus ad circuniectas insulas transfretarunt. Vnde misso caduceatore quos reliquerant mortuos è fœdere receperunt. Interfecti autem sunt Corinthiorum in prima pugna ducenti duodecim, Atheniensium paulò minus quinquaginta. Profecti ex insulis cum in Crommyonem (qui est agri Corinthij) centum & uiginti stadijs ab urbe distantem, eodem die uenissent Athenienses, ingressi regionem populati sunt, noctemq́ immorati. Postero die nauigantes primum in Epidaurum agrum, nonnihilq́ egressi, in Methonem ueniunt, quæ inter Epidaurum ac Troezenem sita est. Isthmúmque Cherronesi ubi Methone est, capiunt, muro circundant, impositóque præsidio (quod longo postea tempore in agro Troezenio, &

Octuaginta in græco.

Rhitum. Solygius. Solygai.

Cenchrea. Crommyon.

Lycophron.

Carystij.

Oneus.

Numerus occisorum

Methone. Vide Strab. li. octauo q hunc locū annotauit.

Haliensi,& Epidaurio latrocinia exercuit? domum redierunt. Per idem tempus quo hæc gesta sunt, Eurymedon ac Sophocles cum classe Atheniensium è Pylo in Siciliam proficiscentes cum uenissent in Corcyram, prodierũt in aciem additis sibi ĳs, qui oppidum incolebant, aduersus eos Corcyrenses q mõte insesso Isthone post seditionẽ trans euntes regionẽ suæ ditionis fecerant, uehementerq; uexabant. Isti adorti munitiones expugnant, illi fugam agmine uno intendẽtes in locum quendam editiorem, pacti cũ hostibus sunt, ut auxiliares quidem traderent, de se uero post tradita arma, Atheniensi populo cognosci permitterent. Ita eos in insulam Ptychiam data fide duces transportarant asseruandos, donec Athenas mittantur: ita tamen ut si quis fugiens deprehẽsus sit, pro soluta sit omnibus fides. Verũ primores populi Corcyrenses uerentes ne Athenienses illuc profectos, istos non morte afficierẽt, huiuscemodi rem machinantur: Submittunt ad quosdam qui apud Ptychiam erant aliquot amicorum, ut eos subornẽt, docentes optimũ factu esse, ut primo quoq; tẽpore illinc fugam capessant, nauigio aliquo præparato: tradituros enim duces Atheniẽsium ipsos populo Corcirẽsi. Vbi persuasi nauigium machinati, profecti, intercepti sunt, pactio soluta est, traditiq; uniuersi populo Corcyrensi. Assenserunt huic commento in primis Atheniensium duces, quo plus occasionis ad fugam, ac minus timoris ad comminiscendũ esset, præ se ferentes, qm̃ in Siciliam nauigarẽt, nolle illos uiros in aliorum potestatem uenire, sed præmĳ loco in istorum, à quibus ipsi acciti essent. Hos cum accepissent Corcyrẽses intra grãde ædificium cohibuerunt. Productos dehinc uicenos gemino armatorum ordine utrinq; stipatos, atq; inter se colligatos deducebant. Pungentibus percutientibusq; qui circà instructi ibant, siquidem inimicum suum quis aspexisset, ac lictoribus eos qui tardius incederent prætereundo urgentibus. Atq; hunc in modum eductos trucidarunt ad sexaginta, ignaris rei ĳs, qui in ædificio superant, quippe opinantibus socios aliò traduci. Vt autem rescierunt à quodam edocti, tunc inuocare Athenienses ac iubere ut se, si uoluntas eorum ferret, ipsi occiderẽt: negare se aut exituros, aut aliquem introire, quoad possent, permissuros. Corcyrenses uero ne ipsi quidem uim afferendam foribus existimauerunt, sed conscenso ædificĳ tecto reuulsoq; lacunari tegulis sagittisq; infra positos petebant. Illi ut poterant se protegebant, ipsorumq; multi mortem sibi consciscebant, partim sagittas ab hoste missas iugulis imprimentes, partim cubilium suorum q illic inerant funibus, partim restibus quas fecerant ex uestibus strangulantes. Omni deniq; ratione plerunq; noctis (nox enim interuenit) tum sibi manus inferentes, tum à superne feriẽtibus absumpti sunt. Quos orta luce Corcyrenses in plaustra aceruatim cõiectos extra urbem portarunt, eorumq; uxores quæcũq; intra ædificium captæ sunt, in seruitutem redigerunt. Tali morte Corcyrenses qui mõtem insederant à populo sunt affecti: atq; seditio, quæ multa extiterat, hunc finem habuit, quatenus ad hoc bellum p̃tinet. Neque enim de alĳs quicquam iam reliquum erat suspicione dignum. Athenienses in Siciliam quò primum instituerant profecti, adiunctis illinc socĳs bellum gerebant. Extremaq; æstate, qui apud Naupactum erant Athenienses, atq; Acarnanes cũ exercitu eũtes Anactorium Corinthiorum oppidum, in ore sinus Ambracĳ situm, per proditionem ceperunt, idq; eiectis undique Corinthĳs Acarnanes ipsi tenuerunt: atq; æstas exit. Ineunte hyeme Aristides Archippi unus è ducibus classis ad socios ob pecuniam cogendam missus, apud Eionem, quæ est super Strymonem, cepit Artaphernem uirum Persam ab rege missum Lacedæmona. Quo Athenienses perducto, epistolas legerunt ex Assyrĳs literis traductas: quarum cum alia multa scriberentur ad Lacedæmonios, summa hæc erat: Nescire se quid Lacedæmonĳ uellent: nam cum multi legati uenirent, nullum eadem dicere, si uellent aperte loqui per hunc Persam, ad se mitterent Artaphernem. Postea Athenienses unà cũ legatis triremi dimiserunt Ephesum. Vbi cum accepissent Artaxerxem Xerxis filium proxime excessisse de uita, per id enim tempus decesserat, domum rediêre.

Eurymedon. Sophocles dux Atheniens. Isthone mons. Ptychia insula. Crudele Corcyrensium facinus. Corcyrensiũm seditionis finis. Aristides. Eione. Artaphernes. Literæ Persæ ad Lacedæmonios. Artaxerxes. Nouus murus. Chĳ.

Eadem hyeme Chĳ nouum murum Atheniensium iussu demoliti sunt, suspicantium ipsos nouis rebus studere, etsi fidem fecerant, & quoad poterant, satisdabant se nihil aduersus illos noui cogitaturos: & hyems exĳt, septimusq; annus huius belli quod

Thucydides conscripsit. Initio statim insequentis æstatis circa nouilunium, sol ex par te defecit, eodemq; mense extitit terræmotus, & Mitylenæi aliiq; Lesbii exules per multi in continentem profecti, coacta illinc manu & auxiliis ex Peloponneso mercede conductis Rhetium occupāt: & acceptis duobus Phocaicorum staterum millibus rursus reddiderunt prorsus illæsum. Mox ad Antandrum transeuntes, urbem interueniente pditione capiunt, quorum propositum erat cum alias ciuitates, quæ Actææ uocantur, quasq; prius incolentibus Mitylenæis Atheniēses tenebant in libertatem uindicandi, tum uero Antandrum: & cum ea potiti essent, quippe in qua erat magna opportunitas faciendarum nauiū ob materiam, & illinc, & ex Ida suprapposita, atque ob alium apparatū, facili illinc trāsitu infestandi Lesbū adeo uicinā, & occupandi Aeolicos uicos in conti nente. Et hi quidē hæc facere cōstituerant. Eadem uero æstate Athenieses cum nauibus LX. duo millia armatorum & aliquot equites, ducentes ex sociis Milesios & alios nonnul los, duce Nicia Nicerati Nicostrato Diotrepis & Autocle Tolmæi filio, bellū intulerūt Cytheris, quæ est insula Laconicæ apposita oræ Maleam uersus quæ Lacedæmoniis cir cumiectis habitatur: & ad quam magistratus ad ius dicendū quotānis ex Sparta transi bat, armatumq; præsidium semper mittebatur, & eius ingens à Lacedæmoniis cura ge rebatur. Quoniam ipsis erat ex Aegypto & Lybia nauigiorum receptus, & minus latro cinia à mari, qua tantum poterat parte grassari, Laconicam oram uexabant, utpote to tam Siculo ac Cretico pelago obnoxiam. Cū igitur appulissent Atheniēses cū exerci tu denûm nauiū & duûm milliū Milesiorum, urbē maritimam capiunt nomine Scande am. Reliquo cum exercitu abeuntes ab insula in loca Maleam spectantia, tēdunt ad ma ritimum oppidum Cytheriorum, oppidanosq; reperiunt omnes sub armis stantes. Com missa pugna Cytherii cum paulisper sustinuissent terga dantes ad urbē superiorē refu giunt. Postea cum Nicia atq; collegis transegerunt, ut sese Atheniensibus permitterēt citra tū mortē. Fuerāt autē prius habiti sermōes inter Niciā & quosdā Cytheriorum, quo festinantius aptiusq; quæ ad cōuentionem & impresentiarum & in posterum ptinebant cō fecta sunt. Siquidem Athenienses Cytherios trāstulerunt, tum qa Lacedæmonii erant, tum quia eorum insula adeo est Laconicæ oræ obiecta. Post cōuentionem Athenienses ac cepta Scandea oppido sub portum sito, & Cytheris imposito pŕsidio, nauigarunt in Asi nam, in Helos, & in plurima ad mare loca: in qbus egressi in terrā cōfidentes ubicunq; opportunum erat terram populabantur circiter septem dies. Lacedæmonii cernentes ab Atheniensibus teneri Cythera, cum expectarent suam quoq; terrā similiter inuasurum iri, nusq̄ illi qdem cum multis copiis putarunt occurrendum, sed per regionem eas dis tribuendas, put qsq; locus pŕsidium postulabat. Alia quinetiā custodiebāt, timentes ne q d sibi nouæ seditionis orireť, cū & in insula inopinata & ingens calamitas accepta es set, & Pylus ac Cythera amissa, bellumq; ipsos undiq; circunstaret repentinū & impro uisum, adeo ut pter consuetudinē equites CCCC. ac sagittarios cōpararent, & ad mili tandū si qn̄ aliás, tum maxime segnes redderenť, cōtrahentes hæc in specie apparatus, quē habebāt ad nauale certamē, idq; cōtra Atheniēses, q quoties aliquid nō aggredie banť, ideo nō aggredieban t, q sibi id effecturi nō uidebantur. Præterea fortuita multa quæ ipsis pter rationē acciderant, summū metū incutiebant, ne qn̄ calamitas aliqua rur sus, qualis ad Pylū eis cōtingeret. Ea ppter erāt ad pugnandum timidiores, existiman tes qcquid moliren ť, id infaustū fore, decepti opiniōe q insoliti antehac fuerant aduer sæ fortunæ, Atheniensibus autē orā maritimā uastantibus ipsi plerunq; quieti erant, ut aduersus singula pŕsidia illis descendendum esset, cēsentes, & numero eos & in ea re in feriores futuros. Vna aūt cohors, quæ præsidio erat Corcyræ & Aphrodisiæ, turbam le uis armaturæ palatā repēte aggressa terrefecit, sed excepta à graui armatura rursus se recepit amissis aliquot suorū atq; armis. Atheniēses erecto trophæo in Cythera abie runt, atq; inde in Epidaurum Limeram: mox uastata soli parte in Thyream terræ quā uocant Cynuriam agrum Argium atq; Laconicum disterminantis, quam Lacedæmo nii colentes Aeginetis patria eiectis incolendā dederant, tum ob liberalitatem qua in ipsos usi illi fuerāt, & terræmotus tempore restitutis mancipiis, tum q Atheniensibus subditi, tamen pro eis assidue senserāt. Aduentantibus igiť cum classe Atheniensibus

8. Anni initiū. Eclipsis solis.

Antandros capitur. Actææ.

Cytheriorum magistratus.

Scandea.

Asina. Helos.

Limera. Thyrea. Cynuria.

Aeginetæ relicto,quem ad mare extruxerant,muro ad superiorē quam incolebant urbem refugerunt,decem ferè à mari stadia distantē:cumq; eis una cohors Lacedæmoniorum, data ad præsidium loci, quæ extruendo muro socia fuerat, tamē muros ingredi noluit,ne pcantibus quidē Aeginetis,rata periculosum sibi fore muris includi: sed cū impares se ad pugnam existimarent,nacti loca editiora quieuerunt.Interea Athenienses terrā tenētes admotis omnibus copijs Thyream capiūt,diripiunt,incendūt, Athenasq; redeunt,Aeginetas quicunq; in certamine non occubuerant & Tantalū portātes Patroclis filium,qui apud illos fuerat,pro Lacedæmonijs dux.Viuus em̄ cū uulneratus esset,captus est.Aliquod etiam ex Cytheris qui tutelæ gratia uisi sunt transferendi,& hos quidē ex Cythereis censuerunt Athenienses in insulas transcribēdos,alios qui illic relinquerentur tributū quaterna talēta penderēt,Aeginetas uero propter perpetuā simultatē omnes quicunq; capti essent necandos. Tantalū aūt supra cæteros Lacedæmonios apud insulam captos alligandū. Eadē æstate in Siciliam inter Camarineos atq; Geloos induciæ primū initæ sunt.Mox cæteri Siculi legatis singularū ciuitatum ad Gelam coactis,inter se tractabāt,si quo pacto reconciliarent.Et cū multæ ultro citroq; sententiæ dicerentur dissentientium,& prout quisq; se læsum iri arbitrabatur expostulantium,Hermocrates Hermonis filius Syracusanus, qui præcipue eos ad commune bonum hortabatur,huiuscemodi habuit orationem:

Aeginetæ Athenienses fugiunt. Thyrea capitur. Tantalus.

Oratio Hermocratis ad Sicilienses.

Hermocrates.

NOn ex ea ciuitate uiri Sicilienses quæ aut minima sit, aut maxime bello laboret, ego ortus uerba facturus sum.Sed ut aperiam,quæ mihi sententia optima uideat in cōmune totius Siciliæ bonū:Atqui quàm sit tristis res gerere bellū,& uniuersa quæ in eo solent contingere,quisnam longa apud scientes oratiōe exequatur? Nemo enim aut rerū imperitia ad hoc agendū compellitur,aut ab hoc agendo si quid amplius adipisci sperat,terrore coercetur.Vsu tamen uenit, ut his maiora uideātur lucra fore, quàm difficultates.Illi enim malint subire pericula,quàm uel aliquam iacturam in psentia facere.Quod si hæc neutri ipsa,nisi tēporis beneficio, facere queūt, nimirū exhortatio de reconciliatione conducit, id quod nobis hoc tēpore si acquiescimus, in primis operæprecium erit.Nanq; antea,quàm ut suis quisq; rebus bene consuleret, bellum suscepimus,ut nunc inuicem altercantes tentemus in pristinam redire gratiam rursum reuersuri ad bellum,nisi suū ius cuiq; reddatur.Etenim nosse uos oportet,nō de priuatis modo rebus si sapimus coactum esse conciliū,sed nūquid etiam uniuersam Siciliam ab insidiantibus,ut ego arbitror,Atheniensibus possimus eximere, atq; huius rei existimare ipsos Atheniēses uel magis quā uerba mea pacis sequestros esse necessarios, qui maximū inter omnes Græcos exercitum ad obseruanda delicta nostra psto sunt cū paucis nauibus,res quidē nomine societatis legitima,sed natura hostilis,qppe cū ad emolumentū suū intenti sint. Nam si bellū elegerimus, & hos uiros accersierimus, qui etiam non accersentibus bellū inferunt,ubi nos mutuo uexauerimus domesticis sumptibus,cū profectu imperij istorū,credibile est eos aliquando cū maiori classe uēturos,ac nostra oīa & quos affectos cognoscent in suam potestatē redigere conaturos.Et certe,si sapimus,satius est unicuiq; aliena inuadendo.q̄ ea quæ possidet destruēdo socios accire,ac pericula suscipere existimantem seditiones maxime perniciosas esse ciuitatibus,atq; Siciliæ, q̄ nobis incolentibus uniuersis, tendunt insidiæ dum nostræ ciuitates alia cū alia cōtendunt.Quæ nos animaduertentes debemus,priuatus cum priuato,& ciuitas cum ciuitate redire in gratiā,cōmuniter dare operā,ut omnē Siciliam liberemus,nec in mentē uenire cuipiam oportet nostrates quidē Dores Atheniēsibus esse hostes,Chalcidenses aūt ppter Ionum cognationē fideles.Neq; enim Atheniēses inferunt bellum gētibus nostris partium odio,sed fortunarū auiditate, quas cūcti in Sicilia possidemus, id quod in partibus Chalcidēsium declararunt ab illis acciti.Nā à qbus nunq̄ ex fœdere societatis adiuti fuerant,ijs ipsi libentius ius confœderationis pstiterunt.Et Atheniēsibus qdem hæc pspicientibus ac proficere uolentibus nimirū ueniā do, nec imperium affectantes uitupero,sed pniores ad imperata facienda, Humana nanq; ingenij natura cōparatū

est,ut submittens se prædis caueat ab inuadente. Nec quisquis nostrum cognoscit,nisi probe prospiciat, atque hoc antiquissimum iudicet, communem motum esse communem omniũ salutem, fallitur. Hoc metu si inuicem conueniamus,q̃ primum liberabimur. Neque em̃ ex sua nos terra Atheniẽses inuadunt,sed ex eorum à quibus acciti sunt. Atque ita nõ bellum bello,sed discordia pace sedabit nullo negocio. Et qui accersiti uenerunt honeste,iniussi iure optimo abibunt,infecta re. Et hoc quidẽ quantũ ad Athenienses attinet bene cõsulentibus bonũ esse comperietur. Pacem uero quam cuncti optimam esse confitent,quonammodo nõ oporteat inter nos fieri? Nunquid existimatis si cui boni quid adest, aut si cui quid è contrario est nõ potiorem ei quietẽ esse q̃ bellum? ut ab armis discedentes utrinque nostra per quietem cõseruemus, fruamurque per pacem sine periculo honoribus, dignitatibus,alijsque quæcunque quis oratione longa exequatur, quemadmodũ è contrario de incõmodis belli. Quæ uos considerantes debetis non uerba mea pro nihilo habere,sed suam potius quisque salutem ex ijs prouidere. Et si quis arbitrabitur se aut iure,aut iniuria aliqd utique effecturum,ne spe frustrante grauiter labatur,cũ sciat plerisque contigisse,iam ut cũ uel ad ulciscẽdas iniurias, uel solicitante spe, utique freti aliqua potentia ad ampliandas facultates tẽdunt, neutri quod uellẽt effecerint,sed è contrario,hi salutem,illi res suas amiserint. Vltio em̃ non quia iniuste cupiam sit,protinus iustam prosperitatem nanciscitur. Neque uires stabilis res est,quia bene speretur,& plerunque futuri temeritas præualet: quæ cum sit omnium rerum fallacissima,tamen utilissima uidere. At cum tantundẽ timoris adest, circunspectu alius alium inuadimus: Ita nunc nos futuri quod obscurum inexploratum est,tum Atheniensium, qui formidolosi iam assunt,metu,quod supest existimemus,quæ quisque nostrũ se acturum arbitrabatur, ea prorsus prohiberi hisce impedimentis, & hostẽ huic regioni imminentem missum faciamus, & ante omnia ipsi inter nos æternũ fœdus ineamus: Sin minus,certe in longissimum tempus inducijs factis, priuatas in aliud tempus discordias differamus,scientes in summa,si mihi assensum sit,suam cuique futuram liberam ciuitatem,unde habeamus arbitrium bene maléue agendi,pro merito ac iure uicem reddendi. Si assensum mihi non sit,& alios audiamus, non de ulciscendo nobis aliquo res erit: sed si ad uotum prospere cedet,necessario efficiemur amici quidem ijs, qui maxime hostes: aduersarij uero ijs,quibus nos esse non conuenit. Et ego quemadmodũ initio dixi,ex ea ciuitate cum sim,quæ & maxima est,& bellum magis infert quàm repellit, hortor ut in posterum prospicientes inter nos conueniamus, néve sic aduersarios mulctemus,ut nos ipsos uehementius lædamus, néve cõtentionis insania arbitremur dominos esse nos & proprij consilij, & cuius nequaquam dominamur fortunæ: sed quatenus par est, aut nos aut alios iure superari, eatenus nobis per nos faciendum,non ab hostibus patiẽdum. Neque enim deforme est Dorem aliquem à Dore,aut Chalcidensem à suo gentili superari, cum omnes inuicem confines simus, & incolæ unius terræ eiusdemque insulæ,& idem sortiti nomen Siciliensès,qui quidem bellum geremus (ut opinor)quando conueniet,& rursus in mutuam redibimus gratiam,habito communi colloquio. Alienigenas autem huc uenientes,si sapimus,semper coniuncti propulsabimus,etiam si qbus separatim uis afferatur uniuersi periclitamur. Nec socios unq̃ posthac accersamus,neque reconciliatores. Quod facientes Siciliam & in præsentiarũ & duobus bonis nõ fraudabimus,ut eam ab Atheniensibus intestinoque bello liberemus, & in posterum per nos liberam possidebimus, aliorum quoque insidijs minus obnoxiam.

Talia locuto Hermocrate persuasi Sicilienses inter se in hanc sententiam conuenerunt,ut ab armis discederetur,obtinentibus quibusque quæ obtinerent,modo foret Morgantina Camerinorum certam Syracusanis pecuniam reddentium. Socii uero Atheniensium accitis illorum primoribus aiunt fœdera, quæ ineunda essent fore cum eis communia. ijs probantibus pacificati sunt. Post quod Atheniensium naues è Sicilia decesserunt. Earum duces domum reuersos ciuitas mulctauit, exilio quidẽ duos, Pythodorum & Sophoclem,pecunia uero tertium,Eurymedontem quasi penes eos fuisset Siciliam subigere,uerum persuasi muneribus abscessissent. Adeo freti præsenti prosperitate,dignum ducebant,ut nihil sibi obsisteret,utque difficilima peræque atque facilia, &

Morgantina.

Pythodorus.
Sophocles.
Eurymedon.

siue magnis copijs siue exiguis possint efficere. Cuius rei causa erat quæ animos ad spe randum subministrabat, multiplex præter rationem felicitas. Eadem æstate Megarenses tum bello Atheniensium bis quotannis in agrum ipsorum cum omnibus copijs ingredientium, tum à suis exulibus, qui per seditionem multitudinis exacti assiduis latrocinijs grassabantur, affecti, in colloquium uenerunt, tanquam oporteret recipi exules, ne per utrosque ciuitas perderetur. Id mussari intelligentes eorum qui extra erant amici, postulare & ipsi quàm antea apertius, ut huiusmodi colloquium haberetur. Intelligentes quoque primores ciuitatis plebem tolerandis malis parem non fore, timore adacti in colloquium cum Atheniensium ducibus Hippocrate Ariphronis & Demosthene Alcisthenis filio ueniunt, uolentes dedere ciuitatem, existimantesque sic minus sibi periculosum quàm si ab ipsis eiecti reuerterentur. Conuentum est primum, ut Athenienses demolirentur muros amplos octo ferme stadiorum ab urbe ad Nisæam eorum portum, ne ex Nisæa succurrerent Peloponnenses, qui soli illic ob eius urbis tutelam præsidium habebant. deinde tentarent ut arx in edito sita traderetur, res futura concessu facilis. Illo concesso, ubi ab operibus atque à colloquio ad res præparandas utrinque itum est, Athenienses noctu ad Minoam Megarensium insulam profecti cum sexcentis armatis, duce Hippocrate ad fossam consederunt, unde lateres ad extruendos muros non ita illinc longe faciebant: Platæensibus leuiter armatis alijsque incolis cum Demosthene altero duce, apud templũ Martis, quod propius adest, ad insidias collocatis, nemine sentiente, præter eos quibus curæ fuit ea nocte sentire. Et cum aduentaret dilu culum Megarenses qui proditionem moliebantur, iampridem commenti apertionem portarũ, huiuscemodi rem fecerunt: Soliti erant noctu ueluti latrones persuaso suo ma gistratu actuarium nauigium caro impositum, per fossam ad mare traducere, ac nauigare, & rursus ante lucẽ id per portas carro in muros introferre, ut sua Atheniensibus ex Minoa insula foret occulta custodia, cum nullo omnino in portu nauigium esset. Et cum ad portas iam erat currus, cum illæ ex more tanquam ad recipiendam nauiculam sunt apertæ, Athenienses hoc uiso (ex composito enim factum erat) ex insidijs procurrunt, uolentes priusquam iterum clauderentur portas occupare, atque irrupere dum adhuc currus in illis est impedimento ne occludantur: & cum ipsis pariter qui rerum erant socij. Megarẽses custodes apud ipsas portas trucidant, & omnium primi, qui circa Demosthenem erant Platæenses, ac circum habitantes irrumpunt: quoque loci nunc trophæum uisitur, confestimque intra urbem eos Peloponnenses, qui ueniebant auxilio (senserunt enim qui in proximo agebant Peloponnenses) congressi superant, & superuenientes Atheniensium graui armaturæ tutas portas præstabant. Illi ut quisque intrabat tendere ad murum Peloponnensium præsidiariorum. A principio resistentes pauci uim arcere, nonnulli occumbere, plerique in fugam se dare, timentes ingruentem nocte hostem: & cum illic pugnarent Megarenses proditores, ab omnibus se Megarensibus proditos esse existimantes. Contigit enim ut præco Atheniensium suopte consilio denunciaret, quisquis uult Megarensium ad Athenienses transeat armis depositis. Quod ubi Peloponnenses audierunt reuera putantes ab utrisque se oppugnari non amplius restiterunt, sed in Nisæam fugam intenderũt. Et prima aurora iam muris captis ac tumultuabantibus intra urbem Megarensibus ijs, qui fauerant Atheniẽsibus unà cũ alijs, conscia rei multitudine dicere portas aperiri oportere, & in pugnam exire, uidelicet cõuenerat ut apertis portis Athenienses irrumperent ipsi, neve læderentur, internoscendi oleo essent inuncti. Potior tamen eis extitit, quàm ex apertione portarum tutela. Siquidem quatuor millia peditum grauis armaturæ & sexcenti equites Atheniensium noctu itinere facto ab Eleusine ex composito aderant. Et cum illi inuncti iam ad portas essent, unus ex conscijs insidias ijs, qui inscij erant exponit. Isti conspiratione facta frequentes ueniunt, negantque prodire oportere. Neque enim se antea hoc cum ualidiores essent ausos fuisse, neque in apertum discrimen ciuitatem esse deducendam: si quis uero non pareat, ipsius pugnam fore, dissimulantes se scire quid faciendum foret, sed tanquam ad consultandum quod optimum esset se roborarent: & insuper ad custodiendas portas ꝑmanebant, adeo non licuit insidiatoribus cogitata perpetrare. Anim-

Megarensium & Athe. pacta.

Hippocrates.

Minoa insula. Megarensium commentum.

Peloponnenses fugiunt.

Atheniensium consultatio.

aduertentes autem Atheniensiũ duces rei impedimentum intercessisse, nec se satis ualidos futuros ad urbẽ expugnandam, protinus Nisæam muro concludunt, arbitrantes si prius eam quàm aliquid succurreret, cepissent, fore ut ocyus Megara in deditionẽ ueniret. Et cum ex Athenis ꝓpere aduenissent, ferrum, tectores, aliaq́ necessaria, murum extruxerunt ab eo quem ipsi tenebant sumpto initio Megarenses uersus, ab illo utrinq; ad mare Nisææ, utentes muris & fossa, tum lapidibus atq; lateribus ex suburbanis, tũ arboribus quas cædebant, aliaq́ materia, & sicubi quid deerat, locum clatris munientes, exercitu muros ac fossam destruente. Quin hæ ipse domus suburbanæ, acceptis pinnis, erant pro castellis. In quod opus totus dies insumptus est, & sequens usq; ad uesperum in id quod restabat ad perficiendum. Vnde metu perculsi qui in Nisæa erant, tum frumenti inopia, quo ex arce quæ superior est deuecto, in diem uiuebant, tum desperatione celeris Peloponnensium auxilij, tum quod Megarẽses hostes esse suspicabantur, depacti sunt cum Atheniensibus, ut traditis armis certa singuli pecunia dimitterẽtur.

Nisæorum deditio.

Athenienses autem liceret in Lacedæmonios eorumq́ ducem, & si quis alius intus esset, libero uti arbitrio. Ita pactione facta abierunt illi, & Athenienses longis muris ab urbe Megarensi intercisis, ac Nisæa accepta, ad alia se instruebant. Per hæc tempora

Brasidas.

Brasidas Lacedæmonius Telidis filius circa Sicyonem & Corinthum agens ad comparandum in Thraciam exercitum, ut accepit de expugnatione murorum, timens Peloponnensibus, qui intra Nisæam erant, néue caperentur Megara, mittit ad Bœotios, iubens propere eos cum omni exercitu præsto sibi esse ad Tripodiscum, qui est uicus agri hoc nomen, situs sub monte Gerania. Eò ipsi uenit cum grauis armaturæ Corinthiorum duobus millibus ac septingentis, Phliasiorum quadringentis, Sicyoniorum sexcentis, præter eos quos iam ipse coegerat, credens Nisææ nondum expugnatæ se laturum auxilia. Vbi rem accepit (noctu enim ad Tripodiscum peruenit) egressus ante q̃ hosti auditus esset, cum delecta trecentorum manu, accessit ad urbem Megarensium, ignaris Atheniensibus, qui ad mare agebant, Nisæam tentaturus uerbo quidem, sed re quoq; si posset, quodq́ præcipuum erat, urbem Megarẽsium si intrasset muniturus. Poposcit autem ut se reciperent, quod diceret in spe esse Nisæam capiendi. Verum utraq; Megarensium factio uerita, altera quidem ne illos reductis exulibus expelleret, altera uero ne hoc timore populus in eam impetum faceret, & secum ipsa dimicans ciuitas, ab insidiantibus è propinquo Atheniensibus perderetur, nõ recipiendum putauit, sed sibi quiescentibus euentum expectandum. Sperabant enim utrinque fore, ut inter Athenienses & eos qui auxilio uenerant, prælium committeretur, atq; ita tutius ipsi, ut quisq; cum illis sensisset, adiutores accederẽt. Brasidas ubi non persuadet, retro ad alium redijt exercitum, ac primo statim diluculo Bœotij affuerunt, in animo habẽtes, prius quàm ad ipsos Brasidas mitteret, ad succurrendum in Megara ire, tanquam non alieno ab ipsis periculo. Et cum iam in agro Platæensi cum omni exercitu forent, aduentu nuncij animatiores multò effecti, duobus millibus ac ducentis armatis, equitibusq́ sexcentis ad Brasidam missis, cum maiori ipsi exercitus parte redierunt. Cum autem iam afforent omnes copiæ armatorum, non minus sex millium, & Athenienses in acie circa Nisæam & mare instructi essent, & leuis eorũ armatura per campos palata, hanc ex improuiso Bœotiorum equitatus in eam impetu dato, in fugam uertit ad mare uersus: quippe priusquam alicunde Megarensibus subueniretur, inuaserat: cum quo in occursum progressi Athenienses ad manus uenẽre, ac diu equestre prælium fuit. In quo utriq; non inferiores se extitisse existimarunt. Siquidem præfectum equitũ & aliquot alios ad ipsam Nisæam profectos interemerunt spoliaruntq́: & cum cadauera, quibus potiti erant, illis ex fœdere reddidissent, trophæum statuerunt. Verum in omni pugna cum neutri acriter usqueadeo instarent, dirempti sunt, Bœotij ad suos, Athenienses ad Nisæam se recipientes. Secundum hæc Brasidas cum exercitu propius mare atq; urbem Megaram progressus, occupato idoneo loco instructa acie quiescebat, ratus

Tripodiscus. Gerania mons.

Brasidæ consultatio.

& Athenienses se inuasuros, & Megarenses ad spectaculum stare, utrorum sit futura uictoria, & secum bene utrocunq; modo agi, ut neq; ipsi priores lacesserent illos, periculumq́; pugnandi ultro adirent, & ubi palam esset eos esse paratos ad defensionem, ibi

tanquam sine puluere cessuram merito uictoriam. Itemq́ quod ad Megarẽses attinet, recte contingere: nisi ẽm uenisse uisi essent à Megarẽsibus, nequaquam se fortunam adituros, sed haud dubie ueluti uictores se protinus urbe cărituros. Nunc aũt hoc certe assecuturos, ut Atheniẽsibus pugnare uolentibus, ipsi ea obtineãt citra pugnam, quorum gratia uenissent, quod & contigit. Siquidẽ Megarenses ubi Athenienses egressi apud muros longos, instructa acie quieuerũt, idẽ & ipsi fecerunt. Quiescebant aũt illi, quod eorum duces censebãt, si à Lacedæmonijs nõ inuaderent, haudquaquã par esse discrimen suum & illorum. Nam cum ipsis pleraq; successissent, si priores prælium aduersus plures inirent, aut uictores Megara capturos, aut uictos optimam copiarum partem amissuros. Illos uero quorum exercitus non ex una ciuitate, sed ex singularum partibus constaret, cõstaret haud ab re periculum facere uelle. Et satis mansum est, ubi ab alterutris nihil tentatur: ab Atheniensibus prius in Nisæam discessum, tum à Peloponnensibus eò unde processerant. Ita Megarenses exulum amici, tanquam Atheniensibus nolentibus iam certare, addito magis animo, portas aperiunt Brasidæ uelut uictori cum ciuitatum primoribus, & cum receptis in colloquium ueniunt, alterius factionis hominibus iam timore perculsis. Mox dilapsis in urbes suas socijs, Brasidas Corinthum reuersus, exercitum in Thraciam, quò antea cõstituerat, cõparabat. Reuersis quoq; Atheniensibus domũ, Megarenses quicunq; participes maxime extiterant rerum ad hos trahendarum, uidentes se esse deprehensos, continuo ex urbe se subduxerunt. Cæteri habito cum exulũ necessarijs colloquio, eos qui apud Pegas agebant, reuocarunt, interposita fide cum maximo iureiurãdo nihil se iniuriarum memores fore, sed quæ optima essent ciuitati cõsulturos. Iidem ubi magistratus effecti sunt, dum arma recognoscunt, dispositis manipulis, deligunt ex inimicis qui pcipue studiosi Atheniensium fuisse uidebantur, ad centum uiros, & hos adacto ad ferenda palam suffragia populo, tanq̃ condemnatos interficiunt, ciuitatemq́ ferè ad oligarchiam, id est, ad dominatum paucorum redigunt. Atq; hic status ex seditione secutus, diu sub paucissimis durauit.

Megarenses exules reuocant.

Oligarchia.

Eadem æstate cũ Antandrus à Mitylenæis, quemadmodũ constituerant, munienda esset, ubi id eos moliri senserunt Atheniẽsium duces, classes ad legendã pecuniã missæ: Demodocus & Aristides, q circa Hellespontum agebãt: nam tertius eorum Lamachus in Pontũ cum decẽ nauibus abierat, res momentosa uisa est eis, ne idem quod apud Anæa in Samo cõtingeret: ubi Samiorum exules sese cõmunientes, Peloponnensibus gubernatores eis mittẽdo in rem nauticam adiumẽto erant, & eos q intra urbem essent, perturbabant: & qui excederẽt urbe receptabant. Ita coacta ex socijs manu Antandrũ petunt, cõmissaq́ cum ijs qui ex Antandro pdierunt, pugna, iterum locum recipiunt. Neq; ita post Lamachus, qui Pontũ intrauerat, cum fluuiũ Calecem, qui p agrum Heracleẽsem fluit, subisset, naues amisit subita ui torrentiũ aquarum superne deuoluta. Ipse cum exercitu itinere pedestri per Bithynos, Thraces, q trans mare in Asia sunt, Chalcedonẽ uenit in ore Põti sitam Megarẽsium coloniã.

Antandrus.

Demodocus.
Aristides.
Lamachus.
Anæa.

Calex flu.
Bithyni.
Thraces.
Chalcedon.

Eademq́ æstate Demosthenes Atheniensium dux cum nauibus XL. in Naupactum se cõtulit, statim à discessu ex agro Megarensi. Nam & Hippocrates de rebus Bœotijs cum quibusdã apud ciuitates uiris trãsegerat, cupientibus transferre statum illum in popularem, ut Atheniensium, erat autore pcipuo Pitiodoro exule Thebano atq; hunc in modũ res pparauerunt. Constituerãt quidam per pditionem tradere Siphas, oppidũ soli Thespici in sinu Crissæo maritimũ, cum iam alij ex Orchomeno, quod quondã Minyeum, nunc Bœotiũ uocant, Chæroneam Orchomeni uectigalẽ dedituri essent, adiutoribus pcipue Orchomenijs exulib. qui ex Peloponneso homines mercede conduxerant. Est aũt Chæronea in extremis Bœotiæ regione Phanotidis, in agro Phocẽsi, pmiscue habitantibus Phocensiũ nonnullis. Enimuero oportebat Athenienses Delium occupare Apollinis templũ, in Tanagræa Eubœam uersus, & hec ipsa fieri condicta die, ne Bœotij in Deliũ frequentes opem ferrent, sed de suis ipsorum rebus soliciti quiq; satagerent. Etsi conatus recte cessissent, & Delium muro clusissent, facile sperabãt, & si non pprinus, tamen aliquid moliri rerum nouarum apud respublicas Bœotiorum se loca hæc tenentibus, & regionẽ per latrocinia infestantibus: & cum singulis è propinquo receptus esset, nõ intra id loci rem constitutam: sed tempore Athenienses

Pitiodorus.

Siphæ oppidum.
Minyeum.

Chæronea.

Delium.

K

ad eos accedendo qui defecissent, Bœotiis non satis copiarum habentibus, per hæc sibi uiam ad occasiones munituros. Huiusmodi igitur insidiæ tendebant: Hippocrates qui copias habebat, debebat ipse quidem cum tempus afforet, eas ex urbe in Bœotios duce re, Demosthenem tamen cum nauibus quadraginta ad Naupactū præmittit, ut coacto ex illis locis exercitu Acarnanum cæterorumq; sociorum, in Siphas nauigaret ad pro ditionem spectantes, cum oporteret, occursurus. Et dies inter eos est cōstituta, qua die hæc cōfici oporteret. Et Demosthenes quidē habens tum Oeniades à cunctis Acarna nibus in societatem Atheniensium adactos, tum sociorum auxilia quæ illinc undiq; euo cauerat, profectus primum ad Salynthium & Agræas, admotis copiis, alia simulando sese præparabat, ut quando opus esset occurreret ad Siphas. Brasidas per hoc idem æstatis tempus, cum mille & septingentis armatis ad obeundas res Thraciæ pergens, ubi peruenit Heracleam, quæ est in Trachine, præmittit in Pharsalū ad necessarios su os nuncium, efflagitans ut se atq; exercitum deduceret. Qui cum ad eum in Melitiam Achaiæ uenissent, Panærus, Dorus, Hippolochidas, Torilaus, & Strophacus Chalcidē sium hospes, tunc ire contendit, deducentibus eum cum aliis Thessalis, tum uero ex La rissa Niconida Perdiccæ filio eius necessario. Etenim Thessaliam semper alioqui diffi cilem transitu, tum sine duce transire non poterat utiq; cum armis, quia proxima quæq; suspecta reddidisset, cum omnibus Græcis pariter nisi transitum exorasset, tum uero Atheniensibus, in quorum amorem perpetuo fuit propensum Thessalorum uulgus. Itaq; nisi Thessali dominatu potius quàm æquitate legum (quod ipsorū est propriū) uterentur, nunquam Brasidas pertransisset. Nanq; tunc ei ire pergenti cōtrariæ factio nis Thessali ad flumen Enipen occurrunt, pergere prohibentes, quod dicerent iniuri os eo esse, quia sine publica autoritate transirent. At ii qui duces huius erant, negare se inuitis illis transituros: sed cum celeriter uenissent, essentq; hospites, esse excipiendos. Ipse quoq; Brasidas per Thessalorum terram se ire, quorum amicus esset, & Athenien sibus suis hostibus, non eis arma inferre, nec ullas scire inter Thessalum & Lacedæmo nium esse inimicitias, quin uter alterius solo utatur, nunc illis inuitis progredi nec uel le nec posse, orare tamen ne prohiberetur. His illi auditis abierunt. Brasidas autem hor tatu ductorum antequam plures ad inhibendum iter coirent, nusquam subsistens cur sim perrexit: & eodem quo ex Melitia profectus est die, Pharsalum peruenit, & ad flu men Apidanum castra posuit. Atq; illinc in Phaciū, & inde in Peræbiam illincq; iam Thessalis ductoribus digressis, Peræbi qui ditionis Thessalorum sunt ad Dion usq; de duxerunt, oppidum ex imperio Perdiccæ, sub Olympo situm Macedoniæ mōte, Thes saliam uersus. Hunc in modum Brasidas Thessaliam transcurrens præuenit, priusquā se quis ad inhibendum prætpararet, & ad Perdiccam in regione Chalcidis se contulit. Siquidem ii qui in Thracia ab Atheniensibus defecerant, atq; Perdiccas, ubi res Atheni ensium secundæ esse cœpere, metu copias ex Peloponneso abduxerunt. Chalcidenses quidem quod in se primum uenturos suspicabantur Athenienses, quodq; finitimæ eo rum ciuitates, quæ non defecerant clam se communi consilio præparabant. Perdiccas uero non ille quidem ex professo hostis, sed tamen & ipse reformidans pristinas cum Atheniensibus discordias, præcipueq; Arrhibæum Lyncestarum regem deiectum uo lebat. Accessit ad facilius educendum ex Peloponneso exercitum præsens infelicitas, Lacedæmoniorum quidem qui sperabant Athenienses cum cæteræ Peloponneso, tū uero ipsorum regioni imminentes hoc maxime modo auertere, si quid inuicem eis do leret, misso aduersus eorum socios exercitu. præsertim cum parati essent, qui hunc ex ercitum alerent, quiq; ipsos in facienda ab Atheniensibus defectione accerserent. Eo quidem magis, quod per causam hanc uolebant seruitia emittere, ne quid noui ea tem pestate Pylo capta molirentur. Cum hoc fecissent Lacedæmonii, illorum & iuuentu tem & turbam reformidantes (ferè enim eis inter præcipuas curas fuit semper seruiti orum custodia) præceperunt ut quicunq; inter hostes strenuissimi sibi uiderentur exti tisse, secernerentur tanquam liberandi, ad explorandam illorum sententiam, rati ut quisq; primus dignum se libertate duceret, ita maxime insidiaturum: Quorum cum ad duo millia discreti essent, & templa coronati circuissent, tanquam libertate donati,

Salynthium. Heraclea. Pharsalus. Melitia. Panærus. Dorus. Hippolochidas. Torilaus. Strophacus. Niconidas. Enipeus fluu. Apidanus. Phacium. Peræbia. Dion oppidum Olympus. Arrhibæus rex.

non ita multo post de luce subtracti sunt, neq; quo pacto quisq; perierit quisquam nouit. Et tunc libenter septingentos armatos ex ipsis cum Brasida dimiserunt. Nam cæteros hic mercede adductos ex Peloponneso eduxit. Eum autem & Lacedæmonij miserunt maximè cupidum eundi, & Chalcidenses præoptauerunt, uirum & in Sparta pro impigro ad omia habitum: & postq̃ exijt, plurimi apud Lacedæmonios effectum. Etenim statim à principio iustum se, & temperantem erga ciuitates cum præbet, plurima loca ad eum defecerunt, nonnulla per proditionem sunt capta. Ex quo Lacedæmonijs euenit, ut efficerent quod uolebant, redditionem locorum ac receptionem, & in Peloponneso belli laxamentum. Quin etiam circa bellum, quod res Siculas insecutum est, Brasidæ uirtus atq; solertia eos qui uel experimento cognorant, uel ex auditu iudicabant Atheniensium socios præcipue cupidos Lacedæmonioꝝ effecit. Nam cum primus illinc prodisset, uisusq;, esset circa omnia egregius, firmam spem reliquit, cæteros eiusmodi esse. Cum igit̃ ad res Thraciæ uenisse Athenienses eum acceperunt, hostem denunciauêre, Perdiccam existimantes autorem aduentus illius esse, & maiorem de socijs eius loci custodiam egerũt. Perdiccas autem sumpto Brasida, atq; exercitu ipsius secum, in Arrhibæum Bromeri filium Lyncestarum Macedonum regem sibi finitimum, eundemq; hostem tendit, uolens eum debellare. Is cum ad ingressum Lynci uenisset cum Brasida atq; exercitu, Brasidas dicere prius quàm bellum inferret̃, uelle conuenire Arrhibæum oratione, si posset, socium Lacedæmoniis facturus. Etenim Arrhibæus per caduceatorem edixerat, se paratum esse rem Brasidæ inter ambos disceptatore committere, & Chalcidensium, qui unà aderant legati, quo eum expeditiorẽ ad sua conficienda negocia haberent, commonefaciebant, ne pro Perdicca difficilia subiret, cum præsertim apud Lacedæmonẽ, qui fuerant à Perdicca missi, tale quiddam iactassent, multa hunc ex sibi finitimis circa locis ad societatem illorum adducturum. Quo magis Brasidas postulabat ut ex publica utilitate res Arrhibæi trãsigeret, Perdiccas negare se Brasidam adducere iudicem suaꝝ controuersiarum, sed potius hostium destructorem, quos ipse denunciasset, eumq; iniurium esse, si se dimidiũ exercitus alente faueat Arrhibæo. Brasidas tamen hoc inuito ac repugnante cõuenit Arrhibæum, eiusq; persuasus oratione, abduxit exercitum, nondum terram illius ingressus. A quo tempore Perdiccas tertiam pro dimidia stipendij partem dedit, sibi existimans iniuriam fieri. Eadem æstate continuo post hæc paulo ante uindemiam, Brasidas secum habens Chalcidenses, bellum intulit Acantho Andrioꝝ coloniæ. Oppidani reciperent hunc nec ne, inter se illi quidẽ altercabantur, qui cum Chalcidẽsibus sentiebant, & plebs, sed ob metum fructuum, qui adhuc foris erant, persuasa est multitudo à Brasida, ut eum solum admitteret: & cum audisset, deliberaret. Admissus & apud illam stans, non deerat autem ei, ut homini Lacedæmonio, dicendi facultas, huiusmodi orationem habuit:

Arrhibæus. Perdiccæ in Arrhibæũ expeditio. Brasidas cũ Perdicca in contentionem uenit. Acanthus.

Oratio Brasidæ ad Acanthios.

QVod ego atq; exercitus, uiri Acanthij, à Lacedæmonijs dimissi huc sumus, declarat ueram esse causam, quam in bello mouendo Atheniensibus prædiximus, nos bellum gesturos ob Græciam Atheniensium seruitute liberandam. Si autem serò uenimus, decepti uidelicet spe ocyus debellandi Atheniẽses sine uestro periculo, nemo reprehendat, cum nunc, quando tempus adest, uenerimus conaturi uobiscum illos euertere. Miror tamen me portis excludi, & non libentibus uobis uenire. Etenim nos Lacedæmonij existimantes præter id quod fecimus, huc ad socios uenire non posse, hoc autem animo etiam ad cupidos esse uenturos: hoc tantum periculi contempsimus, cum alienam terram multorum dierum itinere peragrauimus, exhibito omni erga uos studio. Quod si uos aliud in animo habetis, aut si uestræ ipsorum ac cæterorum Græcoꝝ libertati obsistetis, improbum fuerit non modo quia obsistitis, uerumetiam quia quos * assuefacio, minus mihi aliquis obsequetur. Res profecto digna, quod ciuitas ista sanè egregia pro prudenti habita, ad quam primum accessi non admiserit. Neque huius facti satis idoneam possum inire rationem, nisi quod uideor aut iniustam libertatem af-

In Græco legitur ἐπίω. interpres uidetur legisse ἐθίω.

ferre, aut imbecillis atque inualidus uenire ad propulsandam Atheniensium uim, si inuaserint. Certe & dum ad Nisæam cum his quas nunc habeo copijs auxilio uenissem, Athenienses cum plures essent, non sunt ausi confligere. ut credibile non sit eosdem huc esse missuros aduersus uos tantum copiarum, quantum classiarij exercitus ad Nisæam miserunt, & ego non ad perniciem, sed ad libertatem Græciæ adueni, maximo iureiurando apud magistratus Lacedæmoniorum interposito, quoscunque illis asciuero socios suis utique legibus esse uicturos. Neque ut uos, aut ui, aut fraude socios habeamus, sed è contrario, ut uobis in seruitutem Atheniẽsium redactis socij simus in bello. Quapropter dignum me censeo, qui neque suspectus sim, summam de hoc fidem faciens, neque inualidus ultor existimer, ad uos magis animandos uenisse. Quod si quis priuatim ob aliqua metuens ne quibus ego ciuitatem tradam, cunctatur, is ante omnes uelim confidat. Ego enim neque ad concitandam seditionem uenio, neque occultam opinor esse, quam affero libertatem, si omisso patrio instituto, aut plebem paucis, aut pauciores plebi addixero. Nam odiosius fuerit, hoc quam æternum imperium, & nobis Lacedæmonijs gratia laborum nostrorum non deberetur, sed pro honore & gloria potius accusatio, quod quibus criminibus insectamur Atheniẽses, ea ipsi habere uideamur magis inuisa in nobis, q̃ in eo qui hanc uirtutẽ non profitetur. Fraus em̃ cum in omnibus fœda est, tum uero in his qui maiori dignitate sunt præditi fœdior est, quàm aperta uiolentia. Nam uiolẽtia iure potentiæ, quam fortuna ipsi largita est, fraus autem insidijs iniusti propositi grassatur: Ita nos multam in maximarum rerum momentis adhibemus circunspectionem, nec uos maiorem præter iusiurandum confirmationẽ sumatis, quàm unde facta rationibus respondentia necessariam opinionem præbẽt, pro ut etiam conducit, ut dixi. Quod si me uobis hæc proponente, tamen negatis uos posse obsequi, & cum bene uobis uelitis, postulatis ut sine noxa quiescatis, quod libertas uobis nõ sine periculo fore uidetur, iustumque esse eam illis offerri, qui possit recipere: inuitum autem compelli neminem: deos testor, & heroas indigenas me bono uestro uenientem nihil uerbis proficere, eoque experiar uastãdis agris ad hoc uos compellere, existimans non iam iniuria agere, sed iure, & duabus necessarijs rationibus: una propter Lacedæmonios, ne amore uestro, si non accedatis nobis, illi damno afficiantur, à uobis ob pecuniam quam Atheniensibus penditis: altera propter Græcos, ne per uos eximi de seruitute prohibeantur. Neque em̃ probe fecerimus hoc, ac ne debemus nos quidem Lacedæmonij inuitos asserere in libertatẽ, nisi causa alicuius publici boni, neque dominatum affectamus, sed alios potius dominatu abdicare properantes. Essemusque iniurij in plerosque, si uniuersis sua iura restituentes omittamus, uos huic facto aduersantes. De his bene consultetis, annitaminique tum ut principes sitis apud Græcos capessendæ libertatis, tum ut sempiternam uobis gloriam pariatis, tum ne uestra priuatorum bona detrimentum accipiant, tum ut uniuersæ ciuitati honestissimum nomẽ imponatis: Hactenus Brasidas. Acanthij uero multa prius ultro citroque altercati, clam datis suffragijs, tum propter Brasidæ uerba ad persuadendum apposita, tum fructuum amittẽdorum metu, plerique censuerunt ab Atheniensibus deficiendum, habitaque fide iuriiurãdo quod iuratus hic à Lacedæmoniorum magistratibus dimissus est, socios quos asciscerет suis usuros legibus, ita exercitum admiserunt. Hos secuta est non multo pòst Stagirus Andriorum colonia. Hæc sunt per eam æstatem gesta. Principio statim insequẽtis hyemis quemadmodum Hippocrati atque Demostheni Atheniẽsium ducibus erat constitutum circa res Bœotiæ, & oportebat hunc cum classe ad Siphas occurrere, illũ ad Delium, factum est errore dierum, quibus debebat uterque cum exercitu ire, ut cum Demosthenes prior ad Siphas applicasset, habens in nauibus Acarnanes, & multos ex his locis sociorum, res frustra esset, detectis per Nicomachum insidijs, uirum Phocensem Phanoteum. Nam is Lacedæmoniis nunciauit, & illi Bœotijs. Ita om̃i Bœotia succurrẽte, cum nihildum Hippocrates qui in mediterraneis erat, læsisset, occupatæ sunt Siphæ & Chæronea. Quod delictum ubi resciuerunt, qui rem tractauerant, nihil agitandum in ciuitatibus censuerunt. Hippocrates autem excitato omni populo Atheniensi, ciuibus incolis, & quicunque aderant hospitibus posterior contendit ad Delium,

Fraus uiolentia fœdior.

Acanthij Brasidæ acquiescunt.

Stagirus.

Bœotijs iam reuersis à Siphis, positisq́ castris, Delium muro concludit Apollinis templum ad hunc modum: Fossam circum fanum ac delubrum ducunt, humum egestam pro muro aggerunt, in ea uallos defigunt, clatrantq́: uinea quæ circuniecta fano erat, excisa, lapides etiam ac lateres ex proximis ædibus detractos iniiciunt, omni deniq́ ratione munitiones excitant, positis ubi opportunum erat, ligneis turribus, nec ullo fani ædificio existente. Nam porticus quæ fuerat, conciderat. Itaq́ tertio ad ingressum è domo die cum incepissent, quartum & quintum ad prandij tempus in opere consumpserunt. Deinde cum pleraq́ perfecissent, exercitus illinc abijt decem ferme stadia, tanquam rediens domum, statimq́ quæ maxima multitudo erat leuis armaturæ discessit, cæteri depositis armis quiescebant, Hippocrate relicto ad custodias: & quod reliquum erat, circa propugnacula opus facto constituendum. Per hos dies in Tanagra Bœotij cogebantur, & ubi ex omnibus ciuitatibus affuerunt, cognoueruntq́ hostem se domum recipere, cæteri Bœotiorum magistratus, qui undecim sunt, dissuadebant prælium, quoniam hostis intra Bœotiam iam non esset: in conterminis enim Oropiæ erant Athenienses cum arma posuerunt. Sed Pagondas Thebanus Aeoladi filius unus è magistratibus, cum Arianthide Lysimachi filio, penes quem tunc imperium erat, cupidus ibi pugnæ committendæ, quod satius esse arbitrabatur periclitari, hortatus singulas cohortes, ne frequentes arma relinquerent, suasit Bœotijs, ut irent aduersus Athenienses, certamenq́ committerent, huiuscemodi oratione:

Delium obsidet.

Bœotiorum magistratus.

Pagondas Thebanus.

Oratio Pagondæ ad Bœotios milites.

PAr erat, uiri Bœotij, nemini uestrum in mentem uenire, qui magistratus estis, non esse consentaneum, ut cum Atheniensibus, nisi eos in Bœotia assecuti, prælium ineamus. Nam cum in Bœotia munitiones extruxerunt, & eam è finitimis locis profecti sint afflicturi, nimirum pro hostibus habendi sunt, & quocunq́ in loco deprehenduntur, & undecunq́ uenientes, gesserunt hostilia. Nunc si cui non pugnare tutius uidebatur, is mutet sententiam. Neq́ enim eadem prouidentiæ ratio habenda est ijs, quorum de agro per alium occupato agitur: & ijs qui cum sua ipsorum possideant, plura concupiscentes ultro aliena inuadunt. Et uobis certe cum proprium est, inuadentem uos peregrinum hostem & domi & procul à domo, tum uero conuenit multo magis Athenienses, & quidem finitimos propulsare. Nam ita demũ cuiusq́ ciuitatis libertas paratur, si in resistendo uicinis par sit. Quod si isti non modo uicinos, sed etiam longe positos conantur in seruitutem redigere, quo tandem pacto non ad ultimum debeamus uenire certaminis, habentes exemplum è regione positos transfretum Eubœos, & cæteræ Græciæ plurimum, quomodo his subiectum est, & intelligere cæteros uicinos de finibus dimicare, nobis si uincimur unum indiscretum in toto territorio finẽ esse statuendũ. Quippe nostra ingressi ui obtinebunt, tanto periculosius, quanto cæteris istos accolas habemus. Et sane consueuerunt qui uiribus freti, ut nunc Athenienses uicinis arma inferunt, aduersus quietum, & in sua se tantummodo terra defendẽtem, promptius id facere, quàm facile continere eum qui extra fines occurrat: & si occasio fuerit, bellum incipiat. Cuius rei ex istis documenta habemus. Nam cum eos terram nostram seditione laborantem tenentes ad Chæroneam uicissemus, securam admodum ad hoc tempus Bœotiam præstitimus. Quorum nos memores debemus anniti, qui maiores quidem natu sumus, ut nostri similes simus: Qui uero iuniores egregijs illis orti parentibus, ne domesticas laudes dedecoremus, confidentesq́ deo, ipsum à nobis futurum, cuius fanum isti infando muro septum incolunt, nec non fas sacrificijs, quæ nobis immolantibus pulchra se ostendunt, in hos pariter tendere ac demostrare eis, si quæ concupiscunt, nullis illa defendentibus aggressos obtinuisse: sed ab ijs quibus generosum est, & suam regionem semper pugnando liberare, nec alienam iniuste in seruitutẽ redigere, sine certamine non discessuros. His uerbis adhortatus Bœotios Pagondas persuasit ire aduersus Athenienses, confestimq́ motis castris exercitum eduxit. Iam enĩ erat serum diei. Et postquam promouit prope hostem, substitit in loco quodam, unde inuicem se aspicere interiecto colle non possent, ac suos ordinat, & tanquam ad prælium

Pagondæ castra.

instruit. Hippocrates, qui apud Delium erat, ubi ei nunciatum est infestos ire Bœotios, mittit ad exercitum, iubens ut aciem præparent: nec multo pòst ipse affuit, relictis fere trecentis circa Delium equitibus, tum ad loci custodiam, si quis illum tentaret, tum ut occasione obseruata, pugnæ adessent. Bœotij dispositis qui hos propulsarent, ubi cætera recte habebant superato colle apparent, tenentes arma atque instructi, quemadmodum erant pugnaturi, septem millia ferè grauis armaturæ: Leuis uero supra decē millia: Equites mille, peltati quingenti. Dextrum cornu tenebant Thebani cum socijs: Medij erant Haliartii & Coronæi & Copæenses, aliiq; stagni accolæ: Sinistrum tenebant Thespienses, Tanagræiq;, & Orchomenii. In utroq; autem cornu equites erant ac leuis armatura. Thebanorum singulis scutatis quini & uiceni applicati erant, cæteri ut cuique contigerat. Hunc in modum instructi Bœotii fuêre, atq; ornati. Atheniensium acies graui armatura par hostili tota octonis densa uiris, equites par cornibus erant. Leuis armatura ex apparatu instructa, neq; tunc aderat, neq; in urbe erat. Nam quæ unà in expeditionem exierat, plures hostibus fuerunt, & inermes multi secuti, utpote promiscuo ex hostibus qui aderant, oppidanisq; exercitu. Qui ut primum domum ire cœperunt, non affuerunt nisi pauci. Cum autem in acie starent iamiam concursuri, Hippocrates dux superueniens Atheniensium exercitum his uerbis adhortatus est:

Hippocratis exercitus.

Exhortatio Hippocratis ad milites Athenienses.

BReuis quidem Athenienses, adhortatio fit apud præstantes uiros, sed tantundem præstat magis in memoriam redigens q̄ iubens. Nemini autem nostrum in mentem ueniat, tanq̄ improbum sit, nos hoc tantum periculū uelle in aliena terra propulsare. Nam in horum terra certamen erit pro nostra: in qua si uicerimus, nunquam inuadent Peloponnenses istorum equitatu carentes. Vno autem prælio cum istam acquiritis, tum uel magis illam liberatis. Pergite igitur in eos, uti dignum est, & patria, quam unusquisq; uestrum inter Græcas principem habere se gloriatur, & uestris maioribus, qui duce Myronida, istis apud Oenophyta superatis, Bœotiam aliquando tenuerunt.

Talibus hortabundus Hippocrates ad medium usq; peruenerat exercitus, necdum maiorem partem adierat, cum Bœotij adhortante eos hic quoq; Pagonda perpaucis pæana modulati de colle infesti feruntur, & in eos è diuerso Athenienses, cursuq; confligunt, extremis tamen utrorumq; ad manus non uenientibus, sed idem tamen patientibus ob riuos, quibus interpellabantur. Cæteri acri certamine umbonibus se perpellentes consistebant. Et sinistrum quidem Bœotiorum cornu ad medium usq; uictum est ab Atheniensibus, in alios iam & præcipue in Thespienses recta tendentibus. Nam cum ij qui contra steterant, cederent, & in angusto ab Atheniensibus circundarentur, interficiebantur. Thespiensium qui se defendendo manus conseruerunt, feriebantur, & Atheniensium nonnulli in concludendo hoste perturbati, dumq; nō internoscunt, se mutuo interimebant. Ab hac igit̃ parte Bœotij superati sunt, & ad eam quæ pugnabat cōfugerunt, in dextro cornu ubi Thebani stabant, superant̃ Athenienses, quos illi paulatim repulsos primum insequebantur. Cōtigit autem ut duæ equitum turmæ à Pagonda missæ, cum sinistrum eoꝝ cornu laboraret, circuito furtim tumulo, repēte in conspectū se dederunt, & Atheniensiū cornu, quod uincebat, terrefecerunt, existimantiū superuenire alium exercitum. Ita cum utrinq; ab ijs & à Thebanis psequentibus urgeret̃, totius Atheniensium exercitus fuga facta est, alijs ad Deliū & mare, alijs in Oropū, alijs ad Parneten montē, alijs ut cuiusq; spes aliqua tulit tendentibus, quos Bœotii insequentes trucidabant: & præcipue equites tum ipsorū, tum Locrensium, qui re iam in fugam uersa, auxilio uenerant. Cæterum noctis interuentu facilius fugientium turba salutem sibi peperit. Postero die qui apud Oropum & Delium erant, relicto ibi præsidio, adhuc enim illud tenebant, domum se per secundum mare receperunt. Et Bœotii trophæo posito, cadaueribusq; suorum quidem sumptis, hostium uero spoliatis, relictoq; præsidio reuersi sunt in Tanagram insidiantes Delio, tanquam aggressuri. Quorum caduceatori Atheniensium caduceator ad mortuos petendos iter faciens, obuius fit, ab eoq; reuocatur, quod diceret illum nihil acturum priusquam ipse reuer-

Bœotiorum & Atheniēsium conflictus.

Atheniens. fuga

Bœotiorum trophæum.

tiſſet. Idem cum ante Athenienſes ſtetiſſet, expoſuit mandata Bœotiorum, haud iuſte feciſſe eos, qui iura Græcorum tranſgreſſi eſſent, quibus conſtitutum ſit, eos qui alienam terram inuaderent, à templis qui illinc ſint, abſtinere. Athenienſes autem Delium muro circundediſſe, incolere, & quæcunque ab hominibus in profano fiunt, ea in illo fano facere: aquam quam nefas ipſis eſſet tangere, niſi ad abluendas in ſacrificium manus, in alios uſus haurire. Ideoq; Bœotios tum dei, tum ſua uice inuocantes loci præſides dæmones atque Apollinem edicere illis, ut è templo excedant, ſua ſecum abſportantes. Hæc cum caduceator dixiſſet, Athenienſes miſſo ad Bœotios ſuo caduceatore, negant ſe quippiam in templum iniuria feciſſe, aut in poſterum ſua ſponte eſſe facturos. Neque enim ea ſe gratia ab initio ueniſſe, ſed ut illinc eos qui potius iniuriam inferrent, propulſarent. Eſſe autē apud Græcos legē, penes quos imperium ſit cuiuſcunq; regionis, ſeu magnæ, ſeu paruæ, ut penes eoſdem ſint ſemper & templa, ubi eiſdem ceremonijs fiant ſacra, quibus conſuetum eſſet, quoad fieri poteſt. Etenim Bœotios aliosq; permultos, quicunque terram aliquam ui cultoribus eiectis ipſi incolunt, templa quæ prius aliena erant occupantes, pro ſuis poſſidere: & eos ſi præualerent, & ipſorum terra potirentur, hoc iuris habituros. Nunc autem in qua parte ſunt, libenter eſſe, & tanquam ex ſuo non abſcedere. Aquam quoque ſe in neceſſitate mouiſſe, nec per contumeliam appoſuiſſe, ſed cum illos ulciſcuntur, qui in ſuam terram irruperūt, ad utendum compulſos eſſe. Omnia uero licere bello, & aduerſitate aliqua circunuentis ueniam eſſe quandam etiam apud deum. Etenim delictis non uoluntarijs refugium eſſe aras: ſceluſq; eorum uocari qui nulla neceſſitate ſunt mali, non eorum qui propter aduerſa aliquid audent. Quinetiam illos impie multò magis facere, qui pro templis mortuos reddi dignum cenſerent, quàm qui inuiti quæ conſentanea ſunt templis, accipiunt. Planè autem iubebant illis dici, ſe non recedere ex agro Bœotio: nō enim iam in eo ſe eſſe, quem ui obtinuiſſent, ſed ex ritu maiorum poſtulare, ut mortuos tollere liceret. Bœotij reſpondent: ſiquidem in Bœotia eſſent, excedentes è terra ſua aſportarēt ſua: ſin in illorum, ipſi intelligerent quid foret faciendum, exiſtimantes Oropiam ubi contigit illos occumbere, commiſſa in eius confinijs pugna, ditionis Athenienſium eſſe, quos cæſos ipſi non tenerent illis inuitis. Neq; ad eos reddēdos ſe obligatos eſſe, ſed illos ex ſua terra abeuntes, conſentaneum eſſe ea quæ repetunt recipere. Hos Athenienſium caduceator cum audiſſet, infecta re abijt. Et Bœotij tum accerſitis protinus ex ſinu Maliaco iaculatoribus funditoribuſq;, tum duobus millibus grauis armaturæ Corinthiorum, quæ ſecundum pugnam auxilio uenerunt, tum præſidiarijs Peloponnenſibus, qui ex Niſæa unà cum Megarenſibus profecti erant, aduerſus Delium caſtra mouent: aggreſſiq; munimenta cum alijs oppugnandi generibus, tum uero machina admota, unde & locus expugnatus eſt ad hunc modum: Factam antennam ingentem cum geminas in partes ſerrauiſſent, omnem excauant, eamq; rurſus ueluti tibiam affabre compingunt, & in ipſius ſummo lebetem catenis appendunt, adunco ſuper illud ferreo roſtro, ad inſufflandum, quod ab ipſa antenna procedebat, eius ligno magna ex parte ferrato. Hanc machinam longo ſpatio carris aduectam, muro admouent, qua maxime parte uitibus erat ligniſq; conſtructus. Vbi admota eſt grandibus follibus ei capiti antennæ, quod ad ipſos ſpectabat, applicitis, flatum cient, qui flatus acriter actus in ahenum prunas & ſulphur & picem habens ingentem flammam excitauit, murumq; incēdit: ita ut nemine ſuper eum perſtante, ſed omibus in fugam ſe dantibus munimenta caperentur. Præſidiariorū alij occubuerunt: ducenti capti ſunt, alia multitudo cōſcenſis nauibus recepit ſe domū. Recepto Delio decimoſeptimo à pugna die, caduceator Atheniēſium rei geſtæ prorſus ignarus, non ita pòſt rurſus cū ueniſſet, cæſorum gratia eos Bœotij reddiderunt, non amplius eadem reſpondentes. Perierunt autem in pugna Bœotiorum quidem paulominus quàm quingenti: Athenienſium uero cum Hippocrate imperatore paulominus quàm mille, præter leuis armaturæ atq; lixarum magnum numerum. Poſthanc pugnam Demoſthenes ubi nauiganti ſibi ad Siphas traditio nō proceſſit, cum haberet in ea claſſe Acarnanum, & Agræorum,

Sententia memorabilis.

Oppugnandi callidum inuentū.

Sicyonij.
Sitalcis interitus
Seuthes.
Amphipolis.
Aristagoras.
Drabescus.
Nouem uiæ.
Agno.
Amphipolis unde nomen sortita.
Arne.
Aulon.
Bromiscus.
Bolbæ stagnũ.
Argilij.
Thucydides.
Olorus.

& Atheniensium ad quadringentos armatos, egressus est in agrum Sicyonium: & pri usquam omnes appellerent naues, Sicyonij ad sua tutanda uenientes eos qui egressi fu erant, fugant, ad nauesq; usq; persecuti, alios interemerunt, alios uiuos ceperunt ac tro phæo erecto, cæsos suis petentibus reddiderunt. Per eosdem dies, quibus ad Deli um res gesta est, Sitalces Odrysorum rex uita excessit, uictus in prælio à Triballis, qui bus intulerat arma. Cui successit in regno Odrysorum, ac cæteræ cui hic imperauerat, Thraciæ, Seuthes Sparadoci germani Sitalcis filius. Eadem hyeme Brasidas cum ijs, quos in Thracia habebat socijs, bellum intulit Amphipoli Atheniensium coloniæ ad Strymonem fluuium. Hunc locum, ubi nunc sita est urbs, primus tentauit incolere Aristagoras Milesius, cum regem Darium fugeret, sed ab Edonibus eiectus est. Dein de Athenienses duobus post & triginta annis eò missis decem millibus incolarum, tũ suorum, tum aliorum quicunque ire uellent, quæ à Thracibus apud Drabescum sunt interempta. Rursus undetricesimo anno Athenienses reuersi Agnone Niciæ filio co loniam deducente, expulsis Edonibus hanc urbem condiderunt, quæ prius nouem uiæ uocabantur. Profecti autem fuêre ex Eione, quam ipsi maritimum emporium in ostijs fluuii habebant, quinq; & uiginti stadiis distantem ab urbe, quæ nunc est, quam Agnon ideo Amphipolim appellauit, quod præterfluente utrinq; Strymone cingeretur, du ctoq; à flumine ad flumen longo muro, conspicuam mare uersus & continentem col locauit coloniam. Aduersus hanc igitur Brasidas ex Arnis agri Chalcidensis cum ex ercitu profectus, circa solis occasum peruenit in Aulonem & Bromiscum, quà stagnũ Bolbæ mari infunditur: cœnatusq; noctu ire pergit. Erat autem tempestas, subninge batq;. Quo libentius iter faciebat, uolens latere, qui intra Amphipolim essent, præter proditores. Nam erãt ibi tum nonnulli Argiliorum, qui sunt Andriorum coloni, illic domicilium habentes, tum alij huius rei participes, partim à Perdicca, partim à Chal cidensibus persuasi, præcipueq; Argilij in proximo habitantes, Atheniensibus suspecti semper & oppido insidiantes. Hi ubi & tempus affuit, & Brasidas cum iampridem de tradenda urbe composuissent, cum suis qui munia reipublicæ administrabant, tunc eũ in urbem receperunt, eademq; nocte ab Atheniensibus deficientes exercitum ad pon tem fluminis promouerunt, unde magis quàm à transitu oppidum abest nondum mu ris cinctum, uti nunc est. Præsidium autem quoddam modicum, quod ibi collocatum erat, paruo negocio Brasidas ui submouens, tum proditionis, tum tempestatis, tum re pentini aduentus beneficio pontem transit: continuoq; eorum potitus est, quæ Amphi politanorum passim extra oppidum habitantium erant. Hoc repentino eius transitu aduersus ciuitatem facto, & eorum qui extra fuerant multis captis, alijs ad urbem fuga elapsis, Amphipolitani maiorem in modum tumultuabantur, præsertim mutuo su specti. Creditum est (ut dicitur) Brasidam, nisi maluisset suos ad prædam q̃ ad urbem subito cõuertere, eam fuisse capturum. Nunc sistens exercitum ad ea quæ extra urbem sunt diripienda discurrit, destitit tamen cum per eos qui intuserant, nihil eis succede ret. Cæterum aduersarij multitudine proditoribus præpollentes, ne statim portæ ape rirentur mittunt cum Eucleo duce, qui aderat eis ad præsidium loci pro Atheniensi bus ad alterum ducem Thraciæ præsidem, Thucydidem Olori filium qui hæc conscri psit, agentem circa Thason Pariorum coloniam, quæ est insula distans ab Amphipoli ferè dimidiati diei nauigatione, iubentes ut sibi ueniret auxilio. Quod simul ac ille au xilio. Quod simulac ille audiuit cum septem nauibus, quæ forte aderant, proficiscitur: uolẽs ille quidẽ præcipue antequam Amphipolis dederetur occurrere: sin minus, Eio na occupare. Interea Brasidas metuens, tum è Thaso auxilia nauium, tum quod audie bat Thucydidem in omni circà Thracia officinis aurarijs præesse, & per se admodum posse apud primores in continente, annixus est urbem si posset antè capere, ne si ille ue niret, plebs Amphipolitana sperans eum & classe & sociorum auxilijs ex Thracia co actis, urbem defensurum, iam sese dedere recuset. Atque ita æquabilem conuentionem inijt hoc edicto per præconem denunciato, Amphipolitanorum atq; Atheniensium, qui intra urbem essent, quisquis uellet pari similiq; iure uti, eum manere apud sua bo na: qui nollet eum abire, exportatis suis facultatibus quinq; intra dies. Hoc audito ple

que alterius uoluntatis effecti sunt. præsertim cum per paucos Athenienses respublica administraretur; cæteri, uulgus promiscuum, & eorum magna ex parte propinqui essent, qui foris fuerant capti, & præ metu æquum esse edictum existimantes: Athenienses quidem quod libenter exirent, non idem sibi impendere periculum, quod alijs rati, quodq; non celerem succursum expectarent. Cætera uero multitudo quod neque æquabili ciuitatis iure priuarentur, & præter opinionem periculo liberarentur. Itaque ijs qui cum Brasida composuerant, in aperto iam edictum iustum asserentibus, quod cernerent uulgus quoque mutasse sententiam, nec amplius exaudire eum, qui aderat Atheniensium ducem, accepta conditio est, initaq; conuentio. Atque hunc in modum urbs tradita. Eodem die circa uesperum Thucydides cum nauibus ad Eiona appulsus est. Amphipolim tenente iam Brasida, & nocte Eionem accepit, statim sub aurora (nisi naues celeriter auxilio uenissent) occupandam. Secũdum hæc Thucydides quidem res apud Eionem ordinabat, ut & statim si Brasidas inuaderet, & mox eos qui de superioribus transire ex fœdere uellent tuto possent excipere. Ille autem repente multis cum nauigijs secundo flumine ad Eionem uectus, si forte promontorio quod à muris excurrit occupato, fluminis ostijs potiretur. Qui etiam à terra Eionem cum tentasset, utrinque pariter est repulsus, ob idq; ad res Amphipolitanas ordinandas se tulit, & ad eum defecit Myrcinus ciuitas Edonensis Pittaco Edonorũ rege à liberis Goaxis, & uxore Braure interfecto. Nec multo pôst Gapselus & Oesyma, quæ sunt Thasiorũ coloniæ, Perdicca hæc transigente, cum statim post captam urbem affuisset.

Brasidas Amphipoli potitur.

Myrcinus. Pittacus rex. Goaxis. Braures. Gapselus. Oesima.

Amissa Athenienses Amphipoli ingenti metu tenebantur, præsertim quod hæc ciuitas eis perutilis erat, tum prouentu materiæ, quæ ad ædificandas naues exportabatur, pecuniæq;, tum quod aduersus socios suos ad Strymonem usq; deducentibus Thessalis transitus Lacedæmonijs erat. Quibus nisi pontem tenentibus propter ingens sanè fluminis in superioribus stagnum, haudquaquam liceret accedere triremibus, Atheniẽsibus ad Eionem excubantibus. Tunc autem Atheniẽses hæc facilia factu existimantes, & ne deficerent socij uerebantur. Nam Brasidas cum in cæteris modestum se præbebat, tum uero ubiq; prædicabat se ad liberandam Græciam esse missum. Quod audientes quæ Atheniensibus parebant ciuitates, & Amphipolim ab eo captam, & qualem se, quamq; mitem exhiberet, uehementissime ad res nouandas incitabantur: atq; ad eum clàm missis caduceatoribus, accedere iubebant pro se quiq;, ad illum primi deficere uolentes, quippe rati non timendum sibi tandiu, destitutis Atheniensium subsidio: quantum postea constitit, plus affectione cæca iudicantes quàm certa prouidentia, assueti homines quod maxime affectant, id spei inconsideratæ permittere: quod non affectant id principi ratiõi committere. Augebatur præterea eis fiducia neminem aduersus ipsos auxilio uenturum, quod recentem in Bœotia Athenienses calamitatem accepissent. Brasida quoque alliciente nec uera referente, non esse ausos congredi Athenienses, apud Nisæam secum solius exercitum habente. Ideo ante omnia uoluptatem impræsentiarum capiebant: & quia tunc primum Lacedæmonij constituerant ea loca tentare, ipsi nauare illis operam omni ratione parati erant. Quæ sentientes Athenienses præsidia, ut in tempore & breui & hyberno, in urbes dimiserunt. At Brasidas è Lacedæmone mitti sibi exercitum cum iussisset, ipse super Strymonem ad compingendas naues se accingebat. Verum hæc ei à Lacedæmonijs suppeditata non sunt, partim inuidia primorum, partim quod malebant suos ex insula recuperare, atq; bellũ finire. Eadem hyeme Megarẽses maiorem murorum, quem de ipsis tenuerant Athenienses, recuperatum euertunt ad solum. Et Brasidas post captam Amphipolim, sociorum exercitũ quẽ habebat, duxit aduersus locũ nomine Actam, qui à fossa regia introrsum prominet, cuiusq; Athos mõs excelsus ad Aegæũ pelagus terminatur. Vbi cõtinẽtur urbes Sana Andriorum colonia ad ipsam fossam mare uersus, quod Eubœam spectat, & Thyssus, & Cleonæ, & Acrothous, & Holophyxus, & Dius, quæ promiscuis gẽtibus habitantur, Barbaris bilinguibus, & aliquantulũ Chalcidẽsibus, sed præcipue Pelasgicis Tyrrhenis, qui Lemnũ aliquando Athenasq; incoluerũt, & Bisaltico, & Crestonico, & Edonibus uicũ

Græcorum in Brasidã affectio.

latim habitantibus. Harum pleræq; ad Brasidam desciuere. Verum Sana & Dius quia obstiterunt, earum regionem Brasidas statiua illic habens, populatus est. Et cum impe- rata nō facerent, continuo castra mouit aduersus Toronam Chalcidicam, quam Athe- nienses tenebant, solicitatus à paucis quibusdam urbem tradere paratis. Et profectus nocte iam circa diluculum cum exercitu consedit ad templū Castoris & Pollucis, quod ab urbe tribus ferè stadijs distat, ignaris Atheniensibus, qui ibi præsidio erant, cæterisq; oppidanis, præter eos qui cum illo transegerant, ac uenturum nouerant: quorum ali- quot, qui cum clàm adierant, aduentum ipsius obseruabant. Qui ubi illum adesse sense- runt, admiserunt ad se septem uiros nihil habētes armorum, nisi gladios. Tot enim ex uiginti, quibus negocium datum erat, ingredi non timuere, duce Lysistrato Olynthio. Ii per murum ad mare uergentem introgressi, ac furtim conscensa altissima arce urbis ad collem positæ, præsidium quod illic erat obtruncant, & portulam Canastræum uer- sus perrumpunt. Brasidas autem aliquantulum progressus cum cætero exercitu quie- scebat, præmissis centum peltatis: qui cum portæ aliquæ aperirentur, & signum quod conuenerat tolleretur, primi irrumperent. Et ij quidem aduentante tempore mirabun- di ad urbem paulatim appropinquabant. Intus autem Toronæi illi, qui cum ijs qui in- troierant, præparabant, ut & urbem occuparent, & portæ apud forum diffracto uecte ipsis aperirentur. Iidem primum circumductos quosdam per portulam introducunt, ut eos qui in urbe essent nihil scientes, & à tergo & ab utroq; latere repente terrerent. Deinde ignem, quod signum condictū erat, proferunt, & per portas fori peltatos iam cæteros accipiunt. Et Brasidas conspecto quod conuenerat signo, excitatis suis cursu contendit: identidem uociferantibus ad incutiendum ijs qui intus erant, metum. Quo- rum alij protinus in portas inciderunt, alij in trabes quadrangulares, quæ ad tollenda saxa muri collapsi, qui reficiebatur, ante illum positæ erant. Brasidas igitur cum multi- tudine confestim sursum uersus ad urbis superiora conuertitur, uolens eam à summo ac prorsus occupare. Cætera item passim discurrit. In hac ciuitatis expugnatione pleri- q; omnis rei ignari satagebant. Qui uero participes fuerāt, & quibus res placebat, sub- ito introeuntibus se associant. Athenienses autem (erant enim armati circiter quinqua- ginta in foro dormientes) ubi senserunt, aliquot eorum inter manus illorum obtrunca- ti sunt, reliqui fuga elapsi: pars itinere pedestri, pars ad duas naues, quæ custodias age- bant, euaserunt in Lecythum, præsidium quod ipsi tenebant, occupata arce urbis mari- timæ in angustijs Isthmi positæ, ad quos etiā cōfugerunt Toronæorum quicunq; erāt studi- osi illorum. Luce orta, & urbe prorsus capta, Brasidas ijs Toronæis, quicunq; ad Atheniēses perfugerant, per caduceatorē edicit. Quisquis exire uelit, eū tuto ad sua reuersum, muneris ciuitatis functurum. Athenienses uero iubet abire Lecytho, ut quæ sit Chalcidensium, data in hoc fide, eos & ipsorum facultates incolumes fore. Illi negāt quidē se locū relictu- ros, sponderi tamē sibi postulāt diei spatiū ad mortuos tollēdos. Hic fide publica dies duos indulsit. Quibus & ipse uicina ædificia firmauit, & Atheniēses sua. Insuper con- cilio Toronæorum coacto, talia quidē locutus est, qualia apud illos qui orant in Acantho:

Torona Chalcidica.
Castoris & Pollucis tēplū.
Lysistratus.
Canastræum.
Torona capitur.
Lecythus.

Non esse æquum existimari quod secum de tradenda urbe transegissent, cæteris deteri- ores aut proditores esse, quippe quod neq; pecunia persuasi hoc egissent, neq; seruitutis, sed libertatis & publici commodi gratia, aut eos qui huius facti participes non extitissent re- bus suis frui nō debere. Se enim uenisse non ad ciuitatem perdēdam, aliquémve priua- tum, & idcirco edictum fecisse ijs, qui ad Athenienses fugissent, quod nihilo deteriores censeret ob amicitiam, quæ illis fuisset cum Atheniensibus, neq; Lacedæmoniorum ami- citiam eis cum experti fuerint, uisum iri minorem: sed eo propensiores ad ipsorum be- neuolentiam fore, quanto ij futuri forent iustiores, nūc quod inexperti essent, fuisse de- territos. Eos se hortari omnes ad se præparandum tanquam fideles futuros socios, eos- dē posthac si iam peccauerint, sontes fore: nā antehac iniustos nō fuisse, sed illos potius quibus fortioribus paruissent: & si quid aduersati fuissent, ueniam dandam. Hæc dicen- do illos hortabatur. Vbi tempus sponsionis exijt, Lecythū aggreditur. Atheniēses pro muris parum ualidis, & pro ædificijs pinnas habentibus, sese defensabant, unumq;

Oratiuncula Brasidæ ad Toronæos obliqua.

diem uim arcuerũt. Postero autem cum machinam hostis admoturus esset, ex qua ignẽ in lignea propugnacula iacularetur, turrim ligneam super ædificium opponunt ad eam partem, ad quam iam tendebat exercitus, quæq; maxime exceptura machinam putabatur: & præcipue expugnabilis erat. Huc multas amphoras aquæ, atq; urnalia & saxa comportant: multiq; mortales conscendunt. Quo onere maiore quàm ut ferre posset, ædificium repente discissum est: editoq; ingenti fragore, eos Athenienses qui cominus spectabant, maiore dolore affecit quàm metu. At ij qui eminus, & præsertim remotissimi quiq; existimantes captum iam illic oppidum, fugam ad mare & ad naues capessunt. Quos Brasidas ut uidit deseruisse propugnacula, & quod acciderat aspexit, aggressus cum exercitu, oppidum capit, & quoscunq; ibi nactus est, interficit. Ita Athenienses relicto loco nauibus ac nauigijs in Pallenen se receperunt. Denunciauerat autem uoce præconis, cum oppugnaturus Lecythum esset Brasidas, daturum se triginta minas argenti ei, qui primus murum conscendisset. Verum ratus non humanitus, sed aliter expugnationem extitisse, eam pecuniam Palladi (est enim illic eius deæ templũ) donauit: & ubi Lecythum euertit, reparauitq;, omne ad solum dedicauit. At reliquum hyemis consumpsit, tum ea loca quæ habebat stabiliendo, tum alienis insidiando. Qua hyeme exacta, octauus belli annus excessit. Ineunte autem statim uere sequentis æstatis, Lacedæmonij atq; Athenienses annuas inducias fecère, quod censerent Athenienses quidem Brasidam nihil amplius de ipsis defectionem tracturum, prius quàm per quietem reficerentur, simulq; ut si eis bene cederet, ulterior conuẽntio fieret. Lacedæmonij uero, hæc ipsa prout erat, Athenienses extimescere, & laxamento malorum ac laborum futuros, sua sponte auidiores ad agendum de reconciliatiõe, redditisq; captiuis, ad paciscendum in longius tempus. Nanq; suos recuperare, plurimi faciebant, & eo magis quo Brasidas magis proficiebat, remq; augebat, habentes in animo alios confirmare, alios qui ex æquo resisterent, tentare ac uincere. Igitur ab ijs & eorum sociis induciæ pactæ sunt, in hæc uerba:

Lecythum capitur.

9. Anni initium.

Induciæ inter Athenienses & Lacedæmonios.

QVod ad templum atq; oraculum Apollinis Pythij attinet, placet nobis, ut qui uelint nullo dolo, nulloq; metu consulant ad patrium quisq; ritum. Lacedæmonij probauerunt hæc, eorumq; qui aderant socij, atq; dixerunt se Bœotiis hoc atq; Phocensibus quoad possent, misso caduceatore psuasuros. Quod ad pecuniam dei attinet, curæ fore ut sontes deprehendamus, & in eos iure, & ex maiorum legibus animaduertamus nos uosq;, & quibuscunq; aliis libuerit, patria instituta seruantibus. De his igitˢ placuit Lacedæmoniis & eorũ sociis (si modo fœdera fiant) cũ Atheniẽsibus utrosq; in sua terra manere cõtẽtos, ijsq; habenis: Lacedæmonios quidẽ in Coryphasio intra Bufradem & Tomeum manẽtes: Athenienses aũt in Cythereis, neutros cum alteris societate misceri, neq; nos cum ipsis, neq; ipsos nobiscum. Eos qui in Nisæa essent, & in Minoa, nõ transire iter, quod est à Pylis præter Nisum ad Neptuni delubrum. Ab ipso autem delubro statim ad pontem Minoam uersus, Megarẽses quoq; ac socios nõ transcẽdere uiam hanc, & insulam habẽtes quã Athenienses ceperunt: neutrosq; cũ alteris ultro citroq; commercium habere. Item eis uti licere quæcunq; nunc in Trœzene habẽt, & de quibuscunq; cum Atheniensibus conuenerint: necnon uti mari, quocunq; placuerit, uel ad sua ipsorum, uel ad sociorum ire. Item Lacedæmoniis licere & socijs nauigare naui non longa, sed alio nauigio quod remis agatˢ: sitq; pondo uecturæ duûm millium talentorum. Item caduceatori atq; legatis, comitibusq; quantiscũq; si placuerit, dissoluendi belli gratia & controuersiarum, in Peloponnesum Athenasve eũtibus, ac redeuntibus, terra mariq; fœdera esse. Transfugas interea non recipi, liberum seruumve neq; à uobis neq; à nobis. Item uos causam dicere nobis deferentibus, & nos uobis: secundum instituta maiorum in litigando, litem solui iudicio citra bellum. Lacedæmonijs hæc ac socijs placita sunt. Quod si quid ijs aut honestius, aut iustius esse uobis uidetur, euntes in Lacedæmona docetote. Nihil enim quod modo iustum dixeritis, abnuent uel Lacedæmonij uel socij: ij qui ibunt, id spatij arbitrij que in eundo habi-

Induciarũ pangendarum forma.

turi, quatenus uos nobis iubebitis. Fœdera hæc ad annum erunt. Placuerunt populo, Acamantis magistratum prytaneum gerebat, Phænippus scriba fuit, Niciades præfuit, Laches recitauit. Quod faustum Atheniensibus sit inducias fieri, prout concesserunt Lacedæmonij eorumq; socij, & spoponderunt in populo inducias esse annuas, quæ hodierno die incipiant, quartodecimo Elapheboliονis, id est Decembris mensis. Hoc interim tempore utrorumq; legatos atq; caduceatores inuicem adeuntes, tractare qua ratione bellum dissoluatur, concionem aduocantibus imperatoribus ac prætoribus. Primũ de pace cõsultare Athenienses, quonam modo adeat legatio de bello soluendo, & perquàm subito legatos qui aderunt spondere apud populum, se placitis staturos ad annum uertentem. Hæc conuenta ac placita sunt inter Lacedæmonios Athenienses q; & utrorumq; socios, Gerastij apud Lacedæmonios mensis die duodecimo. Conuentorum autores extiterunt ex Lacedæmonijs Taurus Echetimidæ, Athenæus Periclidæ, Philocharidas Eryxdaidæ: Ex Corinthijs Aeneas Ocytæ, Euphamidas Aristonymi: Ex Sicyonijs Damotimus Naucratis, Onasimus Megacis: Ex Megarẽsibus Nicasus Cecali, Menecrates Amphidori: Ex Epidaurijs Amphias Epeidæ: Ex Atheniensibus, magistratus Nicostratus Diotrephis, Nicias Nicerati, Autocles Tolmæi. Atq; hæ quidem induciæ pactæ sunt, & per eas assidue in colloquium de rerum maiorum fœderibus uentitabatur. Verum per hos dies cum hæc fiunt, Sciona apud Pallenam ciuitas ab Atheniensibus ad Brasidam deficit. Aiunt autem Scionæi se Pallenenses esse, ex Peloponneso oriundos; suosq; maiores cum à Troia nauigarent, tempestate qua Achiui usi sunt, in eum locum appulsos, ibi consedisse. Quos cum defecissent, noctu Brasidas adiit, præeuntem officii gratia triremem sequens ipse eminus actuario nauigio, ut si in quod nauigio suo maius incidisset, triremis opem ei ferret. Si uero in aliam æque magnam triremem, non existimabat illam in minus nauigium directuram, sed in nauem, & se interea saluum fore. Cum transfretasset, coacto Scioniorum concilio, in eam sententiam locutus est, in quam apud Acanthum ac Toronam: & hoc amplius esse istos præcipua laude dignos, qui cum Pellene in Isthmo sita ab Atheniensibus occupetur Potidæam tenentibus, cumq; nihil sint aliud q̃ insulani, tamen ad libertatem ultro transierint, nõ expectantes ignauiter ut sibi necessitas exprimeretur agnoscendi domestici boni: & esse id signum, eos aliquid aliud rerum maximarum præstanti animo subdituros. Quod si ex sententia contingeret, haud dubie fidelissimos Lacedæmoniis amicos existimatũ iri, atq; aliis in rebus honoratum. Quibus uerbis erecto animo Scionii & omnes pariter auditores effecti, etiam illi quibus antea res acta displicuerat, constituerunt strenue bellum ferre. Et Brasidam cum in cæteris honeste acceperunt, tum uero & publice aurea corona redimierunt, tanquam Græciæ liberatorem: & priuatim teniis coronauerunt, ac ueluti athletam frequentarunt. Ille confestim relicto eis aliquanto præsidio, retro abiit. Nec multo pòst eôdem cum maiore exercitu transfretauit, uolens Mendam atq; Potidæam tentare, ac prius occupare quàm (quod suspicabatur) Athenienses tanquam insulæ succurrerent. Et cum nonnihil de proditione transegisset cum his ciuitatibus, & iam rem esset exerciturus, interim ad eum ueniunt cũ triremi qui inducias renunciarent: ex Atheniensibus Aristonymus, ex Lacedæmonijs Athenæus. Ita exercitus rursus Toronam reuersus est, & legati renunciant Brasidæ conuenta. Quæ quidem uniuersi in Thracia socijq; approbauerunt. Aristonymus autem cætera annuere, Scionios tamen negare in fœderibus fore, quos ex dierum supputatione sciebat post initas inducias defecisse. Brasidas contra multis uerbis affirmare antea defecisse, nec se urbẽ uelle tradere. Quæ ubi Aristonymus Athenis retulit, protinus Athenienses in expedito fuerunt Scionæ bellum inferendi. Sed Lacedæmonii missa legatione, dicere eos fœdera præuaricari, & se pro ciuitate intercessuros, fidem Brasidæ habẽtes, paratosq; iudicio disceptare. Illi nolle iudicio periclitari, sed primo quoque tempore cum exercitu abire irati, si qui in insulis iam sunt, qui ab ipsis desciscendum cẽseant, inutili sibi Lacedæmoniorum terrestri potentia confisi. Constabat tamen re uera defectionem fuisse qua ius suum tutabantur Athenienses. Quippe duobus diebus posterius à Scioniis descitum est. Itaque facto in sententiam Cleonis decreto de Scioniis capiendis interi-

Sciona.

Pellene.

Brasidæ honores.

Menda.

Induciarum oratores Aristonymus & Athenæ.

mendisq́, cætera omittentes, ad hoc sese præparabant. Atq; interea ab eis Menda defecit, ciuitas in Pallena Erythreorum colonia, quam & ipsam Brasidas recepit, non existimans se iniuste agere, quia per inducias aperte defecissent. Nam erant quæ inuicem Atheniensibus crimini daret & fœderum ruptoribus. Quo magis Mendēses fuēre audaces, tum cognita Brasidæ propensa sententia, tum sumpta ex Scioniis coniectura, quos non prodidisset, tum quod eis pauci cum adessent conscii, & ii tunc cunctarentur, non tamen omisissent: sed cum sibi ipsis timerēt ne patefierent, tamen eos qui multi erant, præter opinionem superauissent. Hæc cum protinus Athenienses accepert̄, multo magis irritati, se aduersus utranq; ciuitatem instruebant: quorum classis aduentum expectans Brasidas, liberos, uxoresq́; Scioniorum ac Mendensiū subduxit in Chalcidicam Olynthum, cum præsidio quingentorum Peloponnensium, totidemq́; peltatorum Chalcidensium, præfecto omnium Polydamida. Et isti quidem tanquam propediem uenturis Atheniensibus, recte sanè inter se communiter res administrabant.

Menda deficit ad Lacedæmonios.

Olynthus Chalcidica.

Polydamidas.

Brasidas autem interea pariter ac Perdiccas, rursus aduersus Arrhibæum tendunt in Lyncum. Hic quas habebat copias ducens Macedonum & incolarum Græcorum: Ille præter suas Peloponnensium reliquias, Chalcidenses, Acanthios, & ex aliis populis pro cuiusq; magnitudine: in summa Græcorum armatorum fere tria millia, equites omnes qui sequebantur, Macedonum cum Chalcidensibus circiter mille, alia Barbarorum manus permulta. Ingressi regionem Arrhibæi, cum Lyncestas ex aduerso castra metatos inuenissent, & ipsi castra ponunt. Cumq́; pedites collem è regione suum utrinq; haberent, & campum qui interiacebat equites percursarent, pugna inter eos primum equestris commissa est. Deinde Brasidas & Perdiccas, cum Lyncestæ pedites cum equitibus è colle priores processissent, parati ad prælium è diuerso productis & ipsi copiis, conflixerunt. Lyncestæ in fugam uersi sunt, multi interempti, cæteri fugiendo altiora adepti, quieuerunt. Post hæc trophæo erecto, biduum triduumq́; substiterunt, opperientes Illyrios, qui à Perdicca mercede conducti uenturi erant. Verum Perdiccas non subsidere amplius uolebat, sed aduersus Arrhibæi oppida progredi.

Perdiccæ una cū Brasida in Arrhibæum expeditio.

Lyncestæ.

Brasidas autem respiciens ad Mendam ne quid pateretur, si prius appellerent Athenienses, & quod Illyrii non aderant, non ad progrediendum, sed ad regrediendum potius animatus erat. Et cum ii inter se altercarentur, nūciatum est Illyrios Perdicca prodito, cum Arrhibæo esse. Ex quo utriq; uidebatur, ob illorum metum hominum bellicosorum esse abeundum. Cumq́; propter contentionem nihil esset constitutum, quonam tendere oporteret, interueniente nocte Macedones, Barbarorumq́; multitudo, subito timore perculsi, id quod in magnis exercitibus fieri consueuit, incertis causis, quod putarent plures aduentare quàm ueniebant, tantumq́; nondum adesse in repentinam fugam se dantes, domum reuerterūt. Et Perdiccam à principio ignarum rei ut resciuit coegerunt, antequam Brasidam inspiceret (procul enim sane alter ab altero castra habebant) illinc discedere. Brasidas primo diluculo postquam accepit & abisse Macedones, & Illyrios atq; Arrhibæum inuasuros, quadrato ipse agmine leui armatura in medium accepta, constituerat abscedere: dispositisq́; si qua inuaderetur iunioribus excursoribus, cum delecta ipse trecentorum manu in animo habebat ut postremus discederet, resistendo primis quibusq; hostium sese offerentibus: & priusquam illi aduentarent, ut in breui, milites suos adhortatus est:

Illyrii.

Oratio Brasidæ ad milites.

NISI ego suspicarer uiri Peloponnenses terrore perculsos, quod derelictus sum, quodq́; Barbari & ii permulti in nos tendunt, non ita uos hortarer pariter ac docerem. Nunc quod ad desertionem nostrorum, & ad hostium multitudinem attinet, quæ maxima sunt, uos breui admonitione & hortatione persuadere conabor. Conuenit enim nobis in rebus bellicis strenuos esse, non propter præsentiam sociorum semper, sed uirtutis propriæ causa, neq; aliorum multitudine terreri. Quippe qui non ex eiusmodi republica ortum ducitis, in quibus nō præsunt paucis multi, sed potius pluribus pauci, nullo alio adepti potentiam quàm uincendo in præliis. Barbaros autem

quos nunc inexperti formidatis, scire debetis & ex illis contra quos pro Macedonibus pugnauistis, & ex ijs quæ ego partim coniectura, partim fama intelligo non asperos fore. Quæcunque enim re uera sunt imbecilla, sed putantur ualida, cum de ipsis documentum ueritatis accesserit, audaciores aduersarios reddunt. Quibus autem aliquod utique bonum adest, si quis id non præuiderit, hic in eos ferocior fert. Isti uero quod tardi sunt in ueniendo, terrori sunt hominibus imperitis, utpote aspectu multitudinis horrendi, & uociferationis magnitudine terribiles, & inanis illa elatorum armorum crepitatio speciem minarum habet, sed ijdem in conferendis manibus aduersus eos qui ista sustinent, non tales existunt. Neque enim pudet eos quemadmodum nos Lacedæmonios, cum ordinē nullum habeant, locum deserere dum superantur: quorum fuga eandem quam aggressio honestis gloriam habet, ac pro irreprehensibili re ac forti existimatur. Et cum pugna rerum domina sit, præcipuéque si cui præbeat cū decore causam conseruandæ salutis, tutius ducunt citra suum periculum terrefacere nos quam nobiscum uenire ad manus, id quod ante, q̄ nunc factitauerunt. A' quibus quidquid asperitatis impendeat, cernitis re quidem modicum, aspectu autem & auditu ferox. Eos cum infesti uenient uos sustinentes, & cum tempus erit, cum decore & ordine rursus uos subducentes, in tutum propere abibitis, cognituri in reliquum tempus huiusmodi turbas, ijs qui primum impetum exceperint, ostentare robur, minabundas eminus ac cunctabundas easdem: si accesseris, cominusque constiteris, strenuitatem celeriter in id ut tuti sint demonstrare. Talibus hortatus Brasidas, copias subducebat. Quo uiso, Barbari multa uociferatione ac tumultu ingruebant, eum fugere opinantes, præuentúque se interfecturos. Sed cum excursores quàcunque illi incidebant obsisterent, & ipse cum delecta manu inuadentes sustineret, ita præter opinionem aduersus primum impetum restiterunt, & deinceps excipiendo eos propulsarunt: sese cum ab illis cessaretur, subtrahentes. At cum in spatiosum uentum est locum à Græcis qui cum Brasida erant, iam procul aberant barbari, quæ pars relicta erat, ut hos insecuta cum ipsis consereret manus. Nam cæteri cursu contēderant in fugientes Macedones, quorum ut in quenque incidebant, trucidauerunt. Iidem angusto in regionem Arrhibæi inter duos colles ingressu occupato, scientes non aliam esse Brasidæ ad redeundum uiam, iam aduentantem illum ad ambiguum uiæ circūnsistunt tanquam capturi. At iste re cognita, præcipit ijs qui secum erant trecentis, ut in eum quem magis suspicabatur captum iri collem tendentes, quàm possent pro se quisque celerrimo cursu sine ordine conarentur extrudere Barbaros iam contra uenientes, priusquam maiori illorum accedente multitudine ibi concluderetur. Ita Brasidiani eos qui in colle erant aggressi, impetu superant, & reliquus exercitus eòdem facilius concessit. Nam Barbari facta illinc suorum fuga deterriti, & quod hos ad fines esse, iamque euasisse arbitrarentur, non sunt ulterius persecuti. Brasidas autem ubi editiora adeptus est, tutius iter faciens, peruenit eodem die Arnissam primum, quæ erat ditionis Perdiccæ, ubi milites Macedonibus quod priores abissent irati, ut in quæque incidebant intereundum, uel iuga boum, uel uasa quæ Macedonibus deciderant: qualia credibile est in nocturno & trepido discessu contingere: iuga quidem soluentes conciderunt, uasa uero sibi uendicarunt. At hinc primum Perdiccas Brasidam sibi hostem esse existimauit, & postea iudicio Peloponnensium in Athenienses non consuetum odium gessit: sed cum è grauissimis calamitatibus emersisset, dedit operam ut quoquo modo quàm primum cum Atheniensibus conueniret, & à Lacedæmonijs dissociaretur. Brasidas ex Macedonia reuersus Toronam, offendit Athenienses iam Mendam tenentes: & quia inualidum se ad expellendos iam hostes si in Pallenam transiret, arbitrabatur, ibi subsedit ad urbis præsidium. Nam per id tempus Athenienses exierant auxilio ijs, qui apud Lyncum erant contra Mendam & Scioniam, quemadmodum instructi erant quinquaginta cum nauibus, quarum decem erant Chiæ, ferentibus mille armatos suorum popularium, sagittarios sexcentos, Thracum mercenariorum mille, aliósque illic sociorum peltatos, Nicia Nicerati, & Nicostrato Diotrephis ducibus. Cum qua classe ex Potidæa profecti, cum iuxta Neptuni templum tenuissent, aduersus Mendenses iêre. Illi & Sci-

Perdiccas à Pelopon dissociatus Atheniensibus iungitur.

Lyncus oppi.

Nicias.

oniorum auxiliares recenti cum Peloponnensium præsidio, omnes armati numero se ptingenti Polydamida duce extra urbem castra habebant super tutum collem. Eo Nicias tramitibus quibusdam euadere cum tentasset, habens secum Methonensium leuiter armatos centum uiginti, Atheniensium armatorum delectos sexaginta cum omnibus sagittarijs, illos ab ipsis uulneratus summouere nõ potuit. Nicostratus alio longiore itinere cum omni reliquo exercitu aggressus in peruium collem, eò perturbationis uenit, ut parum abfuerit quin totus Atheniensium exercitus uinceretur. Et cum eo die Mendenses socijq; dedere recusarent, digressi Athenienses castra metati sunt, atq; insecuta nocte Mendenses in urbem concesserunt. Postero die Atheniẽses oram Scionæ præteruecti, eius suburbana ceperunt, & agrum quanta ea fuit die populati sunt, nemine eodem prodeunte. erat enim nonnihil seditionis intra urbem. Et cum proxima nocte trecenti illi Scionij domum abissent, postridie Nicias cum dimidio copiarum progressus ad fines Scioniorum regionem uastauit: & Nicostratus pariter cum reliquis urbem obsedit à superioribus portis, qua itur Potidæam: Polydamidas (ab hac eñ parte Mendensibus auxiliaribusq; intra murum arma posita erant) eos tanq̃ ad pugnam instruebat. Et cum ad exeundum Mendenses hortaretur, eiq; è populo quidam seditiose contradiceret, & se exiturum negaret, neq; belligerare oportere, & ipse hominem ut contradicebat manu abripuisset atque perturbasset, indignatus è uestigio populus sumptis armis tendit in Pelopõnenses, & in eos qui cum illis populo aduersati essent: & impetu dato uertit in fugam, tum ob repentinum certamen, tum ob metum Atheniensium, quibus portæ fuère præfractæ. Quippe Peloponnenses suspicabantur illos ab aliquo præmonitos in se esse uenturos. Ita quicunq; nõ statim eorum obtruncati sunt, in arcem confugerunt, quam ipsi iam antea tenebãt. Athenienses autem (iam eñ Nicias erat reuersus) ante urbem stabant, cum omibus copijs irrumpentes, ueluti ui captam (ut quæ nõ ex conuento aperta fuisset) diripiunt, ut uix eos cohibere potuerint duces ne & homines trucidarent. Post hæc iussère Mendẽses, pristino ritu remp. administrarent, ut de ijs per se supplicium sumerent, quos esse seditionis autores censuissent. Eos autem qui in arce erant, concluserunt, muro utrinq; ad mare pertingenti, & in eo imposuère præsidium. Potiti ijs quæ circa Mendam sunt, aduersus Scionam tendunt. Obuiam prodeuntes oppidani cum Peloponnensibus, in difficili ante urbem tumulo considunt: quem nisi caperet hostis, urbem circunuallare non poterat. Eum Athenienses strenue aggressi, detrusisq; pugna qui occurrerunt, castra ponunt, trophæum statuunt, oppidum concludere parant. Nec multo pòst cum in eo iam opere occuparent, auxilia quæ in arce Mendæ obsidebantur, superatis qui ad mare erant custodibus, noctu abierunt. Quorum pleriq; fugientes per hostium castra obsidentium Scionam intrauerunt. Ea circunuallata, Perdiccas per caduceatores cum Atheniensiũ ducibus fœdus inijt, odio Brasidæ contracto ob reditum ex Lynco, iam tum statim rem transigere orsus. Etenim comparata apud Thessalos externorum manu, quorum primoribus semp fuerat usus simul Nicias, postq̃ inter eos cõuenit, iubent ut aliquid insigne pro Atheniensium tutela faceret, simul sua sponte, q nollet amplius in suam regionẽ uenire Peloponnẽses, prohibuit Ischagoram Lacedæmonium (is nanq; tunc exercitum terrestri itinere deducturus ad Brasidam erat) ne cum copijs impedimentisq; transiret, ita ut ne Thessalos quidem illi tentarent. Ipse tamen Ischagoras & Amenias & Aristeus, ad Brasidam peruenerunt, à Lacedæmonijs missi ad res inspiciundas, eductis è Sparta secum adolescentulis, cum leges id uetarent, qui ciuitatibus præficerent, ne ea res quibuscũq; committeretur. Et præfecerunt Amphipoli Clearidam Cleonymi, Toronæ Telidam Hegesandri. Eadem æstate Thebani muros Thespiensium (crimini dantes q sentirent cum Atheniensibus) diruerunt, id quod semper quidem uoluerant: sed tunc facilius fuit, quoniam in pugna cum Atheniensibus commissa, omnis eorum iuuentutis flos erat extinctus. Templum quoq; Iunonis eadẽ æstate apud Argos deflagrauit, Chryside sacerdote cum ardẽtem quandam lucernam coronis apposuisset, illic ita soporata, ut incensa omnia atq; flagrantia non sentiret: propter quod Argiuos uerita, protinus in Phliuntem nocte confugit. Argiui ex lege quæ apud eos est promulgata, aliam in-

Mẽda ab Atheniensibus occupat.

Perdiccæ cũ Atheniens. fœdus.

Ischagoras. Amenias. Aristeus.

Thespiensium muri diruti.

Iunonis templũ deflagratum.

Chrysis sacrifica. Phaenis sacerdos. Sciona muris conclusa. Laodicum. Tegeatæ. Mantinei.

stituêre sacerdotem nomine Phaenidem, cum octo annos huius belli Chrysis præfuisset, & dimidiatum quando profugit. Et Sciona iam extremo æstatis undiq; muris conclusa est: quibus imposito Athenienses præsidio, cum cætero exercitu abierunt. Insequens hyems apud Atheniẽses atque Lacedæmonios quieta mansit propter inducias. Mantinei uero ac Tegeatæ cum suis utrinq; socijs apud Laodicum terræ Orestidis conflixerunt, anceps'q; uictoria extitit. Nam altero utriq; cornu in fugam uerso, trophæa fixerunt, ad Delphos spolia miserunt, cum multis utrinq; cæsis adhuc dubio Marte pugnantes nox diremisset. Tegeatæ illic pernoctantes, statim trophæum excitarunt: Mãtinei cum in Bucolionem discessissent, idem posterius è regione fecerunt. Exitu eiusdem hyemis, appetente uere, Brasidas Potidæam tentauit. Noctu enim adiens, scalas admouit: hactenus'q; hostem latuit. Nam tintinnabulo allato, sic incassum ante ipsius proditoris reditum admotæ sunt scalæ: & cum statim sensisset hostis, Brasidas priusq̃ accederet, raptim retro reduxit exercitũ, luce non expectata. Et hyems exiuit, annus'q; nonus belli quod Thucydides conscripsit.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER QVINTVS.

10. Anni initiũ.

IN sequenti æstate, fœderum annua dies quæ ad Pythia usq; processerat, exijt. Per quas inducias Athenienses è Delo Delios summouerunt, rati illos ex uetusta quadã causa non esse castos ad sacra faciẽda, & hoc sibi restare expiationis, de qua superius à me commemoratum est, quasi sublatis defunctorum monumẽtis id rite facientes. Delij uero Atramytteum in Asia ut quisq; adibat, eis locum dante Pharnace, incoluerunt. Cleon post exactas inducias, cum triginta nauibus ducens peditum urbanorũ mille & ducẽtos armatos, cum equitibus trecentis ac sociorũ pluribus in prouinciam Thraciæ, cum ad hoc Atheniẽses induxisset, traiecit. Et cũ Scioniam primum tenuisset iam expugnatam, sumptis illinc præsidiarijs armatis, in portum Colophoniorũ nauigauit, non admodum ab urbe Toronæa distantem. Vbi certior factus è transfugis neq; Brasidam intus esse, & qui essent, impares fore ad resistendum, terrestri itinere ad urbẽ tendit: & decem nauibus ad circumeundum portum dimissis, ante omnia pergit ad munimenta, quæ Brasidas urbi circundederat uolens includere suburbana, & diruto ueteri muro unam efficere urbem. Adortis ea Atheniensibus, Pasitelidas Lacedæmonius dux cum eo quod aderat præsidio succurrens, resistebat. Sed cum repelleretur, & præterea timeret néue naues quæ circummissæ erant, circuito portu desertam urbem occuparent, néue in muro qui expugnabatur, ipse caperetur, eo relicto ad urbem cursu contendit. Verum & Athenienses classici nauibus egressi, urbem priores receperunt: & insecutus cum uociferatione peditatus qua subrutus uetus murus erat, irrupit, ac Lacedæmoniorum Toronæorum'q; alios qui repugnabant, statim interemerũt, alios uiuos ceperunt, inter quos & Pasitelidam ducem. Brasidas autem Toronẽ ille quidem ad succurrendum profectus est, sed in uia certior de expugnatione factus, redijt, præuenturus hostem, nisi quadraginta ferme stadijs serior fuisset. Cleon atque Athenienses trophæa duo erexerunt, unum ante portum, alterum ante muros: uxoribus'q; ac liberis Toronæorum in seruitutem arreptis, ipsos atq; Lacedæmonios, & si quis alius Chalcidensium aderat, cunctos ad DCC. numero Athenas miserunt. Quorum Lacedæmonij ex fœderibus postea initis remissi sunt, cæteri ab Olynthijs accepti, totidẽ uiris permutati. Per idem tempus & Bœotij Panactum murũ in confinijs, qui erat Atheniensiũ, proditione ceperunt. Et Cleon imposito pſidio Toronæ ꝓfectus, Atho prope ad Amphipolim usq; prænauigauit, & Phæax Erasistrati filius cũ duobus collegis ab Atheniensibus pro legato missus in Italiam atq; Siciliã, duabus cum nauibus transmisit. Nam Leontini Atheniensibus è Sicilia reuersis, post conuentionẽ cum multos in ciuitatẽ asscripsissent, & plebs agrum uiritim diuidere haberet in animo, id sentientes ij qui potẽ

Atramytteũ. Cleõis expeditio. Scionia ab Atheniẽ. recuperata. Pasitelidas. Torone capit. Panactum.

tes erant, Syracusanis accitis plebem eiecère, & ea passim errabunda dedentes se Syracusanis, urbem'que deserentes, ac desolantes habitacula, Syracusas ut ciues commigrarunt. Quorum nonnulli displicente sibi facto, relictis Syracusis, locum quendam urbis suæ, nomine Phoces cepère, & arcem in Leontino agro ualidam, nomine Bricinnias, ad quos permulti exulantis plebis se contulerunt. Et pro muris stantes belligerabãtur. Hoc cum audissent Athenienses, Phæacem miserunt, si quo modo persuasis suis q ibi erant socijs, & alijs si posset Siciliensibus, communiter tanq̃ aduersus proficiscentem Syracusanorum potentiam, sumptis armis liberarent populum Leontinum. Phæax ubi aduenit, inductis Camarinæis atque Acragantinis, quia apud Gelam res ei è contrario eueniebat, ad cæteros non perrexit, intelligens haud quaquam se illos persuasurum: sed rediens per Siculos Catanam, & in transitu Bricinnias ueniens, adhortatus'que discessit. Is tamen & cum in Siciliam transmisit, & rursus cum redijt, apud Italiam cũ nonnullis ciuitatibus de amicitia Atheniensium sermonem habuit: atque cum Mamertinis apud Locros agentibus, quo relegati erant, cum post Siciliensium pacificationem orta inter Mamertinos seditione, ab aduersa factione accitis Locrensibus eiecti essent, factaque aliquandiu Messana Locrensiũ. Hos itaque Phæax illuc receptus, nihil læsit, quia cum Locrensibus transegerat Atheniensium nomine. Soli enim omnium sociorum in reconciliatione Siciliensium fœdus abnuerant cum Atheniensibus, ne tum quidẽ amissuri, nisi bello aduersus Itones & Melæos occupati fuissent, finitimos suos atque coloniam. Et Phæax quidem aliquanto posterius Athenas redijt. Cleon autem soluens à Torona Amphipolim uersus, Stagirum ab Eione profectus, inuadit Andriorum & Galepsum Thasiorum coloniam. sed illa non expugnata, hanc expugnat: missis'que ad Perdiccam legatis, ut cum copijs ex iure societatis ad se ueniret: missis item alijs in Thraciam ad Pollen Odomantorum regem, qui quamplurima Thraces mercede conduxerat, ipse apud Eionem subsedit hos expectans. Hæc Brasidas cum accepisset, & ipse insedit è regione Cerdilium, qui est locus Argiliorum trans flumen editus, haud sane distans ab Amphipoli, unde omnia subijciebantur oculis, adeo ut ne lateret quidem, Cleon (id quid facturus expectabatur) prodiens cum exercitu ut aduersus Amphipolim ascenderet, hostiles copias præ suis præsentibus contemnens. Instruxerat autem Brasidas Thracum mercede conductos. M. D. & Edones quos omnes euocarat, peltatos atque equites habens Myrciniorum & Chalcidensium, præter eos quos apud Amphipolim peltatos mille, in summa ad duodecim peditum armata, & equites Græcorum trecentos. Hos cum haberet, Cerdylium cum mille quingentis insedit, cæteris intra Amphipolim cum Clearida instructis. Cleon tantisper ocium tenuit, dum id quod Brasidas expectabat facere coactus est. Nam ægre milites ferebant mansionem, reputabant'que quantæ imperitiæ atque ignauiæ duci suo esset, cum Brasida tantæ peritiæ atque audaciæ uiro. Ad hæc, inuiti domo cum eo uenerant. Hanc mussationem gliscere cum animaduerteret Cleon, nolens ipsos quòd in eodem desiderent loco, grauari, contractos educit, usus eadem ratione qua apud Pylum: quæ quia prospere cesserat, aliquid se sapere opinabatur. Etenim neminem sperabat ad pugnandum sibi obuiam exiturum: quin potius ad inspiciendum locum sese dixit ascendere: maiorem tamen apparatum expectabat, non ut tuto si ad hoc cogeretur pugnaturus superaturus'que, sed ut circũdato exercitu urbem expugnaturus. Cum uenisset, & ualido in colle ante Amphipolim exercitum collocasset, ipse contemplabatur Strymonis restagnationem, & urbis situm Thraciam uersus quemadmodum se haberet, existimans sibi quandocunque liberet abscedere licere absque certamine. Etenim nemo neque super muros conspiciebatur, neque egredi portis, quæ & clausæ omẽs erant. Adeo sibi peccasse uidebatur, quòd etiam cum machinis non uenisset posse enim urbem, quòd deserta esset, capi. Brasidas simulac Athenienses mouisse cognouit, & ipse descẽdens è Cerdylio Amphipolim intrat: nullámque eruptionem, nullam'que instruendi agminis aduersus Athenienses significationem facit, diffisus copijs suis quas impares hosti putabat, non numero, nam propemodum pares erant, sed ornatu. Nam in ea expeditione militabat Atheniensium flos, & Lemniorum Imbriorum'que robur. Itaque artem aggressurus adhibet, quod uidelicet si numerum

Phoces.
Bricinnias.
Catana.
Messana fit Locrensium.
Itones.
Melæi.
Stagirus.
Polles rex.
Cerdylium.
Brasidæ copiæ & peritia.
Cleonis ignauia.
Brasidas Amphipolim adit.

suorum & quantum necessarium erat armatorum ostendisset, haud arbitrabatur magis proficere, quàm si improuisus esset ac uere contemptus. Igitur delectis ibi armatis centum quinquaginta, ac traditis Clearidæ cæteris, constituit adoriri priusquam abirent Athenienses, ratus non perinde illos, si disclusi fuissent, recepturos, si quæ sibi superuenirent auxilia. Verum milites adhortari, consiliumq; suum aperire uolens, aduocatis omnibus, in hunc modum disseruit:

Oratio Brasidæ ad milites.

VIRI Peloponnenses, quoniam ex ea terra profecti uos, quæ propter generositatem libera semper extitit, & quia Dores cum Ionijs dimicaturi estis, quorum superiores esse consueuistis, satis erit paucis rem aperire. Docebo uos quonam modo irruptionem facere destino, ne quod cum paucis, non cum uniuersis mihi periclitandum duco, uobis imbecillitatē uirium interpretantibus formidinem præstet. Hostis enim quantum conijcio contemptu nostri, quos non putat in se ad pugnam progressuros, locum conscendit: & nunc ad spectaculum conuersus, nullo ordine securus agit. Quæ peccata hostium quisq; optime animaduerterit, & pro suis etiam uiribus aggreditur, non id faciens ex aperto & instructo contra agmine magis quam ex præsenti opportunitate, huic plerunq; feliciter succedit. Atq; hæc belli furta honestissimam gloriam obtinent, per quæ præcipue quis hostem fallens, summo amicos afficiat commodo. Ergo dum imparati adhuc confidunt, dumq; abeundi potius quam manendi (quantum mihi uidetur) animum habent, in hoc eorum ancipiti consilio priusquam sententiam componant, ego cum his quos habeo occupabo, in medio eorum agmen si potero incurrens & irruens. Tu Clearida mox ubi me iam insilijsse conspexeris, atq; terrentem illos conijcies, tunc uero patefactis repente portis prodeas cum istis qui tecum sunt Amphipolitanis ac socijs, annitereq; quam festinantissime te immiscere. Sic enim spero præcipue eos territum iri: quoniam terribiliores sunt hosti qui interueniunt pugnæ quam ipsi pugnātes. Et quod ad te attinet, ut Spartiatam decet, uirum te egregium præsta, & eum uos socii strenue sequamini, existimantes id demum esse bene bellare, ut uelis, ut erubescas, ut ducibus pareas: atq; hodierno die fore ut aut liberi existatis, si strenue gesseritis, & socii Lacedæmoniorum uocitemini, aut Atheniensium serui duriore etiam quam pertulistis seruitute: cæterisq; Græcis quo minus liberi fiant impedimento sitis: si etiam optime rem gesseritis, sine captiuis tamen ac cæde hostiū. Sed neq; uos instrenue sitis, cum sciatis quātis de rebus certamē est, & ego ostendā me nō magis posse alios adhortari eminus, quam grauiter ipse cominus agere. Hactenus locutus Brasidas, tum sese ad exercitū præparauit, tum alios cū Glearida ad portas quæ Thraces uocant, & quemadmodum dictū est erumperent collocauit. Verum quia à Cerdylio descendens, fuerat & in urbe quoq; cōspicua rem diuinā faciens, atq; immolans extra urbem circa templū Palladis conspectus, hoc Cleoni nunciatum est. Processerat autem tunc Cleon ad spectaculum, quia & omis hostilis exercitus intra urbem subijciebatur oculis, & sub portis uestigia multa equorum atq; hominum exeuntium notabantur. Hæc cum audisset, eo perrexit: atq; ubi rem agnouit, iubet colligi uasa ad proficiscēdum, quod scilicet nollet pugna decernere, priusquā sibi uenirent auxilia, quodq; arbitraretur fugam se antecapere posse: edicitq; abeuntibus ad sinistrū cornu, tanquam agere id solum liceret, ad Eionem se subducerent. Verum ubi hoc lente agi uisum est, conuerso ipse dextro cornu, & nuda hostibus præbens, abducebat exercitum. Cum interim Brasidas ubi opportunitatem adesse cognouit, & Atheniēsium moueri castra, ad eos inquit qui secum erant aliosq;: Isti nos non expectant, indicio est motus lancearum atque capitum in hoc quicunq; agunt, hi haud consueuerunt expectare inuadentes. Sed nunc aliquis mihi portas quas dictum est patefaciat, & præstanti animo quam celerrime irruamus. Sub hæc per portas, & eas quæ sunt super uallum, perq; primas (longi qui tū erant muri) egressus, cursu contendit recta uia ubi nunc per maxime ardua loci euntibus trophæum uisitur. Atq; circa medium agmen adortus Athenienses iam territos, & sua confusione inuadentes audacia in fugam uertit. Et Clearidas ubi præceptum erat, cum exercitu Thracibus egressus portis infertur. Ex quo ōtigit ut ex inopinato

Thraces portę.

Atheniens. fuga

ac repentino Athenienses utrinque perturbaretur, utque sinistrum eorum cornu Eionem uersus, sicuti progressum erat, dissipatum fugam faceret, & hoc iam fugiente Brasidas cum in dextrũ ingruit, uulneraretur: quem cadentem cum Athenienses non animaduertissent, sui qui proximi stabant, sublatum asportarunt. Eoque magis dextrum Atheniensium cornu perstitit. Cleon ut primum non expectandum sibi constituit, statim in fuga exceptus est, à Myrcinio peltato interfectus. Qui uero cum eo fuerant armati, conuersi in hostem, super tumulum bis terue assilienti Clearidæ restiterunt, nec prius cessserunt quàm Myrciniorum Chalcidensiumque equitatus ac peltati circunsistentes atque iaculis incessentes, in fugam eos uertunt. Ita uniuersus Atheniensium exercitus iam diffugiens, ægre uarias in montibus uias intendit: & quicunque cæsi non sunt, aut à principio dum manus conserunt, aut ab equitatu Chalcidensium atque peltatis, Eionem se receperunt. Brasidas cum eum sui è prælio subtraxissent, in urbem perlatus adhuc spirans, cognouit quidem suos ille uicisse, sed non multo pòst deficiens expirauit, Reliquus exercitus cum Clearida persecutus hostem, ubi rediit, cæsos spoliauit, trophæumque erexit.

Brasidas uulneratur. *Cleonis cædes.* *Athenienses in fugam uertuntur.* *Brasidæ mors,* *Brasidæ honores.*

Post hæc uniuersi socii Brasidam sub armis comitati, publice sepelierut intra urbẽ ante forum quod nunc est, deinde Amphipolitani monumentum eius circunstantes, tanquam heroi fanum dedicarunt, honores tribuerunt, certamina & anniuersalia sacrificia coloniam quoque uelut deductori asscripserũt, deiectis Agnonis ædificiis, & si quæ ædes in illius memoriam futuræ erant tum Brasidam liberatorem suum extitisse arbitrantes, tum ob præsentem Atheniensiũ metum, Lacedæmoniorum societatẽ demerentes. Nam eosdem honores habere Agnonem, neque ita ex utilitate ipsorum erat, neque ita iucundum propter hostilitatem Atheniensium, quibus tamen mortuos reddiderũt: quorum numerus ad sexcentos fuit, hostium autem septem: quoniam non iustum prælium extitit, sed potius ex huiusmodi casu, & incusso prius metu. Sublatis mortuis, illi domum nauigauerũt: qui cum Clearida erant, rem Amphipolitanam constabilierunt. Per eadem tempora sub extremum æstatis, Rhamphias & Autocharidas & Epicydidas Lacedæmonii, in prouinciam quæ erat in Thracia, transportarũt nongentos in supplementum armatos: & cum Heracleam quæ est in Trachine peruenissent, quæcunque non probe se habere uisa sunt, eis constiterunt. Quibus ibidem agentibus, prælium hoc gestum est, æstasque excessit. Initio autem statim hyemis, ii qui cum Rhamphia erant, ad Pierium usque (qui est Thessaliæ mons) progressi sunt; sed inhibiti à Thessalis, & præterea morte Brasidæ ad quem copias ducebant, domum reuerterunt, putantes haudquaquã iam tempus esse, cum & Athenienses uicti abissent, nec ipsi idonei forent qui aliquid eorum conficerent, quæ Brasidas animo agitasset: cum præsertim scirent quando domo exissent, Lacedæmonios fuisse propensiores ad pacem. Etiam contigit, ut secundũ pugnam quæ ad Amphipolim gesta est, & Rhamphiæ regressum, neutri amplius quippiam belli attingerent, ad pacem magis spectantes. Athenienses quidem quod calamitatem acceperant apud Delium, & paulopost rursus ad Amphipolim, neque iam firmam uirium spem habentes ut antea, qua cum fœdera expectarant, meliori se futuros conditione, præsenti prosperitate confisi. Præterea & reformidabant socios, ne propter ipsorum clades elati citius deficerent: & pœnitebat eos, quod post rem bene gestam ad Pylum non pacificauissent. Lacedæmonii uero, quod secus atque opinati fuissent, sibi in bello successerat, cuius paucos intra annos putarant potentiam se Atheniẽsium deleturos, si terram illorum depopularentur. Accepta autem ad Pylum clade, qualis nulla prius in Sparta, & iis qui è Pylo ac Cytheris prodibant, regionem latrocinio infestantibus, & seruis ad hostem transeuntibus, & iis qui supererant assidue suspectis, ne quid noui sicut prius molirentur, solicitati ad præsentem statum ab iis qui fugissent. Huc accedebat, quod fœdera tricennalia cum Argiuis percussa in exitu erant, nec alia uolebant illi ferire, nisi terra Cynuria sibi restitueretur, ut putarent Argiuis se & Atheniensibus pariter, impares ad belligerandum. Eo quidem magis, quod nonnullas habebant suspectas in Peloponneso ciuitates, ne deficerent ad Argiuos, prout & factum est. Hæc igitur utrisque animo uersantibus uisum est de pactionibus agẽdum, nec Lacedæmoniis minus desiderio recipiendi captiuos ex insula, quippe qui erant cum Spartiatæ atque primores, tum

Agnonis monumentum. *Rhamphias, Autocharidas, Epicydidas.* *Heraclea.* *Pierius mons.* *Cynuria.*

uero ipsorum propinqui. Eoq; iam inde ex quo capti fuerāt, transigi cœptum est. Sed Athenienses elati animo, nondū uolebant æquis cōditionibus finire bellum. Eosdem apud Delium clade affectos gnari Lacedæmonij tunc id magis admissuros, confestim annuas fecère inducias, quibus eos oportebat coire de ampliori tēpore consultaturos. Postea uero q̄ ad Amphipolim ab Atheniensibus male pugnatum est, & Cleon atque Brasidas mortem oppetière, qui præcipue è diuerso paci aduersabantur: Brasidas quidem ꝙ prospere bellaret, & ob id honores assequeretur: Cleon autem ꝙ inquiete ciuitatis credebat se in sceleribus committendis manifestiorem fore, & minus habiturum fidei in obtrectando. Multo magis hoc exoptabant, & ante omnes duo in sua utriq; ciuitate ad principatum properantes, Plistoanax Pausaniæ Lacedæmoniorum rex, & Nicias Nicerati, in re militari eorum qui tunc erant longe elatissimus. Hic quidem, ꝙ in eo in quo nihil dum damni fecissent, uolebat operæq; precium putabat tueri felicitatem, & cum cæteros ciues, tum uero se laboribus impræsentiarũ uacare, & nomen posteritati relinquere, ꝙ nusquam de republica male meritus esset. Quod ita demum arbitratur contingere, si nihil periculi foret, & si quis se q̄minimum fortunæ committeret, & fugam periculi pace præstari. Ille autem, ꝙ ab inimicis insimulabatur de reuersione ex Attica, & quasi ob hanc culpam ista contingerent, quoties aliquid cladis accipiebant, à Lacedæmonijs ei semper inuidia fiebat. Etem̃ insimulabatur ꝙ cum Aristocle fratre uatem quæ ad Delphos erat, persuasisset ut Lacedæmonijs ad petēda oracula eò missis, hæc plerunque responderet: Iouę sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducere, alioqui argenteo arare uomere. Eandem quoque aliquanto pòst tempore, ut Lacedæmonios hortaretur ad se reducēdum in Lycæo exulantem propter suspicionē acceptorum munerum, ob reditum illum ex Attica, & dimidiatas ædes templi Iouis metu Lacedæmoniorum tunc inhabitantem, undeuicesimo regni sui anno reducendum, eiusmodi choris atq; sacrificijs quibus prosequi reges instituerunt, cum primum Lacedæmona condidère. Hac igitur offensus criminatione Plistoanax, simulq; ꝙ existimabat tum nihil in pace aduersi cōtingere, ubi Lacedæmonij suos recepissent, tũ haudquaquam se inimicorum inuidiæ obnoxium fore, cui semper obnoxij sint necesse est principes in ciuitate belli tempore, propter eius detrimenta conuentionem præoptabat. Eamq; per hyemem in colloquium itum, & iam instante uere apparatus à Lacedæmonijs palàm agitabatur per ciuitates, denunciantibus tanquam ad munitiones faciendas, quo magis exaudirent Athenienses. Et ubi in cōcilijs multa sunt utrinq; iura allata, ita cōuentum est ut pax fieret, utrisq; ea quæ bello essent parata reddētibus, sed Atheniensibus Nisæam retinentibus. Nam cum Platæam repeterent Athenienses, & eam se ui cepisse Thebani negarent, nec oppidanis prodentibus sed dedētibus, idem de Nisæa & illi dicebant. Tunc aduocatis Lacedæmonij socijs, præter Bœotios atq; Corinthios, Eleosq; & alios Megarenses (his enim quæ fiebant haud placebant) decretoq; facto de bello finiendo, fœdus inierunt, percusseruntq; cum Atheniensibus, quod Athenienses apud illos iurando comprobarunt. Fœdera fecère Athenienses ac Lacedæmonij cum sociis in hæc uerba, per ciuitates rata iureiurando sunt habita:

Cleon. Brasidas.

Plistoanax.

Crimina in Plistoanacta delata.

Argenteo arare uomere.

De fœderibus agitur.

Fœdera inter Lacedæmonios & Athenienses.

QVOD ad templa publica pertinet, licere quicunque uelit tutò ire, consulere, consultores mittere more maiorum terra & mari. Phanum uero ac templum Apollinis quod est apud Delphos, ipsos uti suis legibus, uectigalibus, iudiciis, sua denique terra more patrio. Esse porro fœdera annos quinquaginta Atheniensibus ac Lacedæmoniis & utrorunque sociis, pura & innoxia, uel terra uel mari. Nec licere arma inferre detrimenti causa, neque Lacedæmoniis neque Atheniensibus eorúmve sociis, ulla uel arte uel machinatione. Si quid inter eos cōtrouersiæ existat, iure agant & iureiurando, de quibuscunque conuentum est: reddentibus Lacedæmoniis ac sociis Amphipolim Atheniensibus, licere tamen ciuitatibus, quascunq; Lacedæmonii tradiderint Atheniensibus, abire quò libeat suis cum facultatibus. Eas uero quas Aristides tributarias fecit, liberas esse. Item non licere Atheniensibus atque socijs nocendi gratia il

Fœderum initorum uerba.

fuc ferre arma, si tributum pendant post icta fœdera. Sunt autem hæ, Argilus, Stagirus, Acanthus, Scolus, Olynthus, Spartolus. Nec socias esse alterutris, aut Lacedæmoniis, aut Atheniensibus. Quod si eas induxerint Athenienses, ut uelint esse sociæ, licere socias facere. Non tamen Cyuernæos, & Sanæos, & Singæos suas ipsorum urbes incolere, quemadmodum Olynthij & Acanthij, Lacedæmonij ac socij, Panactum Atheniensibus, & inuicem Athenienses Coryphasium illis, & Cythera, & Methonen, & Pteleum, & Atalantam, & quoscunque Lacedæmoniorum captiuos in carceribus, uel apud Athenas, uel alibi intra suam ditionem haberent reddentibus: necnon eos quos expugnatione Scionæ cepissent Peloponnensium, & quicunque ex socijs Lacedæmoniorum apud Scionam essent, & quoscunque Brasidas eò misisset: si quis denique Lacedæmoniorum socius Athenis, uel alibi ut imperium teneant, in carceribus esset, missos facientibus Lacedæmoniis, præterea ac socijs reddentibus quoscunque haberent, hunc in modum, Atheniensium sociorúmve. Quod autem ad Sciones attinet & Toronæos & Sermylios, & si quam aliam ciuitatem haberent Athenienses, consultaturos, deque alijs ciuitatibus quidquid sibi uideretur. Eosdem iusiurandum apud Lacedæmonios eorumque socios per ciuitates iuraturos, & utrosque alteris domesticum iusiurandum, quod apud utranque ciuitatem maximum est: quod quidem hoc sit: Sto his pactionibus & his fœderibus iuste & pure. Sit Lacedæmoniis ac sociis in hunc modum erga Athenienses iusiurandum. Id autem quotannis renouari ab utrisque, & titulos lapideos erigi in Olympiis, in Pythiis, in Isthmo, & Athenis intra urbem, & Lacedæmone in Amyclæo. Si quid autem alterutris in mentem non uenit, & si quid rationibus discussum æquum utrisque uisum sit, hoc commutari quacunque in parte utrisque uideatur. Atheniensibus ac Lacedæmoniis sub tempus fœderum præsidebat ephorus Plistolas, mensis Artemisij quarto ante finem die. Athenis præsidebat Alcæus mensis Elaphebolionis sexto ante finem die. Iurarunt autem & fœdus percusserunt, ex Lacedæmoniis Plistolas, Domagestus, Chionis, Metagenes, Achantus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Antippus, Tellis, Alcinadas, Empedias, Menas, Lamphilus: Ex Atheniensibus Lampon, Isthmionicus, Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theogenes, Aristocœtes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc fœdera icta sunt sub extremum hyemis simul & initium ueris, statim ab urbicis Dionysiis, decem solidis annis, & pauculis diebus à prima in Atticam incursione, & ab huius belli principio. Velim autem quis mihi consideret ad fidem habendam tempora potius, quàm aut quoslibet alicubi magistratus, aut recensionem aliquorum ex aliqua dignitate nominum res gestas significantium. Non enim exacta res est, exponere quibusnam uel ineuntibus uel gerentibus magistratum, ut quidque gestum est, sed per æstates & hyemes distinguere, quemadmodum feci. Vnde comperiet uim anni in duo media diuidens, decem æstates & totidem hyemes habuisse superius bellum. Lacedæmonii captiuos protinus qui penes se erant, missos fecerunt: nam sortiti priorem locum erant reddendi quæ haberent. Miseruntque in Thraciam ad suam prouinciam legatos, Ischagoram & Menam & Philocharidam, ut Amphipolim traderent Atheniensibus, atque alij fœdera quemadmodum cōuenerat, de singulis rata haberent. Quod tamen illi facere abnuerunt, arbitrantes ea nequaquam sibi utilia esse. Ne Clearidas quidem urbem tradidit, gratificari uolens Chalcidensibus, quod negaret se posse tradere istis inuitis. Verum propere ipse cum legatis illinc in Lacedæmonem uenit ad se purgandum, si accusaretur ab ijs qui cum Ischagora fuerant quod non paruisset: & præterea ad cognoscendum, si quid posset fœdus immutari. Sed cum comperisset id comprobatum esse, celeriter redijt, mittentibus eum Lacedæmonijs, atque iubentibus præcipue ut urbem traderet: sin minus, quicunque ibi ferent Peloponnenses educeret. Cæterum Lacedæmonij cum apud eos socij essent, & iussi rata habere fœdera, negarent eadem qua prius causa se illa habituros rata, nisi aliquatenus æquiora fierent, hos non audientes dimiserunt, ipsi cum Atheniensibus societatem fecerunt, rati Argiuos qui missis Ampelida & Licho fœdus inire recusassent, non acres hostes sine Atheniensibus fore, & cæteram ferè Peloponnesum quietu-

Iusiurandum domesticum Atheniensium & Lacedæmoniorum.

Plistolas.

Fœderis percussores

Temporum distinctiones more Thucydidico

ram: alioqui si liceret, ad Atheniēses accessuram. Præsentibus igitur Atheniensiū legatis, habitisq; colloquijs, cōuentum est, societasq; cū iureiurando inita hæc his legibus:

Societas inita inter Lacedæmonios & Athenienses.

Verba initæ societatis.

SOcij erūt Lacedæmonij annos quinquaginta. q si qui hostes agrum inuaserint Lacedæmoniorum, eisq; noxam fecerint, opem ferant Athenienses quocunq; modo, & quantam maximam poterūt. Si ijdem hostes agrum uastauerint, pro hoste sit illa ciuitas Lacedæmoniis & Atheniensibus, afficiaturq; ab utrisq; damno, & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur. atq; ista fiant iuste & impigre & pure. Item si qui hostes terram Atheniēsium ingrediantur, noxamq; fecerint, Lacedæmonii opem ferant quocunq; modo, & quantam maximam possunt. Si agrum iidē uastauerint, pro hoste sit illa ciuitas Lacedæmoniis & Atheniensibus, afficiaturq; ab utrisq; damno, & ab utrisq; pariter hoc bellum deponatur. atq; ista fiant iuste & impigre & pure. Quod si seruitus impendeat Lacedæmoniis, opitulentur Athenienses omni ui quoad poterunt. Hæc autē fœdera iidem qui superiora utrinq; iurauerunt quotannis renouanda, Lacedæmoniis Athenas euntibus sub Dionysia, Atheniensibus Lacedæmone sub Hyacinthia, erecto apud utrosq; saxeo titulo: Vno quidem Lacedæmone iuxta Apollinem in Amyclæo, altero autem Athenis intra urbem iuxta Mineruam. Quod si quid uisum fuerit Lacedæmoniis & Atheniēsibus adiiciendum tollēdumve circa societatem, quidquid utrisq; uisum fuerit, id æquum sit. Hoc iusiurandum è Lacedæmoniis isti iurauerunt: Plistoanax, Agis, Plistolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Antippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilus: Ex Atheniēsibus Lampon, Isthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc societas inita est nō multo post fœdera, & captiuos ex insula reddidêre Lacedæmoniis Atheniēses. Aestasq; undecimi anni cœpit. Quæ per decem continenter annos primo bello gesta, hactenus conscripta sunt. Post fœdera uero & societatem inter Lacedæmonios atq; Athenienses decennem post bellum initam sub Plistola Lacedæmoniorum ephoro, & Alcæo Athenis præsidēte pax fuit duntaxat apud eos qui illa administrant. Cæterum Corinthij & quædam in Peloponneso ciuitates, quæ acta fuerant cōcusserunt: protinusq; alia pturbatio extitit sociorum aduersus Lacedæmonios. Quinetiam Lacedæmonij ipsi progressu tēporis in suspicionem uenêre Atheniensibus, partim ob quædam quæ ex uerbis pactionis executi non sunt, atq; ad sex annos decemq; menses temperatū est, quo minus utrinq; mutuo terram inuaderent: extra illam uero uehementissime inuicem se læserunt, per induciarum nō synceram quietem. Mox coacti rumpere illa post decem annos fœdera, rursus in apertum iêre bellum. Hæc autem idem Thucydides Atheniēsis gradatim cōscripsit, quemadmodum singula quæq; gesta sunt per æstates & hyemes, eo usq; dum Atheniensium imperium Lacedæmonij cum socijs euerterunt, ac longos muros & Piræa ceperunt, ad quod tempus, anni belli omnes extiterunt septem & uiginti. Quod si quis pactionem quæ intercessit, spatio belli ascribendam nō putabit, is haud recte putabit. Si enim ex rebus gestis id existimabit, inueniet non esse consentaneum eam iudicari pacem, in qua neq; tradita neq; recepta sunt omnia de quibus cōuenerat. Et præter hæc in Mantinico & Epidauro atq; in alijs bellis utrinq; clades acceptæ. Et nihilo minus in Thracia q socij fuerant, hostes extiterunt, & Bœotii decendiales inducias agebant. Itaq; & ex superioris belli decennio, & ex suspectis post illud induciis, & ex insecuto has posteriori bello, si quis tot annos supputabit per tempora & aliquot dierum accessionem, hoc solum inueniet exitu comprobatum, ex iis quæ futura esse ex oraculis affirmabantur. Etenim memoria teneo, ab incepto usq; ad finitum bellum, à cōpluribus, prædicari solitum ter nouenis annis bellum geri oportere. Quo omni tempore, cum per ætatem res ego iam intelligerem, & animum aduerterem ut aliquid diligenter cognoscerem, contigit ut cum patria exularem annos uiginti, postq̄ in Amphipolim traiecissem dux classis, cumq; rebus agendis interfuerim apud utrosq;, nec minus

Dionysia. Hyacinthia.

Forte legendum admittebant. πῖσ δεξαμένοισ.

Fœderum ruptorum occasio. Thucydidis descriptio.

Belli Peloponnesiaci diuturnitas.

Thucydidis exilium.

propter exilium apud Peloponnenses per ocium aliquid earum rerum impensius nos sem. Igitur controuersiam quæ post decem annos extitit, & fœderũ perturbationem, & deinceps quemadmodum bellatum est, exequar. Nam posteaq̃ quinquaginta annorum fœdera sunt inita, & mox societates legationesq; quæ ex Peloponneso ad hæc accitæ fuerant, & Lacedæmone discessêre, & alij domum abiêre, Corinthij ad Argos conuersi, primum uerba fecerunt cum quibusdam principibus Argiuorum, quando quidem Lacedæmonij fœdera societatemq; cum Atheniensibus fecissent, antea sibi inimicissimis, non ob utilitatem Peloponnesi, sed ob seruitutem, oportere Argiuos considerare ut salua sit res Peloponnensis, atq; decernere, quæcunq; Græca ciuitas suis legibus, pari iure, æquis conditionibus uiuens, uelit cum Argiuis societatem facere licere, ut unaquæq; ad alterius terram mutua ferat auxilia: deligere aliquot homines penes quos sit imperij summa, ne res foras emanet, neve fiat ad populũ mentio, si ille non sit assensurus. Multos enim abiebat ad Argiuos odio Lacedæmoniorum se collocaturos. Hæc cum demonstrassent Corinthij, domum reuerterunt. Quæ Argiui illi cum audissent, & ad magistratus atq; ad populum retulissent, facto decreto, Argiui duodecim uiros delegerunt, cum quibus liceret societatem facere quisquis uellet Græcorum, præter Athenienses ac Lacedæmonios, cum horum neutris id liceret iniussu populi Argiui. Admiserunt autem hoc Argiui eo impensius, tum quòd cernerent bellum sibi cum Lacedæmonijs futurum, quoniam fœdera cum illis in exitu erant, tum quòd sperarent se principes fore Peloponnesi. Siquidem per id tempus præcipue Lacedæmonium imperium male audiebat, & propter acceptas clades contemptui erant: & inter omnes optime Argiui se habebant, qui non sumpto cum cæteris Attico bello, quòd cum utrisque fœderati essent, rem ampliauerant. Hunc itaq; in modum Argiui Græcorum uoluntarios in societatem recipiebant, ad quos primi Mantinæi cum socijs transierant, Lacedæmonios ueriti; à quibus dum adhuc bellum cum Atheniensibus gerunt, partẽ quandam Arcadiæ illorum ditionis auertissent, quosq; nõ credebat neglecturos, quòd ea Mantinæi potirentur. Ita dum illi cunctantur, libenter ad Argiuos se contulerunt, ciuitatem magnam considerantes & cum Lacedæmonijs usq; certantem, & statum popularem quemadmodum ipsi habentem. Secundum horum defectionem reliqua Peloponnesus gliscere cœpit, tanquam ipsi foret idem faciendum, rata plus quiddã cognouisse Mantinæos quòd ad Argiuos accessissent: & simul succensens Lacedæmonijs, cũ ob alia, tum uero quod in fœderibus Atticis ascriptum esset, periurium esse quicquam adijcere, tollereue ei quod utrique ciuitati uisum est, Lacedæmoniæ & Atheniẽsi. Hæc enim particula Peloponnenses præcipue turbauit, & ad suspicandũ induxit, ne se uellent in seruitutem redigere Lacedæmonij cum Atheniensibus. Aequum nanque futurum fuisse, ut ea transmutatio uniuersis socijs ascriberetur. Ex quo perterriti multi ad Argiuos transierũt, ut eorum societatẽ singuli coirent. Lacedæmonii hunc tumultum gliscere in Peloponeso sentientes, & Corinthios illorum magistros fuisse, ac fœdus & ipsos cũ Argiuis percussuros, mittũt Corinthum legationẽ uolentes quod futurũ erat præuenire, expostulatum, q̃ illi essent totius rei caput: periuri etiam futuri, si ab ipsorũ ad Argiuorum societatẽ deficerẽt. Iam nunc quoq; iniurii qui fœdera cum Atheniensibus nõ comprobarent, cum dicatur in iis, id ualere quicquid maior sociorum pars decreuerit, nisi quod uel deorũ uel hominum impedimentum intercesserit. Corinthii uero adhibitis sociis, prius enim eos aduocauerant, quicunq; & ipsi fœdera non admisissent, contradicere Lacedæmoniis, nõ tamen propalàm ostendentes, ubi sibi facta esset iniuria: quia neq; ipsis recuperassent ab Atheniensibus Sollium neq; Anactorium, & si quid aliud arbitrabantur amisisse, prætendere tantum se deserturos non esse eos qui forent in Thracia. Iure enim iurando suam illis priuatim fidem dedisse semel, cũ primũ unà cũ Potidæatibus rebellarũt, & sæpius postea, negare itaque se fœdifragos eis esse, si ipsorum cum Atheniẽsibus societatem respuerẽt. Cum enim deorum fidem iurauerint illis in Thracia, periuros se fore, si prodant. Dictum autem illic esse, nisi dii aut heroes forent impedimento, & uideri sibi hoc diuinum impedimentum esse. & de ue-

Fœderum initia apud reliquam Græciam.

Mantinæi a Lacedæmonijs deficiunt Arcadia.

Corinthij tumultus magistri.

Sollium.

Anactorium.

teri quidem iureiurando hactenus responderunt. Quod autem ad Argiuam societatem attineret, se habito cum amicis consilio quicquid iusti fuerit facturos. Et Lacedæmonij quidem Legati domum abierunt: Corinthij uero Argiuorum legatis, qui etiam aderant, iubentes societatem inire, ipsos nec differre, edicunt ut sibi præsto sint proximo concilio. Aduenit quoque mox Eleorum legatio, & primum inijt cum Corinthijs societatem, deinde illinc Argos petentes quemadmodum prædictum est, cum Argiuis idem fecit. Infensi nanque Elei Lacedæmonijs erant propter Lepreum. Nam bello quod

Lepreatarum bellum.

Lepreatæ cum Arcadibus gesserunt, acciti à Lepratis Elei in auxilium mercede dimidiatorum fructuum terræ, cum bellum soluissent, imposuerant ipsis Lepratis qui solum tollerent annuum talẽtum Olympio Ioui pendendum. Quod illi cum ad bellum usque

Eleorum atque Lacedæm. simultas.

Atticum pependissent, postmodum desierũt causati bellum: & dum ab Eleis cogerentur ad Lacedæmonios recurrerunt. Commissa illis causa suspicati Elei non æquos futuros iudices, omissa deceptatione solum Lepreatarum depopulati sunt. Nihilo tamen minus Lacedæmonij pronunciarũt liberos esse Lepreatas, & Eleos agere iniuste: & quia Elei iudicio non stabant, armatum præsidium in Lepreum miserunt. Isti existimantes urbem quæ à se defecisset Lacedæmonios recepisse, prolata pactiõe qua dicebatur, quæ quis moto Attico bello teneret, eadem retinendo prodiret in bellum, tanquam ipsi ius suum non obtinerent ad Argiuos deficiunt, societatemque sicuti prædictum est faciunt. Fecerunt item statim post Corinthij, & qui in Thracia sunt Chalcidenses. Idem quoque allegantes Bœotij ac Megarenses cum à Lacedæmonijs contemnerentur, tamen quie-

Sciona expugnatur.

uerunt, quod censerent popularem Argiuorum statum minus sibi profuturum sub dominatu paucorum degentibus, quàm remp. Lacedæmoniorum. Per eadem huius æstatis

Delij reducũtur.

tempora Athenienses expugnata Sciona puberes interfecerunt, pueros ac mulieres in seruitutem redegerunt, agrum Platæensibus colendum dederunt, necnon Delios rur-

Phocensium & Locrensium bellum.

sus in Delum reduxerunt, reputantes & præliorum detrimenta, & dei apud Delphos oracula. Quinetiam Phocenses ac Locrenses inter se bellare cœperunt, Corinthij insuper atque Argiui iam socij Tegeam ueniunt, ut ab Lacedæmonijs deducerent, cernentes secum esse ex magna parte Pelopõnesum, & si hic locus accederet totam futuram. Vbi Tegeatæ negant se Lacedæmonijs aduersaturos, Corinthij qui grauiter hactenus egerant, animos dimiserunt, ueriti ne quis alius ad se post hac accederet. Tamen Bœotios ipsi adeundos putauerunt, orandosque ut sui atque Argiuorum socij forent, cæteraque communiter administrarent, ad hæc ut fœdera decem dierum, quæ illis erant cum Atheniensibus, non longe post alia quadraginta annorum se Athenas secuti, sibi quoque obtinerent. Corinthij iubebant ut Atheniensium si hoc abnuerent inducias renunciarent, nec cum eisdem in posterum nisi se adhibitis fœdera facerent. Bœotii rogantibus Corinthijs quod ad societatem Argiuorum pertineret expectare iusserũt, profectique cum eisdem Athenas decem dierum fœdera non inuenerunt. Cæterum Athenienses Corinthiis responderunt sibi cum illis fœdera, si Lacedæmoniorum ii socii forent. Itaque Bœotii postulantibus Corinthiis atque flagitantibus ut secum paciscerentur, noluerunt tamen decem dierum fœderibus renunciare. Ipsis autem Corinthiis induciæ citra fœdus extitère cum Atheniensibus. Eadem æstate Lacedæmonii populariter duce Plistoanacte Pausaniæ regis, in expeditionem ierũt aduersus Parrhasios in Arcadia Mantineis obnoxios, acciti ab eis seditione laborantibus, excisuri præterea si possent murum in Cypselis quem Mantinei extruxerunt, suorumque præsidio tenebant in Agro Parrhasio positum super Sciritium, quod est in Laconica. Et Lacedæmonii quidem regionem Parrhasiam depopulabantur. Mantinei autem tradita Argiuis custodia urbis, ipsi societatem tutabantur: sed cum nequirent & murum in Cypselis & in Parrhasiis urbes defendere, abière. Lacedæmonii ubi & Parrhasios in libertatem asseruerunt, & murum exciderunt, domum reuersi sunt. Iidem per eandẽ æstatem iam reuersis à Thracia militibus qui cum Brasida profecti fuerant, quos post inita fœdera Clearidas reportauerat, decreuerunt seruos, qui sub Brasida fuissent in prælio liberos esse, habẽtes ubicunque liberet habitandi potestatem, eosque non ita multo post cum iis quos recenter in ciuitatem ascripserant in Lepreo, quod in Laconico & Eleo agro situm est, collocauerũt,

iam cũ Eleis diffidentes. Præterea eos quos in insula traditis armis captos receperant, & horum nonnullos iam magistratibus fungentes, ignominia notauerunt, ueriti ne propter calamitatem acceptam, illi opinantes suam imminutam esse conditionem ali quid molirentur rerum nouarum si honoribus uterentur. Notauerunt autem hac igno minia, ne gerendi magistratus, neue mercandi, uendendi dandive aliquid ius habe- rent. Aliquanto tamen post ad dignitatem sunt restituti. Eadẽ æstate Thysson, quæ est in Atho Atheniensium sociam ciuitatem Dictydienses ceperunt. Qua omni æsta- te inter Athenienses ac Peloponnenses commercium fuit, sed inter se suspecti erant Athenienses & Lacedæmonij usq; ab initis fœderibus, quod neutri loca alteris redde- rent. Nam Lacedæmonij quorum priores in reddendo partes erant, nec Amphipo- lim cæteraq; loca reddiderant, nec socios in Thracia ad recipienda fœdera adegerant, ac ne Bœotios quidem atq; Corinthios, assidue dicentes se illos fœdera recipere nol- lent, una cum Atheniensibus coacturos, præstituta die citra tamen syngrapham, intra quam diem qui fœdera rata non haberent utrisque essent pro hostibus. Harum rerum nullam confici ab illis Athenienses cum uiderent, suspicabantur nihil æquum Lace- dæmonios animo agitare. Ex quo Pylum repetentibus reddere supersederunt, adeo ut captiuos quoq; ex insula quos in uinculis habuerant reddidisse pœniteret. Etiam lo ca cætera tenere perseuerauerunt, præstolãtes dum illi quæ spopondissent perficerẽt. Lacedæmonij uero dixêre, se quæ poterant fecisse, quos eñ in uinculis habuissent Athe niensibus reddidisse, milites qui in Thracia, & si quis alius in ipsorum arbitrio fuisset, abduxisse, Amphipolim ut restituerent, non esse in sua potestate. Bœotios atq; Corin- thios ut in fœdera adducerent operam daturos, utq; Panactum reciperent, & si quis Atheniensis apud Bœotios captiuus esset. Pylum autem ut sibi redderent postulare, sin minus Messenios illinc ac seruitia abducerent, quemadmodũ ipsi ex Thracia fecissent, Athenienses per se si uellent locum custodirent. Sæpe itaque ex multis habitis sermo- nibus, per hanc æstatem permouerunt Athenienses ad ducendos è Pylo Messenios, ac cæteros, tum seruos, tum eos qui è Laconica ad ipsos transierant, quos in uerticibus Ce phaleniæ collocauerant. Igitur æstate hac ab utrisq; ocium fuit, & ad utrosq; inuicem uentitatum. In sequenti hyeme, iam enim alij ephori, nec ij sub quibus inita fœdera erant, & eorum quidem fœderum aduersarij, cum legati à societate uenissent, præsen- tibus Atheniensibus, Bœotijs, Corinthijs, & multa ultro citroq; dicerentur, nec quic- quam conueniret, ut reditũ est domum, Cleobulus & Xenares, ij eñ præcipue ex epho- ris fœdera solui uolebant, sermones habuêre separatim cum Bœotijs atq; Corinthijs, hortantes ut perfecte earum rerum conditionem cognoscerent, utq; Bœotij, qui prio- res fuissent, socij Argiuorum rursus se cum Argiuis facerent socios Lacedæmoniorũ: sic enim fore ut Bœotij ad accipienda Attica fœdera minime cogerentur. Nam Lace- dæmonios ante inimicitias Atheniẽsium, ac ruptionem fœderum, præoptasse sibi ami cos atq; socios esse Argiuos: Siquidem semper Argiuorum fidem habuerant suspe- ctam, cupientes sibi syncere amicum Argos esse, quod uidelicet existimarent bellum extra Peloponnesum sic facilius fore. Enimuero obsecrare Bœotios, Panactum Lace- dæmoniis traderent: ut pro hoc recepta si possint Pylo, expeditius inferant Athenien- sibus bellum: Ita edocti Bœotii atq; Corinthii à Xenare Cleobuloque, & à suis amicis qui è Lacedæmoniis aderant, ut ad suos publice referrent, utriq; abiêre. Quos abeuntes duo è summo magistratu Argiui inter uiam obseruauerunt, congressiq; cum eis in col loquium deuenerunt, si quo pacto Bœotii ipsis socii fieri possent, quemadmodum Co- rinthii & Elei & Mantinei: existimare enim hac re procedente, facile iam eos, & belli- gerari, & paciscì: etiam cum Lacedæmoniis si uellent, re inter ipsos communicata, & si quibus cum aliis oporteret. Hæc Bœotiis legatis audita placuerunt. Quippe oppor tune ista rogabantur, quæ amici quoq; è Lacedæmone ipsis iniunxerant. Ea sentientes ab his admitti Argiui, illi missuros se in Bœotiam legatos cum dixissent digressi sunt. Reuersi Bœotii detulêre ad magistratus, quæq; ex Lacedæmone, quæq; ex Argiuis in congressu audissent. Magistratus quod res placita erat erectiore animo esse. Nam ipsis cum utraque parte conueniebat, & eorum opera Lacedæmoniorum amici indigebant,

Ignominia notati

Thyssus opp.

Athenienses & Lacedæmonii de reddendis utrinq; locis dissentiunt.

Cleobulus & Xenares ephori.
Ephori.
Fœdera frangere contendunt.

Argos amicum optant Laced.

& Argiui ad similia properabant. Neq; multo post cum legati Argiuorum uenissent, ob ea transigenda quæ dixissent, probata ipsorum oratione eos remiserunt, promittentes se legationem Argos de societate missuros. Interea uisum est eis Corinthijsq; ac Megarensibus & legatis è Thracia inter se coniurare, de ferendo inuicem auxilio, ut quisq; indigeret. deq; non gerendo cum aliquibus bello, paciscendoq; nisi communiter, & ita Bœotios Megarensesq;, nam idem ij inter se ipsi fecerant, fœdera facere iam cum Argiuis. Verum antequam iusiurandum præstaretur, idem Bœotiorum magistratus rem ad quatuor consilia Bœotiorum penes quæ summa potestas est, retulerũt, suadentes, ut ex usu rei Bœotiæ cum ijs ciuitatibus quæcunq; hoc uellent coniurarẽt. Hoc illi qui in consiliis erant non admittendum censuerunt, ueriti ne Lacedæmoniis aduersarẽtur, si cum Corinthiis qui ab illis defecerant coniurarent. Neq; enim eos certiores fecerant sui magistratus de ijs quæ ex Lacedæmone sibi Cleobulus & Xenares ephori suasissent, ut prius Argiuorum Corinthiorumq; socij facti, postmodum fierent Lacedæmoniorum, rati etiam si ipsi non dicerent, tamen non aliud illos è consilio decreturos, quàm quod eis ipsi præcognitum suasissent. Vbi autem res in contrarium cessit, Corinthij quidem & è Thracia legati infecto negocio abierunt: Bœotij uero magistratus prius expectantes, ut eadem persuaderent, utq; experirentur facere cum Argiuis societatem, nec de argiuis ad consilia retulerunt, nec Argos quam promiserant legationem miserunt, incuria quadam & omnium occupatione. Hac eadem hyeme Mecybernam, ubi erat Atheniensium præsidium, Olinthii subito adorti ceperunt. Post hæc Lacedæmonii (nam inter eos atq; Athenienses assidua colloquia habebantur de reddendis, quæ inuicem tenebant) sperantes si Panactum à Bœotiis Athenienses recepissent, fore ut ipsi reciperent Pylum, adierunt per legationem Bœotios, obsecraueruntq;, ut sibi Panactum, & qui in uinculis essent Athenienses traderentur, ut pro iis ipsi Pylum reciperent. Illi negare se reddituros, nisi secum quemadmodum cum Atheniensibus hi societatem separatim coirent. Lacedæmonii intelligentes hi quidem se iniurios fore in Athenienses, cum dictum sit neq; fœdus iniri, neq; bellum, nisi communiter, cupidi tamen Panacti recipiendi, & pro eo Pylum recuperandi: cum præsertim qui properabant turbare fœdera propensiores in Bœotios essent, societatem fecerunt hyeme iam extrema, & sub uere statim Panactum excisum est: Et undecimus belli annus exijt. Ineunte statim uere insequentis æstatis Argiui, quando neq; legati Bœotiorum quos illi missuros se dixerant ueniebant, & eosdem Panactum excidisse acceperunt, separatimq; societatem cum Lacedæmonijs coisse, extimuerunt ne soli relinquerentur, cæteris socijs ad Lacedæmonios transeuntibus, opinantes à Lacedæmonijs Bœotios inductos, & Panactum excidisse, & in Atheniensium societatem concessisse, ipsis Atheniensibus harum rerum conscijs, cum quibus quoq; iam sibi societatem facere integrum non esset, cum antea sperassent per causam dissensionis sibi hos socios fore, si fœdera quæ Atheniensibus essent cum Lacedæmonijs non manerent. Itaq; incerti ob hæc consilia, ac timore perculsi, ne sibi bellandum foret cum Lacedæmonijs pariter & Tegeatis & Bœotijs & Atheniensibus, ut qui prius fœdera Lacedæmoniorum non accepissent, sed animum Peloponneso imperandi habuissent, misère quamprimũ potuère in Lacedæmoniam legatos, Eustrophum & Aesonem, qui illis amicissimi uidebantur, arbitrantes se, ubi confœderati cum Lacedæmonijs essent, quocunq; res caderent, pro conditione præsentium temporum optime quietem acturos. Eorum legati cum Lacedæmonem uenissent, sermonem habuerunt, quonam modo fœdera facienda essent, postulantibus ante omnia Argiuis, aut ciuitati cuipiã, aut priuato delegari causam suam de terra Cynuria, de qua semper disceptaretur in finibus posita, quæ Thyream continet & urbem Athenam, coliturq; à Lacedæmonijs. Sed uetantibus mox Lacedæmonijs fieri de illa mentionem, cæterum si uellent hi ex pristina formula fœdus facere, sed ad id paratos esse dicentibus, legati hoc sibi utiq; concedi instabant in præsentiarum fœdus fieri annorum quinquaginta, ea tamen lege ut liceret utrislibet alteros prouocare ad prælium, dummodo neq; morbo neq; bello implicitos: & de hac terra decernere, quemadmodum iterum quondam factum est, cum se utriq; uictores discess-

Græcorum cõiurationes.
Bœotiorum 4 consilia.
Mecyberna.
11. Ann. in tiũ.
Eustrophus. Aeson.
Legati argiuorũ apud Laced.
Cynuria. Thyrea. Athena.
Lacedæmoniorũ responsio.

fisse putauerunt, sed non insequi ulterius, quàm ad huius uel illius urbis terminos. Hæc à principio Lacedæmoniis uideri stolida. Deinde quia cuperent amicum omnino habere Argos, quæ postulabantur indulsere, & in scriptum retulere, iubentes tamen prius, quàm aliquid conficeretur illos redire Argos, ad hæc demonstranda plebi: & si ei placita essent uenire ad Hyacinthia iusiurandum præstituros: Et legati quidem abiêre. Interea autem dum Argiui ista tractarent, Lacedæmoniorum legati. Andromedes, Phædimus, & Antimenidas, quibus datum erat negocium recipiendi à Bœotiis Panactum ac captiuos, Atheniensibúsque reddendi, offendunt Panactum ab ipsis Bœotijs dirutum, causantibus quoddam olim inter se atque Athenienses ex quadam controuersia iusiurandum intercessisse, ne alterutri locum illum incolerent, sed utriq;: Cæterum quos illi habebant captiuos receperunt, Atheniensibúsque reddiderunt referentes Panacti excisionem, ibiq; nullum amplius Atheniensium hostem habitaturum, per hoc existimantes & Panactum se tradere. Hæc cum dicerentur, grauiter sane tulêre Athenienses, iniuriam sibi fieri putantes à Lacedæmoniis, tum ob excisum Panactum quod stans traditum oportuit, tum quod audiebant eos cum Bœotiis quoque societatem fecisse, cum antea dicerent se communiter adacturos ad confœderationem qui recusarent. Hæc atq; alia considerantes quæ ex pacto seruata non essent, deceptos se existimabant, ut aspere responso reddito legatos remiserint. Cum esset huiusmodi dissidium inter Lacedæmonios atq; Athenienses, ii qui Athenis soluta fœdera cupiebant, protinus hoc efficere instituerunt, cum alii nonnulli, tum uero Alcibiades Cliniæ filius per adolescentiam ille quidem in qua adhuc erat, ut quis in alia ciuitate, commendatione autem progenitorum sanè honoratus, cui placebat, ut satius uidebatur, ad Argiuos potius accedere, neque ob id modo quod satius uidebatur, uerumetiam ferocitate spiritus fœderibus erat infestus, quæ per Niciam & Lachetem cõtempta sua adolescentia Lacedæmonij fecissent, nec habito sibi honore uetusti iure hospitij, quod ab auo repudiatum, ipse renouatum curauerat officijs, quibus captiuos ex insula fuerat prosecutus. Ex quo prorsus sibi detractum interpretans, ab initio Lacedæmoniis uerbo aduersabatur, affirmans illos inualidos esse, & ea causa cum Atheniensibus fœdera percussisse, ut per hæc ab eis Argiuos abducerent, & rursus Athenienses destitutos adorirentur. At ubi discordia extitit, tunc uero sine mora ad Argiuos priuatim mittit, iubens quàm celerrime ad societatem prouocati uenirent cum Mantineis, & Eleis, tanquam opportuno tempore, ut se maxime annixuro. Quo nuncio audito Argiui, simulq; cognito non iniisse cum Bœotiis Athenienses societatem, sed à Lacedæmoniis uehementer diffidere, omissis suis legatis, fœdera apud Lacedæmonem tractantibus, ad Athenienses potius mentem aduerterunt, reputantes ciuitatem olim iam sibi amicam, & quæ sub statu populari regeretur, quemadmodum ipsi ac magnæ potentiæ, præsidio futuram à mari, si ipsis bellum moueretur. Mittunt itaq; confestim ad Athenienses de societate legatos, comitantibus Eleorum ac Mantineorum legatis. Venit autem propere & Lacedæmoniorum legatio, Philocharidas, Leon, & Endius, qui uidebantur studiosi esse Atheniensium: Timebatur enim ne per iracundiam facerent Athenienses cum Argiuis societatem ad reposcendam Pylum in locum Panacti, & ad excusandam societatem cum Bœotiis, non se id malo Atheniensium fecisse. Ii apud concilium de his rebus cum dicerent, seq; uenisse cum potestate summa de omnibus controuersiis transigendi, Alcibiadem reformidabant, ne si ad populum eadem dicerent, inducerent uulgus, & respueretur societas Argiuorum. Verum Alcibiades aduersus hos huiusmodi rem machinatur: Suadet Lacedæmoniis ne palam faciant populo se cum summa potestate uenisse, data eis fide si hoc faciant, se Pylum illis restituturum, persuasis autem à se quemadmodum iterum nuper ad eorundem legatis contradicendum, & in cæteris utrosq; reconciliaturum. Hæc Alcibiades ideo agebat, ut illos à Nicia alienaret, & ad populum insectando, tanquam nihil unquam nec synceri cogitantes, nec ueri de his rebus loquentes, Atheniensibus Argiuos & Mantineos & Eleos redderet socios, prout & contigit. Nam legati, cum ad populum processissent, & interrogati negassent se id quod in senatu dixerant, cum absoluta potestate

Andromedes. Phædimus. Antimenidas.

Atheniens. Laced. & dissidij redintegrati occasio.

Alcibiades.

Pilocharidas. Leon. Endius.

Lacedæmoniorũ legati per Alcibiadẽ decipiuntur.

uenisse, tum uero Athenienses non amplius sustinuerunt, sed Alcibiadē multo quàm antea uehementius in Lacedæmonios uociferantem audierunt. Animati protinus Argiuis introductis & illorum comitibus, iniêre cum eis societatem. Verum facto terræmotu, priusquam aliquid constitueretur, concilium dilatum est. Postero die coacto concilio, Nicias cum Lacedæmoniis deceptis, de non confitendo se uenisse præditos potestate, & ipse deceptus affirmabat oportere nihilo minus Athenienses fieri socios Lacedæmoniorum potius, & differendo quæ ad Argiuam societatem pertinerent, iterum ad Lacedæmonios mittere ac cognoscere quid consilii haberent, dicens honorificam ipsis, deformem illis esse belli dilationem. Cum ipsis enim, quandoquidem res eorum bene haberet, præclarissime agi præsentem tuendo felicitatem. Illorum uero quorum aduersæ res essent interesse ut inuenirent quamprimum quonammodo periclitarentur. Suasitque ut illuc legatos, & se inter illos mitterent iussurum Lacedæmoniis, siquid æqui cogitarent, Panactum incolume redderent, Amphipolim & Bœotiorum societatem missam facerent, nisi ita pepigissent quemadmodum dictum est, ut neutri sine alteris cum ullo pacisceretur. Item denunciaturum, si pergerent iniurii esse, se quoque iam Argiuos in societatem recepisse, & huius rei gratia adesse. Si quid aliud super hæc succensebant, Athenienses id omne obiecturos, legatos cum Nicia miserunt. Legati ubi peruenerunt, & post alia cum ad extremum dicerent, nisi societatem Lacedæmonii Bœotiorum dirimerent, qui fœderibus non continerentur, se quoque in societatem Argiuos & qui cum eis essent recepturos. Illi negabant se Bœotiorum societatē dirempturos, ut ita responderent euincente factione Xenaris ephori, ius tamen iurandum Nicia flagitante renouarunt. Verebatur enim Nicias ne omni prorsus infecto negocio discederet, insimulareturque, id quod & contigit, quod autor fœderum cum Lacedæmoniis fuisse uideretur. Sub cuius reditum audientes Athenienses nihil acti è Lacedæmone referri, subito indignati & se iniuria affici putantes, cum Argiuis (aderant enim illi) fœdera ac societatē autore Alcibiade fecerunt his uerbis:

Fœdera Atheniensium cum Argiuis Mantineisque & Eleis ad annos centum.

FOEDERA fecêre Athenienses in annos centum, Argiuique & Mantinei atque Elei, pro se próque sociis quibus utrique præsunt, sine dolo ac sine noxa tam terra quàm mari, ne liceat arma inferre detrimenti causa, neque Argiuos, Mantineos, Eleos, eorúmque socios, Atheniensibus, neque rursus Athenienses eorumque socios Argiuis, Eleis, Mantineis, illorúmve sociis, ulla uel arte uel machinatione. Ex hac formula societas sit Atheniensibus, Argiuis, Eleis, & Mantineis annos centum. Si hostes terram Atheniensium intrauerint, eo ueniant Argiui auxilio & Elei & Mantinei, simulac palam eis factum erit ab Atheniensibus, pro suis uiribus quàm ualidissime poterunt. Si iidem hostes eandem terram depopulati abierint, pro hostili sit ea ciuitas Argiuis, Mantineis, Eleis, Atheniensibus, malóque afficiatur à cunctis his ciuitatibus, nullique ipsarum fas sit bellum, quod erit aduersus illam ciuitatem, soluere, nisi id omnibus uideatur. Itemque Athenienses auxilium ferant Argos, Mantineam, Elim, si hostis inuaserit terram Argiuorum, Eleorum, Mantineorum, simulac palam eis factum erit ab his ciuitatibus, pro suis uiribus quàm ualidissime poterunt. Si hostis terram depopulatus abscesserit, ea ciuitas pro hostili sit Atheniensibus, Argiuis, Mantineis, & Eleis, ab hísque omnibus ciuitatibus malo afficiatur, nec fas sit soluere bellum aduersus eam ciuitatem, nisi id omnibus ipsis uideatur, neque sinere per suam terram sociorumve quibus singuli præsunt, aut per mare armatos transire inferendi belli gratia, nisi communi decreto harum ciuitatum, Atheniensis, Argiuæ, Mantineæ, Eleæ, de transeundo. Quinetiam ciuitas quæ arcesserit, opem ferentibus commeatum præstet ad dies triginta ex eo die quo in eam urbem auxilia accersita in-

Niciæ repugnat Alcibiades.

ſtrauerint, & item abeuntibus. Eadem ſi diutius uti exercitu accito uelit, ſtipendium det ternos quotidie obolos Aeginæos ſingulis grauis ac leuis armaturæ militibus, atq; ſagittarĳs. Equiti autem ſingulas drachmas Aeginæas, ipſaq; imperium ſuper exercitum teneat, quandiu illic bellum erit. Si quo tamen uniuerſis ciuitatibus uideatur communiter in expeditionem eundum, participet imperium eis omnibus. Hæc fœdera Athenienſes pro ſeipſis proq; ſocĳs iurent, Argiui & Mantinei & Elei & eorum ſocĳ per ſuas quiq; ciuitates. Iurent autem proprium quiq; iuſiurandum, quod maximum eſt, apud templa auguſta, in hæc uerba:

STABO in ſocietate ſecundum conuenta iuſte, & innocenter, & ſimpliciter, neq; tranſgrediar ulla neque arte, neque machinatione. Iurent item Athenis ſenatus ac tribuni plebis, idq; iuſiurandum confirment quæſtores. Apud Argos iurent ſenatus & octoginta uiri: Apud Mantineam iurent opifices ſenatúsque, ac cæteri magiſtratus, confirment uates, ac belli duces: In Elide opifices quæſtorésque ærarĳ & ſexaginta uiri, confirment opifices, legúmque cuſtodes. Renouent quoque quotannis iuſiurandum Athenienſes quidem eundo in Elim, Mantineam, Argos triginta diebus ante Olympia. Argiui uero, Mantinei, Elei eundo Athenas decem diebus ante magna Panathenæa. Deſcribant quoque placita hæc fœderalia ac ſocialia cum iureiurando lapideo titulo: Atheniẽſes quidem in urbe, Argiui uero in foro apud delubrum Apollinis. Mantinei autem in foro item & apud Iouis delubrum. Communiter uero ponant ludis Olympiacis æneum titulum ĳs, quæ nunc ſunt Olympiis. Quod ſi quidam uideatur eſſe ſatius his ciuitatibus addi ad conuenta, quicquid cunctis communiter uidebitur, id ratum ſit. Et fœdera quidem atque ſocietates hunc in modum ſunt initæ, neq; tamen quæ inter Lacedæmonios atque Athenienſes erant, ob has abolitæ ſunt, neq; ob alias. Cæterum Corinthii Argiuorum ſocii eas admittere noluerunt, ac ne ratam quidem iureiurando habere iam initam cum Eleis & Argiuis & Mantineis ſocietatem, debellando deque pacificando cum eiſdem hoſtibus, quod dicerent ſufficere ſibi ſuperiorem conuentionem de auxilio inuicem præſtando laceſſitis bello, non autem bello laceſſentibus. Ita Corinthii à ſocietate receſſerunt, rurſusq; cum Lacedæmoniis ſenſerunt. Atq; hac æſtate Olympia extiterunt. In quibus Androſthenes Arcas in Pancratii certamine primam palmam retulit, & Lacedæmoniis Elei interdixêre templo ne ſacrificarent, certarentve, nec intendentes crimen illis per iudicium, ut ius Olympiacum poſtulauit, eos condemnarunt, dicentes arma illos in Phyrcum murum inferre, & armatos in ſuum Lepreum dum Olympiacum fœdus eſſet dimittere. Multa autem erant duo millia mnarum, in ſingulos armatorum binæ, quemadmodum lege continetur. His Lacedæmonii miſſa legatione contradicebant, negantes iuſte ſe condemnatos, nondum palam facto apud Lacedæmonem fœdere, quando ipſi in Lepreum miſerunt armatos: Elei inducias dicere iam apud ipſos eſſe, quippe qui ipſis primi denunciaſſent, & ſe quieſcentibus nec id expectantibus, illi iniuriam, faciendo ſub fœderibus latuiſſent. Et cum Lacedæmonĳ exciperent denunciatum oportuiſſe etiam Lacedæmone, ſi ſibi fieri ſuſpicarentur iniuriam, non autem prout ipſi ſuſpicarentur id agi, neque arma etiam ullo pacto inferri. Illi eadem ratione reſpondere nõ ſe iniurios eſſe, ſi non ſit creditum: cæterum ſi ſibi reſtituere Lepreum illi uellent, ita demum partem ſe multæ miſſuros, & eam pecuniam cuilibet deo pro eis oblaturos. Illis hæc non audientibus, rurſus poſtulare, Lepreum quidem ſi nollent non reſtituerent, uerum aſcenderent ad Iouis Olympĳ aram, quandoquidem templo uti exoptarent, ut coram Græcis iuſiurandum præſtarent, poſtmodum utiq; multam ſoluturos. Ne hanc quidem conditionem accipientes Lacedemonĳ, prohibiti ſunt ab immolatione apud templum atque à certaminibus domíque ſacrificarunt. Ludos ſpectauêre cæteri Græci præter Lepreatas, ueriti tamen Elei ne per uim Lacedæmonĳ ſacrificarent, armata iuuentute excubias habuêre. Ad quos acceſſerunt Argiui pariter & Mantinei, ex utriſque milleni, & Athenienſium equites, qui apud Argos diem feſtum præſtolabantur. Omnem autem illam frequentiam ingens perculit terror, ne Lacedæmonii cum arma

Iuſiurandum cõfœderatorum.

Olympia.

Androſthenes.

Phyrcus murus.

Lichas uirgis cæsus.

tis uenirent, præsertim posteaquam Lichas Arcesilai Lacedæmonius uirgis à lictoribus cæsus in loco certaminis, quia cum eius biga uicisset, declarato uictore Bœotiorum tribuno plebis, ipse progressus in locum ludorum Lacedæmonijs interdictum coronasset aurigam, auidus indicandi suum currum fuisse. Quo magis perterriti sunt omnes, suspicatiq; aliquid noui fore. Lacedæmonij tamen quieuêre, atque ita eis ludorum die successit. Secundum Olympia Argiui atque socij Corinthum perrexêre, oratum illos, ut ad se transirent. Aderant autem Lacedæmoniorum legati: & cum multi sermones habiti essent, ad postremum nihil est actum, sed facto terræmotu digressum in suam cuiusque urbem. Aestásque excessit. Ineunte hyeme pugnauêre Heraclienses, qui sunt in Thrachine cum Aenianibus, & Dolopibus, & Meliensibus, atque aliquot Thessalis. Nam hæ circa gentes illis hostes erant, quod non aduersus alias quàm aduersus se ea urbs condita esset. Idcóque statim ab ipsa condita infestæ ei fuerunt, quoad poterant ad perniciem illius incumbentes, & in ea tunc pugna superiores extitêre, cum alijs Heracliensibus, tum uero Xenare Cnidio Lacedæmonio illorum duce interfecto. Et hyems pariter duodecimus belli annus exijt.

Heraclienses. Aenianes.

Xenaris cædes.

13. anni initium

Hegesippidas.

Principio statim insequentis æstatis, Heracleam post prælium grauiter affectam accepêre Bœotij, Hegesippida Lacedæmonio, tanquam non bene gubernante, eiecto, ueriti ne Lacedæmonijs in Peloponneso tumultuantibus occuparent Athenienses locum. qua ex re Lacedæmonij in illos irati erant. Eadem æstate Alcibiades Cliniæ filius Atheniensium dux, adiutoribus Arguis ac socijs profectus in Peloponnesum cum paucis Atheniensium armatis ac sagittarijs, & quos illinc sumpserant socijs, eóque exercitu Peloponnesum pertransiens cum alia quæ ad societatem pertinent, constituit, tum muri Patreæ, ad mare demolirentur persuasit, habens ipse in animo alios extruere in iugo Achaico, sed accurrentibus Corinthiis Sicyoniísque, quibus offuturi erant illi extructi, prohibitus est. Eadem æstate bellum extitit inter Epidaurios atque Argiuos titulo quidem hostiæ, quam ad Apollinem Pythium Epidaurii cum adducere debuissent pascuorum nomine, non miserant, cuius templi maximum arbitrium erat penes Argiuos. Veruntamen nulla subsistente causa uisum ipsis, atque Alcibiadi, Epidaurum si possent, occupare, tum à Corintho securi essent, tum ut ab Aegina breuior ad auxilium traiectus foret, quàm ex Athenis Scyllæo circuito. Itaque Argiui sese præparabant tanquam ipsi aduersus Epidaurum ad exigendam hostiam exituri. Eduxerunt autem per eadem tempora & Lacedæmonii omnem populum in Leuctra, quæ sunt in eorum confiniis aduersus Lycæum, duce Agide Archidami filio rege suo, nemine quo tenderent sciente ne ipsis quidem ciuitatibus, unde uiri in militiam mittebantur. Sed quia sacrificantes pro transitu litare non potuerunt, domum rediêre, edicentes socijs, ut post insequentem mensem (erat autem tum Maius, in quo stata sacra apud Dores sunt) se præpararent tanquam in militiam exituri. Illis digressis Argiui ante quartum diem Calendarum Iunii egressi, & eo die quantus fuit itinere facto, ingressi sunt Epidauriũ agrum ac depopulati. Ipsis'que Epidaurijs socijs implorantibus, partim illorum nondum adesse mensem causabantur, partim usque ad confinia Epidauriæ progressi quietem egerunt. Atque quoad Argiui in Epidauro fuerunt, legationes sociorum Mantineam uentitarunt, ab Atheniensibus excitæ. Et cum in colloquium uentum est, Ephamidas Corinthius negare congruere uerba cum rebus. Nam ipsos quidem de pace transigere: Epidaurios autem ac socios cum armis aduersus Argiuos in acie stare oportere, ergo primum missos facere exercitus, qui utrinque uenerunt, atque ita rursus loqui de pace. Id probantes Atheniensium legati abierunt, Argiuos'que ex Epidauria abduxerunt. Et cum postmodum reuersi eodem conuenire non possent, reditum est ab Argiuis iterum in Epidauriam, populatio'que facta. Exierunt quoque Lacedæmonij aduersus Caryas. Et cum ne hic quidem de progressu sacrificantes litarent, rediêre. Argiui tertia fere Epidauriæ parte uastata, domum regressi sunt. Quibus præsidio fuerant mille armati Atheniensium, Alcibiade duce cogni-

Alcibiades.

Epidauriũ cũ Argiuis bellũ.

Leuctra. Lycæum. Agis.

Ephamidas.

to Lacedæmonios in expeditionem exiisse. Hæc manus ubi ea opus amplius non fuit discessit, atque ita æstas exacta est. Initio hyemis Lacedæmonii clam Atheniẽsibus præsidium trecentorum militum, Agesippida præfecto ad Epidaurum mari summiserunt, propter quod Argiui Athenas uenerunt expostulatum quod cum in fœderibus scriptum esset, ut neutri per ea, quæ suæ ditionis essent, sinerent transire hostem, Athenienses suo mari dimisissent Lacedæmonios transire, dixeruntque nisi Athenienses uicissim Messenios ac seruitia in Pylum transportarent, iniurios fore. Illi autore Alcibiade, & Laconico lapidi titulari subscripsêre Lacedæmonios peierasse, & seruitia ẽ craniis ad latrocinandum in Pylum transportauêre, cætera quiescentes. Per hanc hyemem cum inter Argiuos atque Epidaurios bellaretur, nullum iustum prælium extitit, sed ex insidiis incursiones, ubi ex alterutris prout contingebat, nonnulli cadebant. Atque extremo hyemis iam uergentis in uer, Argiui sumptis scalis tendunt Epidaurum, tanquam desertam propter bellum expugnaturi, sed infecto rediêre negocio, hyémsque & tertiusdecimus annus belli excessit. Insequentis æstatis medio Lacedæmonii cum Epidaurii socii uexarentur, & in Peloponneso alia à se loca deficerent, alia male cogitarent, opinantes nisi præoccuparent, protinus rem in deterius progressuram, uniuersi aduersus Argos eunt, ipsi atque seruitia duce rege suo Agide Archidami filio, comitantibus eos Tegeatis, & quicunque alij Arcades erant Lacedæmoniorum socij. Nam ex cætera Peloponneso socij, & qui extra illam erant, ad Phliuntem cogebantur, Bœotiorum quinque millia cum iustis armis: totidem leuis armaturæ, & quingenti equites, ac totidem sine equis, Corinthiorum duo millia armata, aliorum pro sua cuiusque copia numerus: Phliasiorum uero, quia in ipsorum agro exercitus erant, quantacunque fuit manus. Argiui, tunc primum præscito Lacedæmoniorum apparatu, cum illi in Phliuntem tẽderent ad se cum alijs coniungendum, tunc ipsi cum exercitu prodiêre, accedentibus auxilio Mantineis, socios suos habentibus, & tribus millibus Eleorum armatis, & progressi Lacedæmonijs occurrunt apud Methydrium Arcadiæ: & utrisque collem acceptis, Argiui quidem ad pugnam sese præparabant, tanquam destituto socijs hoste: Agis autem sub noctem mouens clàm in Phliuntem contendit ad socios. Quo Argiui cognito, ipso statim diluculo abeunte, primum Argos, mox ubi expectabant Lacedæmonios cum socijs, in uiam, quæ fert in Nemeam descensuros. Verum Agis non id, ubi isti expectabant iter tenuit, sed aliud asperius denunciata re Lacedæmonijs & Arcadibus Epidaurijsque, & in campum Argiuorum descendit. Corinthij quoque Pellensesque ac Phliasij diuerso itinere matutini perrexêre. Bœotijs autem Megarijsque ac Sicyonijs præceptum erat, ut uia quæ ducit ad Nemeas descenderẽt, quà Argiui insidebant: ut si illi ad arcendam uim Lacedæmoniorum in plana properarent, ipsi eos insecuti equitatu uterentur. Ita instructa re ingressus plana Agis Saminthum ac cætera populabatur. Quo Argiui cognito, iam luce ad subueniendum suis rebus è Nemea pergunt, & nacti Phliasiorum Corinthiorumque exercitum, aliquot ex Phliasiis obtruncant. Sed ex ipsis haud multo plures à Corinthiis obtrũcantur. Et Bœotii Megariique ac Sicyonii perrexerũt, ut erat sibi præceptum, ad Nemeam, nec iam Argiuos adepti sunt. Illi ubi descenderant conspicati sua uastari, ad pugnam sese expediebant, & inuicem è regione Lacedæmonii. Cæterum Argiui circunuenti erant à Lacedæmoniis & qui cum ipsis erant, eos ex parte camporum secludentibus ab urbe, è superiore parte Corinthiis, Phliasiis, ac Pellensibus, ex Nemea Bœotiis, Sicyoniis, ac Megariis. Equi autem Argiuis præsto non erant: Soli nanque ex socijs Athenienses nondum aduenerant: Neque uero Argiuus socialisque exercitus tam atrocem sibi conditionem adesse opinabatur, sed Lacedæmonios à se in sua terra & ante suam urbem deprehensos, eoque se pugnam pulchre commissurum. Iamque utroque exercitu tantum non concurrente, progressi duo ex Argiuis, Thrasylus è quinque ducibus unus, & Alciphron hospes Lacedemoniorum cum Agide colloquuti sunt, ne prælium fieret. Paratos enim Argiuos iudicio stare siquid in simultatibus Lacedæmoniis deberent, & illi inuicem ipsis, & in posterum ictis fœderibus pacem acturos, Hæc ex seipsis Argiui illi iniussu multitudinis cum dixis-

14. Anni initium.

Methydrium.

Saminthus.

Argiuorum cum Laced. pacta.

sent, acquiescens Agis, ne ipse quidem frequentia suorum in consilium adhibita, sed uno tantum quæstore, qui in ea sibi comes expeditione erat, pepigit quatuor menses intra quos deberent ea conficere quæ dixissent: exercitúmque confestim abduxit, cum nullo aliorum sociorum locutus. Eum Lacedæmonij socijq; prout ducebat secuti quidem sunt legis causa, sed inter se tamen magnopere incusabant, quod cum opportune cecidisset ut possent cum hoste confligere, undique conclusi ab equitatu peditatuq;, discederent, nulla gesta re illo apparatu digna. Etenim pulcherrimus ad eam diem ille Græcorum exercitus conuenerat, maxime conspicuus, quoad in Nemea habuit, statim ubi omnes Lacedæmoniorum copiæ affuerunt, & Arcades, & Bœotij, & Corinthij, & Sicyonij, & Pellenses, & Phliasij, & Megarij, & hi inter suos quiq; electi iudicatiq; pares, nõ modo ad pugnandum cum Argiuis eorumq; socijs, sed etiam cum altero tanto si accederet copiarum. Qui exercitus ita succensens Agidi abiit, in suam unoquoq; domum dilapso. Sed multo succensebant magis Argiui iis qui iniussu suo pepigerant, rati nunquam à se commodiorem Lacedæmoniis præbitam effugiendi opportunitatem, quoniam ipsi cum multis atq; egregiis sociis ante urbem essent contra illos dimicaturi. Itaq; reuersi apud Charadrum, quo in loco antequam è militia urbem introeant de causis militaribus iudicant, Thrasylum lapidare cœperũt. Is ad aram confugiens mortẽ deuitauit. Eius tamẽ pecuniam publicauerunt. Postea superuenientibus mille armatis Atheniensium, ac trecentis equitibus Lachete ac Nicostrato ducibus ut abirent iusserunt. Pacta enim cum Lacedæmoniis qualiacunq; tamen soluere pigebat, nec eos ad populum respondere uolentes produxerunt, priusquam Mantinei & Elei (nam ii adhuc aderant) id precibus extorserunt. Introducti illi apud Argiuos ac socios coram Alcibiade legato hæc dixère: Non recte fœdera sine sociis cæteris ne nunc quidem fieri, se enim tempore præsto esse, iniri oportere bellum. Deniq; cum socios oratione persuasissent, confestim aduersus Orchomenum Arcadicum omnes contenderũt, præter Argiuos. Nam ij etsi persuasi, tamen relicti sunt, mox deinde & ipsi contenderunt. Vniuersiq; obsidentes Orchomenum oppugnabant, ac machinas ad muros quatiendos faciebant, cupidi expugnandæ urbis, cum propter alia, tum uero quod ibi obsides ex Arcadia erant à Lacedæmonijs positi. Orchomenij fragilitati murorum diffisi utiq; aduersus tot hostium copias, ueriti ne prius expugnarentur, quàm sibi subueniretur, pepigère cum hostibus societatem, datis obsidibus ex suorum numero Mantineis, & traditis quos ibi Lacedæmonij deposuissent. Recepto iam Orchomeno deliberabant socij, quorsum deinceps potissimũ ire oporteret. Elei iubebant iri in Lepreum, Mantinei in Tegeam, & ad hos accedẽtibus Argiuis atq; Atheniẽsibus, indignati Elei quod non decretum esset, ut in Lepreum iretur, domũ rediêre. Cæteri socij apud Mantineam tanquam aduersus Tegeam ituri se præparabant, euocati à quibusdam ex ipsa urbe Tegeatibus, operam nauaturis ad ipsam urbem dedẽdam. Lacedæmonij, posteaquam ab Argo regressi sunt, initis in quatuor mẽses fœderibus, Agidem uehementer inculpabant, quod secum rem non communicasset in tanta cum Argiuis opportunitate bene pugnandi, quanta nunquam antea, & maiore ipsorum opinione. Non enim facile factu esse tot ac tales socios contrahere. Vbi autem de Orchomeno capto allatus est nuncius, multo uehementius indignati protinus præ iracũdia deliberabant insueta subauia, quasi oporteret & domum eius diruere, & ipsum centum milibus drachmarum mulctare. Ille deprecari eos, ne id rei agerent, bono enim se opere delicta sua repugnaturum, aut ducẽdo exercitum, aut faciendo tunc erga illos quid uellent. Illi ab irroganda quidem mulcta atque à diruendis ædibus abstinuerunt; Legem tamen è uestigio, quæ nunquam antea fuisset, tulerunt. Decem nanque uiros Spartiatos ei consiliarios allegerunt, sine quibus ipsi non liceret educere ex urbe exercitum. Interea nuncius ex Tegea à necessarijs affertur, nisi celeriter assit, Tegeam ab ipsis ad Argiuos eorumq; socijs defecturam, tantumq; non defecisse. Ibi Lacedæmoniorum auxilia liberi omnes pariter & serui, quanta nunquam cum festinatione comparata sunt, contuleruntq; se in Orestium Mænaliæ, & suarum partium Arcadibus præceperunt, ut in Tegeam per sua uestigia frequẽtes irent, Ipsi cum in Orestium uniuersi uenissent, remissa

Charadrus locus.

Trhasylus lapidari cœptus.

Orchomenus deditur.

Agidis mulcta.

illinc quinta sui parte domum,ubi senes ac pueri erant, ad res domesticas tuendas,reliquo cum exercitu in Tegeam præueniunt: & cum haud multo pòst socij ex Arcadia affuissent, miserunt Corinthum & ad Bœotios, & Phocenses, & Locros,iubentes ut propere in Mantineam succurrerent. Erant autem quibus è propinquo ueniendum esset,sed non facile nisi frequentibus & se inuicem præstolantibus ad hostilem terram transeundam.nam ea media intercludebantur, nihilo tamen minus ire properabant. Lacedæmonij assumptis qui aderāt Arcadibus socijs in Agrum Mantinicum incurrerunt, cumq; castris ante Herculis templum positis depopulabantur. Hos ubi resciuère Argiui ac socij loco munito, & accessu difficili occupato, ueluti ad pugnam sese instruxerunt. Quibus sine mora obuiam à Lacedæmonijs itum est: & cum ad lapidis aut iaculi iactum processum esset, ibi è senioribus quidē ad Agidem exclamat,cernens suos aduersus locum arduum tendentes. Agis malum malo sanare cogitat,significans uidelicet illum uelle culpatam ex Argo reuersionem præsertim haud opportuna strenuitate emendare. Ille siue ob id conuitium, siue quod sibi aliud uideretur, siue quod idem è uestigio copias rursus priusquam manus consererent, celeriter abduxit: & ubi ad Tegeam peruenit,aquam in Agrum Mantinicum diuertit, de qua aqua Mantinei & Tegeatæ inter se belligerantur ut pleraq; uastante,in utros agros inciderit. Volebant autem Argiuos ac socios rebus suis subuenientes è colle abducere, ad emissarium aquæ,ubi hostem esse audissent,& in plano prælium facere,atq; in emittenda aqua eum illic diem perstitit.Argiui uero ac socij primo stupefacti repētina illorum è propinquo abitione, non habebant quid coniectarent. Deinde posteaq̄ ijdem digressi sese abdiderunt, & ipsi non insequendo eos quieuerunt, tunc protinus duces suos insimulabant,quòd & prius opportune deprehensos ante Argos dimisissent Lacedæmonios, & nunc fugæ se dantes nemo esset insecutus,sed per ocium illi liberati, ipsi proditi forent. Qua insectatione duces primo turbati sunt, mox abductis à tumulo copijs,progressiq; in planum castra posuerunt,tanquam in hostem ituri, ac postero die aciem instruunt,ueluti pugnaturi cum hoste,si eum adipiscerentur.Hos Lacedæmonij ab aqua rursus ad Herculis templum in eadem castra redeuntes,conspiciunt ex aduerso uniuersos iam cominus è tumulo progressos.Ex qua re tanto sunt timore perculsi,quāto nunquam ex omni memoria fuère. Quippe quibus breue momentum dabatur ad se instruendos,sed statim accelerando in suo quisq; loco constiterunt, Agide omnia ducis munera obeunte, ut lex iubet. Rege enim duce cuncta eius imperio subsunt, & secundis à se ducibus quæ fieri oporteret mandante,& illi deinceps tribunis,tribuniq; centurionibus,rursus centuriones decanis: atque hunc in modum si quid desideratur mandari,celeriter denunciatur.Fere enim in toto Lacedæmoniorum exercitu exceptis paucis duces ducum sunt,& rerum agendarum diligentia multis incumbit.Tunc autem in sinistro cornu Sciritæ sua sponte constiterunt.Hunc ordinem semper omnium Lacedæmonij inter seipsos seruāt.Iuxta hos è Thracia reuersi milites Brasidiani, cumq; ijs qui proxime ciuitati donati fuerant, secundum hos iam ipsi Lacedæmonij gradatim per agmina,iuxta eos Arcades,Heræes,post hos Mænalij,in dextro cornu Tegeatæ, paucis Lacedæmoniorum extrema tenentibus,& pro cornibus equitatu.Atq; hoc ordine Lacedæmonii instructi erant,hostium cornu dextrū Mantinei tenebant,quia in ipsorum terra res agebatur.Iuxta hos erant ex Arcadia socii,tum mille ex Argiuis delecti,quibus ob diuturnum rei militaris usum, ciuitas è publico stipendiū præbebat. Prope hos cæteri Argiui,post eos sui socii Cleonæi,& Orneatæ. postea Athenienses ultimi sinistrū cornu tenebant cū equitatu domestico. Atq; hic ordo & hæ copiæ utrorunq; erāt: Sed Lacedæmonioꝝ exercitus specie maior. Verū quantus numerus horum & item illoꝝ,uel quantus uniuersoꝝ extitit,scibere equidem nequeo.Nam Lacedæmoniorum numerus propter domesticum silētii institutum ignorabatur. Horum autem propter strepitum sua cuiusq; iactantium agmina credibilis non erat.Hinc tamen ratiocinando Lacedæmoniorum qui tunc aduenit numerum licet inire,quod agmina septem pugnauerunt, præter Sciritas qui fuère sexcenti, singula ex quinis centuriis,& singulæ

Malum male sanare prou.

De aqua belli geratio.

Lacedæmoniorum terror.

Lacedæm. Lex de bellicis muneribus.

Ordo Lacedæmonij exercitus & Argiui.

cēturiæ ex binis manipulis, Cuius in prima parte quaterni uiri pugnabant. Neq; ubiq; densitas collocatorum in acie peræqua erat, sed pro arbitrio cuiusque in suo agmine præfecti. Octonis fere ubique hominibus densa acie, in longum autem fronte prætensa, præter Sciritas quadringentos, & duodequinquaginta. Atque ubi iam confligendum erat, ibi apud singulos populos à proprijs ducibus exhortationes fiebant. Apud Mantineos quidem rem esse pro patria, pro seruitute, ne illam experirentur amplius: pro imperio, ut id inexpertum sibi præriperent hostibus. Apud Argiuos autem pro pristino principatu & æquali in Peloponneso dignitate, ne se perpetuo priuatos, neve inultas iniurias, quas sæpe ab inimicis eisdemq; uicinis accepissent ferrent: Apud Athenienses uero pulchrum esse inter frequentes atq; egregios socios pugnando nullis existere inferiores, si Lacedæmonios in Pelopōneso uincerent, suum imperium & stabilius & maius habituros, ut terram suam nunquam quispiam alius inuaderet. Et Argiuis quidem atq; eorum sociis talia proponebantur. Lacedæmonij autem per seipsos, & ex militari disciplina cum essent strenui, recolētes animo quæ norant se exhortabantur, gnari diutinam operum meditationem magis salutiferam esse, quàm breuem uerborum benedictorum exhortationem. Atq; post hæc concursum est Argiuis socijsq; uehementer & irate tēdentibus. Lacedæmoniis autem cūctanter & ad cantum tibicinum, qui inter ipsos multi ex lege interpositi erant nō rei diuinæ gratia, sed ut sedate per modulationem incederent, neve si progrederentur agminis ordo perturbaretur, id quod in concursu magnorum exercituum solet accidere. Cum adhuc in cōgressum pergeretur, Agis rex id facere constituerat quod in omni acie factitatur: Quoties duæ confligunt acies, dextrum utriusq; cornu magis exporrigitur, & opposito sibi sinistro se circumagit, quia dum timet quisq; nudas sui partes proferre, plerunq; se scuto illius admouet, qui sibi dexter est, existimans ad præcludendum hostis transitum densitatem maxime tutā esse. Cuius rei caput est is qui primus in dextro stat cornu, assidue laborans nudam sui partem ab hoste subducere. Atq; eodem timore cæteri sequuntur: Et tunc quidem Mantinei multum Sciritarum cornu superabant: sed multo magis Lacedæmonii atq; Tegeatæ, Atheniēsium quo plures erāt. Agis ne sinistrum suorū cornu concluderetur metuens ratus multo superiores esse Mantineos, signum dedit Sciritis ac Brasidianis, ut se exporrigendo longius à suis æquarēt Mantineis, & simul nunciat duabus è dextro cornu cohortibus, quibus præerant Hipponoides & Aristocles tribuni, ut illuc accedant, & congressi uacua illa loca expleant, opinans, & dextrū suorum cornu sic quoq; abundaturum, & sinistrum Mantineis oppositum firmius perstiturum. Contigit autem ut tum ex ipso concursu, tum ex breui momento exequendi præcepti Aristocles & Hipponoides adire noluerunt. Quo nomine postea ex Sparta eiecti sunt pro ignauis habiti, utq; hostes se illis applicare occuparint, & Sciritæ, Agide eos iubente, quandoquidem cohortes non accederent, ut rursus coirent, id iam facere nequiuerint, nec hostem concludere. Sed uidelicet tunc Lacedæmonij in omnibus cum rei militaris peritia, tum uirtute inferiores se ostenderunt. Nam ubi ad manus cum hoste uenerunt Mantinei, quod erat dextrum cornu, in fugam uertit illorum Sciritas ac Brasidianos, ijdemq; cum socijs & Argiuorum mille delectis per uacua & non commissa ordinum perrumpentes, cecidêre Lacedæmonios, conclusosq; uerterunt in fugam: & repulsis ad plaustra usque, ibi aliquot seniorum pro plaustris instructos interemerunt. Atq; hac in parte superati sunt Lacedæmonij. At in alia præcipue in medio ubi agebat Agis rex, & circa eum trecenti, qui equites uocantur, impressione facta in seniores Argiuorum, eosq; *quicunque cohortes nominantur, & in Cleonæas & in Orneatas, & qui in ordinibus erant Athenienses loco pellunt plerosq;, ne sustinentes quidem conserere manus, sed statim ad impetum Lacedæmoniorum cædentes, quosdam etiam conculcando, ne fuga elaberentur. Posteaquam hinc ab Argiuis ac sociis data sunt terga, tunc uero eorum acies utrinq; perfracta est, & simul dextrum Lacedæmoniorum cornu ac Tegeatarum, superante copia suorum circuibat Athenienses ancipiti circūuentos periculo, quod hinc cōcludebantur, illinc iam uincebantur. Et ad summam ibi peruentum esset perniciem, nisi & equites, qui aderant, ipsis auxilio fuissent,

Lacedæmoniorum ad tibicinū cantum incessus ad prælia.

Hipponoides. Aristocles.

Equites apud Lacedæm. Quinq; cohortes.

Et contigit ut Agis cognito sinistrum suorum cornu laborare, quod erat Mantineis & mille Argiuorum delectis oppositū, præcipere uniuersis copijs tendere ad cornu quod uincebatur: & hoc facto Athenienses interea abscessu declinantis à se hostis, per ocium cum ijs Argiuis, qui unà uicti erant, euaderent. Mantineis & Argiuorum mille delectis non amplius inerat animus instandi sibi oppositis, sed cernentes & suos profligatos, & Lacedæmonios in se ingruentes fugam capessunt. Ex quibus Mantineorum plures cæsi sunt, Argiuorum electorum plerique euasêre, & si fuga atque abitione neque effusa admodū neque pertinaci. Siquidē Lacedæmonij diu atque acriter pugnant dum hostē in fugam uertant. Fugatos aūt breui & non usque persequunt. Et tale extitit hoc prælium, tū quia locus uicinissimus ijs, qui pugnauerunt erat, tū qa diuturnum, tum qa maximum inter Græcas, tum qa inter potētissimas ciuitates gestū. Lacedæmonij cadauera hostiū primū quidem armis, ex quibus trophæum statuerunt, deinde cætero ornatu spoliauere, postremo repetentibus ex fœdere reddidêre, suorum uero recepta in Tegeam cōportauêre, ibique humauêre. Occubuerunt autem ex Argiuis, & Orneatis, & Cleonæis septingenti: Ex Mantinæis ducenti, totidem ex Atheniensibus cum Aeginetis, & eorum uterque dux. Lacedæmoniorum socij haud ita multum accepêre cladis, ut memoratu sit dignū, ex ipsis quot desiderati sint, arduum est uerum dicere, eos tamē circiter trecētos dicebant fuisse. Cum in eo res esset, ut pugna iam foret committenda, Plistoanax regū alter ducens seniores auxilio adolescentesque ueniebat, sed Tegea tenus progressus, audita illic uictoria retro redijt. Iidem auxilia è Corintho & ab alijs extra Isthmū socijs uenientia per nuncios remiserunt. Dimissis itemque sociis reuersi (aderant enim eis) Carnea diem festū egerūt. Ita infamiam, quæ tūc per Græcos passim ferebatur, ut de ignauis propter calamitatem in insula acceptam, & aliâs ut de inconsultis ac segnibus hoc uno facto diluerūt, existimatique sunt fortunæ iniquitate afflicti, cum animo iidē essent. Contigit aūt ut pridie q̄ præliū fieret, Epidaurii cū omni manu suorum in Agrum Argiuū tanq̄ desertū incurrerēt, quia complures Argiuorum, qui reliqui erant præsidiarii egressos occiderent. Tria quoque Eleorum millia, qui auxilio Mantineis superuenerunt gesto iam prælio, & Atheniensiū præter alios priores, sine mora pariter oēs hi socii aduersus Epidaurū contenderūt, dum Lacedæmonii Carnea celebrarent. expugnatamque urbem muro excinxerunt. Et ubi alii quieuerunt, Athenienses ut iussi erant confestim arcem Iunonis tēplum extruxerunt. Atque in hoc muro cōmuniter relicto præsidio in suam urbem abierunt: Aestasque excessit. Initio statim insequentis hyemis, Lacedæmonij posteaquam Carnea peregerant in expeditionem exierūt, & in Tegeam cū uenissent, ultro miserunt Argos, qui sermonem instituerent de paciscendo. Erant aūt apud Argos iamprīdē nonnulli & illorum necessarij, & studiosi statum popularem abolendi, & post gestum prælium multo ualidiores ad inducendum pluret in sententiam suam. Hic uolebant fœdera quæ cum Lacedæmonijs inierant inire rursus, & mox etiā societatē, atque ita iam populū aggredi. Missus est autem eò, quod hospes eorum esset Lichas Arcesilai filius duo percontaturus: unum quonam modo bellum, si bellū: alterum quonam modo pacem, si pacem uellent. Et cum magna extitisset altercatio (aderat nanque Alcibiades) ij qui Lacedæmoniorum studiosi erant, iam libera audacia persuaserunt Argiuis, ut mentionem conuentionis admitterent. cuius uerba hæc sunt:

Carnea dies festus Laced.

Lichas.

Conuenta inter Lacedæmonios & Argiuos.

PLacet in hunc modū concilio Lacedæmoniorum pacisci cum Argiuis, ut reddant Argiui Orchomenijs liberos, & eos qui sunt in Mantineis Lacedæmonijs, utque ex Epidauro præsidium educant, & murum excidant: & nisi illinc decesserint Athenienses, pro hostibus sint tam Argiuis q̄ Lacedæmonijs, & utrorumque socijs. Et si quē puerum Lacedæmonij penes se habent, eum suæ ciuitati restituant. Qui exigunt ab Epidauris iusiurandum, id exigant per Semelē, & inuicē ipsi iusiurandum illis præbeant. Ciuitates intra Peloponnesum paruæ magnæue liberæ sint, utentes patriis institutis. Si quis exterorum terram Peloponnensem ingressus sit nocendi ergò, succurratur pariter cōsilio habito quàm æquissime Peloponnensium iudicio. Quique extra Peloponnensium

socij Lacedæmoniorum sunt, eodem iure sint, quo & Lacedæmoniorum & Argiuorũ socij, suum territorium obtinentes. Vt præterea cum socijs ubi hæc ostensa fuerint unà pugnetur, si illis uidebitur, sin aliter domum redeatur. Hanc primum conditionem admittentibus Argiuis, exercitus Lacedæmoniorum à Tegea domum abijt. Non ita multo pòst commercio inter se mutuo abeundi, rursus iidem illi uiri inter se transegerunt, ut Argiui relicta Mantineorum & Atheniensium & Eleorum societate, cum Lacedæmoniis fœdera ac societatem inirent in hæc uerba:

Societas Argiuorum & Lacedæmoniorum.

IN hunc modum Lacedæmoniis & Argiuis placitum est inter se fœdera atq; societatem esse in annos quinquaginta, æquo & pari iure dare pœnas patriis moribus. & cum aliis in Peloponneso ciuitatibus fœdus hoc & societatem esse. Quæ liberæ & suæ autoritatis sunt ciuitates, suum territorium tenere, pœnas sumere ritu domestico, ac dare pares similesq;. Quicunq; extra Peloponnesum socii sunt Lacedæmoniorum eisdem conditionibus erunt quibus Lacedæmonii, & Argiuorum socii, eodẽq; iure quo & Argiui suum territorium obtinentes: Sicubi opus fuerit communi exercitu consultare Lacedæmonios & Argiuos quonam modo iustissime de sociis iudicent: Si cui ciuitati uel earum quæ intra Peloponnesum, uel earum quæ extra sunt controuersia fuerit, aut de finibus, aut aliqua alia de re, disceptent: Si qua socialis ciuitas cũ alia dissideat, ad aliquam ciuitatem eatur, quæ æqua iis quæ dissidebunt uidebit. Inter amicas patrio ritu iudicetur. Et huiusmodi quidem fœdera ac societas inita sunt, per quæ quancunq; belli materiam, aut si quid aliud simultatis inuicem habebant, id abolitum est. Sed confectis iam inter se rebus, decreuerunt caduceatorem Atheniensium & legationem neutiquam recipiendam, nisi relictis muris Peloponneso excederent, nec cum ullo aut paciscerentur, aut bellum gererent nisi communiter. Intendebant animũ cum in alia quædam, tũ uero in prouinciam Thraciæ, eoq; utriq; ad Perdiccam misêre legatos, ut secum coniuraret suadentes. Qui tamen non protinus desciuit ab Atheniensibus, sed deliberabat ad Argiuos intuens à quibus ipse oriundus erat, super hæc uetustũ cũ Chalcidensibus iusiurandũ renouarũt, & aliud addiderunt. Miserũt & ad Athenienses Argiui legatos iussum ut Epidauri muꝝ relinquerent. Illi cernentes ad cæteri præsidij comparationem suos esse paucos, Demosthenem miserunt ad eos educendos. Is ubi peruenit, simulat se gymnicum extra muros certamẽ inter præsidiarios uel le edere. Egressisq; reliquis præsidiarijs portas clausit, ac postmodum renouato cum Epidaurijs fœdere, Athenienses ipsis murum restituerunt. Post Argiuorum à societate defectionem, Mantinei primo reluctati, mox quia sine Argiuis impares essent, & ipsi cum Lacedæmonijs pepigerunt, imperiumq; oppidoꝝ reliquerũt: Et Lacedæmonij Argiuiq; cum millenis utriq; sumpta expeditione, statum in Sicyone ad paucorum redegerunt, ipsi potius Lacedæmonij illuceuntes. Est post illa utraq; iam statũ popularẽ apud Argos ademerunt, & paucorum constituerũ Lacedæmonijs congruentem. Et hæc sub extremum hyemis gesta sunt, iam uere appetẽte. Quartusq; decimus belli annus excessit. Insequenti æstate & *Epitedienses qui Atho incolunt, ab Atheniensibus desciuerunt ad Chalcidenses, & Lacedæmonij in Achaia res, quæ prius ex sententia non erãt, constituerũt, & Argiua plebs paulatim resipiscẽs, resumptaq; audacia in paucos illos præpotẽtes impetũ facit, obseruato tẽpore quo Lacedæmonii se in nudo certamine exercẽt, & commissa intra urbem pugna, uictrix aduersariorum alios interimit, alios relegat. Lacedæmonii dum à sociis accerserentur, aliquandiu ire supersederunt, mox tamẽ dilato nudoꝝ certamine succurrentes, cum apud Tegeam accepissent uictum statũ paucoꝝ, progredi ulterius abnuerũt, orantibus iis q effugerant, regressiq; domũ nudorũ certamẽ peregerũt. Et cũ postmodũ legati uenissent, tam ab iis qui in urbe erant, q̃ ab exulantibus Argiuis, adessentq; socii & multa utrinq; dicta essent, pronunciarũt iniurios eos q intra urbẽ erãt, illucq; sibi cũ exercitu eundũ. Sed his cũctantibus ac segnius agentibus metu ipsoꝝ populus Argiuus resarta rursus cũ Atheniensibus societate, quos sibi arbitrabantur maximo usui futuros, excitauit longos ad mare usq; muros, ut si

Perdiccas.

Demosthenes.

15 Anni initiũ

Epitedienses. Dienses Διικ legit in Grecis.

Gymnicũ certamen.

prohiberentur, mare cõmeatus ope Atheniensiũ inueherentur. Cuius rei faciendæ fuerũt consciæ nonnullæ in Peloponneso ciuitates, & in ea facienda occupatũ fuit quicquid Argis hominum erat: uiri, mulieres, serui, ex Athenis eo trãsmissis structoribus, lapidarijsq; & æstas abijt. Insequente hyeme Lacedæmonij cognita Argiuorum extructione, bellum illis intulere ipsi atq; socij, præter Corinthios, rege suo duce Agide Archidami filio. Erat autem eis quiddam rerum Argiuarum illic transigendum, ut ipsis uidebatur, quod tamen ex sententia non successit. Cæterum muros, cum adhuc extruerentur, ui ceperunt atq; diruerunt: itemq; Hysias agri Argiui oppidum, ac ingenuis omnibus quos ceperant interfectis, abierunt in suam quisq; ciuitatem. Post hæc Argiui aduersus Phliasium copias eduxerunt, & depopulati regionem abierunt, quia suos exules receperant, quorum plериq; illic domicilium habebant. Eadem hyeme discluserunt Athenienses à Macedonia Perdiccam, crimini dantes, quod cum Argiuis atq; Lacedæmonijs coniurasset, exercitu ab ipsis præparato quem ducerent aduersus Chalcidenses in Thracia atq; Amphipolim, Nicia Nicerati duce frustratus esset societatem, quo detrectante, expeditio præcipue dissoluta esset. Eoq; nomine Atheniensium erat hostis, & hyems hæc annusq; belli quintusdecimus excessit. Principio æstatis Alcibiades cum uiginti nauibus Argos trajciens trecẽtos Argiuos qui suspecti erant, & cum Lacedæmoniis sentire uidebantur, comprehẽdit: quos apud circuniectas quibus dominabantur insulas deposuere Athenienses. Iidem aduersus Melum insulam nauigauerunt triginta nauibus suarum cum mille & ducentis armatis: sagittarijs trecentis, equitibus sagittarijs qui hippotoxotæ dicuntur uiginti: Chiorum sex: Lesbiorum duabus, cum manu sociali atq; insulana ferme mille & quingentorũ armatorum. Sunt autem Melij Lacedæmoniorum coloni illi quidem, sed quemadmodũ cæteri insulani imperium Atheniensium abnuebant. Verum cum inter initia in partibus non fuissent, mox ab Atheniensibus coacti regionem uastantibus in apertum bellũ prodierunt. Huc posteaquam cum ijs copijs transmisere Cleomedes Lycomedis, & Tisias Tisimachi duces prius quàm aliquid regioni noceretur misere legatos ad habenda colloqa. Quos legatos Melij ad multitudinem nõ intromisere, sed apud magistratus ea dicere iussere quorum gratia uenissent. Illi in hunc modum locuti sunt:

Hysiæ oppid.

Perdiccæ accusatio.

16. Anni initium.

Melos insula.

Melij.

Cleomedes. Tisias.

Atheniensium legatorum uerba ad Melios.

QVoniam nos non apud multitudinẽ uerba facimus, sed apud paucos, ad quos ideo nos introduxistis (intelligimus enim uos hoc sentire) ne nobis perpetua oratione utentibus, quæ probabilia sunt atq; firma semel audiens multitudo inducatur in errorẽ agendum. Facite etiam istuc uehementius, & perpetua oratione, ne ipsi quidem utamini, sed ad singula, quæ per nos ab re dici uidebuntur, protinus excipientes iudicate, & ante omnia si placet uobis ut loquamur indicate.

MELIORVM VERBA: ad hæc primores Meliorum respondentes: Aequitas, inquiunt, per quietem mutuo docendi haud est illa quidẽ uituperanda. Sed ab hac re nõnihil uidetur abhorrere, quod bellum à uobis non futurum, sed iam præsens esse constat. Cernimus enim uos eorum, quæ dicentur, iudices uenisse: & ut fides est, hunc finem ex hoc colloquio futurum, ut si iure superiores uobis fuerimus, & ob hoc si dicto non audiẽtes, bellum nobis inferatis: seruitutem, si dicto audientes fuerimus.

ATHENIENSIVM: Enimuero si ad suspiciones futurorum captandas, aut ad aliud quippiam conuenistis, quàm ut ex uerbis præsentibus & quas cernitis, saluti ciuitatis consulatis, sileamus: sin ad hoc uenistis, loquamur.

MELIORVM: Consentaneum est ac dignum uenia, homines in tali cõditione positos multa dicere, & ad multa uideri se mutare. Et sane congressus hic de salute nostra institutus est: itaq; colloquium fiat eo pacto, quo nos ipsi prouocastis si placet.

ATHENIENSIVM: Neq; nobis utendum arbitramur aut ambitu nominũ tanquam iure imperium penes nos sit, qui Medum exterminauimus: aut longitudine uerborum parum probabili, tanquã iniuria lacessiti, bellũ inferamus: neq; à uobis allegãdum, aut colonos esse uos Lacedæmoniorum, aut nihil læsisse nos, tanquam hæc dicentes sitis nobis persuasuri, sed ea dicenda ab utrisq; opinemur inter nos utiq; trãsigi posse, cum sciatis uos loqui apud intelligẽtes, ea quidẽ uos humana ratiõe iudicare iusta esse, q̃ ex æqua necessitate proficiscũtur: possibilia uero q̃ superiores extorquẽt, ab inferioribus annuunt.

MELIORVM: Quandoquidem uos ita de iure loqui supersedentes, instituitis facere mentionem commodi, equidem nos operæprecium censemus, nam ita agere necessa

rium est,non dissoluere(quod publicum commodū est)libertatem,sed homini qui assiduo in periculo uersetur,decorum atq; æquum esse,ut si quod alicui intra limites diligētiæ suadet,emolumentum id assequatur. Neq; hoc minus uestra refert, qui quo maiores cæteris estis,eo maiori exemplo,si labemini,eritis pœnarum magnitudine.

ATHENIENSIVM: Nos uero finem imperij nostri,si forte aboleatur,nō expauescimus.Neq; eñ qui alijs dominantur ueluti Lacedæmonij,isti in eos sæui sunt, quos uicerunt,sed ij qui subditi fuerunt, si quando rebellantes superauerunt eos quibus serui erāt.Qua de causa liceat nobis periclitari ne hoc fiat,quoniam aduersus Lacedæmonios nō est nobis tale certamen.Quod autem pro amplitudine imperij nostri cuius gratia uenerimus,proq; uestræ ciuitatis sit salute quid loquamur,id uero planū faciemus, uolētes & præesse uobis citra molestiam,& uos e uestro ac nostro usu pariter saluos esse.

MELIORVM: Qui fieri potest,ut ita ex usu sit nos seruire,ut uobis dominari?

ATHENIENSIVM: Nempe,ut uos quidem potius imperata faciatis,quàm extrema omnia patiamini,nos uero non interficiendo uos lucrifaciamus.

MELIORVM: Quid ut quietem agentes remoti à partibus uos pro hostibus amicos habeamus,non eritis contenti?

ATHENIEN. Minime,neq; eñ tantope nobis detrimētosum ē,uos eē nobis hostes quātū esse amicos.Nā amicitia uñ a imbecillitatis odiū potētię nrę q ꝑsumus argumētū ē.

MELIORVM: Hoccine sentiunt qui sub imperio uestro sunt ut in eadem conditione ponant eos,qui ad uestrum imperium nihil attinent,& colonias uestras quæ multæ sunt,aliæve urbes si postquam desciuerint,subigantur.

ATHENIENS. Quid ni?Nā neutros iuris respectu desinere existimāt,sed illos qui dē cū uires nacti sunt,superiores esse,nos aūt prę metu non inferre illis arma.Itaq; prętereā ꝙ in plures imperiū tenebimus,si uos subegerimus,ꝑstabitis subacti ipm nostꝝ imperiū stabilius,cū ꝑsertim sitis insulani,& inter eos q classe pollēt imbecillissimi,nisi uincatis.

MELI. Quid uos,nonne in eo uestram tutelam reponitis?Debemus enim (quēadmodum uos à mentione iustitię rejciendo nos suadetis) ut commodo uestro pereamus, sic nos docēdo,uos nostrum cōmodum si hoc cōtingat conari persuadere idē & uobis cōmodum esse. Nam quid ni uobis reddetis hostes, quicunq; neutras hoc bello partes sequuntur.Quippe qui intuentes in ista quæ agitis, suspicabuntur in se quoq; aliquando uos ituros.Quod quid aliud est,quàm eos,qui uobis sunt hostes,augere:& eos qui haud quaquam tales futuri erant,impellere,ut sint hostes.

ATHENIENS. Haud ita est. Neq; enim suspicamur nobis fore acerbiores istos, qui continentem ubiuis incolunt,quàm insulanos qui alicubi sunt nullius imperio subiecti,quales uos estis:quiq; imperio subiecti sunt ob eam necessitatē animo exacerbato. Illi enim libertate qua degunt,multo sunt segniores ad custodiendos à nobis. Isti plerūq; inconsultis affectibus indulgentes, & seipsos & nos in apertum periculum ducunt.

MELIORVM: Si igitur & uobis ne imperiū amittatis,& ijs qui sub imperio degūt, ut à seruitio eximantur,tm̄ discrimen adeundū est,profecto nobis quoq; qui ad huc liberi degimus magno flagitio detur,atq; ignauię,nisi prius omnia experiamur quā seruiamus.

ATHENIEN. Vos uero non prudenter isto modo consulueritis, quibus non ex æquo nobiscum est de strenuitate certamen, ut cedere pudere uos debeat, sed de salute potius consultatio,ne multo præstantioribus resistatis.

MELI. Sed nō fugit nos sæpius fortunam belli esse cōmunem,quam sociam illius partis quæ multitudine hominum abūdat.Præterea ei qui se dediderit,nullā spem superesse ei,qui se exercet etiam standi spem esse.

ATHENIEN. Spes, periculi solatium, etiam si damno afficit,non tamen euertit eos qui illa ex abundanti utūtur: sed illos qui omnia etiam eiecerint rem natura perniciosam,quæ simulatq; deceperit agnoscitur, à qua quisquis se custodierit,in eo in quo illam cognouit is nō labetur.Quod uos qui imbecilles estis,& in hoc rerum articulo positi,nolite pati,neq; similes plerisq; esse,qui cum assit eis facultas euadendi,postea destituti omni aperta spe satagentes se conferunt ad incertas, diuinationem, oracula, & quæcunq; talia per spem hominem perdunt.

MELIORVM: Arduum quidem nobis esse,id quod probe uos intelligitis ipsi quoq; arbitramur,uestris copijs nos ac fortunæ resistere,quia non erit ex æquo certamen. Nihilo tamen minus ipsi fortunæ confidimus,diuinitus nos non inferiores futuros,quippe qui insontes uobiscum haud iuste inuadentibus consistimus,& quatenus copia mili-

rum deficimur, accessuram illam ex societate quæ nobis cum Lacedæmonijs est, necesse habentibus succurrere si non ob aliud, certe cum simus cognati, ob pudorem. Ex quo nõ usquequaq; præter ratiõem sumus audaces.

ATHENIENS. Ne nos quidem diuinam nobis benignitatem arbitramur defuturam, ut qui nihil ducimus iustũ, agimusve prẹter hominũ opinionẽ, aut de dijs, aut de ipsorum hominum erga se deliberatione. Nã quod ad numina pertinet, de illis, quod opinione receptum est, sentimus: de hominibus autem ita naturæ necessitate comparatũ, ut haud dubie quis semper dominetur quẽ superauerit. Quam legem neq; tulimus ipsi, neq; nouam primi omnium usurpamus, sed quæ iam recepta erat, suscipimus usurpamusq;, relicturi etiam perpetuo futuram, ac pro comperto habentes, uos quoq; ac cæteros si eadem qua nos facultate præditi essetis, idem esse facturos. Ex quo quod ad eos attinet, merito non extimescimus nos uobis inferiores fore. Nam quod pertinet ad uestram de Lacedæmonijs opinionem, quos ut creditis, pudebit non succurrere: gratulamur quidem uobis malorum inexpertis, ineptiam tamen istam non probamus. Lacedæmonij enim inter se quidem ipsos, & circa domestica instituta plerunq; uirtute utuntur: erga alios aũt quales se prẹstent, multa quis commemorare posset, sed summatim potius significauerit, id quod nos scimus proculdubio, eos pro honestis habere, quæ sunt uoluptuosa, pro iustis q̃ sunt utilia, quanq̃ nõ est illis istiusmodi cogitatio pro uestra salute, cuius nũc ratio nulla est.

MELI. Nos uero hoc ipsum præcipue credimus, ob suam illos utilitatem non cõmissuros, ut Melij colonia ipsorum ab eis proditi, efficiamur infidi suarum partium Græcis, utiles aduersarijs.

ATHENIEN. Ergo sentitis ita demum quid utile esse, si fuerit tutũ, iuste autem atq; honesta fieri cum periculo, quod minime omnium Lacedæmonij plerunq; audent.

MELIORVM: Imo uero arbitramur illos nostri causa magis pericula adituros & se arbitrari per nos quam per cæteros esse firmiores, quanto ad res gerendas sumus Peloponneso uiciniores, quantoq; ipsis sententiæ cognatione fideliores, quàm cæteri.

ATHENIENSIVM: Præsidium erga eos qui inuocant, non declaratur eorum qui opitulari debent beneuolentia, sed quod multo satius est, operibus. Id quod Lacedæmonij plus cæteris quodammodo animaduertunt, ut qui diffidentia domesticarum copiarum sociales copias etiam aduersus finitimos accersunt. Ex quo credibile nõ est nostris nauibus mare tenentibus eos in insulam traiecturos.

MELIORVM: Atqui alios habent Lacedæmonii quos mittãt, & ingens est Creticum pelagus, in quo difficilius est illud tenentibus alios excipere, quã illis latere uolentibus se subducere. Et si hæc eos ratio destituat, illa nõ deerit, se conuertendi aduersus terram uestram & ad uestros socios qui reliqui sunt, quos Brasidas non adijt, ut uobis res sit non de terra nihil ad uos pertinente, sed uestra ipsorum.

ATHENIENSIVM: Istud uero uobis hæc inexpertis continget, nec ignaris à nulla unquam obsidione Athenienses aliorum timore discessisse, quãquam uos ut animaduertimus, cum de salute uestra dixeritis uos consultaturos, nullam tamen eius rei in tanto sermone fecistis mentionem, qua freti, homines arbitrantur se iri liberatum. Cæterum ea, quæ uos uehementissime speratis, futuri temporis sunt, sed præsens tempus breue uobis est ad uos tutandos ab eis, quæ iam urgent. Quapropter magnam declaratis amentiam, nisi nobis iterum semotis, aliquid aliud quàm hæc prudentius decernatis. Nam sic nequaquam uos ad uerecundiam, quæ hominibus in fœdis & apertis periculis extitit plerunq; perniciosa, conuertetis. Cum enim permulta prospiciamus adhuc, atq; tendatur id, quod turpe appellatur ui nominis inducente, tamen ipsa ui nominis excussa, eligitur potius quàm sponte in cladem inemendabilem incidatur, & turpius dedecus accipiatur per insipientiam, quàm per fortunam. Quod uos si recte consulueritis, cauebitis, nec indecorum uobis cẽseatis, cedere maximæ ciuitati à uobis æqua postulanti, ut socij sui efficiamini, uestra terra potientes sub tributo, neve cũ detur uobis optio belli & securitatis, per animi contentionem optetis partem deteriorem, sed illis similes sitis, quibus plerunq; prospere succedit, qui paribus non cedentes, honeste cedunt potẽtioribus, erga inferiores moderate se gerunt. Considerate itaq; seorsum à nobis, & cogitate etiam atq; etiam uos deliberare de patria, quæ una uobis est, quamq; scitis uno hoc consilio uel felicem fore uel infelicem. Post hæc Atheniensibus à colloquio digressis, Melij inter seipsos collocuti sunt, cumq; simili modo contradicendum uideretur, responderunt:

MELIORVM VERBA: Nobis uero Athenienses, neq; aliud quàm paulo

ante uisum est, uideretur: neq; libertas septingentorum ab urbe condita annorum breui tempore amittēda. Sed fortuna quæ nos ad hanc diem diuinitus tutata est, & ope cum aliorum hominum, tum uero Lacedæmoniorum freti conabimur, hāc urbem conseruare. hortari tamen uos prius, ut liceat nobis amicos esse uobis, neutris hostes, uosq; initis fœderibus, quæ ex utriusq; partis utilitate uidebuntur, e nostro solo excedatis. Talia Melij cum respondissent, Athenienses iam e colloquio digressi dixere:

ATHENIENSIVM: Enimuero uos soli omnium, ut nobis uidemini, ex uestris consilijs certiora iudicatis esse, quæ sunt euentura, quàm quæ cernuntur: & quæ occulta sunt in consulendo, tanquam ea quæ fiunt, creditis iam uos intueri, utiq; quo plus & Lacedæmonijs, & fortunæ & spei permittētes uos atq; fidentes, eo plus prolapsuri. Et legati quidem ad castra rediere. Duces autem quoniam Melij nullo pacto obedire uolebant, ad bellum continuo se conuerterunt, & per urbes distributi Melios muro cōcluserunt. Post hæc præsidio, tum ex suis tum ex socialibus copijs & à mari & à terra relicto, cum maiori exercitus parte reuersi sunt, cæteris qui remanserunt locum oppugnantibus. Sub idem tempus Argiui Phliasium agrum ingressi, ab ipsis Phliasiis & ab exulibus suis excepti insidijs, circiter octoginta amisere, & qui in Pylo Athenienses erant, ex urbe Lacedæmoniorum prædam auertunt. Neq; tamen ob id Lacedæmonij fęderibus abiectis in eos bellum mouerunt, cæterum edixerunt, quisquis uellet suorum abigeret prædas ex Atheniensibus. Corinthij tamen quiescentibus reliquis Peloponnensibus priuatarum quarundam dissensionum causa bellum cum Atheniensibus gerebant. Melij quoq; Atheniēsium muri ambitum aggressi nocte ceperunt, qua parte forum ille spectabat, nonnullosq; interfecerunt, & frumento alijsq;, quæ ex usu forent, quam plurima potuere importatis, cum se recepissent, quieuere: Atheniensibus in posterum ad commodius excubādum diligentibus effectis, atq; æstas excessit. Insequentis hyemis initio Lacedæmonij ad fines agri Argiui illum cum exercitu inuasuri, quia litare nō potuere, domum rediere. Per quorum expectationem Argiuorum, qui in urbe erant, quidam ex ijs quibus suspecti essent cōpræhensi, quidam sua sponte in exilium abierunt. Sub idem quoq; tempus Melii ab alia parte murum quo obsidebantur ceperunt, paucis ex Atheniensi præsidio ibi præsentibus. Et mox ubi hæc gesta sunt, profecto ex Athenis alio exercitu duce Philocrate Eudemi filio, cū iam omni ope oppugnarentur, facta quadā inter ipsos proditione, sese dedidere Atheniensibus, liberum illis arbitriū de se permittentes. Athenienses Meliorum quoscūq; nacti sunt, puberes interemerūt: pueros ac fœminas in seruitutem acceperūt, domūq; asportarunt, locum ipsi incoluerunt, missis eo postmodum quingentis colonis.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER SEXTVS.

Laches.
Eurymedon.

EADEM hyeme Athenienses decreuere rursus in Siciliam maiori quàm cum Lachete & Eurimedonti apparatu transmittere ad eam subigēdam si possent, ignari pleriq; & magnitudinis insulæ, & multitudinis incolentium, tum Græcorum, tum Barbarorum, ac suscipere bellum haud multo minus quodammodo quàm illud erat aduersus Pelopōnenses. Est enim Siciliæ ambitus nō ita multo minor quàm octo dierum circumnauigatione onerariæ nauis: & cum tāta sit, uiginti ferme stadiorum intercapedine prohibetur, ne sit continens. Incoluerunt autem eam ab initio atq; tenuerunt permulte gentes, quarum feruntur antiquissimi in quadam duntaxat insulæ parte habitantes Cyclopes atq; Lęstrygones: Quorum ego neq; genus, neq; unde uenerint, neq; quo abierint dicere habeo. Sufficiat quod & à poetis memoratum est, & apud se quisq; de illis agnoscit. Post hos Sicani primi demonstrantur incoluisse, atq; ut ipsi prædicant omnium primi, quippe cum sint illius terræ indigenę, sed ueritas arguit eos Iberos esse oriundus à flumine Sicano, quod est in Iberia, à Ligyis eiectos, & ab his tunc dictam Sicaniam insulam prius Trinacriam nominatam, qui adhuc loca insulæ ad occasum uergentia incolunt. Cæterarum capto Ilio quidam Troianorum dū fugiūt Achæos, nauibus in Siciliam applicuerunt, & in collocatis sedibus in finibus Sicanorum uniuersi sunt Elymi appellati. Vrbes eorum Eryx & Egesta. His accolæ accesserunt nonnulli Pho-

Siciliæ ambitus.

Cyclopes.
Lęstrigones.
Sicani

Ligyi

Trinacria.
Egesta.
Eryx.
Elymi.

censes, eorum qui e Troia tunc in Libyam tempestate delati primum, deinde ex Libya in Siciliam transmisere. Siculi autem ex Italia, ibi nanq; habitauere, fugientes opicos in eandem insulam traiecerunt, ut & credibile est & fama fertur, ratibus obseruato cum uentus posuisset freto, forte & aliter transuecti. Et sane adhuc extant in Italia Siculi, ipsaq; regio ab Italo quodam Arcadum rege, hoc habente nomen, sic est cognominata. Hi magno cum exercitu in Siciliam transeuntes uictis prælio Sicanis, & in partes quæ meridiem occasumq; spectant remissis, fecerũt ut pro Sicania Sicilia uocaretur, & eius optima quæque loca incoluerunt, annis ex quo transierunt prope trecentis ante Græcorum in Siciliam aduentum, & nunc quoque mediterranea eius atque ad aquilonem uergentia obtinent. Phœnices præterea, per eandem passim habitauerunt occupatis ad mare promontorijs, & paruis circà insulis negotiandi cum Siculis gratia. At postquam permulti Græcorum illuc cum nauibus traiecerunt omissa nauigatione, Motyan Soloentem, & Panhormum finitima Elymis oppida, sedibus ibi positis incoluerunt, freti cum Elymorum societate, tum quia exiguo illinc in Carthaginem traiecto Sicilia distat. Tot igitur numero Barbari, atque in hunc modum habitauere Siciliam. Græcorum autem primi Chalcidenses ex Eubœa transeuntes cum Theocle illius deductore coloniæ Naxum incoluerũt, & aram Apollinis Archageti, quæ nunc extra urbem uisitur, extruxerunt. Vbi quoties e Sicilia soluunt oracula petituri primum sacrificant. In sequenti anno Archias ab Hercule oriundus e Corintho Syracusas incoluit, expulsis prius ex insula Siculis, intra quam insulam nondum mari circunfluam sita est urbs. Nam ea quæ extra insulam est, diu post addito muro facta est, populo frequens. Verum Theocles atque Chalcidenses e Naxo profecti, septimo post inhabitatas Syracusas anno, Leontinos eiectis Siculis incolunt, & dehinc Catanam, cum ipsi Catanenses euarchum fecissent coloniæ autorem. Per idem tempus & Lamis coloniam deducens e Megaris in Siciliam uenit, & super flumen Pantacium loco quodam cui nomen est Trotilum, incolas collocauit, & illinc postea digressus, cum aliquantulo tempore apud Leontinos, unà cum Chalcidensibus rempub. administrasset, ab eisdem exactus est, collocatisq; in Thapso incolis, cum uita decessisset, cæteri e Thapso migrauerunt, & Hyblone rege Siculo, qui regionem prodiderat duce, Megaras incoluerunt, qui Hyblæi sunt dicti. Et post ducentos ac quadragintaquinq; annos quàm habitare cœpissent, à Gelone Syracusanorum rege ex urbe & agro expulsi sunt. Sed antea quàm expellerentur centum postquam illic habitare cœperant annis, Selinuntem misso illuc Pammilo condiderunt. Is e Megaribus ipsorum metropoli superueniens pariter habitauit. Gelam autem Antiphemus e Rodo & Entimus e Creta, suam uterq; coloniã ducentes, pariter condiderunt, anno quadragesimo quinto post Syracusas habitari cœptas, imposito à flumine Gela urbe nomine, cum locus ubi nunc urbs sita est, quiq; munitus antea muro erat, Lindij uocantur, uiris Doricis huic ciuitati impositis. Annoq; prope centesimo octauo à suæ urbis initio, Geloi Agragantem incoluerunt, urbem à fluuio Agragãte appellantes, delectis sibi autoribus Aristono & Pystilo, datis quoq; suis legibus. Zancla uero inter initia à latronibus e Cumis, quæ est in Opica Chalcidica urbs, profectis habitata est. Sed postea cõmuniter à multitudine quæ à Chalcidea atq; à cætera Eubœa, quę in eam regionem superuenit, cuius coloniæ deductores extitere Perieres atq; Cratæmenes, alter e Cumis, alter e Chalcide. Vocabatur autem prius ea urbs à Siculis Zancla à specie falcis. Siquidem falcem Siculi Zanclam appellant. Iidem postmodum à Samiis eiecti sunt, & aliis quibusdam Ionibus, qui Medos fugientes ad Siciliã appulerunt. Nec ita multo post Anaxilas Rheginorum tyrannus exterminatis Samijs, urbem promiscuis hominibus frequentem reddidit, & à sua quondam patria Messenam appellauit. Imera quoque & Zanclanis habitata est deductis ab Euclide, Simo, & Sacone. in quam coloniam uenerunt plurimi Chalcidenses, cum quibus habitauerunt & Syracusani exules à contraria factione superati, qui Myletidæ nominantur. Atque apud hos obtinuit uox quædam inter Chalcidicam & Doricam media, sed leges Chalcidenses obtinuerunt. Acræ autem & Casmenæ à Syracusanis sunt inhabitatæ. Acræ quidem septuaginta annis post Syracusas: Casmenæ uero circiter uiginti annos post Acras, & prius ferme centum ac triginta quinq; annos à conditis Syracusis: Camerina per ipsos Syracusanos, autoribus coloniæ Dascone & Menecole, eiectosq; aliquanto post Camarinæos ob defectionem à Syracusanis, mox Hippocrates Gelæ Tyrannus accepit pro redemptione Syracusanorum quos habebat captiuos, atque ipse effectus coloniæ deductor, eos in terra Camerina collocauit, & cum rur sus à Gelone sedibus amoti fuissent, tertio sunt ab eodem Gelone collocati. Tot igitur

Italia unde Italus rex.

Phœnices Siciliæ incolæ.

Motya

Solois.

Panhormus.

Archageti Apollinis ara.

Archias

Theocles.

Euarchus.

Pantacius.

Trotilum.

Hyblon.

Hyblæi

Selinus.

Pammilus.

Gela.

Antiphemus.

Entimus.

Agragas.

Ariston.

Pystilus.

Zancla unde appaaret.

Perieres.

Cratæmenes.

Anaxiles.

Euclides.

Simus.

Sacon.

Myletidæ.

Acræ.

Casmenæ

gentes partim græcæ partim barbaræ incoluere Siciliam, quæ cum tanta esset, Athenienses eam sibi inuadendam putauerunt, cupiditate proculdubio totius insulæ potiundę, sed uoluntate quoq; honeste ferendi auxilij Chalcidensibus suis cognatis ac pristinis socijs, præcipueq; Egestanis quorũ legati aderant, à quibus inducti sunt, ut illuc tenderent, enixe flagitantibus. Quippe Selinuntijs ob quædam sponsalia & controuersiam de agro finitimis suis bellum intulerant. Illi accitis Syracusanis socijs bello eos prohibebant terra & mari. Itaq; Egestani repetita memoria societatis sibi cum Lachete initæ & superioris belli Leontinorum, obsecrabant Athenienses ut se missa classe tutarentur, cum alia permulta allegantes, tum uero quod caput erat, Syracusanos si impune ferrent, ut expellerent Leontinos, mox cæteris eorum socijs profligatis, omnem Siciliam ad suum imperium redacturos. Vnde periculum foret ne quando Dores magna cum manu propter cognationem Doribus Pelopõnensibus (à qbus ipsi in colonias missi essent) auxilio euntes unà destruerent Atheniensium potentiam. Eoq; prudentium esse cum reliquis adhuc socijs obuiam ire Syracusanis, se præsertim collocaturis satis pecuniæ ad bellum. Quæ in concionibus, & in colloquiis sæpenumero dicentes Egestanos cum audirent Athenienses, decreuerunt primum mittendos Egestam legatos ad explorandam, tum pecuniam si tanta foret, quãta iactabatur, & in ærario & in templis, tum rem bellicam, ac Selinũtiorum quoq;, ut quæ illic esset conditio referrent. Et legati quidem Atheniensium in Siciliam missi sunt.

Lacedæmonij autem eadem hyeme cum socijs propter Corinthios armati, agrũ Agiuum ingressi sunt, eumq; magna ex parte populati: frumẽta & aliquot boum paria asportarunt, & argiuorum exulibus in Orneas transcriptis, atq; illic paucis e reliquo exercitu relictis, initisq; fœderibus, ad certum tempus, intra quod Orneatæ atq; Argiui se inuicem non læderent, dum cum exercitu rediere. Nec ita multo post Atheniẽses triginta nauibus, sexcenti armati cum uenissent, & Argiuorum omnis populus, qui per ætatem ferre arma poterat, cum illis egressi unum diem Orneas oppugnauerunt, noctu his procul castra habentibus, ij qui intra urbem erant, profugere. Quod ubi sensere postero die Argiui, Orneas diruerunt, reuersiq; sunt domum, & mox item Athenienses. Iidem apud Methonem quæ finitima Macedonię est, assumptis ex ora maritima tum suis, tum Macedonibus, qui apud ipsos exulabant, equitibus terram Perdiccæ infestabant. Verum Lacedæmonij missis ad Chalcidenses, qui sunt in Thracia, iubebant eos Perdiccæ adesse in bello. Quod illi facere recusarunt, quibus induciæ cum Atheniensibus erant decem dierum. Et hyems exijt, ac decimussextus annus huius belli quod Thucydides conscripsit.

Methone

17. Anni initiũ

Stipendiũ mẽstruum.

Insequenti æstate ineunte statim uere Atheniensium legati e Sicilia rediere, & cum ijs Egestani, ferentes sexaginta talenta non signati argenti, tanquam menstruum stipendiũ sexaginta nauium, quæ ut mitterentur, erant ornaturi. Athenienses aduocata concione, auditisq; & Egestanis & suis legatis cum alia dicentibus ad persuadendum apposita, tum uero de pecunia mentientibus tanquam parata & multa, tum apud templa, tum apud ærarium, decreuerunt sexaginta naues in Siciliam esse mittendas, cum ducibus summa potestate præditis, Alcibiadæ Cliniæ, Nicia Nicerati, Lamacho Xenophanis filio, qui opem quidem Egestanis ferrent contra Selinuntios. Leontinos autem, si quid prospere in bello contingeret omnes in sua sede collocarent, atque alia transigerent apud Siciliam, ut maxime expedire reipub. suæ cognoscerent. Quinto post hæc die concio rursus aduocatur, quemadmodum oporteret hanc classem quàm celerrime fieri, decernere'que si qua re ducibus ad profectionem opus esset. Nicias qui inuitus fuerat delectus haud recte ciuitatem decreuisse existimans, sed exigua de causa & specie decori omnem Siciliam opus arduum affectasse, procedens, Athenienses à proposito reuocare uoluit, hunc in modum dehortatus:

Alcibiades. Nicias. Lamachus.

Oratio Niciæ apud Athenienses.

HAec quidem concio ob nostram classem instruendam coacta est, perinde ac si in Siciliam nauigare oporteat. Mihi autẽ uidetur de hoc ipso quoq; cõsiderari oportere, utrum satius sit mittere classem nec ne, nec ita breui consultatione de rebus arduis, credendo uiris alienigenis bellum sumere, quod ad nos nihil pertineat. Equidẽ, quod ad me attinet, ego ex hac re honore afficior, & meo ipsius corpori minime omnium timeo. Sed cum existimem bonũ ciuem esse, cum eũ qui & corpori & fortunis suis prospicit, tũ eum multo magis qui uult sua opera remp. prosperam esse, ego sicuti superiori tẽpore nunq̃ amplianda dignitatis gratia dixi secus atq; sentiebã, ita nunc quæ optima esse sentio dicam. Qui si

suadeam uobis ea, quæ assunt tuenda, nec ijs qui certa sunt, propter incerta periclitandũ, infirma quidem apud affectus uestros fuerit oratio mea. Quod autem neq; tempestiua est properatio uestra, neq; facilia sunt ad obtinendũ ea, ad quę contẽditis hoc planum faciã. Etenĩ arbitror uos illuc traijciendo, cũ multos hic hostes relinquatis, cupere ut plures etiã huc hostes cotrahatis. Et opinamini apud illos fœdera quæ nobiscũ inierunt, aliquid forsan firmitatis habitura. Illa uero quiescentibus nobis erunt fœdera duntaxat nomine. Sic enĩ quidã e nostris atq; ex aduersarijs rem transigerunt. Sicubi aũt exercitus noster plus cladis accipiat, sine mora manus hostilis ingruet nobis, primũ quia nobiscũ pacti sunt nõ uoluntate, sed iniquitate fortunæ & necessitate, ac maiore quã nos turpitudine. deinde q per hæc fœdera complures contentiones habuimus. Super hæc sunt qui has pactiões neutiquam admiserunt, neq; ij ualidissimi, & eorum alij professi hostes, alij quia Lacedæmonij propter decem dierum fœdera quiescunt adhuc, & ipsi ab inuadendo cohibẽtur. Qui forsitan si nostras copias bifariam diuisas esse acceperint, id quod nũc facere festinamus, nos prorsus adoriẽtur, & quidem unà cum Siciliensibus, quos iampridem putant operæpretium esse excire in societatem. Ex quo animaduertere debemus qualia sunt hæc, neq; supra modum ciuitatem in discrimen adducere, & alienum imperium affectare, priusquã id quod habemus stabilierimus. Quod si & Chalcidenses, qui sunt in Thracia, tot annos nobis rebelles in potestatem nondum redacti, & in continente alij nõnulli (ut fertur) male pacati sunt, nos Egestanis etiam socijs tanquam læsis propere succurrimus, & à quibus quod olim defecerũt à nobis iniuriam accepimus, eos ne etiam ab iniuria uindicabimus? Et si hos uincẽdo retinebimus, illis certe quod procul absunt, quodq; permulti sunt ægre imperabimus. Amentia igitur sit eos inuadere, quos neq; uictor qs in officio teneat, & nisi re feliciter gesta nequeat æque ac prius adoriri Sicilienses mihi uidentur ut nunc se res habent, etsi imperio potiãtur Syracusani minus infesti in nos fore, quo nomine præcipue terrorem nobis incutiunt Egestani. Nam etsi forte nunc illi ueniant cuncti gratificandi Lacedæmonijs gratia, certe credibile non est eosdem pro alieno imperio contra alterius imperium militaturos, cum ipsi imperium habeant. Quoniam quo ipsi modo cum Peloponnensibus nostrum imperium euertissent, eodem credere debent suum ab eisdem euersum iri. Porro Græci qui illic sunt primum nos magnopere extimescent, si illuc non transmiserimus. dehinc etiam si ostentatis per nos copijs paulopost discesserimus. Quod si quid detrimenti acceperimus, continuo per contemptum nostri cum alijs hinc Græcis nos adorientur tcum sciamus, ut quęq; remotissima sunt, ita esse maxime admirabilia: & ut maxime experta sunt, ita minimum dignitatis præ se ferre. Id quod nunc uobis Athenienses erga Lacedæmonios, ergaq; socios usu uenit. Qui quoniam præter opiniõem, circa ea quæ metuebatis antea superiores extitistis, iam prę contemptu illorum Siciliam affectatis. Neque uero oportet ad fortunam aduersariorum extollere animos, sed animos ipsos cohibendo confidere, sentireq; nihil aliud Lacedæmonios speculari propter ignominiam acceptam, quàm quo pacto, uel nunc quoq; si possint decipiendo uos, emendent turpitudinem suã, idq; tanto magis quanto maiore & amore, & studio gloriam uirtutis amplectuntur. Itaq; non de Egestanis in Sicilia, uiris Barbaris, est nobis certamen, si sapimus, sed ut rempublicam nostræ ciuitatis ab insidijs uolentiũ inducere statum paucorum cito tueamur, debẽtes memoria tenere nos recens ab ingenti morbo, ac bello paululum quiddam laxamenti accepisse. ut æquum sit nos augeri numero, & pecuniarum & hominum, & hæc pro nobis ipsis hic impendi, non pro uiris desertoribus istis auxilia obsecrãtibus, quibus & pulchre mentiri utile est, & uicinorum periculo (cum nihil ipsi nisi uerba tantum impendant) aut meritam gratiam nobis habere rebus prospere euntibus, aut si quid secus accidat amicos secum in perniciem trahere. Quod si quis ad hanc prętecturam libens delectus hortatur uos ad nauigandum, suarum tantum rerum rationem habens, præsertim iunior quàm ut imperio fungatur, quo sit admirabilior in apparatu equorum, quos alit ex multis quos habet prouentibus, quoq; magistratum hunc lucrifaciat, nec huic quidem concedere debetis ut priuatim splendeat periculo ciuitatis: sed existimare ab huiuscemodi hominibus res quidem publicas lędi, priuatas autem profligari. Præterea hoc negocium grande esse, nec de quo adolescentulis consultare, quodq; repente tẽtare debeat. Cui uiro nunc hic assidentes ab ipso corrogatos cum uideam, timeo, & ob id e diuerso seniores hortor, ne eos pudeat, si ab aliquo istorum admoneãtur, nisi bellum suaserint, ne ignaui esse, neve, quod ipsorum uitium est, absentium praui armatores esse uideantur, cum sciatis affectioni perquam raro prospere euenire, circunspectione plerunq;, & de patriæ periculo propulsan-

Alcibiadẽ notat.

do, in quod deducta est, quodq́; maius superioribus est iterum creare duces ac decernere. Sicilienses quantum ad nos pertinet, quibus nunc finibus utuntur non abuti, nec Ionico sinu si quis terram legat, neq; Siciliensi si quis altum teneat, suaq́; per se colentes utilitati uacare. Egestanis autem separatim respondendum, quandoquidem sine Atheniensibus à principio bellum cum Selinuntiis contraxerunt, ut id ipsi per se dissoluant. Nec posthac societatem queadmodum consueuimus faciamus, qui calamitosis quidem subsidiū ferimus, ipsi uero desiderantes subsidium non inuenimus. Tu quoq; quæstor si & te dignum ducis gerere curam ciuitatis, & bonus ciuis existere, de integro consulito Athenienses de his, & ad suffragia reuocato, dum scias si uereris legem dissoluere, rogandis iterum sentētijs non incursurum te crimen esse in tanta frequentia testium, sed eum ciuitatis male consultæ medicum esse, hoc est recte incipiendo, quisquis de illa cum sit illius patria optime, aut certe uolens nihil male meruit: Hæc Nicias. Post hunc ꝓcessere alij subinde Athenienses, quorū plerique ad sumendam expeditionem hortabantur, nec reuocanda quæ decreta essent, nonnulli dehortabantur, omnium aūt acerrime urgebat ad ineundam expeditionē Alcibiades Cliniæ filius, auidus repugnandi Niciæ, cui erat infestus, cum ob alia circa reipub. administrationē, & quod sui mentionē inuidiose ille fecisset, tum præcipue ꝙ imperator esse cuperet, sperans se Siciliam pariter atq; Carthaginem in potestatem redacturum, ac priuatim se si rem prospere gereret pecunia simul & gloria auctum iri. Nā cum esset apud ciuitates in honore, ambitiosius, quā pro modo facultatū uiuebat circa alimēta equorum, aliosq́; sumptus, id quod postmodum non ex minima parte ciuitatem Atheniensiū euertit. Multi enim cum intuerentur eius supra modū in cultu uictuq; lautitiam, & quibuscūq; uersabatur in rebus spiritus, magnitudinem tanquam tyrannidem affectātis, hostes ei extiterunt. Et licet publice res bellicas præclarissime administrarent, singuli tamen priuatim studijs eius infensi, & alius alium commēdantes nō diu post ciuitatē seduxerunt. Hic itaq; procedens Athenienses hunc in modum cohortatus est.

Oratio Alcibiadæ apud Athenienses.

IMperatorem esse me Athenienses magis quàm alium quēquam decet. Hinc enim exordiri necesse habeo, cum me Nicias pupugerit, & dignum arbitror: Nam propter quæ inter homines celebror, ea afferunt cum meis maioribus, ac mihi ipsi gloriam, tum uero patriæ emolumentū. Quippe meo hoc splendore uitæ apud Olympiam spectatores Græci ualidiorem suis uiribus nostram ciuitatem existimant, quam prius debellatam esse credebant, quod ego illuc cum septem curribus adij, cū quot priuatus antea nemo, quodq́; uictor extiti, & secundus, & quartus, ac cætera quæ ad assequendā uictoriam faciunt præparaui: quæ iure honorifica sunt, quæq́; dum fiunt afferunt etiam potentiæ opinionem. Hæc magnificentiæ opera aliave, quibus in ciuitate celebror, natura sunt illa quidē conciuibus inuidiosa, apud hospites uero exterosq́; potentiæ specimen. Neq; uero incommodum est hoc hominis propositum, quisquis suis sumptibus non de seipso tantum, sed etiam de sua patria bene meretur. Neque improbum de se aliquem sentientem, nolle esse cæteris parem, quia neque infelix ullum habet calamitatis suæ socium, sed quemadmodum dum calamitosi sumus, ab alijs contemnimur: ita dum sumus felices feramur ab eisdem quod se contemnamus, parem uicem, dum erunt parem adepti statum, si uolent repensuris. Nec me fugit huius generis homines, & quicunq; alia dignitate præcellūt, inuisos fuisse maxime paribus, sed nonnihil alijs quoque cum quibus unà uixerunt, id tamen suo duntaxat æuo: eosdem id posteritati reliquisse ut multi se horum cognatos esse, & nōnulli qui non essent gloriarentur quidem ex eadem patria unde illi ortum duxissent, profecto nō tanquam alieni, atq; facinorosi, sed tanquā de popularibus suis ac de patria benemeriti. Quorum ego æmulus & ob ista priuatim illustris, animaduertite si quo alio ciue deterius in repub. uersor. Etenim maxima quaque Peloponnesi potentia per me contracta, sine uestro magno, aut periculo aut sumptu, compuli Lacedæmonios uno die apud Mantineam de omni statu suo dimicare. Quo ex prælio licet uictores discesserint, tamen ne nunc quidem satis audaciæ habent. Et hæc mea adolescētia meaq́; inscitia, quæ præter naturam uidebatur posse contra potentiā Peloponnensiū, effecit apposite loquendo, atq; fidem uindictæ faciendo persuasit, ut neq; nunc de hac ætate pertimescant. Verumquandiu per hāc autoritatē in ętatē integrā adolesco, & Nicias remp. bene gerere uidet, utimini utroq; ꝑut cōmodius est. Neq; profectionē in Siciliā reuocandā putetis, tanq̄ aduersus multas gētes futurā. Nāq; urbes illic sunt, ꝓmiscuis hoībus frequentes, facilesq; ad status

mutandos atq; uariandos, neq; quispiam illic tanq pro patria aut pro ijs, quæ ad corpus suũ pertinent, arma sumit, neq; consuetos loci apparatus. Et unusquisq; (quia opinatur se aut persuasurum quæ dicit, aut seditiõe orta si se frustretur spes, cum aliquo peculatu solũ esse uersurum) ad hoc ipsum se accingit. Ex quo uerisimile est huiuscemodi turbam neq; uno animo uerba orantis exauditurã, neq; communiter ad res agendas se collocaturã. Quæ si quid ad uoluntatem refertur, eo se festinanter confert, præsertim si quemadmodum audimus seditione laborauerint, neq; in bello armati sint, neq; tot numero quot fama feruntur, cum ne alios quidem Græcos tot fuisse compertũ sit, quot suos esse illorum quiq; iactabant. Sed quod maxime in augendo numero solita sit Græcia mentiri, fere hoc bello ostendit, in quo uix satis fuit armata. Tales igitur ibi res, quantum sentio ex ijs quæ audiui, atq; adeo faciliores erunt. Nam & Barbaros multos nobiscum habebimus, qui Syracusanis sibi inuisis unà inferent bellum, neq; ista erunt impedimento negocijs nostris, si recte consulueritis. Siquidem nostri progenitores cum eosdem, quos nũc aiunt esse hostes, qui certe nos nauigare permittunt, & præterea Medum hostem haberent, hoc imperium comparauerunt, nullo alio, nisi quod magnitudine classis pollebant, nec aliam ob rẽ Peloponnenses, etsi præpotentes sint, magis desperauerunt, nos debellare posse. Nam quod in terram nostram ingrediantur, id uero etiam si nauigare supersedeamus facere possunt, classe nobis obesse non possunt, quoniam reliquum nostrarum nauium par illis est. Itaq; eos aliquid dicere credibile est, aut quod ire nos piget, aut q tergiuersamur ferre socijs q illic sunt, opem quam ferre debemus, cum id nos facturos illis iureiurãdo promiserimus, nos autem prætendere contra eos, q nec ipsi nobis tulerint opem. Neq; enim nos illos idcirco præsidium ibi præstamus, ut idem uicissim hic ipsi nobis præstent, sed ut hostibus illic nostris infesti prohibeant eosdẽ huc contra nos uenire. Atq; hunc in modũ imperium parauimus, & nos, & quicũq; alij rerum potiti sunt, impigre succurrendo semper à quibus implorabamur, siue Barbaris siue Græcis. Nam si supersedeamus opitulari, aut inter genera hominũ quibusnam opitulari oporteat delectum habeamus, paululum quiddam imperij per hoc acquirẽtes ipso imperio magis hac ipsa re periclitabimur. Eum enim qui prę ualet nõ modo inuadẽtem arces, sed etiam præoccupes ne quando inuadat. Neq; uero nobis licet ærarium replere usq; dum imperare uoluerimus, sed necesse est quoniam imperium habemus alijs insidias tendere, alios insidiari nõ sinere, quia in discrimen adducimur, cum illi ab alijs subigantur, nisi ipsi alijs imperemus. Neq; eadem de causa nobis habẽda est ratio quietis ac cæteris, nisi in eadem in quę illi studia incũbamus. Cõsiderantes magis hinc à nobis proficisci si nauigantes illuc tendamus, ut & animos prosternamus Pelopõnensium, si per contemptum ipsorum in Siciliam traijcere uidebimur, non gaudentes huius quiete temporis, & rebus illic bene gerendis totius Græciæ, ut credibile est imperium nanciscemur: aut certe quod in nostram pariter & sociorum rem sit malo afficiemus Syracusanos. Sine noxa autem & manendi si quid proficiemus & abeundi facultatem naues præstabunt. Nam penes nos arbitrium erit etiã omnium Siciliensiũ. Neq; uero uos Nicię inepta & ad seditionem concitandam pertinens à iunioribus ad seniores traducat oratio, sed pulchro instituto & maiorum nostrorum exemplo, apud quos iuuenes cum senibus consultantes rem Atheniensem in hunc statum extulerunt. Quem statum nunc eadem ratione uos proferre experiamini, existimantes iuuentutem senectutemq; nihil alteram sine altera ualere, simulq; & imbecillum & mediocre, & quod plane absolutum est maxime pollere, cum sint promiscua, ac ciuitatem si sit in ocio, in se ac per se ipsam conteri more aliarum rerũ, & omnem apud nos disciplinam consenescere, & per certamina assidue proficere experimento, & tutandi scientiam se non loquendo, sed operibus potius assuescendo comparari. Ad summam sic sentio, ciuitatẽ negociosam in ocium mutatam, confestim meo iudicio destrui, ac tutissimos inter omnes degere eos homines, qui præsentibus moribus ac legibus etiam si minus bona sint, utentes, eodem tenore rempub. administrant.

Hæc Alcibiade locuto, Egestanisq; ab Leontinorum exulibus qui processere precãtibus, & admonendi iusiurandi supplicantibus, ut sibi ferrent auxilium, Athenienses multo studiosius quàm antea in expeditionem ire statuebant. Quos Nicias animaduertens nihil sane reuocatos esse sua ratione, sed fortasse reuocatos iri, si magnum, ingentem'que apparatum præciperet, rursus procedens hunc in modum apud eosdem locutus est;

Oratio Niciæ apud Athenienses.

QVoniam uos ad hanc militiã obeundã Athenienses prorsus animaduersos uideo, operæprecium est considerare, quemadmodum hoc exequi uelimus. Ego quæ impræsentiarum mihi in mentem ueniũt indicabo. Etenim aduersus ciuitates, quantum audiendo didici, magnas ituri sumus, neq; aliam alij obtemperantes, neq; tales quæ aut status mutationem desiderent, illi optabilem quæ uiolenta e seruitute in faciliorem conditionem transiret, aut uerisimiliter seruitium nostri sint cum sua libertate cõmutaturæ: itẽq; aduersus permultas, ut in una insula Græcas ciuitates. Nam præter Naxum & Catanam, quas propter Leontinorum cognationem spero ad nos concessuras, aliæ sunt numero septem ciuitates omnibus rebus instructæ, quibus noster exercitus, eodemq; modo, & præcipue illæ aduersus quas tendimus Selinus & Syracusæ. Vbi perquam multi sunt & armati & sagittarij & iaculatores. ubi quoq; permultum est nauium ac multitudinis ad illas implendas, suppeditante pecunia uel priuata uel quæ in templis est. Nam pręter hãc quæ Selinuntijs etiam est, tributa quoq; Syracusanis penduntur à Barbaris quibusdam. Et quo nobis præcipue præstant, equorum copia præditi sunt, nec aduectitio frumento utuntur, sed uernaculo. Aduersus hanc itaq; potentiam opus est non classe modo & imbecilli exercitu, sed ut peditatus quoq; multus una trajciat: si quid dignum cogitatis agere uolumus, nec equitatu hostium arceri à terra, præsertim si metu nostri conspirent inter se ciuitates, & nihil nobis inuicem præstent ulli alij ex amicis, præterquam Egestani, quo pacto equitatui resistemus. Deforme est aut reiectos nos abire, aut inconsulte prius rem agressos, iterum postea accersi. Satiusq; iam nunc cum iusto apparatu in hostẽ contendere, gnaros & longe nos à domo nauigaturos, nec æquo in loco castra habituros, nec per aliqua subditorum nostrorum loca trãsituros. Vnde facile ire liceat ad sumenda, quę opus fuerint, ex terra amicorum, sed omne iter emensuros per imperium alienũ, ut uix illinc quatuor hybernis mẽsibus perueniat nuncius. Quapropter mihi uidetur debere uos ducere magnã uim armatorum, tum nostratum, tum sociorum, tum subditorum: & si quem ex Peloponneso possumus aut suadẽdo, aut mercede inducere. Ad hæc sagittarios multos & funditores, ut hostili equitatui obsistant: præterea abundare nauibus, quæ ad subuehenda necessaria facile suppeditent, onerarijsq; quæ rem frumentariam hinc portẽt, triticũ & hordeũ præ torridũ, ac pistores quorum pars molere cogatur, ut sicubi deprehẽdamur nauigare prohibiti, habeat exercitus necessaria, cuius etiam propter multitudinẽ nec tota urbs unà erit capax: deniq; cætera omnia quoad fieri potest, pręparare: neq; extraneis inniti, & in primis pecuniam hinc quã plurimam ferre. Nam quæ ab Egestanis prædicatur illic in promptu esse, eam putate uerbo maxime esse in promptu. Etenim si proficiscamur hinc non modo iustis armis iustoq; exercitu, præter Egestanorum militum manum, sed etiam rebus omĩbus prępollentes: sic quoq; uix ualidi satis erimus ad hos protegendos, illos superandos, cum debeat ciuitas considerare nos pergere apud peregrinos, apudq; hostes habitatum: & quo primum die in Siciliam appulerimus, eodem protinus oportere capere terram: aut si hoc deficiamur, pro certo habere omnia nobis hostilia fore. Quod ego extimescẽs atq; intelligens, debere nos etiam atq; etiam bene cõsultare, ac multo magis felices esse, quod arduum est, cum simus homines, uolo proficisci quàm minimũ memet fortunæ committens, opportunisq; rebus instructus ac minutus. Hæc enim reor & cunctæ ciuitati tutissima fore, & nobis imperatoribus salutaria. Quod si cui uidetur secus, huic ego magistratũ cedo. Hæc Nicias inquit, ratus se aut mole negociorum, Athenienses à sententia reiecturum, aut si in expeditionem ire cogeretur, tuto saltem hoc modo profecturum. At illi à cupiditate nauigandi non destiterunt, ne in difficultate quidem instruendi apparatus, sed multo studiosius properauerunt: ita penes Niciam contrà ac uolebat, uictoria stetit. Nam & ipse bene suadere uisus est, & res eo pacto futura admodum tuta. Adde cupido nauigandi omnibus pariter incessit, senibus quidem tãquam aut redacturis in ditionem ea, ad quæ pergerent, aut magnas uires, si nihil aduersi contingeret, ademturis. Florẽtibus autẽ ætate quod auebant peregrinam terram subijcere oculis ac uisere, sibi promittentes se incolumes fore, illi uero numerosæ multitudini ac militari, propter præsentem mercedem, & spem ampliãdi imperij, unde & ipsis perpetuum suppeteret stipendiũ. Ex quo propter indigentẽ pluriũ cupiditatẽ, si cui forte res minus placebat, is metuẽs ne refragando ciuitati male sentire uideretur, silentiũ agebat. Tandẽ quidã Atheniẽsis adiens Niciã hortatus est ingens, nõ deberi tergiuersari, atq; cũctari sed in oĩm cõspectu iã proloq, quamnã sibi classem uellet ab Atheniẽsibus decerni: Ille inuitus se quidẽ inqt, cũ collegis p ocium magis consultaturũ, tamẽ quantũ sibi uideret, nõ paucioribus quàm centũ triremibus na-

uigandum,& iis Atticis, quæcunque uiderentur, quibus ipsi Athenienses armati portaren-tur, alias quoque sociales accersendas, in quibus omnibus tam Atheniēsium quàm sociorum nō minus esset, quàm quinque millia armatorum, & plus etiam si posset, alias præterea copias ex formula: quin etiam sagittarios & illinc & ex Creta, funditoresque ducēdos, & si quid aliud oportunum uideretur præpararent. Quibus auditis Athenienses, e uestigio summā imperatoribus potestatem tribuerunt, tum circa numerum copiarum, tum circa omnem nauigandi rationem, prout eis maxime futurum ex usu rei Atheniensis uideretur. Postquam hæc apparatus effectus est, & ad socios missum, & apud eos recensiti ciues. Iam enim se ciuitas, & à morbo, & ab assiduo bello recreauerat, aucto etiam numero tum iuuentutis, tū pecuniæ propter inducias. Ex quo facilius omnia sunt subministrata: & isti quidem iam in procinctu erant. Verum interea quicunque lapidei hermæ intra urbem erant (sunt autem hermæ ex domestica consuetudine opus quadratum, & ii permulti tam in priuatarum ædiū uestibulis, quàm in sacrarum) eadem nocte circuncisi sunt ex maxima parte circa ora. Cuius rei autores nemo scit, & si magnis pro indicio propositis præmiis publice quærerētur, decretumque esset, ut si quod aliud quis admissum piaculum sciret ultro indicaret, nullo timore, siue ciuis, siue hospes, siue seruus. Pluris quàm pro qualitate hoc factum existimabatur. Quippe quod uidebatur esse, & profectionis augurium, & coniurationis de rebus nouandis, & dissoluendi status popularis. Indicatum tamen est per incolas quosdam ac famulos nihil quidem de hermes, sed de aliis simulacris nonnihil iam pridem concisis ab adolescentibus per puerilitatem ac temulentiam, simulque de mysteriis, quæ intra domos fœde fierent. Quarum rerum etiam Alcibiadem insimulabant, admittentibus delationē iis præcipue, qui Alcibiadi erant infensi, quod ipsis hic foret nonnihil impedimento, quo minus populo planè præessent. Qui arbitrantes utique se primores futuros, si hominem eiicerent, rem exaggerabant, uociferabanturque, quasi ad euertendam rempu. pertinerēt mysteria & hermarum laceratio, colligentes ex studiis cæteræ uitæ sine ipso nihil horum actū, neque id populare nefas esse. Ille in præsens indicia cōtra se refellebat, paratus etiam si quid earum rerum admisisset iudicio stare, uel antequam proficisceretur, iam enim quæ ad paratum spectabant collata erant, & si quid cōmisisse conuinceretur, pœnam dare: sin absolueretur, fungi suo imperatorio munere, obtestans ne de se absente reciperent crimina, sed iam si deliquisset, morte mulctarent. Prudentius enim esse, ne talis se criminis reum, priusquam causam cognoscerent, mitterent pro imperatore tanti exercitus. Veriti eius inimici, ne si contendere insisterēt, abalienarent ab eo militum animos, neve plebs quæ illi obsequebatur, relanguesceret: quia propter hunc Argiui comites erant expeditiōis, & nōnulli ex Mantineis id fieri dehortati sunt, submissis quoque aliis orationib. ad profectionē maturādam, qui dixerūt, tūc ille quidē nauigaret ne distineret abitio, sed reuersus ad diē iudicio sisteret, uolētes atrociore cū inuidia premere, quàm in absentē facilius cōflaturi erant, reuocatum ac coactū iudicio contēdere. Ita uisum est Alcibiadem abire. Post hæc medio iā æstatis discessum est in Siciliam, & plerisque sociorum, itemque onerariis frumenta portantibus, atque aliis nauibus: & quicunque præterea apparatus comitabat, præceptū prius uti ad Corcyram præsto essent, quo frequentes ad Iapygiam promontoriū transmitterēt Ionium mare. Ipsi aūt Athenienses, & si qui aderant sociorum, ad Pyræa descendentes, prima statim aurora ad dictam diē naues impleuere, tanquam tunc uela facturi. Cum quibus unà descendit omnis prope dixerim turba, quæ in urbe erat tū ciuium, tum incolarum, hi domesticos, illi amicos, alii cognatos, alii filios suos quisque deducētes cū spe pariter ac lamētatione: Spe quidem, tanquam lucraturos: Lamētatione aūt quod reputabant nū quādo amplius aspecturi essent, qui in tam longinquam à patria nauigatiōem dimitterētur. Et impræsentiarum, quod mutuo se relicturi in periculo forent, tūc magis tristis cogitatio subibat, quàm cum nauigandum esse cēsuisset, aspectu tū præsentis potētiæ, tam grandis exercitus fiduciam capiebat. Quinetiam peregrini ac cætera multitudo ad spectaculum perrexit, tanquam dignum uisu, & opinione maius. Hæc enim classis utique unius Græcæ urbis uiribus omniū ad illā diem prima exiit instructissima ac sumptuosissima. Enimuero classis quæ cum Pericle missa est in Epidaurum, itēque cum Agnone in Potidæam, fuit illa quidē nō inferior numero, cum nauium, tum armatorum, quippe cōstitit ex quatuor milibus Atheniensium armatis, trecētisque equitibus, triremibus centū, Lesbiorum atque Chiorum quinquaginta, multo quoque sociorum comitatu, sed breui cursu ac tenui apparatu. At ista, ut quæ in diuturnam expeditionē erat itura, & ad utrūque prout usus exigeret, nauibus simul ac peditatu fuit instructa, per magno constitit, tum quādo exædificata est sumptibus & trierarchorū & ciuitatis, tū

Hermæ lapidei.

Alcibiades accusatur.

Iapygia

Classis Atheniensium.

singulas drachmas in singulos nautas quotidie conferente rep. & nauibus uelocibus uacuis sexaginta, & quæ armatos portarent quadraginta, & harum administris quæ optimę omnium erant, quibus trierarchi uehebantur cum thranitibus, qui longiores remos trahunt, quibus ab ipsis trierarchis super publicam nautarum mercedem alia contribuebatur. Præterea alia sumptu insignium atq; ornamentorum, quibus utebantur preciosis unoquoq; in longissimum præparante, ut sua nauis inter cæteras & concinnitate præcelleret & cursu. Et peditatus qui cum diligentia delectus erat, & armatura & corporis cultu inter se magnopere certabat. Accedebat insuper hoc quoq; æmulationis, quis cui præponeretur, ut potius esset ostentatio uirium atq; potentiæ apud cæteros Græcos, quã in hostem apparatus. Si quis enim ratiõem iniret sumptuum ciuitatis, & priuatorum cuiusq; in se militis, ciuitatis quidem quos fecit, cum duces sua portãtes misit, priuatorum autẽ uel quos quisq; in corporis cultum, uel quos trierarchus in nauem fecit, quosq; facturus erat, præter eos quos citra publicam mercedem credibile est plerosq; fecisse in uiaticum, quod ad diuturnam militiam præparabant, præterq; ea quæ permutandi gratia quis uel miles uel negociator secũ tulit, comperiretur per multa talenta fecisse, & ex urbe uniuersa asportata. Neq; uero minus ob audaciæ miraculum, & cultus splendorem, quàm magnitudine classis celeber extitit exercitus apud eos aduersum quos nauigabatur, præsertim tam procul à domo ac maiori conatu atq; spe proposita quam pro uiribus. Vbi naues impletæ sunt uiris, impositaq; omnia quæ secum ferre debebant, tuba silentium indictũ est, tum legitima ante profectiõem uota nuncuparũt, nõ per singulas naues, sed uniuersi per præconem, miscentesq; per omnem exercitum in aureis argenteisq; poculis, propinabant uectores, ducesq; libabãt, uota simul faciẽte é terra ciuium cætera turba: & si quis alius eis beneuolus aderat. Cum pæana cecinissent, libaminaq; peregissent abierunt, & cum ab initio in specie cornu irent, iam certatim usq; ad Aeginam cursum tenuerunt. Illinc in Corcyram, quo cætera manus sociorum cogebatur, contenderunt. At Syracusis etsi sępenumero denũciabatur aduersum se uenire classem, diu tamen nihil est creditum, sed coacta cõcione orationes habitæ sunt, aliæ ab ĳs qui aduentum Atheniensis exercitus credebant, alĳ ab ĳs qui non credebant. Quorum Hermocrates Hermonis filius procedens, tanquam plane scire se illa confisus, hunc in modum cohortando uerba fecit:

Græcorum æmulationis certamen.

Hermocrates

Oratio Hermocratis apud Syracusanos.

INcredibilia quidem, quemadmodum alĳ nõnulli, uidebor & ego forsitan apud uos dicere, classem cõtra nos utiq; uenire. Nec me præterit quæ supra fidem sunt, qui ea narrant nũciantve, eos nõ modo nõ persuadere, uerumetiam uideri dementes. Sed nõ deterritus iccirco desinam, cum reip. periculum impẽdeat, quod persuasum habeo, aliquid me exploratius afferre, quam quemuis alium. Athenienses enim in nos, id quod uehemẽter admiramini, cum ingenti exercitu ueniunt, tum nauali, tum pedestri, prætextu quidem Egestanorum sociorum, ac Leontinos domum reducẽdi, re autem uera Siciliæ auiditate, & in primis urbis nostræ, existimãtes si hac urbe potiãtur, facile se cæteris potituros. Itaq; eis tanquam propediem applicaturis, cõsiderate quemadmodum ex præsentibus copĳs pulcherrime resistamus, nec uelitis contemnẽdo hostem imprępարati deprehẽdi, nec rem nõ credendo omnia ducere omittenda. Quod si cui nõ incredibilia uidentur hæc, is nolim neq; audaciam eorum, neq; copias reformidet. Neq; enim magis lædere nos, quàm lædi à nobis poterunt, idq; quod magna cum classe ueniunt, nõ inutile nobis est, imo adeo utilius, multoq; melius & erga alios Sicilienses. Quippe qui metu illorum mallent à nobis stare, & quod siue superauerimus istos, siue infecto quod optant negocio reiecerimus (nõ enim uereor ne consequantur quod expectãt) præclarissime nobiscũ agetur, id quod (ut mea refert opinio) sperare debemus. Etenim paucis classibus seu Græcorum seu Barbarorum utiq; magis procul à domo profectis recte successit. Nam neq; numero superãt urbanam suburbanamq; turbam, contra quam ueniunt, undiq; in unum se præ timore congregantem: & si penuria rerum necessariarum in alieno solo male rem gerant, quanq̃ id defectu rerum contingat, tamen uictorię famam relinquunt ĳs, quibus arma intulerãt insidiatiq; fuerant. Qua ratione isti ipsi Athenienses celebres facti sunt, cum Medus, tanq̃ qui contra Athenas isset, plerunq; iniquitate fortunæ male pugnaret. Cui simile quiddã nobis euẽturum nõ est desperandum, quo magis & quæ hic opus sunt, impigre præparemus, & ad Siculos mittendo, tum alios firmiores reddamus, tum aliorum societatem amicitiamq; contrahere tentemus, neq; ad Siculos modo, uerum ad cæteros quoq; Sicilienses

mittendo legatos, ostendamus commune hoc periculum esse. Neq; ad hos tantum, sed etiam in Italiam, ut aut nobis in bello socij sint, aut recipiant Athenienses. Neq; eò solum, sed Carthaginem, uel potius mihi uidetur esse mittendum. Non enim sine fide hoc erit apud illos assiduo in metu agentes, ne quando aduersus urbem suam ueniant Athenienses. Itaq; ad hunc nuncium fortasse se quoq; in discrimine esse existimantes, uolent aut clam aut palam, aut alio quo pacto nobis opitulari. Et certe possunt uel maxime omnium qui nunc rerum potiuntur si uelint, quippe qui plurimū auri argentiq; possideant, unde & bellum & cætera rectè procedunt. Mittendum præterea Lacedæmona ac Corinthum oratū ut huc properè mittant auxilia, & illic in Athenienses bellum moueant. Quodq; ego in primis opportunum arbitror, etsi uos iampridem desides minime acquiescitis, tamen à me dicetur, per nos Sicilienses si libet uniuersos, sin minus plerosq; ex nobis cum deductis cunctis nauibus, cum duorum mensium cibarijs occurrendum Atheniensibus ad Tarentum, & ad Iapygiam promontorium, eisq; demonstrandum non sibi de Sicilia prius fore certamen, sed de Ionio mari transeundo. Ex hoc facto nimirum eos maximopere deterrebimus, & ad cogitandum etiam atque etiam reuocabimus, præsertim quòd è sociali terra obuiā ut nostram tueamur proficiscemur. Excipiet enim nos Tarentum, & ipsis cum ingens pelagus sit transeundū, difficile est omni classi in tanto transitu seruare ordinem, nobis uero facile factu, ut breui spatio & ordine uenientibus inuadere. Quod si ad accelerandum cursum exoneratis nauibus, addensatisq; uenient, iam remigando defessos aggrediemur: sin hoc non placebit agere, licebit nos subducere Tarentum. Iidem si cum exiguo comitatu quasi ad nauale prælium mare transierint, certe apud deserta loca penuria laborabunt, & aut manendo debellabuntur: aut si abire conabuntur, cæterum apparatū derelinquēt: & cum inexploratum habeant, an à ciuitatibus recipiantur, solicito tamen animo erunt. Eoq; ipse hac ratione adducor eos hinc exclusos, ne soluturos quidem esse à Corcyra, sed aut consultando illic, speculatoresq; mittendo quot numero sumus, & quo in loco, in hyemis importunitatē extrahendos, aut perculsos inopinata re à progrediendo desituros. Eo quidem magis quod quantum ego audio, peritissimus inter duces eorū inuitus accepit hoc munus, libenter cauturus, si modo quid à nobis pro nostra dignitate edatur. Prodeat de nobis rumor in maius, ut certum habeo euasurus, nam & rumoribus stant hominum sententiæ, & magis terrorem incutit, ut inuadere uolenti prior occurras q̄ ut te repugnaturum significes, cum se ille pari in discrimine sic fore existimet, id quod nunc Atheniensibus usu ueniet, qui in nos tendunt, perinde ac non repugnaturos. Neque immerito id sentiunt, quod seiuncti Lacedæmonijs bello non uexauerimus. Iidem si præter opinionem suam audere nos uiderint, magis ex ipsa re inopinata terrebuntur, quàm quanta erit re uera nostra potentia. Credite itaq; mihi quod optimum est, ut hoc quod dixi audeatis: sin minus ut primo quoq; tempore quæ ad bellum pertinent, præparetis, hoc uobis in animum inducentes, contemnere quidem hostem à quo inuadaris: id uero ita demum declarari si factis ualeas, ipsa uero facta declarare si iam tutissimos apparatus cum metu compares, existimans hoc utilissimum fore, si tanquam periculo impendente facias, nam hostes cum classe ueniunt, atq; adeo iam aduentant, tantumq; non adsunt: Hæc Hermocrates: At in populo Syracusano magna inter se altercatio erat, alijs negantibus ullo modo uenire Athenienses, nec uera esse quæ Hermocrates diceret: alijs etiam si uenirent, quid sibi facturi essent Athenienses dicentibus, ut non inuicem plura paterentur, aliis contemnendo prorsus rem in derisum conuertentibus, paucis omnino Hermocrati fidem habentibus, futurumq; timētibus. Tunc Athenagoras qui primarius in populo erat, & ut illis temporibus uir ad persuadendam plebem appositissimus, procedens huiuscemodi habuit orationem:

Athenagoras.

Oratio Athenagoræ apud Syracusanos.

QVisquis negat Athenienses, si huc ueniant, dementes esse, & nobis obnoxios fore is ꝑfecto aut formidolosus est, aut de republica non bene sentiēs. Quod qui non ad nos deterrēdos nunciant, horum non temeritatē demiror, sed insipiētiam, nisi si patere se non arbitrabantur. Etenim qui priuatim sibi aliquid timēt, ij captant ciuitatem

perterrefacere, ut publico metu suũ occultẽt. Et huc isti nunc rumores tendunt haudquaq̃ sua spõte cõfecti, sed ab hominibus qui semper talia moliunt. Quod si uos recte consulueritis, nõ ex ĳs quæ isti nunciant, cõiectando ratiocinari debetis, quid credibile sit, sed ex ĳs quæ perspicaces uiri & multaꝝ rerum experti, quales ego Athenienses reor, agerent. Non est credibile hos, relictis Peloponnensibus, & bello nondum illic plane finito, ad alteꝝ bellum nõ inferius illo ultro uenire, quos ego arbitror putare bene secũ agi, quod in se nos nõ tendamus, tot ciuitates atq; tam magnæ. Quinetiam si ueniant (ut fertur) ad eosdem debellandos, Siciliam uel magis suffecturam quã Peloponnesum, quanto magis ad omnia est instructior? imò adeò nostram ipsam ciuitatem ualidiorem esse hoc qui nunc dicit uenire exercitu, atq; etiam bis tanto, quippe cum nullus sequat equitatus quòd scio, neq; hic suppeditaturus sit, nisi paucoꝝ aliquot Egestanorum, & eorum numerus armatorum nequaq̃ nostro comparandus. Arduum nanq; sit uel uacuis exercitu nauibus cursum huc tendere, cæteꝝ apparatũ ferentibus, quantum suppetere oportet, aduersus tantam ciuitatem, quæ certè exigua nõ est. Adeò quidem ab ista ego opinione dissentio, ut si Atheniẽses urbem aliam tantam, quantæ sunt Syracusæ, coloniam suã nobis finitimam habentes, illinc bellũ mouerent, uix fieri posse rear, quin profligarent, nedum nunc, cum omnis sit eis Sicilia hostis. Continebũtur eñ castris ex classe communitis, atq; ex tabernaculis necessarioq; apparatu, nõ laxe tendentes, utpote à nostro equitatu exire prohibiti, prorsus ut ne terra quidem eos potituros credam, adeò nostras q̃ illoꝝ copias censeo præstantiores. Quod intelligẽtes quemadmodum Athenienses sua ipsoꝝ, ut certum habeo, conseruant. Sed quidam ex hac urbe homines, ea quæ neq; sunt neq; fiunt, dictitant: quos ego non nunc primum deprehendi, sed olim huiuscemodi rumoribus, & nonnunq̃ malignioribus, interdum ut factis uelle imperitæ multitudini inĳcere timorem, ut ipsi ciuitatis potiantur imperio, quod sæpenumero conantes, nequandò consequantur uereor, néue nos segnes, antequam opprimamur, ab istis non caueamus: & cum intelligamus hoc, non tamen obuiam eis eamus. His eñ de causis raro quiescit nostra ciuitas, permultis seditionibus agitata, permultisq; certaminibus, ac pluribus secum ipsa quàm cum hostibus, nonnunquam etiam tyrannide iniquoq; dominatu, à quibus ego, si uos sequi uoletis, ut ne quid unquam caueatis, efficere tentabo, tum id persuadendo plerosq; uestrum, tum eos qui ista machinantur, plectendo, non modo deprehensos (arduum enim fuerit deprehendere) sed etiam ob ea, quæ etsi non potuerunt, tamen uoluerunt efficere. Aduersus eñ inimicum non modo ex eis quæ agit sumenda defensio, uerumetiam ex ĳs quæ cogitat præsumenda est: quoniam nisi quis sibi præcauerit prior, detrimentum accipiet. Nam sic mihi præcipue uideor istos oligarchiæ studentes, à maleficio reuocare, si eorum facta partim coarguam, partim caueam, partim doceam. Enimuero sæpe mecum consideraui, quidnam à uobis uelitis adolescentes. utrum ne iam nunc imperia obtinere? at istuc legitimum non est. Nam lex iccirco lata est ne uos geratis imperia, quia non potestis ea gerere, non ut contumeliam faceret uobis ad gerenda idoneis. An non esse pari iure cum cæteris? At istuc quo pacto iustum est eosdem homines nõ eisdem honoribus affici? Dicat aliquis popularem statũ rem esse neq; consultam neq; equabilem, sed qui locupletes sint eosdẽ optimos esse ad præclarissime imperandum. Ego uero primum respondeo, popularis status nomine, intelligi omnẽ ciuitatẽ, paucorum uerò, partẽ ciuitatis. deinde custodes quidẽ pecuniaꝝ optimos esse locupletes. ad consulendum aũt præclarissime eos qui pollent intelligentia. Cæterum uerò postq̃ audierit res optime iudicare, & hæc item siue per partes, siue uniuersum æqualiter distribui in democratia. At paucoꝝ status pericula quidem multis impartit, commodoꝝ autem nõ modo plus, uerumetiam totum sibi uendicat, erepta ab alĳs sua portione. Quæ scilicet hoc tempore qui sunt potẽtes, ĳdemq; iuuenes, affectant rem impossibilẽ in magna ciuitate. Sed adhuc omniũ dementissimi, nisi discitis qui ad malũ properatis, aut imperitissimi estis omniũ quos noui Græcoꝝ, aut iniustissimi si hoc audetis scientes. Verum aut à me edocti, aut ipsi respicientes, quod ad totius ciuitatis bonũ ptinet id augeatis, existimetisq; hoc æquũ & satius esse, qui boni ex uobis sunt, hoc est multitudinẽ ciuitatis reꝝ esse par

Oligarchia.

Popularis status

ncipem. Quod si secus uolueritis, periculum aditis ne omni parte priuemini. Reijcite itaque nuncios istos tanquam præcognitos, nec aliquid proficere sinatis. Nam etiam ut ueniant Athenienses, hæc ciuitas pro sua dignitate propulsabit, suntque nobis magistratus qui ista prouidebunt. Quod si nihil horum ueri fuerit, prout ego suspicor, nequaquam uestris rumoribus expauefacta ciuitas sua sponte seruitutem suscipiet, uos sibi duces eligendo: sed ipsa per sese rimata ueritatem de uerbis uestris, tanquam idem quod facta pollentibus iudicabit, & præsentem libertatem non ex rumoribus amittet, sed ex cautione res agendas committendi tueri conabitur: Hæc Athenagoras. Ibi quidam ex magistratibus consurgens, alium ad dicendum procedere permisit neminem, ipse autem quod ad præsens attinebat, ita inquit:

Alter ex magistratibus Syracusanis.

OBtrectationes quidem uel inuicem dici, uel ab audientibus admitti, nequaquam prudentiæ est, sed potius ad ea quæ nunciantur respicere, quo & priuatim & publice instruamus nos probe ad eos arcendos: qui in nos tendunt, & si forte nihil opus fuerit, nihil damni fiet ex publico apparatu armorum, equorum, ac cæterorum, quibus bellum gaudet. Nobis autem curæ erit de hostibus explorare mittendo ad ciuitates, atque speculando siquid aliud expedire uidebitur. Hæc iam nos curauimus, & quicquid senserimus, id ad uos referemus. Hæc locuto magistratu, Syracusani è concilio abierunt. Athenienses interea socijque iam apud Corcyram omnes aderant. Et primum recensito duces exercitu, constituerunt quo ordine cursum conficere deberent, & castra ponere, totaque classe trifariam distributa, singulas sortiti sunt partes, ne si pariter nauigarent, neque aqua neque portus, neque res in stationibus necessariæ suppeterent, utque cum in cæteris rebus essent copiæ ornatiores, tum uero faciliores ad regendum sub suo quæque duce instructæ. Dehinc præmiserunt in Italiam Siciliamque naues treis, quæ referrent quænam ciuitates essent ipsos excepturæ, dato eis præcepto, ut occurrerent classi, quo scirent ipsi quorsum nauigarent. Post hæc Athenienses cum tanto apparatu soluentes è Corcyra in Siciliam transfretarunt, triremibus numero centum trigintaquatuor, ac duabus Rhodijs biremibus: quarum triremium erant Atticæ centum, & harum ueloces sexaginta, cæteræ quæ milites ferrent reliqua classe Chiorum atque sociorum. In quibus ad summam uehebantur armatorum quinque millia ac centum, quorum erant ex formula Athenienses mille quingentique, cum septingentis famulis ad ministerium nauium. Cæterorum uerò sociorum commilitium, partim subditorum, partim Argiuorum quingenti. Mantineorum autem ac mercenariorum ducentiquinquaginta. Sagittarij omnino quadringentioctoginta, quorum Cretenses fuere octoginta, & funditores Rhodiorum septinginti, Megarensiumque exulum leuiter armatorum centum uiginti, cum una hippagine triginta equites portante. His copijs à principio classis in bellum profecta est, cum triginta onerarijs nauibus, quæ exercitui necessaria ferrent, commeatum, pistores, tectores cum ministris, omnia ad extructionem murorum instrumenta. Cumque centum nauigijs, quæ onerarias necessario comitabantur. Aliæ præterea permultæ naues partim onerariæ, partim non onerariæ ultrò exercitum sequebantur negociandi gratia, quæ omnes tunc pariter è Corcyra sinum Ionium transmiserunt. At huius classis alia pars promontorium Iapygiam alia Tarentum, alia aliò, prout cuique commodum fuit, in Italiam appulerunt, à nulla ciuitatum recepti, neque in mercatum neque in urbem, aquatione tantum eis & statione concessa, ac ne his quidem concessis à Tarentinis atque Locrensibus, donec uentum est Rhegium Italiæ promontorium. Vbi contractis iam copijs extra urbem, quoniam intra muros non recipiebantur, castra communierant ad Dianæ delubrum, ubi forum uenalium eis præbitum est. Subductisque nauibus ocium tenuere, & apud Rheginos uerba fecere, ut illi quoniam Chalcidenses essent, Leontinis qui & ipsi essent Chalcidenses, auxilium ferrent. Rhegini negare se alterutris affuturos, sed quicquid Italis cæteris communiter placeret, id esse facturos. Isti tamen ad res Siculas animum intendentes, quonam modo optimè appellerent, præcursorias ab Egesta naues præstolabantur, scire cupientes de re nummaria, nunquid ea essent quæ Athenis legati Egestani prædicassent. Interea Syracusanis cum aliunde sæpenumero, tum uerò à speculatoribus nunciabatur plane na

Classis Atheniensium.

Armatorum Atheniensium catalogus.

ues ad Rhegium stare. Itaque tum amplius incredibili omni studio ad apparatum se accingebant, circummittere ad Siculos, ad hos præsidia, ad illos legationes, cõtrahere ad tutelam ex omni circa regione nauigia, quæque intra urbem essent recensere, arma atque equos si qua in publico essent, cætera comparare tanquam imminenti bello, tantumque non præsenti. Atheniensibus autem tres illæ præcursoriæ naues ab Egesta ad Rhegium præsto fuere, renunciaruntque nullã aliam illic esse pecuniã, quàm spopõdissent, eam uero uideri tantum triginta talẽta. Qua ex re duces subito abiecere animos, quod eos ipsa statim principia frustrarentur, quodque Rhegini unà militare recusarent, quos primos inducere tentassent, & induci posse maximè credibile erat: quippe qui & Leontinorum cognati forent, & ipsorum semper studiosi fuissent. Et Niciæ quidem hæc prout expectauerat ab Egestanis contigerunt, duobus autem reliquis ducibus præter opinionem: etenim tale fuit Egestanorum commentum, cum primum eos adiere legati Athenienses ad explorandas ipsorum pecunias, adductis illis in fanũ Veneris, quod est in Eryce, sacraria donariaque ostendere, phialas, trullas, thuribula, cæteramque non tenuem supellectilem: quæ cum forent argẽtea, multo maiorem pecuniæ speciem præbuerunt, quod paruæ ciuitatis erat. Quinetiam priuatim exceptis hospitio trierarchis collecta ex omni Egesta & ex omnibus circa oppidis, uel Phenicum, uel Græcorum corrogata pocula tum aurea, tum argentea in conuiuijs exhibuere, tanquam suã quisque domesticam supellectilem, cum singuli coniuratores eodem ferè instrumento supellectilis uterentur: & cum multa ubique uasa conspicerentur, magno afficiebantur stupore Atheniẽses illi ex triremibus, ut reuersi Athenas diuulgarint ingẽtem se pecuniæ uim conspexisse. Per quos in errorem inductos, cum & alij tunc inducti fuissent, ubi palã factum est, nõ esse in Egesta pecunias, res in magna inuidia apud milites erat. Duces aũt de præsenti reῳ statu deliberabant. Et Niciæ quidem consiliũ erat cum omnibus copijs nauigare in Selinũtem, quo præcipue missi essent, & si Egestani mercedẽ toti exercitui numerarent, ibi de rebus agendis consultare: Sin minus, ab eisdẽ postulare ut sexaginta nauibus, quod ipsi petissent, cibaria præstarent. atque ibi permanẽdo Selinuntios illis uel ui uel pactione reconciliare, & ita ad alias ciuitates proficiscendo, ubi uires Atheniensis populi ostentassent, & in amicos atque socios fidem impigre declarassent, domũ redire, nisi quid breui tempore aut ex inopinato ꝓdesse Leõtinis possent, aut aliquam aliaῳ ciuitatum in societatem adducere, ne suas quisque facultates pro repub. consumentes ipso reip. statu periclitarent. Alcibiades negare cum tanta manu ꝑfectos debere, turpiter infecto negocio abscedere, sed potius apud omẽs ciuitates præter Selinuntẽ ac Syracusas denunciare, misso præcone aduẽtum suum, easque ad defectionem solicitare. Siculos quoque partim à Syracusanis abducere, partim amicos facere, ut illinc frumentum suppeditaret & copiæ. Et ante omnia inducere * Mamertinos (eos enim esse præcipue in transitu ac traiectu Siciliæ) & illic portum atque stationem classis exercitusque capacissimam, atque in societatem ciuitates euocando, & quarumque partium essent cernendo, tunc aggredi Syracusas ac Selinuntem, saltem ut illi cum Egestanis cõuenirent, isti Leontinos habitare permitterent. Lamachus haud dubie affirmare nauigandum esse Syracusas, & ante urbẽ primo quoque tempore præliandũ, cum adhuc imparati essent, ac maximè ꝑterriti: omnẽ eñ exercitum in principio maximè esse terrificũ si differrent anteq̃ in conspectũ uenirẽt, resumpta per consiliũ audacia, hostem eos cum uiderint, magis contemptui habiturum: Sin autem repentino inciderent cum adhuc horribiles expectarentur, maximè superiores futuros, & omĩ ex parte terrorem iniecturos, tum aspectu (plurimos enim nunc uideri) tum expectatione cladium quas accepturus ille esset, præsertim periculo subitæ pugnæ, eo quidem magis quod credibile esset posse permultos in agris excipi, cum præsumptum habeant, classem neutiquam esse uenturam: qui si in urbem recepissent, non defuturam exercitui rem pecuniariam: si uictores, ante urbem consedissent. Præterea reliquos Sicilienses sic iam & Syracusanorum minus, & ipsorum magis societatẽ petituros, idque incunctanter cum animaduertissent utri superiores existerent. Stationem insuper nauium dicebant siue se reciperent, siue inuaderent, oportere Megara facere quæ deserta essent, neque procul

Egestanorum commentum.

Erycis Veneris templum.

Niciæ sententia Selinus.

Alcibiadis sententia.

Messenios legitur in Græco.

Lamachi sententia.

à Syracuſanis aut mari aut terra. Hæc locutus Lamachus, ſententiæ tamen Alcibiadis accedebat. Poſt hęc Alcibiades Meſſana ſua naui trāſuectus, apud Mamertinos de ſocietate ineunda uerba fecit. Vbi non perſuadet, reſpondentibus illis in urbem quidem ſe nequaquā recepturos, forum tamen uenalium præbituros, traiecit Rhegiū, & confeſtim impletis ſexaginta ex omni numero nauibus, ſumptisq; neceſſarijs duces in Naxum transmiſerunt, uno ex eis cum cætera Claſſe ad Rhegium relicto. A naxijs intra urbem recepti Catanam nauigant: ſed cum à Catanenſibus nō reciperentur (aderant enim illic quidam Syracuſanorum ſtudioſi) ſubierūt Teriam flumen, ubi ſtationem eo die cū habuiſſent, inſequēti Syracuſas nauigarunt, in * cærum claſſe digeſta, ac præmiſerunt decem naues in portum magnū, quæ ſubeūtes explorarent ſi quid nauiū ab hoſte deductum eſſet. Et ex eis egreſſi in terrā aliqui denūciarent Syracuſanis, Athenięſes uenire ad reducēdos in ſuam patriam Leontinos iure ſocietatis atq; cognatiōis, ideo Leontini qui Syracuſis agerent, intrepide tranſirent ad amicos ac bene meritos Athenięſes. Vbi denunciarunt ſitumq; urbis ac portuum, & omnem circà regionem cōtemplati ſunt, unde appellētibus ſibi opportunitas foret oppugnandi, rurſus reditum eſt Catanam. Inito conſilio Catanenſes abnuere exercitum excipere, ingredi tamen duces, & ſi quid uellent dicere iuſſere. Apud quos habente orationem Alcibiade, & in illā concionem conuerſis oppidanis, milites portulā quādam male conſtructam ſubruerunt, ingreſſiq; mercabantur per urbē. Hos ubi ingreſſos uidere, qui cum Syracuſanis ſentiebant, Catanēſes ſubito terrore percuſſi, clàm profugerūt nō adeo multi, cæteri decreuere faciendam cum Athenięſibus ſocietatem, iubentes reliquū exercitum acciri à Rhegio. Qui poſtea reuerſi Athenienſes, iam cum omni manu mouentes inde ubi Catanam appulerunt, caſtra communiunt. Atq; illic eis affertur e Camarina ſi ſe conferant eo, ad ipſos defecturam eam ciuitatem, ſimulq; Syracuſanos claſſem inſtruere. Cum omni igitur exercitu ac claſſe proficiſcuntur aduerſus Syracuſas primum: ubi cū nihil nauium inſtrui comperiſſent, retro ſe in Camarinam receperunt, appulſiq; ad littus pręconis uoce ſe ueniſſe nunciāt, nec tamen recepti ſunt, dicentibus illis iuſiurādum interceſſiſſe, ut cum una demum applicātes Athenienſes reciperent, niſi ſi plures naues ipſi ab Athenienſibus accerſiſſent. Ita infecto negocio diſceſſum eſt. Cumq; in locum quendam agri Syracuſani e nauibus deſcēdiſſent, prædasq; egiſſent occurrētibus Syracuſanis equitibus, & per eos peltatis nonnullis ex leui armatura interfectis, Catanam reditum eſt. Vbi offendunt nauem Salaminiam Athenis miſſam, tum aduerſus Alcibiadem, cui iubebatur ut remearet ad reſpondēdum criminibus, quorum publice inſimulabatur, tum aduerſus alios quoſdam milites, de quibus delatum indicium erat, tanquam ſodalibus illius, partim in polluendis impie myſterijs, partim in uiolandis hermis. Etenim Athenienſes poſt abitum claſſis, quæſtionem nihilominus peregerunt de ijs, quę circa myſteria circaq; hermas acta erāt, nec probatis indicibus, ſed ſuſpicionibus omnia rimantes, habita facinoroſiſſimis quibuſq; fide, longe omnium modeſtiſſimos ciues compræhenderunt, & in uincula coniecerunt, cōducibilius eſſe arbitrantes, ſcrutari rem, & inuenire, quàm per facinus indicijs aliquem integrę exiſtimationis delatum elabi, niſi nō conuictum. Nanq; is populus auditu cognitum habens tyrannidem Piſiſtrati, ac filiorum acerbam circa finem extitiſſe, eamq; præterea neq; à ſe, neq; ab Harmodio deſtructam, ſed à Lacedæmonijs, timebat aſſidue & oīa in peiorē partem accipiebat, quanquā conatus Ariſtogitonis & Harmodij propter amatorium cōſortium ſumpſit audaciam. Quam ego rem pluribus cōmemorando oſtendam, neq; alios Græcos, neq; Athenienſes ipſos de ſuis tyrannis, aut de re geſta aliquid compertum loqui. Etenim cum Piſiſtratus ſenio in tyrannide deceſſiſſet, nō Hipparchus, ut pleriq; opinātur, ſed Hippias qui erat natu maximus, obtinuit principatū. Erat autem Harmodius quidam, flore ætatis conſpicuus, quem Ariſtogiton mediæ inter ciues conditionis uir adamabat, habebatq;. Is Harmodius ab Hipparcho Piſiſtrati filio appellatus, de ſtupro non modo non expugnatus, ſed etiam querelam ad Ariſtogitonē detulit. Hic amatorio dolore affectus, extimeſcensq; Hipparchi potentiam, ne ui adoleſcentem ſibi auferret, protinus inſidias tendit ad deſtruendam pro ſua facultate tyrannidem. Interea Hipparchus cum rurſus ſolicitādo Harmodiū nihilo magis induceret, ſtatuerat tamē ui nihil agere, ſed in loco aliquo occulto. Cumq; ſic quidē proficeret, accingebat ſe ad eū contumelia proſequendum. Hactenus enim licebat, nec ulteriorem dominatum in ſuos populares induxerant iſti tyranni, neq; inuidioſum reddiderant, qui plurimā uirtuti atq; prudentiæ operam dabant. Viceſimam quoque tantum ex prouentibus exigebāt ab Athenienſibus, & urbem ſuam egregie exornarunt, ac bella tolerauerunt, apud delubra

Naxus.

Teria flumen.
ἐπὶ καίρος.

Athenienſ. apud Camarinam illuſi.

Alcibiades Athenas reuocatur.

Harmodius Ariſtogitō

Pyſiſtrati tyrannis
Hipparchus

Viceſimæ exactio.

etiã sacrificauerunt, cætera & superiorbus legis usurpãte ciuitate, præterquã quod in hoc incumbebãt, ut semper aliqs ex eis erat magistratus: & alij apud Athenienses ex ipsis annuũ imperiũ tenuerunt. Et Pisistratus Hippiæ filius, illius qui tyrãnus fuit, aui referens nomen, dũ imperaret arã duodecim deorũ in foro dedicauit, atq; Apollinis Pythij. Sed epigrãma aræ, q̃ in foro posita erat, deleuit postea populus, cũ eã arã augustius exædificauit. Nã illud Pythij adhuc extat, q̃uis obscuris literis, tamẽ uel nũc quoq; apertũ in hæc uerba Epigramma distichon:

Hippias.

Duodecim deorum ara.

Pisistrati epigramma.

In Pythij Phœbi Pisistratus æde locauit
Imperij Hippiades hæc monumenta sui.

Imperasse autem Hippiam, quod esset inter fratres natu maximus, non modo asseuerare possum, quia famã diligentius cæteris indagaui, uerumetiam ex hoc ipso quis licet agnoscat, q͂ solum hunc ex fratribus legitimis cõstat filios sustulisse, quemadmodũ testatur & ara & lapideus titulus de tyrannorũ scelere in arce Atheniẽsi erectus, in quo nullus Thessali aut Hipparchi filius scriptus est, sed quinq; Hippiæ liberi, quos ille suscepit ex Myrrhina Callidæ Hiperochidæ filia. Et sane consentaneum est maximum natu inter fratres primum duxisse uxorem, qui etiam in ipso titulari lapide secundum patrem primus inscriptus legitur. Nec non illud nonnullã fidem facit, q͂ patris legatus ire, & eiusdem in tyrannide munera obire consueuerat. Neq; uero mihi uidetur unquam Hippias statim imperium retenturus facile fuisse, si Hipparchus in principatu perisset, nec eodem ipse die principatus munia executurus, sed quod diu iã inter populares suos imperiose, & inter auxiliares diligenter se gesserat, ideo nullo prorsus cum periculo imperium retinuisse, neq; sicuti frater iunior fecisset, trepidasse, cum in ea re iampridem exercitatus esset. Verum ex aduerso rei euentu contigit Hipparcho ut nobilitaretur, crederetuŕq; à posteris tyrannidem accepisse. Hic igitur cum solicitãdo Harmodium pellicere non posset, contumelia huiuscemodi prosecutus est: Sororem Harmodij puellam nunciatã uenire in pompa quadam ad gestandum canistrum, per suos à ministerio submouit, dicentes non permittere id magistratum, quia indigna esset. Quod ægre ferens Harmodius, & ob eum multo ægrius Aristogiton, comparauerunt omnia quę ad conspirationem pertinebãt, opperiebantur tamẽ festa, quæ dicuntur magna Panathenæa, quo tãtum die extra suspicionem erat, ciues eos qui pompam misissent, in armis frequentes esse, & debebant ipsi quidẽ aggredi, opitulari autẽ sine mora ij, qui erant inter hastatos. Fuerunt autem non multi cõiurati occultandæ rei gratia: & quia sperabant eos etiam qui conscij non erant, q̃libet paucis facinus audentibus, tñ ex repentina re, cum arma haberent, libenter seipsos pariter in libertatem assertuTitulus lapideus de tyrannorum scelere.

Myrrhina.

Panathenæa.

ros. Vbi dies festus aduenit, Hippias exterius in loco qui Ceramicus dicitur, cum hastatis exornabat, quemadmodum oportebat singula in pompa procedere. Harmodius autem atq; Aristogiton, cum sumptis iam pugionibus ad opus prodissent, cõspicientes quẽdam de coniuratis cum Hippia familiariter loquentẽ (erat aũt facilis omnibus ad Hippiam aditus) extimuerũt, arbitrati rem palàm factam esse, tantuḿq; non se iam comprehensum iri. Itaq; eum à quo fuerant dolore affecti, & per quem omni statu periclitabantur, uoluerunt primum ulcisci, si possent, atq; quo erant habitu uadentes introeũt portas, nactíq; Hipparchum in loco qui uocatur Leocorium, statim adoriuntur inconsulte, ac per iracundiam præcipue alter ob amasium, alter ob dedecus, feriunt occidunt́q;. Et Aristogiton quidem hastatos à principio deuitauit, uerum concursu multitudinis postea compræhensus non leuiter mulctatus est. Harmodius autem e uestigio illic occubuit. Quo Hippias per nuncium cognito apud Ceramicum, non in rem præsentem, sed ad pompaticos armatos, priusquam rẽ sentirent, sine mora cõtendit: longe enim prius abierant: & cõposito ad simulationem cladis uultu, iubet eos in locum quẽdam quem mõstrauit sine armis abire, quod illi fecerũt, rati illum aliquid aliud dicere. Iste satellitibus admonitis ut arma subtraherẽt, secreuit ꝓtinus eos de q̃bus suspicabat: & si qs cũ pugiõe dep̄hensus est. nã cũ scuto & hasta cõsuerant agere põpas. Hũc in modum ꝓpter amatoriã indignationẽ, principiũ insidiarũ, & incõsulta ob repẽtinam timoris causam audacia extitit Harmodio atq; Aristogitoni. Et post hoc tẽpus sæuior in Athenięses tyrannis est instituta, q̃ i Hippias iam sibi uehemẽtius metuẽs, cõplures Atheniẽsiũ interemit, & simul ad extrema auxilia respexit, si qd tutelæ aliq̃ñ foret, statu mutato. Ideoq; post hæc Hippoclus Aeantidæ Lampsaceni tyranni filio Archidicẽ filiam suam collocauit, Athenis Lampsaceno, q͂ sciret illos multũ apud Dareũ regem posse, cuius fœminæ monumentum Lampsaci hoc habet epigramma:

Ceramicus lo.

Leocorium.

Hippię tyrãnis.

Propugnatoris Graijs qui præfuit Hippiæ,
Hac in humo proles conditur Archedice:
Quæ patre Germanisq́; uiro gnatisq́; tyrannis,
In nullum tamen est facta superba nefas.

Archedices epigramma.

Hippias cum tres deinceps annos tyrannidem apud Athenienses tenuisset, quarto anno per Lacedæmonios & Alcmeonidas exules, abrogato sibi imperio, abijt ex placito in Sigæum & Lampsacum ad Aeantidem, & illinc ad Darium regē. Vnde postmodum anno uicesimo iam senex in Marathona cum Medis in expeditionem uenit. Quæ reputans populus Atheniensis, ac memoria repetēs quanta de illis cognouerat fama, exulcerato tūc animo erat, ac suspicans eos q de hermis atq; mysterijs insimulabant, ut oīa q̄ egissent, uiderent ei spectare ad coniurationē status paucorū atq; tyrannidis: & tanq̄ ob hanc rem irasceret, multos & eos splendidos uiros iam in carcerē cōiecerat, necdū tn̄ uidebat esse cō tentus, indiēs magis ac magis proficiebat sæuitia comprehendendi aliq̄s. Interea q̄dam ex ijs q erant cōiecti in carcerē, q nocentissimus esse putabat, psuasit unus ex ijs, q unà uincti erant, ut rem indicaret siue uera illa, siue non uera esset. In ambas enim partes argumenta sunt, & liquidam esse nemo, aut tunc, aut postea dicere potuit. Persuasit aūt quod diceret oportere eum, uel si nihil admisisset, deposito metu, & seipsum & ciuitatē suspicione liberare, certiorem eēm ipsi salutem fore, ingenue confitenti q̄ prænegantiin subeundo iudicio: Ita hic & contra se, & cōtra alios cōfessus est rem actam de hermis. Quod populus libēter accipiēs, ut opinabat, manifestū, atroci facto usus, ne prius insidiatores suos ad plebē ferret indicē, sine mora missum fecit, ac cæteros q̄s ille nō detulisset. Reliquorū aūt q delati erāt pacto iudicio, alios occidit, q̄s uidelicet cōprehendit: alios fuga elapsos morte damnauit, proposita mercede ijs, q illos occiderent, cū interim nō cōstaret, ij q supplicio affecti erant, utrum iusto supplicio affecti essent, nec nec. Et cætera quidem ciuitas hoc plane impræsentiarū lucrifecit. De Alcibiade autem inimicis deferentibus ijsdem ijs q prius quàm proficisceretur, ingruerant, grauiter accepit. Et ubi de hermis pro cōperto habuit, tunc ei multo magis ille mystica de quibus insimulabatur, unà cum facto coniurationis in populum uisus est admisisse. Etenim exercitus quidam Lacedæmoniorum non sane magnus, per hoc tempus, quo circa hæc Athenis turbatio extitit, ad Isthmum usq; progressus est, at nescio quid cum Bœotijs transigendum, quē istius opera non Bœotiorum causa creditum est, ex composito uenisse: & nisi præoccupassent ipsi comprehēdere illos indicio delatos fore, ut ciuitas proderetur. Vnde unam quandam noctem apud Thesei templum, quod in urbe est, sub armis pernoctarunt. Quin etiam apud Agros Alcibiadis hospites sub idem tempus in suspicionem uenerunt, ne in plebem grassarentur: & ob id Argiuis suorum tunc potestatem fecere Athenienses, quos pro hospitibus acceptos in insulis deposuerant: denique circunstabant undique Alcibiadem suspiciones. Itaque ij qui adductum eum ad iudicium uolebant, ut morte mulctarent, mittunt ad ipsum in Siciliam, & ad alios, de quibus mentio habita erat, nauem Salaminiam iussis nuncijs præcipere homini, ut ad causam dicendam frequentet se, non tamen comprehendere, habita ratione, tum suorū in Sicilia militum atq; hostium, ne quid turbaretur, tum uel magis Mantineorum atq; Argiuorum, quos ab Alcibiade inductos ad societatē expeditionis uolebant permanere. Hic igitur habens suam nauem: itemq́; ij, qui una insimulabantur, profecti sunt ex Sicilia cum naui Salaminia tanquam Athenas ituri. Iidem cum in Thurijs fuere, non amplius sunt secuti, neq; posthac conspecti. Siquidem e naui abierunt metu calumniæ nolentes se illuc conferre. Quos tamen qui missi erant cum naui Salaminia uestigantes, ubi nusquam inuestigant, cursum redeuntes peregerūt. Nec perinde post ex Thuria Alcibiades naui trāsmisit in Peloponnesum iam exul. Quem Athenienses & eos qui cū illo erant, deserto iudicio capita cōdemnarūt. Post hæc reliqui duces Atheniensiū in Siciliā bifariā diuiso exercitu ac sortito imperātes, cū omnibus copijs in Selinuntem nauigant atq; Egestā, ad cognoscendū quidem daturi ne forent pecuniam Egestani an nō, sed ad explorandas quoq; res Selinuntiorū, discendáq; controuersiam quæ inter illos esset & Segestanos, profecti, ac Siciliā à sinistra habētes q̄ parte uergit ad sinum Tyrrhenū, Imeram tenuerūt, quæ una est Græca urbs ex omni illa Siciliæ ora, ubi non recepti redierunt. Et cum præteruehūtur cepere Hiccara uicum Sicanicum quidem sed hostilem Egestanis (erat autem maritimus) quē ubi diripuere Egestanis tradidere, quorum equitatus iam aderat: ipsi rursus cū pedi-

Aeantides. | Atheniensium atrox factum. | Thesei templū | Alcibiades exigitur ad mulctam. | Thuria. | Alcibiades capite condemnatur. | Imera. | Hiccara uicus.

tatu per Siculos peragrando peruenere usq; Catanam, nauibus quæ prædam portabant circumeuntibus. Nicias ex Hyccaris protinus Egestam delatus, ibiq; cum alia pecunia, tũ uero triginta talentis acceptis ad exercitum rediit. Præda quoq; diuendita est, confectaq; ex ea centum uiginti talenta. Illuc circunuecti Siculorum qui socij erant oram, iubebant eos suas copias mittere: Cumq; dimidia exercitus parte ad Hyblam uenerunt in agro Gelatino, quæ erat hostilis, quam tamen non expugnauerunt: Aestasq; excessit. Insequẽti statim hyeme Athenienses ad inuadendas Syracusas se apparabant, uicissimq; Syracusani & ipsi, tanquam in illos ituri. Qui quoniam ad primum terrorem atq; expectationem non protinus inuaserant Athenienses, quotidie magis ac magis animos sumebant: & qa dum oram illam præterueherentur, longe ab ipsis ire conspecti erant: & profecti Hyblam expugnare nequiuerant, eo uehementius contemnebant, postulabantq; à ducibus prout solet præ ferocia uulgus facere, ut se Catanam ducerent, quando hostis in ipsos non iret. Quin etiam equites Syracusani ad speculandum assidue ad castra usq; Atheniensium prouecti, cum alia probra ingerebant, tum uero illud, Nũquid potius ad habitandum secum in aliena uenissent, quàm ad Leontinos in propria sede collocandos. Quæ cognoscentes Atheniensium duces, uolebant tamen illos uniuersos quàm longissime ab urbe abducere, ut ipsi interea sub noctem cum classe præteruecti locum castris idoneum per ocium caperent, gnari nõ perinde se ualituros, si aut e classe aduersus præparatos descenderent, aut itinere terrestri eũtes cognoscerẽtur. Suæ enim leui armaturæ ac multitudini, cum nihildum equitum adesset, ab equitatu Syracusanorum, qui permultus esset, magnopere noceri, at illo modo se occupaturos locum unde ab equitatu nihil admodũ læderẽtur. Et locũ quidem quem caperẽt ab exulibus Syracusanis, qui ipsos sequebantur, edocti sunt, quẽ & ceperũt ante Olympia. Ipsi autem ut hoc quod uolebãt efficerent, hoc commentũ machinati sunt: Mittũt quendam probati sibi fidei eundemq; ut putabatur, ducibus Syracusanis ad quos mittebatur, nõ minus familiarem, qui diceret se uenire à quibusdam Catanẽsibus (erat autem ipse Catanẽsis) quorum nomina illi nossent, & eos adhuc superesse suæ factionis studiosos: Is inquit Atheniẽses intra urbem depositis agitare armis: Si uelint illi certa die prima aurora cuncto cum populo uenire aduersus Atheniensem exercitũ, se hũc exclusuros ab urbe, classemq; incensuros: Syracusanos autem facile Athenienses adortos exercitum deleturos. Permultos fore Catanensium ad rem agendam adiutores, ac iam paratos esse, à quibus ipse ueniret. Huic Syracusanorum duces ut qui erant alioqui audaciores, & habebant sua sponte animum eundi cum apparatu aduersus Catanam, multo incõsideratius fidem habuerunt, nec cunctati constituta die qua ad Catanã adessent hominẽ remiserunt, populoq; omni eduxerũt, iam enim Selinũtij & alij nõnulli ex socijs aderãt, ut se nullo delectu ad exeũdum expediret. Vbi omnia q̃ ad apparatũ pertinẽt in expedito fuere, & dies qua cõstituerant uenire aduẽtabat, profecti Catanam uersus castra posuere ad Symethũ flumẽ in agro Leontino. Quos ubi aduenieẽtes sensere Atheniẽses, sumptis omnibus copijs & suorum & Siculorum, & si quis alius illuc accesserat, eisq; in naues ac nauigia impositis de nocte tendunt Syracusas, & sub ortum auroræ egrediuntur in magnum portum ante Olympium, tanquam illic castrametaturi. Syracusani interim equites primi Catanã perlati, cognito omnem classem uela fecisse, regressi nunciãt peditatui. Qua de re cuncti iam reuersi sunt ad ferendas urbi suppetias: & quia lõgum ipsis iter faciẽdum erat, Atheniẽses interea per ociũ copias collocauerãt opportuno in loco, unde pro suo arbitrio prœliũ inire possent, nec ab eqtatu Syracusanorum admodũ infestari, uel ante opus, uel in opere faciendo, quod murales munitiões atq; ædificia prohibeãt: super hæc arbores & stagnũ & loca abrupta. Ipsi quoq; cæsis circà arboribus, & ad mare comportatis, cãcellatimq; cõfixis, naues prætexuerunt. Quin etiã quæ pars castrorum depressior erat, quæq; aditu facilima hostibus, eã electis saxis ac lignis arduã festinabundi reddidere. Præterea pontẽ per quem remeatur à nauibus soluerũt: quod opus dũ fieret, nemo ex urbe progressus interpellauit. Primi Syracusanorum equites ad opem ferendã procurrerunt, mox inde uniuersus peditatus conuenit. Et primum ad exercitum Atheniẽses accessere propius. Dehinc cũ ab alijs non prodiretur obuiam, regressi, ac uia Helorina trãsmissa, castra posuerunt. Insequenti die Athenienses ac socij se instruxerunt tãquam ad prælium, atq; ita steterunt: Dextrum cornu Argiui tenebant & Mantinei, alterum cæteri socij, Athenienses medium. Et dimidium quidem copiarum in fronte octonis ordinibus instructum erat, dimidium uero quod ad tẽtoria erat, & ipsum octonis quadrato agmine ordinibus: cui præceptum est, quamcũq; maxime partem exercitus cerneret laborãtem, ad eam se cõferret. Intra hos ita

Hybla.

Syracusanorũ in Athenienses probra.

Olympici loci capiendi commentum.

Symæthus.

Helorina uia.

instructos, posuêre lixas calonesq́. Syracusani autem eos q̄ iustis armis præditi erant, instruxêre denos senos, omnem uidelicet populũ, & quicunq; aderant sociorum. Nam in primis auxilio uenerant Selinuntij, mox Geloi equites ad ducentos, & Camarinæi ad uiginti, sagittarijq́ circiter quinquaginta: quos equites nõ minus mille ac ducẽtos in dextro collocare cornu, hos iuxta iaculatores. Ibi cũ Athenienses essent priores ituri prælium, Nicias singulas gentes, ut quanq; adibat, talibus uerbis adhortabatur.

Niciæ uerba ad milites.

MVLTA apud uos uiri me uti exhortatione quid opus est, ut certe is qui ad hoc ipsum faciendum adestis? Talis enim apparatus uidetur mihi per se efficacior esse ad præbẽdam audaciam, quàm uerba alicuius probe dicta, si imbecillius sit apparatus. Nam ubi sumus Argiui & Mantinei & Athenienses, & primores insulanorũ, quonam pacto oporteat nos inter tantos ac tales socios nõ habere ingentẽ uictoriæ spem? Præsertim aduersus homines non delectos, quales nos sumus, sed sine delectu uenientes ad resistendum, & eos quidem Sicilienses, qui & nos contemnũt, nec tamen expectant, quia minus peritiæ quàm audaciæ habent. Id uelim cuiq; uestrum ueniat in mentem, nos procul à nostra in haud beneuola terra abesse, quam nequaquam uos nisi pugnando obtinebitis. Volo quoq; diuersa ratione quàm seipsos, ut probe scio, hostes adhortantur, uos admonere. Illi enim quod pro patria sibi res est, ego quod non licebit postea nisi uincimus patria frui, aut certe nõ facile hinc in patriã reuerti. Permulti nanque equites nobis ingruent. Vos igitur uestræ ipsorum dignitatis memores, inuadite strenue hostem, existimantes præsentem difficultatem atq; necessitatem quàm aduersarios esse terribiliorem. Hæc locutus Nicias, cõtinuo copias egit in Syracusanos, nõ expectantes quidem illos eo tempore tanquam iam sibi foret dimicandũ, quorũ etiam nonnulli in urbem, utpote uicinam abierant. Qui tamen festinabũdi suos adiuuarent currentes, tardius illi quidem peruenêre, sed ut quisq; perueniebat, ibi miscens se pluribus, consistebat. Nã eis neq; alacritas neq; audacia defuit, aut hac in pugna, aut in cæteris: nec animi præstantia Atheniensibus inferiores erant, quatenus intelligentia suppetebat, quatenus non suppetebat, inuito animo cedebant. Et tamen quod non opinabantur in se uenturos Athenienses priores, quodq́ propere tutari se cogebanẽ, sumptis raptim armis, occurrerunt. Et primum ex utrisq;, qui uel de manu uel fundis lapides iaciunt, & sagittarij leue certamen commiserunt, fugiendo fugandoq́ inuicem, ut in leui armatura factum esse credibile est. Deinde & aruspices bene litatum esse palàm fecerunt, & classico canente, armati coierunt, processeruntq́. Et Syracusani quidem prælium inibant pro patria, proq́ sua quisq; & in præsens salute, & in posterum libertate. Ex hostibus autem Athenienses quidem pro aliena terra, sed ut suam obtinerent, neve illam uicti perderent. Argiui uero & qui ex socijs liberi erant, ut unà cum Atheniensibus pararent illis ea, quorum gratia uenerant, utq́ suam quisq; patriam uictores reuiserent. Socij autem qui alterius imperio parebant, alacri animo erant, præcipue ob præsentem salutem, quam nisi uincerent desperabant. Secundo loco si non aliud, certe ut indulgentiores haberent illos quibus parebant, quod eorum adiutores in subigenda Sicilia fuissent. Vbi pugna ad manus uenit, perdiu inuicem utriq; abstiterunt, cum interim contigit ut fulgura & tonitrua aliquot simul & pluuia ingens existeret. Qua ex re Syracusani quidem, qui tunc primum pugnabant, minime experti bellorum, terrore correpti sunt. Athenienses autem, qui expertiores erant, putarunt ea quæ fiebant, ꝓpter anni tempus fieri: & eos qui huic rei non cederent, multo maiorem terrorem aduersarijs iniecturos. Primi tamen omnium Argiui impressione facta, & læuum Syracusanorum cornu, & post Argiuos in oppositam sibi partem Atheniẽses reliquas iam Syracusanorum copias perrumpunt, atq; in fugam uertunt. Verum non longo illos spatio persecuti sunt Athenienses, equitatu hostili q̄ permultus atq; inuictus erat, inhibiti. Is enim in armatos hostes si quos longius insequentes cerneret inuectus, compescebat. Illi tamen cõferti, quoad tuto potuêre persecuti, retro se receperũt, trophæumq́ statuerunt. Syracusani in uiam Helorinam congregati, & ut poterant ẽ pſenti rẽ

Atheniensium & Syracusanorum conflictus.

rum statu depositi, præsidium tamen ad Olympieum, quod adhuc ipsorum erat, miserunt, ueriti ne Athenienses, qui illic erant, pecunias amouerent. Cæteri rediêre in urbem. Athenienses templum illi quidem non adiêre, sed receptis suorum cadaueribus, ac pyræ impositis, ibidem pernoctarũt. Postero die Syracusanis uictoriam concedentibus mortuos reddidêre, numero tam ciuium quàm sociorum ducentos sexaginta. Suorum autem tum sociorum tum Atheniensium, quinquaginta omnino amisêre: quorum ossibus & hostiũ spoliis lectis, Catanam nauigauêre. Erat enim hyems, neq; bellum illic amplius uidebatur geri posse, priusq̃ equites & suos ex Athenis accerserent, & sociales illinc contraherent, ne prorsus equestri certamine superarentur, utq; res pecuniaria ex eisdem locis conficeretur, & ab Athenis afferretur. Quinetiam aliquas ad defectionem ciuitates solicitarent, quas post pugnam sperabant ad se pronius defecturas: & cum cætera, tum uero rem frumentariam, & quæ opus erant præpararent, tanq̃ sub uernum tempus Syracusas tentaturi. Et hoc quidem consilio ad hybernandum in Naxum & Catanam discessêre. Syracusani autem sepultis suis mortuis, cõcionem coegerunt. Ibi procedens Hermocrates Hermonis filius, cum in cæteris rebus prudenter agendis nulli secundus, tum in bellicis expertæ strenuitatis conspicuæq; fortitudinis, exhortabatur eos, nec sinebat fortunæ succũbere. Non enim ipsorum consilium fuisse superatum, sed q ordine caruissent, hoc eis nocuisse: non tamen perinde inferiores fuisse, ut crederent, præsertim rudes cum eruditissimis Græcorum, & propemodum operariis bellorũ dimicantes. Vehementer etiam officere ducum multitudinem & imperantium turbam (præerant enim eis* quinq; duces) & inordinatam rem esse, per uices plurium principatum. Quod si pauci forẽt imperatores, & ii periti, atq; per eam hyemem armatorum uim compararent, subministrantes qbus deessent arma, ut esset q̃ maxima uis armatorum, & hos ad cæteras belli meditatiões adigerent, affirmabat quantum credibile esset eos aduersariis superiores fore, dũ ad præstantiam animorum quæ illis adesset, ordo rerum agendarum accederet. Nam hæc ambo inuicem adiuuare: & ordinem quidem periculorum meditatione, præstantiam uero animi fiducia sui per peritiam assidue proficere. Quin ipsos imperatores ut paucos, ita summa potestate præditos deligi oportere, quibus iusiurandũ præstetur, permittendũ illis, ut quatenus libuerit, eatenus imperio suo fungant. Sic enim quæ celari oporteret, magis celatum iri, & cætera pro commoditate præparari nullo tergiuersante. Hermocratem cum audissent Syracusani, in eius sententiam omnia decreuerunt, ipsumq; imperatorem delegerunt, & Heraclidem Lysimachi, & Sicanum Execesti filiũ. Hos treis atq; legatos Corinthum Lacedæmonemq; miserunt, ad societatem contrahendam, ac Lacedæmonios persuadendos, ut pro se bellũ Athenienses administrarent fortius ex professo, aut abducendo ex Sicilia Athenienses, aut aliquod præsidium ad illam Siciliensem manum quæ imbecillior esset, mittendo. At classis Atheniensis quæ ad Catanam erat, continuo Messanam se contulit, tanquam receptura eam urbem per proditionem. Sed quæ tractabantur, non successêre. Siquidem Alcibiades abrogato sibi magistratu cum reuocaretur, gnarus se exulẽ fore, detulit indicium rei cuius agendæ conscius erat, amicis Syracusanorũ qui Messanæ agebant. Illi delatos proditionis cum ante omnia interemissent, & mox orta seditione in armis essent, obtinuêre id quod uolebant, ne reciperent Athenienses. Isti statiuis illic tredecim circiter dies habitis, ubi anni tempore uexari cœperunt, & necessaria deesse, nec aliquid succedebat, rediêre in Naxum: & Thraces illic circundato castris uallo, hybernauerunt, missa Athenas trireme pecuniarum & equitatus gratia, ut ea primo statim uere adessent. Per eam hyemem Syracusani murum ante urbem quacunq; parte spectat epipolas, incluso intrà fano, excitauerunt, ne si forte male pugnassent, qua parte fragilior erat urbs, circumuallari possent. Apud Megara quoque, itemq; apud Olympieum aliud præsidium posuerũt: quinetiam quacunq; ex parte descendi à mari in terram poterat, cancellato uallo præcluserunt. Et cum scirent apud Naxum Athenienses hybernare cum omni uulgo, aduersus Catanam in expeditionem ierunt: agroq; eorum uastato, & castris Atheniensium tabernaculisq; incensis, domum rediêre. Super hoc cognito ab Atheniensibus Ca

Hermocrates.
Admonitio Hermocratis.
Quindecim, πεντεκαίδεκα.
Syracusani duces. Heraclides. Sicanus.
Epibolæ, Syracusanorum bellicus apparatus.

marinam missis legatos ꝓ iure societatis initæ sub Lachete, si quo pacto ad se illos inducerent, & ipsi è diuerso misêre legationem. Erant nanque ipsis suspecti Camarinenses, quod segnius ea quæ miserant ad superiorē pugnam, misissent, ne deinceps opem ferre recusarent, neve Athenienses quos cernebant è prælio superiores decessisse, ab illis persuasi, ex ueteri amicitia accederent. Profectis igit̃ illuc ex Syracusis Hermocrate cum alijs, Atheniensium autem Euphemo cum cæteris, Hermocrates aduocato concilio Camarinensium, quoq; Athenienses palàm insimularet, hanc habuit orationem:

Oratio Hermocratis apud Camarinenses.

NOn ideo ad uos legati missi sumus, uiri Camarinæi, quod timeamus ne præsenti Atheniensium exercitu terreamini, sed potius ne priusq̃ à nobis quippiam aduertitis, illorum quæ facturi sunt uerbis inducamini. Veniūt in Siciliam sub obtentu quidem quem audistis, animo aūt (quoniam omnes suspicamur, & ut mihi uidetur) non ad Leontinos in sedem suam reducendos, sed ad nos potius à sede nostra abducendos. Neq; enim consentaneum est, illos eas quæ illic ciuitates sunt, ex urbibus ablegare: quæ autem hic sunt, in urbibus collocare: & Leontinorum curam gerere quasi cognatorū, q̃a Chalcidenses sint: ipsos autem Chalcidenses, à quibus isti oriundi sunt, in seruitute continere. Itaq; quo prætextu illa obtinent, eodem nūc ista obtinere conantur. Nam cum à uoluntarijs essent tanquam ad ulciscendum Medum duces constituti Ionijs, cæterisq; qui ex ipsorum colonijs socij erant, eos in potestatem suam redegerunt: partim quasi desertores fuissent, partim quod inter se belligerarēt, partim ob aliā, ut in quosq; opportunam habebant, causam obiectantes. Neq; uerò aut Athenienses pro Græcorum, aut Græci pro sua ipsorum libertate Medo restiterunt: sed ipsi ut sibi, non Medo seruiretur: illi ut dominum commutarent, non pro eo qui minus eum qui magis, sed ꝓ eo qui peius eum qui melius sentiret. Verum etsi facile reprehensibilis est Atheniensium ciuitas, non tamen ad eam reprehendendam nunc uenimus apud homines planè scientes quanta illius existat iniuria, sed uel multò magis ad reprehendendos uos, qui cum habeatis exempla Græcarum urbium quæ illic in seruitutem redactæ sunt, nō tamen defenditis uosmetipsos: nec quæ nūc ad uos afferuntur sophismata propulsatis, Leontinorum cognatorū restitutiones, Egestanorum sociorū opitulationem. Qui nequaquam acquiescentes libentius uolumus ostēdere nō esse nos Iones, neq; Hellespontios, neq; insulanos, qui dominum aut Medum aut quemlibet alium commutantes, seruiūt, sed Dores liberos, è libera Peloponneso Siciliam habitantes, habitaturosq; donec omnes oppidatim capiamur: cū sciamus hac una uia capi nos posse, & ad hanc uiam se conuertisse, ut alios suis rebus dissocient à nobis, alios sub specie societatis suæ ad inuicem bellandū impellant, alios pro cuiusq; conditione iucūdum aliquid dicendo, quoad possunt, detrimento afficiant. Et arbitratur aliquis nostrū, remotiore uicino iam subuerso, non deuenturam in se quoq; calamitatem, sed in eo substituram potius, qui prior passus est. Quod si quis statuit non se hostem esse Atheniensiū sed Syracusanum, & durum sibi pro mea patria periclitari, is cogitet non magis pro mea se, sed pariter ac peræque pro sua ipsius pugnare, dum pugnat in mea. Et quidem tanto citius, quod me non prius euerso, sed sibi socio, non destitutus suscepit bellum. Cogitet item Atheniensem non ulcisci uelle inimicitiam Syracusanorum, sed hoc colore suam non minus uobiscum amicitiam confirmare. Verum si quis aut inuidet nobis, aut nos metuit (inuidiæ enim ac timori imbecilliorum obnoxij sunt potentiores) & ob id uult Syracusas quo simus modestiores damno affici, superesse tamen quo ipse tutius degat, hic non humanæ potestatis animo sperat. Neque enim possunt homines in suo arbitrio peræque habere uotum pariter & fortunam. Nam si aliter atq; expectauit eueniat, tunc calamitatis suæ tædio forsitan uelit rursus ut prius bonis meis posse inuidere, quod iam impossibile est desertori, & qui recusauit eadem suscipere pericula, suscipere inquam non uerbo, sed re. Qui enim nos tuetur, nomine quidem statum nostrum, opere autem suam ipsius salutem tuetur: & sanè decebat uos præcipue qui finitimi estis Camarinæos, quiq; secundum nos periclitamini, ista prospicere, neq; segnes sicut hactenus præ-

Siculorum origo.

bere uos socios, sed uestra potius sponte uenientes ad nos, exhibere hortatores, ne animo succumberemus: nunc eadem nobis allegando, quæ allegassetis ope nostra indigentes, si contra uos prius Athenienses uenissent. Sed neque uos nunc, neque alij ulli ad hoc agendum accesserunt. Veruntamen metu ius & erga nos, & erga hostes nostros seruastis, causati uobis esse cum Atheniensibus societatē, quam profecto uos non cōtra amicos contraxistis, sed contra hostes, si qui uos inuaderent: utque Atheniensibus essetis auxilio, quoties eis fieret ab alijs iniuria, non cum ipsi quemadmodum nunc uicinis uestris iniuriam facerent: quia ne Rhegini quidem, etsi Chalcidenses sunt, uolunt restituere Leontinos, qui sunt Chalcidenses. Et certe indignum est, si illi hoc opus pulchrum iustumque nulla ratione suspectum habentes, modeste se gerunt, uos rationabili causa uultis ijs qui natura sunt hostes, prodesse: eos autem, qui uos naturæ cognatione cōtingunt, perdere hostibus iuncti. Sed iniurium est, ut adiuuetis potius quàm extimescatis istorum apparatum, qui non foret pertimescendus, si inter nos omnes conueniet: sed si ècontrario non conueniet, id quod isti efficere laborant, qui non aduersus nos solos uenerunt (neque enim ea quæ optabant, etsi prælio uictores extitêre, peregerunt) uerum protinus abierunt. Vt credibile sit, eos propter paucitatem suam sibi diffidere: & ob id tantopere uelle cum alijs inire societatem, præsertim uenturos huc è Peloponneso auxilijs, qui homines sunt istis in re bellica longe præstantiores. Neque illud circunspectum uobis esse uideatur, quod nobis quidem æquum, uobis autem tutum sit, nolle alterutris auxilio esse, tanquam utrorumque socijs. Nō enim ut iure istud, ita facto par est. Nam si propterea quod uos abestis à partibus, ij quibus bellum, succumbent, & alij uictores existent, quid aliud nisi horum salutem nō defenditis, illos ne mali fiant non prohibetis? Atqui satius fuerit, iniuriam patientibus, & ijs quidem cognatis, adesse quam commune Siciliæ commodum tuendo, & Athenienses (ut aiunt) amicos non sinere peccare. Atque (ut semel omnia complectamur) nos Syracusani tum dicimus nullius negocij esse plane docere, aut uos aut alios ea quæ nihilominus ipsi cognoscitis, tum uero precamur pariter & obtestamur, nisi uerbis nostris acquiescitis, insidias nobis ab Ionibus tendi perpetuis hostibus, & à uobis prodi Doribus Dores. Qui si ab Atheniensibus superemur, propter uestra quidē cōsilia superabimur: sed uictoriæ laus penes illos erit, nullum aliud præmium accepturos, quam eum ipsum qui uictoriam subministrauit. At si uictoria penes nos fuerit, pœnam luetis, quod autores extiteritis periculorum nostrorum. Quare considerate, atque iam nunc eligite aut præsentem sine periculo seruitutem, aut hoc, ut si uiceritis nobiscum, ne turpiter istos dominos suscipiatis, & inimicitiam nostram non breuē deuitetis. Hæc Hermocrate locuto, Euphemus Atheniensium legatus ita excepit:

Rhegini.

Euphemus.

Oratio Euphemi Atheniensium legati apud Camarinenses.

VEneramus quidem ad renouandam pristinam inter nos & uos Camarinæi societatem. Sed quoniam Syracusanus nos incessit, necessarium est etiam de imperio nostro uerba facere, qua ratione illud merito obtineamus. Atque huius rei uel maxime iste testimonium perhibet, qui dixit Iones semper Doribus extitisse hostes. sed ita res se habet. Nos enim cum simus Iones, Peloponnenses autem Dores, ijdemque & plures nobis & accolæ, dedimus operam ut illis quam minimum obediremus: & post Medicum bellum, cum classem haberemus, à Lacedæmoniorum imperio ac ductu exemimus, arbitrantes nihilo magis conuenire ut illi nobis, quàm ut nos illis imperaremus, nisi quamdiu plus ipsi quam nos ualuerunt. Iidem nos omnium Græcorum, qui prius regi paruerant, principes constituti, nostra incolimus, existimantes sic minime oportere nos Peloponnensibus obnoxios esse, habentes uim qua uim propulsemus. Atque ut ingenuè loquamur, non iniuria in nostram redigimus potestatem Iones atque insulanos: quos etsi cognatos nostros, tamen seruire nobis aiunt Syracusani. Quippe uenerant cum Medo aduersus nos metropolim suam, nō ausi amittere res domesticas, sicut nos qui urbem deseruimus: sed deficientes à nobis, maluerunt & ipsi seruire, & nobis seruitutem inducere. Propter quæ digni sumus qui imperemus, & quod plus nauium quam cæteræ, plusque animorum sine ulla tergiuersatione præstitimus pro Græcia, quodque ab istis hoc idem

Iones.
Dores.

enixe præstantibus Medo, læsi fuimus. Et super hæc, cum uires aduersus Peloponnenses optemus, neq; alterius auspicia sequi, iure optimo speramus, ut qui uel soli profligauimus Barbarum, uel pro libertate cum aliorum, tum præcipue istorum, ac nostra ipsorum pericula adiuimus. Itaq; decet & sine inuidia, & nobis & cuiq; salutem præbere, & nunc tutelæ nostræ gratia adesse, cernentes hæc uobis quoq; usui esse, planumq; facere, quid sit unde & nos isti criminantur, & uos præcipue uobis timendum suspicamini, qui tamen scitis eos qui præ ingenti metu suspicantur aliquid, solere impræsentiarum orationis suauitate mulcere eos à quibus suspicantur, in exequendo autem postea id agere, quæ sibi conducant. Etenim nos illic imperium tenere ob metum memorauimus, & eadem de causa uenisse huc, ut cum amicis res hic tuto constituamus, non ut in seruitutem redigamus, imò potius ne hoc patiantur, ut prohibeamus. Neq; opinetur quispiam, nos ea quæ quasi nihil ad nos attineant curare, cum sciat statu uestro incolumi, dum non estis ad resistendum Syracusanis impares, minus noceri nobis posse à Peloponnensibus, ad quos minus copiarum Syracusani submitterēt. Et ipsi ob hoc præcipue nos comprobastis, quod æquum foret restitui Leontinos, nec subditos esse, quales sunt eorum consanguinei apud Euboeam, sed q̃ potentissimos, ut istis uice nostra finitimis suis infesti essent ex sua terra. Nam bello domestico per nos ipsi sufficimus ad hostem propulsandum. Et Chalcidenses, quos quia subegimus, Syracusanus hic ait absurde nos uelle eos qui hic sunt asserere in libertatem, utiles nobis erūt, immunes militia, tantum pecuniam pendentes. Vtiles item, qui apud Siciliam sunt Leontini, ac cæteri amici q̃ plurimi potuerunt à nobis asseri in libertatem. Et sanè uiro tyrannidem, & ciuitati principatum obtinenti, nihil non honestum quod utile est: nihil proprium, quod non idem fidum sit. Atq; omnibus in rebus, uel amicū, uel aduersariū fieri oportet ex temporis commoditate: & nobis commodum est hoc loco, non ut amicis noceamus, sed ut per amicorum potentiam inualidi reddantur inimici. Quod non debet apud uos carere fide. Nam socijs illic nostris ita imperamus, prout quisq; nobis est utilis: Chijs & Methymnæis ut classem præbeant, cætera ut liberi sint, multis ut maiorem pecuniam soluant, alijs ut liberi omnino socij sint, tametsi insulani ut prædæ opportuni, quia in Peloponneso adiacent in locis ad occasionem expositis. Ex quo credibile est, quod facimus hic quoq; ad utilitatem spectare. Atq; hoc quod dicimus, pertinet ad inferendum terrorem Syracusanis, qui uobis dominari affectant, imò toti Siciliæ: idq; obtinere aut ui, aut uestra solitudine, si nos re infecta redierimus, à quibus illi uos tanquam suspectis abducere uolunt. Quod euenire necesse est, si uos ad eos transieritis. Nam neq; nobis facultas erit amplius parandi tantum copiarum, neq; isti inualidi contra uos erunt nobis absentibus. Hoc si cui non uideatur, res ipsa arguit. Siquidem cum primum nos adistis, hortatiq; estis, nullum alium metum allegastis, nisi fore ut si neglexissemus uos, in Syracusanorum uenire potestatem, ipsi periculum adiremus. Quo minus decet nunc qua ratione postulastis ut induceremur, eadem uos induci nolle: & hoc quod aduersus istorum uim ualidiore cum classe adsumus, in suspicionē uocare, cum potius de istis diffidere debeatis. Nos nisi uobiscum, ne manere quidem hic possumus: si mali effecti res nobis subijceremus, inualidi ad eas retinendas tum longitudine nauigationis, tum difficultate custodiendi urbes & magnus alioqui, & mediterraneis copijs subnixas. At isti non exercitu, sed quod maius nostro exercitu est, suo populo, cum sint finitimi uestri, insidiantur uobis assidue, quamcunq; sibi oblatam occasionem non omittere. Id quod iam declararunt, cum erga alios, tum uero erga Leontinos: & nunc declarant, cum audent contra nos à quibus hæc facere prohibentur, & Siciliam hucusque subigere, uos hortari uelut amentes. At nos è contrario ad multo ueriorem salutē exhortamur, orantes ne mutuam ex utrisq; nostrum utilitatem prodatis, sed existimetis semper istis in uos etiam citra sociorum auxilia, propter populi multitudinem esse uiam expeditam, uobis uero non sæpe futuram facultatem cum tot auxiliaribus copijs eos arcendi: quas si aut ob suspicionem infecto negocio, aut accepta calamitate sinetis abscedere, optabitis profectò aliquando etiam cernere maiores, dum nō erit amplius huc ueniendi copia. Sed ne criminationibus istorum aut uos Camarinæi, aut alij si-

P

dem habeant, exposita per nos omni cur suspecti simus ueritate. Quibus summatim in memoriam uestram redactis, oramus ut acquiescatis. Non enim negamus, nos quidem aliquot circa populis imperitare, ne nobis alius imperitet, sed tamen adesse ad Sicilienses seruitio eximendos, ne quid ab eis lædamur: & quo plura custodienda habemus, eo ad plura facienda cogi: & socios tum antea tum uero nunc uenisse ijs, quibus ex uobis inferebatur iniuria, non sponte nostra, sed uocatu uestro. Quos nequaquam uos tanquam facti iudices aut censores rerum à nobis gestarum, quod iam difficile factu est, renouare tentetis. Sed quatenus studium nostrum uobis actionesque conducunt, eatenus in usum uestrum assumatis, existimetisque non omnibus peræque ista officere, sed etiam prodesse: multo pluribus Græcorum nō modo nō officere, sed etiam prodesse. In omni loco etiam ubi non imperamus, coguntur homines propter arma nostra & ad succurrendum & ad ulciscendum parata: & qui insidias tendunt, ab inferenda iniuria temperare, ut qui sibi iniuriam fieri putant, nullo negocio incolumes fieri. Quare eodem quo cæteri modo facientes, iuncti nobiscum reddite uices Syracusanis: & ne semper ab eis caueatis, aliquando uos ipsis insidias tendite. Hæc Euphemus. At Camarinæorum ita se habebat affectus: Atheniensibus quidem bene uolebant, nisi quatenus eos affectare imperium Siciliæ suspicabantur: à Syracusanis autem quibus contermini sunt, assidue diffidebant: tamen propter hanc ipsam uicinitatē ne sine se illi uincerēt, miserunt ad eos tunc primum aliquot equites: ac deinceps putauerunt eisdem potius inseruiendum, sed opera quàm possent modestissima. Verum impræsentiarum ne minores facere uiderent Athenienses, qui in pugna uictores extiterant, æquale utrisque responsum ediderunt, cum inter se consultassent, hunc in modum: Quoniam bellum inter eos gereretur, qui ipsis socij essent, uideri sibi è iureiurando esse neutris contra alteros in præsenti auxilia ferēda. Quo reddito responso, utrique legati abierunt. Et Syracusani quidem ad bellum sese omni ope accingebant: Atheniēses autem apud Naxum statiua habētes, quod ad Siculos ptinebat, ut eorum quàmplurimi ad se transirent operam dabant. Quorum Siculorum complures, præcipue qui plana incolentes Syracusanis parebant, defecerunt: qui uero mediterranea tenebant, & quorum urbes erant liberæ, ac fuerāt libera semper antea domicilia, protinus præter paucos Atheniensibus se applicuerunt, cōmeatumque ad exercitum comportarunt, nonnulli & pecuniam. Qui deficere à Syracusanis recusabant, eos admotis Athenienses copijs partim ad deditionem compulerunt, partim ne missa à Syracusanis auxilia possent adire, prohibuerunt. Iidem per hyemem mouentes è Naxo, Catanam uenerunt. Vbi castra sua à Syracusanis incensa rursus excitauerunt, atque ibidem hybernauerunt. Vnde etiam Carthaginem conciliandæ amicitiæ gratia, si quid proficere possent, triremem miserunt, & ad maritimas ciuitates Tyrrheni maris, quarum non nullæ ultro se belli socias fore spoponderunt. Circūmiserunt item ad Siculos atque Egestam, iubentes ut equites sibi quàm possent plurimi mitterentur. Cæteraque quæ ad murum circumducēdum, lateres, ferrum, & quæcunque in rem erant præparauerunt, tanquam ineūte statim uere bellum inituri. At legati Syracusanorum, qui Corinthum ac Lacedæmona missi fuerant, in prætereuehēdo Italicas ciuitates persuadere conati sunt, non esse illis contemnenda quæ ab Atheniēsibus fierent, tanquam in eis pariter insidiosa. Appulsi Corinthum uerba fecerunt, postulantes ut ipsis pro iure cognationis subuenirent. Quibus extemplo Corinthij primi omnium decreuerunt omni studio subueniendum: cumque eis legatos ad Lacedæmonios miserunt, ut illos quoque inducerent, & ad bellum apertius gerendum cum Atheniensibus, & ad aliquid auxiliorum in Siciliam mittendum. Hi legati Lacedæmonem uenerunt, eodemque & Alcibiades cum ijs, qui unà exules erant, naui oneraria paulo pòst aduectus, primum ex Thuria in Cyllenen quæ est agri Elei, mox deinde in Lacedæmonē ab ipsis Lacedæmonijs accitus, data ei fide. quoniam illuc accedere uerebatur, propter ea quæ cum Mantineis transegerat. Contigitque ut apud concilium Lacedæmoniorum, eadem & Corinthij & Syracusani & Alcibiades suadendo precarentur. Et cum ephori atque alij magistratus Lacedæmoniorum in animo haberent mittere Syracusas legationem, quæ illos cum Atheniensibus pacisci prohiberet, non tamen ad ferenda auxilia prompto animo essent, processit Al-

Camarinæorum responsum.

Defectio Siculorum ad Athenienses.

Carthaginēses implorant ab Atheniensibus

Corinthij à Syracusanis.

Alcibiades Lacedæmonem concedit.

cibiades, eosq; huiuscemodi uerbis excitauit atq; exacuit:

Oratio Alcibiadis apud Lacedæmonios.

NEcessarium mihi est ante omnia de mea criminatione apud uos uerba facere, ne suspectum habẽtes me cum de republica loquor, non libẽter audiatis: Cum mei progenitores propter accusationẽ quandam hospitium uestræ ciuitatis repudiassent, ipse rursus illud instauraui: coluiq; uos cum alijs rebus, tum uero circa cladem quam ad Pylum accepistis. Atq; in hoc erga uos affectu cum ego perseuerarem, uos reconciliati cum Atheniensibus, per eos inimicis quidem meis potentiam, mihi uero ignominiam attulistis. Propter quæ ad partes Mantineorum Argiuorumq; non immerito transgressus, atq; hostis factus, uobis quoquo modo nocui. Quod si quis tunc irascebatur mihi cum nocebamus, is certe nunc si uere cõsideret, acquiescere debet. Item si quis, quod factionem popularem sectatus sum potius, de me peius sentiat, ne hic quidẽ recte putabit mihi succensendum. Semper enim tyrannis fuimus infesti. Quod autem imperitandi aduersaẽ, id populus nominatur: atq; hinc penes nos popularis autoritas permansit, & statu populari uigẽte, plerunq; necesse nobis fuit rebus præsentibus obsequi. Tamen licentia quæ circa remp. intemperantiæ erat, temperatè uti sumus conati, cum non defuissent tam superiore quàm nostra memoria, qui plebem in deteriora deducerent, qui & me eiecerunt. Nos autem omni tempore quo præfuimus, ut iustum sentiremus qua conditione florentẽ maximè ac liberam ciuitatẽ quis accepisset, in eandem conseruaret. Nam popularem statum cum omnes qui aliquid sapimus cognitum habemus, tum uero ipse quo maiore iniuria affectus sum, eo magis uitupero, ne quid de concessa eius amentia dicatur. Hunc autẽ statum non uidebaẽ tutum nobis immutare, dum à uobis hostibus obsideremur. Hactenus de ijs quæ mihi inuidiam conflauerunt. Nunc quid ad ea pertinet, de quibus uobis deliberandum, & si quid quod magis ego compertum quàm uos habeam, commemorandum est, cognoscite. In Siciliam eo animo traiecimus, ut Sicilienses primum si possemus, in nostram potestatem redigeremus, Mox deinde Italicos, tum ut Carthaginensium socijs, atq; ipsis etiam Carthaginensibus imperare tentaremus. Quæ si procederent, aut omnia, aut pleraq;, tum uerò Peloponnesum aggrederemur, sumptis illinc uniuersis Græcorum copijs, multisq; Barbarorum mercede conductis, & Iberis, & alijs, qui sine cunctorum controuersia illic Barborum nunc sunt pugnacissimi: ædificatis etiam permultis triremibus præter nostras, affatim materiæ habente Italia, quibus Peloponnesum circunsideremus, Peditatu pariter à terra inuadentes, urbium alias ui expugnando, alias circumuallando, sperantes facilè nos debellaturos, & mox omnis Græciæ imperio potituros. Pecuniam & rem frumentariam ad hæc commodius transigenda, eisdem illis oppidis suppeditantibus, præter eos conuentus qui hinc exigerenẽ. Quæ ad classem quæ modo profecta est pertinent, audistis ex homine, qui quæ cogitaueramus exploratissima habet, quæ etsi discessi illinc, tamen à reliquis imperatoribus conficiẽtur, si poterunt. Cui rei nisi occurratis, nihil ibi obstitutum esse iam discite. Etenim Sicilienses homines imperiti illi quidem sunt rei militaris, tamen si conueniant, frequentesq; bellũ ineant, nunc quoq; superiores fuerint. Verum soli Syracusani qui uniuersi quondam & in acie uicti sunt, & à nauigando cohibentur, impares erunt exercitui qui nunc est illic Atheniensium. Quæ urbs si capiaẽ, reliqua quoq; Sicilia occupabiẽ, mox & Italia. Atq; hoc quod prædixi uobis impendere periculum, non diu abierit, quin in uos decidat. Ex quo nemo sentiat de Sicilia solum consultari, uerum etiam de Peloponneso, nisi propere hæc executi fueritis: talemq; illuc classem dimiseritis, ut ijdem remiges sint & milites, & quod ipso hoc exercitu magis expedire opinor, uirũ Spartiatam pro imperatore, qui & præsentes in officio teneat, & recusantes adesse compellat. Sic enim & qui uobis amici sunt, plus fidutiæ habebunt: & qui animo nutant, minus timide accedent. Et quod ad hæc loca pertinet, debetis apertius bellũ Atheniensibus inferre, ut Syracusani sentientes curam uos sui gerere, resistant uehemẽtius, & Atheniẽses segnius alia auxilia sua mittant, Quinetiam Deceleam ab Attica muro intersepire, quod Athenienses sem-

per præcipue formidant, quodq; solum rentur in hoc bello non esse tentatum. Et sanè quis ita maximo damno hostes afficit, si quæ illi maximè reformidant, hæc ipse ubi plane explorarit, inferat. Credibile enim est, unumquenq; quæ sibi periculosa sunt, ea & scire præcipue & timere. Quantopere autem ex hac muri extructione, uobis utiles, aduersarijs inutiles eritis, ut multa omittam, quæ maxima sunt summatim dicam: Intersepto Atheniensium agro, pleraq; oppida uestræ ditionis erunt, partim capta, partim ad uos ultro deficientia. Prouentus quoq; ex argentifodinis Laurij, & quæcunque illis nunc è terra, atq; è iudicijs commoda suggeruntur, statim cessabunt: præsertimq; quæ à socijs obueniunt, minus obuentura ipsis socijs iam Athenienses paruifacientibus, si intellexerint uos omni ope bellum administrare. Quarum rerum ut maturè aliquid & impigre fiat, in uobis situm est Lacedæmonij. Nam & hoc fieri posse, nec me falli opinione prorsus confido. Neq; uero debeo aut cuiquam uestrum uideri deterior, si qui inter infestissimos uobis hostes aliquando publicola habitus sum, idem nunc cõtra rempublicam meam acerrime tendo, aut in suspicionem uenire, quasi emerendi exilio fauoris gratia loquar. Exulo quidem, sed à peruersitate illorum qui me eiecerunt, non autem à uestra (si mihi credideritis) utilitate. Neq; mihi pro hostibus magis habendi uos, qui aliquando hostes nobis nocuistis, quàm qui ut amici fierent hostes mihi, coegerūt mihi tunc publicolæ, non nunc cum iniuriam patior, sed cum tuto in republica uersabar. Quæ cum amplius mihi patria non sit, non reor me aduersus patriam ire: sed ad eam multo potius, quæ nulla est, recuperandam. Atq; is recte amator patriæ est, non qui suam cum iniuste amiserit, non inuadit: sed qui eam quoquo modo potest, ob illius desiderium recuperare conat. Ex quo ego dignum me arbitror Lacedæmonij, quo & in periculis & in laboribus omnibus intrepide utamini: cum sciatis hūc sermonem uulgo in prouerbium uenisse, qui dum hostis esset: uehementer nocuit, eundem si amicus sit satis profuturū, eo quidem magis, q res Athenienses cognitas habeo, & uestras coniectura colligo. Postuloq; ut cum de maximi momenti rebus cõsultari sentiatis, ne pigeat expeditionem uos in Siciliam atq; in Atticam suscipere, ut illuc traijciētes parua manu, res ibi maximas conseruetis, & Atheniensium potentiam præsentem pariter & futuram euertatis: ipsi in postero tutò habitaturi, & cunctæ Græciæ non coactæ, sed uoluntariæ imperio potituri. Hæc Alcibiades. Qua ratione Lacedæmonij, cum iam antea & ipsi cogitarent bellum Athenis inferre, sed adhuc aliquid circunspectantes cunctarentur, multo tamen magis sunt confirmati, existimantes se audisse atq; edoctos esse omnia ab eo, qui hæc planissimè nosset. Itaq; ad intercludēdam iam Deceleam animum intenderunt, & statim aliquid auxiliorū in Siciliam mittere: præficiētesq; Syracusanis Gylippum Cleandridæ filium, iusserunt eum habito cum illis & cum Corinthijs consilio curare, ut q̄ posset maximè ac maturrime illuc aliquid præsidij iret. Ille Corinthios ut in Asinen ad se iam duas naues mitterēt iubet, cæteras appararēt quascunq; mittere destinassent: quæ cum tempus adesset ad nauigandū, in expedito forent. His constitutis, è Lacedæmone discessum est. E' Sicilia autem triremis Atheniensium, quam duces miserant pecuniarū atq; equitum gratia, Athenas uenit. Cuius postulata cum audissent Athenienses, decreuêre & commeatum mittendum & equitatum. Atq; hyems excessit, ac decimusseptimus huius belli annus, quod Thucydides conscripsit. In sequente æstate initio statim ueris, Atheniēses qui in Sicilia erant, mouentes è Catana nauigauerūt aduersus Megara, quæ est in Sicilia: unde exterminatis cum Gelone tyranno oppidanis, quemadmodum prius à me cõmemoratum est, Syracusani agrum possidebant. Hunc agrū egressi nauibus Athenienses, populati sunt, & progressi ad castellum quoddam Syracusanorū, cum id non expugnassent, rursus tam pedestri itinere q̄ nauigatione ad flumen se Teriam receperūt: transgressiq; campestria uastauerunt, frumentaq; incenderunt, & aliquot Syracusanorū, in quos non tamen multos inciderant, interfecerūt: atq; ad naues erecto trophæo, rediêre. Reuersiq; Catanam, & illic frumentati, cum omnibus copijs profecti sunt in Centoripa oppidū Siculum. Quo cum ex conuētione intrassent, incensis segetibus Inessæorū simul & Hyblæorū discessere: ac reuecti Catanā, offendunt equites ducētos quinquaginta sine ipsis equis, sed cum

Laurij argentifodinæ.

Prouerbium.

Gylippus.

Asine.

18. anni initium

Gelon.

Teria flumen.

cum illorum ornatu,tanquam Sicilia equos suppeditatura:& equestres sagittarios triginta. necnon argenti talenta trecenta Athenis aduecta. Eodem uere Lacedæmonii sumpta aduersus Argos expeditione,cum Cleonarum tenus uenissent,facto terræmotu,rediere. Post quorum discessum,Argiui in agrũ Thyreensem sibi cõterminum ingressi, magnã ex Lacedæmonijs prædam egerũt,quæ diuendita est talentis amplius uigintiquinq;. Neq; ita post eadem æstate populus Thespiensis impetũ fecit in magistratus,sed res frustra fuit: succursuq; Atheniensiũ Thespienses partim comprehẽsi sunt, partim Athenas effugerũt.

Argiui Lacedæmonios populantur.

Per eandem æstatem,Syracusani percepto equitũ aduentu ad Athenięses,& in se iamiã futuro,arbitrantes si hostis nõ occuparet epipolas locum præruptũ urbi imminentẽ se nõ facile posse circũuallari muro,ne si prælio quidem uincerentur,constituerunt loci aditus obseruare,ne latenter illuc hostis ascenderet. non enim alia parte conscendi posse,quia cęteræ arduæ essent. Hic aũt urbe tenus aliquãtulum decliuis, & introrsum omnino patens locus,ideoq; à Syracusanis epipolæ uocatus,q͂ eminet plurimũ alij loco. Itaq; prima statim luce,omnis populus urbe egressus est in pratum iuxta Anapum amnem, ductu eorum qui unà cũ Hermocrate iam imperiũ acceperãt:ibiq; recensitus atq; recognitus. Ex q̃ delecti sunt sexcenti armati,ante omnia præfecto eis Diomilo Andrio exule, q̃ p̃sidio essent epipolis. Et si quid aliud accideret,e uestigio conuenientes adessent. Ea nocte cum diluce sceret,Athenienses recensitis copijs,cum ijs omnibus e Catana profecti ad locum nomine Leonem,ab epipolis sex septemve stadijs distantem,clam hoste peditatũ in terram exposuerũt:&cum classe Thapsum subierunt(quæ angusto terræ limite in mare prominens peninsula est)non procul à Syracusis,siue terra siue mari. Eam terræ angustiam cãcellato uallo cum obsepissent,nautici milites quieuere. At peditatus extemplo ad epipolas cursu cõtendit:conscẽdensq; ab Euriclo,locum occupat,priusquam Syracusani e prato post recensionem cognita re adessent. Affuerunt autem auxilio,cum alij ut quisq; celerrime poterat,tũ uero illi sexcẽti,quibus præfectus erat Diomilus. Interiacebat aũt à prato,usq; ad locum ubi hostibus occurrerunt,non minus quinq; ac uiginti stadijs. Hũc itaq; in modũ in illos Syracusani incidentes,ac uicti prælio apud epipolas,in urbẽ rediere,amisso Diomilo, & alijs fere trecentis. Quibus Athenienses redditis hosti uictoriam cõcedenti, trophæoq; erecto,descenderũt postero die aduersus urbem:& cũ nemo obuiam prodiret,regressi,castellum apud Lapdalum excitant in summa crepidine epipolarum,qua parte uergũt ad Megara,ut esset illud apotheca uasorum atq; pecuniarum,quoties aut ad pugnandũ aut ad murum extruendũ ipsi prodirent. Nec ita multo post superuenerunt eis ex Egesta equites trecenti,& Siculorum Naxiorumq; & aliorum quorundam circiter centum, cum ipsorum essent ducenti quinquaginta,qui sibi equos partim ab Egestanis Catanẽsibusq; sumpserunt,partim mercati sunt:quorum equitum summa extitit,sexcẽtorum quinquaginta. Imposito itaque apud Labdalum præsidio,aduersus Sycam profecti sunt:quam obsidentes,cum propere muro conclusissent,pauorem Syracusanis ipsa festinatione præbuerunt. Illi tamen ne rem negligerent,egressi sunt animo pugnandi:sed eos cum utrinque iam acies instruerentur,uidentes sui duces dissipatos esse, nec facile in ordinem redigi,in urbem reduxerunt,præter quandam equitatus partem quæ remansit ad impediendos Athenienses,quo minus & lapides legerent,& longius uagarentur. Eam una cohors Atheniensium armata,atq; omnis pariter equitatus adorti,in fugã uerterũt,nonnullosq; occiderunt. Cuius equestris uictoriæ trophęum statuerunt. Postero die pars murum aquilonem uersus extruebat,pars lapides atq; materiã comportabat ad locum,cui nomẽ Trogilum,deponens semper qua parte breuissimus murus fiebat e magno portu ad alterum mare. At Syracusanis nõ placuit amplius totius populi uiribus in prælio periclitari, præcipueq; ductu Hermocratis:sed quod satius esset murum substruere qua parte illi suum ducturi erant,& si in discludendo hostem præuenirent,simulq; sibi ibidem præsidium posuissent,mittere aliquãm partem copiarum ad occupandos additus atq; intersepiendos. Hostem enim,si opus absoluerit,oẽs populos ad se asciturum. Egressi itaq; murum excitant,ducto ab urbe ipsa exordio subter ambitum muri Atheniensiũ ex trãsuerso, excisis oleis fani ex quibus turres ligneas erexerunt. Adhuc eñ ipsi maritima obtinebant,nõdum Atheniensiũ classe in magnum portũ circumducta e Thapso,unde illi terestri itinere necessaria afferebant. Vbi satis habere & uallum & substructionem muri uisum est,nũquam interpellantibus eos Atheniensibus,q̃ & ipsi suas munitiões absoluere ꝑperabant, quodq; timebant si bifariam agitarent, ne facilius oppugnarentur, in urbem rediere, una cohorte in præsidium operis relicta. At uero Athenienses tum fistulas aquæductus, quæ aquam ad

Epipolarum situs & appellatio.

Anapus fluuius

Diomilus.

Leon locus.

Thapsus.

Euryelus.

Syracusanorum clades.

Lapdalum.

Syca obsidetur.

Trogilum.

Atheniensiū in Syracusanos excursio.

potandum in urbem ferebant, interciderunt, tum speculati alios Syracusanorum per meridiem intra tentoria se tenētes, alios in urbem regressos, alios pro uallo segniter excubātes, constituunt ut trecenti ex suis armati, & itē ex leui armatura aliquot utriq; electi, repēte incurrerent in subiectas hostium munitiones, cæteræ copiæ bipartito sub suo quæq; duce contenderent: altera ad urbem, si illuc succurreretur: altera ad uallum, quà uicinum pyramidæ portulæ erat: aggressi uallum trecenti illi capiunt, custodibus id deserentibus, & ad murum templo circundatum refugientibus: quo pariter irrumpentes qui persequebātur atq; ingressi, ui rursus à Syracusanis eiecti sunt: ibiq; aliquot Argiuorum atq; Atheniēsium occisi: cæteræ copiæ diruto muro reuulsoq; uallo, reuerterunt, uallos secū pro se quisq; portantes, ac trophæum erexerunt: postremo die locum arduū paludi imminentem, muro cinxerūt. Vnde ex epipolis in magnū portum prospectus est, & qua breuissimus eis muri ambitus foret descendētibus per planum & paludem in portum. Hoc interim spatio Syracusani egressi, rursus & ipsi uallum reparant, inchoatum ab urbe per mediam paludem, fossamq; pariter & aggerem ducunt, ne liceret Atheniensibus murum ad mare usq; producere. Illi perfecto superius opere, iterum aggredi statuunt Syracusanorum fossam & uallum. Itaq; iubent classem ex Thapso circumagi in portum magnum, ipsi circa auroram ab epipolis descendentes in planum, per paludem (quà limosa erat & minime dumosa) substratis foribus, latisq; asseribus, ac desuper inscendentes, sub ipsum diluculum fossam ceperūt & uallum præter exiguam partem, mox & id quod reliquum erat: prælioq; ibi commisso, uincunt Syracusanos: quorum qui in dextro cornu steterant, ad urbem fugerunt: qui autem in sinistro, ad flumen. Horum transitū uolentes intercludere trecenti illi delecti Atheniensium, cursu ad pontem contenderunt. Quod ueriti Syracusani, aderant autem eis plerique equitum, eunt pariter in hos trecentos, eosq; in fugam uerterunt, & dextrum Atheniensium cornu agressi sunt: ad quorum impetum prima cohors eius cornu pterrita est. Id intuens Lamachus, à suo sinistro cornu succurrit cum multis sagittariis, assumptis etiam Argiuis: & cum fossam quandā trangressus esset destitutus, cum paucis qui unà trangressi fuerant, occubuit, cum quinq; sexve comitibus. Hos statim Syracusani arreptos properauerunt portare trans flumen in locū tutum ante alterius manus hostium aduentum, sed illa iam instante, abscesserunt. Hæc interea fieri uidentes ii, qui inter initia fugerant ad urbem, & ipsi rursus addito animo aciem instruunt aduersus sibi oppositos Athenienses, & partem quandam suorum ad ambitum qui obiectus erat epipolis, mittunt, rati se desertū illum intercepturos. Et qui missi sunt, occuparunt illi quidem atq; expugnarunt exteriores munitiones decem iugerum, expugnaturi etiam ambitum, nisi à Nicia prohibiti fuissent, qui illic propter malam ualetudinem erat relictus. Is enim, machinas & omnem quæ ante murum erat obiecta materiam incenderent, ministris suis imperauit, nō uidens alio pacto locum inopia defensorum posse seruari. Atq; ita contingit ut seruaretur. Nam Syracusani non ausi propter incendium subire propius, rursus rediere, quoniam Athenienses qui hostem deorsum fuerat insecutus, iam ad auxiliū aduentabat, & naues pariter à Thapso (ut dictum est) ad portum magnum appellebant. Quod cernētes illi qui superius erāt Syracusani, propere abscessere, reliquusq; omnis exercitus ad urbem, quod existimarent non satis sibi iam uirium adesse, ad prohibendum quo minus ab hoste murus ad mare duceretur. Secundum hæc Athenienses trophæum erexere, mortuosq; Syracusanis uictoriā concedentibus redidere, & Lamachum inuicem cum iis qui unà perierant, recepere. Et cū iam præsto esset omnis exercitus naualis pariter & pedestris, conclusere duplici muro Syracusas, perducto ab epipolis rupibusq; ad mare. Ad quos & cōmeatus undiq; comportabantur ex Italia, & accedebant permulti socii Siculorum, quod antea facere contempserunt, & ex ora Tyrrheni maris naues biremes tres. Deniq; omnia ita procedebant, ut uictoriam spe præsumerent, quia Syracusanis nec fidutia iam erat bello superandi, quod sibi nihil dum e Pelopōneso auxiliorum ueniret. Itaq; colloquia de paciscēdo, & inter seipsos & cum Nicia habuere. Is enim iam solus imperator erat defuncto Lamacho: nihil tamen usqꝫquaq; transactum est. multa tantum (qualia credibile est agitari inter homines consilio nutantes, & arctius quàm antea obsessos) dicta sunt cum apud Niciam, tum uero intra urbem. Quippe mutuo sibi ex præsentibus malis nonnihil suspecti erant. Ipsos etiam duces sub quibus ista contigerant eis, abdicauerunt, tanquam clades esset accepta illorum aut infelicitate aut proditione, & in eorum locum alios delegerunt, Heraclidem & Euclea & Telliam. Interea Gylippus Lacedæmonius & naues à Corintho iam circa Leucadem erant, animo quàm celerrime auxilia in Siciliam ferendi. Quibus cum atroces nuncii affer

Syracusani uincuntur.

Lamachi cædes

Aciis pugna.

Nicias.

Heraclides.
Eucles.
Tellias.

rentur, omnes in idem mendacium congruentes, iam prorsus circumuallatas esse Syracusas, omnem spem Gylippus Siciliæ abiecit: cupiens tamen Italiam tutari, cum duabus Laconicis nauibus, & unà Pythen Corinthius cum totidem Corinthijs, quam uelocissime transmisso Ionio, Tarentum peruenere, dum Corinthij præter suas decem naues, duabus Leucadijs & tribus Ambraciotis instructis, posterius nauigare constituerent. E Tarento Gylippus in Thuriam primum pro legato profectus, renouata prius memoria patris in administranda repub. ut ad defectionem adduceret, cum nihil proficeret, abijt. Cum præteruheretur Italiam, arreptusq; uentis in sinu Terinæo, qui obnoxius aquiloni uehementer spirat, auferretur in pelagus, rursus tempestate acerrima iactatus, Tarentum subijt, ac naues quæcunq; tempestate quassatæ erant, subduxit refecitq;. Hunc Nicias cursum Syracusas tenentem cum audisset, præ nauium paucitate contempsit, id quod & Thurini fecerant, existimantes eum potius prædonum ritu nauigare, eoq; nullam adhibendam esse custodiam. Per eadem huius æstatis tempora Lacedæmonij cum socijs aduersus Argos arma sumpserunt, magnamq; argiui agri partem depopulati sunt. Cõtra quos triginta naues Argiuis auxilio misere Athenienses, per quos fœdera quæ ipsis erant cum Lacedæmonijs, aperte sunt rupta. Nã ad eam diem latrocinijs e Pylo & circa Peloponnesum potius egerant, quam in Laconicam cum argiuis & Mantineis ingressi bellum gesserant. & hortantibus crebro Argiuis, ut Laconicam cum armis eatenus peragrantes, quatenus ipsi tenerent, & quantulamcunq; partem populati secum abirent, nunquã id facere in animum induxerant: tunc uero præfectis Pythodoro, Lespodioq; ac Demarato, in Epidauꝝ ingressi, Limeram & Prassias & alia quædam eius regionis loca populati sunt. Ex quo factum est ut Lacedæmonij multo excusatius se contra Athenienses tuerentur. Reuersis ex agro cum classe Atheniensibus & item Lacedæmonijs, Argiui Phliasiam incursauere: ac parte agri uastata, nonnullisq; interemptis, domum reuersi sunt.

Gylippus Lacedæmonius. Pythen Corinthius. Terinæus sinus. Argiui agri depopulatio. Limera. Prassiæ. Phliasia.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER SEPTIMVS.

GYLIPPVS autem ac Pyten, posteaq̃ naues instruxere ad locros, qui ad occasum uergũt, e Tarento pfecti sunt: & facti certiores nondum circumuallatas esse undiq; Syracusas, sed adhuc licere ueniẽtibus cum exercitu p Epipolas introire, deliberabant utrũ dexteriora Siciliæ tenẽtes, periculum facerent intrandi, an ad læuam nauigantes, Imeram peterent primo, & cõparata tum ex illis, tum ex alijs quos induxissent manu, pergerẽt itinere terestri. Et constituerunt ad Imeram nauigãdum, præsertim nõdum Rhegiũ appulsis quatuor Atticis nauibus, q̃s tamẽ miserat Nicias, cognito ꝙ isti adhuc apud Locros essent. Hanc aduentum Gylippus & Pythen præuertentes, ac per fretũ trãsmittentes, cũ Rhegiũ ac Messanã tenuissent, ad Imeram puenerunt. Ibi cũ essent, Imeræos ad belli societatẽ, & ad se sequendũ, & ad pbenda suarũ nauiũ nautis q̃bus deerãt arma, induxerũt. Naues em̃ ibidẽ subduxerãt. Selinũtios pterea iussere missis quibusdam ad certũ locũ sibi occurrere cũ oĩbus copijs: aliquantulũ aũt nõ tamen multũ copiarũ missuros se ad istos spopõderunt & Geloi & Siculorũ nõnulli, multo tunc ad transeundũ animosiores, quod & Archonides q apud quosdã id loci Siculos regnasset, nuper uita excesserat, non inualidus Atheniensiũ amicus, & Gylippus impigre uenire e Lacedæmone uidebatur. Sũptis itaq; Gylippus e suorũ nautarũ epibatarũq; numero, q̃s armauerat ad septingẽtos, & Imeræorũ mille tã leuis q̃ non leuis armaturæ, & eq̃tibus centũ Selinuntiorũ aliq̃t leuiter armatis, atq; eq̃tibus Geloorũ paucis, ac Siculis ad mille, omnino pergit Syracusas. Necnõ Corinthij e Leucade mouẽtes, cũ reliq̃s nauibus q̃ potuere maturrime auxilio uenerũt. Cuius Corinthiæ classis unus e ducibus Gõgylus, q postremus una cũ naui pfectus erat, primus appulit Syracusas paulo añ Gylippũ: q nactus ciuitatẽ de pacificãdo cũ hostibus cõciliũ habiturã, id fieri inhibuit, atq; eã exhortatus est, ꝙ diceret & alias in cursu esse naues, & Gylippũ Cleandridę p duce à Lacedęmonijs missum. Qua ex re Syracusani animo cõfirmati, Gylippo ptinus (iã em̃ aduẽtare eũ acceperãt) tanq̃ obuiã ituri cũ omnibus copijs prodiere. Ille in ipso itinere legis Siculorum muro expugnato, acie instructa tanq̃

Locri epizephyrij. Imera. Geloi. Archonides. Gylippus. Gongylus.

ad prælium cõtendit ad epipolas, conscẽdensq; ab Euryclo qua parte Athenienses primũ ascenderant, perrexit cũ Syracusanis aduersus Atheniensiũ munitiones. Atq; id temporis quo iste uenit, septem octo ve stadiorum murus erat ab Atheniensibus ad portũ magnum pfectus, & is duplex, præter aliquãtulum spacij uersus mare quod adhuc ædificabitur. Nã ex altera & quidem maxima ambitus parte Trogilum uersus, lapides mari tenus iã cõpor tati iacebant, & opus alibi perfectum, alibi semipfectum erat relictum. Eo periculi Syracusæ deuenerant. Athenienses repentino Gylippi ac Syracusanorum aggressu tumultuãtes quidẽ à principio, tñ e diuerso sese instruxere, ad quos Gylippus positis iuxta armis caduceatorẽ pmittit, qui diceret si uelint intra quinq; dies Sicilia decedere sumptis rebus suis paratum se fœdera cum eis inire. Illi parui facientes hæc, nullo reddito responso caduceatorem remisere, moxq; ab utrisq; ueluti ad pugnam acies instructa. Cæterũ Gylippus pturbatos cernẽs Syracusanos, ægreq; in ordines ire, satius duxit eos in locum patentiorẽ reducere. Nec suos Nicias in hostem egit, sed quietos sub muro castrorum tenebat. Quos ubi non inuadentes se Gylippus aĩaduerteret, abduxit copias in uerticẽ noĩe Temenitẽ, ibiq; statiua posuit. Postero die cum maiore suorum manu acies admouit ad muros Atheniensiũ, ne illi inuicem sibi succurrerent, ac missa copiarum parte, castellũ Lapdalum cepit & omẽ quod ibi nactus est pſidiũ interemit. Nõ eñ cõspiciebatur à reliquis Atheniẽsibus locus. Eorundẽ quoq; triremis eodẽ die à Syracusanis excepta est, dũ portũ magnũ subirẽt. Extruxere q̃q; secundũ hæc Syracusani & socij murũ ab urbe incipientes per epipolas, sursum uersus ducentes ad illum alterum obliquum & simplicem, ut Athenienses si hoc non impedire, ne urbem qdem circũuallare amplius possent. Verũ illi absoluto ad mare muro iã se in superiora receperant: sed eius portio quædam fragilis erat, ad quã Gylippus noctu sumpto exercitu cõtendit: sed cũ Athenienses (extra uallũ eñ stationẽ habebãt) sensissent & obuiam se ferrent, tacito agmine redijt. Hoc demũ muro Athenienses sublimius excitato, illic p se excubias agebant. Nã socios iã reliquis in partibus ubi quisq; excubare deberet, collocarãt. Niciæ quoq; uidebatur murus sepiendus locus, quem Plemmyriũ uocant, quod est pmontorium e regione urbis, quodq; pminens portui magno, fauces eius coarctat. Et eo septo faciliorem fore receptũ cõmeatus ac rerũ necessariarũ, & ppinquiori spatio ante portum Syracusanorũ ingressuros, nõ quemadmodũ tunc lõginqua portus parte sese recepturos, si quid hostes classe molirẽtur. Et iã tũ intendebat animũ magis ad nauale bellum, cernens minus sperandum sibi e mediterraneis locis post Gylippi aduentum. Instructa itaq; atq; ornata classe exercitu, tria præsidia muro cõmuniuit, ubi & pleraq; uasa reposita sunt, & naues magnæ pariter & ueloces iam in stationem agebant. Propter quod tum primum non ex minima parte facta est iactura hominum, quippe penuria aquæ, q lõgius aquarentur laborabãt. Et quoties lignatũ nautæ prodibant ab equitatu Syracusano terram obtinente pleriq; conficiebantur. Nã tertiã equitum partem Syracusani apud oppidum quod est in Olympieo collocarant, ne ij, qui apud Plemmyrium erant, ad ipsos iuuandos exirent. Cognito insuper Nicias cæteras Corinthiorum naues aduentare, ad eas intercipiendas mittit uiginti suas, cum mandato, ut illas in Siciliam transmittentes circa Locros & Rhegium & prominentia Siciliæ loca captaret. Gylippus & ipse murũ inter epipolas extruit, usus ijs lapidibus, quos Athenienses in usum suum aggesserant, simulq; Syracusanos ac socios in aciem extra munitiones producebat, assidue Atheniensibus e diuerso suam aciem instruentibus. Cui posteaquam tempus adesse uisum est hostem inuadendi, princeps ipse inuadendi extitit: & cum ad manus uentum est (cohortabatur autem Syracusanos equitatus atq; sociorum, itaque inter utrorumq; munitiones ibi nullus usus fuit) uicere Athenienses, uictisq; mortuos reddidere ac trophæum erexere. Gylippus conuocatis copijs negat illarum culpam esse, sed suam qui usum equitum iaculatorumq; eripuisset, instructa intra murorum intercapedinem acie, nunc autem se rursus illos educturum esse, iubereq; eos ut id cogitarent, cum non minorem habeant quàm hostes exercitum, non committendũ sibi qui Peloponnenses & Dores essent, quin Ionios & insulanos & conuenas homines uincerent, & e regione depellerẽt. Post hæc ubi tempus fuit, iterum eosdem eduxit. Nicias autem atq; Athenienses censebant etiã si illi nollent priores in aciem prodire, tamen sibi necessarium fore non contemnere murum hostilem, qui iuxta suum excitabatur, iãq; tantũ nõ ad extremitatem sui accesserat, q si accessisset, faceret ut Syracusani nõ iã oppugnarentur, sed oppugnarent, planeq; uincerent ac debellarent. Prodierunt igitur in aciem aduersus Syracusanos ac conflixerunt. Gylippus aũt longius à muris quã nuper armatos produxerat, & eqtes atq; iaculatores in loco spatioso ubi muralia utro

Marginal notes: Temenites mõs — Lapdalũ capit. — Atheniensium clades. — Plemmyrium. — Atheniensium uictoria.

rumq; opera definunt transuersos hosti collocarat. Commissa pugna hic equitatus sinistrum Atheniensium cornu, quod in ipsum urgebat, inuadit, atq; in fugam uertit. Ex quo factum est ut reliquus exercitus à Syracusanis superaretur, ac dissipatus in sua munimenta redigeretur. Nocte insequenti uictores perduxerũt murum suum usq; ad hostilem, ita ut nõ possent amplius ab illis neq; prohiberi ab ædificando, neq; muro, neq; à uincentibus quidem circumuallari. Appulêre post hæc Corinthiorum & Ambraciorum & Leucadiorum, quæ reliquæ erant naues numero duodecim, qbus præerat Thrasonides Corinthius, frustratæ Atheniensium nauium custodiam, à quibus adiuti sunt Syracusani in reliquo muro struendo usq; ad simplicem. Et Gylippus urbe digressus cæteram Siciliam obiuit, ad classem pedestremq; exercitum comparandũ ad solicitandas etiam in societatẽ ciuitates, si quæ aut nõ propensæ in bellũ, aut omnino abhorrentes à bello essent. Alij quoq; Syracusanoꝝ Corinthiorũq; legati sunt missi Lacedæmonem & Corinthum ut plus copiaꝝ traijceref, quoquo modo posset, siue onerarijs nauibus, siue nauigijs, siue aliter dũ peruenirent. Præterea tanq̃ ab Atheniensibus etiam copiæ accerserentur, Syracusani classem explent, & quasi nauibus quoq; hostem aggressuri, huic rei operam dant, & in alia quæq; uehemẽter incumbũt. Quæ Nicias animaduertens illoꝝ uires augescere magis indies, suasq; decrescere, mittit & ipse identidẽ Athenas qui referrent cũ de alijs singulis quæ gererent, tũ uero de p̃senti reꝝ statu quẽ ancipitem arbitrabaf, & de illo actũ esse, nisi aut ipsi reuocarentur, aut alij non pauci mitterenf. Veritus tñ ne eos qui mittebanf aut dicẽdi facultas, aut memoria mandatorum deficeret, aut uolũtas populo assentandi auerteret, epistolam scripsit, ratus sententiam suam nihil à nuncio suppressam, cũ didicissent Athenienses, p̃cipue ex uero cõsultaturos. Quibus literis illi quos mittebant acceptis ac mandatis quæ ipsi expositurí erant, abiêre. Interea Niciæ rem castrensem custodire maiori iam curæ erat, q̃ uolũtaria pericula adire. Sub extremum eiusdem æstatis Euetion Atheniensium dux, cũ Perdicca permultisq; Thracibus bellũ intulit Amphipoli: & cum eam non expugnasset, adductis in Strymonem omnem Liburnicis nauibus ab ipso Strymone urbem oppugnabat, ex Imeræo proficiscens. Atq; hæc æstas excessit. Ineunte hyeme qui missi à Nicia erant Athenas peruenêre, & quæ mandata erant uerbis exposuêre: & si quid percontabatur respondere, atq; epistolam reddidêre. Quam procedens scriba ciuitatis Atheniensibus recitauit in hæc uerba:

Syracusanorum uictoria.

Thrasonides.

Atheniensium uires deficiunt.

Euetion.

Strymon fluuius.

Epistola Niciæ ad Athenienses.

QVæ ante hæc gesta sunt ex superioribus epistolis nostris Atheniẽses cognouistis: Nunc tempus est uos cognito qua in cõditione simus, nihilominus consultare. Cum Syracusanos aduersus quos missi sumus aliquot prælijs superassemus, murosq; extruxissemus, intra quos nunc agimus, aduenit Gylippus Lacedæmonius cum exercitu ex Peloponneso, & ex quibusdam Siciliensium ciuitatũ, quem prima in pugna uicimus, in secunda ab equitatu frequenti atq; iaculatoribus coacti sumus intra muros nos recipere. Nunc itaq; prætermissa circumuallatione murorum propter hostium multitudinem ocium tenemus. Non enim possumus omnes in aciem copias educere, cum parte armatorum opus sit ad agendas in stationibus murorum excubias, & hostes murum simplicem iuxta nostrum excitauerunt, ut iam eos circumuallare nequeamus, nisi quis illum multo cum exercitu adortus expugnet. Euenitq; ut qui alios obsidere uidemur, ipsi potius quatenus ad terram pertinet obsideamur. quippe qui haud multũ propter hostium equitatum è loco p̃gredimur. Miserũt præterea in Peloponnesum legationem accersitum alias copias, & ad urbes Siciliæ, in societatẽ belli solicitandas, quæ nũc in partibus uõ sunt, Gylippũ illinc pedestres naualesq; copias si poterit adductuꝝ. Constituũt eñ quantũ audio, pariter adoriri nostras munitiões, peditatu à terra, classe à mari. Neq; cuiq̃ uestrum hoc ardũ esse uidef, q; etiam à mari. Nam nostra classis, ut illi quoq; cognitum habent, inter initia excelluit, tum siccitate nauium, tum hominum incolumitate. Nunc & naues tamdiu sub dio agentes, & in mari putrefactæ, & uiri absumpti sunt, Nec licet illas nobis ad reficiendum subducere, ob id quòd aduer-

fariæ nostris numero pares sunt, atq; etiã plures, quæ nos se inuasuras assidue significant. Quod palã est illos esse facturos, cũ penes eos sit, & lacessere pugna, & suas naues exiccare cõmodius, ut q obsident alienas naues, quod uix nobis licuit tanta classe abundantibus, nec dũ coactis quemadmodũ nunc oĩ nos classe tutari: q si qd uel modicum è tutela nostra remiserimus, cõmeatum nullum habebimus, quem nunc quoq; urbem illoꝝ ꝑteruehentes ægre importamus. Qua de re nautici hoies cum antea amissi sunt, tũ uero nunc amittunt, cũ lignatum, cũ aquatum, cũ aliqd ꝑdatum lõgius eunt, ab hostili equitatu cõfecti: seruitijs quoq; cũ ad pugnandum cõstitimus trãsfugientibus, peregrinoꝝ quoq; militum q cõscendere naues adacti fuerunt, cõtinuo in urbes dilabunt. Qui uero magnitudine mercedis allecti uenerãt, ratiq; se quæstũ facturos potius q̃ dimicaturos, ubi ꝑter opinionem ex aduerso classem & alia hostilia uiderunt, partim per occasionem ad hostem trãseunt, partim ut cuiq; facultas est, abeunt (spatiosa eñ Sicilia est): qdam etiam mancipia Hyccarica mercati, persuasis trierarchis ut illa ꝓ se substituant, disciplinam rei naualis euertunt. Non intelligentibus aũt scribo, breue ad tempus est ille classiariæ multitudinis flos, paucíq; agendi nauem ac moderandi periti. Atq; inter hæc oĩa id me maxime sollicitum facit, ꝙ mihi duci non licet ista prohibere. Nã & ingenia uestra Athenieñ. difficilia sunt ad coercendũ, nec unde expleamus naues habemus, id quod hosti multis ex locis licet, sed necesse est nobis illinc sumere, unde qñ huc uenimus, & quæ absumpta sunt, & quæ supersunt sumpsimus. Siquidem quæ perstãt in societate ciuitates inualidæ sunt, Naxus, & Catana. Quod si hoc unum hostibus accedat, ut oppida Italiæ quibus alimur cognito in qua conditione sumus, & ꝙ à uobis non mittunt auxilia, ad illos deficiant, ꝓfecto sine prælio debellatum est, nosq; ab istis expugnati. His ego iucundiora uobis scribere poteram, sed nõ tamen utiliora, si modo decet uos rebus nostris aperte cognitis deliberare, cum præsertim habeam uestra ingenia probe nota, qui iucundissima quidem uultis audire, sed si quid ex ijs nõ perinde successerit, postmodum accusatis. Tutius duxi uerum promere. Et nunc in ijs ad quæ nos à principio misistis ita sentite, nihil uos neq; militibus neq; ducibus succensére posse. Verum cum omnis Sicilia cõspiret, & alius à Pelopõneso exercitus expectet, decernatis aut nos reuocandos esse, q ne ꝓsentibus quidem hostibus pares sumus, aut aliũ huc exercitum mittẽdũ, nec peditatu minorẽ nec classe, nec exigua pecunia, & mihi quoq; successorem, utpote ad permanendum inualido ex renibus laboranti. Quod ut impetrem mereor: quia cum recte ualerem in administrãdis magistratibus crebro de uobis benemeritus sum. Quicquid autem facturi estis, id ineunte statim uere nentiq́ differendo facitote, tanq̃ hostibus res Sicilieñ. paulatim sibi cõciliantibus. Nam quod ad Peloponneñ. res attinet, cunctantius illæ qdem fient, tñ nisi animũ aduertitis partim quemadmodum antea uos, latebunt, partim ꝓoccupabunt. Hæc Niciæ narrabat epistola, quibus Athenienses auditis, Niciam quidem magistratu nõ amouerunt, sed donec illi collegas mitterent duos eoꝝ, qui cum eodem erant, delegerunt, Menandrum & Euthydemum, ne solus & idem æger molestia conficeretur. Alium quoq; exercitum censuêre mittendum nauticaꝝ pedestriumq; copiaꝝ tam socialium q̃ suoꝝ, ex formula delectis Niciæ collegis, Demosthene Alcisthenis & Eurymedonte Thuclis filio. Quem Eurymedontem statim circa solstitium hybernũ in Siciliam dimisêre cum nauibus decem, cumq; centum uiginti talentis argenti, qui etiam nunciaret illis uentura ipsis auxilia, curamq; eoꝝ ciuitati fore. Demosthenes ad apparandũ ꝓfectionem remansit, tanq̃ primo statim uere ꝓfecturus, ad indicendũ socijs delectũ, accõparandas illinc pecunias, naues, & armatos. Super hæc Athenieñ. mittunt circa Peloponnesum naues uiginti ad custodiendum, ne quis è Corintho ac Peloponneso trajiceret in Siciliam. Nam Corinthij posteaq̃ ad eos uenêre legati, & res in Sicilia meliore conditione esse nuntiauêre, multo magis animo confirmabant, existimantes nõ intempestiuã fuisse classem, quã prius misissent. Itaq; ad mittendas eõdẽ armatoꝝ copias, onerarijs in nauibus sese accingebant, eodẽ modo ex cætera Pelopõneso Lacedæmonij suas & ipsi copias missuri. Et Corinthij qnq; & uiginti naues impleuêre, ut pugnã naualẽ experirent aduersus speculatorias illas, quæ stabãt ad Naupactũ, ne ab ijs onerariæ suæ transire ꝓhiberent, oppo

Hyccarica mancipia.

ἐπισαμένοις δὲ ἐμὶν γράφω, citra legationem legitur.

Menander. Euthydemus.

Centum non additur in Græco.

Atheniensium diligentia.

ſituri triremiũ pſidium. Lacedæmonij uero prout cõſtituerant, expeditionem appara‐bant, urgẽtibus Syracuſanis atq; Corinthijs, cũ audiſſent auxilia ab Athenieñ. in Sicili‐am mitti, ut ipſa miſſio prohiberet Lacededæmonijs terram illorũ ingreſſis, Alcibiade quoq; q ijs aderat admonẽte Deceleam muro obſepiẽdam eſſe, nec bellũ omittẽdum. Et cũ hæc, tum pcipue illud cõfirmabat Lacedæmoniorũ animos, q arbitrabant Athe‐nieẽſes duplex gerẽtes bellum cõtra ipſos cõtraq; Sicilienſes, facilius opprimi poſſe, & eoſdemprius fœdera rupiſſe. Nam in ſuperiore bello ſe id potius admiſiſſe. Quoniam Thebani ſaluis fœderibus Platæam inuaſiſſent: & cũ in prioribus pactionibus diceret, ne arma inferrent ijs, q iudicio ſtare uellẽt, ipſi ad hoc ab Atheniẽſibus euocati ſtare no‐luiſſent, & ob id merito ſe aduerſa fortuna uſos, cũ in alijs, tũ uero in illa apud Pylũ ca‐lamitate. At poſtq̃ Atheniẽſes ex agro pfecti cũ nauibus triginta, quandam Epidauri‐ci agri partẽ Praſiorũq;, & alia loca uaſtauerũt, atq; è Pylo latrocinia agitabant. Et quo‐ties ex fœdere à Lacedæmonijs repetebant res ereptæ, & in iudiciũ uocabant, diſcepta‐tionẽ abnuebant, tũ uero arbitrati ſunt priſtinã culpam ſuã in Atheniẽſes refuſam eſſe. Ideoq; alacri ad bellũ animo edixerũt eadẽ hyeme ſocijs ut illi ferramẽta, dum ipſi cæ‐tera ad extructionẽ murorũ inſtrumẽta ppararent. Simulq; tanq̃ ſupplemẽto in Sicili‐am mittendo, pecuniam & ipſi cõtulerũt, & cæteros Peloponẽnſes ad conferendũ ade‐gerunt. Hyemsq; exijt ac duodeuigeſimus huius annus belli, quod Thucydides cõſcri‐pſit. Sub initiũ ſtatim inſequẽtis ueris, Lacedæmonij ſocijq; maturrime Atticam in‐curſauẽre duce Agide Archidami filio Lacedæmoniorũ rege, & primum quæ piacent campeſtria uaſtauẽre, deinde muro Deceleam interſepire cœperũt, diſtributo p ciuita‐tes eo opere. Abeſt autem Decelea ab Athenis circiter centũ ac uiginti ſtadijs, tantundẽ aut nõ multo plus à Bœotia. Extruebat aũt murus tũ apud campeſtria, tũ apud oppor‐tuniſſima ad infeſtandũ loca, etiam Athenas uſq; cõſpicuus. Et Peloponẽnſes qdem ac ſocij murũ in Attica ædificabant. Interea uero q in Peloponẽſo erant armatorũ, copias in Siciliam miſerunt onerarijs nauibus, Lacedæmonij lectiſſimũ quenq; ſeruorũ atque aſcriptitiorũ numero ſexcẽtos duce Eccrito Spartiata, Bœotij trecẽtos, ducibus Zeno‐ne & Nicone Thebanis, Hegeſandroq; Theſpieo. Hi inter primos à Tenaro Laconicæ pfecti altũ tenuẽre. Nec multo poſt hos Corinthij qngentos, partim ex ipſa Corintho, partim ex Arcadibus mercede cõductis, pfecto eis Alexarcho Corinthio: Cumq; Corin‐thijs Sicyonij ducentos, quibus pẽrat Sargeus Sicyonius. Illæ autem quinq; & uiginti Corinthiorũ naues inſtructæ atq; ornatæ p hyemẽ è regione uiginti Atticarũ nauium, quæ ad Naupactũ ſtabant, in ſtatione fuerũt, dũ illæ quæ armatos è Peloponẽſo porta‐bant onerariæ iam tranſirẽt, quarũ cauſa triremes ipſæ prius fuerant inſtructæ, ne Athe‐nienſes aduerſus onerarias potius q̃ aduerſus triremes animum intẽderent. Inter ini‐tia ueris dũ Decelea muro intercludebat, Atheniẽſes dimiſẽre triginta circa Pelopon‐neſum naues duce Charicle Apollodori, cui mandatum erat, ut profectus Argos ex iu‐re ſocietatis hortaretur Argiuos ad explendas naues armatis. Dimiſerunt item quem‐admodum deſtinarat in Siciliam Demoſthenem ſexaginta cum nauibus Atheniẽſium & quinq; Chiorum, ferentibus ex formula mille & ducẽtos Atheniẽſium armatos, in‐ſulanorumq; q̃plurimos undiq; contrahere potuerũt, & ex alijs ſuæ ditiõis ſocijs, ſicu‐bi aliquos opportunos ad rem militarem habebant. Cui præceptum eſt, ut iuncta cum Charicle claſſe circũuecti Laconicam oram infeſtarẽt. Et Demoſthenes quidem in Ae‐ginam traiecit; ibiq; ſi qui ſuorum reliqui erant, & dum Charicles Argiuos aſſumeret, opperiebatur. In Sicilia uero per eadem ueris tempora Gylippus redijt Syracuſas, agens è ciuitatibus quas perſuaſerat q̃ potuerat maximum undiq; exercitum: cõuoca‐tiſq; Syracuſanis, inquit: Operæpreciũ eſſe eos q̃plurimas poſſent naues armare, ac pu‐gnam experiri naualem. Sperare eñ ſe aliquod periculũ dignũ facinus in eo bello edi‐turũ. Ad quod illos etiã Hermocrates hortabat in primis, negans recuſandũ claſſe cõfli‐gere cũ Atheniẽſibus: nõ eñ illos hæreditariã aut ppetuam habere peritiã rei naualis: ſed mediterraneos eſſe magis, q̃ Syracuſanos, & cogẽtibus Medis nauticos factos. Cæ‐terũ audacibus uiris quales ſunt Athenienſes eos uideri aſperrimos, q & ipſi ex aduerſo audaciã ferant. Nam q finitimos ſuos in poteſtatem redegerũt, id uero non tribuendũ

19. anni initium.

Lacedæmoniorum in Atticam irruptio.

Decelea.

Eccritus.

Zenon Theban.

Nicon.

Hegeſandrus.

Alexarchus.

Sargeus.

Charicles.

esse eorum uiribus, sed audaciæ inuadendi, eoq; idem terroris ab aduersarijs pati debere. Seq; dicebat probe nosse Syracusanos ex ipsa audacia obuiam eüdi classi Atheniensium, & ex hac re illis inopinata terrorem incutiendo magis profecturos, q̃ Athenienses ex sua peritia Syracusanorum imperitiæ rei naualis obfuturos. Capesserēt igit rē nauticam eos iubebat, nec pigeret experiri. His & Gylippi & Hermocratis, & si cuius alterius ex hortationibus inducti Syracusani, ad pugnam naualem se expediūt, nauesq; implent. Quod ubi factū est, Gylippus tota nocte cunctū pedestre agmen duxit, ut eodem momento ipse à terra ad muros, q sunt in Plemmyrio subiret, & naues à mari. Itaq; ex cōposito triremes Syracusanorum portu magno, quinq; & triginta in aduersum tendunt è portu minori, ubi naualia eorum erant, quinq; & quadraginta circumagunt, eo consilio ut cū ijs q intus erant miscerent, & nihilominus Plemmyriū adorirent, quo Atheniēses utrinq; inuasi tumultuarent. At illi ꝑpere sexaginta è diuerso nauibus impletis, quinq; ex ijs & uiginti certamen inīere cū Syracusanorum, quinq; & triginta intra portū magnum, cæteris tendūt aduersus eas quæ è nauibus circūagebantur: cū quibus statim in ore magni portus conflixēre, diuq; inuicem obstitutū his conantibus penetrare, illis penetrare prohibentibus. Interim dū Athenienses qui erant ad Plemmyrium ad mare descendissent, & ad spectaculū pugnæ naualis intēti essent. Gylippus prima luce repente muros adorit, & primū è tribus maximū capit, deinde & alios minores non resistentibus custodibus, cū uiderent primū tam facile captū. In quo q fuerant, ægre in naues & quasdam onerarias effugerūt, & in castra se receperunt, insequēti eos una ueloci trireme Syracusanorum, q iam intra portū magnū uictoria nauali potiebant. Vbi uero & duo reliqui capti sunt muri, ibi Syracusanorum haud dubie uictoria erat. Cæterum uictores facile fugam capessiuerūt. Nam Syracusanæ illæ quæ ꝑ faucibus portus decertabat, cū ꝑrupissent obstantes nullo sunt ordine ingressæ, sed se inuicē ꝑturbantes hosti præbuēre uictoriam: Siquidem classis Atheniensis istas in fugam dedit, & illas à quibus ipsa intra portū superata fuerat: Quarum decē depressit, ac ꝑmultos in illis mortales interfecit præterq̃ ex tribus quos uiuos cepit, tres quoq; ipsius naues corruptæ sunt. Athenienses extractis hostilibus naufragijs, ac posito trophæo parua in insula quæ Plēmyrio ꝑiacet, in sua castra rediēre. Atq; hunc in modum Syracusani rē gesserūt in pugna nauali apud Plemmyriū: tū tribus muris potiti, totidē trophæa statuerūt, & è duobus muris posterius captis alterum diruerūt, reliquos ꝑsidio imposito tuebantur. In quibus muris expugnandis & perierūt multi, & capti sunt: capta insuper quæ ingens erat omnis pecunia, qm̄ illis uelut ærario utebant Atheniēses, ubi multa inerat pecunia negociatorum, & res frumētaria, multa etiam trierarchorum. Quippe relicta illic erant quadraginta triremiū uela, atq; alia instrumēta, & tres quæ subductæ erant triremes. Quæ Plēmyrij expugnatio Athenienses maximo detrimento affecit, & in primis ꝙ nō tuto iam necessaria importabant, sed cum ꝑlio, importari ꝓhibente Syracusanorum nauiū occursu. Quæ res cum timorē ad cætera exequenda militibus, tum languorē animi afferebat. Secundum hæc miserunt Syracusani naues duodecim, cum præfecto Agatharcho Syracusano: quarum una legatos in Peloponnesum ferret, ad edocenda quæ apud ipsos gesta essent, & se in spem ingressos, simulq; ad acuendos ut bello ibi gerendo magis incumberent: reliquæ in Italiam peterent, quod rumor erat naues pecunia onustas ad Atheniensis cursum tenere. Eas naues Syracusanæ nactæ magna ex parte corruperunt, & materiam ad ædificandas naues idoneam in ora maritima Caulonijs concremarunt, quæ Atheniēsibus erat præparata. Eadem undecim cum Locros hinc abissent, & illic in statione essent, nauis una è Peloponneso oneraria in qua Thespiei armati uehebant, aduenit: qbus in suas naues receptis Syracusani domum redibant, obseruantibus eos Atheniensibus cum uiginti nauibus ante Megara, à quibus una omnino intercepta est (nam plures non potuerunt) cæteræ Syracusas elapsæ. In ipso quoq; portu pugnatum est leui certamine sub uallū, quod in mari ante uetera naualia Syracusani iecerāt, intra quod ipsorum naues stationem haberent. Huc Athenienses nauem decem milium sarcinarum turritam & loricatam, ne in aggrediendo sibi noceretur, admouent, uallosq; in mari depactas è nauiculis illaqueant, machinamentisq; conuellunt, quosdam etiam natan

Naumachia Syracusanorum & Athen. ad Plemmyrium.

Plemmirium capitur.

Agatharchus.

do educunt, Syracusanis in istos ex naualibus, istis ex oneraria in illos missilia iacentibus. Ad extremum Athenienses multum euulsere uallorum. Erant enim eis cum caeteri infesti, tum maximè qui occultabantur non extantes ab aqua de industria sic depacti, ut accedentes naues periculum adirent, nisi prouidissent, ne ueluti in pedicam inducerentur. Hos tamen urinatores mercede sollicitati refixerunt. Sed alios rursus Syracusani pangebant. Multae praeterea machinationes inuicem, quales inter uicinos exercitus & opposita castra habentes fieri credibile est, excogitabantur, leuiaq; conferebantur certamina, nullum deniq; genus experimenti praetermittebat. Miserunt autem Syracusani legationes ad ciuitates Corinthiorum, Ambraciorum, Lacedaemoniorum nunciatum de Plemmyrio recepto, deq; pugna nauali in qua nō tam hostiū uiribus quàm sua perturbatione superati essent: & quod reliquum erat, se bene sperare ac postulare, ut sibi forent auxilio classe pariter ac peditatu, utpote Atheniensibus alium exercitum expectantibus, ante cuius exercitus aduētum si illi profligarent, fit debellatū. Atq; haec qui in Sicilia erant, egerunt. Demosthenes autem ubi copias coegit, cum quibus ad auxiliandum suis in Siciliam erat transmissurus, soluens ex Aegina in Peloponnesum nauigauit: Chariclìq;, qui cum triginta nauibus erat, coniunctus est, ac sumptis in naues Argiuorum armatis Laconicam petiuerunt. Et primum partem Limerae agri Epidaurici depopulati sunt, deinde appulsi in agrum Laconicum è regione Cytherorum ubi est Apollinis templum nonnihil terrae uastauerunt, & locum quendam Isthmo similem muro cluserunt, quo transfugerent Lacedaemoniorum seruitia, & unde latrones sicut ex Pylo praedatum irent. Quem locum simulac cepit Demosthenes, traiecit in Corcyram, ut illinc quoq; sumptis socialibus copijs extemplo in Siciliam nauigaret, Chaticle, dum murus loco circundaretur, permanente, qui imposito illic praesidio, mox & ipse triginta cum nauibus se recepit, & Argiui pariter. Hac eadem aestate uenerunt Athenas è Thracibus machaerophoris à Diaco oriundis mille ac trecenti peltati, in Siciliam cum Demosthene transmissuri. Hos, quia serius uenerant, Athenienses in Thraciam unde uenissent remittere constituerunt. Nam tenere eos ad bellum quod ex Decelea gerebatur sumptuosum sanè uidebatur. Nanq; horum singuli quotidie singulas drachmas accipiebant. Et Decelea posteaquam hac aestate primum ab uniuersis hostium copijs muro cōclusa est (nam postea certo temporum spatio praesidijs ciuitatum inuicem succedentibus infessa est) magnam iacturam fecere res Athenienses, & in primis pecuniarum atq; hominum amissione. Nam antehac cum ad breue tempus fierent incursationes, non prohibebantur reliqua parte anni frui suis agris Athenienses. Nunc autem hostibus perpetuo obsidentibus, & nonnunquam maiore cum manu inuadētibus, aliquando etiam ex necessitate suae cuiusq; uicis custodiam ac praedas agendi, utiq; Agide praesente Lacedaemoniorum rege, nec segnem militiam finente, uehementissimè uexabantur, omniq; circà regione exuti sunt, & ipsorum seruitia amplius uiginti milibus ad hostem transierunt, eaq; manuarias artes magna ex parte factitantia. Oues quoq; uniuersae amissae sunt ac boues. Necnon equi quotidiana agitatione equitum, tum ad Deceleam recurrentium, tum omnem circa regionem tutantium, partim claudi fiebant arido in solo & assidua aerumna, partim sauciabantur. Etiam commeatus qui prius ex Euboea per Deceleam breuiore uia subuehebat, nunc circumnauigante Sunio sumptuosa reddebatur. Adeo omni re aduectitia ciuitas indigebat, & ex urbe praesidium factum erat ciuibus, interdiu per uices ad pinnas murorum excubantibus, noctu omnibus, praeter equites. Ita alij sub armis, alij super muros aestate pariter & hyeme perseuerantes conficiebantur: & eo quidem tristius, quod duo simul bella sustinebant, atq; eo peruicaciae uenerant, quam nemo si audisset antea fuerit crediturus, ipsos muro à Peloponnensibus circumsessos, tamen ne sic quidem è Sicilia decedere, sed illic uicissim eodem modo obsidere Syracusas ciuitatem, nihilo per se quàm ipsas Athenas inferiorem, dantes specimen suae tum potentiae, tum audaciae, maius opinione Graecorum quàm ab initio belli conceperant. Nam alij annum, alij biennium, alij triennium, nemo diutius eos bellum toleraturos putauerat, si ipsorum regionem Peloponnenses introissent. Atqui à primo horum ingressu annus septimus deci-

Thraces machaerophori.

Stipendia Thracum.

Atheniensium angustiae.

Syracusanae potentiae specimen.

mus agebatur, cum in Siciliam transmiserunt, iam eodem bello exhausti, & alterum bellum sumpserunt, nihilo inferius priore quod cum Peloponnensibus gerebant. Unde & Decelea tunc uehementer afflicta, & incidentibus magnis alĳs super alios sumptibus, ad tenuitatem rei pecuniariæ redacti sunt, & in locum tributi per id tempus uigesimam exegerunt ab ĳs, quibus imperabant, maritimis populis, rati plus sibi hac ratione pecuniæ obuenturum. Nam & impensæ non quales prius, sed tanto maiores fiebant, quanto maius existebat bellũ, & obuentiones erant extinctæ. Igitur Thraces qui post discessum Demosthenis uenerant, extemplo inopia rei pecuniariæ missos fecerunt, dato negocio Dĳ trepheo accipiẽdi, & in prænauigando (transibant enim per euripũ) si quid possent hostibus nocere. Hos ille in Tanagram cũ eduxisset, & raptim nõnihil prædæ egisset, sub uesperũ è Chalcide Eubœæ traiecit euripũ, & expositos in Bœotiam duxit aduersus Mycalessum, & per noctẽ occultus subsedit ante Mercurĳ fanum, quod à Mycalesso distat sexdecim circiter stadia, ac prima statim luce urbi succedit: eàmque etsi magnã, tñ incustoditam nactus, & nihil minus quàm aliquos unquam à mari tantum facinus ausuros suspicantẽ capit, qua parte murus inualidus erat & alicubi collapsus, alicubi humiliter structus, securitate insidiarum etiam portis apertis. Irrumpentes itaque in eam Thraces & priuatas & sacras ædes diripiunt: oppidanos trucidant, non senili non iuuenili ætati parcentes, sed omnes ut in quenque incidebãt, purosque ac fœminas, quinetiam iumenta & quascunque animantes uidebant interimẽtes. Etenim Thracum genus Barbarico proximum, ubicunque non timet, ibi sæuissimum se præbet. Et tunc alia nõ exigua extitit perturbatio, & passim funestum spectaculum: irruentes enim in ludum puerorum, qui illic maximus erat, eos omnes (iam enim scholam introierant) conciderunt, quæ clades, adeò inopinata, adeò acerba toti ciuitati incidit, ut nulla alteri magis. Cognita re Thebani suppetias eunt, adeptique Thraces iam digressos (non tñ longe) præda exuunt, perterritosque persequuntur ad euripum usque & ad mare: ubi naues quibus aduecti fuerant, stabant: plurimos eorum dum naues conscendunt nec natandi gnaros occidunt, cum illi qui in nauibus erant uisa suorum fuga, retraherent naues extra ictum sagittarum. At posteaquam iterum se recepêre Thraces, non incomposite & aduersus equitatum Thebanorum, à quo primum inuasi fuerant, procurrerunt, conglobatique, & ut tempus ferebat ordinati sese defensabant, tum pauci eorum periêre: nonnulli etiam intra urbem illic inter prædandum deprehensi. In summam ex mille trecentis ducenti omnino & quinquaginta, ex Thebanorum autem & alĳs qui suppetias iêre circiter uiginti equites armatique, unà cum Scirphõda Thebano, uno ex Bœotĳs magistratibus. & Mycalessiorum pars quædam recepta est. Cuius ciuitatis calamitate, nullã alterius ut in tam diutino bello miserabiliorẽ reor fuisse. Adeo atrox ea fuit. Demosthenes autẽ è Laconica post munitum muro locum in Corcyram traĳciens, nauẽ onerariam in Phia, quæ est agri Elei, in statione adeptus corrupit. Qui uero in ea erãt elapsi sunt uiri Corinthĳ, ĳdemque armati in Siciliam transmissuri: & qui mox alia sumpta oneraria transmisêre. Post hæc in Zacynthum profectus Demosthenes, & in Cephaleniam, sumpsit illinc armatos, & ex Naupacto Messenios accersiuit, atque in oppositam Acarnaniæ cõtinentem traiecit, in Alyziam quoque & Anactorium quod ab Atheniensibus tenebatur. Cui circa hæc loca agitanti occurrit Eurymedon è Sicilia remeans, quo cum pecunia ad exercitum portãda per eam hyemem fuerat missus. Is nunciat cum alia, tum uero se audisse inter nauigationem Plemmyrium esse à Syracusanis receptum. Conon insuper qui Naupacto præerat ad hos uenit nunciatum, quinque & uiginti Corinthiorum naues, quæ contra Naupactum in statione essent, nõ desinere bellum gerere pugnandi cupidas. Iubere igitur eos mittere ad se naues, quod suæ duodeuiginti impares essent ad confligẽdum cum hostium quinque & uiginti. Itaque mittunt cum Conone Demosthenes & Eurymedon ex ĳs, quas ipsi habebãt uelocissimas decẽ ad illas, quæ erant ad Naupactum. Quibus missis ad delectum agendum se cõferunt: Eurymedon quidẽ in Corcyram profectus, quindecim naues ab illis expleri iussit, & armatos delegit. Nam collega Demostheni iam datus erat, ubi redĳt quemadmodum dictum est. Demosthenes autem ex ĳs quæ circa Acarnaniam sunt loci quoscunque potuit funditores ac iaculatores coegit.

Tributi uigesima exigit

Mycalessus capitur.

Thracum in Mycalesios trucu lẽtia. Scholasticorum clades atrocis.

Thebani. Thraces. persequuntur.

Scirphonda.

Conon.

At legati Syracusanorum qui post expugnatum Plemmyrium adierant ciuitates, cum illas oratione persuasissent, & quem comparauerant exercitum adducturi essent, de hac re certior factus Nicias mittit ad eos Siculos, qua transiturus erat hostis, & ad socios cum alios, tum Centoripinos & Alicyæos, ne illum transire permittant, sed congregati prohibeant. Non enim alia uia transire conaturum. Nam Agrigentini per suum agrum iter denegabant. Itaq; Siculi quemadmodum orati ab Atheniensibus erant, Sicilienfibus iam iter ingressis insidias tendunt tribus in locis, ac repente incautos aggressi ad octingentos fermè occiderunt, omesq; legatos præter unum Corinthium. Hic eos qui elapsi sunt ad mille & quingentos perduxit Syracusas. Per eosdem dies ad Syracusanos auxilio uenerunt Camarinæi armati quingenti, iaculatores trecenti ac totidem sagittarij. Miserunt & Geloi naues quinq;, iaculatores quadringentos, equites ducentos. Iam enim omnis propemodum Sicilia præter Agrigentinos, qui in partibus non erant, cæteri cõspiratione facta cum hactenus circumspectassent, auxilia ferebant Syracusanis contra Athenienses. Accepta tamen apud Siculos clade, Syracusani cohibebantur ab inuadendis protinus Atheniensibus, cum Demosthenes & Eurymedon comparato iam exercitu è Corcyra atq; è continente transmisso mari Ionio, tenuerunt Iapygiam promontorium, & illinc Chœradas Iapygiæ insulas, & Iapygum centum quinquaginta iaculatores Messapiæ gẽtis imposuêre in naues, & renouata uetusta quadam amicitia cum Arta eius loci principe (qui iaculatores indulserat) appulerunt ad Metapontium Italiæ, induxeruntq; Metapontinos ad mittendos iure societatis trecentos iaculatores, & triremes duas. Quæ cum accepissent, uenerunt Thuriam, ubi deprehendunt aduersarios Atheniensium proximè per seditionem exactos. Atq; illic cõtractis omnibus copijs uolentes recognoscere si quis relictus esset, & simul inducere Thurinos ad capessenda quàm libentissime societatem militiæ, & quando eò fortunæ uenissent ad eosdem, pro hostibus proq; amicis habendos quos haberent Athenienses, subsederunt atq; ista cõfecerunt. Circa hoc idẽ tempus Peloponnenses & classiarij quinque illarum & uiginti nauium, quæ onerariarum gratia in Siciliam tendentium è regione Naupacti ad ancoras stabant, contra Atticas tanquam ad pugnam naualem se instruebant, impletisq; alijs adhuc nauibus, adeo ut paulò essent pauciores Atticis, stationem habuerunt iuxta Erineum Achaiæ in Rhypica, loco in speciẽ lunæ curuato. Quorum ad præsidium in eminẽtibus promontoriis peditatus utrinq; dispositus erat tum Corinthiorum, tum indigenarum, ipsis nauibus inter se stipatis mediũ tenentibus, duce earum Polyanthe Corinthio. In has è Naupacto tres & triginta Atticæ, duce Diphilo contenderunt. Et Corinthij principio quidem quieuêre, postea uero q̃ ipsis signum sublatum est, & tempus adesse uisum, obuiam Atheniensibus eunt, ac pugnam committunt, in qua perdiu ab utrisq; repugnatum est, & Corinthiorum tres naues corruptæ. Atheniensium nulla quidem depressa prorsus, cæterum septem inutiles ad agendum factæ incursu à prora Corinthiarum, crassiora habentium rostra, laceratisq; remigiorum frontibus. Certatum est aũt ancipiti Marte, adeò ut sibi utriq; uictoriam uendicarẽt, Athenienses tñ naufragijs potiti sunt, sed ꝓpellente in altum uẽto, nec instantibus ultra Corinthijs utriq; dirempti, nec utriq; alteros insecuti, nec ulli ex alterutris capti: quia Corinthij ac Peloponnenses beneficio terræ ꝓpè quam dimicarant, liberati sunt, & Atheniensium nulla depressa est nauis. Quibus in Naupactum abeuntibus, cõtinuò trophæum erexêre Corinthij ceu uictores, ꝙ plures hostilium nauiũ inutiles ad cursum reddidissent, interp̃tantes ob id se nõ fuisse superatos, ꝙ neutri uicissent. Nam & Corinthij uictores se esse censebant, si non admodũ uicti essent: & Athenienses se uictos, nisi admodum uicissent. Discessu Peloponnensiũ, dilapsoq; peditatu, Athenienses erexerunt & ipsi trophæum in Achaia, ueluti uictores cum abessent ab Erineo, ubi Corinthii classem habebant uiginti fermè stadiis. Atq; hunc exitum habet pugna naualis. Demosthenes aũt atq; Eurymedon posteaq̃ Thurini ad societatem militiæ se expedierunt, septingẽti armati, trecenti iaculatores iubẽt classem in oram tendere Crotoniatam. Ipsi recensitum prius peditatum ad fluuiũ Sybarim ducunt per agrũ Thurinum: qui cum ad amnem Hyliam peruenissent, præmisissentq; ad eos Crotoniatæ, qui dicerẽt nolle se

Centoripini. Alicyæi. Siculi. Siciliensès. Chœrades insulæ. Artas. Thuria. Peloponnensium naues. Erineum. Rhypica. Polyanthes Corinthius. Victores Corinthij. Victi Athen. Hylias flu.

per suam terram meare exercitum, descenderunt ad mare, & ubi Hylias in illud excurrit castra habuêre. Vbi naues eis ob id præsto fuerunt. Quibus postera die conscensis, abiêre subinde adeundo ciuitates præterq̃ Locrensium, donec ad Petram puenêre agri Rhegini. Hos interea Syracusani cognito uenire, anteq̃ puenirent uoluêre fortunam nauale rursus experiri, atq; terrestrem alio peditatu, quē ob id ipsum comparauerant. Instruxerunt aût tunc & alteram classem tanq̃ superaturi, q̃ è superiori pugna plus aliquid inspexissent, decurtatisq; pris rostra imposuêre, ab ijs sublicas protēderunt ante murum, senoꝝ ferè intrinsecus cubitoꝝ, quo scilicet modo Corinthij aduersus Athenienses ad Naupactum naues instructi è proris pugnauerunt: Quippe putabant Syracusani aduersus Atticas, nō ut suas ædificatas à prora, sed graciles, ut quæ nō tam aduersa fronte quàm ex circūductu incurrerent, non minus ualituras suas & in magno portu pugnam multaꝝ nauium, non magnū intra spatium futuram secum facere, qui aduersis proris eisdemq; æratis incurrentes diffracturi erant suis crassis ac solidis rostris, uacuas Atheniensium ac fragiles proras nulla ipsis Atheniēsibus facultate, suas naues aut circumagendi aut educendi propter angustias, quo genere pugnandi maxime illi confiderent: quorum alterum, ne illi elaberentur quoad possent ipsi, alterum ne naues ijdem circumagerent angustia loci præstaret. Itaq; quod inscitia suorum gubernatoꝝ prius contigisse uidebatur, ut proris confligerēt, ex hoc se maxime superiores fore: nō enim liciturum Atheniēsibus nauibus ictu aduersariûm repulsis, remigare retrorsum ad iactum iterandum aliò nisi terram uersus: nec id nisi perexiguum & in exiguo tractu, iuxta sua ipsoꝝ castra, cum cætero portu sint hostes potituri, & suis sicubi succumberent auxilio futuri. Illæ uero in arctum redactæ omnes, & in eundem locum inciden tes inuicem se turbaturæ, id quod in omnibus naualibus pugnis plurimum Atheniensibus obfuit, quibus nō licebat, quemadmodum Syracusanis in omnem portum retrocedere, nec circunflexu in apertum mare euadere: cū illi à pelago ingressum tenerent, nec resilire præsertim futuro ipsis infesto Plemmyrio, & nō satis amplo portus ingressu. Talia Syracusani ex sua peritia suisq; uiribus commentati, simulq; iam præ superiori prælio ferociores rem aggrediuntur, peditatu pariter & classe. Et peditatū quidem Gylippus paulò prius extra urbem eductum ad murum Atheniensium catenus admouet, unde sibi in urbem esset prospectus. Item qui apud Olympieum erant armati, atque equites & leuis armatura Syracusanorum, utrinq; murum & ipsi subeunt. Mox deinde Syracusanæ naues, socialesq; procedunt. Atheniēses qui à principio petisse solo peditatu opinabantur, ubi naues quoq; cernunt ex aduerso tendentes subito perturbantr. Isti partim in muros partim ante muros contra accedentes in acie steterunt. At illorum alij procedunt in equites qui multi erant, iaculatoresq; properato uenientes ab Olympieo, & ab his qui exterius erant, alij naues conscendunt, alij in littus auxilium ferunt. Et ubi quinq; & septuaginta impletæ sunt naues, obuiam itur hosti, cuius naues erant circiter octoginta. Hæ classes, cum diu inuicem eo die incurrissent, resilijssent, multa tentassent, & neutri possent quippiam alteris eripere duntaxat memoratu dignum (nisi quod Syracusani unam aut alteram Atheniensium nauem depresserunt) diremptæ sunt, simulq; à muris peditatus abscessit. Postero die Syracusani quieuêre, neutiquam significantes quidnam essent acturi. Nicias uerò cernens pari euentu fuisse pugnatum, ueritus ne rursus idem conaretur hostis, adigit trierarchos ad naues instruendas, siqua quippiam laborasset, onerariasq; protrahit è uallo, quod in uicē portus conclusi defixum erat in mari, reliquas onerarias binûm iugerū spatio inter se distinxit, ut siqua nauis ab hoste superetur, tutum ei effugiū foret, & rursus per ocium egressio. In hoc apparatu totum diem ad noctem usq; consumpsêre Athenienses. Die insequenti Syracusani aliquanto maturius, sed eodem conatu & peditatus & classis conflixêre cū Atheniensibus: & cū eodem quo nudiustertius modo ad multū diei classes obnixe constitissent, inuicem lacessentes, Ariston Corinthius Pyrrichi filius, omniū qui cum Syracusanis erāt optimus gubernator, suadet prius suæ classis ducibus mittant in urbem sedulos aliquos, qui iubeant extemplo omēs qui in urbe essent, quod quisq; esculentū haberet conferre ad mare, exhiberéq; forum rerum uenalium, & ad uendendum adi-

Petra Rheginorum.

Nauale prælium Syracus. atq; Athe.

Alterum nauale prælium

Aristonis Corinthij consilium.

gi, ut egressi nautæ mercatíq; statim ad naues pranderent, ac subinde alij atq; alij idem facerent, & eodem die Athenienses aggrederentur inopinatos. Huic obtemperantes duces nuncium mittunt, mercatus apparatur. Syracusani sine mora cessim euntes ad urbem reuehuntur, egressi propere ibidem prandent. Hos rati Athenienses tanquam superatos cessim ire in urbem, ipsi per ocium egressi cum ad alia, tum uero ad prandium expediendum se conferunt, ut qui non crederēt amplius eo die futuram pugnam naualem. Cum rursus repente Syracusani conscensis nauibus inuehuntur. Qua de re Athenienses magno tumultu, ac pleriq; ieiuni nullo ordine naues ascendūt, atq; ægre obuiam tendunt. Et cū aliquandiu utriq; se mutuo obseruantes disiuncti fuissent, non committendum sibi putauêre Athenienses ut differendo à seipsis labore superarentur, sed quamprimum cum hoste decernendum. Itaq; dato signo ingruentes pugnam cient. Eos Syracusani excipientes aduersis proris, quemadmodum excogitauerant ornauerántque ære, lacerant illorum magna ex parte remigiorum frontes, & ex tabulatis iaculatores uehementer eosdem infestabant, sed longe magis qui exilibus nauigijs circumuecti, nunc ima subeuntes, nunc latera prætereūtes, missilia illinc in nautas Atheniensium iaciebant. Tandem hunc in modum Syracusani omnibus aduocatis uiribus dimicantes superant. Athenienses terga uertentes, per onerariarum nauium effugium in suam stationem penetrant, hoste usque ad illas insequente, ulterius ire prohibito propter antennas onerariarum, altius quàm ut ingressum impedirent leuatis: unde plumbei delphines ad demergendas subeuntes naues pendebant, à quibus duæ Syracusanæ uictoria feroces succedere ausæ corruptæ sunt, & alia cum ipsis defensoribus capta. Syracusani septē nauibus Atheniensiū depressis, multis laceratis multísq; uiris tum captis, tum occisis rediêre, ac trophæa utriusque pugnæ naualis erexêre, sibi pro certo iam suadentes se classe multum Atheniensibus antecellere, peditatu uero inferiores esse. Et hi quidem tanquam rursus hostem utrinq; aggressuri sese præparabant.

Syracusanorum uictoria.

Demosthenes autē interea atq; Eurymedon cum auxilijs, quæ acceperant ab Atheniensibus, aduenerunt nauibus tribus fermè & septuaginta, præter mercede conductas cum quinq; millibus ferè armatorum tam popularium quàm socialium, cúmque non paucis iaculatoribus, & Barbaris, & Græcis, necnon funditoribus sagittarijsq; & huiusmodi genus hominum magna ui. Ex quo statim Syracusanos non paruus perculsit pauor, diffidentes ullum sibi exitum esse posse periculi deuitandi, cum uiderent circumuallata Decelea, nihilo tamen minus alium exercitum similem paremq; priori superuenisse, & undiq; eximias Atheniensium uires ostēdi, quod superiori exercitui tanquam ex imbellibus cōfecto robur quoddam accessisset. Demosthenes quonam modo res se haberent animaduertens censebat non esse terendum tempus, nec committendū sibi, quod Nicias commisisset: qui cum in ipso principio terribilis appulisset, quia non protinus Syracusas adortus est, sed apud Catanam hybernauit, & in contemptum uenisset, & ut à Gylippo è Peloponneso copias afferente præuentus esset, quas copias ne accersissent quidem Syracusani, si cōfestim eos Nicias inuasisset, & quia se pares hosti rebantur esse, ubi uidissent se impares esse atq; circumuallatos, non perinde etiam si accersissent copias adiuuari potuissent. Hæc itaq; considerans Demosthenes, sciensq; se tunc primo statim die maximè horribilē esse hostibus, uolebat ocyus uti in illos præsenti exercitus sui terrore. Et dum cerneret directum Syracusanorum murum, quo se ab Atheniensibus circumuallari prohibuerant, simplicem esse, & ad expugnandum facilem, si quis ascensum epipolarum occuparet, & item quæ illinc erant castra (quippe nullis uim Atheniensium laturis) properabat inuasionem experiri spe intra breue momentum bello defungendi. Fore enim ut aut prospere pugnando potiretur Syracusis, aut illinc copias abduceret potius, quàm incassum uexaret omnes, & qui in militia & qui domi erant Athenienses. Igitur egressi Athenienses primum Syracusanorum agrum circa Anapum depopulantur, potiti regione quemadmodum prius pedestribus copijs pariter & classe, aduersus neutros enim prodiêre Syracusani præter equites atq; iaculatores ex Olympieo. Deinde uisum Demostheni munimenta hostium machinis tentanda, Sed cum illæ munimentis admotæ à Syracusanis superne defensantibus in-

Demosthenis & Eurymedontis aduentus.

Demosthenis institutum.

cenderentur, & reliquæ copiæ diuersis in locis subeuntes expellerentur, non amplius tempus terendum, sed epipolas inuadendas. Quod ita faciendum Niciæ & alijs collegis suis persuasit. Cæterum non posse fieri ut accedentes ascendentesq; hostem laterent. Edicit igitur quinq; dierum cibaria, eosq; qui lapides legerent, ac structores sumit, & cæterum missilium apparatum, cum omnibus quæ extruetibus necessaria sunt si loco potirentur. Ipse à primo somno & Eurymedon & Menander sumptis omnibus copijs ad epipolas contēdit, Nicia ad muros relicto. Vbi iam loco propinquabant prope Euryelum, qua parte iterum prior exercitus ascenderat, latuēre custodias Syracusanorum, & hostilem qui ibidem erat subeuntes murum capiunt, nonnullos custodum occidunt, pluribus elapsis, qui propere apud terna quæ in epipolis erant castra, Syracusanorum una, altera cæterorum Siciliensium, tertia aliorum sociorum, nunciant hostes introisse, sed præcipue sexcētis illis Syracusanis qui primi apud hanc partem epipolarum excubabant. Hos protinus subsidio uenientes nacti Demosthenes atq; Athenienses, & si strenue resistentes, tamen in fugam uertunt, ac porro celeriter pergunt, ne præsenti impetu penetrandi, cuius rei gratia uenerant segnius uterentur. Cæteri proximas munitiones Syracusanorum non ualentibus resistere custodibus capiunt, pinnas detrahunt. At Syracusani & socij, & Gylippus cum suis subsidio è propugnaculis eunt, & quando per noctem inexpectata hostium audacia premebant, attoniti cum Atheniensibus congrediuntur, & repulsi inter initia superantur. Sed progredientibus iam longius nullo ordine Atheniensibus quasi uictoribus, quod uellent omnino nondum expugnata loca hostium quàm uelocissime perrumpere, ne se impressionem remittentibus illi rursus conglobarentur, obsistere primi omnium Thebani, & congressi eos fundunt fugantq;. Hic ingens iam Atheniensium perturbatio oritur atque difficultas, quam agnoscere haud facile erat ab his, neque ab illis quonam modo singula contigerunt. Nam quæ interdiu gesta sunt certius illa quidem, sed neque omnia nouēre, qui affuerūt. Vix quisq; quæ circa ipsum acta sunt nouit. In nocturna pugna hac quæ sola eo bello inter magnos exercitus facta est, qua ratione quippiam apertè quis nouerit? Fulgebat quidem luna, sed ita se inuicem conspiciebant, ut cōspici ad lunam licet, speciem corporis cernebant, familiarem ab alieno non discernebant. Angusto in loco armati ex utrisq; non pauci uersabantur, ex Atheniensibus cum alij iam uincerentur, alij priore adhuc impressione inuicti pergebant, ad quos ex reliquo exercitu plerique aut ascenderant iam, aut aduētabant, adeò ut nescirent quonam tendere deberent. Nam facta iam à primis fuga, omnia perturbata ac difficilia ad dinoscendum erant. Si quidem & Syracusani socijq; uincentes non paruo clamore in iubendo utebant, quod nequibant aliter per noctem quod uellent significare, & eos qui se ferebant obuiam excipiebant. Et Athenienses suos quæritabant, & quicunq; occurrerent etiam si amici essent, utiq; cum iam refugerent, eos hostes esse suspicabātur: cumq; signi tesseræ pcontarentur, identidem q nulla re alia internosci poterant, sibijpsis ingentem perturbationem præbebant, quòd & omnes & simul idem percontabantur, id signum hostibus prodendo, cum ēbrum ipsi inuicem non ita intelligerent, quia uincentes illi nec dissipati minus agnoscebantur. Itaq; si qui hostes in hos incidebant, & si magis ualidos tamen diffugiebant, quod istorum tesseram norint, quod si ipsi non simulabant, trucidabantur. Cæterum quod eis præcipue nocuit, fuit modulatio pæanis, qui cum similis utrorumque esset, animos confundebant. Nam ut hostes ita Argiui & Corcyræi & quicquid Doricæ gentis cum Atheniensibus erat, ipsos Athenienses perterrefaciebant, quoties pæanem citassent, adeò quidem ut ad postremum cum semel perturbati essent inter se ipsos passim incursantes amici in amicos, populares in populares, non modo metum mutuo facerent, sed etiam ad manus uenirent penè ad internicionem. Quorum multi alijs insequentibus per abrupta sese præcipitantes interiēre, cum arctus foret ex epipolis ad regrediendum descensus: & postquam in plana, qui incolumes euaserant, & ex arduis locis descenderant, eorum plerique utique qui erant ex priore exercitu præcipue locorum notitia in castra perfugēre, eodemq; alij posterius peruenēre: nonnullos uia deceptos errabundosq; ac palantes, ubi illuxit, Syracusanorum e[illegible]

Lunæ splendor

Pæanismus.

Athenienses uincuntur.

6

cunfusus equitatus obtruncauit. Postero die Syracusani duo trophæa statuerunt apud epipolas, unum quia intratum est, alterum ubi primum Bœotij restiterunt. Athenienses se uictos confessi mortuos receperunt, quorum non exiguus numerus fuit tam ipsorum, quàm sociorum. Plura tamen arma quam pro numero cæsorum capta. Nam qui ad desiliendum ex abruptis compulsi sunt, abiectis scutis inermes partim, periêre partim euasêre. Post hæc Syracusani prospero, ex re inopinata, successu, ueluti in pristinam audaciam restituti mittunt Agrigentum, quod seditionibus agitabatur, Sicanum quindecim cum nauibus ad occupandam si posset eam ciuitatem. Gylippus quoq; terrestri itinere Sicilienses urbes adijt, rursus alias copias adducturus, ut qui spem esset ingressus, quandoquidem res ita apud epipolas contigisset ui muros Atheniensium expugnandi. Interea Atheniensium duces tum ex calamitate accepta, tum ex præsenti cunctis in rebus exercitus imbecillitate consultabant, cernentes neq; successum habuisse conatus suos, & milites perosos esse mansionem, utpote morbo implicitos duplici causa, & propter anni tempus (nam id erat quo præcipue ægrotatur) & propter loci situm, ubi erant castra, palustrem, atq; asperum, cum & aliunde nulla spes ostenderetur. Igitur Demostheni non placebat ulterius manere: sed cum constituisset apud epibolas periclitandum, & eum frustratus euentus esset, decedere potius q̃ morari, dum mare foret idoneum ad transfretandum, & ipsi possent iam classis accessione hostiũ castra superare. Esse enim conducibilius patriæ cũ ijs bellare, q in ipsorum regione hostiles extruerent muros, q̃ cũ Syracusanis quos iam expugnare arduũ esset, neq; cõueniẽs illi urbi ingentem pecuniam absumentes incassum assidere. Et Demostheni quidem ita placebat. Nicias autem & ipse male rem habere sentiebat, nolebat tamen id oratione confiteri, nè palàm facto ipsorum placito de discedendo, rumor ad hostes emanaret, & idcirco multo difficilius, cum uellent, latere hostẽ possent. Ad hæc nõnihil spei Nicias habebat, quippe qui res hostium magis quàm collegæ intelligebat, quod credere deterius actum iri cum illis q̃ secum, si in obsidione perseueraretur, exhausturosq; se pecunia illos, cum præserrim mari iam latius recenti classe potirentur. Et erant Syracusani nonnulli qui rem Atheniẽsium fouerent, & ad ipsum mitterent certos, nec abire finerent. Quæ ille intelligens, res in ancipiti tenebat, circunspectansq; differebat. Propalam tamen negauit se exercitum illinc esse abducturum. Probe eñ se scire hoc si fecissent, non esse ratũ habituros Atheniẽses iniussu suo de prouincia decedere exercitum, nec eosdem de ipsis iudicaturos, qui rebus agendis interfuissent, quẽadmodum cõmilitones, nec ita sensuros de ipsis plectẽdis, ut ab alijs audissent, sed fidẽ habituros criminibus, quæ quis apposite loquẽdo obiecisset. Quinetiam multos imò adeo plerosq; cõmilitonum, qui tunc uociferarent, tanq̃ dura in cõditione positi, cũ illic redissent diuersa uociferaturos, quasi duces pecunia corrupti discesserint. Nolle itaque sequi nos, sed Atheniẽsium ingenia ob turpẽ causam, atq; inique mulctari ab illis potius quam ab hostibus, si opus esset priuato periculo hoc ipsum pati. Etiam deteriore conditione quàm suas aiebat esse res Syracusanorum, q sumptum facerẽt in mercenarijs militibus alendis, pariter & nauticis tantæ classis, idq; iam annum in tutandis circà oppidis, & aliarũ rerum inopiam tolerare, aliarum nullam inire rationẽ, duoq; talentorum milia erogasse, & multorum etiam esse debitores: & si uel quantulũcunq; annumerando militibus stipendio cessarent, res eorum perituras: ut quæ magis auxiliari exercitu starent quàm necessitate, quod secus in ipsis esset, & ideo debere in obsidenda urbe perstare, nec tanquam inferiores pecunia, qui multo superiores essent, abscedere. Hæc Nicias dicendo asserebat, pro certo habens & inopiam pecuniarum esse Syracusis, & quosdam qui res Atheniensium perpetratos cuperent, à qbus mandata accipiebat, ne discederet. Super hæc fretus classe tunc magis quàm antea cum uictus est. Et Demosthenes neutiquam assentiebatur de perstando. Cæterũ si non foret iniussu ciuitatis abducendus exercitus, sed perstandum, dicebat hoc faciendum, ut aut in Thapsum mouerent castra, aut in Catanam, unde & peditatu frequẽter in hosticum incursantes, illudq; expugnantes, se alerent pariter & hosti nocerent, & non intra angustias, quæ pro hostibus magis essent, ut

nuper, sed in libero mari decertarent, ubi sua ipsis peritia prodesset, ubi & recipiendi se & aggrediendi hostem non ex breui & ex pscripto facultatē haberent. In summa nulla ratione sibi placere ipsos ibidem ulterius manere, sed quàm uelocissime iam acnihil differre proficisci. Huius orationem comprobabat Eurymedon, sed contradicente Nicia, segnicies quædam atq; cunctatio existebat, & præterea suspicio ne propter aliquid Nicias, quod præ cæteris nosset, ita perstaret. Hunc in modum negligentiores facti Athenienses in loco permansêre, cum interim Gylippus atq; Sicanus remeauêre Syracusas, Sicanus quidem infecto Agrigenti negocio. Nam cum apud Gelam adhuc ageret seditiosa illa propter Syracusanos in gratiam rediјt. Gylippus autem afferens secum, & ex Sicilia magnam uim militum, & ex Peloponneso eos armatos, qui onerariјs nauibus illinc missi per uer in Selinuntem appulerant è Libya transmittentes. Nam delati in Libyam cum essent, & eis Cyrenæi duas triremes dedissent, ac faciendæ nauigationis duces, tulerunt dum præterueherentur auxiliū Euhesperitis, qui à Libyis oppugnabantur, ipsisq; Libyis superatis, & illinc profecti nouam ad urbem Carthaginense emporium, unde in Siciliam breuissimus est traiectus duorum omnino dierum & unius noctis nauigatione, & illinc traјciētes in Selinuntem applicauerant. Qui postquam aduenerunt, tum uero Syracusani confestim sese expediebant, tanquam hostem interim utrinq; aggressuri classe ac pedestribus copiјs. Eundem exercitum intuentes Atheniensium duces accessisse, & res suas quotidie non in melius proficere, sed ex omni parte in peius, præcipue hominibus morbo affectis, pœnitebat eos, quod nō antea discessissent, & Nicia iam non adeo contradicente, sed tamen postulante ne palàm decerneretur, edixerunt omnibus quàm potuerunt occultissime abitionem, utiq; expediti forent cum quis signum dedisset. Ita expeditos rebus, ubi erant profecturi luna defecit. Erat enim plenilunium. Eam rem pro ominosa habentes, cum Atheniensium pleriq; ad subsistendum duces hortabantur, tum uero Nicias qui miraculis atq; huiusmodi rebus uehementer deditus erat, negabat sibi aliquid constitutum esse ante ter nouem dies, quibus uates manendum prædicassent, ut tunc primum castra mouerentur. Quare Atheniensium animis refrigeratis, mansum est. Syracusani hoc percepto, & ipsi tanto promptiores efficiebantur ad illorum fugam prohibendam, tanquam noscētium iam se nō esse præstantiores Syracusanis uel classe uel peditatu, nō enim aliter furtiuā molituros ambitionem. Et simul nolebāt eosdē illinc profectos alibi in Sicilia considere, unde infestiores hostes essent. Sed primo quoq; tempore cogi ad dimicandum pugna nauali, ubi ipsis incommodum esset. Itaq; naues implēt, & aliquot dies qui satis esse uisi sunt, cōquiescunt. Vbi tempus instat, primo die ad muros Atheniensium succedunt: in quos cum pars quædam nō tamē magna armatorum, equitumq; Atheniēsium per quasdam portas egressa impetum dedisset, aliquot ex armatis capti sunt à Syracusanis, atq; in fugam uersi: & cum ingressus esset arctus, septuaginta equites amisêre, & nōnullos ex aliјs. Atq; hoc qdem die se recepêre Syracusani. In sequēti aūt cū classe pdiêre sex & septuaginta nauiū, & simul ad muros hostiū cū peditatu perrexêre. Aduersus quorum classem Atheniēses suam eduxêre sex & octoginta naues, confligentesq; prælium cōseruêre. Dextrū eorum cornu tenebat Eurymedon. Hūc aduersarias naues circūdare conantē, & in eas laxiori ductu tēdentem propius terram, Syracusani ac sociј eo facilius media Atheniēsium classe superata, primū & ipsum adipiscūtur apud cōclusa atq; profunda portus, eumq; cum sua naui ac cæteris, quæ comitabātur, conficiūt. Deinde & reliquam classem insequūtur ad terram usq; urgentes. Eam iam superari extraq; lignea septa & sua castra præferri cū cerneret Gylippus auidus occidēdi egredientes in terrā, & facilitatis præbēdæ Syracusanis ad retrahēdas hostium naues, quòd ab amicis terra teneretur, pergit cum parte quadam copiarum ad fauces portus, suis auxilium laturus. Hos uicissim cernētes Tyrrheni (illic enim præsidio p Atheniēsibus stabant incōposite cōtendētes) ad succurrēdum ueniūt, in primos irruūt, eosq; in fugam uertūt, & in paludem cui nomē est Lysimelia deturbant, mox ingruēte iam maiore Syracusanorum ac sociorum manu, ipsi quoq; Atheniēses, qui de nauibus soliciti erāt, suppetias ferūt, ac cōgressi superant atq; persequūtur, occisis armatorum nō ita multis

Cyrenæi. Euhesperitæ.

Atheniensium ad fugā molitio.

nauiumq; suarum plerasq; tutati in castra retulerũt. Quarum duodeuiginti cepêre Syracusani ac socij earũ defensoribus cæsis, & cupientes concremare cæteras, onerariam quandam uetustam malleolis tædisq; cum referfissent, iniecto igni (erat autem uentus in Athenienses secũdus) dimisêre. Aduersus hanc Athenienses de sua classe anxij machinamenta ad ignem restinguendũ adhibuerũt, eaq; propius accedere prohibita restinctaq; flamma periculum deuitarunt. Secundum hæc utriq; trophæa statuerunt: Syracusani quidem naualis uictoriæ pariter & interceptorum prius ante muros hostiles armatorum militum atq; adeo equitum: Athenienses autem tũ peditatus prius à Tyrrhenis in paludem, tum cæterorum à se reliquis deinde repulsorum. Parata iam insigni uictoria nauali per Syracusanos qui prius reformidarant classem, quæ cum Demosthene superuenisset, Athenienses exanimati prorsus erant ꝙ longe secus atq; opinati fuerant euenerat, sed exercitum multo magis pœnitere cœpit, quod eis demum ciuitatibus bellum esset illatum, quæ eisdem institutis & sub statu & populari degerent, ut ipsi quæq; classem & equitatum & potentiam haberent, & illatum esset à se qui non possent neq; inducere diuersam factionem, specie mutandæ aliqua in parte administrationis reip. neq; subigere maioribus q̃ illa haberet copijs. Ita & pleraq; spe decepti, de statu rerum suarum anxij erant. Et postea quàm id quod minime opinabantur classe superati sunt, multo uehementius consternato animo expauescebant. At Syracusani ilicò portum præuecti, fauces eius præcludere statuebant, ne posset amplius etiam si uellet latere in exeundo hostis, Neq; enim iam eis de salute sua tuenda curæ erant, sed de hostili prohibenda, arbitrantibus ex præsenti rerum fide id quod erat, melius agi secũ quàm cum Atheniensibus, quos unà cum socijs si mari pariter & terra superare potuisset, splendidum sibi certamen hoc apud Græcos uisum iri, quoniam mox cætera Græcia partim seruitute, partim seruitutis metu liberaretur. Non eñ fore reliquam Atheniensium potentiam posthac ualidam ad sustinendum bellum quod inferretur. Cuius facti se autores magnæ admirationi futuros, tum apud præsentes, tum apud posteros. Et cum propterea operæprecium erat in id certamen incumbere, tum uero quod non modo Atheniensium, uerum etiam multorum sociorum uictores existerent. Neq; ipsi tantum Syracusani ista cogitabant, sed ij quoq; qui auxiliarium copiarum duces erãt, Corinthiarum ac Lacedæmoniarum, quod in primis suas ciuitates periculo exposuissent, suppeditata præ cæteris magna classis parte, & egregie nauata opera. Etenĩ gentes ad hanc unam urbem confluxerant plurimæ, secundũ eas, quæ per hoc bellũ uel ad Atheniẽsem uel ad Lacedæmonioꝝ urbẽ cõuenerant. Tot nanq; uel cõtra Siciliam, uel ꝓ Sicilia se illuc contulerũt eoꝝ, alij ut subactæ regiõis participes forent, alij ut sua pariter tutarent, aut hinc aut illinc steterũt, non secuti partes uel iudicio aliquo, uel cognitionis gratia potius, q̃ prout cuiusq; casus tulit, aut emolumentũ aut necessitas. Quorum hæc nomina sunt, q uenerunt in Siciliam cũ Atheniensibus. Athenienses quidem cũ ipsi essent Iones, Syracusanis q sunt Dores bellũ intulerũt ultro, cũq; ijs eadem lingua & eisdem quoq; institutis utentes Lemnij, Imbrij, Aeginetæ, q tũc Aeginam tenebant. Præterea Hestienses coloni, q Hestiæam in Eubœa incolũt. Super hos alij partim subditi, partim socij suis uiuentes legibus, partim tributarii. Ex subditis qdem tributariisq; ac stipendiariis, ab Eubœa Eretriẽses, Chalcidenses, Styrenses, Carystii. Ab insulis aũt Chii, Andrii, Teii. Ab Ionia uero Milesii, Samii, Chii: Quoꝝ Chii tributoꝝ immunes sunt, tm̃ nauibus ꝑstandis obnoxii, cætera liberi, quoꝝ etiã pleriq; sunt Iones et factionis Atheniensiũ, præter Carystios q inter Dryopes numerant. Isti etsi Iones, tamẽ aduersus Dores ab Atheniensibus qbus parebant, coacti sunt ipsos sequi ꝑter hos Aeoles, quoꝝ Methymnæi naues, non tributũ pendebant, Tenedii atq; Aenii uectigales erant. Hi Bœotiis, qui Aeoles ut & ipsi sunt, atq; etiam eoꝝ conditores cum Syracusanis necessitate hostes fuerũt. Item Platæenses ex Bœotiis soli Bœotiis iure inimicitiaꝝ hostes. Rhodii quoq; atq; Cytherii. Dores utrique, sed tñ Cytherii Lacedæmoniorum coloni pro Atheniẽsibus cõtra Lacedæmonios qui cum Gylippo erant, tulerunt arma, & Rhodii, Dores, utpote ab Arginis oriundi contra Syracusanos, qui Dores sunt. Item cõtra Geloos coloniam suam militantes cum Syracusanis utriq; necessario. Insulatum

quoq; circa Peloponnesum Cephalenses atq; Zacynthij liberi illi quidem, tamen quod essent Insulani, Athenienses potius, qui mari potiebantur, sequi cogebantur. At Corcyræi non modo Dores, sed Corinthij plane. Corinthijs atq; Syracusanis, cum horum coloni illorum cognati essent, tamen hostes erant tum officij gratia ergo Athenienses, quibus parebant, tum libenter propter odium Corinthiorum. Etiam qui nunc Messenij uocitantur è Naupacto ex Pylo, quæ tunc ab Atheniensibus tenebatur. Item Megarensium exules non multi numero. Megarensibus, qui Selinuntini sunt, aduersi erant aduersitate fortunæ, cæterorum sociorum magis uoluntariũ commilitiũ fuit. Nã Argiui societatis gratia potius quàm inimicitiarum cum Lacedæmonijs, & suæ cuiusq; ad præsens utilitatis. Dores aduersus Dores, secuti sunt Athenienses, qui sunt Iones. Mantinei atq; alij Arcades mercede conducti, aduersus apertos perpetuosq; sibi hostes assueti ire, tunc lucri gratia, nihilominus eos Arcades qui cum Corinthijs uenerant pro hostibus habebant. Necnon Cretes & Aetoli stipendio & ipsi adducti. Contigitq; ut Cretes qui unà cum Rhodijs Gelam condidissent, non pro colonis starent, sed contra illos ultro stipendia facerent. Acarnanum quoq; nonnulli cum lucri, tum multo magis demerendi Demosthenis gratia, & erga Athenienses beneuolentia socia arma in auxilium contulerũt. Et hi quidem intra fines Ionij sinus. Ex Italicis autem Thurini & Metapontini qui eò necessitatis uenerant seditionis reip. temporibus, ut comites militiæ assumerentur: Ex Siciliensibus Naxij, & Catanenses. Barbarorum Aegestani, qui belli autores extiterant. Et plerique Siculorum. Extra quoq; Siciliam nonnulli Tyrrhenorum quod Syracusanis aduersarij essent, & Iapyges mercenarij. Tot adeo gentes Atheniensium sunt auspicia secuti. Ediuerso autem Syracusanis auxilio fuêre Camarinenses illorum finitimi, & qui post hos incolunt Geloi. Nam Agrigentini, quorum urbs ordine proxima est, à partibus aberant. Secundum hos siti Selinuntini Syracusanas partes sectati sunt, & qui eam Siciliæ partem incolunt, quæ in Libyam uergit. Ex ea autem quæ in mare Tyrrhenum, Irenæi, qui soli omnium è Græcis illic habitabant, soliq; illinc auxilio uenerunt. Atq; ij demum ex Sicilia Græcæ nationis. Fuerunt auxilio & Dores, & qui sui iuris erant, & ex Barbaris soli Siculi, quicunq; non transierant ad Athenienses. Ex ijs qui extra Siciliam sunt Græcis, Lacedæmonij ducem Spartiatam præstiterunt, cæteros cum mancipijs, libertini nuper in ciuitatem ascripti, à Lacedæmoniis, libertini nuper in ciuitatem ascripti, à Lacedæmoniis libertate donati: Corinthij soli & classem & peditatum, Leucadii quoq; propter cognationem, Ambraciiq; uenerunt, ex Arcadia mercenarii à Corinthiis: & Sicyonii necessitate militantes, ex iis qui extra Peloponnesum sunt Bœotii, super has aduentitias copias, ipsi Sicilienses magnæ utiq; ciuitates, ingentem perinde uim omnis generis hominum suppeditauerũt: Siquidem & armatos sane multos, & naues & equitatum, & aliam innumeram multitudinem contraxerunt. Verum præ omnibus (ut sic dicam) aliis Syracusani ipsi plus copiarum præstiterunt, tum pro ciuitatis, tum pro periculi magnitudine in quo erant.

Camarinenses
Geloi.
Agrigentinei.
Irenæi.
Lacedæmonij.
Leucadij.
Corinthij.
Ambracij.
Sicyonij.

Atq; hæc utrorumq; contracta auxilia fuêre, ac tunc præsto utriq; parti suæ, neutriq; alia ulla postmodum superuenêre. Igitur non immerito Syracusani ac socii parta nauali uictoria, pulchrum sibi certamen arbitrabantur debellando omni Atheniensium, q tantus esset, exercitu, utraq; parte illum mari terraq; effugere prohibentes. Præcludunt itaq; continuo maioris portus os octo ferme stadiorum, transuersis triremibus onerariis aliisq; nauigiis, ea ancoris stabilientes, cæteraq; si adhuc Athenienses pugnare conentur expediunt, nihil etiam paruum paruifacientes. A quibus Athenienses se intercludi cernentes, & reliqua quæ iidem destinauerant intelligentes, consultandũ sibi putauerunt, congregatiq; duces ac præfecti, cum propter alias difficultates, tum pcipue propter inopiam commeatus, quem nec ullum in præsens habebant (quia præmissis Catanam nunciis, tanq̃ pfecturi ne quid ad se deueheretur mandarant) nec in posterum habituri erant, nisi classe superarent, censuerũt superiores muros esse deserendos, occupatumq; ante naues locũ q̃ minimo possent muro concludendũ, utensiliũ atq; ægrotorũ capacem, & hunc pſidio custodiendũ, cætero peditatu cunctas naues implendas, quæcũq; & idoneæ & non idoneæ ad cursum foret, ac oĩbus rebus in eas congestis,

prælium nauale committendum: ut si ex eo uictores discederent, Catanam se reciperent: sin secus, incensa classe pedestri itinere, atque agmine abirent, quà parte breuissime locum aliquem, seu Barbaricum seu Græcū, qui amicus esset, adipiscerent. Quæ posteaquam agi placuit, ilicò acta sunt. Nam è superioribus muris ad littus descenderūt, naues que uniuersas compleuerunt, cūctis ingredi adactis quicunque per ætatem quoquo modo idoneus esset. Vniuersæ autem fuère ad centum ac decem. In quas impositi sunt complures sagittarij atque iaculatores, Acarnanum aliorumque militum peregrinorum, ac cætera quæcunque ab hominibus eius necessitatis eiusque cognationis imponi licebat. Hæc cum pleraque iam in expedito forent, Nicias intuens milites consternato esse animo, quod præter solitum in pugna nauali lōge inferiores fuissent, quodque præ inopia commeatus summæ rerum sine mora facturi essent, conuocauit, prius omnes, exhortatusque est in hunc modum oratione habita:

Oratio Niciæ ad milites.

Milites, & qui Athenienses, & qui socij estis, certamen quidem quod nobis instat præcipue omnibus cōmune est, ubi de sua quisque salute ac patria non minus quàm hostes nostri laboramus: qui si uicimus nunc in hac pugna nauali, licebit nobis suam cuique ciuitatem reuisere. Verū nō debetis abiecto animo esse, neque id pati quod inexpertissimi hominū solent, qui si primis in prælijs male successit, nunquàm deinceps spem habent, semper timentes similem calamitatem. Sed uos quicunque adestis Athenienses permulta iam bella experti, uosque socij Atheniensium perpetui commilitones, mementote, inopinatos bellorū esse euentus, ancipitemque fortunam, & si eam à nobis stare sperabamus. Eoque uos ad pugnandū præparare quemadmodū pugnare par est, tantam uestrū multitudinem, quam uidetis. Nam quod ad nos attinet, quæcunque ipsi utilia fore animaduertimus circa portus angustias, & futurum nauium tumultū, contraque illorum pro contabulationibus propugnaculisque apparatum, unde nobis antehac nocitū est, ea omia nos cum gubernatoribus, ex præsenti copia prouidimus comparauimusque. Nam sagittarij permulti atque iaculatores in naues ascendent, & tanta hominum multitudo, quanta pugnantes quidem in libero mari non uteremur, quoniam ad exercendam disciplinam rei naualis impedimēto est onus nauiū, sed hic futura utilis è ubi nauibus præliū pedestre faciemus. Excogitauimus præterea cum alia quæ in nauibus ædificanda fuerunt, tum uero aduersus crassitudinem lignorum, quæ prominet è proris illorum, quod præcipue nobis obfuit, ferreas manus, quæ nauem hostilem cum simul incurrerit, retro se recipere prohibeant, si modo qui superstabunt, hoc opus exequantur. Huc enim redacti sumus, ut de nauibus pedestre prælium geramus, & prout constat nobis expediat, ut neque ipsi resiliamus à complexu classis aduersæ, neque illam à nobis resilire permittamus, præsertim cū terra futura sit hostilis, præter eam, ubi noster peditatus inexistet. Quæ uos tenentes memoria, pugnare debetis quoad suppetūt uires, nec sinere uos ad terram propelli: & cum nauis in nauem impegerit, non prius eas dirimendas putare, quàm armatos qui pro tabulato hostili stant, detruseritis. Atque in hæc non minus quàm nautas uos exhortor, si iusta arma geritis, sed uel magis quāto eorum hoc opus est, qui desuper pugnant, & uestra interest sicut aliàs, ita nūc quoque pleraque pedestri acie uincere. In quo ipso uos etiā nautæ hortor atque obsecro, ne admodum percusso animo sitis ob acceptas calamitates, cum & meliorem è tabulatis habeatis apparatū, & naues plures. Quinetiam illam animo concipere uoluptatem, dignum uobis esse, ut uos periculo eximatis, & qui Athenienses nuncupamini, & qui non estis, tamen propter commercium linguæ, ac propter æmulationem nostrorum institutorum, apud omnem Græciam inclyti extitistis, consortes etiā imperij nostri, eatenus certe, quatenus ad commodū uestrū spectabat, ut cū terrori essetis subditis uestris, tum uero ab alijs lædi nequiretis. Itaque cum soli libere socij sitis imperij nostri, merito nūc illud cauete ne prodatis. sed contēnentes quos sæpenumero superastis, Corinthios pariter ac Sicilienses, quorum nemo quàmdiu nostra classis uiguit, resistere ausus est, eos propulsate ostenditeque uestram peritiā, etiam ægrotantiū atque afflictorum antecellere alieno robori uel experta felicitate subnixo. Rursus ijs, qui inter

Ferrea manus.

uos Atheniēſes ſunt, hæc in memoriam redigo, neq; naues alias his ſimiles apud naualia, neq; aliam armatorum iuuentutem uobis reliquam eſſe: & ſi quid aliud contingat uobis, niſi uincere, ꝓtinus hoſtem illinc huc nauigaturum aduerſus noſtros hic relictos, q in ualidi erūt ad eos, q illic fuerint, & qui ſuperuenerint, tutādos. Vosq; cōtinuo partim in Syracuſanorum uenietis poteſtatem (contra quos qua mente ueniſtis, ipſi uos conſcij eſtis) partim in Lacedæmoniorum, qui illic ſtant. Quare cū uobis de his duabus rebus certamen ſit conſtitutum, ſi unquam antehac, nunc maxime annitamini memores, & ſinguli & uniuerſi, claſſem hanc quæ nunc pugnatura eſt, eam demum eſſe Atheniēſium, & peditatum. & naues, & urbem, & ciuitatem reliquam, deniq; magnum nomen Athenarum, pro quibus ſi qua in re alium alii præſtat, aut peritia aliqua, aut animi præſtantia, is nunquam opportunius quàm hodie ſe oſtentauerit, ne ſibiipſi utilis & cæteris ſalutaris futurus. His Nicias ſuos exhortatus, è ueſtigio iuſſit ut naues cōſcenderent, quod Gylippo atq; Syracuſanis in promptu erat ſentire, quippe illos, qui ſeſe ad pugnandum præparare conſpicerent, facti etiā certiores de manibus ferreis, quas in ipſorum naues iniecturi eſſent Athenienſes, Ideoq; ſicut aduerſus alia, ita aduerſus hoc remedia adhibuerūt. Proras enim & bona ex parte ſuperiora nauium coriis cōtexerunt, ut in his nihil haberet manus iniecta quod prehenderet, ſed laberetur. Quæ poſtquam præparata ſunt omnia, iidem qui hæc militibus præparauerunt, duces eorum ac Gylippus talia apud illos uerba fecêre:

Ad manum ferream remedia.

Oratio Gylippi ac Syracuſanorum ad milites.

QVod præclare ſe habeant quæ hactenus geſſimus, quodq; de præclaris in poſterum rebus certamen nobis futurum ſit, Syracuſani atq; ſocij, ut uidemini pleriq; cognoſcitis. Non enim tam prompte prælia adiſſetis. Si quis tamen id non perinde ac debet ſentit, hunc edocebimus, Athenienſes huc ſe loci cōtuliſſe primum ad Siciliam ſubigendam, deinde ſi cœptis bene ceſſiſſet, ad ſubigēdam Pelopōneſum, cæteramq; Græciam. Hos maximo imperio præditos cunctorum & ſuperiores & noſtræ memoriæ Græcorum, uos primi omnium reſiſtentes claſſe, qua illi cuncta obtinebant aliquoties ſuperaſtis: & nunc, ut fides eſt, ſuperabitis. Nam qui bellum inferunt iis, quibus præeſſe ſe dignos putant, ſi ſæpe decepti, & ſua quam præſumpſerant, opinione inferiores ſuccumbant, horum mox animus ſicut antea ſupra uires, ita poſtmodum infra uires eſt, id quod nunc Athenienſibus accidere credibile eſt. At uobis (qui cum adhuc imperiti eſſetis, tamen obſiſtere auſi eſtis) nunc ualidioribus effectis, accedente perſuaſione ueſtræ ſtrenuitatis eximiæ, quod ſtrenuiſſimos ſuperaſtis, duplex adeſſe ſingulis ſpes debet: Vna & ea maxima, quæ perinde maximam fiduciam præbet, quod multa à nobis ad audiendum comparata ſunt: Altera quod hæc ipſa ab illis mutuati ſumus, nonnihil noſtro more, noſtraq; conſuetudine facientes, per quod non incōpoſiti aduerſus ſingulas eorum naues erimus. At illi cum ſolito frequentiores armati tabulatis ſuperſteterint, ex magna parte, ut ſic dicam, terreſtres iaculatores, ueluti Acarnanes, aliiq; id genus hominum, qui ne ſedentes quidem inuenient, quomodo tela emittere debeant, qui ni ſtantes in nauibus aberrabunt à noſtris hominibus feriendis, & inter ſeipſos alius alio modo titubantes tumultuabūtur, quibus ne multitudo quidem nauium proderit, eas etſi plures quàm noſtræ ſunt, ne qs ueſtrum reformidet. Illæ enim cum multæ ſint, tardiores erunt ad id exequendum, quod gubernatores uolent, opportuniſſimæ autem machinamentis, quæ ad eas affligendas comparauimus: quod uerißimum eſſe cognoſcatis, licet ex ijs, quæ uos arbitramur aperte audiſſe. In gētibus iſti malis euicti, & præſenti rerum penuria urgente, ad deſperationem redacti ſunt, nec tam apparatui ſuo confidunt, quàm id quod poſſunt temeritati fortunæ: ut aut perrumpentes claſſem noſtram elabantur, & in altum uela faciant: aut ſi hoc nequeant, terreſtrem profectionem moliantur, numerum ut in hoc rerum ſtatu nō deteriora ſecuturi. Cum iſtis igit̃ tam confuſis hominibus, & quos fortuna ſua tradidit infeſtiſſimorum hoſtiū animo, pugnam cōferamus, exiſtimantes æquiſſimū eſſe ſimul de aduerſarijs, qui ad nos uexandos uenerunt, ſumere ultionem, & ſaturare animi iracundiam, ſimul inimicos

propulsare, rem nobis maxime uoluptati futuram, quoties alicubi narrabitur. Nam quod inimici atque inimicissimi nobis sint isti omnes cognoscitis, qui huc ad nos in seruitutem redigendos traiecerunt, si prospere pugnassent, nos uiros summo supplicio, nostros liberos atque uxores extrema deformitate, totam denique ciuitatem maxima ignominia affecturi. Quibus de causis nemo uestrum molli animo esse debebit, neque pro lucro ducere, quod illi abeant nullo periculo nostro. Nam sine periculo nostro abibunt etiam si uicerint. Si uero id effecerimus, quod facere debemus & uolumus, ut istos puniamus, cunctæque Siciliæ pristinam agricolationem ac libertatem restituamus, etiam certiorem quam antea fuerat, profecto pulchrum nobis hoc certamen est, & rarissima talium periculorum occasio, ut ex aduersa fortuna minimum damni fiat, ex prospera plurimum lucri. His uerbis Syracusanorum duces ac Gylippus, suos & ipsi milites adhortati inuicem naues implent, simul ac Athenienses idem facere senserunt. At Nicias præsenti rerum conditione attonitus, quod cerneret quale periculum esset, quàmque uicinum, cum tantum non iam processuri essent, reputansque qualia in atrocibus præliis cótingere solent, existimabat nihildum satis præparati apud suos esse, nec se satis eosdem alloquutum. Rursus itaque sigillatim trierarchos uocat, eos honorifice & patrum & tribuum & propriis nominibus appellans, oratque (prout in quoque aliquid decoris erat) ne dignitatem suam prodat, néue ii, quorum egregia maiorum facinora extabant, domesticam uirtutem ac gloriam obliterarent. Admonebat eosdem patriæ, quæ omnium liberrima esset, & suarum cuiusque facultatum in illa ad uictum repositarum. Alia præterea cómemorans, quæ tali tépore cópositi homines dicerent, non qui captarent uideri cuique priscorum uti oratione referendo, quæ de singulis cóuenientia sunt dici: de uxoribus, de liberis, de diis patriis, sed quæ in præsenti pauore utilia dictu putantes exclamát. Hæc Nicias non tam sufficientia quam necessaria se locutum ratus, digreditur ab iis ac peditatum ducit ad mare, & in ordines quàmprimum potest collocat, ut iis qui in nauibus forent, quammaxime prodesset ad fiduciam præsumendam. Demosthenes autem & Menander & Euthydemus (ii enim duces in naues Atheniensium ascenderant, mouentes à loco castrorum, sine mora nauigarút ad fauces portus iam præoccupatas præclusasque ne illac exiretur, habentes in animo perrumpere in exteriora. In quos ut undique ingruerét Syracusani ac socii, totidem fere nauibus prius mouétes, earum parte exitum portus, parte reliquum portum in orbem tutabantur, peditatu pariter eis auxilium ferente, quocunque in loco naues substitissent. Præerát autem classi apud Syracusanos Sicanus, & Agatharchus in suo cornu uterque, medium Pythen & Corinthii tenebant. Athenienses postea, quàm ad obsessas fauces subiére, primo impetu congressi sunt, collocatumque ex aduerso nauium agmen superauére, illarumque retinacula soluere tentabant. Sed mox inuectis in eos undique Syracusanis ac sociis, non iam pro angustiis exitus tantum, sed etiam intra portum prælium gerebatur, eratque atrox quale nullum superiorum: multa etiam ferocia utrisque ad alteros incusandos per nautas, quando uociferans exhortatio existebat, multa quoque inter aduersos gubernatores artis, aduocatio atque cótentio, epibatis subseruientibus quoties nauis naué incurreret, ne qui tabulatis insistebant, aliorum destituti artificio deficerent. Vnusquisque in loco sibi assignato nitebatur prius extare. Cæterum confligentibus tot in tam breue spatium nauibus, & earum plerisque in angustissimo (exiguum enim spatii relinquebant, ducentes naues) rari excursus fiebant, nulla facultate aut retrocedendi aut excedédi, sed frequentiores implicationes, prout quæque nauis in alteram incidisset, siue inter fugiédum, siue inter alteri occursandum. Et quandiu alia nauis inuadebat, tandiu ii, qui pro tabulatis erant, abúde missilibus utebantur, iaculis, sagittis, saxis. Cum uero conserebantur, epibatæ ad manus ueniebant, conantes utrique in alienam transgredi nauem. Contingebatque multis in locis, cum in arcto stipatæ naues essent, ut hi in illorum naues transilirent, & alicubi singulas binæ aut plures necessario coartarent, & gubernatores aliarum tutela, aliarum insidiæ, neque id per uices, sed pariter undique circunsisterent, ingensque multarum inter se concursantium nauium sonitus & pauorem præbebat, & auditum eorum quæ uidebantur adimebat. Multa enim utrinque adhortatio præpositorum ac uociferatio exi-

Niciæ desperatio.

Sicanus. Agatharchus. Pythen.

Exhortatiões utrorūq; parti um ad suos.

ftebat, tum ex arte gubernatoria, tum ex præsenti contentione uincēdi: Atheniensium quidem suis, ut perrumperent exclamantium, utq; si quando aliâs nūc promptius eniterent pro sua salute, proq; in patriam reditu: Syracusanorum autem ac sociorum, quod eis pulchrum uidebat, ut prohiberent eos effugere, & suam quisq; patriam gloria uincendo augerent. Duces quoq; utriusq; classis hoc amplius sicubi aliquam animaduertissent, non necessaria causa nauim cæsum ire, accitum nominatim eis trierarchū, percontabant, Athenienses quidem num cederet, quia terrā iam hostilissimam magis hospitalem, quàm mare non exiguo labore obtentum arbitraret? Syracusani uero num quos plane sciret in animo habere, quoquo modo effugiendi, hos fugientes ipse fugeret? Cum apud hos ancipiti Marte dimicat, utrorumq; peditatum ingens certamen & animorum contentio tenebat: Syracusanū de maiori, quàm parauerat, decore sibi comparando: Atheniensem, ne secum peius, quàm cum classiarijs ageret. Nam cum omēs facultates Atheniensiū in naues impositæ essent, inerant ei futuri metus, ut nemini tantus, & eo uehemētior, quod superne ex edito loco pugnam naualē spectare cogebat. Nam cū esset è uicino spectaculum, & omnes pariter eodem intuerentur, si qui suos alicubi uincentes aspexissent, animos attollebant, & ad inuocandos deos, ne se salute fraudarent, conuertebantur. Qui autem suos uinci, ij planctu atq; uociferatione utebantur. Adeo magis animo frangebantur ex ijs, quæ fieri uidebant, quàm ij, qui in ipso opere uersabantur. Nonnulli sicubi anceps certamen cernerent, quod acre & pertinax esset, ipsis corporibus, prout animo affecti erant, præ metu innuebant, gestusq; agebant, tanquàm & ipsi pugnarent, & in eadē qua illi ærumna uersabant. Assidue nanq; exiguū intra spatium aut fugiebant, aut trucidabant. Apud eundem Atheniensium exercitū quandiu classes cominus dimicabant, licebat omīa pariter audire lamenta, clamores, uincentes, succumbentes, & alia quæcunq; magno in discrimine exercitus edere plurifariā cogitur. His æqualia patiebantur & ij, qui in nauibus erant. Cæterum Syracusani ac socij cum perdiu obstinate pugnatum esset, classem Atheniensium in fugam uertunt, & inuecti strenue cum magno clamore atq; exhortatione, terram uersus persequuntur. Tunc nauticus exercitus, alia atq; alia parte, quicunq; exteriores capti nō erant, citato cursu castra subierunt, ne peditatus quidem amplius in ambiguo esset, sed uniuersi ploratu gemituq; miserantes, ea quæ fiebant uno impetu, partim ad subueniendū nauibus tendunt, partim ad reliquam partem murorum tuendam: alij, quæ maxima portio erat, iam pro seipsis, quà sibi salutem parerent, circunspectant. Fuit autem eo momento pauor tantus, ut nullus ex superioribus extiterit maior. At tale quiddam passi sunt, quale ipsi fecerunt, ad Pylum ubi Lacedæmonii amissa classe perierunt, & illi insulam transgressi, ita in terra nunc Athenienses, nisi quid inopinatum accideret, saluos se fore desperabant. Post gestam acerrime pugnam naualem, in qua multæ naues ac multi uiri perierunt, Syracusani atq; socij uictoria potiti, naufragijs etiam ac cæsorum corporibus potiti sunt, reuectiq; ad urbem, trophæum statuerunt. Athenienses autem præ magnitudine præsentium maloꝝ, ne cogitauerunt quidem de mortuis ac naufragijs repetendis, sed consultabant de abeundo protinus per noctem, & Demosthenes Niciam adiens censebat faciendum, ut repletis reliquijs nauium sub auroram erumperent portu, si possent, quod dicerent plures adhuc ipsis utiles naues superesse quàm hostibus. Supererant enim eis naues circiter sexaginta, hostibus minus quinquaginta. Cui cōsilio cum Nicias assentiretur, uellentq; naues implere, nautæ introire abnuebant, ut qui perculsi animo erant, quòd male pugnassent, nec credebant se posthac esse superiores. Ita cuncti ad discedendum terrestri itinere animum adiecerunt. Horum consilium suspicatus Hermocrates Syracusanus, ratusq; atrocem rem fore, si tantus exercitus itinere pedestri proficiscens, alicubi subsideret, unde rursus contra ipsos faceret bellum, adit magistratus, negatq; oportere contemni nocturnam hostium profectionem, commemorans hæc & alia quæ ipsi uidebantur, sed potius egredi omnes Syracusanos pariter & socios, ad obstruendas uias, occupandaq; locorum angustia atq; custodienda. Hoc alii, nihilo illi quidem minus, quàm Hermocrates intelligebant, & esse faciendum putabant, sed homines ab ingenti certamine reuersos, libentius iam quieturos, & eo ægri-

Syracusanorū uictoria.

Hermocratis suspicio.

us imperata facturos, quod dies festus instaret. Instabant enim eo die sacrificia Herculis, in quo præ ingenti uictoriæ gaudio, plerique se conuerterent ad potandū, omnia denique speranda citius illis persuaderi posse, q̃ ut in præsens sumerēt arma ad exeundum. Talia reputantes ac difficilia factu existimantes magistratus, cū inducere non posset Hermocrates, uerereturque ne Athenienses per silentium noctis transeuntes ardua maxime loca occuparent, hoc per se commentus est: Quosdam è comitibus suis equestres mittit ad hostium castra, obscura iam nocte, qui eousque præuecti unde quis exaudiri posset, quasi essent Atheniēsium studiosi, quales quidam in urbe erant, Niciam de rebus urbanis certiorem facere soliti, euocatis certis iuberent referre Niciæ, ne mouerent ea nocte tanquam Syracusanis itinera obsidentibus, id potius postridie per ociū instructo agmine facerent. Hæc cum missi dixissent, discessēre: cumque eadem hi, qui audierant ducibus Atheniensibus retulissent, duces ipsi ob eum nuncium hac nocte cunctandum censuerunt, nullam subesse fraudē opinati: & quia non statim prodissent, etiam die insequenti, ut se milites pro facultate commodissime instruerent manendum, ac relictis cæteris rebus omnibus abeundum, præterquam ijs quæ ad usum corporis pertinerent. Syracusani interea ac Gylippus cū peditatu priores egressi, itinera passim qbus illos transituros credibile erat, obstruxerunt, & ad riuorum ac fluminum uada posuēre præsidia, & alia opportuna excipienda hosti loca, quà uisum est ut illum transitu arcerent. Super hæc inuecti classe naues Atheniensium ab littore abstraxerunt: quarum aliquot concremâtis, quod facere ipsis quoque Atheniensibus in animo fuerant, cæteras per ocium inhibente nemine (ut quæque alicubi quassata) religatas portauerunt in urbem. Post hæc Nicias ac Demosthenes ubi satis ipsis uisum est suos instruxisse, tertio à pugna nauali die mouerunt. Res acerba omnibus non eo solum nomine, quod omni classe amissa decederent, è magna spe redacti in discrimen, & suum & ciuitatis, uerum quod relinquere castra, esset cunctis triste spectaculum, sensuque & cogitatione miserum. Nam cum mortui insepulti essent, quoties quis aliquem necessariorum iacentem conspexerat, mœrore pariter & metu afficiebatur, sed multo mœstiores reddebantur erga uulneratos atque ægrotos, tanquam defunctis miseriores, quos relinquebant. Nam ad comploratiōnem se atque eiulatum conuertentes illi miseri, quid agerent nesciebant, ut se socij abducerent, obsecrabant, nominatim unumquenque inclamantes: & sicubi quis uidisset ullum aut sodalium, aut familiarium, aut contubernalium iam abeuntem, pendentes ab eis & quoad poterant insequentes, & si quos prius uires membrorū defecissent, non sine multis obtestationibus ac ploratibus deserebantur. Prorsus ut omnis exercitus lachrymis compleretur, & præ huiuscemodi angore non facile discederet, quamuis ex hostico, & maiore, quàm quem lachrymis ostendebant, mœrore tum ex ijs quæ iam passi erant, tum ex ijs, quæ intra se nę paterentur, formidabāt. Nec mœsti tantum, sed etiam sibi ipsis admodum succensentes, nihil enim aliud quàm expugnatæ ciuitati, & quidem non exiguæ, quæ profugeret, similes uidebantur, quippe uniuersa multitudo simul proficiscentium non erat infra numerum quadraginta millium: Quorū cæteri omnes ut quisque poterat sibi utilia: pedites autem equitesque præter consuetudinem sua ipsorum cibaria sub armis ferebant, alij inopia comitū, alij diffidentia. Transfugerant enim serui cum antea multi, tum uero proxime plurimi, neque hæc quæ ferebant, sufficientia erant. Nam rei frumentariæ in castris iam nihil superat. Cum interim huiusmodi ærumna, quæ aliàs ob hoc, quòd æqualis & communis est cum multis, habet aliquid leuamenti, nunc nihilo magis eis tolerabilis uidebatur, præsertim cogitantibus, quanto ex splendore pristinæ dignitatis in quem exitū miseriamque recidissent. Etenim hæc maxima nouitas exercitui Græco contigit, ut ad quos subigendos uenisset, ipse metu ne potius ab illis subigeretur abscederet: & qui cum uotis & canticis in expeditione exissent, rursus ab expeditione diuersa uoce ac contrario sono reuerterentur, ex nauticis facti pedestris, & armato agmini magis, quàm classi uacantes, tamen ipsis hæc omnia toleranda uidebantur, propter impendentis iam periculi magnitudinem. Quos Nicias cernens tam affectos animo esse, & uehementer abalienatos adiens exhortabatur ex rerum conditione, consolabaturque, clamore etiam utens magis quàm

Herculis sacrā.

Hermocratis commentum.

Lamentabilis Athen. clades.

Fugientium Athen. copiæ.

uoce,ut ad quosq; accedebat,ut illorum animos excitaret:& cum uellet ut qui plurimum nosset prodesse eis ex præsenti quoq; rerum statu.

Oratio Niciæ ad Milites.

Athenienses(inquit)ac socij cum nonnulli iam ex asperiori quàm nostra est,conditione incolumes euaserint,debetis habere spem,neq; supra modum uobismet ipsis succensere,aut propter iacturas quas fecistis, aut propter indignitatẽ quam nunc sustinetis.Ego quoq; nihilo meliore,quàm uos conditione sum,non uiribus, non quomodo ex ualetudine effectus sum cernitis, non fortunis, quibus cum ad uictum, tum ad alia pertinentibus,nulli aliquando inferior cum fuerim, nunc tamen in pari periculo inter miserrimos conspicior, quanquam multo cultu deos, multa iustitia ac bonitate homines prosecutus sum, propter quæ futurorum spes audax illa quidem est, sed certe uos clades acceptæ iam magis quàm pro magnitudine peterent, quæ forsitan alleuientur. Nam & satis feliciter cum hostibus actum est: & si cui deorum inuisi huc militauimus,satis iam dedimus abundeq; pœnarum. Etenim alij quoque nonnulli aliquando iam bellum alijs intulerunt, qui cum more hominum egissent, tamen tolerabilia passi sunt. Vos quoq; cum sperare debetis deum mitius nobiscum esse acturum, quippe qui digniores sumus misericordia numinum, quàm odio: tum non ualde extimescere, cũ intueamini uosipsos, qualis armatura uestra sit, & quantus numerus pergentis agminis.Quinetiam illud cogitare ubicunq; consederitis,ibi protinus uosipsos uobis esse ciuitatem urbemq;, neq; ab ullla alia Siciliensi ciuitate, aut uenientes facile receptum, aut alicubi collocatos facile expulsum iri. Iter autem ut tuto & ordine fiat ipsi obseruabitis,nihil aliud suo quis animo uersantes,nisi quocunq; loco quis uestrum pugnare cogetur,se eum obtinendo & patriam,& mœnia sua obtenturum.Quod iter properabimus continenti nocte ac die,quoniam exiguum habemus commeatum.Et si perueniemus ad aliquod amicum oppidum Siculorum, hi enim ob metum Syracusanorum in fide perstant,tunc demum sentite tuto uos in loco consistere. Ad quos præmittite qui iubeat eos nobis occurrere pariter, & commeatum afferre. In summa hoc sentite commilitones,necessarium uobis fortibus uiris esse,ut quibus nullus uicinus locus est, in quo si ignaue egeritis, salui esse possitis: & si hostem euaseritis, cæteros quidem è uobis consecuturos,quæ reuisere concupiscitis: Athenienses autem magnam ciuitatis uestræ potentiam etsi collapsam resuscitaturos. Viri enim non mœnia & naues sine uiris ciuitas sunt. His Nicias adhortationibus milites adibant, sicubi cernebat eos aut non continenti,aut non ordinata serie pergentes,cogendo atque disponendo. Nihilo minus Demosthenes hæc aut similia apud suos dicebat quadrato agmine euntes.Niciæ copiæ sub ipso priores ibant,suæ sub Demosthene sequebantur,impedimẽtis & turba plurima intra armatos recepta.Qui posteaq̃ ad uada peruentum est Anapi amnis, offendunt illic instructam Syracusanorum ac sociorum manum. Ea summota ac transitu potiti ultro progrediuntur,Syracusano equitatu assultante,leuiq; armatura iaculis incessente. Atq; hac die confectis quadraginta fere stadijs tumulum quendam insederunt.Postero die diluculo iter ingressi, cum uiginti circiter stadia processissent, descenderunt in campestrem quendam locum,ibiq; castra posuerunt,uolentes sumere cum aliquid esculentum è suis quisq; rebus, tum(habitabatur enim locus) aquam illic quam secum ferrent, quoniam multa per stadia qua perrecturi erant, nihil admodum aquæ esset.Interea Syracusani transitũ ulteriorem præoccupantes inædificarunt.Erat autem tumulus arduus & utrinq; rupibus præceps,cuius uertex uocatur Lepas. Postero die iter ingressi Athenienses, à Syracusanis socialibusq; equitibus ac iaculatoribus (quorum magnus erat numerus) utrinq; obequitantibus atq; iaculantibus pergere prohibebantur: & cum diu dimicassent, tandem in eadem rursus castra rediêre, iam non idem eis suppetente cõmeatu,quibus digredi præ hostium equitatu non liceret. Mane tamen mouentes rursus ire pergunt,& ui peruadunt ad tumulũ:sed cũ inueniunt muro præclusum,& muro superstantẽ pedestrem aciem ex magna parte scutatam,erat autem arctus locus,quem subeuntes Athenienses expugnare nitebant;uerum cum à tot

Athen. fuga in patriam.

uiris è loco eminenti ferirent, facilius enim superne tela uibrabantur, nec possent præ rumpere, retro se recepêre atque quieuêre, cum præsertim existerent tonitrua pariter & imbres, quales anni tempore in autumnum iam uergente fieri consueuêre: unde exterriti sunt, & eo uehementius quod existimarent in suum exitium ista omnia fieri. His quiescentibus, Gylippus atque Syracusani partem quandam copiarum mittit ad hos muro intercludendos à tergo qua uenerant, quod tamen fieri & isti missis è diuerso quibusdam suorum prohibuêre. Mox cum omni manu regressi propius campum cōsedêre. Postero die cum progrederentur, eos undique circumfusi Syracusani adoriuntur, multos sauciant, retroque se cum in ipsos impetum Athenienses facerent, subducebant: cum abirent ingruebant: postremis quibusque præcipue infesti, si forte membratim illos territādo totum agmen auerterent. & diu hunc in modum restitêre Athenienses, dehinc progressi quinque sexve stadia in campo conquieuêre, ab eisque in sua castra rediêre Syracusani. Sub noctem Niciæ ac Demostheni placitum est, quoniam male secum ageretur, tum generali iam inopia cōmeatus, tum multitudine uulneratorum ab hostibus, identidē assultantibus, accēsis quamplurimis ignibus abducere exercitum, non tamen eadem amplius qua constituerant uia, sed è contrario, quam Syracusani custodiebant mare uersus. Ferebat autem hæc uia, non in Catanam, sed in aduersam prorsus Siciliæ oram, in Camarinæam, in Gelam, in alias circa urbes uel Græcas, uel Barbaras. Accensis igitur plurifariam pyris per noctem proficiscuntur, sed quòd omnibus accidere exercitibus solet, præsertim maximis & noctu pergentibus, & per hosticum, & hoste quem timerent non procul agente, incessit eis trepidatio, pauor, tumultus. Et copiæ quidem Nicianæ quemadmodum erant duces in ordine perstiterunt, longeque præcesserunt. At Demosthenicarum dimidium penè ac maior pars interrupta est, ac solutoribus ordinibus pergebat, prima tamen luce peruenêre ad mare, & ingressi uiam nomine Helorinam incedebant, ut cum ad Cacyparim fluuium deuenissent, secundum ipsum fluuium iter per superiora & mediterranea tenerent. Sperabant enim sibi illac Siculos occursuros, quos accersissent. Vbi ad flumen est uentum, offendunt illic quoque custodias quasdam Syracusanorum, obsepientes uada munitionibus ac uallo. Sed illis ui summotis fluuium transmisêre, penetrareque rursus ad aliū nomine Erineum. Hac enim ductores ire iusserant. Interea Syracusani ac socij ubi illuxit, senseruntque abisse Athenienses, plerique Gylippum insimulabant, quod sciens Athenienses dimisisset, raptimque persequentes qua iter ingressos haud difficile nossent, adipiscuntur eos sub horam prandij, incidentes in Demosthenicos, & tardius & inordinatius, ut qui noctu perturbati fuissent, iter facientes repente prælium cient, circundatoque equitatu eos in idem loci urgent, eo facilius, quod bifariam diuisi iam erant, Nicianis illinc centum quinquaginta stadia progressis. Nam Nicias ocyus suos ducebat, existimans minime salutare esse tali in tempore cunctari ultro ac dimicare, sed quàm uelocissime fugere eatenus pugnando, quatenus cogeretur. Demosthenes autem multiplici frequentique magis labore implicabatur, quòd posterius digressus prior ab hostibus urgeretur, & tunc gnarus insequi Syracusanos, non tam progrediebatur, quàm ad pugnandum se instruebat, donec ita cunctatus ab hoste circunueniretur, & magna perturbatione ipse pariter ac milites eius afficerentur, Quippe deprehensi intra locum, qui munitionibus circundatus esset, & in uia, quæ hinc & hinc non infrequentes oleas haberet, circunquaque missilibus incessebantur. Huiusmodi autem assultibus, non pugna stataria non ab re utebantur Syracusani. Nam summa rerum periclitari aduersus homines salute desperantes, iam non tam ipsorum intererat quàm Atheniensium, simulque nonnihil cauebant, ne rebus iam proculdubio prospere gestis aliquid interueniret, arbitrantes hoc modo perdomitum hostem à se captum iri. Itaque ubi toto die missilibus eum undique incessentes, uiderunt iam exhaustum uulneribus atque alijs ærumnis iubent caduceatorem Gylippus Syracusanique ac socij denunciare primum, si quis ad se transire insulanorum uellet, liberum fore, transieruntque aliquot, non tamen multæ ciuitates. Mox deinde omnibus alijs qui cum Demosthene erant, oblata conditio si traderent arma neminem eorum mortem obiturum, aut uiolentam, aut in uinculis, aut inopia rerum ad uictum necessariarum, Atque ita dedidêre seipsos cuncti, numero sex

Camarina.
Gela.
Cacyparis flu.
Erineus fluuius.

millia, omnemq́ pecuniam deposuêre, quam habebant, effundentes in scuta resupina ta, & ex ea quatuor scuta repleuêre, statimq́ in urbem à Syracusanis adducti sunt.

At Nicias hoc ipso die cum suis ad flumen Erineum præuenerat, illudq́ trangressus, in edito quodam loco consederat. Eum postero die adepti Syracusani, inquiût, Demosthenicos sese dedidisse, iubentq́ ipsum idem facere. Ille nō habita istis fide paciscitur, ut equitem mitteret ad explorandum. Vbi eques reuersus retulit Demosthenicos sese dedidisse, Nicias per caduceatorem Gylippo Syracusanisq́ respondet se paratū esse transigere Atheniensium nomine, si cum exercitu dimittatur, quos sumptus in bellum Syracusani fecissent, eos omnes restituturum datis obsidibus Atheniēsibus, dum pecunia solueretur singulis talentis in singula obsidum capita taxatis. Ea conditione non accepta, Gylippus atque Syracusani aggressi undique telis petiuêre ad uesperum usque. Illi etsi male accepti inopia commeatus, aliorumq́ necessariorum, tamen habentes in animo discedere, seruato silentio noctis arma sumpserunt, sed intelligentes se non latere hostem (nam ille rem sentiens pæanem canebat) rursus ea deposuêre præter trecentos ferè, qui ui peruadentes hostilem custodiam, quâ potuêre per noctem contenderunt. Niciam posteaquam dies illuxit agmen ducentem, Syracusani socijq́ inuadunt, eodem quo pridie modo undiq́ lacessentes iaculis sagittisq́. Inter quæ ex omni parte ferientia, equitatu pariter cunctaq́ multitudine urgente, illi tamen ad amnem Assinarum festinabant, tum opinantes fore ut eo transito aliquanto facilius haberent, tum potandi desiderio quo miseri, tenebantur. Vbi peruenêre, nullo iam ordine in illum irrumpunt, pro se quisque primus omnium transire properantes. Sed hostis ingruens difficilem eis transitum reddebat. Nam cum conferti ire cogerentur, alius in alium incidentes inuicem conculcabantur telisq́ & armis, quorum alij statim peribant, alij inter se impliciti defluebant. Hos ex utraque fluminis parte Syracusani superstantes (erat autem ripa præceps) desuper missilibus conficiebant, multos etiam auide potantes, & inter se utiq́ in cauo fluminis alueo perturbatos. Sed Peloponnenses præcipue illuc descendentes trucidarunt eos, qui in fluuio erant. Vnde subito aqua corrupta est. Ex qua nihilo minus cœnosa & cruenta bibebatur, deq́ ea inter multos certabatur. Tandem permultis iam cadaueribus alijs super alia iacentibus, profligatoq́ exercitu, partim apud amnem, partim si qui effugerant ab equitibus, Nicias Gylippo sese dedidit, plus ei habens fidei, quam Syracusanis, permittensq́ sui potestatem tum illius, tum aliorum Lacedæmoniorum arbitrio, à cæde cæterorum militum abstineri iussit. Post hæc Gylippus imperat non interfici Athenienses, sed uiuos capi. Ita cæteri quicunq́ occultati non essent (multi autem hi erant) uiui sunt capti, necnon missis qui persequerentur, trecenti illi qui noctu per custodias euaserant comprehensi. Verum hi omnes in unum contracti haud multi fuerunt, multi tamen qui subprimebantur, ex quibus tota Sicilia referta est, ut qui non ex pactione quemadmodum illi qui cum Demosthene capti essent. Quædam tamen eorum pars, neque hæc exigua interijt. Verum hæc maxima strages extitit, & nulla minor ex omnibus, quæ in Sicilia hoc bello extiterunt. Nec pauci in itinere faciendo dum subinde inuaderentur absumpti sunt, attamen multi elapsi, quidam statim, quidam postea cum seruissent fuga inita, quibus in Catanā erat receptus. At Syracusani & socij, acceptis quàmplurimis poterant captiuis ac spolijs, frequentes in urbem redierunt. Et cæteros quidem Atheniensium ac sociorum quoscunq́ ceperant, in lithotomias demiserunt, tutissimam existimantes eam esse custodiam. Niciam uerò ac Demosthenem necauerunt inuito Gylippo. Is em̄ speciosum sibi ducebat, præter cætera ex eo bello portare ad Lacedæmonios etiam ipsos hostium duces. Quorum alter extitisset eorum hostis acerrimus propter illa, quæ ad Pylum gessisset, alter ob eadem studiosissimus. Nam illos uiros apud insulam captos, Nicias pcipuo affectu prosecutus dimittendos curauit, inductis Atheniēsibus ad facienda cū Lacedæmonijs fœdera. Quo nomine & Lacedæmonij erant in eius amorem ꝑpensi, & ipse plurimū Gylippo credens se dediderat. Sed quia cum illo homines uulgo loquebantur, ueriti tum quidem Syracusanorum ut ferebatur, ne ob id tormentis interrogatus, tumultum ipsis excitaret in rebus prosperis, tum alij & præcipue Corin

Niciæ conditio.

Assinarus flu.

Niciæ deditio.

Lithotomiæ custodia.

thijs, ne corruptis aliqbus pecunia, quod locuples erat effugeret, aliqd in ipsos iterum rerum nouarum moliturum persuasis ad hoc socijs hominem interemerunt. Et Nicias quidem ob hanc causam aut huic proximam morte affectus est, uir omnium mea ætate Græcorum minime dignus, qui eo deueniret infelicitatis ob studium uirtutis, quod omne in illam conferebat. Captiuos autem qui apud lithotomias erant Syracusani duriter sane tractauerunt inter initia. Siquidem cum essent in loco depresso & arcto tot, & sub dio prius in sole & æstu deficiebant, dehinc superueniente autumnalium noctium gelu, ipsa mutatione contrariorum, ualetudinem contrahebant, præsertim quod propter loci angustiam oīa ibidem faciebant, quodq; cadauera promiscue coaceruata erant, tam eorum qui ex uulneribus quàm eorum qui ex mutatione & huiusmodi causis decesserant, intolerabili insuper uexati odore, fame etiā ac siti. Nanq; per octo menses data sunt singulis aquæ singula acetabula, panis bina. Deniq; nihil non malorum passi sunt eorum, quæ pati credibile est in hoc loco homines qui illuc inciderūt. In qua uitæ conditione septuaginta dies stipati traduxerunt. Post hæc præter Athenienses, & si qui Sicilienses Italicive cum illis militauerant, cæteri omnes sunt diuenditi. Quot autem capti fuerint etsi omnes capti, exacte dicere arduum est, tamen non intra septem millia fuerunt. Quod factum huius belli tempore maximum in Græcia contigit: & & quantum mihi uidetur omnium Græcorum factorum maximum, quæ nobis fando sunt cognita, idem uictoribus splendidissimum, & uictis calamitosissimum, qui in totum & ex omni parte superati, nec ulla in re tenuiter afflicti, funditus (ut dicitur) euersi sunt, peditatu, classe, nullo deniq; nō amisso, pauculis è multis domum reuersis. Hactenus quæ apud Siciliam sunt gesta.

Lithotomiarum situs.

Captiuorum dira calamitas.

Huius belli factum maximum.

Prouerbium.

THVCYDIDIS HISTORIARVM PELOPONNENSIVM LIBER OCTAVVS.

ATHENIS posteaquam nūciata res est, diu fide caruit, ne militibus quidem creditum, qui illinc euaserant, planèquæ gesta essent referentibus, ita undiq; omnia funditus esse euersa. Sed ubi factum agnouerūt, ibi exæstuare Atheniēses aduersus oratores qui principes hortatores extiterant in Siciliam transmittendi, tanquam non hoc ipsi decreuissent, irasci insuper ariolis atq; uaticinis: deniq; omnibus qui tūc aliqd ipsis per sacra consulētibus, suasissent profectionem, tanquam Siciliam subacturis. Vndiq; itaq; omnibus in rebus mœstos ob ea quæ acciderant, circunsistebat etiam ingens metus consternatioq;. Exuti eñ & priuatim & publice multo peditatu, equitatu, iuuentute, qualem superesse alteram non uidebant, affligtabantur. Simulq; nec nauiū satis in naualibus, nec pecuniæ in ærario, nec ministeriorum ad nauticos usus cum cernerēt, desperabant in præsens de sua salute, arbitrantes in Piræa aduersus se statim appulsuros classem è Sicilia hostes: p̄sertim tanta illic uictoria subnixos, & iam omni conatu cum uires duplicatas haberēt, unà cum socijs qui ad ipsos ab Atheniēsibus defecissent, terra mariq; oppugnaturos. Non tñ uisum est eis succūbere se debere, sed ex præsentibus facultatibus naues undecunq; possent comparare, collata ad illas ædificandas materia atq; pecunia, ad hæc oppida sociorum stabilire, & præcipue Eubœam, & in urbe nōnihil castigare uitæ sumptus, & quēdam magistratū deligere Seniorum, q de statu præsenti cum tempus afforet, præ cæteris cōsultarent: deniq; terrrore circunstante, id quod facere uulgus solet, ad omnia recte disponenda accincti erant, & quæ agēda uisa executi sunt, atq; hæc æstas excessit. Insequenti hyeme ob res in Sicilia ab Atheniensibus adeo male gestas, uniuersi protinus Græci animos erexerant. Enimuero q neutrorum socij erant, non debere se amplius abesse à bello, uel si à nemine rogarentur, censebant: sed ultrò aduersus Atheniēses ire, q; uidelicet putarēt singuli in se illos fuisse uen

Atheniensium consternatio.

Græcorum testquorum motus in Athenienses.

turos, si in Sicilia rem prospere gessissent, & simul reliquũ belli breue futurum, eiusq́ se fieri participes, fore sibi speciosum. Qui socij erant Lacedæmoniorũ properabant impensius quàm hactenus fecerant eximi se protinus multa ærumna. Qui Atheniensium imperio parebant, ij præcipue & supra uires prompto animo erant ad rebellandum auiditate rei discutiendæ, & nullam rationem prætermittendi, quia in sequenti æstate possent euadere uictores. Quibus om̃ibus Lacedæmonia ciuitas fiduciam capiebat, & eo maiorem, q́ credibile erat è Sicilia socios propter accessionem classis necessario iam cum magnis copijs sub initio ueris præsto futuros. Ita undiq́ affulgente spe statuerant non detrectare bellum, ratiocinantes si deliberatũ foret, se tum liberatos in posterum tali periculo, quale ipsis impendebat ab Atheniensibus, si Siciliam subegissent, cum illis euersis sine controuersia totius iam Græciæ principes fore. Igitur eorum rex Agis confestim per eandem hyemem profectus ex Decelea cum aliquanto exercitu, pecuniam exegit à socijs ad classem comparandam, & ad Melineum deflectens sinum, ingentem Oetæorum prædam egit ob uetustas inimicitias, & ex ea pecuniam. Adegit Achæos quoq́ Phthiotes & alios circà populos ditionis Thessalorum sibi suspectos, ipsos etiam Thessalos inuitis pecuniam dare, & aliquantulum obsidum, quos apud Corinthum deposuit, cum tentasset eos in societatem abducere. Lacedæmonij porrò centum naues ædificandas ciuitatibus distribuerunt, ita taxantes sibi atq́ Bœotianis quinas atq́ uicenas, Phocensibus ac Locris, item Corinthijs quindenas, Arcadibus & Pelenensibus & Sicyoniis, item Megarensibus & Sroezeniis & Epidauriis & Hermionensibus denas. Alia insuper comparabant, tanquam circa uer ꝓtinus inituri bellum. Per hanc ipsam hyemem Athenienses & ipsi quemadmodum constituerant, ædificandis nauibus operam dedêre, pro se quisq́ materiam suppeditantes, & Sunium muro præcluserunt, ut naues quæ commeatum ipsis subueherent, tutô præterueherentur, munitionibus quas in Laconica extruxerant, cum in Siciliam transmiserũt, tunc destitutis. Et sicubi quid sumptus non expedire uidebatur, in parsimoniam contracto, sed in primis ne socij ædificarent, prospiciebant.

Oetæi. Melineus. Nauium ædificatio. Sunium munit.

Dum hæc ab utrisq́ fiunt, nihil aliud quàm inuicem se in apparatu belli præuenire maturantibus, primi omnium Eubœi per hanc hyemem ad Agim legatos de sua ad eum defectione miserunt. Quorum oratione admissa, Agis accersiuit è Lacedæmone tanquam in Eubœam missurus duos è primoribus, Alcamenem Sthenelaidæ filium & Melanthum, eoq́ transitum præmuniente illi uenerunt trecentis cum libertinis. Lesbij interea cupidi & ipsi rebellandi uenerunt, à quibus inductus est Agis utique Bœotianis adiutoribus, ut ipsorum defectioni operam daret. Intermissa Euboica Alcamene, qui in Eubœam iturus erat, dato præfecto cum uiginti nauibus, quarum Agis & Bœotiani denas pollicebantur, atque hæc ignara ciuitate Lacedæmonia transacta sunt. Etenim penes Agidem fuit ius & copias mittendi, si quò uellet, & contrahendi, & pecunias exigendi, quamdiu apud Deceleam egit, quo tempore uel magis propè dixerim ei socij obtemperabant, quàm Lacedæmoniæ ciuitati. Quippe habens exercitum, protinus ubicunq́ libebat imperiosus aderat. Et hic quidem cum Lesbijs transegit. Chij autem & Erythræi qui & ipsi defectionem parabant, non cum Agide tractauerunt, sed cum ciuitate: quibus cum uenit legatus Tissaphernes, qui regis Darei, filij Artaxerxis prætor inferioris prouinciæ erat. Is enim ad hoc Pelopõnenses incitabat, pollicens se affatim stipendii præbiturum, quoniam nuper è Græcis ciuitatibus prouinciæ suæ pro rege tributa exegerat, quæ per Athenienses antea lucrifacere nequisset, ea se tributa magis percepturum oppugnandis Atheniensibus arbitrabatur, & simul Lacedæmonios regi socios redditurũ, atque Amorgem Pissuthni filium nothum regis, perfugam circa Cariam, prout ei rex ipse negocium dederat, aut excepturum uiuum, aut interfecturum. Itaque Chii atq́ Tissaphernes communiter eandem rem transigebant. Sub idem autem tempus Calligetus Laophontis Megarensis, & Timagoras Athenagoræ Cyzicenus sua uterq́ patria extorris à Pharnabaso Pharnaci filio, cuius hospites erant, Lacedæmonem uenerũt ad accipiendas in Hellespontum naues, eadem & ipso quæ Tissaphernes cupiente conficere si posset ciuitates, quæ in prouin-

Eubœi ad Lacedæmonios deficiunt. Alcamenes. Melanthus. Lesbiorum defectio. Chij. Erythræi. Tissaphernes. Darei legati.

Amorges. Calligetus. Timagoras.

cia sua essent, ab Atheniẽsibus abducere, & inter regem suũ ac Lacedæmonios contra-
here societatem. Hæc cum separatim utriq; agerent qui à Pharnabazo, & q à Tissapher-
ne uenerant, ingens inter Lacedæmonios cõcertatio extitit, his ut in Ioniam & Chium,
illis ut in Hellespontum prius classis mitteretur, persuadere nitentibus. Tandẽ Chio-
rum & Tissaphernis postulata multo magis admissa sunt, utpote Alcibiade coadiuto-
re qui Endio tunc ephoro, id est tribuno plebis erat in primis hospes etiam paternus.
Vnde propter hospitium nomen Laconicum ei familiæ inditum est. Endius enim Al-
cibiades cognominabatur. Prius tñ in Chium Lacedæmonij Phrynem uicinũ illis ho-
minem misẽrũt exploratum, num qd tanta classis eoꝝ foret, quanta dicerẽt aliæ quæ
adessent famæ urbis respondentia. Hoc renũciante ueritatem famæ respondere, extem
plo Chios & Erythræos in societatem acceperunt, & quadraginta illuc naues mitten-
das decreuerũt, cum circa se Chij dicerẽt esse nõ minus sexaginta. Ex quibus quadra-
ginta primum missuri erant: decem cum Melancrida nauarcho, sed cũ terræmotus ex-
titisset, pro Melanchrida Chalcideum miserunt, & pro decem nauibus quinq; in Laco
nica armauerũt, & hyems excessit, atq; undeuicesimus huius belli annus, quod Thucy
dides conscripsit. Ineunte statim uere insequentis æstatis Chijs ut naues sibi mitteren
tur instantibus, ꝙ timerent ne agitata resciscerent Athenienses: nam omnes clam illis
ierant legatiões, miserunt Corinthum Lacedæmonij uiros Spartiatas treis, qui iuberẽt
Corinthios q̃celerrime ab altero mari, in id quod Athenas uergit, trãsuectis p Isthmũ
omibus nauibus, tam ijs quas in Lesbũ Agis armasset, q̃ cæteris transmittere in Chium
Erant autem illic sociales naues numero undequadraginta. Huius classis in Chium p-
ficiscentis, cũ nollẽt esse participes Calligetus & Timagoras Pharnabazi legati, pecu-
niam nõ dederunt quam attulerant classis nomine quinq; & uiginti talenta, sed postea
per se alia cõportata classe cõstituerunt nauigare. Agis ut uidit Lacedæmonios in Chi
um traijcere ante omia destinasse, ne ipse quidem censuit aliud iam agendum, sed socij
apud Corinthum cõcilio, atq; cõsilio habito decreuerunt in Chium sibi primũ esse na-
uigandum, duce Chalcideo, q in Laconica quoq; naues armauerat, deinde in Lesbum du
ce Alcamene, quem etiam Agis destinabat, postremo in Hellespontum duce Clearcho
Ramphij filio. Veꝝ prius nauium dimidium transportari p Isthmum, idq; statim traij-
cere, ne Athenienses tam in eas animum aduerterent, quæ pficiscerentur, q̃ in eas quæ
posterius transportarent. Nanq; ab hac ora propalam naues soluebant, cõtẽpta Athe-
niensiũ imbecillitate, quorũ nulla admodũ classis usquã uisebat. Vbi id placuit, unam
& uiginti naues cõtinuo traduxerũt: q etsi stimulabãt Corinthios ad secũ nauigandũ,
tñ illis cordi nõ fuit ante Isthmia quæ tunc instabãt celebrata. Et cũ Agis uellet indul-
gendo ne fœdera Isthmica soluerent, suam ipsius classem facere, Corinthijq; abnuerũt
ac tẽpus tererent, Athenienses acta Chioꝝ certius sensẽre, ac misso illuc uno è magi-
stratibus Aristocrate, insimularunt Chios, eosq; pernegantes, iusserunt ex formula na-
ues mittere. Atq; ita missæ sunt septem, quarum mittendarum fuẽre autores, tum mul
ti rerum agitatarum nescij, tum pauci qui sibi actorum erant conscij, nolentes plebem
prius hostilem habere, q̃ tutelæ aliquid accepissent, cum Peloponnenses qui tamdiu nõ
uenirent, non amplius uenturi expectarentur. Interea ludi Isthmici edebantur. quibus
spectaculis cũ interessent Atheniẽses (indicta enim fuerant fœdera dierum festorum)
eo magis deprehenderũt Chios spectare ad defensionẽ. Atq; ubi discessum est, ita con
festim sese præpararunt, ne clam ipsis naues à Cenchris proficiscerentur. Profectæ aũt
sunt illinc post ludos cõfectos una & uiginti naues Alcamene pfecto, ad quas totidem
obuiam euntes Atheniẽses, primũ in pelagus hostẽ subducebant, ubi illæ nõ lõgo spa
tio secutæ se auerterunt, ipsi quoq; rediẽre. Quippe septem Chijs quas in eo numero
secũ habebat, diffidebat. Sed postea impletis alijs septẽ & triginta eosdẽ pficiscentes
psecuti sunt ad Piræum agri Corinthij, q est portus desertus & nouissimus, ad cõfinia
terræ Epidauricæ: Intra quẽ Pelopõnenses, una quæ in alto cursum tenebat amissa, cõ
tractis cæteris se continebant. Eis Athenienses & à mari nauibus adorti, & in terram
egressi tumultum ingentem perturbationemq; pbuerunt, ac naues plerasq; laceraue-
rũ è terra, atq; Alcamenem interfecerũt, aliquot tñ suorum amissis. Vbi diremti fu-

Pharnabazus.
Endius.
Ephorus.
Phrynes.
Clearchus.
Isthmiorum celebritas.
Cenchræ.
Pyræus.

re, naues quæ satis uisæ sunt aduersus hostiles illic collocauêre, cum reliquis ad paruū iam insulam non admodum distantem, in statiōe subière & castra posuère, misso Athenas nuncio subsidia accersitum. Nam postero die Peloponnensium classi auxiliares Corinthij affuerunt, nec ita multo pòst alij finitimi. Qui cum cernerent custodiam deserto in loco sibi perq̄ laboriosam fore, ancipiti consilio erant, deq; incendenda classe cogitabant. Satius deinde uisum est eam subducere, circundatoq; peditatu tutari, dum aliqua commode effugiendi offerretur occasio. Verum Agis his cognitis, misit ad eos uirum Spartiatam Thermonem. Fuerant autem & Lacedæmonij certiores iam antea facti de discessu nauium ab Isthmo, cum præcepissent tribuni plebis Alcameni, ut cum id fieret nūcium ad se mitteret. Ideoq; mature quas apud se habebant naues quinq; mittendas censuerunt Chalcideo duce unà cum Alcibiade. Deinde cum hi proficiscerentur, nunciumq; de fuga suorum in Piræum accepissent, animo sunt consternati, quod in bello Ionico auspicando inauspicate cecidisset, eoq; statuerant non amplius è sua terra classem dimittere, imò adeo quæ dimissa esset reuocare. Quod animaduertens Alcibiades, rursus suadet Endio, atq; alijs tribunis ne relanguescerent à classe mittenda in Chium, prius enim illam præuenturam, quàm cladem acceptam Chij sentirēt, & se si Ioniam adeat, facile socias Atheniensium ciuitates ad defectionem inducturum, commemorando & Atheniensium imbecillitatem & Lacedæmoniorum studia: nam præter cæteros apud illos fidem esse. Ipsi autem Endio separatim dicere speciosum illi fore, si per eum & Ionia deficeret, & rex socius fieret Lacedæmoniorum, neq; hoc Agidis opus esset. Erat nanq; ipse Agidi aduersarius. Ita Endio atq; alijs tribunis plebis persuasis, abijt cum Chalcideo Lacedæmonio, & celeriter cursum cum quinq; nauibus confecerunt. Per hoc idem tempus recipiebant se ex Sicilia sexdecim Pelopōnensium naues duce Gylippo, post gestum illic communiter bellum. Quæ deprehensæ atq; uexatæ à septem & uiginti Atticis nauibus, quibus præerat Hippocles Menippi, classis è Sicilia redeuntis reditum obseruantibus circa Leucadiam, tamen præter unam effugerunt, Corinthumq; tenuerunt. At Chalcideus atq; Alcibiades ut in quasq; incidebant naues, comprehendebant, ne ipsorum nauigatio palam fieret. Quas non antea missas fecerunt q̄ Corycum, quæ est in continente tenuissent, & congressi cum aliquot Chiorum, quibus cum res agitabantur, iussiq; ab eis, cum nemine collocuti ad urbem nauigarent, illic ex improuiso affuerunt. Et cum plerīq; Chiorum admirabundi attonitiq; essent, per paucos data est opera ut concilium cogeretur. Vbi Chalcideo atq; Alcibiade dicentibus alias quoq; permultas uenire naues, nulla de nauium obsidiōe apud Piræum mentione habita, defecerunt Chij ab Atheniensibus, & mox Erythræi. Atque illinc ijdem profecti cum tribus nauibus Clazomenas ad defectionem induxerunt. Et cuncti Clazomenij transgressi in continentem illic oppidulum condiderunt: ut si qd timoris in insula foret, quam incolebant, esset quò refugerent. Et omnes quidem qui rebellauerant in mœnibus muniendis, atq; in apparatu belli erant occupati.

Thermon.

Gylippus Pelopon. repetens, ab Athenien. uexatur.

Hippocles.

Corycus.

Chij.

Erythræi.

Clazomenes.

Athenienses autem accepto propere de Chiorum defectione nuncio, rebantur magnum circumstare se manifestum periculum, ne cæteri socij post maximæ urbis rebellionem nollent quiescere. Itaq; mille talēta quæ per omne belli tempus intacta esse cupierant, de quibus tangēdis si quis aut retulisset aut suffragium tulisset, propositis pœnis sanxerant, tunc ex præsenti pauore legibus abrogatis, mouēda decreuerūt. Ex quibus naues instruxère non paucas, & nauium quæ Piræum obsederant, octo iam tūc mittendas, quæ insecutæ classem qua uehebatur Chalcideus, nec assecutæ, duce Stronbichide Diotimi, omissa obseruatione redierant, nec multo post alias subsidiarias duodecim Thrasicle præfecto, quæ & ipsæ omiserant obsidionem. Nam septem Chijs, quæ sociæ fuerant oppugnationis apud Piræū, reductis: seruos, q in eis erant, libertate donarūt liberis aūt uincula indiderūt. Alias itē in locum reuersaq; raptim armatas miserūt contra aduentū classis Pelopōnensis, habentes in animo & alias triginta armare. In qbus cōficiendis tantum studij adhibuerūt, ut ne tantulū quidē fecerint, nisi quod ad succurrendū Chio pertineret. Interea Strombichides octo cū nauibus traiecit in Samum, & illinc sumpta una Samia in Teum, incolasq; loci ut quiescerent exorauit. Eōdē & Chal

Talenta Athe. mille intacta. ex legib.

Chalcideus.

Strombichides.

Trasicles.

cideus ex Chio cum tribus & uiginti nauibus traijciebat, aderatq; ei Clazomeniorum atq; Erythræorum peditatus. Huius aduentum præsentiēs Strombichides abscessit: & ubi in altum euectus prospexit multas à Chio naues, fugam in Samum intendit illis insequentibus. Tei peditatum cum à principio excipere noluissent, post Atheniensium fugam introduxerunt. Qui expectato aliquandiu Chalcideo ab insecutione Athenien sium, necdum reuertēte muros demolitus est, quos Atheniēses extruxerant urbis Teæ, qua parte respicit continentem, adiuuantibus eum aliquot qui superuenēre barbaris, duce Tage Tissaphernis proprætore. Chalcideus atq; Alcibiades Samo tenus insecuti Strombichidem, apud Chium armauerunt nauim Peloponnensium, nautas ibiq; præsidio reliquerunt, substitutis in eorum locum Chiis & aliis uiginti nauibus instructis petiuerunt Miletum, tanquam à se defecturam. Nam Alcibiades cui erat cum primoribus Milesiorum necessitudo, uolebat in illis inducēdis præteruertere naues è Peloponneso uenturas, & tum Chiis tum sibi cum Chalcideo, tum à quo missus erat Endio addere hoc decus, quemadmodum spopondisset, quod plurimas ciuitates copiis Chiorum cum Chalcideo ad defectionem induxisset. Itaq; occulte pleraq; nauigatione facta, nec ita multum præuenientes Strombichidem & Thrasiclea, qui tunc ex Athenis cum duodecim nauibus aderat, illum secutus Miletum ad defectionem induxerūt. Horum uestigia persecuti Athenienses cum undeuiginti nauibus, cum à Milesiis non reciperentur, ad Ladam insulam Mileto præiacentem subierunt. Et postea Milesiorum defectionem statim prima societas inter regem ac Lacedæmonios per Tissaphernem atq; Chalcideum inita est hunc in modum:

Tea urbs

Societas inter regem & Lacedæmonios.

SVper his societatem cū rege ac Tissapherne Lacedæmonii sociiq; fecēre: Quancunq; regionē, & quamcunq; urbē rex habet, eiusve pgenitores habuēre, ea regis esto. Et ex his urbibus qcquid pecuniarū aliudve Atheniēsibus pendebat, rex cōmuniter ac Lacedæmonii sociiq; prohibento, ne quid pecuniarū Athenieses aliudve quippiam accipiant. Item bellū cum Atheniēsibus rex & Lacedæmonii sociiq; cōmuniter gerunto, bellumq; cū Atheniensib. dissoluere ne liceat, nisi utrisq; uideat regi ac Lacedæmoniis sociisq;. Quod si qui ab rege defecerint, hi hostes sunto Lacedæmoniis ac sociis: Si qui uero à Lacedæmoniis sociisq;, ii regis hostes sunto. In hanc formā societas inita est. Secundū hæc Chii statim adornatis decē aliis nauibus ad Anæa se cōtulerunt, animo tum audiēdi de Mileto, tum ciuitates ad defectionē solicitandi, sed accepto nuncio à Chalcideo ut redirēt, qm̄ terrestri itinere Amorges cum exercitu afforet, nauigauerūt ad Iouis templum. Vn̄ prospexēre sexdecim naues Atheniensium uenientes, quibus p̄erat Diomedon post Thrasiclē Athenis profectus. Quibus cognitis Chij cum una naui Ephesum, cū reliquis in oram Teiam diffugerunt. Sed earū quatuor ab Atheniensibus interceptæ sunt, uacuæ tn̄, hominibus prius in terram elapsis, cæteræ urbē Teiam tenuerunt, & Athenienses quidem in Samum nauigarunt. Chij aūt reliquis nauibus contractis, adiuncto sibi peditatu Lebedū ad defectionē induxerūt, & itē Eras, post quod & naues & pedites ac suas utriq; domos se receperunt. Circa eadem tempora uiginti naues Peloponnensium quas totidem Athenienses insecutæ fuerant, & in Piræum ingressas obsidebant, in repētinam erumpentes pugnam Atticas superant, quatuorq; earū capiūt, atq; illinc petitis Cenchris, de integro adornant classem in Chium atq; in Ioniam nauigaturi, misso eis ex Lacedæmone nauarcho Astyocho, penes quē iam esset summa rei naualis. Digresso peditatu ex Teo aduenit ipse Tissaphernes: & si qd muri reliquū erat demolitus, abscessit. Nec multo post eius abitū, Diomedon cū decē Atheniensiū nauibus applicans, pepigit cū Teijs se & illos receptur̄. Et illinc pfectus, Eras cū urbē adortus expugnare nō posset, uela fecit. Per idē tēpus apud Samū uulgus unā cum Atheniensibus, q tribus cū nauibus aderant, aduersus primores arma sumpserūt, & eorū ad ducentos, q maxime potentes erant, interfecēre: quadringentos exilio mulctauēre, prædijs illorū & urbanis & rusticis inter se distributis, & Atheniensium decreto tanq̄ in fide posthac pmansuris indulta libertate, per se postea munia ciuitatis obiē-

Tissaphernis cū Lacedæ. societatis formula.

Anæa.
Amorges.
Diomedon.

Lebedus.
Eras.

Astyochus.

Eras oppugnatur.
Samiorū facinus.

re,urbemq́ſocijs diſtributionis communicauerunt, interdicta facultate iam ulli è populo aliquid aliud aut his ab illis,aut illis elocandi conducendiq́. Poſt hæc eadem æſtate Chij quemadmodum inſtituerant nihil ſedulitatis prætermittentes,etiam abſq; Peloponnēſibus,quæ aderant copijs ciuitates ad defectionem ſolicitabant, cū ob alia, tum uero q uolebant ſecum q̄plurimos periclitari. Itaq; in expeditionem cum tribus nauibus aduerſus Lesbum tendunt,quemadmodum à Lacedæmonijs erat prædictum, ſecundo loco eundum eſſe in Lesbum, & inde in Helleſpontum. Nam peditatus & Peloponnenſium qui aderant, & indigenarum circa ſociorū in Clazomenas & Cumam abierat:cuius præfectus erat Eualas Spartiates,nauium uero Diniadas ex finitimis ſubditis. Quibus nauibus Chij primum Methymnam quò prius peruenêre, deinde relictis hic quatuor nauibus Mitylenem,quò cū cæteris nauibus uenerūt ad deficiendum impulêre. At Aſtyochus Lacedæmonius nauarchus è Cenchris,ubi in ſtatiōe fuerat,cū tribus nauibus traiecit in Chiū,& tertio q̄ aduenerat die,qu q; & uiginti Atticæ naues Leſbum appulerunt, ducibus Leonte & Diomedōte. Siquidē Leon poſterior cum decem nauibus in auxilium ex Athenis aduenerat. Eôdem Aſtyochus eadem die iam adueſperaſcente,inductus eſt,ut ſumpta una naui Chia ſe conferret,ſi quid poſſet,profuturus:& cum ueniſſet in Pyrrham,& poſtero die in Ereſſum, ubi certior fuit Mitylenem ab Athenienſibus ipſo impetu eſſe captam. Nam Athenienſes ut uenerant ex improuiſo cum portum obtinuiſſent naues Chias ſuperauêre:& egreſſi in terram,ijs qui obſtiterant prælio uictis urbe potiti erant. Quibus cognitis Aſtyochus cum nauibus, Ereſſinis & tribus Chijs,quæ cum Eubulo ex Methymna ſupererant ei,ab Athenienſibus comprehenſæ: ſed cum Mitylene caperetur elapſæ: una enim ab Athenienſibus fuerat intercepta:non putauit ſibi amplius Mitylenem eundum,ſed Ereſſo per defectionem recepta ac communita,quos habebat in nauibus armatos itinere terreſtri tranſmiſit in Antiſſam & Methymnam,præpoſito illis Eteonico,ipſe quoq; eodem cum nauibus ſuis ac tribus Chijs uela fecit,ſperans conſpectu ſui Methymnæos fiduciam capturos ad permanendum in rebellione. Sed cum ei omnia apud Leſbum in contrarium cederent,reſumptis ſuis copijs traiecit in Chium. Vbi rurſus oppidatim receptus eſt peditatus ſociorum,itemq́ claſſiarius qui erat iturus in Helleſpontum. ad quos etiam poſtea uenerant è claſſe ſociali Peloponnenſium,quæ ad Cenchream ſtabant naues ſex. Athenienſes autem rebus apud Leſbum de integro conſtitutis, profecti illinc, caſtrum Clazomeniorum in continente extructum diruerunt: & Clazomenios iterum in urbem quæ in inſula eſt reportarunt, præter defectionis autores, qui in Daphnuntem abſceſſerant. Et denuo Clazomenæ in ditionem Athenienſiū conceſſêre. Eadē æſtate Athenienſes qui in Mileto apud Ladam cū uiginti nauibus in ſtatione erant,cū aggreſſi eſſent expoſitis in terram copijs,Panhormū,quod eſt oræ Mileſiæ, Chalcideū Lacedæmonium ducem interfecerūt,occurrētem cum paucis ad uim arcēdam, & tertio pôſt die abierūt,erecto trophæo,quod Mileſij ſubmouerūt tanq̄ erectum ab ijs, qui ui eum locum non obtinuiſſent. At Leon & Diomedon cum nauibus quibus præerant Atheniēſium ex Leſbo & ex Oenuſſis inſulis Chio p̄iacentibus,ex Siduſſa quoq; & ex Ptelio,quos muros in Erythræa habebant diruerunt:atq; è Leſbo tranſmittētes in Chium,de nauibus cū Chijs præliabant̄. Habebant aūt epibatas è numero armatorꝫ, quos ex formula extorſerant. Et ad Cardamylam expoſitis in terram copijs, & ad Boliſſum fuſis acie q ſe obuiam tulerant Chijs,ac multis cæſis,omnia circa oppida in officio tenuerunt,& altero ad Phanas prælio,ac tertio ad Leuconicum uictores, cū cōtra eos Chij amplius non prodirent,regionē egregie exornatam,& à Mœdorꝫ tēporib. ad illa uſq; illæſam uaſtauerūt. Etenim Chij ſoli omniū quos ego cognouerim, ſecundum Lacedæmonios beati & ijdem modeſti extiterunt, q quo magis ciuitas proficiebat, eo magis ei inſtruēdæ atq; ornandæ operam dederūt,neq; prius ipſam defectionem moliri: ſi minus tuto molituri auſi fuiſſent,q̄ unà cū multis ſe & egregijs ſocijs periclitaturos compertum habuiſſent. Et niſi intellexiſſent,ne ipſos quidem Atheniēſes iam negare poſt acceptam in Sicilia calamitatē,quin de imperio ſuo actum eſſet. Et ſi qd opinione lapſi ſunt,prout in hominū uita cōtingere ſolet,tamē cū multis lapſi ſunt,quibus fore

Eualas Spartiates.
Diniadas.
Mitylene ab Athenienſibus capitur.
Antiſſa.
Methymna.
Eteonicus.
Daphnus.
Athen. Clazomenis potiuntur.
Chalcidei cædes.
Oenuſſæ inſu.
Siduſſa.
Pteleum.
Phanæ.
Leuconicum.

uidebatur, ut status Atheniensium propediem euerteretur. Itaq; cum & à mari coercerentur, & à terra oppugnarentur, conati sunt quidam eorum urbem Atheniẽsibus tradere: quo principes comperto, ipsi quidem quieuêre, sed sumpto ex Erythris Astyocho nauarcho, cum quatuor quas habebat nauibus, inspexerunt ut insidias aut obsidibus accipiendis, aut quo alio modo quàm moderatissime cohiberent: Et Chij quidem talia egerunt. Atheniensium autem sub eiusdem æstatis extremum mille & quinquaginta armati, Argiuorumq; mille, quorum dimidiam partem leuiter armatam, Athenienses iustis armis instruxerant, & sociorum totidem cum nauibus duodequinquaginta, quarum aliquot erant ad armatos portandos, ducibus Phrynicho & Onomocle & Scironida, ex Athenis transmiserunt in Samum, & transeuntes in Miletum castra posuerunt. Aduersus quos egressi ipsorum Milesiorum octingenti armati, & qui cum Chalcideo uenerant Peloponnenses, ac mercenaria Tissaphernis auxilia cum ipso etiam Tissapherne, atq; eius equitatu prælium conseruêre. Et Argiui latius exporrecto suo cornu præ contemptu, tanq̃ imperium suum Ionibus non laturis, cum inordinatius pergerent, à Milesijs superantur, & paulominus trecẽti ex ipsis occubuêre, Athenienses cum à principio uicissent Peloponnenses & barbaros, cæteramq; turbã propulissent, cum Milesiis non sunt congressi. Nam Milesij fugatis Argiuis ad urbem secesserant, cum aliud suorum cornu superatum uidissent, & pro mœnibus iam uictores arma disposuerant. Qua in pugna contigit ut Iones utrinq; Dorum uictores existerent. Athenienses quidem Pelopnnensium, Milesii autem Argiuorum. Hinc trophæo Athenienses erecto sese ad circumuallandam urbem (est enim locus peninsula) accingebant, existimantes si Miletum acciperent, facile sibi cætera oppida in deditionem uentura. Interea sub occasum iam sero nuncius eis affertur, quinq; & quinquaginta naues è Peloponneso atq; è Sicilia, tantum non adesse. Siquidem Hermocrate Syracusano in primis autore apud Sicilienses ferendi auxilium ad reliquas Atheniensium euertendas, uiginti naues Syracusanorum, & duæ Selinuntinorum ueniebant, & Peloponnẽsium quæ armabantur iam paratæ erant. Hæ classes dato negocio Therameni Lacedæmonio ad Astyochum nauarchum utrasq; deducendi, primum in Eleum traiecerunt in insulam, quæ ante Miletum iacet: mox illinc cum accepissent in Mileto agere Athenienses, in Iasicum sinum prius animo noscendi quid rei apud Miletum ageretur, deinde in Tichiusam, quæ est oræ Milesiæ, ubi stationem habentes de prælio facto docentur ab Alcibiade, qui illuc equo aduectus est, quiq; prælio gerendo interfuerat, stans p Milesijs atq; Tissapherne, & ab eo admonent si nolint de Ionia & de cæteris rebus actũ esse, maturarẽt ocyus Mileto succurrere, neve circumuallari eam pro nihilo haberent. Ita illi prima luce succurrere statuerunt. Phrynichus Atheniensium dux, ubi de classe hostium ex Dero certior factus est, cũ uellent collegæ expectare ad decertandum, negabat id se aut commissurum, aut quoad posset, illis alterive cuiq̃ permissurum. Quoties licere postea planius nosse aduersus quot hostium naues quantũ ipse nauium satis habeas, & per ocium instruere ad pugnandum, ne utiq; turpitudini atq; dedecori dandum esse si nolis, subire nulla ratione periculum, neq; deforme Atheniensibus cum classe cedere ad tempus, sed uel deformis esse quoquo modo committere ut uincerentur, & ciuitas non modo in dedecus, sed etiam in discrimen maximum adduceretur. Quæ cum uix deberet præ cladibus acceptis quàm posset tutissimo apparatu, aut aliqua prorsus antecedente necessitate hostem lacessere, quo tandem modo debeat non coacta, sed ultro adire pericula. Itaq; iubere illos sumptis saucijs peditatuq; & instrumentis duntaxat quæ attulissent, cæteris quæ ex hostico cepissent, ut naues leuarentur relictis, quãocyssime uela facere in Samum, & illinc iam contractis in unum omnibus nauibus sicubi foret opportunum hostes adoriri. Hæc cũ persuasisset, fecissetq; Phrynichus nõ magis in præsens quàm in posterum, neq; in hoc tm̃ sed in omibus alijs negocijs quæ ipsi delegarent, circunspectus est habitus. Hunc in modum Athenienses imperfecta uictoria, statim sub uesperã à Mileto abierũt. Et mox è Samo Argiui ob iram cladis acceptæ domũ reuecti sunt. Peloponnenses ipso statim diluculo mouẽtes è Tichiusa in hostem tendebant, & cũ unum in hoc diem cõsumpsissent, postridie assumptis nauibus Chijs,

Phrynichus. Onomocles. Scironidas.

Argiuorum exercitus fusus. Atheniensiũ aduersus Peloponnẽses uictoria. Miletus obsidet.

Eleus insula.

Iasicus. Tichiusa.

Derus.

quas cum Chalcideo antè fuerat insecutus hostis, statuerunt redire in Tichiusam, gratia lemborum quos subtraxerant. Quo ut peruenerunt eos adiens cum peditatu Tissaphernes, persuadet ut ad Iasum nauigarent, ubi se tenebat Amorges Pissuthni filius nothus regis à quo rebellaret hostis. Ita Iasum repente aggressi non opinantibus illis hostilis, sed Atticas naues esse expugnant. In quo opere præcipua extitit laus Syracusanorum. Peloponnenses Amorgem quem uiuum ceperant, Tissapherni tradiderunt perducendum, si ei liberet ad regem quemadmodum fuerat ab illo iussus. Iasum ipsam milites diripuêre, magnamq; admodum pecuniæ uim asportauêre. Erat enim oppidũ iam inde à priscis temporibus locuples. Cæterum auxilia quæ circa se Amorges habuerat, sine noxa recepêre ad se Peloponnenses, interq; ordines suos redegêre, q; pleriq; illorum essent ex Peloponneso. Hinc tradito Tissapherni oppido cum omnibus captiuis tam liberis quàm seruis, pacti in singula capita singulos stateres Daricos sibi soluẽdos, redierunt Miletũ. Vnde Pedaretum Leontis filium quem Lacedæmonii magistratum in Chium legauerunt, mittũt itinere pedestri usq; ad Erythra cum ijs copijs, quæ auxiliares Amorgis fuerant, atq; illic Mileto Philippũ præficiunt, æstasq; confecta est.

Amorges capit.

Iasus diripit.

Pedaretus.

Insequente hyeme Tissaphernes, posteaq̃ Iasum præsidio muniuit, aduenit Miletũ, & quemadmodũ Lacedæmone spoponderat, menstruum stipendium nauibus numerauit, singulas uiritim drachmas Atticas, uolens in reliquũ tempus soluere ternos obolos, donec regem consuluisset, soluturus ut dicebat si ille iussisset integras drachmas. Verum contradicente Hermocrate Syracusanorum duce (Theramenes eñ cum non esset ipse nauarchus, sed ad tradendam Astyocho classem cum illis nauigaret, segnior erat circa rationem stipendij) conuentum est inter eos, ut præter quinq; naues plusq̃ terni oboli uiritim soluerentur. Nam quinq; & quinquaginta nauibus terna talenta in singulos menses dabat, cæteris nauibus quæ ultra hunc numerũ essent, ad hanc ipsam rationem soluebatur. Eadem hyeme qui apud Samum agebant Athenienses, cum aduenisset illuc è domo alia classis quinq; & triginta nauiũ, ducibus Charmino & Strombichide & Euctemone, contractis & à Chio & aliunde nauibus, statuerunt inter se sortiti inuadere naualibus copijs Miletum, & classem atq; peditatum mittere in Chium, quod & fecerunt. Nam Strombichides & Onomaches & Euctemon cum triginta nauibus, & parte armatorum qui uenerant in Miletum, actuarijs nauigijs aducti in Chium, quam sortiti fuerant. Mox eorum collegæ apud Samum remanentes cum quatuor ac septuaginta nauibus ac mare obtinentes aduersus Miletum tendunt. Astyochus autem ut erat id tempus, apud Chium obsides deligens proditionis metu, maturabat eã rem perficere, sed postea quàm sensit Theramenem cum classe uenisse & negocia societatis in melius proficere, acceptis decem Peloponnensibus nauibus, & totidem Chijs abijt, & tentata frustra Prelei expugnatione transmisit Clazomenas. Ibi eos qui cum Atheniensibus sentiebant, iussit ad se deditionem facerent & migrarent in Daphnuntem: quod item iubebat & Tamus Ioniæ prætor. Illis facere imperata recusantibus ad ortus urbem murus carentem, tamen expugnare cum non posset abijt, & ingenti uento usus, ipse quidem Phocæam & Cumam tenuit, naues autem cæteræ insulas Clazomenis obiacentes, Marathusam, Pelam, Drimyssam, & quæcunq; circa loca Clazomenis obnoxia erant. Octo dies propter tẽpestatem immoratæ, cum partim diripuissent exhausissentq;, partim oppugnassent, in Phocæam & Cumam ad Astyochũ remearũt. Is dum ibi agit, à legatis Lesbiorum aditus est de insula illi tradenda, & ab eis quidem persuasus. Verum cum Corinthij atq; alij socij propter superiorem cladem minus libenter illuc ire uellent, proficiscitur in Chium. Sed tempestate disiectæ naues, eôdẽ tandem omnes aliæ aliunde peruenerunt. Quo postea Pædaritus, qui fuerat apud Erythras, tunc pedibus iter faciens, è Mileto transmisit cum ijs copijs quas habebat (Habebat autem in ijs ad quingentos milites, qui relicti cum armis fuerant ex quinq; Chalcideis nauibus) Ibi cum quidam quidã Lesbiorum se defecturos pollicerent, Astyochus retulit rem ad Pedaritum atq; ad Chios tanquam expediret ire cum classe ad Lesbum recipiendam: fore enim ut aut plus sociorum compararent, aut certe Atheniensibus si quid minus succederet, nocerent. Sed cum hoc illi audire nollẽt, negaretq; Pædaritus

Stipendium menstruum.

Charminus.
Euctemon.
Strombichides.
Onomaches.

Prelei proditio tentatũ.
Tamus.

Marathusa.
Pela.
Drimissa.
Astiochus.

Pedaritus.

naue Chiorum se illi permissurum, ipse sumptis quinque Corinthijs & sexta Megaride, & una Hermionide, præter suas Laconicas, cũ quibus uenerat, Miletum abijt ad suam nauarchiam, sane quam minatus Chijs se neutiquam illis opitulaturum, si qua ope indigerẽt. Et appellens ad Corycum oræ Erythreæ illic stationem habebat. Athenięses aũt è Samo cum exercitu Chium petierunt, & ad alterum tumuli latus quo detinebanť, ita stationẽ habuerunt, ut utrique alteris occulti essent. Astyochus accepta à Pedarito epistola, quosdam Erytharæos captiuos è Samo missos uenisse Erythras ad moliendam proditionẽ, extemplo reuectus est iterum Erythras, ac parum affuit, quin incideret in Athenienses. Is ac Pædaritus qui ipse quoque illuc ad eum traiecerat, quæstione habita de ijs qui proditionem moliri uiderentur, ubi compererunt id totum ob salutem ciuitatis è Samo fuisse confictum, absolutis illis redierunt, alter in Chium, alter in Miletum, quò destinauerat. Interea classis Atheniensis è Coryco præteruehens Arginum, incidit in treis naues longas Chiorum, easque simulac conspexit, insecuta est, & exorta ingẽti tempestate ægre in portum Chiæ refugerunt. Atheniensium autem tres quæ præ cæteris instructæ erant, perierunt impactæ mœnibus Chiorum. Viríque partim capti sunt, partim interfecti, cæteræ fugam intenderunt in portum Mimanti subiectũ, nomine Phœnicuntem. Vnde postea in Lesbum profecti Athenienses ad munitiones excitandas se præparabant. Eadem hyeme Hippocrates Lacedæmonius cum decem nauibus Thurinorum, quibus præerat Dorieus Diagoræ unus è tribus, cumque duabus alijs, Laconica altera, altera Syracusana, ex Peloponneso traiecit in Cnidum, quæ iam à Tissapherne defecerat. Cuius classis aduentum ubi sensêre, qui apud Miletum erant, iusserunt dimidium classis Cnidi esse præsidio, naues quæ ad Triopium stabant, succurrere onerarijs, quæ ab Aegypto transmitterent. Est autem Triopium prominens oræ Cnidiæ promontorium, ubi situm est Apollinis templum. Eius rei certiores facti Athenięses profecti ex Samo, sex naues ad Triopium præsidiarias intercepêre, classiarijs in terram elapsis. Mox appellentes Cnidũ, eamque adorti, urbẽ muris carentem, parum abfuit quin expugnarent. Postero die rursus subeuntes, cum per noctem oppidani melius urbem obsepissent, & ij subintrassent qui ad Triopium è nauibus diffugerant, non iam perinde in oppugnando nocuêre, ac peruastato illorum agro in Samum rediêre. Per idem tempus cum in Miletum uenisset Astyochus ad classem, omnia adhuc quæ ad exercitum spectant, suppeditabant Peloponnẽsibus, ut quibus & stipendium abunde soluereť, & res ex Iaso direptæ à militibus magnæ pecuniæ superessent, & Milesij impigre onera belli sustinerent. Cæterum cum superiora fœdera per Chalcideum & Tissaphernem inita Lacedæmonijs uiderentur quibusdam rebus manca, nec tam pro sua facere quàm pro altera parte, placuit de integro inire Theramene adhibito in hæc uerba:

Corycus.

Arginum.

Mimas. Phœnicus portus.

Dorieus.

Cnidus.

Triopij situs.

Pactiones secundæ inter Lacedæmonios & regem Dareum.

PActiones inter Lacedæmonios sociosque & regem Dareũ, eiusque filios ac Tissaphernem, ut fœdera sint & amicitia in hanc formulam: Quæcunque prouincia atque urbs regis est Darei siue eæ patris fuerunt, siue progenitorum, in has ne eant, aut belli aut quoquo modo nocendi ergo, uel Lacedæmonij uel eorum socii, neque tributa ex his urbibus exigãt, aut Lacedæmonii aut Lacedæmoniorum socii. Ne uicissim rex, aliquisve eorum quibus rex præest, aduersus Lacedæmonios, eorumve socios eat, belli ergo, aut quoquo modo lædendi. Si quid aut Lacedæmonii sociive rogauerint regem, aut rex Lacedæmonios sociosve, quicquid alterutri persuaserint bene fieri, id alteri faciat. Bellũ autem quod cum Atheniensibus illorumque sociis geritur, id ab utrisque communiter geratur. Quod si id dissoluere placuerit, communiter utrique dissoluant. Necnon quantus exercitus fuerit in regis prouincia ab ipso accitus rege, tanto rex soluat stipendium. Si qua autem ciuitatum cum rege confœderatarum prouinciarum regis aliquam inuaserint, cæteri prohibeant, & regi quoad poterunt, opitulentur. Rursus si quis è prouincia regis, aut quacunque ex urbe in qua rex imperium obtinet, inuaserit regionem Lacedæmoniorum sociorumve, prohibeat rex, & quoad potest opituletur. Post has pactiones Theramenes traditis Astyocho nauibus celoce profectus è luce abiit. Athenienses autẽ è Lesbo iam Chium appulsi, terraque ac mari potiti, Delphinium muro clause-

Pactionum forma alia.

Delphinium.

runt,locum alioqui & à terra munitum, & portus habentem nec procul ab urbe Chia diremptum. Chij cum multis antea prælijs afflicti, tum inter seipsos nõ admodum bene animati, sed Tydeo Ione cum suis tanq̃ cum Atheniensibus sentirẽt, iam à Pædarito morte affectis, & reliqua ciuitate necessario in exiguũ redacta, quiescebãt mutuo suspecti, & ob id neq; istos neq; eos qui cũ Pædarito erant auxiliares idoneos ad pugnam putabant. In Miletũ itaq; mittunt ad Astyochum, ut ad se tutãdos ueniat, & illo mandata non audiente, scribit de eo Lacedæmonem Pædaritus tanq̃ lædente remp. Hactenus apud Chium Athenienses res suas constituerunt. Cæterum naues eorũ quæ apud Samum erant, aduersus eas quæ apud Miletum stabant ductæ sunt: & cum hostes pugnã detrectarent, rursus in Samũ reductæ quieuêre. Per eandem hyemẽ transacto Pharnabazi negocio per Calligetum Megarensem & Timagoram Cyzicenum, naues à Lacedæmonijs armatæ septem & uiginti è Peloponneso circa solstitiũ in Ioniam traiecerunt, duce Antisthene Spartiata, cum undecim Spartiatis, quos Lacedæmonij ad Astyochum mittebant, ut eorũ cõsilijs uteretur, quorum unus fuit Lichas Archesilæ, dato eis negocio, ut postq̃ Miletum peruenissent, curarent ut cũ cætera quamoptime haberẽt, tum uero has naues siue tot, siue plures, siue pauciores in Hellespontum ad Pharnabazum, si uideret, mitterẽt Clearcho Ramphij p̃fecto, qui in eadẽ classe nauigabat. Astyochũ si eisdẽ placeret, amouerent à nauarchia, Antisthenẽq; subrogarẽt. Ex epistolis eñ Pædariti Astyochum suspectum habebant. Igitur hæ naues à Malea altum tenentes ad Melum appulsæ, nactæ sunt decem Atheniensium naues, quarum tres captæ sunt inanes crematæq;. Mox isti ueriti ne reliquæ quæ aufugissent, aduentum suum prout contigit notum facerent Atheniensibus, Sami stationem habentibus, Cretam petunt, & pleraq; nauigatione per custodiam confecta, tenuerunt ad Caunum Cariæ. Inde tanquam ex tuto nuncium mittunt ad classem quæ stabat ad Miletum, ut ab ea exciperentur. Interea Chij & Pædaritus Astyochum, etsi cunctantem, nihilo tamen minus per nuncios orabant, ut sibi obsessis omni cum classe succurreret, nec maximam ex omnibus socijs in Ionia urbibus pro derelicta haberet, & à mari interclusam, & à terra latrocinijs oppressam. Etenim seruitia cum tot essent, quot in una urbe nusquam præterquam Lacedæmone: & ob tantam multitudinem seuerius in delictis, quàm alibi castigaretur, ubi exercitus Atheniensis tuto se loco post erectas munitiones collocasse iussus est, ad eum permulta transfugerunt, & propter notitiam regionis plurima per se detrimenta attulerunt. Itaq; aiebant Chij debere Astyochum usq; dum spes facultasq; esset muri apud Delphinium inhibendi, auxilium ipsis ferre, circumuallantem exercitu ac nauibus ampliori castro hostium castrum. Astyochus quemadmodum tunc fuerat interminatus aliter statuerat, tamen ut uidit socios ad hoc incumbentes, incurrere statuit. Interim accepto nuncio ex Cauno de uigintiseptem nauium, & consiliariorũ aduentu, cætera omnia posthabenda existimauit, satiusq; esse ut reciperet tot naues per quas mari potiretur, & Lacedæmonij qui ad se explorandum uenissent, tuto transmitterent. Igitur omissa nauigatione in Chium, sine mora nauigauit in Caunum. Conq; Meropidem expositis in terram copijs, utiq; cum præteruehitur urbem, diripuit: & carentem muris, & terræmotu collapsam, qui maximus omnium quos meminimus, illic contigit. Et oppidanis in montana dilapsis, agrum discursantes, prædas abegerunt, præterquam liberorum hominum (hos eñ dimittebant) profectus ex Co in Cnidum nocte ab exponendis in terram nautis reuocatus est à Cnidiis, ut pergeret protinus aduersus uiginti naues Atheniensium, hortantibus quemadmodum res se habebat, quibus Charminus unus è ducibus qui agebat apud Samum, præerat, ad speculandum harum septem & uiginti nauium transitum ex Peloponneso, ad quas Astyochus ipse nauigabat. Etenim in Samo ex Mileto certiores facti Athenienses de horum aduentu, negocium Charmino dederant, ut eas obseruaret circa Symam & Chalcem & Rhodum & Lyciam: Quippe iam esse se in Cauno acceperant. Instat itaque famam nauigationis suæ peruertere Astyochus, tendens in Symam si forte classem hostilem in alto aspiceret. Sed pluuia & nubilum cælum perturbationem ei præbuit, ne classem per tenebras moderari posset, adeo ut sub diluculum disiectis nauibus,

Pædariti sedulitas. Calligetus. Timagoras. Antisthenes. Lychas. Pharnabazus. Astyochus suspectus habitus. Melus. Caunus. Cos Meropidis. Terræmotus in Co.

finiſtrum cornu ueniret in conſpectum Athenienſium, cum dextrum adhuc circum inſulam deerraret. Has eſſe naues, quas obſeruarent è Cauno, rati Charminus atq; Athenienſes extemplo prouecti eas adoriuntur, quæ erant pauciores uiginti, illarumq; treis deprimunt, & alias lacerant iam prælio uictores, donec plures opinione ipſorum naues apparuerunt, à quibus undiq; circunuenti fugæ ſe mandant: ac ſeptem amiſſis nauibus in Teuglußam inſulam cum cæteris, & illinc in Halicarnaſſum contenderunt. His geſtis Peloponnenſes in Cnidum claſſem appulerunt, adiunctisq; ſibi uiginti ſeptem ex Cauno nauibus uniuerſa cum claſſe petierunt Symam, ibiq; trophæo poſito, rurſus in Cnidum redierunt. Cognita pugna nauali, Athenienſes cum omnibus nauibus è Samo in Symam proficiſcuntur: & cum neq; inuaderēt ipſi claſſem quæ ad Cnidum ſtabat, neq; ab ea inuaderentur, ſumptis naualibus uaſis quæ erant apud Symam, & Lorymis in continente oppugnatis, redierunt Samum. Peloponnēſes coacta ad Cnidum omni claſſe, ſiquid deerat apparabant, & ex eis undecim uiri cum Tiſſapherne, qui illuc aduenerat, colloquium habuerunt de rebus iam tranſactis, ſi qua illarū eis diſpliceret, deq; bello futuro, qua ratione optime & ex utrorumq; utilitate maxime gerendum eſſet. Et ante omnes Lichas quæ tranſacta eſſent conſiderans negare fœdera bene inita tam à Chalcideo q̃ à Theramene eſſe. Indignum em̄ ſane ſi cuicunq; ꝓuinciæ rex atq; eius ꝓgenitores imperaſſent, eam rex nunc ſibi uendicaret. Oportere enim rurſus & inſulas om̄es & Theſſaliam & Locros & deinceps Bœotia tenus in ſeruitutē redigere, ac Lacedæmonios ꝓ libertate imperiū Medoꝝ Græciæ induere. Itaq; iubere alias inire pactiones, aut iſtis ſtari non oportere, nec ob eas ullo ſtipēdio opus eſſe. Hac de re ſtomachatus Tiſſaphernes infecto negocio, ac præ ſe indignationē ferens inde abſceſſit. Illi à prioribus Rhodioꝝ publice accerſiti, conſtituerunt illuc ire, ſperantes & inſulam tum nauticis, tum hominibus pedeſtribus pollentem ſe recepturos, & ſocietatis huius beneficio, præterq̃ ꝙ à Tiſſapherne pecuniā poſcerent, poſſe alere exercitū. Profecti igitˀ protinus per eandē hyemē ex Cnido cū ad Camiꝝ oræ Rhodiæ primū appuliſſent, nauibus quatuor & nonaginta, ꝑmultis terrorē iniecerunt ignaris rerum quæ tractarentˀ, ita ut ab urbe ꝓfugerent, mœnibus præſertim carente. Quibus poſtea Lacedæmonii conuocatis, & duabus item ciuitatibus, Lindo & Ielyſſo, ſuaſerunt Rhodijs ut ab Athenienſibus deficerent. Atq; ita Rhodus ad Peloponnenſes defecit. Id cum ſenſiſſent Athenienſes, ſub idem tēpus è Samo ſoluerunt, rem anteuertere cupientes: ſed cum altum tenerent, in hoſtiū conſpectum uenerunt, ſed iam tardiuſculi. Ideoq; confeſtim in Chalcem abiēre, & illinc rurſus in Samum. Tū poſtea & ex Chalce & ex Co & ex Samo traijcientes in Rhodum, cum illis belligerabant. Ibi Peloponnēſes ſubductis nauibus cætera quieti, per dies octoginta ab Rhodijs duo & triginta talenta coegerunt. Interea & iam inde anteq̃ Rhodum ad deficiēdum induxiſſent, dum hæc ſunt geſta, Alcibiades poſt Chalcidei necem, & pugnam apud Miletum in ſuſpicionē Peloponnenſibus uenit, & de eo interimendo ex Lacedæmone ad Aſtyochum epiſtola miſſa eſt. Erat enim Agidi inimicus & alioqui infidus habebatˀ. Ob hunc ille metum à principio ad Tiſſaphernem ſeceſſit, mox apud eum q̃maxime potuit, negociis Peloponnēſium nocuit, & edocendis om̄ibus quomodo ſe haberēt rebus, autor fuit imminuendi ſtipendii, ut ꝓ ſingulis drachmis Atticis terni oboli, nec ij aſſidue ſoluerentˀ, iubens Tiſſaphernem illis dicere, Athenienſes qui uetuſtiores eſſent, peritia rei naualis ternos duntaxat obolos claſſiarijs ſuis numerare, nec tam ꝓpter paupertatem, q̃ ne illi affluentia ſtipendii abuterentˀ, partim corpora ſua reddendo deteriora, dum illud in ea demum impendunt, unde imbecillitas contingit, partim claſſem deſerēdo, dum partem ſtipēdii ſibi debitam nō relinquunt obſidem ſui. Idem edocuit ut trierarchos & ciuitatum duces data eis pecunia ad hanc rem ſibi concedendā induceret præter Syracuſanos, quoꝝ dux Hermocrates ſolus om̄ium aduerſabatˀ, ſocialis claſſis nomine. Ciuitates quoq; quæ pecunias poſtularēt, cōfutabat ipſe Tiſſaphernis uice, ꝙ diceret Chios quidē impedientes eſſe: qui cum ſint om̄ium Græcoꝝ ditiſſimi, & auxiliariis illoꝝ incolumes effecti, poſtularēt ꝓ ſua libertate alios periclitari & corporibus & pecunijs: Alias autē ciuitates iniuſte agere, quæ pro Athenienſibus anteq̃ ab eis deficerent

Teuglußa. Halicarnaſſus. Lorymi. Camirus. Lindus. Ielyſſus. Rhodus ad Peloponnenſes deficit. Alcibiades quibus cauſis Lacedæmonijs ſuſpectus factus. Stipendiū claſſiariū Athenienſium. Chij ditiſſimi.

sumptus facere solitæ, nollent nunc pro seipsis tantundē aut etiā plus conferre. Et Tissaphernem non ab re nunc bellum gerentē suis pecunijs parcere, redditurū illis solidū stipendium, si qñ id ab rege mitteretur, & ciuitatibus pro cuiusq; merito profuturū. Ad hæc Tissaphernem admonebat, ne admodum incumberet bello finiendo, neve aut accitis quas instruxerat Phœnicum nauibus, aut maiori Græcorū classe conducta, tradere Lacedæmoniis terræ, ac maris imperium uellet, sed fineret utrosq; bifariā habere potentiam. Fore eñ ut semper regi liceret in eos à quibus offenderetur inducere alteros. Si uero ad alterutros deueniret maris ac terræ imperium, non habiturū eum adiutores, quibus opprimeret eos, qui rerū potirentur, nisi uellet ipse aliquando per se cū ingenti & impensa & periculo adire certamen. Satius aūt esse si aliquātula impēsa cū harū rerū difficultate decideret, & sic rebus suis saluis, Græcos inter se collideret. Addebat etiam cōmodiores illi fore socios imperij Atheniēses, quippe q minus in terra dñari optarēt & rationē simul atq; opam bellandi utiliorē regi haberēt: quod si forēt eius socij, in seruitutē redigerēt, sibi quidē ipsis maris partē, regi aūt Græcos oēs qui prouincias illius incolerent. Lacedæmonios uero in contrariū tendere ad restituendā libertatē, quos neutiq credibile sit, cū Græcos nūc à Græcis ipsis liberent, nō liberaturos esse à barbaris eosdē, si quos antea ab illis nō liberassent. Iubebat ergo illū prius utrosq; conteri finere: & cum præcisum esset quàmplurimum ex Atheniensium uiribus, tum demum Peloponnenses è prouincia depelleret. Atq; ita se rem habere Tissaphernes ferè sentiebat, quantum ex ijs quæ fiebant colligere licebat. Alcibiadi enim ob hæc tanquam bene admonenti fidem habens, parcius Peloponnensibus stipendium dabat, nec eos bellū gerere permittebat, sed dicendo tum naues Phœnicum uenturas, tum illos supra modū auidos esse certandi, res euertit, & classem eam quæ fuerat lōge ualidissima deflorauit, in cæteris quoq; apertius agens, quàm occultaret se non libenter illis socijs gerere bellum. Atq; hæc Alcibiades simul quod optima factu arbitrabatur Tissapherni pariter & regi coram suasit, simul quòd suum in patriam reditum curabat, cuius impetrandi, si eam non euerteret, sciebat sibi aliquando fore facultatem. Eumq; ex hac re præcipue existimabat impetratum iri, si Tissaphernem constaret ipsi esse familiarem, quod & cōtigit. Nam postea quàm eum apud Tissaphernem pollere senserunt milites Athenienses, qui in Samo erant, & ipse antea ad potētissimos mandata dederat, ut apud optimum quenque sui restituendi mentionem haberent. Velle enim se in patriam redire sub statu paucorum, non id quidem perniciose, sed ne sub statu populari, à quo esset eiectus, & cum illis una administrare rempublicam quibus amicum redderet Tissaphernem. Tum uero pleriq; trierarchorum Atheniensium, qui erant apud Samum, & potentissimi quique sua sponte inclinauerunt ad statum popularem antiquandum.

Tissaphernes Alcibiadi assensus.

Quæ res in exercitu primum agitata, mox illinc ad urbem, persuasit ut è Samo nonnulli ad Alcibiadem colloquendi gratia uenirent. Et illo spondente redditurum se illis amicum Tissaphernem primum, deinde regem, si modo statum popularem non tutarentur, sic enim regem magis confisurum, magnam sanè spem concipiebant, cum hostem superandi, tum uero ipsi primores ciuitatis qui affligebantur maxime, ad se negocia transferendi. Hi cum Samum redissent, re cum idoneis transacta, coniurauerunt propalam apud multitudinem dicentes regem eis amicum fore, & pecuniam præbiturum, duntaxat Alcibiade restituto, ac statu populari sublato. Vulgus, etsi nonnihil ijs quæ tractabantur impræsentiarum angebatur, tamen affligente stipendij ab rege suppedidanti spe quiescebat. At illi qui statum popularem agitabant, posteaquam uulgo rem communicauerunt, rursus & sibi ipsis & plerisque sodalium quæ forent ab Alcibiade prospiciebant. Et alijs quidem hæc tum ampla, tum explorata uidebantur. Phrynicho autem qui adhuc duxerat, nihil admodum horum placebant: & nihilo magis statum paucorum Alcibiades prout erat, quàm popularem desiderare uidebatur, neq; aliud captare nisi quoquo modo disciplina ciuitatis immutata, accitu sodalium reuerteretur. Sibi autem præ cæteris hoc non negligendum, præsertim ne seditiones existerent, quinetiam ne regis quidem interesse, ut à Peloponnensibus iam æque in mari uersantibus, & in illis imperio non minimas urbes obtinentibus, accede-

Atheniensium de Alcibiade reducendo consilium.

ret ad Athenienses, quibus diffideret, & negocium sibi facesseret, cui liceret Peloponnenses, à quibus nihil dũ mali passus est, efficere sibi amicos. Præterea se probe scire aiebat socias ciuitates, cũ denũciatum eis foret, hos statũ paucorum nõ popularẽ uiuere, & ita ipsis esse uiuẽdum, profecto nec quæ defecissent, ad imperium redituras, nec quæ nõ defecissent, stabiles permansuras. Neq; enim præoptaturas in paucorum aut populi statu seruitutẽ, q̃ in utrorumq; nancisci possent libertatẽ. Quinetiam eos qui optimates uocarentur, opinaturos non minus negocij sibi quàm popularem statum per eos exhibendum qui largitionibus uterẽtur, & duces malorum essent, unde plura ipsi commoda cõsequantur, & sub illis inaudita causa, homines atq; immanius ad necem esse rapiendos. Popularem uero statum & effugium suum & illo certiorem esse, & hæc ita sentire, ciuitates ex ipsis operibus edoctas, planè se scire Phrynichus aiebat, ideoq; nihil eorum sibi, quæ impræsentiarum ab Alcibiade agerentur, placere. Ii tamen qui congregati in societate belli erant, sicut à principio placuerant hæc, ita nunc admiserunt, ac legatos qui Athenas mitterentur cum alios, tum uero Pisandrum parauerunt, ut de Alcibiade reducendo, ac statu populari antiquando, deq; contrahenda Atheniensibus cũ Tissapherne amicitia tractarẽt. At Phrynichus habẽdæ orationis de Alcibiade reducendo gnarus, & eius ab Atheniẽsibus admittẽdæ, ueritus ne ob ea quæ à se in contrariũ dicta essent, male secum ageretur, si in arbitrium illius deueniret, ad tale genus se conuertit: Mittit ad Astyochum Lacedæmoniorum nauarchum circa Miletum adhuc agentẽ clamdestinas epistolas, in quibus cum alia simpliciter scribebat, tum uero Alcibiadem illorum negocia corrumpere, qui Tissaphernem Atheniensibus conciliaret. Sibi ueniam dandam esse, qui aliquid consuleret in perniciem hostis, uel cum dedecore suæ ciuitatis. Astyochus de Alcibiade multando, præterquam quod amplius ille non ueniebat in manus, ne curauit quidem: sed reuersus ad eum in Magnesiam apud Tissaphernem, retulit ambobus quæ sibi scripta essent è Samo: index ipse rei factus, & (ut ferebatur) tum his tum alijs rebus communicandis Tissapherni sese applicans priuati lucri gratia, eoq; libentius ferens stipendium non esse persolutum. Alcibiades non cunctatus literas in Samum ad magistratus mittit de ijs quæ à Phrynicho agerentur, postulans ut eum morte multarẽt. Ob id exæstuans Phrynichus, ut qui ob indicium esset in summum omnino discrimen adductus, rursus ad Astyochum scribit, insimulans illum superioris facti, quod haud probe occultasset, & nunc se paratum esse tradere omnẽ Atheniensem exercitum, qui esset apud Samum: illis ad internecionem expositis sigillatim omnibus modis, cum Samus muris careret. Quibus modis ista exequeretur, neq; inuidiosum sibi iam esse, cũ propter inimicissimos capite pericliteur, si hoc & aliud quodcunque potius ageret, quàm ut ab illis trucidaretur. Hæc quoque Astyochus ad Alcibiadem detulit, cuius iniquitatem præsentiens Phrynichus, tantumq; non ab Alcibiade de his rebus epistolam adesse, præoccupat ipse ad exercitum indicium efferre, inquiens hostes in animo habere, cum Samus careat muris, nec omnis classis intus habeat stationem, castra inuadere: & quandoquidem ipse pro comperto habeat, debere Samum illos qui celerrime muro concludere, & in cæteris custodias agere. Atq; ipse eos pro imperio quo erat, ad hæc facienda adegit. Et isti quidem partim ad extruendos muros res præparare, partim celeriter extruere non solum ex hac causa, sed etiam tanquam sic Samus esset duratura. At non ita multo pòst, literæ ab Alcibiade ueniunt, exercitũ à Phrynicho proditũ iri, & hostes eum inuasuros. Ex hoc Alcibiades non ex fide, sed ex odio dicere existimatus, & Phrynicho tanquam cum hostibus sentienti opponere quæ ipse facienda ab hostibus præuidisset, nihil obfuit, imò testimonium eo iudicio perhibuit. Item post Tissaphernem alliciendo induxit, ut amicus Atheniensibus foret, timentem quidem Peloponnenses, quòd maiori cum classe quàm Athenienses adessent: cupientem tamen, si quo pacto posset, sibi haberi fidem præsertim post ea quàm sensit eorũ apud Cnidum dissensionem de fœderibus per Theramenem initis. Nam id tẽporis cum illi apud Rhodum essent, iam dissensio extiterat. Post quẽ Alcibiadis sermonem cum Tissapherne habitum, Lacedæmonios ire assertum cunctas ciuitates in libertatem, superuenit Lichas, negauitq; tolerandam esse pactionem, ut rex

Optimates.

Phrynichi epistolæ clamdestinæ.

Astyochus consiliorum detector.

obtineret ciuitates,qbus prius aliquando aut ipse,aut progenitores eius imperassent. Et Alcibiades quidem utpote ad magna connitens,officiose Tissaphernem demereba tur. Legati autem Atheniensium qui cum Pisandro è Samo missi erant,ubi Athenas peruenerũt,uerba apud populum fecère altius repetentes,& ante omnia licere illis & regem sociũ habere, & Peloponnenses uincere,si Alcibiadem restituerent,nec eodem modo degerent sub statu populari.Contradicentibus multis, partim pro statu popu lari,partim propter inimicitias Alcibiadis,ac reclamantibus indignũ facinus esse, si is rediret qui leges rupisset,in quem Eumolpides præconesq; de mysticis testimoniũ di xissent,quo nomine exilium sibi ille consciisset: quem deniq; si reuocarẽt,sese deuouis sent.Pisander ubi plurimũ concertationis erat ac querelæ,adiens ac prehensans singu los contradicentium,percontabatur num quam spem salutis publicæ haberent, Pelo ponnensibus nec in mari pauciores q̃ ipsi naues rostratas habentibus,& socias ciuitates plures,suppeditãte illis rege ac Tissapherne pecunias, quæ ipsis nullæ reliquæ essent, nisi quis ad eos regem traduceret.Et cum interrogasset, & nullam aliam esse dicerẽt, tũc palàm subijciebat eis: Atqui hoc ut conficiamus, fas non est, nisi rempublicam pro uidentius administremus,& ad paucorum regimen deferamus,ut nobis rex habeat fi dem:ne plus de administratione reipublicæ impræsentiarum quàm de salute consula mus,habituri facultatem postmodum si displicebunt ista mutandi: Alcibiademq; qui hoc unus nũc efficere potest, reducamus. Hæc audiens populus, ægre quidem à prin cipio ferebat mentionem status paucorum:sed Pisandro plane docente nullam aliam salutem esse inter metum & spem,ut status reip.immutaretur,annuit:factumq; decre tum est,ut Pisander cum decem collegis irent ad transigendum cum Tissapherne atq; Alcibiade,quoquo modo sibi maxime è repub.fore uideretur. Et criminante Pisandro, Phrynichus à præfectura cum suo collega Scironide amotus est,subrogatiq; in eorum locum Diomedon & Leon,& ad classem missi. Dedit autem crimini Pisander Phryni cho,quod diceret eum prodidisse Iasum & Amorgem,uidelicet arbitrabatur eum non idoneum fore ijs quæ ab Alcibiade transigerẽtur.Ita Pisander,ubi cõiurationes omnes quæ prius fuerant, de iudicijs ac magistratibus in ciuitate recitãdo, statum popularem abrogando per factionis suæ homines,& q̃ publice consulerent,cæteraq; quæ ad præ sentem usum pertinerent,curauit ne quid moræ intercederet,ad Tissaphernẽ ipse cum decẽ collegis nauigauit. Et Leon ac Diomedon per eandem hyemem cum ad classem Atheniensium peruenissent,Rhodum petierunt. Vbi nacti subductas Peloponnensi um naues, in quendam locum egressi sunt, ac Rhodijs qui ad arcendam uim occurre rant,prælio superatis,in Chalcem se recepère:& illinc bellum acrius ex Co gerebant, q̃ inde commodius obseruarent si qua traijcerent Peloponnensium naues. Xeno phantidas autem Lacon è Chio in Rhodum uenit,à Pædarito nũciatum iam ad finem peruenisse Atheniensium murum: Et nisi omni classe subueniatur, actũ esse de Chio. Et isti quidem subuenire statuerunt. Attamen Pædaritus interea & qui cum eo auxili ares erant,atq; Chij, admotis omnibus copijs munitiones Atheniensium circundatas classi oppugnãt:& eius parte expugnata,aliquot nauibus quæ subductæ erant potiun tur.Sed eo succurerntibus Atheniensibus,primi in fugam uersi sunt Chij, mox Pæda ritus ipse reliquis circà fusis occubuit,ac multi Ahiorum,pluraq; arma capta. Post hæc multo quàm antea Chij arctius obsidebantur, & à terra, & à mari, etiam fame inuale scente. Pisander autem legatiq; collegæ,ubi ad Tissaphernem uentum est,uerba fe cerunt de pactionibus ineundis. Ille quoniam magis extimesceret Peloponnenses, & quemadmodum ab Alcibiade erat edoctus,uellet utrosq; adhuc uehementius conteri, non se certum omnino Alcibiadi præbebat. Ea de re ille ad tale genus se conuertit, ut inter Athenienses & Tissaphernem tanquam nimia postulantẽ non conueniret. Quod ut mihi uidetur,etiam Tissaphernes uolebat:ipse quidem propter metum, Alcibiades astit, quòd ubi animaduertit illum (ut uidebatur) non affectare conuentionem, nole bat uideri Atheniensibus inualidus ad hoc ei persuadendum: sed iam persuaso, & uo lenti ad Athenienses se conferre, ipsos Athenienses non idonea offerre. Postulauit enim Alcibiades coram Tissapherne,cuius uice ipse in loquẽdo fungebatur,adeo quẽ

Pisander.

Diomedon. Leon.

Xenophantidas.

Pædariti cædes.

Tissaphernes. sibi metuit.

admodum supergrederentur, ut per Athenienses, etsi ingentibus sane postulatis acqui escerent, staret quo minus conueniretur. Nam postulauit omnem Ioniam tradi, rursusque insulas Ioniæ adiacentes: quæ cum nō abnuerent Athenienses, tandem in tertio congressu ne plane deprehēderetur parum pollere, petijt ut finerēt regem ædificare naues, & ijs terram ipsorū obire quot & quoties libuisset. Ad hæc postulata nihil iam amplius assensêre Athenienses, sed ea intolerabilia arbitrantes, & se ab Alcibiade esse deceptos, cum iracundia digressi, se Samum receperunt. Post hæc rursus Tissaphernes eadem hyeme contulit se in Caunum animo Peloponnenses iterum reuocandi Miletum: initisque alijs quibuscunque posset pactionibus stipendium soluere, ne prorsus sibi hostes redderet, timēs tum ne aut coacti pugnare cum Atheniensibus, classe ex magna parte stipendio fraudata succumberent, aut ea exarmata, ad uotum sine se Atheniensibus succederet, tum uel magis, ne illi stipendij parandi gratia continentem peruastarent. Harum igitur rerum omnium respectu atque prouidentia, ut (quemadmodū optabat) Græcos inter se coæquaret, accitis Peloponnēsibus stipēdium numerat, fœderaque cum eis tertiò init in hæc uerba:

Tissaphernes. Peloponnensib. reconciliatur.

Pactiones tertiæ inter Lacedæmonios & regem societatis.

TERtiodecimo regni Darei anno, Alexippida apud Lacedæmonem tribuno plebis, pactiones initæ sunt apud Mæandri campum inter Lacedæmonios sociosque ac Tissaphernem & Theramenem, Pharnacique liberos, de regis deque Lacedæmoniorum & sociorum negocijs. Quæcunque plaga regis in Asia est, regis esto, deque sua prouincia rex deliberato pro suo arbitrio. Lacedæmonij sociiue prouinciam regis ne adeunto nocendi ergò. Neue rex Lacedæmoniorum sociorúmve regionem adito ullius mali ergò. Quod si quis Lacedæmoniorum aut sociorum, nocendi ergo regionem regis adierit, Lacedæmonij socijque prohibēto. Et si quis è ditione regis adierit Lacedæmonios sociosve nocēdi ergò, rex prohibeto. Nauibus quæ nunc adsunt, Tissaphernes stipendium præstato ex pacto, dum naues regis adueniant: quæ ubi aduenerint, Lacedæmonij socij suam classem si uolent alunto: sin à Tissapherne ali uolēt, Tissaphernes stipendium præbeto. Eam pecuniam finito bello quantam acceperint Lacedæmonij socijque, Tissapherni reddunto. Postquam classis regia uenerit, & illa & Lacedæmoniorum & socialis communiter bellum gerunto, quatenus Tissapherni uidetur Lacedæmonijsque ac socijs. Quod si societatem belli contra Athenienses dissociare libuerit, ex æquo dissocianto. Atque hæ pactiones initæ fuerunt, post quas Tissaphernes operam dedit, ut naues Phœnices (quemadmodum dictum est) adduceret, atque alia quæ spoponderat, animo etiam ostentandi se quæ ad ipsum pertinerent, apparare. Sub extremum iam hyemis Bœotiani Oropum interceperūt, prodito Atheniensium quod ibi erat præsidio, opera etiam nōnullorum Eretriensium, & ipsorum Oropiorum, captantes Eubœam ad defectionem inducere. Nam cum id oppidum sit situm in Eretria, quod Athenienses tenebant, fieri non poterat, quin magna iactura afficeretur & Eretria & cætera Eubœa. Potiti igitur iam Oropo Eretrienses, in Rhodū uenerunt accitum Peloponnenses in Eubœam. Illi Chio potius quæ uexabatur succurrēdum cū statuissent, & è Rhodo soluentes omni cum classe circa Triopium nauigarent, prospiciunt Atheniensium naues à Chalce altum tenentes: & cum neutri in alteros tenderent, abierunt: Athenienses quidem in Samum, Peloponnēses autem in Miletum, cernentes non posse se Chio succurrere sine certamine. Hyems hæc cōfecta est, & uicesimus huius belli annus, quod Thucydides conscripsit. Ineunte statim proximæ æstatis uere, Dercylidas uir Spartiata haud magna cum manu missus est itinere pedestri in Hellespontum, solicitatum ad defectionē Abydum, quæ est Milesiorum colonia. Chij quoque q̄diu Astyochus de ferēdo auxilio ambigit, obsidione urgēte, ad confligendum impulsi sunt nauali certamine. Acceperant aūt post mortē Pædariti Astyocho adhuc apud Rhodum agēte, Leontem è Mileto uirum Spartiatam pro duce, qui cū Antisthene uenerat epibata, & duodecim naues Mileti p̄sidiarias, quarum Tæurinæ erant quinque, Syracusanæ quatuor, & Anceta, & Milesia, & Leōtis singulæ. Egressi itaque populariter & Chij, & tuto quodā loco oc-

Oropus.

21 anni initium. Dercylidas.

Abydus.

μία.

cupato, unà cum sex & triginta suis nauibus aggressi sunt Atheniēsium duas & triginta. Et cum atrox esset pugna naualis, neq; in ea Chij atq; socij forent inferiores, tamen (iam enim erat uesper) in urbem redierunt. Secundum hæc cum Dercylidas pedestri itinere ad Hellespontum peruenisset, statim ad eum & ad Pharnabazum Abydus defecit, & duos post dies Lampsacus. Hoc cognito, Strombichides è Chio repente suppetias uenit, nauibus quatuor & uiginti Atheniensiū, inter quas erant militares quæ portabant armatos: & prælio superatis Lampsacenis qui obuiam prodierant, ipso impetu Lampsacum muris carentem carpit, ac homines uasaq; abripit: ac restitutis in eam liberis hominibus, ad Abydum accessit. Sed cum Abydanos neq; ad deditionem impellere, neq; oppugnatione tentata expugnare posset, ad Sestum transfretauit, urbem in Cheroneso è regione Abydi sitam, quam Medi aliquando tenuerant: ibiq; præsidium imposuit, ac totius Hellesponti tutelam. Interea & Chij compotes maris effecti sunt magis, & qui ad Miletum erant, atq; Astyochus tum audita pugna nauali, tum discessu Strombichidis audaciores. Itaq; omnino duabus nauibus in Chium profectus Astyochus, sumpsit quæ illic erant naues, & tota iam classe contendit in Samum. Et cum hostes non exirent obuiam, quòd mutuo suspecti erant, rursus redijt Miletum. Nam per hoc tempus, atq; etiam prius, Athenis antiquatus erat status popularis. Siquidem postquam Pisander cum collegis ac Tissapherne redierunt Samum, rem illic castrensem ad suum magis arbitrium transtulerunt, & Samij ipsi hortabantur optimates ad capessendum secum statum paucorum, etsi inter se ad seditionem concitati, ne sub statu paucorum degeretur. Quinetiam Atheniensibus qui inter se erant, cum & ipsi inter se contulissent, placuit Alcibiadem (quandoquidem hoc ei non esset cordi) missum facere. Non enim amplius idoneum fore, si ueniret, statui paucorum, sed se iam quorum de periculo ageretur, per se dispicere oportere, quonam modo & res ista non remitteretur, & bellica sustineretur, unoquoq; ex sua re familiari impigre pecuniam, & si qua re alia opus esset, conferente, ut qui nō alijs iam, sed sibijpsis laborarent. Talia tunc exhortati, continuo Pisandrum & dimidium legatorum domum dimiserūt ad res ibi transigendas, dato insuper eis negocio, ut in quascunq; subditorum ciuitates possent, statum paucorum instruerent. Alterum dimidium in alia item subditorum oppida, aliô alium, necnon Diotrephum ad prouinciam sibi mandatam in Thracia administrandam, tunc agentem circa Chium. Is Thasum profectus, statum ibi popularem aboleuit. A cuius discessu Thasij altero fere mense urbi murum circundederunt, tanquam nihilo iam indigentes cum Atheniēsibus statu optimatum, sed libertatem à Lacedæmonijs propediem expectantes. nam eorū exules q non penes Athenienses, sed apud Lacedæmonios erant, cum suis q intra urbem erant necessarijs, omni ope annixi sunt, ut & naues reciperentur, & ciuitas rebellaret. Itaq; ipsis quidem euenit ex sententia, ut & ciuitas citra periculum seruitio eximeretur, & populus qui fuerat refragaturus administratione summoueretur, cæteris autem Atheniensium studiosis è contrario, qui statū paucorum illic constituerant. Neq; id in Thaso tantum ut mihi uidetur, sed in alijs quoq; multis subditorum ciuitatibus, quæ resipiscentes à nullo metu eorum quæ tractabantur, illacq; fallaci sub Atheniensibus legitime uiuendi conditione posthabita, ad eam quæ proculdubio erat libertatem transierunt. At Pisander cum collegis profecti, statum popularem ut ipsis uidebatur ex urbibus sustulerunt, & ex aliquot earū armatis in socios sumptis Athenas reuerterūt: ubi comperiunt iam pleraq; à sodalibus perpetrata. Etenim Androclē quēdam in statu populari lōge principem, & q inter primos extiterat autor Alcibiadis expellendi, nōnulli iuniorū conspirati, clàm obtruncarant, duplici causa, tū q erat maximæ apud populū autoritatis, tū uel magis aliquanto Alcibiadis demerendi, tanq̄ reuersuri, & Tissaphernē eis amicum reddituri, aliosq; nōnullos tanq̄ non opportunos eodē clàm modo sustulerant. Oratioq; ab eis ex composito propalam habita est, neq; mercedē alijs dari debere nisi militantibus, neq; plures esse participes rerū gerendarū q̄ quinq; millia, & eos p̄cipue, qui & pecunijs & corporibus prodesse possent. Erat aūt hæc res decora apud plerosq;, ut q administrationē ciuitatis immutassent, ijdem ciuitatē administrarēt. Adhuc nanq; & populus & concilium ex con

Abydus deficit. Lampsacus.

Sestus.

Dmeocratia. Atheniensium antiquata.

Paucorum status instauratur.

Thasi resp. immutatur.

Androclis cædes.

ſuetudine congregabatur, ita tamen ut nihil conſultaretur niſi quod conſpiratis probaretur. Ex quorum etiam numero erant qui cōtinebantur, penſatis prius inter ſe quæ forent, dicenda, nemine iam aliorum contradicente præ metu, cum tantam cerneret conſpiratorum manum. Quod ſi quis contrà hiſceret, confeſtim aliquo idoneo modo necabatur, neq; de percuſſoribus inquirebatur: ſi qui ſuſpecti erant, ſupplicium ſumebatur. ſed intra ſilentium populus ſe tenebat, adeo perterrefactus, ut taciturnitatem ſuam lucrifacere ſe putaret, ſi nihil uiolētiæ pateretur, & cum multo plurium q̄ erat conſpirationem ſuſpicaretur, animo ſuccumbebat. Nec id licebat explorare tum propter magnituditudinem ciuitatis, tum propter mutuam ignorationem. Neq; uero fas erat ob hoc ipſum cuiquam apud alium miſerari ac lamentari uicem ſuam, quaſi de ulciſcendo ſecreta conſilia agitaret. Siue enim notum ſiue ignotum nactus eſſes quem alloquereris, infidus uidebatur, ſingulis è populo ſuſpicioſe inuicem ſe adeuntibus, ueluti participes forent eorum quæ agerentur. Quoniam ex eo paucorum numero erant quidam, quos nemo unquam ſuſpicatus eſſet ad eam ſe factionem conuerſuros, qui præcipue & apud multitudinem ut fides haberetur effecerant, & apud ſtatum paucorum ut multum firmamenti eſſet, uel hoc ipſo ꝙ populares ad mutuam diffidentiam inducebant. Sub hoc igitur tempus Piſander collegæq; uenientes, ſtatim cætera peregerunt: & ante omnia coacto populo, ſententiam dixēre de decem ſcribis deligendis, penes quos liberum imperium eſſet, qui conſcriptam rogationem certa die ad populum ferrent, qua ratione ciuitas optime degeret. Vbi dies dicta aduenit, aduocata concione in editum locum, ubi templum Neptuni eſt ſitum, decem ferme extra urbem ſtadijs, promulgarunt decem uiri illi, nihil aliud q̄ hoc demum licere, quocunq; quis uelit Athenienſium decretum refellere, refellenteq;, ſi quis aut ſcripſerit aduerſus leges facere, aut quoquo alio modo læſerit, ingentibus pœnis ſanxerunt. Hic uero clare locuti ſunt, nullum iam priſtino inſtituto magiſtratum ualere, neq; ſtipendium numerari, ſed quinq; deligi præſides, à quibus rurſus centum uiri deligantur, q ſinguli ternos ſibi cooptēt, penes quos numero quadringentos, cum in curiam uenerint, imperium ſit exequendi quæ optima factu eſſe, ſenſerint, & quinq; millia ciuium quoties eis uideretur congregare. Fuit quidem qui hanc rogationem tulit Piſander, qui ut in cæteris, ita in hoc ſtatu popularem libentiſſime propalam abrogabat. Qui uero totum negocium compoſuit, qua ratione ad hoc deueniretur iampridem id p̄meditatus, fuit Antiphon, uir Athenienſium ſui temporis nulli ſecundus uirtutē, atq; item præſtantiſſimus in comminiſcendo, & in ijs quæ ſentiret promendis, qui neq; ad populum neq; ullam in contentionem uoluntarius prodibat: ſed ſuſpectus uulgo propter opinionem facultatis in dicendo, ceſſaret ab agendo: tamen hic unus ut cuiq; aliquid aut in iudicio, aut apud populum agenti conſulebat, plurimum poſſe prodeſſe exiſtimabatur: & qui poſtmodum (cum ſtatu quadringentorum collapſo, acta illorum populus ultum iret, ipſeq; in iudicium uocaretur, tanquam unus ex iſtarum rerū autoribus) uidetur mihi optime omnium ad meam uſq; memoriam, cauſam capitis dixiſſe. Præſtabat autem ſeſe & Phrynichus per q̄ ſtudioſum circa ſtatum paucorꝫ Alcibiadis metu, quem intelligebat cuncta apud Samum à ſe cū Aſtyocho tractata reſciuiſſe, ratus (ut credibile erat) eū nunq̄ ſub paucorꝫ ſtatu reuerſurꝫ. Et aduerſus atrocia quia is non ſuccubuerat, plurimum de ſua uirtute ſpopondiſſe uidebatꝰ. Theramenes quoq; Agnonis filius, inter primos eorꝫ extitit qui ſtatum popularē diſſoluerunt, uir neq; ad dicendū, neq; ad intelligendum inualidus. Itaq; opus à uiris & multis & circunſpectis agitatū, etſi arduum, tñ non immerito proceſſit. Arduum eñ fuit, populum Athenienſem centeſimo fere ab exactis tyrannis anno libertate priuare, ne eum modo nullius imperio ſubiectum, ſed plusq̄ huius temporis dimidio ipſum aliis imperare aſſuetū. Vbi autem concio nemine refragāte ſed rata habēte quæ promulgabanꝭ ſoluta eſt, aliquāto poſt in curiā introducti ſunt quadringenti hunc in modū: Erant Athenieēſes aſſidue ſub armis propter hoſtes apud Deceleam agentes, partim in muris, partim in ſtationibus ſuo quiſq; loco. Igitur illo die eos qui conſcij non erant, ex conſuetudine abire permittunt, dato præcepto cōiuratis, ut permanerent non apud arma, ſed ſeorſum: & ſi qs ad res quæ agerētur notandas

Decem ſcribarum electio apud Athenieſes.

Decem uirales leges.

Centumuiri

CCCC. uiri.

Antiphon.

hunc locum citat Cice. in Bruto.

Phrynichus.

Theramenes.

Agnon.

Quadringentorum in curiam introductio.

restitisset, hunc sumptis armis id facere prohiberent. Fuerat autē ij, quibus id negociū datum est, qui ad hoc ipsum uenerant cum suis armis, Andrij & Tenij & Carystiorum trecenti, & Aeginetæ incolæ, quos illuc habitatum miserant Athenienses. His itaq; dispositis, quadringenti uiri occulto quisq; pugione uenientes, comitantibus centumuiginti adolescentibus, quibus utebantur sicubi manu illorū opus erat, circunsistunt intra curiā senatores, quiq; magis eligebantur, eisq; præcipiunt ut sumpta mercede egrederentur. Attulerant autem ipsi mercedem illis totius reliqui temporis, & eam egredientibus persoluerūt. Itaq; hunc in modum senatus nihil refragatus, è curia prorepsit: nec cæteris quidem ciuitatibus aliquid innouantibus, sed quiescentibus. Tunc illi ingressi curiam, quæstores è suo corpore sortiti sunt, quibuscunq; uotis atq; hostijs magistratus inueniuntur usi: postea ualde immutato ritu status popularis, præterq̄ φ exules Alcibiadis gratia non restituerunt, in cæteris imperiose gerebant: & nonnullos (licet haud multo quàm ipsi uidebantur idonei qui in locum ipsorum substituerentur) interemerunt, nonnullos in carcerem coniecerunt, quosdam relegauerunt. Ad Agidem quoq; regem Lacedæmoniorum (erat apud Deceleam) misêre caduceatorem, qui diceret uelle se redire in gratiam: & consentaneū esse ut ille ipsis potius, quàm infido populo* (qui amplius non excitaret) assentiretur. At iste non quieto animo ciuitatem esse existimans, neque sibi populum subito uetustam libertatem traditurum, nec quieturum si magnum exercitum conspexisset, ideo non tantum fidei habens illis in præsens, quin crederet etiam turbari posse, nihil de conuentione respōdit ijs qui à quadringētis aduenerant, sed accito è Peloponneso ingēti exercitu, haud multo pòst ipse cum ijs copijs & his quæ ad Deceleam excubabant, descendit ad ipsa mœnia Atheniensium: sperans eo magis turbatos Athenienses in suum arbitrium peruenturos, aut uoluntarios, aut ipso impetu propter tumultum intrà extràq; credibiliter futurum: neque enim defore putabat, quin muros maiores propter illorum solitudines occuparent. Cum ergo copias propius mœnia admouisset, Atheniēses ne tantulum quidem intra urbem mouerunt: sed emisso equitatu ac parte quadam grauis & leuis armaturæ sagittariorum, depulerunt statim eos qui propius subijssent, armisq; atq; corporibus quorūdam interfectorum potiti sunt. Ita re Agis cognita, rursus eduxit exercitum: & ipse quidem & qui cum eo fuerant illic, apud Deceleæ loca manserunt. Eos aūt qui superauerant, postquam illic aliquot dies fuerant commorati, domum remisit. Secundum hæc, cum quadringenti uiri ad eum legationem misissent, & hic nihilo minus etiam magis essictaretur, & ad hoc ipsos hortaretur, Lacedæmonem mittunt ad paciscendum legatos cupidi pacificandi. Mittunt item in Samum decem uiros ad leniēdos milites, docendosq; cum alia quæ dicere oporteret, tum uero illud, non in perniciem ciuitatis constitutum esse statum paucorum, sed in salute esse omnium: & quinque millia hominum esse, non quadringentos solum, qui negocia administrarent. Nec unqūam ad eam diem propter expeditiones & peregrinas occupationes ad ullam rem consultandam quantumlibet arduam, plures quinque millibus conuenisse. Non tamē statim ab ipsa status sui constitutione miserunt, ueriti ne id quod euenit, nautica multitudo nollet sub eo statu manere, & illic inchoato malo ipsis mouerentur. Etenim iam apud Samum circa statum paucorum res talis erat innouata ea, quæ per ipsum tempus contigit, quo quadringenti sunt constituti. Nam Samiorum qui tunc aduersus proceres surrexerant, cum antea fuissent status popularis, sed immutati rursus persuasiōe Pisandri dum uenit, & Atheniensium in Samo conspicuorum, facta coniuratione ad quadringentos homines, statuerant aggredi cæteros tanquam illi populus forent, & Hyperbolum quendam Atheniensem, hominē nefarium, exulantem, non potētiæ dignitatisûe metu, sed propter scelera & dedecus ciuitatis interemerunt, unà cum Charmino uno è ducibus & aliquibus secum Atheniensibus, quibus fidem habebant. & cum ijs alia huiusmodi perpetrarūt, animati & plures inuadere. Hanc rem qui senserant futuram, nunciauerunt tum è ducibus Leonti ac Diomedonti (hi enim φ à populo honore affecti essent, & inuiti statum paucorum ferebant) tum Thrasybulo ac Thrasyllo, quo-

Andrij, Tenij. Carystij.

Additum ab interprete.

Agidis exercitus contra Athe.

Samiorū factio.

Hyperpoli cædes. Charmini cædes.

rum alter erat trierarchus,alter armatis præerat:itemq; cæteris qui præcipue uidebantur illi conspirationi semper aduersi:obsecrarunt q; ne seipsos morti destinatos,ne Samum ab Atheniensibus alienatam,propter quam una magistratus in id temporis permansisset,contemnerent.Hoc illi audito, singulos milites adeunt, orantq; ne quo modo id permittant,& in primis eos qui dicuntur Parali,homines Athenienses,atq; liberos omnes qui in ea naui uehebantur,statui paucorum nedũ præsenti semper infesti. Quibus Leon & Diomedon quoties aliquo nauigabant,soliti erant aliquid nauium custodiendum relinquere:adeo,cum trecenti illi in Samios impetum fecissent, isti omẽs interuentu suo plerosque Samiorum periculo exemerunt,& triginta è numero trecentorum obtruncarunt, & eorum tres maxime nocentes exilio multarunt, cæteris ignoscẽtes restituto populari statu, in posterum communiter rempublicã administrarunt. Hanc itaque nauem Paralorum cum ipsorum præfecto Chærea, qui statu mutato nauauerat operam,properanter Samii atque milites Athenas mittunt ad ea quæ acta essent nuncianda.Nondum enim resciuerant quadringentos uiros imperio potitos.Cũ Athenas nauis peruenisset,ea protinus quadringenti ablata, Paralorum aliquot duobus tribusve uincula indiderunt,reliquos in aliam militarem nauem impositos, mandarunt per Eubœam custodiendos. Chærea simulac ea quæ agerentur animaduertit, utcunque latitans rursus in Samum reuersus,retulit militibus quæ fierent Athenis,omnia in maius ui orationis exasperans,uniuersos ab his qui rempublicam administrarent uerberibus affici,nec contra eos quicquam hiscere licere: quinetiam horum uxoribus liberisq; uim afferri,cædem quoque statuisse omnium qui in Samo militarent, qui ab ipsorum sententia discreparent,propinquos comprehendere atque coercere,nisi sibi obtemperatum sit, eos interfecturi. Alia etiam permulta mentiendo adiecit. Quæ audientes milites, non modo eos qui statum paucorum introduxerant, sed etiam eos qui participes erant,statuerunt à principio occidere. Deinde ab ijs qui se interposuêre prohibiti,atq; edocti ne hostibus infesta classe uenientibus rem Atheniensem perderent,abstiterunt. Ac postea uolentes iam aperte rem Samiam ad statum popularem reuocare,Thrasybulus Lyci ac Thrasyllus(isti enim præcipui autores extiterant status innouandi)adegerunt ad maximum iusiurandum cum cæteros milites,tum uero eos qui erant è statu paucorum,capessituros se rempublicam popularem,idemq; quod ipsi sensuros,bellum aduersus Peloponnenses impigre gesturos,trecentos uiros pro hostibus habituros,ac nihil admodum cum illis per caduceatorem transacturos, in eadem uerba iurauerunt.Ex Samijs omnes qui per ætatem ferre arma poterant,cum quibus omĩa negocia & quæ ex periculis euentura forent,milites sibi communia esse uoluerunt, arbitrantes neque sibi neque illis ullam reliquam salutem fore, sed utrisq; pereundum, siue quadringenti uiri uincerent, siue hostes è Mileto. Atq; hoc tempus per concertationem omne consumptum est, militibus Athenas ad popularem statum, illis hos ad paucorum compellentibus.Sed milites coacta protinus concione,superiores duces & si quem trierarchum suspectum habebant,magistratu amouerunt, aliosq; suffecerunt trierachos ducesq;,quorum extitêre Thrasybulus Thrasylusq;: qui ad dicendum surgentes, cæteros exhortati sunt cum alijs rationibus non debere ipsos animo labare, quod ciuitas sua defecisset,tum uero his,quod à se qui & plures essent, & omnibus magis abundarent,illa secessisset.nam cum ipsi omnem classem habeãt, posse se ciuitates quibus præessent,adigere ad pecuniam pro uiribus dandam: si illinc abirent, Samum superesse,urbem non inualidam:sed quatenus maritimum robur Atheniẽsium, quod soli obtinere contenderant, eo imbecillitatis recidisset, satis ualidam ad hostes, & eodem loco arcendos,unde iterũ arcuissent: & se propter classem potentiores quàm eos qui in urbe essent,ad comparandum commeatum, cum esset ipsorum beneficio quod Samo præsideret:hactenus licuisset illis in Piræum applicare,quod non liceret in reliquum si rempublicam eisdem restituere recusarent. Itaq; magis se posse illos prohibere usu maris,quàm ab illis prohiberi.Nam illud exiguum quiddam esse & nullius momenti faciendum,illos urbem ab hoste eripere,si hoc ipsis utile sit, & eosdem nihil amisisse,suam habeant quam mittant pecuniam, se eam ipsi milites erogent, sed senatum

Chærea Paralorum præfectus.

Lycus Thrasybuli pater.

cōstituisse, & eius gratia ciuitas habeat exercitus: imò in hoc etiam eos deliquisse, quod primas leges resciderint. Se uero debere & suæ saluti consulere, & tentare ut illos ad officium retraherent: nec deteriores illis eosdem censendos, qui aliquid melius consultarent. Alcibiadem quoque proposita sibi per ipsos securitate atque restitutione, societatem inter eos ac regem cupide conciliaturum: quodq; maximum sit, si cætera frustrarentur, certe cum tantam classem habeant, hoc non deesse ut secedant aliquo ex multis locis, ubi & urbes & agros inueniant. Talibus sese alloquijs mutuo in concione hortati sunt, & nihilo segnius ea quæ ad bellum gerendum pertinebant, apparabant. Quæ sentientes decem legati, qui à quadringentis uiris in Samum missi erant, cum iam in populo uersarentur, ibidem siluêre. Per hoc tempus classiarij Peloponnensium milites qui erant Mileti, inter se succlamabant, tanquam negocia ab Astyocho pariter atq; Tissapherne perderentur: ab Astyocho quidem quod neq; prius pugnare uoluerit, quam diu ipsorum classis præpotens, Atheniensium tenuis fuit: neque nunc uelit, cum Athenienses inter se diffidere dicantur, nec eorum naues eodem in loco esse: sed tempus terat opperiendo Phœnices à Tissapherne naues, nomine, non re periculum certaminis facturas. A' Tissapherne autem, quod has naues non accierit, quòdq; neq; solidum neq; assiduum stipendium soluēdo, classem Peloponnensem destruat. Itaq; negabāt ulterius expectare oportere, sed pugna nauali decernere, ad quod præcipue Syracusani instabant. Hoc murmur gliscere sentientes socij atq; Astyochus, concilio habito, censuêre decertandum: quandoquidem seditionem apud Samum esse nunciabatur. Ergo cum omnibus nauibus numero centum ac duodecim Micalem proficiscuntur, iussis eo Milesiis adesse pedestri itinere. In Glauca autem Micales stationem Athenienses habebant, duæ & octoginta naues è Samo profectæ. Distat autem paululum à continente Samus, qua parte Micalem spectat. Qui cum prospexissent Peloponnesiacas naues ex aduerso uenientes, secesserunt in Samum, suas non satis esse ad subeundum de summa rerum periculum, & simul expectantes (præscierant enim hostem è Mileto uenire cupidum pugnandi) Strombichidem in Hellesponto succursurum cum ea classe, qua se è Chio Abydum contulerat: ad quem præmiserant nuncium, cum se in Samum Athenienses subduxissent. Peloponnenses ad Micalem classe appulsa, illic castra posuêre, & cum eis Milesiorum peditatus atq; accolarū. Postero die cum aduersus Samum nauigare statuissent, accepto nūcio Strombichidem ab Hellesponto redire, ilico Miletum reuecti sunt: aduersus quam uicissim Athenienses post accessionem alterius classis cōtenderunt centum atq; octo nauibus proposito decertandi. sed nemine obuiam se dante, rursus in Samum reuertuntur. Statim secundum hæc eadem Peloponnenses tam numerosa classe, tamen non idoneos se arbitrantes ad prælium conferendum, inopes consilij unde tot nauibus pecunia suppeteret, præsertim Tissapherne male soluente, mittunt ad Pharnabazum (quod iam inde ex Peloponneso præceptū erat) Clearchum Rhamphij filium quadraginta nauium præfectum. Euocauerat eñ eos Pharnabazus præbere stipendiū paratus, pactusq; per legatū se illis Byzantium ad defectionem impulsurū. Ita naues Peloponnenses datis uelis altum petentes, ut in cursu faciendo hostē laterent, coorta tempestate iactatæ sunt, & earū aliæ quæ Delum tenuerunt, plures erant quibus Clearchus uehebatur, posterius Miletum reuersæ sunt. Sed rursus eas recepit Clearchus, in Hellespontum pedibus itinere confecto. Verum eæ quæ in Hellespontum euaserant cum Helixo Megaræi decem naues, Byzantium traxêre ad defectionem: quod postea cum rescissent Athenienses qui ad Samum statiua habebant, miserunt auxilio atq; præsidio loci classem in Hellespontum: & breuis quædam pugna commissa est ante Byzantium inter octonas utrinq; naues inter eosdem. Ii qui rebus præerant, & ante omnes Trasybulus cum semper aliâs, tum uero postquam statum immutauerat, in eadem sentētia fuit ut Alcibiadem reuocaret, ac tandem frequenti militum concione ad hoc persuasa, factoq; decreto reducendum (donata uenia) Alcibiadem, ad Tissaphernem nauigauit, Alcibiademq; deduxit in Samū: una spem fore existimans, si ille Tissaphernem à Peloponnensibus ad ipsos transferret. Alcibiades coacta concione, iacturas exilij sui questus est & deplorauit: multaq;

Glauca.

Sami situs.

Clearchus.

Helixus.

loquutus de republica non in paruam spem futurorum audientes adduxit, supra modum amplificando suam apud Tissaphernem gratiam, ut ij qui holigarchiam domi gerebant, ipsum extimescerent, tum uel magis coniurationes dissoluerentur, simulq; ut ab ijs qui Sami erant plus fiduciæ caperetur, ac pluris ipse fieret, atq; hostes Tissaphernem quàm maxime obtrectarent, & à spe in qua erant deciderent. Enimuero asseuerabat amplissimis uerbis, sibi recepisse Tissaphernem nunquam cessaturum dare stipendium Atheniensibus, si modo eis confideret, quoad ipsi quippiam reliquum foret, ne si oporteret quidem se ad extremum uenundare totum suum. naues quoq; Phœnicum quæ iam in Aspendo essent, ad Athenienses, non ad Peloponnenses adducturum. Ita demum se Atheniensibus habiturum fidem, si ipsum ad eos reuersum excepissent.

Alcibiadis querimonia.

Hæc illi aliaq; multa simulatq; audiêre, in collegium superiorum imperatorum cooptauêre, iusq; rerum omnium permisêre: tantam subito spem singuli præsumêtes, ut nihil minus quàm de sua salute, deq; supplicio quadringentorum dubitarent, parati etiam iam tum propter ea quæ ille dixerat, contemptis qui aderant hostibus, nauigare in Piræum. Ad quod faciendum cum multi instarent, ille uehementer abnuit, negans omisso qui propius esset hoste, in Piræum esse nauigandum: & quandoquidem ipse delectus esset imperator, se rationes belli ante omnia curaturum adito Tissapherne: atq; extemplo è concione abijt, uideri uolens uniuersa cum illo communicare, & maioris apud illum pretii esse ostentãdo se quòd imperator iam delectus esset, illiq; prodesse posset & obesse. Atq; hinc contigit ut per Tissaphernem terrefaceret Athenienses, inuicem per Athenienses Tissaphernem. Peloponnenses qui Mileti erant, audito Alcibiadis reditu, cum iam antea Tissaphernem pro infido haberent, multo iam magis obtrectabant. Delatum enim multis è locis ad eos fuerat, quia recusassent prodire obuiam classi Atheniensi ad Mileti usq; ultro lacessenti, Tissaphernem multo languidiorem effectum esse ad mercedem soluendam, & iam antea per Alcibiadem operam datam, ut idem ipsis inuisus esset. Itaq; inter se milites alius alium conuenientes, quemadmodum prius fecerant, conspirauerunt, & alij quidam autoritatis homines, non solum quòd neq; solidum unquam stipendium acciperent, & id breuis temporis aut intermissum, nisi quis eos aut in prælium duceret, aut alio abduceeret unde alerentur: deserere naues, culpam omnẽ in Astyochum refundentes, qui priuati lucri gratia Tissapherni indulgeret. Cum autem in huiusmodi conspiratione isti essent, conflatus est quidam in Astyochum tumultus hunc in modum: Syracusanorum nautæ, Thurinorumq;, quo liberior multitudo erat, licentius ingruentes, stipendium reposcere. Quibus proteruius quoddam responsum reddidit: interminatusq; in Hermocratem nautis suis astipulantem, leuauit fustem. Hoc cernentes commilitones utique nautæ, cum clamore Astyochum ut ferirent, impetũ faciunt. Quod ille præuidens, ad aram quandam confugit, atq; ita percussus non est. Sed illinc in diuerso discessum ceperunt: & Milesij furtim adorti castellum Tissaphernis illic extructum, & præsidiũ quod ibi erat, eiecerunt. Quæ res probata est, cum alijs socijs, tum præcipue Syracusanis. Lichæ tamen displicuit, affirmanti debere Milesios aliosq; qui sub ditione regis essent, inseruire atq; obsequi Tissapherni in ijs, quæ moderata essent, donec rationes belli recte dispónerentur. At Milesij ob hæc illi & alia huiusmodi succensentes, mox defunctum morbo humari prohibuerunt eo loco: qui aderant Lacedæmonij, uolebant. Propter hanc rerum discordiam inter ipsos Tissaphernemq; & Astyochum, superuenit ex Lacedæmone successor Astyochi Mindarus, nauarchiæq; suscepit imperium, & Astyochus abscessit. Cum quo Tissaphernes Gauletem quendam ex ijs quos secum habebat, nomine Cara, legatum misit, utriusque linguæ gnarum, tum ad insimulandum Milesiorum factum circa castellum, tum ad se purgandum, sciens sui succlamandi gratia præcipue illuc Milesios ire, & cum eis Hermocratem, qui asseueraret ipsum cum Alcibiade res Peloponnenses destruere, in partibus uacillantem. erat enim illius in hunc perpetua simultas propter stipendij solutionem. Quem extremum iam Syracusanis extorrem, cum alij duces Syracusanorum nauium Potamis, Myscon, & Demarchus Miletum uenissent, insectatus est Tissaphernes multo acrius: ac crimini dedit cum alia, tum

Alcibiades ab exilio reuocatus, pristinæ dignitati restituitur.

Conspiratio in Astyochum.

Astyochus mortem aufugit.

Lichas.

Mindarus.

Gauletes. Car.

uero quod quia pecuniam postulatam aliquando non impetrasset, inimicitias secum gereret. Igitur Astyochus, Milesijque & Hermocrates, à Mileto Lacedæmonem petierunt, & Alcibiades rursus à Tissapherne Samum: Vbi dum adest, legati ex Delo adueniunt, quadringenti quos uiri mittebant, ad demulcendos eos qui Sami erant: & coacto concilio, conantes eos loqui nolebant initio auscultare milites, sed succlamantes iubebant interfici qui statum popularem sustulissent. Mox tamen uix reticescentes exaudierunt ilico memorare, non excidij publici, sed salutis causa, neque ut ciuitas hostibus proderetur, factam esse status immutationem: licuisse enim cum hostis ad urbem subijsset, sibi id facere, qui ciuitati præessent, alijsque quinque milibus, quoniam om̃es aliquatenus participes essent, neque domesticos eorum, aut iniuria quemadmodum Chærea inuidiose retulisset, aut ullo damno affici, sed in suis quenque locis passim manere. Et cũ alia multa cõmemorarent, noluerunt eos ulterius exaudire qui aderant, quoniam ægre ferebant, & alij aliam sententiam dicebant, sed in primis de nauigando in Piræum. Ibi Alcibiades primum uidetur de patria bene fuisse meritus, & ut nemo magis. Properantibus enim Atheniensibus è Samo aduersus Athenienses nauigare, ex quo planissime fuissent hostes protinus Ionia & Hellesponto potituri, intercessit, quo tempore nemo alius compescendæ multitudini idoneus esset, ille & publice cupidos à nauigando cohibuit, & priuatim irascentes legatis, ne coniurarent inhibuit, & legatos ipsos remisit per se reddito responso, se quinque millia quidem à gubernatione non prohibere, quadringentos autem ut amouerent iubere, consiliumque restituerent, quemadmodum prius fuisset quingentorum. Porro quod ad leuãdos inopes sepositum esset, quo magis stipendium militibus suppeteret, se magnopere probare & alia ut hortaretur iussit, neve se hosti dederent, Nam ciuitate incolumi multam spem esse, etiam inter se conueniendi: si uero semel alterutri succumberent, aut isti qui Sami, aut illi qui Athenis essent, neminem iam fore per quem in mutuam gratiam redirent. Aderant autem & Argiuorum legati pollicentes factioni populari, quæ erat illic, auxilio futuros. Quos Alcibiades collaudatos, & cum quis eos uocaret ut adessent rogatos, ita dimisit. Venerant autem cum Paralis, quibus tunc iniunctum fuerat à quadringentis uiris, ut naui militari Eubœam lustrarent, & legatos à quadringentis missos Læspodiam & Aristophontem & Melesiam, deducerent Lacedæmonem. At isti ubi Argos apulerũt, comprehensos eos Argiuis tradiderunt, ueluti è numero illorum, qui in primis statum popularem antiquassent. Neque isti posthac Athenas rediêre, sed hos ex Argo legatos Samum quam habebant triremi adduxère. Eadem æstate atque hoc tempore Tissaphernes quo præcipue inuisus Peloponnensibus erat, cum propter alia, tum uero propter Alcibiadem restitutum, tanquam plane cum Atheniensibus sentiens, huius inuidiæ abolendæ gratia (ut uidebatur) apparabat profectionem ad classem Phœnicem, quæ ad Aspendum stabat, iubens secum ire Licham substituto Tamo (ut dicebat) suo præfecto, qui quoad ipse abesset, exercitui stipendiũ præberet. Fertur nõ ea gratia abisse, nec facile cognitu est, quo consilio abierit in Aspendum, cum illinc classem non apportarit. Quippe centum quadragintaseptẽ naues Phœnicũ Aspendo tenus uenisse constat: cur autem non peruenerunt multifariam homines interpretantur: Alij, ut res Peloponnensium quemadmodum constituerat, distineret abscessu suo. Ideoque nihilo melius stipendium Tamus, cui imperatum fuerat, sed deterius præbuit: Alij, ut perductos ad Aspendum Phœnices exacta pecunia missos faceret, utpote qbus nihil admodum usurus esset. Alij, uitandæ inuidiæ quæ apud Lacedæmonem flagrabat, hoc esse factum, ut nõ iniurius esse uideretur, sed plane ad classem se contulisse uere armatam. Mihi uero euidentissimum uidetur, causa demorandi distinendi'que Græcorum negocia, classem non deportasse, ut q̃diu abesset illic, & cunctaretur, ad exitium illa deduceret, utque dum neutro accedit, neutros reddendo præualidos, utrosque exæquaret. Qui si uoluisset utique apertum geri bellum non anceps, profecto (ut credibile est) Lacedæmoniis (nam ad eos se contulisset) uictoriam tradidisset: quippe cum per se quoque magis pari quàm inferiori classe contra hostes steterint. Etenim maxime euidentis tergiuersationis fuit, quód causabatur cur naues non apportasset, quòd uidelicet paucio-

Alcibiadis in patriam meritum.

Læspodia. Aristophon. Melesia.

Tamus. Aspendus.

Nauiũ Phœnissarum ad Aspendũ appulsarũ numerus.

res quàm sufficeret rex, naues essent contractæ. Sed ipse maiorem apud regem gratiam inire studebat, si non magno sumptu pecuniæ regiæ, sed paruo tamen eadem confecisset. Quocunque igitur proposito Tissaphernes Aspendum petierit, Peloponnenses illo iubente, tanquam ad naues miserunt Philippum hominem Lacedæmonium duabus cum triremibus, & ipse cum Phœnicibus congressus est. Quem Alcibiades ubi sensit in Aspendum nauigare, & ipse sumptis tredecim nauibus, eodem contendit, pollicens iis qui Sami essent, tutum atque amplum beneficium se collaturum, quoniam Phœnicem classem aut ad Athenienses afferret, aut ad Peloponenses afferri prohiberet, gnarus (ut consentaneum est) ex longa consuetudine Tissaphernis propositi, qui illam nō esset adducturus, animo etiam quàm maxime obnoxium criminibus eū faciendi apud Peloponnenses in suum & Atheniensium fauorem, ut eo magis ille cogeretur per hoc ipsum ad Athenienses accedere. Et hic quidem continuo profectus, superiora Phaselidis & Cauni tenebat. Legati autem à quadringentis uiris missi, ubi è Samo peruenêre Athenas, Alcibiadis mandata exposuerunt, iubere illum ut hosti resisterent, nec quicquam concederent. habere enim plurimum spei & reconciliandi eis exercitum, & Peloponnenses superandi. Hæc uerba multo uehementius corroborauêre multos, qui iampridem grauabantur consortium collegarum in statu paucorum, & qui libenter se illinc, dum tamen tuto, explicarent. Ii iam tunc uno quodam consensu negocia carpere, habentes in hoc duces longe principes illius status atque magnatum, Theramenem Agonis, & Aristocratem Sicelij, & alios qui inter primos quidem rerum participes erânt, sed (ut aiebant) metuentes exercitum Samium atque Alcibiadem. Legatos mature sane Lacedæmonem miserant, ne quid ciuitatem Athenienses sine maiori parte offenderent. Ita enim uitari posse, ne res ad paucos admodum deueniret. Sed quinque mil lia re non nomine declarare oportere, & rempublicam in alterum statum transferri. Prætendebant autem mentionem reipublicæ cum tamē plerique eorum priuata ad hoc ambitione incumberent, qua ratione præcipue aboleretur status paucorum è populari effectus. Cuncti nanque suo quisque die in orbem præerant, non ut pares essent, sed ut singuli cæteris longe præessent. Hi statu autem populari, in quo magistratus per electionem fiunt, facilius ferat quisque ea quæ eueniunt, tanquā nō repulsus à paribus. Et proculdubio ualidæ res Alcibiadis apud Samum hoc extulerunt, quódque paucorum status ipsis haud stabilis futurus esse uidebatur. Certatim igitur annitebatur unusquisque, ut ipse potissimum in populo princeps existeret. Huic rationi refragabantur maxime & quadringenti uiri, & qui primores erant, Phrynichus, qui aliquādo dum apud Samum dux esset, ab Alcibiade discessit, & Aristarchus in primis, ac iampridem statui populari aduersus, & Pisander, & Antiphon, & alij potentissimi. Hi & prius cum rem rapidissime constituissent, & posteaquā ea in Samo immutata est, legatos è corpore suo Lacedæmonem miserunt, & statui paucorum propensius uacabant: & murum in loco, quem uocant Eetioneam, multo etiam quā antea magis excitabant. Et post reditum suorum è Samo legatorum, animaduertentes complures etiam è suis, qui prius pro fidis habiti fuissent, etiā esse immutatos, miserunt propere Antiphonem & Phrynichum decemque alios cum mandatis, ut quoquo modo dum tolerabili conditione transigerent cum Lacedæmoniis, quod scilicet timerent & quæ illic fierent, & quæ in Samo: & eo studiosius murum in Eetionea extruebāt. Cuius extruendi hoc consiliū fuit (ut aiebat Theramenes, & qui cum eo erant) non ut illi è Samo, si infesti uenirent, non reciperent iam in Piræum, sed ut potius hostium quoties uellent, & classis & peditatus reciperet. Forceps enī Piræi est Eetionea, & iuxta eam statim nauium ingressus. Hic igitur sic cum eo extruebatur qui antea erat terram uersus muro, ut illic pauci insidentes introitus nauium arbitri essent: Quoniam ad ipsam alteram portus, cuius os angustum est, turrim terminat, ut antiquus murus terram uersus, & interior nouus mare uersus, proxime hunc statim intra Piræum ædificauerunt & porticum maximam, cuius ipsi potiebantur, in quam cogebant suum quenque frumentum seponere, quodque intra urbem esset, quodque mari adueheretur, & illinc promentes uenundare. Theramenes istas & iam pridem tumultuans denunciauit, & posteaquā legati è Lacedæmone prorsus infecta pactione

Phaselis.
Caunus.
Aristocrates.
Phrynichus.
Aristarchus.
Pisander.
Antiphon.
Eetionea.
Piræi murus.

cum uniuersis rediere, aiebat fore ut ob hunc murum periclitaretur incolumitas ciuitatis. nam sub hoc idem tempus affuerunt pariter ex Peloponneso duæ & quadraginta naues eorum, qui Euboei cognominantur, quarum nonnullæ erant è Tarento & Locris Italicæ & Sicilienses: & quædam iam statione habita ad oram Laconicam, & instructæ ad transiendum in Eubœam, præfecto Agisandrida Agisandri Spartiata (ut dicebat Theramenes) non tam in Eubœam euntes, quàm ad extructores Eetionea muri: & nisi quis iam custodia ageret, furtim exitum allaturæ. Erat autem eorum quæ reprehendebantur nõnihil ueri, nec omnino detrahendi studio dictum. Nam præoptabant illi maxime in statu paucorum, ciuitatis ac sociorum principes esse. Si minus, certe habentes classem & muros, suo arbitrio uiuere, hoc quoque excluso, ne à populo rursus restituto ipsi ante omnes euerterentur, uolebant, sed introducendo hostes absque muris & nauibus pacisci cum eis qualemcunque ciuitatis statum, dummodo de corporibus suis securi essent. Ideoque hunc murum ac portulas seruabant, introitusque & receptacula hostium studiose ædificabant, ne præuenirentur absoluere properantes. Et à principio quidem inter paucos hæc ac furtim potius dicebantur. At ubi reuersus Phrynichus è Lacedæmone legatus, à quodam excubatorum insidijs frequenti in foro uulneratus est: nec ita post è curia abiens, continuo * discessit: & percussore eius elapso, adiutor tamen eius homo Argiuus à quadringentis uiris comprehensus ac tortus, nullius nomen à quo iussus esset protulit, nihilque aliud quàm scire se complures homines in peripolarchi, atque alias ædes conuenire solitos. Tum uero nihil factum cum esset ex hoc noui, Theramenes iam audentius Aristocratesque, & alij quicunque uel ex ipsis quadringentis, uel extra hos eiusdem sententiæ erant, negocia capesserunt. Nam super hæc, classis à Lacedæmone iam circumuecta, ad Epidaurum stationem habens, Aeginam excursionibus infestabat. Quo magis negare Theramenes, credibile esse, si in Eubœam tenderent naues, in sinum Aeginæ fuisse deflexuras, & rursus in Epidaurum se recepturas, nisi uenirent exhortandum ad ea peragenda, quæ ipse semper accusasset, eóque non posse se ulterius quiescere. Ad postremum multis & seditiosis suspiciosisque sermonibus habitis, iam opere aggrediendam rem esse censuerunt: siquidem homines grauis armaturæ, qui in Piræo murum Eetioneæ extruebant, in quibus & Aristocrates erat præfectus, certa ei delegata custodia, comprehendunt Alexiclem inter collegas status paucorum præcipua dignitate præditum, & domum adductum cohibent. Comprehendunt item cum alios quosdam, tum uero Hermonem præfectum uigilum, qui apud Munichium excubabant, & ex uoluntate maximæ armatorum partis. Quod simulac renunciatum est quadringentis uiris (considebant autem in curia, præter eos quibus ista non placebant) parato animo erant ire ad arma ac Therameni & ijs qui cum eo erant, nunciabantur. Theramenes purgans se dicere paratum esse iam ire cum ipsis ad illos rapiendos. Et sumpto secum uno è ducibus sic uoluntarijs, pergit ad Piræum. adiuuabat eum Aristarchus & equitum iuuentus. Erat autem tumultus ingens atque horribilis. Nam & qui in urbe degebant, Piræa iam captum, eumque qui comprehensus esset, morte affectum esse: & qui in Piræo tantum non adesse contra se urbicos statim suspicabantur, uix senioribus istos ne ad ferenda arma discurrerent prohibentibus, & Thucydide Pharsalio, qui tunc aderat hospes publicus, officiose apud singulos intercedente, atque exclamante, ne patriam hoste ipsis insidiante proderent, resedit impetus, & in diuersa digressi sunt. Theramenes ut uenit in Piræum, erat autem & ipse magistratus, iram in homines grauis armaturæ intra uociferationem ille quidem exercuit. Aristarchus autem & qui aduersarij erant, re uera excanderunt. Nihilo minus illi in opere faciendo pergere, nec facti pœnitere, interrogare tantum Theramenem nunquid ei uideretur ex utilitate extrui murum, an satius foret dirui. Atque hoc respondente, si ipsis placeret dirui, sibi quoque placere: hinc è uestigio conscendunt murum, & alij multi eorum qui erant in Piræo, eumque demoliuntur, uulgus exhortantes his uerbis: Quicunque uellet quinque millia quàm quadringentos præesse ciuitati, eum debere ad id opus accedere. Occultabant enim rem adhuc sub nomine quinque millium, ne quis eorum qui præesse uellent, propalã sta

Euboei.

Agisandridas.

ἀπεθανε
Phrynichi cædes.

Aegina incursionibus infestatur.

Alexicles.

Hermon.

Thucydides Pharsalius.

Piræi murus diruitur.

tum popularem nuncuparet, metu ne quid aliquis cum alio loquens, per inscitiam lapsus pro tali utiq; haberetur, & iccirco quadringenti uiri neq; esse uolebant illos quinquies mille, neq; q̃ non essent, manifestum esse existimantes, si tot numero uiri participes gubernationis fierent, haud dubie statum esse popularem. Hoc autem occultatū mutuo terrorem præbebat. Postera die quadringenti uiri etsi animo fluctuantes, in curia tamen cōgregantur. Item apud Piræum armati, cum Alexiclem quem comprehenderant, missum fecissent, ac murum demoliti essent, concessēre ad theatrum Dionysiacum, quod ante Munichiam est intra Piræum, & positis armis concilium habuerunt: & ex placito omnium propere petentes urbē, arma in stationem deposuerūt: ad quos uenerunt quidam à quadringentis, & alloquentes uiritim ut quenq; uidebant esse, mitti rogabant, suadebantq; ut & ipsi quiescerent, & alios quietos efficerent: dicentes ut quinque millia hominum nuncuparent, & in eorum partem quatenus illorum uoluntas ferret, ipsos quadringentos, ne quo modo ciuitatem perderent, neve hostibus obiectarent. His uerbis, quæ & multa & multis inculcabantur, multitudo armatorū placatior quàm fuerat effecta est: maximèq; extimescens pro uniuersa republica, consensit, ut ad certam diem concilium haberetur in æde Dionysii, hoc est Bacchi, de concordia. Vbi uero ad ædem Bacchi uentum est, tantumq; nō concio coacta erat, nunciatur duas & quadraginta naues in Agisandridam à Megaris in Samalinem cursum tenere: quod nemo hac ex turba hoc ipsum existimauit esse, quod olim à Theramene & ab ijs qui cum eo erant, dicebantur classem ad murum iter habere, eoq; utiliter esse dirutum. Agisandridas autem forsitan quidem ex composito iuxta Epidaurum, atq; illa circa loca uersabatur: tamen credibile est, etiam propter præsentem Atheniēsium seditionem affluente spe, si offerretur occasio, illic eum substitisse. Athenienses ea re ipsis nunciata, citato cursu uniuersi in Piræum contenderunt, tanquam bellum domesticum maius q̃ hostile, nec longinquum, sed ante portum esset. Itaq; eorum alij naues quæ aderant ingrediuntur, alij alias deducūt, alij in muros qui pro faucibus portus sunt, suppetias ferunt. At classis Peloponnensium aduētans, superato Sunio, tenuit inter Thoricum & Prastia: mox appulsa est ad Oropum. Atheniēses raptim & qui ad manus erant nautis uti coacti, qualia contingunt in ciuitate seditionibus laborante, ac magno discrimini occurrere festinante (nam Eubœa eis omnis erat interclusa Attica) mittūt Thymocharem ducem cum classe in Eretriam: quæ classis ubi peruenit sex & triginta nauium cū ijs quæ prius in Eubœa erant, coacta est protinus dimicare. nam Agisandridas iam pransus, ab Oropo classem ducebat. Abest autem Oropus ab urbe Eretriensi stadijs ferre sexaginta tractu maris. Dum itaq; illa infesta ueniret classe, Athenienses propere suas naues conscendunt, opinantes sibi milites iuxtà futuros. At illi cibaria in prandium mercabantur, nō ex foro, sed domesticatim ex ultima urbis parte. Nam ne quid in foro uenderetur Eretrienses prospexerant: ut dum cunctanter naues ingrediūtur ab hoste præuenirentur, & ita dum ille ingruit, isti utcunq; impletas naues educere cogerentur. Et signum ex Eretria hosti ad Oropum sustulēre, quando mouere contra Athenienses deberet. Tali Athenienses apparatu prouecti, pugna supra portum Eretriensem commissa, tamen aliquantisper restitēre. Deinde in fugam uersos usq; ad littus insecutus est hostis. Quorum quicunque ad urbem Eretriensem, ut amicam cōfugerunt, indignissime ab Eretriensibus interfecti sunt: qui uero in munitiōes quas ipsi in Eretria tenebant, incolumes fuēre, itemq; nauium quæcunque in Chalcidem peruenerunt. Earum duabus & uiginti cum remige militeq; captis, Peloponnenses & captiuorum aliis interfectis, alijs conseruatis, trophæum statuerunt. Neq; multo pòst omnem Eubœam ad defectionem compulerunt, præter Oreum, quod Athenienses ipsi tenebant, & alia circà loca composuerunt. Postquam hæc ad Eubœam gesta, Athenis nunciata sunt, pauor eos ad illam diem maximus circunstetit. Neq; enim accepta in Sicilia calamitas, etsi tunc ingens uisa, neque aliud unquam tanto terrori fuit, utpote cum exercitus apud Samum abest, neq; alia adesset classis, neq; qui illas conscenderent, ipsis seditiose diffidentibus, & incertum quando inter se conuenturis, tantum eis calamitatis inciderat. Quia cum & classis & Eubœa esset amissa, unde plus quàm ex Attica emolu-

Munichia.

Dionysii ædes.

Agisandridas.

Atheniensium intestinū ad Piræum bellum.

Oropi situs.

Pugna æris.

Peloponnensium uictoria.

Oreum.

menti perciperetur, quonam modo non forent consternati? & eo quidem uehementius propter summam loci uicinitatem, ne continuo uictoria feroces ad uacuum nauium Piræum appellerent, quos tantum non adesse suspicabantur, id quod illi si audaciores fuissent, facile fecissent. Ex quo aut aggredientes urbem, magis in seditionem cõcitassent ciuitatem: aut manendo obsedissent, cogentes ab Ionia classem, etsi aduersariam statui paucorum, tamen suis rebus domesticis atq; uniuersæ ciuitati succurrere. At q; interea & Hellespontus & Ionia & insulæ & omnia Eubœa tenus, & ut sic dicam, omne Atheniensium imperium ipsis cessisset. Verum nõ in hoc tantum bello Lacedæmonij, sed in alijs etiam multis omnium hostium Atheniẽsibus utilissimi extitêre: qui quod plurimum inter se moribus differentes essent, alij properi, alij cunctabundi, & alij manu prompti, alij formidolosi, præcipue in gubernanda classe plurimum Atheniensibus profuêre: quod maxime declarauêre Syracusani, qui concordes inter se præclarissime belligerauerunt. Ad hunc nuncium Athenienses uiginti tamẽ naues armauêre, concionemq; coegêre semel statim tum primum in locum, quẽ uocant Pycnen, ubi etiam alias consueuêre: in qua concione quadringentis uiris amotis, decreuerunt administrationem rerum quinque millibus tradendam esse: ex eo autem numero quicunq; arma gestarent, neq; ullo pro magistratu mercedem accipere: si secus fecissent, execrabiles esse. Aliæ quoq; deinceps crebræ sunt habitæ conciones, in quibus & * legum lationes, & alia ad rempublicam pertinentia constituerunt. Atque inter initia uidentur mihi Atheniẽses nõ parum commode rempublicam administrasse, inter utranq; factionem paucorum, & multitudinis in unum redactam egregio temperamento. Quæ res ex improbis factis quæ fiebant, prima sustinuit ciuitatem. Decreuerunt præterea Alcibiadem cæterosq; qui cum eo essent, reuocandos in patriam, & ad eum & milites qui cum eo in Samo essent mittendum iubentes, ut ad admiuistrandam rempublicam accederet. Inter hanc statim rerum mutationem, Pisander Alexiclesq; cum suis, & qui præcipui fuerant è statu paucorum, se in Deceleam subduxerunt. Solus ex eis Aristarchus (erat enim dux) sumptis repente aliquot sagittarijs, qui essent barbarissimi, ad Oenoen pergit, murum Atheniensium in Bœotiæ confinijs, quem Corinthij propter suorum à Decelea se recipientium cædes, quæ factæ fuerant ex Oenoe, obsidebant uoluntarij quiq; Bœotianis accitis. Cum his habito colloquio Aristarchus, seduxit eos qui erant apud Oenoen, quod diceret quandoquidẽ populares sui intra urbem de cæteris rebus cum Lacedæmonijs transegissent, debere & ipsos eum locum tradere Bœotianis. De hoc enim transigi. Cui ut duci fidem habentes illi, quippe qui omnium rerum ignari, quod obsessi essent, sub pactione abierunt. Hunc in modum & Bœotiani relictam Oenoen receperunt, & Athenis status paucorũ seditioq; cessauit. Per eadem huius æstatis tempora, Peloponnenses apud Miletum, cum nemo eis stipendium numeraret illorum, quibus à Tissapherne mandatũ erat dum contulit se in Aspendum, neq; classis Phœnicum, ac ne ipse quidem Tissaphernes ueniret, & qui cum eo missus erat Philippus, ad Mindarum nauarchum scriberet classem nõ esse uenturam, idq; ipsum Hippocrates uir Spartiata (qui apud Pharselidem agebat) significaret, tũc intellexerunt se prorsus decipi à Tissapherne. Itaque solicitante eos Pharnabazo, qui optabat conducta ea classe, reliquas prouinciæ suæ urbes compellere ad deficiendum ab Atheniẽsibus, quemadmodum Tissaphernes. Mindarus spe aliquid plus ab isto obtinendi multa diligentia præsentiq; edicto, ut lateret hostem qui erat in Samo, soluẽs è Mileto tribus & septuaginta nauibus, petijt Hellespontum: quò prius per hanc eandem æstatem duodecim aliæ naues concesserant, & partem quandam cursionibus infestauerant. Sed Cheronesi tempestate usus, ad Icarum coactus est appellere. Vbi propter difficultatem nauigandi quinque sexve moratus dies, peruenit Chium: quẽ à Mileto soluisse certior factus Thrasyllus, apud Samum & ipse cum quinque & quinquaginta nauibus proficiscitur, approperãs ne ille præueniret in Hellespontũ. Cæterum cognito apud Chium esse hostem, ratusq; illic subsessurum, speculatores quidem collocat in Lesbo, & in cõtinente opposita, ne se lateret ille, si quid moueretur: ipse cum reliqua classe Methymna profectus, farinam hordeaceã atq; alia opportuna apparari iu-

Hellespontus. Picne. Conciones atheniensium. νομοθέτας Atheniensium respublica. De Alcibiade reuocando. Oenoe. Paucorum status sublatus. Icarus. Thrasyllus. Methymna.

bet, tanquam è Lesbo Chium petiturus, si diutius illic moraretur hostis. Et simul uolebat in Eresum nauigare (defecerat enim Eresus à Lesbo) recepturus eam si posset. Nã Methymnæi exules non è postremis, sumptis è Cuma quinquaginta ferme armatis arctissima familiaritate coniunctis, & è continente alijs mercede conductis ad trecentos, cuncti Anaxarcho Thebano ob cognationem duce delecto, primũ adorti fuerant Methymnam: quod irritum fuit inceptum, propter præsidium Atheniense, quod è Mitylena adueniens, commissa pugna, rursus eos extra urbem eiecerat. Verum recepti per noctem, Eresum ad defectionem cõpulerant. Aduersus hanc igitur cum tota classe adueniens Thrasyllus, de aggredienda cogitabat. Sed eodem anteuerterat Thrasybulus cum quinq; nauibus è Samo, dum ei de hoc exulum traiectu allatum esset. Post quem Thrasyllus cum appulisset, ad Eresum stationem habebat. Accessêre præterea duæ naues ex Hellesponto domum remeantes. Itaque tam Methymnææ quàm cæteræ naues aderant numero septem & septuaginta. Quarum nauales copiæ, & machinas & omis generis oppugnationes pparabant ad Eresum expugnandam, si possent. Interea Mindarus cum classe Peloponnẽsi biduo re frumentaria comparata ex Chio, ac datis à populo Chio ternis & quadraginta nummis Chijs in singulos, tertio die illinc uela in altum dedêre, ne in naues quæ ad Eresum stabant inciderẽt: & à sinistra Lesbum habentes, per pelagus in continentẽ peruenêre, ac subeuntes portum qui est in Craterijs terræ Phocaidis. Vbi postquam pransi sunt, præteruecti oram Cumanam, cœnauêre in Arginussis, quæ sunt in continente aduersus Mitylenem. Vnde multa nocte proficiscentes, cum uenissent in Harmatuntem, quæ est è regione Methymnæ in continente, sumpto raptim prandio prætereuntes Lectum & Larissam & Amaxitum & alia circà loca, perueniunt in Rhœtium, quod iam est Hellesponti, media nocte in diluculum declinante: quarum nonnullæ tenuerunt ad Sigæum, atque ad alia circà littora. Athenienses qui apud Sestum erant duodeuiginti naues, ubi conspexêre & ex speculis ignes, qui ipsis pro signo fiebant, & frequentes in hostico pyras repente collucere, intellexerunt ingressos esse Peloponnẽses, & hac ipsa nocte quantum maturare potuerũt, subeuntes Cheronesum nauigarunt in Elæuntem, uolentes hostilem classem in apertum mare uitare. Et sexdecim quidem naues quæ ad Abydum erant, latuêre, quanuis præmonitas à socia quæ adueniebat classe, ut exitum Atheniensium nauium obseruarent. Cæterum sub ipsum statim diluculum in conspectum uenerunt classes Mindari, & è uestigio fugæ se mandarunt: neque tamen omnes fugam occuparunt, sed quæ plures erant, in continentẽ & in Lemnum effugerũt: quatuor in cursu postremæ, prope Elæuntem circumuẽtæ sunt. una cum ipsis ppugnatoribus impacta iuxta delubrum Protesilai, duæ sine propugnatoribus, una uacua ante Imbrum combusta. Post hæc coniunctis ex Abydo alijsq; nauibus sex & octoginta, uniuersæ hoc ipso die oppugnauêre Elæuntem: quæ cum ad deditionem compelli non posset, petierunt Abydum. Athenienses clam se non discessuram hostium classem opinantes, per ocium Eresi mœnia oppugnabant: sed ubi cognouêre speculatores fuisse frustratos, relicta protinus oppugnatione, in Hellespontum suppetias iêre: duasq; Peloponnensium naues quæ in persequendis ferocius hostibus in pelagus euectæ inciderant in eos, exceperunt. Postero die in Elæuntem peruenêre, ubi stationem habentes, quæcunq; ex Imbro diffugerant naues receperunt, & quinq; dies in apparatu pugnæ naualis consumpserũt. Post quos dies hunc in modum pugnatum est: Atheniẽsis classis instructa in cornua, Sestum uersus terram legebat. Eius aduẽtu percepto, Peloponnẽsis classis & ipsa obuiam ex Abydo procedit. Atq; ubi animaduertunt ad pugnandum iri, utrique cornua exporrexêre: Lacedæmonij quidem ab Abydo usque ad Dardanum nauibus octo & sexaginta, quarum dextrum cornu tenebant Syracusani, alterum, ubi erant uelocissimæ quæque naues, ipse Mindarus: Atheniẽses autem Cheronesum uersus ab Idaco usq; ad Arrhiana nauibus sex & octoginta, quorũ sinistrũ cornu Thrasyllus regebat, dextrum Thrasybulus, cæteri duces assignato quisq; loco. Et maturauêre Peloponnẽses priores confligere, ut sinistro suo dextrum Atheniensium cornu intercluderent facultate extrinsecus prodeũdi si possent, medium uero ad terram repellere nõ procul distantem. Quo

Anaxarchus.

Crateria.

Arginussæ.

animaduerso, Athenienses in parte statuerant ipsos intercludere, aduersarij eadem parte perrumpere, euectique nauigatione præstabant. Sinistrum autem cornu iam promontorium excesserat, quod uocant Canis sepulchrum. Quo facto medium classis inualidis ac dissipatis nauibus cõstabat, & præterea minus plenis: locusque circa Sepulchrum canis habebat acutum & angularem ambitum, ita ut ea quæ supra illum fiebant, extra conspectum horum essent. Huc igitur Peloponnenses inuecti, propellunt usque in * Sicum Athenienses: & cum forent prælio superiores, in terram desiliunt. Neque uero huic mediæ classi succurrere poterant, aut à dextro qui cum Thrasybulo erant, propter multitudinem nauium in ipsos ingruẽtium, aut à sinistro qui cum Thrasyllo, propter promontorium Canis sepulchrum: quo interiecto, hæc res illorum oculis subiecta non erat, qui præsertim ab acie Syracusanarum aliarumque non pauciorum nauium urgebantur, donec Peloponnenses uictoria freti, secure alibi aliam insequẽdo nauem ceperunt, quadam sui parte ordines soluêre. Quod animaduertẽtes Thrasybulus cum suis, omissa iam contentione circumagendi cornu, conuersi protinus in eas à quibus cohibebantur, repellunt atque in fugam uertũt: nactique partem classis hostilis quæ uicerat, palatam feriunt, & earum plerisque etiam sine pugna terrorem inferunt. Syracusani quoque, qui & ipsi iam cedebant ijs qui cum Thrasyllo erant, eo magis dedêre se in fugam, ubi alios etiam fugere uiderunt. Postquam terga data sunt, & Peloponnenses fugerũt, præcipue ad flumen Pydium, deinde Abydum, paucas quidem cepêre naues Athenienses, quoniam angustiæ Hellesponti breui hostibus effugia præbebant. Sed opportunissimam hanc naualis prælij obtinuêre uictoriam. Quippe extimescentes tunc Peloponnensium classem, propter calamitates cum proximam, tum illam in Sicilia acceptam desierunt & seipsos obiurgare, & hostes iam in re nautica magnifacere. De quibus has naues cepêre, Chiorum octo, Corinthiorum quinque, Ambraciotarum & Bœotianorum binas, Leucadiorum & Lacedæmoniorum & Syracusanorum & Pellenensium singulas. Ex suis autem quindecim amiserunt. Ac posito super promontorium, ubi Canis sepulchrũ est trophæo, attractisque naufragijs, & mortuis ex fœdere hostibus redditis, nuncium Athenas uictoriæ triremi miserunt. Quæ nauis ubi peruenit, audita illi felicitate sibi insperata, propter clades quæ & circa Eubœam & per seditionẽ iam contigerant, uehementer animo confirmati sunt, arbitrantes posse res suas, si impigre anniterentur, euadere superiores. Quarto autem quàm pugnatum est die, refectis properanter apud Sestum nauibus, Athenienses in Cyzicum nauigabant, quæ ab ipsis defecerat, conspicatique ad Harpagium & Priapum octo profectas è Byzantio aggressi sunt: ac superatis prælio qui in terra erant, illas intercepêre: & perlati Cyzicum muris carentem iterum receperunt, illincque pecunias exegerunt. Peloponnenses interea profecti ex Abydo in Elæuntem, ex suis nauibus captiuis, quæcunque integræ erant, acceperunt. Nam cæteras Elæuntij concremarant, & in Eubœam Hippocratem & Epiclem ad afferendas illinc alias miserunt. Per hæc eadem tempora, Alcibiades tredecim cum nauibus è Cauno & Phaselide Samum remeauit, nũciatum se naues Phœnicum auertisse, ne ad Peloponnenses irent, & fecisse Tissaphernem in Atheniensium beneuolentiam propensiorem quàm fuisset, & instructis præter eas quas habebat nouem nauibus, ab Halicarnisseis ingentem pecuniam exegit, & Con muro conclusit. Quo perfecto, magistratibusque illic constitutis, Samum iam sub autumnum redijt. Et Tissaphernes cognito classem Peloponnensem è Mileto in Hellespontum profectam, soluens ex Aspendo, properauit in Ioniam. Dumque Peloponnenses apud Hellespontum agitant, Antandrij (sunt autem Aeoles) assumptos ex Abido armatos, terrestri per Idam montem itinere introduxerunt in urbem, quod scilicet iniuria afficerentur ab * Arsaco persa Tissaphernis præfecto, qui Delios quoque (qui ab Atheniensibus Delum per causam lustrationis illinc eiecti, in Atramyttum commigrarant) dissimulato occulto odio, cum optimatibus eorum amicitiæ ac societatis specie expeditionem indixisset, eduxerat: & obseruato dum illi prandissent, circundata suorum manu, iaculis eos confixerat. Qua de re Antandrij illum formidantes, ne quid in se aliquando sæuiretur, & alioqui quod alia quæ ab eodem imponebantur ferre non possent, præsidium eius eie-

Canis sepulchrum.

ξηρόν.

Syracusanorum & Peloponnensium fuga.

Numerus nauium ab Atheniensib. captarum.

Harpagius Priapus.

Cos insula.

Antandrij. Ida mons. Astacus.

cère ex arce. Quo etiam Peloponnensium facto, Thissaphernes (præter illa in Mileto & in Cnido, unde etiam fuerant deiecta præsidia eius) existimans insigni se affectū esse contumelia, ac ueritus ne quid amplius læderetur, ad hæc, ægre ferens si Pharnabazus minore & sumptu & tempore magis ꝓficeret aduersus Athenienses conductis Peloponnensibus, statuit ad eos ire in Hellespontum, daturus crimini quæ gessissent apud Antandrum: & crimina sua cum alia, tum uero de nauibus Phœnicum, quàm accommodatissime purgaturus. Et cum Ephesum primum uenisset, Dianæ sacrificium fecit. Dum hyems æstatem hanc insecuta finiet, primus quoq; ac uicesimus annus finiet.

BELLI PELOPONNESIACI QVOD CONSCRIPSIT THVCYDIDES ATHENIENSIS LIBRI VIII.

& Vltimi finis.